

PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

32

Na osnovu člana V 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i saglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PS BiH broj 01,02-21-1-1337/22 od 28. marta 2023. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 11. vanrednoj sjednici, održanoj 12. aprila 2023. godine, donijelo

ODLUKU

O RATIFIKACIJI SPORAZUMA O SARADNJI IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I SUDSKE ADMINISTRACIJE NORVEŠKE KOJI SE ODNOSI NA FINANSIRANJE PROJEKATA U KORIST PRAVOSUĐA U BOSNI I HERCEGOVINI

Član 1.

Ratifikuje se Sporazum o saradnji između Bosne i Hercegovine i Sudske administracije Norveške koji se odnosi na finansiranje projekata u korist pravosuđa u Bosni i Hercegovini, potpisan 13. maja 2022. godine u Sarajevu.

Član 2.

Tekst Sporazuma glasi:

SPORAZUM

O SARADNJI IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I SUDSKE ADMINISTRACIJE NORVEŠKE KOJI SE ODNOSI NA FINANSIRANJE PROJEKATA U KORIST PRAVOSUĐA U BOSNI I HERCEGOVINI

U duhu prijateljskih odnosa koji postoje između Bosne i Hercegovine i Sudske administracije Norveške,

Opredijeljeni za jačanje i dalji razvoj prijateljskih odnosa kroz finansijsku podršku zasnovanu na partnerstvu,

Vođeni ciljevima unapređenja pravosudnog sistema Bosne i Hercegovine, kao jednog od osnovnih stubova izgradnje moderne demokratske pravne države,

U cilju promovisanja i unapređenja kvalitete rada sudova u Bosni Hercegovini i podrške uspostavi efikasnog pravosuđa Bosne i Hercegovine;

Uvjereni da stabilne institucije demokratske vlasti doprinose jačanju kapaciteta pravne države, sa namjerom da se reforma pravosuđa u Bosni i Hercegovini uspješno nastavi,

Pozivajući se na dugogodišnju saradnju između Bosne i Hercegovine i Kraljevine Norveške o finansiranju projekata u korist pravosuđa i/ili sudova i tužilaštava u Bosni i Hercegovini

Strane potpisnice zaključuju Sporazum o finansiranju projekata u korist pravosuđa u Bosni i Hercegovini i sporazumjele su se, kako slijedi:

Član 1.

Predmet sporazuma

(1) Sudska administracija Norveške će Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine, instituciji države Bosne i Hercegovine, pružiti finansijsku podršku u iznosu ne manjem od 1.491.000,00 Eura.

(2) Sredstva iz stava 1. člana 1. Sporazuma će se koristiti za realizaciju projekta Jačanje kapaciteta pravosuđa (u daljem tekstu: Projekat) u korist pravosuđa u Bosni i Hercegovini, a koji će implementirati Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine na način kako to strane potpisnice ugovore Ugovorom o grantu.

(3) Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine će raspolagati sredstvima za finansiranje Projekta u periodu

važenja ovog Sporazuma, a sa ciljem realizacije aktivnosti Projekta koje su definisane projektnim prijedlogom.

Član 2.
Saradnja

(1) Saradnja Sudske administracije Norveške i Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine putem Projekta se odnosi na jačanje kapaciteta i unapređenje rada sa ciljem realizacije uloge Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine kao regulatornog tijela u ostvarivanju nezavisnog, nepristrasnog i profesionalnog pravosuđa i unapređenje rada sudova sa ciljem poboljšanja efikasnosti i kvaliteta rada pravosuđa u Bosni i Hercegovini.

(2) U realizaciji projektnih aktivnosti, Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH neophodnu podršku će pružati Sudska administracija Norveške kao dugogodišnji partner Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH.

Član 3.
Nadležna institucija

(1) Nadležna institucija za realizaciju Projekta iz člana 1. je Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine, a koje je obavezno prilikom realizacije projektnih aktivnosti postupati u duhu ovog Sporazuma.

(2) Bosna i Hercegovina i njene institucije se obavezuje da će u duhu dobrih partnerskih odnosa postupati po ovom Sporazumu u namjeri realizacije ciljeva Sporazuma, za koje se obezbijede sredstva.

(3) U slučaju da se Bosni i Hercegovini naknadno dozvole dodatna sredstva za finansiranje ovog projekta ili za finansiranje neke dodatne mjere za realizaciju i održavanje ovog Projekta, predmetno ugovaranje iz ovog stava će biti usklađeno sa odredbama Sporazuma i na način koji je u duhu ovog Sporazuma, a mjere i sredstva se mogu ugovarati i realizovati za vrijeme trajanja ovog Sporazuma.

Član 4.
Finansiranje

(1) Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH će finansijska sredstva za realizaciju projektnih aktivnosti zaprimiti od Sudske administracije Norveške, kao institucije odgovorne za realizaciju provedbe Okvirnog sporazuma za Zapadni Balkan zaključenog između Sudske administracije Norveške i Ministarstva vanjskih poslova Kraljevine Norveške.

Član 3.

Ova odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Broj 01-50-1-1141-15/23
12. aprila 2023. godine
Sarajevo

(2) Sredstva za realizaciju Projekta će biti odobrena na osnovu ugovora o grantu zaključenog između Visokog sudskog i tužilačkog vijeće Bosne i Hercegovine i Sudske administracije Norveške.

(3) Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine će upravljati sredstvima za finansiranje Projekta iz stava 1. Sporazuma u skladu sa nadležnostima utvrđenim Zakonom o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine.

(4) Strane potpisnice ovog Sporazuma će urediti uslove pod kojima su iznosi dostupni i postupak za njihovu administraciju, sve u skladu sa nadležnostima Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine, institucije Bosne i Hercegovine.

Član 5.

Naknade povezane sa projektom
Bosna i Hercegovina neće nametati bilo kakav oblik carinskih naknada, poreza ili drugih javnih naknada povezanih sa projektom iz člana 1. Sporazuma.

Član 6.

Trajanje sporazuma

Ovaj sporazum će ostati na snazi do 31.12.2026. godine.

Član 7.

Raskid ugovora

(1) Svaka sporazumna strana zadržava pravo da raskine Sporazum u slučaju nepridržavanja odredaba ovog Sporazuma i postupanja suprotno preambuli Sporazuma, uz otkazni rok od 6 mjeseci.

(2) Otkazni rok počinje teći od dana prijema obavještenja o prekidu Sporazuma od strane druge sporazumne strane.

Član 8.

Stupanje na snagu

Sporazum stupa na snagu danom obostranog potpisivanja.
Sačinjeno u Sarajevu, dana ____ 2022. godine, u 4 (četiri) originalna primjerka, dva originalna primjerka na engleskom i dva originalna primjerka na jednom od službenih jezika koja su u upotrebi u Bosni i Hercegovini. U slučaju razlika u tumačenju mjerodavan je tekst Sporazuma na engleskom jeziku.

Za Bosnu i Hercegovinu

gđin. Halil Lagumdžija, gđin. Sven Marius Urke,
predsjednik Visokog sudskog i direktor Sudske administracije
tužilačkog vijeća BiH Norveške

Temeljem članka V. 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PS BiH broj 01,02-21-1-1337/22 od 28. ožujka 2023. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 11. izvanrednoj sjednici, održanoj 12. travnja 2023. godine, donijelo

**ODLUKU
O RATIFIKACIJI SPORAZUMA O SURADNJI IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I SUDBENE ADMINISTRACIJE
NORVEŠKE KOJI SE ODNOSI NA FINANCIRANJE PROJEKATA U KORIST PRAVOSUĐA U BOSNI I
HERCEGOVINI**

Članak 1.

Ratificira se Sporazum o suradnji između Bosne i Hercegovine i Sudbene administracije Norveške koji se odnosi na financiranje projekata u korist pravosuđa u Bosni i Hercegovini, potpisan 13. svibnja 2022. godine u Sarajevu.

Članak 2.

Tekst Sporazuma glasi:

**SPORAZUM
O SURADNJI IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I
SUDBENE ADMINISTRACIJE NORVEŠKE KOJI SE
ODNOSI NA FINANCIRANJE PROJEKATA U KORIST
PRAVOSUĐA U BOSNI I HERCEGOVINI**

U duhu prijateljskih odnosa koji postoje između Bosne i Hercegovine i Sudbene administracije Norveške,

Opredijeljeni za jačanje i daljnji razvoj prijateljskih odnosa kroz finansijsku potporu utemeljenu na partnerstvu,

Vođeni ciljevima unapređenja pravosudnog sustava Bosne i Hercegovine, kao jednog od temeljnih stupova izgradnje moderne demokratske pravne države,

U cilju promoviranja i unapređenja kvalitete rada sudova u Bosni i Hercegovini i potpore uspostavi učinkovitog pravosuđa Bosne i Hercegovine;

Uvjereni da stabilne institucije demokratske vlasti doprinose jačanju kapaciteta pravne države, s namjerom da se reforma pravosuđa u Bosni i Hercegovini uspješno nastavi,

Pozivajući se na dugogodišnju suradnju između Bosne i Hercegovine i Kraljevine Norveške u financiranju projekata u korist pravosuđa i/ili sudova i tužiteljstava u Bosni i Hercegovini

Strane potpisnice zaključuju Sporazum o financiranju projekta u korist pravosuđa u Bosni i Hercegovini i sporazumjele su se, kako slijedi:

Članak 1.

Predmet sporazuma

(1) Sudbena administracija Norveške će Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine, instituciji države Bosne i Hercegovine, pružiti finansijsku potporu u iznosu ne manjem od 1.491.000,00 eura.

(2) Sredstva iz stavka 1. člana 1. Sporazuma će se rabiti za realizaciju projekta "Jačanje kapaciteta pravosuđa" (u daljnjem tekstu: Projekt) u korist pravosuđa u Bosni i Hercegovini, a koji će implementirati Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine na način kako to strane potpisnice ugovore Ugovorom o grantu.

(3) Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine će raspolagati sredstvima za financiranje Projekta u periodu važenja ovog Sporazuma, a s ciljem realiziranja aktivnosti Projekta koje su definirane projektnim prijedlogom.

Članak 2.

Suradnja

(1) Suradnja Sudbene administracije Norveške i Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine putem Projekta se odnosi na jačanje kapaciteta i unapređenje rada s ciljem realiziranja uloge Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine kao regulatornog tijela u ostvarivanju neovisnog, nepristranog i profesionalnog pravosuđa i unapređenje rada sudova s ciljem poboljšanja učinkovitosti i kvalitete rada pravosuđa u Bosni i Hercegovini.

(2) U realiziranju projektnih aktivnosti, Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću BiH potrebnu potporu pružat će Sudbena administracija Norveške kao dugogodišnji partner Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća BiH.

Članak 3.

Nadležna institucija

(1) Nadležna institucija za realiziranje Projekta iz člana 1. je Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine, a koje je obvezno prilikom realiziranja projektnih aktivnosti postupati u duhu ovog Sporazuma.

(2) Bosna i Hercegovina i njene institucije se obvezuje da će u duhu dobrih partnerskih odnosa postupati po ovom Sporazumu u namjeri realiziranja ciljeva Sporazuma, za koje se osiguraju sredstva.

(3) U slučaju da se Bosni i Hercegovini naknadno dozvole dodatna sredstva za financiranje ovog Projekta ili za financiranje neke dodatne mjere za realiziranje i održavanje ovog Projekta, predmetno ugovaranje iz ovog stavka bit će usklađeno s odredbama Sporazuma i na način koji je u duhu ovog Sporazuma, a mjere i sredstva se mogu ugovarati i realizirati za vrijeme trajanja ovog Sporazuma.

Članak 4.

Financiranje

(1) Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće BiH zaprimiti će finansijska sredstva za realiziranje projektnih aktivnosti od Sudbene administracije Norveške, kao institucije odgovorne za realiziranje provedbe Okvirnog sporazuma za Zapadni Balkan zaključenog između Sudbene administracije Norveške i Ministarstva inostranih poslova Kraljevine Norveške.

(2) Sredstva za realiziranje Projekta bit će odobrena na osnovu ugovora o grantu zaključenog između Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine i Sudbene administracije Norveške.

(3) Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine će upravljati sredstvima za financiranje Projekta iz stava 1. Sporazuma u skladu sa nadležnostima utvrđenim Zakonom o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine.

(4) Strane potpisnice ovog Sporazuma uredit će uvjete pod kojima su iznosi dostupni i postupak za njihovu administraciju, sve u skladu s nadležnostima Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine, institucije Bosne i Hercegovine.

Članak 5.

Naknade povezane s Projektom

Bosna i Hercegovina neće nametati bilo kakav oblik carinskih naknada, poreza ili drugih javnih naknada povezanih sa Projektom iz člana 1. Sporazuma.

Članak 6.

Trajanje sporazuma

Ovaj sporazum će ostati na snazi do 31.12.2026. godine.

Članak 7.

Raskid ugovora

(1) Svaka sporazumna strana zadržava pravo da raskine Sporazum u slučaju nepridržavanja odredbi ovog Sporazuma i postupanja suprotno preambuli Sporazuma, uz otkazni rok od 6 mjeseci.

(2) Otkazni rok počinje teći od dana prijema obavijesti o prekidu Sporazuma od strane druge sporazumne strane.

Članak 8.

Stupanje na snagu

Sporazum stupa na snagu danom obostranog potpisivanja.

Sačinjeno u Sarajevu dana 13.05.2022. godine, u 4 (četiri) izvornika, dva izvornika na engleskom i dva izvornika na jednom od službenih jezika koja su u uporabi u Bosni i Hercegovini. U slučaju razlika u tumačenju mjerodavan je tekst Sporazuma na engleskom jeziku.

Za Bosnu i Hercegovinu

g. Halil Lagumdžija, predsjednik
Visokog sudbenog i tužiteljskog
vijeća BiH

g. Sven Marius Urke,
direktor Sudbene
administracije Norveške

Чланак 3.

Ova odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na hrvatskome, bosanskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Број 01-50-1-1141-15/23
12. travnja 2023. godine
Sarajevo

Predsjedateljica
Željka Cvijanović, v. r.

На основу члана V 3. д) Устава Босне и Херцеговине и сагласности Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (Одлука ПС БиХ број 01,02-21-1-1337/22 од 28. марта 2023. године), Предсједништво Босне и Херцеговине, на 11. ванредној сједници, одржаној 12. априла 2023. године, донијело је

ОДЛУКУ

О РАТИФИКАЦИЈИ СПОРАЗУМА О САРАДЊИ ИЗМЕЂУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И СУДСКЕ АДМИНИСТРАЦИЈЕ НОРВЕШКЕ КОЈИ СЕ ОДНОСИ НА ФИНАНСИРАЊЕ ПРОЈЕКТА У КОРИСТ ПРАВОСУЂА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

Члан 1.

Ратификује се Споразум о сарадњи између Босне и Херцеговине и Судске администрације Норвешке који се односи на финансирање пројекта у корист правосуђа у Босни и Херцеговини, потписан 13. маја 2022. године у Сарајеву.

Члан 2.

Текст Споразума гласи:

СПОРАЗУМ

О САРАДЊИ ИЗМЕЂУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И СУДСКЕ АДМИНИСТРАЦИЈЕ НОРВЕШКЕ КОЈИ СЕ ОДНОСИ НА ФИНАНСИРАЊЕ ПРОЈЕКТА У КОРИСТ ПРАВОСУЂА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

У духу пријатељских односа који постоје између Босне и Херцеговине и Судске администрације Норвешке,

Опредјељени за јачање и даљи развој пријатељских односа кроз финансијску подршку засновану на партнерству,

Вођени циљевима унапређења правосудног система Босне и Херцеговине, као једног од основних стубова изградње модерне демократске правне државе,

У циљу промовисања и унапређења квалитета рада судова у Босни Херцеговини и подршке успостављању ефикасног правосуђа у Босни и Херцеговини;

Увјерени да стабилне институције демократске власти доприносе јачању капацитета правне државе, са намјером да се реформа правосуђа у Босни и Херцеговини успјешно настави,

Позивајући се на дугогодишњу сарадњу између Босне и Херцеговине и Краљевине Норвешке о финансирању пројекта у корист правосуђа и/или судова и тужилаштва у Босни и Херцеговини

Стране потписнице закључују Споразум о финансирању пројекта у корист правосуђа у Босни и Херцеговини и споразумјеле су се, како слиједи:

Члан 1.

Предмет споразума

(1) Судска администрација Норвешке ће Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине, институцији државе Босне и Херцеговине, пружити финансијску подршку у износу не мањем од 1.491.000,00 еура.

(2) Средства из става 1. члана 1. Споразума ће се користити за реализацију пројекта Јачање капацитета правосуђа (у даљем тексту: Пројекат) у корист правосуђа у Босни и Херцеговини, а који ће имплементирати Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине на начин како то стране потписнице уговоре Уговором о гранту.

(3) Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине ће располагати средствима за финансирање

Пројекта у периоду важења овог Споразума, а са циљем реализације активности Пројекта које су дефинисане пројектним приједлогом.

Члан 2.

Сарадња

(1) Сарадња Судске администрације Норвешке и Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине путем Пројекта се односи на јачање капацитета и унапређење рада са циљем реализације улоге Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине као регулаторног тијела у остваривању независног, непристрасног и професионалног правосуђа и унапређење рада судова са циљем побољшања ефикасности и квалитета рада правосуђа у Босни и Херцеговини.

(2) У реализацији пројектних активности, Високом судском и тужилачком савјету БиХ неопходну подршку ће пружати Судска администрација Норвешке као дугогодишњи партнер Високог судског и тужилачког савјета БиХ.

Члан 3.

Надлежна институција

(1) Надлежна институција за реализацију Пројекта из члана 1. је Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине, а који је обавезан приликом реализације пројектних активности поступати у духу овог Споразума.

(2) Босна и Херцеговина и њене институције се обавезује да ће у духу добрих партнерских односа поступати по овом Споразуму у намјери реализације циљева Споразума, за које се обезбиједе средства.

(3) У случају да се Босни и Херцеговини накнадно дозволе додатна средства за финансирање овог пројекта или за финансирање неке додатне мјере за реализацију и одржавање овог Пројекта, предметно уговарање из овог става ће бити усклађено са одредбама Споразума и на начин који је у духу овог Споразума, а мјере и средства се могу уговорати и реализовати за вријеме трајања овог Споразума.

Члан 4.

Финансирање

(1) Високи судски и тужилачки савјет БиХ ће финансијска средства за реализацију пројектних активности задржати од Судске администрације

Норвешке, као институције одговорне за реализацију Оквирног споразума за Западни Балкан закљученог између Судске администрације Норвешке и Министарства спољних послова Краљевине Норвешке.

(2) Средства за реализацију Пројекта ће бити одобрена на основу уговора о гранту закљученог између Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине и Судске администрације Норвешке.

(3) Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине ће управљати средствима за финансирање Пројекта из става 1. Споразума у складу са надлежностима утврђеним Законом о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине.

(4) Стране потписнице овог Споразума ће уредити услове под којима су износи доступни и поступак за њихову администрацију, све у складу са надлежностима Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине, институције Босне и Херцеговине.

Члан 5.

Накнаде повезане са пројектом

Босна и Херцеговина неће наметати било какав облик царинских накнада, пореза или других јавних накнада повезаних са пројектом из члана 1. Споразума.

Члан 6.

Трајање споразума

Овај споразум ће остати на снази до 31.12.2026. године.

Члан 3.

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори" на српском, босанском и хрватском језику и ступа на снагу даном објаве.

Број 01-50-1-1141-15/23
12. априла 2023. године
Сарајево

Предсједавајућа
Жељка Цвијановић, с. р.

33

Na osnovu člana V 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i saglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PS BiH broj 01,02-21-1-1469/22 od 28. marta 2023. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 11. vanrednoj sjednici, održanoj 12. aprila 2023. godine, donijelo

ODLUKU

O RATIFIKACIJI AMANDMANA BR. 2 NA UGOVOR O FINANSIRANJU ZAKLJUČEN OD I IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE ("ZAJMOPRIMAC"), REPUBLIKE SRPSKE I EVROPSKE INVESTICIJSKE BANKE ("BANKA") DANA 27. DECEMBRA 2016. GODINE U SARAJEVU I 29. DECEMBRA 2016. GODINE U LUKSEMBURGU I BANJA LUCI I IZMIJENJEN 02. DECEMBRA 2019. GODINE PROJEKAT BOLNICE U RS/B ("UGOVOR O FINANSIRANJU") (FI 31.526 - SERAPIS 2010-0049)

Члан 1.

Ratifikuje se Amandman br. 2 na Ugovor o finansiranju zaključen od i između Bosne i Hercegovine ("Zajmoprimac"), Republike Srpske i Evropske investicijske banke ("Banka") dana 27. decembra 2016. godine u Sarajevu i 29. decembra 2016. godine u Luksemburgu i Banja Luci i izmijenjen 02. decembra 2019. godine - Projekat bolnice u RS/B ("Ugovor o finansiranju") (FI 31.526 - SERAPIS 2010-0049), potpisan 30. juna 2022. godine u Sarajevu, 20. juna 2022. godine u Banja Luci i 07. juna 2022. godine u Luksemburgu, na engleskom jeziku.

Члан 2.

Tekst Amandmana u prijevodu glasi:
Evropska investicijska banka
Poslano DHL-om, prije toga kao pdf dokument
Ministarstvo finansija i trezora
Trg BiH 1,
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina
Na pažnju: gospodina Vjekoslava Bevande, ministra finansija i trezora Bosne i Hercegovine
Kopija za:
Ministarstvo finansija Republike Srpske

Trg Republike Srpske 1,
78 000 Banja Luka
Republika Srpska, Bosna i Hercegovina
Na pažnju: gospođe Zore Vidović, ministrice finansija Republike Srpske
EXP BEI – EIB
A 003597 07.JUIN 22
JU/OPS-POL/OEU-B/HHab/2022-05474
Luksemburg, 24. maja 2022. godine
Predmet: Bolnice u RS/B

(FI № 31.526 - SERAPIS № 2010-0049)

Ugovor o finansiranju zaključen od i između Bosne i Hercegovine (Zajmoprimac), Republike Srpske i Evropske investicijske banke (Banka) dana 27. decembra 2016. godine u Sarajevu i 29. decembra 2016. godine u Luksemburgu i Banjoj Luci i izmijenjen 02. decembra 2019. godine (Ugovor o finansiranju)

Amandman br. 2 na Ugovor o finansiranju

Poštovani,

pozivamo se na:

(i) naprijed definirani Ugovor o finansiranju; i

(ii) Pismo Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine od 20. maja 2021. godine.

1. TUMAČENJE

Ako nije drugačije definirano, istaknuti izrazi korišteni u ovom pismu imaju isto značenje koje im je pripisano u Ugovoru o finansiranju. Reference na članove predstavljaju reference na članove Ugovora o finansiranju.

U ovom pismu, Datum efektivnosti označava datum na koji Banka pisanim putem potvrdi Zajmoprimcu (uključujući i elektronsku poštu ili druga elektronska sredstva) da je Banka primila, u obliku i sadržaju koji je zadovoljava, dva (2) originalna primjerka ovog pisma koje su valjano supotpisali Zajmoprimac i Republika Srpska, uključujući ovjeren primjerak relevantnog ovlaštenja potpisnika, osim ako je već dostavljeno i primjerak svih drugih ovlaštenja ili drugih dokumenata, mišljenja ili jemstava koje Banka smatra potrebnim ili poželjnim (ako je o tome obavijestila Zajmoprimca i Republiku Srpsku) u vezi sa stupanjem u i izvršavanjem transakcije razmatrane u ovom pismu ili za validnost ili primjenjivost ovog pisma.

2. IZMJENE I DOPUNE UGOVORA O FINANSIRANJU

S efektivnošću od Datuma efektivnosti, Ugovor o finansiranju mijenja se kako je navedeno u daljnjem tekstu:

(a) Izmjene i dopune Definicija

(i) Na popisu definicija, sljedeće definicije se mijenjaju i glase:

"Krajnji datum raspoloživosti" označava 31. decembar 2023. godine."

"Revizija/konverzija kamate označava određivanje novih finansijskih uslova koji se odnose na kamatnu stopu, a naročito osnovice iste kamatne stope ("revizija") ili drugačije osnovice kamatne stope ("konverzija") koja se može ponuditi za preostali period Tranše ili do sljedećeg Datuma revizije/konverzije kamate, ako postoji."

"Relevantni radni dan označava dan na koji je Transeuropski automatizirani sistem ekspresnih novčanih transakcija u realnome vremenu na bruto načelu koji koristi jednu zajedničku platformu i koji je pokrenut 19. novembra 2007. godine (TARGET2) otvoren za plaćanja u EUR1; i (b) za druge valute, dan na koji su banke otvorene za opće poslovanje u glavnom domaćem finansijskom centru za relevantnu valutu."

"Relevantna međubankarska stopa označava EURIBOR."

(ii) Na popisu definicija, brišu se definicije "GBP", "USD" i "ZAR".

(b) Član 1.03.

Član 1.03. Ugovora o finansiranju mijenja se i glasi:

"1.03. Valuta isplate

Isplata svake Tranše vrši se u eurima."

(c) Član 3.03.

Član 3.03. Ugovora o finansiranju mijenja se i glasi:

"3.03. Slučaj poremećaja na tržištu

Ako u bilo kojem trenutku od Obavještenja o isplati koje izdaje Banka za Tranšu, i do datuma koji pada 30 (trideset) kalendarskih dana prije Zakazanog datuma isplate, nastupi Slučaj poremećaja na tržištu, Banka može obavijestiti Zajmoprimca da je ova odredba postala efektivna. U tom slučaju, primjenjuju se sljedeća pravila:

U slučaju Najavljene Tranše koja treba biti isplaćena u eurima, kamatna stopa koja se primjenjuje na takvu Najavljenu Tranšu do Datuma revizije/konverzije kamate, je, ako postoji, stopa (izražena kao godišnja stopa u postocima) za koju Banka odredi da bude potpuno uključeni trošak Banke za finansiranje relevantne Tranše, na osnovu tada primjenjive referentne stope koju je odredila Banka ili alternativnog načina utvrđivanja stope koji će Banka utvrditi na odgovarajući način. Zajmoprimac ima pravo pisanim putem odbiti isplatu u roku koji je definiran u obavještenju i snosi tako nastale troškove, ako postoje, u kojem slučaju Banka ne izvršava isplatu dok preostali odnosni Kredit ostaje raspoloživ za isplatu u skladu s članom 1.02B. Ako Zajmoprimac isplatu ne odbije na vrijeme, ugovorne strane su saglasne da su isplata i uslovi prema ovom ugovoru u potpunosti obavezujući za obje strane.

U svakom slučaju, Raspon ili Fiksna stopa koju Banka prethodno najavi u Obavještenju o isplati više se ne primjenjuje."

(d) Član 5.01.

Član 5.01. Ugovora o finansiranju mijenja se i glasi:

"5.01. Konvencija o brojanju dana

Bilo koji iznos dospio po osnovu kamate, odštete ili naknade od strane Zajmoprimca prema ovom ugovoru, obračunat u odnosu na dio godine, definira se na osnovu sljedećih konvencija:

(a) u smislu kamata i odšteta dospjelih za Tranšu s fiksnom stopom, uzimaju se godina od 360 (tristo šezdeset) dana i mjesec od 30 (trideset) dana; i

(b) u smislu kamata i odšteta dospjelih za Tranšu s promjenjivom stopom, uzimaju se godina od 360 (tristo šezdeset) dana i broj proteklih dana; i

(c) u smislu naknada, uzima se godina od 360 (tristo šezdeset) dana i broj proteklih dana."

(e) Promjena Priloga A.1 – Tehnički opis

U Prilogu A, pod poglavljem A.1, odlomak pod nazivom "Program provedbe/kalendar" mijenja se i glasi:

"Cjelokupni raspored provedbe projekta je četrnaest godina, od 2009. do 2023.

Izgradnja nove bolnice u Bijeljini završena je u junu 2013. godine.

Određeni radovi na unaprjeđenju osnovne infrastrukture započeli su u Banjoj Luci početkom 2009. godine. Projekat će biti završen najkasnije do 31. decembra 2023. godine."

(f) Promjene Priloga A.2 – Informacije o Projektu koje trebaju biti poslane Banci i način prijenosa

U Prilogu A, pod poglavljem Prilog A.2, rok koji Zajmoprimac ima da Banci dostavi Izvještaj o završetku projekta, u skladu s odlomkom pod naslovom "Informacija o završetku radova i prvoj godini poslovanja" Priloga A.2 mijenja se i glasi:

"30. aprila 2025. godine [16 mjeseci nakon završetka]."

(g) Izmjene i dopune Priloga B – Definicije EURIBOR-a i LIBOR-a

Sadašnji Prilog B (Definicije EURIBOR-a i LIBOR-a) zamjenjuju se novim Prilogom B (Definicija EURIBOR-a) definiranom u Dodatku I ovom pismu.

3. VAŽEĆE OBAVEZE

Određbe Ugovora o finansiranju, osim onih izmijenjenih ovim pismom, i dalje ostaju na snazi. Zajmoprimac i Republika

Srpska prihvataju i saglasni su da, osim kako je definirano i usaglašeno ovim dokumentom, ovo pismo ne predstavlja čin odricanja koji je Banka odobrila niti izmjenu bilo kojeg drugog uslova ili odredbe Ugovora o finansiranju. Banka zadržava pravo i sva ugovorna i zakonska prava koja ima shodno Ugovoru o finansiranju i važećim zakonima.

Zajmoprimac i Republika Srpska, na zahtjev Banke i o svom vlastitom trošku, vršit će takve aktivnosti i postupke potrebne ili poželjne kako bi dotični amandmani postali efektivni ili trebaju postati efektivni u skladu s ovim pismom.

4. ZAKON I NADLEŽNOST

Ovo pismo i sve neugovorne obaveze koje proizilaze iz pisma ili u vezi s njim uređeni su zakonima Velikog Vojvodstva Luksemburga, a ugovorne strane u ovom ugovoru prihvataju nadležnost Suda Evropske unije.

Ugovorne strane se ovim odriču bilo kakvog imuniteta ili prava na prigovor u vezi s nadležnošću ovih sudova. Odluka sudova donesena u skladu s ovim članom 4 je konačna i obavezujuća za svaku ugovornu stranu, bez ograničenja ili uzdržavanja.

5. ISTOVJETNI PRIMJERC I

Ovo pismo može biti potpisano u bilo kojem broju primjeraka, od kojih svi primjerci zajedno čine jedan instrument. Svaki primjerak predstavlja originalni primjerak, ali svi primjerci zajedno čine jedan instrument.

Ako ste saglasni s naprijed navedenim, molimo vas da, što je prije moguće, Banci pošaljete dva (2) originalna primjerka ovog pisma, na pažnju gospodina Alessandra CAGNATA (tel. +352437983452, e-mail: a.cagnato@eib.org) parafirana na svakoj stranici, datirana i valjano potpisana u ime i za račun Bosne i Hercegovine koju predstavlja Ministarstvo finansija i trezora, i Republike Srpske koju predstavlja ministrica finansija, te ovjeren primjerak ovlaštenja potpisnika, osim ako je već dostavljeno.

S poštovanjem,

EVROPSKA INVESTICIJSKA BANKA

/svojeručni potpis/

Matteo RIVELLINI

Voditelj Odjela

/svojeručni potpis/

Alessandro CAGNATO

Viši pravni savjetnik

Prihvata i saglasan je za i u ime

Bosne i Hercegovine

koju predstavlja ministar finansija i trezora

/svojeručni potpis/

(ime i funkcija)

VJEKOSLAV BEVANDA, MINISTAR

Datum: 30. juna 2022. godine

Prihvata i saglasna je za i u ime

Republike Srpske

koju predstavlja ministrica finansija

/svojeručni potpis/

(ime i funkcija)

ZORA VIDOVIĆ, MINISTRICA

Datum: 20. juna 2022. godine

Dodatak I

Prilog B

Definicija EURIBOR-a

EURIBOR

EURIBOR označava:

(a) u odnosu na bilo koji relevantni period kraći od jednog mjeseca, Prikaz kursa (kao što je definirano u daljnjem tekstu) za period od jednog mjeseca;

(b) u odnosu na bilo koji relevantni period od jednog ili više mjeseci, za koji je Prikaz kursa dostupan, važeći Prikaz kursa za period odgovarajućeg broja mjeseci; i

(c) u odnosu na relevantni period duži od jednog mjeseca za koji Prikaz kursa nije dostupan, Prikaz kursa koji je rezultat linearne interpolacije dvaju Prikaza kursa, od kojeg je jedan važeći za prvi kraći, a drugi za prvi duži period od dužine relevantnog perioda

(period za koji je stopa uzeta ili iz kojeg su stope interpolirane, u daljnjem tekstu će se nazivati Reprezentativni period).

Za potrebe stavova (a) i (c) u daljnjem tekstu:

(i) dostupno označava stope, za data dospijeca, koje obračunava i objavljuje Global Rate Set Systems Ltd (GRSS) ili drugi pružalac usluga koje odabere Institut za evropska novčana tržišta (EMMI) ili bilo koji nasljednik na funkciji EMMI-ja, kojeg odredi Banka; i

(ii) Prikaz kursa označava kamatnu stopu za depozite u eurima za relevantni period, objavljen u 11:00 sati po briselskom vremenu ili kasnije, prihvatljiv za Banku, na dan (Datum resetiranja), koji pada 2 (dva) Relevantna radna dana prije prvog dana relevantnog perioda, na Reutersovoj stranici EURIBOR 01, ili na stranici koja je naslijedi, ili, na bilo koji drugi način koji Banka objavi u ovu svrhu.

Ako takav Prikaz kursa nije objavljen, Banka od glavnih ureda sve četiri glavne banke euro-zone koje ona odabere, traži da ponude stopu po kojoj depozite u eurima, u usporedivim iznosima, svaka od njih nudi u približno 11:00 sati po briselskom vremenu, na Datum resetiranja drugim glavnim bankama na međubankarskom tržištu eurozone, za period jednak Reprezentativnom periodu. Ako se osiguraju najmanje 2 (dvije) ponude, stopa za taj Datum resetiranja bit će aritmetička sredina ponuda. Ako se ne osigura dovoljan broj ponuda, stopa za taj Datum resetiranja bit će aritmetička sredina stopa koje su ponudile glavne banke u eurozoni, a koje je izabrala Banka, u približno 11:00 sati po briselskom vremenu, na dan koji pada 2 (dva) Relevantna radna dana nakon Datuma resetiranja, za zajmove u eurima, u usporedivom iznosu s vodećim evropskim bankama, za period jednak Reprezentativnom periodu. Banka Zajmoprimca obavještava, bez odgode, o ponudama koje je primila.

Svi postoci kao rezultat bilo kojeg obračuna na koji se odnosi ovaj prilog bit će zaokruženi, ako je potrebno, na najbliži stohiljaditi dio postotnog boda, s polovinama koje se zaokružuju.

Ako bilo koja od prethodnih odredbi postane neusklađena s odredbama usvojenim pod okriljem EMMI-ja (ili bilo kojeg nasljednika funkcije EMMI-ja kojeg utvrdi Banka) u odnosu na EURIBOR, Banka može, putem pisanog obavještenja Zajmoprimcu, izmijeniti odredbu kako bi je uskladila s ostalim odredbama.

Ako Prikaz kursa postane trajno nedostupan, zamjenska stopa za EURIBOR će biti stopa (uključujući sve raspone ili prilagodbe) koju je formalno predložila: (i) radna grupa za nerizične kamatne stope u eurima koju su uspostavili Evropska centralna banka (ECB), Nadzorno tijelo finansijskih usluga i tržišta (FSMA), Evropsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) i Evropska komisija; ili (ii) Evropski monetarni institut kao upravitelj EURIBOR-a; ili (iii) nadležno tijelo odgovorno u okviru Uredbe (EU) 2016/1011 za nadzor nad Evropskim monetarnim institutom, kao upravitelj EURIBOR-a; ili (iv) državna nadležna tijela određena u skladu s Uredbom (EU) 2016/1011; ili (v) Evropska centralna banka.

Ako Prikaz kursa i/ili zamjenska stopa EURIBOR-a nije dostupna na gore navedeni način, EURIBOR je stopa (izražena

kao postotna godišnja stopa) koju određuje Banka i koja predstavlja cjelokupne troškove Banke za finansiranje relevantne Tranše, na osnovu tada važeće referentne stope koju

generira Banka ili na osnovu alternativnog načina utvrđivanja koji Banka opravdano utvrdi.

Član 3.

Ova Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objavljivanja.

Број 01-50-1-1141-19/23
12. априла 2023. године
Сарајево

Predsjedavajuća
Željka Cvijanović, s. r.

Na temelju članka V 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PS BiH broj 01,02-21-1-1469/22 od 28. ožujka 2023. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 11. izvanrednoj sjednici, održanoj 12. travnja 2023. godine, donijelo

ODLUKU

O RATIFIKACIJI AMANDMANA BR. 2 NA UGOVOR O FINANCIRANJU ZAKLJUČEN OD I IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE ("ZAJMOPRIMAC"), REPUBLIKE SRPSKE I EUROPSKE INVESTICIJSKE BANKE ("BANKA") DANA 27. PROSINCA 2016. GODINE U SARAJEVU I 29. PROSINCA 2016. GODINE U LUKSEMBURGU I BANJA LUCI I IZMIJENJEN 02. PROSINCA 2019. GODINE PROJEKT BOLNICE U RS/B ("UGOVOR O FINANCIRANJU") (FI 31.526 - SERAPIS 2010-0049)

Članak 1.

Ratificira se Amandman br. 2 na Ugovor o financiranju zaključen od i između Bosne i Hercegovine ("Zajmoprimac"), Republike Srpske i Europske investicijske banke ("Banka") dana 27. prosinca 2016. godine u Sarajevu i 29. prosinca 2016. godine u Luksemburgu i Banja Luci i izmijenjen 02. prosinca 2019. godine - Projekt bolnice u RS/B ("Ugovor o financiranju") (FI 31.526 - SERAPIS 2010-0049), potpisan 30. lipnja 2022. godine u Sarajevu, 20. lipnja 2022. godine u Banja Luci i 07. lipanj 2022. godine u Luksemburgu, na engleskome jeziku.

Članak 2.

Tekst Amandmana u prijevodu glasi:

Europska investicijska banka
Poslano DHL-om, prije toga kao pdf dokument
Ministarstvo financija i trezora
Trg BiH 1,
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Na pažnju: gospodina Vjekoslava Bevande, ministra financija i trezora Bosne i Hercegovine

Kopija za:
Ministarstvo financija Republike Srpske
Trg Republike Srpske 1,
78 000 Banja Luka
Republika Srpska, Bosna i Hercegovina

Na pažnju: gospođe Zore Vidović, ministricе financija Republike Srpske

EXP BEI – EIB
A 003597 07.JUIN 22
JU/OPS-POL/OEU-B/HHab/2022-05474
Luksemburg, 24. svibnja 2022. godine
Predmet: Bolnice u RS/B
(FI N° 31.526 - SERAPIS N° 2010-0049)

Ugovor o financiranju zaključen od i između Bosne i Hercegovine ("Zajmoprimatelj"), Republike Srpske i Europske Investicijske Banke ("Banka") dana 27. prosinca 2016. godine u Sarajevu i 29. prosinca 2016. godine u Luksemburgu i Banja Luci i izmijenjen 02. prosinca 2019. godine ("Ugovor o financiranju")

**Amandman br. 2
na Ugovor o financiranju**

Poštovani,

Pozivamo se na:

(i) naprijed definirani Ugovor o financiranju; i

(ii) Pismo Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine od 20.svibnja 2021.godine.

1. TUMAČENJE

Ako nije drugačije definirano, istaknuti izrazi korišteni u ovom pismu imaju isto značenje koje im je pripisano u Ugovoru o financiranju. Reference na članke predstavljaju reference na članke Ugovora o financiranju.

U ovom pismu, "Datum efektivnosti" označava datum na koji Banka pismenim putem potvrdi Zajmoprimatelju (uključujući i elektronsku poštu ili druga elektronska sredstva) da je Banka primila, u obliku i sadržaju koji je zadovoljava, dva (2) originalna primjerka ovog pisma koje su valjano supotpisali Zajmoprimatelj i Republika Srpska, uključujući ovjeren primjerak relevantnog ovlaštenja potpisnika, osim ako je već dostavljeno i primjerak svih drugih ovlaštenja ili drugih dokumenata, mišljenja ili jamstava koje Banka smatra potrebnim ili poželjnim (ako je o tome obavijestila Zajmoprimatelja i Republiku Srpsku) u vezi sa stupanjem u i izvršavanjem transakcije razmatrane u ovom pismu ili za validnost ili primjenjivost ovog pisma.

2. IZMJENE I DOPUNE UGOVORA O FINANCIRANJU

Sa efektivnošću od Datuma efektivnosti, Ugovor o financiranju mijenja se kako je navedeno u daljnjem tekstu:

(a) Izmjene i dopune Definicija

(i) Na popisu definicija, sljedeće definicije se mijenjaju i glase:

<<"Krajnji datum raspoloživosti" označava 31. prosinca 2023. godine."

<<"Revizija/konverzija kamate" označava određivanje novih finansijskih uvjeta koji se odnose na kamatnu stopu, a naročito osnovice iste kamatne stope ("revizija") ili drugačiju osnovicu kamatne stope ("konverzija") koja se može ponuditi za preostalo razdoblje Tranše ili do sljedećeg Datuma revizije/konverzije kamate, ako postoji."

<<"Relevantni radni dan" označava dan na koji je Transeuropski automatizirani sustav ekspresnih novčanih

transakcija u realnome vremenu na bruto načelu koji koristi jednu zajedničku platformu i koji je pokrenut 19. studenog 2007. godine (TARGET2) otvoren za plaćanja u EUR1; i (b) za druge valute, dan na koji su banke otvorene za opće poslovanje u glavnom domaćem finansijskom centru za relevantnu valutu.

<<"Relevantna međubankarska stopa" označava EURIBOR."

(ii) Na popisu definicija, brišu se definicije "GBP", "USD" i "ZAR".

(b) Članak 1.03.

Članak 1.03 Ugovora o financiranju mijenja se i glasi:

<<

1.03 Valuta isplate

Isplata svake Tranše vrši se u eurima.

>>

(c) Članak 3.03.

Članak 3.03 Ugovora o financiranju mijenja se i glasi:

<<

3.03 Slučaj poremećaja na tržištu

Ako u bilo kojem trenutku od Obavijesti o isplati koju izdaje Banka za Tranšu, i do datuma koji pada 30 (trideset) kalendarskih dana prije Zakazanog datuma isplate, nastupi Slučaj poremećaja na tržištu, Banka može obavijestiti Zajmoprimatelja da je ova odredba postala efektivna. U tom slučaju, primjenjuju se sljedeća pravila:

U slučaju Najavljene Tranše koja treba biti isplaćena u eurima, kamatna stopa koja se primjenjuje na takvu Najavljenu Tranšu do Datuma revizije/konverzije kamate, je, ako postoji, stopa (izražena kao godišnja stopa u postocima) za koju Banka odredi da bude potpuno uključeni trošak Banke za financiranje relevantne Tranše, na temelju tada primjenjive referentne stope koju je odredila Banka ili alternativnog načina utvrđivanja stope koji će Banka utvrditi na odgovarajući način. Zajmoprimatelj ima pravo pismenim putem odbiti isplatu u roku koji je definiran u obavijesti i snosi tako nastale troškove, ako postoje, u kom slučaju Banka ne izvršava isplatu dok preostali odnosni Kredit ostaje raspoloživ za isplatu u skladu s člankom 1.02B. Ako Zajmoprimatelj isplatu ne odbije na vrijeme, ugovorne su strane suglasne da su isplata i uvjeti prema ovom Ugovoru u potpunosti obvezujući za obje strane.

U svakom slučaju, Raspon ili Fiksna stopa koju Banka prethodno najavi u Obavijesti o isplati više se ne primjenjuje.

>>

(d) Članak 5.01.

Članak 5.01 Ugovora o financiranju mijenja se i glasi:

<<

5.01 Konvencija o brojanju dana

Bilo koji iznos dospio po osnovu kamate, odštete ili naknade od strane Zajmoprimatelja prema ovom Ugovoru, obračunat u odnosu na dio godine, definira se na temelju sljedećih konvencija:

(a) u smislu kamata i odšteta dospjelih za Tranšu s fiksnom stopom, uzimaju se godina od 360 (tristo šezdeset) dana i mjesec od 30 (trideset) dana; i

(b) u smislu kamata i odšteta dospjelih za Tranšu s promjenjivom stopom, uzimaju se godina od 360 (tristo šezdeset) dana i broj proteklih dana, i

(c) u smislu naknada, uzima se godina od 360 (tristo šezdeset) dana i broj proteklih dana.

>>

(e) Promjena Priloga A.1 - Tehnički opis

U Prilogu A, pod poglavljem A.1., odlomak pod nazivom "Program provedbe/kalendar" mijenja se i glasi:

<< Cjelokupni raspored provedbe projekta je četrnaest godina, od 2009. do 2023.

Izgradnja nove bolnice u Bijeljini završena je u lipnju 2013. godine.

Određeni radovi na unapređenju osnovne infrastrukture započeli su u Banja Luci početkom 2009. godine. Projekt će biti završen najkasnije do 31. prosinca 2023. godine>> "

(f) Promjene Priloga A.2 - Informacije o Projektu koje trebaju biti poslane Banci i način prijenosa

U Prilogu A, pod poglavljem Prilog A.2, rok koji Zajmoprimatelj ima da Banci dostavi Izvješće o završetku projekta, u skladu s odlomkom pod naslovom "Informacija o završetku radova i prvoj godini poslovanja" Priloga A.2 mijenja se i glasi:

<<30. travnja 2025. godine [16 mjeseci nakon završetka]>>

(g) Izmjene i dopune Priloga B - Definicije EURIBOR-a i LIBOR-a

Sadašnji Prilog B (Definicije EURIBOR-a i LIBOR-a) zamjenjuju se novim Prilogom B (Definicija EURIBOR-a) definiranom u Dodatku I ovom pismu.

3. VAŽEĆE OBAVEZE

Odredbe Ugovora o financiranju, osim onih izmijenjenih ovim pismom, i dalje ostaju na snazi. Zajmoprimatelj i Republika Srpska prihvaćaju i suglasni su da, osim kako je definirano i usuglašeno ovim dokumentom, ovo pismo ne predstavlja čin odricanja koji je Banka odobrila niti izmjenu bilo kojeg drugog uvjeta ili odredbe Ugovora o financiranju. Banka zadržava pravo i sva ugovorna i zakonska prava koja ima sukladno Ugovoru o financiranju i važećim zakonima.

Zajmoprimatelj i Republika Srpska, na zahtjev Banke i o svom vlastitom trošku, vršit će takve aktivnosti i postupke potrebne ili poželjne kako bi dotični amandmani postali efektivni ili trebaju postati efektivni u skladu s ovim pismom.

4. ZAKON I NADLEŽNOST

Ovo pismo i sve neugovorne obveze koje proizlaze iz pisma ili u vezi s njim uređeni su zakonima Velikog Vojvodstva Luksemburg, a ugovorne strane u ovom Ugovoru prihvaćaju nadležnost Suda Europske unije.

Ugovorne se strane ovim odriču bilo kakvog imuniteta ili prava na prigovor u vezi s nadležnošću ovih sudova. Odluka sudova donesena u skladu s ovim člankom 4., je konačna i obvezujuća za svaku ugovornu stranu, bez ograničenja ili uzdržavanja.

5. ISTOVJETNI PRIMJERC

Ovo pismo može biti potpisano u bilo kojem broju primjeraka, od kojih svi primjerci zajedno čine jedan instrument. Svaki primjerak predstavlja originalni primjerak, ali svi primjerci zajedno čine jedan instrument.

Ako ste suglasni sa naprijed navedenim, molimo vas da, što je prije moguće Banci pošaljete dva (2) originalna primjerka ovog pisma, na pažnju gospodina Alessandra CAGNATA (tel. +352437983452, e-mail: a.cagnato@eib.org) parafirana na svakoj stranici, datirana i valjano potpisana u ime i za račun Bosne i Hercegovine koju predstavlja Ministarstvo financija i trezora, i Republike Srpske koju predstavlja ministrica financija, te ovjeren primjerak ovlaštenja potpisnika, osim ako je već dostavljeno.

S poštovanjem,

EUROPSKA INVESTICIJSKA BANKA

/vlastoručni potpis/

Matteo RIVELLINI

Voditelj Odjela

/vlastoručni potpis/

Alessandro CAGNATO

Viši pravni savjetnik

Prihvaća i suglasan je za i u ime
Bosne i Hercegovine
koju predstavlja ministar finansija i trezora
/vlastoručni potpis/

(ime i funkcija)
VJEKOSLAV BEVANDA, MINISTAR
Datum: 30. lipnja 2022. godine
Prihvaća i suglasna je za i u ime
Republike Srpske
koju predstavlja ministrica finansija
/vlastoručni potpis/

(ime i funkcija)
ZORA VIDOVIC, MINISTRICA
Datum: 20. lipnja 2022. godine

Dodatak I

Prilog B

Definicija EURIBOR-a

EURIBOR

"EURIBOR" označava:

(a) u odnosu na bilo koje relevantno razdoblje kraće od jednog mjeseca, Prikaz tečaja (kao što je definirano u daljnjem tekstu) za razdoblje od jednog mjeseca;

(b) u odnosu na bilo koje relevantno razdoblje od jednog ili više mjeseci, za koju je Prikaz tečaja dostupan, važeći Prikaz tečaja za razdoblje odgovarajućeg broja mjeseci; i

(c) u odnosu na relevantno razdoblje dulje od jednog mjeseca za koje Prikaz tečaja nije dostupan, Prikaz tečaja koji je rezultat linearne interpolacije dvaju Prikaza tečaja, od kojeg je jedan važeći za prvo kraće a drugi za prvo dulje razdoblje od duljine relevantnog razdoblja,

(razdoblje za koje je stopa uzeta ili iz kojeg su stope interpolirane, u daljnjem će se tekstu nazivati "Reprezentativno razdoblje").

Za potrebe stavaka (a) i (c) u daljnjem tekstu:

(i) "dostupno" označava stope, za dana dospjeća, koje obračunava i objavljuje Global Rate Set Systems Ltd (GRSS) ili drugi pružatelj usluga koje odabere Institut za europska novčana tržišta (EMMI) ili bilo koji nasljednik na funkciji EMMI-ja, kojeg odredi Banka; i

(ii) "Prikaz tečaja" označava kamatnu stopu za depozite u eurima za relevantno razdoblje, objavljena u 11:00 po briselskom vremenu ili kasnije, prihvatljivo za Banku, na dan ("Datum resetiranja"), koji pada 2 (dva) Relevantna radna dana prije prvog dana relevantnog razdoblja, na Reutersovoj stranici

EURIBOR 01, ili na stranici koja je naslijedi, ili, na bilo koji drugi način koji Banka objavi u ovu svrhu.

Ako takav Prikaz tečaja nije objavljen, Banka od glavnih ureda sve četiri glavne banke euro-zone koje ona odabere, traži da ponude stopu po kojoj depozite u eurima, u usporedivim iznosima, svaka od njih nudi u približno 11:00 po briselskom vremenu, na Datum resetiranja drugim glavnim bankama na međubankarskom tržištu euro-zone, za razdoblje jednako Reprezentativnom razdoblju. Ako se osiguraju najmanje 2 (dvije) ponude, stopa za taj Datum resetiranja bit će aritmetička sredina ponuda. Ako se ne osigura dovoljan broj ponuda, stopa za taj Datum resetiranja bit će aritmetička sredina stopa koje su ponudile glavne banke u euro-zoni, a koje je izabrala Banka, u približno 11:00 po briselskom vremenu, na dan koji pada 2 (dva) Relevantna radna dana nakon Datuma resetiranja, za zajmove u eurima, u usporedivom iznosu s vodećim europskim bankama, za razdoblje jednako Reprezentativnom razdoblju. Banka Zajmoprimatelja obavještava, bez odgode, o ponudama koje je primila.

Svi postoci kao rezultat bilo kojeg obračuna na koji se odnosi ovaj Prilog bit će zaokruženi, ako je potrebno, na najbliži stotisućiti dio postotnog boda, s polovinama koje se zaokružuju.

Ako bilo koja od prethodnih odredbi postane neusklađena s odredbama usvojenim pod okriljem EMMI-ja (ili bilo kojeg nasljednika funkcije EMMI-ja kojeg utvrdi Banka) u odnosu na EURIBOR, Banka može, putem pismene obavijesti Zajmoprimatelju, izmijeniti odredbu kako bi je uskladila s ostalim odredbama.

Ako Prikaz tečaja postane trajno nedostupan, zamjenska stopa za EURIBOR će biti stopa (uključujući sve raspone ili prilagodbe) koju je formalno predložila (i) radna grupa za nerizične kamatne stope u eurima koju su uspostavili Europska centralna banka (ECB), Nadzorno tijelo finansijskih usluga i tržišta (FSMA), Europsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) i Europska komisija, ili (ii) Europski monetarni institut kao upravitelj EURIBOR-a, ili (iii) nadležno tijelo odgovorno u okviru Uredbe (EU) 2016/1011 za nadzor nad Europskim monetarnim institutom, kao upravitelj EURIBOR-a, ili (iv) državna nadležna tijela određena u skladu s Uredbom (EU) 2016/1011 ili (v) Europska centralna banka.

Ako Prikaz tečaja i/ili zamjenska stopa EURIBOR-a nije dostupna na gore navedeni način, EURIBOR je stopa (izražena kao postotna godišnja stopa) koju određuje Banka i koja predstavlja cjelokupne troškove Banke za financiranje relevantne Tranše, na temelju tada važeće referentne stope koju generira Banka ili na temelju alternativnog načina utvrđivanja koji Banka opravdano utvrdi.

Članak 3.

Ova Odluka će biti objavljena u "Službenome glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na hrvatskome, srpskom i bosanskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Број 01-50-1-1141-19/23
12. travnja 2023. godine
Sarajevo

Predsjedateljica
Željka Cvijanović, v. r.

На основу члана V 3. д) Устава Босне и Херцеговине и сагласности Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (Одлука ПС БиХ број 01,02-21-1-1469/22 од 28. марта 2023. године), Предсједништво Босне и Херцеговине, на 11. ванредној сједници, одржаној 12. априла 2023. године, донијело је

ОДЛУКУ

О РАТИФИКАЦИЈИ АМАНДМАНА БР. 2 НА УГОВОР О ФИНАНСИРАЊУ ЗАКЉУЧЕН ОД И ИЗМЕЂУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ("ЗАЈМОПРИМАЦ"), РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ И ЕВРОПСКЕ ИНВЕСТИЦИОНЕ БАНКЕ ("БАНКА") ДАНА 27. ДЕЦЕМБРА 2016. ГОДИНЕ У САРАЈЕВУ И 29. ДЕЦЕМБРА 2016. ГОДИНЕ У ЛУКСЕМБУРГУ И БАЊА ЛУЦИ И ИЗМИЈЕЊЕН 02. ДЕЦЕМБРА 2019. ГОДИНЕ ПРОЈЕКАТ БОЛНИЦЕ У РС/Б ("УГОВОР О ФИНАНСИРАЊУ") (ФИ 31.526 - СЕРАПИС 2010-0049)

Члан 1.

Ратификује се Амандман бр. 2 на Уговор о финансирању закључен од и између Босне и Херцеговине ("Зајмопримац"), Републике Српске и Европске инвестиционе банке ("Банка") дана 27. децембра 2016. године у Сарајеву и 29. децембра 2016. године у Луксембургу и Бања Луци и измијењен 02. децембра 2019. године - Пројекат болнице у РС/Б ("Уговор о финансирању") (ФИ 31.526 - СЕРАПИС 2010-0049), потписан 30. јуна 2022. године у Сарајеву, 20. јуна 2022. године у Бања Луци и 07. јуна 2022. године у Луксембургу, на енглеском језику.

Члан 2.

Текст Амандмана у преводу гласи:

Европска инвестициона банка

Послано ДХЛ-ом, прије тога као пдф документ

Министарство финансија и трезора

Трг БиХ 1

71000 Сарајево

Босна и Херцеговина

Н/п: господина Вјекослава Беванде, министра финансија и трезора Босне и Херцеговине

С копијом за:

Министарство финансија Републике Српске

Трг Републике Српске 1

78 000 Бања Лука

Република Српска, Босна и Херцеговина

Н/п: госпође Зоре Видовић, министарке финансија Републике Српске

EXP BEI – EIB

A 003597 07.JUN 22

JY/ОПС-ПОЛ/ОЕУ-Б/ХХаб/2022-05474

Луксембург, 24. маја 2022. године

Предмет: Болнице у РС/Б

(ФИ БР. 31.526 - СЕРАПИС БР. 2010-0049)

Уговор о финансирању закључен од и између Босне и Херцеговине (Зајмопримац), Републике Српске и Европске инвестиционе банке (Банка) дана 27. децембра 2016. године у Сарајеву и 29. децембра 2016. године у Луксембургу и Бањој Луци и измијењен 2. децембра 2019. године (Уговор о финансирању)

Амандман бр. 2

на Уговор о финансирању

Поштовани,

Позивамо се на:

(I) горенаведени Уговор о финансирању;

(II) Писмо Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине од 20. маја 2021. године.

1. ТУМАЧЕЊЕ

Ако није другачије дефинисано, истакнути изрази коришћени у овом писму имају исто значење које им је приписано у Уговору о финансирању. Референце на чланове представљају референце на чланове Уговора о финансирању.

У овом писму, Датум ефективности означава датум на који Банка писменим путем потврди Зајмопримцу (укључујући и електронску пошту или друга електронска средства) да је Банка примила, у облику и садржају који је задовољава, два (2) оригинална примјерка овог писма које су ваљано супотписали Зајмопримац и Република Српска, укључујући овјерен примјерак релевантног овлашћења потписника, осим ако је већ достављено и примјерак свих других овлашћења или других докумената, мишљења или

гаранција које Банка сматра потребним или пожељним (ако је о томе обавијестила Зајмопримца и Републику Српску) у вези са ступањем у и извршавањем трансакције разматране у овом писму или за валидност или примјењивост овог писма.

2. ИЗМЈЕНЕ И ДОПУНЕ УГОВОРА О ФИНАНСИРАЊУ

С ефективности од Датума ефективности, Уговор о финансирању мијења се како је наведено у даљњем тексту:

(а) Измјене и допуне Дефиниција

(I) На попису дефиниција, следеће дефиниције се мијењају и гласе:

<< Крајњи датум расположивости означава 31. децембар 2023. године. "

<< Ревизија/конверзија камате означава одређивање нових финансијских услова који се односе на каматну стопу, а нарочито основице исте каматне стопе (ревизија) или другачију основицу каматне стопе (конверзија) која се може понудити за преостали период Транше или до следећег Датума ревизије/конверзије камате, ако постоји. "

<< Релевантни радни дан означава дан на који је Трансевропски аутоматизовани систем експресних новчаних трансакција у реалноме времену на бруто принципу који користи једну заједничку платформу и који је покренут 19. новембра 2007. године (ТАРГЕТ 2) отворен за плаћања у EUR1; и (б) за друге валуте, дан на који су банке отворене за опште пословање у главном домаћем финансијском центру за релевантну валуту. "

<< Релевантна међубанкарска стопа означава ЕУРИБОР. "

(II) На попису дефиниција, бришу се дефиниције "GBP", "USD" и "ZAR".

(б) Члан 1.03.

Члан 1.03 Уговора о финансирању мијења се и гласи:

<<

1.03 Валута исплате

Исплата сваке Транше врши се у еврима.

>>

(ц) Члан 3.03.

Члан 3.03 Уговора о финансирању мијења се и гласи:

<<

3.03 Случај поремећаја на тржишту

Ако у било којем тренутку од Обавјештења о исплати коју издаје Банка за Траншу, и до датума који пада 30 (тридесет) календарских дана прије Заказаног датума исплате, наступи Случај поремећаја на тржишту, Банка може обавијестити Зајмопримца да је ова одредба постала ефективна. У том случају, примјењују се следећа правила:

У случају Најављене Транше која треба бити исплаћена у еврима, каматна стопа која се примјењује на

такву Најављену Траншу до Датума ревизије/конверзије камате, је, ако постоји, стопа (изражена као годишња стопа у процентима) за коју Банка одреди да буде потпуно укључени трошак Банке за финансирање релевантне Транше, на основу тада примјењиве референтне стопе коју је одредила Банка или алтернативног начина утврђивања стопе који ће Банка утврдити на одговарајући начин. Зајмопримац има право писменим путем одбити исплату у року који је дефинисан у обавјештењу и сноси тако настале трошкове, ако постоје, у ком случају Банка не извршава исплату док преостали односни Кредит остаје расположив за исплату у складу с чланом 1.02 Б. Ако Зајмопримац исплату не одбије на вријеме, уговорне су стране сагласне да су исплата и услови према овом уговору у потпуности обавезујући за обје стране.

У сваком случају, Распон или Фиксна стопа коју Банка претходно најави у Обавјештењу о исплати више се не примјењује.

>>

(д) Члан 5.01.

Члан 5.01 Уговора о финансирању мијења се и гласи:

<<

5.01 Конвенција о бројању дана

Било који износ доспио по основу камате, одштете или накнаде од стране Зајмопримца према овом уговору, обрачунат у односу на дио године, дефинише се на основу следећих конвенција:

(а) у смислу камата и одштета доспјелих за Траншу с фиксном стопом, узимају се година од 360 (тристо шездесет) дана и мјесец од 30 (тридесет) дана; и

(б) у смислу камата и одштета доспјелих за Траншу с промјењивом стопом, узимају се година од 360 (тристо шездесет) дана и број протеклих дана, и

(ц) у смислу накнада, узима се година од 360 (тристо шездесет) дана и број протеклих дана.

>>

(е) Промјена Прилога А.1 - Технички опис

У Прилогу А, под поглављем А.1, одјељак под називом "Програм спровођења/календар" мијења се и гласи:

<< Цјелокупни распоред спровођења пројекта је четрнаест година, од 2009. до 2023.

Изградња нове болнице у Бијељини завршена је у јуну 2013. године.

Одређени радови на унапређењу основне инфраструктуре започели су у Бањој Луци почетком 2009. године. Пројекат ће бити завршен најкасније до 31. децембра 2023. године >> "

(ф) Промјене Прилога А.2 - Информације о Пројекту које требају бити послане Банци и начин преноса

У Прилогу А, под поглављем Прилог А.2, рок који Зајмопримац има да Банци достави Извјештај о завршетку пројекта, у складу с одјељком под насловом "Информација о завршетку радова и првој години пословања" Прилога А.2 мијења се и гласи:

<<30. априла 2025. године [16 мјесеци након завршетка]>>

(г) Измјене и допуне Прилога Б - Дефиниције ЕУРИБОР-а и ЛИБОР-а

Садашњи Прилог Б (Дефиниције ЕУРИБОР-а и ЛИБОР-а) замјењују се новим Прилогом Б (Дефиниција ЕУРИБОР-а) дефинисаном у Додатку I овом писму.

3. ВАЖЕЋЕ ОБАВЕЗЕ

Одредбе Уговора о финансирању, осим оних измињених овим писмом, и даље остају на снази.

Зајмопримац и Република Српска прихватају и сагласни су да, осим како је дефинисано и усаглашено овим документом, ово писмо не представља чин одрицања који је Банка одобрила нити измјену било којег другог услова или одредбе Уговора о финансирању. Банка задржава право и сва уговорна и законска права која има у складу с Уговором о финансирању и важећим законима.

Зајмопримац и Република Српска, на захтјев Банке и о свом властитом трошку, вршиће такве активности и поступке потребне или пожељне како би дотични амандмани постали ефективни или требају постати ефективни у складу с овим писмом.

4. ЗАКОН И НАДЛЕЖНОСТ

Ово писмо и све неугворне обавезе које произлазе из писма или у вези с њим уређени су законима Великог Војводства Луксембург, а уговорне стране у овом уговору прихватају надлежност Суда Европске уније.

Уговорне се стране овим одричу било каквог имунитета или права на приговор у вези с надлежношћу ових судова. Одлука судова донесена у складу с овим чланом 4, је коначна и обавезујућа за сваку уговорну страну, без ограничења или уздржавања.

5. ИДЕНТИЧНИ ПРИМЈЕРЦИ

Ово писмо може бити потписано у било којем броју једнаких примјерака, од којих сви примјерци заједно чине један инструмент. Сваки примјерак представља оригинални примјерак, али сви примјерци заједно чине један инструмент.

Ако сте сагласни с наведеним напријед, молимо вас да, што је прије могуће Банци пошаљете два (2) оригинална примјерка овог писма, на пажњу господина Alessandra CAGNATA (tel. 352 4379 83452, e-mail: a.cagnato@eib.org) парафирана на свакој страници, датирана и ваљано потписана у име и за рачун Босне и Херцеговине коју представља Министарство финансија и трезора, и Републике Српске коју представља министарка финансија, те овјерен примјерак овлашћења потписника, осим ако је већ достављено.

С поштовањем,

Европска инвестициона банка

/својеручни потпис/
Matteo RIVELLINI

Водитељ одјела

/својеручни потпис/
Alessandro CAGNATO

Виши правни савјетник

Прихвата и сагласан је за и у име

Босне и Херцеговине

коју представља министар финансија и трезора

/ својеручни потпис/

(име и функција)

ВЈЕКОСЛАВ БЕВАНДА, МИНИСТАР

Датум: 30.06.2022.

Прихвата и сагласна је за и у име

Републике Српске

коју представља министарка финансија

/ својеручни потпис/

(име и функција)

ЗОРА ВИДОВИЦ, МИНИСТРИЦА

Датум: 20.06.2022.

Додатак I

Прилог Б

Дефиниција ЕУРИБОР-а

ЕУРИБОР означава:

(а) у односу на било који релевантни период краћи од једног мјесеца, Приказ курса (као што је дефинисано у даљњем тексту) за период од једног мјесеца;

(б) у односу на било који релевантни период од једног или више мјесеци, за који је Приказ курса доступан, важећи Приказ курса за период одговарајућег броја мјесеци; и

(ц) у односу на релевантни период дужи од једног мјесеца за које Приказ курса није доступан, Приказ курса који је резултат линеарне интерполације двају Приказа курса, од којег је један важећи за први краћи, а други за први дужи период од дужине релевантног периода,

(период за који је стопа узета или из којег су стопе интерполисане, у даљњем ће се тексту називати Репрезентативни период).

За потребе ставова (а) и (ц) у даљњем тексту:

(I) доступно означава стопе, за дата доспијећа, које обрачунава и објављује Global Rate Set Systems Ltd (ГРСС) или други пружалац услуга које изабере Институт за европска новчана тржишта (ЕММИ) или било који наследник на функцији ЕММИ-ја, којег одреди Банка; и

(II) Приказ курса означава каматну стопу за депозите у еврима за релевантни период, објављену у 11.00 часова по бриселском времену или касније, прихватљиво за Банку, на дан (Датум ресетовања), који пада 2 (два) Релевантна радна дана прије првог дана релевантног периода, на Ројтерској страници ЕУРИБОР 01, или на страници која је наслиједи, или, на било који други начин који Банка објави у ову сврху.

Ако такав Приказ курса није објављен, Банка од главних уреда свих четирију главних банака еврозоне које она изабере, тражи да понуде стопу по којој депозите у еврима, у упоредивим износима, свака од њих нуди у приближно 11.00 часова по бриселском времену, на Датум ресетовања другим главним банкама на међубанкарском тржишту еврозоне, за период једнак Репрезентативном периоду. Ако се осигурају најмање 2 (двје) понуде, стопа за тај Датум ресетовања биће аритметичка средина понуда. Ако се не осигура довољан број понуда, стопа за тај Датум ресетовања биће аритметичка средина стопа које су

понудиле главне банке у еврозони, а које је изабрала Банка, у приближно 11.00 часова по бриселском времену, на дан који пада 2(два) Релевантна радна дана након Датума ресетовања, за зајмове у еврима, у упоредивом износу с водећим европским банкама, за период једнак Репрезентативном периоду. Банка Зајмопримца обавјештава, без одгоде, о понудама које је примила.

Сви проценти као резултат било којег обрачуна на који се односи овај прилог биће заокружени, ако је потребно, на најближи стохиљадити дио процентног бода, с половинама које се заокружују.

Ако било која од претходних одредби постане неусклађена с одредбама усвојеним под окриљем ЕММИ-ја (или било којег наследника функције ЕММИ-ја којег утврди Банка) у односу на ЕУРИБОР, Банка може, путем писменог обавјештења Зајмопримцу, измијенити одредбу како би је ускладила с осталим одредбама.

Ако Приказ курса постане трајно недоступан, замјенска стопа за ЕУРИБОР биће стопа (укључујући све распоне или прилагођавања) коју је формално предложила (I) радна група за неризичне каматне стопе у еврима коју су успоставили Европска централна банка (ЕЦБ), Надзорно тијело финансијских услуга и тржишта (ФСМА), Европско надзорно тијело за вриједносне папире и тржишта капитала (ЕСМА) и Европска комисија, или (II) Европски монетарни институт као управљач ЕУРИБОР-а, или (III) надлежно тијело одговорно у оквиру Уредбе (ЕУ) 2016/1011 за надзор над Европским монетарним институтом, као управљач ЕУРИБОР-а, или (IV) државна надлежна тијела одређена у складу с Уредбом (ЕУ) 2016/1011 или (V) Европска централна банка.

Ако Приказ курса и/или замјенска стопа ЕУРИБОР-а није доступна на горенаведени начин, ЕУРИБОР је стопа (изражена као процентна годишња стопа) коју одређује Банка и која представља целокупне трошкове Банке за финансирање релевантне Транше, на основу тада важеће референтне стопе коју генерише Банка или на основу алтернативног начина утврђивања који Банка оправдано утврди.

Члан 3.

Ова Одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори" на српском, босанском и хрватском језику и ступа на снагу даном објављивања.

Број 01-50-1-1141-19/23
12. априла 2023. године
Сарајево

Предсједавајућа
Жељка Цвијановић, с. р.

34

Na osnovu člana V 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i saglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PS BiH broj 01.02-21-1-1801/22 od 28. marta 2023. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, na 11. vanrednoj sjednici, održanoj 12. aprila 2023. godine, donijelo je

ODLUKU

O RATIFIKACIJI SPORAZUMA O ZAJMU (PROJEKAT UNAPREĐENJA ZDRAVSTVENIH SISTEMA) IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I MEĐUNARODNE BANKE ZA OBNOVU I RAZVOJ

Član 1.

Ratifikuje se Sporazum o zajmu (Projekat unapređenja zdravstvenih sistema) između Bosne i Hercegovine i Međunarodne banke za obnovu i razvoj, potpisan dana 30. avgusta 2022. godine na engleskom jeziku.

Član 2.

Tekst Sporazuma u prijevodu glasi:

ZAJAM BROJ 9531-BA

SPORAZUM O ZAJMU (PROJEKT UNAPRJEĐENJA ZDRAVSTVENIH SISTEMA) IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I MEĐUNARODNE BANKE ZA OBNOVU I RAZVOJ SPORAZUM O ZAJMU

SPORAZUM na dan Datuma potpisivanja između BOSNE I HERCEGOVINE ("Zajmoprimac") i MEĐUNARODNE BANKE ZA OBNOVU I RAZVOJ ("Banka"). Zajmoprimac i Banka se ovime slažu kako slijedi:

ČLAN I — OPŠTI USLOVI; DEFINICIJE

1.01. Opšti uslovi (kako su definirani u Dodatku ovog Sporazuma) primjenjuju se na ovaj Sporazum i čine njegov dio.

1.02. Ukoliko kontekst ne zahtijeva drugačije, pojmovi pisani velikim početnim slovom korišteni u ovom Sporazumu imaju značenja koja su im data u Opštim uslovima ili u Dodatku ovog Sporazuma.

ČLAN II — ZAJAM

2.01. Banka se slaže da Zajmoprimcu pozajmi iznos od šezdeset sedam miliona tri stotine hiljada eura (67.300.000 €), kako se takav iznos može s vremena na vrijeme konvertirati putem Konverzije valuta ("Zajam"), kao pomoć za finansiranje projekta opisanog u Prilogu 1 ovog Sporazuma ("Projekat").

2.02. Zajmoprimac može povlačiti sredstva Zajma u skladu s odjeljkom II Priloga 2 ovog Sporazuma.

2.03. Početna naknada (*Front-end Fee*) iznosi jednu četvrtinu jednog procenta (0,25%) iznosa Zajma.

2.04. Naknada na nepovučena sredstva (*Commitment Charge*) iznosi jednu četvrtinu jednog procenta (0,25%) godišnje na Nepovučeni saldo zajma.

2.05. Kamatna stopa je Referentna stopa plus Varijabilna marža ili takva stopa koja se može primjenjivati nakon Konverzije; kako je navedeno u odjeljku 3.02 (e) Opštih uslova.

2.06. Zajmoprimac bira primjenu Konverzije s automatskim fiksiranjem stope za Zajam. U skladu s tim, bez ograničavanja na odredbe člana IV Opštih uslova i ukoliko Zajmoprimac ne obavijesti Banku drugačije, u skladu s odredbama Smjernica za konverziju, osnova kamatne stope primjenjiva na zbirni iznos glavnice Zajma povučen tokom svakog Kamatnog perioda će se konvertirati s početne Varijabilne stope zasnovane na Referentnoj stopi i Varijabilnoj marži u Varijabilnu stopu zasnovanu na Fiksnoj referentnoj stopi i Varijabilnoj marži za puni rok dospijeca tog iznosa u skladu s odredbama člana IV Opštih uslova i Smjericama za konverziju.

2.06. Datumi plaćanja su 15. januar i 15. juli svake godine.

2.07. Iznos glavnice Zajma se otplaćuje u skladu s Prilogom 3 ovog Sporazuma.

ČLAN III — PROJEKAT

3.01. Zajmoprimac izjavljuje svoju opredijeljenost za ciljeve Projekta. U tom smislu, Zajmoprimac će osigurati da Dio 1 Projekta provede Republika Srpska i da Dio 2 Projekta provede Federacija Bosne i Hercegovine, u skladu s odredbama člana V Opštih uslova, Priloga 2 ovog Sporazuma i Projektnih sporazuma.

ČLAN IV — EFEKTIVNOST; PREKID

4.01. Dodatni uslovi efektivnosti sastoje se od sljedećeg:

(a) Supsidijarni sporazum između Zajmoprimca i Entiteta koji implementira projekt, na koji se poziva odjeljak 9.01 Opštih uslova, potpisan od strana u njemu; i

(b) Projektni sporazum za Entitet koji implementira projekat, na koji se poziva odjeljak 9.01 Opštih uslova, potpisan od strana u njemu.

4.02. Rok efektivnosti je datum od sto osamdeset (180) dana od Datuma potpisivanja.

ČLAN V — PREDSTAVNIK; ADRESE

5.01. Predstavnik Zajmoprimca je njegov Ministar finansija i trezora.

5.02. U svrhu odjeljka 10.01 Opštih uslova:

(a) adresa Zajmoprimca je:

Ministarstvo finansija i trezora

Trg BiH 1

71000 Sarajevo

Bosna i Hercegovina; i

(b) Elektronska adresa Zajmoprimca je:

Telefaks: E-mail:

(387-33) 202-930 trezorbi@mtf.gov.ba

5.03. U svrhu odjeljka 10.01 Opštih uslova:

(a) adresa Banke je:

International Bank for Reconstruction and Development
1818 H Street, N.W.

Washington, D.C. 20433

United States of America; i

(b) elektronska adresa Banke je:

Telex: Telefaks:

248423(MCI) ili 1-202-477-6391

64145(MCI)

DOGOVORENO na Datum potpisivanja.

BOSNA I HERCEGOVINA

Od strane /svojeručni potpis/

Ovlašteni predstavnik

Ime i prezime: VJEKOSLAV BEVANDA

Funkcija: MINISTAR FINANSIJA I TREZORA

Datum: 30.08.2022.

MEĐUNARODNA BANKA

ZA OBNOVU I RAZVOJ

Od strane /svojeručni potpis/

Ovlašteni predstavnik

Ime i prezime: CHRISTOPHER GILBERT SHELDON

Funkcija: REGIONALNI DIREKTOR

Datum: 30.08.2022.

PRIOLOG 1

Opis Projekta

Cilj projekta je davanje doprinosa za unaprjeđenje kvaliteta zdravstvene zaštite i finansijske održivosti sistema zdravstvene zaštite u Republici Srpskoj i Federaciji Bosne i Hercegovine.

Projekat se sastoji od sljedećih dijelova:

Dio 1. Povećanje učinka zdravstvenog sistema u Republici Srpskoj.

1.1 Unaprjeđenje efikasnosti i kvaliteta zdravstvene zaštite kroz sljedeće:

1.1.1 Podrška za MZSZ i IJZ za jačanje preventivne zdravstvene zaštite i pripravnosti zdravstvenog sistema, putem, između ostalog, sljedećeg: (a) jačanje kapaciteta za nadzor nad bolestima, za pravovremenu analizu podataka i za donošenje odluka, jačanjem sistema i protokola za izvještavanje, analizu i diseminaciju podataka; i (b) pružanje podrške za epidemiološka istraživanja povećanjem broja javno-zdravstvenih radnika obučanih za otkivanje bolesti i praćenje kontakata.

1.1.2 Podrška ustanovama primarne zdravstvene zaštite i MZSZ-u za jačanje primarne zdravstvene zaštite i smanjenje bolničkih prijema koji nisu neophodni, putem, između ostalog, sljedećeg: (a) podrška za implementaciju ažuriranih kliničkih smjernica i puteva pacijenta u cilju jačanja preventivne zdravstvene zaštite i prebacivanja zbrinjavanja složenih

hroničnih bolesti iz bolnica na primarnu zdravstvenu zaštitu; (b) širenje pružanja usluga vanbolničkih i ambulantnih usluga u smislu manje invazivnih dijagnostičkih i terapijskih postupaka; i (c) podrška za implementaciju planova za optimalizaciju broja i rasporeda radnika u zdravstvu, i kliničkih i administrativnih, u cilju povećanja produktivnosti.

1.1.3 Pružanje podrške bolnicama, MZSZ-u i FZO-u za osiguranje efikasnog pružanja bolničke zdravstvene zaštite kada je neizbježna, putem, između ostalog, sljedećeg: (a) pružanje podrške za primjenu ažuriranih cijena izabranih usluga unutar DRG sistema, tako da refundiranje zdravstvenih ustanova od strane FZO-a odražava stvarne troškove i poticanje ambulantnih i vanbolničkih usluga gdje je to prikladno; i (b) izgradnja kapaciteta FZO-a za procjenu zdravstvene tehnologije i njeno povećano korištenje, da bi se osiguralo da se u paket prava uključuju samo ekonomične usluge.

1.1.4 Podrška FZO-u, ASKVA-i, MZSZ-u i zdravstvenim ustanovama na unaprjeđenju kvaliteta zdravstvene zaštite i zadovoljstva pacijenata, putem, između ostalog, sljedećeg: (a) razvoj sistema i struktura za redovno prikupljanje i verifikaciju podataka i izvještavanje o kvalitetu zdravstvene zaštite, sigurnosti i zadovoljstvu pacijenata na nivou zdravstvene ustanove; (b) gdje je moguće, spajanje i koncentracija specijalističkih usluga i dijagnostike u manji broj bolnica, ambulanti, i/ili laboratorija; i (c) uvođenje plaćanja po učinku za kliničke i upravljačke timove.

1.2 Jačanje upravljanja i finansijske održivosti zdravstvenih ustanova kroz, između ostalog, sljedeće: (a) podrška za unaprjeđenje javno dostupne baze podataka o neizmirenim obavezama po zdravstvenoj ustanovi; (b) ukoliko je potrebno, nabavka hardvera i softvera za omogućavanje zdravstvenim ustanovama i FZO-u da primjenjuju trezorski finansijski informacioni sistem i time unaprijede svoje izvještavanje o neizmirenim obavezama, dugovima i finansijskom riziku; (c) revidiranje metoda ugovaranja i računovodstvenih metoda u skladu sa zahtjevima trezorskog sistema; i (d) uspostavljanje informaciono-komunikacione tehnologije za upravljanje, kao što su integrirane kontrolne ploče (*eng. dashboard*) za bolnice koje bi pružale informacije o resursima, aktivnostima i ključnim indikatorima učinka (uključujući povratne informacije od korisnika usluga).

1.3 Pružanje finansiranja za PBC Rashode RS-a za promociju institucionalnih i reformi politike, koje imaju za cilj povećanje kvaliteta zdravstvene zaštite i finansijske održivosti.

1.4 Provođenje aktivnosti upravljanja Projektom, uključujući: (a) provođenje finansijskog upravljanja i nabavke u okviru Projekta; (b) monitoring i evaluacija Projekta, uključujući izvještaje o implementaciji anketa korisnika, aktivnosti komunikacije i prikupljanja povratnih informacija od korisnika; (c) po potrebi, angažman dodatnog osoblja/konsultanata za sveukupnu administraciju, nabavku i finansijsko upravljanje; (d) ispunjavanje okolišnih i socijalnih zahtjeva u okviru Projekta, kao i provođenje aktivnosti komunikacije i kontaktiranja aktera, uključujući kontaktiranje aktera u svrhu postizanja konsenzusa o reformama; i (e) provođenje verifikacije PBC-a.

Dio 2. Povećanje učinka zdravstvenog sistema u Federaciji Bosne i Hercegovine

2.1 Unaprjeđenje efikasnosti i kvaliteta zdravstvene zaštite, kroz sljedeće:

2.1.1 Podrška Federalnom ministarstvu te kantonalnim ministarstvima zdravstva i zavodima za javno zdravstvo na jačanju preventivne zdravstvene zaštite i pripravnosti zdravstvenog sistema putem, između ostalog, sljedećeg: (a) razvoj modula za nadzor nad bolestima (nezaraznim i

zaraznim) u postojećim informacionim sistemima zdravstvenog sektora i njihovo uvezivanje s ustanovama primarne zdravstvene zaštite; i (b) harmonizacija softvera i hardvera informacione tehnologije; (c) pravovremeno pružanje podataka i informacija za donošenje odluka i pružanje odgovora iz oblasti javnog zdravstva, jačanjem sistema i protokola za izvještavanje, analizu i diseminaciju podataka.

2.1.2 Podrška profesionalnim organizacijama, Federalnom i kantonalnim ministarstvima zdravstva na optimizaciji mreže zdravstvenih ustanova, putem, između ostalog, sljedećeg: (a) razvoj elektronske zdravstvene evidencije u primarnoj i sekundarnoj zdravstvenoj zaštiti i razvoj integriranog informacionog sistema koji vrši razmjenu kliničkih i administrativnih informacija između domova zdravlja, bolnica, zavoda za javno zdravstvo i AKAZ-a; (b) podrška za implementaciju reformi na optimalizaciji broja i rasporeda radnika u zdravstvu, kliničkih i administrativnih, u svrhu unaprjeđenja produktivnosti.

2.1.3 Podrška bolnicama za pružanje efikasne bolničke zdravstvene zaštite kad je neizbježna, putem, između ostalog, sljedećeg: (a) unaprjeđenje mehanizama za plaćanje bolnica kao podrška za monitoring zdravstvenih ustanova i unaprjeđenje kvaliteta zdravstvene zaštite, koji se mogu redovno ažurirati i koristiti za aktivnost monitoringa, uz osiguranje odgovarajućih tarifa za refundiranje i eventualno koristiti za plaćanje po učinku; (b) širenje usluga dnevne bolnice za izabrane, prikladne usluge koje se trenutno pružaju kao usluge ležecima pacijentima; i (c) gdje je moguće, spajanje i koncentracija specijalističkih usluga i dijagnostike u manji broj bolnica, ambulanti, i/ili laboratorija.

2.1.4 Podrška AKAZ-u, zdravstvenim ustanovama i Federalnom i kantonalnim zavodima zdravstvenog osiguranja na unaprjeđenju sigurnosti i kvaliteta zdravstvene zaštite, uključujući zadovoljstvo pacijenata, putem, između ostalog, sljedećeg: (a) podrška za usvajanje sigurnosnih standarda i akreditaciju kvaliteta u svim zdravstvenim ustanovama; (b) jačanje programa monitoringa i unaprjeđenja sigurnosti i kvaliteta zdravstvene zaštite (uključujući nadzor nad negativnim pojavama) u cilju jačanja učinka i odgovornosti; (c) pružanje tehničke pomoći za razvoj i uvođenje plaćanja po učinku za kliničke i upravljačke timove; i (d) jačanje jedinica, u svakoj zdravstvenoj ustanovi, odgovornih za monitoring i unaprjeđenje kvaliteta, jačanjem njihovog kapaciteta za analizu indikatora kvaliteta

2.2 Jačanje upravljanja i finansijske održivosti zdravstvenih ustanova putem, između ostalog, sljedećeg: (a) nabavka hardvera i razvoj softvera za omogućavanje zdravstvenim ustanovama i ZZO unaprjeđenje planiranja, izvršenja i praćenja budžeta, uključujući i njihovo izvještavanje o neizmirenim obavezama, dugovima i finansijskom riziku; (b) razvoj integriranih kontrolnih ploča (*eng. dashboard*) za bolnice za pružanje informacija o resursima, aktivnostima i ključnim indikatorima učinka (uključujući i povratne informacije od korisnika usluga); (c) razvoj ili podrška Jedinicama za inovacije u zdravstvenim ustanovama, Federalnom i kantonalnim ZZO i MZ za jačanje interne analize potreba, planiranja reformi, pilot testiranje i evaluaciju reformi; i (d) podrška za unaprjeđenje javno dostupne baze podataka o neizmirenim obavezama po zdravstvenoj ustanovi.

2.3 Provođenje aktivnosti upravljanja projektom, uključujući: (a) provođenje finansijskog upravljanja i nabavke u okviru Projekta; (b) monitoring i evaluacija Projekta, uključujući izvještaje o implementaciji anketa korisnika, aktivnosti komunikacije i prikupljanja povratnih informacija od korisnika; (c) po potrebi, angažman dodatnog

osoblja/konsultanata za sveukupnu administraciju, nabavku i finansijsko upravljanje; i (d) izvršavanje okolišnih i socijalnih zahtjeva u okviru Projekta, kao i aktivnosti komunikacije i kontaktiranja aktera, uključujući kontaktiranje aktera u svrhu postizanja koncenzusa o reformama.

PRILOG 2

Izvršenje Projekta

Odjeljak I. Aranžmani implementacije

A. Supsidijarni sporazum

1. Za olakšanje provođenja Dijela 1 Projekta, Zajmoprimac će staviti Republici Srpskoj na raspolaganje dio sredstava Zajma, u iznosu jednakom četrdeset osam miliona šezdeset hiljada eura (48.060.000 eura) po supsidijarnom sporazumu između Zajmoprimca i Republike Srpske, pod uslovima i rokovima prihvatljivim za Banku pod kojima ih je Zajmoprimac dobio od Banke po ovom Sporazumu ("Supsidijarni sporazum RS-a").

2. Za olakšanje provođenja Dijela 2 Projekta, Zajmoprimac će staviti Federaciji Bosne i Hercegovine na raspolaganje dio sredstava Zajma u iznosu jednakom devetnaest miliona dvije stotine četrdeset hiljada eura (19.240.000 eura) po supsidijarnom sporazumu između Zajmoprimca i Federacije Bosne i Hercegovine, pod uslovima i rokovima prihvatljivim za Banku pod kojima ih je Zajmoprimac dobio od Banke po ovom Sporazumu ("Supsidijarni sporazum Federacije").

3. Zajmoprimac će koristiti svoja prava i izvršavati svoje obaveze po svakom Supsidijarnom sporazumu na takav način da štiti interese Zajmoprimca i Banke i ostvari svrhu Zajma. Osim ako se Banka ne složi drugačije, Zajmoprimac neće dodavati, mijenjati, ukidati, niti se odricati Supsidijarnih sporazuma ili bilo koje njihove odredbe.

B. Okolišni i socijalni standardi

1. Zajmoprimac će i osigurati da Entiteti koji implementiraju projekt osiguraju da se Projekt provodi u skladu s Okolišnim i socijalnim standardima, na način prihvatljiv za Banku.

2. Bez ograničenja gornjeg stavka 1, Zajmoprimac će, i osigurati da Entiteti koji implementiraju projekt osiguraju, da se Projekt implementira u skladu s Planom okolišnih i socijalnih obaveza ("ESCP"), na način prihvatljiv za Banku. U tom smislu, Zajmoprimac će i osigurati da Entiteti koji implementiraju projekt osiguraju da se:

(a) mjere i aktivnosti navedene u ESCP-u implementiraju s dužnom pažnjom i efikasnošću, kako je navedeno u ESCP-u;

(b) stavi na raspolaganje dovoljno sredstava za pokrivanje troškova implementacije ESCP-a;

(c) održavaju politike i procedure, i zadrži kvalificirano i iskusno osoblje u dovoljnom broju za implementaciju ESCP-a, kako je navedeno u ESCP-u; i

(d) ESCP, niti bilo koja njegova odredba, ne mijenjaju, ukidaju, suspendiraju, niti se odriče od njih, osim ukoliko se Banka u pismenoj formi ne složi drugačije, kako je navedeno u ESCP-u, i osigura da se revidirani ESCP objavi odmah nakon revizije.

3. U slučaju neslaganja između ESCP-a i odredaba ovog Sporazuma, primjenjivat će se odredbe ovog Sporazuma.

4. Zajmoprimac će i osigurati da Entiteti koji implementiraju projekt osiguraju:

(a) da se poduzmu sve mjere neophodne za prikupljanje, objedinjavanje i dostavljanje Banci, putem redovnih izvještaja, po učestalost navedenoj u ESCP-u, i bez odlaganja u odvojenom izvještaju ili izvještajima, ako Banka bude tako tražila, informacije o statusu pridržavanja ESCP-a i u njemu sadržanih okolišnih i socijalnih instrumenata, svi ti izvještaji u formi i po sadržaju prihvatljivim za Banku, uz navođenje,

između ostalog: (i) statusa implementacije ESCP-a; (ii) stanja, ako postoje, koja se upliću ili prijete da će se uplitati u implementaciju ESCP-a; i (iii) korektivnih i preventivnih mjera, poduzetih ili koje trebaju biti poduzete za prevazilaženje takvih stanja; i;

(b) da se Banka bez odlaganja obavijesti o svakom incidentu ili slučaju koji je povezan sa ili ima uticaj na Projekt, koji ima, ili je vjerovatno da će imati, značajan negativan uticaj na okoliš, zahvaćene zajednice, javnost ili radnike u skladu s ESCP-om, u njemu navedenim okolišnim i socijalnim instrumentima i Okolišnim i socijalnim standardima.

5. Zajmoprimac će i osigurati da Entiteti koji implementiraju projekt uspostave, objave, održavaju i koriste pristupačne mehanizme žalbe za prijem i olakšanje rješavanja primjedbi i žalbi ljudi pogođenih Projektom, i za poduzimanje svih mjera koje su neophodne i prikladne za rješavanje ili olakšanje rješavanja tih primjedbi i žalbi, na način prihvatljiv za Banku.

6. Zajmoprimac će, i osigurati da Entiteti koji implementiraju projekt osiguraju, da se u sve tenderske dokumente i ugovore za građevinske radove u okviru Projekta uključe obaveze izvođača, pod-izvođača i nadzornih organa za:

(a) pridržavanje relevantnih aspekata ESCP-a i u njemu sadržanih okolišnih i socijalnih instrumenata; i (b) usvajanje i primjenu kodeksa ponašanja koji treba biti dostavljen svim radnicima, a oni ga trebaju potpisati, u kojem se detaljno navode mjere za prevazilaženje okolišnih, socijalnih, zdravstvenih i sigurnosnih rizika i rizika od seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja, seksualnog uznemiravanja i nasilja nad djecom, sve kako je primjenjivo na takve građevinske radove koji su ugovoreni ili se izvode u skladu s datim ugovorima.

7. Zajmoprimac će, i osigurati da Entiteti koji implementiraju projekt, najkasnije tri (3) mjeseca nakon Datuma efektivnosti, pripreme, usvoje i potom održavaju cijelo vrijeme implementacije Projekta mehanizam rješavanja žalbi kako je opisano u SEP-u.

Odjeljak III. Povlačenje sredstava Zajma

A. Generalno.

Bez ograničavanja na odredbe člana II Opštih uslova i u skladu s Pismom o isplati i finansijskim informacijama, Zajmoprimac može povlačiti sredstva Zajma za: (a) finansiranje Prihvatljivih rashoda; i (b) plaćanje: (i) Početne naknade i (ii) svake premije Limita (*Cap*) kamatne stope ili Raspona (*Collar*) kamatne stope; u alociranom iznosu i, ako je primjenjivo, do procenta navedenog za svaku Kategoriju u sljedećoj tabeli:

Kategorija	Alocirani iznos zajma (izražen u EUR)	Procenat rashoda koji će se finansirati (uključujući poreze)
(1) Robe, radovi, nekon-sultantske usluge, konsultantske usluge, Obuka i operativni troškovi za Dio 1 Projekta (osim za Dio 1.3)	14.939.850	100%
(2) RS PBC Rashodi za Dio 1.3 Projekta	33.000.000	100%
(3) Robe, radovi, nekon-sultantske usluge, konsultantske usluge, Obuka i operativni troškovi za Dio 2 Projekta	19.191.900	100%
(4) Početna naknada	168.250	Iznos plativ po odjeljku 2.03 ovog Sporazuma u skladu s odjeljkom 2.07 (b) Opštih uslova
(5) Limit (<i>Cap</i>) ili raspon (<i>Collar</i>) kamatne stope	0	Iznos plativ po odjeljku 4.05 (c) Opštih uslova
UKUPNI IZNOS	67.300.000	

B. Uslovi povlačenja; Period povlačenja.

1. Bez obzira na odredbe gornjeg Dijela A, neće se vršiti povlačenja za plaćanja izvršena:

(a) prije Datuma potpisivanja, osim što se mogu vršiti povlačenja do ukupnog iznosa koji ne prelazi 9.612.000 eura za Prihvatljive rashode u okviru Kategorija (1) i (2) za plaćanja izvršena prije toga datuma, ali na ili nakon datuma od dvaneast (12) mjeseci prije Datuma potpisivanja; ili

(b) u okviru Kategorija (1) i (2), osim ukoliko:

(i) Projektni sporazum RS ne bude potpisan od strana u njemu; i

(ii) Supsidijarni sporazum RS ne bude potpisan od strana u njemu.

(c) u okviru Kategorije (3), osim ukoliko:

(i) Projektni sporazum Federacije ne bude potpisan od strana u njemu; i

(ii) Supsidijarni sporazum Federacije ne bude potpisan od strana u njemu.

2. Što se tiče Kategorije (2), Zajmoprimac može zahtijevati povlačenja finansiranja Banke nakon što su relevantni rashodi ostvareni, a prije ispunjavanja PBC-ova, uz uslov da Zajmoprimac: (a) ispunji date PBC-ove najkasnije do Datuma zatvaranja; i (b) dostavi Banci, najkasnije do Datuma krajnjeg roka za isplatu, dokaz zadovoljavajući za Banku po formi i sadržaju, da su ti PBC-ovi ispunjeni i u skladu sa zahtjevima navedenim u Projektom operativnom priručniku i Pismu o isplati i finansijskim informacijama.

3. Bez obzira na odredbe Dijela A ovog odjeljka, povlačenja u okviru Kategorije (2) neće preći iznos Finansiranja alociran na odnosni PBC u Prilogu 4 ovog Sporazuma.

4. Ako do ili prije Datuma krajnjeg roka za isplatu Zajmoprimac ne uspije dostaviti Banci dokaz zadovoljavajući za nju da su ispunjeni PBC ciljevi koji se odnose na Kategoriju (2), Zajmoprimac će, nakon što dobije obavještenje od Banke, bez odlaganja refundirati Banci Razliku povučenog zajma za tu Kategoriju (2). Osim ukoliko Banka ne odredi drugačije, ona će otkazati kompletan iznos refundiran u skladu s ovim odjeljkom.

5. Bez obzira na odredbe stavaka 2 i 3 ovog odjeljka, ako Banka utvrdi, na osnovu dokaza koje joj je Zajmoprimac dostavio u skladu sa stavkom 2 ovog odjeljka, da neki PBC nije ispunjen ili je djelimično ispunjen do datuma kada je predviđeno da bude ispunjen u skladu s Prilogom 4 ovog Sporazuma, Baka može po vlastitoj odluci, putem obavještenja Zajmoprimcu:

(a) zadržati cijeli ili dio iznosa Finansiranja alociran na dati PBC;

(b) isplatiti cijeli ili dio iznosa Finansiranja alociran na taj PBC u bilo koje kasnije vrijeme kad taj PBC bude ispunjen; i/ili

(c) realocirati cijeli ili dio iznosa Finansiranja alociran na taj PBC na jedan ili više drugih PBC-a u okviru Kategorije (2) ili na druge Kategorije.

6. Datum zatvaranja je 31. decembar 2027.godine.

PRIOLOG 3

Raspored otplate vezane za ugovorenu obavezu

U sljedećoj tabeli su navedeni Datumi otplate glavnice Zajma i procenat ukupnog iznosa glavnice plativ na svaki Datum otplate glavnice ("Udio rate").

Otplata u jednakim iznosima glavnice

Datumi otplate glavnice	Udio rate
Na svaki 15. januar i 15. juli počev od 15. jula 2029.godine do 15. januara 2054.godine	2%

PRIOLOG 4

Uslovi zasnovani na učinku

Uslovi zasnovani na učinku (PBC)	Iznos zajma alociran u okviru relevantne Kategorije (izražen u eurima)
PBC 1: Procenat prijema u bolnicu gdje je jedina evidentirana dijagnoza arterijsko hipertenzija ili arterijska hipertenzija bez komplikacija, smanjen za 20 %, kako je podrobnije opisano u POM-u	446.000 za svako smanjenje od 1% do maksimalnog iznosa od 3.920.000.
PBC 2: Entitet koji implementira projekat: (a) utvrdio je troškove revidiranog puta zbrinjavanja za četiri grupe pacijenata u pet bolnica, kako je navedeno u Projektom operativnom priručniku; (b) donio je propis o refundiranju za revidirane puteve zbrinjavanja za četiri grupe pacijenata, kako je navedeno u Projektom operativnom priručniku	(a) 3.571.500 (b) 3.571.500
PBC 3: Entitet koji implementira projekat je ispunio sljedeće zahtjeve za prebacivanje zdravstvenih ustanova na trezorski sistem: (a) lista svih neizmirenih obaveza (prema javnim organima i dobavljačima) svih ustanova primarne zdravstvene zaštite; (b) usvajanje od strane Vlade odluke s nazivima prvih pet (5) domova zdravlja koji će biti prebačeni na trezor i završetak potrebne obuke u tim domovima zdravlja; (c) usvajanje od strane Upravnog odbora FZO-a odluke o implementaciji Integriranog zdravstvenog informacionog sistema, uključujući automatsku razmjenu kliničkih podataka (u cilju tačnog utvrđivanja aktivnosti, troškova i refundiranja zdravstvenih ustanova); (d) prelazak na kontni plan kojeg koriste javne ustanove koje su u trezorskom sistemu; i (e) prebacivanje prvih pet (5) domova zdravlja na trezorski sistem.	(a) 1.338.000 (b) 1.338.000 (c) 1.338.000 (d) 1.338.000 (e) 895.000 za svaki dom zdravlja prebačen na trezorski sistem, do maksimalnog iznosa od 4.475.000
PBC 4: Procenat zdravstvenih ustanova koje koriste mjerenje zadovoljstva pacijenata i do angažman korisnika usluga u poslovnom planiranju, uključujući javno objavljivanje stopa zadovoljstva pacijenata, povećan na 90%.	79.000 za svako povećanje od 1% do maksimalnog iznosa od 7.110.000.

DODATAK

Odjeljak I. Definicije

1. "AKAZ" označava Agenciju za kvalitet i akreditaciju u zdravstvu u Federaciji Bosne i Hercegovine, ili njen sljednik prihvatljiv za Banku.

2. "ASKVA" označava Agenciju za sertifikaciju, akreditaciju i unapređenje kvaliteta zdravstvene zaštite Republike Srpske, ili njen sljednik prihvatljiv za Banku.

3. "Anti-korupcijske smjernice" označavaju, u svrhu stavka 6 Dodatka Opštih uslova, "Smjernice za sprječavanje i borbu protiv prevare i korupcije u projektima koji se finansiraju IBRD zajmovima i IDA kreditima i grantovima", od 15. oktobra 2006.godine, revidiranim u januaru 2011.godine i 1. jula 2016.godine.

4. "Kategorija" označava kategoriju navedenu u tabeli u odjeljku II.A Priloga 2 ovog Sporazuma.

5. "DRG sistem" označava sistem klasifikacije pacijenata kojeg koriste Fond zdravstvenog osiguranja i bolnice u Republici Srpskoj za refundiranje bolnica za pružene usluge.

6. "Plan okolišnih i socijalnih obaveza" ili "ESCP" označava plan okolišnih i socijalnih obaveza za Projekt od 2. februara 2022.godine, kako se isti može s vremena na vrijeme mijenjati, u skladu s njegovim odredbama, u kojem su

navedene glavne mjere i aktivnosti koje će Zajmoprimac provoditi ili osigurati da se provedu u svrhu prevazilaženja potencijalnih okolišnih i socijalnih rizika i uticaja Projekta, uključujući vremenske rokove aktivnosti i mjera, institucionalne, kadrovske aranžmane, te aranžmane obuke, monitoringa i izvještavanja, i sve okolišne i socijalne instrumente koji se u okviru njega trebaju pripremiti.

7. "Okolišni i socijalni standardi" ili "ESSi" označavaju, zajedno: (i) "Okolišni i socijalni standard 1: Procjena i upravljanje okolišnim i socijalnim rizicima i uticajima"; (ii) "Okolišni i socijalni standard 2: Radna snaga i uslovi rada"; (iii) "Okolišni i socijalni standard 3: Efikasnost resursa i prevencija i upravljanje zagađenjem"; (iv) "Okolišni i socijalni standard 4: Zdravlje i sigurnost zajednice"; (v) "Okolišni i socijalni standard 5: Otkup zemljišta, ograničenje korištenja zemljišta i prisilno preseljenje"; (vi) "Okolišni i socijalni standard 6: Očuvanje biodiverziteta i održivo upravljanje živim prirodnim resursima"; (vii) "Okolišni i socijalni standard 7: Domorodačko stanovništvo/sub-saharske historijske nedovoljno zbrinute tradicionalne lokalne zajednice"; (viii) "Okolišni i socijalni standard 8: Kulturno nasljeđe"; (ix) "Okolišni i socijalni standard 9: Finansijski posrednici"; (x) "Okolišni i socijalni standard 10: Angažman aktera i objavljivanje informacija"; na snazi od 1. oktobra 2018.godine, kako ih Banka objavljuje.

8. "Federalni ZZO" označava *Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije Bosne i Hercegovine*, zavod zdravstvenog osiguranja koji djeluje na nivou Federacije Bosne i Hercegovine, ili njegov sljednik prihvatljiv za Banku.

9. "Federacija Bosne i Hercegovine" ili "Federacija" označava Federaciju Bosne i Hercegovine, sastavni dio Zajmoprimca.

10. "Projektni sporazum Federacije" označava sporazum između Banke i Federacija za ovaj Projekt, kako se isti može s vremena na vrijeme mijenjati, i taj termin uključuje sve priloge i sporazume dodate Projektom sporazumu Federacije.

11. "Supsidijarni sporazum Federacije" označava sporazum sklopljen između Zajmoprimca i Federacija, koji se pominje u odjeljku I.A.2 Priloga 2 ovog Sporazuma, kako se isti može s vremena na vrijeme mijenjati, uz saglasnost Banke.

12. "Opšti uslovi" označavaju "Opšte uslove Međunarodne banke za obnovu i razvoj za IBRD finansiranje, finansiranje investicionih projekata" od 14. decembra 2018.godine (revidirani 01. augusta 2020.godine, 21. decembra 2020.godine, 01. aprila 2021.godine i 01. januara 2022.godine), uz izmjene navedene u odjeljku II ovog Dodatka.

13. "FZO odnosno ZZO" označava FZO RS-a, odnosno Federalni ZZO ili bilo koji kantonalni zavod zdravstvenog osiguranja, u zavisnosti od slučaja.

14. "MZ" označava Federalno ministarstvo zdravstva, ili njegov sljednik prihvatljiv za Banku.

15. "MZSZ" označava Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske, ili njegov sljednik prihvatljiv za Banku.

16. "Operativni troškovi" označavaju razumne rashode koje Entitet koji implementira projekat ostvari na račun implementacije Projekta, uključujući troškove vezane za kancelarijsku opremu i potrošni materijal, nabavku vozila, korištenje i održavanje vozila, najam kancelarija, troškove komunikacije i osiguranja, kancelarijske administrativne troškove, bankovne naknade, režije, troškove transporta, putovanja, dnevnica i supervizije, i plate, uključujući i razumne naknade/obeštećenje za zdravstvene radnike; i plate osoblja PIU-a (isključujući plate državnih službenika Zajmoprimca).

17. "RPAFIP" označava Resor za planiranje, analizu, finansiranje i implementaciju projekata unutar Ministarstva

zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske, koje se pominje u odjeljku I.A.1 Priloga Projektog sporazuma RS ili njegov sljednik prihvatljiv za Banku.

18. "PBC" označava Uslove zasnovane na učinku, kako su navedeni u Prilogu 4 ovog Sporazuma, koji se zajedeno pominju kao "PBCi".

19. "IJZ" označava Institut za javno zdravstvo Republike Srpske, ili njegov sljednik prihvatljiv za Banku.

20. "PIU" označava Jedinicu za implementaciju projekta, koja se pominje u odjeljku I.A.1 Priloga Projektog sporazuma Federacije.

21. "Propisi za nabavku" označavaju, u svrhu stavka 87 Dodatka Opštih uslova, "Propise Svjetske banke za nabavku za Zajmoprimce finansiranja za investicione projekte" iz novembra 2020.godine.

22. "Projektni sporazumi" označavaju Projektni sporazum Federacije i Projektni sporazum RS-a.

23. "Entitet koji implementira projekat" označava bilo Republiku Srpsku ili Federaciju, a zajedno se pominju kao "Entiteti koji implementiraju projekat".

24. "Projektni operativni priručnik" ili "POM" označava priručnik koji se pominje u odjeljku I.B.1 Priloga relevantnog Projektog sporazuma.

25. "Republika Srpska" ili "RS" označava Republiku Srpsku, sastavni dio Zajmoprimca.

26. "FZO RS" označava Fond zdravstvenog osiguranja Republike Srpske, ili njegov sljednik prihvatljiv za Banku.

27. "Zakon o zdravstvenom osiguranju RS-a" označava Zakon RS-a objavljen u Službenom glasniku RS br. 18/99, s izmjenama i dopunama.

28. "PBC Rashodi RS-a" označavaju transfer sredstava Zajma FZO RS u svrhu plaćanja zdravstvenog osiguranja za posebne kategorije stanovništva, kako su definirane članom 10 (a) Zakona o zdravstvenom osiguranju RS-a.

29. "Projektni sporazum RS-a" označava sporazum između Banke i RS-a za ovaj Projekat, kako se isti s vremena na vrijeme može mijenjati, i taj termin uključuje sve priloge i sporazume dodate Projektom sporazumu RS-a.

30. "Supsidijarni sporazum RS-a" označava sporazum sklopljen između Zajmoprimca i RS-a, koji se pominje u odjeljku I A.1 Priloga 2 ovog Sporazuma, kako se isti može s vremena na vrijeme mijenjati..

31. "Datum potpisivanja" označava kasniji od dva datuma na koji su Zajmoprimac i Banka potpisali ovaj Sporazum i ta se definicija primjenjuje na svako pozivanje na "datum Sporazuma o zajmu" u Opštim uslovima.

32. "Supsidijarni sporazumi" označava Supsidijarni sporazum Federacije i Supsidijarni sporazum RS-a.

33. "Obuka" označava razumne troškove koji se odnose na obuku u okviru Projekta, kako budu dogovoreni između Entiteta koji implementira projekat i Banke, a koji se odnose na studentska putovanja, kurseve obuke, seminare, radionice i druge aktivnosti obuke, koje nisu obuhvaćene ugovorima s davaocima usluga, uključujući i troškove materijala za obuku, najma prostora i opreme, putovanja, smještaja i dnevnica za polaznike i predavače, naknadu za predavače i razne druge troškove vezane za obuku.

Odjeljak II. Izmjene opštih uslova

Opšti uslovi se ovime mijenjaju da glase:

1. Odjeljak 9.01 (Uslovi efektivnosti pravnih sporazuma) se ovime mijenja da glasi:

"Pravni sporazumi neće postati efektivni dok Strana u zajmu i barem jedan Entitet koji implementira Projekat ne potvrde Banci, i Banka bude zadovoljna da su uslovi navedeni u stavcima (a) do (c) ovog odjeljka ispunjeni.

(a) Potpis i isporuka svakog Pravnog sporazuma u ime Strane u zajmu i navedenog Entiteta koji implementira projekat, koji je strana u tom Pravnom sporazumu propisno potvrđeni svim potrebnim radnjama i isporučeni u ime te strane, i relevantni Pravni sporazum je pravno obavezujući za tu stranu u skladu s njegovim uslovima.

(b) Ako Banka zahtijeva, stanje datog Entiteta koji implementira projekat, kako je navedeno i garantirano Banci na datum Pravnog sporazuma, se nije značajno negativno promijenilo nakon tog datuma.

(c) Ispunjen je svaki uslov naveden u Sporazumu o zajmu, kao uslov njegove efektivnosti. ("Dodatni uslov efektivnosti")."

Član 3.

Ova Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objavljivanja.

Broj 01-50-1-1141-22/23
12. aprila 2023. godine
Sarajevo

Predsjedavajuća
Željka Cvijanović, s. r.

Na temelju članka V 3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PS BiH broj 01,02-21-1-1801/22 od 28. ožujka 2023. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, na 11. izvanrednoj sjednici, održanoj 12. travnja 2023. godine, donijelo je

ODLUKU

O RATIFIKACIJI SPORAZUMA O ZAJMU (PROJEKT UNAPRIJEĐENJA ZDRAVSTVENIH SUSTAVA) IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I MEĐUNARODNE BANKE ZA OBNOVU I RAZVOJ

Članak 1.

Ratificira se Sporazum o zajmu (Projekt unaprjeđenja zdravstvenih sustava) između Bosne i Hercegovine i Međunarodne banke za obnovu i razvoj (u daljnjem tekstu Sporazum), potpisan 30. kolovoza 2022. godine na engleskom jeziku.

Članak 2.

Tekst Sporazuma u prijevodu glasi:

ZAJAM BROJ 9531-BA

SPORAZUM O ZAJMU (PROJEKT UNAPRIJEĐENJA ZDRAVSTVENIH SUSTAVA) IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I MEĐUNARODNE BANKE ZA OBNOVU I RAZVOJ SPORAZUM O ZAJMU

SPORAZUM na dan Datuma potpisivanja između BOSNE I HERCEGOVINE ("Zajmoprimalatelj") i MEĐUNARODNE BANKE ZA OBNOVU I RAZVOJ ("Banka"). Zajmoprimalatelj i Banka se ovime slažu kako slijedi:

ČLANAK I – OPĆI UVJETI; DEFINICIJE

1.01. Opći uvjeti (kako su definirani u Dodatku ovog sporazuma) primjenjuju se na ovaj sporazum i čine njegov dio.

1.02. Ukoliko kontekst ne zahtijeva drugačije, pojmovi pisani velikim početnim slovom korišteni u ovom sporazumu imaju značenja koja su im dana u Općim uvjetima ili u Dodatku ovog sporazuma.

ČLANAK II – ZAJAM

2.01. Banka se slaže da Zajmoprimalatelju pozajmi iznos od šezdeset sedam milijuna tri stotine tisuća eura (67.300.000 €), kako se takav iznos može s vremena na vrijeme konvertirati putem Konverzije valuta ("Zajam"), kao pomoć za financiranje projekta opisanog u Prilogu 1 ovog sporazuma ("Projekt").

2.02. Zajmoprimalatelj može povlačiti sredstva Zajma u skladu s odjeljkom II Priloga 2 ovog sporazuma.

2.03. Početna naknada (*Front-end Fee*) iznosi jednu četvrtinu jednog postotka (0,25 %) iznosa Zajma.

2.04. Naknada na nepovučena sredstva (*Commitment Charge*) iznosi jednu četvrtinu jednog postotka (0,25 %) godišnje na Nepovučeni saldo zajma.

2.05. Kamatna stopa je Referentna stopa plus Varijabilna marža ili takva stopa koja se može primjenjivati nakon Konverzije; kako je navedeno u odjeljku 3.02(e) Općih uvjeta.

2.06. Zajmoprimalatelj bira primjenu Konverzije s automatskim fiksiranjem stope za Zajam. U skladu s tim, bez ograničavanja na odredbe članka IV Općih uvjeta i ukoliko Zajmoprimalatelj ne obavijesti Banku drugačije, u skladu s

odredbama Smjernica za konverziju, osnova kamatne stope primjenjiva na zbrojni iznos glavnice Zajma povučen tijekom svakog Kamatnog razdoblja će se konvertirati s početne Varijabilne stope zasnovane na Referentnoj stopi i Varijabilnoj marži u Varijabilnu stopu zasnovanu na Fiksnoj referentnoj stopi i Varijabilnoj marži za puni rok dospijeca tog iznosa u skladu s odredbama članka IV Općih uvjeta i Smjernicama za konverziju.

2.06. Datumi plaćanja su 15. siječnja i 15. srpnja svake godine.

2.07. Iznos glavnice Zajma otplaćuje se u skladu s Prilogom 3 ovog sporazuma.

ČLANAK III – PROJEKT

3.01. Zajmoprimalatelj izjavljuje svoju opredijeljenost za ciljeve Projekta. U tom smislu, Zajmoprimalatelj će osigurati da Dio 1 Projekta provede Republika Srpska i da Dio 2 Projekta provede Federacija Bosne i Hercegovine, u skladu s odredbama članka V Općih uvjeta, Priloga 2 ovog sporazuma i Projektnih sporazuma.

ČLANAK IV – EFEKTIVNOST; PREKID

4.01. Dodatni uvjeti efektivnosti sastoje se od sljedećeg:

(a) Supsidijarni sporazum između Zajmoprimalatelja i Entiteta koji implementira projekt, na koji se poziva odjeljak 9.01 Općih uvjeta, potpisan od strana u njemu; i

(b) Projektni sporazum za Entitet koji implementira projekt, na koji se poziva odjeljak 9.01 Općih uvjeta, potpisan od strana u njemu.

4.02. Rok efektivnosti je datum od sto osamdeset (180) dana od Datuma potpisivanja.

ČLANAK V – PREDSTAVNIK; ADRESE

5.01. Predstavnik Zajmoprimalatelja je njegov ministar financija i trezora.

5.02. U svrhu odjeljka 10.01 Općih uvjeta:

(a) adresa Zajmoprimalatelja je:

Ministarstvo financija i trezora

Trg BiH 1

71000 Sarajevo

Bosna i Hercegovina; i

(b) elektronička adresa Zajmoprimatelja je:
Telefaks: E-pošta:
(387-33) 202-930 trezorbih@mft.gov.ba
5.03. U svrhu odjeljka 10.01 Općih uvjeta:
(a) adresa Banke je:
International Bank for Reconstruction and Development
1818 H Street, N.W.
Washington, D.C. 20433
United States of America; i
(b) elektronička adresa Banke je:
Teleks: Telefaks:
248423(MCI) ili 1-202-477-6391
64145(MCI)
DOGOVORENO na Datum potpisivanja.
BOSNA I HERCEGOVINA
Od strane /vlastoručni potpis/

Ovlašteni predstavnik
Ime i prezime: VJEKOSLAV BEVANDA
Funkcija: MINISTAR FINACIJA I TREZORA
Datum: 30. 08. 2022. /d1/
MEĐUNARODNA BANKA
ZA OBNOVU I RAZVOJ
Od strane /vlastoručni potpis/

Ovlašteni predstavnik
Ime i prezime: CHRISTOPHER GILBERT SHELDON
Funkcija: REGIONALNI DIREKTOR
Datum: 30. 08. 2022.

PRIOLOG 1

Opis Projekta

Cilj Projekta je davanje doprinosa za unaprjeđenje kvalitete zdravstvene zaštite i finansijske održivosti sustava zdravstvene zaštite u Republici Srpskoj i Federaciji Bosne i Hercegovine.

Projekt se sastoji od sljedećih dijelova:

Dio 1. Povećanje učinka zdravstvenog sustava u Republici Srpskoj

1.1 Unaprjeđenje učinkovitosti i kvalitete zdravstvene zaštite kroz sljedeće:

1.1.1 Potpora za MZSZ i IJZ za jačanje preventivne zdravstvene zaštite i pripravnosti zdravstvenog sustava, putem, između ostalog, sljedećeg: (a) jačanje kapaciteta za nadzor nad bolestima, za pravovremenu analizu podataka i za donošenje odluka, jačanjem sustava i protokola za izvještavanje, analizu i diseminaciju podataka; i (b) pružanje potpore za epidemiološka istraživanja povećanjem broja javnozdravstvenih radnika obučanih za otkivanje bolesti i praćenje kontakata.

1.1.2 Potpora ustanovama primarne zdravstvene zaštite i MZSZ-u za jačanje primarne zdravstvene zaštite i smanjenje bolničkih prijema koji nisu neophodni, putem, između ostalog, sljedećeg: (a) potpora za implementaciju ažuriranih kliničkih smjernica i puteva pacijenta u cilju jačanja preventivne zdravstvene zaštite i prebacivanja zbrinjavanja složenih kroničnih bolesti iz bolnica na primarnu zdravstvenu zaštitu; (b) širenje pružanja usluga vanbolničkih i ambulantnih usluga u smislu manje invazivnih dijagnostičkih i terapijskih postupaka; i (c) potpora za implementaciju planova za optimizaciju broja i rasporeda radnika u zdravstvu, i kliničkih i administrativnih, u cilju povećanja produktivnosti.

1.1.3 Pružanje potpore bolnicama, MZSZ-u i FZO-u za osiguranje učinkovitog pružanja bolničke zdravstvene zaštite kada je neizbježna, putem, između ostalog, sljedećeg: (a) pružanje potpore za primjenu ažuriranih cijena izabranih usluga unutar DRG sustava, tako da refundiranje zdravstvenih

ustanova od strane FZO-a odražava stvarne troškove i poticanje ambulantnih i vanbolničkih usluga gdje je to prikladno; i (b) izgradnja kapaciteta FZO-a za procjenu zdravstvene tehnologije i njeno povećano korištenje, da bi se osiguralo da se u paket prava uključuju samo ekonomične usluge.

1.1.4 Potpora FZO-u, ASKVA-i, MZSZ-u i zdravstvenim ustanovama na unaprjeđenje kvalitete zdravstvene zaštite i zadovoljstva pacijenata, putem, između ostalog, sljedećeg: (a) razvoj sustava i struktura za redovito prikupljanje i verifikaciju podataka i izvještavanje o kvaliteti zdravstvene zaštite, sigurnosti i zadovoljstvu pacijenata na razini zdravstvene ustanove; (b) gdje je moguće, spajanje i koncentracija specijalističkih usluga i dijagnostike u manji broj bolnica, ambulanti, i/ili laboratorija; i (c) uvođenje plaćanja po učinku za kliničke i upravljačke timove.

1.2 Jačanje upravljanja i finansijske održivosti zdravstvenih ustanova kroz, između ostalog, sljedeće: (a) potpora za unaprjeđenje javno dostupne baze podataka o neizmirenim obvezama po zdravstvenoj ustanovi; (b) ukoliko je potrebno, nabava hardvera i softvera za omogućavanje zdravstvenim ustanovama i FZO-u da primjenjuju trezorski finansijski informacijski sustav i time unaprijede svoje izvještavanje o neizmirenim obvezama, dugovima i finansijskom riziku; (c) revidiranje metoda ugovaranja i računovodstvenih metoda u skladu sa zahtjevima trezorskog sustava; i (d) uspostavljanje informacijsko-komunikacijske tehnologije za upravljanje, kao što su integrirane kontrolne ploče (*eng. dashboard*) za bolnice koje bi pružale informacije o resursima, aktivnostima i ključnim indikatorima učinka (uključujući povratne informacije od korisnika usluga).

1.3 Pružanje financiranja za PBC Rashode RS-a za promociju institucionalnih i reformi politike, koje imaju za cilj povećanje kvalitete zdravstvene zaštite i finansijske održivosti.

1.4 Provedba aktivnosti upravljanja Projektom, uključujući: (a) provedbu finansijskog upravljanja i nabave u okviru Projekta; (b) monitoring i evaluaciju Projekta, uključujući izvješća o implementaciji anketa korisnika, aktivnosti komunikacije i prikupljanja povratnih informacija od korisnika; (c) po potrebi, angažman dodatnog osoblja/konzultanata za sveukupnu administraciju, nabavu i finansijsko upravljanje; (d) ispunjavanje okolišnih i socijalnih zahtjeva u okviru Projekta, kao i provedbu aktivnosti komunikacije i kontaktiranja sudionika, uključujući kontaktiranje sudionika u svrhu postizanja konsenzusa o reformama; i (e) provedbu verifikacije PBC-a.

Dio 2. Povećanje učinka zdravstvenog sustava u Federaciji Bosne i Hercegovine

2.1 Unaprjeđenje učinkovitosti i kvalitete zdravstvene zaštite, kroz sljedeće:

2.1.1 Potpora Federalnom ministarstvu, te županijskim ministarstvima zdravstva i zavodima za javno zdravstvo na jačanju preventivne zdravstvene zaštite i pripravnosti zdravstvenog sustava putem, između ostalog, sljedećeg: (a) razvoj modula za nadzor nad bolestima (nezaraznim i zaraznim) u postojećim informacijskim sustavima zdravstvenog sektora i njihovo uvezivanje s ustanovama primarne zdravstvene zaštite; i (b) harmonizacija softvera i hardvera informacijske tehnologije; (c) pravovremeno pružanje podataka i informacija za donošenje odluka i pružanje odgovora iz područja javnog zdravstva, jačanjem sustava i protokola za izvještavanje, analizu i diseminaciju podataka.

2.1.2 Potpora profesionalnim organizacijama, Federalnom i županijskim ministarstvima zdravstva na optimizaciji mreže zdravstvenih ustanova, putem, između ostalog, sljedećeg: (a) razvoj elektroničke zdravstvene evidencije u primarnoj i

sekundarnoj zdravstvenoj zaštiti i razvoj integriranog informacijskog sustava koji vrši razmjenu kliničkih i administrativnih informacija između domova zdravlja, bolnica, zavoda za javno zdravstvo i AKAZ-a; (b) potpora za implementaciju reformi na optimizaciji broja i rasporeda radnika u zdravstvu, kliničkih i administrativnih, u svrhu unaprjeđenja produktivnosti.

2.1.3 Potpora bolnicama za pružanje učinkovite bolničke zdravstvene zaštite kad je neizbježna, putem, između ostalog, sljedećeg: (a) unaprjeđenje mehanizama za plaćanje bolnica kao potpora za monitoring zdravstvenih ustanova i unaprjeđenje kvalitete zdravstvene zaštite, koji se mogu redovito ažurirati i koristiti za aktivnost monitoringa, uz osiguranje odgovarajućih tarifa za refundiranje i eventualno koristiti za plaćanje po učinku; (b) širenje usluga dnevne bolnice za izabrane, prikladne usluge koje se trenutno pružaju kao usluge ležećim pacijentima; i (c) gdje je moguće, spajanje i koncentracija specijalističkih usluga i dijagnostike u manji broj bolnica, ambulantni, i/ili laboratorija.

2.1.4 Potpora AKAZ-u, zdravstvenim ustanovama i Federalnom i županijskim zavodima zdravstvenog osiguranja na unaprjeđenju sigurnosti i kvalitete zdravstvene zaštite, uključujući zadovoljstvo pacijenata, putem, između ostalog, sljedećeg: (a) potpora za usvajanje sigurnosnih standarda i akreditaciju kvalitete u svim zdravstvenim ustanovama; (b) jačanje programa monitoringa i unaprjeđenja sigurnosti i kvalitete zdravstvene zaštite (uključujući nadzor nad negativnim pojavama) u cilju jačanja učinka i odgovornosti; (c) pružanje tehničke pomoći za razvoj i uvođenje plaćanja po učinku za kliničke i upravljačke timove; i (d) jačanje jedinica, u svakoj zdravstvenoj ustanovi, odgovornih za monitoring i unaprjeđenje kvalitete, jačanjem njihovog kapaciteta za analizu indikatora kvalitete.

2.2 Jačanje upravljanja i financijske održivosti zdravstvenih ustanova putem, između ostalog, sljedećeg: (a) nabava hardvera i razvoj softvera za omogućavanje zdravstvenim ustanovama i ZZO-u unaprjeđenje planiranja, izvršenja i praćenja proračuna, uključujući i njihovo izvještavanje o neizmirenim obvezama, dugovima i financijskom riziku; (b) razvoj integriranih kontrolnih ploča (*eng. dashboard*) za bolnice za pružanje informacija o resursima, aktivnostima i ključnim indikatorima učinka (uključujući i povratne informacije od korisnika usluga); (c) razvoj ili potpora Jedinicama za inovacije u zdravstvenim ustanovama, Federalnom i županijskim ZZO-ima i MZ-ima za jačanje interne analize potreba, planiranja reformi, pilot-testiranje i evaluaciju reformi; i (d) potpora za unaprjeđenje javno dostupne baze podataka o neizmirenim obvezama po zdravstvenoj ustanovi.

2.3 Provedba aktivnosti upravljanja projektom, uključujući: (a) provedbu financijskog upravljanja i nabave u okviru Projekta; (b) monitoring i evaluacija Projekta, uključujući izvješća o implementaciji anketa korisnika, aktivnosti komunikacije i prikupljanja povratnih informacija od korisnika; (c) po potrebi, angažman dodatnog osoblja/konzultanata za sveukupnu administraciju, nabavu i financijsko upravljanje; i (d) izvršavanje okolišnih i socijalnih zahtjeva u okviru Projekta, kao i aktivnosti komunikacije i kontaktiranja sudionika, uključujući kontaktiranje sudionika u svrhu postizanja konsenzusa o reformama.

PRIOLOG 2

Izvršenje Projekta

Odjeljak I. Aranžmani implementacije

A. Supsidijarni sporazum

1. Za olakšanje provedbe Dijela 1 Projekta, Zajmoprimatelj će staviti Republici Srpskoj na raspolaganje dio sredstava Zajma, u iznosu jednakom četrdeset osam milijuna šezdeset tisuća eura (48.060.000 eura) po supsidijarnom sporazumu između Zajmoprimatelja i Republike Srpske, pod uvjetima i rokovima prihvatljivim za Banku pod kojima ih je Zajmoprimatelj dobio od Banke po ovom sporazumu ("Supsidijarni sporazum RS-a").

2. Za olakšanje provedbe Dijela 2 Projekta, Zajmoprimatelj će staviti Federaciji Bosne i Hercegovine na raspolaganje dio sredstava Zajma u iznosu jednakom devetnaest milijuna dvije stotine četrdeset tisuća eura (19.240.000 eura) po supsidijarnom sporazumu između Zajmoprimatelja i Federacije Bosne i Hercegovine, pod uvjetima i rokovima prihvatljivim za Banku pod kojima ih je Zajmoprimatelj dobio od Banke po ovom sporazumu ("Supsidijarni sporazum Federacije").

3. Zajmoprimatelj će koristiti svoja prava i izvršavati svoje obveze po svakom Supsidijarnom sporazumu na takav način da štiti interese Zajmoprimatelja i Banke i ostvari svrhu Zajma. Osim ako se Banka ne složi drugačije, Zajmoprimatelj neće dodavati, mijenjati, ukidati, niti se odricati Supsidijarnih sporazuma ili bilo koje njihove odredbe.

B. Okolišni i socijalni standardi

1. Zajmoprimatelj će, i osigurat će da Entiteti koji implementiraju projekt osiguraju, da se Projekt provodi u skladu s Okolišnim i socijalnim standardima, na način prihvatljiv za Banku.

2. Bez ograničenja gornjeg stavka 1, Zajmoprimatelj će, i osigurat će da Entiteti koji implementiraju projekt osiguraju, da se Projekt implementira u skladu s Planom okolišnih i socijalnih obveza ("ESCP"), na način prihvatljiv za Banku. U tom smislu, Zajmoprimatelj će, i osigurat će da Entiteti koji implementiraju projekt osiguraju da se:

(a) mjere i aktivnosti navedene u ESCP-u implementiraju s dužnom pažnjom i učinkovitošću, kako je navedeno u ESCP-u;

(b) stavi na raspolaganje dovoljno sredstava za pokrivanje troškova implementacije ESCP-a;

(c) održavaju politike i procedure, i zadrži kvalificirano i iskusno osoblje u dovoljnom broju za implementaciju ESCP-a, kako je navedeno u ESCP-u; i

(d) ESCP, niti bilo koja njegova odredba, ne mijenjaju, ukidaju, suspendiraju, niti se odriče od njih, osim ukoliko se Banka u pisanoj formi ne složi drugačije, kako je navedeno u ESCP-u, i osigura da se revidirani ESCP objavi odmah nakon revizije.

3. U slučaju neslaganja između ESCP-a i odredaba ovog sporazuma, primjenjivat će se odredbe ovog sporazuma.

4. Zajmoprimatelj će, i osigurat će da Entiteti koji implementiraju projekt osiguraju:

(a) da se poduzmu sve mjere neophodne za prikupljanje, objedinjavanje i dostavljanje Banci, putem redovitih izvješća, po učestalosti navedenoj u ESCP-u, i bez odlaganja u odvojenom izvješću ili izvješćima, ako Banka bude tako tražila, informacije o statusu pridržavanja ESCP-a i u njemu sadržanih okolišnih i socijalnih instrumenata, sva ta izvješća u formi i po sadržaju prihvatljivim za Banku, uz navođenje, između ostalog: (i) statusa implementacije ESCP-a; (ii) stanja, ako postoje, koja se upliću ili prijetu da će se uplitati u implementaciju ESCP-a; i (iii) korektivnih i preventivnih mjera, poduzetih ili koje trebaju biti poduzete za prerastanje takvih stanja; i;

(b) da se Banka bez odlaganja obavijesti o svakom incidentu ili slučaju koji je povezan s ili ima utjecaj na Projekt, koji ima, ili je vjerovatno da će imati, značajan negativan utjecaj na okoliš, zahvaćene zajednice, javnost ili radnike u skladu s ESCP-om, u njemu navedenim okolišnim i socijalnim instrumentima i Okolišnim i socijalnim standardima.

5. Zajmoprimatelj će, i osigurat će da Entiteti koji implementiraju projekt uspostave, objave, održavaju i koriste pristupačne mehanizme žalbe za prijem i olakšanje rješavanja primjedbi i žalbi ljudi pogođenih Projektom, i za poduzimanje svih mjera koje su neophodne i prikladne za rješavanje ili olakšanje rješavanja tih primjedbi i žalbi, na način prihvatljiv za Banku.

6. Zajmoprimatelj će, i osigurat će da Entiteti koji implementiraju projekt osiguraju da se u sve tenderske dokumente i ugovore za građevinske radove u okviru Projekta uključe obveze izvođača, podizvođača i nadzornih organa za: (a) pridržavanje relevantnih aspekata ESCP-a i u njemu sadržanih okolišnih i socijalnih instrumenata; i (b) usvajanje i primjenu kodeksa ponašanja koji treba biti dostavljen svim radnicima, a oni ga trebaju potpisati, u kojem se detaljno navode mjere za prerastanje okolišnih, socijalnih, zdravstvenih i sigurnosnih rizika i rizika od seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja, seksualnog uznemiravanja i nasilja nad djecom, sve kako je primjenjivo na takve građevinske radove koji su ugovoreni ili se izvedu u skladu s danim ugovorima.

7. Zajmoprimatelj će, i osigurat će da Entiteti koji implementiraju projekt, najkasnije tri (3) mjeseca nakon Datuma efektivnosti, pripreme, usvoje i potom održavaju cijelo vrijeme implementacije Projekta mehanizam rješavanja žalbi kako je opisano u SEP-u.

Odjeljak III. Povlačenje sredstava Zajma

A. Generalno.

Bez ograničavanja na odredbe članka II Općih uvjeta i u skladu s Pismom o isplati i financijskim informacijama, Zajmoprimatelj može povlačiti sredstva Zajma za: (a) financiranje Prihvatljivih rashoda; i (b) plaćanje: (i) Početne naknade i (ii) svake premije Limita (*Cap*) kamatne stope ili Raspona (*Collar*) kamatne stope; u alociranom iznosu i, ako je primjenjivo, do postotka navedenog za svaku Kategoriju u sljedećoj tablici:

Kategorija	Alocirani iznos Zajma (izražen u EUR)	Postotak rashoda koji će se financirati (uključujući poreze)
(1) Robe, radovi, nekonzultantske usluge, konzultantske usluge, Obuka i operativni troškovi za Dio 1 Projekta (osim za Dio 1.3)	14.939.850	100 %
(2) RS PBC Rashodi za Dio 1.3 Projekta	33.000.000	100 %
(3) Robe, radovi, nekonzultantske usluge, konzultantske usluge, Obuka i operativni troškovi za Dio 2 Projekta	19.191.900	100 %
(4) Početna naknada	168.250	Iznos plativ po odjeljku 2.03 ovog sporazuma u skladu s odjeljkom 2.07(b) Općih uvjeta
(5) Limit (<i>Cap</i>) ili raspon (<i>Collar</i>) kamatne stope	0	Iznos plativ po odjeljku 4.05(c) Općih uvjeta
UKUPNI IZNOS	67.300.000	

B. Uvjeti povlačenja; Razdoblje povlačenja.

1. Bez obzira na odredbe gornjeg Dijela A, neće se vršiti povlačenja za plaćanja izvršena:

(a) prije Datuma potpisivanja, osim što se mogu vršiti povlačenja do ukupnog iznosa koji ne prelazi 9.612.000 eura za Prihvatljive rashode u okviru Kategorija (1) i (2) za plaćanja izvršena prije toga datuma, ali na ili nakon datuma od dvanaest (12) mjeseci prije Datuma potpisivanja; ili

(b) u okviru Kategorija (1) i (2), osim ukoliko:

(i) Projektni sporazum RS-a ne bude potpisan od strana u njemu; i

(ii) Supsidijarni sporazum RS-a ne bude potpisan od strana u njemu.

(c) u okviru Kategorije (3), osim ukoliko:

(i) Projektni sporazum Federacije ne bude potpisan od strana u njemu; i

(ii) Supsidijarni sporazum Federacije ne bude potpisan od strana u njemu.

2. Što se tiče Kategorije (2), Zajmoprimatelj može zahtijevati povlačenja financiranja Banke nakon što su relevantni rashodi ostvareni, a prije ispunjavanja PBC-ova, uz uvjet da Zajmoprimatelj: (a) ispuni dane PBC-ove najkasnije do Datuma zatvaranja; i (b) dostavi Banci, najkasnije do Datuma krajnjeg roka za isplatu, dokaz zadovoljavajući za Banku po formi i sadržaju, da su ti PBC-ovi ispunjeni i u skladu sa zahtjevima navedenim u Projektom operativnom priručniku i Pismu o isplati i financijskim informacijama.

3. Bez obzira na odredbe Dijela A ovog odjeljka, povlačenja u okviru Kategorije (2) neće prijeći iznos Financiranja alociran na odnosni PBC u Prilogu 4 ovog sporazuma.

4. Ako do ili prije Datuma krajnjeg roka za isplatu Zajmoprimatelj ne uspije dostaviti Banci dokaz zadovoljavajući za nju da su ispunjeni PBC ciljevi koji se odnose na Kategoriju (2), Zajmoprimatelj će, nakon što dobije obavijest od Banke, bez odlaganja refundirati Banci Razliku povučenog zajma za tu Kategoriju (2). Osim ukoliko Banka ne odredi drugačije, ona će otkazati kompletan iznos refundiran u skladu s ovim odjeljkom.

5. Bez obzira na odredbe stavaka 2 i 3 ovog odjeljka, ako Banka utvrdi, na temelju dokaza koje joj je Zajmoprimatelj dostavio u skladu sa stavkom 2 ovog odjeljka, da neki PBC nije ispunjen ili je djelomično ispunjen do datuma kada je predviđeno da bude ispunjen u skladu s Prilogom 4 ovog sporazuma, Banka može po vlastitoj odluci, putem obavijesti Zajmoprimatelju:

(a) zadržati cijeli ili dio iznosa Financiranja alociran na dani PBC;

(b) isplatiti cijeli ili dio iznosa Financiranja alociran na taj PBC u bilo koje kasnije vrijeme kad taj PBC bude ispunjen; i/ili

(c) realocirati cijeli ili dio iznosa Financiranja alociran na taj PBC na jedan ili više drugih PBC-a u okviru Kategorije (2) ili na druge Kategorije.

6. Datum zatvaranja je 31. prosinca 2027. godine.

PRILOG 3

Raspored otplate vezane za ugovorenu obvezu

U sljedećoj su tablici navedeni Datumi otplate glavnice Zajma i postotak ukupnog iznosa glavnice plativ na svaki Datum otplate glavnice ("Udio rate").

Otplata u jednakim iznosima glavnice

Datumi otplate glavnice	Udio rate
Na svaki 15. siječnja i 15. srpnja počev od 15. srpnja 2029. godine do 15. siječnja 2054. godine	2 %

PRILOG 4

Uvjeti zasnovani na učinku

Uvjeti zasnovani na učinku (PBC)	Iznos zajma alociran u okviru relevantne Kategorije (izražen u eurima)
PBC 1: Postotak prijema u bolnicu gdje je jedina evidentirana dijagnoza arterijska hipertenzija ili arterijska hipertenzija bez komplikacija, smanjen za 20 %, kako je podrobnije opisano u POM-u	446.000 za svako smanjenje od 1 % do maksimalnog iznosa od 8.920.000
PBC 2: Entitet koji implementira projekt: (a) utvrdio je troškove revidiranog puta zbrinjavanja za četiri skupine pacijenata u pet bolnica, kako je navedeno u Projektnom operativnom priručniku; (b) donio je propis o refundiranju za revidirane puteve zbrinjavanja za četiri skupine pacijenata, kako je navedeno u Projektnom operativnom priručniku	(a) 3.571.500 (b) 3.571.500
PBC 3: Entitet koji implementira projekt je ispunio sljedeće zahtjeve za prebacivanje zdravstvenih ustanova na trezorski sustav: (a) lista svih neizmirenih obveza (prema javnim organima i dobavljačima) svih ustanova primarne zdravstvene zaštite; (b) usvajanje od strane Vlade odluke s nazivima prvih pet (5) domova zdravlja koji će biti prebačeni na trezor i završetak potrebne obuke u tim domovima zdravlja; (c) usvajanje od strane Upravnog odbora FZO-a odluke o implementaciji Integriranog zdravstvenog informacijskog sustava, uključujući automatsku razmjenu kliničkih podataka (u cilju točnog utvrđivanja aktivnosti, troškova i refundiranja zdravstvenih ustanova); (d) prelazak na kontni plan koji koriste javne ustanove koje su u trezorskom sustavu; i (e) prebacivanje prvih pet (5) domova zdravlja na trezorski sustav	(a) 1.338.000 (b) 1.338.000 (c) 1.338.000 (d) 1.338.000 (e) 895.000 za svaki dom zdravlja prebačen na trezorski sustav, do maksimalnog iznosa od 4.475.000
PBC 4: Postotak zdravstvenih ustanova koje koriste mjerenje zadovoljstva pacijenata i angažman korisnika usluga u poslovnom planiranju, uključujući javno objavljivanje stopa zadovoljstva pacijenata, povećan na 90 %	79.000 za svako povećanje od 1 % do maksimalnog iznosa od 7.110.000

DODATAK

Odjeljak I. Definicije

1. AKAZ označava Agenciju za kvalitetu i akreditaciju u zdravstvu u Federaciji Bosne i Hercegovine, ili njenog sljednika prihvatljivog za Banku.

2. ASKVA označava Agenciju za certifikaciju, akreditaciju i unaprjeđenje kvalitete zdravstvene zaštite Republike Srpske, ili njenog sljednika prihvatljivog za Banku.

3. "Antikorupcijske smjernice" označavaju, u svrhu stavka 6 Dodatka Općih uvjeta, "Smjernice za sprječavanje i borbu protiv prijevare i korupcije u projektima koji se financiraju IBRD zajmovima i IDA kreditima i grantovima", od 15. listopada 2006. godine, revidiranim u siječnju 2011. godine i 1. srpnja 2016. godine.

4. "Kategorija" označava kategoriju navedenu u tablici u odjeljku II.A Priloga 2 ovog sporazuma.

5. "DRG sustav" označava sustav klasifikacije pacijenata koji koriste Fond zdravstvenog osiguranja i bolnice u Republici Srpskoj za refundiranje bolnica za pružene usluge.

6. "Plan okolišnih i socijalnih obveza" ili "ESCP" označava plan okolišnih i socijalnih obveza za Projekt od 2. veljače 2022. godine, kako se on može s vremenom na vrijeme mijenjati, u skladu s njegovim odredbama, u kojem su navedene glavne mjere i aktivnosti koje će Zajmoprimatelj provoditi ili osigurati da se provedu u svrhu prerastanja

potencijalnih okolišnih i socijalnih rizika i utjecaja Projekta, uključujući vremenske rokove aktivnosti i mjera, institucionalne, kadrovske aranžmane, te aranžmane obuke, monitoringa i izvještavanja, i sve okolišne i socijalne instrumente koji se u okviru njega trebaju pripremiti.

7. "Okolišni i socijalni standardi" ili "ESSi" označavaju, zajedno: (i) "Okolišni i socijalni standard 1: Procjena i upravljanje okolišnim i socijalnim rizicima i utjecajima"; (ii) "Okolišni i socijalni standard 2: Radna snaga i uvjeti rada"; (iii) "Okolišni i socijalni standard 3: Učinkovitost resursa i prevencija i upravljanje zagađenjem"; (iv) "Okolišni i socijalni standard 4: Zdravlje i sigurnost zajednice"; (v) "Okolišni i socijalni standard 5: Otkup zemljišta, ograničenje korištenja zemljišta i prisilno preseljenje"; (vi) "Okolišni i socijalni standard 6: Očuvanje biodiverziteta i održivo upravljanje živim prirodnim resursima"; (vii) "Okolišni i socijalni standard 7: Domorodačko stanovništvo/subsaharske povijesno nedovoljno zbrinute tradicionalne lokalne zajednice"; (viii) "Okolišni i socijalni standard 8: Kulturno naslijeđe"; (ix) "Okolišni i socijalni standard 9: Financijski posrednici"; (x) "Okolišni i socijalni standard 10: Angažman sudionika i objavljivanje informacija"; na snazi od 1. listopada 2018. godine, kako ih Banka objavljuje.

8. "Federalni ZZO" označava Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije Bosne i Hercegovine, zavod zdravstvenog osiguranja koji djeluje na razini Federacije Bosne i Hercegovine, ili njegovog sljednika prihvatljivog za Banku.

9. "Federacija Bosne i Hercegovine" ili "Federacija" označava Federaciju Bosne i Hercegovine, sastavni dio Zajmoprimatelja.

10. "Projektni sporazum Federacije" označava sporazum između Banke i Federacije za ovaj projekt, kako se on može s vremenom na vrijeme mijenjati, i taj termin uključuje sve priloge i sporazume dodane Projektnom sporazumu Federacije.

11. "Supsidijarni sporazum Federacije" označava sporazum sklopljen između Zajmoprimatelja i Federacije, koji se spominje u odjeljku I.A.2 Priloga 2 ovog sporazuma, kako se on može s vremenom na vrijeme mijenjati, uz suglasnost Banke.

12. "Opći uvjeti" označavaju "Opće uvjete Međunarodne banke za obnovu i razvoj za IBRD financiranje, financiranje investicijskih projekata" od 14. prosinca 2018. godine (revidirani 01. kolovoza 2020. godine, 21. prosinca 2020. godine, 01. travnja 2021. godine i 01. siječnja 2022. godine), uz izmjene navedene u odjeljku II ovog dodatka.

13. "FZO odnosno ZZO" označava FZO RS-a, odnosno Federalni ZZO ili bilo koji županijski zavod zdravstvenog osiguranja, u ovisnosti o slučaju.

14. "MZ" označava Federalno ministarstvo zdravstva, ili njegovog sljednika prihvatljivog za Banku.

15. "MZZS" označava Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske, ili njegovog sljednika prihvatljivog za Banku.

16. "Operativni troškovi" označavaju razumne rashode koje Entitet koji implementira projekt ostvari na račun implementacije Projekta, uključujući troškove vezane za uredsku opremu i potrošni materijal, nabavu vozila, korištenje i održavanje vozila, najam ureda, troškove komunikacije i osiguranja, uredske administrativne troškove, bankovne naknade, režije, troškove transporta, putovanja, dnevnica i supervizije, i plaće, uključujući i razumne naknade/obeštećenje za zdravstvene radnike; i plaće osoblja PIU-a (isključujući plaće državnih službenika Zajmoprimatelja).

17. "RPAFIP" označava Resor za planiranje, analizu, financiranje i implementaciju projekata unutar Ministarstva

zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske, koje se spominje u odjeljku I.A.1 Priloga Projektnog sporazuma RS-a ili njegovog sljednika prihvatljivog za Banku.

18. "PBC" označava Uvjete zasnovane na učinku, kako su navedeni u Prilogu 4 ovog sporazuma, koji se zajedno spominju kao "PBCi".

19. "IJZ" označava Institut za javno zdravstvo Republike Srpske, ili njegovog sljednika prihvatljivog za Banku.

20. "PIU" označava Jedinicu za implementaciju projekta, koja se spominje u odjeljku I.A.1 Priloga Projektnog sporazuma Federacije.

21. "Propisi za nabavu" označavaju, u svrhu stavka 87. Dodatka Općih uvjeta, "Propise Svjetske banke za nabavu za Zajmoprimatelje financiranja za investicijske projekte" iz studenog 2020. godine.

22. "Projektни sporazumi" označavaju Projektни sporazum Federacije i Projektни sporazum RS-a.

23. "Entitet koji implementira projekt" označava bilo Republiku Srpsku ili Federaciju, a zajedno se spominju kao "Entiteti koji implementiraju projekt".

24. "Projektни оперативни прѳручник" или "POM" označava priručnik koji se spominje u odjeljku I.B.1 Priloga relevantnog projektног sporazuma.

25. "Republika Srpska" ili "RS" označava Republiku Srpsku, sastavni dio Zajmoprimatelja.

26. "FZO RS-a" označava Fond zdravstvenog osiguranja Republike Srpske, ili njegovog sljednika prihvatljivog za Banku.

27. "Zakon o zdravstvenom osiguranju RS-a" označava Zakon RS-a objavljen u Službenom glasniku RS-a, br. 18/99, s izmjenama i dopunama.

28. "PBC Rashodi RS-a" označavaju transfer sredstava Zajma FZO RS-a u svrhu plaćanja zdravstvenog osiguranja za posebne kategorije stanovništva, kako su definirane člankom 10(a) Zakona o zdravstvenom osiguranju RS-a.

29. "Projektни sporazum RS-a" označava sporazum između Banke i RS-a za ovaj projekt, kako se on s vremena na vrijeme može mijenjati, i taj termin uključuje sve priloge i sporazume dodane Projektном sporazumu RS-a.

Чланак 3.

Ova Odluka će biti objavljena u "Službenome glasniku BiH –Međunarodni ugovori" na hrvatskome, bosanskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Број 01-50-1-1141-22/23
12. травња 2023. године
Сарајево

Председателјца
Желјка Цвијановић, в. р.

На основу члана V 3. д) Устава Босне и Херцеговине и сагласности Парламентарне Скупштине Босне и Херцеговине (Одлука ПС БиХ број: 01,02-21-1-1801/22 од 28. марта 2023. године), Предсједништво Босне и Херцеговине, на 11. ванредној сједници, одржаној 12. априла 2023. године, донијело је

ОДЛУКУ

О РАТИФИКАЦИЈИ СПОРАЗУМА О ЗАЈМУ (ПРОЈЕКАТ УНАПРЕЂЕЊА ЗДРАВСТВЕНИХ СИСТЕМА) ИЗМЕЂУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И МЕЂУНАРОДНЕ БАНКЕ ЗА ОБНОВУ И РАЗВОЈ

Члан 1.

Ратификује се Споразум о зајму (Пројекат унапређења здравствених система) између Босне и Херцеговине и Међународне банке за обнову и развој (у даљем тексту Споразум), потписан дана 30. августа 2022. године на енглеском језику.

Члан 2.

Текст Споразума у преводу гласи:
ЗАЈАМ БРОЈ 9531-БА

30. "Supsidijarni sporazum RS-a" označava sporazum sklopljen između Zajmoprimatelja i RS-a, koji se spominje u odjeljku I A.1 Priloga 2 ovog Sporazuma, kako se on može s vremena na vrijeme mijenjati.

31. "Datum potpisivanja" označava kasniji od dva datuma na koji su Zajmoprimatelj i Banka potpisali ovaj sporazum i ta se definicija primjenjuje na svako pozivanje na "datum Sporazuma o zajmu" u Općim uvjetima.

32. "Supsidijarni sporazumi" označavaju Supsidijarni sporazum Federacije i Supsidijarni sporazum RS-a.

33. "Obuka" označava razumne troškove koji se odnose na obuku u okviru Projekta, kako budu dogovoreni između Entiteta koji implementira projekt i Banke, a koji se odnose na studentska putovanja, tečajeve, obuke, seminare, radionice i druge aktivnosti obuke, koje nisu obuhvaćene ugovorima s davateljima usluga, uključujući i troškove materijala za obuku, najma prostora i opreme, putovanja, smještaja i dnevnica za polaznike i predavače, naknadu za predavače i razne druge troškove vezane za obuku.

Одјелјак II. Измјене опћих увјета

Опћи увјети се овиме мијењају да гласе:

1. Одјелјак 9.01 (Увјети еффеktivности правних споразума) се овиме мијења да гласи:

"Правни споразуми неће постати еффеktivни док Страна у зајму и бареи један Еитет који имплементира пројект не потврде Баци, и Банка буде задовољна да су увјети наведени у ставовима (а) до (с) овог одјелјка испуњени.

(а) Потпис и испорука сваког правног споразума у име Стране у зајму и наведеног Еитетa који имплементира пројект, који је страна у том правном споразуму прописно потврђени свим потребним радњама и испоручени у име те стране, и релевантни Правни споразум је правно обвезујући за ту страну у складу с његовим увјетима.

(б) Ако Банка захтијева, стање даног Еитетa који имплементира пројект, како је наведено и гарантирано Баци на датум Правног споразума, се није значајно негативно промијенило након тог датума.

(с) Испуњен је сваки увјет наведен у Споразуму о зајму, као увјет његове еффеktivности. ("Додатни увјет еффеktivности")."

**СПОРАЗУМ О ЗАЈМУ
(ПРОЈЕКАТ УНАПРЕЂЕЊА ЗДРАВСТВЕНИХ
СИСТЕМА) ИЗМЕЂУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И
МЕЂУНАРОДНЕ БАНКЕ ЗА ОБНОВУ И РАЗВОЈ
СПОРАЗУМ О ЗАЈМУ**

СПОРАЗУМ на дан Датума потписивања између БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ("Зајмопримац") и МЕЂУНАРОДНЕ БАНКЕ ЗА ОБНОВУ И РАЗВОЈ ("Банка"). Зајмопримац и Банка се овиме слажу како слиједи:

ЧЛАН I — ОПШТИ УСЛОВИ; ДЕФИНИЦИЈЕ

1.01. Општи услови (како су дефинисани у Додатку овог споразума) примјењују се на овај споразум и чине његов дио.

1.02. Уколико контекст не захтијева другачије, појмови писани великим почетним словом коришћени у овом споразуму имају значења која су им дата у Општим условима или у Додатку овог споразума.

ЧЛАН II — ЗАЈАМ

2.01. Банка се слаже да Зајмопримцу позајми износ од шездесет седам милиона три стотине хиљада евра (67.300.000 €), како се такав износ може с времена на вријеме конвертовати путем Конверзије валута ("Зајам"), као помоћ за финансирање пројекта описаног у Прилогу 1 овог споразума ("Пројекат").

2.02. Зајмопримац може повлачити средства Зајма у складу с одјељком II Прилога 2 овог споразума.

2.03. Почетна накнада (*Front-end Fee*) износи једну четвртину једног процента (0,25%) износа Зајма.

2.04. Накнада на неповучена средства (*Commitment Charge*) износи једну четвртину једног процента (0,25%) годишње на Неповучени салдо зајма.

2.05. Каматна стопа је Референтна стопа плус Варијабилна маржа или таква стопа која се може примјењивати након Конверзије; како је наведено у одјељку 3.02(е) Општих услова.

2.06. Зајмопримац бира примјену Конверзије с аутоматским фиксирањем стопе за Зајам. У складу с тим, без ограничавања на одредбе члана IV Општих услова и уколико Зајмопримац не обавијести Банку другачије, у складу с одредбама Смјерница за конверзију, основа каматне стопе примјењива на збирни износ главнице Зајма повучен током сваког Каматног периода ће се конвертовати с почетне Варијабилне стопе засноване на Референтној стопи и Варијабилној маржи у Варијабилну стопу засновану на Фиксној референтној стопи и Варијабилној маржи за пуни рок доспијећа тог износа у складу с одредбама члана IV Општих услова и Смјерницама за конверзију.

2.06. Датуми плаћања су 15. јануар и 15. јули сваке године.

2.07. Износ главнице Зајма се отплаћује у складу с Прилогом 3 овог споразума.

ЧЛАН III — ПРОЈЕКАТ

3.01. Зајмопримац изјављује своју одређеност за циљеве Пројекта. У том смислу, Зајмопримац ће осигурати да Дио 1 Пројекта спроведе Република Српска и да Дио 2 Пројекта спроведе Федерација Босне и Херцеговине, у складу с одредбама члана V Општих услова, Прилога 2 овог споразума и Пројектних споразума.

ЧЛАН IV — ЕФЕКТИВНОСТ; ПРЕКИД

4.01. Додатни услови ефективности састоје се од следећег:

(а) Супсидијарни споразум између Зајмопримца и Ентитета који имплементира пројекат, на који се позива одјељак 9.01 Општих услова, потписан од страна у њему; и

(б) Пројектни споразум за Ентитет који имплементира пројекат, на који се позива одјељак 9.01 Општих услова, потписан од страна у њему.

4.02. Рок ефективности је датум од сто осамдесет (180) дана од Датума потписивања.

ЧЛАН V — ПРЕДСТАВНИК; АДРЕСЕ

5.01. Представник Зајмопримца је његов Министар финансија и трезора.

5.02. У сврху одјељка 10.01 Општих услова:

(а) адреса Зајмопримца је:

Министарство финансија и трезора

Трг БиХ 1

71000 Сарајево

Босна и Херцеговина; и

(б) Електронска адреса Зајмопримца је:

Телефакс: Е-пошта:

(387-33) 202-930 trezorbih@mft.gov.ba

5.03. Електронска адреса У сврху одјељка 10.01

Општих услова је:

(а) адреса Банке је:

International Bank for Reconstruction and Development

1818 H Street, N.W.

Washington, D.C. 20433

United States of America; и

(б) електронска адреса Банке је:

Телекс: Телефакс:

248423(MCI) или 1-202-477-6391

64145(MCI)

ДОГОВОРЕНО на Датум потписивања.

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

Од стране /својеручни потпис/

Овлашћени представник

Име и презиме: **ВЈЕКОСЛАВ БЕВАНДА**

Функција: **МИНИСТАР ФИНАНСИЈА И ТРЕЗОРА**

Датум: 30. 08. 2022.

МЕЂУНАРОДНА БАНКА

ЗА ОБНОВУ И РАЗВОЈ

Од стране /својеручни потпис/

Овлашћени представник

Име и презиме: **CHRISTOPHER GILBERT SHELTON**

Функција: **РЕГИОНАЛНИ ДИРЕКТОР**

Датум: 30. 08. 2022.

ПРИЛОГ 1

Опис Пројекта

Циљ пројекта је давање доприноса за унапређење квалитета здравствене заштите и финансијске одрживости система здравствене заштите у Републици Српској и Федерацији Босне и Херцеговине.

Пројекат се састоји од следећих дијелова:

Дио 1. Повећање учинка здравственог система у Републици Српској.

1.1 Унапређење ефикасности и квалитета здравствене заштите кроз следеће:

1.1.1 Подршка за МЗСЗ и ИЈЗ за јачање превентивне здравствене заштите и приправности здравственог система, путем, између осталог, следећег: (а) јачање капацитета за надзор над болестима, за правовремену анализу података и за доношење одлука, јачањем система и протокола за извјештавање, анализу и дисеминацију података; и (б) пружање подршке за епидемиолошка истраживања

повећањем броја јавно - здравствених радника обучених за откривање болести и праћење контаката.

1.1.2 Подршка установама примарне здравствене заштите и МЗСЗ за јачање примарне здравствене заштите и смањење болничких пријема који нису неопходни, путем, између осталог, следећег: (а) подршка за имплементацију ажурираних клиничких смјерница и путева пацијента у циљу јачања превентивне здравствене заштите и пребацивања збрињавања сложених хроничних болести из болница на примарну здравствену заштиту; (б) ширење пружања услуга изванболничких и амбулантних услуга у смислу мање инвазивних дијагностичких и терапијских поступака; и (ц) подршка за имплементацију планова за оптимизацију броја и распореда радника у здравству, и клиничких и административних, у циљу повећања продуктивности.

1.1.3 Пружање подршке болницама, МЗСЗ и ФЗО за осигурање ефикасног пружања болничке здравствене заштите када је неизбежна, путем, између осталог, следећег: (а) пружање подршке за примјену ажурираних цијена изабраних услуга унутар ДРГ система, тако да рефундирање здравствених установа од стране ФЗО-а одражава стварне трошкове и подстицање амбулантних и изванболничких услуга гдје је то прикладно; и (б) изградња капацитета ФЗО-а за процјену здравствене технологије и њено повећање коришћење, да би се осигурало да се у пакет права укључују само економичне услуге.

1.1.4 Подршка ФЗО-у, АСКВА-и, МЗСЗ-у и здравственим установама на унапређењу квалитета здравствене заштите и задовољства пацијената, путем, између осталог, следећег: (а) развој система и структура за редовно прикупљање и верификацију података и извјештавање о квалитету здравствене заштите, сигурности и задовољству пацијената на нивоу здравствене установе; (б) гдје је могуће, спајање и концентрација специјалистичких услуга и дијагностике у мањи број болница, амбуланти, и/или лабораторија; и (ц) увођење плаћања по учинку за клиничке и управљачке тимове.

1.2 Јачање управљања и финансијске одрживости здравствених установа кроз, између осталог, следеће: (а) подршка за унапређење јавно доступне базе података о неизмиреним обавезама по здравственој установи; (б) уколико је потребно, набавка хардвера и софтвера за омогућавање здравственим установама и ФЗО-у да примјењују трезорски финансијски информациони систем и тиме унаприједи своје извјештавање о неизмиреним обавезама, дуговима и финансијском ризику; (ц) ревидирање метода уговарања и рачуноводствених метода у складу са захтјевима трезорског система; и (д) успостављање информационо - комуникационе технологије за управљање, као што су интегрисане контролне плоче (енг. *dashboard*) за болнице које би пружале информације о ресурсима, активностима и кључним индикаторима учинка (укључујући повратне информације од корисника услуга).

1.3 Пружање финансирања за ПБЦ Расходе РС за промоцију институционалних и реформи политике, које имају за циљ повећање квалитета здравствене заштите и финансијске одрживости.

1.4 Спровођење активности управљања Пројектом, укључујући: (а) спровођење финансијског управљања и набавке у оквиру Пројекта; (б) мониторинг и евалуација Пројекта, укључујући извјештаје о имплементацији анкета корисника, активности комуникације и прикупљања повратних информација од корисника; (ц) по потреби, ангажман додатног особља/консултаната за свеукупну

администрацију, набавку и финансијско управљање; (д) испуњавање еколошких и социјалних захтјева у оквиру Пројекта, као и спровођење активности комуникације и контактирања актера, укључујући контактирање актера у сврху постизања концензуса о реформама; и (е) спровођење верификације ПБЦ-а.

Део 2. Повећање учинка здравственог система у Федерацији Босне и Херцеговине

2.1 Унапређење ефикасности и квалитета здравствене заштите, кроз следеће:

2.1.1 Подршка Федералном министарству те кантоналним министарствима здравства и заводима за јавно здравство на јачању превентивне здравствене заштите и приправности здравственог система путем, између осталог, следећег: (а) развој модула за надзор над болестима (незаразним и заразним) у постојећим информационом системима здравственог сектора и њихово увезивање с установама примарне здравствене заштите; и (б) хармонизација софтвера и хардвера информационе технологије; (ц) правовремено пружање података и информација за доношење одлука и пружање одговора из области јавног здравства, јачањем система и протокола за извјештавање, анализу и дисеминацију података.

2.1.2 Подршка професионалним организацијама, Федералном и кантоналним министарствима здравства на оптимизацији мреже здравствених установа, путем, између осталог, следећег: (а) развој електронске здравствене евиденције у примарној и секундарној здравственој заштити и развој интегрисаног информационог система који врши размјену клиничких и административних информација између домова здравља, болница, завода за јавно здравство и АКАЗ-а; (б) подршка за имплементацију реформи на оптимизацији броја и распореда радника у здравству, клиничких и административних, у сврху унапређења продуктивности.

2.1.3 Подршка болницама за пружање ефикасне болничке здравствене заштите кад је неизбежна, путем, између осталог, следећег: (а) унапређење механизма за плаћање болница као подршка за мониторинг здравствених установа и унапређење квалитета здравствене заштите, који се могу редовно ажурирати и користити за активност мониторинга, уз осигурање одговарајућих тарифа за рефундирање и евенуално користити за плаћање по учинку; (б) ширење услуга дневне болнице за изабране, прикладне услуге које се тренутно пружају као услуге лежећим пацијентима; и (ц) гдје је могуће, спајање и концентрација специјалистичких услуга и дијагностике у мањи број болница, амбуланти, и/или лабораторија.

2.1.4 Подршка АКАЗ-у, здравственим установама и Федералном и кантоналним заводима здравственог осигурања на унапређењу безбједности и квалитета здравствене заштите, укључујући задовољство пацијената, путем, између осталог, следећег: (а) подршка за усвајање безбједносних стандарда и акредитацију квалитета у свим здравственим установама; (б) јачање програма мониторинга и унапређења безбједности и квалитета здравствене заштите (укључујући надзор над негативним појавама) у циљу јачања учинка и одговорности; (ц) пружање техничке помоћи за развој и увођење плаћања по учинку за клиничке и управљачке тимове; и (д) јачање јединица, у свакој здравственој установи, одговорних за мониторинг и унапређење квалитета, јачањем њиховог капацитета за анализу индикатора квалитета.

2.2 Јачање управљања и финансијске одрживости здравствених установа путем, између осталог, следећег: (а)

набавка хардвера и развој софтвера за омогућавање здравственим установама и ЗЗО унапређење планирања, извршења и праћења буџета, укључујући и њихово извјештавање о неизмиреним обавезама, дуговима и финансијском ризику; (б) развој интегрисаних контролних плоча (енг. *dashboard*) за болнице за пружање информација о ресурсима, активностима и кључним индикаторима учинка (укључујући и повратне информације од корисника услуга); (ц) развој или подршка Јединицама за иновације у здравственим установама, Федералном и кантоналним ЗЗО и МЗ за јачање интерне анализе потреба, планирања реформи, пилот - тестирање и евалуацију реформи; и (д) подршка за унапређење јавно доступне базе података о неизмиреним обавезама по здравственој установи.

2.3 Спровођење активности управљања пројектом, укључујући: (а) спровођење финансијског управљања и набавке у оквиру Пројекта; (б) мониторинг и евалуација Пројекта, укључујући извјештаје о имплементацији анкета корисника, активности комуникације и прикупљања повратних информација од корисника; (ц) по потреби, ангажман додатног особља/консултаната за свеукупну администрацију, набавку и финансијско управљање; и (д) извршавање еколошких и социјалних захтјева у оквиру Пројекта, као и активности комуникације и контактирања актера, укључујући контактирање актера у сврху постизања концензуса о реформама.

ПРИЛОГ 2

Извршење Пројекта

Одјељак I. Аранжмани имплементације

A. Супсидијарни споразум

1. За олакшање спровођења Дијела 1 Пројекта, Зајмопримац ће ставити Републици Српској на располагање дио средстава Зајма, у износу једнаком четрдесет осам милиона шездесет хиљада евра (48.060.000 евра) по супсидијарном споразуму између Зајмопримца и Републике Српске, под условима и роковима прихватљивим за Банку под којима их је Зајмопримац добио од Банке по овом споразуму ("Супсидијарни споразум РС").

2. За олакшање спровођења Дијела 2 Пројекта, Зајмопримац ће ставити Федерацији Босне и Херцеговине на располагање дио средстава Зајма у износу једнаком деветнаест милиона двије стотине четрдесет хиљада евра (19.240.000 евра) по супсидијарном споразуму између Зајмопримца и Федерације Босне и Херцеговине, под условима и роковима прихватљивим за Банку под којима их је Зајмопримац добио од Банке по овом споразуму ("Супсидијарни споразум Федерације").

3. Зајмопримац ће користити своја права и извршавати своје обавезе по сваком Супсидијарном споразуму на такав начин да штити интересе Зајмопримца и Банке и оствари сврху Зајма. Осим ако се Банка не сложи другачије, Зајмопримац неће додавати, мијењати, укидати, нити се одрицати Супсидијарних споразума или било које њихове одредбе.

Б. Еколошки и социјални стандарди

1. Зајмопримац ће и осигураће да Ентитети који имплементирају Пројекат осигурају да се Пројекат спроводи у складу с Еколошким и социјалним стандардима, на начин прихватљив за Банку.

2. Без ограничења горњег става 1, Зајмопримац ће, и осигураће да Ентитети који имплементирају Пројекат осигурају, да се Пројекат имплементира у складу с Планом еколошких и социјалних обавеза ("ЕСЦП"), на начин прихватљив за Банку. У том смислу, Зајмопримац ће и

осигураће да Ентитети који имплементирају Пројекат осигурају да се:

(а) мјере и активности наведене у ЕСЦП-у имплементирају с дужном пажњом и ефикасношћу, како је наведено у ЕСЦП-у;

(б) стави на располагање довољно средстава за покривање трошкова имплементације ЕСЦП-а;

(ц) одржавају политике и процедуре, и задржи квалификовано и искусно особље у довољном броју за имплементацију ЕСЦП-а, како је наведено у ЕСЦП-у; и

(д) ЕСЦП, нити било која његова одредба, не мијењају, укидају, суспендују, нити се одриче од њих, осим уколико се Банка у писменој форми не сложи другачије, како је наведено у ЕСЦП-у, и осигура да се ревидирани ЕСЦП објави одмах након ревизије.

3. У случају неслагања између ЕСЦП-а и одредаба овог споразума, примјењиваће се одредбе овог споразума.

4. Зајмопримац ће и осигурат ће да Ентитети који имплементирају Пројекат осигурају:

(а) да се предузму све мјере неопходне за прикупљање, обједињавање и достављање Банци, путем редовних извјештаја, по учесталост наведеној у ЕСЦП-у, и без одлагања у одвојеном извјештају или извјештајима, ако Банка буде тако тражила, информације о статусу придржавања ЕСЦП-а и у њему садржаних еколошких и социјалних инструмената, сви ти извјештаји у форми и по садржају прихватљивим за Банку, уз навођење, између осталог: (I) статуса имплементације ЕСЦП-а; (II) стања, ако постоје, која се уплићу или пријете да ће се уплатити у имплементацију ЕСЦП-а; и (III) корективних и превентивних мјера, предузетих или које требају бити предузете за превазилажење таквих стања; и;

(б) да се Банка без одлагања обавијести о сваком инциденту или случају који је повезан са или има утицај на Пројекат, који има, или је вјероватно да ће имати, значајан негативан утицај на животну средину, захваћене заједнице, јавност или раднике у складу с ЕСЦП-ом, у њему наведеним еколошким и социјалним инструментима и Еколошким и социјалним стандардима.

5. Зајмопримац ће и осигураће да Ентитети који имплементирају Пројекат успоставе, објаве, одржавају и користе приступачне механизме жалбе за пријем и олакшање рјешавања примједби и жалби људи погођених Пројектом, и за предузимање свих мјера које су неопходне и прикладне за рјешавање или олакшање рјешавања тих примједби и жалби, на начин прихватљив за Банку.

7. Зајмопримац ће, и осигураће да Ентитети који имплементирају Пројекат, најкасније три (3) мјесеца након Датума ефективности, припреме, усвоје и потом одржавају сво вријеме имплементације Пројекта механизам рјешавања жалби како је описано у СЕП-у.

Одјељак III. Повлачење средстава Зајма

A. Генерално.

Без ограничавања на одредбе члана II Општих услова и у складу с Писмом о исплати и финансијским информацијама, Зајмопримац може повлачити средства Зајма за: (а) финансирање Прихватљивих расхода; и (б) плаћање: (I) Почетне накнаде и (II) сваке премије Лимита (*Cap*) каматне стопе или Распона (*Collar*) каматне стопе; у алоцираном износу и, ако је примјењиво, до процента наведеног за сваку Категорију у сљедећој табели:

Категорија	Алоцирани износ зајма (изражен у EUR)	Проценат расхода који ће се финансирати (укључујући порезе)
(1) Робе, радови, неконсултантске услуге, консултантске услуге, Обука и оперативни трошкови за Дио 1 Пројекта (осим за Дио 1.3)	14.939.850	100%
(2) РС ПБЦ Расходи за Дио 1.3 Пројекта	33.000.000	100%
(3) Робе, радови, неконсултантске услуге, консултантске услуге, Обука и оперативни трошкови за Дио 2 Пројекта	19.191.900	100%
(4) Почетна накнада	168.250	Износ платив по одјелју 2.03 овог споразума у складу с одјелјком 2.07 (б) Општих услова
(5) Лимит (Cap) или распон (Collar) каматне стопе	0	Износ платив по одјелју 4.05 (ц) Општих услова
УКУПНИ ИЗНОС	67.300.000	

Б. Услови повлачења; Период повлачења.

1. Без обзира на одредбе горњег Дијела А, неће се вршити повлачења за плаћања извршена:

(а) прије Датума потписивања, осим што се могу вршити повлачења до укупног износа који не прелази 9.612.000 евра за Прихватљиве расходе у оквиру Категорија (1) и (2) за плаћања извршена прије тога датума, али на или након датума од дванаест (12) мјесеци прије Датума потписивања; или

(б) у оквиру Категорија (1) и (2), осим уколико:

(I) Пројектни споразум РС не буде потписан од страна у њему; и

(II) Супсидијарни споразум РС не буде потписан од страна у њему.

(ц) у оквиру Категорије (3), осим уколико:

(I) Пројектни споразум Федерације не буде потписан од страна у њему; и

(II) Супсидијарни споразум Федерације не буде потписан од страна у њему.

2. Што се тиче Категорије (2), Зајмопримац може захтијевати повлачења финансирања Банке након што су релевантни расходи остварени, а прије испуњавања ПБЦ-ова, уз услов да Зајмопримац: (а) испуни дате ПБЦ-ове најкасније до Датума затварања; и (б) достави Банци, најкасније до Датума крајњег рока за исплату, доказ задовољавајући за Банку по форми и садржају, да су ти ПБЦ-ови испуњени и у складу са захтјевима наведеним у Пројектном оперативном приручнику и Писму о исплати и финансијским информацијама.

3. Без обзира на одредбе Дијела А овог одјелјка, повлачења у оквиру Категорије (2) неће прећи износ Финансирања алоциран на односни ПБЦ у Прилогу 4 овог споразума.

4. Ако до или прије Датума крајњег рока за исплату Зајмопримац не успије доставити Банци доказ задовољавајући за њу да су испуњени ПБЦ циљеви који се односе на Категорију (2), Зајмопримац ће, након што добије обавјештење од Банке, без одлагања рефундирати Банци Разлику повученог зајма за ту Категорију (2). Осим уколико Банка не одреди другачије, она ће отказати комплетан износ рефундиран у складу с овим одјелјком.

5. Без обзира на одредбе ставова 2 и 3 овог одјелјка, ако Банка утврди, на основу доказа које јој је Зајмопримац доставио у складу са ставом 2 овог одјелјка, да неки ПБЦ није испуњен или је дјелимично испуњен до датума када је предвиђено да буде испуњен у складу с Прилогом 4 овог

споразума, Бака може по властитој одлуци, путем обавјештења Зајмопримцу:

(а) задржати цио или дио износа Финансирања алоциран на дати ПБЦ;

(б) исплатити цио или дио износа Финансирања алоциран на тај ПБЦ у било које касније вријеме кад тај ПБЦ буде испуњен; и/или

(ц) реалоцирати цио или дио износа Финансирања алоциран на тај ПБЦ на један или више других ПБЦ-а у оквиру Категорије (2) или на друге Категорије.

6. Датум затварања је 31. децембар 2027. године.

ПРИЛОГ 3

Распоред отплате везане за уговорену обавезу

У следећој табели су наведени Датуми отплате главнице Зајма и проценат укупног износа главнице платив на сваки Датум отплате главнице ("Учешће рате").

Отплата у једнаким износима главнице

Датуми отплате главнице	Учешће рате
На сваки 15. јануар и 15. јули почевши од 15. јула 2029. године до 15. јануара 2054. године	2%

ПРИЛОГ 4

Услови засновани на учинку

Услови засновани на учинку (ПБЦ)	Износ зајма алоциран у оквиру релевантне Категорије (изражен у еврима)
ПБЦ 1: Проценат пријема у болницу гдје је једина евидентирана дијагноза артеријска хипертензија или артеријска хипертензија без компликација, смањен за 20 %, како је подробије описано у ПОМ-у	446.000 за свако смањење од 1% до максималног износа од 8.920.000.
ПБЦ 2: Ентитет који имплементира Пројекат: (а) утврдио је трошкове ревидираног пута збрињавања за четирију група пацијената у пет болница, како је наведено у Пројектном оперативном приручнику; (б) донио је пропис о рефундирању за ревидиране путеве збрињавања за четирију група пацијената, како је наведено у Пројектном оперативном приручнику.	(а) 3.571.500 (б) 3.571.500
ПБЦ 3: Ентитет који имплементира пројекат је испунио следеће захтјеве за пребацивање здравствених установа на трезорски систем: (а) листа свих неизмирених обавеза (према јавним органима и добављачима) свих установа примарне здравствене заштите; (б) усвајање од стране Владе одлуке с називима првих пет (5) домова здравља који ће бити пребачени на трезор и завршетак потребне обуке у тим домовима здравља; (ц) усвајање од стране Управног одбора ФЗО-а одлуке о имплементацији Интегрисаног здравственог информационог система, укључујући аутоматску размјену клиничких података (у циљу тачног утврђивања активности, трошкова и рефундирања здравствених установа); (д) прелазак на контни план којег користе јавне установе које су у трезорском систему; и (е) пребацивање првих пет (5) домова здравља на трезорски систем.	(а) 1.338.000 (б) 1.338.000 (ц) 1.338.000 (д) 1.338.000 (е) 895.000 за сваки дом здравља пребачен на трезорски систем, до максималног износа од 4.475.000
ПБЦ 4: Проценат здравствених установа које користе мјерење задовољства пацијената и ангажман корисника услуга у пословном планирању, укључујући јавно објављивање стопа задовољства пацијената, повећан на 90%.	79.000 за свако повећање од 1% до максималног износа од 7.110.000.

ДОДАТАК

Одјељак I. Дефиниције

1. "АКАЗ" означава *Агенцију за квалитет и акредитацију у здравству у Федерацији Босне и Херцеговине*, или њеног наследица прихватљивог за Банку.

2. "АСКВА" означава Агенцију за сертификацију, акредитацију и унапређење квалитета здравствене заштите Републике Српске, или њеног наследица прихватљивог за Банку.

3. "Антикорупционе смјернице" означавају, у сврху става 6 Додатка Општих услова, "Смјернице за спречавање и борбу против преваре и корупције у пројектима који се финансирају ИБРД зајмовима и ИДА кредитима и грантовима", од 15. октобра 2006. године, ревидираним у јануару 2011. године и 1. јула 2016. године.

4. "Категорија" означава категорију наведену у табели у одјељку II.A Прилога 2 овог споразума.

5. "ДРГ систем" означава систем класификације пацијената којег користе Фонд здравственог осигурања и болнице у Републици Српској за рефундирање болница за пружене услуге.

6. "План еколошких и социјалних обавеза" или "ЕСЦП" означава план еколошких и социјалних обавеза за Пројекат од 2. фебруара 2022. године, како се исти може с времена на вријеме мијењати, у складу с његовим одредбама, у којем су наведене главне мјере и активности које ће Зајмопримац спроводити или осигурати да се спроведу у сврху превазилажења потенцијалних еколошких и социјалних ризика и утицаја Пројекта, укључујући временске рокове активности и мјера, институционалне, кадровске аранжмане, те аранжмане обуке, мониторинга и извјештавања, и све еколошке и социјалне инструменте који се у оквиру њега требају припремити.

7. "Еколошки и социјални стандарди" или "ЕССи" означавају, заједно: (I) "Еколошки и социјални стандард 1: Пројекат и управљање еколошким и социјалним ризицима и утицајима"; (II) "Еколошки и социјални стандард 2: Радна снага и услови рада"; (III) "Еколошки и социјални стандард 3: Ефикасност ресурса и превенција и управљање загађењем"; (IV) "Еколошки и социјални стандард 4: Здравље и безбједност заједнице"; (V) "Еколошки и социјални стандард 5: Откуп земљишта, ограничење коришћења земљишта и присилно пресељење"; (VI) "Еколошки и социјални стандард 6: Очување биодиверзитета и одрживо управљање живим приходним ресурсима"; (VII) "Еколошки и социјални стандард 7: Домородачко становништво/супсахарске историјски недовољно збринуте традиционалне локалне заједнице"; (VIII) "Еколошки и социјални стандард 8: Културно наслеђе"; (IX) "Еколошки и социјални стандард 9: Финансијски посредници"; (x) "Еколошки и социјални стандард 10: Ангажман актера и објављивање информација"; на снази од 1. октобра 2018. године, како их Банка објављује.

8. "Федерални ЗЗО" означава *Завод здравственог осигурања и реосигурања Федерације Босне и Херцеговине*, завод здравственог осигурања који дјелује на нивоу Федерације Босне и Херцеговине, или његовог наследица прихватљивог за Банку.

9. "Федерација Босне и Херцеговине" или "Федерација" означава Федерацију Босне и Херцеговине, саставни дио Зајмопримца.

10. "Пројектни споразум Федерације" означава споразум између Банке и Федерација за овај пројекат, како

се исти може с времена на вријеме мијењати, и тај термин укључује све прилоге и споразуме додате Пројектном споразуму Федерације.

11. "Супсидијарни споразум Федерације" означава споразум склопљен између Зајмопримца и Федерација, који се помиње у одјељку I.A.2 Прилога 2 овог споразума, како се исти може с времена на вријеме мијењати, уз сагласност Банке.

12. "Општи услови" означавају "Опште услове Међународне банке за обнову и развој за ИБРД финансирање, финансирање инвестиционих пројеката" од 14. децембра 2018. године (ревидирани 1. августа 2020. године, 21. децембра 2020. године, 1. априла 2021. године и 1. јануара 2022. године), уз измјене наведене у одјељку II овог додатка.

13. "ФЗО односно ЗЗО" означава ФЗО РС, односно Федерални ЗЗО или било који кантонални завод здравственог осигурања, у зависности од случаја.

14. "МЗ" означава Федерално министарство здравства, или његовог наследица прихватљивог за Банку.

15. "МЗСЗ" означава Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске, или његовог наследица прихватљивог за Банку.

16. "Оперативни трошкови" означавају разумне расходе које Ентитет који имплементира Пројекат оствари на рачун имплементације Пројекта, укључујући трошкове везане за канцеларијску опрему и потрошни материјал, набавку возила, коришћење и одржавање возила, најам канцеларија, трошкове комуникације и осигурања, канцеларијске административне трошкове, банковне накнаде, режије, трошкове транспорта, путовања, дневница и супервизије, и плате, укључујући и разумне накнаде/обештећење за здравствене раднике; и плате особља ПИУ-а (искључујући плате државних службеника Зајмопримца).

17. "РПАФИП" означава Ресор за планирање, анализу, финансирање и имплементацију пројеката унутар Министарства здравља и социјалне заштите Републике Српске, које се помиње у одјељку I.A.1 Прилога Пројектног споразума РС или његовог наследица прихватљивог за Банку.

18. "ПБЦ" означава Услове засноване на учинку, како су наведени у Прилогу 4 овог споразума, који се заједно помињу као "ПБЦи".

19. "ИЈЗ" означава Институт за јавно здравство Републике Српске, или његовог наследица прихватљивог за Банку.

20. "ПИУ" означава Јединицу за имплементацију пројекта, која се помиње у одјељку I.A.1 Прилога Пројектног споразума Федерације.

21. "Прописи за набавку" означавају, у сврху става 87 Додатка Општих услова, "Прописе Свјетске банке за набавку за Зајмопримце финансирања за инвестиционе пројекте" из новембра 2020. године.

22. "Пројектни споразуми" означавају Пројектни споразум Федерације и Пројектни споразум РС.

23. "Ентитет који имплементира Пројекат" означава било Републику Српску или Федерацију, а заједно се помињу као "Ентитети који имплементирају Пројекат".

24. "Пројектни оперативни приручник" или "ПОМ" означава приручник који се помиње у одјељку I.B.1 Прилога релевантног Пројектног споразума.

25. "Република Српска" или "РС" означава Републику Српску, саставни дио Зајмопримца.

26. "ФЗО РС" означава Фонд здравственог осигурања Републике Српске, или његовог насљедника прихватљивог за Банку.

27. "Закон о здравственом осигурању РС" означава Закон РС објављен у Службеном гласнику РС бр. 18/99, с измјенама и допунама.

28. "ПБЦ Расходи РС" означавају трансфер средстава Зајма ФЗО РС у сврху плаћања здравственог осигурања за посебне категорије становништва, како су дефинисане чланом 10(а) Закона о здравственом осигурању РС.

29. "Пројектни споразум РС" означава споразум између Банке и РС за Пројекат, како се исти с времена на вријеме може мијењати, и тај термин укључује све прилоге и споразуме додате Пројектном споразуму РС.

30. "Супсидијарни споразум РС" означава споразум склопљен између Зајмопримца и РС, који се помиње у одјелјку I А.1 Прилога 2 овог споразума, како се исти може с времена на вријеме мијењати.

31. "Датум потписивања" означава каснији од два датума на који су Зајмопримац и Банка потписали овај споразум и та се дефиниција примјењује на свако позивање на "датум Споразума о зајму" у Општим условима.

32. "Супсидијарни споразуми" означава Супсидијарни споразум Федерације и Супсидијарни споразум РС.

33. "Обука" означава разумне трошкове који се односе на обуку у оквиру Пројекта, како буду договорени између Ентитета који имплементира Пројекат и Банке, а који се односе на студијска путовања, курсеве обуке, семинаре,

радионице и друге активности обуке, које нису обухваћене уговорима с даваоцима услуга, укључујући и трошкове материјала за обуку, најма простора и опреме, путовања, смјештаја и дневница за полазнике и предаваче, накнаду за предаваче и разне друге трошкове везане за обуку.

Одјељак II. Измјене општих услова

Општи услови се овиме мијењају да гласе:

1. Одјељак 9.01 (Услови ефективности правних споразума) се овиме мијења да гласи:

"Правни споразуми неће постати ефективни док Страна у зајму и барем један Ентитет који имплементира Пројекат не потврде Банци, и Банка буде задовољна да су услови наведени у ставовима (а) до (ц) овог одјељка испуњени.

(а) Потпис и испорука сваког Правног споразума у име Стране у зајму и наведеног Ентитета који имплементира Пројекат, који је страна у том Правном споразуму прописно потврђени свим потребним радњама и испоручени у име те стране, и релевантни Правни споразум је правно обавезујући за ту страну у складу с његовим условима.

(б) Ако Банка захтијева, стање датог Ентитета који имплементира Пројекат, како је наведено и гарантовано Банци на датум Правног споразума, се није значајно негативно промијенило након тог датума.

(ц) Испуњен је сваки услов наведен у Споразуму о зајму, као услов његове ефективности. ("Додатни услов ефективности")."

Члан 3.

Ова одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори" на, српском, босанском и хрватском и језику и ступа на снагу даном објављивања.

Број 01-50-1-1141-22/23
12. априла 2023. године
Сарајево

Предсједавајућа
Жељка Цвијановић, с. р.

35

Na osnovu člana V 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PS BiH broj 01,02-21-1-1561/22 od 28.marta 2023. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je na 11. vanrednoj sjednici, održanoj 12. aprila 2023. godine, donijelo

ODLUKU

O RATIFIKACIJI SPORAZUMA IZMEĐU VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE I VLADE REPUBLIKE TÜRKİYE O OBAVLJANJU PLAĆENE DJELATNOSTI IZDRŽAVANIH ČLANOVA OSOBLJA DIPLOMATSKIH MISIJA I KONZULARNIH UREDA

Član 1.

Ratifikuje se Sporazum između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Türkiye o obavljanju plaćene djelatnosti izdržavanih članova osoblja diplomatskih misija i konzularnih predstavništava koji je potpisan 18. juna 2022. godine u Sarajevu, na bosanskom, hrvatskom, srpskom, turskom i engleskom jeziku.

Član 2.

Tekst Sporazuma glasi:

SPORAZUM IZMEĐU VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE I VLADE REPUBLIKE TÜRKİYE O OBAVLJANJU PLAĆENE DJELATNOSTI IZDRŽAVANIH ČLANOVA OSOBLJA DIPLOMATSKIH MISIJA I KONZULARNIH PREDSTAVNIŠTAVA

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine

i

Vlada Republike Türkiye
(u daljem tekstu "Strane")

Uzimajući u obzir izuzetno napredan stepen razumijevanja između dvije države; i

U cilju uspostavljanja novih mehanizama za jačanje njihovih diplomatskih odnosa;

U skladu sa odredbama Bečke konvencije o diplomatskim odnosima iz 1961. godine

i Bečke konvencije o konzularnim odnosima iz 1963. godine;

Su se usaglasile o sljedećem:

Član 1

1. Izdržavani članovi službenika jedne od Strana koji su službeno akreditovani kod druge Strane kao članovi diplomatske misije ili konzularnog predstavništva mogu

obavljati plaćenu djelatnost u državi prijema u skladu sa Sporazumom i na osnovu reciprociteta.

2. U svrhu ovog Sporazuma "član diplomatske misije ili konzularnog predstavništva" se odnosi na službenika države slanja koji je na službenoj dužnosti u državi prijema u diplomatskoj misiji ili konzularnom predstavništvu i koji nije državljani države prijema.

3. U svrhu ovog Sporazuma, izraz "izdržavani članovi" se odnosi na:

- a) supružnika u skladu sa zakonima države prijema;
- b) nevjenčanu djecu do 21 godine starosti;
- c) nevjenčanu djecu do 25 godina koja su upisane na univerzitet ili visokoobrazovni centar koji priznaje svaka od država; i
- d) nevjenčanu djecu sa fizičkim ili mentalnim invaliditetom.

Član 2

1. Prije nego što izdržavani član počne sa obavljanjem plaćene djelatnosti u državi prijema ambasada države slanja treba, u ime izdržavanog člana, uputiti službeni zahtjev Ministarstvu vanjskih poslova države prijema.

2. Zahtjev mora sadržavati podatke koji dokazuju da je predmetna osoba izdržavani član i kratko objašnjenje o vrsti posla koji predložena osoba treba obavljati.

3. Nakon provjere da je predmetna osoba obuhvaćena kategorijama definisanim ovim Sporazumom i nakon sagledavanja domaćih procedura koje se primjenjuju Ministarstvo vanjskih poslova države prijema će odmah i službenim putem obavijestiti ambasadu države slanja da izdržavani član ima dozvolu za obavljanje plaćene djelatnosti na osnovu relevantnog zakonodavstva države prijema.

4. Na sličan način, ambasada države slanja mora obavijestiti Ministarstvo vanjskih poslova države prijema o prestanku obavljanja plaćene djelatnosti koju je izdržavani član obavljao i mora podnijeti novi zahtjev u slučaju da izdržavani član odluči da prihvati bilo kakav novi posao.

Član 3

1. Dozvola za obavljanje plaćene djelatnosti se može izdati za kategorije poslova koje su Strane dogovorile na pojedinačnoj osnovi razmjenom diplomatskih nota.

2. Dozvola za obavljanje plaćene djelatnosti, u skladu sa ovim Sporazumom, ne daje pravo da se nastavi raditi ili boraviti u državi prijema po prestanku mandata službenika koji izdržava izdržavanog člana.

3. Obje Strane zadržavaju pravo da uskrate dozvolu za obavljanje plaćene djelatnosti iz ovog Sporazuma iz razloga državne sigurnosti ili u slučaju da je traženo zaposlenje rezervisano isključivo za državljane države prijema u skladu sa državnim zakonodavstvom svake od Strana.

Član 4

1. U slučajevima kada korisnik dozvole za obavljanje plaćene djelatnosti ima imunitet od građanske i upravne nadležnosti države prijema, u skladu sa odredbama Bečkih konvencija o diplomatskim i konzularnim odnosima ili bilo kojim drugim međunarodnim instrumentom koji je na snazi, takav imunitet se ne primjenjuje na bilo kakva pitanja koja proizilaze iz obavljanja plaćene djelatnosti i spadaju u nadležnost građanskog ili upravnog prava države prijema.

2. Na sličan način, bilo kakva presuda u vezi ovih pitanja se može izvršiti u mjeri u kojoj ne krši nepovredivost prebivališta u skladu sa članom 30. Bečke konvencije o diplomatskim odnosima.

Član 5

1. U slučajevima kada korisnik dozvole za obavljanje plaćene djelatnosti ima imunitet od krivične nadležnosti države prijema, u skladu sa odredbama Bečke konvencije koje se odnose na gore navedeno ili bilo kojim drugim međunarodnim instrumentom, država slanja će povoljno ispitati svaki zahtjev države prijema da se odrekne imuniteta od nadležnosti koju korisnik ima u pogledu bilo kojeg djela ili propusta koji proizilazi iz obavljanja plaćene djelatnosti.

2. Ovo znači da će svaki takav zahtjev država prijema posmatrati pod pretpostavkom da će se zaista odreći imuniteta od krivične odgovornosti i da će se zahtjev odbiti samo ako postoji poseban razlog da se ne odrekne imuniteta.

3. Bilo kakvo odricanje imuniteta od krivične nadležnosti neće se tumačiti kao proširenje na imunitet od izvršenja presude za koji je potrebno posebno odricanje. U slučaju takvog zahtjeva, država slanja treba s posebnom pažnjom razmotriti zahtjev države prijema.

Član 6

1. Izdržavani članovi koji obavljaju plaćenu djelatnost moraju platiti državi prijema sve poreze na prihod koji ostvaruju za obavljanje svojih djelatnosti u skladu sa poreskim zakonodavstvom države prijema i čiji izvor je ta država i relevantnim međunarodnim sporazumima, čije potpisnice su obje države, radi izbjegavanja dvostrukog oporezivanja.

2. Izdržavani članovi koji obavljaju plaćenu djelatnost prema ovom Sporazumu podliježu zakonodavstvu o socijalnom osiguranju države prijema.

Član 7

Ovaj Sporazum ne podrazumijeva automatsko priznavanje titula ili diploma stečenih u inostranstvu. Takvo priznavanje se može dati samo u skladu sa važećim propisima koji regulišu ova pitanja u državi prijema. Odobrenje ne podrazumijeva izuzeće od bilo kakvog pravnog ili drugih zahtjeva koji se odnose na lične karakteristike, stručne ili druge kvalifikacije koje predmetni pojedinac mora pokazati kada obavlja plaćenu djelatnost.

Član 8

1. Dozvola za obavljanje plaćene djelatnosti prestaje važiti čim korisnik dozvole prestane imati status izdržavanog člana ili na dan završetka ugovornih obaveza ili, u svakom slučaju, po prestanku mandata službenika koji izdržava izdržavanog člana.

2. Prestanak važenja dozvole omogućava odgodu u razumnom roku, predviđenu Bečkim konvencijama o diplomatskim i konzularnim odnosima, ne dužem od tri mjeseca.

3. Svaki ugovor o radu koji je sklopio izdržavani član sadrži klauzulu o otkazu ugovora po prestanku važenja dozvole za obavljanje plaćene djelatnosti.

Član 9

1. Sve nesuglasice u vezi sa tumačenjem ili primjenom ovog Sporazuma Strane rješavaju diplomatskim putem.

2. Ovaj Sporazum se može izmijeniti i dopuniti uz zajedničku saglasnost Strana razmjenom diplomatskih nota. Izmjene i dopune stupaju na snagu u skladu sa procedurom utvrđenom u članu 10.

Član 10

Ovaj Sporazum stupa na snagu tridesetog (30) dana nakon razmjene posljednje obavijesti kojom Strane obavještavaju jedna drugu, diplomatskim putem, da su okončane sve ustavne i pravne procedure.

Član 11

Ovaj Sporazum ostaje na snazi na neodređeno vrijeme sve dok ga ne otkáže jedna od država putem pisane obavijesti o otkazu drugoj državi i otkaznom roku od šest mjeseci.

Sačinjeno u Sarajevu, dana 18. juna 2022. godine, u dva primjerka na bosanskom, hrvatskom, srpskom, turskom i engleskom jeziku, pri čemu su svi tekstovi jednako

vjerodostojni. U slučaju neslaganja u tumačenju, mjerodavan je tekst na engleskom jeziku.

**ZA VIJEĆE MINISTARA
BOSNE I HERCEGOVINE
DR. BISERA TURKOVIĆ
MINISTRICA VANJSKIH
POSLOVA**

**ZA VLADU
REPUBLIKE TÜRKİYE
MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU
MINISTAR VANJSKIH
POSLOVA**

Član 3.

Ova Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objavljivanja.

Број 01-50-1-1141-26/23
12. aprila 2023. godine
Sarajevo

Predsjedavajuća
Željka Cvijanović, s. r.

Temeljem članka V 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PS BiH broj 01,02-21-1-1561/22 od 28. ožujka 2023. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 11. izvanrednoj sjednici, održanoj 12. travnja 2023. godine, donijelo

ODLUKU

**O RATIFIKACIJI SPORAZUMA IZMEĐU VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE I VLADE REPUBLIKE
TÜRKİYE O OBAVLJANJU DOHODOVNE DJELATNOSTI UZDRŽAVANIH ČLANOVA OSOBLJA
DIPLOMATSKIH MISIJA I KONZULARNIH UREDA**

Članak 1.

Ratificira se Sporazum između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Türkiye o obavljanju plaćene djelatnosti uzdržavanih članova osoblja diplomatskih misija i konzularnih ureda koji je potpisan 18. lipnja 2022. godine u Sarajevu, na hrvatskome, bosanskom, srpskom, turskom i engleskom jeziku.

Članak 2.

Tekst Sporazuma glasi:

**SPORAZUM
IZMEĐU VIJEĆA MINISTARA BOSNE I
HERCEGOVINE I VLADE REPUBLIKE TÜRKİYE O
OBAVLJANJU DOHODOVNE DJELATNOSTI
UZDRŽAVANIH ČLANOVA OSOBLJA
DIPLOMATSKIH MISIJA I KONZULARNIH UREDA**

Vijeća ministara Bosne i Hercegovine

i

Vlada Republike Türkiye

(u daljem tekstu "Strane")

Uzimajući u obzir izuzetno napredan stupanj razumijevanja između dvije države; i

U cilju uspostavljanja novih mehanizama za jačanje njihovih diplomatskih odnosa;

Sukladno sa odredbama Bečke konvencije o diplomatskim odnosima iz 1961. godine

i Bečke konvencije o konzularnim odnosima iz 1963. godine;

Složile su se o sljedećem:

Članak 1

1. Uzdržavanim članovima službenika jedne od Strana koji su službeno akreditirani u drugoj kao članovi osoblja diplomatske misije ili konzularnog ureda, dozvoljeno je obavljanje dohodovne djelatnosti u državi primateljici sukladno ovom Sporazumu i na temelju uzajamnosti.

2. U svrhu ovog Sporazuma "član osoblja diplomatske misije ili konzularnog ureda" odnosi se na službenika države pošiljateljice, koji je na službenoj dužnosti u diplomatskoj misiji ili konzularnom uredu i koji nije državljani države primateljice.

3. U svrhu ovog Sporazuma, izraz "uzdržavani član" odnosi se na:

- a) supružnika u skladu sa zakonima države primateljice;
- b) nevjenčanu djecu do 21 godine starosti;
- c) nevjenčanu djecu do 25 godina koja su upisana na sveučilište ili visokoobrazovni centar koji priznaje svaka od država; i
- d) nevjenčanu djecu koja imaju fizički ili mentalni hendikep.

Članak 2

1. Prije nego što uzdržavani član počne sa obavljanjem dohodovne djelatnosti u državi primateljici veleposlanstvo države pošiljateljice treba, u ime uzdržavnog člana, uputiti službeni zahtjev Ministarstvu vanjskih poslova države primateljice.

2. Zahtjev mora sadržavati podatke koji dokazuju da je predmetna osoba uzdržavani član i kratko objašnjenje o vrsti posla koji predložena osoba treba obavljati.

3. Nakon provjere da je predmetna osoba obuhvaćena kategorijama definiranim ovim Sporazumom i poštivanjem primjenjivih nacionalnih procedura, Ministarstvo vanjskih poslova države primateljice odmah će i službeno obavijestiti veleposlanstvo države pošiljateljice da je uzdržavanom članu dozvoljeno bavljenje dohodovnom djelatnošću, sukladno mjerodavnom zakonodavstvu države primateljice.

4. Nadalje, veleposlanstvo države pošiljateljice mora obavijestiti Ministarstvo vanjskih poslova države primateljice o prestanku dohodovne djelatnosti koju je uzdržavani član obavljao i mora podnijeti novi zahtjev u slučaju da uzdržavani član odluči da prihvati bilo kakav novi posao.

Članak 3

1. Dozvola za obavljanje dohodovne djelatnosti može se izdati za kategorije poslova koje su Strane dogovorile na pojedinačnoj osnovi putem razmjene diplomatskih nota.

2. Dozvola za obavljanje dohodovne djelatnosti, sukladno ovom Sporazumu, ne daje pravo da se nastavi raditi ili boraviti u državi primateljici po prestaku mandata službenika koji uzdržava korisnika.

3. Obje Strane zadržavaju pravo uskraćivanja dozvole za obavljanje dohodovne djelatnosti iz ovog Sporazuma, iz razloga nacionalne sigurnosti ili u slučaju da je traženi posao rezerviran isključivo za državljane države primateljice, sukladno nacionalnom zakonodavstvu svake od Strana.

Članak 4

1. U slučajevima kada korisnik dozvole za obavljanje dohodovne djelatnosti ima imunitet od građanske i upravne nadležnosti države primateljice, sukladno sa odredbama Bečkih konvencija o diplomatskim i konzularnim odnosima ili bilo kojim drugim međunarodnim instrumentom koji je na snazi, takav imunitet se ne primjenjuje na bilo kakva pitanja koja proizilaze iz obavljanja dohodovne djelatnosti i spadaju u nadležnost građanskog ili upravnog prava države primateljice.

2. Na sličan način, bilo kakva presuda u vezi ovih pitanja se može izvršiti u mjeri u kojoj ne krši nepovredivost prebivališta sukladno sa člankom 30. Bečke konvencije o diplomatskim odnosima.

Članak 5

1. U slučajevima kada korisnik dozvole za obavljanje dohodovne djelatnosti ima imunitet od kaznene nadležnosti države primateljice, sukladno sa odredbama Bečke konvencije koje se odnose na gore navedeno ili bilo kojim drugim međunarodnim instrumentom, država pošiljateljica će povoljno ispitati svaki zahtjev države primateljice da se odrekne imuniteta od nadležnosti koju korisnik ima glede bilo kojeg djela ili propusta koji proizilazi iz obavljanja dohodovne djelatnosti.

2. Ovo znači da će svaki takav zahtjev država primateljica posmatrati pod pretpostavkom da će se zaista odreći imuniteta od krivične odgovornosti i da će se zahtjev odbiti samo ako postoji poseban razlog da se ne odrekne imuniteta.

3. Bilo kakvo odricanje imuniteta od kaznene nadležnosti neće se tumačiti kao proširenje na imunitet od izvršenja presude za koji je potrebno posebno odricanje. U slučaju takvog zahtjeva, država pošiljateljica treba s posebnom pažnjom razmotriti zahtjev države primateljice.

Članak 6

1. Uzdržavani članovi koji obavljaju dohodovnu djelatnost moraju platiti državi primateljici sve poreze na prihod koji ostvaruju za obavljanje svojih djelatnosti sukladno sa poreskim zakonodavstvom države primateljice i čiji izvor je ta država i relevantnim međunarodnim sporazumima, čije potpisnice su obje države, radi izbjegavanja dvostrukog oporezivanja.

2. Uzdržavani članovi koji obavljaju dohodovnu djelatnost prema ovom Sporazumu podliježu zakonodavstvu o socijalnom osiguranju države primateljice.

Članak 3.

Ova Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na hrvatskom, bosanskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Broj 01-50-1-1141-26/23
12. travnja 2023. godine
Sarajevo

Članak 7

Ovaj Sporazum ne podrazumijeva automatsko priznavanje zvanja ili diploma stečenih u inozemstvu. Takvo priznavanje se može dati samo sukladno sa propisima koji su na snazi u državi primateljici. Odobrenje ne podrazumijeva izuzeće od bilo kakvog pravnog ili drugih zahtjeva koji se odnose na osobne karakteristike, stručne ili druge kvalifikacije koje predmetni pojedinac mora pokazati kada obavlja dohodovnu djelatnost.

Članak 8

1. Dozvola za obavljanje dohodovne djelatnosti prestaje važiti čim korisnik dozvole prestane imati status uzdržavanog člana ili na dan završetka ugovornih obveza ili, u svakom slučaju, po prestanku mandata službenika koji uzdržava uzdržavanog člana.

2. Prestanak važenja dozvole omogućava odgodu u razumnom roku, predviđenu Bečkim konvencijama o diplomatskim i konzularnim odnosima, ne dužem od tri mjeseca.

3. Svaki ugovor o radu koji je sklopio uzdržavani član sadrži klauzulu o otkazu ugovora po prestanku važenja dozvole za obavljanje dohodovne djelatnosti.

Članak 9

1. Sve nesuglasice u svezi sa tumačenjem ili primjenom ovog Sporazuma Strane rješavaju diplomatskim putem.

2. Ovaj Sporazum se može izmijeniti i dopuniti uz obostranu suglasnost Strana razmjenom diplomatskih nota. Izmjene i dopune stupaju na snagu sukladno sa procedurom utvrđenom u članku 10.

Članak 10

Ovaj Sporazum stupa na snagu tridesetog (30) dana nakon razmjene posljednje obavijesti kojom Strane obavještavaju jedna drugu, diplomatskim putem, da su okončane sve ustavne i zakonske procedure.

Članak 11

Ovaj Sporazum ostaje na snazi na neodređeno vrijeme sve dok ga ne otkáže jedna od država putem pisane obavijesti drugoj državi o otkazu i otkaznom roku od šest mjeseci.

Sačinjeno u Sarajevu, dana 18 lipnja 2022. godine, u dva primjerka na hrvatskome, bosanskom, srpskom, turskom i engleskom jeziku, pri čemu su svi tekstovi jednako vjerodostojni. U slučaju neslaganja u tumačenju, mjerodavan je tekst na engleskom jeziku.

**ZA VIJEĆE MINISTARA
BOSNE I HERCEGOVINE
DR. BISERA TURKOVIĆ
MINISTARICA VANJSKIH
POSLOVA**

**ZA VLADU
REPUBLIKE TÜRKİYE
MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU
MINISTAR VANJSKIH
POSLOVA**

Predsjedateljica
Željka Cvijanović, v. r.

На основу члана V 3. д) Устава Босне и Херцеговине и сагласности Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (Одлука ПС БиХ број 01,02-21-1-1561/22 од 28. марта 2023. године), Предсједништво Босне и Херцеговине, на 11. ванредној сједници, одржаној 12. априла 2023. године, донијело је

ОДЛУКУ

О РАТИФИКАЦИЈИ СПОРАЗУМА ИЗМЕЂУ САВЈЕТА МИНИСТАРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ ТУРКИЈЕ О ОБАВЉАЊУ ПЛАЋЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ ИЗДРЖАВАНИХ ЧЛАНОВА ОСОБЉА ДИПЛОМАТСКИХ МИСИЈА И КОНЗУЛАРНИХ ПРЕДСТАВНИШТАВА

Члан 1.

Ратификује се Споразум између Савјета министара Босне и Херцеговине и Владе Републике Турске о обављању плаћене дјелатности издржаваних чланова особља дипломатских мисија и конзуларних представништва који је потписан 18. јуна 2022. године у Сарајеву, на српском, босанском, хрватском, турском и енглеском језику.

Члан 2.

Текст Споразума гласи:

СПОРАЗУМ ИЗМЕЂУ САВЈЕТА МИНИСТАРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ ТУРКИЈЕ О ОБАВЉАЊУ ПЛАЋЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ ИЗДРЖАВАНИХ ЧЛАНОВА ОСОБЉА ДИПЛОМАТСКИХ МИСИЈА И КОНЗУЛАРНИХ ПРЕДСТАВНИШТАВА

Савјет министара Босне и Херцеговине
и

Влада Републике Турске
(у даљем тексту "Стране")

Узимајући у обзир изузетно напредан степен разумијевања између двије државе; и

У циљу успостављања нових механизма за јачање њихових дипломатских односа;

У складу са одредбама Бечке конвенције о дипломатским односима из 1961. године

и Бечке конвенције о конзуларним односима из 1963. године;

Су се сагласиле о сљедећем:

Члан 1

1. Издржавани чланови службеника једне од Страна који су службено акредитовани код друге Стране као чланови дипломатске мисије или конзуларног представништва могу обављати плаћену дјелатност у држави пријема у складу са Споразумом и на основу реципроцитета.

2. У сврху овог Споразума "члан дипломатске мисије или конзуларног представништва" се односи на службеника државе слања који је на службеној дужности у држави пријема у дипломатској мисији или конзуларном представништву и који није држављанин државе пријема.

3. У сврху овог Споразума, израз "издржавани чланови" се односи на:

а) супружника у складу са законима државе пријема;

б) невенчану дјецу до 21 године старости;

в) невенчану дјецу до 25 година која су уписана на универзитет или високообразовни центар који признаје свака од држава; и

г) невенчану дјецу са физичким или менталним инвалидитетом.

Члан 2

1. Прије него што издржавани члан почне са обављањем плаћене дјелатности у држави пријема амбасада државе слања треба, у име издржавног члана, упутити службени захтјев Министарству иностраних послова државе пријема.

2. Захтјев мора садржавати податке који доказују да је предметна особа издржавани члан и кратко објашњење о врсти посла који предложена особа треба обављати.

3. Након провјере да је предметна особа обухваћена категоријама дефинисаним овим Споразумом и након сагледавања домаћих процедура које се примјењују

Министарство иностраних послова државе пријема ће одмах и службеним путем обавијестити амбасаду државе слања да издржавани члан има дозволу за обављање плаћене дјелатности на основу релевантног законодавства државе пријема.

4. На сличан начин, амбасада државе слања мора обавијестити Министарство иностраних послова државе пријема о престанку обављања плаћене дјелатности коју је издржавани члан обављао и мора поднијети нови захтјев у случају да издржавани члан одлучи да прихвати било какав нови посао.

Члан 3

1. Дозвола за обављање плаћене дјелатности се може издати за категорије послова које су Стране договориле на појединачној основи размјеном дипломатских нота.

2. Дозвола за обављање плаћене дјелатности, у складу са овим Споразумом, не даје право да се настави радити или боровити у држави пријема по престанку мандата службеника који издржава издржаваног члана.

3. Обје Стране задржавају право да ускрате дозволу за обављање плаћене дјелатности из овог Споразума из разлога државне безбједности или у случају да је тражено запослење резервисано искључиво за држављане државе пријема у складу са државним законодавством сваке од Страна.

Члан 4

1. У случајевима када корисник дозволе за обављање плаћене дјелатности има имунитет од грађанске и управне надлежности државе пријема, у складу са одредбама Бечких конвенција о дипломатским и конзуларним односима или било којим другим међународним инструментом који је на снази, такав имунитет се не примјењује на било каква питања која произилазе из обављања плаћене дјелатности и спадају у надлежност грађанског или управног права државе пријема.

2. На сличан начин, било каква пресуда у вези ових питања се може извршити у мјери у којој не крши неповредивост пребивалишта у складу са чланом 30. Бечке конвенције о дипломатским односима.

Члан 5

1. У случајевима када корисник дозволе за обављање плаћене дјелатности има имунитет од кривичне надлежности државе пријема, у складу са одредбама Бечке конвенције које се односе на горе наведено или било којим другим међународним инструментом, држава слања ће повољно испитати сваки захтјев државе пријема да се одрекне имунитета од надлежности коју корисник има у погледу било којег дјела или пропуста који произилази из обављања плаћене дјелатности.

2. Ово значи да ће сваки такав захтјев држава пријема посматрати под претпоставком да ће се заиста одрећи имунитета од кривичне одговорности и да ће се захтјев

одбити само ако постоји посебан разлог да се не одрекне имунитета.

3. Било какво одрицање имунитета од кривичне надлежности неће се тумачити као проширење на имунитет од извршења пресуде за који је потребно посебно одрицање. У случају таквог захтјева, држава слања треба с посебном пажњом размотрити захтјев државе пријема.

Члан 6

1. Издржавани чланови који обављају плаћену дјелатност морају платити држави пријема све порезе на приход који остварују за обављање својих дјелатности у складу са пореским законодавством државе пријема и чији извор је та држава и релевантним међународним споразумима, чије потписнице су обе државе, ради избјегавања двоструког опорезивања.

2. Издржавани чланови који обављају плаћену дјелатност према овом Споразуму подлијежу законодавству о социјалном осигурању државе пријема.

Члан 7

Овај Споразум не подразумијева аутоматско признавање титула или диплома стечених у иностранству. Такво признавање се може дати само у складу са важећим прописима који регулишу ова питања у држави пријема. Одобрење не подразумијева изузеће од било каквог правног или других захтјева који се односе на личне карактеристике, стручне или друге квалификације које предметни појединац мора показати када обавља плаћену дјелатност.

Члан 8

1. Дозвола за обављање плаћене дјелатности престаје важити чим корисник дозволе престане имати статус издржаваног члана или на дан завршетка уговорних обавеза или, у сваком случају, по престанку мандата службеника који издржава издржаваног члана.

2. Престанак важења дозволе омогућава одгоду у разумном року, предвиђену Бечким конвенцијама о

Члан 3.

Ова Одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори" на српском, босанском и хрватском језику и ступа на снагу даном објављивања.

Број 01-50-1-1141-26/23

12. априла 2023. године

Сарајево

Предсједавајућа

Жељка Цвијановић, с. р.

36

Na osnovu člana V 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i saglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PS BiH broj 01,02-21-1-585/23 od 28. marta 2023. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 11. vanrednoj sjednici, održanoj 12. aprila 2023. godine, donijelo

ODLUKU

O RATIFIKACIJI UGOVORA O ZAJMU (GrCF2 W2 E2 - TRAMVAJSKA PRUGA ILIDŽA - HRASNICA) IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I EVROPSKE BANKE ZA OBNOVU I RAZVOJ

Član 1.

Ratifikuje se Ugovor o zajmu (GrCF2 W2 E2 - Tramvajska pruga Ilidža - Hrasnica) između Bosne i Hercegovine i Evropske banke za obnovu i razvoj, koji je potpisan 01. februara 2023. godine u Sarajevu, na engleskom jeziku.

Član 2.

Tekst Ugovora u prijevodu glasi:

IZVRŠNA VERZIJA

(Operacija broj 53118)

UGOVOR O ZAJMU

(GrCF2 W2 E2 - TRAMVAJSKA PRUGA ILIDŽA - HRASNICA) IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I EVROPSKE BANKE ZA OBNOVU I RAZVOJ

Datum: 01. februara 2023. godine

SADRŽAJ

ČLAN I - STANDARDNI USLOVI, DEFINICIJE

Odlomak 1.01. Uključivanje standardnih odredbi i uslova

Odlomak 1.02. Definicije

Odlomak 1.03. Tumačenje

ČLAN II - OSNOVNI USLOVI ZAJMA

Odlomak 2.01. Iznos i valuta

Odlomak 2.02. Ostali finansijski uslovi Zajma

Odlomak 2.03. Povlačenja sredstava

Odlomak 2.04. Ovlašteni predstavnik za povlačenje sredstava

ČLAN III - IZVOĐENJE PROJEKTA

Odlomak 3.01. Ostale pozitivne projektne obaveze

Odlomak 3.02. Porezi

ČLAN IV - SUSPENZIJA, UBRZANJE DOSPIJEĆA, OTKAZIVANJE

Odlomak 4.01. Suspenzija

Odlomak 4.02. Ubrzanje dospijeća

Odlomak 4.03. Otkazivanje

ČLAN V - PRAVOSNAŽNOST

Odlomak 5.01. Uslovi koji prethode pravosnažnosti

Odlomak 5.02. Uslovi koji prethode prvoj isplati sredstava

Odlomak 5.03. Pravna mišljenja

Odlomak 5.04. Raskid ugovora zbog neostvarivanja pravosnažnosti

ČLAN VI - RAZNO

Odlomak 6.01. Obavještenja

UGOVOR O ZAJMU

UGOVOR zaključen 01. februara 2023. godine između **BOSNE I HERCEGOVINE** ("Zajmoprimac") i **EVROPSKE BANKE ZA OBNOVU I RAZVOJ** ("Banka").

PREAMBULA

BUĐUĆI DA je Banka ustanovljena zbog finansiranja posebnih projekata čiji je cilj podsticanje prelaska na otvorenu, tržišno orijentiranu ekonomiju i promoviranje privatne i poduzetničke inicijative u određenim zemljama, koje poštuju i primjenjuju načela višestranačke demokratije, pluralizma i tržišne ekonomije;

BUĐUĆI DA Zajmoprimac, uz pomoć i podršku Federacije Bosne i Hercegovine ("Federacija"), Kantona Sarajevo ("Kanton") i Ministarstva saobraćaja Kantona Sarajevo ("Projektni entitet"), namjerava implementirati Projekat kako je opisan u Prilogu 1 ovog ugovora, koji je koncipiran da pomogne Projektom entitetu u: (i) proširenju dvosmjernе tramvajske pruge od Ilidže do Hrasnice, (ii) izgradnji novog tramvajskog kružnog toka na Ilidži, gdje će se izvršiti priključak na postojeće tramvajske pruge i polukružnog skretanja u Hrasnici (ukupne dužine od oko 12,96 km), i (iii) izgradnji približno dvadeset novih tramvajskih stanica ("Projekat");

BUĐUĆI DA će Projekat biti izveden od strane Projektnog entiteta uz dodatnu finansijsku podršku Kantona;

BUĐUĆI DA je Zajmoprimac, na inicijativu Federacije i Kantona, od Banke zatražio pomoć za finansiranje dijela Projekta;

BUĐUĆI DA se Banka složila da na osnovu, inter alia, gore navedenog odobri zajam Zajmoprimcu u iznosu ne većem od 25.000.000 eura ("Zajam"), pod uslovima određenim ili navedenim u ovom ugovoru, Ugovoru o podršci Zajma, Projektom ugovoru i Supsidijarnim ugovorima.

STOGA strane dogovaraju sljedeće:

ČLAN I - STANDARDNI USLOVI, DEFINICIJE

Odlomak 1.01. Uključivanje standardnih odredbi i uslova

Sve odredbe Standardnih uslova Banke od 05. novembra 2021. godine ovim se uključuju i primjenjuju na ovaj ugovor s istom snagom i djelovanjem kao da su u cijelosti ovdje navedeni.

Odlomak 1.02. Definicije

Gdje god su korišteni u ovom ugovoru (uključujući preambulu i priloge), osim ako je drukčije navedeno ili kontekst drukčije nalaže, izrazi definirani u preambuli imaju značenje kakvo im je tamo pripisano, izrazi definirani u Standardnim uslovima imaju značenja koja su im tamo pripisana, a sljedeći izrazi imaju sljedeća značenja:

"Ovlašteni predstavnik Zajmoprimca" označava Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, kako je navedeno u odlomku 2.04 ovog ugovora.

"Kanton" označava Kanton Sarajevo.

"Supsidijarni ugovor Kantona" označava ugovor koji će biti zaključen između Federacije i Kantona u skladu s odlomkom 3.01(b), po obliku i sadržaju koji odgovara Banci, a koji se može mijenjati s vremena na vrijeme.

"Provedbeni zahtjev" označava Provedbene zahtjeve 1 do 8 i 10 (ili, kako kontekst može zahtijevati, bilo koji od Provedbenih zahtjeva) Provedbenih zahtjeva iz aprila 2019. godine, a koji se odnose na EBRD-ovu politiku zaštite okoliša i socijalnih pitanja iz aprila 2019. godine.

"Pravila nabavke EBRD-a" imaju značenje navedeno u Standardnim uslovima.

"Datum pravosnažnosti" označava datum kada Ugovor o zajmu postaje pravosnažan u skladu s odlomkom 9.01 Standardnih uslova.

"Okolišna dozvola" označava primjenjivi lokalni pravni akt koji će izdati Federalno ministarstvo okoliša i turizma u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša Federacije Bosne i Hercegovine u obliku odluke ili mišljenja da li će se Procjena uticaja na okoliš smatrati obaveznom ili ne.

"Euro", "EUR" ili "€" označava zakonitu valutu država članica Evropske unije koje su prihvatile jedinstvenu valutu u skladu sa zakonskim propisima Evropske unije koji se odnose na ekonomsku i monetarnu uniju.

"Federacija" označava Federaciju Bosne i Hercegovine.

"Supsidijarni ugovor Federacije" označava supsidijarni ugovor koji će biti zaključen između Zajmoprimca i Federacije u skladu s odlomkom 3.01(a), po obliku i sadržaju prihvatljivom Banci, a koji se može mijenjati s vremena na vrijeme.

"Finansijski ugovor" označava, u obliku i sadržaju prihvatljivom za Banku, pojedinačno: (i) ovaj ugovor o zajmu, (ii) Ugovor o podršci Zajma, (iii) Projektni ugovor, (iv) Supsidijarne ugovore.

"Fiskalna godina" označava fiskalnu godinu Zajmoprimca koja počinje 01. januara svake godine.

"Jednokratna provizija" označava jednokratnu proviziju prema definiciji u odlomku 3.05(b) Standardnih uslova.

"Valuta Zajma" označava euro.

"Ugovor o podršci Zajma" označava ugovor o podršci zajma, koji će biti zaključen između Kantona i Banke, a koji se može mijenjati s vremena na vrijeme.

"Novo poduzeće za usluge javnog prijevoza" označava novo poduzeće za usluge javnog prijevoza koje će osnovati Kanton, a koje će biti zaduženo za upravljanje i održavanje ekološki prihvatljivih sredstava javnog prijevoza i prateće infrastrukture u Kantonu, počevši od tramvaja i trolejbusa.

"Prethodna vodna saglasnost" označava primjenjivi lokalni pravni akt koji će izdati nadležno tijelo u skladu sa Zakonom o vodama Federacije Bosne i Hercegovine.

"Projekat" označava projekat opisan u preambuli i u Prilogu 1 ovog ugovora.

"Projektni ugovor" označava projektni ugovor koji će biti zaključen između Projektnog entiteta i Banke, prema definiciji u Standardnim uslovima.

"Projektni entitet" označava, za svrhu Standardnih uslova, Ministarstvo saobraćaja Kantona Sarajevo.

"Jedinica za implementaciju projekta" označava jedinicu za implementaciju projekta navedenu u odlomku 2.03 Projektnog ugovora.

"Plan preseljenja" označava Plan realizacije otkupa zemljišta, ekonomskog raseljavanja i obnove sredstava za život, pripremljen u skladu s Provedbenim zahtjevom Banke br. 5: Otkup zemljišta, ograničenja u korištenju zemljišta i nedobrovoljno preseljavanje, u okviru Okolišne i socijalne politike Banke iz 2019. godine, po obliku i sadržaju prihvatljivom za Banku.

"Standardni uslovi" označavaju Standardne uslove Banke od 05. novembra 2021. godine.

"Supsidijarni ugovori" označavaju zajedno Supsidijarni ugovor Federacije i Supsidijarni ugovor Kantona.

"Porezi" imaju značenje navedeno u Standardnim uslovima.

Odlomak 1.03. Tumačenje

U ovom ugovoru, svako pozivanje na određeni član, odlomak ili Prilog, osim ako je u ovom ugovoru drukčije navedeno, će se smatrati pozivanjem na taj određeni član, odlomak ili Prilog ovog ugovora.

ČLAN II - OSNOVNI USLOVI ZAJMA

Odlomak 2.01. Iznos i valuta

Banka se slaže pozajmiti Zajmoprimcu, pod uslovima određenim ili navedenim u ovom ugovoru, iznos do dvadeset i pet miliona eura (25.000.000 eura).

Odlomak 2.02. Ostali finansijski uslovi Zajma

(a) Minimalni iznos povlačenja sredstava će biti 500.000 eura.

(b) Minimalni iznos prijevremenog otplaćivanja će biti 2.000.000 eura.

(c) Minimalni iznos otkazivanja će biti 2.000.000 eura.

(d) Datumi plaćanja kamate će biti 20. januar i 20. juli svake godine.

(e) (1) Zajmoprimac će otplatiti Zajam u 24 jednake (ili onoliko jednakih koliko je moguće) polugodišnjih rata na dan 20. januar i 20. juli svake godine, s tim da je prvi Datum otplate zajma koji je na prvi Datum plaćanja kamate koji pada neposredno nakon treće godišnjice datuma ovog ugovora, a posljednji Datum otplate zajma je dvadeset četvrti datum plaćanja kamate nakon gore navedenog prvog Datuma otplate zajma.

(2) Bez obzira na gore navedeno, u slučaju da: (i) Zajmoprimac ne povuče ukupan iznos Zajma prije prvog Datuma otplate zajma određenog u odlomku 2.02(e), i (ii) Banka produži posljednji Datum raspolaganja sredstvima određen u odlomku 2.02(f) niže u tekstu do datuma koji pada nakon takvog prvog Datuma otplate zajma, tada će se iznos svakog povlačenja sredstava koje se izvrši na dan ili nakon prvog Datuma otplate zajma raspodijeliti na jednake iznose za otplatu na nekoliko Datuma otplate zajma koji dolaze nakon datuma tog povlačenja sredstava (Banka će po potrebi prilagođavati tako raspodijeljene iznose kako bi u svakom pojedinačnom slučaju postigla cijele brojeve). Banka će, s vremena na vrijeme, obavještavati Zajmoprimca o tako raspodijeljenim sredstvima.

(f) (1) Posljednji datum raspolaganja sredstvima će biti 31. decembar 2025. godine, ili neki drugi kasniji datum koji

Banka može odrediti po svom nahođenju i o tome obavijestiti Zajmoprimca. Ukoliko je Raspoloživi iznos, ili neki njegov dio, podlozan Fiksnoj kamatnoj stopi, i Banka produži posljednji datum raspolaganja sredstvima, Zajmoprimac će odmah platiti Banci takav iznos Nepredviđenih troškova o kojima će Banka, s vremena na vrijeme, obavijestiti Zajmoprimca u pisanom obliku.

(g) Visina provizije na neiskorištena sredstva će biti 0,5% godišnje. Provizija na neiskorištena sredstva će se obračunavati od datuma šezdeset (60) dana nakon datuma ovog ugovora.

(h) Stopa Jednokratne provizije će biti jednaka 1% od iznosa glavnice Zajma.

(i) Zajam je podlozan Promjenljivoj kamatnoj stopi. Bez obzira na gore navedeno Zajmoprimac može, kao alternativu plaćanju kamate po Promjenljivoj kamatnoj stopi na cijeli Zajam ili bilo koji preostali dio Zajma, odabrati da plati kamatu po Fiksnoj kamatnoj stopi na taj dio Zajma u skladu s odlomkom 3.04(c) Standardnih uslova.

Odlomak 2.03. Povlačenje sredstava

(a) Raspoloživi iznos može se povlačiti s vremena na vrijeme u skladu s odredbama Priloga 2 za finansiranje: (1) izdataka napravljenih (ili, ako se Banka složi s tim, koji će se napraviti) u vezi s razumnim troškovima za robe, radove i usluge potrebnih za Projekat i (2) Jednokratne provizije.

(b) Zajmoprimac ovim daje ovlaštenje Banci da povuče od Raspoloživog iznosa iznos koji je jednak Jednokratnoj proviziji i da sebi isplati Jednokratnu proviziju u ime Zajmoprimca.

Odlomak 2.04. Ovlašteni predstavnik za povlačenje sredstava

Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine je određeno kao Ovlašteni predstavnik Zajmoprimca za svrhu poduzimanja svih radnji potrebnih ili dozvoljenih u skladu s odredbama odlomka 2.03(a) i u skladu s odredbama odlomaka 3.01 i 3.02 Standardnih uslova.

ČLAN III - IZVOĐENJE PROJEKTA

Odlomak 3.01. Ostale pozitivne projektne obaveze

Kao dodatak općim obavezama navedenim u članovima IV i V Standardnih uslova, Zajmoprimac će, ukoliko se Banka ne složi drugačije:

(a) za svrhu Projekta, sredstva Zajma staviti na raspolaganje Federaciji, prema Supsidijarnom ugovoru Federacije pod uslovima prihvatljivim za Banku, radi pozajmljivanja Kantonu;

(b) za svrhu Projekta, potaknuti Federaciju da stavi na raspolaganje Kantonu sredstva Zajma, prema Supsidijarnom ugovoru Kantona, pod uslovima prihvatljivim za Banku;

(c) koristiti svoja prava po Supsidijarnom ugovoru Federacije na takav način da zaštiti interese Zajmoprimca i Banke, da postupa prema odredbama ovog ugovora i da ispuni svrhu Zajma;

(d) potaknuti Federaciju da koristi svoja prava po Supsidijarnom ugovoru Kantona na takav način da zaštiti interese Zajmoprimca i Banke, da postupa prema odredbama ovog ugovora i da ispuni svrhu Zajma;

(e) potaknuti Federaciju, Kanton i Projektni entitet da ispunjavaju sve svoje obaveze po Finansijskim ugovorima u kojima su ugovorna strana;

(f) neće, osim ako se Banka ne složi drugačije, prenijeti, promijeniti, opozvati ili se odreći bilo koje odredbe Supsidijarnog ugovora Federacije i osigurati će da ugovorne strane u Supsidijarnom ugovoru Kantona neće prenijeti, promijeniti, opozvati ili se odreći bilo koje odredbe tog ugovora;

(g) potaknuti Projektni entitet i Kanton da ispune sve svoje obaveze po Projektom ugovoru, uključujući bez ograničenja obaveze koje se odnose na:

(1) uspostavljanje i rad Jedinice za implementaciju projekta kako je predviđeno u odlomku 2.03 Projektog ugovora,

(2) nabavku robe, radova i usluga za Projekat kako je predviđeno u odlomku 2.04 Projektog ugovora,

(3) okolišna i socijalna pitanja kako je predviđeno u odlomku 2.05 Projektog ugovora,

(4) angažiranje i korištenje savjetnika za pomoć u provođenju Projekta kako je predviđeno u odlomku 2.06 Projektog ugovora,

(5) pripremu i dostavljanje izvještaja o pitanjima koja se odnose na Projekat i rad Projektog entiteta kako je predviđeno u odlomku 2.07 Projektog ugovora,

(6) održavanje procedura, evidencija i računa, pripremu, reviziju finansijskih izvještaja i dostavljanje tih izvještaja Banci, te dostavljanje Banci svih drugih relevantnih informacija koje se odnose na Projekat ili rad Projektog entiteta kako je predviđeno u odlomku 3.01 Projektog ugovora, i

(7) poštivanje svih odredbi koje se odnose na finansijske i operativne aspekte Projekta i Projektog entiteta kako je predviđeno u odlomcima 3.01, 3.02 i 3.03 Projektog ugovora; i

(h) poduzeti, ili potaknuti da budu poduzete, sve dodatne aktivnosti potrebne da se osiguraju adekvatna sredstva za završetak Projekta.

Odlomak 3.02. Porezi

U skladu s odlomkom 6.01(a)(ii) Standardnih uslova, Zajmoprimac izjavljuje da će ovaj ugovor i svi povezani dokumenti na koje se primjenjuju Standardni uslovi biti oslobođeni poreza nametnutih od strane ili na teritoriji Zajmoprimca, na ili u vezi s izvršenjem, isporukom ili registracijom tih dokumenata.

ČLAN IV - SUSPENZIJA, UBRZANJE DOSPIJEĆA, OTKAZIVANJE

Odlomak 4.01. Suspenzija

Sljedeće je utvrđeno za potrebe odlomka 7.01(a)(xvii) Standardnih uslova:

(a) Došlo je do izmjene, suspenzije, ukidanja, opoziva ili napuštanja zakonskog i regulatornog okvira koji se primjenjuje na sektor infrastrukture na teritoriji Zajmoprimca na bilo koji drugi način osim onog koji je Banka u pisanom obliku odobrila;

(b) Zajmoprimac, Federacija, Kanton ili Projektni entitet nisu ispunili bilo koju od obaveza po Finansijskim ugovorima u kojima su ugovorna strana.

Odlomak 4.02. Ubrzanje dospjeća

Sljedeće je utvrđeno za potrebe odlomka 7.06(f) Standardnih uslova:

(a) Bilo koji od događaja naveden u odlomku 4.01 se dogodio i nastavio trajati tokom trideset (30) dana nakon što je Banka dostavila Zajmoprimcu obavještenje o tome.

Odlomak 4.03. Otkazivanje

Ako u bilo kojem trenutku Banka utvrdi da je plaćanje iz, ili korištenje, sredstava Zajma bilo napravljeno na način koji nije usklađen sa zahtjevima ovog ugovora i ustanovi iznos Zajma na koji se primjenjuje takva pogrešna upotreba, Banka može, uz obavještenje Zajmoprimcu, otkazati pravo Zajmoprimcu da vrši povlačenje sredstava za taj iznos. Nakon davanja takvog obavještenja, taj iznos Zajma će biti otkazan.

ČLAN V - PRAVOSNAŽNOST

Odlomak 5.01. Uslovi koji prethode pravosnažnosti

Sljedeće je utvrđeno za svrhu odlomka 9.02.(c) Standardnih uslova kao dodatni uslovi za pravosnažnost ovog ugovora i svih drugih Finansijskih ugovora:

(a) svaki pojedinačni Finansijski ugovor, po obliku i sadržaju prihvatljiv za Banku, je propisno izvršen i potpisan i svi uslovi koji prethode njihovoj pravosnažnosti ili pravu svake pojedinačne ugovorne strane svakog od Finansijskih ugovora da vrše povlačenja sredstava po tim ugovorima, osim jedino pravosnažnosti ovog ugovora, su ispunjeni;

(b) svaki pojedinačni Finansijski ugovor, svaki po obliku i sadržaju prihvatljiv za Banku, je propisno odobren kroz sve potrebne vladine i sve druge postupke, i sva druga potrebna odobrenja su dobijena od strane Zajmoprimca, Federacije, Kantona i Projektog entiteta u vezi s izvršenjem Finansijskih ugovora u kojima su ugovorna strana; i

(c) Banka je dobila dokaz od Kantona da je Vlada Kantona usvojila Plan preseljenja koji su pripremili savjetnici, a Banka odobrila.

Odlomak 5.02. Uslovi koji prethode prvoj isplati sredstava

Sljedeće je utvrđeno kao dodatni uslovi za prvu isplatu sredstava po ovom ugovoru i svim drugim Finansijskim ugovorima:

(a) Projektni entitet, će, osim ako je drugačije dogovoreno s Bankom, uspostaviti i sve vrijeme tokom izvođenja Projekta imati operativnu Jedinicu za implementaciju projekta s odgovarajućim resursima i kvalificiranim osobljem, prema projektom zadatku prihvatljivom za Banku, da koordinira, upravlja, prati i procjenjuje sve aspekte implementacije Projekta, uključujući nabavku robe, radova i usluga za Projekat;

(b) Banka će od Kantona dobiti dokaz da su imenovani odgovarajući kvalificirani savjetnici ili savjetnik koji posjeduje relevantno znanje u skladu s projektom zadatkom prihvatljivim za Banku, koji će za Projekat vršiti nabavku, nadzor i podršku u provođenju;

(c) Banka je od Kantona dobila dokaz da su svi tenderi za ovaj Projekat provedeni i da su dobavljači odabrani u skladu s Pravilima nabavke EBRD-a;

(d) Banka je od Kantona dobila dokaz da je novo poduzeće za usluge javnog prijevoza osnovano u skladu s važećim zakonima Bosne i Hercegovine i da je zakonski ovlašteno za upravljanje i održavanje tramvaja, trolejbusa i prateće infrastrukture, na način prihvatljiv za Banku;

(e) Banka je od Kantona dobila dokaz da je upravljanje novim poduzećem za usluge javnog prijevoza, koje će osnovati Kanton, zadovoljavajuće za Banku (posebno u pogledu kriterija integriteta Banke);

(f) Banka je od Kantona dobila dokaz da je Kanton pribavio od Federalnog ministarstva okoliša i turizma okolišnu dozvolu ili izuzeće od okolišne dozvole za ovaj projekat;

(g) Banka je od Kantona dobila dokaz da je Kanton dobio prethodnu vodnu saglasnost za Projekat;

(i) Banka je od Projektog entiteta dobila izvještaj o implementaciji Plana preseljenja, koji je zadovoljavajući za Banku, uključujući dokaze da je isplaćena kompenzacija osobama pogođenim Projektom u skladu s Provedbenim zahtjevom br. 5: Otkup zemljišta, ograničenja korištenja zemljišta i nedobrovoljno preseljenje; i

(j) U slučaju da Kanton zatraži da mu se nadoknade izvršena plaćanja prije stupanja na snagu Zajma, Banka mora dobiti dokaz da je Kanton ili planirao svoj doprinos za manjak u budžetu ili je mobilizirao sredstva iz nekih drugih izvora.

Odlomak 5.03. Pravna mišljenja

(a) U svrhu odlomka 9.03(a) Standardnih uslova, ministar pravde Bosne i Hercegovine će u ime Zajmoprimca dati pravno

mišljenje ili mišljenja, a sljedeće je utvrđeno kao dodatna pitanja koja će biti uključena u mišljenje ili mišljenja koja će biti dostavljena Banci:

(1) da je ovaj ugovor, i svi drugi finansijski ugovori čiji je Zajmoprimac potpisnik, propisno odobren ili ratificiran i sklopljen u ime Zajmoprimalca i da predstavlja valjanu i zakonsku obavezu Zajmoprimalca, provedivu u skladu s njegovim uslovima i da predstavlja međunarodnu obavezu Zajmoprimalca i da je odobren u skladu s odredbama Ustava Zajmoprimalca koje se odnose na međunarodne ugovore; i

(2) dug predstavljen Zajmom je prijavljen relevantnim međunarodnim finansijskim institucijama i uključen je u budžet Zajmoprimalca; i

(3) da je Supsidijarni ugovor Federacije propisno odobren, i sklopljen u ime Zajmoprimalca, te predstavlja važeću i zakonsku obavezu Zajmoprimalca, provedivu u skladu sa svojim uslovima, a podložnu jedino pravosnažnosti ovoga ugovora.

(b) U svrhu odlomka 9.03(a) Standardnih uslova, pravno mišljenje ili mišljenja će u ime Federacije dati ministar pravde Federacije Bosne i Hercegovine, ili neki drugi pravni savjetnik kojeg odobri Banka, a sljedeća pitanja su utvrđena kao dodatna pitanja koja trebaju biti uključena u mišljenje ili mišljenja, koja se dostavljaju Banci:

(1) da su svi finansijski ugovori, čiji je potpisnik, propisno odobreni, i sklopljeni u ime Federacije i predstavljaju važeću i zakonsku obavezu Federacije, provedivu u skladu sa svojim uslovima i podložnu jedino pravosnažnosti ovoga ugovora.

(c) U svrhu odlomka 9.03(c) Standardnih uslova, pravno mišljenje ili mišljenja će u ime Kantona dati ministar pravde i uprave ili Pravobranilac ili Vlada Kantona, ili neki drugi pravni savjetnik kojeg odobri Banka, a sljedeća pitanja su specificirana kao dodatna pitanja koja trebaju biti uključena u mišljenje, koje se dostavlja Banci:

(1) da su svi Finansijski ugovori propisno odobreni, i sklopljeni u ime Kantona i predstavljaju važeću i zakonsku obavezu Kantona, provedivu u skladu sa svojim uslovima i podložnu jedino pravosnažnosti ovoga ugovora.

Odlomak 5.04. Raskid ugovora zbog neostvarivanja pravosnažnosti

Datum 150 dana nakon datuma ovog ugovora određen je za svrhu odlomka 9.04 Standardnih uslova.

ČLAN VI - RAZNO

Odlomak 6.01. Obavještenja

Sljedeće adrese su navedene u svrhu odlomka 10.01 Standardnih uslova, a obavještenje će se smatrati dostavljenim ako je dostavljeno lično, poštom, ili u pdf ili sličnom formatu putem elektronske pošte:

Za Zajmoprimalca:

Ministarstvo finansija i trezora

Trg Bosne i Hercegovine 1

Sarajevo 71000

Bosna i Hercegovina

Na pažnju: Ministra finansija i trezora

Telefon/faks: +387 33 202 930

E-mail: trezorbi@mt.gov.ba

Za EBRD:

European Bank for Reconstruction and Development

One Exchange Square

London E14 4BG

United Kingdom

Attention: Operation Administration Department/
Operation no. 53118

Telefon: +44-20-7338-6000

E-mail: oad@ebrd.com

U POTVRDU NAVEĐENOG, strane ovog ugovora su preko svojih propisno ovlaštenih predstavnika potpisale ovaj ugovor u šest primjeraka u Sarajevu, Bosna i Hercegovina, na dan i godinu koji je prvi put ovdje naveden.

BOSNA I HERCEGOVINA

_____/svojeručni potpis/_____
Ime: Zoran Tegeltija

Funkcija: Ministar finansija i trezora

EVROPSKA BANKA ZA OBNOVU I RAZVOJ

_____/svojeručni potpis/_____
Ime: Odile Renaud-Basso

Funkcija: Predsjednica

PRIOLOG 1 - OPIS PROJEKTA

1. Svrha Projekta je rješavanje jednog od ključnih izazova u razvoju infrastrukture javnog prijevoza u Sarajevu, poboljšanjem pristupa čistom gradskom prijevozu, kao i poboljšanjem tačnosti, kapaciteta i efikasnosti usluga javnog prijevoza. Također se odnosi i na rješavanje prioritarnih pitanja zaštite okoliša koja se odnose na kvalitet zraka kroz promociju upotrebe javnog prijevoza.

2. Projekat se sastoji od sljedećih dijelova, podložnih promjenama koje Banka i Zajmoprimac mogu dogovoriti s vremenom na vrijeme:

Dio A: (i) proširenja dvosmjerne tramvajske pruge od Ilidže do Hrasnice, (ii) izgradnje novog tramvajskog kružnog toka na Ilidži gdje će se izvršiti priključak na postojeće tramvajske pruge i polukružnog skretanja u Hrasnici (ukupne dužine od oko 12,96 km), i (iii) izgradnja približno dvadeset novih tramvajskih stanica;

Dio B: Konsultantske usluge za nadzor radova.

3. Očekuje se da će Projekat biti završen do 31. decembra 2025. godine.

PRIOLOG 2 - KATEGORIJE I POVLAČENJA SREDSTAVA

1. Ovdje priložena tabela navodi Kategorije, iznose Zajma za svaku Kategoriju, i postotak troškova koji će se finansirati unutar svake Kategorije.

2. Bez obzira na odredbe paragrafa 1 gore u tekstu, neće biti povlačenja sredstava za troškove nastale prije Datuma Zajma, osim što se može izvršiti jedno ili nekoliko povlačenja sredstava u ukupnom iznosu koji nije veći od 20% ukupnog iznosa Zajma za Kategoriju 1 za troškove koji su napravljeni prije Datuma Zajma, ali nakon 12. jula 2022. godine.

3. Banka ima pravo povući sredstva u ime Zajmoprimalca i sama sebi, po dospjeću, platiti Jednokratnu proviziju.

Dodatak Prilogu 2

Kategorija	Alocirani iznos Zajma (u valuti Zajma)	Postotak troškova koji će se finansirati
(1) Roba i radovi za Dio A	23.550.000	100% (isključujući sve poreze i takse)
(2) Usluge za Dio B	1.200.000	100% (isključujući sve poreze i takse)
(3) Jednokratna provizija	250.000	100%
Ukupno	25.000.000	

Član 3.

Ova Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objavljivanja.

Broj 01-50-1-1141-29/23
12. aprila 2023. godine
Sarajevo

Predsjedavajuća
Željka Cvijanović, s. r.

Na temelju članka V 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PS BiH broj 01,02-21-1-585/23 od 28. ožujka 2023. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 11. izvanrednoj sjednici, održanoj 12. travnja 2023. godine, donijelo

ODLUKU

O RATIFIKACIJI UGOVORA O ZAJMU (GrCF2 W2 E2 - TRAMVAJSKA PRUGA ILIDŽA - HRASNICA) IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I EUROPSKE BANKE ZA OBNOVU I RAZVOJ

Članak 1.

Ratificira se Ugovor o zajmu (GrCF2 W2 E2 - Tramvajska pruga Ilidža - Hrasnica) između Bosne i Hercegovine i Europske banke za obnovu i razvoj, koji je potpisan 01. veljače 2023. godine u Sarajevu, na engleskome jeziku.

Članak 2.

Tekst Ugovora u prijevodu glasi:

IZVRŠNA VERZIJA

(Operacija broj 53118)

UGOVOR O ZAJMU

(GrCF2 W2 E2- TRAMVAJSKA PRUGA ILIDŽA - HRASNICA) IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I EUROPSKE BANKE ZA OBNOVU I RAZVOJ

Datum 01. veljače 2023. godine

SADRŽAJ

ČLANAK I - STANDARDNI UVJETI, DEFINICIJE

Odlomak 1.01. Uključivanje standardnih odredbi i uvjeta

Odlomak 1.02. Definicije

Odlomak 1.03. Tumačenje

ČLANAK II - OSNOVNI UVJETI ZAJMA

Odlomak 2.01. Iznos i valuta

Odlomak 2.02. Ostali financijski uvjeti zajma

Odlomak 2.03. Povlačenja sredstava

Odlomak 2.04. Ovlašteni predstavnik za povlačenje sredstava

ČLANAK III - IZVOĐENJE PROJEKTA

Odlomak 3.01. Ostale pozitivne projektne obaveze

Odlomak 3.02. Porezi

ČLANAK IV - SUSPENZIJA, UBRZANJE DOSPIJEĆA, OTKAZIVANJE

Odlomak 4.01. Suspenzija

Odlomak 4.02. Ubrzanje dospijeca

Odlomak 4.03. Otkazivanje

ČLANAK V - PRAVOSNAŽNOST

Odlomak 5.01. Uvjeti koji prethode pravosnažnosti

Odlomak 5.02. Uvjeti koji prethode prvoj isplati sredstava

Odlomak 5.03. Pravna mišljenja

Odlomak 5.04. Raskid ugovora zbog neostvarivanja pravosnažnosti

ČLANAK VI - RAZNO

Odlomak 6.01. Obavijesti

UGOVOR O ZAJMU

UGOVOR zaključen 01. veljače 2023. godine između **BOSNE I HERCEGOVINE** ("Zajmoprimac") i **EUROPSKE BANKE ZA OBNOVU I RAZVOJ** ("Banka").

PREAMBULA

BUDUĆI DA je Banka ustanovljena radi financiranja posebnih projekta čiji je cilj poticanje prelaska na otvorenu, tržišno orijentiranu ekonomiju i promoviranje privatne i

poduzetničke inicijative u određenim zemljama, koje poštivaju i primjenjuju načela višestranačke demokracije, pluralizma i tržišne ekonomije;

BUDUĆI DA Zajmoprimac, uz pomoć i podršku Federacije Bosne i Hercegovine ("**Federacija**"), Kantona Sarajevo ("**Kanton**") i Ministarstva prometnog Kantona Sarajevo ("**Projektni entitet**"), namjerava implementirati Projekt kako je opisan u Prilogu 1 ovog Ugovora, koji je koncipiran da pomogne Projektom entitetu u (i) proširenju dvosmjernog tramvajske pruge od Ilidže do Hrasnice, (ii) izgradnji novog tramvajskog kružnog toka na Ilidži gdje će se izvršiti priključak na postojeće tramvajske pruge i polukružnog skretanja u Hrasnici (ukupne dužine od oko 12,96 km), i (iii) izgradnji približno dvadeset novih tramvajskih stanica ("**Projekt**");

BUDUĆI DA će Projekt biti izveden od strane Projektnog entiteta uz dodatnu financijsku podršku Kantona,

BUDUĆI DA je Zajmoprimac, na inicijativu Federacije i Kantona, od Banke zatražio pomoć za financiranje dijela Projekta,

BUDUĆI DA se Banka složila da na osnovu, inter alia, gore navedenog odobri zajam Zajmoprimcu u iznosu ne većem od 25.000.000 eura ("**Zajam**"), pod uvjetima određenim ili navedenim u ovom ugovoru, Ugovoru o podršci Zajma, Projektom ugovoru i Supsidijarnim ugovorima.

STOGA strane dogovaraju sljedeće:

ČLANAK I - STANDARDNI UVJETI, DEFINICIJE

Odlomak 1.01. Uključivanje standardnih odredbi i uvjeta

Sve odredbe Standardnih uvjeta Banke od 05. studenog 2021. godine ovim se uključuju i primjenjuju na ovaj ugovor sa istom snagom i djelovanjem kao da su u cijelosti ovdje navedeni.

Odlomak 1.02. Definicije

Gdje god su korišteni u ovom ugovoru (uključujući Preambulu i Priloge), osim ako je drukčije navedeno ili kontekst drukčije nalaže, izrazi definirani u Preambuli imaju značenje kakvo im je tu pripisano, izrazi definirani u Standardnim uvjetima imaju značenja koja su im tamo pripisana, a sljedeći izrazi imaju sljedeća značenja:

"Ovlašteni predstavnik

Zajmoprimca" označava Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine, kako je navedeno u Odlomku 2.04 ovog ugovora.

"Kanton" označava Kanton Sarajevo.

"Supsidijarni ugovor Kantona" označava ugovor koji će biti zaključen između Federacije i Kantona u skladu s odlomkom 3.01(b), po obliku i sadržaju koji odgovara Banci, a koji se može mijenjati s vremena na vrijeme.

"Provedbeni zahtjev" označava Provedbene zahtjeve 1 do 8 i 10 (ili, kako kontekst može zahtijevati, bilo koji od Provedbenih zahtjeva) Provedbenih zahtjeva iz travnja 2019. godine, a koji se odnose na EBRD-ovu politiku zaštite okoliša i socijalnih pitanja iz travnja 2019. godine.

"Pravila nabave EBRD-a" imaju značenje navedeno u Standardnim uvjetima.

"Datum pravosnažnosti" označava datum kada Ugovor o zajmu postaje pravosnažan u skladu s odlomkom 9.01 Standardnih uvjeta.

"Okolinska dozvola" označava primjenjivi lokalni pravni akt koji će izdati Federalno Ministarstvo okoliša i turizma u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša Federacije Bosne i Hercegovine u obliku odluke ili mišljenja hoće li se Procjena utjecaja na okoliš smatrati obveznom ili ne.

"Euro", "EUR" ili "€" označava zakonitu valutu država članica Europske unije koje su prihvatile jedinstvenu valutu u skladu sa zakonskim propisima Europske Unije koji se odnose na ekonomsku i monetarnu uniju.

"Federacija" označava Federaciju Bosne i Hercegovine.

"Supsidijarni ugovor Federacije" označava supsidijarni ugovor koji će biti zaključen između Zajmoprimca i Federacije u skladu s odlomkom 3.01(a), po obliku i sadržaju prihvatljiv Banci, a koji se može mijenjati s vremena na vrijeme.

"Financijski ugovor" označava, u obliku i sadržaju prihvatljiv za Banku, pojedinačno (i) ovaj ugovor o zajmu, (ii) Ugovor o podršci Zajma, (iii) Projektni ugovor, (iv) Supsidijarne ugovore.

"Fiskalna godina" označava Fiskalnu godinu Zajmoprimca koja počinje 01. siječnja svake godine.

"Jednokratna provizija" označava jednokratnu proviziju prema definiciji u odlomku 3.05(b) Standardnih uvjeta.

"Valuta zajma" označava euro.

"Ugovor o podršci zajma" označava ugovor o podršci zajma, koji će biti zaključen između Kantona i Banke, a koji se može mijenjati s vremena na vrijeme.

"Novo poduzeće za usluge javnog prijevoza" označava novo poduzeće za usluge javnog prijevoza koje će osnovati Kanton, a koje će biti zaduženo za upravljanje i održavanje ekološki prihvatljivih sredstava javnog prijevoza i prateće infrastrukture u Kantonu, počevši od tramvaja i trolejbusa.

"Prethodna vodna saglasnost" označava primjenjivi lokalni pravni akt koji će izdati nadležno tijelo u skladu sa Zakonom o vodama Federacije Bosne i Hercegovine.

"Projekt" označava projekt opisan u Preambuli i u Prilogu 1 ovog ugovora.

"Projektni ugovor" označava projektni ugovor koji će biti zaključen između Projektnog entiteta i Banke, prema definiciji u Standardnim uvjetima.

"Projektni entitet" označava, za svrhu Standardnih uvjeta, Ministarstvo prometa Kantona Sarajevo.

"Jedinica za implementaciju projekta" označava jedinicu za implementaciju projekta navedenu u odlomku 2.03 Projektnog ugovora.

"Plan preseljenja" označava Plan realizacije otkupa zemljišta, ekonomskog raseljavanja i obnove sredstava za život, pripremljen u skladu s Provedbenim zahtjevom Banke br. 5: Otkup zemljišta, ograničenja u korištenju zemljišta i nedobrovoljno preseljavanje, u okviru Okolišne i socijalne politike Banke iz 2019. godine, po obliku i sadržaju prihvatljivom za Banku.

"Standardni uvjeti" označavaju Standardne uvjete Banke od 05. studenog 2021. godine.

"Supsidijarni ugovori" označavaju zajedno Supsidijarni ugovor Federacije i Supsidijarni ugovor Kantona.

"Porezi" imaju značenje navedeno u Standardnim uvjetima.

Odlomak 1.03. Tumačenje

U ovom ugovoru, svako pozivanje na određeni članak, odlomak ili Prilog, osim ako je u ovom ugovoru drukčije navedeno, će se smatrati pozivanjem na taj određeni članak, odlomak ili Prilog ovog ugovora.

ČLANAK II - OSNOVNI UVJETI ZAJMA

Odlomak 2.01. Iznos i valuta

Banka se slaže pozajmiti Zajmoprimcu, pod uvjetima određenim ili navedenim u ovom ugovoru, iznos do dvadeset i pet milijuna eura (25.000.000 eura).

Odlomak 2.02. Ostali financijski uvjeti zajma

(a) Minimalni iznos povlačenja sredstava će biti 500.000 eura.

(b) Minimalni iznos prijevremenog otplaćivanja će biti 2.000.000 eura.

(c) Minimalni iznos otkazivanja će biti 2.000.000 eura.

(d) Datumi plaćanja kamate će biti 20. siječnja i 20. srpnja svake godine.

(e) (1) Zajmoprimac će otplatiti Zajam u 24 jednake (ili onoliko jednakih koliko je moguće) polugodišnjih rata na dan 20. siječnja i 20. srpnja svake godine, s tim da je prvi Datum otplate zajma koji je na prvi Datum plaćanja kamate koji pada neposredno nakon treće godišnjice datuma ovog ugovora, a posljednji datum otplate zajma je dvadeset četvrti datum plaćanja kamate nakon gore navedenog prvog datuma otplate zajma.

(2) Bez obzira na gore navedeno, u slučaju da (i) Zajmoprimac ne povuče ukupan iznos Zajma prije prvog Datuma otplate zajma određenog u odlomku 2.02(e), i (ii) Banka produži Zadnji datum raspolaganja sredstvima određen u odlomku 2.02(f) niže u tekstu do datuma koji pada nakon takvog prvog Datuma otplate zajma, tada će se iznos svakog povlačenja sredstava koje se izvrši na dan ili nakon prvog Datuma otplate zajma raspodijeliti na jednake iznose za otplatu na nekoliko Datuma otplate zajma koji dolaze nakon datuma tog povlačenja sredstava (Banka će po potrebi prilagođavati tako raspodijeljene iznose kako bi u svakom pojedinačnom slučaju postigla cijele brojeve). Banka će, s vremena na vrijeme, obavještavati Zajmoprimca o tako raspodijeljenim sredstvima.

(f) (1) Zadnji datum raspolaganja sredstvima će biti 31. prosinac 2025. godine, ili neki drugi kasniji datum koji Banka može odrediti po svom nahođenju i o tome obavijestiti Zajmoprimca. Ukoliko je Raspoloživi iznos, ili neki njegov dio, podložen Fiksnoj kamatnoj stopi, i Banka produži Zadnji datum raspolaganja sredstvima, Zajmoprimac će odmah platiti Banci takav iznos Nepredviđenih troškova o kojima će Banka, s vremena na vrijeme, obavijestiti Zajmoprimca u pisanom obliku.

(g) Visina provizije na neiskorištena sredstva će biti 0,5% godišnje. Provizija na neiskorištena sredstva će se obračunavati od datuma šezdeset (60) dana nakon datuma ovog ugovora.

(h) Stopa Jednokratne provizije će biti jednaka 1% od iznosa glavnice Zajma.

(i) Zajam je podložen Promjenljivoj kamatnoj stopi. Bez obzira na gore navedeno Zajmoprimac može, kao alternativu plaćanju kamate po Promjenljivoj kamatnoj stopi na cijeli Zajam ili bilo koji preostali dio Zajma, odabrati da plati kamatu

po Fiksnoj kamatnoj stopi na taj dio Zajma u skladu s odlomkom 3.04(c) Standardnih uvjeta.

Odlomak 2.03. Povlačenja sredstava

(a) Raspoloživi iznos može se povlačiti s vremena na vrijeme u skladu s odredbama Priloga 2 za financiranje (1) izdataka napravljenih (ili, ako se Banka složi s tim, koji će se napraviti) u vezi s razumnim troškovima za robe, radove i usluge potrebnih za Projekt i (2) Jednokratne provizije.

(b) Zajmoprimac ovim daje ovlaštenje Banci da povuče od Raspoloživog iznosa iznos koji je jednak Jednokratnoj proviziji i da sebi isplati Jednokratnu proviziju u ime Zajmoprimca.

Odlomak 2.04. Ovlašteni predstavnik za povlačenje sredstava

Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine je određeno kao Ovlašteni predstavnik Zajmoprimca za svrhu poduzimanja svih radnji potrebnih ili dozvoljenih u skladu s odredbama odlomka 2.03(a) i u skladu s odredbama odlomaka 3.01 i 3.02 Standardnih uvjeta.

ČLANAK III - IZVOĐENJE PROJEKTA

Odlomak 3.01. Ostale pozitivne projektne obaveze

Kao dodatak općim obvezama navedenim u člancima IV i V Standardnih uvjeta, Zajmoprimac će, ukoliko se Banka ne složi drugačije:

(a) za svrhu Projekta, sredstva Zajma staviti na raspolaganje Federaciji, prema Supsidijarnom ugovoru Federacije pod uvjetima prihvatljivim za Banku, radi pozajmljivanja Kantonu,

(b) za svrhu Projekta, potaknuti Federaciju da stavi na raspolaganje Kantonu sredstva Zajma, prema Supsidijarnom ugovoru Kantona, pod uvjetima prihvatljivim za Banku,

(c) koristiti svoja prava po Supsidijarnom ugovoru Federacije na takav način da zaštiti interese Zajmoprimca i Banke, da postupa prema odredbama ovog ugovora i da ispuni svrhu Zajma;

(d) potaknuti Federaciju da koristi svoja prava po Supsidijarnom ugovoru Kantona na takav način da zaštiti interese Zajmoprimca i Banke, da postupa prema odredbama ovog ugovora i da ispuni svrhu Zajma;

(e) potaknuti Federaciju, Kanton i Projektni entitet da ispunjavaju sve svoje obveze po Financijskim ugovorima u kojima su ugovorna strana;

(f) neće, osim ako se Banka ne složi drugačije, prenijeti, promijeniti, opozvati ili se odreći bilo koje odredbe Supsidijarnog ugovora Federacije i osigurat će da ugovorne strane u Supsidijarnom ugovoru Kantona neće prenijeti, promijeniti, opozvati ili se odreći bilo koje odredbe tog ugovora.

(g) potaknuti Projektni entitet i Kanton da ispune sve svoje obaveze po Projektom ugovoru, uključujući bez ograničenja obveze koje se odnose na:

(1) uspostavljanje i rad Jedinice za implementaciju projekta kako je predviđeno u odlomku 2.03 Projektog ugovora;

(2) nabavu robe, radova i usluga za Projekt kako je predviđeno u odlomku 2.04 Projektog ugovora;

(3) okolinska i socijalna pitanja kako je predviđeno u odlomku 2.05 Projektog ugovora;

(4) anagažiranje i korištenje savjetnika za pomoć u provedbi Projekta kako je predviđeno u odlomku 2.06 Projektog ugovora;

(5) pripremu i dostavljanje izvješća o pitanjima koja se odnose na Projekt i rad Projektog entiteta kako je predviđeno u odlomku 2.07 Projektog ugovora;

(6) održavanje procedura, evidencija i računa, pripremu, reviziju financijskih izvješća i dostavljanje tih izvješća Banci, te dostavljanje Banci svih drugih relevantnih informacija koje se odnose na Projekt ili rad Projektog entiteta kako je predviđeno u odlomku 3.01 Projektog ugovora; i

(7) poštivanje svih odredbi koje se odnose na financijske i operativne aspekte Projekta i Projektog entiteta kako je predviđeno u odlomcima 3.01, 3.02 i 3.03 Projektog ugovora; i

(h) Poduzeti, ili potaknuti da budu poduzete, sve dodatne aktivnosti potrebne da se osiguraju adekvatna sredstva za završetak Projekta.

Odlomak 3.02. Porezi

U skladu s odlomkom 6.01(a)(ii) Standardnih uvjeta, Zajmoprimac izjavljuje da će ovaj ugovor i svi povezani dokumenti na koje se primjenjuju Standardni uvjeti biti oslobođeni poreza nametnutih od strane ili na teritoriju Zajmoprimca, na ili u vezi s izvršenjem, isporukom ili registracijom tih dokumenata.

ČLANAK IV - SUSPENZIJA, UBRZANJE DOSPIJEĆA, OTKAZIVANJE

Odlomak 4.01. Suspenzija

Sljedeće je utvrđeno za potrebe odlomka 7.01(a)(xvii) Standardnih uvjeta:

(a) Došlo je do izmjene, suspenzije, ukidanja, opoziva ili napuštanja zakonskog i regulatornog okvira koji se primjenjuje na sektor infrastrukture na teritoriju Zajmoprimca na bilo koji drugi način osim onog koji je Banka u pisanom obliku odobrila;

(b) Zajmoprimac, Federacija, Kanton ili Projektni entitet nisu ispunili bilo koju od obveza po Financijskim ugovorima u kojima su ugovorna strana.

Odlomak 4.02. Ubrzanje dospijanja

Sljedeće je utvrđeno za potrebe odlomka 7.06(f) Standardnih uvjeta:

(a) Bilo koji od događaja naveden u odlomku 4.01 se dogodio i nastavio da trajati tijekom trideset (30) dana nakon što je Banka dostavila Zajmoprimcu obavijest o tome.

Odlomak 4.03. Otkazivanje

Ako u bilo kojem trenutku Banka utvrdi da je plaćanje iz, ili korištenje, sredstava Zajma bilo napravljeno na način koji nije usklađen sa zahtjevima ovog ugovora i ustanovi iznos Zajma na koji se primjenjuje takva pogrešna upotreba, Banka može uz obavijest Zajmoprimcu, otkazati pravo Zajmoprimcu da vrši povlačenje sredstava za taj iznos. Nakon davanja takve obavijesti, taj iznos Zajma će biti otkazan.

ČLANAK V - PRAVOSNAŽNOST

Odlomak 5.01. Uvjeti koji prethode pravosnažnosti

Sljedeće je utvrđeno za svrhu odlomka 9.02.(c) Standardnih uvjeta kao dodatni uvjeti za pravosnažnost ovog ugovora i svih drugih Financijskih ugovora:

(a) svaki pojedinačni Financijski ugovor, po obliku i sadržaju prihvatljiv za Banku, je propisno izvršen i potpisan i svi uvjeti koji prethode njihovoj pravosnažnosti ili pravu svake pojedinačne ugovorne strane svakog od Financijskih ugovora da vrše povlačenja sredstava po tim ugovorima, osim jedino pravosnažnosti ovog ugovora, su ispunjeni;

(b) svaki pojedinačni Financijski ugovor, svaki po obliku i sadržaju prihvatljiv za Banku, je propisno odobren kroz sve potrebne vladine i sve druge postupke, i sva druga potrebna odobrenja su dobijena od strane Zajmoprimca, Federacije, Kantona i Projektog entiteta u vezi sa izvršenjem Financijskih ugovora u kojima su ugovorna strana; i

(c) Banka je dobila dokaz od Kantona da je Vlada Kantona usvojila Plan preseljenja koji su pripremili savjetnici, a Banka odobrila.

Odlomak 5.02. Uvjeti koji prethode prvoj isplati sredstava

Sljedeće je utvrđeno kao dodatni uvjeti za prvu isplatu sredstava po ovom ugovoru i svim drugim Financijskim ugovorima:

(a) Projektni entitet, će, osim ako je drugačije dogovoreno s Bankom, uspostaviti i cijelo vrijeme tijekom izvođenja Projekta imati operativnu Jedinicu za implementaciju Projekta s odgovarajućim resursima i kvalificiranim osobljem, prema projektnom zadatku prihvatljivom za Banku, da koordinira, upravlja, prati i procjenjuje sve aspekte implementacije Projekta, uključujući nabavu robe, radova i usluga za Projekt;

(b) Banka će od Kantona dobiti dokaz da su imenovani odgovarajući kvalificirani savjetnici ili savjetnik koji posjeduje relevantno znanje u skladu s projektnim zadatkom prihvatljivim za Banku, koji će za Projekt vršiti nabavu, nadzor i podršku u provedbi;

(c) Banka je od Kantona dobila dokaz da su svi tenderi za ovaj Projekt provedeni i da su dobavljači odabrani u skladu s Pravilima nabave EBRD-a.

(d) Banka je od Kantona dobila dokaz da je novo poduzeće za usluge javnog prijevoza osnovano u skladu s važećim zakonima Bosne i Hercegovine i da je zakonski ovlašteno za upravljanje i održavanje tramvaja, trolejbusa i prateće infrastrukture, na način prihvatljiv za Banku;

(e) Banka je od Kantona dobila dokaz da je upravljanje novim poduzećem za usluge javnog prijevoza, koje će osnovati Kanton, zadovoljavajuće za Banku (posebno u pogledu kriterija integriteta Banke);

(f) Banka je od Kantona dobila dokaz da je Kanton pribavio od Federalnog ministarstva okoliša i turizma okolinsku dozvolu ili izuzeće od okolinske dozvole za ovaj Projekt;

(g) Banka je od Kantona dobila dokaz da je Kanton dobio prethodnu vodnu saglasnost za Projekt;

(i) Banka je od Projektnog entiteta dobila izvješće o implementaciji Plana preseljenja, koji je zadovoljavajući za Banku, uključujući dokaze da je isplaćena kompenzacija osobama pogođenim Projektom u skladu s Provedbenim zahtjevom 5: Otkup zemljišta, ograničenja korištenja zemljišta i nedobrovoljno preseljenje; i

(j) U slučaju da Kanton zatraži da mu se nadoknade izvršena plaćanja prije stupanja na snagu Zajma, Banka mora dobiti dokaz da je Kanton ili planirao svoj doprinos za manjak u proračunu ili je mobilizirao sredstva iz nekih drugih izvora.

Odlomak 5.03. Pravna mišljenja

(a) U svrhu odlomka 9.03(a) Standardnih uvjeta, Ministar pravde Bosne i Hercegovine će u ime Zajmoprimca dati pravno mišljenje ili mišljenja, a sljedeće je utvrđeno kao dodatna pitanja koja će biti uključena u mišljenje ili mišljenja koja će biti dostavljena Banci:

(1) da je ovaj ugovor, i svi drugi financijski ugovori čiji je Zajmoprimac potpisnik, propisno odobren ili ratificiran i sklopljen u ime Zajmoprimca i da predstavlja valjanu i zakonsku obvezu Zajmoprimca, provedivu u skladu s njegovim uvjetima i da predstavlja međunarodnu obvezu Zajmoprimca i da je odobren u skladu s odredbama Ustava Zajmoprimca koje se odnose na međunarodne ugovore; i

(2) dug predstavljen Zajmom je prijavljen relevantnim međunarodnim financijskim institucijama i uključen je u proračun Zajmoprimca; i

(3) da je Supsidijarni ugovor Federacije propisno odobren, i sklopljen u ime Zajmoprimca te predstavlja važeću i zakonsku obvezu Zajmoprimca, provedivu u skladu sa svojim uvjetima, a podložnu jedino pravosnažnosti ovoga ugovora.

(b) U svrhu odlomka 9.03(a) Standardnih uvjeta, pravno mišljenje ili mišljenja će u ime Federacije dati Ministar pravde Federacije Bosne i Hercegovine, ili neki drugi pravni savjetnik kojeg odobri Banka, a sljedeća pitanja su utvrđena kao dodatna pitanja koja trebaju biti uključena u mišljenje ili mišljenja, koja se dostavljaju Banci:

(1) da su svi financijski ugovori, čiji je potpisnik, propisno odobreni, i sklopljeni u ime Federacije i predstavljaju važeću i zakonsku obvezu Federacije, provedivu u skladu sa svojim uvjetima i podložnu jedino pravosnažnosti ovoga ugovora.

(c) U svrhu odlomka 9.03(c) Standardnih uvjeta, pravno mišljenje ili mišljenja će u ime Kantona dati Ministar pravde i uprave ili Pravobranitelj ili Vlada Kantona, ili neki drugi pravni savjetnik kojeg odobri Banka, a sljedeća pitanja su specificirana kao dodatna pitanja koja trebaju biti uključena u mišljenje, koje se dostavlja Banci:

(1) da su svi financijski ugovori propisno odobreni, i sklopljeni u ime Kantona i predstavljaju važeću i zakonsku obvezu Kantona, provedivu u skladu sa svojim uvjetima i podložnu jedino pravosnažnosti ovoga ugovora.

Odlomak 5.04. Raskid ugovora zbog neostvarivanja pravosnažnosti

Datum 150 dana nakon datuma ovog ugovora određen je za svrhu odlomka 9.04 Standardnih uvjeta.

ČLANAK VI - RAZNO

Odlomak 6.01. Obavijesti

Sljedeće adrese su navedene u svrhu odlomka 10.01 Standardnih uvjeta, a obavijest će se smatrati dostavljenom ako je dostavljena osobno, poštom, ili u pdf ili sličnom formatu putem elektronske pošte:

Za Zajmoprimca:

Ministarstvo financija i trezora

Trg Bosne i Hercegovine 1

Sarajevo 71000

Bosna i Hercegovina

Na pažnju: Ministra financija i trezora

Telefon/fax: +387 33 202 930

E-mail: trezorbih@mft.gov.ba

Za EBRD:

European Bank for Reconstruction and Development

One Exchange Square

London E14 4BG

United Kingdom

Attention: Operation Administration Department/

Operation no. 53118

Telefon: +44-20-7338-6000

E-mail: oad@ebrd.com

U POTVRDU NAVEDENOG, strane ovog ugovora su preko svojih propisno ovlaštenih predstavnika potpisale ovaj ugovor u šest primjeraka u Sarajevu, Bosna i Hercegovina, na dan i godinu koji je prvi put ovdje naveden.

BOSNA I HERCEGOVINA

_____/vlastoručni potpis/_____
Ime: Zoran Tegeltija

Funkcija: Ministar financija i trezora

EUROPSKA BANKA ZA OBNOVU I RAZVOJ

_____/vlastoručni potpis/_____
Ime: Odile Renaud-Basso

Funkcija: Predsjednica

PRIOLOG 1 - OPIS PROJEKTA

1. Svrha Projekta je rješavanje jednog od ključnih izazova u razvoju infrastrukture javnog prijevoza u Sarajevu, poboljšanjem pristupa čistom gradskom prijevozu, kao i poboljšanjem točnosti, kapaciteta i učinkovitosti usluga javnog prijevoza. Također se odnosi i na rješavanje prioritarnih pitanja

zaštite okoliša koja se odnose na kvalitetu zraka kroz promociju upotrebe javnog prijevoza.

2. Projekt se sastoji od sljedećih dijelova, podložnih promjenama koje Banka i Zajmoprimac mogu dogovoriti s vremena na vrijeme:

Dio A: (i) proširenja dvosmjerne tramvajske pruge od Ilidže do Hrasnice, (ii) izgradnje novog tramvajskog kružnog toka na Ilidži gdje će se izvršiti priključak na postojeće tramvajske pruge i polukružnog skretanja u Hrasnici (ukupne dužine od oko 12,96 km), i (iii) izgradnja približno dvadeset novih tramvajskih stanica;

Dio B: Konzultantske usluge za nadzor radova.

3. Očekuje se da će Projekt biti završen do 31. prosinca 2025. godine.

PRIOLOG 2 - KATEGORIJE I POVLAČENJA SREDSTAVA

1. Ovdje priložena tablica navodi Kategorije, iznose Zajma za svaku Kategoriju, i postotak troškova koji će se financirati unutar svake Kategorije.

2. Bez obzira na odredbe paragrafa 1 gore u tekstu, neće biti povlačenja sredstava za troškove nastale prije Datuma Zajma, osim što se može izvršiti jedno ili nekoliko povlačenja sredstava u ukupnom iznosu koji nije veći od 20% ukupnog iznosa Zajma za Kategoriju 1 za troškove koji su napravljeni prije Datuma Zajma ali nakon 12. srpnja 2022. godine.

3. Banka ima pravo povući sredstva u ime Zajmoprimalca i sama sebi, po dospijecu, plati Jednokratnu proviziju.

Dodatak Prilogu 2

Kategorija	Alocirani iznos zajma (u valuti zajma)	Postotak troškova koji će se financirati
(1) Roba i radovi za Dio A	23.550.000	100% (isključujući sve poreze i pristojbe)
(2) Usluge za Dio B	1.200.000	100% (isključujući sve poreze i pristojbe)
(3) Jednokratna provizija	250.000	100%
Ukupno	25.000.000	

Članak 3.

Ova Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na hrvatskom, srpskom i bosanskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Број 01-50-1-1141-29/23
12. travnja 2023. godine
Сарајево

Председателјца
Џелјка Цвијановић, в. г.

На основу члана V 3. д) Устава Босне и Херцеговине и сагласности Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (Одлука РС БиХ број 01,02-21-1-585/23 од 28. марта 2023. године), Предсједништво Босне и Херцеговине је, на 11. ванредној сједници, одржаној 12. априла 2023. године, донијело

ОДЛУКУ

О РАТИФИКАЦИЈИ УГОВОРА О ЗАЈМУ (GrCF2 W2 E2 - ТРАМВАЈСКА ПРУГА ИЛИЦА - ХРАСНИЦА) ИЗМЕЂУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И ЕВРОПСКЕ БАНКЕ ЗА ОБНОВУ И РАЗВОЈ

Члан 1.

Ратификује се Уговор о зајму (GrCF2 W2 E2 - Трамвајска пруга Илица - Храсница) између Босне и Херцеговине и Европске банке за обнову и развој, који је потписан 01. фебруара 2023. године у Сарајеву, на енглеском језику.

Члан 2.

Текст Уговора у преводу гласи:

ИЗВРШНА ВЕРЗИЈА
(Операција број 53118)

УГОВОР О ЗАЈМУ (GrCF2 W2 E2 - ТРАМВАЈСКА ПРУГА ИЛИЦА - ХРАСНИЦА) ИЗМЕЂУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И ЕВРОПСКЕ БАНКЕ ЗА ОБНОВУ И РАЗВОЈ

Датум 1. фебруар 2023. године

САДРЖАЈ

ЧЛАН I - СТАНДАРДНИ УСЛОВИ, ДЕФИНИЦИЈЕ

Одломак 1.01. Укључивање стандардних одредби и услова

Одломак 1.02. Дефиниције

Одломак 1.03. Тумачење

ЧЛАН II - ОСНОВНИ УСЛОВИ ЗАЈМА

Одломак 2.01. Износ и валута

Одломак 2.02. Остали финансијски услови зајма

Одломак 2.03. Повлачења средстава

Одломак 2.04. Овлашћени представник за повлачење средстава

ЧЛАН III - ИЗВОЂЕЊЕ ПРОЈЕКТА

Одломак 3.01. Остале позитивне пројектне обавезе

Одломак 3.02. Порези

ЧЛАН IV - СУСПЕНЗИЈА, УБРЗАЊЕ ДОСПИЈЕЋА, ОТКАЗИВАЊЕ

Одломак 4.01. Суспензија

Одломак 4.02. Убрзање доспијећа

Одломак 4.03. Отказивање

ЧЛАН V - ПРАВОСНАЖНОСТ

Одломак 5.01. Услови који претходе правоснажности

Одломак 5.02. Услови који претходе првој исплати средстава

Одломак 5.03. Правна мишљења

Одломак 5.04. Раскид уговора због неостваривања правоснажности

ЧЛАН VI - РАЗНО

Одломак 6.01. Обавјештења

УГОВОР О ЗАЈМУ

УГОВОР закључен 1. фебруара 2023. године између БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ("Займопримац") и ЕВРОПСКЕ БАНКЕ ЗА ОБНОВУ И РАЗВОЈ ("Банка").

ПРЕАМБУЛА

БУДУЋИ ДА је Банка установљена ради финансирања посебних пројеката чији је циљ подстицање преласка на отворену, тржишно оријентисану економију и промовисање приватне и предузетничке иницијативе у одређеним земљама, које поштују и примјењују принципе вишестраначке демократије, плурализма и тржишне економије;

БУДУЋИ ДА Зајмопримац, уз помоћ и подршку Федерације Босне и Херцеговине ("Федерација"), Кантона Сарајево ("Кантон") и Министарства саобраћаја Кантона Сарајево ("Пројектни ентитет"), намјерава да имплементира Пројекат како је описан у Прилогу 1 овог уговора, који је конципиран да помогне Пројектном ентитету у (I) проширењу двосмјерне трамвајске пруге од Илиџе до Храснице, (II) изградњи новог трамвајског кружног тока на Илиџи гдје ће се извршити прикључак на постојеће трамвајске пруге и полукружног скретања у Храсници (укупне дужине од око 12,96 km), и (III) изградњи приближно двадесет нових трамвајских станица ("Пројекат");

БУДУЋИ ДА ће Пројекат бити изведен од стране Пројектног ентитета уз додатну финансијску подршку Кантона,

БУДУЋИ ДА је Зајмопримац, на иницијативу Федерације и Кантона, од Банке затражио помоћ за финансирање дијела Пројекта,

БУДУЋИ ДА се Банка сложила да на основу, *inter alia*, горенаведеног одобри зајам Зајмопримцу у износу не већем од 25.000.000 евра ("Зајам"), под условима одређеним или наведеним у овом уговору, Уговору о подршци Зајма, Пројектном уговору и Супсидијарним уговорима.

СТОГА су стране договориле следеће:

ЧЛАН I - СТАНДАРДНИ УСЛОВИ, ДЕФИНИЦИЈЕ

Одломак 1.01. Укључивање стандардних одредби и услова

Све одредбе Стандардних услова Банке од 5. новембра 2021. године овим се укључују и примјењују на овај уговор, истом снагом и дјеловањем као да су у потпуности овдје наведени.

Одломак 1.02. Дефиниције

Гдје год су коришћени у овом уговору (укључујући Преамбулу и Прилоге), осим ако је друкчије наведено или контекст друкчије налаже, изрази дефинисани у Преамбули имају значење какво им је ту приписано, изрази дефинисани у Стандардним условима имају значења која су им тамо приписана, а следећи изрази имају следећа значења:

"Овлашћени представник Зајмопримца" означава Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, како је наведено у одломку 2.04 овог уговора.

"Кантон" означава Кантон Сарајево.

"Супсидијарни уговор Кантона" означава уговор који ће бити закључен између Федерације и Кантона у складу с одломком 3.01(б), по облику и садржају који одговара Банци, а који се може мијењати с времена на вријеме.

"Проведбени захтјев" означава Проведбене захтјеве од 1 до 8 и 10 (или, како контекст може захтијевати, било који од Проведбених захтјева) Проведбених захтјева из априла 2019. године, а који се односе на ЕБРД-ову политику заштите животне средине и социјалних питања из априла 2019. године.

"Правила набавке ЕБРД-а" имају значење наведено у Стандардним условима.

"Датум правоснажности" означава датум када Уговор о зајму постаје правоснажан у складу с одломком 9.01 Стандардних услова.

"Еколошка дозвола" означава примјенљиви локални правни акт који ће издати Федерално Министарство животне средине и туризма у складу са Законом о заштити животне средине Федерације Босне и Херцеговине у

облику одлуке или мишљења хоће ли се Пројекат утицаја на животну средину сматрати обавезном или не.

"Евро", "EUR" или "€" означава закониту валуту држава чланица Европске уније које су прихватиле јединствену валуту у складу са законским прописима Европске уније који се односе на економску и монетарну унију.

"Федерација" означава Федерацију Босне и Херцеговине.

"Супсидијарни уговор Федерације" означава супсидијарни уговор који ће бити закључен између Зајмопримца и Федерације у складу с одломком 3.01(а), по облику и садржају прихватљив Банци, а који се може мијењати с времена на вријеме.

"Финансијски уговор" означава, у облику и садржају прихватљив за Банку, појединачно (I) овај уговор о зајму, (II) Уговор о подршци Зајма, (III) Пројектни уговор, (IV) Супсидијарне уговоре.

"Фискална година" означава Фискалну годину Зајмопримца која почиње 1. јануара сваке године.

"Једнократна провизија" означава једнократну провизију према дефиницији у одломку 3.05(б) Стандардних услова.

"Валута зајма" означава евро.

"Уговор о подршци зајма" означава уговор о подршци зајма, који ће бити закључен између Кантона и Банке, а који се може мијењати с времена на вријеме.

"Ново предузеће за услуге јавног превоза" означава ново предузеће за услуге јавног превоза које ће основати Кантон, а које ће бити задужено за управљање и одржавање еколошки прихватљивих средстава јавног превоза и пратеће инфраструктуре у Кантону, почевши од трамваја и тролејбуса.

"Претходна водна сагласност" означава примјенљиви локални правни акт који ће издати надлежно тијело у складу са Законом о водама Федерације Босне и Херцеговине.

"Пројекат" означава пројекат описан у Преамбули и у Прилогу 1 овог уговора.

"Пројектни уговор" означава пројектни уговор који ће бити закључен између Пројектног ентитета и Банке, према дефиницији у Стандардним условима.

"Пројектни ентитет" означава, за сврху Стандардних услова, Министарство саобраћаја Кантона Сарајево.

"Јединица за имплементацију пројекта" означава јединицу за имплементацију пројекта наведену у одломку 2.03 Пројектног уговора.

"План пресељења" означава План реализације откупа земљишта, економског расељавања и обнове средстава за живот, припремљен у складу с Проведбеним захтјевом Банке бр. 5: Откуп земљишта, ограничења у коришћењу земљишта и недобровољно пресељавање, у оквиру Еколошке и социјалне политике Банке из 2019. године, по облику и садржају прихватљивом за Банку.

"Стандардни услови" означавају Стандардне услове Банке од 5. новембра 2021. године.

"Супсидијарни уговори" означавају заједно Супсидијарни уговор Федерације и Супсидијарни уговор Кантона.

"Порези" имају значење наведено у Стандардним условима.

Одломак 1.03. Тумачење

У овом уговору, свако позивање на одређени члан, одломак или Прилог, осим ако је у овом уговору друкчије

наведено, сматраће се позивањем на тај одређени члан, одломак или Прилог овог уговора.

ЧЛАН II - ОСНОВНИ УСЛОВИ ЗАЈМА

Одломак 2.01. Износ и валута

Банка се слаже да позајми Зајмопримцу, под условима одређеним или наведеним у овом уговору, износ до двадесет пет милиона евра (25.000.000 евра).

Одломак 2.02. Остали финансијски услови зајма

(а) Минимални износ повлачења средстава биће 500.000 евра.

(б) Минимални износ пријевременог отплаћивања биће 2.000.000 евра.

(ц) Минимални износ отказивања биће 2.000.000 евра.

(д) Датуми плаћања камате биће 20. јануара и 20. јула сваке године.

(е) (1) Зајмопримац ће отплатити Зајам у двадесет четири једнаке (или онолико једнаких колико је могуће) полугодишњих рата на дан 20. јануара и 20. јула сваке године, с тим да је први Датум отплате зајма који је на први Датум плаћања камате који пада непосредно након треће годишњице датума овог уговора, а посљедњи датум отплате зајма је двадесет четврти датум плаћања камате након горенаведеног првог датума отплате зајма.

(2) Без обзира на горенаведено, у случају да (I) Зајмопримац не повуче укупан износ Зајма прије првог Датума отплате зајма одређеног у одломку 2.02(е), и (II) Банка продужи Задњи датум располагања средствима одређен у одломку 2.02(ф) ниже у тексту до датума који пада након таквог првог Датума отплате зајма, тада ће се износ сваког повлачења средстава које се изврши на дан или након првог Датума отплате зајма расподијелити на једнаке износе за отплату на неколико Датума отплате зајма који долазе након датума тог повлачења средстава (Банка ће по потреби прилагођавати тако расподијељене износе како би у сваком појединачном случају постигла цијеле бројеве). Банка ће, с времена на вријеме, обавјештавати Зајмопримца о тако расподијељеним средствима.

(ф) Задњи датум располагања средствима биће 31. децембар 2025. године, или неки други каснији датум који Банка може одредити по свом нахођењу и о томе обавијестити Зајмопримца. Уколико је Расположиви износ, или неки његов дио, подложен Фиксној каматној стопи, и Банка продужи Задњи датум располагања средствима, Зајмопримац ће одмах платити Банци такав износ Непредвиђених трошкова о којима ће Банка, с времена на вријеме, обавијестити Зајмопримца у писаном облику.

(г) Висина провизије на неискоришћена средства биће 0,5% годишње. Провизија на неискоришћена средства обрачунаваће се од датума шездесет (60) дана након датума овог уговора.

(х) Стопа Једнократне провизије биће једнака 1% од износа главнице Зајма.

(и) Зајам је подложен Промјенљивој каматној стопи. Без обзира на горенаведено Зајмопримац може, као алтернативу плаћању камате по Промјенљивој каматној стопи на цио Зајам или било који преостали дио Зајма, изабрати да плати камату по Фиксној каматној стопи на тај дио Зајма у складу с одломком 3.04(ц) Стандардних услова.

Одломак 2.03. Повлачења средстава

(а) Расположиви износ може се повлачити с времена на вријеме у складу с одредбама Прилога 2 за финансирање (1) издатака направљених (или, ако се Банка сложи с тим, који ће се направити) у вези с разумним трошковима за

робе, радове и услуге потребних за Пројекат и (2) Једнократне провизије.

(б) Зајмопримац овим даје овлашћење Банци да повуче од Расположивог износа износ који је једнак Једнократној провизији и да себи исплати Једнократну провизију у име Зајмопримца.

Одломак 2.04. Овлашћени представник за повлачење средстава

Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине је одређено као Овлашћени представник Зајмопримца за сврху предузимања свих радњи потребних или дозвољених у складу с одредбама одломка 2.03(а) и у складу с одредбама одломака 3.01 и 3.02 Стандардних услова.

ЧЛАН III - ИЗВОЂЕЊЕ ПРОЈЕКТА

Одломак 3.01. Остале позитивне пројектне обавезе

Као додатак општим обавезама наведеним у члановима IV и V Стандардних услова, Зајмопримац ће, уколико се Банка не сложи другачије:

(а) за сврху Пројекта, средства Зајма ставити на располагање Федерацији, према Супсидијарном уговору Федерације под условима прихватљивим за Банку, ради позајмљивања Кантону;

(б) за сврху Пројекта, подстакнути Федерацију да стави на располагање Кантону средства Зајма, према Супсидијарном уговору Кантона, под условима прихватљивим за Банку;

(ц) користити своја права по Супсидијарном уговору Федерације на такав начин да заштити интересе Зајмопримца и Банке, да поступа према одредбама овог уговора и да испуни сврху Зајма;

(д) подстакнути Федерацију да користи своја права по Супсидијарном уговору Кантона на такав начин да заштити интересе Зајмопримца и Банке, да поступа према одредбама овог уговора и да испуни сврху Зајма;

(е) подстакнути Федерацију, Кантон и Пројектни ентитет да испуњавају све своје обавезе по Финансијским уговорима у којима су уговорна страна;

(ф) неће, осим ако се Банка не сложи другачије, пренијети, промијенити, опозвати или се одрећи било које одредбе Супсидијарног уговора Федерације и осигураће да уговорне стране у Супсидијарном уговору Кантона неће пренијети, промијенити, опозвати или се одрећи било које одредбе тог уговора;

(г) подстакнути Пројектни ентитет и Кантон да испуне све своје обавезе по Пројектном уговору, укључујући без ограничења обавезе које се односе на:

(1) успостављање и рад Јединице за имплементацију пројекта како је предвиђено у одломку 2.03 Пројектног уговора;

(2) набавку робе, радова и услуга за Пројекат како је предвиђено у одломку 2.04 Пројектног уговора;

(3) еколошка и социјална питања како је предвиђено у одломку 2.05 Пројектног уговора;

(4) анагажовање и коришћење савјетника за помоћ у провођењу Пројекта како је предвиђено у одломку 2.06 Пројектног уговора;

(5) припрему и достављање извјештаја о питањима која се односе на Пројекат и рад Пројектног ентитета како је предвиђено у одломку 2.07 Пројектног уговора;

(6) одржавање процедура, евиденција и рачуна, припрему, ревизију финансијских извјештаја и достављање тих извјештаја Банци, те достављање Банци свих других релевантних информација које се односе на Пројекат или

рад Пројектног ентитета како је предвиђено у одломку 3.01 Пројектног уговора; и

(7) поштовање свих одредби које се односе на финансијске и оперативне аспекте Пројекта и Пројектног ентитета како је предвиђено у одломцима 3.01, 3.02 и 3.03 Пројектног уговора; и

(х) предузети, или подстакнути да буду предузете, све додатне активности потребне да се осигурају адекватна средства за завршетак Пројекта.

Одломак 3.02. Порези

У складу с одломком 6.01(а)(II) Стандардних услова, Зајмопримац изјављује да ће овај уговор и сви повезани документи на које се примјењују Стандардни услови бити ослобођени пореза наметнутих од стране или на територији Зајмопримца, на или у вези с извршењем, испоруком или регистрацијом тих докумената.

ЧЛАН IV - СУСПЕНЗИЈА, УБРЗАЊЕ ДОСПИЈЕЊА, ОТКАЗИВАЊЕ

Одломак 4.01. Суспензија

Сљедеће је утврђено за потребе одломка 7.01(а)(xvii) Стандардних услова:

(а) Дошло је до измјене, суспензије, укидања, опозива или напуштања законског и регулаторног оквира који се примјењује на сектор инфраструктуре на територији Зајмопримца на било који други начин осим оног који је Банка у писаном облику одобрила;

(б) Зајмопримац, Федерација, Кантон или Пројектни ентитет нису испунили било коју од обавеза по Финансијским уговорима у којима су уговорна страна.

Одломак 4.02. Убрзање доспијења

Сљедеће је утврђено за потребе одломка 7.06(ф) Стандардних услова:

(а) Било који од догађаја наведен у одломку 4.01 се догодио и наставио да трајати током тридесет (30) дана након што је Банка доставила Зајмопримцу обавјештење о томе.

Одломак 4.03. Отказивање

Ако у било којем тренутку Банка утврди да је плаћање из, или коришћење, средстава Зајма било направљено на начин који није усклађен са захтјевима овог уговора и установи износ Зајма на који се примјењује таква погрешна употреба, Банка може уз обавјештење Зајмопримцу, отказати право Зајмопримцу да врши повлачење средстава за тај износ. Након давања таквог обавјештења, тај износ Зајма биће отказан.

ЧЛАН V - ПРАВОСНАЖНОСТ

Одломак 5.01. Услови који претходе правоснажности

Сљедеће је утврђено за сврху одломка 9.02(ц) Стандардних услова као додатни услови за правоснажност овог уговора и свих других Финансијских уговора:

(а) сваки појединачни Финансијски уговор, по облику и садржају прихватљив за Банку, је прописно извршен и потписан и сви услови који претходе њиховој правоснажности или праву сваке појединачне уговорне стране сваког од Финансијских уговора да врше повлачења средстава по тим уговорима, осим једино правоснажности овог уговора, су испуњени;

(б) сваки појединачни Финансијски уговор, сваки по облику и садржају прихватљив за Банку, је прописно одобрен кроз све потребне владине и све друге поступке, и сва друга потребна одобрења су добијена од стране Зајмопримца, Федерације, Кантона и Пројектног ентитета у вези са извршењем Финансијских уговора у којима су уговорна страна; и

(ц) Банка је добила доказ од Кантона да је Влада Кантона усвојила План пресељења који су припремили савјетници, а Банка одобрила.

Одломак 5.02. Услови који претходе првој исплати средстава

Сљедеће је утврђено као додатни услови за прву исплату средстава по овом уговору и свим другим Финансијским уговорима:

(а) Пројектни ентитет, ће, осим ако је другачије договорено с Банком, успоставити и све вријеме током извођења Пројекта имати оперативну Јединицу за имплементацију Пројекта с одговарајућим ресурсима и квалификованим особљем, према пројектном задатку прихватљивом за Банку, да координише, управља, прати и процјењује све аспекте имплементације Пројекта, укључујући набавку робе, радова и услуга за Пројекат;

(б) Банка ће од Кантона добити доказ да су именовани одговарајући квалификовани савјетници или савјетник који посједује релевантно знање у складу с пројектним задатком прихватљивим за Банку, који ће за Пројекат вршити набавку, надзор и подршку у провођењу;

(ц) Банка је од Кантона добила доказ да су сви тендери за Пројекат проведени и да су добављачи изабрани у складу с Правилима набавке ЕБРД-а;

(д) Банка је од Кантона добила доказ да је ново предузеће за услуге јавног превоза основано у складу с важећим законима Босне и Херцеговине и да је законски овлашћено за управљање и одржавање трамваја, тролејбуса и пратеће инфраструктуре, на начин прихватљив за Банку;

(е) Банка је од Кантона добила доказ да је управљање новим предузећем за услуге јавног превоза, које ће основати Кантон, задовољавајуће за Банку (посебно у погледу критеријума интегритета Банке);

(ф) Банка је од Кантона добила доказ да је Кантон прибавио од Федералног министарства животне средине и туризма еколошку дозволу или изузеће од еколошке дозволе за овај Пројекат;

(г) Банка је од Кантона добила доказ да је Кантон добио претходну водну сагласност за Пројекат;

(х) Банка је од Пројектног ентитета добила извјештај о имплементацији Плана пресељења, који је задовољавајући за Банку, укључујући доказе да је исплаћена компензација особама погођеним Пројектом у складу с Проведбеним захтјевом 5: Откуп земљишта, ограничења коришћења земљишта и недобровољно пресељење; и

(и) У случају да Кантон затражи да му се надокнаде извршена плаћања прије ступања на снагу Зајма, Банка мора добити доказ да је Кантон или планирао свој допринос за мањак у буџету или је мобилисао средства из неких других извора.

Одломак 5.03. Правна мишљења

(а) У сврху одломка 9.03(а) Стандардних услова, Министар правде Босне и Херцеговине ће у име Зајмопримца дати правно мишљење или мишљења, а сљедеће је утврђено као додатна питања која ће бити укључена у мишљење или мишљења која ће бити достављена Банци:

(1) да су овај уговор, и сви други финансијски уговори чији је Зајмопримац потписник, прописно одобрени или ратификовани и склопљени у име Зајмопримца и да представљају ваљану и законску обавезу Зајмопримца, проведиву у складу с његовим условима и да представљају међународну обавезу Зајмопримца и да су одобрени у складу с одредбама Устава Зајмопримца које се односе на међународне уговоре; и

(2) дуг представљен Зајмом је пријављен релевантним међународним финансијским институцијама и укључен је у буџет Зајмопримца; и

(3) да је Супсидијарни уговор Федерације прописно одобрен, и склопљен у име Зајмопримца те представља важећу и законску обавезу Зајмопримца, проведиву у складу са својим условима, а подложну једино правоснажности овога уговора.

(б) У сврху одломка 9.03(а) Стандардних услова, правно мишљење или мишљења ће у име Федерације дати Министар правде Федерације Босне и Херцеговине, или неки други правни савјетник којег одобри Банка, а сљедећа питања су утврђена као додатна питања која требају бити укључена у мишљење или мишљења, која се достављају Банци:

(1) да су сви финансијски уговори, чији је потписник, прописно одобрени, и склопљени у име Федерације и представљају важећу и законску обавезу Федерације, проведиву у складу са својим условима и подложну једино правоснажности овога уговора.

(ц) У сврху одломка 9.03(ц) Стандардних услова, правно мишљење или мишљења ће у име Кантона дати Министар правде и управе или Правобранилац или Влада Кантона, или неки други правни савјетник којег одобри Банка, а сљедећа питања су наведена као додатна питања која требају бити укључена у мишљење, које се доставља Банци:

(1) да су сви финансијски уговори прописно одобрени, и склопљени у име Кантона и представљају важећу и законску обавезу Кантона, проведиву у складу са својим условима и подложну једино правоснажности овога уговора.

Одломак 5.04. Раскид уговора због неостваривања правоснажности

Датум стотину педесет дана након датума овог уговора одређен је за сврху одломка 9.04 Стандардних услова.

ЧЛАН VI - РАЗНО

Одломак 6.01. Обавјештења

Сљедеће адресе наведене су у сврху одломка 10.01 Стандардних услова, а обавјештење ће се сматрати достављеним ако је достављено лично, поштом, или у пдф или сличном формату путем електронске поште:

За Зајмопримца:

Министарство финансија и трезора

Трг Босне и Херцеговине 1

Сарајево 71000

Босна и Херцеговина

На пажњу: Министра финансија и трезора

Телефон/факс: +387 33 202 930

Е-пошта: trezorbi@mf.gov.ba

За ЕБРД:

European Bank for Reconstruction and Development

One Exchange Square

London E14 4BG

United Kingdom

Attention: Operation Administration Department/
Operation no. 53118

Telefon: +44-20-7338-6000

E-mail: oad@ebrd.com

У ПОТВРДУ НАВЕДЕНОГ, стране овог уговора су преко својих прописно овлашћених представника потписале овај уговор у шест примјерака у Сарајеву, Босна и Херцеговина, на дан и годину који је први пут овдје наведен.

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

/својеручни потпис/

Име: Зоран Тегелтија

Функција: Министар финансија и трезора

ЕВРОПСКА БАНКА ЗА ОБНОВУ И РАЗВОЈ

/својеручни потпис/

Име: Odile Renaud-Basso

Функција: Предсједница

ПРИЛОГ 1 - ОПИС ПРОЈЕКТА

1. Сврха Пројекта је рјешавање једног од кључних изазова у развоју инфраструктуре јавног превоза у Сарајеву, побољшањем приступа чишћем градском превозу, као и побољшањем тачности, капацитета и ефикасности услуга јавног превоза. Такође, односи се и на рјешавање приоритетних питања заштите животне средине која се односе на квалитет ваздуха кроз промоцију употребе јавног превоза.

2. Пројекат се састоји од сљедећих дијелова, подложних промјенама које Банка и Зајмопримац могу договорити с времена на вријеме:

Дио А: (I) проширења двосмјерне трамвајске пруге од Илице до Храснице, (II) изградње новог трамвајског кружног тока на Илици гдје ће се извршити прикључак на постојеће трамвајске пруге и полукружног скретања у Храсници (укупне дужине од око 12,96 km), и (III) изградња приближно двадесет нових трамвајских станица;

Дио Б: Консултантске услуге за надзор радова.

3. Очекује се да ће Пројекат бити завршен до 31. децембра 2025. године.

ПРИЛОГ 2 - КАТЕГОРИЈЕ И ПОВЛАЧЕЊА СРЕДСТАВА

1. Овдје приложена табела наводи Категорије, износе Зајма за сваку Категорију, и проценат трошкова који ће се финансирати унутар сваке Категорије.

2. Без обзира на одредбе параграфа 1 горе у тексту, неће бити повлачења средстава за трошкове настале прије Датума Зајма, осим што се може извршити једно или неколико повлачења средстава у укупном износу који није већи од 20% укупног износа Зајма за Категорију 1 за трошкове који су направљени прије Датума Зајма али након 12. јула 2022. године.

3. Банка има право да повуче средства у име Зајмопримца и сама себи, по доспијећу, плати Једнократну провизију.

Додатак Прилогу 2

Категорија	Алоцирани износ зајма (у валути зајма)	Проценат трошкова који ће се финансирати
(1) Роба и радови за Дио А	23.550.000	100% (искључујући све порезе и таксе)
(2) Услуге за Дио Б	1.200.000	100% (искључујући све порезе и таксе)
(3) Једнократна провизија	250.000	100%
Укупно	25.000.000	

Члан 3.

Ова Одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори" на српском, босанском и хрватском језику и ступа на снагу даном објављивања.

Број 01-50-1-1141-29/23
12. априла 2023. године
Сарајево

Председавајућа
Жељка Цвијановић, с. р.

37

Na osnovu člana V 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i saglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PS BiH broj 01,02-21-1-586/23 od 28. marta 2023. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 11. vanrednoj sjednici, održanoj 12. aprila 2023. godine, donijelo

ODLUKU

O RATIFIKACIJI SPORAZUMA O FINANSIRANJU GODIŠNJEG AKCIONOG PROGRAMA ZA BOSNU I HERCEGOVINU ZA 2021. GODINU, IZMEĐU EVROPSKE UNIJE KOJU PREDSTAVLJA EVROPSKA KOMISIJA I BOSNE I HERCEGOVINE KOJU PREDSTAVLJA DIREKCIJA ZA EVROPSKE INTEGRACIJE VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE

Члан 1.

Ratifikuje se Sporazum o finansiranju godišnjeg akcionog programa za Bosnu i Hercegovinu za 2021. godinu, između Evropske unije koju predstavlja Evropska komisija i Bosne i Hercegovine koju predstavlja Direkcija za evropske integracije Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, koji je potpisan 26.12.2022. godine u Sarajevu, na engleskom jeziku.

Члан 2.

Tekst Sporazuma u prijevodu glasi:
Ref.Ares(2022)5273198-20.07.2022.

**SPORAZUM O FINANSIRANJU
POSEBNI USLOVI**

Evropska komisija, u daljem tekstu "**Komisija**", zastupajući Evropsku uniju, u daljem tekstu "**Unija**", sa jedne strane, i

Bosna i Hercegovina, u daljem tekstu "**korisnik IPA III**", koju predstavlja Direkcija za evropske integracije Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.

sa druge strane,
dogovorili su sljedeće:

Члан 1 - Program

(1) Unija pristaje da finansira i IPA III korisnik prihvata finansiranje sljedećeg programa:

Godišnji akcijski plan u korist Bosne i Hercegovine za 2021. godinu koji čine sljedeće akcije:

Akcija 1. EU za migracije, upravljanje granicama i protuminsko djelovanje;

Akcija 2. EU za izborni proces;

Akcija 3. Instrument za EU integracije;

Akcija 4. EU za regionalni razvoj;

Akcija 5. EU za energiju;

Akcija 6. EU za transport;

Akcija 7: EU za ublažavanje društveno-ekonomskih posljedica COVID-19 pandemije: zaposlenje, socijalna zaštita i inkluzivne politike;

Akcija 8: EU za razvoj privatnog sektora (poslije COVID-a 19);

Akcija 9: EU za kontrolu bolesti životinja

Broj globalne obaveze: SCR.DEC.043667.01

Ovaj program se finansira iz budžeta Unije pod sljedećim temeljnim aktom: Instrument za pretpriступnu pomoć, IPA III.¹

(2) Ukupni procijenjeni troškovi ovog programa su EUR 73 662 000 i maksimalni doprinos Unije ovom programu je EUR 73 000 000.

Za ovaj program potrebni su finansijski doprinosi i korisnika IPA III i Unije. Pregled oba finansijska doprinosa je izložen u Aneksu I.

(3) Program će se provesti u skladu sa akcijskim dokumentima datim u Aneksu I.

Члан 2 – Period izvršenja i operativni period provedbe

(1) Period izvršenja ovog Sporazuma o finansiranju, kao što je definisano članom 12 Aneksa II (Opći uslovi), je 12 godina od zaključivanja Sporazuma o finansiranju.

(2) Trajanje operativnog perioda provedbe, kao što je definisano članom 12 Aneksa II (Opći uslovi), je šest godina od zaključivanja Sporazuma o finansiranju.

Члан 3 – Adrese i komunikacija

Sva komunikacija koja se tiče provedbe ovog Sporazuma o finansiranju će se odvijati pismenim putem, odnositi će se isključivo na ovaj program kao što je definisano članom 1(1) i slat će se na sljedeće adrese:

(1) za Komisiju

Generalna direkcija susjedstvo i pregovore o proširenju (DG NEAR)

Direkcija D

Rue de la Loi 15

Evropska komisija

B-1049 Brisel, Belgija

NEAR-D4@ec.europa.eu

(2) za korisnika IPA III

Državni IPA koordinator, Direktor

Direkcija za evropske integracije Vijeća ministara Bosne i Hercegovine

Doke Mazalića 5

71000 Sarajevo

Bosna i Hercegovina

e-mail: kabinet.dei@dei.gov.ba

Члан 4 – OLAF tačka kontakta

Tačka kontakta korisnika IPA III koji ima odgovarajuće ovlasti za izravnu saradnju sa Evropskim uredom za borbu protiv prevara (OLAF – European Anti-Fraud Office) kako bi se olakšale operativne aktivnosti OLAF-a bit će:

Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine

e-mail: cfcu@mft.gov.ba

¹ Odredba (EU) 2021/1529 Evropskog parlamenta i vijeća od 15. septembra 2021. godine uspostavljanje Instrumenta za pretpriступnu pomoć (IPA III), OJ L 330, 20.9.2021, стр. 1.

Član 5 – Okvirni finansijski sporazum o partnerstvu

Program će se provesti u skladu sa odredbama Okvirnim finansijskim sporazumom o partnerstvu (Financial Framework Partnership Agreement-FFPA) između Evropske komisije i Bosne i Hercegovine o aranžmanima provedbe finansijske pomoći Unije Bosni i Hercegovini pod Instrumentom za pretprijetnu pomoć IPA III (u daljem tekstu FFPA). Ovaj Sporazum o finansiranju dopunjuje odredbe FFPA. U slučaju suprotnosti između odredbi ovog Sporazuma sa jedne strane i odredbi FFPA sa druge, zadnje imaju prednost.

Član 6 - Aneksi

(1) ovaj Sporazum o finansiranju se sastoji od:

(a) ovij Posebnih uslova;

(b) Aneks I: akcijski dokumenti sa detaljima o ciljevima, očekivanim rezultatima, aktivnostima, načinima provedbe i o budžetu;

- Aneks I.1 Akcija 1: EU za migracije, upravljanje granicama i protuminsko djelovanje
- Aneks I.2 Akcija 2: EU za izborni proces;
- Aneks I.3 Akcija 3: Instrument za EU integracije;
- Aneks I.4 Akcija 4. EU za regionalni razvoj;
- Aneks I.5 Akcija 5. EU za energiju;
- Aneks I.6 Akcija 6. EU za transport;
- Aneks I.7 Akcija 7: EU za ublažavanje društveno-ekonomskih posljedica COVID-19 pandemije: zaposlenje, socijalna zaštita i inkluzivne politike;
- Aneks I.8 Akcija 8: EU za razvoj privatnog sektora (poslije COVID-a 19)
- Aneks I.9 Akcija 9: EU za kontrolu bolesti životinja
- Aneks IA: budžetska tabela

(c) Aneks II: Opći uslovi;

(2) U slučaju suprotnosti između odredbi aneksa I odredbi ovih posebnih uslova, zadnje imaju prednost. U slučaju suprotnosti između odredbi Aneksa I i odredbi Aneksa II, zadnje imaju prednost.

Član 7 – Zaključivanje i stupanje na snagu

Ovaj Sporazum o finansiranju smatra se zaključenim na dan kada ga potpiše posljednja strana, a najkasnije do 31. decembra 2022. godine.

Ovaj sporazum o finansiranju stupa na snagu na dan kada korisnik IPA III pošalje obavijest Komisiji kojom potvrđuje završetak unutrašnjih procedura korisnika IPA III potrebnih za stupanje na snagu. Komisija će obavijestiti korisnika IPA III o datumu primitka ove obavijesti.

Sporazum o finansiranju je sastavljen u dva primjerka na engleskom jeziku, jedan se predaje Komisiji a drugi korisniku IPA III.

Za korisnika IPA III

g. Edin Dilberovic

Direkcija za evropske
integracije

Vijeće ministara Bosne i

Hercegovine

Datum:

Potpis:

Za Komisiju

gđa Michela Matuella

Direktor DG NEAR,

Direkcija D, Brisel

Datum: 20.07.2022.godine

Potpis: /svojeručni potpis

Michela Matuella/

DODATAK I.1

Na Ugovor o finansiranju godišnjeg akcionog plana u korist Bosne i Hercegovine za 2021.godinu Akcioni dokument "EU4 migracije, upravljanje granicom i protuminsko djelovanje"

1. SINOPSIS

1.1. Sažeta tabela akcija

Naslov	Akcija 01 - EU4 migracije, upravljanje granicom i protuminsko djelovanje Godišnji akcioni plan u korist Bosne i Hercegovine za 2021. godinu			
CRIS broj	043-667/1			
Osnovni akt	Finansirano u okviru Instrumenta za pretprijetnu pomoć (IPA III)			
Timaska evropska inicijativa	Ne			
Zona koja ima koristi od akcije	Bosnia and Herzegovina			
Programski dokument	Programmski okvir IPA III			
PRIORITETNE OBLASTI I INFORMACIJE O SEKTORIMA				
Prozor i tematski prioritet	Prozor 1: Vladavina prava, osnovna prava i demokratija Tematski prioritet 3: Borba protiv organiziranog kriminala/sigurnost Tematski prioritet 4: Migracije i upravljanje granicom			
Ciljevi održivog razvoja (COR)	Cilj 10. Smanjenje nejednakosti unutar i među državama, posebno cilj 10.7 Omogućavanje uređene, bezbjedne, regularne i odgovorne migracije i mobilnosti ljudi, uključujući implementaciju planiranih i dobro vođenih migracijskih politika Cilj 11. Učiniti gradove i ljudska naselja inkluzivnim, sigurnim, otpornim i održivim Cilj 16. Promovirati mirna i inkluzivna društva za održivi razvoj, omogućiti pristup pravdi za sve i izgraditi efikasne, odgovorne i inkluzivne institucije na svim nivoima			
DAC kod(ovi)	150 Vlada i civilno društvo 15136 Immigracija			
Glavni kanal isporuke ¹	Bilateralni			
Markeri (iz CRIS DAC obrasca)	Opći cilj politike	Nije cilj ano	Znač ajan cilj	Gla vni cilj
	Razvoj participacije/dobro upravljanje	☐	☒	☐
	Pomoć životnoj sredini	☒	☐	☐
	Rodna ravnopravnost i osnaživanje žena i djevojčica	☒	☐	☐
	Razvoj trgovine	☒	☐	☐
	Reproduktivno zdravlje, zdravlje majki, novorođenčadi i djece	☒	☐	☐
	Smanjenje rizika od katastrofa	☒	☐	☒
	Uključivanje osoba sa invalidnošću	☒	☐	☐
	Ishrana	☒	☐	☐
	Oznake konvencije RIO	Nije cilj ano	Znač ajan cilj	Gla vni cilj
	Biološka raznolikost	☒	☐	☐
	Borba protiv dezertifikacije	☒	☐	☐
	Ublažavanje klimatskih promjena	☒	☐	☐
	Prilagođavanje klimatskim promjenama	☒	☐	☐
Unutranji markeri	Ciljevi politike	Nije cilj ano	Znač ajan cilj	Gla vni cilj
	Digitalisation	☒	☐	☐
	Migration	☐	☐	☒
	COVID-19	☒	☐	☐
	Social inclusion and human development	☐	☒	☐
INFORMACIJE O BUDŽETU				
Relevantni iznosi	Budžetska linija: 15.020101.01 Ukupni procijenjeni trošak: 15.000.000 EUR Ukupan iznos doprinosa iz budžeta EU: 15.000.000 EUR			

¹ <http://www.oecd.org/dac/stats/annex2.htm>.

UPRAVLJANJE I PROVEDBA	
Vrsta finansiranja i metod(a) implementacije	Modalitet projekta Direktno upravljanje putem nabavke Indirektno upravljanje s povjerenim subjektom – Međunarodni povjerenički fond za poboljšanje ljudske sigurnosti (ITF)
Relevantni prioriteti i ključne stvari iz Ekonomskog i investicionog plana za Zapadni Balkan	Akcija doprinosi vodećoj migraciji i azilu
Krajnji datum za zaključenje Ugovora o finansiranju	Najkasnije do 31. decembra 2022. godine
Krajnji datum za zaključivanje ugovora o doprinosu/delegiranju, ugovora o nabavci i grantu	3 godine nakon datuma zaključenja Finansijskog sporazuma, sa izuzetkom slučajeva navedenih u članu 114(2) Finansijske uredbe
Indikativni operativni period implementacije	6 godina nakon zaključenja Ugovora o finansiranju
Krajnji datum za implementaciju Finansijskog ugovora (datum do kojeg bi ovaj program trebao biti povučen i zatvoren)	12 godina nakon zaključenja Ugovora o finansiranju

1.2. Sažetak akcije

Ova akcija će se provoditi u tri oblasti: integrisano upravljanje granicom, migracije i deminiranje.

Akcija je osmišljena da ojača kapacitete nadležnih institucija, što će rezultirati jačanjem upravljanja migracijama, kao i smanjenjem broja sigurnosnih opasnosti vezanih za mine i eksplozivne ostatke iz rata. U okviru Integrisanog upravljanja granicom trebalo bi da se poboljša efikasnost nadzora granice, međuagencijska saradnja i upravljanje kapacitetima.

Čišćenje odabranih minski sumnjivih područja, na koje se odnosi ova akcija, poboljšaće sigurnost stanovništva u općinama korisnicama, jer će značajno smanjiti potencijal minske opasnosti od incidenata i nesreća. Poboljšaće uslove života mjesnih zajednica, stavljajući im na raspolaganje trenutno blokirane prirodne i infrastrukturne resurse na nivou općine.

2. OBRAZLOŽENJE

2.1. Analiza konteksta

Mnoge prekogranične kriminalne aktivnosti i organizovane kriminalne grupe primoravaju Bosnu i Hercegovinu (BiH) da definiše i preuzme više odgovornosti u pogledu Integrisanog upravljanja granicom (IUG). Jedan od ključnih zadataka nadležnih institucija u implementaciji Strategije IUG je razvoj tehničkih i infrastrukturnih kapaciteta za implementaciju Integrisanog upravljanja granicom (IUG) u kontekstu dalje pripreme za pristupanje Bosne i Hercegovine EU-u.

Neregularne migracije, krijumčarenje migranata i trgovina ljudima uzrokovani ekonomskom krizom i sukobima, povezani aspekti ljudske sigurnosti i kako to utječe na sigurnost, na vrhu su političke agende EU i međunarodne zajednice. S obzirom na transnacionalnu prirodu navedenih pitanja, stvaranje

funkcionalnog upravljanja granicom je od najveće važnosti u sprečavanju, otkrivanju i suzbijanju različitih oblika kriminalnih aktivnosti uz učešće svih policijskih organa, kao i u upravljanju prilivom neregularnih migranata i tražilaca azila.

Posljednjih godina, uz podršku međunarodnih donatora, posebno Evropske komisije, BiH je izgradila institucionalnu, zakonodavnu i administrativnu strukturu za upravljanje migracijama i azilom. Analiza dosadašnjih i očekivanih kretanja migracija u BiH i na regionalnom nivou, ukazuje da BiH vodi migracionu politiku koja je određena geostrateškim položajem zemlje na već identifikovanim migracionim rutama u ovom dijelu evropskog kontinenta.

U cilju poboljšanja kapaciteta prekograničnih punktova, predložena Akcija direktno doprinosi povećanju sigurnosti i bezbjednosti građana BiH, ali i onih iz regiona, čime se doprinosi postizanju ciljeva navedenih u relevantnim strateškim dokumentima BiH: **Integrisanoj strategiji upravljanja granicom za period od 2019. do 2023. godine** naglašavajući važnost očuvanja unutrašnje sigurnosti BiH, posebno u smislu sprječavanja svih oblika prekograničnog kriminala, s posebnim naglaskom na upravljanje iregularnim migracijama i **Strategiju u oblasti migracija i azila (2016-2020)** prema kojima će institucije BiH imati mnogo značajniju i odgovorniju ulogu, posebno u uspostavljanju efikasnije kontrole kretanja i boravka stranaca.

Primarni cilj upravljanja migracijama u Bosni i Hercegovini je osigurati efikasnu kontrolu nad ulaskom, boravkom i kretanjem stranaca na teritoriji Bosne i Hercegovine, osiguravajući sva zagarantovana ljudska prava i slobode osobama u situaciji ugroženosti pod zakonskom jurisdikcijom Bosne i Hercegovine, te osiguravanje adekvatnih mehanizama za njihovu integraciju u društvo BiH.

Dvadeset i šest godina nakon završetka sukoba u Bosni i Hercegovini, zagađenost minama je i dalje ozbiljan problem, jer je oko 1.060 kvadratnih kilometara ili otprilike 2,2% teritorije u BiH identifikovano kao sumnjivo opasno područje. Stoga, u periodu od 2. jula 2018. do 14. maja 2020. godine Centar za uklanjanje mina Bosne i Hercegovine (BHMIC), Oružane snage BiH i Norveška narodna pomoć (NPA), uz podršku EUFOR-a i UNDP-a, proveli su ponovno procjenu područja u kojima se sumnja da postoje mine. Projekat koji finansira ICSP pod nazivom "Procjena sumnjivih opasnih područja u državi (SHA) u Bosni i Hercegovini" identificirao je zagađenje minama u 117 općina/gradova, odnosno u 1.413 pogođenih zajednica. Područja za koja se sumnja ili se zna da sadrže protupješačke mine direktno utiču na sigurnost 120.760 stanovnika ili 3,32% ukupnog stanovništva Bosne i Hercegovine (u skladu sa rezultatima posljednjeg Popisa stanovništva u Bosni i Hercegovini 2013. godine). Područja u kojima se sumnja da postoje mine (MSA) su kategorizirana u tri nivoa: visoko, srednje i nisko ugrožene zajednice. Podjela prema nivou beneficija zasniva se na humanitarnim i razvojnim razmatranjima. Ukupan broj ugroženih muškaraca je 412.875, a ukupan broj ugroženih žena 412.178. U poslijeratnom periodu (1996-2017.) u BiH je stradalo 1.756 osoba od mina ili drugih eksplozivnih ostataka iz rata (EOR), od čega je 613 osoba umrlo. Od ukupnog broja žrtava, 249 žrtava ili 14% su djeca.

U periodu od 2018. do 2019. godine protuminsko djelovanje u Bosni i Hercegovini finansirano je sa 77,84 miliona KM (94% od planiranih 82,84 miliona KM). U ovom periodu Bosna i Hercegovina nije uspjela pronaći dodatna finansijska sredstva koja bi iznosila 3,07 miliona KM. S obzirom na lošu ekonomsku situaciju u zemlji, veličinu problema sa minama i izuzetno visoke troškove razminiravanja, taj proces nije mogao biti adekvatno podržan iz državnog

budžeta. Od ukupno uložених sredstava u protuminsko djelovanje, Bosna i Hercegovina je osigurala 56,88 miliona KM (ili 73%) iz budžeta države, entiteta, kantona, općina, kao i budžeta javnog i privatnog sektora. Donatori i partnerske zemlje obezbijedili su 20,96 miliona KM ili 27% od ukupno uložених sredstava.

Rezultati projekta "Oslobađanje zemljišta" bili su osnova tokom procesa **pripreme Strategije protivminskog djelovanja u Bosni i Hercegovini 2018-2025**, koju je izradio Centar za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini u saradnji sa Međunarodnim centrom za humanitarno deminiranje u Ženevi (GICHD).). Za ispunjenje obaveza iz člana 5. Konvencije u traženom roku (šest godina) od 1. marta 2021. do 1. marta 2027. godine neophodna su sredstva u iznosu od 336,2 miliona KM. Finansijski plan prema operativnom planu za period od 2020. do 2027. godinu je pripremljen u skladu sa realnim finansijskim okvirom protuminskog djelovanja. Druga revizija Strategije protivminskog djelovanja u Bosni i Hercegovini 2018-2025 bit će obavljena 2023. godine. Završetak Strategije protuminskog djelovanja u Bosni i Hercegovini 2018-2025 bit će 2025. godine, procjena statusa i izrada Izlazne strategije i završetak procesa 2027. godine

U cilju ubrzanja ovog procesa, Centar za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini (BHMACH), uz pomoć Evropske unije (IPA/2012/310-576), izradio je stručnu regulativu za implementaciju koncepta oslobađanja od mina - napredniji, moderniji i isplativiji pristup.

Mine i dalje nanose strašnu štetu, ulijevaju strah i sprječavaju izbjeglice i interno raseljena lica da se vrate svojim domovima. One, također, nastavljaju da lišavaju čitave regione prave šanse za ekonomski oporavak i razvoj.

Predložena akcija je odgovor na cilj **Strategije protuminskog djelovanja** da se doprinese cilju da Bosne i Hercegovine bude bez mina te da se doprinese boljem ostvarivanju prioriteta ruralnog razvoja identifikovanih u Strategiji ruralnog razvoja Bosne i Hercegovine. Akcija će povećati broj općina bez mina u Bosni i Hercegovini i na taj način podržati siguran i održiv povratak ljudi u predratna naselja.

2.2. Analiza problema po oblastima podrške

PODRUČJE PODRŠKE #1: AZIL, MIGRACIJE, UPRAVLJANJE GRANICOM

U proteklih nekoliko godina, Bosna i Hercegovina se suočila sa značajnim izazovima vezanim za migracijsku situaciju. Država nije uspjela efikasno upravljati situacijom i pružiti pomoć hiljadama migranata prisutnih u zemlji. Neuspjeh vlasti da uspostave održiv sistem migracija i azila doveo je do humanitarne krize u decembru 2020. godine. Granična policija BiH je u 2019. godini odbila ulazak za 2.342 strana državljana, što je povećanje od 26,39% u odnosu na 2018. godinu u kojoj je bilo 1.853 odbijenih ulazaka stranaca. I u 2019. godini u BiH je otkriveno 5.859 ilegalnih prelazaka granice, što je povećanje od 30,52% u odnosu na 2018. godinu kada je otkriveno 4.489 ilegalnih prelazaka granice.¹ Službi za poslove sa strancima nedostaju ljudski, materijalni i tehnički kapaciteti da efikasno odgovori na ove izazove. Prioriteti Službe za poslove sa strancima bili su kontinuirano operativno djelovanje inspektora za strance na blagovremenom prikupljanju i razmjeni operativnih informacija o rutama kretanja migranata, organizatora transfera i krijumčara sa drugim organima za provođenje zakona. Opšti cilj je procesuiranje počinilaca koji su umiješani u ilegalne transfere, krijumčarenje stranaca i trgovinu ljudima. Nadalje, Služba obavlja svakodnevne

operativne i inspeksijske provjere na licu mjesta. Dodatno, potrebno je povećati kapacitete za skrining i registraciju, podržati međunarodnu zaštitu, posebno najugroženijih. Tako prikupljeni podaci i operativne informacije poslužili su kao osnova za niz koordinisanih aktivnosti koje se provode u cilju kontrole zakonitosti boravka stranih državljana u BiH.

U trenutnoj situaciji, u kontekstu pandemije COVID-19, uz nedovoljne kapacitete, Služba sve teže odgovara izazovu povećanog priliva migranata u narednom periodu. Stoga je i dalje potreban napredak u jačanju upravljanja migracijama, izgradnjom zakonskog okvira, kao i povećanjem institucionalnih i tehničkih kapaciteta nadležnih institucija.

-Opis glavnih aktera (za područja podrške 1 i 2)

Ministarstvo sigurnosti BiH će biti glavni nosilac aktivnosti vezanih za migracije, azil i kontrolu granica, zajedno sa ostalim korisnicima ovih aktivnosti: Službom za poslove sa strancima BiH, Graničnom policijom BiH i Državnom agencijom za istrage i zaštitu BiH. Služba za poslove sa strancima ima značajnu ulogu u upravljanju migracijama u uslovima povećanog priliva migranata sa kojim se BiH suočava od 2017. godine.

-Komplementarnost sa nacionalnim strategijama u BiH

Vizija **Strategije integrisanog upravljanja granicom u Bosni i Hercegovini za period od 2019. do 2023. godine** je osigurati nesmetano kretanje ljudi i robe preko državne granice uz sprječavanje svih oblika ilegalnih aktivnosti vezanih za prelazak državne granice. Misija je implementacija novog koncepta integrisanog upravljanja granicom i zajedničkog međuagencijskog djelovanja u cilju smanjenja prijetnji po graničnu sigurnost i unutrašnju sigurnost i rad na povećanju ukupnog nivoa sigurnosti u Bosni i Hercegovini. Kao takva, Strategija je u potpunosti usklađena sa Ishodom 1 Akcije, koji predviđa unapređenje upravljanja migracijama uključujući upravljanje granicom i u potpunosti je usklađen sa Rezultatom 2 koji se odnosi na Ishod 1 za poboljšanje kapaciteta prekograničnih punktova.

Strategija migracija i azila (2016-2020). Oblast imigracije i azila u BiH razvija se imajući na umu dva dugoročna strateška cilja. Prvi cilj je daljnji razvoj kvalitetnog sistema imigracije i azila na nacionalnom nivou, usklađenog sa standardima EU i inkorporiranog međunarodnog izbjegličkog prava, koji će omogućiti integraciju BiH u EU. Drugi važan cilj je podsticanje aktivnog učešća BiH u definisanju politika i razvoja imigracionog i azilantskog sistema na regionalnom nivou, u skladu sa standardima EU. Strateški ciljevi u oblasti migracija i azila su u skladu sa Ukupnim utjecajem Akcije i njenog Rezultata 1.1 za dalji razvoj kapaciteta institucija koje upravljaju migracijama. Nova strategija za period od 2021. do 2025. godine je u izradi.

Opšti cilj **Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period od 2020. do 2023. godine** je da se kroz ojačani sistem prevencije i procesuiranja počinilaca krivičnih djela u vezi sa trgovinom ljudima obezbijedi trajni, sveobuhvatni i održivi odgovor društva na trgovinu ljudima. To uključuje i zaštitu i pomoć žrtvama trgovine ljudima, posebno osobama u ranjivim situacijama, kroz funkcionalno povezivanje i izgradnju kapaciteta svih nadležnih institucija i organizacija.

PODRUČJE PODRŠKE # 2: PROTIVMINSKO DJELOVANJE

-Kratka analiza problema

Kontaminacija minama dovodi do blokiranja prirodnih resursa, što otežava socio-ekonomski razvoj zajednice i može uzrokovati degradaciju zemljišta i tla, gubitak biodiverziteta i ograničenje poljoprivredne produktivnosti. Od ukupnog sumnjivog opasnog područja, 63% su šume, 27%

¹ Izvještaj o migracionom profilu BiH za 2020. godinu

potencijalno poljoprivredno zemljište, a 10% se odnosi na druga, uglavnom potencijalna infrastrukturna područja. Gradsko stanovništvo ima relativno sigurniji ekonomski i društveni život u poređenju sa ruralnim stanovništvom koje ekonomski zavisi od pristupa zemljištu. Analiza minskih nesreća u BiH pokazuje da su pojedinci koji su ekonomski ranjiviji također izloženi minama i kontaminaciji zaostalih eksplozivnih sredstava iz rata, jer često svjesno ulaze u kontaminirana područja radi aktivnosti povezanih sa preživljavanjem.

Međunarodni standardi za protuminsko djelovanje (IMAS) definiraju oslobađanje zemljišta kao "proces primjene svih razumnih napora da se identifikuju, definiraju i otklone svako prisustvo i sumnja na mine/zaostala eksplozivna sredstva iz rata putem netehničkog izviđanja, tehničkog izviđanja i/ili čišćenja od mina. Kriterije za "sve razumne napore" definišu Državne agencije vlasti za uklanjanje mina. Oslobađanje zemljišta je proces donošenja odluka zasnovan na dokazima koji pomaže da se pouzdano utvrdi koje zemljište treba dalju obradu, a koje ne. To uključuje identifikaciju sumnjivih i potvrđenih opasnih područja, ukidanje zemljišta kroz netehničko izviđanje, smanjenje zemljišta kroz tehnički pregled i čišćenje od mina/zaostalih eksplozivnih sredstava iz rata sa kontaminiranog zemljišta. Proces oslobađanja zemljišta trebao bi rezultirati raščlanjenim izvještavanjem, praveći razliku između aktivnosti (NTS, TS i čišćenja) i proizvoda koji su njihov rezultat (otkazano, smanjeno i očišćeno).

Prva kategorija prioriteta obuhvata repatrijaciju, deminiranje stambenih objekata za povratak, rekonstrukciju naselja, obrazovnih i zdravstvenih objekata, poljoprivrednog zemljišta, industrijskih kompleksa, šuma, turističkih i šumskih lokacija udaljenih od naseljenih područja, gdje su i rizik i opasnost od mina niski.

Druga kategorija u prioritetu obuhvatala su područja povremenog korištenja ili područja koja se graniče sa područjima prve kategorije. Oni predstavljaju minimalni sigurnosni pojas kroz već tretirane lokacije prve kategorije, a definirani su logičnim granicama geografskih jedinica. Tradicionalno, takva područja nisu ni interesantna niti motiviraju stanovnike da se kreću ka perifernim područjima koja se tretiraju kao treća kategorija prioriteta.

Treća kategorija prioriteta obuhvata sumnjive opasne teritorije (SOT) sa najmanjim mogućim rizikom, ali sa vjerovatnim posljedicama koje datiraju iz rata, budući da su se nalazile između linija sukoba. Riječ je o udaljenim lokacijama bez tradicionalnih ili bilo kakvih drugih prepoznatljivih motiva koji bi natjerali ljude da im priđu ili se da kreću u njima. One, također, ne sadrže neke strateški značajne prirodne resurse.

Analiza minskih nesreća u BiH pokazuje da su pojedinci koji su ekonomski ranjiviji također izloženi kontaminaciji minama/zaostalim eksplozivnim sredstvima iz rata, jer često svjesno ulaze u kontaminirana područja radi obavljanja aktivnosti vezanih za preživljavanje.

- Opis glavnih zainteresovanih aktera;

Za razliku od drugih sigurnosnih pitanja (kao što je kontrola uvoza/izvoza oružja i municije, itd.), kojima su se u početku bavile mirovne snage, a kasnije predate domaćim vlastima, deminiranje je uvijek bilo obaveza domaćih vlasti. Komisija za deminiranje je organ nadležan za dugoročno provođenje aktivnosti protivminskog djelovanja i otklanjanje minske opasnosti u Bosni i Hercegovini. Ministarstvo civilnih poslova i Komisija za deminiranje pokrenuli su proces konsultacija za formulisane Akcije u bliskoj saradnji sa svojim tehničkim tijelom Centrom za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini (BHMACH). Komisija za deminiranje promovirala

je i podržala koncept općine bez mina nakon konsultacija sa gradonačelnicima širom zemlje. Lokalne vlasti su ključni sudionik u prošlim i tekućim programima protuminskog djelovanja koje podržava Evropska unija. Također, Federalna uprava civilne zaštite i Uprava civilne zaštite Republike Srpske provode svoj mandat, uključujući čišćenje od mina i neeksplozivnih ubojnih sredstava (NUS) na nivou zajednice i općine. Ovom akcijom, agencije Civilne zaštite će koordinirati svoje planove čišćenja sa općinama i BHMACH-om i na taj način, kroz efikasno planiranje, doprinijeti čišćenju i oslobađanju većih površina. BHMACH će preko svog sjedišta u Sarajevu i 8 regionalnih ureda u Banja Luci, Palama, Tuzli, Brčkom, Mostaru, Travniku i Bihaću koordinirati implementaciju u odabranim općinama i aktivno će podržavati koncept oslobađanja zemljišta.

U pogledu deminiranja, EUFOR ima ulogu nadgledanja, zasnovanu na potrebi da bude potpuno svjestan minske situacije s ciljem zaštite snaga, koja se također razvila u ulogu mentora, s obzirom na blisku vezu sa sigurnim i bezbjednim okruženjem, što je EUFOR ovlašten da podržava. EUFOR, stoga, blisko sarađuje s vlastima za protuminsko djelovanje – kako civilnim (BHMACH), tako i vojnim (Oružane snage BiH) – i sa Uredom Evropske Unije u Bosni i Hercegovini, kako bi podijelio neophodnu tehničku ekspertizu i osigurao zajedničko djelovanje prema potrebi.

-Komplementarnost sa državnim strategijama.

Strategija protivminskog djelovanja 2018-2025 predviđa da Bosna i Hercegovina bude oslobođena mina i eksplozivnih ostataka rata, dok se u **Strateškom planu ruralnog razvoja Bosne i Hercegovine (2018-2021)** navodi da je jedna od ključnih prepreka za bolje korištenje poljoprivrednog zemljišta značajno minski sumnjivo područje.

Strategija protuminskog djelovanja 2018-2025 predviđa sljedećih pet strateških oblasti: upravljanje informacijama, državno vlasništvo i komunikacije, istraživanje i čišćenje, upozoravanje na mine, upravljanje zaostalom kontaminacijom. Predložena akcija se direktno odnosi na Strategiju protuminskog djelovanja i doprinosi boljem ostvarivanju prioriteta ruralnog razvoja identifikovanih u Strategiji ruralnog razvoja BiH. Akcija će povećati broj opština u BiH bez mina i na taj način podržati siguran i održiv povratak u predratna naselja.

2.3. Relevantnost i komplementarnost sa strategijama koje podržavaju ključni nacionalni akteri

Ovom akcijom će se poboljšati kapaciteti vlasti za upravljanje granicom i migracijama, te operativni kapacitet granične policije, odnosno ojačati granične i migracijske sposobnosti državnih vlasti, uključujući suzbijanje i sprječavanje krijumčarenja migranata i trgovine ljudima u skladu sa EU i međunarodnim standardima.

Područja zagađena minama i dalje predstavljaju prepreku ekonomskom i infrastrukturnom razvoju. Ostvarujući svoje ciljeve u skladu sa Strategijom protuminskog djelovanja, predložena Akcija uklanja identificirane prepreke za ekonomski i infrastrukturni razvoj u nizu općina i podržava cilj Bosne i Hercegovine da postigne status države bez mina, u skladu sa svojim obavezama iz Ottawске konvencija. Akcija jača institucionalnu saradnju i koordinaciju, te ostvaruje sinergijski učinak u oblasti obrazovanja, zapošljavanja i socijalne politike, ruralnog razvoja, doprinoseći ekonomskom rastu BiH. Akcija će ojačati institucionalne kapacitete, BHMACH-a, i uprava civilne zaštite RS i FBiH.

Sektorski pristup

Državne strategije na nivou BiH u unutrašnjim poslovima su strategije i akcioni planovi u sljedećim oblastima:

integrisano upravljanje granicom, azil i migracije, malokalibarsko i lako naoružanje, terorizam, organizirani kriminal, borba protiv korupcije, trgovina ljudima, zatim tu je i Akcioni plan za sprječavanje pranja novca u BiH kao i Državna strategija nadzora nad opojnim drogama, sprječavanja i suzbijanja zloupotrebe opojnih droga u BiH. **Institucionalni ustroj Sektora za unutrašnje poslove** čini 36 institucija i agencija, među kojima su: Ministarstvo sigurnosti BiH, Ministarstvo unutrašnjih poslova FBiH, Ministarstvo unutrašnjih poslova RS, 10 kantonalnih ministarstava unutrašnjih poslova, Državna agencija za istrage i zaštitu (SIPA), Granična policija BiH, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH, itd. Saradnja i koordinacija između institucija u različitim oblastima ovog sektora odvija se u skladu sa zakonskim odredbama. Okvir za evaluaciju učinka je djelimično uspostavljen. Granična policija BiH definiše indikatore za praćenje provođenja strategije, a njihove vrijednosti su utvrđene. Osim toga, uspostavljena je i metodologija izvještavanja, odnosno prikupljanja podataka i informacija od lokalnog do centralnog nivoa organizacije Granične policije BiH. Godišnji program aktivnosti povezan je sa aktivnostima utvrđenim Akcionim planom za implementaciju Strategije integrisanog upravljanja granicom (IUG) u BiH, koja predstavlja ključnu strategiju za obavljanje aktivnosti Granične policije.

2.4. Relevantnost i komplementarnost sa politikom EU i pomoći EU i drugih donatora

Akcija direktno doprinosi ukupnom cilju prozora 1 IPA III da se ojača vladavina prava, demokratije, poštivanja ljudskih prava i međunarodnog prava.

Akcija posebno doprinosi specifičnom cilju **prozora IPA III 1, tematskog prioriteta 4** u njegovom aspektu jačanja upravljanja granicom, kao i strateške i operativne saradnje u oblasti migracija, duž različitih stubova: neregularne migracije, upravljanje granicom, međunarodna zaštita i zakonita migracija. Komponenta akcije koja se odnosi na deminiranje uklapa se u plan prozora 1 IPA III, Tematski prioritet 3 za podršku akcijama koje se bave prijetnjama od protupješačkih mina i eksplozivnih ostataka rata, uključujući improvizirane eksplozivne naprave.

Kroz svoje ciljeve, jačanje nadležnih institucija u oblastima koje se bave integrisanim upravljanjem granicom (IUG) i migracijama, Akcija doprinosi zahtjevima i preporukama specifičnih instrumenata politike proširenja EU.

Strategija za zapadni Balkan (2018)¹ kojom se traži efikasnije djelovanje na poboljšanje kontrole granica i borbu protiv neregularnih migracija i krijumčarenja migranata; pojačati stratešku i operativnu saradnju unutar zapadnog Balkana u oblasti migracija i upravljanja granicama; daljnja konsolidacija kapaciteta za upravljanje granicama i migracijama; a posebno identifikacija i uklanjanje preostalih mina;

Analitički izvještaj za 2019. godinu² koji ukazuje na to da su kapaciteti za upravljanje granicama i migracijama nedovoljni i da je koordinacija među institucijama na različitim nivoima vlasti loša, te da je zagađenje minama jedan od glavnih rizika od katastrofe za građane Bosne i Hercegovine;

Izvještaj Komisije za Bosnu i Hercegovinu iz 2021. godine³ ukazao je na potrebu da Bosna i Hercegovina značajno unaprijedi upravljanje migracijama i sistemom azila, te osigura efikasnu koordinaciju; osigura dovoljne i odgovarajuće

smještajne kapacitete, pravedno raspoređene među entitetima i svim kantonima; osigura pristup procedurama za azil; poveća nadzor granice, uključujući ljudske resurse i opremu; poboljša pravni okvir i kapacitete za dobrovoljni i prisilni povratak; i pojača borbu protiv transnacionalnih mreža organizovanog kriminala.

Još uvijek postoje ozbiljne prepreke da se osigura efikasan pristup procedurama za azil. Služba za poslove sa strancima i Granična policija nemaju dovoljno kadrovskih i prostornih kapaciteta da registruju namjere azila izražene pri ulasku u zemlju. Ovo je problem koji traje od 2018. godine.

Bosna i Hercegovina tek treba uspostaviti Državni koordinacioni centar (DKC) u skladu sa EU/Schengen acquis i najboljom praksom za razmjenu informacija i koordinaciju između svih relevantnih agencija za provođenje zakona.

Program ekonomskih reformi Bosne i Hercegovine (PER) identifikira nedovoljnu borbu protiv organiziranog kriminala i migrantsku krizu kao ključne prepreke za unapređenje sigurnog okruženja za poslovanje i rast BDP-a u regionu i šire; potrebu za jačanjem institucionalnog okvira u borbi protiv organizovanog kriminala i drugih oblika teškog kriminala; poboljšanje graničnih prijelaza (sa dugim vremenima čekanja na carinske procedure na njima) na glavnim tranzitnim pravcima uključujući poboljšanje infrastrukture na graničnim prijelazima na putnim pravcima.

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) koji obavezuje BiH da nastavi sa borbom protiv organiziranog kriminala i ilegalnih migracija; i da se daju prioritet borbi protiv i sprečavanju kriminalnih i neregularnih aktivnosti.

Smjernice za provedbu Zelene agende za Zapadni Balkan (2020)⁴ u kojima se navodi potreba da BiH unaprijedi operativnu logistiku i korištenje modernog softvera na graničnim prijelazima, kao i da se osiguraju administrativni kapaciteti za borbu protiv ekološkog kriminala i drugih teških prekršaja kroz učinkovite ekološke inspekcije i administrativno provođenje i krivično gonjenje. **Strategija prilagodavanja klimatskim promjenama i niskoemisionog razvoja Bosne i Hercegovine za period 2020-2030** nastoji povećati otpornost Bosne i Hercegovine na klimatske varijabilnosti i klimatske promjene, čime se osigurava ekonomski napredak. **Strategija prilagodavanja klimatskim promjenama i niskoemisionog razvoja Bosne i Hercegovine za period 2020-2030** nastoji povećati otpornost Bosne i Hercegovine na klimatske varijabilnosti i klimatske promjene, čime se osigurava ekonomski napredak.

2.5. Naučene lekcije i veze sa prethodnom finansijskom pomoći

Ključna lekcija koju je Državni revizor naznačio, a koja je uočena i u prethodnim projektima finansiranim iz IPA fondova, jeste da "broj projekata deminiranja koji su rezultirali otkrivanjem jedne ili nijedne mine nije mali, iako su početne informacije ukazivale na mnogo veći broj mina. Od 384 analizirana projekta, procenat uspješno procijenjenog broja mina u odnosu na broj očekivanih mina je 2,5%. Studija slučaja koju su zajednički proveli Delegacija EU u Bosni i Hercegovini i EUFOR Althea 2016. godine pokazala je da u posljednjih sedam godina podaci o korištenim, deminiranim, visoko rizičnim i nisko rizičnim područjima nisu pravilno evidentirani u službenoj bazi podataka Centra za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini (BHMAL). Kao glavni razlozi identifikovani su nedostaci u procesa kontrole kvaliteta, nedovoljna posvećenost terenskog osoblja i neefikasna upotreba resursa.

¹ COM(2018) 65 final

² SWD(2019) 222 final

³ SWD(2021) 291 final /2

⁴ SWD(2020) 223 final

U tom kontekstu, u decembru 2017. godine, odobrena je izuzetna mjera pomoći u okviru Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru (Program ref: IcSP 2017 / 30). Osmišljen je pod snažnim rukovodstvom BHMACH-a, a implementirali su ga Centar za uklanjanje mina u BiH, Oružane snage BiH, Norveška narodna pomoć i Razvojni program Ujedinjenih nacija u periodu od 2018. do 2019. godine. Pregledom mape, prikupljanjem novih dokaza, intervjuima sa lokalnim zainteresovanim stranama i zračnim snimcima, sprovedeno je netehničko snimanje kompletnog sumnjivog opasnog područja. To pruža nove digitalne informacije i preciznije mapiranje područja visokog rizika. Treba napomenuti da je približno 100 km² koje će biti oslobođeno u okviru ove akcije odabrano iz nove baze podataka za 2019. godinu. Stoga se sa sigurnošću može reći da je uspješna implementacija projekta finansiranog od strane IcSP-a doprinijela stvaranju operativnih uslova za veliki IPA program finansiranja oslobađanja zemljišta, čime se na najbolji način koriste dosadašnja iskustva i u komplementarnosti sa drugim instrumentima Evropske unije.

U oblasti migracija i upravljanja granicama, BiH je podržana kroz nekoliko fondova pomoći, od bilateralnih donatora, EU i razvojnih banaka. BiH provodi drugu Posebnu mjeru podrške Bosni i Hercegovini u upravljanju migracijama za 2019. godinu koju finansira EU u iznosu od 23 miliona eura i ima za cilj da podrži BiH u poboljšanju kapaciteta za identifikaciju, registraciju i upućivanje državljana trećih zemalja koji prelaze granicu, pružanje adekvatnog smještaja osjetljivog na zaštitu i osnovnih usluga za izbjeglice, tražioce azila i migrante (adresiranje posebnih potreba ranjivih grupa osoba, djece i maloljetnika bez pratnje), kao i jačanje kapaciteta za kontrolu i nadzor granice, čime se doprinosi borbi protiv i prevenciji krijumčarenja migranata, trgovine ljudima i drugih vrsta prekograničnog kriminala. Ovo predstavlja nastavak prve Posebne mjere iz 2018. godine kojom je podržano oko 2.700 migranata i izbjeglica obezbjeđivanjem hrane i smještaja, pristupa sanitarnim vodama, higijenskim i socijalnim uslugama, kroz koordinaciju i upravljanje četiri privremena prihvatna centra u Unsko-sanskom kantonu i jednog u Sarajevskom kantonu.

Prije povećanih dolazaka u Bosnu i Hercegovinu u prvoj polovini 2018. godine, EU je već uložila, sve od 2007. godine, 24,6 miliona eura za podršku Bosni i Hercegovini u oblasti migracija i upravljanja granicama, uglavnom kroz tehničku pomoć, nabavku opreme, izgradnju prihvatnog objekta za iregularne migrante u Istočnom Sarajevu i Centra za azil u Delijašu, Trnovu, sanaciju infrastrukture granične policije, jačanje kapaciteta i nabavku opreme za graničnu policiju, uključujući video nadzor graničnih prijelaza. Krajem 2017. godine izdvojena su dodatna sredstva za unapređenje informacionog sistema granične kontrole i infrastrukture graničnih prijelaza i nadogradnju Migracionog informacionog sistema koji se odnosi na biometrijske podatke stranaca.

Razvojna banka Vijeća Evrope (CEB) podržala je vladine napore da uspostavi novi prihvatni centar na području Sarajeva (kasarna Ušivak kod Hadžića) kroz "Hitan odgovor na migrantsku i izbjegličku situaciju u Bosni i Hercegovini kroz ciljane intervencije u skloništa u Sarajevu".

Od januara 2016. godine, Bosna i Hercegovina, također, ima koristi od regionalnog programa IPA II "Podrška upravljanju migracijama osjetljivim na zaštitu na Zapadnom Balkanu i u Turskoj". Glavni cilj programa je podrška ciljnim državama u razvijanju odgovora na mješovitu migraciju osjetljivu na zaštitu uz usklađivanje sa politikama EU i međunarodnim standardima. Druga faza Programa traje do 2021. godine.

3. OPIS AKCIJE

3.1. Planirani rezultati i logika intervencije (opisivanje uzročne veze između utjecaja, ishoda i rezultata, uključujući i pretpostavke)

Ukoliko se dalje razvijaju kapaciteti državnih institucija koje upravljaju migracijama (**Ishod 1.1**) i nadležno osoblje nastavi da radi u sektoru i redovno koristi novu opremu, informatičke alate, instrumente, znanja i vještine u svakodnevnom poslu, tada će kapaciteti nadležnih institucija u oblastima ukupnog upravljanja migracijama biti dodatno ojačani (**Ishod 1**).

Ukoliko se kapaciteti nadležnih institucija u oblastima ukupnog upravljanja migracijama dodatno ojačaju (**Ishod 1**) i politička i ekonomska stabilnost BiH i regiona ostane na istom nivou, tada će sigurnost i bezbjednost i poštovanje ljudskih prava građana i migranata u BiH biti poboljšana (**Utjecaj**).

Ukoliko se oslobode ciljane minski sumnjiva područja (MSP) po općinama (**Rezultat 2.1**) i sva minski sumnjiva područja ciljanih 20 općina budu uključena u listu prioriteta za 2021. i 2022. godinu, tada će se povećati razvojni potencijali općina za deminiranje u BiH (**Ishod 2**).

Ukoliko se ojačaju kapaciteti državnih tijela za protuminsko djelovanje (**Rezultat 2.2**) i BHMACH pravovremeno izvrši netehničko izviđanje, u koordinaciji sa svim državnim i nedržavnim operaterima koji će provoditi tehničke metode (tehničko izviđanje, čišćenje) i ako Vlada Bosne i Hercegovine obezbijedi sredstva za održavanje kupljene opreme i nastavak licenciranja, tada će se povećati razvojni potencijali općina za deminiranje u BiH (**Ishod 2**).

Ukoliko se povećaju razvojni potencijali općina za deminiranje u BiH (**Ishod 2**) i ostane ista motivacija institucija za protuminsko djelovanje za postizanje ciljeva Strategije protuminskog djelovanja, tada će se poboljšati sigurnost i bezbjednost i poštovanje ljudskih prava građana i migranata u BiH (**Utjecaj**).

3.2. Indikativni tip aktivnosti

Ishod 1: Dalje ojačani kapaciteti nadležnih institucija u oblastima ukupnog upravljanja migracijama, borbe protiv organiziranog kriminala i drugih nezakonitih radnji u BiH

Rezultat 1.1 Kapaciteti institucija koje upravljaju migracijama su dodatno razvijeni.

Aktivnost 1.1.1 Opremiti organe vlasti koji upravljaju migracijama da budu ažurirani i sposobni da se nose sa povećanim izazovima na terenu.

Državni nivoi vlasti koji se bave migracijskim izazovima treba da pokriju niz oblasti i da odgovore na brojne izazove, tako da će ih ova aktivnost opremiti sa (ali ne ograničavajući se na): vozilima (specijalna, kopnena, 4 W, itd.), opremom za nadzor i komunikaciju, identifikacijskim sistemom, sistemom za upravljanje podacima, prilagođenim sistemom baza podataka, sredstvima za online komunikaciju, alatima za arhiviranje i analizu podataka, opremom za obradu dokumenata, nadograđenim MIS sistemom. Ova aktivnost će biti komplementarna državnoj i regionalnoj pomoći EU.

Realizacijom ove aktivnosti nadležni organi Bosne i Hercegovine, kao što su Granična policija, Služba za poslove sa strancima i Državna agencija za istrage i zaštitu, unaprijedit će svoje tehničke i operativne kapacitete za rješavanje izazova vezanih za upravljanje migracijama.

Opremanje Granične policije BiH specijalnim vozilima i jačanje informacionog sistema za nadzor granice doprinijet će efikasnosti nadzora državne granice, otkrivanju i sprječavanju ilegalnih prelazaka granice, otkrivanju i sprječavanju

krijumčarenja ljudi i robe, borbi protiv trgovine ljudima i drugih oblika prekograničnog kriminala.

Planirana aktivnost doprinijeće unapređenju informacionih (IT) kompetencija i kapaciteta Službe za poslove sa strancima u cilju efikasnijeg suprotstavljanja budućim trendovima i izazovima iregularnih migracija, što bi rezultiralo efikasnijim doprinosom bezbjednosnom sistemu BiH. Nabavka IT sistema i alata za identifikaciju migranata, uspostavljanje backup sistema podataka, razvoj IT alata za skladištenje i analizu podataka, kao i nabavka opreme za rad sa dokumentima i nadogradnja MIS sistema sa DWH/BI modulom omogućuje efikasno, efektivno i pravovremeno pružanje usluga, te podrška u planiranju i realizaciji budućih aktivnosti uz minimiziranje troškova, s ciljem većeg doprinosa bezbjednosnoj situaciji u Bosni i Hercegovini. Državna agencija za istrage i zaštitu (SIPA) kontinuirano provodi aktivnosti na sprječavanju i otkrivanju krivičnih djela krijumčarenja migranata i trgovine ljudima u mješovitoj migraciji. Realizacijom predložene aktivnosti unaprijedit će se kapaciteti SIPA-e u pogledu prevencije i otkrivanja krivičnih djela.

Ishod 2: Povećani razvojni potencijali općina za deminiranje u BiH

Rezultat 2.1: Oslobođena ciljana minski sumnjiva područja (MSA) po općinama

Aktivnost 2.1.1 - Tehničko izviđanje i čišćenje na odabranim minski sumnjivim područjima izvršiće agencije civilne zaštite i akreditovane nevladine organizacije i/ili komercijalne kompanije. BHMACH će izvršiti netehničko izviđanje na odabranim minski sumnjivim područjima.

Aktivnost 2.1.2 - Redovno praćenje i osiguranje kvaliteta implementacije.

Rezultat 2.2: Ojačani kapaciteti državnih tijela za protuminsko djelovanje

Aktivnost 2.2.1 – Oprema će biti stavljena na raspolaganje državnim tijelima za protuminsko djelovanje i agencijama civilne zaštite za provedbu ove akcije. Provest će se procjena potreba, a korisnicima (tj. BHMACH-u, agencijama civilne zaštite) će se dati informacije za povećanje efikasnosti njihovog učinka u vezi sa ciljevima ove akcije.

3.3. Rizici i pretpostavke

Rizici	Nivo rizika (V/S/N)	Mjere ublažavanja
Politička neslaganja i nespремnost da se podrži provođenje protuminskog djelovanja.	S	Nastavak političkog dijaloga kako bi se osigurala puna svijest domaćih institucija o važnosti akcije u cilju postizanja cila da Bosne i Hercegovine bude bez mina, u skladu sa Strategijom protuminskog djelovanja države i njenim međunarodnim obavezama prema Ottawskoj konvenciji.
Nedostatak efikasne komunikacije i koordinacije može omesti implementaciju i smanjiti uspjeh postignuća.	S	Poduzet će se neophodne mjere kako bi se osigurala koordinirana i paralelna realizacija svih planiranih aktivnosti za uspješnu implementaciju projekta. To će uključivati organizovanje redovnih sastanaka i konsultacija sa predstavnicima svih institucija korisnica.
Aktivnosti u okviru akcije mogu biti odgođene zbog neželjenog eksplozivnog događaja ili opasnosti po sigurnost tokom operacija na terenu i implikacija i preporučenih mjera praćenja.	S	Poduzet će se sigurnosne mjere kako bi se smanjila vjerovatnoća nesreće. Međutim, one neće u potpunosti eliminirati rizik. Zahtjevi za prevenciju rizika već su ugrađeni u Standardnu operativnu proceduru (SOP) koja će se primjenjivati tokom realizacije Akcije, a aktivnosti u

	okviru Akcije će se preduzimati u skladu sa SOP-om.

Pretpostavke (koje će se odraziti u gornjoj matrici logičkog okvira) – grupisane prema rezultatima i ishodima

Ishod 1: Dalje jačanje kapaciteta nadležnih institucija u oblastima ukupnog upravljanja migracijama, borbe protiv organiziranog kriminala i drugih nezakonitih radnji u Bosni i Hercegovini

-Politička i ekonomska stabilnost Bosne i Hercegovine i regiona ostaje na istom nivou.

-Na svim nivoima vlasti u BiH postoji politička volja da se podrži provođenje protuminskog djelovanja.

Rezultat 1.1: Dalje razvijanje kapaciteta državnih institucija koje upravljaju migracijama

-Nadležno osoblje nastavlja redovno koristiti nove IT alate, instrumente, znanja i vještine u svakodnevnom poslu.

Ishod 2: Povećani razvojni potencijali općina za deminiranje u Bosni i Hercegovini

-Motivacija institucija protivminskog djelovanja za postizanje ciljeva Strategije protivminskog djelovanja ostaje ista.

Rezultat 2.1: Oslobođena ciljana minski sumnjiva područja (MSA) po općinama

-Sva minski sumnjiva područja ciljanih 20 općina uključena su na listu prioriteta za 2021. i 2022. godinu

Rezultat 2.2: Ojačani kapaciteti nacionalnih tijela za uklanjanje mina

-BHMACH pravovremeno provodi netehničko izviđanje, u koordinaciji sa svim državnim i nedržavnim operaterima koji će provoditi tehničke metode (tehničko izviđanje, čišćenje).

-Vlada BiH osigurava sredstva za održavanje kupljene opreme i nastavak i održavanje licenci.

3.4 Uključivanje/Integracija

Kako ova Akcija doprinosi rodnoj ravnopravnosti i osnaživanju žena i djevojčica (u skladu sa strategijom EU za rodnu ravnopravnost 2020-2025)?

Principi jednakih mogućnosti se propisno uzimaju u obzir tokom projektnog ciklusa, i Akcija će promovirati okruženje koje je pogodno i omogućava rodnu ravnopravnost, osiguravajući ravnopravno učešće žena i muškaraca u svim akcionim aktivnostima.

Kako se ova akcija bavi životnom sredinom i klimatskim promjenama?

Akcija i aktivnosti koje proizilaze iz nje neće imati negativan utjecaj niti će ugroziti životnu sredinu, zdravlje i bezbjednost ljudi u budućnosti. Aktivnosti koje proizilaze iz ove akcije će biti realizovane na ekološki najprihvatljiviji mogući način. U oblasti deminiranja, Akcija će imati pozitivan uticaj na životnu sredinu jer će poljoprivredno i šumsko zemljište biti vraćeno na korištenje stanovništvu, a resursi će se koristiti na regulisan i kontrolisan način. Provedba predložene deminerske intervencije će direktno podržati organe vlasti u BiH u čišćenju sumnjivih minskih područja, stavljajući ih pod redovno upravljanje, posebno onih sa visokim šumama i kvalitetnim resursima. Nadalje, deminiranje poljoprivrednih i ruralnih područja će poboljšati očuvanje i efikasno korištenje prirodnih resursa. Predložena Akcija dodatno će podržati organe vlasti u BiH da isporuče rezultate koji su eksplicitnije povezani sa održivim korištenjem zemljišta i postizanjem ciljeva Zelenog dogovora EU koji se odnose na povećanje vrijednosti koja se daje zaštiti i obnovi prirodnih ekosistema, održivom korištenju resursa i poboljšanju ljudskog zdravlja.

Drugo (kao što su otpornost i osjetljivost na sukobe, Romi, osobe s invaliditetom i druge ranjive grupe)

Na osnovu temeljnih principa promoviranja ravnopravnosti i borbe protiv diskriminacije, učešće u akciji će biti zagarantovano na osnovu jednakog pristupa bez obzira na spol, rasno ili etničko porijeklo, vjeru ili uvjerenje, invaliditet, godine ili seksualnu orijentaciju, kao i vodeći računa o promocija i učešće osoba sa invaliditetom.

3.5 Uslovi za implementaciju
Ne postoje posebni uslovi za efikasnu i blagovremenu implementaciju Akcije.
3.6 Logički okvir

Rezultati	Lanac rezultata: Glavni očekivani rezultati (maksimalno 10)	Indikatori (najmanje jedan po očekivanom rezultatu)	Polazne linije (godina)	Ciljevi (godina)	Izvori podataka (1 po indikatoru)	Pretpostavke
Utjecaj	Da se osigura efikasno upravljanje migracijama i granicama, poštivanje ljudskih prava i sloboda osoba u situaciji ugroženosti i osiguranje sigurnosti i bezbjedosti građana i migranata u BiH.	Broj migranata, izbjeglica, azilanata i drugih zabrinutih osoba kojima je pružena pomoć i zaštita. Broj migranata, izbjeglica, tražitelja azila i drugih osoba od interesa UNHCR-a prema situaciji (razvrstano po spolu) Broj sigurnosnih opasnosti vezanih za mine i eksplozivne ostatke rata.	Podaci se prikupljaju iz godišnjih izvještaja	Postavite cilj	Evropska komisija UNHCR	Nije primjenjivo
Ishod 1	Dalje jačanje kapaciteta nadležnih institucija u oblastima ukupnog upravljanja migracijama u BiH	Broj otkrivenih nezakonitih radnji (krivično djelo i prekršaj) na granici Broj otkrivenih i procesuiranih slučajeva, te razmijenjenih informacija o migracijama, krijumčarenim migrantima i slučajevima trgovine ljudima.	1896 (254 krivična djela i 1642 prekršaja) (2017.) (0)	2000 (280 krivičnih djela i 1720 prekršaja) (2027) Povećanje	Izvještaji Granične policije (GP) BiH Migracijski profil BiH	Politička i ekonomska stabilnost BiH i regiona ostaje na istom nivou
Ishod 2	Povećani razvojni potencijali općina za deminiranje u BiH	Broj općina bez mina	20 (2021)	117 (2027) (Sve općine u kojima se sumnja na postojanje mina postale su očistene)	Godišnji izvještaji o protuminskom djelovanju koje odobrava Vijeće ministara Izvještaj o implementaciji projekta	Motivacija institucija za protivminsko djelovanje za postizanje ciljeva Strategije protivminskog djelovanja ostaje ista
Rezultat 1.1 vezan za Ishod 1	Dalje razvijanje kapaciteta državnih institucija koje upravljaju migracijama	Procenat korišćenja specijalizovane opreme	0%	80%	Migracijski profil BiH	Zaduženo osoblje nastavlja sa radom u sektoru i redovno koristi novu opremu, IT alate, instrumente, znanja i vještine u svakodnevnom poslu.
Rezultat 2.1 vezan za Ishod 2	Oslobodena ciljana minski sumnjiva područja (MSA) po općinama	Broj kvadratnih kilometara poništenih netehničkim pregledom Broj kvadratnih kilometara smanjen i očišćen tehničkim metodama (tehnički pregled, čišćenje)	0 kvadratnih km 77 kvadratnih km	967 kvadratnih km 0 kvadratnih km	Izvještaji o implementaciji projekta	Sva minski sumnjiva područja ciljanih 20 općina uvrštena su na listu prioriteta za 2021. i 2022.
Rezultat 2.2 vezan za Ishod 2	Ojačani kapaciteti državnih tijela za uklanjanje mina	Broj minski sumnjivih područja (MSA)	480	0 *Obaveza prema Ottawskoj konvenciji	Godišnji izvještaj Ministarstva sigurnosti Izvještaji o implementaciji projekta	BHMAC pravovremeno provodi netehničko izviđanje, u koordinaciji sa svim državnim i nedržavnim operaterima koji će provoditi tehničke metode (tehnički pregled, čišćenje) Vlada BiH osigurava sredstva za održavanje kupljene opreme i nastavak licenci.

4. ARANŽMANI IMPLEMENTACIJE

Uvođenje reference na finansiranje zasnovano na učinku/rezultatima ako je primjenjivo u 4.4 i 4.6

Numeracija navedena u poglavlju 4 će biti ažurirana kada struktura bude konačna

4.1 Ugovor o finansiranju

U cilju realizacije ove akcije, predviđeno je zaključivanje ugovora o finansiranju sa državom partnerom.

4.2 Modaliteti implementacije

Komisija će osigurati da se poštuju odgovarajuća pravila i procedure EU-a za pružanje finansiranja trećim stranama, uključujući postupke revizije, gdje je to prikladno, i usklađenost aktivnosti sa restriktivnim mjerama EU-a¹.

¹ www.sanctionsmap.eu Napominjemo da je mapa sankcija IT alat za identifikaciju režima sankcija. Izvor sankcija proizilazi iz pravnih akata objavljenih u Službenom listu (SL). U slučaju neslaganja između objavljenih pravnih akata i ažuriranja na web stranici, prevladava verzija objavljenih u Službenom listu (SL).

4.2.1. Direktno upravljanje (Nabavka)

Dio akcije će se provoditi pod direktnim upravljanjem Delegacije EU u Bosni i Hercegovini. Ovo je indikativni spisak ugovora, koji bi obezbijedili kontinuitet pomoći EU u sektoru, na osnovu realizovanih projekata, odnosno onih prijekats koji će biti završeni u narednom periodu.

U cilju poboljšanja sigurnosti i bezbjednosti i poštivanja ljudskih prava građana i migranata u BiH (Utjecaj) planirana nabavka opreme podržat će oganje vlasti u BiH u jačanju kapaciteta za borbu protiv organiziranog kriminala, kao i u upravljanju migracijama (Rezultat 1.1). Nadalje, ova Akcija će podržati jačanje kapaciteta državnih tijela za protuminsko djelovanje (Rezultat 2.2).

Predmet	Indikativni tip (radovi, snabdijevanje, usluge)	Indikativno tromjesečje početka procedure
Migracija: Aktivnost 1.1.1	Snabdijevanje	T1 2022
Deminiranje: Aktivnost 2.2.1	Snabdijevanje	T1 2022

4.2.2. Indirektno upravljanje povjerenim subjektom[ima] (tj. organizacijom države članice, trećom zemljom donatorom, specijaliziranom (tradicionalnom/regulatornom) agencijom EU, međunarodnom organizacijom)

Dio ove akcije, posebno, može se implementirati u indirektnom upravljanju sa Međunarodnim povjereničkim fondom za unapređenje ljudske sigurnosti (ITF), vidi Dio 4.3.4

Implementacija od strane ovog subjekta podrazumijeva rezultat 2.1, aktivnosti 2.1.1 i 2.1.2.

Predviđeni subjekt je odabran prema sljedećim kriterijima:

- finansijski i operativni kapacitet podnosioca prijave.
- tehnički kapaciteti, kao što je iskustvo u pripremi i implementaciji zajedničke izgradnje kapaciteta i sličnih projekata; veliko iskustvo u upravljanju velikim i složenim programima ili projektima koji se odnose na rezultate, veliko iskustvo u implementaciji (npr. sličnih projekata) projekata deminiranja, dokumentovani kapacitet za mobilizaciju relevantnih mreža u državama članicama EU, BiH i regionu.

Ako pregovori sa povjerenim subjektom ne uspiju, taj dio ove radnje može se provesti u indirektnom upravljanju sa drugim alternativnim subjektom kojeg će službe Komisije odabrati po istim kriterijima odabira.

U slučaju da bi bilo potrebno zamijeniti predviđeni subjekt, službe Komisije mogu odabrati zamjenski subjekt koristeći iste kriterije odabira navedene gore. Ako se subjekt zamjenjuje, odluka o njegovoj zamjeni mora biti obrazložena.

Ako pregovori sa povjerenim subjektom ne uspiju, taj dio ove Akcije može se implementirati u direktnom upravljanju u skladu sa modalitetima implementacije navedenim u Dijelu 4.3.8

4.3 Promjene s indirektnog na način direktnog upravljanja (i obrnuto) zbog izuzetnih okolnosti (jedna alternativna druga opcija)

Ukoliko pregovori sa gore navedenim subjektom ne uspiju, taj dio ove akcije može se realizovati u direktnom upravljanju kao grantovi za aktivnosti predviđene Aktivnostom 2.1.1 i Nabavka (ugovor o uslugama) za aktivnost 2.1.2.

4.4. Opseg geografske podobnosti za nabavku i grantove

Primjenjivat će se geografska podobnost u smislu mjesta osnivanja za učešće u postupcima nabavke i dodjele grantova i u pogledu porijekla dogovorenih nabavki, kako je to utvrđeno u osnovnom aktu i navedeno u relevantnom ugovornom dokumentu.

4.5. Indikativni budžet

	Doprinos EU (iznos u EUR)	Indikativni doprinos treće strane, u EUR
ISHOD 1: Dodatno ojačani kapaciteti nadležnih institucija u oblastima ukupnog upravljanja migracijama, borbe protiv organiziranog kriminala i drugih nezakonitih radnji u BiH		
Rezultat 1.1: Dalje razvijanje kapacitets državnih institucija koje upravljaju migracijama koje se sastoje od	5.000.000	N.A.
Direktno upravljanje (nabavka) – vidi Dio Error! Reference source not found 4.3.3.	N.A.	N.A.
ISHOD 2: Povećanje razvojnih potencijala općina za deminiranje u BiH		
Rezultat 2.1: Ciljana minski sumnjiva područja (MSA) po oslobođenim opštinama, sastavljena od	9.150.000	N.A.
Indirektno upravljanje sa povjerenim subjektom, tj. Međunarodnim povjereničkim fondom za unapređenje ljudske sigurnosti (ITF), vidi Dio 4.3.4	9.150.000	N.A.
Rezultat 2.2: Ojačani kapaciteti državnih tijela za protuminsko djelovanje, sastavljeni od	850.000	N.A.
Direktno upravljanje (nabavka) – vidi Dio 4.3.3.	N.A.	N.A.
Nabavka – ukupna koverta prema Dijelu 4.3.3	5.850.000	N.A.
Evaluacija, (vidi Dio 5.3)	biće obuhvaćeno nekom drugom odlukom	N.A.
Revizija/Provjera troškova (vidi odjeljak 6)	biće obuhvaćeno nekom drugom odlukom	N.A.
Komunikacija i vidljivost (vidi odjeljak 7)	N.A.	N.A.
Nepredviđene situacije	N.A.	N.A.
UKUPNO	EU 15.000.000	0

4.6 Organizaciona postavka i odgovornosti

S obzirom na činjenicu da ova Akcija ima brojne korisnike aktivne u sektoru za provođenje zakona, važno je da oni od samog početka preuzmu stratešku, operativnu i strukturnu odgovornost i odgovornost za provođenje aktivnosti vezanih za Akciju. Puna posvećenost svih uključenih institucija koja je već uspostavljena tokom programiranja ove Akcije biće neophodna za postizanje rezultata Akcije, stoga će se ona nastaviti tokom cijelog trajanja realizacije Akcije. Implementaciju Akcije će voditi Upravni odbor. Uključit će predstavnike glavnih zainteresovanih strana. Sastav Upravnog odbora zavisit će od jednakog zastupanja interesa svih institucija, imajući u vidu efektivnost i efikasnost takvog tijela.

5. PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE O IZVEDBI/REZULTATIMA

5.1. Interni nadzor/monitoring

Akciju će redovno nadzirati Delegacija EU u Bosni i Hercegovini. Interno praćenje će se provoditi kroz sastanke upravnih odbora, tromjesečne preglede implementacije od strane Delegacije EU, provjere na licu mjesta, sastanke sa korisnicima i konsultantskim kompanijama/ugovaračima, dok će se eksterno praćenje provoditi kroz monitoring orijentiran na rezultate (ROM).

Na nivou djelovanja, pretpostavke su vezane za posvećenost i nesmetanu koordinaciju među svim sektorskim institucijama i objektivnu procjenu njihovih kapaciteta za provođenje planiranih intervencija.

Pored toga, Akcija može biti predmet eksternog praćenja u skladu sa pravilima i procedurama Evropske komisije utvrđenim Ugovorom o finansiranju. S obzirom na tehničku prirodu aktivnosti i širok geografski obim Akcije, za unapređenje monitoringa će biti angažovani eksperti za deminiranje.

Odbor za oslobađanje zemljišta je komplementarni forum za pitanja oslobađanje zemljišta. Akcija će podsticati koordinirano sektorsko planiranje. Lokalne vlasti će biti konsultirane u ranoj fazi procesa i od njih će biti zatraženo da angažuju koordinate protuminskog djelovanja na kantonalnom i općinskom nivou. Lista prioriteta BHMAC-a uzima u obzir postojeće općinske planove protuminskog djelovanja, kako bi se osigurali održivi rezultati protuminskog djelovanja. Akcija će imati za cilj da omogući efektivno preuzimanje ključnih funkcija od strane nacionalnih vlasti na različitim nivoima u partnerstvu sa civilnim društvom i privatnim sektorom. To će se zasnivati na povećanom kapacitetu glavnih sudionika.

5.2. Uloge i odgovornosti za prikupljanje podataka, analizu i izvještavanje

Sektorski upravni odbor će pratiti implementaciju Akcije. Akciju će redovno pratiti i Delegacija EU u BiH.

Kako bi se osiguralo adekvatno praćenje implementacije Akcije, u okviru Aktivnosti 2.1.2. će biti sprovedene dvije srednjoročne i jedna završna procjena rezultata Akcije. Svaka od srednjoročnih analiza će se provoditi nakon prve i druge godine implementacije Akcije, a ocjenjivanje će se vršiti u odnosu na srednjoročne ciljeve (milestones). Konačna procjena će se zasnivati na ciljevima definisanim za 2027. godinu predstavljenim u logičkom okviru. Rezultati ovih procjena biće predstavljeni Delegaciji EU, a nakon saglasnosti Delegatima EU Upravnom odboru sektora. Osim toga, Akcija bi mogla biti predmet vanjskog nadzora u skladu s pravilima i procedurama Evropske komisije utvrđenim u Ugovoru o finansiranju.

5.3. Evaluacija

Imajući u vidu prirodu aktivnosti, srednjoročna i/ili konačna evaluacija neće biti izvršena za ovu akciju ili njene komponente.

U slučaju da za neke komponente aktivnosti nije predviđena evaluacija, Komisija može, tokom implementacije, odlučiti da takvu evaluaciju izvrši iz valjano opravdanih razloga, bilo na vlastitu odluku ili na inicijativu partnera.

Usluge evaluacije mogu se ugovoriti na osnovu okvirnog ugovora.

Finansiranje evaluacije će biti pokriveno drugom mjerom koja predstavlja Odluku o finansiranju.

6. REVIZIJA

Ne dovodeći u pitanje obaveze koje se primjenjuju na ugovore zaključene za provedbu ove akcije, Komisija može, na osnovu procjene rizika, ugovoriti nezavisne revizije ili zadatke provjere rashoda za jedan ili više ugovora ili sporazuma.

Predviđeno je da se usluge revizije mogu ugovoriti na osnovu okvirnog ugovora.

7. KOMUNIKACIJA I VIDLJIVOST

Vidljivost EU finansiranja i komunikacija o ciljevima i uticaju akcija su zakonska obaveza za sve akcije koje finansira EU, kako je to navedeno u zahtjevima za komunikaciju i vidljivost EU koji su na snazi.

Konkretno, primaoci sredstava EU moraju obznani porijeklo dobijenih sredstava od EU i osigurati njihovu odgovarajuću vidljivost kroz:

-izjavu u kojoj se na vidljiv način ističe podrška dobijena od EU na svim dokumentima i komunikacijskom materijalu

koji se odnosi na implementaciju fondova, uključujući službeni web stranicu i račune društvenih medija, ako postoje; i

-promovisanje akcija i njihovih rezultata pružanjem koherentnih, efektivnih i proporcionalnih ciljanih informacija višestrukoj publici, uključujući medije.

Mjere vidljivosti i komunikacije sprovode, prema potrebi, državne administracije (na primjer, u vezi sa reformama vezanim za budžetsku podršku EU), povjereni subjekti, izvođači radova i korisnici grantova. Odgovarajuće ugovorne obaveze će biti uključene, pojedinačno, u sporazume o finansiranju, sporazume o delegiranju i ugovore o nabavci i grantovima.

Mjere će se zasnivati na posebnom planu komunikacije i vidljivosti, koji je uspostavljen i implementiran u skladu sa zahtjevima za komunikaciju i vidljivost EU koji su na snazi. Plan uključuje, između ostalog, komunikacijski narativ i glavne poruke za akciju, prilagođene različitim ciljnim grupama (zainteresovane strane, civilno društvo, šira javnost, itd.)

Mjere vidljivosti i komunikacije specifične za ovu akciju će biti komplementarne širim komunikacijskim aktivnostima koje direktno provode službe Evropske komisije i/ili Delegacije i uredi EU. Evropska komisija i Delegacije i kancelarije EU treba da budu u potpunosti informisani o planiranju i implementaciji specifičnih aktivnosti vidljivosti i komunikacije, posebno u pogledu komunikacijskog narativa i glavnih poruka.

Posebna pažnja će se posvetiti vidljivosti u vezi sa aktivnostima opremanja graničnih prijelaza i infrastrukture. Istovremeno, postoje i osjetljivosti vezane za neke od aktivnosti koje će se poduzeti u okviru akcije koje će se morati uzeti u obzir kada je u pitanju vidljivost. Status napretka deminiranja će se redovno saopštavati putem BHMAC-a i web stranica civilne zaštite i na druge načine koje državni partneri u provedbi smatraju odgovarajućim.

8. ODRŽIVOST

Aktivnosti vezane za upravljanje migracijama, Rezultat 1.1 će ojačati nadležne institucije i time doprinijeti sigurnosnom sistemu BiH i njenih građana.

Svaki razvoj informacijsko-komunikacijskih tehnologija (IKT) treba da poštuje postojeće standarde ili potrebe za interoperabilnosti IT sistema. Neophodne tehničke specifikacije će se dogovoriti sa nadležnim organima i obezbijediti prije objavljivanja tendera.

Konačno, obuke koje uključuju veliki broj predstavnika različitih institucija javne uprave trebale bi biti organizovane u bliskoj saradnji sa relevantnim institucijama za obuku javne uprave.

Za rezultat 2.1 i 2.2 minski sumnjiva područja će biti izvučena sa zvanične liste prioriteta u skladu sa Strategijom protivminskog djelovanja BiH 2018-2025.

Operativni kapacitet BHMAC-a će biti unaprijeđen kako bi se omogućila održiva implementacija oslobađanja zemljišta do krajnjeg datuma. Kapaciteti drugih sudionika također će se povećati kako bi se osiguralo da nadležni organi za protuminsko djelovanje mogu da prate brzinu implementacije svoje Strategije, kako je to potrebno do 2025. godine.

Positivan ishod ove akcije će u svojoj ranoj fazi biti dostupan lokalnim vlastima na različitim nivoima, pogođenim lokalnim zajednicama, donatorima i međunarodnim partnerima i koristit će se za dalju mobilizaciju resursa.

DODATAK 1.2

na Ugovor o finansiranju o godišnjem akcionom planu u korist Bosne i Hercegovine za 2021.

Akcijski dokument za "EU4 izborni proces"

1. SINOPSIS

1.1. Sažeta tabela akcija

Naslov	Akcija 02 - EU 4 izborni proces Godišnji akcioni plan u korist Bosne i Hercegovine za 2021. godinu			
CRIS broj	043-667/2			
Osnovni akt	Finansirano u okviru Instrumenta za pretprijetnu pomoć (IPA III)			
Timska evropska inicijativa	Ne			
Zona koja ima koristi od akcije	Bosna i Hercegovina			
Programski dokument	Programski okvir IPA III			
PRIORITETNE OBLASTI I INFORMACIJE O SEKTORIMA				
Prozor i tematski prioritet	Prozor 1: Vladavina prava, temeljna prava i demokratija Tematski prioritet 6: Demokratija			
Ciljevi održivog razvoja (SDGs)	Cilj 16. Promovirati mirna i inkluzivna društva za održivi razvoj, omogućiti pristup pravdi za sve i izgraditi efikasne, odgovorne i inkluzivne institucije na svim nivoima 16.6 Razviti efikasne, odgovorne i transparentne institucije na svim nivoima			
DAC kod(ovi)	150 Vlada i civilno društvo 15151 Izbori			
Modalitet(i) pomoći i modalitet(i) implementacije	Projektni pristup Direktno upravljanje, nabavke			
Glavni kanal isporuke ¹	Bilateralno			
Markeri (iz obrasca CRIS DAC)	Opći cilj politike	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Razvoj participacije/dobro upravljanje	☐	☐	☒
	Pomoć životnoj sredini	☒	☐	☐
	Rodna ravnopravnost i osnaživanje žena i djevojčica	☐	☒	☐
	Razvoj trgovine	☒	☐	☐
	Reproduktivno zdravlje, zdravlje majki, novorođenčadi i djece	☒	☐	☐
	Smanjenje rizika od katastrofa	☒	☐	☐
	Uključivanje osoba sa invalidnošću	☐	☒	☐
	Ishrana	☒	☐	☐
	Oznake konvencije RIO	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Biološka raznolikost	☒	☐	☐
	Borba protiv dezertifikacije	☒	☐	☐
	Ublažavanje klimatskih promjena	☒	☐	☐
	Prilagođavanje klimatskim promjenama	☒	☐	☐
Unutrašnji markeri	Ciljevi politike	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Digitalizacija	☐	☐	☒
	Migracija	☒	☐	☐
	COVID-19	☒	☐	☐
	Socijalna uključenost i ljudski razvoj	☐	☒	☐
INFORMACIJE O BUDŽETU				
Relevantni iznosi	Budžetska linija 15.020101.01			
	Ukupni procijenjeni trošak: 2.000.000 EUR			
	Ukupan iznos doprinosa iz budžeta EU: 2.000.000 EUR			
UPRAVLJANJE I PROVEDBA				
Vrsta finansiranja i način(i) implementacije	Modalitet projekta Direktno upravljanje putem nabavke			
Relevantni prioriteti i	Razvoj ljudskog kapitala			

ključne tačke iz Ekonomskog i investicionog plana za zapadni Balkan	
Krajnji datum zaključenja Ugovora o finansiranju	Najkasnije do 31. decembra 2022. godine
Krajnji datum za zaključivanje ugovora o doprinosu/delegiranju, ugovora o nabavci i grantu	3 godine nakon datuma zaključenja Ugovora o finansiranju, sa izuzetkom slučajeva navedenih u članu 114(2) Finansijske uredbe
Indikativni operativni period implementacije	6 godina nakon zaključenja Ugovora o finansiranju
Krajnji datum za implementaciju Ugovora o finansiranju (datum do kojeg bi ovaj program trebao biti povučen i zatvoren)	12 godina nakon zaključenja Ugovora o finansiranju

1.2. Kratak sažetak akcije

Ova akcija će podržati Centralnu izbornu komisiju (CIK), kao jedino tijelo zaduženo za upravljanje i nadzor nad cjelokupnim izbornim procesom, da poboljša integritet, transparentnost i efikasnost izbornog procesa u skladu sa međunarodnim standardima i preporukama Kancelarije za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) i Venecijanska komisija. Konkretnije, predložena akcija će dopuniti regionalnu akciju podrške izbornim reformama na Zapadnom Balkanu nadogradnjom na preporuke i tehničku pomoć pruženu u dvije od ukupno pet ključnih tematskih oblasti koje su u nadležnosti CIK-a. Osim toga, značajno će doprinijeti provođenju sedam ključnih preporuka ODIHR-a: osiguravanje nepristrasne izborne administracije, osiguravanje transparentnosti, poboljšanje programa edukacije birača, poboljšanje tačnosti brojanja glasova, poboljšanje tačnosti glasačkih spiskova, poboljšanje sistema komunikacije i smanjenje pritiska na birače. Predložena akcija će, također, podržati implementaciju Komunikacijske strategije Centralne izborne komisije, kao značajne komponente Akcije

Akcija će doprinijeti putu Bosne i Hercegovine EU integracijama i ispunjavanju kriterija iz Kopenhagena, zahtjeva iz političkih kriterija i ključnog prioriteta iz Mišljenja Komisije².

Nadalje, ova akcija će se nadovezati na prethodnu pomoć CIK-u, prvenstveno onu iz projekta tehničke pomoći 2020. godine koje finansira EU, a u kojem se za CIK izradila strategija (i akcioni plan) za poboljšanje integriteta, transparentnosti i efikasnosti izbornog procesa u BiH. Ovu Strategiju i Akcioni plan CIK je usvojio krajem 2020. godine.

Ova akcija će doprinijeti početku implementacije Izborne strategije i njenog Akcionog plana, kao i povezane Komunikacione strategije, pružanjem podrške CIK-u u uspostavljanju planiranja ljudskih resursa, raspodjeli resursa, upravljanja osobljem i sistema praćenja učinka, povećavajući efikasno upravljanje i organizaciju izbornog procesa, razvoj informacionog sistema za poboljšanje transparentnosti i poboljšanje kvaliteta izborne baze podataka. Ovo podrazumijeva i komponentu tehničke pomoći i komponentu nabavke, kako bi se omogućilo CIK-u da bolje obavlja svoje

¹ <http://www.oecd.org/dac/stats/annex2.htm>.² COM(2019) 261 konačni

funkcije i smanjilo lišavanje prava glasa potencijalnim glasačima izvan države.

2. OBRAZLOŽENJE

2.1. Analiza konteksta

Izbori, osim što su suštinsko dobro, jer usađuju osjećaj vlasništva nad politikom kod građana i omogućavaju građanima da izraze svoje političke preferencije kako bi one pretočili u stvarnu politiku, dio su jednog od tri kriterija iz Kopenhagena koje Bosna i Hercegovina mora ispuniti radi pristupanja Evropskoj uniji. Osim toga, održavanje izbora u skladu sa standardima EU suština je prvog prioriteta iz Mišljenja Komisije. Izbori su bili i jesu od najveće važnosti za organe vlasti u BiH, odnosno za sve političke stranke, za sve administrativne jedinice i nadležne institucije, kao i za druge donatore, a posebno za EU.

U BiH, nezavisno, kolegijalno tijelo od sedam članova koje imenuje Predstavnički dom Parlamentarne skupštine – Centralna izborna komisija – ima zadatak da rukovodi i nadgleda cijeli izborni proces, od određivanja tačnog datuma izbora do donošenja odluka u postizbornom periodu. sporova. Ovo CIK čini centralnim i glavnim akterom u izbornom procesu kroz koji se izborni proces može poboljšati.

Uprkos važnosti izbornog procesa i relativno dobrim rezultatima koje CIK ima u sprovođenju izbora, OEBS-ov Ured za demokratske institucije i ljudska prava redovno izvještava o problemima u izbornom procesu, a Venecijanska komisija ima dugogodišnje preporuke za strukturalno poboljšanje izbornog procesa. Većinu problema tek treba riješiti, a te preporuke implementirati.

Stoga, CIK je 2020. godine podržan tehničkim projektom koji finansira EU za razvoj strateškog okvira za poboljšanje integriteta, transparentnosti i efikasnosti izbornog procesa. Rezultati projekta – Strategija, relevantni akcioni plan i Komunikaciona strategija – usvojeni su krajem 2020. godine od strane CIK-a, što ih je učinilo najrelevantnijim i jednim dokumentima politike u oblasti izbora. U cilju održavanja nezavisnosti izbornog procesa uz istovremeno poštovanje parlamentarnog nadzora, navedeni dokumenti su dostavljeni Parlamentarnoj skupštini BiH na razmatranje i eventualno usvajanje.

Strategija i Akcioni plan vide CIK kao suštinski doprinos jačanju demokratije i promociji demokratskih vrijednosti u Bosni i Hercegovini, koja se suočava sa četiri identificirane izazovne oblasti: organizacioni okvir, kvalitet ljudskih resursa, kvalitet pruženih usluga i kontinuirano unapređenje. Fokus je na transformaciji poslovanja, digitalizaciji za poboljšanje usluga i upravljanju promjenama na održiv način. Komunikacijska strategija ima za cilj pridobiti povjerenje građana u izborni proces i, između ostalog, u javne institucije na svim nivoima vlasti korištenjem masovnih i društvenih medija kako bi održala svoju reputaciju tijela za upravljanje izborima od povjerenja suočeno s različitim organizacijskim i proceduralnim promjenama.

Vlasti Bosne i Hercegovine pridaju najveći značaj izbornim reformama, posebno implementaciji spomenute Strategije i Akcionog plana, kako za unapređenje demokratije u Bosni i Hercegovini, tako i za ispunjavanje neophodnih preduslova za pristupanje EU, s naglaskom na ispunjavanju prvog od 14 ključnih prioriteta iz Mišljenja. To je vidljivo i u trogodišnjem budžetu, koji predviđa do 8 miliona eura za CIK i u kojem je izdvojeno dodatnih pola miliona eura za kapitalne projekte i preko 1,5 miliona eura za kompletiranje Jedinstvenog izbornog informacionog sistema. Iako očigledno neadekvatan, postoji trend rasta, što pokazuje volju i CIK-a da opravda veća izdvajanja iz budžeta i političara da ih odobre za specifične

projektno aktivnosti i generalno povećanje kapaciteta koje je rezultat većih sredstava. CIK se oslanja na finansiranje sa državnog nivoa vlasti za redovno poslovanje i zajedničko finansiranje između državnog nivoa i nižih nivoa (tj. Entitetskih nivou ili nivoa distrikta) za izbore, tako da nedostatak pristupa upravljanju javnim finansijama koji je jedinstven ili na nivou cijele zemlje akutno utiče na CIK. Programski budžet postoji, ali je još uvijek neadekvatan za izborne procese jer se primjenjuje samo u pripremi budžeta.

Strategija i Akcioni plan nastoje da postignu napredak u četiri identifikovane izazovne oblasti: organizacioni okvir, kvalitet ljudskih resursa, kvalitet pruženih usluga i kontinuirano unapređenje. Akcija sa svoje četiri interventne linije i rezultati istih: razvoj kapaciteta osoblja CIK-a, unapređenje organizacionog okvira CIK-a, unapređenje odnosa s javnošću i eksterne komunikacije, kao i IT i tehničkih kapaciteta CIK-a – jasno i direktno doprinosi toj strateškoj viziji.

2.2. Analiza problema po oblastima podrške

OBLAST PODRŠKE: Demokracija

Kratka analiza problema

Postoje četiri grupe problema sa kojima se CIK susreće, a identifikovani su Strategijom i Akcionim planom za unapređenje integriteta, transparentnosti i efikasnosti izbornog procesa u Bosni i Hercegovini: kapaciteti osoblja CIK-a, organizacioni okvir CIK-a, komunikacija sa relevantnim zainteresovanim stranama i IT pitanja. Ovi problemi su očito međusobno isprepleteni i spojeni i **povezani su sa lošim integritetom, transparentnošću i efikasnošću izbornog procesa u Bosni i Hercegovini**. Ova pitanja doprinose tome da birači i političke stranke dovode u pitanje valjanost izbornog procesa i, na kraju, uzrokuju nedostatak legitimiteta kako u CIK-u, tako i u drugim javnim institucijama, što negativno utiče na proces evropskih integracija Bosne i Hercegovine. Zbog zastarjelog internog upravljanja i na osnovu relevantnih dokumenata Venecijanske komisije Vijeća Evrope i OSCE-ovog ODIHR-a, CIK ima dovoljno prostora za poboljšanje i suočava se s potrebom da komunicira sa svojim akterima, posebno sa biračima.

S obzirom da CIK ima manje zaposlenih nego što je predviđeno Pravilnikom o sistematizaciji, postojeći kadar je preopterećen, a pored toga ima premalo mogućnosti za obuku kako bi se kontinuirano profesionalno razvijalo. Agencija za državnu službu **ne nudi specijalističke obuke tokom cijele godine za državne službenike zaposlene u CIK-u, a CIK-ove obuke za privremeno zaposleno osoblje se pokazale neadekvatnim**. Od posebnog značaja je **nedostatak kvalifikovanog osoblja upućenog u IT pitanja** koje je u stanju da pruži usluge održavanja i ažuriranja zahtjevnog softvera i hardvera.

Postoji **loša komunikacija i saradnja između različitih jedinica unutar CIK-a**, posebno u ključnim zadacima kao što su registracija političkih partija i kandidata i registracija birača van države. Ovo je dodatno pogoršano činjenicom da CIK nema razvijen sistem za upravljanje ljudskim resursima, uključujući komponente planiranja i praćenja. To dovodi do neblagovremenog izvršavanja zadataka, koji su često i nezadovoljavajućeg kvaliteta.

Unatoč činjenici da CIK ima web stranicu, prenosi uživo svoje sjednice, upravlja interaktivnim sistemom za birače i prisutan je na kanalima društvenih medija, komunikacijske aktivnosti i pristup glasačima, posebno u inostranstvu, i dalje su neadekvatni jer se birači često žale da je sadržaj razbacan, nije sistematizovan i ne sadrži ključne odgovore koji bi olakšali učešće. Pored neadekvatnih ljudskih resursa za komunikaciju, **ne postoji poseban okvir za obavljanje komunikacijskih**

aktivnosti i ne postoji način mjerenja zadovoljstva korisnika. To dovodi do toga da birači podnose dodatne zahtjeve za informacijama, što dodatno pogoršava druge probleme u kvalitetu izbornog procesa.

CIK se suočava sa daljim problemima u pogledu hardvera i softvera koji su mu dostupni, njegovim zaposlenima i biračima. **Hardver je zastario, uz to što je složen i nedovoljan da podrži sve veći obim zahtjeva. Softver je, također, zastario, sklon greškama i zahtijeva ažuriranje.** I hardver i softver su naslijeđeni od OSCE-a 2001. godine, kada je odgovornost za izborni proces prenijeta na CIK. Od tada, CIK ga djelimično unapređuje i poboljšava. Velika fragmentacija zbog postojanja različitih modula koji su nekompatibilni i onemogućava komunikaciju između modula. Nadalje, **Sistem za upravljanje dokumentima (DMS) koji je uspostavljen 2016. godine ne funkcioniše kako treba i spor je zbog nedostatka njegove IT nadogradnje.** CIK-u nedostaje integrisani informacioni sistem koji bi povezao različite faze i aktivnosti izbornog procesa. Ne postoje priručnici i procedure koje bi omogućile manje kvalifikovanim osoblju da upravlja njima. Poseban nedostatak je nedostatak alata koji bi omogućio biračima u inostranstvu da se registruju putem interneta i automatski provjere ispravnost njihove registracije. Razvijanje takvog alata i modernizacija procesa registracije birača u inostranstvu spriječit će da birači nenamjerno ili greškom budu lišeni prava glasa.

Problemi su identifikovani u procesu evaluacije CIK-a i izbornog procesa u sklopu projekta koji finansira EU i čine osnovnu srž razvijene Strategije za unapređenje integriteta, transparentnosti i efikasnosti izbornog procesa, zajedno sa njenim Akcionim planom. CIK je usvojio ovu Strategiju i Akcioni plan krajem 2020. godine i oni čine strateški okvir Bosne i Hercegovine za unapređenje izbornog procesa. Stoga, rješavanje ovih problema će značiti implementaciju navedene Strategije i u velikoj mjeri doprinijeti poboljšanju integriteta, transparentnosti i efikasnosti izbornog procesa u Bosni i Hercegovini.

Podrška EU u ovoj oblasti ima jasnu i posebnu dodatnu vrijednost, kako finansijsku tako i političku. Činjenica da je izborna reforma u BiH zajednički cilj svih aktera u BiH i zahtjev koji proizilazi iz puta BiH u EU integracije, osim što je sam po sebi dobar, čini jasan izbor za finansijsku i stručnu podršku EU u poboljšanju izbornog procesa. Osim toga, takva akcija bi dovela do dodatne donatorske pomoći i ohrabrila domaće vlasti da dalje ulažu u nove reforme i njihovu održivost. Kontinuitet od prethodnog projekta koji je finansirala EU za izradu pomenute Strategije i Akcionog plana na ovu akciju u cilju implementacije navedene Strategije i Akcionog plana predstavlja dodatnu vrijednost iz finansiranja EU.

Opis glavnih aktera

Glavni akteri ove akcije su: Centralna izborna komisija BiH;

Pored institucionalnih aktera, druge dvije glavne grupe sudionika su učesnici izbornog procesa i civilno društvo. Građani su, naravno, sveobuhvatna grupa u koju su uključeni i jedni i drugi i koja uključuje elemente oba. Učesnici izbornog procesa su birači i političke stranke, dok su akademska zajednica, nevladine organizacije uključujući posmatrače izbora i političke stranke u tom svojstvu, te mediji elementi civilnog društva koji su posebno naglašeni u kontekstu Bosne i Hercegovine. Drugi akteri koji obično učestvuju u izbornom procesu, uključujući preduzeća i posebne interesne grupe, nisu posebno relevantni u kontekstu Bosne i Hercegovine zbog strukturalne posebnosti i pitanja vezana za agencije prisutna u kontekstu Bosne i Hercegovine. Dva dodatna aktera su Vijeće

Evrope i OEBS, kao dvije glavne međunarodne institucije specijalizovane za izbore i izborne procese, koje posjeduju visoko specijalizovano, komparativno znanje o ovoj temi i djeluju kao akter kontrole kvaliteta.

Po svojoj egzistenciji, učesnici izbornog procesa odražavaju cjelokupno građanstvo, pa su stoga veoma raznoliki i teško ih je generalizirati; međutim, u principu, svi su posvećeni demokratskom procesu, slobodnim i poštenim izborima i poboljšanju integriteta, transparentnosti i efikasnosti izbornog procesa.

Akademska zajednica, kako u Bosni i Hercegovini, tako i u inostranstvu, veoma je zainteresirana za proučavanje provođenja izbora kao izraza preferencija građana u politici, ponašanja izbornih aktera i efekata izbora. Postoji nekoliko nevladinih organizacija posvećenih i specijalizovanih za izborne procese i praćenje izbora, sa značajnim iskustvom na terenu i međunarodnom podrškom. Političke stranke mogu imenovati svoje predstavnike za praćenje izbornog procesa na dan izbora i stoga su i u tom pogledu ključni akteri. Priroda njihovog rada je takva da podržavaju unapređenje izbornog procesa sprečavanjem izbornih prevara, doprinose fer i slobodnim izborima i izvještavaju javnost o izbornom procesu. Mediji, kao ključni diseminator informacija, praktično su jedini medij za komunikaciju između CIK-a i birača, prenose vijesti o izbornim procesima i služe u obrazovne svrhe za informiranje birača.

Komplementarnost sa nacionalnim strategijama

Osim podrške implementaciji **Strategije i Akcionog plana za unapređenje integriteta, transparentnosti i efikasnosti izbornog procesa u Bosni i Hercegovini**, na predložene intervencije i na njegovo osmišljavanje uticali su različiti strateški dokumenti koji će doprinijeti njihovoj implementaciji. To uključuje Strateški okvir za reformu javne uprave, Gender akcioni plan, Politiku razvoja informacionog društva Bosne i Hercegovine 2017-2021, te Komunikacionu strategiju institucija Bosne i Hercegovine o procesu pristupanja Evropskoj uniji – od njenog statusa kandidata do članstva. Unapređenjem svoje unutrašnje organizacije, uključujući ljudske kapacitete i organizacioni okvir, CIK će doprinijeti ispunjavanju ciljeva **Strateškog okvira za reformu javne uprave**, posebno onih koji se odnose na ljudske resurse, administrativne procedure, institucionalnu komunikaciju i informacione tehnologije. Nadalje, ova akcija će osnažiti žene glasače, skupiti izborne podatke prema spolu i uzeti u obzir rodna pitanja pri kreiranju internih politika, čime će se doprinijeti ispunjenju uspostavljanja i jačanja sistema, mehanizama i instrumenata za postizanje rodne ravnopravnosti, u skladu sa Gender akcionim planom III. Ova akcija će, također, doprinijeti digitalizaciji CIK-a i poboljšati njegov digitalni domet do birača, na osnovu Razvojne politike informacionog društva Bosne i Hercegovine i njenih sedam stubova. Budući da je izborna reforma jedan od četrnaest prioriteta iz Mišljenja i sastavni dio Kopenhaških kriterija, a oba su uvjet za pristupanje Mišljenja i sastavni dio Kopenhaških kriterija EU, ova akcija će se baviti i komuniciranjem o izornoj reformi u kontekstu EU integracija u skladu sa **Komunikacijskom strategijom institucija Bosne i Hercegovine o procesu pristupanja Bosne i Hercegovine Evropskoj uniji – od njenog statusa kandidata do članstva.**

2.3. Relevantnost i komplementarnost sa strategijama koje podržavaju ključni nacionalni akteri

Razvijanjem ljudskih kapaciteta CIK-a kroz obuke i mentorstvo na poslu, sadašnji zaposlenici CIK-a će biti bolje prilagođeni za obavljanje više zadataka na osnovu toga što će ih obavljati efikasnije i moći će da polučuju kvalitetnije rezultate.

Unapređenje organizacionog okvira CIK-a kroz funkcionalnu reviziju i usvajanje novih upravljačkih dokumenata će dovesti do optimizacije procesa, smanjenja nepotrebnog rada i boljih rezultata zaposlenih, kao i do boljih procesa od strane CIK-a kao jedinice. Primarni zadatak CIK-a – blagovremeno komuniciranje informacija relevantnim akterima – bit će značajno poboljšan revizijom sistematizacije i integracije komunikacijskih aktivnosti u redovnom radu većeg broja zaposlenih. Razvoj IT kapaciteta CIK-a, kako u pogledu hardvera tako i softvera, i obuka njegovih zaposlenih da ih stručno koriste će omogućiti nesmetaniji proces rada i veću efikasnost. Sve to će dovesti do bolje organizovanog, bolje provedenog i bolje komuniciranog izbornog procesa, koji će vremenom povratiti povjerenje birača u izborni proces i, minimiziranjem ili eliminacijom prevara, dovesti do boljih izbornih ishoda, tj. Onih koji bolje odražavaju volju birača. Osim toga, takva reforma CIK-a će doprinijeti reformi javne uprave, uključujući digitalizaciju javnih usluga, unaprijediti napore u borbi protiv korupcije, poboljšati rodnu ravnopravnost i ojačati ulogu civilnog društva u kreiranju politika. Unaprijeđeni izborni proces će, također, doprinijeti procesu evropskih integracija BiH.

CIK-u BiH je neophodno efikasno upravljanje. Trenutno ne postoje ni jedinstvene smjernice za izborni proces niti kvalitetno kreiranje politika. Sektorska koordinacija je uspostavljena, ali je nezadovoljavajuća u smislu kvaliteta i pravovremenosti. Implementacijom Strategije će se obezbijediti uspostavljanje odgovarajućeg sistema praćenja i izvještavanja, jer ona uključuje mjere za postavljanje relevantnih indikatora praćenja, indikativni akcioni plan i budžetski okvir.

Ovo će CIK-u pružiti alate za procjenu procedura i aktivnosti u biračkim odborima (BO) i općinskim izbornim komisijama (OIK), pomažući im da postignu standarde učinka kroz razmjenu najboljih praksi i služeći kao zastupnik CIK-a na različitim nivoima izborne administracije. Ova linija će, također, uspostaviti procedure za praćenje rada osoblja, kako stalnog zaposlenog tako i privremenog.

2.4. Relevantnost i komplementarnost sa politikom EU i pomoći EU i drugih donatora

Ova akcija će doprinijeti realizaciji općeg cilja **Prozora 1 – vladavina prava, temeljna prava i demokratija** – i specifičnog cilja **Tematskog prioriteta 6 – Demokratija**. Ona će doprinijeti uspostavljanju funkcionalne demokratije u Bosni i Hercegovini, jednog od tri Kopenhaška kriterija i prvog od 14 prioriteta iz Mišljenja, unapređenjem izbornog procesa i indirektnim osiguranjem da demokratske institucije imaju odgovarajuće resurse i funkcionišu u skladu sa ustavom, principima efikasne vlade i preporukama Venecijanske komisije i OESC-ovog ODIHR-a.

Nadalje, ova akcija će podržati realizaciju glavnih ciljeva četiri glavna instrumenta politike proširenja EU: **Strategije za zapadni Balkan¹, Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, Mišljenja Komisije i Izvještaja Komisije za BiH za 2021. godinu²**. Unapređenje kvaliteta demokratije, čiji je osnovni stub izborni proces, a time i ispunjavanje kriterija za pristupanje koji proizilaze iz Kopenhaških kriterija i političkih kriterija *acquis* EU, podupire i Strategiju za Zapadni Balkan i SSP, budući da su oba dokumenta fokusirana na eventualno pristupanje EU generalno i na unapređenju demokratije posebno. Prvi i samo djelimično ispunjen prioritet iz Mišljenja predviđa da BiH, između ostalog, mora osigurati da se izbori

provode u skladu sa standardima EU provođenjem OSCE-ovog ODIHR-a i relevantnih preporuka Venecijanske komisije.

Izvještaj za 2021. godinu traži od BiH da osigura transparentnost i integritet izbornog procesa, u skladu sa preporukama OSCE/ODIHR-a i GRECO-a, uključujući i stvari vezane za finansiranja političkih stranaka.

2.5. Naučene lekcije i veze sa prethodnom finansijskom pomoći

Postoje četiri nedavne akcije koje su uticale na dizajn ove akcije: projekt iz 2015. godine koji finansirala Norveška i koji je procijenio moguća tehnička poboljšanja izbornog sistema u Bosni i Hercegovini, projekt iz 2019. godine o registraciji birača koji je finansirao USAID i implementirao IFES, projekt koji je 2020. godine finansira SIDA za jačanje kapaciteta CIK-a kako bi se osigurala institucionalizacija principa rodne ravnopravnosti i projekt koji je finansirala EU u 2020. godini za razvoj strategije za unapređenje integriteta, transparentnosti i efikasnosti izbornog procesa. Svaki se veže na prethodni i sastavni je dio ove akcije.

Prvi projekt je imao za cilj procjenu potencijalnih tehničkih poboljšanja izbornog procesa kako bi se osigurala transparentnost i efikasnost budućih izbora, uz smanjenje mogućnosti izborne prevare. Njegove preporuke su se fokusirale na pojednostavljivanje komunikacijskih kanala između izborne administracije, razvoj IT sistema i aplikacija za izborni proces, te razvoj sistema kontrole kvaliteta koji odgovara stvarnosti i sa ovlaštenjima da stvarno utiče na promjene. Ove tri ključne preporuke odražavaju se u dvije strateške linije ove Strategije i dva ishoda ove akcije.

Drugi projekt je imao za cilj procjenu prakse registracije birača, s naglaskom na registraciju birača izvan zemlje, kako bi se smanjio potencijal za prevare, što je motiv projekta iz 2015. godine. Njegove preporuke bile su usmjerene na uspostavljanje online portala koji bi omogućio biračima s pravom glasa koji imaju privremeni boravak u inostranstvu da popune potpunu aplikaciju za glasanje van zemlje. Ovo je daljnja razrada prethodnog projekta i ugrađena je u sljedeći projekt, a potom i u relevantnu strategiju. To je, također, i jedna od strateških linija ove Strategije i rezultat ove akcije.

Treći projekt je imao za cilj da ojača kapacitete CIK-a da osigura institucionalizaciju principa rodne ravnopravnosti kroz organiziranje razmjene sa švedskim kolegama, razvoj Priručnika za zakone i politike o uvođenju rodne ravnopravnosti, organiziranje treninga za državne službenike i podršku CIK-u u razvoju onlajn resursnog centra i digitalne biblioteke.

Četvrti i najnoviji projekt je najsveobuhvatnija procjena stanja u oblasti izbornog procesa. Iz njega je proizašla i sadašnja Strategija, koja uzima u obzir rezultate prethodnih projekata, a ova Akcija se zasniva na implementaciji te strategije. Strategija se fokusira na unapređenje integriteta, transparentnosti i efikasnosti izbornog procesa.

Ova akcija je, dakle, nastavak dosadašnjih projekata koji imaju za cilj unapređenje izbornog procesa. Ona odražava preporuke prethodnih projekata i doprinijet će njihovom ispunjenju, djelimično ili u potpunosti

3. OPIS AKCIJE

3.1. Planirani rezultati i logika intervencije (opisivanje uzročne veze između uticaja, ishoda i rezultata, uključujući i pretpostavke)

Ako se razviju kapaciteti osoblja CIK-a (**Rezultat 1**), dok osoblje CIK-a postane ili ostane posvećeno internim reformama, tada će se uspostaviti planiranje ljudskih resursa CIK-a, raspodjela resursa, upravljanje osobljem i sistem

¹ COM(2018) 65 konačni

² SWD(2021) 291 konačni /2

praćenja učinka (**Ishod 1**) jer kapaciteti osoblja sastavni su dio gore navedenih sistema i okvira.

Ako se uspostavi sistem planiranja ljudskih resursa, raspodjele resursa, upravljanja osobljem i praćenja učinka CIK-a (**Ishod 1**) i osoblje CIK-a postane ili ostane posvećeno unutrašnjim reformskim procesima, tada će se osigurati integritet, transparentnost i efikasnost izbornog procesa u BiH u skladu sa međunarodnim standardima i preporukama Kancelarije za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) i Venecijanske komisije (**Uticaj**).

Ako se organizacijski okvir CIK-a poboljša (**Rezultat 2**) i kadrovi CIK-a postanu ili ostanu posvećeni unutrašnjim reformskim procesima, tada će se uspostaviti efikasno upravljanje i organizacija izbornog procesa (**Ishod 2**) jer je organizacioni okvir sastavni dio gore navedenih sistema i okvir.

Ukoliko se uspostavi efikasno upravljanje i organizacija izbornog procesa (**Ishod 2**) i OCV ostane zainteresiran za učešće u izbornom procesu, tada će se osigurati integritet, transparentnost i efikasnost izbornog procesa u BiH u skladu sa međunarodnim standardima i preporukama Ureda za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) i Venecijanske komisije (**Uticaj**).

Ako se poboljšaju odnosi s javnošću i eksterna komunikacija CIK-a (**Ishod 3**) i OCV ostane zainteresiran za učešće u izbornom procesu, tada će se razviti informacioni sistem za poboljšanje transparentnosti (**Ishod 3**) jer sistemske reforme i poboljšanja doprinose poboljšanju transparentnosti i dostupnosti informacija zainteresovanim stranama.

Ako se razvije informacioni sistem za unapređenje transparentnosti (**Ishod 3**) i OCV ostane zainteresovan za učešće u izbornom procesu, tada će biti osiguran integritet, transparentnost i efikasnost izbornog procesa u BiH u skladu sa međunarodnim standardima i preporukama Ureda za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) i Venecijanske komisije (**Uticaj**).

Ako se razviju informatički i tehnički kapaciteti CIK-a (**Rezultat 4**), i ako birači izvan zemlje ostanu ili postanu zainteresirani za učešće u izbornom procesu, a osoblje CIK-a postane ili ostane posvećeno internim reformama, tada će kvalitet izbornih podataka biti poboljšan (**Ishod 4**) jer sistemske reforme i poboljšanja doprinose poboljšanju transparentnosti i dostupnosti informacija zainteresovanim stranama.

Ako se poboljša kvalitet izborne baze podataka (**Ishod 4**) i OCV ostane zainteresiran za učešće u izbornom procesu, a osoblje CIK-a postane ili ostane posvećeno unutrašnjim reformskim procesima, tada će se osigurati da su integritet, transparentnost i efikasnost izbornog procesa u BiH u skladu sa međunarodnim standardima i preporukama Kancelarije za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) i Venecijanske komisije (**Uticaj**).

Ova poboljšanja će doprinijeti osiguravanju integriteta, transparentnosti i efikasnosti izbornog procesa u Bosni i Hercegovini u skladu sa međunarodnim standardima i preporukama Ureda za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) i Venecijanske komisije, što će doprinijeti putu Bosne i Hercegovine ka EU. Ova akcija je komplementarna regionalnoj akciji ODIHR-a za podršku izbornim reformama na Zapadnom Balkanu, u smislu da se ne preklapa, ali paralelno ispunjava svrhu nekih od preporuka ODIHR-a navedenih u izvještajima ODIHR-ovih posmatračkih misija u Bosni i Hercegovini.

3.2. Indikativni tip aktivnosti

Ishod 1: uspostavljeno je planiranje ljudskih resursa, raspodjela resursa, upravljanje osobljem i sistem praćenja učinka u CIK-u

Rezultat 1: Razvijeni kapaciteti osoblja CIK-a

Aktivnost 1.1. Kreirati mapu puta razvoja kadrovskih sposobnosti i vještina

Podaktivnost 1.1.1. Razviti mapu puta ljudskih resursa, uloga i vještina trenutno u organizaciji (Podaktivnost će se baviti nedokumentiranim procesima, nezadovoljavajućim ulogama osoblja i boljem razumijevanju zadataka.)

Podaktivnost 1.1.2. Razviti planove zadržavanja talenata i inicijative za transfer znanja, uključujući razvoj maпе izbornih procesa kako bi se osigurao transfer znanja (Podaktivnost će se baviti načinima na koje organizacija treba da motiviše talentovano osoblje.)

Podaktivnost 1.1.3. Mapa izbornih procesa kako bi se osigurao transfer znanja (Aktivnost će omogućiti detaljan opis faza poslovnog procesa i njihov prijenos na druge kako bi se osigurala institucionalna memorija.)

Aktivnost 1.2. Dalje razvijati postojeći program obuke i metode uzimajući u obzir sve grupe osoblja u CIK-u (Osmisliti obuku i metode specifične za izborni proces u skladu sa potrebama CIK-a Bosne i Hercegovine.)

Ishod 2: Uspostavljeno efikasno upravljanje i organizacija izbornog procesa

Rezultat 2: Poboljšan organizacioni okvir CIK-a

Aktivnost 2.1. Provesti analizu učinka osoblja i odjela CIK-a (Ova aktivnost će se pozabaviti nedostatkom sistema upravljanja ljudskim resursima (HRIS) i nedostatkom podataka o zaposlenima u organizaciji za zapošljavanje, mjerenje učinka, učenje i razvoj.)

Aktivnost 2.2. Razviti koncept novog, efikasnijeg i efikasnijeg organizacionog okvira

Podaktivnost 2.2.1. Revidirati organizacioni dizajn, strukturu i upravljanje kako bi se omogućila veća agilnost u odgovoru na promjene u izbornom okruženju u BiH (aktivnost će se pozabaviti nedostatkom sposobnosti osoblja da se lakše prilagode novim promjenama u kratkom vremenskom periodu.)

Podaktivnost 2.2.2. Adekvatniji raspored poslova prema kompetencijama (Aktivnost će se baviti pitanjem optimalne raspodjele poslova prema sposobnostima zaposlenih.)

Podaktivnost 2.2.3. Promjena komunikacijskih sistema koji se koriste sa akterima izbora i načina razmjene informacija (Aktivnost će se baviti efikasnijim i bržim protokom informacija i usluga do svih aktera izbora.)

Aktivnost 2.3. Izraditi proces kontinuiranog poboljšanja izbornog procesa

Podaktivnost 2.3.1. Analize procesa registracije birača izvan zemlje (Aktivnost će se baviti nedostacima i zloupotrebama procesa registracije birača van zemlje.)

Podaktivnost 2.3.2. Analizira proces brojanja, obrazaca, konsolidacije rezultata i izvještavanja kako bi se izradile jasne i jednostavne procedure. Dalja poboljšanja će se zasnivati na pilot testu. (Aktivnost će se baviti nedostacima u procesu prebrojavanja, oblicima i procedurama i omogućava provjeru novina kroz pilot projekte.)

Ishod 3: Razvijen informacioni sistem za poboljšanje transparentnosti

Rezultat 3. Poboljšani odnosi s javnošću i eksterne komunikacije CIK-a

Aktivnost 3.1. Poboljšati internetske usluge

Podaktivnost 3.1.1. Poboljšanje web stranice koje će između ostalog uključiti alate za analizu izbornih podataka i generiranje postizborne statistike koja će biti dostupna javnosti (Aktivnost će se baviti nedostacima sistematizovanih sadržaja i njihovom nedostupnom formatu na web stranici CIK-a BiH).

Podaktivnost 3.1.2. Uspostaviti interaktivnije kanale komunikacije sa izbornim akterima putem pitanja i odgovora (Aktivnost će se baviti nedostatkom liste pitanja i odgovora za sve faze izbornog procesa i njihovim redovnim ažuriranjem i objavljivanjem na web stranici.).

Ishod 4: Poboljšan kvalitet izborne baze podataka

Rezultat 1. Razvijeni su IT i tehnički kapaciteti CIK-a **Aktivnost 4.1. Rekonstrukcija IT sistema**

Podaktivnost 4.1.1. Nabavka IT opreme (uključujući servere i šasije, mrežne sistem za skladištenje, mrežne prekidače jezgre, sigurnosnu opremu, zaštitni zid sljedeće generacije, zaštitni zid za web aplikacije, višefaktorsku autentifikaciju (MFA) i mobilne radne stanice) (Aktivnost će se baviti pitanjem nedovoljno prostora za potrebe složenog operativnog IT sistema.)

Podaktivnost 4.1.2. Nadogradnja sistema za upravljanje dokumentima (DMS) kroz adaptaciju hardvera i nadogradnju operativnog sistema (Aktivnost će se baviti problemom sporog i neefikasnog protoka dokumenata u organizaciji i arhiviranju.)

Podaktivnost 4.1.3. Razviti novu aplikaciju za registraciju birača izvan zemlje (Aktivnost će se baviti pitanjem nedostatka funkcionalne obrade OCV aplikacija.)

Podaktivnost 4.1.4. Razviti informacijski sistem ljudskih resursa (HRIS) za podršku CIK-u u upravljanju učinkom njihovog osoblja (Aktivnost će se baviti pitanjem sistemskog upravljanja podacima o ljudskim resursima u digitalnom obliku.)

Indikativne vrste aktivnosti

Aktivnosti 1.1., 1.2., 2.1., 2.2., 2.3. i 3.1. – tehnička pomoć

Aktivnost 4.1. – investicije (nabavka)

3.3. Rizici i pretpostavke

Rizici	Nivo rizika (V/S/M)	Mjere ublažavanja
Vijeće ministara neće imati visok nivo spremnosti za konstruktivnu interakciju sa CIK-om.	M	Poduzet će se aktivnosti za konsultacije i na drugi način angažirati aktere kako bi se razvio osjećaj uključenosti i vlasništva tokom transformacije.
Osoblje CIK-a neće biti posvećeno i privrženo organizacionoj i proceduralnoj transformaciji.	S	Osoblje CIK-a će biti konsultirano i na drugi način angažirano tokom procesa organizacije i proceduralne transformacije, s naglaskom na isticanje prednosti navedenih transformacija, kako bi se razvio osjećaj vlasništva nad transformacijama kod osoblja.

Pretpostavke (koje će se odraziti u gornjoj matrici logičkog okvira) - grupisane prema rezultatima i ishodima

Nivo ishoda:

-OCV ostaje zainteresovan za učešće u izbornom procesu

-Osoblje CIK-a postaje ili ostaje posvećeno unutrašnjim reformskim procesima

Nivo rezultata:

-Osoblje CIK-a je posvećeno organizacionim i proceduralnim transformacijama i u stanju je da ih sprovede

-OCV ostaje zainteresovan za učešće u izbornom procesu

3.4. Uključivanje/Integracija

Kako ova akcija doprinosi rodnoj ravnopravnosti i osnaživanju žena i djevojčica (u skladu sa strategijom EU za rodnu ravnopravnost 2020-2025)?

Ova će akcija doprinijeti rješavanju pitanja rodne ravnopravnosti i osnaživanja žena i djevojčica u skladu sa Gender akcionim planom III EU kroz suprotstavljanje rodnim stereotipima i postizanje rodne ravnoteže u donošenju odluka u

politici. U skladu je, također, sa Izjavom o posvećenosti rodnoj ravnopravnosti koju je CIK potpisao i koja je zvanično usvojena i objavljena u julu 2020. godine. Nadalje, ova Akcija je u skladu sa dvostrukim pristupom rodne ravnopravnosti u kombinaciji sa ciljanim aktivnostima. Također, uzima u obzir intersekcionalnost kao horizontalni princip u svojoj implementaciji. Konkretnije, muškarci i žene će ravnopravno učestvovati u osmišljavanju i implementaciji svih Akcionih aktivnosti, treninzi će također biti rodno inkluzivni i osjetljivi, a svi podaci će biti razvrstani po spolu, posebno oni koji se odnose na pitanja praćenja. Digitalizirani podaci o izbornom procesu, uključujući i one koji su posebno relevantni za rodna pitanja, također će doprinijeti isticanju rodne ravnopravnosti i učiniti će podatke lakše dostupnim. Konačno, ova akcija će podstaknuti muške saveznike, povećati vidljivost žena stručnjaka, doprinijeti izgradnji mreža i sinergije među ženama i imati za cilj ravnopravnu ravnotežu spolova.

Kako se ova akcija bavi životnom sredinom i klimatskim promjenama?

Ova akcija će doprinijeti rješavanju pitanja okoliša i klimatskih promjena u skladu sa Green Dealom i strategijama digitalizacije povećanjem održive proizvodnje i potrošnje, podsticanjem efikasnosti resursa, sprječavanjem i minimiziranjem zagađenja i čineći unutrašnji tok rada održivijim. Također će biti usvojena politika zelenih nabavki kako bi se osiguralo da CIK koristi robu koja je prihvatljiva za okoliš. Kroz provedbu Akcije i nakon toga osigurat će se digitalizacija procesa i koristiti obnovljiva dobra za ona koja se ne mogu u potpunosti digitalizirati. Osim digitalizacije internih procesa, digitalizacija izbornog procesa će smanjiti potrebu za papirom i eliminirati korištenje usluga za prijenos izborne dokumentacije za birače izvan zemlje.

Kako se ova akcija bavi pristupom zasnovanim na pravima?

Ova akcija će doprinijeti rješavanju pristupa zasnovanog na pravima jačanjem kapaciteta vlade da osigura da se prava građana poštuju i kapaciteta građana da zahtijevaju od svoje vlade da radi kako bi osigurala njihova prava, kako kroz poboljšanje integriteta, transparentnosti i efikasnost izbornog procesa. Bolji izborni proces će podržati domaće aktere u prevazilaženju prepreka koje blokiraju njihova prava i osiguravanju svojih prava na inkluzivan i održiv način. Pošto je pravo učešća na izborima međunarodno zagarantovano, između ostalog, Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima i Međunarodnim paktom o građanskim i političkim pravima. Uzimanje u obzir intersekcionalnosti različitih grupa i njihovih specifičnih potreba u pogledu odnosa moći u društvu biće glavna briga tokom implementacije Akcije.

Kako ova akcija promoviše sistematski angažman sa civilnim društvom?

Ova akcija će doprinijeti promicanju angažmana sistema sa civilnim društvom kroz unapređenje uloge civilnog društva u izbornom procesu, kao posmatrača izbora, ali i kao direktnih učesnika u izbornom procesu. Poduzet će se aktivnosti za pružanje konstruktivne pomoći civilnom društvu, kako osnovanim organizacijama tako i osnovnim ili tematskim grupama, budući da je povećano učešće civilnog društva u izbornom procesu suštinski dobro, promovirajući demokratskije društvo sa transparentnijom i odgovornijom vladom. Civilno društvo će biti uključeno u diskusije o politikama i bit će pozvano da učestvuje u implementaciji i praćenju preduzetih politika, kao provjera CIK-a, tako i za stvaranje povoljnog okruženja za civilno društvo u ovom sektoru. Namjenske obuke, pored onih koje CIK obično organizuje za izborni proces, također će unaprijediti angažman sistema sa civilnim

društvom. Preporuke OSCE-a i Venecijanske komisije će biti od velikog značaja u ovom pogledu.

Ostalo (kao što su otpornost i osjetljivost na sukobe, Romi, osobe s invaliditetom i druge ranjive grupe)

Ova akcija će doprinijeti smanjenju sukoba, kako unutrašnjih unutar CIK-a, kao rezultat nejasnih podjela posla, tako i onih vanjskih, kroz poboljšanje integriteta, transparentnosti i efikasnosti izbornog procesa. Postojeći sukobi će se ublažiti, a novi spriječiti stvaranjem jasnih i pravovremenih podataka.

Ova akcija će doprinijeti poboljšanju socio-ekonomske integracije Roma osiguravajući njihovu ravnopravnost, inkluziju i učešće u izbornom procesu. Posebna pažnja će se posvetiti posebno ugroženim Romima, uključujući Romkinje i

3.6. Logički okvir

Rezultati	Lanac rezultata: Glavni očekivani rezultati (maksimalno 10)	Indikatori (najmanje jedan indikator po očekivanom rezultatu)	Polazne linije (2020)	Ciljevi (2024)	Izvori podataka (1 po indikatoru)	Pretpostavke
Uticaј	Osigurati integritet, transparentnost i efikasnost izbornog procesa u BiH u skladu sa međunarodnim standardima i preporukama Ureda za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) i Venecijanske komisije	1. Stepen spremnosti u političkim kriterijima, uključujući prioritet 1 iz Mišljenja 2. Ispunjene preporuke OSCE-a, ODIHR-a i Venecijanske komisije	1. rani stadiј (dedukovan) 2. nijedna preporuka nije ispunjena	1. određeni nivo pripreme 2. Ispunjeno 1/3 preporuka	1. Izvještaji Komisije BiH 2. izvještaj OSCE-ovog ODIHR-a	Nije primjenjivo
Ishod 1	Uspostavljen sistem planiranja ljudskih resursa CIK-a, raspodjele resursa, upravljanja osobljem i praćenja učinka	1. Postizanje kriterija učinka za relevantni izvještajni period 2. Broј dana utrošenih na obradu prijava za glasove iz inostranstva	1. Ne postoji 2. Oko 90 dana za obradu OCV aplikacija	1. 75% ispunjenih kriterija učinka 2. 60 dana za obradu prijava	1. Interna evidencija CIK-a 2. Trajanje ugovora o uslugama za privremeno osoblje	Osoblje CIK-a postaje ili ostaje posvećeno unutrašnjim reformskim procesima
Ishod 2	Uspostavljeno efikasno upravljanje i organizacija izbornog procesa	1. Broј odbijenih prijava za glasače iz inostranstva 2. Procenat izvještaja o greškama u obradi prijava birača iz inostranstva	1. odbijeno je 21,55 % OCV prijava 2. 30% aplikacija sa greškama	1. Manje od 10% OVC aplikacija je odbijeno 2. Manje od 10% OCV aplikacija sa greškom	1. Odluke CIK-a BiH o odbijanju registracije 2. Interni izvještaj	OCV ostaje zainteresovan za učešće u izbornom procesu
Ishod 3	Razvijen informacioni sistem za poboljšanje transparentnosti	1. Smanjen je broj pitanja na info liniji tokom izbornog perioda 2. Smanjen je broj e-mail zahtjeva za informacijama tokom izbornog perioda	1. 1.879 poziva 2. 90.553 e-mailova	1. manje od 600 poziva 2. manje od 30.000 e-mailova	1. Interna evidencija CIK-a 2. Interna evidencija CIK-a	OCV ostaje zainteresovan za učešće u izbornom procesu
Ishod 4	Kvalitet izborne baze podataka je poboljšan	1. Aplikacija za registraciju birača izvan zemlje dostupna i korištena 2. HRIS se koristi za poboljšanje upravljanja ljudskim resursima 3. Efikasnost DMS-a u upravljanju dokumentima/zadacima	1. ne postoji 2. ne koristi se 3. nisko	1. 75% glasača van zemlje ga koristi 2. Procesi ljudskih resursa su upravljivi i laki za pristup 3. visoko	1. Interni izvještaj CIK-a 2. Interni izvještaj CIK-a 3. Interni izvještaj CIK-a	OCV ostaje zainteresovan za učešće u izbornom procesu Osoblje CIK-a postaje ili ostaje posvećeno unutrašnjim reformskim procesima
Rezultat 1 (Ishod 1)	Razvijeni su kapaciteti osoblja CIK-a	1. Broј obučenog osoblja (razvrstano po spolu) 2. Razvoj programa izgradnje kapaciteta za osoblje CIK-a	1. 25% osoblja pohađa najmanje 1 relevantnu obuku godišnje 2. Godišnji plan obuke zaposlenih u Sekretarijatu CIK-a prema njihovim potrebama (zvanično odobren od strane CIK-a BiH)	1. 80% osoblja pohađa najmanje 1 relevantnu obuku godišnje 2. Višegodišnji godišnji program obuke prilagođen posebnim zahtjevima za radno mjesto usvojen od strane CIK-a	1. Interni izvještaji CIK-a 2. Godišnji podaci CSA	Osoblje CIK-a postaje ili ostaje posvećeno unutrašnjim reformskim procesima
Rezultat 2 (Ishod 2)	Organizacioni okvir CIK-a je poboljšan	1. Raspon dodijeljenih poslova po uposleniku, mjesečno 2. Mapa radnih procesa	1. 11 2. Rana faza	1. 2 2. Mapa procesa završena	Podaci CIK-a BiH Godišnji izvještaj CIK-a BiH	Osoblje CIK-a postaje ili ostaje posvećeno unutrašnjim reformskim procesima
Rezultat 3	Odnosi s javnošću i	1. Broј jedinstvenih posjeta web stranici	1. 94.071	1. 120.000	1. Analitički	OCV ostaje

Rome sa invaliditetom. Romsko civilno društvo će, također, biti angažovano kao pitanje od posebne važnosti.

Ova akcija će doprinijeti povećanju kvaliteta i kvantiteta mogućnosti za osobe sa invaliditetom, kako u izbornom procesu tako i nakon izbora. Oni će imati jednake mogućnosti u poređenju sa osobama bez invaliditeta. Civilno društvo koje radi na pitanjima vezanim za osobe sa invaliditetom će biti angažovano kao pitanje od posebnog značaja. Rezultati akcije će biti prilagođeni prema potrebi kako bi se prilagodili osobama sa invaliditetom.

3.5. Uslovi za implementaciju

Ne postoje posebni uslovi za efikasnu i blagovremenu implementaciju Akcije.

(Ishod 3)	vanjske komunikacije CIK-a su poboljšani	CIK-a, mjesečno			izvještaji sa web stranice CIK-a BiH i društvenih mreža	zainteresovan za učešće u izbornom procesu
		2. Trajanje prosječne jedinstvene posjete web stranici CIK-a	2. 3 minuta, 20 sekundi	2. 6 minuta	2. Analitički izvještaji sa web stranice i društvenih mreža CIK-a BiH	
		3. Broj angažovanja na kanalima društvenih medija CIK-a, po mjesecima	3. 500	3. 10,000	3. 1. Analitički izvještaji sa web stranice i društvenih mreža CIK-a BiH	
Rezultat 4 (Ishod 4)	Razvijeni su IT i tehnički kapaciteti CIK- a	1. Aplikacija za registraciju birača izvan zemlje razvijena i funkcionalna	1. ne postoji	1. razvijena i funkcionalna aplikacija	1. Izvještaj o isporuci robe i usluga	OCV ostaje zainteresovan za učešće u izbornom procesu Osoblje CIK-a postaje ili ostaje posvećeno unutrašnjim reformskim procesima
		2. HRIS razvijen i funkcionalan	2. rana faza	2. poboljšan i funkcionalan HRIS	2. Izvještaj o isporuci robe i usluga	
		3. DMS nadograđen i funkcionalan	3. rana faza	3. poboljšan i funkcionalan DMS	3. Izvještaj o isporuci robe i usluga	

4. ARANŽMANI IMPLEMENTACIJE

4.1. Ugovor o finansiranju

U cilju realizacije ove akcije predviđeno je zaključivanje ugovora o finansiranju sa Bosnom i Hercegovinom.

4.2. Modaliteti implementacije

Komisija će osigurati da se poštuju odgovarajuća pravila i procedure EU-a za pružanje financiranja trećim stranama, uključujući postupke revizije, gdje je to prikladno, i usklađenost aktivnosti sa restriktivnim mjerama EU¹.

4.2.1. Direktno upravljanje (Nabavka)

Planirana tehnička pomoć i nabavka opreme će podržati CIK u jačanju ljudskih (Rezultat 1), organizacionih (Rezultat 2) i IT kapaciteta (Rezultat 4) u cilju poboljšanja efikasnosti, transparentnosti, integriteta i kvaliteta izbornih procesa u BiH (Uticaj). Nadalje, implementacija Akcije će doprinijeti poboljšanju transparentnosti izbornih reformi i procesa (Rezultat 3).

Akcija će se provoditi putem ugovora o uslugama i nabavci.

Predmet	Indikativni tip (radovi, nabavka, početka procedure usluge)	Indikativno tromjesečje (početka procedure usluge)
Tehnička pomoć CIK-u	Usluge	T1, 2022
Nabavka IT opreme i softvera	Nabavka	T1, 2022

4.3. Opseg geografske podobnosti za nabavku i grantove

Primjenjivat će se geografska podobnost u smislu mjesta osnivanja za učešće u postupcima nabavke i dodjele bespovratnih sredstava i u pogledu porijekla nabavljenih nabavki kako je to utvrđeno u osnovnom aktu i navedeno u relevantnim ugovornim dokumentima.

4.4. Indikativni budžet

Modaliteti implementacije	Doprinos EU (iznos u EUR)	Indikativni doprinos treće strane, u EUR
ISHOD 1: CIK planiranje ljudskih resursa, raspodjela resursa, upravljanje osobljem i sistem praćenja učinka uspostavljen		
ISHOD 2: Uspostavljeno efikasno upravljanje i organizacija izbornog procesa		
ISHOD 3: Razvijen informacioni sistem za poboljšanje transparentnosti		
ISHOD 4: Poboljšan kvalitet izborne baze podataka.		

¹ www.sanctionsmap.eu Napominjemo da je mapa sankcija IT alat za identifikaciju režima sankcija. Izvor sankcija proizilazi iz pravnih akata objavljenih u Službenom listu (SL). U slučaju neslaganja između objavljenih pravnih akata i ažuriranja na web stranici prevladava verzija objavljena u Službenom listu (SL).

Sastavljeno od		
Direktno upravljanje (Nabavka), vidi odjeljak 4.3.3.	N/A	N/A
Nabavka – ukupna koverta prema odjeljku Error! reference not found.3.3	2.000.000	N/A
Evaluacija, (vidi odjeljak 5.3)	bit će obuhvaćeno drugom odlukom	N/A
Revizija/Provjera troškova (vidi odjeljak 6)	bit će obuhvaćeno drugom odlukom	N/A
Komunikacija i vidljivost (vidi odjeljak 7)	N/A	N/A
Nepredviđene situacije	N/A	N/A
UKUPNO	2.000.000 EUR	

4.5. Organizaciona postavka i odgovornosti

Budući da će Akcija podržati CIK kao jedinog korisnika, s obzirom da je nadležnost za provođenje izbornog procesa isključiva nadležnost CIK-a, odgovornosti će biti u nadležnosti CIK-a. Pored Upravnog odbora koji će biti uspostavljen za implementaciju projekta, bit će formirana i grupa za upravljanje projektom koju će činiti osoblje CIK-a iz svih pet sektora koja će raditi na predviđenom TA projektu. Osnov će se i radna grupa, sastavljena od članova CIK-a i državnih službenika, kako bi se projekti povezali sa rezultatima postignutim u okviru prethodne tehničke pomoći koju je finansirala EU. Članovi CIK-a i generalni sekretar će, također, biti stalno uključeni u implementaciju projekta.

5. PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE O UČINKU/REZULTATIMA

5.1. Interni nadzor

Grupa za upravljanje projektom će raditi sa predviđenom tehničkom pomoći na implementaciji projekta. Radna grupa će komunicirati sa grupom za upravljanje projektom kako bi se povezali rezultati postignuti u prethodnom projektu koji je finansirala EU sa predviđenom tehničkom pomoći. Realizaciju projekta će redovno ocjenjivati Upravni odbor čiji će precizan sastav biti utvrđen Projektnim zadatkom. Članovi CIK-a i generalni sekretar će, također, biti konstantno uključeni u implementaciju projekta.

5.2. Uloge i odgovornosti za prikupljanje podataka, analizu i izvještavanje

Svakodnevno tehničko i finansijsko praćenje implementacije ove akcije će biti kontinuiran proces i dio odgovornosti implementacionog partnera. U tom cilju, implementacioni partner će uspostaviti stalni sistem internog, tehničkog i finansijskog praćenja aktivnosti i izraditi redovne

izvještaje o napretku (ne rjeđe od godišnjih) i završne izvještaje. Svaki izvještaj će pružiti precizan prikaz implementacije akcije, poteškoća na koje se naišlo, uvedenih promjena, kao i stepen postizanja njenih rezultata (rezultati i direktni ishodi) mjerenih odgovarajućim indikatorima, koristeći kao referencu matricu logičkog okvira (za projektni modalitet) i listu strategije, politike ili reformskog akcionog plana partnera (za budžetsku podršku). Rezultati će biti praćeni od strane uspostavljenih struktura (vidjeti 5.1. Interno praćenje). Komisija može preduzeti dodatne posjete u praćenju projekta, kako preko svog osoblja, tako i preko nezavisnih konsultanata koje Komisija direktno angažuje za nezavisne nadzorne preglede (ili koje angažuje odgovorni agent kojeg je Komisija ugovorila za provođenje takvih pregleda).

Uloge i odgovornosti za prikupljanje, analizu i praćenje podataka:

Osnovat će se Sektorski upravni odbor (ili će se pridržavati tekućeg monitoringa Upravnog odbora) za praćenje provedbe aktivnosti i biće sastavljen od glavnih korisnika i relevantnih institucija u Bosni i Hercegovini. Akciju će redovno pratiti Delegacija EU u Bosni i Hercegovini.

5.3. Evaluacija

Imajući u vidu prirodu aktivnosti, za ovu akciju ili njene komponente će biti izvršena srednjoročna, konačna i naknadna evaluacija.

U slučaju da nije predviđena evaluacija za neke komponente aktivnosti, Komisija može, tokom implementacije, odlučiti da takvu ocjenu izvrši iz valjano opravdanih razloga, bilo na vlastitu odluku ili na inicijativu partnera.

Usluge evaluacije mogu se ugovoriti na osnovu okvirnog ugovora.

Finansiranje evaluacije će biti pokriveno drugom mjerom koja predstavlja Odluku o finansiranju.

6. REVIZIJA

Ne dovodeći u pitanje obaveze koje se primjenjuju na ugovore zaključene radi implementacije ove aktivnosti, Komisija može, na osnovu procjene rizika, ugovoriti nezavisne revizije ili zadatke verifikacije rashoda za jedan ili više ugovora ili sporazuma.

Predviđeno je da se usluge revizije mogu ugovoriti na osnovu okvirnog ugovora.

7. KOMUNIKACIJA I VIDLJIVOST

Vidljivost EU finansiranja i komunikacija o ciljevima i uticaju akcija su zakonska obaveza za sve akcije koje finansira EU, kao što je to navedeno u zahtjevima za komunikaciju i vidljivost EU koji su na snazi.

Konkretno, primaoci sredstava EU moraju priznati porijeklo sredstava EU i osigurati njegovu odgovarajuću vidljivost:

-davanjem izjave u kojoj se na vidljiv način ističe podrška dobivena od EU na svim dokumentima i komunikacijskom materijalu koji se odnosi na provedbu sredstava, uključujući službeni web stranicu i račune na društvenim mrežama, ako postoje; i

-promovisanjem akcija i njihovih rezultata kroz pružanje koherentnih, efektivnih i proporcionalnih ciljanih informacija višestrukoj publici, uključujući medije.

Mjere vidljivosti i komunikacije sprovode, prema potrebi, nacionalne administracije (na primjer, u vezi sa reformama vezanim za budžetsku podršku EU), povjereni subjekti, izvođači radova i korisnici grantova. Odgovarajuće ugovorne obaveze će biti uključene u pojedinačne sporazume o finansiranju, sporazume o delegiranju i ugovore o nabavci i grantovima.

Ove mjere će se zasnivati na posebnom planu komunikacije i vidljivosti, koji će biti uspostavljen i implementiran u skladu sa zahtjevima za komunikaciju i vidljivost EU koji su trenutno na snazi. Plan uključuje, između ostalog, komunikacijski narativ i glavne poruke vezane za Akciju, prilagođene različitim ciljnim grupama (zainteresovane strane, civilno društvo, šira javnost, itd.)

Mjere vidljivosti i komunikacije specifične za ovu akciju će biti komplementarne širim komunikacijskim aktivnostima koje direktno provode službe Evropske komisije i/ili Delegacije i uredi EU. Europska komisija i Delegacije i uredi EU trebali bi biti u potpunosti obaviješteni o planiranju i provedbi specifičnih aktivnosti vidljivosti i komunikacije, posebno u odnosu na komunikacijski narativ i glavne poruke.

8. ODRŽIVOST

Održivost Akcije će biti osigurana kontinuiranim vlasništvom nad nabavljenim hardverom i softverom i na drugi način maksimizirana kroz obuke organizirane za osoblje CIK-a kako bi se osposobili za korištenje hardvera i softvera, te razvojem dokumentacije u cilju poboljšanja integriteta, transparentnosti, i efikasnost izbornog procesa. Ostale institucije, a posebno Generalni sekretarijat Vijeća ministara, bit će blisko konsultirani tokom procesa razvoja softvera kako bi se osigurala interoperabilnost između novog softvera i postojećeg softvera. Osigurat će se dodatna budžetska sredstva za održavanje i ažuriranje sistema.

Budući da će CIK identificirati prioritete i odrediti prioritete, osoblje će biti uključeno u izradu dokumenata, biti obučeno za nastavak implementacije usvojenih dokumenata, tako da će CIK biti u mogućnosti da održi rezultate aktivnosti i nastavi da ih prilagođava novim okolnostima. Procesi izgradnje kapaciteta će se nastaviti kroz kontinuiranu edukaciju i obuku, a stečena znanja i vještine će se koristiti za dalje unapređenje procesa rada. Model kontinuiranog poboljšanja i planovi kontinuiranog angažmana su od posebnog značaja u ovom pogledu. Državni službenici će djelovati kao multiplikatori informacija i implicitna provjera kvaliteta privremenog osoblja zaposlenog za određene izborne procese.

Aneks I.3

na Ugovor o finansiranju po godišnjem akcionom planu za Bosnu i Hercegovinu za 2021.

Akциони dokument za "Instrument EU za integraciju"

1. KRATAK PREGLED

1.1. Tabela sažetka akcije

Naziv	Akcija 03 – Instrument EU za integraciju Godišnji akcioni plan za Bosnu i Hercegovinu za 2021.
CRIS broj	043-667/3
Osnovni akt	Finansirano u okviru Instrumenta za pretprijetnu pomoć (IPA III)
Timaska evropska inicijativa	Ne
Zona koja ima koristi od akcije	Bosna i Hercegovina
Programski dokument	Programski okvir IPA III
INFORMACIJE O PRIORITETNIM PODRUČJIMA I SEKTORIMA	
Prozor i tematski prioritet	Prozor 2: Dobro upravljanje, Usklađivanje s acquis-om, Dobrosusjedski odnosi i strateška komunikacija Tematski prioritet 2: Administrativni kapaciteti i usklađenost sa acquis-om
Ciljevi održivog razvoja (SDGs)	16. Mir, pravda i jake institucije, 8. Dostojanstven rad i ekonomski rast, 4. Kvalitetno obrazovanje, 3. Dobro zdravlje i blagostanje, 9. Izgraditi otpornu infrastrukturu, promovirati inkluzivnu i održivu industrijalizaciju i podsticati inovacije

DAC kod(ovi)	43010 – Višesektorska pomoć			
Glavni kanal isporuke ¹	Bilateralno			
Oznake (iz obrasca CRIS DAC)	Opći cilj politike	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Razvoj sudjelovanja/ dobro upravljanje	☐	☐	☒
	Pomoć okolišu	☐	☒	☐
	Rodna ravnopravnost i osnaživanje žena i djevojčica	☐	☒	☐
	Razvoj trgovine	☒	☐	☐
	Reproduktivno zdravlje, zdravlje majke, novorođenčeta i djeteta	☒	☐	☐
	Smanjenje rizika od katastrofa	☒	☐	☐
	Uključivanje osoba sa invaliditetom	☒	☐	☐
	Ishrana	☒	☐	☐
	Oznake RIO konvencije	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Biološka raznolikost	☒	☐	☐
	Borba protiv dezertifikacije	☒	☐	☐
	Ublažavanje klimatskih promjena	☐	☒	☐
	Prilagođavanje klimatskim promjenama	☐	☒	☐
	Interne oznake	Ciljevi politike	Nije ciljano	Značajan cilj
Digitalizacija		☐	☒	☐
Migracija		☒	☐	☐
COVID-19		☒	☐	☐
	Socijalna uključenost i ljudski razvoj	☒	☐	☐
INFORMACIJE O BUDŽETU				
Relevantni iznosi	Budžetska linija: 15.020101.01			
	Ukupni procijenjeni trošak: EUR 8 500 000			
	Ukupan iznos doprinosa EU: EUR 8 500 000			
UPRAVLJANJE I PROVEDBA				
Vrsta finansiranja i način implementacije	Modalitet projekta			
	Direktno upravljanje putem nabavke i grantova (Twinning Light)			
	Indirektno upravljanje sa subjektom kojem je povjeren zadatak, subjekti će biti odabrani u skladu sa kriterijima iz Odjeljka 4.3.4.			
Relevantni prioriteti i najvažnija pitanja iz Ekonomskog i investicionog plana za Zapadni Balkan	Akcija će doprinijeti rješavanju različitih vodećih pitanja u zavisnosti od konkretne pomoći koja se pruža			
Krajnji datum za zaključenje Ugovora o finansiranju	Najkasnije do 31. decembra 2022.			
Krajnji datum za zaključivanje ugovora o doprinosu/delegiranju, ugovora o nabavci i grantu	3 godine od datuma zaključenja Ugovora o finansiranju, osim slučajeva navedenih u članu 114. stav (2) Finansijske uredbe.			
Indikativni operativni period implementacije	6 godina nakon zaključenja Ugovora o finansiranju			
Krajnji datum za implementaciju Ugovora o finansiranju (datum do kojeg ovaj program treba opozvati i zatvoriti)	12 godina nakon zaključenja Ugovora o finansiranju			

1.2. Sažetak Akcije

Akcija je osmišljena tako da pruži administrativnu i tehničku podršku institucijama u Bosni i Hercegovini (BiH) na svim nivoima u pogledu potreba koje proizilaze iz procesa

evropskih integracija – posebno u izradi i implementaciji Programa integracija/Nacionalnog programa za usvajanje acquis-a (NPAA) u skladu sa članom 70 SSP-a, kao ključnog prioriteta i neizmirene obaveze prema Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju, a u vezi s poboljšanjem osnovnih sektorskih kapaciteta za planiranje i budžetiranje na nivou vlasti za bolje korištenje finansijskih sredstava pomoći EU i primjenu sektorskog pristupa u okviru IPA III.

Komplementarno drugim IPA Akcijama, Akcija će pružiti fleksibilnu podršku za rješavanje specifičnih i nepredvidivih potreba vlasti u Bosni i Hercegovini na različitim nivoima, identifikovanih u toku procesa evropskih integracija, kao i procesa razvoja i implementacije NPAA i razvoja strategija širom zemlje koje su ključne za proces približavanja EU. Ova fleksibilna podrška institucijama u Bosni i Hercegovini ima za cilj omogućiti im da brzo odgovore na izazove i zahtjeve procesa integracije u Evropsku uniju i da bolje pripreme i implementiraju IPA programe/akcije finansirane iz Instrumenta za prepristupnu pomoć. Instrument će pomoći u dvije ključne oblasti. **Prvo**, treba da podrži odnos prema implementaciji Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP), transpoziciji acquis-a, pripremi i implementaciji akcionih planova, kao i jačanju institucionalnih kapaciteta za implementaciju SSP-a i apsorpciju i upravljanje prepristupnim fondovima, te da pruži podršku za daljnji razvoj Programa integracije /NPAA u skladu sa članom 70 SSP-a. **Druga** oblast je podrška u daljnjoj izgradnji planiranja politika u cijeloj zemlji, budžetskih kapaciteta na svim nivoima vlasti kako bi se na najbolji način iskoristila finansijska pomoć EU, posebno u okviru IPA III. Predviđene su različite vrste podrške, kao što je tehnička pomoć i izgradnja kapaciteta institucija u Bosni i Hercegovini na različitim nivoima upravljanja, priprema studija, procjena, strateških dokumenata, priručnika, obuka, prijedloga Akcija, tenderske dokumentacije, pomoć pri raspisivanju tendera/poziva za procjenu prijedloga, komunikacijskim aktivnostima, kao i za obezbjeđivanje potencijalnih zaliha koje podupiru procese integracije u EU.

2. OBRAZLOŽENJE

2.1. Analiza konteksta

Proces evropskih integracija je složen, dinamičan proces koji se razvija. Komplementarno drugim IPA akcijama koje su programirane sa vremenskim okvirom, postoji potreba za fleksibilnim instrumentom koji bi se bavio kratkoročnim novonastalim razvojem i vlastima u Bosni i Hercegovini na različitim nivoima pružao neophodnu pomoć i podršku u izgradnji kapaciteta. Ovaj instrument će pomoći vlastima u Bosni i Hercegovini na svim nivoima u vezi sa implementacijom SSP-a, razvojem i implementacijom NPAA u skladu sa članom 70. SSP-a, transpozicijom acquis-a, pripremanjem i implementacijom akcionih programa, kao i u jačanju njihovih institucionalnih kapaciteta za implementaciju SSP-a i apsorpciju, te upravljanje prepristupnim fondovima.

Ponavljajući svoju opredijeljenost za napredovanje ka članstvu u EU, Bosna i Hercegovina je u februaru 2016. godine podnijela zahtjev za članstvo u EU. Nakon odgovora na Upitnik Evropske komisije, Mišljenje Komisije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u EU² objavljeno je u maju 2019. godine, zajedno sa pratećim Analitičkim izvještajem³, naglašavajući prioritete i reforme koje država treba da provede, što čini potrebu za podrškom još većom. Nadalje, Bosna i Hercegovina treba početi koristiti novi instrument prepristupne

¹ <http://www.oecd.org/dac/stats/annex2.htm>.

² COM(2019) 261 završno

³ SWD(2019) 222 završno

pomoći u periodu 2021-2027 (IPA III) i treba biti u mogućnosti da u potpunosti ima koristi od njega.

Akcija, sa svojim područjima podrške, direktno doprinosi promociji dobrog upravljanja, povećanju usklađenosti s vrijednostima Unije i usklađivanju s pravilima, standardima i praksama Unije u relevantnim oblastima. Nadalje odgovara posebnom cilju Tematskog prioriteta 2 u pogledu usklađivanja politika i zakonodavstva BiH sa politikama EU i *acquis-om* EU, izgradnje administrativnih kapaciteta za punu i djelotvornu provedbu sektorskih politika i usvojenog zakonodavstva, te izgradnje sposobnosti Bosne i Hercegovine da preuzme obaveze iz članstva, te da slijedi Evropski zeleni dogovor¹, koji predstavlja putokaz za održivost ekonomije EU pretvaranjem klimatskih i ekoloških izazova u prilike u svim oblastima politike i čineći tranziciju pravednom i inkluzivnom za sve.

Podržavajući intervencije u različitim oblastima, Akcija će dati doprinos i drugim IPA III prozorima i tematskim prioritetima, u skladu sa sadržajem intervencije.

Akcija će posebno doprinijeti i aktivnostima u okviru Strateškog okvira za reformu javne uprave koje imaju za cilj poboljšati sistem planiranja i praćenja politika u cijeloj zemlji, budući da vlastima u BiH očigledno nedostaje regulativa za sistem planiranja u cijeloj zemlji za proces evropskih integracija, uključujući zelenu tranziciju u javne uprave. To će dalje doprinijeti podršci razvoju različitih sektorskih strategija širom zemlje u skladu sa specifičnim podržanim intervencijama.

2.2. Analiza problema po oblastima podrške

Za proces EU integracija u Bosni i Hercegovini od ključne je važnosti imati efektivne administrativne kapacitete sa jasnim funkcijama u procesu evropskih integracija na svim relevantnim nivoima vlasti, u skladu sa njihovim nadležnostima, te osigurati njihovu efikasnu saradnju i koordinaciju. To se posebno odnosi na implementaciju SSP-a, razvoj i implementaciju Programa integracija (PI) i proces zakonske harmonizacije, odnosno transpozicije *acquis-a* EU na dosljedan način u Bosni i Hercegovini, što su i dalje prilično izazovni zadaci u kontekstu višeslojnog bosanskohercegovačkog administrativnog ustrojstva, kako je istaknuto u SIGMA procjeni za 2017. Ključni prioritet za Bosnu i Hercegovinu i neriješeno pitanje je da ispuni svoje obaveze iz SSP-a, izradom i usvajanjem NPAA, u skladu sa članom 70. iz SAA. Međutim, s obzirom na to da zemlja još uvijek nema sistem planiranja u cijeloj zemlji, trenutno ne postoji plan za cijelu zemlju koji jasno postavlja približavanje *acquis-u* EU. U slučaju sektorskih pitanja u cijeloj zemlji, potreba za konsultacijama i koordinacijom postaje posebno važna jer su nadležnosti, u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine, u većini slučajeva podijeljene između sektorskih institucija različitih administrativnih nivoa. Trenutno, Bosna i Hercegovina nema zakonsku osnovu za cijelu državu o tome kako planirati, vrednovati i pratiti strategije za cijelu zemlju, i dok svi nivoi imaju određenu regulativu, državni nivo treba da usvoji jednu i da bolje vodi proces strateškog planiranja u cijeloj zemlji. U svjetlu ovog fragmentiranog sistema planiranja politike i u pogledu procesa evropskih integracija, vlasti na svim nivoima u Bosni i Hercegovini suočavaju se s izazovima da odgovore na proces pristupanja EU. Institucijama u Bosni i Hercegovini i relevantnom osoblju potrebna je pomoć u tom pogledu u smislu obezbjeđivanja neophodne podrške, stručnosti i izgradnje kapaciteta kako bi se na koordiniran način izvršili ključni zadaci zakonodavnog planiranja i uskladili sa zahtjevima za članstvo u EU.

Svi nivoi vlasti u Bosni i Hercegovini se suočavaju i s izazovima u vezi sa korištenjem IPA programa, uključujući pripremu i implementaciju Akcije/programa. Spremnost Akcija zavisi između ostalog i od dostupnosti kvalitetne tenderske dokumentacije (npr. projektnog zadatka, tehničke specifikacije, predmjera, itd.). Vlasti u Bosni i Hercegovini nemaju dovoljno iskustva u izradi ovakvih dokumenata i ponekad je nivo tehničkih detalja toliko specifičan i složen da zahtijeva specijaliziranu ekspertizu. Stoga je institucijama u Bosni i Hercegovini i relevantnom osoblju u tom pogledu potrebna pomoć stručnjaka koji bi olakšali taj proces, a vlastima u Bosni i Hercegovini na svim nivoima omogućili transfer znanja i praktične obuke. Nadalje, vlasti u Bosni i Hercegovini trebaju biti u mogućnosti da u potpunosti koriste novi instrument pretpristupne pomoći u okviru višegodišnjeg finansijskog okvira u periodu 2021-2027 (IPA III). Kako bi se Bosni i Hercegovini omogućilo da u potpunosti iskoristi IPA III, Bosni i Hercegovini treba biti pružena pomoć kroz podršku aktivnostima i izgradnji kapaciteta u oblastima koje se dotiču ključnih prioriteta reforme javne uprave u pogledu poboljšanja kapaciteta planiranja, programiranja, implementacije i jačanja za koordinaciju ovih procesa. U kontekstu IPA III podrška koja se pruža u okviru ove akcije je još važnija s obzirom na povećan naglasak na tehničkoj zrelosti intervencija.

S obzirom na sektorski pristup u okviru IPA-e, Bosni i Hercegovini još uvijek nedostaju strategije za cijelu zemlju u važnim sektorima koje predstavljaju preduvjet za korištenje sredstava IPA II, te je podrška u vezi sa analizom i pripremom sektorskih i multisektorskih strategija na nivou cijele zemlje u skladu sa sektorskim pristupom i dalje od ključne važnosti. Osim toga, sektorska budžetska podrška/ugovor o reformi sektora kao novi modalitet za korištenje pomoći u okviru IPA-e predstavlja novinu za Bosnu i Hercegovinu i njene institucije. Pomoć je također potrebna u vezi sa korištenjem IPA-e za više zemalja, posebno Investicionog okvira za Zapadni Balkan i drugih regionalnih instrumenata od kojih se neki tek pojavljuju, kao i u vezi sa relevantnim makroregionalnim strategijama EU.

Institucije iz svih sektora i svih nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini mogu imati koristi od pomoći predviđene ovom Akcijom. Nadalje, u nastavku su navedeni glavni akteri u procesu evropskih integracija i korištenja IPA programa u Bosni i Hercegovini. Direkcija za evropske integracije je stručno tijelo Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, nadležno za koordinaciju aktivnosti u vezi sa zahtjevima za proces evropskih integracija i koordinaciju pomoći EU. Direktor Direkcije obavlja funkciju NIPAC-a, a Direkcija pruža svu neophodnu stručnu i administrativnu podršku za ovu funkciju. U Federaciji Bosne i Hercegovine, Republici Srpskoj i Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine postoje institucije koje koordiniraju proces evropskih integracija na ovim nivoima vlasti. To uključuje Ured za evropske integracije Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, Ministarstvo za evropske integracije i međunarodnu saradnju Republike Srpske i Odjeljenje za evropske integracije i međunarodnu saradnju Brčko Distrikta. Osim toga, deset kantonalnih vlada u Federaciji Bosne i Hercegovine imaju imenovane koordinateure za EU integracije, a neke su uspostavile posebne jedinice zadužene za evropske integracije.

Akcija ima za cilj pružanje fleksibilne podrške koja tek treba biti određena, u različitim sektorima/područjima intervencija za podršku vlastima u Bosni i Hercegovini na različitim nivoima da adekvatno odgovore na svoje dužnosti i zadatke u procesu EU integracija. Dalje, u rješavanje pitanja unutar Strateškog okvira za reformu javne uprave u vezi sa kapacitetom javne uprave za implementaciju reformi u okviru

¹ COM(2019) 640

processa evropskih integracija, uključujući usklađivanje sa Zelenom agendom za Zapadni Balkan¹, Akcija će kao takva pružiti podršku u odnosu na različite sektorske strategije koje odgovaraju oblastima poduzetih intervencija.

2.3. Relevantnost i komplementarnost sa strategijama koje podržavaju ključni nacionalni akteri

Akcija će pružiti fleksibilnu podršku za rješavanje specifičnih i nepredvidivih potreba vlasti u Bosni i Hercegovini na različitim nivoima, identifikovanih u toku procesa evropskih integracija i u pogledu korištenja IPA fondova.

Akcija će podržati vlasti u Bosni i Hercegovini na različitim nivoima da na adekvatan način odgovore na svoje dužnosti i zadatke u procesu EU integracija Bosne i Hercegovine i stoga pokriva niz sektora. Bosna i Hercegovina je pokrenula proces pripreme Programa integracija², koji bi služio kao temeljni strateški dokument za proces evropskih integracija. Ova Akcija treba da podrži kapacitete vlasti na svim nivoima vlasti u BiH za implementaciju ovakvog programa, kao i za izvršavanje zadataka koji proizilaze iz prijave i statusa kandidature. Nadalje, Akcija može pružiti podršku specifičnim aktivnostima koje se odnose na primjenu sektorskog pristupa, u pogledu razvoja sektorskih strategija, sektorske koordinacije i praćenja, kao i uvođenja sektorske budžetske podrške/ugovora o reformi sektora.

Akcija će doprinijeti implementaciji Strateškog okvira reforme javne uprave u BiH za period 2018-2022 koji predviđa stvaranje i održavanje javne uprave sposobne da osigura implementaciju reformi koje zahtijeva proces evropskih integracija.

Osim toga, Akcija će pružiti podršku nizu sektora i odgovarajućih sektorskih strategija prema identificiranim područjima intervencije.

2.4. Relevantnost i komplementarnost sa politikom EU i pomoći EU i drugih donatora

Reforma javne uprave (PAR) je, zajedno sa vladavinom prava i ekonomskim razvojem, temeljni stub procesa proširenja i osnova za efikasnu implementaciju politika i zakonodavstva EU. Akcija ima za cilj da podrži ispunjavanje obaveza iz procesa evropskih integracija, te je kao takva u bliskoj vezi sa specifičnim ciljem IPA III u ovoj oblasti da se politike i zakonodavstvo korisnika usklade sa politikama EU i acquis-om EU, i da izgradi administrativne kapacitete za punu i efektivnu implementaciju sektorskih politika i usvojenog zakonodavstva, izgrađujući sposobnost korisnika da preuzmu obaveze iz članstva. S obzirom da će se podrška dalje odnositi na različite sektore, Akcija je relevantna i za druge prozore IPA III i tematske prioritete, u skladu sa sadržajem intervencije.

Strategija za Zapadni Balkan (2018).³ potvrđuje iznimnu važnost reforme javne uprave (PAR) za jačanje upravljanja na svim nivoima i obavezuje se na jačanje tehničke pomoći Komisije zemljama Zapadnog Balkana kako bi im se pomoglo da se usklade sa zakonodavstvom EU i osiguraju njegovu efikasnu implementaciju u praksi. **Saopštenje o politici proširenja EU iz 2021**⁴ dalje naglašava potrebu da se fokusira na reforme u temeljnim područjima, uključujući

reforme usmjerene na modernizaciju javne uprave, kako bi se osmislile i isporučile javne politike, upravljalo javnim investicijama i pružile osnovne javne usluge koje poboljšavaju dobrobit svih građana. Da bi se izgradilo povjerenje, javne uprave moraju biti transparentne, odgovorne i efikasne, dok je od suštinskog značaja da napredak bude snažan, opipljiv i nepovratan i naglašava da je Bosna i Hercegovina u ranoj fazi/da ima određeni nivo pripreme u pogledu nivoa pripremljenosti i sposobnost preuzimanja obaveza iz članstva u EU, uz određen napredak u reformi javne uprave u 2021.

U provedbi Akcije u potpunosti će se uzeti u obzir **Mišljenje o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u EU** i s tim povezani **Analitički izvještaj za 2019. godinu**, te doprinijeti ispunjavanju ključnih prioriteta i preporuka u njemu. Nadalje će podržati provedbu preporuka iz **Izvještaja Komisije za Bosnu i Hercegovinu 2021**⁵. U Izvještaju se ističe da je zemlja u ranoj fazi reforme javne uprave, poziva se na usvajanje Nacionalnog programa za usvajanje *acquis-a* EU (NPAA), te daje niz preporuka po sektorima za napredak u kontekstu evropskog procesa integracije, uz traženje daljnjeg unapređenja aparata za pristup kreiranju politika širom zemlje.

Smjernice za implementaciju Evropskog zelenog dogovora za zapadni Balkan⁶ naglašavaju zeleniju javnu upravu sposobnu da vodi modernizirane reforme koje će rezultirati čistijim okolišem, pristupačnijom energijom, pametnijim transportom, novim radnim mjestima i ukupno boljim kvalitetom života.

2.5. Naučene lekcije i veze sa prethodnom finansijskom pomoći

Kao što je pokazano tokom pregovora o SSP-u, rada Privremenog odbora i Privremenih pododbora, transpozicije *acquis-a* EU i drugih procesa evropskih integracija, postoji potreba za jačanjem kapaciteta svih institucija potrebnih za obavljanje poslova vezanih za evropske integracije u različitim nivoima vlasti i njihovim nadležnim sektorima. Pored toga, potrebno je održavati efikasnu koordinaciju između različitih nivoa vlasti u svrhu evropskih integracija.

Potreba za jačanjem kapaciteta posebno je prepoznata što se tiče politika EU, usklađivanja zakona, koordinacije poslova EU, kao i EU fondova. Ranija tehnička pomoć (TA) pokazala je da razvoj kapaciteta, modela i mehanizama zahtijeva rad sa širim spektrom institucija primalaca i javnih službenika sa različitih nivoa vlasti s obzirom na to da, u odnosu na druge pretpostupne korisnike, Bosna i Hercegovina ima specifičan administrativni ustroj. Zbog većeg broja aktera potrebno je više vremena za razvoj modela i kapaciteta. S obzirom na administrativnu strukturu u Bosni i Hercegovini i odgovarajuću podjelu nadležnosti, institucijama na svim nivoima vlasti je potrebna podrška, i u svjetlu osiguranja ukupnog i usklađenog napretka u ispunjavanju obaveza BiH za pristupanje Evropskoj uniji.

Iskustvo sa prethodnom Pomoći u pripremi projekta (PPF)/Općim instrumentom za tehničku pomoć (GTAF)/Instrumentom EU za integracije (EUIF) pokazalo je da je potražnja za ovom vrstom pomoći uvijek bila veoma visoka i raznolika i da je ova vrsta pomoći bila posebno korisna za brzo reagiranje na hitne potrebe koje nastaju. Izazovi koji su otkriveni u korištenju ove vrste Pomoći/Instrumenta bili su kašnjenja ili čak otkazivanje ugovaranja i implementacija nekoliko manjih projektnih intervencija (npr. priprema projektnog zadatka za projekat pomoći većeg obima) zbog nepostojanja dogovora među svim zainteresiranim stranama

¹ SWD(2020) 223 završno

² Usvojena je Metodologija Programa za integraciju Bosne i Hercegovine u EU i u skladu s tim je započeo proces izrade Programa integracija u oktobru 2020. godine. Program integracija će se sastojati iz tri dijela: akcionog plana za usklađivanje sa *acquis-om* EU, akcionog plana za implementaciju preporuka Komisije (mjere koje se ne odnose na usklađivanje sa *acquis-om* EU) i pregleda administrativnih kapaciteta.

³ COM(2018) 65

⁴ COM(2021) 644

⁵ SWD(2021) 291 završno /2

⁶ SWD(2020) 223

uključenim u osmišljavanje intervencija. Također, nedostatak sredstava na kraju realizacije nekoliko velikih projekata prevaziđen je korištenjem ove Pomoći/Instrumenta za finalizaciju ovih projekata. Na osnovu naučenih lekcija, odobrenje namjeravane intervencije od strane svih aktera na koje se ta akcija odnosi treba biti preduvjet ispunjen prije nego što se sredstva iz ove EUIF akcije dodijele.

Ovi zaključci su ponovljeni u evaluaciji pomoći IPA-e u Drugom privremenom programu za Bosnu i Hercegovinu.¹ Što se tiče uspješnosti, IPA projekti su bili efikasni i djelotvorni, iako je bilo izazova u implementaciji zbog učinka izvodača, sporih procedura nabavke, ispunjavanja uvjeta ili kašnjenja u postizanju konsenzusa između svih zainteresiranih strana. Stoga je vlasništvo i posvećenost svih relevantnih aktera bilo koje intervencije i njena formalizacija imperativ prije nego što počne podrška u okviru Akcije. Pored toga, opća naučena lekcija koja se odnosi na sve sektore je da razvoj politike i zakonodavstva treba da bude zasnovan na dokazima, da se obračunava sa troškovima i da podliježe odgovarajućim internim i eksternim konsultacijama sa zainteresiranim stranama u pravom trenutku zakonodavnog procesa i procesa kreiranja politika. To je ključno za osiguranje implementacije i provođenja usvojenih politika i zakona. Stoga će akcija osigurati konzistentnost s naporima horizontalne reforme javne uprave.

3. OPIS AKCIJE

3.1. Planirani rezultati i logika intervencije (opisivanje uzročne veze između uticaja, ishoda i rezultata, uključujući pretpostavke)

Ukoliko su organi vlasti na svim nivoima u Bosni i Hercegovini u mogućnosti da daju efikasnije i pravovremenije odgovore u vezi sa procesima EU integracija (rezultat), te se uspostavi i održava dobra saradnja između relevantnih aktera (pretpostavka) i zadovolje tehnički, finansijski i ljudski resursi koje dodijele korisnici (pretpostavka), onda će specifične i/ili nepredvidive potrebe identificirane u toku procesa evropskih integracija Bosne i Hercegovine biti adekvatno riješene (ishod). Ako odgovori na ove potrebe budu adekvatni, a pretpostavka o političkoj podršci institucijama u Bosni i Hercegovini za učešće u procesima EU integracija bude stvarna, to će doprinijeti ukupnom napretku Bosne i Hercegovine u ispunjavanju obaveza za pristupanje Evropskoj uniji (uticaj).

3.2. Indikativni tip aktivnosti

Sljedeća lista je indikativna za vrste aktivnosti koje se mogu provoditi na svim nivoima vlasti u BiH u okviru ove intervencije, ali nije konačna:

-Pružanje tehničke pomoći administracijama na svim nivoima vlasti u BiH i priprema potrebnih dokumenata i analiza, poštujući i aspekt rodne ravnopravnosti, za podršku implementaciji SSP-a, transponovanju i implementaciji *acquis-a* EU, uključujući Program integracija/Nacionalni program EU *acquis-a* i aproksimaciju u skladu sa članom 70. SSP-a, te proces pristupanja EU u Bosni i Hercegovini općenito.

-Podrška hitnim i/ili nepredviđenim nadolazećim prioritetnim zadacima vezanim za EU integracije i prioritete implementacije SSP-a, kroz tehničku pomoć i druge intervencije (uključujući softver i opremu informaciono-komunikacione tehnologije, i na primjer obezbjeđivanje potrebnog prijevoda dokumenata u procesu transpozicije EU *acquis-a* i pristupanja Bosne i Hercegovine EU općenito) administracijama na svim nivoima vlasti u BiH.

-Pružanje tehničke pomoći administracijama na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini u izgradnji kapaciteta za

planiranje sektorskih politika u cijeloj zemlji, praćenje i obračun troškova za sektorske strategije, uz sticanje obuke o pristupu za cijeli sektor, njegovoj implementaciji, te u pripremi sektorskih programa za potrebe višegodišnjeg programiranja IPA-e.

-Pružanje tehničke pomoći administracijama na svim nivoima vlasti u BiH u sticanju znanja, uvođenju i korištenju ugovora o sektorskoj budžetskoj podršci/reformi sektora, uključujući pripremu odgovarajućih programskih dokumenata za korištenje ugovora o sektorskoj budžetskoj podršci/reformi sektora.

-Podrška hitnim i nepredviđenim prioritetnim zadacima za administracije na svim nivoima vlasti u BiH (npr. studije, procjene štete i potreba za sanacijom, priprema Akcije, mjere prevencije od poplava i klizišta i drugih nepogoda, kao i provođenje intervencija za ublažavanje posljedica i sprječavanje katastrofe u budućnosti) u slučaju prirodnih katastrofa, obračunajući pažnju na specifične potrebe žena i muškaraca.

-Pružanje tehničke pomoći relevantnim institucijama u BiH u izradi priručnika, radnih procedura, opisa poslova, pravilnika i druge proceduralne dokumentacije za implementaciju prioriteta SSP-a, korištenje pretpristupnih instrumenata, ispunjavanje zahtjeva za indirektno upravljanje pomoći EU, te u podršci procesu pridruživanja Bosne i Hercegovine EU.

-Pružanje tehničke pomoći relevantnim institucijama na svim nivoima vlasti u BiH u analizi, procjeni i pripremi sektorskih strategija za cijelu zemlju, multisektorskih strategija, strateških programskih dokumenata, za usklađivanje zakonodavstva u BiH, implementaciju SSP-a na osnovu podataka, implementaciju Zajedničkih smjernica o politici ekonomskog i finansijskog dijaloga zasnovanog na ERP-u kao i podršku implementaciji predviđenih socio-ekonomskih reformi i sadašnje i buduće korištenje pretpristupnih fondova EU, obračunajući pažnju na specifične potrebe žena i muškaraca.

-Pružanje tehničke pomoći relevantnim institucijama na svim nivoima vlasti u BiH za izgradnju kapaciteta na novom pretpristupnom instrumentu za period 2021-2027 i sticanje znanja za podizanje apsorpcionih kapaciteta.

-Pružanje tehničke pomoći relevantnim institucijama na svim nivoima vlasti u BiH u izradi studija (pred)izvodljivosti i studija uticaja u vezi sa usklađenošću Bosne i Hercegovine sa SSP-om i provođenju (pred)investicionih studija, studija procjene uticaja propisa, studije procjene uticaja na životnu sredinu, poslovnih planova, studija tržišta, ekonomskih analiza i analiza troškova i koristi, procjeni investicija, planova projekata, itd., za predstojeća ulaganja, uz osigurano uključivanje rodne komponente u njih.

-Pružanje tehničke pomoći u uspostavljanju i razvoju metodologije i pojedinačnih (sektorskih) projektnih planova za investicione projekte i korištenje odgovarajućih instrumenata podrške investicionim projektima za relevantne institucije na svim nivoima vlasti u BiH.

-Podrška relevantnim institucijama u BiH na svim nivoima vlasti u pripremi Akcija za predstojeće IPA finansiranje, posebno onih za koje je potrebna specijalizirana ekspertiza, uključujući podršku procesu pripreme Akcije i svu potrebnu Akcionu dokumentaciju i anekse programskih dokumenata, osiguravajući i rodnu komponentu.

-Priprema tenderske dokumentacije i dokumentacije za nabavku relevantnim institucijama u BiH (zadaci, tehničke specifikacije, istraživanje tržišta, predmjeri radova, smjernice za grant sheme i druga prateća dokumentacija za tendersku dokumentaciju) kao i podrška evaluaciji tendera/poziva za

¹ http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/financial_assistance/phare/evaluation/2013/23914_rep_bih.pdf

podnošenje prijedloga, uz dužno razmatranje rodne komponente.

- Podrška podizanju svijesti o EU programima (sadašnjim i budućim) i izgradnji kapaciteta krajnjih korisnika za pristup sredstvima dostupnim u okviru programa EU i relevantnih institucija na svim nivoima vlasti u BiH.

- Pružanje tehničke pomoći relevantnim institucijama u BiH za unapređenje procesa i kapaciteta praćenja, izvještavanja i evaluacije.

- Pružanje aktivnosti izgradnje institucija i obuke za institucije na svim nivoima vlasti u BiH, relevantnih za bilo koju od gore navedenih aktivnosti i proces evropskih integracija, uzimajući u obzir specifične potrebe i muškaraca i žena.

- Učešće na sastancima i radionicama, te u studijskim posjetama vezanim za evropske integracije.

- Pružanje informacija, komunikacija i aktivnosti obuke i materijala u vezi sa EU integracijama administracijama na svim nivoima vlasti u BiH.

- Provođenje evaluacija IPA akcija/programa.

- Dodatne aktivnosti specifičnog odgovora na COVID-19 i/ili druge nepredvidive aktivnosti odgovora na epidemiju/pandemiju.

- Investicije (radovi i zalihe) također mogu biti podržane kroz ovu Akciju.

3.3. Rizici i pretpostavke

Rizici	Nivo rizika (V/S/N)	Mjere ublažavanja
Nedostatak saradnje između institucija na različitim nivoima vlasti u BiH.	S	Različite mjere ublažavanja, uključujući političku podršku Komisije i poboljšani politički dijalog, bit će poduzete kako bi se eliminirali rizici za uspješnu provedbu intervencija poduzetih u okviru Akcije.

Pretpostavke (koje će se odraziti u gornjoj matrici logičkog okvira) – grupisane prema rezultatima i ishodima

Ishod: Specifične i/ili nepredvidive potrebe identifikovane i rješavane u toku procesa evropskih integracija BiH

- Konstantna i stalna politička podrška institucijama u Bosni i Hercegovini za učešće u procesu EU integracija.

Rezultat: Organizacija vlasti na svim nivoima u BiH omogućeno je da efikasnije i pravovremenije odgovore na nastale prioritete EU integracija

- Identifikacija prioriteta oblasti za pomoć na blagovremen način.

- Uspostavljena i održavana dobra saradnja sa svim relevantnim akterima tokom implementacije.

- Adekvatne tehničke, finansijske i ljudske resurse su korisnici dodijelili za realizaciju aktivnosti.

3.4. Uvođenje načela rodne ravnopravnosti

Rodna ravnopravnost i osnaživanje žena i djevojčica (u skladu sa strategijom EU za rodnu ravnopravnost za period 2020.-2025.)

3.6. Logički okvir

Rezultati	Lanac rezultata: Glavni očekivani rezultati (maksimalno 10)	Pokazatelji (najmanje jedan pokazatelj po očekivanom rezultatu)	Polazne osnove (godina)	Ciljevi (godina)	Izvori podataka (1 po pokazatelju)	Pretpostavke
Utica	Da doprinese ukupnom napretku Bosne i Hercegovine u ispunjavanju obaveza za	Napredak ostvaren u ispunjavanju kriterija za pristupanje	Nema napretka do ograničenog napretka u zavisnosti od odgovarajućih	Dobro napredovanje	Izveštaji Komisije o BiH	Nije primjenjivo (N/A)

Dužna pažnja će se posvetiti rodnom aspektu u okviru Akcionih aktivnosti, uključujući osiguranje učešća i žena i muškaraca, prepoznavanje različitih potreba žena i muškaraca, osiguravanje koristi i za muškarce i žene, osiguravanje rodno osjetljivih podataka i rodne analize. Općenito, rodna perspektiva će se održati kako bi se osiguralo da rezultati Akcije pozitivno utiču i na rodnu ravnopravnost. Time će Akcija dati doprinos u skladu sa Strategijom rodne ravnopravnosti EU za period 2020-2025, koja ima za cilj unapređenje rodne ravnopravnosti sistematskim uključivanjem rodne perspektive u sve faze kreiranja politike u svim oblastima politike EU, osiguravajući da žene i muškarci, djevojke a dječaci, u svojoj raznolikosti, budu jednaki. Akcija će također doprinijeti Gender akcionom planu BiH 2018-2022, kao okvirnom strateškom dokumentu za uključivanje standarda rodne ravnopravnosti u ključne oblasti reforme.

Klimatska promjena

Akcija će doprinijeti zaštiti okoliša u skladu sa potrebama koje su identifikovale vlasti u Bosni i Hercegovini i odgovarajućim aktivnostima u okviru Akcije. Akcija i aktivnosti koje proizilaze iz Akcije neće imati negativan uticaj na životnu sredinu niti će u budućnosti ugroziti životnu sredinu, zdravlje i sigurnost. Aktivnosti koje proizilaze iz ove Akcije bit će realizovane na ekološki najprihvatljiviji mogući način.

Pristup zasnovan na pravima

Dužna pažnja će se posvetiti i poštovanju ljudskih prava i integraciji principa ljudskih prava u poduzete intervencije. Učešće u akciji će biti zagarantovano na osnovu jednakog pristupa bez obzira na spol, rasno ili etničko porijeklo, vjeru ili uvjerenje, invaliditet, godine ili seksualnu orijentaciju.

Civilno društvo

Uključivanje i učešće civilnog društva i nevladinih aktera u procesu evropskih integracija je veoma važno, a saradnja između vladinog i nevladinog sektora ključna. Kao sastavni dio procesa pridruživanja Evropskoj uniji, mogućnosti za dijalog i saradnju između civilnog društva i nevladinih aktera i akteri iz javnog sektora će se dalje razvijati kroz različite inicijative u okviru predložene Akcije.

Drugi (kao što su otpornost i osjetljivost na sukobe, Romi, osobe s invaliditetom i druge ranjive grupe)

Poboljšanje u javnoj službi i ojačano dobro upravljanje koje će se postići ovom Akcijom bit će od koristi za manjine i ugrožene grupe. Publicitet i širenje informacija će pomoći osnaživanju manjina i ranjivih grupa da učestvuju u predloženim aktivnostima i pozivima za podnošenje prijedloga. Na osnovu temeljnih principa promoviranja ravnopravnosti i borbe protiv diskriminacije, učešće u Akciji će biti zagarantovano na osnovu jednakog pristupa bez obzira na rasno ili etničko porijeklo, vjeru ili uvjerenje, invaliditet, godine ili seksualnu orijentaciju.

3.5. Uvjeti za provođenje

Ne postoje posebni preduvjeti za implementaciju Akcije.

	pristupanje Evropskoj uniji.		kriterija			
Ishod	Specifične i/ili nepredvidive potrebe identifikovane od vlasti BiH za rješavanje u toku procesa evropskih integracija BiH.	Učestalost zahtjeva koje je EUD primila od vlasti BiH za rješavanje specifičnih zahtjeva EU integracija	Do 5 zahtjeva za pomoć iz EUIF-a koje je EUD primila od vlasti u BiH godišnje	Najmanje 15 (30) zahtjeva za pomoć iz EUIF-a koje je EUD primila od vlasti u BiH godišnje	- Izvještaji Komisije o BiH - Zaključci sjednica IPA Odbora za praćenje	Politička podrška institucijama u Bosni i Hercegovini za učešće u procesima EU integracija
Rezultat	Organima vlasti na svim nivoima u BiH omogućeno je da efikasnije i pravovremenije odgovore na nastale prioritete EU integracija	- Broj rezultata, kao što su projektni zadaci, tehničke specifikacije, studije i drugi dokumenti - % pokrenutih i završenih tenderskih procedura - % ugovorenih IPA sredstava - % isplaćenih IPA sredstava	0 70% tenderskih procedura je pokrenuto i završeno u odnosu na predviđeni tenderski plan 70% IPA sredstava je ugovoreno u odnosu na predviđeni ugovorni plan 60% IPA sredstava je isplaćeno u odnosu na predviđeno	8 (20) 85% tenderskih procedura je pokrenuto i završeno u odnosu na predviđeni tenderski plan 85% IPA sredstava je ugovoreno u odnosu na predviđeni ugovorni plan 70% IPA sredstava je isplaćeno je u odnosu na predviđeni plan isplate	Izvještaji o praćenju/implementaciji projekta; Zaključci sa sastanaka IPA Odbora za praćenje; Izvještaji o praćenju u okviru DEI; Dostavljeni i odobreni programski dokumenti/Akcioni dokumenti; Tenderska dokumentacija; Akcioni izvještaji; Izvještaji Komisije o BiH	Identifikacija prioriteta oblasti za pravovremenu pomoć; Uspostavljena i održavana dobra saradnja sa svim relevantnim akterima tokom implementacije Akcije; Adekvatni tehnički, finansijski i ljudski resursi koje korisnici izdvajaju za realizaciju aktivnosti.

4. PROVEDBENI ARANŽMANI

4.1. Ugovor o finansiranju

U cilju realizacije ove akcije predviđeno je zaključivanje ugovora o finansiranju sa Bosnom i Hercegovinom.

4.2. Modaliteti provedbe

Komisija će osigurati da se poštuju odgovarajuća pravila i procedure EU-a za pružanje finansiranja trećim stranama, uključujući postupke revizije, gdje je to prikladno, i usklađenost akcije sa restriktivnim mjerama EU-a¹.

4.2.1. Direktno upravljanje (Grantovi)

(a) Svrha granta

Dio aktivnosti u vezi sa rezultatom: Omogućeno je vlastima na svim nivoima u BiH da daju efikasnije i pravovremenije odgovore na nastale prioritete EU integracija, realizirat će se putem ugovora o grantu, konkretno kroz Twinning light instrument.

(b) Vrsta ciljanih aplikatana

Subjekti država članica EU sa kapacitetima u oblastima traženim za nastale prioritete EU integracija.

4.2.2. Direktno upravljanje (nabavka)

Aktivnosti u vezi sa rezultatom: Omogućeno je vlastima na svim nivoima u BiH da daju efikasnije i pravovremenije odgovore na nastale prioritete EU integracija, realizirat će se putem ugovora o uslugama, nabavkama i radu pod direktnim upravljanjem Delegacije EU u BiH, uzimajući u obzir specifičnost Instrumenta za evropske integracije za pružanje multisektorske pomoći i specifičnog odgovora (nepredvidive aktivnosti).

Predmet	Indikativni tip (radovi, zalihe, usluge)	Indikativno tromjesečje početka procedure
Različiti projekti tehničke pomoći za rješavanje prioriteta EU integracija/SSP	Usluge	Q1 2023
Tenderska dokumentacija (ToR,	Usluge	Q2 2023

Tehničke specifikacije, predmjeri, projektni planovi)		
Ugovori o radovima i isporukama	Radovi i nabavka	Q1 2024

4.2.3. Indirektno upravljanje sa subjektom kojem je povjeren zadatak

Dio ove akcije, za rezultat " Omogućeno je vlastima na svim nivoima u BiH da daju efikasnije i pravovremenije odgovore na nastale prioritete EU integracija", može se implementirati u indirektnom upravljanju.

Subjekt će odabrati službe Komisije koristeći sljedeće kriterije:

a) finansijski i operativni kapacitet podnosioca zahtjeva.

b) tehnički kapaciteti, kao što je iskustvo u pripremi i implementaciji zajedničke izgradnje kapaciteta i sličnih projekata; veliko iskustvo u vođenju velikih i složenih programa ili projekata vezanih za rezultate, veliko iskustvo u implementaciji sličnih projekata, stručnost u oblasti EU pregovora i dokumentovani kapacitet za mobilizaciju relevantnih mreža u državama članicama EU, BiH i regionu, itd. Kriterij koji se odnose na kvalitet koncepta, uključujući relevantnost; konzistentnost sa ciljevima, rezultatima i aktivnostima u okviru Akcije, očekivani uticaj; održivost i isplativost.

4.2.4. Promjene iz indirektnog u direktno upravljanje (i obrnuto) zbog izuzetnih okolnosti (jedna alternativna druga opcija)

U izuzetnim okolnostima i uz odobrenje Evropske komisije, moguće su promjene sa indirektnog na direktno upravljanje (i obrnuto), kao i druge promjene u načinu upravljanja i nabavki. Osim toga, u nekim nepredviđenim i hitnim situacijama, uz prethodno odobrenje Evropske komisije, može biti moguća i podrška nepredviđenim i ad hoc akcijama.

4.3. Opseg geografske podobnosti za nabavku i grantove

Geografska podobnost u smislu mjesta osnivanja za učešće u postupcima nabavke i u pogledu porijekla nabavki kupovinom kako je utvrđeno u osnovnom aktu i navedeno u relevantnim ugovornim dokumentima primjenjivat će se u skladu sa sljedećim odredbama.

¹ www.sanctionsmap.eu Napominjemo da je mapa sankcija IT alat za identifikaciju režima sankcija. Izvor sankcija proizilazi iz pravnih akata objavljenih u Službenom listu (OJ). U slučaju neslaganja između objavljenih pravnih akata i ažuriranja na web stranici prevladava verzija iz OJ.

Odgovorni službenik Komisije za ovjeravanje može proširiti geografsku podobnost na osnovu hitnosti ili nedostupnosti usluga na tržištima dotičnih zemalja ili teritorija, ili u drugim propisno potkrijepljenim slučajevima u kojima bi primjena pravila podobnosti onemogućila realizaciju ove akcije ili je učinila izuzetno teškom (član 28. stav (10) NDICI-Uredbe Globalne Evrope).

4.4. Indikativni budžet

	Doprinos EU (iznos u EUR)	Indikativni doprinos treće strane, u EUR
Ishod 1: Specifične i/ili nepredvidive potrebe identifikovane i rješavane u toku procesa evropskih integracija BiH, sastavljeno od	8 500 000	N/A
Direktno upravljanje – Nabavka – ukupni iznos pod odjeljkom Error! Reference not found.2.2	4 000 000	N/A
Direktno upravljanje - Grantovi – ukupni iznos pod odjeljkom 4.2.1	1 500 000	N/A
Indirektno upravljanje sa subjektom kojem je povjeren zadatak (vidi radi poređenja odjeljak 4.2.3)	3 000 000	N/A
Evaluacija (vidi radi poređenja odjeljak 5.3)	bit će obuhvaćeno drugom odlukom	N/A
Revizija/verifikacija rashoda (vidi radi poređenja odjeljak 6)	bit će obuhvaćeno drugom odlukom	N/A
Komunikacija i vidljivost (vidi radi poređenja odjeljak 7)	bit će obuhvaćeno drugom odlukom	N/A
Nepredviđene situacije	N/A	N/A
Ukupno	8 500 000	0

4.5 Organizaciona postavka i odgovornosti

Glavni institucionalni akteri koji će biti uključeni u implementaciju Akcije su:

- Direkcija za evropske integracije - DEI
- Resorna ministarstva Vijeća ministara Bosne i Hercegovine
- Ministarstvo za evropske integracije i međunarodnu saradnju Republike Srpske
- Resorna ministarstva Vlade Republike Srpske
- Odjel za evropske integracije i međunarodnu saradnju Brčko Distrikta
- Resorni odjeli Vlade Brčko Distrikta
- Ured za evropske integracije Vlade Federacije Bosne i Hercegovine i kantonalni koordinatori i tijela za evropske integracije
- Federalna i kantonalna resorna ministarstva, kao i institucije direktni korisnici koji imaju koristi od aktivnosti koje se finansiraju iz Akcije.

NIPAC će zahtjeve za EUIF prenijeti Delegaciji EU u Bosni i Hercegovini kako bi bili razmotreni i konačno odobreni, budući da upravljanje EU fondovima u Bosni i Hercegovini funkcionira kroz direktno upravljanje.

U većini ugovora očekuje se da će se uspostaviti upravni odbor čiji će članovi biti predstavnici korisnika sa svih relevantnih nivoa vlasti i članovi osoblja Delegacije EU.

5. PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE O UČINKU/REZULTATIMA

5.1. Interno praćenje

Interni monitoring će se provoditi kroz sastanke upravnih odbora projekta, tromjesečne preglede implementacije Delegacije EU, provjere na licu mjesta, sastanke sa korisnicima i konsultantskim kompanijama/ partnerima za provedbu, dok će se eksterni monitoring provoditi kroz monitoring orijentiran na rezultate (ROM).

5.2. Uloge i odgovornosti za prikupljanje podataka, analizu i izvještavanje

Evropska komisija će nastaviti da prati pokazatelje rezultata IPA intervencija u odnosu na pokazatelje okvira učinka IPA III kroz takozvanu godišnju praksu prikupljanja podataka o rezultatima (RDC), koju obavlja ili eksterno tijelo za praćenje (tj. RoM izvođač radova) ili samo osoblje Delegacije EU. Ključni alat koji će se koristiti za ovu aktivnost ostaje matrica logičkog okvira i napredak prema pokazateljima koji su analizirani i prijavljeni.

Partner za provedbu/izvođač intervencije, finansirane kroz ovu Akciju, uspostaviti će svoj sistem internog praćenja koji će biti uključen u redovno izvještavanje o napretku intervencije Delegaciji EU.

NIPAC će pratiti implementaciju IPA III intervencija putem IPA odbora za monitoring i sektorskog monitoringa i izvještavati o napretku implementacije IPA III u NIPAC godišnjem izvještaju o implementaciji IPA.

Na kraju, ukupan napredak će se pratiti putem sljedećih sredstava: a) sistem praćenja orijentisanog na rezultate (ROM); b) samopraćenje korisnika IPA III; c) samonadzor koji obavljaju Delegacije EU; d) zajedničko praćenje od strane Evropske komisije (DG NEAR) i korisnika IPA III, pri čemu će usklađenost, koherentnost, efektivnost, efikasnost i koordinacija u implementaciji finansijske pomoći redovno pratiti Nadzorni odbor IPA III, uz podršku sektorskih sastanaka za praćenje, što će osigurati proces praćenja na nivou sektora.

5.3. Evaluacija

S obzirom na prirodu akcije, za ovu akciju ili njene komponente neće biti izvršena srednjoročna i/ili konačna evaluacija.

U slučaju da nije predviđena evaluacija za neke komponente aktivnosti, Komisija može, tokom implementacije, odlučiti da takvu ocjenu izvrši iz valjano opravdanih razloga, bilo na vlastitu odluku ili na inicijativu partnera.

Usluge evaluacije mogu se ugovoriti na osnovu okvirnog ugovora.

Finansiranje evaluacije će biti pokriveno drugom mjerom koja predstavlja Odluku o finansiranju.

6. REVIZIJA

Ne dovodeći u pitanje obaveze koje se primjenjuju na ugovore zaključene za provedbu ove akcije, Komisija može, na osnovu procjene rizika, ugovoriti nezavisne revizije ili zadatke provjere rashoda za jedan ili više ugovora ili sporazuma.

Predviđeno je da se usluge revizije mogu ugovoriti na osnovu okvirnog ugovora.

7. KOMUNIKACIJA I VIDLJIVOST

Vidljivost EU finansiranja i komunikacija o ciljevima i uticaju Akcija su zakonska obaveza za sve akcije koje finansira EU, kao što je navedeno u važećim zahtjevima za komunikaciju i vidljivost EU.

Konkretno, primaoci sredstava EU moraju potvrditi porijeklo sredstava EU i osigurati njegovu odgovarajuću vidljivost:

- davanjem izjave u kojoj se na vidljiv način ističe podrška dobijena od EU na svim dokumentima i komunikacijskom materijalu koji se odnosi na implementaciju fondova, uključujući službenu web stranicu i račune na društvenim mrežama, gdje postoje; i
- promoviranjem akcija i njihovih rezultata pružanjem koherentnih, efektivnih i proporcionalnih ciljanih informacija višestrukoj publici, uključujući medije.

Mjere vidljivosti i komunikacije će, prema potrebi, provoditi javne uprave (na primjer, koje se odnose na reforme vezane za budžetsku podršku EU), subjekti kojima je povjeren zadatak, izvođači radova i korisnici grantova. Odgovarajuće

ugovorne obaveze će biti uključene u ugovore o finansiranju, ugovore o delegiranju i ugovore o nabavci i grantu.

Mjere će se zasnivati na posebnom planu komunikacije i vidljivosti, koji je uspostavljen i implementiran u skladu sa zahtjevima za komunikaciju i vidljivost EU koji su na snazi. Plan uključuje, između ostalog, komunikacijski narativ i glavne poruke za akciju, prilagođene različitim ciljnim grupama (zainteresovane strane, civilno društvo, šira javnost, itd.)

Mjere vidljivosti i komunikacije specifične za ovu akciju bit će komplementarne širim komunikacijskim aktivnostima koje direktno sprovode službe Evropske komisije i/ili Delegacija EU. Europska komisija i Delegacija EU trebaju biti u potpunosti obaviješteni o planiranju i provedbi specifičnih aktivnosti vidljivosti i komunikacije, posebno u odnosu na komunikacijski narativ i glavne poruke.

8. ODRŽIVOST

Održivost rezultata ove Akcije će se postići kroz povećanu efikasnost organa vlasti na svim nivoima uprave da se bolje nose sa procesom EU integracija, provođenjem neophodnih reformi, transponovanjem i implementacijom acquis-a EU, te efektivnim programiranjem i implementacijom IPA fondova koji bi pripremili zemlju za ulazak u EU.

Osim toga, visok nivo kontinuirane opredijeljenosti vlasti u Bosni i Hercegovini za nastavak procesa evropskih integracija je od najveće važnosti za održavanje rezultata IPA pomoći s obzirom na pridruživanje Bosne i Hercegovine EU.

Izrada strateških dokumenata ili novih zakona/izmjena i dopuna će se vršiti uz poštovanje zakonodavstva u BiH, posebno onog koji regulira fiskalne/procjene uticaja propisa, javne konsultacije, međuresornu koordinaciju. Projekti bi po pravilu trebali započeti pružanjem podrške korisnicima analizom opcija, procjenom regulatornog uticaja, konceptijskim dokumentima itd. prije nego što im se pruži podrška u izradi nacrtu zakona/amandmana.

Svi pisani proceduralni priručnici ili smjernice razvijeni uz podršku ove Akcije bit će dovoljno jednostavni da ih osoblje odgovarajućih organizacija redovno ažurira i mijenja bez dodatne vanjske podrške. Sve razvijene smjernice ili procedure neće biti u suprotnosti sa bilo kojom zakonskom odredbom zemlje.

Svaki razvoj ICT-a će poštovati standarde interoperabilnosti u BiH. U slučajevima kada takvi standardi nedostaju, relevantne konsultacije sa nadležnim institucijama za IKT na svim nivoima vlasti trebale bi biti preduvjet za raspisivanje bilo kakvog tendera.

ANEKS I.4

na Ugovor o finansiranju o godišnjem akcionom planu u korist Bosne i Hercegovine za 2021.

Akcijski dokument za "EU za regionalni razvoj"

1. KRATAK PREGLED

1.1. Tabela sažetka akcija

Naziv	Akcija 04 – EU za regionalni razvoj Godišnji akcioni plan u korist Bosne i Hercegovine za 2021
CRIS broj	043-667/4
Osnovni akt	Finansirano u okviru Instrumenta za pretprijetnu pomoć (IPA III)
Zona koja ima koristi od akcije	Bosna i Hercegovina
Programski dokument	Programski okvir IPA III
INFORMACIJE O PRIORITETNIM PODRUČJIMA I SEKTORIMA	
Prozor i tematski prioritet	Prozor 2 – Dobro upravljanje, usklađivanje s pravnom tekovinom, dobrosusjedski odnosi i strateška komunikacija Tematski prioritet 1 – Dobro upravljanje
Ciljevi održivog razvoja (SDGs)	SDG 11 – Održivi gradovi i zajednice SDG 16 – Mir, pravda i jake institucije

	SDG 17 - Partnerstvo za ciljeve			
DAC kod(ovi)	151 Vlada i civilno društvo – općenito 15110 Politika javnog sektora i administrativno upravljanje			
Glavni kanal isporuke ¹	Bilateralni			
Oznake (iz obrasca CRIS DAC)	Opći cilj politike	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Razvoj sudjelovanja/ dobro upravljanje	☐	☐	☒
	Pomoć okolišu	☒	☐	☐
	Rodna ravnopravnost i osnaživanje žena i djevojčica	☒	☐	☐
	Razvoj trgovine	☒	☐	☐
	Reproduktivno zdravlje, zdravlje majke, novorođenčeta i djeteta	☒	☐	☐
	Smanjenje rizika od katastrofa	☒	☐	☐
	Uključivanje osoba sa invaliditetom	☒	☐	☐
	Ishrana	☒	☐	☐
	Oznake RIO konvencije	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Biološka raznolikost	☒	☐	☐
	Borba protiv dezertifikacije	☒	☐	☐
	Ublažavanje klimatskih promjena	☒	☐	☐
	Prilagođavanje klimatskim promjenama	☒	☐	☐
	Interne oznake	Ciljevi politike	Nije ciljano	Značajan cilj
Digitalizacija		☒	☐	☐
Migracija		☒	☐	☐
COVID-19		☒	☐	☐
Socijalna uključenost i ljudski razvoj		☐	☒	☐
INFORMACIJE O BUDŽETU				
Relevantni iznosi	Budžetska linija: 15.020101.01 Ukupni troškovi: EUR 2 000 000 Ukupan doprinos EU: EUR 2 000 000			
UPRAVLJANJE I PROVEDBA				
Vrsta finansiranja i način(i) implementacije	Modalitet projekta Direktno upravljanje putem nabavke			
Relevantni prioriteti i najvažnija pitanja iz Ekonomskog i investicionog plana za zapadni Balkan	Akcij doprinosi najvažnijem pitanju - Razvoju ljudskog kapitala			
Krajnji datum za zaključenje Ugovora o finansiranju	Najkasnije do 31. decembra 2022			
Krajnji datum za zaključivanje ugovora o doprinosu/delegiranju, ugovora o nabavci i grantu	3 godine nakon datuma zaključenja Ugovora o finansiranju, sa izuzetkom slučajeva navedenih u članu 114(2) Finansijske uredbe			
Indikativni operativni period implementacije	6 godina nakon zaključenja Ugovora o finansiranju			
Krajnji datum za implementaciju Ugovora o finansiranju (datum do kojeg ovaj program treba opozvati i zatvoriti)	12 godina nakon zaključenja Ugovora o finansiranju			

¹ <http://www.oecd.org/dac/stats/annex2.htm>.

1.2. Sažetak akcije

Akcija će podržati institucije na svim nivoima da se što bolje pripreme za preuzimanje obaveza iz članstva u EU koje se odnose na Poglavlje 22 – Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata. BiH je u ranoj fazi pripreme za ovo poglavlje i nedostaju joj administrativni kapaciteti i znanje za razvoj zdravog i dosljednog strateškog, pravnog i institucionalnog okvira koji omogućava efikasnu implementaciju Regionalne politike EU. Iako postoji određeni broj sektorskih strategija za cijelu zemlju (od kojih neke još uvijek nedostaju), a regije NUTS nivoa I i II su privremeno definirane, zemlji nedostaje zdrava politika regionalnog razvoja (kao i okvir za praćenje učinka) koji bi omogućio efikasno kanaliziranje javnih ulaganja u pravcu smanjenja socio-ekonomskih dispariteta među svojim regionima. Pripreme za Regionalnu politiku EU također zahtijevaju blagovremeno rješavanje makroekonomskih i uslova koji omogućavaju i praćenje napretka u usklađivanju sa pravnim tekovinama EU u drugim relevantnim poglavljima, kao i izgradnju kapaciteta za razvoj i sprovođenje politika u ključnim oblastima kohezije politike. Nadalje, treba uspostaviti plan izgradnje kapaciteta kako bi se osigurala održive i pravovremene pripreme institucija za upravljanje programima u okviru kohezije politike, ali i potencijalnih korisnika i partnera uključenih u njegovo planiranje i implementaciju.

Akcija predviđa podršku relevantnim institucijama u cilju stvaranja neophodnih preduslova za napredak u pripremama BiH za ispunjavanje zahtjeva Kohezije politike, jer će doprinijeti: a) jačanju kapaciteta na svim nivoima za bolje razumijevanje Regionalne politike EU, kroz osmišljavanje i realizaciju Programa izgradnje kapaciteta; b) stvaranju preduslova za zdravo i dosljedno planiranje regionalnog razvoja kao instrumenta za usmjeravanje vlastitih, EU i drugih fondova ka ciljevima kohezije politike; c) unapređenje planiranja aktivnosti za usklađivanje sa zahtjevima Regionalne politike EU kako bi se osigurali koordinirani i pravovremeni naponi svih institucija uključenih u ovaj proces.

2. OBRAZLOŽENJE

2.1. Analiza konteksta

Ponavljajući svoju opredijeljenost i prioritet za napredovanje ka članstvu u EU, BiH je kao potencijalna zemlja kandidat 16. juna 2008. godine potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) sa EU, koji je stupio na snagu 1. juna 2015. godine; u februaru 2016. godine Bosna i Hercegovina je podnijela zahtjev za članstvo u EU. Nakon odgovora na Upitnik Evropske komisije, Komisija je u maju 2019. godine usvojila Mišljenje¹ i prateći analitički izvještaj o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u EU².

Posebno je zahtjevan i složen proces pristupanja Evropskoj uniji u oblasti kohezije politike. Ispunjavanje ciljeva članova 174. i 175. Ugovora o funkcionisanju EU sa ciljem osiguravanja socijalne, ekonomske i teritorijalne kohezije između regija EU zahtijeva kapacitete, alate i pripremljenost administracije, ali i korisnika i civilnog društva u velikom broju oblasti: zdravi pravni i strateški okviri kao i sposobnost sprovođenja politika u nizu horizontalnih (javne nabavke; državna pomoć; finansijska kontrola; statistika, itd.) i tematskih oblasti (MSP, industrija i inovacije; trans-evropske mreže, životna sredina i klimatske promjene, energija i transport, socijalne politike i ljudski razvoj, itd.); kao i efektivan i efikasan sistem upravljanja i kontrole koji je u stanju da ispuni zahtjeve u programiranju, praćenju, evaluaciji,

finansijskom upravljanju, kontroli i reviziji. U skladu s prijedlogom kohezije politike EU nakon 2020., klasteri politike za proces proširenja kao što su resursi, poljoprivreda i kohezija, konkurentnost i inkluzivni rast, zelena agenda i održiva povezanost podjednako su važni u pripremama za ispunjavanje ciljeva Regionalne politike. Slično tome, oblast reforme javne uprave, a posebno lokalni i regionalni nivoi u okviru klastera Osnove kritični su u kontekstu kohezije politike, budući da su regionalne³ i lokalne vlasti najbliže građanima i igraju ključnu ulogu u pružanju javnih usluga i izgradnji povjerenja u institucije. Oni igraju ključnu ulogu i u upravljanju fondovima EU i implementaciji velikog dijela pravnih tekovina EU nakon pristupanja, uključujući u oblastima kao što su: javne nabavke, interna kontrola, konkurencija, državna pomoć, komunalne usluge, ruralni razvoj, zapošljavanje i socijalna politika, energetska efikasnost i okoliš/voda i upravljanje otpadom. Stoga neka pregovaračka poglavlja treba bolje razmotriti kada se zemlje pripremaju za programiranje i upravljanje budućim strukturnim/kohezionim fondovima, a to su: Poglavlje 5 Javne nabavke, Poglavlje 8 Konkurencija, Poglavlje 32 Finansijska kontrola, Poglavlje 14 Transport, Poglavlje 15 Energetika, Poglavlje 18 Statistika, Poglavlje 21 Trans-evropske mreže ili Poglavlje 27 Životna sredina, itd.

Nadalje, vezano za razvoj administrativnih kapaciteta, iskustvo zemalja koje su nedavno pristupile otkrilo je da njihove institucije koje se bave koordinacijom i implementacijom strukturnih/kohezionih fondova nisu dovoljno razvile svoje institucionalne kapacitete tokom pretpripravnog procesa kako bi se efikasno nosile s izazovima koji su pred njima. Shodno tome, značajno povećanje nivoa finansiranja i sektorske pokrivenosti u post-pripravnim periodu stvorilo je apsorpcioni šok na svim nivoima, pokazujući važnost boljeg planiranja i pripreme za članstvo u odnosu na Regionalnu politiku EU.

U okviru tematskog prioriteta 1 identifikovani su sljedeći ključni prioriteti od značaja za predloženu akciju:

-U okviru upravljanja javnim finansijama, kao sastavnog dijela reforme javne uprave, ključni prioritet će biti podrška korisnicima IPA III u implementaciji i unapređenju njihovih reformskih strategija kako bi se osigurala fiskalna održivost i dobro upravljanje javnim finansijama kako je primjenjivo u EU. Posebno će se fokusirati na poboljšanje kapaciteta za mobilizaciju domaćih prihoda i **efikasno upravljanje javnim sredstvima**, uključujući kroz unapređenje administracije prihoda, pouzdanosti budžeta, transparentnosti javnih finansija, planiranja javnih investicija, odabira i upravljanja, upravljanja imovinom i obavezama, fiskalnu strategiju i budžetiranje zasnovano na politici, javne nabavke i koncesije, internu kontrolu, računovodstvo i izvještavanje i eksternu reviziju.

-Kvalitet **upravljanja na nižim nivoima** je veoma važan u kontekstu proširenja, jer su regionalne i lokalne vlasti najbliže građanima i igraju ključnu ulogu u pružanju javnih usluga, kao i u izgradnji povjerenja građana u javne institucije. Lokalne samouprave treba da igraju važniju ulogu u oblikovanju i razvoju društvenog i ekonomskog života na svojim teritorijama, zbližavanju zajednica i pružanju lokalnih rešenja za lokalne probleme. Učinak lokalne uprave i način na koji ona stupa u interakciju s građanima, utjecat će na njihovo ponašanje, kao i na koheziju i povjerenje unutar i među zajednicama; to će

³ "Region" u kontekstu ovog AD odnosi se na statističku ekonomsku teritorijalnu jedinicu kako je definirana prema NUTS klasifikaciji i koja se koristi kao osnova za regionalnu politiku EU, bez obzira na administrativno-teritorijalnu organizaciju određenih zemalja

¹ COM(2019) 261

² SWD(2019) 222

legitimizirati napore lokalne uprave i pokrenuti održivi razvoj. Neadekvatna lokalna uprava bi uticala na sve građane, a posebno na ugrožene, često povećavajući isključenost.

Predložena Akcija je prvi korak ka poboljšanju dizajna i implementacije politike regionalnog razvoja, sa ciljem izgradnje kapaciteta na svim nivoima upravljanja i postavljanja temelja za definiranje okvira politike regionalnog razvoja. U narednim godinama programiranja IPA-e, predviđeno je da se razviju strategije razvoja širom zemlje i regiona na nivou NUTS II, osiguravajući koherentan i konzistentan politički okvir, dalju izgradnju kapaciteta i uspostavljanje šeme finansijske podrške regionalnom razvoju koja bi pomogla u implementaciji prioritetnih projekata i akcije.

Izvjestaji Komisije¹ ističu da je BiH u ranoj fazi priprema za članstvo u Poglavlju 22 Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata, posebno ukazujući na potrebu da se:

-Usvoje neriješene strategije širom zemlje u oblastima relevantnim za Regionalnu politiku EU i osigura efikasna koordinacija programa prekogranične, transnacionalne i međuregionalne saradnje kao važan korak u pripremi regionalnih razvojnih strategija,

-Ojačaju institucionalni i administrativni kapaciteti u pogledu programiranja, implementacije, praćenja i evaluacije EU fondova.

Nadalje, izvještaji navode ključne praznine u relevantnim oblastima: pravni okvir; institucionalni okvir; administrativni kapaciteti; programiranje; praćenje i evaluacija; finansijsko upravljanje i kontrola, što je u osnovi potrebe za napredovanjem u izgradnji razumijevanja i znanja o Regionalnoj politici EU kako bi se uprava bolje opremila za napredak u relevantnim podoblastima u okviru ovog poglavlja. Preporuka Pododbora za saobraćaj, energetiku, životnu sredinu i regionalni razvoj također poziva na izradu Strategije regionalnog razvoja za cijelu zemlju.

U skladu sa ustavnim i zakonskim okvirom, nadležnosti u tematskim oblastima od značaja za provođenje Regionalne politike imaju centralni, entitetski, kantonalni i nivo Brčko distrikta BiH. Na državnom nivou ne postoji posebno ministarstvo nadležno za Regionalnu politiku; postoje, međutim, ministarstva na državnom nivou koja imaju funkciju koordinacije u tematskim oblastima relevantnim za provođenje Regionalne politike, kao što su okoliš, energija, transport, konkurentnost, rad i zapošljavanje². Na entitetskom i kantonalnom nivou postoje ministarstva zadužena za sve ove tematske oblasti, iako nijedno od njih nije posebno zaduženo za pripremu moguće buduće implementacije strukturnih instrumenata. Što se tiče institucionalnog okvira, Direkcija za evropske integracije je odgovorna za koordinaciju planiranja, programiranja i praćenja finansijske pomoći EU u Bosni i Hercegovini, uključujući programiranje IPA i višedržavnih fondova u okviru Investicionog okvira za zapadni Balkan (WBIF). Nacionalni IPA koordinator (NIPAC) je direktor Direkcije. Ured NIPAC-a podržava učesnike zemlje u makroregionalnim strategijama i programima EU i koordinira programe prekogranične, transnacionalne i međuregionalne saradnje.

Sistem upravljanja javnim finansijama u BiH karakterizira funkcionisanje četiri nezavisna budžetska sistema, od kojih svaki ima individualnu praksu za implementaciju svojih

budžetskih kalendara. **Strategija reforme upravljanja javnim finansijama (PFM)** za cijelu zemlju u BiH tek treba biti razvijena i usvojena kako bi se osigurao zajednički smjer reformi u oblasti upravljanja javnim finansijama. Tokom 2020. godine, vlasti u BiH su se obavezale da će razviti nove strategije upravljanja javnim finansijama za period do 2025. godine. Predviđeno je da se strategija upravljanja javnim finansijama za cijelu zemlju pripremi u prvoj polovini 2021. Izazov je i dalje da programe reforme PFM-a na različitim nivoima vlasti treba dalje uskladiti sa međunarodnim standardima o formulaciji budžeta i procedurama izvršenja, praćenja, transparentnosti budžetskih podataka i predviđanja. Potrebne su dalje reforme u vezi sa upravljanjem javnim finansijama u internoj reviziji i kontroli, rješavanju zaostalih plaćanja i boljem upravljanju javnim investicijama, kao i transparentnost budžeta.

Ključni indikatori stepena ekonomskog razvoja ukazuju na zaostajanje BiH za državama članicama EU, npr. njen BDP po glavi stanovnika je samo jedna trećina prosjeka EU, privatni sektor zapošljava samo 15% aktivne radne snage što predstavlja samo 65% BDP-a; strane direktne investicije se smanjuju, socijalna davanja su relativno visoka, a administrativne procedure za poduzeća suviše složene, blagovremene i skupe. U tom kontekstu, BiH treba pojačati svoje pripreme u smislu strateških, pravnih i administrativnih kapaciteta za napredak u ispunjavanju ciljeva socio-ekonomske i teritorijalne kohezije.

2.2. Analiza problema po oblastima podrške

PODRUČJE PODRSKE br. 1: Dobro upravljanje – regionalni razvoj

Kratka analiza problema

1. Kao što je navedeno i u Izvještaju Komisije za Bosnu i Hercegovinu 2021³, još uvijek treba riješiti nedostatke u administrativnim kapacitetima u ključnim institucijama koje upravljaju fondovima EU. Ljudske resurse treba dalje razvijati kroz relevantne obuke. Potrebno je unaprijediti kapacitete za programiranje i upravljanje pretpristupnim fondovima EU i uvođenje kohezivne politike. Sistematski plan kao što je mapa puta za sistem upravljanja i kontrole koji će pomoći u pripremi administrativnih kapaciteta za implementaciju regionalne politike EU trebalo bi izraditi već sada, kako bi se izbjegao šok apsorpcije u kasnijoj fazi. Uloga NIPAC-a kao glavnog koordinatora i EU kontakt tačke za upravljanje EU fondovima treba biti ojačana.

Bosna i Hercegovina je imala koristi od IPA programa u okviru finansijskih perspektiva 2007-2013, 2014-2020 i u fazi je planiranja korištenja sredstava IPA III u tekućoj finansijskoj perspektivi. Dok su se akcioni programi do sada provodili pod centraliziranim/direktnim upravljanjem, postojale su inicijative i aktivnosti za uvođenje decentraliziranog/indirektnog upravljanja IPA-om, međutim taj proces je prekinut⁴. BiH je također imala koristi od programa prekogranične i teritorijalne saradnje, kao i od višedržavnih IPA programa, uključujući

³ SWD(2021) 291 završni /2

⁴ BiH je započela pripreme za uspostavljanje indirektnog/decentralizovanog sistema za IPA 2007-2013 uspostavljanjem osnovnih funkcija i struktura koje je ovaj sistem zahtijevao, i to: (1) Odluka o imenovanju Nacionalnog koordinatora za pomoć EU (NAC); (2) Odluka o osnivanju Centralne jedinice za finansiranje i ugovaranje u okviru DIS sistema za upravljanje programima EU u BiH, (3) Odluka o osnivanju Nacionalnog fonda, (4) Odluka o davanju saglasnosti za imenovanje NAO, (5) Odluka o davanju saglasnosti za imenovanje službenika za ovjeravanje programa (PAO) - Službeni glasnik br. 26/06; (6) Odluka o osnivanju NIPAC-a, (7) Odluka o imenovanju NIPAC-a, (8) Odluka o osnivanju NAO; Odluka o imenovanju NAO – Službeni glasnik br. 62/10

¹ Izvještaj o Bosni i Hercegovini 2021. koji prati Saopštenje Komisije Evropskom parlamentu, Vijeću, Evropskom ekonomskom i socijalnom komitetu i Komitetu regija; Analitički izvještaj za maj 2019

² Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, članovi koji se odnose na nadležnosti MVTEO, MCP, MKP.

Investicioni okvir za zapadni Balkan. Finansijska podrška EU varira od institucije do institucije, kao i stručnost osoblja i iskustvo u upravljanju, javnim nabavkama, evaluaciji, finansijskom praćenju i kontroli sredstava. Vlasti su nastavile da imaju koristi od brojnih mogućnosti obuke, uključujući izgradnju svojih kapaciteta kroz različite projekte koje finansira EU, međutim specijalizovane kompetencije i specifično sektorsko znanje su ograničeni i potrebno ih je razviti u većini institucija. Treba napomenuti da su se mogućnosti obuke uglavnom odnosile na IPA, međutim nije pružena podrška za razvoj kapaciteta za Koheziju politiku.

Nedostatak kapaciteta za Koheziju politiku onemogućava napredak u pripremama u Poglavlju 22 i rješavanje ostalih identifikiranih nedostataka kao što su:

-Završetak Nomenklature statističkih teritorijalnih jedinica. Naime, dok je definirano da država u cjelini predstavlja NUTS I nivo, a Federacija Bosne i Hercegovine, Republika Srpska i Brčko Distrikt čine NUTS II nivo, NUTS II regije su samo privremeno definirane i prihvaćene od strane Evropske komisije dok Bosna i Hercegovina ne finalizira i usaglasa cjelokupnu klasifikaciju da uključi i definiciju NUTS III nivoa. Regionalnu statistiku i socio-ekonomsku analitičku osnovu treba poboljšati kako bi se osigurala konzistentnost i osigurala čvrsta osnova za efikasno planiranje regionalnog razvoja.

-Usvajanje zakonskog okvira za upravljanje strukturnim i kohezivnim fondovima kao i usklađivanje zakonskog okvira u relevantnim tematskim oblastima. Pravilna alokacija i implementacija budućih strukturnih fondova EU moguća je tek nakon što se ključni dijelovi pravne tekovine EU prenesu u sva poglavlja relevantna za koheziju politiku EU. Relevantni zakoni o budžetu dozvoljavaju i fleksibilnost i višegodišnje budžetiranje, ali višegodišnji programi moraju biti uključeni na sveobuhvatniji način u budžete entiteta i konzistentniji na svim administrativnim nivoima.

-Unapređenje institucionalnog uređenja i kapaciteta za praćenje i evaluaciju programa javnih investicija, finansiranih iz sopstvenih sredstava, IPA, kredita, JPP i drugih izvora. U ministarstvima finansija u BiH na državnom, entitetskom i nivou Brčko distrikta postoje organizacione jedinice koje se bave javnim investicijama sa određenim iskustvom. Podržali su ih EU i drugi donatori da poboljšaju svoje kapacitete. Kako bi se unaprijedilo praćenje i evaluacija investicionih programa, potrebno je analizirati postignute rezultate i institucionalne aranžmane u svjetlu buduće kohezivne politike na svim nivoima vlasti i dati preporuke za njihovo unapređenje. Odjel za praćenje i evaluaciju u okviru Ureda NIPAC-a, odgovoran za cjelokupnu koordinaciju aktivnosti praćenja IPA-e, nema dovoljno kapaciteta i iskustva, dok trenutno ne postoje konkretni planovi za izgradnju takvih kapaciteta na državnom nivou i stvaranje efikasnog sistema koji bi mogao predstavljati osnovu za praćenje i evaluaciju budućih programa kohezivne politike¹. Razvoj kapaciteta NIPAC Ureda za koordinaciju aktivnosti monitoringa bit će podržan u okviru aktuelnog projekta tehničke pomoći EU za IPA. Osim Ureda NIPAC-a, kapaciteti drugih korisnih institucija u BiH su također nedovoljni i treba ih ojačati u skladu sa njihovim specifičnim ulogama i odgovornostima u sistemu praćenja, evaluacije i izvještavanja, koje tek treba uspostaviti.

-Razvoj dobrog sistema finansijskog upravljanja, kontrole i revizije za EU fondove.

2. Nema napretka u pripremi regionalnih razvojnih strategija ili politika koje služe kao osnova za planiranje

investicija u pravcu smanjenja socio-ekonomskih i teritorijalnih dispariteta. Bosna i Hercegovina je usvojila strategije za cijelu zemlju² uključujući prioritete na državnom, entitetskom i nivou Brčko Distrikta u nekim oblastima relevantnim za Koheziju politiku, odnosno transport (2016.), aproksimacija propisa u oblasti okoliša (2017.), prilagođavanje klimatskim promjenama i razvoj niske emisije (2013.), politika razvoja informacionog društva i povezani akcioni plan (2017.), Okvirna energetska strategija (2018.), Strategija reforme javne uprave (2020.), Okvirni strateški plan za ruralni razvoj (2018.), Gender akcioni plan (2018). Revidirana strategija za implementaciju Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma je na snazi, dok sektorsko planiranje u cijeloj zemlji i strateški dokumenti o socijalnoj inkluziji, ljudskim pravima, antidiskriminaciji, upravljanju javnim finansijama, zapošljavanju, obrazovanju i konkurentnosti MSP nisu usvojeni.

Posebno, horizontalne strategije koje obuhvataju različite sektore uključuju Zajedničku agendu socio-ekonomskih reformi, Strateški okvir za BiH i Program ekonomskih reformi koji se ažurira svake godine na trogodišnjoj bazi. Međutim, kvalitet i konzistentnost strategija treba poboljšati, posebno kako bi se uskladili sa zahtjevima Regionalne politike EU koja omogućava mjerenje, planiranje i konačno smanjenje regionalnih razlika između regija BiH i država članica EU. Nedostaje zdrava politika regionalnog razvoja u cijeloj zemlji (i dosljedne politike regionalnog razvoja u BiH), sa pratećom institucionalnom strukturom i okvirom za praćenje učinka, koji bi omogućili efikasno kanalsanje javnih investicija i napredak ka ispunjavanju društvenih, ekonomskih i teritorijalnih ciljeve kohezije. Posebno treba osigurati efikasnu koordinaciju između nivoa vlasti u pripremi i implementaciji relevantnih sektorskih strateških i planskih dokumenata čime se poboljšava proces prioritizacije planiranih intervencija u kontekstu programiranja EU fondova.

Opis glavnih aktera

Dok je ključni korisnik kao koordinator Direkcija za evropske integracije BiH (DEI), ključni korisnici uključuju DEI, Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine (MFT BiH), Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine (MVTEO), Ministarstvo za evropske integracije i međunarodnu saradnju Republike Srpske (MEIO RS), Ured za evropske integracije Vlade Federacije Bosne i Hercegovine i Odjeljenje za evropske integracije i međunarodnu saradnju Brčko Distrikta BiH.

Ostali korisnici aktivnosti uključuju relevantne institucije na centralnom, entitetskom, kantonalnom i nivou Brčko Distrikta BiH, posebno statističke urede na državnom i entitetskom nivou, ministarstva finansija i institucije zadužene za programiranje i praćenje EI i IPA-e³; kao i organizacije civilnog društva u BiH. Precizna identifikacija institucija koje će biti uključene u aktivnosti kao što su konsultacije o pripremi dokumenata i/ili aktivnosti izgradnje kapaciteta vršiće se tokom implementacije akcije.

DEI ima jedinstvenu ulogu u koordinaciji procesa EU integracija i korištenja finansijske pomoći EU u BiH, kao i osnovnih kapaciteta i iskustva u izgradnji kapaciteta, planiranju pomoći EU, programiranju, praćenju i izvještavanju,

² Izvještaj Komisije za BiH 2020 daje preporuku za Poglavlje 22 da usvoji strategije za cijelu zemlju u oblastima relevantnim za regionalnu politiku

³ Kantonalni uredi za EU integracije (ili u nekim kantonima EU koordinatori) su vladine institucije koje imaju koordinirajuću ulogu u provođenju aktivnosti i obaveza koje proizilaze iz procesa EU, integracija uključujući koordinaciju implementacije i programiranja IPA i drugih EU programa na kantonalnom nivou.

¹ Izvor: Analitički izvještaj Komisije o BiH za 2019.

partnerstvu sa civilnim društvom i upravljanju složenim međuinstitucionalnim konsultativnim mehanizmima i procesima.

MFT BiH je, između ostalog, odgovoran za ukupnu makroekonomsku stabilnost, finansijsko planiranje na centralnom nivou BiH, sistem interne kontrole uključujući Centralnu harmonizacijsku jedinicu, te je imenovan za funkcije NAO-a i CFCU-a za pretpristupne fondove pod decentralizovanim/indirektnim upravljanjem, međutim sistem nikada nije bio formalno akreditovan i operativan. Od 2011. godine u Ministarstvu finansija i trezora BiH postoji kontrolno tijelo prvog nivoa zaduženo za verifikaciju i certifikaciju rashoda za bh. partnere u Interreg i CBC programima.

MVTEO je između ostalog nadležno za spoljnotrgovinsku politiku i carinsko tarifnu politiku BiH; Poslovno okruženje, jedinstven ekonomski prostor; Razvoj i promocija poduzetništva; Konkurencija; zadaci i dužnosti iz nadležnosti Države BiH, uključujući definiranje politika i osnovnih principa, koordinaciju aktivnosti i konsolidaciju entitetskih planova sa onima međunarodnih institucija u sljedećim oblastima: poljoprivreda; energija; zaštita životne sredine i korištenje prirodnih resursa; i turizam. MVTEO je koordinirao i pripremu prijedloga NUTS regija. Kao institucija zadužena za koordinaciju aktivnosti u nizu tematskih oblasti relevantnih za ciljeve kohezijske politike, MVTEO je ključni partner u izradi strategije regionalnog razvoja cijele zemlje.

Navedena institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine, Republici Srpskoj i Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine koordinira poslove procesa evropskih integracija i korištenja pomoći EU u odnosu na njihov administrativni nivo. Osim toga, deset kantonalnih vlada u Federaciji Bosne i Hercegovine su sve imenovala koordinate za EU integracije, dok su pojedine kantonalne vlade uspostavile posebne jedinice za evropske integracije.

Komplementarnost sa nacionalnim strategijama.

Ne postoji strategija regionalnog razvoja za cijelu zemlju niti strategije regionalnog razvoja na nivou NUTS-a. Akcija ima za cilj stvaranje preduslova za efikasno planiranje politike u ovoj oblasti. Uzet će u obzir postojeći strateški okvir, posebno Zajedničku agendu socio-ekonomskih reformi za 2019-2022, Strateški okvir za BiH i Program ekonomskih reformi 2021-2023. Dalja razrada je u dijelu 2.3.

2.3. Relevantnost i komplementarnost sa strategijama koje podržavaju ključni nacionalni akteri

Nedostaje zdrava politika regionalnog razvoja širom zemlje, sa pratećom institucionalnom strukturom i okvirom za praćenje učinka koji bi omogućio efikasno kanalisanje javnih investicija i napredak ka ispunjavanju ciljeva socijalne, ekonomske i teritorijalne kohezije. Posebno treba osigurati efikasnu koordinaciju između nivoa vlasti u pripremi i implementaciji relevantnih sektorskih strateških i planskih dokumenata, čime bi se unaprijedio proces određivanja prioriteta planiranih intervencija u kontekstu programiranja EU fondova. Upravo je predviđena akcija za rješavanje ovog problema kroz podršku stvaranju preduslova za strateško planiranje regionalnog razvoja – posebno definiranje regiona na NUTS nivoima i obezbjeđivanje konzistentnosti statističke i analitičke osnove.

Postojeće horizontalne strategije koje treba uzeti u obzir uključuju Zajedničku agendu socio-ekonomskih reformi, Strateški okvir za BiH i Program ekonomskih reformi koji se ažurira svake godine na trogodišnjoj osnovi.

Zajednička agenda socio-ekonomskih reformi za period 2019-2022. ističe pristupanje EU kao ključni strateški prioritet i identifikuje ključne reformske ciljeve u sljedećim

oblastima: održiv i ubrzan ekonomski rast, povećana konkurentnost i poboljšano poslovno okruženje; depolitizacija, poboljšana održivost i efikasnost javnih poduzeća; poboljšani kvalitet zdravstvenog sistema; poboljšane mogućnosti za mlade, žene i druge ugrožene grupe.

Strateški okvir za BiH izdvojio je set konkretnih ciljeva koji se odnose na makroekonomsku stabilnost, dalji razvoj konkurentnog privrednog okruženja, jačanje ljudskih resursa, unapređenje industrijske konkurentnosti, uravnotežen regionalni razvoj, unapređenje upravljanja okolišem uz povećanje otpornosti na klimatske promjene, povećanje mogućnosti zapošljavanja koje su direktno povezane sa održivim rastom i unapređenjem konkurentnosti kao specifičnog cilja TP1. Dalje, strateški okvir je identifikovao niz razvojnih oblasti i ciljeva kao što su integrisani rast – promocija regionalne trgovine i zajedničkih investicija; pametan rast – predstavlja inovaciju, digitalizaciju i mobilnost mladih ljudi; održivi rast – uravnotežen regionalni razvoj i poboljšana efikasnost i održivost; inkluzivni rast – povećanje zaposlenosti, razvoj vještina i upravljanje rastom koji povećavaju kapacitet administracije u primjeni principa dobrog upravljanja na svim nivoima vlasti. Dakle, sve nabrojano je usklađeno sa općim ciljem u okviru Prozora 2 – promocija dobrog upravljanja, najboljih praksi i standarda EU, kao i vrijednosti EU.

Program ekonomskih reformi 2021-2023 kao kontinuirani program sadrži srednjoročni okvir makroekonomske i fiskalne politike, uključujući fiskalne mjere i sveobuhvatni program strukturnih reformi za poboljšanje rasta i konkurentnosti zemlje, što u velikoj mjeri ispunjava specifične ciljeve W2 i TP1. Nadalje, ERP 2021-2023 sadrži 18 strukturnih reformi koje će pomoći zemlji da prevaziđe mnoge strukturne slabosti, neefikasna i kruta tržišta, nisku produktivnost, ograničen pristup finansijama, složeno regulatorno okruženje što zemlju vodi do niske konkurentnosti i visoke nezaposlenosti. Strukturne mjere konstituisane u ERP-u BiH će doprinijeti jačanju ekonomskog upravljanja u BiH, a samim tim i održivom rastu i poboljšanju konkurentnosti.

2.4. Relevantnost i komplementarnost sa politikom EU i pomoći EU i drugih donatora

Opći cilj pomoći EU je promoviranje dobrog upravljanja, povećanje usklađenosti s vrijednostima Unije i njihovo usklađivanje s pravilima, standardima i praksama Unije u relevantnim oblastima. U okviru tematskog prioriteta 1 identifikovani su sljedeći ključni prioriteti od značaja za predloženu akciju:

-U okviru upravljanja javnim finansijama, kao sastavnog dijela reforme javne uprave, ključni prioritet će biti podrška korisnicima IPA III da implementiraju i unaprijede svoje reformske strategije kako bi se osigurala fiskalna održivost i dobro upravljanje javnim finansijama kako je primjenjivo u EU. Posebno će se fokusirati na poboljšanje kapaciteta za mobilizaciju domaćih prihoda i **efikasno upravljanje javnim sredstvima**, uključujući kroz unapređenje administracije prihoda, pouzdanosti budžeta, transparentnosti javnih finansija, planiranja javnih investicija, odabira i upravljanja, upravljanja imovinom i obavezama, fiskalne strategije i budžetiranja zasnovanog na politici, javne nabavke i koncesije, internu kontrolu, računovodstvo i izvještavanje i eksternu reviziju.

-Kvalitet **upravljanja na nižim nivoima** je veoma važan u kontekstu proširenja, jer su regionalne i lokalne vlasti najbliže građanima i igraju ključnu ulogu u pružanju javnih usluga, kao i u izgradnji povjerenja građana u javne institucije. Lokalni nivo je mjesto gdje se ostvaruje direktna demokratija i građansko predstavljanje, gdje se pružaju usluge i gdje se odvija društveni i ekonomski razvoj. Lokalne samouprave bi

trebalo da igraju važniju ulogu u oblikovanju i razvoju društvenog i ekonomskog života na svojim teritorijama, zbližavanju zajednica i pružanju lokalnih rešenja za lokalne probleme. Učinak lokalne uprave i način na koji ona komunicira sa građanima, uticat će na njihovo ponašanje, kao i na koheziju i povjerenje unutar i među zajednicama; time će se legitimizirati naponi lokalne uprave i pokrenuti održivi razvoj. Neadekvatna lokalna uprava bi uticala na sve građane, a posebno na ugrožene, često povećavajući isključenost.

Planirani uticaj je da se pomogne sveukupnoj pripremljenosti za preuzimanje obaveza iz članstva, dok će specifični ciljevi doprinijeti jačanju kapaciteta, analitičkoj i statističkoj osnovi za Regionalnu politiku kao glavnu investicionu politiku EU koja osigurava održiv i inkluzivan rast i smanjenje dispariteta među regijama. Tako će svi nivoi upravljanja biti bolje opremljeni i osposobljeni da razumiju, oblikuju i implementiraju ciljeve socijalne i ekonomske politike usklađene sa ciljevima EU.

Član 110. **Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica i Bosne i Hercegovine** predviđa da će strane nastojati jačati regionalnu i lokalnu razvojnu saradnju, s ciljem doprinosa ekonomskom razvoju i smanjenja regionalnih neravnoteža. Posebna pažnja će se posvetiti prekograničnoj, transnacionalnoj i međuregionalnoj saradnji. Saradnja će voditi računa o prioritetima *acquis-a* EU u oblasti regionalnog razvoja.

Analitički izvještaj Komisije 2019. uz dokument Mišljenje Komisije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Evropskoj uniji navodi se da Bosna i Hercegovina nema dovoljne administrativne kapacitete da se nosi sa zahtjevima Regionalne politike EU

Kako je navedeno u dijelu Analiza problema, **Izvještaj Komisije za Bosnu i Hercegovinu 2021.** ukazuje da je Bosna i Hercegovina i dalje u ranoj fazi priprema u oblasti Regionalne politike.

2.5. Naučene lekcije i veze sa prethodnom finansijskom pomoći

EU je u proteklom periodu podržala vlasti u izvršavanju zadataka programiranja i koordinacije IPA. Relevantna prethodna pomoć EU uključuje tehničku pomoć i okvirne ugovore koji podržavaju Ured NIPAC-a i druge relevantne institucije u planiranju, programiranju i izgradnji kapaciteta za korištenje IPA-e, uglavnom usmjerene na direktnu podršku razvoju programskih dokumenata (Sektorski planski dokumenti, Akcioni i Projektni dokumenti/ Dokumenti), ali i uvođenje procedura programiranja, unapređenje međuinstitucionalne strukture i komunikacije; racionalizaciju i jačanje izgradnje kapaciteta i specijalizacije znanja u cijeloj administraciji. Takvi projekti uključuju između ostalog: "Podršku programiranju IPA 2019-2020 u Bosni i Hercegovini" preko FwC-a, "Podršku NIPAC-u u programiranju IPA II" putem ugovora o uslugama, "Podršku Bosni i Hercegovini za pripremu sektorskog planiranja IPA-e Dokumenti 2016-2017" preko FwC-a, "Podršku Bosni i Hercegovini za IPA II programiranje", preko FwC-a (SPD priprema i programiranje IPA 2015), "Podršku Bosni i Hercegovini za IPA II pripreme" preko FwC-a (programiranje IPA 2014). Pored toga, Ured NIPAC-a i druge relevantne institucije su podržane kroz okvirni ugovor koji finansira EU "Podrška Uredu NIPAC-a u uspostavljanju okvira Nacionalnog investicionog odbora (NIC) u Bosni i Hercegovini".

Nadalje, EU je podržala pripreme za uvođenje indirektnog/decentralizovanog sistema za upravljanje IPA fondovima (IPA 2007-2013) uspostavljanjem osnovnih funkcija i struktura koje je ovaj sistem zahtijevao. Međutim, taj proces je

prekinut. Naime, uz tehničku pomoć EU usvojen je pravni okvir na osnovu kojeg su uspostavljene DIS strukture u Ministarstvu finansija i trezora BiH; za novoprimiti kadar je održana ključna obuka iz oblasti računovodstva, javnih nabavki, javnih finansija, finansijskog praćenja, izvještavanja, interne kontrole i revizije, s ciljem da uspostavljeni organi postepeno preuzmu obaveze ugovaranja i finansijske implementacije i kontrole u skladu sa planiranim napretkom iz DIS Mape puta. Ministarstvo finansija i trezora BiH je dalje uspostavilo funkciju prvog nivoa kontrole i obavlja funkciju kontrolnog tijela u IPA programima prekogranične i EU transnacionalne saradnje koji se provode u zajedničkom i indirektnom sistemu upravljanja.

Multilateralni i bilateralni donatori pružili su podršku relevantnu za akciju proteklih godina. Nekoliko tekućih projekata obuhvata širi portfelj UNDP-a za lokalnu upravu i lokalni razvoj, nudeći integriranu podršku lokalnim i kantonalnim vlastima u oblastima strateškog planiranja i operacionalizacije i implementacije strategija; lokalnih javnih finansija i upravljanja imovinom; unapređenja i modernizacije javnih usluga i javne infrastrukture; ekonomskog razvoja i otvaranja novih radnih mjesta; razvoja turizma; održivog urbanog razvoja; energetske efikasnosti; smanjenja rizika od katastrofa; učešća građana i angažovanja u javnim poslovima; jačanja interakcije između lokalnih vlasti i civilnog društva. Ukupni obim finansijskih sredstava za ovaj portfelj iznosi oko 77 miliona USD za narednih 5 godina, koje su osigurali Vlada Švicarske, Vlada Švedske, EU, Vlada Norveške, UNDP, vlade itd. Vlada i UNDP su kroz Projekat integriranog lokalnog razvoja (ILD) pružili podršku u oba bh. entiteta za uspostavljanje Finansijskog mehanizma za podršku lokalnom razvoju. Ovi mehanizmi su uspostavljeni na entitetskom nivou sa ciljem da se izgrade kapaciteti vlasti na entitetskim i lokalnim nivoima u BiH za pripremu i realizaciju projekata, u skladu sa standardima koji se primjenjuju za strukturne i investicione fondove EU..

3. OPIS AKCIJE

3.1. Planirani rezultati i logika intervencije (opisivanje uzročne veze između uticaja, ishoda i rezultata i uključujući pretpostavke)

Očekivani učinak akcije je pomoć u pripremi BiH za preuzimanje obaveza iz članstva u EU, posebno u poglavlju 22 Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata. S obzirom na gore navedene probleme i praznine koji se uglavnom odnose na nedostatak administrativnih kapaciteta za koheziju politiku, kao i na zdrav strateški okvir za regionalni razvoj, očekuje se da će intervencije koje se bave ovim pitanjima pozitivno uticati na ukupnu sposobnost administracije na svim nivoima. Vlasti u BiH da planira, implementira i napreduje u stepenu pripremljenosti u ovom poglavlju. Poboljšano znanje i kapaciteti administracije na svim nivoima, kao i partnera uključenih u proces, ključni je preduslov za napredak u ispunjavanju zahtjeva kohezije politike. Dakle, planirani ishodi uključuju:

1. Povećan nivo znanja i razumijevanja o Regionalnoj politici EU na svim nivoima upravljanja i civilnog društva;

2. Poboljšani preduslovi za dobro planiranje regionalnog razvoja;

3. Poboljšano planiranje za ispunjavanje zahtjeva Regionalne politike EU.

Međusobna veza između ishoda 1 i ishoda 2 i 3 je primjetna, s obzirom da je poboljšani nivo razumijevanja i poznavanja zahtjeva Regionalne politike EU preduslov za pripreme aktivnosti razvoja strategije u oblasti regionalnog razvoja, kao i ispunjavanje zahtjevima kohezije politike.

Stoga je od ključne važnosti pažljivo osmisliti i planirati intervencije izgradnje kapaciteta za sve relevantne institucije sa različitih nivoa vlasti, kao i za druge aktere, kako bi se postigao maksimalan učinak u provođenju aktivnosti predviđenih u okviru ishoda 2 i 3.

Poboljšanje statističke i analitičke osnove (uključujući definiciju NUTS regiona) će pomoći u razvoju zdravog strateškog okvira za koheziju politiku, omogućavajući da se nacionalno investiciono finansiranje, IPA i drugi instrumenti donatora i finansijskih institucija pravilno usmjere ka smanjenju regionalnih dispariteta i postizanju inkluzivnog i pametnog rasta i bolje povezane regije. Uporedo sa boljim finansijskim upravljanjem, praćenjem učinka i partnerstvom sa zainteresiranim stranama, poboljšat će se ukupni kapaciteti i spremnost za Regionalnu politiku EU. To predviđa odgovarajuće podatke i analitičke alate za donošenje odluka zasnovanih na dokazima, ali i višegodišnje finansijsko planiranje neophodno za dopunu investicione politike EU i strateškog okvira i politike kao osnove za buduće planiranje i programiranje strukturnih i kohezivnih fondova.

Proces pristupanja EU će sve više zahtijevati da Bosna i Hercegovina unaprijedi kapacitete javne uprave na svim nivoima vlasti, kako u smislu razvoja adekvatnih institucionalnih struktura, tako i osiguravanja dovoljnog broja kvalifikovanih i kompetentnih državnih službenika i stručnjaka. Dok je DEI ključna institucija kojoj je povjerena koordinacija planiranja, programiranja, praćenja i evaluacije EU fondova za zemlju, brojne druge institucije na svim nivoima upravljanja imaju ulogu u ovom procesu u skladu sa svojim nadležnostima. Uspostavljene strukture i kapaciteti za upravljanje pretpostupnim finansijskim instrumentima na svim nivoima vlasti u BiH predstavljaju srž kapaciteta koje treba dalje razvijati i angažovati u pripremama za Regionalnu politiku EU u okviru poglavlja 22, kao i relevantne institucije zadužene za različite horizontalne i tematske politike relevantne za kohezivnu politiku.

Potrebno je poboljšati nivo znanja i razumijevanja Regionalne politike EU kako bi se imalo dobro planiranje akcija za napredovanje u pripremama za usklađivanje i implementaciju *acquis-a* EU u ovoj oblasti. Postoji potreba da se obezbijedi izgradnja kapaciteta i podrška administrativnom razvoju javnih institucija na svim nivoima vlasti, kao i šireg društva, da bi se razvili osnovni kapaciteti za planiranje, implementaciju i praćenje napretka u ispunjavanju zahtjeva Regionalne politike.

S obzirom na to da je ukupni planirani učinak akcije pružiti pomoć u pripremi BiH za preuzimanje obaveza iz članstva u EU, posebno u poglavlju 22, osnovna pretpostavka je da će, ako se unaprijede kapaciteti i znanje o Regionalnoj politici EU na svim nivoima, stvore preduslovi za pripremu snažnog strateškog okvira za regionalni razvoj i izradi mapa puta u kojoj su navedeni ključni koraci, odgovornosti i vremenski okvir za napredak ka ispunjavanju zahtjeva Regionalne politike, BiH imati ključne preduslove za postizanje željenog učinka. Ovo, naravno, imajući u vidu da su ključne identifikovane pretpostavke tačne, posebno politička posvećenost procesu evropskih integracija, kao i dobra međuinstitucionalna saradnja i posvećenost.

Kako bi se kapaciteti smatrali poboljšanim, potrebno je uspostaviti strukturiran, koordiniran i djelotvoran Program izgradnje kapaciteta, kako bi relevantne institucije na svim nivoima na odgovarajući način iskoristile znanje i bile opremljene tako da aktivno i efikasno doprinesu usklađivanju sa Regionalnom politikom EU. To uključuje, s jedne strane, institucije koje će biti dio sistema upravljanja i kontrole

strukturnih i kohezivnih fondova, kao i potencijalne korisnike – sektorske institucije zadužene za kreiranje i implementaciju relevantnih politika, ali i organizacije civilnog društva koje doprinose kao partneri u konsultativnom procesu.

Program izgradnje kapaciteta ima dvostruku svrhu:

- Pripremiti institucije i partnerske organizacije za proces pristupnih pregovora i preuzimanje obaveza iz Regionalne politike EU,

- Pripremiti kreatore politika i implementatore za efikasno planiranje i praćenje regionalnog razvoja, sposobnih da ispune ključne ciljeve regionalne politike (pametnije, zelenije, povezanije, društvenije i s Evropom bližom građanima, istovremeno osiguravajući smanjenje dispariteta između svojih regija).

Akcija tako predviđa tri ishoda:

- a) Ojačani kapaciteti na svim nivoima radi boljeg razumijevanja Regionalne politike EU i efektivnog uključivanja u sve druge predviđene aktivnosti, kroz osmišljavanje i realizaciju Programa izgradnje kapaciteta,

- b) Stvoreni preduslovi za zdravo i dosljedno strateško planiranje regionalnog razvoja kao instrumenta za usmjeravanje vlastitih, EU i drugih fondova ka ciljevima kohezivne politike,

- c) Unaprijeđeno planiranje aktivnosti u cilju ispunjavanja zahtjeva Regionalne politike kako bi se osigurao koordiniran i blagovremen rad svih institucija uključenih u ovaj proces. Ova će akcija prije svega pomoći Bosni i Hercegovini da pojednostavi svoje aktivnosti i prati napredak ka ispunjavanju zahtjeva kohezivne politike (uključujući sva relevantna poglavlja *acquis-a* EU).

Dok su rezultati projekta osmišljeni tako da budu specifični i izvodljivi uz pruženu tehničku pomoć, da bi se rezultati postigli, potrebno je aktivno učešće i posvećenost relevantnih institucija, kao i politički dogovor i posvećenost usvajanju i nastavku implementacije ključnih rezultata: Program izgradnje kapaciteta za Poglavlje 22; analiza i preporuke u vezi sa definiranjem NUTS regiona i Smjernice za pripremu regionalnih razvojnih strategija; preporuke koje proizilaze iz analize okvira za mjerenje učinka i dostupnosti podataka; Mapa puta za preuzimanje obaveza u poglavlju 22.

3.2. Indikativni tip aktivnosti

Ishod 1. Unaprijeđeni kapaciteti relevantnih institucija i organizacija na svim nivoima upravljanja za kohezivnu politiku EU

Rezultat 1.1 Razvoj programa izgradnje kapaciteta za regionalnu politiku EU (tehnička pomoć)

Program izgradnje kapaciteta će biti razvijen kako bi se osiguralo pravovremeno i kvalitetno planiranje i izvođenje aktivnosti izgradnje kapaciteta za institucije (potencijalni budući dijelovi Sistema upravljanja i kontrole kohezivne politike), korisnike i partnere/organizacije civilnog društva, kao institucije i organizacije koje će biti uključene u pripremama u skladu sa Poglavljem 22. Razvoj i isporuka CB programa će uključivati:

- Uvodni modul u kohezivnu politiku EU, uključujući posebne module o ciljevima i pravilima Strukturnog i Kohezivnog fonda; institucionalni aspekti i sistem upravljanja i kontrole; Kodeks ponašanja o partnerstvu i upravljanju na više nivoa; praćenje i evaluacija u okviru Kohezivne politike.

- Uvođenje pristupnih pregovora u Poglavlje 22, uključujući strukturu i sadržaj pregovora, organizaciju i pitanja upravljanja, razmjenu iskustava i lekcija naučenih od drugih zemalja pristupnica. Obuka bi posebno trebalo da pomogne u izgradnji kapaciteta za efikasno angažovanje institucija u razvoju Mapa puta za ispunjavanje zahtjeva Kohezivne politike.

Razvoj CB programa i njegova realizacija će uzeti u obzir sljedeće: zahtjeve postojećeg pravnog okvira EU i ključne principe za implementaciju Kohezione politike; relevantne horizontalne politike Unije i *acquis* EU (npr. javne nabavke, državna pomoć, finansijska kontrola, sektorske politike); iskustva zemalja članica koje su nedavno pristupile, posebno Hrvatske; analizu postojećih kapaciteta i vještina, kao i nedostataka utvrđenih u godišnjim izvještajima Komisije. Izrada CB programa će se odvijati uz bliske konsultacije i učešće svih relevantnih institucija sa različitih nivoa vlasti u BiH i Radne grupe za Poglavlje 22.

Aktivnosti uključuju:

1.1.1 Mapiranje ciljnih grupa za aktivnosti izgradnje kapaciteta, uzimajući u obzir institucionalnu strukturu EU integracija i sistem upravljanja EU fondovima, posebno NIPAC uređ, druga imenovana tijela i relevantne institucije sa svih nivoa vlasti, zajedno sa ključnim organizacijama civilnog društva koje učestvuju u konsultativnim procesima o integracijama EU i korištenju IPA.

1.1.2 Izvođenje procjene potreba za obukom odabranih ciljnih grupa na osnovu procijenjenog nivoa znanja i njihovih odgovarajućih uloga u procesu EU integracija i sistemu upravljanja EU fondovima. U tom kontekstu će se izvršiti sveobuhvatna procjena (svi nivoi vlasti, kao i organizacije civilnog društva) "spremnosti" za Koheziju politiku EU. To će omogućiti osnovno razumijevanje o strukturnim prazninama u znanju/partnerstvu i oblastima u kojima su potrebni kapaciteti u cijelom sistemu (tj. samo izvan budućih upravljačkih tijela).

1.1.3 Osmišljavanje CB programa uključujući definiranje kurseva, razvoj modula, definiranje metoda izvođenja (obuke, radionice, studijske posete) i vremenskog okvira za izvođenje. Dizajn će također uzeti u obzir mogućnost korištenja kombinovanog učenja, nastave na daljinu, inkluzivnih digitalnih materijala i inovativnih onlajn materijala i alata, kako bi se adekvatno odgovorilo na potrebe različitih ciljnih grupa.

1.1.4 Revizija CB programa nakon godinu dana od njegove implementacije.

Rezultat 1.2 Provođenje aktivnosti izgradnje kapaciteta

Efikasno uključivanje institucija na svim nivoima vlasti u pripreme za pristupne pregovore u Poglavlju 22, izradu plana za ispunjavanje zahtjeva regionalne politike (Ishod 3) i izradu strateškog okvira za regionalni razvoj, u velikoj mjeri zavisi od nivoa poznavanja i razumijevanja zahtjeva *acquis*-a EU prema ovom poglavlju. Stoga je efikasna, sveobuhvatna, blagovremena i prilagođena implementacija niza aktivnosti izgradnje kapaciteta ključna za dalji proces integracije i napredak u pripremama za regionalnu politiku.

U skladu sa dinamikom, ciljnim grupama i modalitetima isporuke definiranim u okviru Rezultata 1, aktivnosti će uključivati:

1.2.2 Priprema materijala za obuku za specifične ciljne grupe, uključujući njihov prijevod,

1.2.3 Održavanje obuka i organizacija studijske posjete strukturama upravljanja Kohezijom politikom države članice EU, u skladu sa CB programom, uključujući putem inovativnih alata i metoda izvođenja obuke,

1.2.4 Podrška u uvođenju modula Regionalne politike i materijala proizvedenih na web stranici DEI-a, uključujući linkove na/sa web stranicama drugih relevantnih institucija, i njihovo redovno ažuriranje,

1.2.5 Evaluacija sprovedenih aktivnosti izgradnje kapaciteta i preporuke za reviziju CB programa ako je potrebno.

Ishod 2: Stvoreni preduslovi za zdravo i dosljedno planiranje politike regionalnog razvoja

Kako bi se osigurale održive pripreme za regionalnu politiku, te maksimizirao učinak akcije, predlaže se sljedeći redoslijed aktivnosti: Akcija će se baviti pripremnim aktivnostima za strateško planiranje kao što su definiranje NUTS regiona, poboljšanje statističke i analitičke osnove i razvoj metodologije za planiranje regionalnog razvoja. U narednom periodu, kao nastavak, pripremit će se strategije NUTS I i II nivoa, praćene operativnim planovima/programima, dok će paralelno jačati kapaciteti za implementaciju (uključujući finansijske instrumente) i upravljanje javnim investicijama, te podrška obezbijedena za njihovu implementaciju.

U tom kontekstu, Akcija predviđa podršku stvaranju preduslova za dobro planiranje regionalnog razvoja kroz praćenje:

Rezultat 2.1: Definiranje NUTS regiona i poboljšanje regionalne statistike i dostupnosti podataka

2.1.1 Razrada opcija za donošenje odluka o definiranju regiona NUTS I, II i III nivoa na osnovu NUTS klasifikacije. Aktivnost uključuje predlaganje opcija na osnovu analize teritorijalne organizacione strukture, stanovništva, socio-ekonomske analize i drugih relevantnih kriterijuma.

2.1.2 Podrška pripremi prijedloga pravnih dokumenata i operativnih materijala koji se odnose na uspostavljanje NUTS regiona i odgovarajuće institucionalno uređenje. Institucionalne strukture/strukture koje upravljaju planiranjem i implementacijom politike regionalnog razvoja bit će predložene na osnovu odgovarajuće definicije NUTS regiona (link 2.1.1).

2.1.3 Podizanje svijesti o regionalnom razvoju institucija u BiH na svim nivoima vlasti

2.1.4 Pregled dostupnosti regionalne statistike i analitičke osnove u odnosu na zahtjeve Kohezione politike i davanje preporuka za osiguravanje konzistentnosti relevantnih statistika između regiona, te poboljšanje njihovog kvaliteta.

Rezultat 2.2: Izrađene pripremne analize i studije za planiranje politike regionalnog razvoja

Aktivnosti uključuju:

2.2.1 Priprema Smjernica za razvoj strategije na NUTS I i NUTS II nivoima uključujući vremenski raspored, metodološke smjernice, uključujući sve potrebne aktivnosti/korake, metodološki okvir, odgovornosti i konsultativni mehanizam,

2.2.2 Pregled postojećih kapaciteta za praćenje i evaluaciju, uključujući korištene metodologije, mjerene indikatore za socio-ekonomsku analizu regiona, ljudske kapacitete i odgovornosti, sa preporukama za njihovo unapređenje u cilju pravilnog praćenja i evaluacije strategija regionalnog razvoja,

2.2.3 Pregled postojećih instrumenata i mehanizama finansiranja na svim nivoima vlasti relevantnih za finansiranje/sufinansiranje politike regionalnog razvoja, sa preporukama za njihovo unapređenje

Ishod 3: Poboljšano planiranje za ispunjavanje zahtjeva Regionalne politike EU

Rezultat 3.1: Razvijena mapa puta za pripreme za ispunjavanje zahtjeva Regionalne politike

U cilju pažljivog planiranja i provođenja aktivnosti koje se odnose na ispunjavanje zahtjeva Regionalne politike EU, Bosni i Hercegovini će se pružiti podrška u izradi Mape puta u kojoj će se precizirati koraci koje treba poduzeti u sljedećim oblastima: pravni okvir (uključujući praćenje napretka u usklađivanju sa relevantnim horizontalnim politikama Unije) i strateškim okvirom; institucionalno uređenje i administrativni kapaciteti; princip programiranja i partnerstva; praćenje i evaluacija; finansijsko upravljanje i kontrola. To će se raditi sa institucijama svih nivoa vlasti u skladu sa njihovim

nadležnostima za regionalnu politiku. Mapa puta će uzeti u obzir zahtjeve Kohezione politike u trenutnoj finansijskoj perspektivi, stanje i napredak u procesu integracije, kao i nedostatke utvrđene u godišnjim izvještajima. Mapa puta će služiti kao osnova nadležnim institucijama da blagovremeno poduzmu radnje i osiguraju napredak u pripremama za preuzimanje obaveza članstva iz poglavlja 22.

Aktivnosti uključuju:

3.1.1 Razvoj strukture, metodologije i konsultativnog mehanizma za pripremu Mape puta

3.1.2 Organizacija uvodne obuke/radionice sa ključnim zainteresiranim stranama

3.1.3 Izrada Mape puta i organizacija konsultacija tokom njene pripreme, uključujući šablone za praćenje i izvještavanje o njenoj implementaciji. Predviđeno je da se izrada Mape puta vrši u okviru Radne grupe za Poglavlje 22¹.

3.1.4 Prezentacija Mape puta ključnim zainteresiranim stranama.

3.3. Rizici i pretpostavke

Rizici	Nivo rizika (V/S/N)	Mjere ublažavanja
Rizik 1 Neujednačen nivo znanja na svim nivoima vlasti i sektorima za angažovanje u definiranju NUTS regiona, pripremi Smjernica za regionalne razvojne strategije i Mape puta za ispunjavanje zahtjeva iz Poglavlja 22	V	Izrada Programa izgradnje kapaciteta će se zasnivati na temeljnoj procjeni potreba za obukom svih relevantnih aktera i biti prilagođena njihovom rješavanju. Za rješavanje nastalih praznina u kapacitetima treba biti osigurana fleksibilnost
Rizik 2 Nedovoljna zainteresiranost institucija i partnerskih organizacija za angažovanje u aktivnostima izgradnje kapaciteta	N	Rizik se procjenjuje kao nizak zbog izraženog interesa i potrebe relevantnih institucija za poboljšanjem znanja o Regionalnoj politici, međutim mjera ublažavanja uključuje pažljivu identifikaciju ciljnih grupa i korisnika, procjenu njihovih potreba za CB i vrijeme aktivnosti obuke usklađeno s dostupnošću osoblja da učestvuju

Pretpostavke (koje će se odraziti u gornjoj matrici logičkog okvira) – grupisane prema rezultatima i ishodima

Ishod 1:

-Međusobna saradnja između različitih nivoa vlasti
-Bosna i Hercegovina ostaje posvećena procesu pristupanja EU

Ishod 2:

-Osigurana dobra međuinstitucionalna saradnja

Ishod 3:

-Obaveza nadležnih institucija za Poglavlje 22

Rezultat 1.1:

-Efikasna koordinacija sa drugim relevantnim projektima i inicijativama

Rezultat 1.2:

-Relevantne institucije i zainteresirane strane angažuju neophodne ljudske resurse za učešće u projektnim aktivnostima i programu izgradnje kapaciteta

Rezultati 2.1 i 2.2:

-Korisnici obezbjeđuju blagovremeno i odgovarajućeg kvaliteta potrebne podatke i ulaze za izradu analitičke dokumentacije

Rezultat 3.1:

-Efikasna koordinacija sa drugim relevantnim projektima i inicijativama

3.4. Uvođenje načela rodne ravnopravnosti

Postoji Gender akcioni plan Bosne i Hercegovine za period 2018-2022 (GAP BiH), kao okvirni strateški dokument za uvođenje načela rodne ravnopravnosti (eng. gender mainstreaming) u svim oblastima društvenog života u javnoj i privatnoj sferi. GAP BiH je usklađen sa strateškim dokumentima o ravnopravnosti spolova Evropske unije, Vijeća Evrope i Ujedinjenih naroda. Regionalna saradnja na polju ravnopravnosti spolova jedan je od strateških prioriteta GAP-a BiH, uključujući razvoj regionalnih politika i programa za unapređenje rodne ravnopravnosti, kao i razmjenu iskustava i najboljih praksi.

Promoviranje rodne ravnopravnosti važno je za smanjenje regionalnih ekonomskih i socijalnih dispariteta i za osiguranje dugoročnog razvoja regiona.

Akcija doprinosi **rodnoj ravnopravnosti i osnaživanju žena i djevojčica** i strateškom okviru EU u ovoj oblasti.

Životna sredina i klimatske promjene, pristup zasnovan na pravima i otpornost i osjetljivost na sukobe, Romi, osobe sa invaliditetom i druge ranjive grupe adekvatnom i pravovremenom pripremom nadležnih organa za implementaciju zahtjeva Regionalne politike i upravljanje budućim sredstvima Kohezione politike u skladu sa ciljevima i strateškim okvirom EU. Također, prilikom izrade analitičke osnove za planiranje regionalnog razvoja, u obzir će se uzeti relevantni indikatori kohezije EU u tim oblastima.

Pored toga, zainteresirane strane i partnerske organizacije koje će biti uključene u konsultativni mehanizam za izradu Smjernica za regionalne razvojne strategije uključit će relevantna tijela na svim nivoima vlasti i organizacije civilnog društva koje se bave rodnom ravnopravnosti, ljudskim pravima, životnom sredinom i klimatskim promjenama u cilju davanja ulaznih podataka, preporuka i pomoći u osiguravanju usklađenosti strategije sa specifičnim ciljevima politike u tim oblastima. Nadalje, predstavnici institucija i civilnog društva bit će uključeni u aktivnosti izgradnje kapaciteta kao ciljne grupe kako bi bolje razumjeli i doprinijeli pripremama za Kohezionu politiku i razvoju strateškog okvira za regionalni razvoj.

U skladu sa ključnim principom o partnerstvu koji je ugrađen u Regionalnu politiku EU, akcija predviđa koordiniran, sistematičan i efikasan angažman sa civilnim društvom tokom čitave njene provedbe, posebno kroz a) uključivanje predstavnika organizacija civilnog društva u aktivnosti izgradnje kapaciteta, kao ciljnih grupa, b) organiziranje redovnih konsultacija sa OCD tokom procesa izrade Mape puta za ispunjavanje zahtjeva Regionalne politike EU.

3.5. Uslovi za provođenje

Nema posebnih uslova za provođenje akcije.

¹ U skladu sa odredbama Odluke o sistemu koordinacije procesa evropskih integracija u BiH

3.6. Logički okvir

Rezultati	Lanac rezultata: Glavni očekivani rezultati (maksimalno 10)	Pokazatelji (najmanje jedan pokazatelj po očekivanom rezultatu)	Polazne osnove (godina)	Ciljevi (godina)	Izvori podataka (1 po pokazatelju)	Pretpostavke
Uticaj	Pripremiti BiH za preuzimanje obaveza iz članstva u EU u Poglavlju 22 Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata	Spremnost Bosne i Hercegovine na acquis EU – KPI 3 IPA III prijedloga	BiH je u ranoj fazi pripreme za regionalnu politiku	BiH je u određenoj fazi priprema u oblasti regionalne politike	Izveštaji Komisije o BiH	Nije primjenjivo
Ishod 1	Povećao se nivo znanja i razumijevanja regionalnoj politici EU na svim nivoima upravljanja i civilnog društva	Procenat povećanja znanja o regionalnoj politici ankete provedene u početnoj i završnoj fazi projekta	Nije primjenjivo	50%	Projektni izvještaji	Međusobna saradnja između različitih nivoa vlasti Bosna i Hercegovina ostaje posvećena procesu pristupanja EU
Ishod 2	Stvoreni su preduslovi za zdravo i dosljedno planiranje regionalnog razvoja	Date preporuke za poboljšanje statističke i analitičke osnove za kohezionu politiku Date preporuke za poboljšanje ukupnog sistema praćenja i mjerenja učinka Date preporuke za institucionalni okvir za regionalni razvoj	Ne Ne Ne	Da Da Da	Projektni izvještaji; DEI web stranica	Osigurana dobra međuinstitucionalna saradnja
Ishod 3	Poboljšano planiranje za ispunjavanje zahtjeva Regionalne politike EU	Procenat implementacije Mape puta za Regionalnu politiku EU	0	80% aktivnosti planiranih za odgovarajući period	Izveštaj o implementaciji Mape puta	Obaveza nadležnih institucija za Poglavlje 22
Rezultat povezan sa ishodom 1	1.1 Razvijen Program izgradnje kapaciteta za regionalnu politiku za sve nivoe vlasti i civilnog društva	Izvršena procjena potreba za obukom za identifikovane ciljne grupe Pregledan CB program Moduli i materijali za obuku dostupni su online	0 0 Ne	1 1 Da	Završni izvještaj projekta TA; DEI web stranica Web stranica projekta	Efikasna koordinacija sa drugim relevantnim projektima i inicijativama
Rezultat povezan sa ishodom 1	1.2 Program izgradnje kapaciteta pravovremeno implementiran	Broj institucija koje učestvuju u aktivnostima CB na svim nivoima Prosječan nivo zadovoljstva održanim obukama i prenesenim znanjem o regionalnoj politici Završena evaluacija sprovedenih CB aktivnosti i naučene lekcije uključene u revidirani CB program Broj obučanih državnih službenika na svim nivoima vlasti Broj obučanih predstavnika civilnog društva Procenat realizacije aktivnosti CB Programa	0 Nije primjenjivo (N/A) Ne 0 0 N/A	50 Vrlo zadovoljni Da 1000 200 80%	Materijali za obuku; Liste prisustva i evaluacije; Projektni izvještaji	Relevantne institucije i zainteresirane strane angažuju neophodne ljudske resurse za učešće u projektnim aktivnostima i programu izgradnje kapaciteta
Rezultat povezan sa ishodom 2	2.1 Prijedlog za definisanje NUTS regiona i unapređenje regionalne statistike i dostupnosti podataka	Broj izrađenih analiza i studija Predložena institucionalna/organizacijska struktura za regionalni razvoj Broj događaja za podizanje svijesti o regionalnom razvoju	0 Ne 0	2 (Razrada opcija za donošenje odluka o definiranju regiona NUTS I, II i III nivoa; Pregled dostupnosti regionalne statistike i preporuke za osiguranje konzistentnosti i kvaliteta podataka) Da 4	Projektni izvještaji; DEI web stranica	Korisnici obezbjeđuju blagovremeno i kvalitetno potrebne podatke i inpute za izradu analitičke dokumentacije
Rezultat povezan sa ishodom 2	2.2 Izrađena priprema analiza i smjernice za planiranje politike regionalnog razvoja	Izrađene su smjernice za razvoj strategije na NUTS I i NUTS II nivoima Pregled postojećeg sistema praćenja i evaluacije sa datim preporukama Pregled postojećih finansijskih instrumenata i mehanizama	0 0 0	1 1 1	Projektni izvještaji;	Korisnici obezbjeđuju blagovremeno i kvalitetno potrebne podatke, informacije i inpute za izradu strateškog dokumenta
Rezultat povezan sa ishodom 3	3.1 Mapa puta za pripremu i ispunjavanje zahtjeva Regionalne politike izrađena i spremna za implementaciju	Mapu puta implementiraju institucije koje se pripremaju za preuzimanje obaveza članstva u poglavlju 22	Ne	Da	Projektni izvještaji	Efikasna koordinacija sa drugim relevantnim projektima i inicijativama

4. PROVEDBENI ARANŽMANI

Uvođenje reference na finansiranje zasnovano na učinku/rezultatima ako je primjenjivo u tačkama 4.4 i 4.6

Numeracija navedena u poglavlju 4 bit će ažurirana kada struktura bude konačna

4.1. Ugovor o finansiranju

U cilju realizacije ove akcije predviđeno je zaključivanje ugovora o finansiranju sa Bosnom i Hercegovinom

4.2. Modaliteti provedbe

Komisija će osigurati da se poštuju odgovarajuća pravila i procedure EU-a za pružanje finansiranja trećim stranama, uključujući postupke revizije, gdje je to prikladno, i usklađenost aktivnosti sa restriktivnim mjerama EU-a.

4.2.1. Direktno upravljanje (nabavka)

Akcija će se provoditi pod direktnim upravljanjem Delegacije EU u Bosni i Hercegovini putem jedinstvenog ugovora o tehničkoj pomoći koji doprinosi svim rezultatima Ishoda 1- Povećan nivo znanja i razumijevanja o Regionalnoj politici EU na svim nivoima upravljanja i civilnog društva, Ishod 2- Stvoreni preduslovi za zdravo i dosljedno planiranje regionalnog razvoja i Ishod 3- Poboljšano planiranje za ispunjavanje zahtjeva Regionalne politike EU.

Predmet	Indikativni tip (radovi, tromjesečje početka zalihe, usluge)	Indikativno tromjesečje početka procedure
Projekt tehničke pomoći EU za regionalni razvoj	Usluga	Q2 2022

4.2.2. Promjene iz indirektnog u direktno upravljanje (i obrnuto) zbog izuzetnih okolnosti (jedna alternativna druga opcija)

Ukoliko se modalitet implementacije pod direktnim upravljanjem ne može provesti zbog okolnosti koje su van kontrole Komisije, Akcija se može realizovati kroz indirektno upravljanje kod povjerenog subjekta kojeg biraju službe Komisije na osnovu sljedećih kriterija: finansijske i operativne sposobnosti; tehnički kapaciteti kao što su iskustvo u implementaciji projekata izgradnje kapaciteta i podrška implementaciji Kohezije politike.

U tom slučaju, indirektno upravljanje će se provoditi sa jednim/više povjerenih subjekata (tj. Organizacijom države članice, trećom zemljom donatorom, specijalizovanom (tradicionalnom/regulatornom) agencijom EU, međunarodnom organizacijom), na koje će se primijeniti sljedeći kriteriji za izbor povjerenog subjekta: finansijski i operativni kapaciteti; tehnički kapaciteti kao što su iskustvo u implementaciji projekata izgradnje kapaciteta i podrška implementaciji Kohezije politike.

Implementacija pod indirektnim upravljanjem može se koristiti kao alternativni modalitet za sljedeće ishode:

Ishod 1. Unapređeni kapaciteti relevantnih institucija i organizacija na svim nivoima upravljanja za Koheziju politiku EU – aktivnosti 1.1.1 do 1.1.4 i 1.2.1 do 1.2.4

Ishod 2: Stvoreni preduslovi za zdravo i dosljedno planiranje politike regionalnog razvoja - aktivnosti: 2.1.1 do 2.1.4 i 2.2.1 do 2.2.3

Ishod 3: Poboljšano planiranje za ispunjavanje zahtjeva Regionalne politike EU - aktivnosti: 3.1.1 do 3.1.4

4.3. Opseg geografske podobnosti za nabavku i grantove

Geografska podobnost u smislu mjesta objekta za učešće u postupcima nabavke i dodjele bespovratnih sredstava i u pogledu porijekla nabavljenih zaliha kako je utvrđeno u osnovnom aktu i navedeno u relevantnim ugovornim dokumentima primjenjivat će se prema IPA III uredbi i provedbenim aktima.

4.4. Indikativni budžet

	Doprinos EU (iznos u EUR)	Indikativni doprinos treće strane, u EUR
Ishod 1: Poboljšani kapaciteti relevantnih institucija i organizacija na svim nivoima upravljanja za Koheziju politiku EU		
Ishod 2: Stvoreni preduslovi za zdravo i dosljedno planiranje politike regionalnog razvoja		
Ishod 3: Poboljšano planiranje za ispunjavanje zahtjeva Regionalne politike EU, koje se sastoji od		
Direktno upravljanje (nabavka) – (vidi odjeljak 4.2.1.)	N/A	N/A
Nabavka – ukupna omotnica prema odjeljku 4.2.1.	2 000 000	N/A
Evaluacija - (vidi odjeljak 5.3)	Bit će obuhvaćeno drugom odlukom	N/A
Revizija/verifikacija rashoda - (vidi odjeljak 6)	Bit će obuhvaćeno drugom odlukom	N/A
Komunikacija i vidljivost - (vidi odjeljak 7)	N/A	N/A
Nepredviđene situacije	N/A	N/A
UKUPNO	2 000 000	N/A

4.5. Organizaciona postavka i odgovornosti

Osnovat će se Upravni odbor koji će pratiti provođenje akcije i bit će sastavljen od predstavnika ključnih korisnika sa svih nivoa vlasti.

5. PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE O UČINKU/REZULTATIMA

5.1. Interno praćenje

Trenutno ne postoji sistem internog nadzora kojim bi se pratilo napredak u ispunjavanju zahtjeva Regionalne politike EU. Izvještavanje se vrši prikupljanjem dostupnih podataka od nadležnih institucija i njihovim objedinjavanjem na ad hoc osnovi i prema potrebama procesa EU integracija. Projekat ima za cilj da uvede strukturiraniji pristup definiranjem Mape puta za ispunjavanje zahtjeva Regionalne politike EU, praćenog okvirom za praćenje učinka, preciziranjem vremenskog okvira, podataka, indikatora i odgovornih institucija za praćenje napretka.

5.2. Uloge i odgovornosti za prikupljanje podataka, analizu i izvještavanje

Osnovat će se Upravni odbor koji će pratiti provedbu akcije i bit će sastavljen od ključnih korisnika i relevantnih reformskih institucija u BiH. Akciju će redovno pratiti Delegacija EU u BiH.

Osim toga, Akcija bi mogla biti predmet vanjskog nadzora u skladu s pravilima i procedurama Evropske komisije utvrđenim u Finansijskom sporazumu.

5.3. Evaluacija

Imajući u vidu prirodu akcije, za ovu akciju ili njene komponente neće biti izvršena srednjoročna i/ili konačna evaluacija.

U slučaju da za neke komponente aktivnosti nije predviđena evaluacija, Komisija može, tokom implementacije, odlučiti da takvu ocjenu izvrši iz valjano opravdanih razloga, bilo na vlastitu odluku ili na inicijativu partnera.

Usluge evaluacije mogu se ugovoriti na osnovu okvirnog ugovora.

Finansiranje evaluacije će biti pokriveno drugom mjerom koja predstavlja Odluku o finansiranju.

6. REVIZIJA

Ne dovodeći u pitanje obaveze koje se primjenjuju na ugovor zaključen za provedbu ove radnje, Komisija može, na osnovu procjene rizika, ugovoriti nezavisne revizije ili zadatke provjere rashoda za jedan ili više ugovora ili sporazuma.

Predviđeno je da se usluge revizije mogu ugovoriti na osnovu okvirnog ugovora.

7. KOMUNIKACIJA I VIDLJIVOST

Vidljivost EU finansiranja i saopštenje o ciljevima i uticaju akcija su zakonska obaveza za sve akcije koje finansira EU, kao što je navedeno u zahtjevima za komunikaciju i vidljivost EU koji su na snazi.

Primaoci sredstava EU potvrđuju porijeklo sredstava EU i osiguraju njihovu odgovarajuću vidljivost:

- davanje izjave u kojoj se na vidljiv način ističe pomoć dobijena od EU na svim dokumentima i komunikacijskom materijalu koji se odnosi na implementaciju fondova, uključujući službenu web stranicu i račune društvenih medija, gdje postoje; i

- promoviranje akcija i njihovih rezultata pružanjem koherentnih, efikasnih i proporcionalnih ciljanih informacija višestrukoj publici, uključujući medije.

Mjere vidljivosti i komunikacije će, prema potrebi, provoditi javne uprave (na primjer, koje se odnose na reforme vezane za budžetsku podršku EU), povjereni subjekti, izvođači radova i korisnici grantova. Odgovarajuće ugovorne obaveze će biti uključene u sporazume o finansiranju, sporazume o delegiranju i ugovore o nabavci i grantovima.

Mjere će se zasnivati na posebnom planu saopštavanja i vidljivosti, koji je uspostavljen i implementiran u skladu sa zahtjevima za komunikaciju i vidljivost EU koji su na snazi. Plan uključuje, između ostalog, komunikacijski narativ i glavne poruke za akciju, prilagođene različitim ciljnim grupama (zainteresirane strane, civilno društvo, šira javnost, itd.)

Mjere vidljivosti i komunikacije specifične za ovu akciju bit će komplementarne širim komunikacijskim aktivnostima koje direktno provode službe Evropske komisije i/ili Delegacija EU. Evropska komisija i Delegacija EU bit će u potpunosti obaviješteni o planiranju i implementaciji specifičnih aktivnosti vidljivosti i komunikacije, posebno u pogledu komunikacijskog narativa i glavnih poruka.

Ako Akcija uključuje programe Unije, mjere vidljivosti i komunikacije će se provoditi u skladu sa zahtjevima EU za komunikaciju i vidljivost koji su na snazi posebnim pravilima svakog programa Unije. Relevantni subjekt za upravljanje programom je odgovoran za praćenje aktivnosti vidljivosti i komunikacije. Evropska komisija i Delegacija EU trebaju biti u potpunosti informirani o planiranju i provedbi specifičnih aktivnosti vidljivosti i komunikacije.

8. ODRŽIVOST

Ključni planirani uticaj i ishodi Akcije odnose se na jačanje institucionalnih kapaciteta za preuzimanje obaveza iz članstva u EU u oblasti kohezije politike. Stoga su aktivnosti osmišljene tako da omoguće strukturiranu, koordiniranu i efikasnu izgradnju kapaciteta identificiranih relevantnih aktera, omogućavajući maksimalan i održiv uticaj u smislu povećanja znanja i razumijevanja kohezije politike, posebno a) ciljanjem relevantnih institucija i osoblja zaposlenog u njima, b) pažljivo osmišljavanje tema i rasporeda u skladu sa procjenom potreba za obukom, c) korištenje materijala za obuku, najbolje prakse i primjera, osiguravajući na taj način prijenos znanja iz država članica EU, d) korištenje online modula i materijala, e) razvoj kapaciteta civilnog društva i na taj način stvaranje šireg doseg a širenje znanja o kohezionoj politici. Pred kraj implementacije akcije, program izgradnje kapaciteta bit će revidiran i u vlasništvu korisnika za kontinuirane napore i aktivnosti na podizanju znanja.

Poboljšanje znanja i razumijevanja bit će ključno za postizanje ishoda 2 i 3, koji se odnose na definiranje NUTS regiona, jačanje analitičke osnove i izradu Smjernica za planiranje regionalnog razvoja, kao i planiranje usklađivanja sa acquis-em EU u Poglavlju 22 Regionalna politika i koordinacija

strukturnih instrumenata. Dakle, akcijom će izvršiti niz analiza i dati preporuke nadležnim organima da se uključe u unapređenje institucionalnog, strateškog okvira, praćenja i evaluacije, finansijske kontrole i revizije, relevantnih za implementaciju Regionalne politike EU. Sistematičnim pristupom, projekat će osigurati da se aktivnosti ne provode na izoliranoj, ad hoc osnovi, već će dati cjelokupni okvir zahtjeva kohezije politike i vremenski ograničenih akcija u brojnim relevantnim oblastima kako bi zemlja djelotvorno napredovala u vezi s ovim poglavljem.

Očekuje se da će konačni rezultati i ishodi pružiti relevantnim organima vlasti na svim nivoima vlasti u BiH stratešku osnovu za regionalni razvoj i Mapu puta za preuzimanje obaveza iz ovog poglavlja, praćene potpuno razvijenim programom izgradnje kapaciteta i poboljšanim kapacitetima cijele administracije na svim nivoima.

Aneks I.5

na Ugovor o finansiranju po godišnjem akcionom planu za Bosnu i Hercegovinu za 2021.

Akcionni dokument za "EU za regionalni razvoj"

1. KRATAK PREGLED

1.1. Tabela sažetka akcija

Naziv	Akcija 05 – EU za energiju			
	Godišnji akcioni plan za Bosnu i Hercegovinu za 2021.			
CRIS broj	043-667/5			
Osnovni akt	Finansirano u okviru Instrumenta za pretprijetnu pomoć (IPA III)			
Timska evropska inicijativa	Ne			
Zona koja ima koristi od akcije/lokacije	Bosna i Hercegovina			
Programski dokument	Programski okvir IPA III			
INFORMACIJE O PRIORITETNIM PODRUČJIMA I SEKTORIMA				
Prozor i tematski prioritet	Prozor 3 – Zelena agenda i održivo povezivanje Tematski prioritet 2: Transport, digitalna ekonomija i društvo i energija			
Ciljevi održivog razvoja (SDG)	Poboljšanja energetskega sektora su važna za postizanje ciljeva održivog razvoja (SDG). Ova akcija će doprinijeti: postizanju cilja osiguravanja pristupa priuštivoj, pouzdanoj, održivoj i modernoj energiji za sve.			
DAC kod(ovi)	230 Energija			
Glavni kanal isporuke ¹	Bilateralno			
Oznake (iz obrasca CRIS DAC)	Opći cilj politike	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Razvoj sudjelovanja/ dobro upravljanje	☐	☒	☐
	Pomoć okolišu	☐	☒	☐
	Rodna ravnopravnost i osnaživanje žena i djevojčica	☒	☐	☐
	Razvoj trgovine	☒	☐	☐
	Reproduktivno zdravlje, zdravlje majke, novorođenčeta i djeteta	☒	☐	☐
	Smanjenje rizika od katastrofa	☒	☐	☐
	Uključivanje osoba sa invaliditetom	☒	☐	☐
	Ishrana	☒	☐	☐
	Oznake RIO konvencije	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Biološka raznolikost	☒	☐	☐
	Borba protiv dezertifikacije	☒	☐	☐
	Ublažavanje klimatskih promjena	☐	☒	☐

¹ <http://www.oecd.org/dac/stats/annex2.htm>.

	Prilagodavanje klimatskim promjenama	☒	☐	☐
Interne oznake	Ciljevi politike	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Digitalizacija	☒	☐	☐
	Migracija	☒	☐	☐
	COVID-19	☒	☐	☐
	Socijalna uključenost i ljudski razvoj	☒	☐	☐
INFORMACIJE O BUDŽETU				
Relevantni iznosi	Budžetska linija: 15.020201.02			
	Ukupni procijenjeni trošak: 9 000 000 EUR			
	Ukupan iznos doprinosa iz budžeta EU: 9 000 000 EUR			
UPRAVLJANJE I PROVEDBA				
Vrsta finansiranja i način implementacije	Modalitet projekta Indirektno upravljanje sa subjektima kojima će biti povjerena provedba i koji će biti odabrani u skladu s kriterijima navedenim u odjeljku 4.3.4			
Relevantni prioriteti i najvažnija pitanja iz Ekonomskog i investicionog plana za Zapadni Balkan	Održiva energija			
Krajnji datum za zaključenje Ugovora o finansiranju	Najkasnije do 31. decembra 2022.			
Krajnji datum za zaključivanje ugovora o doprinosu/delegiranju, ugovora o nabavci i grantu	3 godine od datuma zaključenja Finansijskog ugovora, osim slučajeva navedenih u članu 114(2) Finansijske uredbe			
Indikativni operativni period implementacije	6 godina nakon zaključenja Ugovora o finansiranju			
Krajnji datum za implementaciju Ugovora o finansiranju (datum do kojeg ovaj program treba poništiti i zatvoriti)	12 godina nakon zaključenja Ugovora o finansiranju			

1.2. Sažetak akcije

Energetski sektor je od strateškog značaja za konkurentnost i ekonomski i društveni razvoj Bosne i Hercegovine (BiH). To utiče na troškove proizvodnje industrija i usluga i na kupovnu moć domaćinstava. Kako bi uskladila energetske sektor BiH sa *acquis-om* EU, BiH je u augustu 2018. godine usvojila sektorsku strategiju za cijelu zemlju, odnosno Okvirnu energetske strategiju do 2035. godine. BiH je također izradila različite akcione planove za korištenje obnovljivih izvora energije i mjere energetske efikasnosti.

Kako bi se doprinijelo obezbjeđivanju pristupačne, pouzdane, održive i moderne energije u BiH i ispunjavanju obaveza BiH prema Ugovoru o Energetskoj zajednici, Pariškom sporazumu i drugim međunarodnim sporazumima, predlaže se jedna akcija sa dvije komponente.

Komponenta 1 - implementacija projekata/programa energetske efikasnosti u javnom sektoru u okviru postojećih i novih inovativnih, skalabilnih mehanizama finansiranja.

Komponenta 2 - Promotivni programi za održivo korištenje energije u lokalnim zajednicama (ne uključujući male hidroelektrane), koji sadrže aspekte energetske efikasnosti, obnovljive energije i smanjenja emisije stakleničkih plinova (GHG) koji su prepoznati kao važan faktor u implementaciji strateškim ciljevima održivog razvoja energetske sektora u BiH.

Akcija je u potpunosti usklađena sa nacionalnom strategijom i akcionim planovima, kao i sa Saopštenjem o politici proširenja EU za 2021.¹, Ekonomskim i investicionim planom za Zapadni Balkan², Zelenom agendom za Zapadni Balkan i njenim provedbenim akcionim planom za 2021³, Evropskim zelenim dogovorom⁴, Analitičkim izvještajem za 2019.⁵, Strategijom za Jugoistočnu Evropu 2020⁶, Strategijom Evropske unije za Dunavski region (EUSDR)⁷, Strategijom Evropske unije za Jadransko-jonski region⁸ i Ciljevima održivog razvoja (SDGs).

2. OBRAZLOŽENJE

2.1. Analiza konteksta

Glavni ciljevi Bosne i Hercegovine zacrtani u Okvirnoj energetskoj strategiji do 2035. godine su efikasno korištenje resursa za obezbjeđenje sigurnog i pristupačnog snabdijevanja energijom, energetska efikasnost, energetska tranzicija i ekološka odgovornost, razvoj i harmonizacija regulatornog i institucionalnog okvira. BiH je usvojila gorenavedenu sektorsku strategiju u cijeloj zemlji u augustu 2018. godine, pružajući usklađen pristup u transpoziciji, implementaciji i provođenju relevantne energetske pravne tečevine EU.

BiH je već počela pripremati Nacionalni energetski i klimatski plan (NECP). Nacrt NECP-a je dostavljen Sekretarijatu Energetske zajednice i zaključeno je da može poslužiti kao solidna osnova za izradu ambicioznog konačnog NECP-a. Paralelno sa izradom NECP BiH 2021-2030, razvijat će se i entitetski energetski i klimatski planovi. NECP BiH će definirati ciljeve za energetske efikasnost, obnovljive izvore energije i emisije do 2030. godine, kao i potrebne politike i mjere za njihovo postizanje. Ovo je prvi put da je BiH primijenila integrirani pristup gdje se budući energetski razvoj prati u skladu s klimatskim promjenama. Planirano je da se ovi dokumenti završe do kraja 2021. godine. Obnovljivi izvori energije i energetska efikasnost predstavljaju dva od pet glavnih dijelova nacrta Nacionalnog energetske i klimatske plana (NECP). Od iznimne je važnosti ostvariti ciljeve definirane u okviru usvojenog Nacionalnog akcionog plana za obnovljivu energiju do 2020. godine (NREAP) i Nacionalnog akcionog plana energetske efikasnosti za BiH (NEEAP).

Važan cilj je uspostavljanje atraktivne investicione klime za obnovljive izvore energije. Poseban problem ostaje promocija obnovljive energije u javnom sektoru, kao i u transportu, sistemima grijanja i hlađenja. Neophodno je promovirati i provoditi izmjene svih zakonskih okvira koji direktno utiču na energetske sektor kako bi se omogućila veća ulaganja u obnovljive izvore i primjenu novih tehnologija u konvencionalnim izvorima energije. Ostale prepreke koje se mogu ciljati su administrativne procedure za izdavanje dozvola, izgradnju i licenciranje koje nisu koordinirane i pojednostavljene.

Upravljanje javnim finansijama u Bosni i Hercegovini je decentralizirano i u nadležnosti svakog nivoa uprave, osim indirektnih poreza i sistema javnih nabavki, koji se primjenjuju na cijeloj teritoriji BiH i u nadležnosti su institucija na nivou države.

¹ COM(2021) 644 završno

² COM(2020) 641

³ SWD(2020) 223

⁴ COM(2019) 640

⁵ SWD(2019) 222

⁶ <https://www.rcc.int/pages/86/south-east-europe-2020-strategy>

⁷ COM(2010) 715

⁸ COM(2014) 357

Bosna i Hercegovina nema državnu strategiju za upravljanje javnim finansijama. Postoji srednjoročni okvir rashoda (MTEF) sa trogodišnjim općim planiranjem budžeta institucija u BiH i općim godišnjim planiranjem budžeta institucija u BiH. Međutim, MTEF za energetske sektor u BiH nije uspostavljen. Na kraju, budžet će morati da uključi prioritete koje je identificirao energetske sektor, povezujući budžetske rashode u srednjoročnom periodu sa programskim i strateškim ciljevima cijelog sektora.

Aktivnosti javnih komunalnih preduzeća i pružalaca usluga na lokalnom nivou predstavljaju važnu potencijalnu oblast za unapređenje energetske efikasnosti i korištenje obnovljive energije za smanjenje emisija i uštedu energije. Zbog ograničene dostupnosti i pristupa postojećim informacijama, kao i nedostatka kapaciteta nadležnih organa, ulaganja u obnovljive izvore energije i rješenja energetske efikasnosti su ograničena. Stoga je potrebna podrška implementaciji pilot projekata održive energije na lokalnom nivou i promotivnih aktivnosti koje će podići svijest o prednostima ulaganja u energetske efikasne mjere i korištenje obnovljivih izvora energije.

2.2. Analiza problema po oblastima podrške

Područje podrške: Obnovljivi izvori energije i energetska efikasnost

Kratka analiza problema

Organizacija Energetskog sektora u Bosni i Hercegovini (BiH) je složena i nadležnosti u sektoru su podijeljene između države, dva entiteta BiH (Federacija BiH i Republike Srpske) i Brčko Distrikta BiH. Energetski sektor je od strateškog značaja za konkurentnost BiH i ekonomski i društveni razvoj. To utiče na troškove proizvodnje industrija i usluga i na kupovnu moć domaćinstava. Stoga je neophodan konsolidirani strateški okvir za cijelu zemlju kako bi se obezbedila sigurnost snabdijevanja, diversifikacija izvora snabdijevanja i efikasno korištenje resursa zemlje, te poboljšana koordinacija i saradnja na svim nivoima vlasti.

Kako bi krenula naprijed s reformama energetskog sektora, BiH je usvojila sektorsku strategiju za cijelu zemlju, odnosno Okvirnu energetsku strategiju do 2035. godine, u augustu 2018. Taj dokument predstavlja strateški okvir koji omogućava, između ostalog, usklađeni pristup u cijeloj zemlji u transpoziciji, implementaciji i provođenju relevantne energetske pravne tečevine EU neophodne kako bi se osiguralo da BiH ostvari kredibilan i mjerljiv napredak u ispunjavanju svojih obaveza prema EnCT-u. Obaveze podrazumijevaju usvajanje osnovnog energetskog zakonodavstva EU, praćenje razvoja u EU i kontinuirano usklađivanje njenih regulatornih okvira u energetskom (električna energija, plin, energetska efikasnost, obnovljiva energija, nafta) i drugim sektorima.

Kao što je navedeno u Zelenoj agendi za Zapadni Balkan¹, energetska efikasnost, kao preduslov za postizanje dekarbonizacije uz najmanju moguću cijenu, mora biti integrirana u buduću energetsku politiku i odluke o investicijama. Priprema i podnošenje nacionalnih energetskih i klimatskih planova i ciljeva će pokazati posvećenost rješavanju ovog pitanja, ciljajući sektore s najvećim potencijalom za uštedu energije. Također, obnovljivi izvori energije već čine značajan udio u miks električne energije u nekim ekonomijama regiona. Uvođenje modernih tehnologija treba da bude praćeno boljim investicionim okruženjem.

Što se tiče obnovljivih izvora energije i mjera energetske efikasnosti, potrebne su dalje reforme. Obnovljiva energija i energetska efikasnost predstavljaju dva od pet glavnih dijelova

nacrta Nacionalnog energetskog i klimatskog plana (NECP). Od iznimne je važnosti ispuniti ciljeve definirane u okviru usvojenog Nacionalnog akcionog plana za obnovljivu energiju do 2020. godine (NREAP) i Nacionalnog akcionog plana energetske efikasnosti za BiH (NEEAP) za period 2016-2018. (40% udjela OIE u bruto konačnoj potrošnji energije i 12% uštede energije do 2020. godine), da bi se mogli implementirati novi, viši ciljevi do 2030. godine. BiH je već počela sa izradom novog NEEAP-a 2019-2021. Pripremljeni su nacrti entitetskih akcionih planova energetske efikasnosti za period 2019-2021 (već usvojen Akcioni plan za energetsku efikasnost Federacije Bosne i Hercegovine za period 2019-2021), kao i nacrt NEEAP BiH 2019-2021.

Nedosljednost u energetske statistici predstavlja značajan problem kako u praćenju provođenja ciljeva energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije, tako i u određivanju budućih ciljeva u BiH. Aktuelni ciljevi energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije i kompletan plan njihove realizacije definirani su na osnovu dosadašnjih statističkih podataka, dok se praćenje realizacije vrši prema podacima iz ažurirane statistike. To dovodi do nedosljednosti, što rezultira poteškoćama u preciznom praćenju nivoa implementacije obaveza BiH u ovim oblastima. Neophodno je dodatno poboljšati kvalitet energetskih podataka kako bi se osigurala pouzdana, tačna i kompozitna energetska statistika.

Obnovljivi izvori energije

Poseban problem ostaje promocija obnovljive energije u javnom sektoru, kao i u transportu, sistemima grijanja i hlađenja. Neophodno je promovirati i provoditi izmjene svih zakonskih okvira koji direktno utiču na energetske sektor kako bi se omogućila veća ulaganja u obnovljive izvore i primjenu novih tehnologija u konvencionalnim izvorima energije. Samopotrošnja obnovljive energije distribuirane proizvodnje nije propisana važećim zakonodavstvom kako bi se podstaklo i omogućilo kupcima da postanu potrošači. Prema važećoj zakonskoj regulativi i podzakonskim aktima regulatornih agencija, kako u sektoru energetike tako i u drugim sektorima, neto mjerenje i neto obračun nisu dozvoljeni. Nadalje, administrativne procedure za izdavanje dozvola, izgradnju i licenciranje nisu koordinirane i pojednostavljene. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, u saradnji sa nadležnim državnim i entitetskim institucijama, te uz tehničku pomoć GIZ-a, kroz projekat "Promoviranje obnovljivih izvora u Bosni i Hercegovini", pripremiло je idejni prijedlog za reformu Sistema podsticaja za obnovljive izvore energije zasnovan na unapređenju ekonomije i tržišne integracije. Time su pokrenute aktivnosti na uvođenju naprednih feed-in-premium ili aukcijskih podsticajnih sistema, odnosno sistema koji su više tržišno orijentirani mehanizmi. U sklopu reforme pripremljeni su nacrti entitetskih zakona o korištenju OIE i efikasnoj kogeneraciji i prateći podzakonski akti, uključujući i Pravilnik o aukcijama. Očekuje se da će nova entitetska regulativa biti usvojena 2021. godine. Osim šema direktnih poticaja, prijedlog reforme je uzeo u obzir i potencijal poreskih poticaja i aranžmana za potrošače, kroz neto mjerenje. U planu su i energetske projekti zajednice za koje su predviđene poredke olakšice, a koji se odnose na decentralizovanu proizvodnju OIE od individualnih građana i domaćinstava, lokalne inicijative poput energetskih zadruga, zajednica, lokalnih vlasti (gradova i općina). Predložena su značajna poboljšanja u pravno-regulatornom okviru, sa naglaskom na transparentnosti i objektivnosti u djelovanju.

Komplementarnost sa nacionalnim strategijama

Kada je u pitanju implementacija NREAP-a, bilo je određenih ulaganja u projekte obnovljive energije kroz

¹ SWD(2020) 223 završno

nekoliko šema podrške, kao što su feed-in tarife. Do kraja 2017. godine bilo je ukupno 130 MW novoinstaliranih obnovljivih izvora energije koje su VE Mesihovina i Jelovača 2018. i 2019. godine proširile za 87 MW. U Bosni i Hercegovini je do kraja 2019. godine bilo 2351 MW ukupnih kapaciteta obnovljive energije, od čega: 1657 MW u Velikoj hidroelektrani, 162 MW u maloj hidroelektrani (instalirani kapacitet manji od 10 MW), 420 MW u pumpnoj akumulaciji, 87 MW u vjetru, 22 MW u solarnoj energiji, 2 MW biogasa i 1,22 MW biomase. Međutim, nedostaju značajne mjere za uspostavljanje atraktivne investicione klime za obnovljive izvore energije.

Energetska efikasnost

Ekonomija BiH je visoko energetski intenzivna i troši 3,27 puta više energije po jedinici proizvodnje od prosječne zemlje OECD-a (Svjetska energetska statistika - Međunarodne agencije za energiju, 2018). Određeni napredak je postignut kada je u pitanju poboljšanje energetske efikasnosti. Oba entiteta su usvojila zakone o energetske efikasnosti i zakone o prostornom planiranju, ali ti zakoni nisu u potpunosti transponirali sve odredbe direktiva EU koje regulišu oblast energetske efikasnosti. Distrikt Brčko nije usvojio zakone o energetske efikasnosti, ali je u procesu donošenja. Neke odredbe postojećih zakona još uvijek nisu potkrijepljene odgovarajućim provedbenim aktima (zakonom). Također, ostalo domaće zakonodavstvo na koje utiču zakoni o energetske efikasnosti nije usklađeno. Sva ova pitanja stvaraju formalne i pravne prepreke za provođenje politike energetske efikasnosti. Osim toga, u izradi je Strategija obnove zgrada u BiH do 2050. godine, kao i uspostavljanje sveobuhvatnog informacionog sistema energetske efikasnosti (ISEE) u oba entiteta.

Jedna od obaveza BiH koja proizilazi iz međunarodnih ugovornih obaveza je izrada Integriranog nacionalnog energetskog i klimatskog plana (NECP 2021-2030), koji je započet i planiran je da bude završen do kraja 2021. godine.

Neke od inicijativa, koje se odnose na jasnu energetsku tranziciju, u Zelenoj agendi za Zapadni Balkan su da se pomogne partnerima u razvoju šema renoviranja privatnih i javnih zgrada i obezbjeđivanju odgovarajućeg finansiranja, širenjem "talasa obnove EU" na Zapadni Balkan, takođe kao pomoć partnerima u razvoju nacionalnih energetskih i klimatskih planova.

Komplementarnost sa nacionalnim strategijama

NEEAP (2016-2018) koji postavlja indikativni cilj od 12% uštede energije u potrošnji primarne energije u odnosu na projektovanu potrošnju bez mjera EE, procjenjuje potrebnu investiciju od preko 0,5 milijardi eura za postizanje ovog cilja. Procjenjuje se da u BiH postoji oko 7.000 javnih zgrada, a u proteklih pet godina, s obzirom na sve domaće i međunarodne projekte, mjere za povećanje energetske efikasnosti provedene su u oko 450 zgrada uz ulaganja od 42,7 miliona eura, čime su ostvarene uštede od 20.250 tCO₂/god., 50,2 GWh/god. i 6,2 miliona EUR/god. U okviru nacrtu NEEAP-a za BiH za period 2019.-2021. date su kumulativne uštede finalne energije u pojedinim sektorima finalne potrošnje, ostvarene do kraja 2018. godine, kroz implementaciju mjera planiranih u NEEAP BiH 2016-2018, ukupne količine 8,22 PJ (2283GWh). NEEAP 2016-2018 predviđa indikativni cilj uštede finalne energije u iznosu od 12,47 PJ ili 9%. Prema podacima u okviru NEEAP-a za BiH za period 2019-2021. za 2018. godinu je prijavljeno 8,22 PJ ili 6% ostvarenih ušteda. Ovi podaci jasno ukazuju da su BiH potrebna značajna sredstva za postizanje ciljeva postavljenih u NEEAP-u. Fond za zaštitu životne sredine Federacije BiH i Fond za zaštitu životne sredine i energetske efikasnosti Republike Srpske i relevantne institucije Brčko

Distrikta BiH imaju uspostavljene značajne mehanizme finansiranja za finansijsku podršku implementaciji mjera energetske efikasnosti u skladu sa usvojenom strategijom i akcionim dokumentima. Postojeći mehanizam finansiranja koji se kanališe kroz fondove uključuje sufinansiranje projekata zajedno sa korisnicima kroz dodjelu grantova i kredita. Nadalje, potrebno je naglasiti da je većina do sada realiziranih projekata energetske efikasnosti realizirana u saradnji sa međunarodnim agencijama, što uključuje spajanje bespovratnih sredstava međunarodne organizacije sa grantovima Fonda i doprinosa korisnika i ova praksa se pokazala kao veoma efikasna. Ostaje problem da se osiguraju buduća sredstva, kao i nedostatak kapaciteta fondova i ministarstava za implementaciju inovativnih i održivih šema/modela finansiranja koji bi mogli generirati više investicija u ovoj oblasti.

Oblast podrške: Pilot projekti održive energije na lokalnom nivou i promotivne aktivnosti

Kratka analiza problema

Aktivnosti javnih komunalnih poduzeća i pružalaca usluga na lokalnom nivou predstavljaju važnu potencijalnu oblast za unapređenje energetske efikasnosti i korištenje obnovljive energije za smanjenje emisija i uštedu energije. Trenutno su ulaganja u obnovljive izvore energije i rješenja energetske efikasnosti ograničena. Ovo je uzrokovano ograničenom dostupnošću i pristupom postojećim informacijama, kao i nedostatkom kapaciteta nadležnih organa koji se bave pitanjem energetske efikasnosti, što je rezultiralo slabom vidljivošću ostvarenih koristi. Stoga je potrebna podrška implementaciji pilot projekata održive energije na lokalnom nivou i promotivnih aktivnosti koje će podići svijest o prednostima ulaganja u energetske efikasne mjere i korištenje obnovljivih izvora energije. Očekivani uticaj bi bio u stimulisanju daljih investicija na lokalnom nivou i povećanju potražnje za obnovljivim i energetske efikasnim rešenjima.

Opis glavnih aktera

Imajući u vidu gore navedena pitanja, sljedeće institucije u BiH predstavljaju glavne aktere u okviru ovog Akcionog dokumenta (obje oblasti podrške): relevantna ministarstva na državnom, entitetskom i nivou Brčko Distrikta BiH i kantona koja imaju nadležnosti za energetiku, prostorno planiranje, životnu sredinu, kao i regulatorne komisije, fondove za zaštitu životne sredine i energetske efikasnost, operatere za obnovljive izvore energije, relevantne kompanije za električnu energiju, plin itd.

Ti ključni institucionalni akteri na svim nivoima vlasti u BiH su:

Državni nivo:

- Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH

- **Federacija BiH:**

- Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije

- Federalno ministarstvo prostornog uređenja

- Fond za zaštitu okoliša Federacije BiH

- **Republika Srpska:**

- Ministarstvo energetike i rudarstva

- Ministarstvo prostornog uređenja, građevinarstva i ekologije

- Fond za zaštitu životne sredine i energetske efikasnost

- **Brčko Distrikt BiH:**

- Vlada Brčko Distrikta BiH

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH će koordinirati provođenje svih aktivnosti na definiranju politika, i osnovnih principa, koordinirati aktivnosti i usaglašavati planove entitetskih vlasti i tijela na međunarodnom nivou u oblastima poljoprivrede, energetike, zaštite okoliša, razvoja i korištenja prirodnih resursa i turizma. Postoje resorna

ministarstva na entitetskom i nivou Brčko Distrikta BiH i kantona, koja imaju nadležnosti za energetiku, prostorno uređenje, okoliš, kao i regulatorne komisije, fondovi za zaštitu okoliša i energetske efikasnosti, operateri za obnovljive izvore energije, relevantne kompanije za električnu energiju, plin itd.

Upravni odbor(i), koji se sastoji od svih relevantnih zainteresiranih strana uključenih u određene komponente, bit će uspostavljeni na početku implementacije Akcije. Upravni odbor(i) će nadgledati implementaciju aktivnosti u okviru ovog Akcionog dokumenta. Osim Ugovornog tijela, Upravni odbor(i) će uključivati predstavnike glavnih aktera sa svih nivoa vlasti u BiH. Sastav Upravnog(ih) odbora(a) će osigurati jednaku zastupljenost interesa svih ključnih aktera naglašavajući efektivnost i efikasnost takvog tijela.

Implementacija infrastrukturnih projekata energetske efikasnosti u javnom sektoru predviđena je kroz Komponentu 1. To će doprinijeti povećanju upotrebe rješenja energetske efikasnosti, postizanju energetske sigurnosti, smanjenju emisije CO₂ i pratećih uticaja energije na životnu sredinu na lokalnom nivou u skladu sa ciljevima NECP-a. Glavni korisnici Komponente 1 će biti relevantna državna i entitetska ministarstva, entitetski fondovi za zaštitu životne sredine i relevantne institucije Brčko Distrikta BiH.

Aktivnosti predviđene Komponentom 2 će podržati implementaciju pilot projekata održive energije na lokalnom nivou i promotivnih programa za održivo korištenje energije u lokalnim zajednicama, kako bi se olakšalo postizanje strateških ciljeva održivog razvoja energetskog sektora u BiH. Provođenje ovih aktivnosti, u dugoročnoj perspektivi, imat će pozitivne efekte, između ostalog, i na uštedu energije i doprinijet će ekonomskom rastu, poboljšanju mogućnosti plaćanja računa za energiju za domaćinstva, poboljšanju uslova života, povećanju uključenosti privatnog sektora u razvoj i ulaganje u energetske efikasnost i stvaranje novih poduzeća i mogućnosti zapošljavanja na lokalnom nivou. Glavni korisnici u okviru ove komponente bit će lokalna zajednica (udruženja građana, općine, toplane, javna komunalna poduzeća itd.).

2.3. Relevantnost i komplementarnost sa strategijama koje podržavaju ključni nacionalni akteri

Ova akcija će direktno doprinijeti implementaciji Okvirne energetske strategije BiH do 2035. godine i NECP-a 2021-2030 kroz poboljšanje energetske efikasnosti u BiH i promoviranje ulaganja u održivu energiju. Sektorska strategija BiH za cijelu zemlju, Okvirna energetska strategija do 2035. (usvojena u augustu 2018.) predstavlja strateški okvir, koji omogućava usklađen pristup u cijeloj zemlji u transpoziciji, implementaciji i provođenju relevantnih energetske pravnih tekovina EU neophodnih da bi se osiguralo da BiH učini kredibilnim i mjerljiv napredak u ispunjavanju svojih obaveza prema Ugovoru o energetskoj zajednici (EnCT). Strategija identifikuje prepreke za atraktivnu investiciju klimu za energetske efikasnost i obnovljive izvore energije. Poseban problem ostaje promocija obnovljive energije u javnom sektoru, kao i u transportu, sistemima grijanja i hlađenja.

Integrirani energetske i klimatske plan Bosne i Hercegovine (NECP BiH), koji je u fazi izrade, obuhvata period od 2021. do 2030. godine i uključuje perspektivu do 2050. godine, kroz pet dimenzija Energetske unije (dekarbonizacija, energetska efikasnost, energetska sigurnost, unutrašnje tržište i istraživanje, inovacije i konkurentnost), te osigurava konzistentnost sa dugoročnim relevantnim ciljevima politike na nivou EU, UNFCCC i Energetske zajednice. NECP predstavlja glavni instrument za definiranje energetske tranzicije energetskog sektora u BiH. Opredijeljeni za praćenje EU tempa i postizanje dugoročnih energetske i klimatske

ciljeva, entiteti razvijaju i svoje energetske i klimatske planove. Ova Akcija će direktno doprinijeti implementaciji kroz provođenje mjera ka dekarbonizaciji energetskog sektora, sa posebnim fokusom na promociju energetske efikasnosti i tranziciju sektora uglja.

Nacionalni akcioni plan za obnovljive izvore energije do 2020. (NREAP) i Nacionalni akcioni plan energetske efikasnosti za BiH (NEEAP) za period 2016-2018, postavili su ciljeve: 40% udjela OIE u bruto finalnoj potrošnji energije i 12% uštede energije do 2020., kako bi do 2030. godine mogla implementirati nove, više ciljeve. BiH je već počela sa izradom novog NEEAP-a 2019-2021. Strateški okvir razvoja energetike definiran je zajedno sa ciljevima strategije Evropa 2020 i s obzirom na Energetski i klimatski okvir 2030, koji uključuje sljedeće ključne prioritete: efikasno korištenje resursa, sigurna i pristupačna energija, energetska efikasnost, energetska tranzicija i ekološka odgovornost, razvoj i harmonizacija regulatornog i institucionalnog okvira. Ova Akcija će direktno doprinijeti implementaciji doprinoseći povećanju energetske efikasnosti i prelasku na korištenje obnovljivih izvora energije.

Agenda za održivi razvoj 2030. postavlja Cilj 7 održivog razvoja koji propisuje osiguran pristup pristupačnoj, pouzdanoj, održivoj i modernoj energiji za sve. Cilj 7 je značajno povećati udio obnovljive energije u globalnom energetskom miksu, udvostručiti globalnu stopu poboljšanja energetske efikasnosti i ova će akcija direktno doprinijeti implementaciji Cilja 7 održivog razvoja.

Strategija obnove zgrada (BRS) za Bosnu i Hercegovinu do 2050. godine je u završnoj fazi izrade i imat će koristi od predložene akcije, kao i Nacionalnog plana za smanjenje emisija (NERP BiH), 2018. – 2027., koji se primjenjuje u cijeloj zemlji od usvajanja 2015. godine.

Institucionalna struktura u podsektoru je u skladu sa ustavnim uređenjem BiH i raspodjelom nadležnosti između različitih nivoa vlasti kako je definirano Ustavom BiH i zakonima BiH. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa (MVTEO) je nadležna sektorska institucija za energetiku na državnom nivou. Prema članu 9. Zakona o ministarstvima i drugim tijelima uprave BiH, MVTEO je odgovoran za obavljanje zadataka i poslova iz nadležnosti BiH, a koji se odnose na definiranje politika, osnovnih principa, koordinaciju aktivnosti i usaglašavanje planova entitetskih vlasti i tijela na međunarodnom nivou u oblastima poljoprivrede, energetike, zaštite životne sredine, razvoja i korištenja prirodnih resursa i turizma. Postoje resorna ministarstva na entitetskom nivou i nivou Brčko Distrikta BiH i kantona koja imaju nadležnosti za energetiku, prostorno planiranje, okoliš, kao i regulatorne komisije, fondovi za zaštitu okoliša i energetske efikasnosti, operateri za obnovljive izvore energije, relevantne kompanije za električnu energiju, plin itd.

Potrebno je značajno ojačati institucije odgovorne za razvoj, implementaciju i provođenje energetske politike. Institucionalni kapaciteti i procedure za transpoziciju i implementaciju *acquis-a* EU nisu sinhronizirani između različitih nivoa vlasti u BiH, što bi moglo uticati na ukupan napredak BiH u ispunjavanju njenih međunarodnih obaveza. Kapaciteti državnog nivoa i entitetskih ministarstava za strateško planiranje postoje, ali ih je potrebno dalje unaprijediti, kao i kapaciteti relevantnih aktera koji učestvuju u sektorskoj i donatorskoj koordinaciji, te regionalnoj koordinaciji sa državama članicama EU.

Sektorsku koordinaciju vodi MVTEO i fokusirana je na koordinaciju relevantnih sektorskih institucija na svim nivoima vlasti u procesima izrade strateškog i regulatornog okvira. Konsultacije i dobijanje inputa inicira i organizuje MVTEO,

dok sektorske institucije, na osnovu svojih mandata, ravnopravno učestvuju u strateškom upravljanju, implementaciji i praćenju sektorskih (pod)politika, strategija i provođenja zakonodavstva. Za uspješnu koordinaciju u energetske sektoru od velikog je značaja dalje jačanje saradnje unutar zemlje i povezivanje sa entitetima. Princip rada MVTEO-a je ispunjavanje obaveza BiH u sektoru energetike, uključujući i koordinaciju radnih grupa koje se bave određenim temama. Radne grupe obično se sastoje od predstavnika Ministarstva i relevantnih entitetskih ministarstava i institucija. U okviru tekućih projekata tehničke pomoći, rad radnih grupa uključuje i eksperte projekta koji pružaju tehničku podršku (GIZ, USAID, UNDP, itd.) u nekoliko oblasti.

Koordinacija donatora se odvija kroz redovne sastanke radi razmjene informacija između nadležnih institucija i različitih donatora, na kojima se razgovara o napretku u provođenju reformi, posebno u oblasti energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije. Donatori koji su aktivni u energetske sektoru redovno prisustvuju sastancima koordinacije donatora čiji je domaćin MVTEO. Međutim, imajući u vidu složenost sektora i sve veće interesovanje donatora, posebno za energetske efikasnost, bilo bi neophodno pojačati ovu koordinaciju u narednom periodu.

2.4. Relevantnost i komplementarnost sa politikom EU i pomoći EU i drugih donatora

Akcija je u potpunosti usklađena s općim ciljevima pomoći EU u okviru Prozora 3, a to su promoviranje zelene agende jačanjem zaštite okoliša, doprinoseći ublažavanju, povećanju otpornosti na klimatske promjene, ubrzanju prelaska na niskougličnu i kružnu ekonomiju i razvijanje digitalne ekonomije i društva. Ovaj pristup primjenjivat će se na kopnu, ali i na moru s novim pristupom za održivu plavu ekonomiju. To će doprinijeti jačanju otpornosti i sprječavanju nastanka i širenja budućih zdravstvenih kriza. Kako bi se podstakla tranzicija čiste energije, navodi se da se rješenja s niskim udjelom ugljika i energetske efikasne i obnovljive energije trebaju promovirati u svim sektorima, uključujući grijanje i hlađenje. Napominje se da energetska efikasnost ostaje najefektivniji način za postizanje ciljeva smanjenja ugljika, smanjenje troškova energije i ovisnosti o uvozu.

Energetska unija sa **Zapadnim Balkanom**: Da bi Energetska unija EU ojačala, sve njene dimenzije treba proširiti na Zapadni Balkan: podržavati energetske sigurnost, integraciju tržišta i energetske tranziciju, uključujući energetske efikasnost i obnovljive izvore energije. U tom kontekstu, svaka zemlja treba da dovrši sve potrebne reforme i racionalizira svoje politike u potpunosti u skladu sa pet stubova Energetske unije. Kao ugovorna strana Energetske zajednice, Bosna i Hercegovina je bila u obavezi da pripremi nacrt Nacionalnog energetskeg i klimatskog plana (NECP) do kraja 2020. godine. Pripremljen je preliminarни nacrt NECP 2021-2030, u skladu sa Općim okvirom za Integrirane nacionalne energetske i klimatske planove datim u Aneksu I Uredbe o upravljanju energetskeg unijom i klimatskim akcijama, a pokriva svih pet dimenzija Energetske unije.

U **Saopštenju o politici proširenja EU iz 2021.** navodi se da su Zelena agenda i održivo povezivanje ključni za održivi oporavak koji je siguran u budućnost, kao i za ekonomsku integraciju unutar regiona i sa EU, od čega će imati koristi i poduzeća i šira javnost. Vodeća Inicijativa 4 naglašava važnost povećanja povezanosti razvojem transportnih i energetskeg veza u regionu kako bi se olakšala trgovina i podstakao ekonomski rast.

Ekonomski i investicioni plan za Zapadni Balkan stavlja snažan naglasak na integraciju energetskeg tržišta,

dekarbonizaciju i čistu energiju, pravednu tranziciju, povećanu digitalizaciju sistema i pametnih mreža, energetske efikasnost, uključujući modernizaciju daljinskog grijanja, i energetske sigurnost. Radni dokument osoblja, koji prati Ekonomski i investicioni plan za Zapadni Balkan je dokument pod nazivom Smjernice za implementaciju Zelene agende za Zapadni Balkan. Ovaj dokument detaljnije opisuje aktivnosti vezane za Zelenu agendu za Zapadni Balkan i njenih pet stubova. U okviru stuba (1) klimatske akcije, uključujući dekarbonizaciju, energiju i mobilnost, definiše aktivnosti za provođenje ciljeva stuba. Te akcije se odnose na promociju tranzicije čiste energije i održivog razvoja koji bi trebao smanjiti uvoz energije, razviti obnovljive izvore energije, ojačati regionalnu energetske sigurnost, otključati veći ekonomski rast i riješiti uporne izazove zagađenja zraka i povezanih zdravstvenih zagađenja. Dodatni aspekt je efikasnija upotreba materijala koji predstavljaju nove mogućnosti za dalje smanjenje emisije plinova staklene bašte u zgradama. Treba poticati i podržavati sveobuhvatne pristupe koji ciljaju na efikasnost materijala tokom čitavog životnog ciklusa zgrada, na primjer tokom renoviranja. Akcije navedene u Zelenoj agendi u okviru Stuba 1 "klimatske akcije, uključujući dekarbonizaciju, energiju i mobilnost", kao što su: diversifikacija obnovljivih izvora energije, uštede energije u građevinskeg sektoru, itd., bit će podržane kroz ovu akciju.

Evropski zeleni dogovor fokusira se na 3 ključna principa za tranziciju čiste energije, koja će pomoći u smanjenju emisija stakleničkih plinova i poboljšanju kvaliteta života naših građana: obezbjeđivanje sigurne i pristupačne opskrbe energijom u EU, razvoj potpuno integrirane, međusobno povezane i digitalizirane EU energetskeg tržišta, davanje prioriteta energetskeg efikasnosti, poboljšanje energetskeg performansi zgrada i razvoj energetskeg sektora koji se uglavnom zasniva na obnovljivim izvorima.

Glavni ciljevi Komisije za postizanje navedenog su izgradnja međusobno povezanih energetskeg sistema i bolje integriranih mreža za podršku obnovljivim izvorima energije, promocija inovativnih tehnologija i moderne infrastrukture, povećanje energetske efikasnosti i ekološkog dizajna proizvoda, dekarbonizacija plinskog sektora i promocija pametne integracije među sektorima, promoviranje energetskeg standarda i tehnologija EU na globalnom nivou.

U Analitičkom izvještaju za 2019. godinu navodi se da zemlja treba povećati i implementirati mjere relevantne i za energetske efikasnost i za obnovljive izvore energije. Bosna i Hercegovina bi trebala intenzivirati napore u provedbi mjera reforme povezivanja kako bi podržala funkcionalni rad regionalnog tržišta i usvojila državno i entitetsko zakonodavstvo o obnovljivim izvorima energije i energetskeg efikasnosti u skladu sa obavezama koje proizilaze iz Ugovora o Energetskeg zajednici. Ove izjave su ponovljene u izvještajima Komisije za Bosnu i Hercegovinu za 2020. i 2021. godinu.

Strategija za Jugoistočnu Evropu 2020 naglašava da su zemlje regiona, kao potpisnice Ugovora o Energetskeg zajednici, krenule putem reformi energetskeg tržišta i regionalne integracije, koje je potrebno pravilno i pravovremeno implementirati da bi u potpunosti ostvarile svoje prednosti: održive, sigurne i pristupačne energetske usluge.

Strateški okvir razvoja energetike definiran je zajedno sa ciljevima strategije Evropa 2020 i s obzirom na **Energetski i klimatski okvir 2030**, koji uključuje sljedeće ključne prioritete: efikasno korištenje resursa, sigurna i pristupačna energija, energetska efikasnost, energetska tranzicija i ekološka odgovornost, razvoj i harmonizacija regulatornog i institucionalnog okvira.

Strategija Evropske unije za Dunavski region (EUSDR) pruža održiv okvir za integraciju politike i koherentan razvoj Dunavskog regiona. Akcioni plan EUSDR je integrirani odgovor na zajednički skup izazova i mogućnosti koji definira akcije kao što su iskorištavanje održive upotrebe čiste biomase, solarne energije, geotermalne energije, hidroenergije i energije vjetra kako bi se povećala energetska neovisnost te promovirali i podržali višenamjenski projekti prekograničnog korištenja OIE; promovirati energetske efikasnost i korištenje obnovljive energije u zgradama i sistemima grijanja, uključujući daljinsko grijanje i hlađenje i kombinovane objekte za grijanje i energiju; promovirati dekarbonizaciju i smanjenje zagađivača zraka u sektoru transporta; poboljšati energetske efikasne, isplative i inovativne tehnologije s niskim udjelom ugljika.

Strategija Evropske unije za Jadransko-jonsku regiju (EUSAIR) postavlja potrebe i potencijal za pametan, održiv i inkluzivan rast u Jadransko-jonskom regionu. Pruža okvir za koherentnu makroregionalnu strategiju i akcioni plan za rješavanje ovih izazova i prilika kroz saradnju između zemalja učesnica. Strukturiran oko četiri međuzavisna stuba od strateškog značaja, Akcioni plan predstavlja listu mogućih, indikativnih akcija. Opći cilj Stuba 2 "Povezivanje regiona" je poboljšanje povezanosti unutar regiona i sa ostatkom Evrope u smislu transportnih i energetskih mreža. Tri cilja energetske politike EU – konkurentnost, sigurnost snabdijevanja i održivost mogu se postići samo kroz dobro međusobno povezano i unutrašnje tržište energije koje dobro funkcioniše.

Strateški okvir energetskog razvoja BiH definiran je zajedno sa evropskim ciljevima i s obzirom na **Energetski i klimatski okvir za 2030. godinu**, koji uključuje sljedeće ključne prioritete: smanjenje emisija stakleničkih plinova, poboljšanje energetske efikasnosti, reformu šema EU za trgovinu emisijama, napredak ka konkurentnijem, sigurnijem i održivijem energetskom sistemu i postavlja cilj obnovljive energije od najmanje 27%. Okvir je u skladu sa **energetskom mapom puta do 2050. godine**, koja istražuje tranziciju energetskog sistema kako bi bio kompatibilan sa ovim ciljem smanjenja stakleničkih plinova, istovremeno povećavajući konkurentnost i sigurnost snabdijevanja. Nadovezujući se na Energetski i klimatski okvir iz 2030., **Uredba o upravljanju energetskom zajednicom i klimatskim akcijama (EU) 2018/1999** naglašava važnost energetskih i klimatskih ciljeva, a dugoročne obaveze EU o emisijama stakleničkih plinova su u skladu s Pariskim sporazumom.

Predložena akcija za poboljšanje energetske efikasnosti kroz inicijative za uštedu energije u javnom sektoru i podizanje javne svijesti na lokalnom nivou bavit će se prioritetima gore navedenih instrumenata i strategija politike.

2.5 Naučene lekcije i veze sa prethodnom finansijskom pomoći

Prema izvještaju o praćenju SIGMA-e za 2017. godinu, uprkos značajnoj tehničkoj pomoći pruženoj BiH za usklađivanje s *acquis-om*, razvoj, implementacija i provođenje zakona i politika i dalje je loša. To je uglavnom zato što se podrška fokusira na tehničko usklađivanje (sadržaj), ali se ne obraća dovoljno pažnje na kvalitet zakona i procesa kreiranja politika, koji u velikoj mjeri određuju da li se novi zakoni i politike mogu implementirati i provoditi. Uočeni zajednički problemi mogu se okvalifikovati kao, na primjer, slabe ili nepostojeće procjene regulatornog i fiskalnog uticaja predloženih zakona i politika, nedovoljna međuresorna koordinacija i javne konsultacije i česta upotreba hitnih procedura. Od 2012. godine, nepostojanje energetske strategije za cijelu zemlju spriječilo je BiH da koristi sredstva iz IPA

fondova. Usvajanje Okvirne energetske strategije BiH do 2035. godine u 2018. godini omogućilo je podršku IPA-e u okviru Akcionog programa IPA 2019, koji uključuje pojačano usklađivanje zakonodavstva sa *acquis-om* EU, odnosno transpoziciju i implementaciju obaveza koje proizilaze iz EnCT-a, Pariskog sporazuma i drugih međunarodnih sporazuma.

Prethodnih godina, značajni projekti tehničke pomoći finansirani su od strane međunarodnih donatora/IFI (USAID, GIZ, UNDP, SIDA, EBRD, WB, KfW, itd.). Glavni ciljevi ovih projekata su pomoći zemlji u ispunjavanju obaveza iz EnCT-a (posebno u oblasti energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije) i privlačenju investicija i otvaranju radnih mjesta u energetskom sektoru. Ovi projekti pomogli su u izradi Nacionalnog plana smanjenja emisija za BiH (NERP), Nacionalnog akcionog plana za obnovljivu energiju (NREAP), Nacionalnog akcionog plana energetske efikasnosti (NEEAP), entitetskih i kantonalnih akcionih planova energetske efikasnosti, Lokalnih akcionih planova za okoliš (LEAP), i Akcionih planova za održivu energiju (SEAP). Oni su pomogli u otklanjanju prepreka investiranju i diversifikaciji izvora snabdijevanja radi povećanja energetske sigurnosti, te poboljšanja zakonodavnog i regulatornog okvira energetskog sektora. Značajan broj infrastrukturnih projekata u oblasti energetske efikasnosti realiziran je kako uz podršku međunarodnih donatora, tako i uz podršku međunarodnih finansijskih institucija. Zahvaljujući saradnji sa međunarodnim projektom, postoje podsticaji za razvoj inovativnog mehanizma za održivo finansiranje koji bi se pilotirao u ministarstvima nadležnim za mjere energetske efikasnosti u javnim zgradama. Ovaj inovativni održivi mehanizam finansiranja će obezbijediti veći kapacitet za finansiranje mjera energetske efikasnosti u javnim zgradama. Primjenom ovog finansijskog modela ulaganja u mjere energetske efikasnosti u javnim zgradama će se povratiti kroz uštede. Na osnovu tog mehanizma finansiranja ulaganja u mjere energetske efikasnosti u javnim zgradama ne bi bila javni dug. Na osnovu prethodnih iskustava iz prošlih i tekućih projekata (npr. UNDP GED projekat <https://ged.ba/>) primjena mjera sličnih mjerama planiranim u ovoj Akciji značajno smanjuje emisije. S jedne strane, potrošnja energije se smanjuje primjenom EE mjera (manja potrošnja – manje emisije), a s druge strane, emisije se smanjuju korištenjem OIE. Kada je u pitanju e-mobilnost, određene aktivnosti pokrenula su neka javna energetska poduzeća u BiH. Također, energetske institucije u BiH dobile su tehničku pomoć od UNDP-a sa fokusom na e-mobilnost. Ova akcija će uzeti u obzir gore navedene aktivnosti i implementirati pilot projekte koji bi mogli poslužiti kao dobar primjer u vezi sa e-mobilnošću.

Projekat tehničke pomoći planiran je kroz IPA 2019 za podršku u usklađivanju zakonodavstva BiH sa *acquis-om* EU u oblasti energetike i u nastavku reformi energetskog sektora uključujući razvoj energetske i klimatske politike u BiH. Može se koristiti kao osnova za IPA III akciju. Nadalje, ključnu ulogu u ovim poduhvatima igra Investicioni okvir za Zapadni Balkan (WBIF) sa komponentama kredita i grantova.

Razvoj NECP-a je stalna aktivnost, koja je podržana kroz GIZ-ov Otvoreni regionalni fond zajedno sa UNDP-om, GIZ-om i USAID-om koji već imaju značajno iskustvo i dali su vrijedan doprinos kroz prošle i tekuće projekte tehničke pomoći. Predviđeno je da se aktivnosti koje se provode u okviru ovog Akcionog dokumenta nadograđuju na postignute rezultate iz prethodnih i tekućih projekata pomoći i osiguravaju nastavak sličnih aktivnosti.

3. OPIS AKCIJE

3.1. Planirani rezultati i logika intervencije (opisivanje uzročne veze između uticaja, ishoda i rezultata i uključujući pretpostavke)

Kako EU integracije ostaju prioritet BiH, Akcija ima za cilj ispunjavanje obaveza BiH prema Ugovoru o Energetskoj zajednici, Pariskom sporazumu i drugim međunarodnim sporazumima kroz implementaciju projekata energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije. Dvije komponente i njihovi povezani mjerljivi rezultati doprinose osiguravanju pristupa pristupačnoj, pouzdanoj, održivoj i modernoj energiji za BiH:

Ishod: Doprinijeti ispunjavanju obaveza BiH iz Ugovora o Energetskoj zajednici, Pariskog sporazuma i drugih međunarodnih sporazuma kroz implementaciju projekata energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije.

Komponenta 1

Poboljšana energetska efikasnost omogućava smanjenje potrošnje energije, a istovremeno nudi širok spektar pogodnosti krajnjim korisnicima. U ovoj oblasti BiH se vodi predpristupnim procesom EU, kao i ispunjavanjem svojih međunarodnih obaveza. Pilot projekti, poput Pilot projekta za buduću Kuću Evrope koja će se nalaziti u zgradi "Vječna vatra" u Sarajevu između ulica Ferhadija, MM Bašeskiye i Čemaluša, realizirat će se na lokalnom nivou u BiH kako bi se građanima pokazalo da Vlada postaje sve svjesnija prednosti implementacije mjera energetske efikasnosti.

Rezultat 1. Uštede energije ostvarene kroz projekte/programe energetske efikasnosti.

Komponenta 2

Promotivni programi za održivo korištenje energije u lokalnim zajednicama, koji uključuju aspekte energetske efikasnosti, obnovljive energije i smanjenja emisije stakleničkih plinova (GHG) koji su prepoznati kao važan faktor u realizaciji strateških ciljeva održivog razvoja energetskog sektora u BiH.

Rezultat 2.1. Smanjena emisija stakleničkih plinova kroz pilot projekte održive energije (odnosi se na kombinaciju mjera energetske efikasnosti i uvođenje obnovljivih izvora - ugradnja solarnih panela, zamjena kotlova za prelazak sa fosilnih goriva na biomasu i sl.) koji se sprovode na lokalnom nivou.

Rezultat 2.2. Prednosti koncepta održive energije promovirane među građanima i javnim institucijama u BiH

Za uspješnu implementaciju Akcije, izgradnja kapaciteta je ključni element na svim nivoima u BiH. Dobra saradnja i koordinacija, kao i proaktivno uključivanje svih zainteresiranih strana, uključujući lokalne zajednice u implementaciju Akcije, su preduslovi za postizanje postavljenih ciljeva.

3.2. Indikativni tip aktivnosti

Sljedeće aktivnosti se odnose na gore navedene rezultate (vidi numeraciju)

1.1. Implementirati projekte/programe energetske efikasnosti u javnom sektoru u okviru postojećih i novih inovativnih, skalabilnih mehanizama finansiranja.

2.1.1. Implementirati set pilot projekata u održivoj energiji na lokalnom nivou, kao što su energetski efikasna javna rasvjeta, korištenje obnovljivih izvora energije u sistemima daljinskog grijanja, projekti energetske efikasnosti u javnom sektoru korištenjem čistijih energenata, koncept energije zajednice, koncept potrošač-potrošač, diversifikacija energetskih goriva, uvođenje novih tehnologija, e-mobilnost (punjenje električnih vozila) itd.

2.2.1. Informirati javne i privatne subjekte da promovišu pozitivne efekte korištenja obnovljive energije, uvođenje novih tehnologija u postojeće konvencionalne izvore energije, važnost diversifikacije izvora energije – uključujući prirodni plin i solarnu energiju – i primjenu mjera energetske efikasnosti.

3.3. Rizici i pretpostavke

Rizici	Nivo rizika (V/S/N)	Mjere ublažavanja
Nedostatak političke posvećenosti daljem razvoju energetskog sektora	S	Uključivanje zainteresiranih strana od samog početka implementacije predloženih projekata
Nedostatak svijesti korisnika o prioritnim mjerama koje treba primijeniti u vezi sa pripremama za pristupanje EU u energetskom sektoru	S	Povećati svijest putem kampanje relevantnih informacija institucijama i javnosti
Administrativna slabost na svim nivoima vlasti, a posebno u lokalnim zajednicama, u procesima planiranja, implementacije i praćenja energetske politike	V	Mjere izgradnje kapaciteta u svim relevantnim subjektima
Nedovoljna finansijska podrška za projekte općinske infrastrukture od strane lokalnih vlasti	V	Procjena i modifikacije postojećih struktura finansiranja i osnovnih procedura
Problemi vezani za blagovremeno pribavljanje potrebnih dozvola, vlasništvo nad zemljištem, pitanja priključenja na mrežu i druge zakonski regulirane obaveze	V	Mjere izgradnje kapaciteta u svim relevantnim subjektima; poboljšanja/modifikacije procedura izdavanja dozvola; Prilikom odabira objekata koji će biti podržani kroz ovu akciju treba uzeti u obzir riješena pitanja vlasništva nad zemljištem. Upotreba VN podzemnih kablova (naponski nivo > = 110 kV) mogla bi riješiti mnoge IP probleme i koristit će se sve više i više u budućnosti.
Nedostatak kapaciteta za brzu apsorpciju fondova EU i drugih fondova kojima BiH raspolaže	V	Mjere izgradnje kapaciteta u svim relevantnim subjektima

Pretpostavke (koje će se odraziti u gornjoj matrici logičkog okvira) – grupisane prema rezultatima i ishodima

Glavne pretpostavke su:

(1) Postojat će politička podrška i institucije će biti posvećene učestvovanju u Akciji;

(2) Iskoristit će rezultate kako bi krenuli naprijed na putu ka EU integracijama za dobrobit građana BiH.

Za generiranje uspješnih projekata i ublažavanje gore navedenih rizika, veoma je važno uključiti sve zainteresirane strane od samog početka implementacije predloženih projekata. Jedan ključni element na svim nivoima je izgradnja kapaciteta koji se uglavnom odnosi na integraciju u EU i finansiranje.

3.4 Uvođenje načela rodne ravnopravnosti

Kako ova Akcija doprinosi rodnoj ravnopravnosti i osnaživanju žena i djevojčica (u skladu sa strategijom EU za rodnu ravnopravnost 2020-2025)?

Općenito, jednake mogućnosti će biti date muškarcima i ženama da budu sastavni dio implementacije, praćenja i evaluacije Akcije. Rodno osviještena politika će biti osigurana u svim aspektima kad god je to moguće, na primjer, sastav različitih tijela za implementaciju, administrativna ili nadzorna tijela, rodno osjetljiv jezik, itd. Smatra se da je učinak planirane akcije koristan i za muškarce i za žene. Dužna pažnja će se posvetiti rodnom aspektu u okviru aktivnosti Akcije, uključujući osiguranje učešća i žena i muškaraca, prepoznavanje različitih potreba žena i muškaraca, osiguravanje koristi i za muškarce i za žene i razmatranje rodno osjetljivih podataka. Rodno osjetljiv pristup je ključan u planiranju inicijativa na lokalnom nivou kako je predviđeno ovom akcijom da bi se podržao rodno inkluzivni pristup obnovljivoj energiji i konceptima održive energije. Isto važi i za predviđene promotivne aktivnosti vezane za energetske efikasnost i

korištenje obnovljivih izvora energije. Općenito, rodna perspektiva će se održati kako bi se osiguralo da rezultati Akcije pozitivno i podjednako utiču na rod. Evropska unija će također pomno pratiti rodnu dimenziju aktivnosti u smislu usklađenosti sa Rodnim akcionim planom.

Kako se ova akcija bavi životnom sredinom i klimatskim promjenama?

Razvoj Akcije zasniva se na dokazima da potražnja za primarnom energijom i električnom energijom brzo raste paralelno sa rastom privrede. Za rješavanje ovog problema potrebna su održiva ulaganja i dobro funkcionirajuće i regulirano tržište energije, uz ograničavanje štete po okoliš, smanjenje emisija stakleničkih plinova i povećanje energetske efikasnosti i korištenja obnovljive energije. U tom smislu, povećano korištenje obnovljive energije i energetski efikasnih mjera na lokalnom nivou smatra se efikasnim rješenjem za povećanje uštede energije i smanjenje emisija stakleničkih plinova. Stoga će aktivnosti ove Akcije doprinijeti ciljevima održivog okoliša EU i BiH.

Kako se ova akcija odnosi na pristup zasnovan na pravima?

Na osnovu temeljnih principa promocije ravnopravnosti i borbe protiv diskriminacije, učešće u Akciji će biti zagarantovano na osnovu jednakog pristupa bez obzira na spol, rasno ili etničko porijeklo, vjeru ili uvjerenje, invaliditet, godine ili seksualnu orijentaciju. Bit će zagarantovani principi i prakse jednakih mogućnosti u obezbjeđivanju pravičnog učešća i nediskriminacije u okviru Akcije. Jednake mogućnosti za učešće muškaraca i žena bit će osigurane u svim aspektima sprovođenja Akcije. Finansirana Akcija i aktivnosti će se tako realizirati poštujući principe sprječavanja svih oblika diskriminacije i promovisanja rodne ravnopravnosti.

Kako ova Akcija promovise sistemski angažman sa civilnim društvom?

Kako bi se osiguralo da su zabrinutosti i aspiracije javnosti u oblasti energetike shvaćene i tretirane, od civilnog društva se očekuje da bude aktivno uključeno u proces konsultacija tokom izrade političkih dokumenata i akcionih planova i u srodnim javnim raspravama, u skladu sa važećim domaćim zakonima. U mjeri u kojoj je to moguće, Akcija će također podržati uključivanje civilnog društva u praćenje implementacije političkih dokumenata. Konsultacije sa javnošću su također ključna karakteristika postupaka procjene životne sredine. Predstavnici nevladinih organizacija i civilnog društva bit će konsultovani i pozvani da aktivno učestvuju u

različitim konsultativnim događajima predviđenim tokom implementacije Akcionog dokumenta.

Drugi (kao što su otpornost i osjetljivost na sukobe, Romi, osobe s invaliditetom i druge ranjive grupe)

Učešće u aktivnostima će biti zagarantovano na osnovu jednakog pristupa bez obzira na rasno ili etničko porijeklo, vjeru ili uvjerenje, invaliditet, spol ili seksualnu orijentaciju. Veza između snabijevanja energijom i uticaju na zdravlje i kvalitet života stanovništva BiH. Opća tendencija je da se istovremeno radi na minimiziranju posljedica energetske siromaštva i promoviraju aktivnosti usmjerene na njegovo sprječavanje sa krajnjim ciljem osiguranja energetske održivosti na dugi rok. Očekuje se da će putem povratnih informacija građana o pitanjima politike, zabrinutosti javnosti i težnje svih građana, uključujući manjine i ugrožene ili marginalizirane grupe, biti pravilno shvaćene i tretirane.

Rješavanje efekata diskriminatorskog tretmana romske populacije je zaista neophodno, ali se njime treba baviti kao sastavnim dijelom tematskih politika. Fokus treba staviti na politike za socijalno inkluzivne strukture koje pružaju jednake mogućnosti za sve. Konkretnije, Strategijom BiH za rješavanje problema Roma identifikovana su bitna polja i pitanja kojima se treba baviti konkretnim mjerama koje treba podržati pretpostupnom pomoći.

Imajući to u vidu, aktivnosti planirane u ovoj Akciji će promovirati inkluziju i integraciju Roma gdje god je to relevantno i slijedeći tri glavna pravca, kao što su prikupljanje podataka (popis stanovništva, civilna registracija i identifikacija, demografska i populaciona politika); aktivno učešće (partnerstvo sa vlastima, umrežavanje, saradnja među NVO); inkluzivnost (poboljšanje kulturnog identiteta, domaći poslovi, otvaranje radnih mjesta, prava djece). Pitanje rodne diskriminacije Roma mora se tretirati sa velikom pažnjom u svim akcijama koje finansira IPA.

3.5 Uslovi za provođenje

Pored pretpostavki koje moraju biti istinite da bi se Akcija uspješno implementirala, ne postoje glavni uslovi koji moraju biti ispunjeni da bi se osigurao uspjeh realizacije Akcije, osim jednog:

Izdvajanje sredstava za sanaciju pilot projekta "Vječna vatra" uslovljeno je sanacijom i otvaranjem EU info centra u prizemlju pomenute zgrade kao i ugovorom o održavanju koji se mora zaključiti za objekat. Nepoštivanje gore navedenih zahtjeva može dovesti do povrata sredstava u okviru ovog programa i/ili preraspodjele budućih sredstava.

3.6 Logički okvir

Rezultati	Lanac rezultata: Glavni očekivani rezultati (maksimalno 10)	Pokazatelji (najmanje jedan pokazatelj po očekivanom rezultatu)	Polazne osnove (godina)	Ciljevi (godina)	Izvori podataka (1 po pokazatelju)	Pretpostavke
Uticaj	Osigurati pristup pristupačnoj, pouzdanoj, održivoj i modernoj energiji za BiH	Ostvarene uštede energije (ktoe) u svim sektorima	Ukupna primarna energija 7.247 ktoe (2015.)	Ukupna primarna energija 6.328 ktoe (tačna vrijednost će biti poznata nakon usvajanja NECP BiH) (2027.)	Izveštaj o napretku implementacije NECP-a Izveštaj Komisije BiH Izveštaji BiH upućeni Sekretarijatu Energetske zajednice Izveštaj o napretku implementacije NECP-a	Nije primjenjivo (N/A)
		Udio obnovljivih izvora energije u bruto finalnoj potrošnji energije (%) po sektorskoj strukturi	40% (2020.)	43,75 % (tačan procenat će se znati nakon usvajanja NECP BiH (2027)		
Ishod 1	Doprinijeti ispunjavanju obaveza BiH iz Ugovora o Energetskoj zajednici,	Ostvaren napredak u spremnosti za ispunjavanje obaveza BiH iz Ugovora o	Ograničeni napredak (2022.)	Značajan napredak (2030.)	Godišnji izvještaj o implementaciji Sekretarijata Energetske	Integracija u EU ostaje državni prioritet BiH Izgradnja kapaciteta je

	Pariskog sporazuma i drugih međunarodnih sporazuma kroz implementaciju projekata energetske efikasnosti i obnovljive energije.	Energetskoj zajednici kroz transpoziciju zakonodavstva i promociju ulaganja u održivu energiju.			zajednice.	ključni element na svim nivoima
Rezultat 1	Rezultat 1 Uštede energije postignute kroz projekte/programme energetske efikasnosti	Procenat uštede energije u javnom sektoru	0% (2022.)	35% (2027.)	Izveštaji o aktivnostima na implementaciji projekta	Faktori izvan kontrole uprave mogu uticati na postizanje rezultata. Dobra saradnja i koordinacija među ključnim akterima uključujući lokalne zajednice. Proaktivno uključivanje svih zainteresiranih strana uključenih u implementaciju Akcije.
Rezultat 2	Rezultat 2.1. Smanjena emisija stakleničkih plinova kroz pilot projekte održive energije koji se implementiraju na lokalnom nivou Rezultat 2.2. Promovirane prednosti koncepta održive energije među građanima i javnim institucijama BiH	Postotak smanjenja CO2 Nivo svijesti javnosti o konceptu održive energije (mjerna jedinica je % ispitanika i njihov nivo svijesti prije i nakon realizacije promotivne kampanje).	0% (2022.) 0% (polazna vrijednost će biti određena sa prvim mjerenjem ankete) (2022)	20% (2027.) 50%	Izveštaji o aktivnostima na implementaciji projekta Izveštaji o aktivnostima	Dobra saradnja i koordinacija među ključnim akterima uključujući lokalne zajednice. Proaktivno uključivanje svih zainteresiranih strana uključenih u implementaciju Akcije.

4. PROVEDBENI ARANŽMANI

4.1. Ugovor o finansiranju

U cilju realizacije ove Akcije predviđeno je zaključivanje ugovora o finansiranju sa Bosnom i Hercegovinom.

4.2. Modaliteti provedbe

Komisija će osigurati da se poštuju odgovarajuća pravila i procedure EU-a za pružanje finansiranja trećim stranama, uključujući postupke revizije, gdje je to prikladno, i usklađenost aktivnosti sa restriktivnim mjerama EU-a¹.

4.2.1 Indirektno upravljanje sa subjektom[subjektima] kojem je povjeren zadatak

Ova akcija se može provoditi u indirektnom upravljanju sa subjektima kojima je povjeren zadatak i koje će birati službe Komisije, koristeći sljedeće kriterije odabira:

a) operativni kapacitet aplikanta za upravljanje velikim intervencijama koje uključuju grantove;

b) tehničke kompetencije u pripremi i implementaciji projekata održive energije po mogućnosti stečene u regionu Zapadnog Balkana u oblastima relevantnim za Akciju, kao što su obnovljiva energija, energetska efikasnost, smanjenje emisijestakleničkih plinova

Implementacija ovog subjekta/subjekata podrazumijeva doprinos ispunjavanju obaveza BiH prema Ugovoru o Energetskoj zajednici, Pariskom sporazumu i drugim međunarodnim sporazumima kroz implementaciju Komponente 1 i Komponente 2 kako je opisano u odjeljku 3.1. Rezultati koje treba postići opisani su u odjeljku 3.6.

Predviđeno je da se svaka komponenta 1 i komponenta 2 implementiraju kroz poseban ugovor.

Ako pregovori sa subjektima kojima je povjeren zadatak ne uspiju, taj dio ove Akcije može se provesti u indirektnom upravljanju sa drugim alternativnim subjektom kojeg će službe Komisije odabrati po istim kriterijima odabira. U slučaju da bi bilo potrebno zamijeniti predviđeni subjekat, službe Komisije

mogu odabrati zamjenski subjekat koristeći iste gore navedene kriterije odabira. Ako se subjekat zamjenjuje, odluka o njegovoj zamjeni mora biti obrazložena.

Ako pregovori sa gore navedenim subjektom ne uspiju, taj dio ove Akcije može se provesti u direktnom upravljanju u skladu sa modalitetima implementacije navedenim u odjeljku 4.3.8.

4.2.2 Promjene iz indirektnog u direktni način upravljanja (i obrnuto) zbog izuzetnih okolnosti (jedna alternativna druga opcija)

Ako pregovori sa budućim izabranim subjektom kojem je povjeren zadatak ne uspiju, dio ove Akcije može se implementirati u direktnom upravljanju kroz grantove. Ciljani aplikanti za grantove će biti općine, kantonalni entiteti ili javna tijela sa relevantnim mandatom, administrativnim ovlastima i nadležnostima.

4.3. Opseg geografske podobnosti za nabavku i grantove

Primjenjivat će se geografska podobnost u smislu mjesta osnivanja za učešće u postupcima nabavke i dodjele grantova i u pogledu porijekla nabavljenih nabavki kako je utvrđeno u osnovnom aktu i navedeno u relevantnim ugovornim dokumentima.

4.4. Indikativni budžet

Provedbeni modaliteti	Doprinos EU (iznos u EUR)	Indikativni doprinos treće strane, u EUR
Ishod 1: Doprinijeti ispunjavanju obaveza BiH prema Ugovoru o Energetskoj zajednici, Pariskom sporazumu i drugim međunarodnim sporazumima kroz implementaciju projekata energetske efikasnosti i obnovljive energije, koji se sastoje od		
Rezultat 1 Uštede energije ostvarene kroz projekte/programme energetske efikasnosti, koji se sastoje od	6 000 000	N.A.
Indirektno upravljanje sa subjektom kojem je povjeren zadatak - vidi odjeljak 4.2.1.	6 000 000	N.A.
Rezultat 2.1. Smanjena emisija stakleničkih plinova kroz pilot projekte održive energije koji se	3 000 000	N.A.

¹ www.sanctionsmap.eu Napominjemo da je mapa sankcija IT alat za identifikaciju režima sankcija. Izvor sankcija proizilazi iz pravnih akata objavljenih u Službenom glasniku (SG). U slučaju neslaganja između objavljenih pravnih akata i ažuriranja na web stranici prevladava verzija iz SG.

implementiraju na lokalnom nivou		
Rezultat 2.2. Promovirane prednosti koncepta održive energije među građanima i javnim institucijama BiH		
Indirektno upravljanje sa subjektom kojem je povjeren zadatak - vidi odjeljak 4.2.1.	3 000 000	N.A.
Evaluacija (vidi odjeljak 5.3)	bit će obuhvaćeno drugom odlukom	N.A
Revizija/verifikacija rashoda (vidi odjeljak 6)	bit će obuhvaćeno drugom odlukom	N.A
Komunikacija i vidljivost (vidi odjeljak 7)	bit će obuhvaćeno drugom odlukom	N.A
Nepredviđene situacije	N.A.	N.A.
UKUPNO	9 000 000	N.A.

4.5. Organizaciona postavka i odgovornosti

Za aktivnosti predložene u okviru ovog Akcionog dokumenta, ključni institucionalni akteri na svim nivoima vlasti u BiH su:

Državni nivo:

-Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH
Federacija BiH:

-Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije

-Federalno ministarstvo prostornog uređenja

-Fond za zaštitu okoliša Federacije BiH

-Gradska uprava Kantona Sarajevo/Sarajevo

Republika Srpska:

-Ministarstvo energetike i rudarstva

-Ministarstvo prostornog planiranja, građevinarstva i ekologije

-Fond za zaštitu životne sredine i energetske efikasnost

Brčko Distrikt BiH:

-Vlada Brčko Distrikta BiH

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH će koordinirati provođenje svih aktivnosti u saradnji sa nadležnim entitetskim ministarstvima i fondovima, te Vladom Brčko Distrikta BiH. Upravni odbor(i), koji se sastoji od svih relevantnih zainteresiranih strana uključenih u određenu komponentu, bit će uspostavljeni na početku implementacije Akcije. Mehanizam za provođenje aktivnosti i kriterijume za odabir aktivnosti koje će biti podržane kroz ovu Akciju treba uspostaviti subjekat kojem je zadatak povjeren, u saradnji sa ključnim institucionalnim akterima prije početka realizacije akcije.

Upravni odbor(i) će nadgledati implementaciju aktivnosti u okviru ovog Akcionog dokumenta. Osim ugovornog tijela, Upravni odbor(i) će uključivati predstavnike glavnih aktera sa svih nivoa vlasti u BiH. Sastav Upravnog(ih) odbora će osigurati jednaku zastupljenost interesa svih ključnih aktera naglašavajući efektivnost i efikasnost takvog tijela.

5. PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE O UČINKU/REZULTATIMA

5.1. Interno praćenje

Ovu akciju će redovno pratiti Delegacija EU u BiH. Interno praćenje će se provoditi kroz sastanke Upravnog odbora, tromjesečne preglede implementacije Delegacije EU, provjere na licu mjesta, sastanke sa korisnicima i konsultantskim kompanijama/izvođačima. Osim toga, Akcija bi mogla biti predmet eksternog praćenja u skladu sa pravilima i procedurama Evropske komisije, utvrđenim u Ugovoru o finansiranju. Predmet je rada Jedinice za tematsku podršku, praćenje i evaluaciju DG NEAR-a. Oni procjenjuju podršku EU, tokom značajnog perioda, gledajući specifične sektore/teme, podršku zemlje, modalitete pomoći, finansijske

instrumente. Oni pomažu u razumijevanju zašto su, u određenom kontekstu, politički dijalog i finansijska pomoć bili uspješni ili ne i daju preporuke donosiocima odluka za buduće programiranje i implementaciju.

5.2. Uloge i odgovornosti za prikupljanje podataka, analizu i izvještavanje

Sektorski upravni odbor će pratiti provedbu aktivnosti i bit će sastavljen od glavnih korisnika i relevantnih reformskih institucija u BiH. Akciju će redovno pratiti Delegacija EU u BiH

Također, Akcija bi mogla biti predmet eksternog praćenja u skladu sa pravilima i procedurama Evropske komisije utvrđenim u Ugovoru o finansiranju.

Upravni odbor(i) će biti osnovan za praćenje provedbe aktivnosti iz ovog Akcionog dokumenta, a činit će ga glavni akteri: Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije, Ministarstvo energetike i rudarstva RS, Federalno ministarstvo prostornog uređenja, Ministarstvo prostornog uređenja, građevinarstva i ekologije RS, Vlada Brčko Distrikta BiH, Elektroprenos-Elektroprijenos BiH, Nezavisni operator sistema u Bosni i Hercegovini, Državna regulatorna komisija za električnu energiju, Regulatorna komisija za energetiku RS, Regulatorna komisija za energetiku Federacije BiH, fondovi za zaštitu okoliša, predstavnici kantona, Direkcija za evropske integracije (DEI), Delegacija EU i druge relevantne institucije.

5.3. Evaluacija

Imajući u vidu prirodu akcije, za ovu akciju ili njene komponente neće biti izvršena srednjoročna i/ili konačna evaluacija.

U slučaju da nije predviđena evaluacija za neke komponente aktivnosti, Komisija može, tokom implementacije, odlučiti da takvu ocjenu izvrši iz valjano opravdanih razloga, bilo na vlastitu odluku ili na inicijativu partnera.

Usluge evaluacije mogu se ugovoriti na osnovu okvirnog ugovora.

Finansiranje evaluacije će biti pokriveno drugom mjerom koja predstavlja Odluku o finansiranju

6. REVIZIJA

Ne dovodeći u pitanje obaveze koje se primjenjuju na ugovore zaključene za provedbu ove radnje, Komisija može, na osnovu procjene rizika, ugovoriti nezavisne revizije ili zadatke provjere rashoda za jedan ili više ugovora ili sporazuma.

Predviđeno je da se usluge revizije mogu ugovoriti na osnovu okvirnog ugovora.

7. KOMUNIKACIJA I VIDLJIVOST

Vidljivost finansiranja od strane EU i komunikacija o ciljevima i uticaju akcija je zakonska obaveza za sve akcije koje finansira EU, kao što je navedeno u zahtjevima za komunikaciju i vidljivost EU koji su na snazi.

Konkretno, primaoci sredstava EU moraju priznati porijeklo sredstava EU i osigurati njegovu odgovarajuću vidljivost:

- davanje izjave u kojoj se ističe podrška vidljivo primljena od EU u vezi sa svim dokumentima i komunikacijskim materijalom koji se odnosi na implementaciju sredstava, uključujući na službenoj web stranici i nalogima na društvenim mrežama, gdje postoje; i

- promoviranje akcija i njihovih rezultata pružanjem koherentnih, djelotvornih i proporcionalnih ciljanih informacija višestrukoj publici, uključujući medije.

Mjere vidljivosti i komunikacije provode, prema potrebi, nacionalne administracije (na primjer, u vezi sa reformama vezanim za budžetsku podršku EU), subjekti kojima je povjeren zadatak, izvođači radova i korisnici grantova. Odgovarajuće

ugovorne obaveze će biti uključene, odnosno, u ugovore o finansiranju, sporazume o delegiranju i ugovore o nabavci i grantovima.

Mjere će se zasnivati na posebnom planu komunikacije i vidljivosti, koji je uspostavljen i implementiran u skladu sa zahtjevima za komunikaciju i vidljivost EU koji su na snazi. Plan će uključiti, između ostalog, komunikacijski narativ i glavne poruke za akciju, prilagođene različitim ciljnim grupama (zainteresirane strane, civilno društvo, šira javnost, itd.).

Mjere vidljivosti i komunikacije specifične za ovu akciju bit će komplementarne širim komunikacijskim aktivnostima koje direktno provode službe Evropske komisije i/ili Delegacija EU. Evropska komisija i Delegacija EU trebaju biti u potpunosti informirani o planiranju i provedbi specifičnih aktivnosti vidljivosti i komunikacije, posebno u pogledu komunikacijskog narativa i glavnih poruka.

Ako Akcija uključuje programe Unije, mjere vidljivosti i komunikacije će se provoditi u skladu sa zahtjevima EU za komunikaciju i vidljivost koji su na snazi i posebnim pravilima svakog programa Unije. Relevantni subjekat za upravljanje programom je odgovoran za praćenje aktivnosti vidljivosti i komunikacije. Evropska komisija i Delegacija EU trebaju biti u potpunosti informirani o planiranju i provedbi specifičnih aktivnosti vidljivosti i komunikacije.

8. ODRŽIVOST

Ovaj projekat, kao nastavak podrške EU energetske sektoru u BiH i saradnje sa drugim donatorima i međunarodnim finansijskim institucijama, rezultirat će unapređenjem institucionalnih kapaciteta relevantnih aktera u BiH u pogledu implementacije mjera održive energije. Razvijeni kapaciteti i vještine aktera koji imaju koristi od ove akcije omogućit će im da na efikasan način obavljaju svoje zadatke nakon završetka projekta. Među korisnicima projekta postoji snažan osjećaj vlasništva nad implementacijom ciljeva obnovljive energije i energetske efikasnosti u BiH.

Da bi se osigurao dobar nivo održivosti, svaki razvoj registara, baza podataka, upravljačkih informacionih sistema i drugih IT sistema treba da poštuje nacionalne standarde za interoperabilnost. U slučajevima kada oni nedostaju, konsultacije sa nadležnim organima u oblasti informacionih i komunikacionih tehnologija (IKT) treba da budu preduslov prije objavljivanja bilo kakvih tendera.

Projekat će se također baviti podizanjem svijesti javnosti o pitanjima održive energije kroz nekoliko ciljanih promotivnih aktivnosti u lokalnim zajednicama. Naglasak je na svijesti o promjenama koje se dešavaju u energetske sektoru i potrebi za poboljšanjem energetske efikasnosti. Akcija će posebno promovirati neke inicijative lokalne energetske zajednice koje bi osigurale nastavak implementacije programa.

Aneks I.6

Sporazuma o finansiranju godišnjeg akcijskog plana u korist Bosne i Hercegovine za 2021. godinu

Akcijski dokument za "EU4 Transport"

1. SINOPSIS

1.1. Tabela sažetka akcije

Naslov	Akcija 06 - EU4 Transport Godišnji akcioni plan u korist Bosne i Hercegovine za 2021. godinu
CRIS broj	043-667/6
Osnovni akt	Finansirano u okviru Instrumenta za pretprijetnu pomoć (IPA III)
Tim Evropska inicijativa	Ne
Zona koja ima koristi od akcije	Bosna i Hercegovina
Programski	IPA III programski okvir

dokument	PRIORITETNE OBLASTI I INFORMACIJE O SEKTORU			
Prozor i tematski prioritet	Prozor 3: Zelena agenda i održivo povezivanje Tematski prioritet 2: Transport, digitalna ekonomija i društvo i energija			
Ciljevi održivog razvoja (Sustainable Development Goals - SDGs)	Razvijen transport je važan za postizanje raznih ciljeva održivog razvoja 2030 UN-ove agende za održivi razvoj sa pri čemu su ciljevi vezani za transport uključeni u osam od 17 Ciljeva održivog razvoja. Akcija će doprinijeti postizanju ovih ciljeva, uz pružanje pomoći sigurnim, priuštivim, pristupačnim i održivim putnim sistemima za sve, ali i značajno poboljšati prekograničnu saradnju ljudi i privreda Bosne i Hercegovine i Republike Srbije i veze između EU (Hrvatska) i (Bugarska i Grčka).			
DAC kod(ovi)	21020 putni transport			
Glavni kanal isporuke ¹	Bilateralni			
Markeri (iz CRIS DAC obrasca)	Opći cilj politike	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Razvoj učešća/dobrog upravljanja	☐	☒	☐
	Pomoć životnoj sredini	☒	☐	☐
	Rodna ravnopravnost i osnaživanje žena i djevojaka	☒	☐	☐
	Trgovinski razvoj	☒	☐	☐
	Reproduktivno zdravlje, zdravlje majki, novorođenčadi i djece	☒	☐	☐
	Smanjenje rizika od katastrofe	☒	☐	☐
	Inkluzija osoba sa poteškoćama	☒	☐	☐
	Ishrana	☒	☐	☐
	RIO Konvencionalni markeri	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Biološka različitost	☒	☐	☐
	Borba protiv dezertifikacije	☒	☐	☐
	Ublažavanje klimatskih promjena	☒	☐	☐
	Prilagodavanje klimatskim promjenama	☒	☐	☐
Unutrašnji markeri	Ciljevi politike	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Digitalizacija	☒	☐	☐
	Migracija	☒	☐	☐
	COVID-19	☒	☐	☐
	Društvena inkluzija i ljudski razvoj	☒	☐	☐
INFORMACIJE O BUDŽETU				
Predmetni iznosi	Budžetska linija: 15.020201.02			
	Ukupni procijenjeni trošak: EUR 10 000 000			
	Ukupni iznos EU doprinosa budžetu: EUR 10 000 000			
UPRAVLJANJE I PROVEDBA				
Vrsta finansiranja i način(i) provođenja	Modalitet projekta Direktno upravljanje kroz nabavku			
Relevantni prioriteti i vodeće inicijative iz Ekonomskog i investicionog plana za Zapadni Balkan	Transport			
Krajnji datum za zaključivanje Sporazuma o finansiranju	Najkasnije do 31. decembra 2021. godine			
Krajnji datum za zaključivanje	Tri godine nakon datuma zaključivanja Sporazuma o finansiranju, sa izuzetkom slučajeva navedenih u članu 114(2) Finansijske uredbe			

¹ <http://www.oecd.org/dac/stats/annex2.htm>.

sporazuma o raspodjeli/dodjeli sredstava, sporazuma o nabavci i grantovima	
Okvirni operativni period provođenja	Šest godina nakon zaključivanja Sporazuma o finansiranju
Krajnji datum za provođenje Sporazuma o finansiranju (datum do kojeg bi ovaj program trebao biti povučen i zatvoren)	12 godina nakon zaključivanja Sporazuma o finansiranju

1.2. Sažetak akcije

Važan izazov za ključne aktere sektora transporta u BiH u smislu infrastrukturnog razvoja je postizanje pune zrelosti putnih projekata kao ključnog koraka za dalji razvoj putne infrastrukture na naznačenom proširenju mreže TEN-T i koridora. EU4 Transport će podržati pripremu budućih ulaganja kroz obezbjeđivanje tehničkih dokumenata (glavni nacrti, tenderski dokumenti, studije, itd.).

Ova Akcija nadovezat će se na rezultate završene IPA finansirane intervencije koja je dostavila prvu fazu tehničkih dokumenata za prioritetne putne dionice na naznačenom proširenju TEN-T jezgre sveobuhvatne veze, odnosno sveobuhvatne mreže Trase 3 kao izvodljivog idejnog nacrti, studije koje zahtijevaju međunarodne finansijske institucije (MFI) i zakonodavni okvir Bosne i Hercegovine kao i podaci za popunjavanje tenderske dokumentacije za nadolazeće faze provedbe za koje je potrebno strukturiranje i kriteriji koje će dodati Delegacija. Dostaviti će tehničku dokumentaciju, odnosno preliminarne i glavne nacрте, studije i tendersku dokumentaciju za radove kao preduslov za prezentaciju odgovarajućih putnih projekata MFI-a i privlačenja finansijske podrške.

Tehnička dokumentacija će uključivati dokumentaciju o sigurnosti na cestama (Road Safety Audit) kako bi se osigurala usklađenost sa zahtjevima za sigurnost na putevima. Nakon što Akcija dostavi potrebnu dokumentaciju, očekuje se početak pregovora o kreditu i prijave za značajanih sredstava za sufinansiranje investicionih projekata u putnu infrastrukturu uz skorom dodjelu značajnih finansijskih sredstava zahvaljujući velikom interesu MFI-a da ulažu u BiH. MFI do sada nikada nisu osporile svoju posvećenost finansiranju ovakvih intervencija u BiH.

Predložena Akcija, koja pokriva infrastrukturni razvoj sektora, pruža direktnu korist za sve ključne aktere i ima najširu moguću raspodjelu koristi pogotovo na regionalno stanovništvo i privrede.

Nakon što se izvrše građevinski radovi, putne dionice pružit će brz protok međunarodnog i lokalnog saobraćaja, uštedu u vremenu putovanja putnika i robe, uštedu u troškovima rada vozila/vozova, ublažavanje ekoloških i društvenih uticaja na postojeću putnu mrežu, uštedu u troškovima održavanja infrastrukture i poboljšanu sigurnost kroz smanjeni broj nesreća i privući će ulagače u privredu na osnovu povećane konkurentnosti stečene na blizini efikasnih putnih veza.

Sve intervencije su predviđene da budu u skladu sa prioritetnom listom dogovorenim od strane relevantnih sektorskih institucija kako bi se spriječilo neefikasno trošenje koje bi se moglo iskoristiti za rješavanje drugih prioriteta sa duge liste u BiH.

Akcija će podržati najhitnije potrebe sa kojima se putni sektor suočava u procesu pristupanja EU i regionalnom procesu integracija a agenda Transportne zajednice i povezanosti će doprinijeti postavljanju ovih prioriteta.

2. OBRAZLOŽENJE

2.1. Analiza konteksta

Transport je veliki prinosnik ekonomskom rastu olakšavajući mobilnost ljudi i dobara dok omogućava izbalansiran regionalni razvoj. Bosna i Hercegovina (BiH) cilja da razvije transportne politike koje su efikasne, sigurne i održive kako bi se stvorili uslovi za konkurentnu industriju koja generiše radna mjesta i prosperitet. Integracija transportnog sistema Bosne i Hercegovine u regionalni i evropski transportni sistem je dugoročni prioritet jer održiva i pristupačna infrastruktura može dalje poboljšati poslovno okruženje s obzirom da je pružanje efikasnih transportnih kapaciteta važno za ekonomsku konkurentnost.

Bosna i Hercegovina predstavlja vezu EU u oba pravca: istok – zapad (Bugarska i Grčka do Hrvatske) i od sjevera do juga (Mađarska i Hrvatska do Hrvatske i Italije).

Putni sektor ima snažan potencijal da doprinese konkurentnosti i trgovini. Konkurentna i ekološki prihvatljiva transportna rješenja će zahtijevati efikasno kombinovanje načina transporta tako da je potrebna veća multi modalnost. Putne mreže će trebati biti otporne na trenutne i buduće rizike od katastrofa, pogotovo na one otežane klimatskim promjenama. Pored potrebe za poboljšanjem putne infrastrukture, EU zahtijeva poboljšanje zakonskih okvira, efikasno i održivo upravljanje fizičkim sredstvima, tehničke standarde u skladu sa EU, pojednostavljene procedure prelaska granice i reforme transportnog tržišta u čemu je Bosna i Hercegovina već postigla napredak. EU će promovisati načine kretanja koji su održivi, energetski efikasni i ekološki prihvatljivi.

Upravljanje javnim finansijama u Bosni i Hercegovini je decentralizovano i u nadležnosti svakog administrativnog nivoa, osim indirektnih poreza i sistema javne nabavke koji se primjenjuju na cijelom teritoriju BiH i u nadležnosti su državnih institucija.

Bosna i Hercegovina nema nacionalnu strategiju za upravljanje javnim finansijama. Uspostavljen je Srednjoročni okvir rashoda (Medium Term Expenditure Framework - MTEF) sa trogodišnjim općim godišnjim planiranjem budžeta institucija u BiH i opće godišnje planiranje budžeta institucija u BiH. Međutim, MTEF za transportni sektor u BiH nije uspostavljen. Naposljetku, budžet će trebati da inkorporira prioritete identifikovane od strane transportnog sektora, povezujući budžet rashoda u srednjoročnom periodu sa programskim ciljevima za cijeli sektor.

Vizija transportnog sektora ustanovljena **Transportnom politikom (Transport Policy) 2015-2030** je da postigne punu efikasnost transportnih usluga za građane i ekonomiju BiH kroz efikasan putni sistem koji je usklađen sa EU pravilima i standardima koristeći odgovarajuće načine transporta i obezbjeđujući kvalitetan nivo usluga.

Politika također propisuje potrebu da održivi razvoj transportnog sistema Bosne i Hercegovine bude u skladu sa EU pravilima i za sigurnim transportom sa minimalnim mogućim negativnim uticajem na životnu sredinu. **Okvirna transporta strategija (OTS) BiH 2016-2030 (The Framework Transport Strategy of BiH 2016-2030)** uključuje četiri glavna

stuba transporta: infrastrukturu, usluge, zakonodavstvo i tehnologiju i postavlja akcije koje su potrebne da bi se ispunili ciljevi. Strategija postavlja specifične ciljeve i akcije koje su potrebne da se prevaziđu uska grla i praznine u putnom sistemu. Akcioni plan, razvijen i usvojen zajedno sa Okvirnom transportnom strategijom, daje više detalja za kratkoročne, srednjoročne i dugoročne akcije planirane za ispunjavanje ciljeva Strategije. Postizanje ciljeva Strategije i Akcionog plana zahtijeva brojne i velike skupe intervencije. Akcija IPA 2021 doprinijeti će zadovoljavanju potreba putnog sistema i ispunjavanju ciljeva Okvirne transportne politike, strategije i provedbi Akcionog plana. Doprinijet će integraciji bh. putne mreže u regionalnu i EU mrežu, razvoju održivosti, dostupnosti infrastrukture i njenoj dostupnosti.

2.2. Analiza problema po oblastima podrške

Kratka analiza problema

Transportni sektor u Bosni i Hercegovini (BiH) bio je izazvan ratnim štetama velikih razmjera, zastojem i izostankom bilo kakvog napretka (naprotiv) tokom rata, nedostatkom odgovarajućem održavanju infrastrukture, promjenom institucionalnog uređenja, nedovoljnim sredstvima raspoloživim za značajne intervencije, nerazvijenom ekonomijom koja bi generisala potrebna sredstva, itd. kao i obavezama koje potiču iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) (Stabilisation and Association Agreement – SAA) i EU. Ograničeni obim putovanja koji je produkt sporo rastuće privrede čini ulaganja neprivlačnim za privatni sektor. Strategija proširenja se ne može provesti pod takvim uslovima, ali i regionalne privrede koje tranzitiraju kroz Bosnu i Hercegovinu su također sporo rastuće.

S obzirom da bi pregovori oko kredita za finansiranje infrastrukturnih projekata bili mogući samo kada bi tehnička dokumentacija bila u potpunosti završena, završetak iste je među najvišim prioritetima u sektoru. EU je pružila takvu vrstu pomoći u prošlosti i pomaže u konceptualnim nacrtima i preliminarim studijama za određene dionice na naznačenom proširenju TEN-T jezgre i sveobuhvatnih pravaca 2a, 2b, 3 i 9a kao i na Koridoru Vc i pomagala je i pomaže u obezbjeđivanju završnih faza nacrta, studija i tenderskih radova za Koridor Vc, pravce 9a, 2a i 2b. Da bi se projekti za te pravce doveli do pune zrelosti, bila bi potrebna sljedeća faza pripreme tehničke dokumentacije, uključujući preliminarne i glavne nacрте, reviziju, procjenu uticaja na životnu okolinu i društvo, studije izvodljivosti i tendersku dokumentaciju za radove.

Budući da je sigurnost putne infrastrukture u BiH nezadovoljavajuća što uzrokuje značajno veći broj nesreća i smrtnih slučajeva od prosjeka EU, posebno u dramskom saobraćaju, hitno je potrebno djelovanje u smislu podrške za poboljšanje sigurnosti, kroz poboljšanje tehničkih dramskih elemenata u skladu sa nalazima revizije sigurnosti saobraćaja.

Radikalno preuređenje i rekatégorizacija mreža u skladu sa poslijeratnim uređenjem moralo bi se provesti bez odlaganja kako bi ulaganja postala ciljanija, efikasnija i izvodljivija. Kapacitet institucija odgovoran za održavanje putnih mreža u Bosni i Hercegovini bi se povećao da pruži podršku za rješavanje ovih pitanja, pogotovo kroz poboljšanje odgovarajućeg regulatornog okvira.

Podudarnost sa državnim strategijom

Bosna i Hercegovina je odgovorila na svoje značajne potrebe za ulaganjima u transportnom sektoru zasnovanih na Okvirnoj transportnoj strategiji BiH, radni planovi Ugovora o transportnoj zajednici (South East Europe Transport Observatory) SEETO/WB i Plan povezivanja, kroz prioritetnu listu projekata (Jedinstveni projektni cjevovod) (Single Project Pipeline - SPP) koje je podržao Nacionalno investicijsko vijeće

(National Investment Committee – NIC) Bosne i Hercegovine u avgustu 2020. godine. SPP se kontinuirano ažurira s tim da se dio SPP-a koji se odnosi na putne projekte ažurira uzimajući u obzir razvoj putne mreže u BiH, te ograničeni raspoloživi fiskalni prostor za rješavanje rastućih potreba za održavanjem, rekonstrukcijom i izgradnjom. SSPP Transport, koji je poslužio kao osnova za ažuriranje SPP-a, ažuriran je u decembru 2018. godine uz učešće svih nadležnih institucija u sektoru transporta.

Opis glavnih aktera

Uzimajući u obzir institucionalno uređenje transportnog sektora BiH, nadležnosti su podjeljene između institucija na državnom, entitetskom i nivou Brčko Distrikta BiH. Ministarstvo komunikacija i prometa BiH je odgovorno za međunarodni i međuentitetski transport i infrastrukturu, pripremu i razvoj strateških i planskih dokumenata pod njegovom nadležnosti, aktivnosti koje se tiču nadzora nesmetanog prometa u međunarodnom prometu, civilnoj avijaciji i civilnoj kontroli zračnog prometa, koordinaciju u provedbi velikih putnih projekata (npr. autoput na Koridoru Vc). Na entitetskom nivou, ministarstva prometa i komunikacija su odgovorna za promet i infrastrukturu na teritoriji svojih entiteta, pripremu i razvoj entitetskih strateških i planskih dokumenata pod njihovim nadležnostima, koordinaciju u provedbi velikih putnih projekata u entitetima. Kantoni FBiH imaju svoje vlade čije nadležnosti pokrivaju regionalne puteve, lokalni promet usluga unutar teritorije kantona i urbani saobraćaj. Odjel za javne poslove Brčko Distrikta BiH ima nadležnosti za različita prometna pitanja među kojima unutrašnja plovidba ima posebnu važnost.

Direktna odgovornost za izgradnju i rekonstrukciju putnih mreža pripisuje se odgovarajućim javnim preduzećima: JP Autoceste Federacije BiH i JP Autoputevi Republike Srpske za autoputne infrastrukture u entitetima i JP Ceste FBiH i JP Republike Srpske za putnu infrastrukturu.

Kako je putna veza na Trasi 3 predviđena profilom brze ceste u oba entiteta, ključni korisnici bila bi dva javna preduzeća za autoput, dok bi javna preduzeća za puteve ostala odgovorna za putne veze sa brzim putem. Unapređenje putne infrastrukture riješilo bi jedno od ključnih pitanja navedenih u Okvirnoj transportnoj politici BiH i Okvirnoj transportnoj strategiji BiH (2016-2030). Ovo ključno pitanje je integracija putne infrastrukture u evropske i regionalne putne koridore.

2.3. Važnost i podudaranje sa strategijama koje podržavaju ključni državni akteri

Okvirna transportna politika Bosne i Hercegovine 2016-2030 predviđa potrebu da održivi razvoj transportnog sistema Bosne i Hercegovine bude u skladu sa propisima EU i potrebu za sigurnim transportom sa najmanjim mogućim uticajem na okoliš. Ova Akcija će doprinijeti ispunjavanju ovih potreba kroz pripremu tehničke dokumentacije za sigurno unapređenje cjelokupne putne infrastrukture kao jednog od najvažnijih pitanja transportnog sektora.

Akcija IPA 2021 će direktno doprinijeti provedbi Akcionog plana razvijenog i usvojenog zajedno sa **Okvirnom transportnom strategijom BiH 2016-2030**. Izvještaj o provedbi Okvirne strategije 2016-2060 i prateći Akcioni plan podnosi se na godišnjem nivou Vijeću ministara. Vlade entiteta i Brčko Distrikta BiH podnose svoje izvještaje a Ministarstvo komunikacija i prometa BiH sprema konsolidovani izvještaj. Fokus **Okvirne transportne strategije** je na razvoju održivog transportnog sektora BiH za period 2015 – 2030 i izlaže akcije i programe koje treba poduzeti u narednom periodu. OTS je razvijena uzimajući u obzir institucionalne nadležnosti i uključujući sve relevantne aktere u BiH u transportnom sektoru.

OTS uključuje transportne strategije Republike Srpske, Federacije Bosne i Hercegovine i Brčko Distrikta BiH.

Saradnja i koordinacija između različitih nivoa vlasti u transportnom sektoru postoji ali nije na zadovoljavajućem nivou i ne odvija se sistematski način. Dalje jačanje saradnje unutar države i povezivanje sa entitetima je od velikog značaja za uspješnu koordinaciju u svim vidovima transportnog sektora. Kapaciteti državnog nivoa i entitetskih ministarstava za strateško planiranje postoje ali se moraju dalje poboljšati kao i uloge Ministarstva komunikacija i prometa BiH, Ministarstva prometa i komunikacija FBiH, Ministarstva saobraćaja i veza RS i ostalih relevantnih aktera koji učestvuju u sektorskoj i donatorskoj koordinaciji, te regionalnoj koordinaciji sa zemljama članicama EU.

Sektorski pristup u sektoru transporta zahtijevao bi da se dokumenti temeljno pregledaju i u skladu s tim poboljšaju, posebno kako bi se obezbijedila jedinstvena prioriteta i procijenjena lista projekata, kao i plan usklađivanja za obezbjeđivanje sredstava potrebnih za provedbu strategije, kao i okvir za praćenje učinka.

U kontekstu Plana povezivanja, EU zahtijeva uspostavljanje institucionalnog okvira za određivanje prioriteta infrastrukturnih projekata u zemljama Zapadnog Balkana. U 2015. BiH je uspostavila Nacionalno investicijsko vijeće (NIC) kao platformu za određivanje prioriteta infrastrukturnih projekata u BiH. U decembru 2015. godine NIC je usvojio Jedinstveni projektni cjevovod – SPP i u februaru 2019. godine revidirani SPP koji sadrži listu prioriteta projekata u putnoj infrastrukturi u BiH, zasnovanoj na metodologiji za selekciju i određivanju prioriteta infrastrukturnih projekata u BiH. Zahvati planirani u okviru ove akcije su na **Jedinstvenom projektnom cjevovodu-SPP** Bosne i Hercegovine.

Pored Jedinstvenog projektnog cjevovoda, strateško planiranje i praćenje javne potrošnje u BiH vrši se kroz izradu Programa javnih investicija (Public Investment Program - PIP), kao instrumenta za identifikaciju, formuliranje i praćenje projekata koji se finansiraju iz ili uz učešće javnih sredstava - budžeta, kredita i donacija. Nadležna ministarstva finansija u BiH pripremaju PIP za različite nivoe vlasti. Međutim, potrebno je dodatno unaprijediti praksu budžetskog planiranja, što zahtijeva blisku saradnju između nadležnih ministarstava komunikacija i prometa na svim nivoima u BiH i odgovarajućih ministarstava finansija u bliskoj budućnosti. Odlukom o postupku srednjoročnog planiranja, praćenja i izvještavanja u institucijama Bosne i Hercegovine (Službene novine br. 62/14) definisan je postupak srednjoročnog planiranja, praćenja i izvještavanja u institucijama Bosne i Hercegovine, povezujući ga sa procesom budžetiranja. U FBiH Uredbom o planiranju rada i izvještavanju o radu Vlade FBiH, federalnih ministarstava i institucija (Službene novine FBiH 89/14 i 107/14) definisana je metodologija planiranja i izvještavanja o radu Vlade FBiH. Vlada Republike Srpske donijela je Odluku o postupku planiranja, praćenja i izvještavanja o realizaciji usvojenih strategija i planova Vlade Republike Srpske i organa uprave Republike Srpske (Službene novine Republike Srpske br. 50/16).

Ministarstvo finansija i trezora BiH je glavni suvereni zajmoprimac u sektoru i podugovara resurse sa entitetima za provedbu. Entiteti finansiraju infrastrukturu unutar države dok državni nivo finansira prekograničnu infrastrukturu.

Što se tiče koordinacije donatora, sredstva za razvoj putne infrastrukture obezbjeđuju se prvenstveno u obliku grantova EU i zajmova od međunarodnih finansijskih institucija kao što su EIB, EBRD, Svjetska banka, kao i od bilateralnih donatora. EU, međutim, ostaje, jedini strateški davalac grantova u

sektoru, pogotovo za pripremu investicionih projekata visokog obima. Donatori aktivni u transportnom sektoru se sastaju sa predstavnicima vlasti u BiH manje-više redovno kako bi koordinisali donatorske aktivnosti i razgovarali o napretku u provedbi reformi, različito u svakom od podsektora unutar sektora. Ipak, još uvijek ne postoji formalni mehanizam za koordinaciju donatora u cijelom ovom sektoru jer su sastanci sa donatorima ad hoc, projektni i uglavnom bilateralni. Donatori aktivni u sektoru putne infrastrukture redovno su prisustvovali sastancima Foruma za koordinaciju donatora (Donor Coordination Forum – DCF) čiji je domaćin bilo Ministarstvo finansija i trezora BiH/Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći (Sector for Coordination of International Economic Aid – SCIA).

2.4. Važnost i podudaranje sa politikama EU i pomoći EU i drugim donatorima

IPA III cilja da promoviše pametan, održiv, inkluzivan i siguran promet i da ukloni uska grla u ključnim mrežnim infrastrukturama. EU će podržati održivu povezanost i fokusirati se prije svega na proširenje transevropskih mreža na korisnike kako bi se doprinijelo uspješnoj ekonomskoj integraciji sa EU. Kroz povećani broj završenih važnih dionica putne infrastrukture i razvoj tehničke dokumentacije za inter modalne projekte, Akcija će doprinijeti povećanoj povezanosti Bosne i Hercegovine sa susjednim zemljama.

Ekonomski i investicijski plan za Zapadni Balkan (The Economic and Investment Plan for the Western Balkans – EIP)¹ postavlja investicijski paket za cijelu regiju WB6 i predlaže mobilizaciju sredstava IPA III za podršku ekonomskoj konvergenciji s EU prvenstveno kroz ulaganja i podršku konkurentnosti i inkluzivnom rastu, održivoj povezanosti i zelenoj i digitalnoj tranziciji.

Vodeći projekti definisani u ovom Aneksu su prioritetni projekti koji bi trebali biti finansirani u narednih pet godina. Provedbom ovih projekata bit će stvorene brze i efikasne putne veze i poboljšana putna infrastruktura. Ovo će privući investicije, olakšati regionalnu trgovinu i osigurati održiv ekonomski rast. Ekonomski i investicijski plan poziva na intenzivni rad sa Transportnom zajednicom kako bi se doprinijelo uspostavljanju integrisanog regionalnog transportnog tržišta, ubrzalo provođenje reformskih mjera povezanosti i provedba tehničkih standarda. Ova Akcija će ubrzati završavanje prioriteta infrastrukturnih projekata koji su dio naznačenog proširenja TEN – T mreže a koji su još uvijek u procesu razvoja tako da se mogu razmotriti za uključivanje u vodeće EIP planove u budućim ažuriranjima dokumenta.

Zelena Agenda za Zapadni Balkan² promoviše zeleniju i održiviju putnu mrežu i provedbu akcionog plana za sigurnost saobraćaja. Ova Akcija će pružiti pomoć koja će, nakon završetka izgradnje, poboljšati putnu infrastrukturu i povećati sigurnost saobraćaja. Poboljšana putna infrastruktura će donijeti ekološke koristi. Smanjit će se potrošnja goriva i nivo buke pa će, osim koristi u povećanju trgovine i povećanom ekonomskom razvoju, Akcija doprinijeti smanjenju zagađenja životne sredine.

Regionalne inicijative su rezultirale ugovorima o proširenju transevropske transportne (TEN-T) jezgrovite i sveobuhvatne mreže na region Zapadnog Balkana i sa WB6. Potpisivanje Ugovora o transportnoj zajednici 2017. godine ohrabruje bolje planiranje putnih investicija i proceduralne racionalizacije. Transportna zajednica nastaviti će da podržava

¹ COM(2020) 641 konačan

² SWD(2020) 223 konačan

dalji razvoj naznačenog proširenja TEN – T na Zapadni Balkan. Sekretariat transportne zajednice (TCS) se nalazi u Beogradu i mijenja SEETO.

Strategija Zapadnog Balkana (2018)¹ naglašava da će uspješna ekonomska integracija unutar regiona i sa EU biti moguća samo sa uz poboljšanu povezanost koja predstavlja strateški interes za Zapadni Balkan jer je geografski okružen zemljama članicama EU. Dakle, politički prioritet je povezivanje infrastrukture između EU i Zapadnog Balkana u cilju ubrzanja razvoja međusobno povezanih transevropskih mreža u oblastima transporta. Povećanje putnih veza omogućit će povećanje konkurentnosti, ekonomskog rasta i sigurnosti snabdijevanja, a ujedno je i važan preduslov za ekonomsku integraciju unutar Zapadnog Balkana.

Analitički izvještaj 2019² zahtijeva da Bosna i Hercegovina nastavi sa razvojem jezgre putnih mreža i ubrza provedbu reformskih mjera povezanosti.

U Izvještaju Komisije Bosne i Hercegovine 2021³ navodi se da je državi potrebno dalje jačanje administrativnih kapaciteta, pogotovo kada je riječ o sigurnosti saobraćaja kao i o izvršnim, inspeksijskim i istražnim organima za drumski saobraćaj, željeznice, unutrašnje plovne puteve i avijaciju.

Posebnu pažnju treba obratiti na provedbu mjera dogovorenih u akcionom planu Transportne zajednice za sigurnost saobraćaja kako bi se razvila klimatski otporna, pametna i resursno efikasna TEN-T putna mreža. Provedba zakona o sigurnosti saobraćaja i dalje je razlog za zabrinutost iako je došlo do blagog smanjenja još uvijek prevelikog broja nesreća i smrtnih slučajeva.

Bosna i Hercegovina priprema Okvirnu strategiju sigurnosti saobraćaja 2021-2025 i akcione planove. Započela je uspostavljanje odjela za koordinaciju sigurnosti saobraćaja pri Ministarstvu komunikacija i prometa koji bi se trebao razviti u vodeću agenciju za sigurnost saobraćaja kao što se zahtijeva u akcionom planu za sigurnost saobraćaja Transportne zajednice (TC). Bosna i Hercegovina hitno treba uspostaviti državni sistem za kontinuirano prikupljanje podataka o saobraćajnim nesrećama. Potrebni su dalji naponi u vezi usvajanja višegodišnjih planova održavanja za cjelokupnu cestovnu i željezničku mrežnu jezgru, uključujući efikasne strategije za održivost finansiranja. U izvještaju se navodi da Bosna i Hercegovina treba nastaviti sa razvojem naznačenih proširenja TEN – T mrežne jezgre u skladu sa prioritetima identifikovanim u Ekonomskom i investicionom planu za Zapadni Balkan i u Zelenoj agendi.

Cilj Ugovora o transportnoj zajednici Zapadnog Balkana koji je Bosna i Hercegovina potpisala 2017. godine je integracija transportnog tržišta svojih Strana u Evropsku uniju na osnovu relevantnih pravnih tekovina EU i unapređenje povezanosti unutar regiona i sa Evropskom unijom. Potpisivanje Ugovora o transportnoj zajednici Zapadnog Balkana podstiče bolje planiranje transportnih investicija i proceduralne racionalizacije. Novi Sekretariat transportne zajednice (TCS) se nalazi u Beogradu i mijenja SEETO. Provedba ove Akcije, zajedno sa saradnjom u okviru Transportne zajednice, doprinijet će povećanju povezanosti i ekonomskoj integraciji.

Četiri akciona plana Stalnog sekretarijata transportne zajednice (Akcioni plan za puteve, Akcioni plan za olakšice transporta, Željeznički akcioni plan, Akcioni plan za sigurnost saobraćaja) a koje podržavaju sve zemlje Zapadnog Balkana

pružaju smjernice kako bi se postigli zajednički politički prioriteti regionalnih partnera Zapadnog Balkana kao i politički ciljevi Ugovora o transportnoj zajednici. Ova Akcija doprinijet će provedbi Akcija planiranih u sklopu ovi Akcijskih planova.

Povezanost (transport, energija, digitalne mreže) zajednički je prioritet dvjema makro-regionalnim strategijama (**EUSDR, EUSAIR**) a u kojima učestvuje Bosna i Hercegovina.

Program ekonomskih reformi (ERP) BiH 2021-2023 uključuje energiju, transport i telekomunikacijska tržišta kao značajan prioritet. Što se tiče transportnog sektora, ERP 2021-2023 kao glavne prepreke reformi transportnog tržišta u Bosni i Hercegovini navodi nerazvijenu putnu infrastrukturu, neadekvatno održavanje i nizak nivo sigurnosti saobraćaja.

Što se tiče ostalih donatora aktivnih u sektoru transporta, sredstva za razvoj putne infrastrukture obezbjeđuju se prvenstveno u obliku zajmova međunarodnih finansijskih institucija kao što su EIB, EBRD, Svjetska banka, sufinansiranih sredstvima grantova EU (u okviru Agende povezivanja) i manjim grantovima MFI-a. Ostali bilateralni donatori poput Međunarodne japanske agencije za saradnju (Japan International Cooperation Agency - JICA), Češke Republike, Švedske, Hrvatske i Ujedinjenog Kraljevstva obezbjeđuju grant sredstva u transportnom sektoru, međutim, EU ostaje glavni strateški davalac grantova u sektoru, naročito za pripremu investicionih projekata velikog obima.

2.5. Naučene lekcije i veze sa prethodnom pomoći

U sektoru transporta, prethodni programi u okviru IPA I i IPA II bili su fokusirani na podršku pripremi studija za prioritetne željezničke i cestovne dionice o naznačenom proširenju TEN-T jezgre i sveobuhvatne mreže, kao i na institucionalni razvoj i kapacitete aktivnosti izgradnje. Od 2012. godine, nepostojanje strategije transportnog sektora u cijeloj zemlji spriječilo je Bosnu i Hercegovinu da dalje koristi IPA fondove. Usvajanje Okvirne transportne strategije Bosne i Hercegovine 2016–2030 omogućilo je IPA podršku u okviru IPA 2017 Akcionog programa za dalji institucionalni i infrastrukturni razvoj uz blisko učešće različitih nivoa vlasti. Predložena podrška sektoru u okviru programa IPA 2021 predstavlja nastavak ovih intervencija.

U kontekstu Plana povezivanja, Investicioni okvir Zapadnog Balkana (WBIF) predstavlja glavni mehanizam podrške koji nadopunjuje pomoć EU uz finansijsku podršku koju pružaju međunarodne finansijske institucije. Do sada je preko WBIF-a BiH odobreno preko 230 miliona eura grant sredstava za sufinansiranje investicija u sektoru transporta.

Naučene lekcije pokazuju da osnovni stubovi koji će omogućiti viši nivo efikasnosti sredstava koja se uložu u sektor odnose na odgovarajući odabir infrastrukturnih projekata od strateškog značaja vezanih za reformske procese, kao i njihovu zrelost/spremnost za provedbu kao i za institucionalne kapacitete. Saradnja i kompetentnost predstavnika ključnih aktera BiH važni su za sve aspekte kvaliteta kao i za fazu programiranja i fazu provedbe. U BiH postoji podjela nadležnosti između različitih nivoa vlasti i poštivanje svakog nivoa nadležnosti tokom provedbe intervencije je od ključnog značaja.

Dokazi prikupljeni u BiH i regionu (kroz JASPERS studije), dokazali su da priprema projektne i tehničke dokumentacije ne uzima u obzir neophodnost postavljanja zahtjeva i preduslova u pogledu zrelosti projekata. Vrlo često je to blokirajući faktor koji usporava proces pripreme projekta. Kašnjenja u provođenju pripremnih aktivnosti na nekim od infrastrukturnih projekata ponekad su uzrokovala gubitak osiguranih finansijskih sredstava. Samo sistematske analize i

¹ COM(2018) 65 konačan

² SWD(2019) 222 konačan

³ SWD(2021) 291 konačan /2

procjene tehničkih, institucionalnih, finansijskih, ekonomskih i ekoloških aspekata dale bi dovoljne i objektivne podatke za definisanje pristupa upravljanja za pripremu i dalju provedbu dotičnog infrastrukturnog projekta.

3. OPIS AKCIJE

3.1. Planirani rezultati i logika intervencije (opisivanje uzročne veze između uticaja, ishoda, i rezultata i uključujući pretpostavke)

Postoje adekvatni kapaciteti relevantnih javnih preduzeća za provedbu projekata ove vrste. Ako se broj završenih odabranih prioritetnih projekata u BiH poveća kroz isporuku rezultata ove akcije, a pretpostavke (da se odobreni IPA projekti provode prema planiranom rasporedu i da postoji funkcionalni mehanizam za koordinaciju sektora) budu istinite, to će dovesti do jačanja kapaciteta Bosne i Hercegovine za provedbu prioritetnih putnih projekata. Povećani kapaciteti Bosne i Hercegovine za provedbu prioritetnih putnih projekata će (uz pretpostavku da kapacitet zaduživanja institucija BiH omogućava ugovaranje kredita za buduća ulaganja, da BiH dobije grant sredstva WBIF-a i da dobro napreduje u provedbi mjera reforme povezivanja) doprinijeti promociji održivog, sigurnog i ekološki prihvatljivog transporta.

3.2. Naznačena vrsta aktivnosti

Izvršit će se sljedeće aktivnosti kako bi se postigao učinak akcije "Povećani broj završenih izabranih prioritetnih putnih projekata u BiH":

Aktivnost 1. Razvoj tehničke dokumentacije za putne projekte:

1.priprema projektne dokumentacije (glavni nacrt, studija izvodljivosti, procjena uticaja na životnu sredinu i društvo, revizija sigurnosti puteva i ostale srodne studije) (u skladu sa zahtjevima međunarodnih finansijskih institucija i odgovarajućim pravnim okvirom), u skladu sa nalazima idejnog rješenja i preliminarne studije koje su izvršene u sklopu programa IPA 2012, za dionice Trase 3 u Bosni i Hercegovini: Dionica 1) Istočno Sarajevo – Sarajevo – Pale – Hrenovica, Dionica 2) Ustiprača – Vardište i u zavisnosti od dostupnosti sredstava, Dionica 3) Hrenovica – Ustiprača.

Sve aktivnosti provest će se kao tehnička pomoć. Sve aktivnosti izvršit će se uzimajući u obzir ustavno uređenje BiH, podjelu nadležnosti i odredbe relevantnih važećih zakona.

3.3. Rizici i pretpostavke

Rizici	Nivo rizika (V/S/N)	Mjere ublažavanja
Rizik 1 Bez progressa u ispunjavanju uslova SSP	N	Uspostavljen i operativan mehanizam koordinacije u BiH, dijalog o politikama preko relevantnog pododбора za SSP
Rizik2 Spori napredak u provedbi reformskih mjera povezanosti (Connectivity Reform Measures - CRMs) u BiH	S	Redovni sastanci sa Radnim grupama oformljenih za provedbu CRMs u BiH Aktivna saradnja i angažman Radnih grupa u aktivnostima vezanih za podršku CRMs koje provodi Sekretarijat TCT, Connecta, EBRD
Rizik 3 Spora provedba odobrenih WBIF projekata in BiH	N	Poboljšana koordinacija između relevantnih aktera u BiH i redovna razmjena informacija sa

Evropskom komisijom	
Rizik 4 Kasna provedba odobrenih IPA projekata	N Aktivno angažovanje svih relevantnih aktera u rješavanju pitanja pokrenutih tokom provedbe

Pretpostavke (koje će se odraziti u gornjoj matrici logičkog okvira) – grupisane prema rezultatima i ishodima

Pretpostavke na nivou ishoda su da postoji značajan napredak u provedbi reformskih mjera povezivanja u BiH, te da se odobreni projekti WBIF-a za BiH uspješno provedu. Pretpostavke na nivou rezultata su da se odobreni IPA projekti u BiH provode prema planiranom rasporedu, te da je uspostavljen funkcionalni mehanizam koordinacije sektora, uključujući sve relevantne aktere, kako bi se osigurala komplementarnost aktivnosti i izbjeglo preklapanje ili duplo finansiranje.

3.4. Mainstreaming

Kako ova Akcija doprinosi rodnoj ravnopravnosti i osnaživanju žena i djevojaka (u skladu sa EU strategijom rodne ravnopravnosti 2020-2025)?

Smatra se da je učinak akcije koristan i za muškarce i za žene. Politika strategije ravnopravnosti će se osigurati u svim aspektima kad god je to moguće, npr. sastav različitih provedbenih, administrativnih ili nadzornih tijela, rodno osjetljiv jezik itd. Svi podaci prikupljeni u studijama i analizama u okviru Akcije – gdje je to primjenjivo – bit će razvrstani po spolu.

Kako se bavi životnom sredinom i klimatskim promjenama?

Akcija će doprinijeti zaštiti okoliša jer će procjene i studije uticaja na okoliš biti dio glavne projektne dokumentacije koja će se izraditi tokom ove Akcije. Poboljšanje putnih elemenata značajno će doprinijeti uštedi u vremenu putovanja i potrošnji goriva pogotovo za teretna vozila i autobuse i smanjenju emisije stakleničkih plinova.

Djelovanje na klimatske promjene je sve značajnija oblast za Zapadni Balkan u vezi sa obavezama zemalja u okviru pristupnog procesa i sve većim značajem koji EU i međunarodne finansijske institucije pridaju pitanju klimatskih promjena. Izgradnja moderne infrastrukture (smanjenje uzdužnog nagiba, povećanje radijusa krivine, prateći sadržaji izgradnje...) omogućava pristup hibridnim vozilima.

Kako se ova Akcija bavi pristupu zasnovanom na pravima?

Kako ova Akcija promoviše sistematski angažman sa civilnim društvom?

Civilno društvo će biti uključeno u provedbu projekata u okviru ove Akcije. Od njega se očekuje da bude aktivno uključeno u proces konsultacija tokom izrade projektne dokumentacije (pogotovo u procjene uticaja na okoliš) i vezanih javnih rasprava, u skladu sa važećim zakonom. U mjeri u kojoj je to moguće, Akcija će, također, podržati uključenost civilnog društva u praćenje provedbe trenutne strategije.

Ostalo (poput otpornosti i osjetljivosti na sukobe, Roma, osoba sa poteškoćama i ostalim ranjivim grupama)

3.5. Uslovi za provedbu

Nema posebnih uslova za provedbu Akcije.

3.6. Logički okvir

Rezultati	Lanac rezultata: Glavni očekivani rezultati (maksimalno 10)	Indikatori (barem jedan indikator po očekivanom rezultatu)	Početno stanje (godina)	Ciljevi (godina)	Izvori podataka (1 po indikatoru)	Pretpostavke
Učinak	Promovisati održiv, siguran i ekološki prihvatljiv transport	Indeks uspješnosti putne logistike Svjetske banke (WB)	2.81 (2021)	3.05 (2026)	Izvještaji komisije BiH Indeksni izvještaj Svjetske banke o učinku logistike	Nije primjenjivo (N.P.)
Ishod 1	Ojačani kapaciteti BiH za provedbu prioritetnih putnih projekata	Procenat transportnih prioritetnih projekata obuhvaćenih ovom Akcijom u kojima su započeti pregovori za ulaganja;	0 % (2021)	30 % (2026)	Godišnji i finalni izvještaji o provedbi Akcije	Značajan napredak u provedbi reformskih mjera povezivanja u BiH Provedba odobrenih projekata u BiH od strane Investicionog okvira za Zapadni (Balkan Western Balkans Investment Framework WBIF) Kapacitet zaduživanja institucija BiH omogućava ugovaranje kredita za buduća ulaganja
Rezultat 1	Povećani broj završenih odabranih prioritetnih putnih projekata u BiH	Broj tenderskih dosijea završenih i spremnih za pokretanje nabavke radova na Trasi 3 u BiH	0 kompleta tehničke dokumentacije, uključujući 0 tenderskih dosijea (2021)	Tehnička dokumentacija, uključujući tendersku dokumentaciju za pet (5) poddionica Trase, odnosno lot 1: Istočno Sarajevo – međuentitetska razgraničenja (Inter Entity Boundary Line - IEBL), IEBL – Kanton Sarajevo – IEBL, IEBL – petlja Pale; i lot 2: Petlja Pale – IEBL, i IEBL – Prača – Hrenovica, predviđene kao prioritet 1 u Akciji su završene	Godišnji i finalni izvještaji o provedbi Akcije Tenderski dosijei	Odobreni IPA projekti će se realizovati u skladu sa planiranim rasporedom Uspostavljen funkcionalni mehanizam za koordinaciju sektora, uključujući sve relevantne aktere, kako bi se osigurala komplementarnost aktivnosti i izbjeglo preklapanje ili duplo finansiranje.

4. ARANŽMANI PROVEDBE

4.1. Sporazum o finansiranju

Kako se bi se ova Akcija provela, predviđeno je zaključivanje Sporazuma o finansiranju sa Bosnom i Hercegovinom.

4.2. Modaliteti provedbe

4.2.1. Direktno upravljanje (Nabavka)

Aktivnost 1, za izradu tehničke dokumentacije za putne projekte za naznačene dionice će se provesti kao ugovor(i) o usluzi

Tema	Naznačena vrsta (radovi, zalihe, usluge)	Naznačeno tromjesečje početka procedure
Aktivnost 1	Usluge	Q3 2022

4.3. Opseg geografske podobnosti za nabavku i grantove

Primjenjivat će se geografska podobnost u smislu mjesta uspostavljanja za učešće u nabavci i dodjele grantova i u smislu porijekla nabavljenih zaliha kao što je ustanovljeno osnovnim aktom i navedeno relevantnim ugovornim dokumentima.

4.4. Naznačeni budžet

Modaliteti provedbe	Doprinosi EU (iznos u eurima)	Naznačeni doprinosi trećih lica, u eurima
Ishod 1: Ojačan kapacitet BiH da provede prioritetne putne projekte		
Rezultat 1: Povećan broj završenih odabranih prioritetnih putnih projekata u BiH, sastoji se od Izravno upravljanje (nabavka) – usp. odjeljak 4.3.3.	10 000 000	N.P.
Nabavka – ukupni raspon u okviru odjeljka Error! Reference not found.3.3	10 000 000	N.P.
Procjena, (usp. odjeljak 5.3)	Bit će	N.P.

	obuhvaćeno drugom odlukom	
Revizija/Provjera rashoda (usp. odjeljak 6)	Bit će obuhvaćeno drugom odlukom	N.P.
Komunikacija i vidljivost (usp. odjeljak 7)	N.P.	N.P.
Nepredviđene situacije	N.P.	N.P.
Ukupno	10 000 000	0

4.5. Organizaciona postavka i odgovornosti
OD KLJUČNI HAKTERA (OPISANIH U ODJELJKU 2.2) SE OČEKUJE DA AKTIVNO UČESTVUJU U CIJELOM PROCESU PROVEDBE AKCIJE. UPRAVNI ODBOR, KOJI SE SASTOJI OD SVIH RELEVANTNIH AKTERA UKLJUČENIH U POSEBNU AKCIJU, ĆE SE USPOSTAVITI NA POČETKU PROVEDBE AKCIJE.

5. UČINAK/PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE REZULTATA

5.1. Unutrašnje praćenje
OVU AKCIJU ĆE REDOVNO NADZIRATI EU DELEGACIJA U BOSNI I HERCEGOVINI. INTERNO PRAĆENJE ĆE SE PROVESTI KROZ SASTANKE UPRAVNOG ODBORA, KVARTALNE IZVJEŠTAJE O PROVEDBI EU DELEGACIJE, PROVJERE NA LICU MJESTA, SASTANKE SA KORISNICIMA I NADLEŽNIM VLASTIMA I KROZ KONSTULTANTSKE KOMPANIJE/IZVOĐAČE.

5.2. Uloge i odgovornosti za prikupljanje podataka, analizu i izvještavanje

Izvođač radova će redovno izvještavati ugovorne strane. Osnov će se sektorni Upravni odbor (ili će se pridržavati tekućeg monitoringa Upravnog odbora) za nadzor provedbe Akcije i sastojat će se od glavnih korisnika i relevantnih institucija svih nivoa vlasti u BiH. Akciju će redovno nadzirati EU Delegacija u BiH.

Također, Akcija može biti podvrgnuta vanjskoj reviziji u skladu sa pravilima i procedurama Evropske komisije uspostavljenih u Sporazumu o finansiranju.

5.3. Evaluacija

Imajući u vidu prirodu Akcije, srednjoročna i/ili konačna evaluacija neće biti izvršena za ovu Akciju ili njene komponente.

U slučaju da evaluacija nije predviđena za neke dijelove aktivnosti, Komisija može, tokom provedbe, odlučiti da takvu evaluaciju izvrši iz valjano opravdanih razloga, bilo na vlastitu odluku ili na inicijativu partnera.

Usluge evaluacije mogu se ugovoriti na osnovu okvirnog ugovora.

Finansiranje evaluacije će biti pokriveno drugom mjerom koja predstavlja Odluku o finansiranju.

6. REVIZIJA

Ne dovodeći u pitanje obaveze koje se primjenjuju na ugovore zaključene za provedbu ove Akcije, Komisija može, na osnovu procjene rizika, ugovoriti nezavisne revizije ili zadatke provjere rashoda za jedan ili više ugovora i sporazuma.

Predviđeno je da revizijske usluge mogu biti ugovorene u okviru Sporazuma o finansiranju.

7. KOMUNIKACIJA I VIDLJIVOST

Vidljivost finansiranja EU i komunikacija o ciljevima i učinku akcije su pravna obaveza za sve akcije koje finansira EU, kao što je utvrđeno komunikacijskim i zahtjevima vidljivosti EU koji su na snazi.

Primaoci EU fondova će potvrditi porijeklo EU fondova i osigurati njihovu vidljivost tako što će:

- dati izjavu naglašavajući podršku koji su dobili od EU na svim dokumentima i komunikacijskom materijalu koji se odnosi na korištenje fondova, uključujući službenu web stranicu i naloge na društvenim mrežama, gdje postoje; i

- promovisati akcije i njihove rezultate tako što će pružiti suvise, djelotvorne i proporcionalno ciljane informacije višestrukoj publici, uključujući medije.

Mjere vidljivosti i komunikacije će po potrebi provesti državne administracije (npr. one koje se tiču reformi vezanih za budžetsku podršku EU), povjerena lica, izvođači radova i korisnici grantova. Odgovarajuće ugovorne obaveze će biti uključene, između ostalog, u sporazume o finansiranju, sporazume o raspodjeli i ugovore o nabavci.

Mjere će se zasnivati na posebnom planu komunikacije i vidljivosti, ustanovljenom i provedenom u skladu sa komunikacijskim i zahtjevima vidljivosti EU koji su na snazi. Plan, između ostalog, uključuje komunikacijski narativ i glavne poruke za akciju, prilagođene različitim ciljnim grupama (akterima, civilnom društvu, široj javnosti, itd.)

Mjere vidljivosti i komunikacije specifične za ovu akciju se podudaraju sa širim komunikacijskim aktivnostima koje će direktno provesti službe Evropske komisije i/ili Delegacije EU. Evropska komisija i Delegacija EU će u potpunosti biti informisane o planiranju i provedbi određenih aktivnosti vidljivosti i komunikacije, posebno u odnosu na komunikacijski narativ i glavnu poruku.

Ako Akcija uključuje programe Unije, mjere vidljivosti i komunikacije provodit će se u skladu sa zahtjevima EU za komunikaciju i vidljivost koji su na snazi i posebnim pravilima svakog programa Unije. Relevantni subjekt za upravljanje

programom je odgovoran za praćenje aktivnosti vidljivosti i komunikacije. Evropska komisija i Delegacija EU trebaju biti u potpunosti obaviješteni o planiranju i provedbi specifičnih aktivnosti vidljivosti i komunikacije.

8. ODRŽIVOST

Nakon izrade tehničke dokumentacije nadležna javna preduzeća obezbijedit će sve potrebne dozvole, odobrenja uključujući urbano planiranje i okolišnu dozvolu i, naposljetku, građevinsku dozvolu. Preduzeća su također odgovorna za pripremu planova parcelacije. Na ovaj način steći će se svi preduslovi za dobijanje domaćih i/ili međunarodnih sredstava i početak građevinskih radova.

Nakon što dio institucionalne izgradnje ove Akcije bude proveden, sve uključene institucije nastavit će koristiti metodologiju i pristup koji su razvili konsultanti angažovani na provedbi Akcije i usvojili nadležni organi u Bosni i Hercegovini na svim relevantnim nivoima vlasti. Svim relevantnim akterima, uključujući civilno društvo, bit će omogućeno da učestvuju u procesu.

Aneks I.7

na Ugovor o finansiranju po godišnjem akcionom planu za Bosnu i Hercegovinu za 2021.

Akcioni dokument za "EU za ublažavanje socio-ekonomskih posljedica pandemije COVID-19 u Bosni i Hercegovini: politike zapošljavanja, socijalne zaštite i inkluzije"

1. KRATAK PREGLED

1.1. Tabela sažetka akcije

Naziv	Akcija 07 – EU za ublažavanje socio-ekonomskih posljedica pandemije COVID-19 u Bosni i Hercegovini: politike zapošljavanja, socijalne zaštite i inkluzije Godišnji akcioni plan u korist Bosne i Hercegovine za 2021			
CRIS broj	043-667/7			
Osnovni akt	Finansirano u okviru Instrumenta za pretpriputnu pomoć (IPA III)			
Tematska evropska inicijativa	Ne			
Zona koja ima koristi od akcije	Bosna i Hercegovina			
Programski dokument	Programski okvir IPA III			
INFORMACIJE O PRIORITETNIM PODRUČJIMA I SEKTORIMA				
Prozor i tematski prioritet	Prozor 4: Konkurentnost i inkluzivni rast Tematski prioritet 1: Politike obrazovanja, zapošljavanja, socijalne zaštite i inkluzije, i zdravstvo			
Ciljevi održivog razvoja (SDGs)	5 Rodna ravnopravnost 10 Smanjena neravnopravnost			
DAC kod(ovi)	16010 Socijalna zaštita 16020 Otvaranje radnih mjesta			
Glavni kanal isporuke ¹	Bilateralno			
Oznake (iz obrasca CRIS DAC)	Opći cilj politike	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Razvoj sudjelovanja/ dobro upravljanje	☐	☒	☐
	Pomoć okolišu	☒	☐	☐
	Rodna ravnopravnost i osnaživanje žena i djevojčica	☐	☐	☒
	Razvoj trgovine	☒	☐	☐
	Reproduktivno zdravlje, zdravlje majke, novorođenčeta i djeteta	☒	☐	☐
	Smanjenje rizika od katastrofa	☒	☐	☐
	Uključivanje osoba sa invaliditetom	☐	☐	☒
	Ishrana	☒	☐	☐

¹ <http://www.oecd.org/dac/stats/annex2.htm>.

	Oznake RIO konvencije	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Biološka raznolikost	☒	☐	☐
	Borba protiv dezertifikacije	☒	☐	☐
	Ublažavanje klimatskih promjena	☒	☐	☐
	Prilagođavanje klimatskim promjenama	☒	☐	☐
Interne oznake	Ciljevi politike	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Digitalizacija	☐	☐	☒
	Migracija	☒	☐	☐
	COVID-19	☐	☐	☒
	Socijalna uključenost i ljudski razvoj	☐	☐	☒
INFORMACIJE O BUDŽETU				
Relevantni iznosi	Budžetska linija: 15.020201.02			
	Ukupni procijenjeni trošak: 12 500 000 EUR			
	Ukupni iznos doprinosa budžeta EU: 12 500 000 EUR			
UPRAVLJANJE I PROVEDBA				
Vrsta finansiranja i način(i) implementacije	Modalitet projekta Indirektno upravljanje sa subjektom kojem je povjeren zadatak, subjekti koji će biti odabrani u skladu sa kriterijima navedenim u odjeljku 4.3.4.			
Relevantni prioriteti i najvažnija pitanja iz Ekonomskog i investicionog plana za Zapadni Balkan	Ljudski razvoj			
Krajnji datum za zaključenje Ugovora o finansiranju	Najkasnije do 31. decembra 2022.			
Krajnji datum za zaključivanje ugovora o doprinosu/delegiranju, ugovora o nabavci i grantu	3 godine od datuma zaključenja Ugovora o finansiranju, osim u slučajevima navedenim u članu 114. stav (2) Finansijske uredbe			
Indikativni operativni period implementacije	6 godina nakon zaključenja Ugovora o finansiranju			
Krajnji datum za implementaciju Ugovora o finansiranju (datum do kojeg ovaj program treba opozvati i zatvoriti)	12 godina nakon zaključenja Ugovora o finansiranju			

1.2. Sažetak akcije

Pandemija COVID-19 predstavlja veliki izazov za Bosnu i Hercegovinu (BiH), kao i za većinu zemalja regiona i svijeta. BiH spada u grupu zemalja koje su teško pogođene pandemijom COVID-a 19 i dramatičnom ekonomskom recesijom koju je ona izazvala. Cilj ove Akcije je doprinijeti ublažavanju negativnih socio-ekonomskih posljedica pandemije u BiH i podržati zemlju u njenom postpandemijskom socio-ekonomskom oporavku, doprinoseći ekonomskom rastu, sigurnosti zaposlenja i sistemu bolje socijalne zaštite i inkluzije.

To je **multisektorska Akcija**; sastoji se od dva podsektora: (i) zapošljavanja i (ii) socijalnog sektora – socijalna politika i inkluzija. U **SEKTORU ZAPOS LJAVANJA**, Akcija ima za cilj postizanje **viših nivoa zaposlenosti i kvalifikovanije i otpornije radne snage** spremne za nove izazove sa kojima se suočava tržište rada nakon pandemije. Također ima za cilj da pripremi institucije tržišta rada za efikasnije suočavanje sa izazovima postpandemijskog perioda. Pomoć će se usredsrediti na podršku aktivnim mjerama tržišta

rada (ALMM) i obezbjeđivanje grantova za, između ostalog, samozapošljavanje. Nadalje, u okviru Akcije će biti osigurana i ciljana izgradnja kapaciteta javnih zavoda za zapošljavanje (PES), s fokusom na **povećanje njihovih kapaciteta i znanja u vezi sa zelenom tranzicijom i Ekonomskim i investicionim planom za Zapadni Balkan (EIP) i Garancijom za mlade (YG)**. Cilj je osigurati njihovu sposobnost da ostvare ALMM u vezi sa zelenom tranzicijom (vidi odjeljak 2.1.) i YG. U **SOCIJALNOM SEKTORU** fokus će biti na proširenju socijalne zaštite na najugroženije kategorije, zajedno sa akcijama socijalnog uključivanja. Akcija će poboljšati dobrobit i inkluzivnost za najugroženije kategorije koje su posebno negativno pogođene pandemijom: osobe sa invaliditetom, šire porodice u riziku od siromaštva, mladi, žene, žrtve nasilja u porodici i trgovine ljudima i Romi. **Međusektorska podrška za evoluciju koncepta i politike i zakonskog okvira za socijalno poduzetništvo (SE) širom zemlje** također će biti osigurana, uključujući grant sredstva postojećim i novoosnovanim socijalnim poduzetništvima.

2. OBRAZLOŽENJE

2.1. Analiza konteksta

Kontekst sektora/države/regije

Privreda Bosne i Hercegovine (BiH), a time i društvo, teško su pogođeni negativnim efektima krize izazvane pandemijom COVID-19. Na samom početku, početkom aprila 2020. godine, u svom osnovnom scenariju, MMF je prognozirao ekonomski šok u obliku slova V, sa **povećanim** smanjenjem realnog BDP-a u BiH u 2020. godini od 5% nakon čega slijedi rast od 3,5% u 2021. godini. Glavni pokretač i pada i uspona je domaća potražnja, sa značajnim zamahom privatne potrošnje i formiranjem bruto kapitala – i javnog i privatnog. Trenutno je privreda BiH i dalje pod velikim uticajem pandemije, s obzirom na novi talas zaraze nakon ljeta. Međunarodni monetarni fond (MMF) procjenjuje da će se privreda BiH zabilježiti pad od 5,5% do 2020. godine, što odražava ozbiljan uticaj pandemije na, između ostalog, turizam, ugostiteljstvo, transport i proizvodnju. Za 2021. godinu, MMF predviđa oporavak privredne aktivnosti od 4%, pod uslovom da BiH bude u stanju održati makroekonomsku stabilnost i obuzdati zdravstvene rizike. Program ekonomskih reformi BiH (ERP) 2021-2023¹ predviđa za 2020. smanjenje BDP-a od 3%.

Pored toga, u BiH je kriza COVID-19 razotkrila i pogoršala i **strukturne slabosti privrede (niska konkurentnost, naglašeno tržište rada, nedovoljna inovativnost, itd.)**. Najnoviji dostupni podaci o javnim prihodima ukazuju na oštro smanjenje i indirektnog i direktnog oporezivanja (vidjeti podatke u nastavku), procijenjeno povećanje deficita tekućeg računa na 4,5% BDP-a (povećanje od 1,1% u odnosu na 2019. godinu, što odražava pad doznaka), pad industrijske proizvodnje za 9,1% u prvoj polovini 2020. godine i ERP-ovo predviđanje smanjenja izvoza od 9,7% za 2020. godinu u odnosu na 2019. Preliminarni podaci o zaposlenosti za prva tri mjeseca 2021. godine, u odnosu na posljednji kvartal 2020. godine, ukazuju na 2,5% smanjenja broja ukupno zaposlenih u BiH.² Međutim, stopa nezaposlenosti je u stalnom porastu u drugoj polovini 2020. i u prvom kvartalu 2021. godine, pri čemu su turistički i industrijski sektori bilježili najveći porast.

Sve ukazuje na to da bh. ekonomija doživljava **pad oštiri od očekivanog**. Uz to, rekordno smanjenje od oko 8,3% BDP-a za privredu EU³ svakako će pogoršati ekonomski pad bh.

¹ Direkcija za ekonomsko planiranje – Makroekonomske projekcije, januar 2021.

² BHASDemografija i socijalna statistika – LFS, IV kvartal 2020. i I kvartal 2021.

³ EC Evropska ekonomska prognoza za ljeto 2020

privrede, koja uvelike zavisi od tržišta EU – glavnog vanjskotrgovinskog partnera zemlje i glavnog izvora doznaka radnika. Postoje značajni negativni rizici za sve trenutne projekcije i neviđeno visok nivo neizvjesnosti u pogledu dubine i dužine uticaja krize na globalnom, EU, regionalnom i domaćem nivou. Brzi povratak pozitivnim stopama rasta sada se smatra malo vjerovatnim i analitičari sve češće pominju ekonomsku krivu u obliku slova L ili oporavak u obliku slova U. Vlasti BiH su tokom 2020. i 2021. godine radile na očuvanju zaposlenosti, osiguravanju kontinuiteta učenja i unapređenju socijalne zaštite, uglavnom kroz razvoj seta socio-ekonomskih mjera za ublažavanje socio-ekonomskih posljedica pandemije (vidi dolje). To treba učiniti podsticanjem ekonomske aktivnosti, podrškom privatnom sektoru, zaštitom postojećih i otvaranjem novih radnih mjesta, a time i ubrzanjem ekonomskog rasta.

Očekuje se da će ekonomske posljedice COVID-19, kao i prošle ekonomske krize, nesrazmjerno uticati na mlade ljude, žene i ranjive grupe, uključujući, ali ne ograničavajući se na, porodice pod rizikom od razdvajanja djece, porodice sa jednim roditeljem¹, invalide i raseljena lica. Nadalje, mnogi radnici sa niskim prihodima i iz sive ekonomije izgubili su posao, što ih stavlja u veći rizik od ugroženosti, siromaštva i oslanjanja na sistem socijalne zaštite.

BiH je 18,3% svog BDP-a u 2019. godini, a procjenjuje se da je 20% svog BDP-a u 2020. godini potrošila na socijalna davanja, pri čemu socijalna pomoć čini približno 4,6% BDP-a. To se zasniva na programima bez doprinosa, a većina ide na ratne veterane. Procjenjuje se da se 1% dijeli najugroženijim građanima. Sistemi socijalne zaštite u BiH i dalje trpe prekomjerno opterećenje uzrokovano pandemijom COVID-19. Primijećeno je da virus nije virus jednakih mogućnosti – cilja na one s već postojećim zdravstvenim problemima i siromašne. UNICEF-ov document **Socijalni uticaj COVID-19 u BiH: Anketa o domaćinstvima (2020.)** potvrđuje da ekonomski uticaj krize snose nesrazmjerno najsiromašniji i najugroženiji. Kriza je smanjila prihode i pristup osnovnim uslugama što je dovelo do povećanja multidimenzionalnog siromaštva i nejednakosti: 13% ispitanika je izjavilo da nisu zadovoljene zdravstvene potrebe koje nisu povezane sa COVID-19. Pogoršanu finansijsku situaciju u istom istraživanju prijavilo je 48,5% domaćinstava, od kojih je 12% doživjelo značajne poteškoće. **Najteže su pogođene osobe koje su već bile ranjive, pri čemu je 54% prijavilo pogoršanu finansijsku situaciju, a 14% iskusiло velika finansijska ograničenja.** Posebno su negativno pogođeni oni koji su sebe smatrali siromašnima i prije pandemije, jer je **63% doživjelo preokret na gore, a 20% u radikalno pogoršanoj situaciji (vidi više pod Problemi socijalnog sektora).**

Konačno, ova Akcija bi također trebala pomoći da BiH napreduje ka **zelenoj** (i digitalnoj) **tranziciji**. To je od posebnog značaja jer bi namjera da se podstakne ekonomski rast i socijalno blagostanje, ako se provede u uobičajenom scenariju poslovanja, mogla ugroziti prirodni kapital BiH, prouzrokujući štetu okolišu i povećano globalno zagrijavanje.² **Sektori koji su najosjetljiviji na klimatske promjene u BiH su: poljoprivreda, vodni resursi, šumarstvo, energetika, turizam, biodiverzitet i osjetljivi ekosistemi, te ljudsko zdravlje.** Kada je riječ o smanjenju emisije stakleničkih plinova u BiH, najveći doprinosi su dali energetika (78%),

poljoprivreda (9%) industrija (9%) i otpad (4%). **Glavni udio industrijskih emisija može se pripisati prerađivačkoj industriji i građevinarstvu. U BiH još nisu dostupni relevantni podaci i detaljnija analiza za identifikaciju sektora u kojima bi uvođenje regenerativnih/kružnih modela bilo najpogodnije.**

Uzimajući u obzir realnosti pandemije COVID-19 i njene ekonomske posljedice, zemlje regiona zapadnog Balkana, uključujući BiH, trebaju dodatno pojačati napore na provedbi strukturnih reformi i ubrzanju približavanja EU, kako bi se poboljšao oporavak nakon pandemije. U tom cilju, BiH se obavezala na (i) dalje jačanje regionalne saradnje kao načina da napreduje na svom putu ka EU, kao i (ii) na unapređenje svoje opredijeljenosti za reforme usklađene sa EU. Vlasti BiH rade na stvaranju sinergije između naknadnih socio-ekonomskih mjera za jačanje ekonomske aktivnosti nakon krize izazvane pandemijom COVID-19 i ispunjavanju prioriteta i preporuka iz Mišljenja Komisije o zahtjevu BiH za članstvo u EU (Mišljenje)³, pratećeg Analitičkog izvještaja (AR)⁴, i Zajedničkih zaključaka ekonomskog i finansijskog dijaloga (Zajednički zaključci)⁵.

BiH je nadalje opredijeljena za: (i) implementaciju Ekonomskog i investicionog plana za Zapadni Balkan⁶ uključujući njegov najvažniji cilj 10 o uspostavljanju garancije za mlade, (ii) poboljšanu povezanost i (iii) odobravanje ključnih inicijativa kao što je pokretanje Zelene agende za Zapadni Balkan⁷ i Zajedničko regionalno tržište za olakšavanje regionalne integracije i pomoć ekonomskom razvoju u regionu, s ciljem ubrzanja oporavka nakon pandemije, podsticanjem održivog ekonomskog rasta i ekonomskog rasta koji je efikasan, kao i napredovanja u prijeko potrebnim strukturnim reformama. To će biti podržano zelenom i digitalnom tranzicijom.

Konačno, socijalna uključenost isključenih grupa ima regionalni kontekst. Romska deklaracija iz Poznanja⁸ predstavlja opredjeljenje vlada Zapadnog Balkana na putu integracije Roma. Vlade su postavile precizne indikatore koje treba postići prije pristupanja EU u prioritetnim oblastima kao što su pristup Roma obrazovanju, zapošljavanju, stanovanju i zdravstvenoj zaštiti.

Zajedničkim socio-ekonomskim reformama za period 2019-2022 (JSER), vlasti BiH su preuzele strateške obaveze za rješavanje glavnih društveno-ekonomskih izazova s kojima se BiH suočava, u skladu sa 66 ključnih kratkoročnih socio-ekonomskih prioriteta EU, proizašlih iz Mišljenja i Zajedničkih zaključaka Komisije, kao i onih koji su neophodni zbog pandemije COVID-19. EU se angažovala u BiH u intenzivnom reformskom dijalogu, kako bi podržala zemlju u prevodenju preporuka iz Mišljenja Komisije i pratećeg analitičkog izvještaja o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u EU u konkretne akcione planove. Međutim, Komisija je ocijenila da predloženi akcioni planovi vlada do sada nisu u potpunosti odgovorili na većinu ovih prioriteta. Vlasti BiH razvijaju akcione planove ili implementaciju JSER-a, te su posvećene unapređenju ekonomskog upravljanja i međuvladine koordinacije i saradnje, prepoznajući međusobnu povezanost ekonomskih aktivnosti u cijeloj zemlji. **Predstojeće mjere**

³ COM(2019) 261 završno

⁴ SWD(2019) 222 završno

⁵ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10622-2021-INIT/en/pdf>

⁶ COM(2020) 641 završno

⁷ SWD(2020) 223 završno

⁸ <https://www.rcc.int/romaintegration2020/news/323/declaration-of-wb-partners-on-roma-integration-within-the-eu-enlargement-process>

¹ Samohrani roditelji suočeni su sa još većim izazovom jer su mnogi otpušteni ili primorani da napuste posao kako bi se brinuli o svojoj djeci.

² U BiH ima 209 kompanija koje se bave prikupljanjem, tretmanom i odlaganjem otpada i reciklažom otpada (Izvor: BHAS, Statistika okoliša, februar 2021.).

JSER-a u cijeloj zemlji će, između ostalog, morati poboljšati: (i) politike zapošljavanja i finansijsku održivost sistema socijalne zaštite u zemlji, i (ii) pružiti priliku mladim ljudima, ženama i ugroženim kategorijama.

Nadalje, Program ekonomskih reformi BiH za period 2021-2023 (BiH ERP) sadrži niz strukturnih reformi, raspoređenih u osam oblasti/sektora politike strukturnih reformi koje se sastoje od planiranih prioritarnih reformskih mjera za povećanje konkurentnosti, zapošljavanja i omogućavanje održivog i inkluzivnog rasta nakon pandemije. Predviđene mjere oporavka nakon pandemije organizirane su u okviru sljedećih relevantnih oblasti strukturne politike: **(i) obrazovanje i vještine – 16. unapređenje veze između obrazovanja i tržišta rada, (ii) zapošljavanje i tržište rada – 17. unapređenje efikasnosti tržišta rada kroz efektivne politike zapošljavanja i jačanje uloge medijacije, i (iii) socijalna zaštita i inkluzija – 18. unapređenje sistema socijalne zaštite.** Prioritetne mjere u okviru SR16 podrazumijevaju: poboljšanje usklađenosti obrazovanja sa zahtjevima tržišta rada, u cilju obezbjeđivanja privredi obrazovanog i stručnog kadra i povećanja broja zaposlenih za Federaciju Bosne i Hercegovine (FBiH) i određeni broj mjere za Republiku Srpsku (RS): uključujući, između ostalog, program obuke, stručnog usavršavanja i obrazovanja odraslih, sa posebnim fokusom na žene, kako bi se olakšala integracija na tržište rada; podrška javnim visokoškolskim ustanovama za projekte koji se odnose na potrebe tržišta rada; U okviru SR17: Unapređenje efikasnosti tržišta rada kroz efikasne politike zapošljavanja i jačanje uloge medijacije, prioritetne mjere podrazumijevaju: unapređenje efikasnosti sistema tržišta rada kroz usklađivanje zakonodavstva sa evropskim zakonodavstvom i međunarodnim dokumentima, kao i kroz implementaciju efektivne politike zapošljavanja i jačanje uloge posredovanja javnih službi u zapošljavanju. SR18 ERP-a se fokusira na: Unapređenje sistema socijalne zaštite: razvoj efikasnog, održivog i pravednog sistema socijalne zaštite i zaštite porodica sa djecom koji će garantovati osnovna i jednaka prava socijalno ugroženih kategorija kroz usklađivanje zakonskog okvira i uspostavljanje pravednog sistema socijalne zaštite i zaštite porodice i djece, unapređenja i podrške sistema socijalnih usluga u cilju smanjenja socijalne isključenosti [FBiH] i osnivanja Zavoda za socijalnu zaštitu, izrade Strategije socijalne zaštite RS, te nadogradnju elektronske baze podataka SOTAC i umrežavanje sa drugim izvorima elektronskih podataka.

Strateški okvir BiH ocrtava srednjoročnu razvojnu viziju BiH i služi kao osnova za pripremu srednjoročnih (dvogodišnjih) programa rada Vijeća ministara BiH (VM). Strateški okvir za BiH predstavlja pet principa rasta i razvoja: integrirani, pametni, održivi i inkluzivni rast, kao i upravljanje za rast; i 14 strateških prioriteta/ciljeva za BiH, s onim koji su relevantni za ove AD ciljeve: **(i) osiguranje razvoja ljudskog kapitala, (ii) povećanje mogućnosti zapošljavanja i (iii) smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti.** Srednjoročni program rada Vijeća ministara BiH za period 2020.-2020. održava istih pet principa rasta i razvoja i 14 strateških prioriteta. **Najrelevantniji je: inkluzivni rast – a. povećanje mogućnosti zapošljavanja, b. smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti, između ostalog, kroz unapređenje politike socijalne zaštite i penzija, i d. poboljšanje zdravstvene zaštite.**

Budući da je BiH mala i otvorena ekonomija s velikom ulogom uslužnih industrija, **zelena radna mjesta** (zapošljavanje, poduzetništvo) mogu se posebno otvarati u sektorima kao što su: **građevinski sektor** (integrirani održivi

razvoj, regenerativni građevinski materijali, energetska efikasnost/Plan smanjenja emisija, ulaganja u poboljšanje energetske efikasnosti u zdravstvenim ustanovama (bolnicama, domovima zdravlja) i drugim javnim objektima), **tehnološke eko-inovacije** (digitalizacija, vodonik, CCUS, itd.) za smanjenje lokalnih emisija posebno iz proizvodnje električne energije i povećanje ublažavanja klimatskih promjena, prikupljanje podataka i analitički kapacitet za podršku očuvanju životne sredine i prilagođavanju CC (npr. hidrološke i meteorološke stanice za praćenje rječnog sliva i CC adaptivno upravljanje rizikom od poplava/Sistem ranog upozoravanja na poplave, upravljanje rizikom od katastrofa za ekstremne klimatske događaje), **prilagođeno agrošumarstvo za upravljanje rizikom od poplava i promotivne usluge, mjere prilagođavanja i pripravnost za katastrofe u zdravstvenom sektoru, valorizacija sekundarnih materijala i supstanci u kružnim poslovnim modelima** (reciklabilni materijal, biomasa, medicinski otpad povezan s COVID-19 u bolnicama i komunalnim poduzećima) i platforme za iznajmljivanje koje su inspirisane ekonomijom dijeljenja (digitalne) za ublažavanje upravljanja komunalnim otpadom, kao i stvaranje finansijskog sektora koji podržava takvu zelenu, otpornu i regenerativnu ekonomsku tranziciju. Adekvatna podrška javnog sektora ovakvim digitalnim i ekološkim inovacijama stvaranjem poslovnih i investicione klime je od najveće važnosti i može biti praćena nizom pomaka ka održivim javnim nabavkama (npr. pridavanje više značaja održivim proizvodima/uslugama, modelima kružnog poslovanja, kompanijama koje vode žene).

Kratka analiza upravljanja javnim finansijama

Fiskalni sistem u BiH je decentraliziran. Na svim centralnim nivoima vlasti postoji ukupno 291 direktni budžetski korisnik [75 u institucijama BiH, 67 u FBiH, 150 u RS i 2 u Brčko Distriktu (BD BiH) i 1200 indirektnih budžetskih korisnika (950 u FBiH i 250 u RS. Fiskalna koordinacija se odvija preko Fiskalnog vijeća (FC), nezavisnog tijela koje ima za cilj osigurati makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost kroz koordinaciju nivoa vlasti. FC usvaja trogodišnji tekući dokument - Globalni okvir Fiskalnog bilansa i politike (GFFBP). GFFBP pokriva trogodišnji period i predstavlja osnovu za ministarstva finansija za pripremu srednjoročnih budžetskih okvira (MTBF), koji ukazuju na ukupne fiskalne projekcije. GFFBP i MTBF ne sadrže informacije o strateškim/srednjoročnim planovima razvoja politike. Potrebni su dalji reformski napor kako bi se **osigurala veza između strateških/srednjoročnih planova razvoja politike i budžetskih projekcija.** Pored toga, ERP, kroz dva glavna cilja: (i) da ocrtava srednjoročni okvir politike, uključujući ciljeve javnih finansija i prioritete strukturnih reformi potrebne za pristupanje EU i (ii) da pruže priliku za razvoj institucionalnih i analitičkih kapaciteta neophodnih za učešće u EMU, posebno u oblasti multilateralnog nadzora i koordinacije ekonomskih politika, također doprinosi makro-fiskalnoj koordinaciji u BiH.

Sistem upravljanja javnim finansijama u BiH karakterizira funkcionisanje četiri nezavisna budžetska sistema, od kojih svaki ima individualnu praksu za implementaciju svojih budžetskih kalendara. **Programsko budžetiranje** uvedeno je u BiH 2007. godine. Međutim, ostaje puno posla na poboljšanju okvira. Zajednička karakteristika programskog budžetiranja na svim nivoima je da se primjenjuje samo u fazi pripreme budžeta, a ne u svim fazama budžetskog ciklusa. **Provedba programskog budžetiranja** na svim nivoima BiH tako napreduje, iako sporo. Reformski naglasak treba staviti na: (i) povećanje ljudskih resursa u budžetskim sektorima i sektorima trezora u svim ministarstvima finansija i Direkciji za finansije Brčko Distrikta, i (ii) poboljšanje integracije i konzistentnosti

IT sistema upravljanja javnim finansijama za pripremu budžeta (BPMIS) i izvršenje (FMIS) na svim nivoima i osiguravanje pravilnog održavanja softvera.

Strategija reforme upravljanja javnim finansijama (PFM) za cijelu zemlju tek treba biti razvijena i usvojena u BiH kako bi se osigurao zajednički smjer reformi u oblasti upravljanja javnim finansijama. Vlasti BiH su se obavezale da će tokom 2020. godine izraditi nove strategije upravljanja javnim finansijama za period do 2025. godine. Osnovane su radne grupe, osim Radne grupe FBiH, koja još nije formirana. Izazov je i dalje da programi reforme upravljanja javnim finansijama na različitim nivoima vlasti moraju biti dalje usklađeni sa međunarodnim standardima o formulaciji budžeta i procedurama izvršenja, praćenju, transparentnosti budžetskih podataka i predviđanju. Potrebne su dalje reforme vezane za PFM u internoj reviziji i kontroli, rješavanju zaostalih plaćanja i boljem upravljanju javnim investicijama, kao i transparentnost budžeta.

Glavni ciljevi politike BiH su ublažavanje društvenog (i ekonomskog) uticaja pandemije COVID-19 provođenjem niza ciljanih mjera, uz istovremeno rješavanje strukturnih problema u sektorima i uslugama očuvanja prirodnog kapitala i ekosistema. Fokus politike je na rješavanju problema **visoke nezaposlenosti, vještina i postpandemijskih politika i politika socijalnog sektora, s fokusom na inkluzivnost i jednake mogućnosti**. Sve u svemu, politike humanog razvoja u BiH imaju za cilj modernizaciju sektora obrazovanja i zapošljavanja u zemlji, kao i unapređenje vještina.

Veličina potrebnih reformi i potrebne finansijske pomoći ne može se precijeniti. Akcioni dokument prati nacionalne razvojne ciljeve i usklađen je sa sektorskim strateškim dokumentima, te će doprinijeti rješavanju značajnih društveno-ekonomskih potreba, pri čemu je značajan uticaj uvijek usklađen s "digitalnim" i "zelenim" ambicijama pomenutim u Evropskom zelenom dogovoru.

2.2. Analiza problema po oblastima podrške

Ekonomska dimenzija problema koje Akcija želi riješiti

Tvrđi se da će u narednih 12-36 mjeseci biti neophodna **ogromna finansijska sredstva** za suzbijanje krize u BiH. MMF procjenjuje finansijski jaz (tj. razliku između zahtjeva zemlje za devizama za finansiranje svojih dugova i uvoza i prihoda iz inostranstva) za 2020. od 910 miliona eura (ili oko 5,4% BDP-a). Osim toga, MMF procjenjuje finansijski jaz od 270 miliona eura u 2021. godini i od 220 miliona eura u 2022. i 2023. godini. U vrijeme pisanja ovog teksta, na osnovu najavljenih paketa strane pomoći, koji prvenstveno uključuju RFI MMF-a i novi program proširenog fonda (EFF) u iznosu od 750 miliona eura, te pomoći EU i do 250 miliona eura makrofinansijske pomoći (MFA), kao i manjih iznosa pomoći koje najavljuju Svjetska banka, EIB, EBRD i IFC, finansijski jaz neće biti popunjen.

Procjena Direkcije za ekonomsko planiranje BiH (DEP) u potpunosti je usklađena s MMF-om, zaključujući da će se BiH suočiti sa velikim budžetskim deficitom i oslabljenom fiskalnom pozicijom u 2020/2021. Najnoviji podaci iz ERP-a 2021-2023 pokazuju strmolovo smanjenje prihoda od indirektnih poreza u 2020. godini - 20,1% (samo PDV 17,8%, a 12,1% za direktni porez. Doprinosi su smanjeni za 7,4%. Stoga će biti potrebna dalja pomoć da se zatvori jaz u finansiranju i finansiranje dodatne potrošnje za **podršku zdravstvenom sistemu, povećane potrebe socijalnog sektora i obrazovanju, subvencije plata, programe nezaposlenosti, itd.** Pored toga, na osnovu prethodno navedenih, lošijih od očekivanih

makroekonomskih administrativnih podataka objavljenih nedavno, finansiranje jaza može biti veće od predviđenog.

BiH je početkom marta uvela hitne mjere za suzbijanje pandemije. Vlada FBiH usvojila je Zakon o ublažavanju negativnih ekonomskih posljedica pandemije. Zakon je sadržavao mjere u rasponu od kratkoročne finansijske pomoći poduzećima (250 miliona eura), osnivanja Garantnog fonda, obezbjeđivanja subvencija za doprinose poslodavaca, do ukidanja i/ili kašnjenja poreza (poreza na dohodak i plaćanja poreza poduzeća). Izdata je i posebna preporuka o moratoriju banaka na kredite za privredu i građane. Vlada RS donijela je niz propisa, uključujući i onu o Fondu solidarnosti za RS, kao i odluku o subvencioniranju poreza na dohodak i doprinose, obustavi plaćanja poreza za privredu, te donijela odluku o privremenim mjerama banaka za ublažavanje negativnih ekonomskih posljedica pandemije. Gotovo godinu dana kasnije, može se zaključiti da je neposredan odgovor bh. vlasti bio pravovremen i relevantan za rješavanje nekih makroekonomskih neravnoteža, ali fragmentiran, djelimično odgođen i nedovoljan po obimu da se nosi sa rastućom nejednakošću (s obzirom da su se uticaji pandemije doživljavali nesrazmjerno po različitim grupama), i izazova u obrazovanju, zapošljavanju i socijalnom sektoru, sa velikim disparitetima između i unutar entiteta. Pored toga, u pogledu izgleda i implementacije, institucije na državnom nivou su do sada igrale ograničenu ulogu.

Socijalna dimenzija

Očekuje se da će ekonomske posljedice pandemije COVID-19, kao i prošle ekonomske krize, neproporcionalno uticati na mlade ljude, žene i ranjive grupe, uključujući socijalno ugrožene porodice pod rizikom od razdvajanja djece, invalide i raseljena lica. Trenutno postoji niz mjera u sistemu vještina i institucija tržišta rada i nevladinog sektora (NVO) i sektora socijalnih poduzeća (SE) u BiH (vidi odjeljak 2.4) za podršku mladim ljudima koji ulaze na tržište rada, ljudima koji žele prekvalifikaciju ili dokvalifikaciju i onima koji se suočavaju s prijetnjom otpuštanja i izazovima isključenja. Međutim, od vitalnog je značaja nadograđivati i proširiti mjere koje su trenutno na snazi, osigurati koordiniran i sinhroniziran pristup identificiranim izazovima, dok se istovremeno izvlače pouke iz onoga što je dobro funkcionisalo i iskustva iz prošlih kriza kako bi se zadovoljile neviđene realnosti nakon pandemije. Obnovljeni fokus na socijalnu ekonomiju i socijalno poduzetništvo (SE) doprinijet će važnim ciljevima politike kao što su otvaranje radnih mjesta, inkluzivnost, jednake mogućnosti, održivost i građansko učešće nakon pandemije, s ciljem da se "niko ne ostavi". Pored toga, efekti pandemije imaju posebno negativan učinak na žene i djevojčice, a naponi u oporavku nakon pandemije trebali bi imati za cilj integraciju perspektive rodne ravnopravnosti u sve mjere koje se poduzimaju za poticanje zapošljavanja, socijalne zaštite i politike inkluzije, te zdravstvene zaštite.

Dimenzija životne sredine

Kao što je gore opisano, izazovi za poticanje održive i zelene ekonomije u BiH su značajni. Ova Akcija će imati za cilj doprinos, gdje god je to moguće, procesu zelene i digitalne tranzicije u BiH. Konkretnije, zeleni i kružni aspekti i prioriteti i ambicije, kao što su identifikovani u **Evropskom zelenom dogovoru**, ugrađeni su u intervenciju zapošljavanja. ALMM će, na primjer, imati za cilj da uključi, na primjer, obrazovanje i obuku mladih i nezaposlenih ljudi u novim inovativnim industrijama kao što su prerada plastike, reciklaža, itd. Nadalje, dok Akcija podržava svakog poslodavca i poduzetnika koji promovira misiju pravednog i zeleno-ekonomskog oporavka sa otvaranjem radnih mjesta, socijalni poduzetnici u BiH su po

svojoj prirodi posebno pogodni za ostvarivanje ne samo pravedne, već i zelene ekonomije. Socijalni poduzetnici u BiH mogu biti pioniri pravedne i zelene ekonomije i mogu olakšati implementaciju SDG-a u zemlji.

Ovo je multisektorska akcija, koja se sastoji od podsektorske ciljane pomoći u sljedeće dvije oblasti podrške: (i) zapošljavanje, (ii) socijalni sektor.

PODRUČJE PODRŠKE BR.1 ZELENO ZAPOŠLJAVANJE – Analiza problema

Jedna od ključnih socio-ekonomskih posljedica pandemije je sve veća nezaposlenost.¹ Prema posljednjim podacima o registrovanoj nezaposlenosti u BiH (novembar 2020.), u BiH ima 413.254 nezaposlenih osoba.² To je povećanje od skoro 12.000 lica u odnosu na isti period prošle godine, odnosno povećanje indeksa nezaposlenosti za 2,7%. Preko 50% onih koji traže posao su žene. Štaviše, **BiH je već imala najveću stopu nezaposlenosti mladih u jugoistočnoj Evropi**, što također indirektno doprinosi migracijama. Od ukupnog broja stanovnika van radne snage, 36,7% osoba je starosti 65+, zatim 26,3% pripada starosnoj grupi 50 – 64 godine, 19,4% starosnoj grupi 25 - 49 godina i 17,7% starosnoj grupi 15 - 24 godine³. Prema predviđanjima UN-a, do 2050. godine broj stanovnika BiH će se smanjiti na 2.685.037.

Već nisko učesće žena i mladih na tržištu rada, uključujući dugotrajno nezaposlene i Rome⁴ dodatno je pogoršana pandemijom. Osim toga, žene koje su vlasnice malih poduzeća jedna su od najugroženijih grupa u vrijeme pandemije. Što se tiče rodnog jaza u plaćama, uprkos nedostatku zvaničnih podataka, procjenjuje se da žene u prosjeku zarađuju 78% do 85% plate muškarca za istu poziciju. Tretman porodijskog, očinskog i porodičnog odsustva razlikuje se između entiteta i kantona.

Osim toga, procjenjuje se da je do 30% aktivne radne snage u BiH zaposleno u **sivoj ekonomiji**, u neformalnom radnom odnosu. Najveća incidencija neformalnog zapošljavanja je u sektoru poljoprivrede, među muškarcima i među onima sa niskim obrazovanjem i vještinama. Osim toga, najvjerovatnije će biti neformalno zaposleni najstariji i najmlađi radnici, odnosno oni koji se nalaze na marginama tržišta rada, koji su tek ušli na njega ili će ga napustiti. Kratkoročne mjere zadržavanja posla koje su date u okviru hitnog odgovora vlasti BiH na COVID-19 nisu obuhvatile ovu grupu, za koju je vjerovatno da će nakon pandemije još više pasti u siromaštvo.

EU će, kroz strateško i dinamično korištenje ovog IPA III 2021 AD, podržati BiH u očuvanju radnih mjesta i povećanju mogućnosti zapošljavanja nakon pandemije. Kroz ciljanu podršku za ALLM i obezbjeđivanje grantova za samozapošljavanje, **dodana vrijednost EU** će biti komplementarna sa već postojećom i planiranom državnom podrškom. To će, zauzvrat, doprinijeti sigurnosti radnih mjesta i rastu, kao i ekonomskom oporavku. Pomoć EU će poboljšati pristup finansiranju i inkluziju posebno za žene i mlade.

Opis glavnih aktera

Na državnom nivou Ministarstvo civilnih poslova BiH (MCA) nadležno je za: (i) definiranje osnovnih principa koordinacije aktivnosti, (ii) usklađivanje planova entitetskih vlasti, (iii) definiranje strategije na međunarodnom nivou u oblasti zdravstvene i socijalne zaštite, penzija, rada i

zapošljavanja. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH (MLJPI) također ima specifičnu ulogu koja se odnosi na ljudska prava, ranjive grupe, izbjeglice, Rome i LGBTIQ. Ministarstva nadležna za zapošljavanje na entitetskom i kantonalnom nivou, kao i u Brčko Distriktu (BD) su: Ministarstvo rada i socijalne politike FBiH, Ministarstvo rada, boračko-invalidske zaštite RS, kantonalna ministarstva i resorni odjel Vlade BD BiH nadležna za rad. U skladu sa postojećim zakonima i propisima, aktivne politike tržišta rada razvijaju Zavod za zapošljavanje FBiH, Zavod za zapošljavanje RS i Zavod za zapošljavanje BD, a provode ih javne službe za zapošljavanje (ZZZ). Agencija za rad i zapošljavanje BiH je također važan akter, iako ne radi sa nezaposlenim licima. Implementira međunarodni ugovor o radu, uključujući integracione sporazume o socijalnom osiguranju u pogledu ugovora o radu (u saradnji sa MCA) i koordinaciju aktivnosti sa entitetskim ZZZ i Zavodom za zapošljavanje BiH. Za socijalno poduzetništvo bit će uključena nadležna ministarstva sa liste ključnih institucija u nastavku, kao i dva fonda: Fond za profesionalnu rehabilitaciju, osposobljavanje i zapošljavanje osoba sa invaliditetom FBiH i Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom RS-a.

Može se pokazati korisnim za uspjeh Akcije da se uključe dodatna resorna ministarstva i druge institucije (kao što su, na primjer, ministarstva industrije, privrede i poljoprivrede), kao akteri koji daju doprinos definisanju Projektnog zadatka za specifične intervencije, ili da olakšaju provedbu.

Komplementarnost sa nacionalnim strategijama

Tokom 2020. godine, MCA je koordinirao proces razvoja strategije zapošljavanja za cijelu zemlju koja bi obuhvatila i strategije na entitetskom nivou kao i strategiju BD. Strategija za cijelu zemlju će uključivati ciljeve zajedničke za oba entiteta i imat će dogovorene vremenske okvire kako bi se olakšalo definisanje i praćenje. Strategijom će se definisati mjere za realizaciju strateških ciljeva, čime će se omogućiti lakše zapošljavanje, bolji uslovi rada i poštovanje prava radnika. U okviru EU projekta Jačanje kapaciteta institucija tržišta rada unapređenjem metodologije istraživanja tržišta rada, Bosna i Hercegovina (IPA 2016), dodat je dopunski Rezultat, odnosno Pružena podrška u izradi strateškog okvira. Očekuje se da će to rezultirati razvojem strategije za cijelu zemlju. U Mišljenju je također istaknuta važnost strateškog okvira za cijelu zemlju.

Strategiju zapošljavanja FBiH 2021.-2027. odobrila je Vlada FBiH i u maju 2021. godine upućena je Parlamentu FBiH na dalje usvajanje. Odluka Parlamenta se još čeka. Strateški okvir za mlade tek treba da bude definisan. U nedostatku Strategije zapošljavanja FBiH, vrijedno je napomenuti da je Vlada FBiH usvojila Strategiju razvoja FBiH 2021-2027 u februaru 2021. godine. Njen prioritet 2.4. fokusiran na smanjenje nezaposlenosti i neaktivnosti u zapošljavanju, posebno dugoročne, kroz, između ostalog, jačanje kapaciteta i funkcije javnih službi za zapošljavanje. Ministarstvo rada, boračko-invalidske zaštite RS je u procesu izrade Strategije zapošljavanja za Republiku Srpsku 2021-2027 i traži načine da u ovu strategiju uključi Garanciju za mlade i na taj način planira njeno finansiranje. Kada se razviju i usvoje dvije entitetske strategije zapošljavanja, to bi stvorilo platformu za usvajanje strategije zapošljavanja u cijeloj zemlji, što bi pružilo više mogućnosti za Garanciju za mlade i druge inicijative.

Ministarstvo civilnih poslova BiH izradilo je nacrt strateškog dokumenta Prioriteti u oblasti mladih u BiH 2021-2024 i uputilo ga nadležnim institucijama u BiH na davanje mišljenja. Trenutno nema aktivnosti na pripremi akcionog plana/plana implementacije za provedbu YG fonda.

¹ Stopa nezaposlenosti nije objavljena za 2020. godinu tokom perioda razvoja ERP-a.

² Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine (BHAS), demografske i socijalne statistike – Registrirana nezaposlenost novembar 2020.

³ BHAS, Demografija i socijalna statistika – ARS, I kvartal 2021.

⁴ Procjenjuje se da u BiH ima 35.000 Roma. Izvor: Popis stanovništva 2013.

Strategija razvoja nauke BiH 2017-2022 - Revidirani okvirni dokument - je dokument koji daje strateške smjernice i akcioni plan razvoja istraživanja i razvoja i inovacija u BiH za period 2017-2022. godine, sa ciljem prosperitetnog razvoja nauke i istraživanja, privrede, obrazovanja i kulture u BiH u skladu sa preporukama za razvoj nauke u Evropi i svijetu.

Na Drugom ministarskom sastanku EU – Zapadni Balkan o zapošljavanju i socijalnim pitanjima, održanom u Sloveniji u julu 2021. godine, predstavnici Zapadnog Balkana i njihove kolege iz EU obavezali su se da će postepeno uspostaviti, implementirati i unaprijediti sheme garancije za mlade u okviru EIP-a. U tom kontekstu, ministri i predstavnici Zapadnog Balkana nadležni za zapošljavanje usvojili su Deklaraciju o obezbjeđivanju održive integracije mladih ljudi na tržište rada, sa konkretnim koracima za postepeno uspostavljanje, implementaciju i unapređenje, odnosno šeme garancije za mlade.

PODRUČJE PODRŠKE BR.1: SOCIJALNI SEKTOR

– Analiza problema

Prema Anketi o budžetu domaćinstava (2015)¹, koju je objavio BHAS, preko 170.000 domaćinstava ili preko **500.000 stanovnika** u BiH bilo je ispod **relativne linije siromaštva**. Relativna stopa siromaštva (na osnovu prihoda) stanovništva u BiH iznosila je 16,9%. Udio pojedinaca u riziku od siromaštva na osnovu potrošnje je mnogo veći i iznosi 27%, odnosno 800.000 građana. To znači da za mnoge građane zapošljavanje ne garantuje izlaz iz siromaštva. Mjesečni prag rizika od siromaštva procjenjuje se na 105 eura u BiH (nešto više od polovine minimalne neto plate). Čini se da preliminarni podaci za 2020. godinu ukazuju da COVID-19 i dalje negativno utiče na rizik od siromaštva u BiH, dok istovremeno dodatno povećava socijalnu isključenost ranjivih grupa, uključujući Rome.² Prema UNICEF-u, djeca su među najugroženijim kategorijama sa 19% koji žive ispod relativne linije siromaštva i 26% ispod apsolutne linije siromaštva³. Ovo, zajedno sa nedovoljnom pokrivenošću socijalnom zaštitom i socijalnim ciljanjem (vidi gore), predstavlja značajan izazov u sektoru.

Siromaštvo, socijalna isključenost ranjivih grupa i nedovoljna pokrivenost, moraju se rješavati kroz bolju implementaciju politike i bolju međuinstitucionalnu saradnju, te politike usmjerene na osiguravanje smislenih mogućnosti zapošljavanja za socijalno ugrožene i isključene grupe. Pored toga, socijalne politike moraju biti osmišljene tako da uzmu u obzir potrebe žena i muškaraca, dječaka i djevojčica, posebno iz ranjivih kategorija.

U pogledu institucionalnih aspekata socijalne zaštite, Centri za socijalni rad⁴ i druge ustanove socijalne zaštite nisu imali dovoljno kapaciteta za individualni rad sa korisnicima i primjenu specijalizovanog i multidisciplinarnog rada, što je posljedica nepostojanja specifičnih profila stručnjaka, materijalnih i finansijskih sredstava i programskih okvira. Ova ionako izazovna situacija je dodatno otežana povećanim pritiskom vezanim za COVID-19.⁵ Poseban problem u oblasti

socijalne zaštite predstavlja **nedovoljno razvijen integrisani model socijalne zaštite u lokalnim zajednicama**, što umanjuje mogućnosti korištenja svih raspoloživih resursa lokalne zajednice za otkrivanje i rješavanje problema sa kojima se suočavaju pojedinci i ranjive grupe građana. Nedostatak integrisanog modela socijalne zaštite u lokalnim zajednicama otežava razvoj i implementaciju projekata i programa zaštite i socijalnog uključivanja specifičnih ranjivih grupa korisnika u lokalnoj zajednici. To dodatno usporava razvoj socijalnog poduzetništva, socijalnog stanovanja, volonterizma i socijalnih usluga. Potrebna je posebna podrška kako bi Centri bili u mogućnosti da pruže ciljanu podršku ugroženim porodicama, uključujući porodice sa samohranim roditeljima, djecu i žrtve nasilja u porodici i trgovine ljudima.

Potrebna je i **dodatna finansijska podrška** ne samo za postojeće najugroženije i siromašne, već i za one koji su u opasnosti od padanja u siromaštvo zbog uticaja pandemije. Konkretnije, **pored rješavanja gore navedenih institucionalnih izazova**, čini se da su sljedeća problematična područja dobiti i socijalne zaštite prioriteta nakon pandemije:

Borba protiv nasilja u porodici i trgovine ljudima: U kontekstu Rodnih akcionih planova BiH za period 2019-2022, BiH je u januaru 2020. godine usvojila Izvještaj o zakonodavnim i drugim mjerama kojima se provode odredbe Konvencije Vijeća Evrope o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija).⁶ U izvještaju su navedeni prioriteta BiH u borbi protiv nasilja u porodici u BiH, koji su bili značajni čak i u periodu prije pandemije i fokusirani na zakonodavstvo, podatke, vještine pružalaca usluga, svijest javnosti i finansiranje. Ovi izazovi su dodatno pogoršani pandemijom. Postoje indicije da su incidenti nasilja u porodici i nasilja nad ženama u BiH u porastu od marta 2020. godine - početka pandemije. Na primjer, podaci o broju žrtava nasilja u porodici (žene, djeca i mladi) koje su potražile utočište u Sigurnoj kući⁷ u Kantonu Sarajevo (500.000 (500.000 stanovnika) ukazuju na porast u broju za 20% u 2020. godini. Prijavljeni slučajevi nasilja u porodici putem SOS telefona također su porasli za 50%. Povećanje doprinosi podacima Agencije za ravnopravnost spolova BiH prije pandemije, koji pokazuju da je svaka treća žena u BiH bila žrtva nasilja u porodici, a svaka druga žena pretrpjela je barem jednu vrstu nasilja (fizičkog, ekonomskog ili psihološki). Trgovina ljudima ostaje izazov u BiH. Žrtve trgovine ljudima utočište traže u sigurnim kućama.

Unapređenje obezbjeđenja najosnovnijih potreba za one koji su u opasnosti od siromaštva kroz javne kuhinje u BiH - U 2018. godini 17.000 ljudi koristilo je usluge dvadeset javnih kuhinja Crvenog križa širom BiH⁸. Kuhinje su u prosjeku pripremale 3 miliona obroka godišnje. Koriste ih ljudi koji su u najvećem riziku od siromaštva u BiH, a imaju pravo na jedan obrok dnevno⁹. Tokom pandemije zabilježen je i

¹ Posljednja anketa obavljena je 2015. godine i obuhvatila je 7.702 domaćinstva: 4.643 u FBiH, 2.607 u RS i 452 u BD.

² MLJPI procjenjuje da 4.008 romskih porodica i 19.295 Roma spada u ugroženu kategoriju.

³ Situaciona analiza o položaju djece u Bosni i Hercegovini, UNICEF, mart 2020.

⁴ Prema podacima BHAS-a u BiH postoji 109 Centara za socijalni rad (59 u FBiH, 49 u RS i 1 u BD BiH). U FBiH postoji 20 drugih službi socijalne zaštite, koje imaju ulogu i zadatak Centara za socijalni rad, tako da je ukupan broj Centara za socijalni rad u FBiH 79.

⁵ Anketa UNICEF-a procjenjuje da je 13% ispitanika iz uzorka izjavilo da nije u mogućnosti da koristi usluge socijalne zaštite.

⁶ https://arsbih.gov.ba/wp-content/uploads/2020/06/200206-Bosnia-and-Herzegovina-GREVIO-REPORT_ENG.pdf

⁷ U cijeloj BiH postoji ukupno osam Sigurnih kuća. Vode ih nevladine organizacije i finansiraju se donacijama u svim slučajevima, osim u Kantonu Sarajevo, gdje se Sigurna kuća finansira 60% iz budžeta Kantona. Osim toga, iz budžeta Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice za 2019. godinu je izdvojeno 51.129 eura za sigurne kuće za pokrivanje troškova režija.

⁸ Pored toga, tu su i kuhinje nevladinih organizacija: Merhamet (20 kuhinja koje također imaju za cilj vrhunsku hranu za migrante i koje opslužuju u prosjeku 8000 ljudi), Imaret, Caritas (u Sarajevu i Zenici), Pomozi.ba, Dobrotvor itd.

⁹ Takozvane Naše kuhinje, javne kuhinje Crvenog krsta nalaze se u Sarajevu, Mostaru, Banjaluci, Bijeljini, Vlasenici, Tesliću u Bileći.

zabrinjavajući trend da mladi ljudi koriste javnu kuhinju. U Lukavcu je uspostavljena posebna javna kuhinja za djecu (djelimično finansirana od strane općine Lukavac) i za vrijeme pandemije bilježi porast poziva za njenim uslugama. Treba napomenuti da su potrebe mnogo veće od broja korisnika, jer postoje vrlo stroga pravila ko može imati koristi od besplatnog obroka. Sve se više razmatra opcija paketa hrane za one koji ne ispunjavaju uslove, ali su još uvijek u potrebi. Vrlo mali broj javnih kuhinja se sufinansira iz kantonalnih ili entitetskih budžeta. Kanton Sarajevo sufinansira troškove javnih kuhinja preko Ministarstva rada i socijalne politike¹. Procjenjuje se da jedan korisnik javne kuhinje košta 40 KM mjesečno za budžet Kantona Sarajevo. Vlada Unsko-sanskog kantona preko Ministarstva zdravstva, rada i socijalne politike sufinansira i rad javnih kuhinja. Za ovu namjenu izdvojila je iznos od 10.000 KM u 2020. godini i 20.000 KM u 2021. godini. Kuhinje se prvenstveno oslanjaju na donacije građana, dijaspora², i privatnih poduzeća. Potreba za korištenjem javnih kuhinja tokom pandemije uvelike je porasla. U oktobru 2020. godine objavljeno je da je broj korisnika povećan za najmanje 10%, prvenstveno zbog nezaposlenosti i povećane ugroženosti cijelih porodica kao posljedica toga. Očekuje se da će se pritisak nastaviti u 2021/2022, što će dovesti do povećane potrebe za finansiranjem.

Podsticanje ekosistema socijalnog poduzetništva (SE) i pratećeg političkog, pravnog i institucionalnog okvira, koji bi se mogao koristiti i za rješavanje kako visoke nezaposlenosti tako i socijalne isključenosti i ugroženosti, u ranoj je fazi razvoja u BiH, s većinom postojećih SE koja su u ranoj fazi ili fazi validacije svog razvoja.³ Ova SE su mlada i finansijski i tehnički nespremna za inicijative održivog rasta. Praktično svim SE treba pristup tehničkim vještinama za strateški razvoj, tržišnu orijentaciju i brendiranje, kao i planiranje investicija. Sektor pati od neadekvatne institucionalne podrške, ponekad izazovnog i neravnomjerno implementiranog zakonskog okvira, ovisnosti o finansiranju iz bespovratnih sredstava, bez poreskih olakšica i nedostatka jasne koordinacije u cijeloj zemlji.

S obzirom na visoku nezaposlenost i socijalnu isključenost u BiH koja je dodatno pogoršana pandemijom, **treba iskoristiti i podržati potencijal socijalnog poduzetništva za inovacije i pružanje širokog spektra solidarno zasnovanih dobara i usluga. To bi posebno trebalo uključivati aspekte inovacija i transfera tehnologije, gdje god je to moguće.** Općine mogu igrati važnu ulogu u podršci SE i stimuliranju međusektorskih partnerstava kako bi se iskoristilo znanje i resursi na lokalnom nivou. Sve u svemu, ocijenjeno je da okruženje u BiH relativno podržava socijalna poduzeća i da postoji stvarni potencijal unutar ekosistema za razvoj energičnog sektora.⁴ To će zauzvrat dovesti do društvenih i ekonomskih koristi od potencijalne pozitivne uloge SE u BiH u oporavku nakon pandemije, te će dovesti do poboljšanja društvenih struktura društva, uz smanjenje ranjivosti.

ROMI: Prema podacima Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice, ukupna stopa zaposlenosti Roma je zapanjujuće

niskih 11%, a 2020. godine u BiH je 3.278 nezaposlenih Roma. Položaj Roma koji aktivno traže posao (registrovani kod službi za zapošljavanje) dodatno se pogoršavao tokom pandemije. Prema MHRR analizi općih pokazatelja o Romima, postoji dodatnih 5.500 odraslih Roma, koji su nezaposleni ili uključeni u neformalne oblike rada. Bez ubrzanja i povećanja broja programa zapošljavanja Roma, socijalna isključenost i siromaštvo sa kojima se svakodnevno suočavaju vjerovatno će se još više povećati.

EU će podržati sektor u odgovoru na mnoštvo neposrednih izazova nakon pandemije koji se odnose na socijalnu zaštitu, smanjenje siromaštva i inkluzivnost. To će biti urađeno kroz ciljanu, društveno-sektorsku i kombinovanu podršku institucionalnim strukturama, kao i direktnu podršku najugroženijim grupama u društvu koje su najviše pogođene pandemijom. **Dodana vrijednost EU** bit će komplementarna sa već postojećom i planiranom podrškom vlade. Štaviše, podrška EU će doprinijeti zatvaranju finansijskog jaza za prijeko potrebne programe. Osim toga, osigurat će veću efikasnost, obim i brzinu isporuke, doprinoseći poboljšanju dobrobiti i blagostanja najugroženijih građana BiH nakon pandemije.

Opis glavnih aktera

Uloga institucija na državnom nivou u oblasti socijalne zaštite je koordinacija aktivnosti, usaglašavanje planova entitetskih vlasti i definiranje strategija na međunarodnom nivou u oblasti socijalne zaštite (nadležnost MCA). MLJPI ima ulogu koja se odnosi na rodna pitanja (uključujući nasilje u porodici), Rome i žrtve trgovine ljudima.

Institucionalne nadležnosti u oblasti socijalne zaštite na nivou entiteta i kantona, uključujući i podjedinicu za socijalnu zaštitu Vlade BD, su: Ministarstvo rada i socijalne politike FBiH, Ministarstvo rada i boračko-invalidske zaštite RS, Ministarstvo zdravstva i socijalne zaštite RS, kantonalna ministarstva socijalne zaštite FBiH i nadležni odjel Vlade BD BiH.

Glavnu ulogu u provođenju socijalne zaštite imaju Centri za socijalni rad, koji su prvi kontakt kod kojih socijalno ugrožena lica traže zaštitu i koji provode zakone i podzakonske akte iz oblasti socijalne zaštite. Socijalna zaštita u BiH obuhvata: (i) socijalno ugrožene osobe (stare i nesposobne osobe, djeca kao ugrožene kategorije: siročad, samohrani roditelj, sa invaliditetom), (ii) osobe sa invaliditetom, (iii) zaštitu civilnih žrtava rata i (iv) zaštitu porodica sa djecom.

Za SE, nadležna ministarstva sa liste ključnih institucija (sektor zapošljavanja), kao i dva fonda: Fond za profesionalnu rehabilitaciju, osposobljavanje i zapošljavanje osoba sa invaliditetom FBiH i Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom RS, bit će uključeni. Što se tiče rodni aktivnosti, glavni akteri su Agencija za ravnopravnost spolova BiH i Gender centri FBiH i RS, uključujući BD BiH.

Ukoliko bude potrebno, u realizaciju će se uključiti i druge institucije i organizacije relevantne za realizaciju planiranih aktivnosti. U skladu sa standardnom praksom, u početnoj fazi implementacije projekta bit će uspostavljen upravni odbor koji će nadgledati napredak u realizaciji aktivnosti. Nadalje, po potrebi će se formirati radne grupe stručnjaka – predstavnika institucija ili organizacija za određene teme/zadatke/aktivnost u okviru predloženih mjera. S obzirom na veliki broj institucija u sektoru kao i broj aktivnosti, bit će formirani upravni odbori koji će osigurati efikasnost, efektivnost i relevantnost mjera koji treba poduzeti.

Komplementarnost sa nacionalnim strategijama

U BiH ne postoje državni strateški dokumenti za oblast socijalne zaštite i socijalne isključenosti.

¹ <https://ckks.ba/centralna-kuhinja/>

² BiH je imala dramatičan pad doznaka u 2020. ERP 2021-2023: Prema trenutno dostupnim podacima za prva dva kvartala 2020. godine deficit tekućeg računa iznosio je 616 miliona KM, što je smanjenje od 14% u odnosu na isti period prošle godine (u vrijeme pripreme osnovnog scenarija podaci CBBiH za treći i četvrti kvartal 2020. godine nisu bili dostupni).

³ https://ec.europa.eu/growth/content/social-economy-eastern-neighbourhood-and-and-western-balkans_en

⁴ Ibid.

Dokument Zajedničke socio-ekonomske reforme za period 2019-2022 naglašava mjere za implementaciju politika koje pružaju mogućnosti mladima, ženama i ugroženim kategorijama.

Politika u oblasti invalidnosti u Bosni i Hercegovini (2008) daje osnovne smjernice za jačanje socijalne inkluzije osoba sa invaliditetom u Bosni i Hercegovini. Dalje se navodi da su socijalne usluge nerazvijene i sistematski neregulirane. U većini slučajeva, postojeći kadrovski i institucionalni mehanizmi su neadekvatni u odnosu na potrebe.

Strategija rješavanja problema Roma Bosne i Hercegovine stavlja naglasak na nediskriminaciju Roma i podizanje svijesti o neophodnosti uključivanja Roma u sve društvene procese u BiH. Akcioni planovi za Rome u Bosni i Hercegovini posebno su usmjereni na oblasti obrazovanja, zapošljavanja, stanovanja i zdravstvene zaštite (Akcioni plan za rješavanje romskih pitanja u oblastima zapošljavanja, stanovanja i zdravstvene zaštite, Okvirni akcioni plan o obrazovnim potrebama Roma). MLJPI je finaliziralo nacrt Akcionog plana BiH za socijalno uključivanje Roma i Romkinja za period 2021-2025 na osnovu regionalne Deklaracije o integraciji Roma (2019). Akcioni plan ima pet relevantnih ciljeva: (i) jačanje sistema podrške, koordinacije i praćenja u cilju smanjenja diskriminacije Roma i Romkinja, (ii) poboljšanje zapošljivosti i zapošljavanja Roma i Romkinja, (iii) poboljšanje životnih uslova romskog stanovništva u BiH, (iv) poboljšanje dostupnosti i kvaliteta zdravstvene zaštite za pripadnike romske populacije u BiH, i (v) poboljšanje obuhvata obrazovanjem Roma i Romkinja kroz efikasniju implementaciju Okvirnog plana obrazovnih potreba.

Revidirana Strategija o implementaciji Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma (2010) ima opći cilj da angažuje državne vlasti i civilno društvo na svim nivoima i u svim sektorima u koordiniran i prioritetan plan za provedbu obaveza preuzetih u Aneksu VII Dejtonskog mirovnog sporazuma, kako bi se identifikovale i otklonile preostale prepreke u rješanju za najugroženije raseljene i povratničke porodice. Postoji i Mapiranje ranjivosti i potreba povratnika i interno raseljenih lica u odabranim zajednicama koje daje informacije o povratničkom i interno raseljenom stanovništvu i njihovim potrebama, kao i Analiza potreba šticećenika u kolektivnim centrima.

Set preporuka za integraciju perspektive ravnopravnosti spolova u proces planiranja, donošenja i provođenja odluka i planova u borbi protiv pandemije COVID-19 izradili su Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH i Agencija za ravnopravnost spolova BiH. Preporuke se fokusiraju na: radno angažovanje žena, ekonomski razvoj, prevenciju i zaštitu od rodno zasnovanog nasilja i ravnopravnu zastupljenost spolova u organima odlučivanja.

2.3. Relevantnost i komplementarnost sa strategijama koje podržavaju ključni nacionalni akteri

Zapošljavanje: Akcija ima za cilj postizanje viših nivoa zaposlenosti i kvalifikovanije i otpornije radne snage spremne za nove izazove sa kojima se suočava tržište rada nakon pandemije, što u suštini znači da se nezaposleni, poduzetnici i zaposleni pripremaju u svojoj zapošljivosti da se takmiče u sve 'zelenijoj'/'regenerativnijoj' i digitalnoj ekonomiji. Također ima za cilj da pripremi institucije tržišta rada za efikasnije suočavanje sa izazovima postpandemijskog perioda. Dok podržava bilo koja ekološka inovativna poduzeća, Akcija će također imati za cilj da podstakne razvoj SE i ekoinovativnih poduzeća, u nizu prioriteta oblasti intervencije i po važnosti. Treba napomenuti da će se aktivnosti SE provoditi kroz

intervencije u zapošljavanju i socijalnom sektoru u okviru ovog AD-a.

Socijalna pitanja: Akcija će poboljšati dobrobit i inkluzivnost za najugroženije kategorije koje su posebno negativno pogođene pandemijom, kroz ciljani set akcija, u okviru gore definiranih područja intervencije. Pružit će pomoć za podršku evoluciji koncepta i politike i pravnog okvira za socijalna poduzeća na nivou cijele zemlje, uključujući podršku resursima koji su dostupni SE-ovima. Dobrobit i socijalna zaštita Roma također će se poboljšati, između ostalog, kroz uspostavljanje sistema praćenja kako bi se Romima i drugim ugroženim kategorijama omogućilo da ostvare svoja prava.

Sektorski pristup

Sektor se sastoji od dva podsektora: zapošljavanja i socijalne politike. Obuhvata tijela i institucije na svim nivoima vlasti u BiH koji su nadležni u oblastima koje pokrivaju podsektori. MCA ima ulogu vodeće koordinacione institucije. Razvoj podsektora u okviru ovog sektora je neravnomjeran i bit će potrebne dodatne aktivnosti na razvoju svih kriterija sektorskog pristupa, u aspektima koji se odnose na unapređenje mehanizma koordinacije, kao i razvoj nedostajućih strateških dokumenata. S obzirom da su zapošljavanje i socijalna zaštita dva različita podsektora u BiH, ne postoji jedinstven strateški dokument koji bi obuhvatio ove dvije oblasti.

Općenito, sistem kreiranja politika u BiH i dalje je fragmentiran. Zakonodavni okvir za srednjoročno planiranje politike i dalje je nedovršen. Koordinacija između Centra vladinih institucija u planiranju politika i razvoju politika je veoma ograničena na svim nivoima uprave.¹ Ostvaren je određeni napredak u usvajanju seta podzakonskih akata koji regulišu godišnje, trogodišnje i strateško planiranje u FBiH, a RS je pojednostavila procedure procjene uticaja propisa na donošenje zakona. Potreban je daljnji napredak u razvoju usklađenih zakonskih odredbi ili metodoloških smjernica za strateško planiranje u cijeloj zemlji; usaglašavanje između centralnih planskih dokumenata kao što su srednjoročni i godišnji program vlade, dokument okvirnog budžeta i akcioni plan za implementaciju prioriteta i usklađivanje ovih dokumenata sa sektorskim strategijama. Pored toga, pravni okvir za inkluzivni razvoj politike zasnovan na dokazima treba poboljšati i dosljedno implementirati, zajedno sa uticajem i kvalitetom analize koja podržava prijedloge politika na svim nivoima.²

U svjetlu gore navedenog, ova Akcija se oslanja na postojeće sinergije između aktera iz različitih sektora na svim nivoima vlasti u BiH u rješavanju socio-ekonomskih posljedica pandemije COVID-19 i dopunjuje druge izvore finansiranja u tu svrhu. Vijeće ministara BiH je, na preporuku Ureda EU, u maju 2020. godine osnovalo **Radnu grupu na visokom nivou za društveno-ekonomski odgovor**, ne samo za rješavanje nekih od izazova u vezi sa krizom COVID-19, već i za poboljšanje procesa koordinacije politike. Sastav Radne grupe je kompaktna kombinacija visokog nivoa, koja okuplja sve ključne igrače u oblasti kreiranja ekonomske politike. Radna grupa osigurava da su naredni ekonomski planovi vlasti vođeni poboljšanim pristupom kreiranju politike i koordinaciji u skladu sa zahtjevima procesa pristupanja EU.

Postojeći zakonodavni okvir u BiH ne uspostavlja u potpunosti standarde za praćenje i izvještavanje o ključnim vladinim planskim dokumentima na svakom nivou vlasti, čime se onemogućava javni uvid u rad vlade. Osim zakonskih mjera,

¹ <http://www.sigmaweb.org/publications/Monitoring-Report-2017-Bosnia-and-Herzegovina.pdf>

² Izvještaj EK za zemlju 2020

potrebno je više napora da se podigne svijest o različitim oblicima konsultacija sa javnošću. I dalje je ključno jačanje tehničkih kapaciteta na svim nivoima vlasti o tome kako redovno koristiti javne konsultacije kao alat za kreiranje politike.¹ Specifično za sektor, praćenje napretka reformi se vrši na nivou podsektora.

Zapošljavanje: Ministarstvo civilnih poslova (MCA) je u saradnji sa nadležnim institucijama u BiH izradilo evaluacijski izvještaj o implementaciji Strategije zapošljavanja u BiH 2010-2014. Očekuje se da će se isti mehanizmi za praćenje implementacije koristiti i za novu strategiju za cijelu zemlju, nakon što bude usvojena.

Socijalna pitanja: Monitoring i evaluaciju strateških i akcionih dokumenata u ovom sektoru provode entiteti, kantoni u FBiH i BD BiH. Izvještaji o realizaciji ovih dokumenata ne dostavljaju se Vijeću ministara BiH niti MCA. MCA nema nadležnost niti mehanizam za sistematsko praćenje pitanja i problema koji se mogu javiti u ovom sektoru.

Koordinacija u oblasti rada i zapošljavanja prvenstveno je usmjerena na usaglašavanje entitetskih planova, definiranje strategija, te pripremu i koordinaciju aktivnosti sa nadležnim entitetskim i kantonalnim tijelima i BD BiH.

Koordinacija u oblasti **socijalne zaštite** prvenstveno uključuje nadležna entitetska i kantonalna ministarstva i nadležni organ BD BiH i odnosi se na realizaciju zadataka i aktivnosti koje se provode u entitetima, kantonima i BD BiH. Proces koordinacije se odvija kroz sastanke i razmjenu materijala, dok se sve odluke donose uz saglasnost svih zainteresiranih strana.

2.4. Relevantnost i komplementarnost sa politikom EU i pomoći EU i drugih donatora

Relevantnost i komplementarnost sa politikom EU

Intervencije zapošljavanja predviđene ovom Akcijom u skladu su sa TP1 pod W4 IPA III PF u smislu da će podržati aktivnosti na podsticanju kvalitetnog zapošljavanja i pristupa tržištu rada, smanjiti udio neformalnog zapošljavanja, te promovirati jednakost i nediskriminaciju socijalne zaštite i inkluziju i borbu protiv siromaštva. Pored toga, intervencije predviđene ovom Akcijom kao konačni učinak, imaju za cilj promoviranje socijalne zaštite i inkluzije i borbu protiv siromaštva. Ovo je u bliskoj vezi sa TP1 pod W4, gdje se navodi da specifični cilj IPA III u ovoj oblasti uključuje promociju socijalne zaštite i inkluzije, te borbu protiv siromaštva.

Saopštenje Komisije o "Kredibilnoj perspektivi proširenja i poboljšanom angažmanu EU na Zapadnom Balkanu"² naglašava izazove s kojima se suočava razvoj privatnog sektora u regiji ZB s naglaskom na njihov učinak na mogućnosti zapošljavanja mladih. U njemu su navedene mjere podrške EU za poboljšani rast i otvaranje novih radnih mjesta, s fokusom na mlade. Također se naglašava da se moraju provoditi ekonomske reforme i rješavati strukturne slabosti, niska konkurentnost i visoka stopa nezaposlenosti.

Saopštenje o proširenju EU iz 2021³ navodi da BiH treba unaprijediti kvalitet obrazovanja i obuke, posebno ubrzati modernizaciju nastavnih planova i programa u cilju boljeg usklađivanja sa potrebama tržišta rada.

Ekonomske investicione plan (EIP) za Zapadni Balkan naglašava da postoji potreba da sve države ZB poboljšaju učešće na tržištu rada, posebno mladih i žena, grupa u nepovoljnom položaju i manjina, posebno Roma, kao

prioritet, kako bi mogli snažno doprinijeti ekonomskom rastu. Konkretnije, EIP-ovi – Vodeća inicijativa 10: Garantni fond za mlade (YGF) cilja na NEET (mlade koji nisu zaposleni, nisu u obrazovanju ili obuci), sa dodatnim fokusom na 25-29-godišnjake, gdje imamo veće stope NEET-a i neusklađenost vještina. Postoji pet ključnih komponenti YGF-a: (i) pristup zasnovan na partnerstvu, (ii) rana intervencija i aktivacija, (iii) mjere podrške koje omogućavaju integraciju tržišta rada, (iv) finansiranje garancije za mlade i (v) kontinuirano praćenje i evaluacija. U kontekstu EIP-a, od vlada Zapadnog Balkana se očekuje da se aktivno angažuju u Fazi 1 YEP-a – Planovi implementacije, gdje zemlje, radne grupe, kreiraju planove implementacije uz podršku EU. Zatim se očekuje da će se oni implementirati prvo kroz pilot fazu (faza 4), a zatim kroz potpunu implementaciju (faza 5).

Analitički izvještaj EK za 2019. navodi da je cjelokupno stanje na tržištu rada u zemlji zabrinjavajuće. Veoma nisko učešće radne snage i stope zaposlenosti, visoka nezaposlenost i nedovoljna zaposlenost su duboko ukorijenjene pojave. Javnim službama za zapošljavanje nedostaju administrativni i finansijski kapaciteti za sprovođenje aktivnih politika tržišta rada. Nedostatak ljudskih resursa i finansija onemogućava ih da sprovedu sveobuhvatne aktivne politike tržišta rada. Potrebne su posebne mjere za modernizaciju i harmonizaciju zakona o zdravlju i sigurnosti na radu u cijeloj zemlji kako bi se uskladili sa *acquis-em* EU. Izvještaj Komisije za 2021. godinu ponovo je pozvao relevantne institucije širom BiH da bolje koordiniraju svoje napore u rješavanju ozbiljnih izazova u pogledu zapošljavanja, socijalne uključenosti i zaštite i smanjenja siromaštva. Što se tiče osoba sa invaliditetom, istaknuto je da je institucionalno zbrinjavanje i dalje prevladavajuće.

Zajednički zaključci ekonomskog i finansijskog dijaloga između EU i Zapadnog Balkana i Turske⁴ pozivaju BiH da poduzme hitne mjere za očuvanje zaposlenosti, te da ojača kapacitete i ljudske resurse biroa za zapošljavanje kako bi se osigurala aktivnija podrška registrovanim tražiteljima posla, uključujući pojačano pružanje aktivnih politika tržišta rada, posebno obuke, dokvalifikacije i prekvalifikacije.

Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) Bosne i Hercegovine i država članica EU uređuju se odnosi u pogledu migracija radne snage, uslova rada, odnosno zdravlja i sigurnosti na radu, reforme politike zapošljavanja, socijalne sigurnosti, kao i harmonizacije zakonodavstva u ovoj oblasti. Članom 99. SSP-a propisano je da će strane sarađivati kako bi olakšale reformu politike zapošljavanja u BiH, u kontekstu jačanja ekonomskih reformi i integracije.

U oblasti socijalne politike, poboljšani pristup uslugama socijalne inkluzije i socijalnog uključivanja Roma predviđenih ovom Akcijom, doprinosi odlučnim naporima potrebnim za zaštitu manjina i borbu protiv diskriminacije, posebno Roma – za koje društvenu uključenost treba snažnije promovirati, kako se navodi u **Strategiji za Zapadni Balkan (2018)**. Intervencije u okviru ove Akcije doprinijet će jačanju sistema socijalne zaštite u BiH, što je direktno povezano sa zaključcima **Analitičkog izvještaja za 2019. godinu**, gdje se navodi da je i pored visokog siromaštva i socijalnih izazova vezanih za siromaštvo, sistem socijalne zaštite nedovoljno razvijen, dok je efikasnost socijalnih transfera ograničena. U izvještaju se također ističe da je potrebno ojačati administrativne kapacitete Centara za socijalni rad, jer oni koordiniraju multisektorsku podršku. Socijalna pomoć mora biti bolje usmjerena i mora biti zasnovana na potrebama. Potrebno je ojačati modele alternativne socijalne brige u zajednici. Institucionalno

¹ Ibid.

² COM(2018) 65 završno

³ SWD(2021) 291 završno /2

⁴ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9319-2018-INIT/en/pdf>

zbrinjavanje i dalje preovladava u odnosu na osobe sa invaliditetom, a usluge unutar zajednice koje omogućavaju samostalan život nisu adekvatno podržane. Saradnja između Centara za socijalni rad i biroa za zapošljavanje još nije dobro uspostavljena. Potrebno je poduzeti mjere kako bi se osigurala bolja koordinacija aktivnih politika tržišta rada sa programima socijalne pomoći, da bi se osiguralo nesmetano uključivanje korisnika na tržište rada. Potrebno je ojačati administrativne kapacitete Centara za socijalni rad.

Strateški okvir EU za Rome za ravnopravnost, inkluziju i učešće za period 2020. – 2030. navodi da je EU dužna da zaštiti svoju romsku manjinu od diskriminacije, anticiganstva i socijalne isključenosti. U ovom dokumentu se također navodi da se zajedničkim radom može postići pravi napredak do 2030. godine, stvarajući Evropu u kojoj romski pojedinci i zajednice, u svojoj raznolikosti, imaju jednake mogućnosti u svim sferama života, imaju koristi od društveno-ekonomskog uključivanja i učestvuju podjednako u društvu. **Deklaracija partnera sa Zapadnog Balkana o integraciji Roma¹** u okviru procesa proširenja EU, koju je podržao Zapadni Balkan na Samitu lidera, u okviru serije Samit Zapadnog Balkana u okviru Berlinskog procesa u Poznanju, komplementarna je okviru EU za Rome. Njome se nastoji poboljšati život i uslovi života Roma općenito.

Opći cilj u okviru PF prozora 4 (W4) je jačanje ekonomskog i društvenog razvoja, uključujući **kroz obrazovanje, inovacije, socijalnu inkluziju i politike zapošljavanja**. Jedan od četiri specifična cilja TP posebno je relevantan za ovaj AD: TP1: podsticanje kvalitetnog zapošljavanja i pristupa tržištu rada, smanjenje udjela neformalnog zapošljavanja, kao i promoviranje jednakosti i nediskriminacije, socijalne zaštite i inkluzije i borba protiv siromaštva. Ovaj Akcioni dokument je u skladu sa IPA III PF.

Relevantnost i komplementarnost sa EU i pomoći drugih donatora

S obzirom na broj intervencija u dva sektora, koji se povećao tokom pandemije, bit će od izuzetnog značaja bliska koordinacija kako bi se osigurala sinergija djelovanja između pomoći EU i drugih donatora, te dogovoriti i formalizirati saradnju sa ključnim donatorima i međunarodnim dionicima.

Sektor zapošljavanja

EU finansira (IPA 2019) i ILO (Međunarodna organizacija rada) implementira Podršku EU lokalnim partnerstvima za zapošljavanje - faza II (LEP II) (4 miliona eura, od čega je 3,2 miliona eura predviđeno za grantove) koja se fokusira na razvoj lokalnih partnerstava za zapošljavanje kako bi se pružili programi za aktivaciju i integraciju tržišta rada u skladu sa specifičnim lokalnim potrebama. Posebna pažnja će biti posvećena tehničkoj pomoći i izgradnji kapaciteta lokalnih biroa za zapošljavanje za korištenje LEP-a kao alata za razvoj aktivnih mjera tržišta rada u skladu sa lokalnim potrebama. Očekivani period implementacije projekta je januar 2021. – decembar 2023. Očekuje se stvaranje 20 novih lokalnih partnerstava, obučavanje više od 1600 osoba i otvaranje najmanje 600 novih radnih mjesta.

IPA 2016, EU projekat Jačanje kapaciteta institucija tržišta rada unapređenjem metodologije istraživanja tržišta rada, Bosna i Hercegovina, ima za cilj stvaranje efikasnijeg tržišta rada u BiH pružanjem pomoći za jačanje kapaciteta institucija tržišta rada. Time bi se trebali postići sljedeći rezultati: (1) Operativni sistemi za praćenje i evaluaciju potreba

tržišta rada; (2) Provedena procjena djelotvornosti mjera postojećeg aktivnog tržišta rada sa uporednim pregledom; (3) Osposobljeno osoblje institucija tržišta rada za efikasnije provođenje aktivnih mjera tržišta rada usmjerenih na saradnju sa poslodavcima i pružanje usluga; (4) Poboljšana razmjena informacija o ponudi i potražnji radne snage u skladu sa međunarodnim standardima; (5) Pružena podrška u izradi strateškog okvira. Period implementacije projekta je septembar 2020 – august 2022. U okviru IPA 2020, Rezultat 2: Planirana je podrška efikasnim i ciljanim aktivnim mjerama tržišta rada za mlade, žene na selu i ugrožene kategorije nezaposlenih (dugotrajno nezaposlene, osobe sa invaliditetom i Rome) na svim nivoima vlasti.

Projekat Platforme za zapošljavanje i socijalna pitanja (ESAP 2) je regionalni projekat koji finansira EU, a zajednički provode Vijeće za regionalnu saradnju i Međunarodna organizacija rada (ILO). ESAP 2 je nastavak originalnog ESAP projekta koji je implementiran u regiji od 2016. do 2019. godine i ima za cilj da se nadoveže na svoja dostignuća. Glavni korisnici RCC-ovog dijela projekta su ministarstva za rad i socijalna pitanja i javne službe za zapošljavanje šest ekonomija Zapadnog Balkana. Projekat je također partner sa kolegama iz oblasti rada i socijalnih pitanja u Evropskoj uniji (EU). Nakon završetka 1. faze, ESAP 2 je zvanično pokrenut u januaru 2020. godine, započevši fazu implementacije uz njegove 3 glavne komponente: (i) neformalno zapošljavanje i rad na crno; (ii) politike i mjere zapošljavanja; i (iii) angažman Zapadnog Balkana u politici zapošljavanja i socijalnoj politici EU. ESAP 2 je također postavljen za poboljšanje mogućnosti zapošljavanja i radnih uslova žena i muškaraca na Zapadnom Balkanu.

Pomoć u okviru ovog AD je komplementarna sa sljedećom **IPA III višekorisničkom pomoći 2021-2022:**

(i) Akcioni dokument za jačanje sistema i politika zapošljavanja, rada i socijalne zaštite na Zapadnom Balkanu sa **SOCIEUX+** (3.000.000 EUR) (Oblast podrške br. 1: Rad i zapošljavanje) - doprinoseći razvoju kvalitetnih aktivnih mjera tržišta rada usmjerenih na određene grupe; kao i na zapošljavanje i učešće osoba sa invaliditetom ili bolestima i razvoj njihovih vještina za njihovu bolju uključenost na tržište rada; i (Oblast podrške br. 2: Socijalna zaštita) – kroz podršku izgradnji kapaciteta centara za socijalne usluge; i (ii) Akcioni dokument za podršku EU **osnovnim pravima Roma** u zemljama Zapadnog Balkana i Turskoj (7.000.000 EUR), doprinoseći boljoj integraciji Roma, njihovoj zapošljivosti i obrazovanju i poboljšanoj socijalnoj zaštiti.

Uz podršku Austrijske razvojne agencije (ADA), ILO provodi zajednički projekat sa UNDP-om u šest ekonomija Zapadnog Balkana koji ima za cilj podršku jačanju kapaciteta institucija tržišta rada (ministarstava nadležnih za rad i zapošljavanje i javnih službi za zapošljavanje) za razvoj politika i mehanizme koji će doprinijeti boljem uključivanju ranjivih kategorija na tržište rada. Projekat: **Promovisanje inkluzivnih rješenja tržišta rada na Zapadnom Balkanu**, započeo je 2018. godine i nalazi se u drugoj fazi implementacije. Jedna od osnovnih aktivnosti je kreiranje portala za učenje za zaposlene u Javnoj službi za zapošljavanje (uključujući menadžment). Portal za učenje će sadržati onlajn kurseve koji samostalno rade na: Praćenju i evaluaciji učinka PES-a, Dizajnu ALMS-a, Vodiču za profiliranje, Segmentaciji klijenata i redoslijedu usluga, Smjernicama za karijeru i Saradnji sa poslodavcima. Kursevi će biti dostupni na b/h/s jezicima i online do kraja 2021.

ILO radi na **Radnom katalogu zanimanja**, pilot projektu koji ima za cilj razvoj kapaciteta institucija tržišta rada da: (i)

¹ <https://www.rcc.int/romaintegration2020/news/323/declaration-of-wb-partners-on-roma-integration-within-the-eu-enlargement-process>

osmišljavaju i upravljaju Radnim katalogom zanimanja zasnovanom na dokazima (OO) za informiranje mladih o zanimanjima i ekonomskim sektorima koji nude dobre izgleda za karijeru; i (ii) koriste podatke praćenja i evaluacije za prilagođavanje intervencija zapošljavanja mladih. Osim toga, na osnovu analize potreba za vještinama i nedostataka kapaciteta kompanija u IT sektoru, kao i kvaliteta i kvantiteta ponude, projekat ILO-a: **Predviđanje vještina u IT sektoru** će razviti strateški plan sektorskih vještina sa učešćem svih relevantnih zainteresiranih strana. Identificirat će se prioritete intervencije na nivou politike, institucija, pružaoca obrazovanja i kompanije, s ciljem smanjenja neusklađenosti vještina i razvoja vještina potrebnih za razvoj IT sektora.

ILO, UNDP, UN Women, UNICEF i WHO udružili su snage kako bi izgradili **ekosistem finansiranja SDG-a u Bosni i Hercegovini u okviru Zajedničkog SDG fonda**. Ekosistem finansiranja SDG-a je mreža različitih zainteresiranih strana koja omogućava stvaranje dodatnih sredstava za promociju i postizanje ciljeva održivog razvoja (SDG). Doprinos ILO-a ovom zajedničkom programu fokusira se na dovođenje dodatnih resursa za SDG 8 Promoviranje održivog, uključivog i održivog ekonomskog rasta, pune i produktivne zaposlenosti i dostojanstvenog rada za sve. Konkretnije, ILO će doprinijeti analizi rezultata i multiplikatora zaposlenosti kako bi se razumjeli uticaji alternativnih politika na zapošljavanje u različitim granama privrede.

Sljedeći relevantni projekti se finansiraju i provode u okviru švedske pomoći BiH - Strategija rezultata reformske saradnje Švedske sa Istočnom Evropom, Zapadnim Balkanom i Turskom 2014 – 2020, koja je i dalje na snazi do usvajanja nove strategije: 1. Integrirane usluge zapošljavanja, koje implementira Svjetska banka (završava se u oktobru 2022.) sa ciljem otvaranja novih radnih mjesta kroz: (i) uspostavljanje povjereničkog fonda za pružanje usluga upravljanja za mikro i mala poduzeća i pružanje privatnih usluga zapošljavanja osobama koje traže posao i zapošljavanje u firmama; i (ii) evaluacija uticaja privatnih usluga i ishoda zapošljavanja koji su rezultat projektnih aktivnosti. Projekat nije samo pokrenut da ublaži socio-ekonomske posljedice COVID-19, već će olakšati zapošljavanje; 2. Pomoć koja se razmatra: Pобољшање учешћа жена на тржишту рада, koje će implementirati Svjetska banka. Slično tome, projekat nije usmjeren samo na ublažavanje posljedica COVID-19, već ima za cilj olakšati zapošljavanje fokusirajući se na žene koje su neaktivne u radnoj snazi. Potrebno je osigurati koordinaciju sa ovim projektima. Pored toga, bit će neophodna bliska koordinacija i saradnja sa drugim švedskim ambasadama i drugim donatorima i lokalnim zainteresiranim stranama kao što je MOZAIK¹ i KULT², koji su već aktivni u oblasti SE i zapošljavanja mladih.

Socijalni sektor

EU je, u okviru Poziva za podnošenje prijedloga za podršku postojećim i novoosnovanim mrežama Organizacija civilnog društva (OCD) u različitim oblastima (objavljen 17.12.2019.), a koji je dodijeljen u februaru 2020. godine, odlučila pružiti podršku trima nevladinim organizacijama u oblastima relevantnim za pomoć koja će biti osigurana u okviru ovog AD: (i) Doprinos OCD-ova poboljšanju uticaja poduzetništva na društveno-ekonomski razvoj projekta BiH-

EISE, Udruženja poslodavaca FBiH i RS (0,5 miliona eura, trajanje 36 mjeseci); (ii) EMPOWER – Osnaživanje organizacija civilnog društva u socijalnoj inkluziji osoba sa invaliditetom, vodeći implementator CARITAS (0,38 miliona eura, trajanje 36 mjeseci); i (iii) Bolja socijalna inkluzija kroz ojačanu mrežu IRIS OCD, LIR civilno društvo (0,47 miliona eura, implementacija 36 mjeseci). Trenutno je u toku i projekat (CSF 2017): Razvoj socijalnog poduzetništva od strane OCD sa glavnim ciljem stvaranja povoljnog ambijenta za razvoj socijalnog preduzetništva. Treba uspostaviti blisku saradnju sa ovim inicijativama u procesu pisanja Projektnog zadatka u okviru ove Akcije, kako bi se osiguralo da su relevantni nalazi, preporuke i podaci uključeni tamo gde je to potrebno.

Projekat EU: Analiza potreba za Centre za socijalni rad u Bosni i Hercegovini (IPA 2016) je u realizaciji. Koristit će se kao osnova za razvoj projekata vezanih za implementaciju outputa "Unaprijeđeni kapaciteti Centara za socijalni rad za adekvatan rad sa korisnicima i jačanje vaninstitucionalnih oblika socijalne zaštite na svim nivoima vlasti" iz IPA 2020 Akcionog dokumenta Podrška EU obrazovanju, zapošljavanju i socijalnoj politici. Uzet će se u obzir prilikom razvoja specifičnih aktivnosti u okviru ove Akcije. Realizacija ovog projekta počela je 15. septembra 2020. godine, a završetak se očekuje u martu 2021. godine. Glavni korisnici projekta su resorna ministarstva u oblasti socijalne zaštite na entitetskom nivou.

UNICEF ima tekuće i planirane aktivnosti vezane za socijalni sektor u okviru ove Akcije. Fokus je na: (i) uspostavljenim sistemima pružanja socijalnih usluga (institucionalnih i vaninstitucionalnih) za podršku ranjivim grupama pogođenim pandemijom (djelimično finansirano preko DG NEAR), i (ii) dječijoj zaštiti: osigurati kontinuitet usluga dječije zaštite; ublažiti rizike od svih oblika nasilja i zlostavljanja djece; i baviti se mentalnim zdravljem i psihosocijalnom podrškom (MHPSS) i prevencijom stigme. BiH je uključena i u komparativnu analizu koja pokriva Zapadni Balkan, Ukrajinu i Moldaviju u kojoj se procjenjuje uticaj COVID-19 na socijalnu zaštitu koja pokriva aspekt socijalnih doprinosa koji se odnosi na radni odnos. Nalaz iz ovog izvještaja (ILO) treba koristiti u fazi izrade projektnog zadatka. Nacrt zadatka za analizu SE u BiH već postoji u MCA. To bi se trebalo koristiti kao referentna tačka za daljnje definiranje ove Akcije.

2.5. Naučene lekcije i veze sa prethodnom finansijskom pomoći

U oblasti **zapošljavanja**, projekat (EU) LEP Faza 1 razvio je i implementirao 19 lokalnih inicijativa za zapošljavanje u periodu 2016-2019. Obučeno je i usavršavano 1600 osoba, a posao je našlo 512 osoba. Ishodi, rezultati i nalazi kao što su važnost razvoja partnerstava i programa na lokalnom nivou, u skladu sa specifičnim potrebama na terenu, potreba za daljnjom izgradnjom i jačanjem kapaciteta biroa za zapošljavanje, razmatrani su tokom procesa osmišljavanja za ovu Akciju.

Nalazi iz nadolazećih studija i procjena, kao što je Brza procjena uticaja na zapošljavanje i odgovori politike ILO-a; analitika za Strategiju zapošljavanja FBiH 2021-2027, te brza STED analiza u IT sektoru sa fokusom na potrebe za vještinama, nedostatke u kapacitetima poduzeća i akcije za smanjenje neusklađenosti vještina, nisu bili spremni kao konačni dokumenti na vrijeme za osmišljavanje ove Akcije, ali treba da se koristi za definiranje specifičnih aktivnosti u okviru intervencija zapošljavanja.

Socijalni sektor je proteklih godina dobio značajnu pomoć EU i drugih donatora (bilateralnu i multilateralnu), posebno usmjerenu na izgradnju mehanizama socijalne

¹ Fondacija Mozaik koristi pomoć švedske vlade: Kolektivni uticaj na mlade; rad preko platforme za online učenje lonac.ba i dva inkubatora u Sarajevu i Banja Luci.

² Institut KULT ima koristi od pomoći Vlade Švedske: Oživljavanje budućnosti kroz rad s mladima i (ciljano) liderstvo mladih. Cilj mu je obuhvatiti 5000 mladih širom BiH.

uključenosti i socijalne zaštite. U oblasti socijalne zaštite realizirana su dva projekta finansirana u okviru IPA: IPA 2011 projekat: Podrška pružaocima socijalnih usluga i IPA 2014 projekat Transformacija ustanova za brigu o djeci i prevencija razdvajanja porodica. Realizacija navedenih projekata doprinijela je jačanju vaninstitucionalnih oblika socijalne zaštite, a samim tim i procesu deinstitucionalizacije socijalne zaštite za različite kategorije korisnika. Projekti su pružili pomoć nekim od Centara za socijalni rad kako bi usmjerili zaštitu svojih korisnika ka jačanju oblika socijalne zaštite koji su bolji za korisnike, kao što je smještaj u drugu porodicu ili pružanje usluge pomoći u kući za starije i nemoćne. Značajan napredak je napravljen u oblasti izgradnje kapaciteta za profesionalce u socijalnom sektoru u FBiH i RS u pružanju obuka u partnerstvu sa različitim nevladinim organizacijama, i to: Metodologija upravljanja slučajem, Metodologija fokusirana na prava djece, obuka hranitelja zasnovana na PRIDE metodologiji (sve u partnerstvu Federalnog ministarstva rada i socijalne politike i Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite RS sa SOS Dječijim selima Bosna i Hercegovina). SOTAC baza podataka je poboljšana alatima za upravljanje predmetima.

Socijalno poduzetništvo: Ostvaren je napredak u izgradnji infrastrukture neophodne za podršku razvoju SE u BiH. Akteri OCD kao što su Centar za promociju civilnog društva (CCSP), Fondacija Mozaik, Projekat zapošljavanja mladih (YEP), Fondacija za socijalnu inkluziju u Bosni i Hercegovini (SIF u BiH) i drugi, aktivno stvaraju infrastrukturu podrške. Mnogim pruženim uslugama nedostaje koherentna i koordinirana strategija što se negativno odražava na pojedinačne projekte. Pojava mreža SE predstavlja priliku za partnersku podršku, zagovaranje i povećanu vidljivost. Za ove mreže je ključno da izgrade zajedničko vlasništvo i samoodrživost. Akteri SE moraju izgraditi povjerenje i mehanizme koordinacije kako bi udružili snage umjesto da se preklapaju.

3. OPIS AKCIJE

3.1. Planirani rezultati i logika intervencije

Ako se razvije **nova**, postpandemijska ALMM, usredsređena na ponudu radne snage i usklađivanje, i podrže ciljane grupe za bolji pristup formalnom zapošljavanju s obzirom na buduću, "zelenu i digitalnu" ekonomiju; uspostavi politika socijalnog poduzetništva i pravni okvir, te dodatno ojača postojeći ekosistem SE kroz dodatno finansiranje, te uspostave ojačani sistemi pružanja socijalnih usluga (institucionalnih i vaninstitucionalnih) za podršku ranjivim grupama pogođenim pandemijom, **i uz sve pretpostavke**, uključujući poboljšanje zdravstvene situacije u Evropi i ostatku svijeta tokom druge polovine 2021. godine, omogućava se postepeni oporavak privredne aktivnosti, što dovodi do povećanja aktivnosti izvoznih kompanija i sprječavanja značajnog pada direktnih stranih ulaganja, a doznake **se ostvare, to će dovesti do:** (Ishod 1) olakšanog zapošljavanja nakon pandemije i podstaknutog pristupa tržištu rada, i (Ishod 2) smanjena ranjivost ciljanih grupa, njihove socio-ekonomske nezavisnosti i blagostanja potaknutih nakon pandemije **jer** će olakšati i podržati povećanje broja zaposlenih osoba u BiH, te povećanu podršku za najugroženije u ciljanim kategorijama.

Ako se olakša zapošljavanje nakon pandemije i podstakne pristup tržištu rada kao podrška sve otpornijoj regenerativnoj / cirkularnoj ekonomiji, a ranjivost ciljanih grupa se smanji, a njihova socio-ekonomska nezavisnost i blagostanje potaknu nakon pandemije, a **pretpostavke se ostvare, Akcije će doprinijeti ublažavanju negativnih društvenih posljedica pandemije COVID-19 u BiH i podržati zeleni i digitalni društveno-ekonomski oporavak.**

3.2. Indikativni tip aktivnosti

Podsektor 1: Zapošljavanje – Indikativne aktivnosti

A. Aktivne mjere tržišta rada

- Ponuda radne snage: **dokvalifikacija, prekvalifikacija i obuka, obuka na radnom mjestu i obuka u učionici.**

Cilj je povećati priliv u zapošljavanje, povećati produktivnost i kvalitet posla nakon pandemije. Dokvalifikacija i obuka posebno su relevantni za one koji potencijalno mogu izgubiti posao i one koji su već nezaposleni – zapošljavanje nakon otpuštanja radnog viška se čini najrelevantnijim u ovom trenutku (to uključuje pripravnštvo i radno iskustvo). Saradnja sa srednjim školama i privrednicima u BiH će također biti ojačana kroz ciljani set mjera¹. Tačan sadržaj AMTR će biti definiran kroz Projektni zadatak, u saradnji sa JZZ).

Iako u potpunosti uzima u obzir realnost nakon pandemije u vezi sa ponudom radne snage, AMTR će, između ostalog, graditi na odnosima između stručnih škola i poslodavaca, odražavajući potrebe tržišta rada u realnom vremenu. Osim toga, bit će razvijen i implementiran poseban set mjera za zapošljavanje kako bi se omogućila zelena tranzicija u BiH. Ove ALMM će biti usmjerene i na zapošljavanje i samozapošljavanje za reciklažu, zelenu energiju, organsku poljoprivredu, održivost parkova prirode, itd. Pored toga, pružit će se podrška za **unapređenje vještina i vještina za poslove budućnosti** (posebno među mladim ljudima) u vezi sa brzorastućim industrijama (IKT industrija, sektor turizma, itd.).

Ova mjera je povezana sa konkurentnošću i reformama obrazovnog sektora jer bi se usavršavanje trebalo zasnivati na procjeni potreba prioritarnih/visoko potencijalnih industrija. Potrebno je osigurati vezu sa aktivnostima razvoja privatnog sektora AD 2021, posebno što se odnosi na obuku žena i mladih poduzetnica inovativnih biznisa i start-upova.

-Usklađivanje rada: traženje posla (javne službe za zapošljavanje), usluge posredovanja kod poslodavca, savjetovanje i praćenje.

Cilj je poboljšati efikasnost traženja posla i priliv u sferu zaposlenja. Programi pomoći u traženju posla su prikladniji kao dio srednjoročnih mjera nakon krize. Akcije koje su identifikovale podgrupe uključuju mjere koje mogu pomoći u sprječavanju izgubljene generacije ublažavanjem očekivanog porasta nezaposlenosti uz intervencije usmjerene i na pojedince i na poduzeća.

Aktivnost će se fokusirati na pružanje posredničkih usluga i savjetovanja za ciljane grupe (vidi dolje). Pored toga, predviđena je fokusirana izgradnja kapaciteta javnih službi za zapošljavanje kako bi se olakšala implementacija ALMM zelene tranzicije kroz najbolju praksu EU, kao i modul o EIP YG za povećanje njihovih kapaciteta za podršku implementaciji Akcionog plana za YG.

Ciljne grupe za obje aktivnosti bi, između ostalog, trebale uključivati: (i) mlade, (ii) žene, (iii) dugotrajno nezaposlene osobe - registrovane 12 mjeseci i duže; (iv) ugrožene kategorije nezaposlenih, kao što su osobe sa invaliditetom, Romi, žrtve nasilja u porodici, (v) osobe sa niskim kvalifikacijama - srednje obrazovanje i niže kvalifikacije; i (vi) lica sa najbrojnim zanimanjima na evidenciji PES-a.

¹ U okviru Zavoda za zapošljavanje RS djeluju Centri za informiranje, savjetovanje i obuku, koji mladim nezaposlenim licima i dugotrajno nezaposlenim licima pružaju usluge savjetovanja, informiranja i obuke (CISO) za aktivno traženje posla u svrhu bržeg zapošljavanja, i to kroz pojedinačni i grupni rad. CISO kontinuirano provode aktivnosti sa učenicima završnih razreda osnovnih i srednjih škola kojima je potrebna profesionalna orijentacija / usluge vođenja karijere.

Pomoć će biti pružena kao kombinacija: (i) **tehničke pomoći** i (ii) **grantova**.

Podsektor 2: Socijalno – indikativne aktivnosti

B. Podrška uspostavljenim sistemima pružanja socijalnih usluga (institucionalnih i vaninstitucionalnih)

- Centri za socijalne usluge – izgradnja kapaciteta radne snage za pružanje socijalnih usluga, uključujući u oblasti krize, odgovora na pandemiju i oporavka;

- Institucije podrške za ugrožene grupe pogođene pandemijom, kao što su (i) javne kuhinje/drugi pružaoci pomoći za najugroženije, (ii) podrška žrtvama nasilja u porodici i trgovine ljudima.

U okviru predviđene indikativne aktivnosti (ii), treba izvršiti detaljnu procjenu potreba u cijeloj zemlji. Okvir **Sigurne kuće** također treba procijeniti, uključujući opcije za njegovu podršku (definiranje pravnog okvira i finansijska pomoć/održivost). Treba pružiti podršku programima koji se odnose na implementaciju Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, kao što su podrška provođenju psihosocijalnog tretmana sa počiniocima nasilja u porodici, rad sa žrtvama i porodicama itd.

C. Socijalno poduzetništvo

- Aktivnosti će se fokusirati na podršku **SE sistemu u BiH** kroz tehničku pomoć za: (i) podršku u politici, pravnim i institucionalnim okvirima i mehanizmima koordinacije, (ii) izgradnju kapaciteta za postojeće SE i mehanizme podrške za nove SE, i (iii) finansiranje kroz grantove¹, sa posebnim fokusom na pionirsko SE u oblastima koje se odnose na inovacije, tehnološki transfer i eko-biznis.

D. Podrška implementaciji Akcionog plana za Rome 2021-2025

Očekuje se da će specifične mjere koje će biti u fokusu pomoći biti sljedeće:

-Jačanje sistema podrške, koordinacije i praćenja Akcionog plana, čime se smanjuje diskriminacija Roma i Romkinja i suzbija "anticiganizam";

-Poboljšanje i povećanje mogućnosti zapošljavanja za romsku populaciju (komponenta zapošljavanja)

-Olakšavanje socijalnih mjera predviđenih Akcionim planom: Studija o sigurnim i sanitarnim uslovima u romskom naselju, da posluži kao input za stambene mjere Plana; i

-Izrada Studije o pristupu zdravstvenim uslugama Roma, koja pokriva pitanja imunizacije, smrtnosti novorođenčadi, pothranjenosti male djece, indeksa rasta i razvoja, itd. To će poslužiti kao input za zdravstvene mjere Plana.

Pomoć će biti pružena kroz **tehničku pomoć i grantove**. U daljnjem definiranju svih aktivnosti treba uzeti u obzir nalaze i preporuke EU Analize strukture ranjivih kategorija (očekivani datum objavljivanja je august 2021. godine)..

3.3. Rizici i pretpostavke

Rizici	Nivo rizika (V/S/N)	Mjere ublažavanja
Nemogućnost realizacije nekih aktivnosti zbog pogoršanja situacije uzrokovane pandemijom COVID-19 ili nakon pandemije	S	Ukoliko se epidemija COVID-19 ne povuče u BiH i dodatno zaprijeti društvu i poslovnoj zajednici u BiH, kao i vladinom i nevladinom sektoru, razmotrit će se alternativa već osmišljenim aktivnostima za nastavak odgovarajućih intervencija u okviru ove Akcije. Što se tiče pružanja

¹ Tokom procesa definiranja Projektnog zadatka za ovu specifičnu intervenciju, definicija sheme grantova treba da uzme u obzir izvodljivost uspostavljanja fonda za grant kako bi se uključio lokalni doprinos finansiranja.

		tehničke pomoći, uključujući obuku, ako se smatra potrebnim, bit će osigurana isporuka putem interneta.
Ograničen broj osoblja u državnim institucijama korisnicima i veliki obim posla, evidentan tokom 2020. godine zbog dodatnih aktivnosti uzrokovanih pandemijom.	S	Osigurati da se u svim institucijama korisnicima i koordinirajućim institucijama identifikuje namjensko odjeljenje (uključujući osoblje) tokom procesa izrade projektnog zadatka i da budu svjesni svoje uloge u implementaciji.
Nedostatak apsorpcionih kapaciteta ključnih korisnika u tri sektora.	N	Da bi korisnici bili sposobni da apsorbuju pomoć, Akcija predviđa obuku za izgradnju kapaciteta. Kriteriji za odabir nevladinih korisnika također će uzeti u obzir njihove kapacitete za provođenje mjera podrške.
Nepovoljni makroekonomski trendovi i incidenti na BiH i globalnom nivou negativno utiču na privatni sektor u BiH, kao i na predviđene korisnike grantova i onemogućavaju potpuno postizanje indikatora Akcije	S	Svi interni sistemi praćenja i evaluacije Akcije će pomno pratiti sva relevantna ekonomska i politička dešavanja koja utiču na njene rezultate mjerene kroz indikatore. Svaki kritični trend će biti prijavljen ugovornom organu na razmatranje i bit će odlučeno o mjerama ublažavanja (vidi Odeljak 5).

Pretpostavke

Povezani ishod

-Poboljšanje zdravstvene situacije u Evropi i ostatku rada tokom druge polovine 2021. godine omogućit će postepeni oporavak privredne aktivnosti, povećanje aktivnosti izvoznih kompanija i sprječavanje značajnog pada stranih direktnih ulaganja i doznaka.

-Usvojene vladine mjere za COVID-19 imaju potencijal da povrate vitalnost privrede i ublaže negativne društveno-ekonomske posljedice pandemije.

Povezani rezultat

-Agencija za rad i zapošljavanje BiH, uz podršku Vijeća za regionalnu saradnju, pripremit će detaljnu analizu tržišta rada prije i nakon pandemije COVID-19.

-Organi vlasti na svim nivoima u BiH pokazuju dobru koordinaciju sa relevantnim akterima i podržavaju provođenje akcije.

-Svi akteri podržavaju jedni druge i sarađuju.

3.4. Uvođenje načela rodne ravnopravnosti

Jednakost spolova

Gender akcioni plan Bosne i Hercegovine za period 2018-2022 (GAP BiH) je okvirni strateški dokument za uključivanje načela rodne ravnopravnosti u ključne oblasti reforme. To je u skladu sa strateškim okvirom EU za rodnu ravnopravnost. GAP obuhvata specifične mjere i aktivnosti koje će se implementirati u oblastima relevantnim za W4: zapošljavanje i socijalna zaštita u okviru Strateškog cilja 1 – Izrada, implementacija i praćenje programa mjera za unapređenje rodne ravnopravnosti u institucijama vlasti. GAP također identifikuje probleme ranjivih i teško zapošljivih grupa kao što su Romi, naglašene su osobe sa invaliditetom i navedene akcije za njihovo ublažavanje. Pored toga, GAP ističe zdravstveni sektor kao jednu od prioritarnih oblasti, navodeći da je razvoj rodno odgovornog pristupa zdravstvenoj zaštiti i za korisnike zdravstvene zaštite i za pružaoce usluga imperativ za sve nivoe vlasti. U okviru Prioriteta I.3.: Rad, zapošljavanje i pristup ekonomskim resursima, GAP, između ostalog, poziva sve nivoe vlasti u BiH da razviju i implementiraju programe i

mjere kojima se pruža ciljana pomoć ženskom poduzetništvu kroz pokretanje poduzeća (start-ups) i daljnji razvoj poslovanja, kao i poboljšanje položaja žena u ruralnom razvoju.

Procjena situacije iznesena u GAP-u za period 2018-2022. koja upoređuje BiH sa nekoliko zemalja u regionu potvrđuje slične trendove u pogledu rodne ravnopravnosti. Međutim, BiH ima najniži nivo učešća žena na tržištu rada. Prema podacima Ankete o radnoj snazi u drugom kvartalu 2020. godine, od ukupnog aktivnog stanovništva 60,8% su muškarci, a 39,2% žene. U ukupnom broju neaktivnih osoba 37,8% lica su muškarci, a 62,2% su žene. Od ukupnog broja zaposlenih 62,2% lica su muškarci i 37,8% su žene, dok su od ukupnog broja nezaposlenih 53% lica muškarci i 47% žene.¹ Žene u BiH se suočavaju sa višestrukim preprekama na tržištu rada, kao što su duže vrijeme čekanja na prvi posao, duga praznina u stažu zbog porodijskog odsustva ili brige o starijim ili bolesnim članovima porodice, nemogućnost ponovnog ulaska na tržište rada zbog starosti, itd. Posebno ranjive kategorije su interno raseljene žene, žene sa sela i Romkinje. Ova Akcija će doprinijeti poboljšanju mogućnosti zapošljavanja ovih grupa i njegovanju rodne ravnopravnosti u BiH.

Ova akcija će doprinijeti **rodnoj ravnopravnosti i osnaživanju žena i djevojčica** i strateškom okviru EU u ovoj oblasti². To će promovirati njihova ekonomska, radna i socijalna prava i olakšati proces analize i primjene rodni i čvrstih politika zasnovanih na dokazima. Krize kao što je COVID-19 pogađaju žene i muškarce, djevojčice i dječake, u svoj njihovoj različitosti, na različite načine. Napori u oporavku nakon pandemije trebali bi imati za cilj integraciju perspektive rodne ravnopravnosti u sve mjere koje se poduzimaju za podsticanje boljeg zapošljavanja, socijalne zaštite, inkluzivnosti i zdravstvene zaštite žena i djevojčica, što dovodi do njihovog osnaživanja. Dokazi pokazuju da su žene neproporcionalno više izložene zdravstvenim i socio-ekonomskim rizicima i da se suočavaju sa porastom seksualnog i rodno zasnovanog nasilja zbog politike zatvaranja i osnovnih usluga ekosistema. Akcija će osigurati da planirane intervencije uključuju adekvatan odgovor na uticaj krize COVID-19 na žene i djevojčice, ali i muškarce i dječake u svoj njihovoj različitosti u različitim sektorima.

Ljudska prava i angažman u civilnom društvu

Pandemija je poseban test za ljudska prava i poštovanje demokratskih vrijednosti, budući da socio-ekonomske posljedice COVID-19 imaju sve veći negativan uticaj na **ljudska prava**, te produbljuju postojeće nejednakosti, posebno među ranjivim kategorijama. U svjetlu toga, sve akcije moraju osigurati da se poseban fokus posveti ulaganju u ljudska prava na horizontalan način kako bi se stvorila otpornija i inkluzivnija društva (**pristup zasnovan na pravima**). Ova akcija će osigurati da neće biti diskriminacije ranjivih kategorija. Osim toga, to će osigurati da se prava žena podstiču kroz namjensko korištenje nekih od dostupnih resursa. Intervencije SE će uveliko doprinijeti osiguravanju da se osnovna ljudska prava ranjivih kategorija njeguju i poštuju. Vijeće ministara BiH je u oktobru 2019. godine usvojilo Informaciju i Vodič za

poduzimanje djelotvornih mjera za sprječavanje rodno zasnovanog uznemiravanja i seksualnog uznemiravanja na radnom mjestu u institucijama BiH. Osim toga, Vijeće ministara BiH je zatražilo od nadležnih institucija da donesu Odluku o politici nulte tolerancije na seksualno uznemiravanje i rodno zasnovano uznemiravanje, kao i da usvoje savjetnike koji bi se trebali baviti ovim pitanjima. Ukupno je 46 institucija na državnom nivou (70%) ispunilo ovaj zahtjev. Očekuje se da će preostale institucije to ispuniti do sredine 2021.

Okvirne propise o saradnji **javnosti i OCD** i cjelokupno zakonodavno okruženje o civilnom društvu u BiH treba dodatno ojačati omogućavanjem sistematičnijeg participativnog pristupa. Iako postoje formalni aranžmani za učešće OCD, OCD još uvek nisu dovoljno uključene u zakone i procese kreiranja politika. Sistematski i inkluzivni mehanizam za konsultacije sa civilnim društvom treba dalje jačati. Akcija ima za cilj da promoviše aktivno i sistematsko demokratsko učešće OCD u političkim i pravnim procesima, kao relevantnim za njene aktivnosti. Ovo će biti učinjeno, između ostalog, podržavanjem uspostavljanja održivog partnerstva između lokalnih i centralnih vlasti i OCD, podizanjem svijesti o saradnji i podsticanjem održivog dijaloga. Također će promovirati socijalnu uključenost i ubrzati pristup uslugama ugroženih grupa.

Strategija rješavanja problema Roma u BiH (2005.) naglašava nediskriminaciju Roma i podiže svijest o neophodnosti uključivanja Roma u sve društvene procese u BiH. Provođenje aktivnosti i mjera predloženih u strategiji ima za cilj ukupno poboljšanje socijalnog statusa romske zajednice u BiH. To se prvenstveno treba postići kroz poboljšanje stanovanja, zapošljavanja, životnog standarda, socijalne sigurnosti i zdravstvene zaštite. U tu svrhu izrađena su dva specifična akciona plana: 1. Akcioni plan Bosne i Hercegovine za rješavanje romske problematike u oblastima zapošljavanja, stanovanja i zdravstvene zaštite (2017-2020) i 2. Okvirni akcioni plan o obrazovnim potrebama Roma (2018-2022). I Strategija i dva akciona plana, opći i specifični ciljevi, kao i zacrtane aktivnosti su u skladu sa općim ciljem W4, sa fokusom na socijalnu inkluziju i zapošljavanje. TP1 poziva na rješavanje socijalnih, radnih i zdravstvenih problema manjina, uključujući romske zajednice, kroz finansijsku podršku, što je u skladu sa akcijama i mjerama koje se odnose na sveukupno poboljšanje socijalnog statusa romske zajednice u BiH, unapređenje zapošljavanja, socijalno osiguranje, zdravstvenu zaštitu, kako je predloženo u Strategiji i dva akciona plana.

Revidiranu **Strategiju BiH za provedbu Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma iz 2010. godine** trenutno ažurira MLjPI. Ocijenilo je napredak u deset ciljnih oblasti: rekonstrukcija stambenih jedinica za izbjeglice, raseljena lica i povratnike, zatvaranje kolektivnih centara i rješavanje pitanja alternativnog smještaja za raseljena lica i povratnike i socijalnog stanovanja s posebnim naglaskom na probleme raseljenih i izbjeglica i stambeno zbrinjavanje ugroženih kategorija povratnika, završetak procesa restitucije imovine i stanarskih prava izbjeglica, raseljenih lica i povratnika, elektrifikacija povratničkih naselja i stambenih jedinica povratnika, rekonstrukcija infrastrukture u mjestima od interesa za povratak izbjeglih, raseljenih lica i povratnika, zdravstvena zaštita raseljenih lica i povratnika, socijalna zaštita raseljenih lica i povratnika, ostvarivanje prava na obrazovanje raseljenih lica i povratnika, pravo na rad i zapošljavanje raseljenih lica i povratnika, sigurnost raseljenih lica i povratnika i deminiranje područja povratka, te pravo na naknadu za raseljena lica, izbjeglice i povratnike. BiH nastavlja raditi na osiguravanju provođenja Strategije u deset dimenzija.

¹ Izvor: BHAS, Anketa o radnoj snazi - II kvartal 2020
http://www.bhas.ba/data/Publikacije/Saopštenja/2020/LAB_00_2020_Q2_0_BS.pdf

² Strategija rodne ravnopravnosti 2020-2025 Evropske komisije postavlja viziju, ciljeve politike i akcije za postizanje konkretnog napretka u pogledu rodne ravnopravnosti u Evropi i posvećenosti pravima žena i djevojčica i upućivanje na ciljeve održivog razvoja, posebno na SDG 5. kao ključni okvir za Strategiju rodne ravnopravnosti. Ono se, između ostalog, fokusira na zatvaranje rodni jazova na tržištu rada i postizanje jednakog učešća u različitim sektorima privrede.

Životna sredina i klimatske promjene
Uvođenje ekoloških i klimatskih aktivnosti u ovu Akciju će se zasnivati na usklađivanju sa Evropskim zelenim dogovorom, gdje god je to izvodljivo u kontekstu BiH. Cilj je osigurati dugoročnu održivost Akcije. Politika zaštite životne sredine utiče na društvo na više načina, uključujući i tri podsektora obuhvaćena ovom akcijom. Suprotno tome, društveni faktori i promjene utiču na kvalitet životne sredine. Grupe u društvima mogu stvoriti ekološke probleme prekomjernom potrošnjom dobara i usluga.

Akcije predviđene u okviru dvije komponente, između ostalog, imaju za cilj smanjenje negativnih ekoloških procesa: npr. usavršavanje i osposobljavanje ljudi za podršku i stvaranje održivih radnih mjesta i ekonomskih aktivnosti, u skladu s prioritetima Evropskog zelenog dogovora.

3.5. Uslovi za provođenje

Pored nekoliko pretpostavki koje moraju biti validne da bi se Akcija uspješno provela, ne postoje uslovi koji moraju biti ispunjeni da bi se osigurala uspješna realizacija Akcije.

3.6. Logički okvir

Rezultati	Lanac rezultata: Glavni očekivani rezultati (maksimalno 10)	Pokazatelji (najmanje jedan pokazatelj po očekivanom rezultatu)	Polazne osnove (godina)	Ciljevi (godina)	Izvori podataka (1 po pokazatelju)	Pretpostavke
Uticaj	Dopriniti ublažavanju negativnih društvenih posljedica pandemije COVID-19 u BiH i podržati zeleni i digitalni društveno-ekonomski oporavak	Kompozitni pokazatelj spremnosti zemalja kandidata i potencijalnih kandidata na temeljne oblasti ekonomskih kriterija (funkcionalna tržišna ekonomija i konkurentnost)	2018. (2,3)	2013. (Porast)	Evropska komisija Eurostat	Nije primjenjivo (N/A)
Ishod 1	Olakšano zapošljavanje nakon pandemije i podstaknut pristup tržištu rada kao podrška sve "otpornijoj"/ "regenerativnoj"/ "cirkularnoj" ekonomiji.	Broj novodefinisanih i implementiranih AMTR programa Broj zaposlenih raščlanjen prema "zelenim" poslovima.	2020. (0) 2020. (0)	2025. (20) 2025. (600) ¹	PES izvještaji i ugovori; Administrativni podaci (uključujući poreske organe)	Poboljšanje zdravstvene situacije u Evropi i ostatku svijeta tokom druge polovine 2021. godine omogućit će postepeni oporavak privredne aktivnosti, povećanje aktivnosti izvoznih kompanija i sprječavanje značajnog pada stranih direktnih ulaganja i doznaka; Usvajane vladine mjere protiv pandemije COVID-19 imaju potencijal da povrate vitalnost privrede i ublaže negativan socio-ekonomski uticaj pandemije.
Ishod 2	Ranjivost ciljnih grupa je smanjena, njihova socio-ekonomska nezavisnost i blagostanje potaknuto nakon pandemije	Postotak najranjivijih, pogođenih pandemijom, podržanih osoba u svim ciljanim kategorijama ²	2020. (0)	2025. (5%)	Nadležna entitetska i kantonalna ministarstva; Administrativni podaci; Programski izvještaji	Podaci iz EU Analize strukture ranjivih kategorija koji će poslužiti kao ulaz za definiranje obima/veličine ciljane grupe.
Rezultat 1 povezan s Ishodom 1	Nova, postpandemijska ALMM: ponuda radne snage i usklađivanje, razvijene i ciljane grupe podržane za bolji pristup formalnom zapošljavanju u pogledu budućnosti, "zelene" i "digitalne" ekonomije.	Broj kvalifikovanih i dodatno obučeni osoba unutar ciljanih grupa, sa fokusom na dugotrajno nezaposlene ³ , mlade, žene, Rome ⁴ , i osobe s invaliditetom razvrstane prema "zelenim"/"digitalnim" vještinama. Najmanje 30% korisnika ALMM-a steklo je pristojan posao, koji im omogućava da zarađuju za život (minimalno 50% su žene) razvrstano po zelenim poslovima Povećanje broja zapošljivih Roma – aktivnih tražilaca posla, prijavljenih na evidenciji nezaposlenih Broj obuka o usavršavanju, prekvalifikaciji na obuci na poslu i savjetovanjima u JSZZ	2020. (0) 2020. (0%) 2017. (3,278) ⁵ 2020. (0)	2025 (1800) 2025. (30% od ukupnog broja) 2025. (4,100) 2025. (100)	PES evidencije i ugovori; entitetski fondovi za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom; Anketa o radnoj snazi; Programski izvještaji	Detaljna analiza tržišta rada prije i nakon COVID-19 će se popuniti kao input za NA.
Rezultat 1 povezan s	Uspostavljena politika socijalnog preduzetništva i	Politika SE (uključujući koordinaciju) i zakonodavni okvir	2020. (0)	2025. (1)	Izvještaji nadležnih ministarstava;	

¹ Praćenje zaposlenih u periodu dužem od ciljane godine (zadržano zaposlenje), temeljnu evaluaciju implementirane AMTR treba razmotriti u sljedećoj fazi razvoja Akcije.

² Definiciju najugroženijih kategorija potrebno je uskladiti sa Evropskom socijalnom poveljom (revidiranom), čiji je BiH potpisnik. To će biti urađeno tokom početne faze.

³ Nezaposlen najmanje jednu kalendarsku godinu.

⁴ Trenutno stopa zaposlenosti Roma u BiH iznosi 11% u odnosu na cilj iz Poznanske deklaracije od 25%

⁵ Trenutno ima 5500 radno sposobnih Roma koji su nezaposleni i nisu prijavljeni u Zavodu za zapošljavanje.

Ishodom 2	pravni okvir, a postojeći ekosistem SE dodatno ojačan dodatnim finansiranjem	postoje Broj grantova datih SE, u svrhu, između ostalog, zapošljavanja Roma i ugroženih žena Broj korisnika socijalnih usluga koji više nisu u opasnosti od ekstremnog siromaštva jer imaju koristi od SE ekosistema	2020. (0) 2020. (0)	2025. (100) ¹ 2025. (100)	Programski izvještaji;	
Rezultat 2 povezan s Ishodom 2	Ojačani uspostavljeni sistemi pružanja socijalnih usluga (institucionalnih i vaninstitucionalnih) za podršku ranjivim grupama pogođenim pandemijom	Broj aktivnosti izgradnje kapaciteta centara za socijalne usluge Povećanje u procentima ciljanih porodica podržanih preko centara za socijalne usluge Broj datih grantova javnim kuhinjama/drugim pružaocima pomoći za najugroženije u cijeloj BiH Broj izrađenih i realizovanih programa koji se odnose na implementaciju Zakona o zaštiti od nasilja u porodici Broj pomognutih žrtava trgovine ljudima ² Broj podržanih sigurnih kuća za smještaj žrtava nasilja u porodici i trgovine ljudima Broj socijalnih mjera ³ Akcionog plana za Rome 2021-2025	2020 (0) 2020. (0%) 2020. (0) 2020. (0) 2020. (100*) ⁴ 2020. (0) 2020 (0)	2025 (30) 2025. (5%) ⁵ 2025. (20) 2025. (10) ⁶ 2025. (180) 2020. (8) ⁷ 2025. (3)	Izvještaji Centara za socijalni rad; Programski izvještaji; o implementaciji Strategije prevencije i zaštite od nasilja u porodici; Izvještaji Ministarstva unutrašnjih poslova; Godišnji izvještaj Ministarstva sigurnosti BiH o trgovini ljudima u BiH; Izvještaj o implementaciji Akcionog plana za Rome 2021-2025	

¹ Na osnovu procjene od 25.000 eura za svaki grant. To bi trebalo smatrati cifrom u zagradi kako bi se omogućilo da se u kasnijoj fazi odredi adekvatniji i odgovarajući raspon.

² Ukupan broj evidentiranih žrtava u 2020. godini iznosio je 679.

³ Mjere koje treba podržati uključuju studije o sigurnom i zdravom životu; i pristup zdravlju.

⁴ Ovo je procjena. U periodu januar-juni 2020. godine pružena je pomoć i podrška za 48 žrtava trgovine ljudima (Izvor: Ministarstvo sigurnosti BiH)

⁵ Ovo je procjena. MCA će dati dogovorenu cifru nakon konsultacija sa relevantnim entitetskim ministarstvima.

⁶ Ovo je procjena. Tačan broj programa i mjera dat će entitetski gender centri, koji nadgledaju provođenje zakona dvaju entiteta kroz praćenje provođenja entitetskih strategija za prevenciju i smanjenje nasilja u porodici. Mjere se, između ostalog, sastoje od javnih kampanja, izgradnje kapaciteta, obuke i podrške Sigurnim kućama. Entitetski gender centri da obezbijede indikator za 2025. godinu.

⁷ A U Sigurne kuće u 2020. godini smješteno je ukupno 679 žrtava nasilja u porodici i trgovine ljudima.

4. PROVEDBENI ARANŽMANI

4.1. Ugovor o finansiranju

U cilju realizacije ove Akcije, predviđeno je zaključivanje ugovora o finansiranju sa zemljom partnerom.

4.2. Modaliteti provedbe

Komisija će osigurati da se poštuju odgovarajuća pravila i procedure EU-a za pružanje finansijskih sredstava trećim stranama, uključujući postupke revizije, gdje je to prikladno, i usklađenost aktivnosti sa restriktivnim mjerama EU-a¹.

4.2.1. Indirektno upravljanje sa subjektima kojima je povjeren zadatak

Dio ove radnje može se realizirati u indirektnom upravljanju sa subjektom kojeg će službe Komisije odabrati prema sljedećim kriterijima: a) finansijski i operativni kapacitet podnosioca zahtjeva; i b) tehnički kapacitet, kao što je iskustvo u pripremi i implementaciji zajedničke izgradnje kapaciteta i sličnih projekata; iskustvo u vođenju velikih i složenih programa ili projekata vezanih za rezultate, iskustvo u implementaciji sličnih projekata, relevantna ekspertiza u poslovanju sa EU i dokumentovani kapaciteti za mobilizaciju relevantnih mreža u državama članicama EU, BiH i regionu, itd.

Ova implementacija podrazumijeva sljedeće: **Ishod 1 – Zapošljavanje i Ishod 2 – Socijalna pitanja**

Ishod 1 – Zapošljavanje - Ugovor o doprinosu bi (a) pružio tehničku pomoć za aktivnosti vezane za rezultat 1; i (b) upravljao grantovima u okviru Rezultata 1.

Ishod 2 – Socijalna pitanja – Ugovor o doprinosu bi (a) pružio tehničku pomoć za aktivnosti vezane za rezultate 1 i 2, i (b) upravljao grantovima u okviru rezultata 1 i 2. Trebalo bi razmotriti odabir domaćih partnera u BiH za provedbu aktivnosti u vezi sa Ishodom 2 na osnovu grantova.

Predviđeno je da će se aktivnosti prema Ishodu 1 i Ishodu 2 implementirati kroz poseban ugovor sa entitetom.

Ako pregovori sa subjektom kojem je povjeren zadatak ne uspiju, taj dio ove akcije može se provesti u indirektnom upravljanju sa drugim alternativnim subjektom kojeg će službe Komisije odabrati koristeći iste kriterije odabira kao gore.

U slučaju da bi bilo potrebno zamijeniti predviđeni subjekt, službe Komisije mogu odabrati zamjenski subjekt koristeći iste kriterije odabira navedene gore. Ako se subjekt zamjenjuje, odluka o njegovoj zamjeni mora biti obrazložena.

Ako pregovori s subjektom kojem je povjeren zadatak ne uspiju, taj dio ove akcije može se implementirati u direktnom upravljanju u skladu sa modalitetima implementacije navedenim u odjeljku 4.3.8.

4.2.2. Promjene iz indirektnog u direktno upravljanje (i obrnuto) zbog izuzetnih okolnosti (jedna alternativna druga opcija)

Implementacija u okviru Direktnog upravljanja može se koristiti kao alternativni modalitet za dio ove akcije koji je planiran za implementaciju u indirektnom upravljanju, u slučaju da se ovaj preferirani modalitet ne može implementirati zbog okolnosti izvan kontrole Komisije.

Ako pregovori sa gore navedenim subjektom ne uspiju, taj dio ove akcije može se implementirati u direktnom upravljanju u skladu sa modalitetima implementacije identifikovanim u odjeljcima 4.1.1 i 4.3.3. Konkretno, komponente tehničke pomoći u akciji će se implementirati ugovorima o uslugama (indikativni iznos od 1 000 000 EUR za Ishod 1 i Ishod 2), a

komponenta Grant će se implementirati kroz grantove u direktnom upravljanju (indikativni iznos od 4 000 000 EUR za Ishod 1 i 6 500 000 EUR za Ishod 2).

4.3. Indikativni budžet

	Doprinos EU (iznos u EUR)	Indikativni doprinos treće strane, u EUR
Ishod 1 Zapošljavanje	5 000 000	N/A
Rezultat 1.1 Nova, postpandemijska ALMM: ponuda radne snage i usklađivanje , razvijene i ciljane grupe podržane za bolji pristup formalnom zapošljavanju s obzirom na budućnost, "zeleni" i "digitalni" ekonomiju, sastavljeni od		
Indirektnog upravljanja sa subjektom kojem je povjeren zadatak, Ishod 1, Rezultat 1.1 (vidi za poređenje 4.2.1)	5 000 000	
Ishod 2 – Socijalna pitanja	7 500 000	N/A
Rezultat 2.1. Uspostavljena politika socijalnog poduzetništva i pravni okvir, a postojeći SE ekosistem dodatno ojačan dodatnim finansiranjem i		
Rezultat 2.2. Ojačani uspostavljeni sistemi pružanja socijalnih usluga (institucionalnih i vaninstitucionalnih) za podršku ranjivim grupama pogođenim pandemijom, sastavljeni od		
Indirektnog upravljanja sa subjektom kojem je povjeren zadatak, Ishod 2, Rezultati 2.1 i 2.2.(vidi za poređenje 4.2.1)	7 500 000	N/A
Indirektno upravljanje sa subjektom kojem je povjeren zadatak - ukupno (kojem je povjeren zadatak odjeljak 4.3.4)	12 500 000	N/A
Evaluacija, (vidi za poređenje odjeljak 5.3)	biće obuhvaćeno drugom odlukom	N/A
Revizija/verifikacija rashoda (vidi za poređenje odjeljak 6)	biće obuhvaćeno drugom odlukom	N/A
Komunikacija i vidljivost (vidi za poređenje odjeljak 7)	N/A	N/A
Nepredviđene situacije	N/A	N/A
Nepredviđene situacije	N/A	N/A
UKUPNO	12 500 000	0

4.4. Organizaciona postavka i odgovornosti

Ovo je multisektorska Akcija, koja se sastoji od podsektorske ciljane pomoći u sljedeće dvije oblasti podrške: (i) zapošljavanje, (ii) socijalni sektor. Aranžmani za implementaciju moraju biti napravljeni u dva sektora, sa jasno definiranim odgovornostima kako bi se osiguralo potpuno postizanje indikatora Akcije. Za ova dva sektora, pogledajte Opis glavnih aktera u odjeljku 2.2. za detaljan pregled sistema koordinacije. U suštini, Akcija će koristiti međuinstitucionalni metod rada za usmjeravanje pružanja podrške.

U realizaciju predloženih aktivnosti bit će uključene i druge relevantne nadležne institucije, pored glavnih korisnika. Ukoliko bude potrebno, u realizaciju će se uključiti i dodatne institucije i organizacije relevantne za realizaciju planiranih aktivnosti. U skladu sa standardnom praksom, u početnoj fazi implementacije projekta bit će uspostavljen **Upravni odbor** koji će nadgledati napredak u realizaciji aktivnosti. Nadalje, po potrebi će se formirati dodatne tehničke **radne grupe** stručnjaka: predstavnici institucija ili organizacija za određene zadatke i aktivnosti. S obzirom na brojne institucije u sektoru, kao i obiman broj aktivnosti, Upravni odbori će biti u središtu obezbjeđivanja efikasnosti, efektivnosti implementacije ove Akcije. Uloga svake gore definirane strukture bit će identifikovana kako bi se izbjeglo preklapanje vođstva i izbjegao potencijalni sukob.

¹ www.sanctionsmap.eu Napominjemo da je mapa sankcija IT alat za identifikaciju režima sankcija. Izvor sankcija proizilazi iz pravnih akata objavljenih u Službenom listu (OJ). U slučaju neslaganja između objavljenih pravnih akata i ažuriranja na web stranici prevladava verzija iz OJ.

Sektor zapošljavanja: Sistemi koordinacije, kao što je navedeno u Odjeljku 2.3. su isti sistemi koordinacije koji će se koristiti za koordinaciju aktivnosti predviđenih ovom Akcijom. Bit će od ključnog značaja da se osigura da se sve aktivnosti provode usklađenim i dosljednim mjerama na svim nivoima u cijeloj BiH. **Socijalni sektor:** Koordinacija u socijalnom sektoru ostaje izazov, ali postoji određena koordinacija kao što je navedeno u Odjeljku 2.3. Morat će se uložiti dodatni naponi za blagovremeno poboljšanje ove koordinaciju kako bi se omogućilo da se koristi za uspješnu implementaciju ove Akcije.

5. PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE O UČINKU/REZULTATIMA

5.1. Interno praćenje

Uspostavit će se interni sistem(i) za praćenje Akcije zasnovan na rezultatima koji će se koristiti za sistemsko i pažljivo praćenje svih definiranih indikatora kako bi se osiguralo njihovo potpuno ostvarenje. Interno praćenje treba da sprovodi osoblje sa certifikovanim kompetencijama u domenu praćenja i evaluacije. S obzirom na specifičnu prirodu pomoći koja će se pružiti u okviru ove Akcije, odnosno njen cilj da doprinese ublažavanju negativnih socio-ekonomskih posljedica pandemije COVID-19, posebna pažnja će se posvetiti i pažljivom praćenju svih relevantnih ekonomskih i političkih dešavanja, koja mogu imati uticaj na rezultate mjerene kroz indikatore. **Osnova za sistem praćenja je LFM aktivnosti sa svojim osnovnim indikatorima za specifične Ishode i Rezultate.** LFM će se koristiti kao alat za upravljanje. Svrha praćenja će, između ostalog, biti prilagođavanje i revizija rezultata, aktivnosti i nivoa indikatora, ukoliko za to postoji potreba, kako bi se efektivno postigli očekivani Ishodi.

Očekuje se da će provedbeni partneri za Ishode 1 i 2 biti odgovorni za praćenje implementacije aktivnosti, u bliskoj saradnji sa zainteresiranim stranama. Nadalje, može se uspostaviti nekoliko struktura za olakšavanje praćenja uspjeha shema bespovratnih sredstava koje će biti pružene. Obilasci terena se smatraju posebno važnim u ovom pogledu.

5.2. Uloge i odgovornosti za prikupljanje podataka, analizu i izvještavanje

Resorna ministarstva i institucije na državnom nivou bit će odgovorne za prikupljanje podataka, analizu i izvještavanje kroz praćenje provedbe aktivnosti i postizanja rezultata u skladu s dodijeljenim odgovornostima u podsektorima kako je navedeno u Odjeljku 2. Podaci će biti generirani iz nekoliko izvora. BHAS, u saradnji sa entitetskim zavodima za statistiku, i DEP, u saradnji sa entitetskim ERP koordinatorima, bit će glavni dobavljači objavljenih, službenih podataka za tri podsektora. Postoji nekoliko drugih važnih dobavljača podataka, kao što je navedeno u LFM, koji će igrati ulogu u prikupljanju podataka.

S obzirom na dobro dokumentirane izazove za dostupnost konzistentnih podataka na nivou cijele BiH, Akcija će se morati oslanjati na interne kapacitete Akcije za prikupljanje podataka, analizu i izvještavanje. Podaci će se koristiti za upravljanje Akcijom, kao i za redovno izvještavanje.

Važno je napomenuti da se aktivnosti i praćenje rezultata u vezi sa implementacijom svih grantova predviđenih ovom Akcijom mogu detaljno osmisliti tek kada se shema granta i kriteriji ponovo razviju i kada se izaberu primaoci. Nakon što su projekti/primaoci grantova odabrani za finansiranje, **početne studije** će biti sprovedene kako bi se diferencirani podaci unijeli u LFM. Tokom implementacije Akcije treba koristiti različite alate i metode i redovno ih primjenjivati za procjenu i kvalitativnih i kvantitativnih indikatora. Imajući u vidu **ciljane grupe primalaca, kao i očekivani uticaj za ovu Akciju**, to bi trebalo da uključuje, između ostalog, rodno razvrstane podatke i

dokumentaciju, uporedna i retrospektivna istraživanja, kao i diskusije u fokus grupama. Treba uložiti sve napore da podaci budu usklađeni za prezentaciju indikatora u cijeloj zemlji, idealno raščlanjenih prema spolu, dobi i grupama u nepovoljnom položaju kako bi se bolje pratio i nadgledao uspjeh Akcije u odnosu na očekivane rezultate i uticaj.

5.3. Evaluacija

S obzirom na prirodu Akcije, za ovu Akciju ili njene komponente neće biti izvršena srednjoročna i/ili konačna evaluacija.

U slučaju da nije predviđena evaluacija za neke komponente Akcije, Komisija može, tokom implementacije, odlučiti da takvu ocjenu izvrši iz valjano opravdanih razloga, bilo na vlastitu odluku ili na inicijativu partnera.

Usluge evaluacije mogu se ugovoriti na osnovu okvirnog ugovora.

Finansiranje evaluacije će biti pokriveno drugom mjerom koja predstavlja Odluku o finansiranju.

Akcija može imati koristi od dvije srednjoročne i jedne konačne evaluacije rezultata za koje je planirano da ih realizuju entiteti.

6. REVIZIJA

Ne dovodeći u pitanje obaveze koje se primjenjuju na ugovore zaključene za provedbu ove akcije, Komisija može, na osnovu procjene rizika, ugovoriti nezavisne revizije ili zadatke provjere rashoda za jedan ili više ugovora ili sporazuma.

Predviđeno je da se usluge revizije mogu ugovoriti na osnovu okvirnog ugovora.

7. KOMUNIKACIJA I VIDLJIVOST

Vidljivost EU finansiranja i komunikacija o ciljevima i uticaju akcija su zakonska obaveza za sve akcije koje finansira EU, kao što je navedeno u zahtjevima za komunikaciju i vidljivost EU koji su na snazi.

Konkretno, primaoci sredstava EU moraju priznati porijeklo sredstava EU i osigurati njegovu odgovarajuću vidljivost:

- davanjem izjave u kojoj se na vidljiv način ističe podrška dobijena od EU na svim dokumentima i komunikacijskom materijalu koji se odnosi na implementaciju sredstava, uključujući na službenoj web stranici i naložima na društvenim mrežama, gdje postoje; i

- promoviranjem akcija i njihovih rezultata pružanjem koherentnih, djelotvornih i proporcionalnih ciljanih informacija višestrukoj publici, uključujući medije.

Mjere vidljivosti i komunikacije sprovode, prema potrebi, nacionalne administracije (na primjer, u vezi sa reformama vezanim za budžetsku podršku EU), subjekti kojima je povjeren zadatak, izvođači radova i korisnici grantova. Odgovarajuće ugovorne obaveze će biti uključene, odnosno, u ugovore o finansiranju, sporazume o delegiranju i ugovore o nabavci i grantovima.

Mjere će se zasnivati na posebnom Planu komunikacije i vidljivosti, koji je uspostavljen i implementiran u skladu sa zahtjevima za komunikaciju i vidljivost EU koji su na snazi. Plan uključuje, između ostalog, komunikacijski narativ i glavne poruke za akciju, prilagođene različitim ciljnim grupama (zainteresirane strane, civilno društvo, šira javnost, itd.)

Mjere vidljivosti i komunikacije specifične za ovu akciju bit će komplementarne širim komunikacijskim aktivnostima koje direktno sprovode službe Evropske komisije i/ili Delegacija EU. Evropska komisija i Delegacija EU trebaju biti u potpunosti informirani o planiranju i provedbi specifičnih aktivnosti vidljivosti i komunikacije, posebno u pogledu komunikacijskog narativa i glavnih poruka.

Ako Akcija uključuje programe Unije, mjere vidljivosti i komunikacije će se provoditi u skladu sa zahtjevima EU za komunikaciju i vidljivost koji su na snazi i posebnim pravilima svakog programa Unije. Relevantni subjekt za upravljanje programom je odgovoran za praćenje aktivnosti vidljivosti i komunikacije. Evropska komisija i Delegacija EU trebaju biti u potpunosti informirani o planiranju i provedbi specifičnih aktivnosti vidljivosti i komunikacije.

8. ODRŽIVOST

Priroda ove Akcije je prilično specifična, u smislu da se prvenstveno fokusira na rješavanje i ublažavanje neposrednih negativnih socio-ekonomskih efekata pandemije COVID-19. Kao takve, neke od njegovih koristi i rezultata, koje su predstavljene u rezultatima i ishodima u LFM-u, **treba da budu samo kratkoročne prirode**. To je nešto što treba prepoznati prilikom procjene održivosti Akcije.

Za njih će se dugoročni obim koristi od održivosti, kao što je stepen vlasništva korisnika, njihovi institucionalni upravljački kapaciteti, morati smatrati nusproizvodom. Određeni uticaj će se vidjeti u tom pogledu, kroz izgradnju kapaciteta korisnika kroz direktno učešće u doprinosu implementaciji kratkoročnih mjera predviđenih Akcijom.

Nadalje, s obzirom na to da je Akcija djelimično osmišljena da riješi ogroman finansijski jaz sa kojim se BiH suočava (Vidi odjeljak 2.2. – Analiza problema), vlasti BiH nisu u poziciji da obezbijede bilo kakva dodatna sredstva za Akciju. Neizvjesno je da li će same institucije korisnice moći izdvojiti bilo kakva značajna sredstva za održavanje rezultata kada se Akcija završi. Stoga je od najveće važnosti ponovo razmotriti pitanja održivosti tokom praćenja implementacije Akcije, idealno već tokom prve srednjoročne evaluacije.

Bez obzira na to, postoji određen broj predviđenih rezultata u okviru Ishoda 1 i 2 gdje će se osigurati održivost Akcije. Konkretnije, Rezultat 1, u okviru Ishoda 1, između ostalog, fokusira se na izgradnju kapaciteta javnih službi za zapošljavanje za razvoj i pružanje kratkoročnih AMTR, što će automatski poboljšati njihove srednjoročne institucionalne kapacitete. Rezultat 2 u okviru Ishoda 2 fokusira se na daljnju izgradnju kapaciteta socijalnih usluga koje pružaju kako bi bili u mogućnosti da podrže najugroženije grupe u društvu nakon pandemije, uz istovremeno jačanje i poboljšanje njihovih srednjoročnih institucionalnih kapaciteta upravljanja i vlasništva.

Aneks I.8

na Ugovor o finansiranju po godišnjem akcionom planu za Bosnu i Hercegovinu za 2021.

Akcionni dokument za "EU za razvoj privatnog sektora u BiH (Post COVID-19)"

1. KRATAK PREGLED

1.1 Tabela sažetka akcija

Naziv	Akcija 08 – EU za razvoj privatnog sektora u BiH (post COVID-19) Godišnji akcioni plan za Bosnu i Hercegovinu za 2021.
CRIS broj	043-667/8
Osnovni akt	Finansirano u okviru Instrumenta za pretprijetupnu pomoć (IPA III)
Timska evropska inicijativa	Ne
Zona koja ima koristi od akcije	Bosna u Hercegovina
Programski dokument	Programski okvir IPA III
INFORMACIJE O PRIORITETNIM PODRUČJIMA I SEKTORIMA	
Prozor i tematski prioritet	Prozor 4 – Konkurentnost i inkluzivni rast Tematski prioritet 2 – Razvoj privatnog sektora, trgovina, istraživanje i inovacije
Ciljevi održivog	5 Rodna ravnopravnost

razvoja (SDGs)	8 Dostojanstven rad i ekonomski rast 9 Industrija, inovacije i infrastruktura			
DAC kod(ovi)	250 Poslovne i druge usluge 32130 Razvoj malih i srednjih poduzeća (MSP).			
Glavni kanal isporuke ¹	Bilateralno			
Oznake (iz obrasca CRIS DAC)	Opći cilj politike	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Razvoj sudjelovanja/ dobro upravljanje	☒	☐	☐
	Pomoć okolišu	☒	☐	☐
	Rodna ravnopravnost i osnaživanje žena i djevojčica	☐	☒	☐
	Razvoj trgovine	☐	☒	☐
	Reproduktivno zdravlje, zdravlje majke, novorođenčeta i djeteta	☒	☐	☐
	Smanjenje rizika od katastrofa	☒	☐	☐
	Uključivanje osoba sa invaliditetom	☒	☐	☐
	Ishrana	☒	☐	☐
	Oznake RIO konvencije	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Biološka raznolikost	☐	☒	☐
	Borba protiv dezertifikacije	☐	☒	☐
	Ublažavanje klimatskih promjena	☐	☒	☐
	Prilagodavanje klimatskim promjenama	☐	☒	☐
Interne oznake	Ciljevi politike	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Digitalizacija	☐	☒	☐
	Migracija	☒	☐	☐
	COVID-19	☐	☒	☐
	Socijalna uključenost i ljudski razvoj	☒	☐	☒
INFORMACIJE O BUDŽETU				
Relevantni iznosi	Budžetska linija: 15.020201.02 Ukupni procijenjeni trošak: EUR 10 000 000 Ukupan iznos doprinosa EU: EUR 10 000 000			
UPRAVLJANJE I PROVEDBA				
Vrsta finansiranja i način(i) implementacije	Modalitet projekta Direktno upravljanje putem nabavke Indirektno upravljanje sa subjektom kojem je povjeren zadatak i koji se bira u skladu sa kriterijima navedenim u odjeljku 4.3.4.			
Relevantni prioriteti i najvažnija pitanja iz Ekonomskog i investicionog plana za Zapadni Balkan	Akcija doprinosi vodećem ljudskom razvoju			
Krajnji datum za zaključenje Ugovora o finansiranju	Najkasnije do 31. decembra 2022.			
Krajnji datum za zaključivanje ugovora o doprinosu/delegiranju, ugovora o nabavci i grantu	3 godine nakon datuma zaključenja Ugovora o finansiranju, sa izuzetkom slučajeva navedenih u članu 114(2) Finansijske uredbe			
Indikativni operativni period implementacije	6 godina nakon zaključenja Ugovora o finansiranju			
Krajnji datum za implementaciju Ugovora o finansiranju (datum do kojeg ovaj program treba opozvati i zatvoriti)	12 godina nakon zaključenja Ugovora o finansiranju			

¹ <http://www.oecd.org/dac/stats/annex2.htm>.

1.2. Sažetak Akcije

Riječ je o dvostrukoj akciji koja ima za cilj ublažavanje ekonomskih efekata pandemije COVID-19 u privatnom sektoru u BiH i poticanje dugoročnog ekonomskog oporavka. Primarno, akcija se fokusira na podršku (i) mikro, malim i srednjim poduzećima (MMSP), sa posebnim fokusom na **izvozno orijentirana mala i srednja poduzeća (MSP), (ii) start-up i inovativnom preduzetništvu**, kao i (iii) **ženama i mladima koji vode poduzeća** na osnovu rezultata tekuće pomoći EU u tom cilju. Osim toga, Akcija će pružiti podršku jačanju otpornosti MMSP u strateškim sektorima zasnovanim na principima **zelene ekonomije i digitalne tranzicije**. U cilju osiguranja održivosti mjera direktne podrške za MMSP, bit će pružena i tehnička pomoć kako bi se olakšala saradnja između ključnih aktera za dugoročno planiranje ekonomskog oporavka u BiH i osiguralo da **pilot mjere budu povezane sa procesima dugoročnog planiranja u BiH**. Akcija će također podržati daljnje usklađivanje sistema državne pomoći BiH sa *acquis-om* EU i obavezama koje proizilaze iz SSP-a putem daljnje harmonizacije relevantnih zakona, izgradnje kapaciteta ključnih institucija u sistemu državne pomoći BiH i podizanja svijesti o pravilima i obavezama državne pomoći među ključnim zainteresiranim stranama. Realizacijom predviđenih aktivnosti, Akcija će doprinijeti stvaranju konkurentnijeg i održivijeg jedinstvenog ekonomskog prostora u BiH.

2. OBRAZLOŽENJE

2.1. Analiza konteksta

Prema podacima Međunarodnog monetarnog fonda, **ekonomija BiH se smanjila za 5,5% u 2020. godini, što odražava ozbiljan uticaj pandemije na, između ostalog, proizvodnju, transport, turizam i ugostiteljstvo**. Slično tome, Program ekonomskih reformi 2021-2023¹ predviđa smanjenje BDP-a za 2020. na 3%. Pored toga, kriza COVID-19 razotkrila je i pogoršala **strukturne slabosti bh. ekonomije** uključujući sljedeće: (i) **slabu konkurentsku poziciju** ilustrovanu Globalnim indeksom konkurentnosti Svjetskog ekonomskog foruma za 2019.² i izvještaj Svjetske banke o poslovanju za 2020³, pokazujući da je rang BiH najniži u regionu; (ii) **naglašeno tržište rada** jer posljednji podaci pokazuju da u BiH ima 413.254 nezaposlenih osoba⁴ sa preko 50% tražilaca posla koje čine žene, a oko 30% aktivne radne snage u BiH radi u neformalnom zapošljavanju i sivoj ekonomiji; (iii) **nedovoljnu inovativnost** ilustrovanu niskim nivoom ulaganja u istraživanje i razvoj⁵ i nisku ocjenu BiH u Globalnom indeksu inovacija 2020.⁶

Pandemija COVID-19 i potreban dugoročni oporavak pozivaju zemlje zapadnog Balkana (ZB) **da ubrzaju provedbu strukturnih reformi** i približe se EU. U tom cilju, BiH se obavezala na jačanje regionalne saradnje kako bi napredovala na svom putu prema EU. Osim toga, kroz svoje Zajedničke društveno-ekonomske reforme 2019-2022, BiH se obavezala da će potaknuti ekonomski oporavak nakon pandemije COVID-19 kroz sinergiju između mjera PSD-a. BiH se također obavezala na provedbu Ekonomskog i investicionog plana EU (EIP)⁷ i

podržala je Zelenu agendu za Zapadni Balkan⁸ i Deklaraciju o zajedničkom regionalnom tržištu, kako bi se olakšala regionalna integracija, podržao ekonomski razvoj i povećala transparentnost **konkurencije i državne pomoći**. Stoga bi ubrzanje oporavka nakon pandemije podsticanjem održivog i resursno efikasnog rasta i unapređenjem prijeko potrebnih strukturnih reformi trebalo biti podržano **zelenom i digitalnom tranzicijom**.

U vrijeme izbijanja pandemije oba entiteta su usvojila niz **hitnih socio-ekonomskih mjera protiv COVID-19**. FBiH je usvojila Zakon o ublažavanju negativnih ekonomskih posljedica pandemije s mjerama u rasponu od kratkoročne finansijske pomoći poduzećima (250 miliona eura), osnivanja Garancijskog fonda, obezbjeđivanja subvencija za doprinose poslodavaca, do otkazivanja i/ili odlaganja poreza. FBiH je dala i preporuku o moratoriju banaka na kredite za privredu i građane. Vlada RS usvojila je niz propisa, uključujući propis o Fondu solidarnosti za RS, kao i odluku o subvencioniranju poreza na dohodak i doprinose, obustavi plaćanja poreza za privredu, te donijela odluku o privremenim mjerama banaka za ublažavanje negativnih ekonomskih posljedica pandemija. Može se zaključiti da je **trenutni odgovor BiH** bio pravovremen i relevantan za rješavanje nekih makroekonomskih neravnoteža, ali fragmentiran i spor, te nedovoljan po obimu da se izbori sa rastućom nezaposlenošću i nejednakošću, budući da su različite grupe nesrazmjerno iskusile posljedice pandemije. Izazovi za MMSP su se dodatno nagomilali, uključujući velike razlike između entiteta. Pored toga, institucije na državnom nivou su do sada igrale ograničenu ulogu u osmišljavanju i provedbi ovih mjera.

EU se angažovala sa BiH u intenzivnom reformskom dijalogu, kako bi podržala zemlju u prevođenju preporuka iz Mišljenja EU i pratećeg analitičkog izvještaja u konkretne akcione planove. Međutim, po mišljenju Komisije, dosad predloženi akcioni planovi vlada nisu u potpunosti odgovorili na većinu ovih prioriteta. Akcioni planovi za implementaciju JSER-a koji su trenutno izrađeni trebali bi pokazati opredijeljenost BiH za poboljšanje ekonomskog upravljanja i međuvladine koordinacije i saradnje u cilju jačanja ekonomske aktivnosti u cijeloj zemlji. Predstojeće **mjere JSER PSD-a u cijeloj zemlji** morat će također obuhvatiti jedinstveni ekonomski prostor i poslovno okruženje kako bi se stimulirale poduzetničke inovacije, start-upovi i mladi poduzetnici, posebno u IT, turizmu, uslugama i kreativnim industrijama, kao i razvoj strategije pametne specijalizacije.

Nadalje, **Program ekonomskih reformi BiH 2021-2023 (BIH ERP)** odnosi se na strukturne reforme za povećanje konkurentnosti, zapošljavanja i omogućavanje održivog i inkluzivnog rasta nakon pandemije, uključujući mjere poslovnog okruženja, smanjenje neformalne ekonomije i ublažavanje negativnih ekonomskih posljedica Covid19 pandemija. **Strateški okvir BiH** se ogleda u Srednjoročnom programu Vijeća ministara za period 2020-2022, koji se zasniva na principima integrisanog, pametnog, održivog i inkluzivnog rasta i bavi se makroekonomskom stabilnošću, konkurentnošću bh. ekonomije i razvojem ljudskog kapitala. Sistem **upravljanja javnim finansijama (PFM)** u BiH karakterizira funkcioniranje četiri nezavisna budžetska sistema. Iako je uvedeno **programsko budžetiranje**, njegova implementacija se mora poboljšati na svim nivoima BiH.

Politika vlade BiH će biti ojačana ovom intervencijom kroz podršku za ubrzanje održivog ekonomskog oporavka i konkurentnosti **privatnog sektora BiH i MMSP**. Također će

¹ Direkcija za ekonomsko planiranje – Makroekonomske projekcije, januar 2021.

² Među 141 zemljom, BiH je 92., Srbija 72., Crna Gora 73., Albanija 81. i Sjeverna Makedonija 82.

³ Među 190 zemalja, BiH je 90., Sjeverna Makedonija 17., Srbija 44., Crna Gora 59. i Albanija 82.;

⁴ Izvor: BHAS, SRJ: XIV, od 20.01.2021, br.11 Demografija i socijalna statistika – registrovana nezaposlenost

⁵ 02% BDP-a u 2019. godini; Izvor: podaci Svjetske banke

⁶ BiH se nalazi na 74. mjestu od 129 zemalja

⁷ COM(2020) 641 završno

⁸ SWD(2020) 223 završno

se baviti pristupom širom zemlje za podršku **izvozno orijentiranim malim i srednjim poduzećima, start-upovima, inovativnom poduzetništvu, poduzećima koja vode žene i mladi** za ublažavanje negativnih posljedica COVID-19 na duži rok. Konačno, ova akcija bi trebala pomoći napredovanju BiH ka **zelenoj i digitalnoj tranziciji i globalnoj konkurentnosti**. To je od posebnog značaja jer bi namjera da se podstakne ekonomski rast i socijalno blagostanje, ako se provede po uobičajenom scenariju, mogla ugroziti prirodni kapital BiH, prouzrokovati štetu okolišu i povećano globalno zagrijavanje. **Sektori koji su najosjetljiviji na klimatske promjene u BiH su: poljoprivreda, vodni resursi, šumarstvo, energetika, turizam, biodiverzitet i osjetljivi ekosistemi, te zdravlje ljudi**. Što se tiče smanjenja emisije stakleničkih plinova u BiH, najveći doprinosi su energija (78%), poljoprivreda (9%) industrija (9%) i otpad (4%). **Glavni udio industrijskih emisija može se pripisati prerađivačkoj industriji i građevinarstvu**. U BiH još nisu dostupni relevantni podaci i detaljnija analiza za identifikaciju sektora u kojima bi uvođenje regenerativnih/kružnih modela bilo najpogodnije. Ova akcija se fokusira i na **rješavanje niske konkurentnosti i poboljšanje provođenja pravila o državnoj pomoći**, dodatno omogućavajući poslovno okruženje.

2.2. Analiza problema po oblastima podrške

PODRUČJE PODRŠKE br. 1: PSD: Ako se zdravstveni rizici obuzdaju i pod pretpostavkom da vakcina postane široko dostupna u drugoj polovini 2021. godine, ekonomska ograničenja mogu biti ublažena za bh. ekonomiju, koja se mora brzo oporaviti povećanjem svoje konkurentnosti i povezanosti sa regijom i EU. Ključni problem predstavlja **potreba za obnovljenim pristupom izgradnji otpornosti MMSP na buduću krizu, zasnovano na ubrzanoj digitalnoj tranziciji i korištenju novih inovativnih tehnologija u proizvodnji izvozno orijentiranih MMSP**. Preliminarne analize ukazuju da je velika većina (90%) izvozno orijentiranih malih i srednjih poduzeća u BiH u proizvodnji metala, drveta, tekstila i hrane već negativno pogođena pandemijom COVID-19. Bili su svjedoci prekida lanaca snabdijevanja i vrijednosti, što je, zauzvrat, dovelo do problema sa likvidnošću. Zajedno sa nedostatkom ciljanog finansiranja, to je dodatno ugrozilo poziciju MMSP na domaćem i međunarodnom tržištu. Najveći izvoz BiH prije krize izazvane pandemijom COVID-19 bili su energija, aluminijum, uglj, dijelovi za autosjedalice i proizvodi od kože. Pet zemalja koje čine oko 60% izvoza BiH su Njemačka, Hrvatska, Italija, Srbija i Slovenija. Međutim, projekcije OECD-a predviđaju pad izvoza nekih industrijskih inputa i roba u metalnoj i drvnoj industriji¹ zbog pandemije. Činjenica da IKT kompanije bilježe najveću dodanu vrijednost po zaposlenom (prati ih naučna i visokotehnološka industrija) opravdava proširenje podrške EU sektorima sa snažnim potencijalom rasta. S druge strane, turizam i ugostiteljstvo imaju daleko najmanju dodanu vrijednost. Najnoviji podaci o turizmu najbolje ilustruju pogubne efekte krize na ovu privrednu granu, koja je u periodu januar–oktobar 2020. u odnosu na prethodnu godinu imala 70% manje posjeta i 60% noćenja.² Sve ovo zahtijeva nastavak Podrške EU MMSP kroz grantove i tehničku pomoć za modernizaciju, restrukturiranje i povećanje pomoći uvedene tokom pandemije. Mogućnosti za približavanje i uključivanje u regionalne i EU lance vrijednosti pružaju jasnu dodanu vrijednost EU za ovu intervenciju.

Dodatni problem vezan za **smanjeno poslovanje MMSP i nedostatak likvidnosti** kao posljedicu pandemije COVID-19 predstavlja rastuća nezaposlenost i nedostatak kvalitetnih poslova, posebno mladih, žena i ranjivih grupa. Naime, pandemijom su najviše pogođena mala i srednja poduzeća koja se bave uslugama smještaja i prehrane. Žene poduzetnice su dio ove grupe, jer uglavnom posjeduju poduzeća u ovim sektorima. Pored toga, firme koje vode mladi teže se prilagođavaju poremećajima na tržištu, vjerovatno zbog nedostatka diversifikacije, iskustva i pristupa resursima. Potrebna je ciljanija podrška MMSP-u i bolje poslovno okruženje kako bi se otvorila radna mjesta i povećalo blagostanje ranjivih kategorija nakon pandemije. Kontinuirana podrška EU putem grantova trebala bi povećati poslovnu otpornost kroz nove poslovne modele, diversifikaciju proizvoda i uključivanje u lance vrijednosti EU, dok bi tehnička pomoć trebala obezbijediti obrazovanje, promociju i umrežavanje žena poduzetnica i mladih poduzetnika. S obzirom na Zeleni dogovor EU i ambicije za tranzicijom na zelenu i digitalnu ekonomiju, BiH će to morati pratiti kako bi ostala konkurentan poslovni partner u zajedničkim lancima snabdijevanja.

Mala poduzeća su u krizi sklonija poremećajima na tržištu i nedostatku obrtnog kapitala u odnosu na veća poduzeća. Činjenica da od oko 75.000 registriranih poduzeća u BiH skoro **98% čine MMSP sa manje od 50 zaposlenih**, te da MMSP doprinose za cca 15% zapošljavanju i čine oko 40% dodane vrijednosti, dodatno pojačava veličinu negativnih efekata pandemije COVID-19 na ekonomiju BiH. Nadalje, sa 8,5 MSP na 1000 stanovnika, BiH ima daleko najmanji broj MSP po glavi stanovnika u poređenju sa regionom³. Ovaj trend treba preokrenuti kroz ciljanu podršku EU start-up-ovima (mikro-poduzećima) i inovativnom poduzetništvu. Izazovi za **poticanje održive i zelene ekonomije u BiH** također su značajni u svjetlu ograničenih kapaciteta BiH da se uhvati u koštac sa otpornošću MSP na održiviji način. Indeks politike malih i srednjih poduzeća 2019⁴ ukazuje na slab učinak malih i srednjih poduzeća u BiH u **zelenoj ekonomiji**, slično kao u drugim zemljama ZB u kojima su razvijeni politički okviri za efikasnost resursa, a naporu za promoviranje cirkularne ekonomije gotovo da i ne postoje. Tranzicija ozelenjavanja malih i srednjih poduzeća je sveobuhvatno pitanje za različite sektore i igrače, a podrška poslovnom umrežavanju je neophodna kako bi se poboljšalo učenje i saradnja među kolegama. Podrška EU treba da katalizira ovaj proces kroz podizanje svijesti među MMSP o dostupnim instrumentima i alatima za uvođenje principa i standarda cirkularne ekonomije. Podrška EU u ovoj Akciji omogućit će obezbjeđivanje dodatnih grant sredstava za mala i srednja poduzeća kako bi se upotpunila podrška vlade i povećala efikasnost započetog oporavka privatnog sektora.

Glavni akteri Akcije su Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH (MVTEO), Direkcija za ekonomsko planiranje (DEP), Ministarstvo trgovine FBiH, Ministarstvo energetike, rudarstva i industrije FBiH, Ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta FBiH, Ministarstvo prosvjete i nauke FBiH, Ministarstvo trgovine i turizma RS, Ministarstvo privrede i poduzetništva RS, Ministarstvo naučnog i tehnološkog razvoja, visokog obrazovanja i informacionog društva RS, Pododjeljenje za ekonomski razvoj Vlade Brčko Distrikta i relevantne institucije u kantonima FBiH. **Mreža koordinatora SBA u BiH** učestvuje u izradi Indeksa politika

¹ Izgledi konkurentnosti MSP-a 2020. COVID-19: Uticaj izolacije na mala poduzeća, ITC

² Statistika turizma, Kumulativni podaci, januar-oktobar 2020., decembar 2020., Agencija za statistiku BiH (BHAS)

³ Albanija ima 15,4, a Srbija 50,9

⁴ Indeks politike malih i srednjih poduzeća, Zapadni Balkan i Turska 2019, Procjena implementacije Akta o malom biznisu za Evropu, OECD

za mala i srednja poduzeća, i također će se baviti razvojem sektorske politike.

Nacrt strateških smjernica za harmonizaciju podrške razvoju malih i srednjih poduzeća i poduzetništva u BiH (Nacrt smjernica) za period 2021-2027, nakon usvajanja, omogućit će usklađivanje u cijeloj zemlji u implementaciji EU Akta o malom biznisu (SBA). Osigurat će i usklađen razvoj politika i strategija za mala i srednja poduzeća u entitetima i Brčko Distriktu. U početku se fokusiraju na tri oblasti politike iz SBA koje se odnose na javnu nabavku, standardnu i tehničku regulativu i internacionalizaciju malih i srednjih poduzeća, ali njihova implementacija bi postepeno trebala dovesti do poboljšanja učinka BiH u nizu dimenzija Indeksa politike MSP, uključujući promociju izvoza, usluge MSP-a i institucionalni i regulatorni okvir za MSP.¹ Komplementarnost Nacrta smjernica sa predloženom Akcijom obezbijedena je u okviru prioriteta "Oporavak i jačanje konkurentnosti izvozno orijentiranih MSP-a" koji se dalje odnosi na "Obnavljanje i jačanje MSP-a u globalnim lancima vrijednosti" i njegovu prioritetnu mjeru **"Podrška razvoju i otpornosti izvozno orijentiranih malih i srednjih poduzeća u periodu nakon pandemije" (1.1.1.)**. Očekuje se da će sinergije stvorene uz podršku EU kroz ovu Akciju osigurati brži oporavak MSP i povećanu otpornost na buduću krizu, jer ova mjera posebno zahtijeva međunarodnu finansijsku pomoć za njenu implementaciju. Osim toga, izvozna MSP koje vode žene predviđena su za podršku u okviru istog strateškog prioriteta i njegove mjere **1.1.4. "Podrška efikasnijoj integraciji MSP-a u globalne lance vrijednosti"**. Opisana kretanja treba da omoguće poboljšanu saradnju i koordinaciju između svih relevantnih aktera i pojačano uključivanje privatnog sektora u definisanje politike. Međutim, BiH trenutno nema strateški okvir za cijelu zemlju za rješavanje prioriteta identificiranih za podršku u ovoj Akciji. **Strategiju pametne specijalizacije (S3)** razvija radna grupa koju koordinira Direkcija za ekonomsko planiranje. Cilj S3 čiji bi nacrt trebao biti završen do novembra 2023.² je postizanje bolje koordinacije između naučno-istraživačke i industrijske politike.

PODRUČJE PODRSKE br. 2: Državna pomoć: Potpisivanjem SSP-a 2008. godine BiH se obavezala da će preuzeti regulativu EU o državnoj pomoći uspostavljanjem adekvatnih pravnih i institucionalnih okvira. Kao što je navedeno u AR-u, još uvijek postoji potreba da se osigura usklađivanje sa *acquis-om* EU i dosljedna primjena pravila o državnoj pomoći u cijeloj zemlji. Pored toga, kapaciteti za provođenje pravila o državnoj pomoći i dalje su slabi i postoji niska svijest o pravilima državne pomoći među relevantnim akterima širom zemlje. Glavni problemi u provođenju Zakona o državnoj pomoći u BiH leže u činjenici da nema dovoljno obučenog osoblja koje bi se samostalno bavilo potencijalnim slučajevima državne pomoći i provodilo relevantna pravila u Vijeću za državnu pomoć (SAC). SAC ima nizak nivo izvršenja s obzirom na to da je donio vrlo malo odluka, od kojih su sve bile pozitivne ili nisu našle element državne pomoći. Broj donesenih rješenja bio je relativno visok u 2014. (9), 2015. (14) i 2016. (7). Međutim, taj broj je od tada značajno opao sa samo jednom do dvije odluke koje su izdate u periodu 2017-2020. Osim toga, svijest o pravilima državne pomoći unutar tijela za implementaciju (IA) nije dovoljna da osigura završetak procesa usklađivanja sa pravilima državne pomoći. Konačno,

davaoci državne pomoći nisu podnosili zahtjeve za planiranu ili dodijeljenu državnu pomoć u posljednje tri godine, osim u slučajevima koje je pokrenula Energetska zajednica. Davaoci koncesije moraju biti svjesni obaveze prethodnog obavještanja, procedura pred PU i SAC-a i posljedica dodjele nespojive i nezakonite državne pomoći.

Ova Akcija predviđa tehničku pomoć za podršku daljem razvoju sistema državne pomoći u BiH. Podržat će usklađivanje zakonodavstva o državnoj pomoći u BiH sa *acquis-om* EU, prvenstveno kroz podršku usklađivanju relevantnih podzakonskih akata. Dalje, predviđa se jačanje institucionalnih i administrativnih kapaciteta putem obuke za SAC i IA, uključujući obuku na radnom mjestu i posebne obuke i seminare o najboljoj praksi državne pomoći EU. Konačno, bit će organizirano podizanje svijesti davalaca državne pomoći i drugih relevantnih aktera kako bi se osigurala djelotvornost i kredibilitet kontrole politike državne pomoći.

S obzirom na izazove i obim reforme sistema državne pomoći u BiH koja je potrebna u svjetlu provedbe odredbi SSP-a, aktivnosti vlade BiH moraju biti dopunjene pomoći EU. Regulacija državne pomoći postavljena je kao cilj **Ugovora o funkcioniranju EU**, koji prema članu 87. stav (1) kaže da "...svaka pomoć koju dodjeljuje država članica ili putem državnih resursa u bilo kojem obliku koji narušava ili prijeti narušavanje konkurencije favoriziranjem određenih poduzeća ili proizvodnje određene robe, u mjeri u kojoj utiče na trgovinu između država članica, bit će nespojiva sa zajedničkim tržištem." Dodana vrijednost EU će stoga biti stvorena kroz komplementarnost aktivnosti, ali i kroz pružanje pravne garancije BiH za reforme i usklađivanje sa *acquis-om* EU.

Sistem državne pomoći u BiH čini SAC, tijelo nadležno za implementaciju i provođenje odredaba Zakona o sistemu državne pomoći u BiH³, njegov Sekretarijat kao stručno tijelo nadležno za organizacijske, tehničke i administrativne aktivnosti i interne revizije, sastavljeno od predstavnika VM, vlada FBiH, RS i BD preko njihovih nadležnih organa.⁴ Davaoci državne pomoći su također akteri ove akcije. **SAC** se sastoji od osam članova⁵ sa mandatom od četiri godine. Mandat sadašnjeg člana ističe krajem 2021. godine. **Sekretarijat SAC-a** zapošljava sedam osoba sa pet ljudi koji se bave pitanjima državne pomoći. Kao što je navedeno u AR-u, ovaj broj nije dovoljan da osigura ispunjenje zadataka ovog tijela. **IA** su zabilježile fluktuaciju osoblja zaduženog za državnu pomoć, kako na državnom tako i na entitetskom nivou. Na nivou BD nisu doneseni podzakonski akti o državnoj pomoći, niti je započet proces usklađivanja postojećih shema državne pomoći navedenih u Programu usklađivanja.

Nacrt Smjernica sadrži jedan relevantan prioritet i niz relevantnih mjera u okviru Strateškog cilja 2 -SG2: Unapređenje usklađene podrške razvoju MSP, prioritet 2: Unapređenje državne pomoći, statistike i javno-privatnog dijaloga za razvoj MSP u potpunosti je usklađeno sa predviđenim aktivnostima. Između ostalog, sadrži mjeru za **Harmonizaciju i podršku državne pomoći za mala i srednja poduzeća (2.2.1.)** koja poziva na usklađivanje državnog zakonodavstva o državnoj pomoći, kao i relevantnih zakona o subvencijama za mala i srednja poduzeća sa *acquis-om* EU u ovoj oblasti, čime se u potpunosti usklađuje sa odredbama SSP.

2.3. Relevantnost i komplementarnost sa strategijama koje podržavaju ključni nacionalni akteri

¹ Treba napomenuti da BiH zaostaje za prosjekom Zapadnog Balkana i Turske u svim dimenzijama, uz značajno pogoršanje nekih dimenzija u 2019. (dimenzije 7 i 8a).

² Ova Akcija bi trebala biti pokrenuta indikativno 2022-2025.

³ Službeni glasnik BiH, 39/20

⁴ odnosno, MVTEO, entitetska ministarstva finansija i Direkcija za finansije BD

⁵ tri predstavnika koje imenuje VM, dva predstavnika imenuje Vlada FBiH, dva predstavnika imenuje Vlada RS i jednog predstavnika imenuje Vlada BD

U skladu sa Digitalnom agendom za ZB¹ i Agendom ZB za inovacije, istraživanje, obrazovanje, kulturu, mlade i sport², i EIP, povećana **konkurentnost i inovativnost** MMSP kroz modernizaciju i digitalizaciju njihovih procesa i proizvoda trebala bi odgovoriti na trenutnu potrebu BiH za održavanjem kontinuiteta poslovanja u sektorima koji su suočeni s najtežim poremećajima na tržištu tokom izbijanja pandemije COVID-19. Također, ciljana grant podrška i izgradnja kapaciteta za start-up, žene i mlade poduzetnike trebalo bi da ublaži nedostatak resursa za prilagođavanje mikro i malih poduzeća poremećajima na tržištu i olakša gubitak radnih mjesta izazvan pandemijom. Međutim, najizazovniji zadatak izgradnje otpornosti MMSP na krizu, kroz unapređenje digitalizacije i cirkularne ekonomije i napredak BiH u strukturnim reformama, omogućit će da ovaj sveobuhvatni paket podrške EU doprinese dugoročnom oporavku BiH od efekata COVID-19. Konačno i u skladu s Digitalnom i zelenom agendom za ZB, trenutna kriza će stvoriti prilike za bh. ekonomiju da zakorači u održivije i nepovratne faze digitalne i zelene tranzicije MMSP.

Ova akcija se oslanja na **sinergiju između aktera iz svih sektora i nivoa vlasti** u BiH koji se bave socio-ekonomskim posljedicama krize COVID-19. Dakle, Akcija doprinosi napredovanju ka potpuno razvijenom **sektorskom pristupu** za jačanje usklađivanja politika i koordinacije donatora. Konkretno, na preporuku EUSR-a u BiH, Vijeće ministara je u maju 2020. godine osnovalo Radnu grupu na visokom nivou za socio-ekonomski odgovor za koordinaciju aktivnosti svih nivoa vlasti u BiH u vezi sa socio-ekonomskim mjerama u odgovoru na izazove COVID-19 i za lakšu mobilizaciju sredstava za sve nivoe vlasti putem domaćih fondova i strane finansijske pomoći. U određenoj mjeri, Akcija će podržati do sada nedostajuće **strateško planiranje u cijeloj zemlji** kroz izgradnju kapaciteta za **dugoročno planiranje ekonomskog oporavka**, dok bi očekivanu **usklađenost između centralnih planskih dokumenata** trebalo osigurati kroz Direkciju za ekonomsko planiranje i kroz ERP mehanizam kojeg koordinira. Sistem praćenja i izvještavanja treba ojačati kroz dizajn i implementaciju specifičnih ERP mjera usmjerenih na dugoročnu otpornost za ekonomski oporavak.

2.4. Relevantnost i komplementarnost sa politikom EU i pomoći EU i drugih donatora

Podrška PSD-u i poslovno okruženje predviđeno ovom Akcijom su u skladu sa TP1 pod W4 IPA III PF, jer bi Akcija trebala imati pozitivan uticaj na socio-ekonomski oporavak BiH nakon pandemije COVID-19 i trebala bi dovesti do povećanja konkurentnosti njene ekonomije - sve se to u potpunosti odražava u specifičnim ciljevima W4.

Mišljenje Komisije iz 2019³ identifikuje **66 kratkoročnih prioritetnih mjera u društveno-ekonomskom sektoru**, u rasponu od poboljšanog poslovnog okruženja, konkurentnosti i ekonomskog upravljanja, do inovacija i istraživanja i razvoja. U Mišljenju se također poziva na identifikaciju prioritetnih sektora i jačanje njihove konkurentnosti, olakšavanje strukturnih promjena i podsticanje poslovnog okruženja. Ova akcija je veoma relevantna za implementaciju ovih preporuka, jer podržava oporavak malih i srednjih poduzeća od neposrednih efekata pandemije COVID-19 i dalje ima za cilj povećanje njihove konkurentnosti kroz digitalizaciju, cirkularnu ekonomiju i poboljšanje ERP mjera za izgradnju dugoročne otpornosti bh. ekonomije na vanjske

šokove. Pored toga, preporuke o **poboljšanju državne pomoći i politike konkurencije** uključuju sljedeće: (i) uskladiti postojeće sheme državne pomoći sa odredbama SSP-a i osigurati da Vijeće za državnu pomoć bude operativno neovisno i da dobije odgovarajuće financiranje, (ii) osigurati dosljedno provođenje pravila državne pomoći u cijeloj zemlji i (iii) ojačati administrativne kapacitete Vijeća za državnu pomoć i pojačati napore na podizanju svijesti o pravilima državne pomoći na svim nivoima. Ove preporuke su sada još relevantnije, budući da su mnoge kompanije imale koristi od diskrecione pomoći države u sklopu paketa podrške u kriznoj situaciji uzrokovanoj pandemijom COVID-19, ometajući jednake uslove za privatni sektor zbog značajne indirektno državne podrške. **Izveštaj Komisije za Bosnu i Hercegovinu za 2021. i 2020. godinu** ponovo je potvrdio sve nalaze i većinu preporuka iz Mišljenja i Analitičkog izvještaja. Ova Akcija je u potpunosti usklađena sa ovim nalazima.

U pogledu relevantnosti sa regionalnim prioritetima, **EIP** ima za cilj da podstakne dugoročni oporavak regiona, podržan zelenom i digitalnom tranzicijom. Iako je većina investicionih inicijativa EIP-a u velikoj mjeri relevantna za ovaj prijedlog, Vodeći model 9 Konkurentnost privatnog sektora najbolje odražava ciljeve ove Akcije kroz podršku koja će biti pružena početnicima (start-ups) i njihovom rastu kroz otključavanje diversifikovanog finansiranja malih i srednjih poduzeća, obuku i podršku za skaliranje inovativnih kompanija. Također, podrška **zelenom rastu i cirkularnoj ekonomiji** dodatno je povećala relevantnost ove intervencije za BiH kako bi se olakšalo njeno korištenje sredstava za inovacije i ozelenjavanje privrede.⁴ Predložena Akcija je također usklađena sa **Agendom ZB za istraživanje inovacija, obrazovanje, kulturu, mlade i sport**, jer će doprinijeti održivijoj ekonomiji, otvaranju radnih mjesta i digitalnoj transformaciji regije.

Akcija također odražava **Strategiju za MSP za održivu i digitalnu Evropu 2020⁵** i njene prioritete za prelazak na digitalizaciju, smanjenje regulatornog opterećenja i poboljšanje pristupa tržištu i finansijama. Ishod Akcije o povećanju **konkurentnosti i inovativnosti** MSMS-a u BiH ugrađen je u principe **Evropskog zelenog dogovora i Smjernice za provedbu Zelene agende za Zapadni Balkan**, koji pozivaju na pretvaranje izazova održivosti i otpornosti u ekonomske prilike za MMSP. Naime, Akcija će promovirati principe resursne efikasnosti i pristupa inovativnim tehnologijama među MMSP za otvaranje novih i boljih radnih mjesta, slijedeći i **Akcion plan za cirkularnu ekonomiju EU⁶** za inovativne i efikasnije modele proizvodnje i potrošnje.

Pomoć u okviru ovog AD je komplementarna sa sljedećom višekorisničkom pomoći IPA III 2021-2022.:

- **Garantni fond za Zapadni Balkan (WBGF)** – podsticanjem poželjnih ulaganja kroz instrument podjele rizika i tehničku pomoć (TA) za ubrzanje reformi i otključavanje privatnih investicija (156 miliona eura)

- **Fond za razvoj poduzeća i inovacije Zapadnog Balkana (WB EDIF)** – istraživanjem sinergije sa finansijama i tehničkom pomoći fokusirajući se na poduzeća koja vode žene i mladi, inovativne start-upove, kružnu i zelenu ekonomiju,

¹ SWD (2018) 360 završno

² <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/22b8829d-b786-11eb-8aca-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-233221374>

³ COM(2019) 261 završno

⁴ Dok su instrumenti za podršku u tom cilju uglavnom regionalni (u okviru WBIF platforme), BiH treba da podigne svoje institucionalne kapacitete kako bi bolje iskoristila povećani pristup finansijama i rizičnom kapitalu za MMSP-e, posebno važne za oporavak nakon Covid-19, i grantove/garancije za inovativne i poslovne ekosisteme; pristup modelom trostruke spirale.

⁵ COM(2020) 103 završno

⁶ COM(2020) 98 završno

istraživanje i razvoj, pametnu specijalizaciju i inovacije za MSP (120 EUR miliona).

- **Podrška implementaciji Zajedničkog regionalnog tržišta** - doprinoseći implementaciji EIP-a za promociju trgovine, investicija, digitalne transformacije, industrijskih klastera i sektorskog poslovnog udruženja za promociju regionalnih lanaca vrijednosti (21 milion eura)

- **Podrška konkurentnosti i održivosti na Zapadnom Balkanu i Turskoj** – kroz podršku za jačanje ekonomskog upravljanja, ERP-a i ključnih sektorskih strategija (8 miliona eura)

Nadovezujući se na rezultate postignute u okviru **EU za poslovni projekt**, partnerstvu GIZ-a, ILO-a i UNDP-a dodijeljeno je dodatnih **13 miliona eura** iz programa posebnih mjera za 2020.g. za brz odgovor na krizu izazvanu pandemijom COVID-19 u izvozno orijentiranim sektorima, poljoprivredi i turizmu i daljnu podršku razvoju start-up-a u BiH. Procjenjuje se da će se projekat započeti u januaru 2021. završiti u junu 2023. Jedan od ključnih očekivanih rezultata pomoći je povećanje konkurentnosti MMSP kroz inovacije proizvoda i poslovanja i osiguranje nastavka poslovnih aktivnosti MMSP, poduzetnika i poljoprivrednika pogođenih krizom ekonomske blokade uslijed pandemije COVID-19.

2.5 Naučene lekcije i veze sa prethodnom finansijskom pomoći

Razvoj privatnog sektora (PSD): Implementacija programa **EU za poslovanje (IPA 2016.)** ukazuje na izuzetan interes MMSP za bespovratna sredstva za ulaganje u inovativne tehnologije, zbog nedostatka sredstava iz drugih izvora. Ovom akcijom je stvorena i velika mreža lokalnih partnerstava za podršku poslovanju, uključujući angažman lokalnih samouprava za promociju zapošljavanja i inovacija. Sektor turizma se ističe kao sektor u kojem je uspjeh bio sputan zbog nepostojanja usklađene strategije. Na osnovu ovih nalaza, ova Akcija će uključiti neophodne obuke za pripremu projekata tokom poziva za podnošenje prijedloga projekata u tradicionalnim sektorima i ciljanje obuke o novim specifičnim oblastima koje se odnose na inovacije zelenih dogovora, digitalizaciju, cirkularnu ekonomiju itd. kako bi se osigurali slični rezultati. Kroz izradu akcionog plana oporavka i otpornosti koji je predviđen ovom akcijom, međusektorskom platformom će se obezbijediti implementacija usklađenih mjera. Projekat **Izazov za promjenu 2.0** podržan od strane Švedske razvojne agencije (SIDA) i Ambasade Švedske realizuje grantove za poduzeća u vrijednosti od 4 miliona eura. Nedavna evaluacija ovog projekta ističe da postoji veliki interes za inovativno finansiranje podjele rizika i umrežavanje lokalnih partnera za promociju i implementaciju podrške kompanijama kroz grantove. Projekat je povećao i kapacitete domaćih partnera za upravljanje grantovima i pružanje kvalitetnih usluga kroz mentorski sistem kompanijama.

Državna pomoć: Završni izvještaj projekta IPA 2012 Uspostavljanje sistema državne pomoći (završen 2016. godine) ističe da je dobra saradnja sa korisnicima sa svih nivoa uprave osigurala visok nivo vlasništva nad projektom. Nadalje, visoko se preporučuje obuka na radnom mjestu jer omogućava rješavanje specifičnih potreba koje se mogu pojaviti u toku implementacije projekta. Osim toga, uočena je potreba za osnovnom obukom o pravilima državne pomoći s obzirom na ograničen mandat članova SAC-a i očekivano zapošljavanje novih kadrova kako u SAC-u tako i u IA. Aktivnosti podizanja svijesti se također preporučuju i treba ih intenzivirati. Gore navedeni nalazi uključeni su u osmišljeni izgled Akcije. Konkretno, aktivnosti izgradnje kapaciteta u okviru Rezultata 5 će uključivati i obuku na poslu i osnovnu obuku o pravilima EU

o državnoj pomoći. Nakon toga, u okviru Rezultata 6, aktivnosti na podizanju svijesti će biti usmjerene na vladine i nevladine aktere kao što su poslovna zajednica i civilno društvo. Preliminarna ocjena realizacije projekta IPA 2018 Podrška Savjetu za državnu pomoć ukazuje na dobru saradnju relevantnih aktera, stvarajući osnovu za obezbjeđivanje vlasništva korisnika i nad ovom akcijom. Preporuke ovog projekta, kada budu dostupne, bit će uzete u obzir za projektni zadatak intervencije.

3. OPIS AKCIJE

3.1 Planirani rezultati i logika intervencije

Razvoj privatnog sektora - PSD

Ako ojačaju kapaciteti za dugoročno planiranje regenerativnog ekonomskog oporavka (**Rezultat 1**), kontinuitet i otpornost poslovanja nakon COVID-19 u (i) MMSP, s posebnim fokusom na izvozno orijentirana MSP u BiH, (ii) osnivanju start-up-a i inovativnog poduzetništva, i (iii) poduzećima koja vode žene i mladi poboljšanim kroz bolji pristup finansiranju i inovacijama povezanim s održivošću i eko-inovacijama (**Rezultat 2**), te ojača otpornost MMSP u strateškim sektorima, zasnovana na principima zelene ekonomije i digitalne tranzicije (**Rezultat 3**), a **sljedeće pretpostavke budu validne:** postoji zadovoljavajuća saradnja između bh. aktera u planiranju oporavka, nema daljnjih ograničenja (npr. zatvaranje granice) koja drastično ograničavaju trgovinu, MMSP su zainteresirana za zelenu i digitalnu tranziciju, **onda** će se ostvariti povećana konkurentnost i inovativnost **MSMS-a u BiH u skladu sa tranzicijom ka zelenoj i digitalnoj ekonomiji u BiH (Ishod 1)**.

Državna pomoć

Ako se zakonodavstvo o državnoj pomoći dodatno uskladi sa *acquis-om* EU (**Rezultat 4**), ojačaju institucionalni/administrativni kapaciteti SAC-a i IA (**Rezultat 5**) i podigne svijest ključnih aktera o pravilima i obavezama državne pomoći (**Rezultat 6**), **sljedeće pretpostavke budu validne:** svi akteri podržavaju i sarađuju, postoji politička volja za postizanje višeg nivoa usklađenosti zakonodavstva u oblasti državne pomoći i SAC je operativno nezavisan i dobija adekvatno i redovno finansiranje, **rezultati će dovesti do Ishoda 2:** Sistem državne pomoći u BiH usklađen sa obavezama iz SSP-a.

Ako se ostvare **Ishod 1** (Povećana konkurentnost i inovativnost MSMS-a u BiH u skladu sa tranzicijom ka zelenoj i digitalnoj ekonomiji) i **Ishod 2** (Sistem državne pomoći u BiH usklađen sa obavezama iz SSP-a) i **sljedeće pretpostavke budu validne:** (i) poboljšana zdravstvena situacija u drugoj polovini 2021. omogućava postepeni oporavak ekonomske aktivnosti, povećanje izvoza, direktne strane investicije i doznake ostaju stabilne; (ii) usvojene vladine mjere protiv COVID-19 su efikasne za MMSP, i (iii) postoji politička volja za postizanje višeg nivoa usklađenosti zakonodavstva u oblasti državne pomoći, **tada će se postići sljedeći učinak:** doprinos ekonomskom oporavku nakon COVID-19 i stvaranje konkurentnijeg i održivijeg ekonomskog prostora u BiH.

3.2 Indikativni tip aktivnosti

Ishod 1: Razvoj privatnog sektora, oblast indikativnih aktivnosti podrške:

Aktivnosti vezane za Rezultat 1: Ojačani kapaciteti za dugoročno regenerativno planiranje ekonomskog oporavka

Aktivnosti će se provoditi kroz **tehničku pomoć** u cilju izgradnje kapaciteta glavnih institucionalnih aktera za definiranje dugoročnih mjera ekonomskog oporavka. Podrška će biti pružena za pripremu akcionih planova za oporavak i otpornost. Aktivnosti će biti usko povezane sa procesom

Programa ekonomskih reformi u BiH, čime će se osigurati održivost Akcije. Mjere politike oporavka i otpornosti će uzeti u obzir dijalog o politici u vezi sa zelenom i digitalnom tranzicijom koji će biti olakšan digitalnom platformom predviđenom u okviru Rezultata 3. Pri tome, aktivnosti u okviru Rezultata 1 također pružaju osnovu za pilotiranje mjera podrške bespovratnim sredstvima predviđenim u okviru Rezultata 2. i Rezultata 3 koji bi se najbolje dopunjavali ako bi bili podjednako zastupljeni.

Aktivnosti vezane za rezultat 2 Kontinuitet i otpornost poslovanja nakon COVID-19 u (i) MMSP, s posebnim fokusom na izvozno orijentirana mala i srednja poduzeća u BiH, (ii) osnivanju start-up-ova i inovativnih poduzetništava, i (iii) preduzećima koja vode žene i mladi, poboljšanim kroz bolji pristup finansiranju i inovacijama povezanim sa održivošću i ekološkim inovacijama

Aktivnosti će uglavnom podrazumijevati podršku kroz grantove koji ostaju najpogodniji model pomoći s obzirom na to da kreditiranje i garancije, kao i različiti finansijski instrumenti u BiH nisu dovoljno razvijeni da podrže MMSP u njihovom dugoročnom oporavku od uticaja krize izazvane pandemijom Covid-19. U poređenju sa postojećim grant shemama¹, usmjerenim na kratkoročnu pomoć za MMSP pogođena krizom Covid-19, shema grantova u okviru ove Akcije također će uključiti promociju najboljih praksi u ekološkim inovacijama osiguravajući postupni pristup zelenoj tranziciji koji je neophodan za kretanje ka održivijem i dugotrajnijem oporavku. Dok uvođenje principa zelene ekonomije osigurava održivost Akcije, potreban je postepen pristup uvođenju ovih principa kako bi se ublažio rizik da kompanije trenutno nisu spremne da ih u potpunosti prihvate. Konačno, pilot mjere će obezbijediti ulazne podatke koji će olakšati implementaciju aktivnosti usredsređenih na cirkularnu ekonomiju, predviđene Rezultatom 3. Pomoć će uključivati sljedeće:

-Podrška MMSP sa posebnim fokusom na izvozno orijentirana MSP

Pomoć će se distribuirati **uglavnom kroz grantove** prioritetnim sektorima za pilot uvođenje novih proizvoda i usluga. Treba razmotriti i razvoj platforme za dijalog između predstavnika javnog i privatnog sektora i stručnjaka.

Očekuje se da će najmanje 15% grantova biti dodijeljeno malim i srednjim poduzećima koja također imaju kapacitete za olakšavanje zelene tranzicije, iz istih razloga koji su navedeni u nastavku.

-Podrška za start-upove i inovativno poduzetništvo

Start-upovi i inovativna, zelena i digitalna poduzetništva bit će podržana kroz specifičnu i ciljanu komponentu grantova i tehničku pomoć kako bi se povećao njihov pristup know how kroz saradnju sa inovativnim centrima i umrežavanje.

Akcija će imati za cilj da dosegne i podrži što veći broj zelenih i digitalnih poduzetništava, s obzirom na to da zelena tranzicija mora biti u velikoj mjeri vođena tržištem i zahtijeva mnogo novih tehnologija, procesa, ekonomskih krugova koji će podržati promjenu. To će biti urađeno slijedeći najbolje prakse EU, koje će biti prilagođene realnostima u BiH.

-Podrška ženama i mladima koji vode poduzeća

Osigurat će se kontinuirana podrška putem grantova i tehničke pomoći kako bi se povećalo usvajanje novih poslovnih modela i podržalo uključivanje ranjivih grupa u lance vrijednosti u cilju jačanja njihove otpornosti na buduću krizu. Tehnička pomoć treba da podrži obrazovanje žena preduzetnica i mladih i promovira njihovo umrežavanje.

Očekuje se da će obuka i usavršavanje biti prilagođeni specifičnim poduzećima koja vode žene i mladi, s ciljem jačanja mogućnosti za njihovo poslovanje i potsticanje njihove otpornosti. Komponenta obuke i usavršavanja je stoga drugačija, ali je komplementarna sa usavršavanjem koje će se pružati u okviru Socijalne akcije u odnosu na COVID-19 (fokusrano na potrebe i uslove tržišta rada).

S obzirom na fokus ove aktivnosti na bespovratnu podršku, sinergije sa Garantnim fondom za mlade će se istražiti u najvećoj mogućoj mjeri, jer su pripreme aktivnosti za uključivanje BiH u ovaj program počele tek nedavno. Slično, tražit će se sinergije u okviru tekućih i planiranih programa podrške omladinskom i ženskom poduzetništvu, poput onih usmjerenih na stvaranje i jačanje poslovnih veza sa dijasporom.

Aktivnosti vezane za Rezultat 3 Ojačana otpornost MMSP u strateškim sektorima, zasnovana na principima zelene ekonomije i digitalne tranzicije u skladu su s **Digitalnom i zelenom agendom za Zapadni Balkan, usmjerenom na unapređenje zelene ekonomije i agende digitalizacije za BiH i njegovanje agenda cirkularne ekonomije**

Mjere koje se provode u okviru ove aktivnosti distribuirat će se **uglavnom kroz grantove**. Osigurat će razvoj digitalne platforme (tj. BiH postaje zelena) za podizanje svijesti, razmjenu informacija i pokretanje dijaloga između svih relevantnih aktera o ključnim pitanjima koja se tiču zelene i digitalne tranzicije i inkorporacije kružnih modela u specifične sektore. Ciljane kampanje trebale bi pokrenuti dijalog o politikama za povećanje održivih praksi među poduzećima, kao što je Kako smanjiti otpad uz dodavanje vrijednosti malim i srednjim poduzećima, dok bi pojačana međusektorska saradnja trebala pokrenuti dijalog o pitanjima kao što su Kako postići uspješnu saradnju svih relevantnih zainteresiranih strane prilikom usvajanja nacionalnih strategija za cirkularnu ekonomiju, posebno uz uključivanje privatnog sektora i nedržavnih aktera. Ova platforma bi također mogla omogućiti nadogradnju virtualnih komunikacionih alata koje već koriste trenutni EU projekti koji podržavaju mala i srednja poduzeća i odgovarajuće IT rešenje koje će obezbijediti više informacija specifičnih za klijente i olakšati komunikaciju između registrovanih korisnika.

Pomoć bi također trebala biti pružena za implementaciju pilot akcija koje promoviraju efikasne resurse i kružne procese i infrastrukturu. Podrška će biti kanalisana preko lokalnih partnera kroz mrežu kvalifikovanih savjetnika, koji će obučavati mala i srednja poduzeća o održivim praksama kroz zelena i digitalna rješenja i poslovne modele u resursno intenzivnim sektorima kako bi podstakli uvođenje relevantnih standarda energetske efikasnosti.

Ishod 2: Konkurentnost/oblast državne pomoći indikativnih aktivnosti podrške:

Za sve aktivnosti u okviru akcije državne pomoći predviđena je **tehnička pomoć**.

Predviđene aktivnosti u vezi sa **Rezultatom 4**. Zakonodavstvo o državnoj pomoći dalje usklađeno sa acquis-om EU:

- Izrada Tabele usklađenosti zakonskih odredbi o državnoj pomoći u BiH sa pravom EU;
- Podrška u daljem usklađivanju postojećih podzakonskih akata;
- Podrška u razvoju nedostajućih podzakonskih akata ako se identifikuju kao što je potrebno; i
- Podrška u usklađivanju postojećih programa/shema državne pomoći u BiH sa SSP-om.

¹ EU za poslovanje i EU za oporavak

Aktivnosti u vezi sa **Rezultatom 5** Ojačani institucionalni/administrativni kapaciteti Savjeta za državnu pomoć i tijela za implementaciju:

- Osigurati obuku na radnom mjestu u skladu sa potrebama SAC-a i njegovog Sekretarijata;
- Pružiti podršku SAC-u i njegovom Sekretarijatu u rješavanju slučajeva objašnjavajući primjenjiva pravila i upućivanjem na slične odluke EK;
- Pružiti podršku u izradi odluka SAC-a;
- Priprema i održavanje općih seminara za osoblje IA o državnoj pomoći; i
- Priprema i održavanje seminara u bliskoj saradnji sa IA za oblasti koje su im posebno važne i interesantne.

Aktivnosti u vezi sa **Rezultatom 6** Podignuta svijest ključnih aktera o pravilima državne pomoći:

- Organiziranje seminara za podizanje svijesti i drugih događaja za davaoca državne pomoći;
- Organizacija seminara za podizanje svijesti poslovnog društva, akademskog društva i civilnog društva;
- Organiziranje seminara i radionica za podizanje svijesti o značaju i prednostima sistema državne pomoći za poslovnu zajednicu, privredne komore, poslovna udruženja itd.;
- Organiziranje završne konferencije za sve aktere u sistemu državne pomoći u BiH; i
- Priprema i štampanje odgovarajućih brošura, letaka i analiza.

3.3. Rizici i pretpostavke

Rizici	Nivo rizika (V/S/N)	Mjere ublažavanja
Nemogućnost realizacije nekih aktivnosti zbog pogoršanja situacije uzrokovane pandemijom COVID-19	S	Fleksibilan pristup implementaciji će se razmotriti u saradnji sa glavnim institucionalnim partnerima kako bi se aktivnosti prilagodile konkretnoj situaciji na terenu.
Finansijska stabilnost SAC-a zbog kašnjenja u uplati finansijskih doprinosa od strane relevantnih davalaca u budžet SAC-a, čime se narušava njegova operativnost.	S	Svi interni sistemi praćenja i evaluacije Akcije će pomno pratiti sva relevantna ekonomska i politička dešavanja koja utiču na njene rezultate mjerene kroz indikatore. Svaki kritični trend će biti prijavljen ugovornom tijelu na razmatranje i odlučit će se o mjerama ublažavanja.
Nezainteresiranost poslovne zajednice	S	Podsticat će se aktivno uključivanje poslovne zajednice u cijeloj zemlji od samog početka implementacije Akcije.
Broj zaposlenih u Sekretarijatu SAC-a nije dovoljan da obezbijedi ispunjenje zadataka ovog tijela.	S	Sekretarijat SAC-a je pripremio novi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji kako bi se osiguralo povećanje broja državnih službenika koji rade na predmetima državne pomoći. Broj sistematiziranih radnih mjesta za državne službenike povećat će se sa 6 na 7. Ukupan broj sistematiziranih radnih mjesta bi trebao ostati isti jer će postojeće radno mjesto nedržavnog službenika biti zamijenjeno. Ovaj dokument trenutno čeka saglasnost entitetskih ministarstava finansijska.
Finansijska stabilnost SAC-a zbog kašnjenja u uplati finansijskih	N	U prethodnom periodu evidentna su određena

doprinosa od strane relevantnih davalaca u budžet SAC-a, narušavajući time njegovu operativnost.	kašnjenja u plaćanju. SAC je u tom cilju pokrenuo tužbu i sudskom presudom to je riješeno. Ne očekuju se daljnja odlaganja i u slučaju da do njih dođe, SAC će primijeniti mjere ublažavanja kako je opisano.

Pretpostavke

Povezano s ishodom

-Poboljšanje zdravstvene situacije u drugoj polovini 2021. omogućit će postepeni oporavak privredne aktivnosti, povećanje izvoznih kompanija, a strana direktna ulaganja i doznake ostaju stabilni.

-Usvojene vladine mjere protiv COVID-19 su efikasne

Povezano s rezultatom

-Organi vlasti na svim nivoima u BiH pokazuju dobru koordinaciju sa relevantnim akterima i podržavaju provedbu akcije

-Postojanje političke volje za postizanje višeg nivoa usklađenosti zakonodavstva u oblasti državne pomoći.

-Svi akteri podržavaju jedni druge i sarađuju.

3.4 Uvođenje načela rodne ravnopravnosti

Ova Akcija će doprinijeti rodnoj ravnopravnosti i osnaživanju žena i djevojčica i strateškom okviru EU u ovoj oblasti. To će promovirati njihova ekonomska, radna i socijalna prava i olakšati proces analize i primjene rodni i čvrstih politika zasnovanih na dokazima. Krize kao što je COVID-19 pogađaju žene i muškarce, djevojčice i dječake, u svoj njihovoj različitosti, na različite načine. Napori u oporavku nakon pandemije trebali bi imati za cilj integraciju perspektive rodne ravnopravnosti u sve mjere koje se poduzimaju za podsticanje boljeg zapošljavanja, socijalne zaštite, inkluzije i zdravstvene zaštite žena i djevojčica, što dovodi do njihovog osnaživanja. Dokazi pokazuju da su žene nesrazmjerno više izložene zdravstvenim i socio-ekonomskim rizicima i da se suočavaju sa porastom seksualnog i rodno zasnovanog nasilja zbog politike zatvaranja i osnovnih usluga ekosistema. Ova Akcija će osigurati da planirane intervencije uključuju adekvatan odgovor na uticaj krize COVID-19 na žene i djevojčice, ali i muškarce i dječake u svoj njihovoj različitosti u različitim sektorima. Ova akcija je, između ostalog, osmišljena da poboljša mogućnosti za žene da osnuju ili razviju svoje poslovanje ili dobiju poslove sa punim radnim vremenom, koji donose prihod u ciljanim podsektorima i uslužnim djelatnostima. Kao prioritet, žene ističu potrebu za posebnim programima podrške, dajući prioritet programima samozapošljavanja u sljedećim specifičnim segmentima: stari/tradicionalni zanati - autohtoni proizvodi, organska hrana, seoski turizam, itd.

Aktivnosti i mjere u okviru ove akcije ne bi trebale negativno uticati na životnu sredinu. Ova akcija kroz horizontalne aktivnosti vezane za zelenu ekonomiju i cirkularnu agendu u okviru odjeljka razvoja privatnog sektora doprinosi ispunjavanju ciljeva **Smjernica za implementaciju Zelene agende za Zapadni Balkan**.

Vijeće ministara BiH je u oktobru 2019. godine usvojilo Informaciju i Vodič za poduzimanje efikasnih mjera za sprječavanje rodno zasnovanog uznemiravanja i seksualnog uznemiravanja na radnom mjestu u institucijama BiH. Osim toga, Vijeće ministara BiH je zatražilo da nadležne institucije donesu Odluku o politici nulte tolerancije na seksualno uznemiravanje i rodno zasnovano uznemiravanje, kao i da uvedu savjetnike koji bi se trebali baviti ovim pitanjima.

Situacija uzrokovana pandemijom je poseban test za ostvarivanje ljudskih prava i poštovanje demokratskih vrijednosti. Socio-ekonomske posljedice pandemije COVID-19

imaju sve veći negativan uticaj na ljudska prava i produbljuju već postojeće nejednakosti. Pored toga, dodatno će se vršiti pritisak na osobe iz ranjivih kategorija. U svjetlu ovoga, sve akcije treba da osiguraju poseban fokus na ulaganju u ljudska prava na horizontalan način kako bi se stvorila otpornija i inkluzivnija društva. Ova akcija će osigurati da neće biti diskriminacije ranjivih kategorija. Osim toga, to će osigurati da se prava žena podstiču kroz namjensko korištenje nekih od dostupnih resursa.

Okvirne propise o saradnji javnosti i OCD i cjelokupno zakonodavno okruženje o civilnom društvu u BiH treba dodatno ojačati omogućavanjem sistematičnijeg participativnog pristupa. Iako postoje formalni aranžmani za učešće OCD, OCD još uvek nisu dovoljno uključene u zakone i procese kreiranja politika. Sistematski i inkluzivni mehanizam za konsultacije sa civilnim društvom treba dalje jačati. Akcija ima za cilj promoviranje aktivnog i sistematskog demokratskog učešća COS-a u političkim i pravnim procesima, kao relevantnim za njegove aktivnosti. To će se, između ostalog, postići podržavanjem uspostavljanja održivog partnerstva između lokalnih i viših vlasti i OCD, podizanjem svijesti o međusobnoj saradnji i podsticanjem održivog dijaloga. Također

će promovirati socijalnu uključenost i ubrzati pristup uslugama ugroženih grupa.

Strategija rješavanja problema Roma u BiH (2005.) naglašava nediskriminaciju Roma i podiže svijest o neophodnosti uključivanja Roma u sve društvene procese u BiH. Provođenje aktivnosti i mjera predloženih u strategiji ima za cilj ukupno poboljšanje socijalnog statusa romske zajednice u BiH. To se prvenstveno treba postići kroz poboljšanje stanovanja, obrazovanja, zapošljavanja, životnog standarda, socijalne sigurnosti i zdravstvene zaštite. U tu svrhu izrađena su dva konkretna Akciona plana: 1. Akcioni plan Bosne i Hercegovine za rješavanje romske problematike u oblastima zapošljavanja, stanovanja i zdravstvene zaštite (2017-2020) i 2. Okvirni akcioni plan o obrazovnim potrebama Roma (2018-2022). I Strategija i dva Akciona plana, opći i posebni ciljevi, kao i navedene aktivnosti u skladu su sa općim ciljem(ciljevima) ovog AD.

3.5 Uslovi za provođenje

Pored niza pretpostavki koje moraju biti validne da bi se Akcija uspješno implementirala, ne postoje uslovi koji moraju biti ispunjeni da bi se osigurao uspjeh realizacije Akcije.

3.6 Logički okvir

Rezultati	Lanac rezultata: Glavni očekivani rezultati (maksimalno 10)	Pokazatelji (najmanje jedan pokazatelj po očekivanom rezultatu)	Polazne osnove (godina)	Ciljevi (godina)	Izvori podataka (1 po pokazatelju)	Pretpostavke
Uticaj	Dopriniti ekonomskom oporavku nakon COVID-19 i stvaranju konkurentnijeg i održivijeg ekonomskog prostora u BiH	Kompozitni indikator o spremnosti zemalja kandidata i potencijalnih kandidata na temeljne oblasti ekonomskih kriterija (funkcionalna tržišna ekonomija i konkurentnost)	2.3 (2018.)	Increase (2023.)	Evropska komisija Eurostat	Nije primjenjivo (N/A)
		Globalni indeks konkurentnosti (rangiranje)	92 (2019.)	89 ¹ (2026.)	Svjetski ekonomski forum	
		Sažeti indeks inovativnosti	34.6 (2021.)	40 (2026.)	Evropski semafor inovacija	
		BDP po glavi stanovnika u standardima kupovne moći (PPS) izražen u odnosu na prosjek Evropske unije	32 (2020.)	34 (2026.)	Sgencija za statistiku BiH	
		Napredak u većini indikatora u okviru SDG 12, 13 i 15	umjereno (2020.)	značajno (2026.)	Okvir SDG-a u BiH	
Ishod 1	Povećana konkurentnost i inovativnost MSMS-a u BiH u skladu s tranzicijom ka zelenoj i digitalnoj ekonomiji	Rezultat poslovanja	65.4 (2020.)	66.3 (2026.)	Izveštaj o poslovanju, rezultat Distance to Frontier (Svjetska banka) Agencija za statistiku BiH	Poboljšanje zdravstvene situacije u drugoj polovini 2021. godine omogućit će postepeni oporavak privredne aktivnosti, povećanje izvoza i stranih direktnih ulaganja, a doznake ostaju stabilne. Usvajene vladine mjere protiv COVID-19 efikasne su za MMSP.
		Rezultat Indeksa politike za mala i srednja poduzeća - Dimenzija 10 (Internacionalizacija poslovanja).	2.57 (2019.)	3 (2026.)	Indeks politike za mala i srednja poduzeća	
		Rezultat Indeksa politike za mala i srednja poduzeća - Dimenzija 9 (MSP u zelenoj ekonomiji)	2.4 (2019.)	3 (2026.)	Indeks politike za mala i srednja poduzeća	
Ishod 2	Sistem državne pomoći u BiH usklađen sa obavezama iz SSP-a	Broj ex ante obavijesti o državnoj pomoći	0 (2019.)	30 (2026.)	SAC godišnji izvještaj	Postojanje političke volje za postizanje višeg nivoa usklađenosti zakonodavstva u oblasti državne pomoći
Rezultat 1 povezan sa Ishodom 1	Ojačani su kapaciteti za dugoročno regenerativno planiranje ekonomskog oporavka	Broj novih mjera usmjerenih na dugoročnu otpornost uvedenih u planove reformi za ekonomski oporavak u BiH	1 (2021.)	2 (2026.)	ERP 2023-2025	Saradnja između svih aktera relevantnih za planiranje ekonomskog oporavka u BiH je zadovoljavajuća.
		Status akcionog plana za oporavak i otpornost	Akcionni plan oporavka i otpornosti nije dostupan (2021.)	Dogovoren i usvojen akcioni plan za oporavak i otpornost (2026.)	Izveštaj o akciji	

¹ Procijenjeno; na osnovu analize podataka 2012-2015.

Rezultat 2 povezan sa Ishodom 1	Kontinuitet i otpornost poslovanja nakon COVID-19 u (i) MMSP, s posebnim fokusom na izvozno orijentirana mala i srednja poduzeća u BiH, (ii) osnivanju start-up-a i inovativnog poduzetništva, i (iii) žene i mladi vode poduzeća poboljšana kroz bolji pristup finansiranje i inovacije povezane sa održivošću i eko-inovacijama	Broj podržanih malih i srednjih poduzeća (razdvojeni podaci za poduzeća koja vode žene, mladi, i inovativna poduzeća) razvrstanih prema zelenim poduzećima	0 (2020.)	200 ¹ (2026.)	Izveštaj o akciji	Ne postoje daljnja ograničenja (npr. zatvaranje granice) koja drastično ograničavaju trgovinu i MMSP su zainteresirana za zelenu i digitalnu tranziciju.
		Broj malih i srednjih preduzeća sa povećanom otpornošću	0 (2020.)	50 (2026.)	Izveštaj o akciji	
		Broj malih i srednjih poduzeća sa pristupom transferu tehnologije i inovacijama razvrstanih prema zelenim poduzećima	0 (2020.)	30 (2026.)	Izveštaj o akciji	
		Broj novozaposlenih u podržanim malim i srednjim preduzećima razvrstan prema zelenim poslovima	0 (2020.)	Najmanje 70 (2026.)	Izveštaj o akciji	
Rezultat 3 povezan sa Ishodom 1	Ojačana otpornost MMSP u strateškim sektorima, zasnovana na principima zelene ekonomije i digitalne tranzicije	Status mreže za usluge održivosti u resursno efikasnim, kružnim procesima i infrastrukturi	Mreža za usluge održivosti u resursno efikasnim, kružnim procesima i infrastrukturi ne postoji (2020.)	Uspostavljena mreža za usluge održivosti u resursno efikasnim, kružnim procesima i infrastrukturi (2026.)	Izveštaj o akciji	Mala i srednja poduzeća svjesna su prednosti novih usluga otpornosti i spremna su sudjelovati u zelenoj i digitalnoj tranziciji.
		Broj usluga poslovne podrške (kao što su savjetnici za održivost u efikasnim resursima, kružnim procesima/infrastrukturi; inovacije; pristup transferu tehnologije) koje implementiraju lokalni partneri	0 (2020.)	3 (2026.)	Izveštaj o akciji	
		Status digitalne platforme za ozelenjavanje politika MSP	Digitalna platforma za "ozelenjavanje" politika MSP ne postoji (2020.)	Postavljena i operativna digitalna platforma za "ozelenjavanje" politika MSP (2026.)	Izveštaj o akciji	
		Broj malih i srednjih poduzeća koja su uvela nova digitalna rješenja u svoje poslovanje	0 ² (2020.)	50 ³ (2026.)	Izveštaj o akciji	
		Broj malih i srednjih poduzeća koja su ostvarila efikasnost resursa (takav standard energetske efikasnosti ISO 50001)	0 ⁴ (2020.)	50 ⁵ (2026.)	Izveštaj o akciji	
Rezultat 4 povezan sa Ishodom 2	Zakonodavstvo o državnoj pomoći dodatno je usklađeno sa acquis-om EU	Nivo usklađenosti sa acquis-om EU	Zakonodavstvo BiH o državnoj pomoći, djelimično usklađeno (2020.)	Usvajanje zakonskog okvira državne pomoći (2026.)	Izveštaj EK o zemlji	Svi akteri podržavaju i saraduju
		Status prilagodavanja postojećih programa/shema državne pomoći u BiH usklađen sa SSP-om	Programi/sheme državne pomoći nisu prilagođeni (2020.)	Programi/sheme državne pomoći potpuno prilagođeni (2026.)	Godišnji izvještaj SAC-a	
Rezultat 5 povezan sa Ishodom 2	Ojačani institucionalni/administrativni kapaciteti SAC-a i IA	Broj odluka SAC-a i IA	2 (2020.)	30 (2026.)	SAC annual report	SAC je operativno nezavisan i dobija adekvatno i redovno finansiranje.
		Broj obuka za SAC i IA	0 (2020.)	60 (2026.)	Izveštaj o akciji	
Rezultat 6 povezan sa Ishodom 2	Podignuta svijest ključnih aktera o pravilima državne pomoći	Broj seminara za podizanje svijesti za davaoce državne pomoći	0 (2020.)	24 (2026.)	Izveštaj o akciji	Svi relevantni akteri spremni da učestvuju u aktivnostima podizanja svijesti.
		Broj seminara za podizanje svijesti za druge ključne zainteresirane aktere (npr. poduzeće, akademsko i civilno društvo).	0 (2020.)	6 (2026.)	Izveštaj o akciji	

¹ 50 poduzeća koje vode žene, 50 poduzeća koje vode mladi, 20 inovativnih poduzeća

² Podaci koji se utvrđuju na početku akcije

³ Kao rezultat ove Akcije

⁴ Podaci koji se utvrđuju na početku akcije

⁵ Kao rezultat ove Akcije

4. PROVEDBENI ARANŽMANI

4.1. Ugovor o finansiranju

U cilju realizacije ove akcije, predviđeno je zaključivanje ugovora o finansiranju sa zemljom partnerom.

4.2. Modaliteti provedbe

Komisija će osigurati da se poštuju odgovarajuća pravila i procedure EU-a za pružanje financiranja trećim stranama, uključujući postupke revizije, gdje je to prikladno, i usklađenost aktivnosti sa restriktivnim mjerama EU¹.

4.2.1. Direktno upravljanje (nabavka)

Aktivnosti koje se odnose na komponentu Konkurentnost/Državna pomoć u okviru akcije, tj. Rezultat 4, Rezultat 5 i Rezultat 6 u okviru Ishoda 2, bit će isporučene putem jednog ugovora o uslugama.

Predmet	Indikativni tip (radovi, zalihe, usluge)	Indikativno tromjesečje početka procedure
Tehnička pomoć Vijeću za državnu pomoć u cilju podrške daljnjem usklađivanju zakona o državnoj pomoći u BiH sa pravnim tekovinama EU, izgradnji kapaciteta Vijeća za državnu pomoć i tijela za implementaciju i podizanja svijesti među davaocima državne pomoći i drugim identificiranim ciljnim grupama. Prema aktivnostima za rezultate 4, 5 i 6.	Usluge	Q3/Q4 2022

4.2.2. Indirektno upravljanje sa subjektom[subjektima] (tj. organizacijom države članice, trećom zemljom donatorom, specijaliziranom (tradicionalnom/regulatornom) agencijom EU, međunarodnom organizacijom) kojem je povjeren zadatak

Aktivnosti ove akcije koje se odnose na razvoj privatnog sektora (PSD), tj. Rezultat 1, Rezultat 2 i Rezultat 3 u okviru Ishoda 1 treba da se implementiraju u indirektnom upravljanju sa povjerenim subjektom/ima koje će službe Komisije odabrati pomoću sljedećih kriterija selekcije:

a) operativni kapacitet aplikanta za upravljanje intervencijama velikih razmjera koje uključuju tehničku pomoć i grantove;

b) tehničke kompetencije (bilo pojedinačno ili u okviru partnerstva) u pripremi i implementaciji PSD projekata, po mogućnosti stečene u regionu Zapadnog Balkana u oblastima relevantnim za akciju, kao što su uvođenje inovativnih poslovnih i finansijskih modela, digitalnih tehnologija i vještina za MSP, razvoj ekosistema za konkurentne lance vrijednosti, istraživanje i razvoj i pametnu specijalizaciju na lokalnom nivou, zelenu i cirkularnu ekonomiju. Pored toga, subjekt(i) kojem je povjeren zadatak treba da pokaže iskustvo u implementaciji relevantnih politika EU za mala i srednja poduzeća, po mogućnosti stečeno u regionu Zapadnog Balkana;

Implementacija od strane ovog subjekta podrazumijeva doprinos povećanju konkurentnosti i inovativnosti MMSP u BiH kroz tranziciju ka zelenoj i digitalnoj ekonomiji provedbom Rezultata 1, 2 i 3, kako je opisano u odjeljku 3.1.

U slučaju da bude potrebno zamijeniti predviđeni subjekat, službe Komisije mogu odabrati zamjenski subjekat koristeći iste kriterije odabira kao što je gore navedeno. Ako se subjekat zamjenjuje, odluka o njegovoj zamjeni mora biti obrazložena.

¹ www.sanctionsmap.eu Napominjemo da je mapa sankcija IT alat za identifikaciju režima sankcija. Izvor sankcija proizilazi iz pravnih akata objavljenih u Službenom listu (OJ). U slučaju neslaganja između objavljenih pravnih akata i ažuriranja na web stranici prevladava verzija OJ.

Ako pregovori sa gore navedenim subjektom ne uspiju, taj dio ove akcije može se provesti u direktnom upravljanju u skladu sa modalitetima implementacije navedenim u odjeljku 4.3.8.

4.2.3. Promjene iz indirektnog u direktno upravljanje (i obrnuto) zbog izuzetnih okolnosti (jedna alternativna druga opcija)

Ukoliko pregovori sa budućim izabranim subjektom kojem je povjeren zadatak ne uspiju, dio ove akcije može se provesti u direktnom upravljanju kroz grantove za aktivnosti predviđene u okviru Rezultata 2 i 3, te kroz nabavku (tehničku pomoć) u okviru Rezultata 1.

Ciljni aplikanti za grantove predviđene u okviru Rezultata 2 bila bi mikro, mala i srednja poduzeća u izvozno orijentiranim sektorima BiH koji su najteže pogođeni COVID-19, odnosno metal, drvo, tekstil, proizvodnja hrane i turizam; start-ups; i inovativne žene i mlade poduzetnice, uključujući dijasporu.

Ciljni aplikanti za grantove predviđene u okviru Rezultata 3 bili bi lokalni pružaoci poslovne podrške (tj. lokalne, regionalne, razvojne agencije/tijela za MSP, komore, čvorišta, poslovni centri) sa iskustvom u obuci za MSP i transferu znanja u inovativnim, resursno efikasnim kružnim procesima/praksi kroz zelena i digitalna rješenja i poslovne modele.

4.3. Indikativni budžet

	Doprinos EU (iznos u EUR)	Indikativni doprinos treće strane, u EUR
Ishod 1. Povećana konkurentnost i inovativnost MSMS-a u BiH u skladu sa tranzicijom ka zelenoj i digitalnoj ekonomiji, koje čine	8 000 000	N/A
Indirektno upravljanje s međunarodnom organizacijom ili organizacijom države članice, vidi za poređenje odjeljak 4.2.2	8 000 000	N/A
Ishod 2. Sistem državne pomoći u BiH usklađen sa obavezama iz SSP-a, koji se sastoji od	2 000 000	N/A
Direktnog upravljanja (nabavka) – vidi za poređenje odjeljak 4.2.1.	N/A	N/A
Nabavka – ukupni obuhvat prema odjeljku 4.2.1.	2 000 000	N/A
Evaluacija, (vidi za poređenje odjeljak 5.3)	bit će obuhvaćeno drugom odlukom	N/A
Revizija/verifikacija rashoda (vidi za poređenje odjeljak 6)	bit će obuhvaćeno drugom odlukom	N/A
Komunikacija i vidljivost (vidi za poređenje odjeljak 7)	N/A	N/A
Nepredviđene situacije	N/A	N/A
UKUPNO	1 000 000	0

4.4. Organizaciona postavka i odgovornosti

Ovo je dvosektorska akcija, koja se sastoji od ciljane pomoći u sljedeća dva područja potpore: PSD i konkurentnost. Aranžmani za provedbu bit će napravljeni u dva područja, s jasno definiranim odgovornostima kako bi se osiguralo potpuno ostvarivanje pokazatelja Akcije.

Ako Radna grupa na visokom nivou za socio-ekonomski odgovor, uspostavljena 2020. za rješavanje nekih od izazova povezanih s pandemijom Covid-19, postane operativna, kao jedna od potrebnih aktivnosti u okviru makrofinansijske pomoći za BiH, to je najprirodniji model koordinacije za uspješno upravljanje ovom Akcijom na strateškoj razini.

Konkretnije, za PSD i državnu pomoć: pogledajte Opis glavnih aktera u odjeljku 2.2. za detaljan pregled institucionalnog uređenja i koordinacije. Neke od ovih

institucija zastupljene su u mreži koordinatora SBA u BiH. Iako ova mreža neće biti uključena kao takva u implementaciju ove Akcije, vrijedno je naglasiti da određeni nivo koordinacije u sektoru postoji. To je potrebno dodatno poboljšati, kako bi se omogućilo uspostavljanje odgovarajuće koordinacije kako bi se olakšala provedba ove Akcije, između ostalog, tako što će MVTEO preuzeti proaktivnije vodstvo, osiguravajući bolju vezu između Akcije i ERP-a BiH, NIPAC-a, glavnih aktera i DEP BiH; i što je najvažnije (i odmah) uspostavljanje Upravnih odbora. Oni će biti uspostavljeni i za PSD i za konkurentnost i bit će sastavljeni od glavnih korisnika i relevantnih reformskih institucija u BiH kao što je navedeno u Odjeljku 2.3.

U skladu sa standardnom praksom, u početnoj fazi implementacije projekta bit će uspostavljen **Upravni odbor** koji će nadgledati napredak u realizaciji aktivnosti. Nadalje, ako se smatra potrebnim, za određene zadatke i aktivnosti bit će formirane dodatne tehničke **radne grupe** stručnjaka: predstavnika institucija ili organizacija. S obzirom na veliki broj institucija u sektoru, kao i obiman broj aktivnosti, Upravni odbori će biti u središtu obezbjeđivanja efikasnosti, efektivnosti implementacije ove Akcije. Uloga svake gore definirane strukture bit će identifikovana kako bi se izbjeglo preklapanje vodstva i potencijalni sukob.

5. PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE O UČINKU/REZULTATIMA

5.1. Interno praćenje

Uspostavit će se akcijski interni sistem(i) za praćenje zasnovan(i) na rezultatima koji će se koristiti za lakše sistemsko i pažljivo praćenje svih definiranih indikatora kako bi se osiguralo njihovo potpuno postizanje. Interno praćenje treba da sprovodi osoblje sa certifikovanim kompetencijama u domenu praćenja i evaluacije. Posebna pažnja će se posvetiti i pažljivom praćenju svih relevantnih ekonomskih i političkih dešavanja koja mogu imati uticaja na rezultate mjerene kroz indikatore. **Osnova za sistem praćenja je LFM aktivnosti sa svojim osnovnim indikatorima za specifične Ishode i Rezultate.** LFM će se koristiti kao alat za upravljanje. Svrha praćenja će, između ostalog, biti prilagođavanje i revizija rezultata, aktivnosti i nivoa indikatora, ukoliko postoji potreba, kako bi se efektivno postigli očekivani Ishodi.

Očekuje se da će provedbeni partneri za **PSD Rezultate** u okviru Ishoda 1 biti odgovorni za praćenje implementacije Akcije, u bliskoj saradnji sa zainteresiranim stranama. Nadalje, može se uspostaviti određeni broj struktura za olakšavanje praćenja uspjeha shema bespovratnih sredstava koje će biti obezbjeđene. Obilasci terena smatraju se posebno važnim u tom pogledu.

Za rezultate **državne pomoći** u okviru Ishoda 2, za praćenje će biti odgovorna institucionalna struktura korisnika. Uloga Upravnog odbora će također olakšati koordinaciju napora praćenja, kao i strateško usmjeravanje, ako se pojave bilo kakvi problemi u vezi s rezultatima Akcije, mjereno kroz indikatore. Članove će imenovati odgovarajuća ministarstva kao vodeće sektorske aktere.

5.2. Uloge i odgovornosti za prikupljanje podataka, analizu i izvještavanje

Institucije na državnom nivou bit će odgovorne za prikupljanje podataka, analizu i izvještavanje kroz praćenje provedbe aktivnosti i postizanja rezultata u skladu s dodijeljenim odgovornostima u podsektorima kako je navedeno u Odjeljku 2. Podaci će biti generirani iz izvjesnog broja izvora. BHAS će, u saradnji sa entitetskim zavodima za statistiku, i DEP, u saradnji sa entitetskim ERP koordinatorima, biti glavni davaoci objavljenih, službenih podataka za dvije oblasti intervencije. Postoji niz drugih važnih dobavljača podataka, kao

što je navedeno u LFM-u, koji će igrati ulogu u prikupljanju podataka.

S obzirom na dobro dokumentirane izazove za dostupnost konzistentnih podataka na nivou cijele države za BiH, Akcija će se morati osloniti na interne kapacitete Akcije za prikupljanje podataka, analizu i izvještavanje. Podaci će se koristiti za upravljanje Akcijom, kao i za redovno izvještavanje.

Važno je napomenuti da aktivnosti i praćenje rezultata u vezi sa implementacijom svih grantova predviđenih ovom Akcijom mogu biti detaljno osmišljeni tek nakon što se shema granta i kriteriji ponovo razviju i kada se izaberu primaoci. Nakon što primaoci projekata/grantova budu odabrani za finansiranje, bit će sprovedene **osnovne studije** kako bi se u LFM unijeli diferencirani podaci. Tokom implementacije Akcije treba koristiti i redovno primjenjivati različite alate i metode za procjenu i kvalitativnih i kvantitativnih indikatora. S obzirom na **ciljane grupe primalaca, kao i očekivani uticaj za ovu Akciju**, u to bi, između ostalog, trebalo uključiti rodno razvrstane podatke i dokumentaciju, uporedna i retrospektivna istraživanja, kao i diskusije u fokus grupama. Treba uložiti sve napore da podaci budu usklađeni za prezentaciju indikatora na nivou cijele zemlje, idealno razvrstani prema spolu, dobi i grupama u nepovoljnom položaju kako bi se bolje pratio i nadgledao uspjeh Akcije u odnosu na očekivane Rezultate i uticaj.

5.3. Evaluacija

S obzirom na prirodu akcije, srednjoročna i/ili konačna evaluacija neće biti izvršena za ovu akciju ili njene komponente.

U slučaju da nije predviđena evaluacija za neke komponente akcije, Komisija može, tokom implementacije, odlučiti da takvu ocjenu izvrši iz valjano opravdanih razloga, bilo na vlastitu odluku ili na inicijativu partnera.

Usluge evaluacije mogu se ugovoriti na osnovu okvirnog ugovora.

Finansiranje evaluacije će biti pokriveno drugom mjerom koja predstavlja Odluku o finansiranju

6. REVIZIJA

Ne dovodeći u pitanje obaveze koje se primjenjuju na ugovore zaključene za provedbu ove akcije, Komisija može, na osnovu procjene rizika, ugovoriti nezavisne revizije ili zadatke verifikacije rashoda za jedan ili više ugovora ili sporazuma.

Predviđeno je da se usluge revizije mogu ugovoriti na osnovu okvirnog ugovora.

7. KOMUNIKACIJA I VIDLJIVOST

Vidljivost finansiranja i komunikacija EU u vezi s ciljevima i uticajem Akcija su zakonska obaveza za sve akcije koje finansira EU, kao što je navedeno u zahtjevima EU za komunikaciju i vidljivost koji su na snazi.

Konkretno, primaoci sredstava EU moraju priznati porijeklo sredstava EU i osigurati njegovu odgovarajuću vidljivost:

- davanjem izjave u kojoj se na vidljiv način ističe podrška dobijena od EU u svim dokumentima i komunikacijskom materijalu koji se odnosi na implementaciju fondova, uključujući službenu web stranicu i račune društvenih medija, gdje postoje; i

- promoviranjem akcija i njihovih rezultata pružanjem koherentnih, efektivnih i proporcionalnih ciljanih informacija višestrukoj publici, uključujući medije.

Mjere vidljivosti i komunikacije provode, prema potrebi, nacionalne administracije (na primjer, u vezi sa reformama vezanim za budžetsku podršku EU), subjekti kojima je povjeren zadatak, izvođači radova i korisnici grantova. Odgovarajuće ugovorne obaveze će biti uključene u relevantne ugovore o

finansiranju, sporazume o delegiranju i ugovore o nabavci i grantovima.

Mjere će se zasnivati na posebnom Planu komunikacije i vidljivosti, koji je uspostavljen i implementiran u skladu sa zahtjevima za komunikaciju i vidljivost EU koji su na snazi. Plan će uključivati, između ostalog, komunikacijski narativ i glavne poruke za Akciju, prilagođene različitim ciljnim grupama (zainteresirane strane, civilno društvo, šira javnost, itd.).

Mjere vidljivosti i komunikacije specifične za ovu Akciju bit će komplementarne širim komunikacijskim aktivnostima koje direktno sprovode službe Evropske komisije i/ili Delegacija EU. Evropska komisija i Delegacija EU trebaju biti u potpunosti obaviješteni o planiranju i provedbi specifičnih aktivnosti vidljivosti i komunikacije, posebno u pogledu komunikacijskog narativa i glavnih poruka.

Ako Akcija uključuje programe Unije, mjere vidljivosti i komunikacije će se provoditi u skladu sa zahtjevima EU za komunikaciju i vidljivost koji su na snazi i posebnim pravilima svakog programa Unije. Relevantni subjekat za upravljanje programom je odgovoran za praćenje aktivnosti vidljivosti i komunikacije. Evropska komisija i Delegacija EU trebaju biti u potpunosti informirani o planiranju i provedbi specifičnih aktivnosti vidljivosti i komunikacije.

8. ODRŽIVOST

Priroda ove Akcije je prilično specifična, u smislu da se prvenstveno fokusira na rješavanje i ublažavanje neposrednih negativnih socio-ekonomskih posljedica pandemije COVID-19. Kao takve, **neke** od njegovih koristi i rezultata, koji su predstavljeni u rezultatima i ishoda u LFM-u, **trebaju biti samo kratkoročne prirode**. To je nešto što treba prepoznati prilikom procjene održivosti Akcije. Za njih će se dugoročni obim koristi od održivosti, kao što je nivo vlasništva korisnika, njihovi institucionalni upravljački kapaciteti, morati smatrati nusproizvodom. U tom pogledu će se vidjeti određeni uticaj, kroz izgradnju kapaciteta korisnika direktnim učešćem u doprinosu implementaciji Akcije.

Nadalje, s obzirom na to da su **neke** komponente Akcije djelimično osmišljene za rješavanje ogromnog finansijskog jaza s kojim se BiH suočava kao rezultat ozbiljnog ekonomskog pada (vidi odjeljak 2.2. – Analiza problema), vlasti u BiH nisu u poziciji da obezbijede bilo kakve dodatne resurse za Akciju. Neizvjesno je da li će same institucije korisnice biti u poziciji da odvoje bilo kakva značajna sredstva za održavanje rezultata kada se Akcija završi. Stoga je od najveće važnosti ponovo razmotriti pitanja održivosti tokom praćenja implementacije Akcije, idealno već tokom prve srednjoročne evaluacije.

Bez obzira na to, Akcija će imati za cilj da doprinese održivosti PSD-a akcija u okviru Ishoda 1 izgradnjom mreže za usluge održivosti koju će činiti lokalni akteri koji će biti sposobni da nastave pružati podršku malim i srednjim poduzećima u vezi sa zelenom i digitalnom tranzicijom kada Akcija bude realizirana.

Rezultati državne pomoći u okviru Ishoda 2 imaju za cilj izgradnju institucionalnih i administrativnih kapaciteta SCA i IA, kroz niz mjera, direktno poboljšavajući njihove srednjoročne institucionalne kapacitete. Podizanjem svijesti ključnih aktera o pravilima državne pomoći povećat će se vlasništvo nad reformom u ovoj važnoj oblasti među ključnim akterima u BiH, čime će se doprinijeti održivosti Akcije.

Aneks I.9

Sporazuma o finansiranju godišnjeg akcionog plana u korist Bosne i Hercegovine za 2021. godinu

Akcionni dokument za "EU4 kontrola bolesti životinja"

1. SINOPSIS

1.1. Tabela sažetka akcija

Naslov	Akcija 09 - EU4 kontrola bolesti životinja Godišnji akcioni plan u korist Bosne i Hercegovine za 2021. godinu			
CRIS broj	043-667/9			
Osnovni akt	Finansirano u okviru Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA III)			
Tim Evropska inicijativa	Ne			
Zona koja ima koristi od akcije	Bosna i Hercegovina			
Programski dokument	IPA III programski okvir			
PRIORITETNE OBLASTI I INFORMACIJE O SEKTORU				
Prozor i tematski prioritet	Prozor 4: Konkurentnost i inkluzivni rast Tematski prioritet 3: Poljoprivreda i ruralni razvoj			
Ciljevi održivog razvoja (Sustainable Development Goals - SDGs)	Akcija doprinosi postizanju sljedećih SDGs: - SDG 15: Zaštita, obnova i promocija održivog korištenja kopnenih ekosistema, održivo upravljanje šumama, borba protiv dezertifikacije te zaustavljanje i preokretanje degradacije zemljišta i zaustavljanje gubitka bioraznolikosti			
DAC kod(ovi)	311 poljoprivreda			
Glavni kanal isporuke ¹	Bilateralni			
Markeri (iz CRIS DAC obrasca)	Opći cilj politike	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Razvoj učešća/dobrog upravljanja	☐	☐	☒
	Pomoć životnoj sredini	☒	☐	☐
	Rodna ravnopravnost i osnaživanje žena i djevojaka	☒	☐	☐
	Trgovinski razvoj	☒	☐	☐
	Reproduktivno zdravlje, zdravlje majki, novorođenčadi i djece	☒	☐	☐
	Smanjenje rizika od katastrofe	☒	☐	☐
	Inkluzija osoba sa poteškoćama	☒	☐	☐
	Ishrana	☐	☒	☐
	RIO Konvencionalni markeri	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Biološka različitost	☒	☐	☐
	Borba protiv dezertifikacije	☒	☐	☐
	Ublažavanja klimatskih promjena	☒	☐	☐
	Prilagođavanje klimatskim promjenama	☒	☐	☐
Unutrašnji markeri	Ciljevi politike	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Digitalizacija	☒	☐	☐
	Migracija	☒	☐	☐
	COVID-19	☒	☐	☐
	Društvena inkluzija i ljudski razvoj	☒	☐	☐
INFORMACIJE O BUDŽETU				
Predmetni iznosi	Budžetska linija: 15.020201.02			
	Ukupni procijenjeni trošak: EUR 4 662 000			
	Ukupni iznos EU doprinosa budžetu: EUR 4 000 000			
UPRAVLJANJE I PROVEDBA				
Vrsta finansiranja i način(i) provođenja	Modalitet projekta Direktno upravljanje kroz nabavku			
Relevantni prioriteti i vodeće inicijative iz Ekonomskog i investicionog	N/P (nije primjenjivo)			

¹ <http://www.oecd.org/dac/stats/annex2.htm>.

Strateški plan za ruralni razvoj Bosne i Hercegovine (2018-2021) (Okvirni dokument) naglašava da veterinarske i fitosanitarne politike igraju značajnu ulogu u svakoj državi i da neadekvatna provedba veterinarskih aktivnosti može rezultirati povećanjem incidencije zaraženih životinja. Što se tiče zoonoza i ljudi, hrana životinjskog porijekla je često izvor zaraze čime se gubi mogućnost učešća u međunarodnoj trgovini životinjama i proizvodima životinjskog porijekla. Zbog stalne prijetnje po zdravlje ljudi i životinja, organizacija i provođenje veterinarskih mjera za javno zdravlje moraju biti prioritet u svakoj državi. Kako bi se promovisala odgovorna proizvodnja, smanjila potreba za lijekovima, osigurala zaštita potrošača i stvorili uslovi za izvoz živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla iz BiH, potreban je detaljan, višegodišnji pristup kontroli bolesti životinja i zoonoza kao i strateški pristup građenju kapaciteta za dobrobit životinja. S obzirom na društveno-ekonomski uticaj zaraznih bolesti koje se kontrolišu u skladu sa važećom zakonskom regulativom, neophodno je osigurati provođenje programa suzbijanja ovih bolesti radi jačanja poljoprivrede u sektoru stočarstva i održavanja konkurentnosti proizvođača u BiH. Uz to, potrebno je uzeti u obzir pojavu egzotičnih bolesti sa prekograničnim širenjem u regiji u posljednjih nekoliko godina, što je dodatno otežalo napore veterinarskih službi da održe povoljan zdravstveni status

Kratka analiza problema: Oralna vakcinacija lisica protiv bjesnila u BiH je uvedena 2011. godine i nastavljena je narednih godina. Posljednja kampanja za oralnu vakcinaciju

životinja i osiguraju uslove za nesmetanu međunarodnu trgovinu živih životinja i proizvoda.

Višegodišnji program kontrole i iskorjenjivanja bruceloze za period 2017 – 2021 je razvijen i trenutno se provodi. Sličan višegodišnji program je razvijen i za bjesnilo. U 2020. godini nastaviti će se oralna vakcinacija lisica kroz IPA 2018, dok je provođenje vakcinacije protiv bruceloze planirano za prvu četvrtinu 2021. godine zbog kašnjenja u provođenju projekta. Projekt IPA 2018 "Podrška EU poljoprivredi i ruralnom razvoju i sigurnosti hrane, veterinarskim i fitosanitarnim standardima u Bosni i Hercegovini" će također podržati razvoj pregledanih programa za obje bolesti. S obzirom na to da je Bosna i Hercegovina prijavila nove slučajeve bjesnila u junu 2020. godine, nakon skoro šest godina bez ijednog slučaja, nastavak vakcinacije je potreban za bar još četiri kampanje nakon provođenja projekta IPA 2018. Vakcinacija malih preživara protiv bruceloze je također prioritet u sljedećih dvije godine nakon provođenja projekta IPA 2018 jer kašnjenja u provođenju u 2020. godini mogu dovesti do ozbiljnih posljedica po zdravlje životinja i javno zdravlje.

2.4. Važnost i podudaranje sa politikama EU i pomoći EU i drugim donatorima

Akcija u potpunosti slijedi prioritete iz Poglavlja 12 prema kojima BiH treba osigurati efikasnu provedbu Višegodišnjih operativnih programa za kontrolu i iskorjenjivanje bjesnila i bruceloze do 2022. godine, kao i nastavak vakcinacije sve dok se bjesnilo ne smatra iskorijenjenim.

Analitički izvještaj iz 2019. godine¹ zahtijeva efikasnu provedbu Višegodišnjih operativnih programa za kontrolu i iskorjenjivanje bjesnila i bruceloze do 2022. godine i poziva organe BiH da pojačaju svoje napore kako bi dugoročno osigurali održive resurse za mjere kontrole bolesti životinja. Kao kratkoročni prioritet, analitički izvještaj obavezuje BiH da nastavi vakcinaciju sve dok se bjesnilo ne smatra iskorijenjenim.

Član 95 **Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju** predviđa da se saradnja između EU i Bosne i Hercegovine u oblasti poljoprivrede i agroindustrijskog sektora fokusira na prioritetne oblasti koje se odnose na pravnu tečevinu EU u oblasti poljoprivrede te veterinarske i fitosanitarne oblasti.

Saradnja će za cilj posebno imati modernizaciju i rekonstrukciju poljoprivrednog i agroindustrijskog sektora u Bosni i Hercegovini, posebno kako bi se ispunili veterinarski i fitosanitarni zahtjevi Zajednice i podržavanje progresivnog zbližavanja zakonodavstva i prakse Bosne i Hercegovine sa pravilima i standardima Zajednice.

Izveštaj Komisije o BiH iz 2021. godine² ističe da Bosna i Hercegovina mora izgraditi i održavati pouzdan i održiv sistem registracije i vakcinacije životinja kako bi se unaprijedila kontrola bolesti životinja, uključujući njegovo dugoročno održivo finansiranje. Praćenje i nadzor u kontroli bolesti životinja treba intenzivirati. U izvještaju Komisije, kao kratkoročni prioritet navodi se nastavak vakcinacije protiv bjesnila i bruceloze. Također, Komisija ohrabruje državu u ojačavanju i unaprijeđenju njenih institucionalnih i administrativnih kapaciteta, uključujući inspeksijske službe i laboratorij.

Program ekonomske reforme je potvrdio da bolesti životinja, posebno one koje su nove za sektor, predstavljaju

dodatne rizike ne samo za razvoj sektora nego i za zdravlje ljudi što zahtijeva hitno postupanje nadležnih organa.

Europski Green Deal³ i **Farm to Fork strategija**⁴ su dokazali da zdravlje životinja, između ostalog, smanjuje potrebu za lijekovima i može pomoći u održanju bioraznolikosti.

U tom cilju, akcija će podržati provedbu višegodišnjih operativnih programa za kontrolu i iskorjenjivanje bjesnila i bruceloze. U tom smislu, obezbijediti će neophodne vakcinacije dok će istovremeno poboljšati kapacitete praćenja učinkovitosti vakcinalne kampanje. Akcija će, stoga, nabaviti vakcine i obezbijediti dodatne usluge za provedbu kampanje vakcinacije za divlje životinje (lisice) i brucelozu.

2.5. Naučene lekcije i veze sa prethodnom pomoći

Kada se radi o mjerama zdravlja životinja, tokom prethodnih projekata koje su finansirali EU i bilateralni donator, veterinarska tijela su primijetili nizak nivo javne svijesti i znanja poljoprivrednika o važnosti redovnog vakcinisanja životinja i pravovremenog prijavljivanja bolesti životinja. Nadalje, kašnjenja u provedbi mjera vakcinisanja uzorkovanih pandemijom COVID-19 i budžetskim ograničenjima dok je projekat IPA 2018 u fazi nabavke, skrenuli su pažnju na potrebu za osiguranjem dugoročnog održivog finansiranja mjera kontrole bolesti životinja. Ova akcija je stoga osmišljena za rješavanje gore navedenih izazova.

Akcija je nastavak projekta IPA 2018 "Podrška EU poljoprivredi i ruralnom razvoju i sigurnosti hrane, veterinarskim i fitosanitarnim standardima u Bosni i Hercegovini", i kao takva doprinosi uvođenju sektorskog pristupa. Akcija poboljšava koordinaciju između institucija uključenih u kontrolu bolesti životinja i nastavak je strateške podrške Evropske komisije kontroli i iskorjenjivanju bolesti životinja u oblasti zoonoze, pogotovo bjesnila od 2011. godine i bruceloze od 2014. godine.

3. OPIS AKCIJE

3.1. Planirani rezultati i logika intervencije (opisivanje uzročne veze između uticaja, ishoda, i rezultata i uključujući pretpostavke)

Ako vakcinacija protiv bjesnila i bruceloze obavi na vrijeme (**Rezultat**), a pretpostavke o opredijeljenosti aktera da provedu programe budu istinite, tada će kontrola i iskorjenjivanje bolesti životinja u BiH biti podržana (**Ishod**). Ako se podrži kontrola i iskorjenjivanje bolesti životinja u Bosni i Hercegovini i pretpostavke o održivom finansiranju provođenja mjera politike zdravlja životinja budu istinite, onda će zdravlje životinja i javno zdravlje biti zaštićeni (**Uticaj**).

3.2. Naznačena vrsta aktivnosti

REZULTAT: ZAVRŠENA VAKCINACIJA PROTIV BJESNILA I BRUCELOZE

Cilj intervencije je poboljšanje zdravstvenog statusa životinja kroz podršku preventivnih mjera vakcinacije lisica protiv bjesnila i malih preživara protiv bruceloze.

Aktivnosti u okviru ovog Rezultata uključuju: Nabavku i distribuciju mamaca za vakcinu protiv bjesnila kod lisica i nabavku dijagnostičkih kompleta potrebnih za praćenje poslije vakcinacije.

Provedba postvakcionalne dijagnostike će biti finansirana kroz državno/regionalno sufinansiranje; nastavak obavezne vakcinacije odraslih nevakcinisanih malih preživara protiv bruceloze, uključujući i obaveznu identifikaciju vakcinisanih životinja. Ovo će također uključivati nabavku dijagnostičkih kompleta potrebnih za postvakcionalnu dijagnostiku. Provedba

¹ SWD(2019) 222

² SWD(2021) 291 kraj/2

³ COM(2019) 640

⁴ COM(2020) 381

programa će biti finansirana kroz državno/regionalno sufinansiranje.

3.3. Rizici i pretpostavke

Rizici	Nivo rizika (V/S/N)	Mjere ublažavanja
Nepovoljni vremenski uslovi	S	Projektni tim će koristiti vremensku prognozu u skladu sa metodologijom vakcinacije i izraditi planove letova, prilagođavajući ih optimalnim uslovima, obezbjeđujući sigurnost i druge zahtjeve, koji se istovremeno odnose na to u određenim sezonskim periodima za vakcinaciju (u slučaju bjesnila; nije primjenjivo za bruceloze).
Kasnjenja u planovima distribucije	S	Institucija korisnika da unaprijed osigura sve parametre bitne za planove distribucije (u slučaju bruceloze); u slučaju bjesnila, distribucija zrakom je definisana standardizovanom metodologijom kojom se propisuju potrebni parametri kojih će se projekt pridržavati, izraditi svoje planove koje će korisnici provjeriti i potvrditi, u skladu sa standardnim tehničkim specifikacijama.
Pretpostavke (odražava se u gornjoj matrici logičkog okvira) – grupisani prema rezultatima i ishodima		
Rezultat: Završena vakcinacija protiv bjesnila i bruceloze		
Svi akteri posvećeni provedbi programa i sredstva za sufinansiranje blagovremeno osigurana.		
Ishod: Podrška kontroli i iskorjenjivanju bolesti životinja BiH		
Održivo finansiranje provedbe mjera politike zdravlja životinja.		

3.6. Logički okvir

Rezultati	Lanac rezultata: Glavni očekivani rezultati (maksimalno 10)	Indikatori (barem jedan indikator po očekivanom rezultatu)	Početno stanje (2020)	Ciljevi (2024)	Izvori podataka (1 po indikatoru)	Pretpostavke
Učinak	Da se zaštiti javno i zdravlje životinja u Bosni i Hercegovini	Faza pripreme za ostvarivanje zvaničnog statusa bez bolesti koje priznaje OIE	Određeni nivo pripreme	Umjereni nivo pripreme	Izveštaji Komisije BiH Generalna uprava za zdravlje i sigurnost hrane Državni profili izveštaji OIE (Svjetska organizacija za zdravlje životinja), izveštaji FAO (Organizacija za hranu i poljoprivredu), Statistički i sektorski izveštaji u BiH	Nije primjenjivo
Ishod 1	Podrška kontroli i iskorjenjivanju bolesti životinja u BiH	1.1. Broj registrovanih slučajeva izbijanja bjesnila 1.2. Broj registrovanih slučajeva izbijanja bruceloze kod malih preživara	1 52	0 <3%	Godišnji izvještaj veterinarskih tijela Godišnji izvještaj veterinarskih tijela	Održivo finansiranje provedbe mjera politike zdravlja životinja
Rezultat 1	Završena vakcinacija protiv bjesnila i bruceloze	1.1. Broj provedenih kampanja za vakcinaciju protiv bjesnila 1.2. Broj isporučenih, ispitanih i distribuiranih vakcina protiv bruceloze	0 453.000	4 <15%	Izveštaji Veterinarske službe BiH Izveštaji Veterinarske službe BiH	Svi akteri posvećeni provedbi programa

4. ARANŽMANI PROVEDBE

4.1. Sporazum o finansiranju

Kako bi se ova akcija provela, predviđeno je da uključuje Sporazum o finansiranju sa Bosnom i Hercegovinom.

4.2. Modaliteti provedbe

3.4. Mainstreaming – Uključivanje

Kako akcija doprinosi rodnoj ravnopravnosti i osnaživanju žena i djevojaka (u skladu sa EU strategijom rodne ravnopravnosti 2020-2025)?

Kanali vidljivosti akcije će se koristiti za podizanje svijesti društva o značaju žena u očuvanju života u ruralnim područjima. Također, posebno će se podsticati učešće žena u projektima upravljačke strukture, poput radnih grupa.

Kako se ova akcija bavi životnom sredinom i klimatskim promjenama?

Ova akcija se ne bavi životnom sredinom i klimatskim promjenama.

Kako se ova akcija bavi pristupom zasnovanom na pravima?

N/P

Kako ova akcija promovise sistematski angažman sa civilnim društvom?

N/P

Ostalo (kao što su otpornost i osjetljivost na sukobe, Romi, osobe sa poteškoćama i druge ranjive grupe)

S obzirom da je intervencija specifična i direktna, nabavka vakcina, akcija kao takva ne odnosi se posebno na pristup zasnovan na pravima kao ni na angažman sa civilnim društvom niti na otpornost i osjetljivost na sukobe, Rome, osobe sa poteškoćama i ostale ranjive grupe.

3.5. Uslovi za provođenje

Državni finansijski doprinosi bi trebali biti osigurani na vrijeme, uključujući adekvatan broj veterinarskog osoblja uključenog u provedbu mjera vakcinacije i praćenja poslije vakcinacije. Državna veterinarska služba je već poduzela korake kako bi osigurala neophodan finansijski doprinos kroz proces srednjoročnog budžetskog planiranja. Međutim, nepoštovanje gore navedenih zahtjeva može dovesti do povrata sredstava u okviru ovog programa i/ili preraspodjele budućih sredstava.

Komisija će osigurati da se poštuju odgovarajuća pravila i procedure EU za obezbjeđivanje finansiranja trećih lica,

uključujući postupke revizije, gdje je to potrebno, i usklađenost aktivnosti sa restriktivnim mjerama EU¹.

4.2.1. Direktno upravljanje (Nabavka)

Nabavka kao što je kupovina vakcina i provedba vakcinacije protiv bjesnila i bruceloze (rezultat) će izravno uticati na podršku kontroli i iskorjenjivanju bolesti životinja u BiH (ishod). Rezultat će biti isporučen putem jednog ugovora o nabavci pod direktnim upravljanjem Delegacije EU u BiH.

Tema	Naznačena vrsta (radovi, zalihe, usluge)	Naznačeno tromjesečje početka procedure
Rezultat: Nabavka vakcina i provedba vakcinacije protiv bjesnila i bruceloze	Ugovori o nabavci	Q4 2022

4.3. Opseg geografske podobnosti za nabavku i grantove

U kontekstu sjedišta za učešća u postupcima nabavke i u pogledu porijekla kupljenih zaliha, kako je utvrđeno osnovnim aktom i navedeno u relevantnim ugovornim dokumentima geografska podobnost će se primjenjivati u skladu sa sljedećim odredbama.

Odgovorni službenik Komisije za ovjeravanje može proširiti geografsku podobnost na osnovu hitnosti ili nedostupnosti usluga na tržištu dotičnih država ili teritorija ili u drugim propisno potkrijepljenim slučajevima u kojima bi primjena pravila podobnosti znatno otežala ili onemogućila provedbu ove akcije (Član 28(10) NDICI Odredbe globalne Evrope).

4.4. Naznačeni budžet

ISHOD/REZULTAT	Doprinosi EU (iznos u EUR)	Naznačeni doprinosi trećih lica, u EUR
Rezultat 1: Završena vakcinacija protiv bjesnila i bruceloze, sastoji se od	4 000 000	662 000
Direktnog upravljanja (nabavka), usp. odjeljak 4.2.1.	N.P.	N.P.
Nabavka – ukupan iznos pod odjeljkom 4.2.1	4 000 000	662 000
Procjena (usp. odjeljak 5.3)	Bit će obuhvaćeno drugom odlukom	N.P.
Revizija/Verifikacija rashoda (usp. odjeljak 6)	Bit će obuhvaćeno drugom odlukom	N.P.
Komunikacija i vidljivost (usp. odjeljak 7)	N.P.	N.P.
Nepredviđene situacije	N.P.	N.P.
Ukupno	4 000 000	662 000

4.5. Organizaciona postavka i odgovornosti

Akcija će se provoditi pod direktnim upravljanjem, odabranim da maksimizira učinak akcije u najvećoj mogućoj mjeri. Državni akteri će tijesno sarađivati sa Ugovornim tijelom u vezi sa sufinansiranjem i strateškom koordinacijom provedbe komponente akcije. Delegacija EU u Bosni i Hercegovini je odgovorna za nabavku dok će Državna veterinarska služba u saradnji sa entitetskim vlastima imati važnu tehničku ulogu i biti odgovorna za izvršavanje svih zadataka kojih se odnose na vakcinaciju protiv bjesnila i bruceloze.

5. UČINAK/PRAČENJE I IZVJEŠTAVANJE REZULTATA

5.1. Unutrašnje praćenje

Zamisljena je bliska saradnja Ugovornog tijela i ključnih korisničkih institucija nadležnih za zdravlje životinja.

5.2. Uloge i odgovornosti za prikupljanje podataka, analizu i izvještavanje

Akcija će osigurati izvještavanje lanca koordinacije kroz akcione komponente. Unutrašnje praćenje će se provesti kroz preglede provedbe Delegacije EU, provjere na licu mjesta, sastanke sa korisnicima i konsultantskim kompanijama/ugovaračima. Upravljačka struktura će pratiti napredak provedbe akcije koji se odnosi na matricu logičkog okvira, olakšavati pristup informacijama, osigurati pravovremene i dovoljne doprinose relevantnih institucija kada je to potrebno, davati savjete, itd. Napredak će se mjeriti i pratiti kroz indikatore identifikovane u logičkom okviru a koje su potvrdili ključni korisnici, s ciljem procjene i uspjeha poduzetih mjera i uloženi sredstava. Nadalje, upravljačke strukture će pratiti stepen postignuti očekivanih rezultata. Također, primjenjivat će se odgovarajući mehanizmi izvještavanja i procjene. Akcija može biti podvrgnuta vanjskom praćenju u skladu sa pravilima i postupcima Evropske komisije utvrđenim Sporazumom o finansiranju.

5.3. Procjena

Imajući u vidu prirodu akcije, srednjoročna i/ili završna procjena ove akcije i njenih komponenata neće biti provedena.

U slučaju da procjena nije predviđena za neke komponente akcije, tokom provedbe Komisija može sama ili na inicijativu partnera odlučiti da uradi procjenu iz propisno opravdanih razloga.

Usluge procjene mogu biti ugovorene pod okvirnim ugovorom.

Finansiranje procjene će biti obuhvaćeno drugom mjerom koja predstavlja Odluku o finansiranju.

6. REVIZIJA

Ne dovodeći u pitanje obaveze koje se primjenjuju na ugovore zaključene za provedbu ove akcije, Komisija može, na osnovu procjene rizika, ugovoriti nezavisne revizije ili zadatke verifikacije rashoda za jedan ili više ugovora ili sporazuma.

Predviđeno je da se revizijske usluge mogu ugovoriti pod okvirnim ugovorom.

7. KOMUNIKACIJA I VIDLJIVOST

Vidljivost finansiranja EU i komunikacija o ciljevima i učinku akcije su pravna obaveza za sve akcije koje finansira EU, kao što je utvrđeno komunikacijskim i zahtjevima vidljivosti EU koji su na snazi.

Primaoci EU fondova će potvrditi porijeklo EU fondova i osigurati njihovu vidljivost tako što će:

- dati izjavu naglašavajući podršku koji su dobili od EU na svim dokumentima i komunikacijskom materijalu koji se odnosi na korištenje fondova, uključujući službenu web stranicu i naloge na društvenim mrežama, gdje postoje; i

- promovisati akcije i njihove rezultate tako što se pružiti suvisle, djelotvorne i proporcionalno ciljane informacije višestrukoj publici, uključujući medije.

Mjere vidljivosti i komunikacije će po potrebi provesti državne administracije (npr. one koje se tiču reformi vezanih za budžetsku podršku EU), povjerena lica, izvođači radova i korisnici grantova. Odgovarajuće ugovorne obaveze će biti uključene, između ostalog, u sporazume o finansiranju, sporazume o raspodjeli i ugovore o nabavci.

Mjere će se zasnivati na posebnom planu komunikacije i vidljivosti, ustanovljenom i provedenom u skladu sa komunikacijskim i zahtjevima vidljivosti EU koji su na snazi. Plan, između ostalog, uključuje komunikacijski narativ i glavne poruke za akciju, prilagođene različitim ciljnim grupama (akterima, civilnom društvu, široj javnosti, itd.)

¹ www.sanctionsmap.eu Napominjemo da je mapa sankcija IT alat za identifikaciju režima sankcija. Izvor sankcija proizilazi iz pravnih akata objavljenih u Službenom listu (SL). U slučaju neslaganja između objavljenih pravnih akata i ažuriranja na web stranici, prevladava verzija SL.

Mjere vidljivosti i komunikacije specifične za ovu akciju se podudaraju sa širim komunikacijskim aktivnostima koje će direktno provesti službe Evropske komisije i/ili Delegacije EU. Evropska komisija i Delegacija EU će u potpunosti biti informisane o planiranju i provedbi određenih aktivnosti vidljivosti i komunikacije, posebno u odnosu na komunikacijski narativ i glavnu poruku.

Podizanje svijesti poljoprivrednika o važnosti vakcinacije kao neophodne prevencije za zdravlje malih proizvođača će nadopuniti ovu akciju (zalihe) kroz trenutnu pomoć IPA 2018. Poruke o podizanju svijesti će doprinijeti porastu znanja poljoprivrednika o važnosti redovne vakcinacije životinja i pravovremenog prijavljivanja bolesti životinja. Svi partneri u provedbi i akteri ove akcije će osigurati vidljivost finansijske pomoći EU koja se pruža preko IPA III.

8. ODRŽIVOST

Cilj akcije je podržati provedbu mjera kontrole zdravlja životinja, pogotovo vakcinaciju protiv bjesnila i bruceloze. Tokom priprema ove akcije, osigurana je uključenost glavnih aktera u cilju jačanja vlasništva i partnerstva među onima koji su uključeni u provedbu akcije i preuzimanje rezultata akcije koji će se koristiti za daljnji razvoj i održavanje nakon što akcija završi. Predviđeno je da će država od 2024. godine samostalno osigurati provedbu mjera kontrole zdravlja životinja, pogotovo vakcinacije protiv bjesnila i bruceloze.

ANEKS II – OPĆI USLOVI

Sadržaj

Prvi dio: Odredbe koje se primjenjuju na aktivnosti za koje je korisnik IPA III javni naručilac prema IMBC-u

Član 1. Opći principi

Član 1a – Nabavka i dodjela grantova

Član 1b – Isključenje i administrativne sankcije

Član 2. – Komunikacija i vidljivost

Član 3. - Ex-ante i ex-post kontrole postupaka za grantove i nabavke i ex-post kontrole ugovora i grantova koje treba izvršiti Komisija

Član 4. - Bankovni računi, računovodstveni sistemi i priznati troškovi

Član 5. - Odredbe o isplataima koje Komisija vrši korisniku IPA III

Član 6. – Prekid plaćanja

Član 7. - Povrat sredstava

Član 7a – Finansijske korekcije i zatvaranje

Drugi dio: Odredbe koje se primjenjuju na budžetsku podršku

Član 8. – Dijalog o politici

Član 9. - Provjera uslova i isplata

Član 10. - Transparentnost budžetske podrške

Član 11. - Povrat budžetske podrške

Treći dio: Odredbe koje se primjenjuju na ovaj Ugovor o finansiranju u cjelini, bez obzira na način implementacije

Član 12. - Period izvršenja, operativni period implementacije i rok za ugovaranje

Član 13. – Dozvole i ovlaštenja

Član 14. – Zahtjevi za izvještavanje

Član 15. - Prava intelektualne svojine

Član 16. - Konsultacije između korisnika IPA III i Komisije

Član 17. – Izmjene i dopune ovog Ugovora o finansiranju

Član 18. - Suspenzija ovog Ugovora o finansiranju

Član 19. – Raskid ovog Ugovora o finansiranju

Član 20. – Važeći zakon, rješavanje sporova

Član 21. – Restriktivne mjere EU

PRVI DIO: ODREDBE KOJE SE PRIMJENJUJU NA AKTIVNOSTI ZA KOJE JE KORISNIK IPA III JAVNI NARUČILAC PREMA IMBC-U

Član 1. Opći principi

(1) Svrha Prvog dijela je da se utvrde pravila za provedbu povjerenih zadataka izvršenja budžeta kako je opisano u Aneksu I i da se definiraju prava i obaveze korisnika IPA III, odnosno Komisije u izvršavanju ovih zadataka.

Prvi dio će se primjenjivati na zadatke provedbe budžeta povjerene korisniku IPA III samo u vezi sa doprinosom Unije ili u kombinaciji sa sredstvima korisnika IPA III ili sredstvima treće strane, u slučaju da se ta sredstva implementiraju u zajedničkom sufinansiranju.

(2) Korisnik IPA III ostaje odgovoran za ispunjavanje obaveza utvrđenih ovim Ugovorom o finansiranju i Finansijskim okvirnim sporazumom o partnerstvu (FFPA). U skladu sa članom 6., članom 18., članom 19. i članom 21., Komisija zadržava pravo da prekine plaćanja, te da suspenduje i/ili raskine ovaj Ugovor o finansiranju.

(3) Korisnik IPA III će poštovati minimalnu stopu svog doprinosa navedenu u Aneksu I. U slučaju doprinosa i korisnika IPA III i Unije, doprinos korisnika IPA III će biti stavljen na raspolaganje u isto vrijeme kada i odgovarajući doprinos Unije.

(4) U svrhu primjene člana 25. FFPA o zaštiti podataka, lični podaci:

- se obrađuju zakonito, pošteno i na transparentan način u odnosu na vlasnika podataka;

- se prikupljaju za određene, eksplicitne i legitimne svrhe i ne obrađuju se dalje na način koji nije u skladu s tim svrhama;

- su adekvatni, relevantni i ograničeni na ono što je neophodno u odnosu na svrhe za koje se obrađuju;

- su tačni i, po potrebi, ažurirani;

- se obrađuju na način koji osigurava odgovarajuću sigurnost ličnih podataka, i

- čuvaju se u obliku koji omogućava identifikaciju vlasnika podataka najduže što je potrebno za svrhe za koje se lični podaci obrađuju.

Lični podaci koji se nalaze u dokumentima koje će čuvati korisnik IPA III u skladu sa stavom (2) člana 1a moraju se obrisati po isteku rokova iz tog stava.

Član 1a – Nabavka i dodjela grantova

(1) Ne dovodeći u pitanje član 18. stav (5) FFPA, poslove iz stava 1. člana 1. korisnik IPA III obavlja u skladu sa procedurama i standardnim dokumentima koje utvrđuje i objavljuje Komisija za dodjelu ugovora o nabavkama i grantovima u vanjskim akcijama, posebno, Praktični vodič kroz procedure sklapanja ugovora u okviru vanjskih akcija Evropske unije (PRAG), koji je na snazi u vrijeme pokretanja predmetnog postupka, kao i u skladu sa potrebnim standardima vidljivosti i komunikacije iz člana 2. stav (2).

Korisnik IPA III će sprovesti procedure nabavke i dodjele grantova, zaključiti rezultirajuće ugovore i osigurati da sva relevantna dokumentacija za revizijski trag bude na jeziku ovog Ugovora o finansiranju.

(2) Ne dovodeći u pitanje član 49. FFPA, korisnik IPA III će čuvati svu relevantnu finansijsku i ugovornu prateću dokumentaciju od dana stupanja na snagu ovog Ugovora o finansiranju, odnosno od ranijeg datuma u slučaju da je postupak nabavke, poziv za podnošenje prijedloga ili postupak direktne dodjele grantova pokrenut prije stupanja na snagu ovog Ugovora o finansiranju, pet godina od dana zatvaranja programa. Korisnik IPA III će posebno čuvati sljedeće:

(a) Postupci nabavke:

i) Obavijest o prognozi s dokazom o objavi saopštenja o nabavci i svim ispravkama;

ii) Imenovanje komisije za uži izbor;
iii) Izvještaj o užem izboru (uključujući anekse) i prijave;
iv) Dokaz o objavljivanju saopštenja o užem izboru;
v) Pisma kandidatima koji nisu ušli u uži izbor;
vi) Poziv na tender ili ekvivalent;
vii) Tenderska dokumentacija, uključujući anekse, pojašnjenja, zapisnike sa sastanaka, dokaz o objavljivanju;
viii) Imenovanje komisije za ocjenjivanje ponuda;
ix) Izvještaj o otvaranju ponuda, uključujući anekse;
x) Izvještaj o ocjenjivanju/pregovaranju, uključujući anekse i primljene ponude¹;
xi) Pismo obavještenja;
xii) Popratno pismo za podnošenje ugovora;
xiii) Pisma neuspješnim kandidatima;
xiv) Saopštenje o dodjeli/otkazivanju, uključujući dokaz o objavljivanju;
xv) Potpisani ugovori, izmjene i dopune, ispravke, izvještaji o implementaciji i relevantna prepiska.

(b) Pozivi za podnošenje prijedloga i direktna dodjela grantova:

i) Imenovanje komisije za ocjenjivanje ponuda;
ii) Otvaranje i administrativni izvještaj uključujući anekse i primljene prijave;²
iii) Pisma uspješnim i neuspješnim kandidatima nakon evaluacije sažetka projekta;
iv) Izvještaj o evaluaciji sažetka projekta;
v) Izvještaj o procjeni pune prijave ili izvještaj o pregovorima sa relevantnim aneksima;
vi) Provjera podobnosti i prateća dokumenta;
vii) Pisma uspješnim i neuspješnim kandidatima sa odobrenom rezervnom listom nakon potpune evaluacije prijave;
viii) Popratno pismo za podnošenje ugovora o grantu;
ix) Obavijest o dodjeli/otkazivanju sa dokazom o objavljivanju;
x) Potpisani ugovori, izmjene i dopune, dodaci i relevantna prepiska.

Osim toga, finansijska i ugovorna dokumentacija iz stava 2(a) i 2(b) bit će dopunjena svim relevantnim pratećim dokumentima kako se zahtijeva postupcima navedenim u stavu (1), kao i svom relevantnom dokumentacijom koja se odnosi na plaćanja, povrate i operativne troškove, na primjer izvještaji o projektu i provjeri na licu mjesta, prijem zaliha i radova, garancije, izvještaji nadzornih inženjera.

(3) Operacije koje sufinansira Unija u okviru Programa mogu finansirati i međunarodne organizacije, države članice, treće zemlje ili regionalne organizacije.

Član 1b – Isključenje i administrativne sankcije

(1) Prilikom primjene postupaka i standardnih dokumenata koje je utvrdila i objavila Komisija za dodjelu ugovora o nabavci i grantu, korisnik IPA III će u skladu s tim osigurati da nijedan ugovor o nabavci ili grantu koji finansira EU ne bude dodijeljen privrednom subjektu ili podnosiocu zahtjeva za dodjelu granta ako se sam taj privredni subjekat ili aplikant za grant, ili osoba koja ima ovlaštenja za zastupanje, odlučivanje ili kontrolu nad njim, nalazi u jednoj od isključenih situacija predviđenih relevantnim procedurama i standardnim dokumentima Komisije.

(2) Korisnik IPA III dužan je odmah obavijestiti Komisiju kada se kandidat, ponuđač ili podnosilac nalazi u isključenoj situaciji iz stava (1) ili je počinio nepravilnosti i prevare definirane članom 51. stav (5) FFPA, ili je pokazao značajne

nedostatke u ispunjavanju glavne obaveze u provedbi pravne obaveze koja se finansira iz budžeta Unije.

(3) Korisnik IPA III će prilikom dodjele ugovora o nabavci i grantu uzeti u obzir informacije sadržane u Komisijinom sistemu za rano otkrivanje i isključenje (EDES). Pristup informacijama može se obezbijediti preko tačke/tačaka za vezu ili putem konsultacija na sljedeće načine: (Evropska komisija, Generalni direktorat za budžet, računovodstveni službenik Komisije, MO15, B-1049 Brisel, Belgija, i putem e-pošte na adresu BUDG-C01-EXCL-DB@ec.europa.eu sa kopijom na adresu Komisije navedenu u članu 3. Posebnih uslova). Svaki ugovor ili grant zaključen sa izvođačem ili korisnikom granta koji je u isključenoj situaciji u vrijeme zaključenja ugovora bit će isključen iz finansiranja koje pruža Unija i može se primijeniti mehanizam finansijskih korekcija u skladu sa članom 7a.

(4) Kada korisnik IPA III postane svjestan situacije isključenja iz stava (1) u provedbi zadataka opisanih u Aneksu I, korisnik IPA III će, pod uslovima svog nacionalnog zakonodavstva, izreći privrednom subjektu ili aplikantu za grant, odbijanje datog postupka i isključenje iz njegovih budućih postupaka nabavke ili dodjele granta. Korisnik IPA III također može izreći novčanu kaznu proporcionalnu vrijednosti dotičnog ugovora. Odbijanje, isključenje i/ili novčane kazne izriču se po akuzatornom postupku kojim se obezbjeđuje pravo na odbranu dotične osobe. Korisnik IPA III obavještava Komisiju u skladu sa stavom (2) ovog člana.

Član 2. – Komunikacija i vidljivost

(1) U skladu sa članom 24. FFPA, korisnik IPA III će poduzeti potrebne mjere kako bi osigurao vidljivost sredstava EU za aktivnosti koje su mu povjerene, te pripremiti koherentan plan aktivnosti komunikacije i vidljivosti, koji treba dostaviti Komisiji radi dogovora u roku od 2 mjeseca nakon stupanja na snagu ovog Ugovora o finansiranju.

(2) Ove aktivnosti komunikacije i vidljivosti moraju biti u skladu s Priručnikom za komunikacije i vidljivost za vanjske akcije EU koji je utvrdila i objavila Komisija i koji je bio na snazi u vrijeme aktivnosti.

Član 3. - Ex-ante i ex-post kontrole postupaka za grantove i nabavke i ex-post kontrole ugovora i grantova koje treba izvršiti Komisija

(1) Komisija može vršiti ex-ante kontrole postupaka dodjele za nabavke i grantove za sljedeće faze:

(a) odobrenje obavještenja o ugovoru za nabavku i svih relevantnih ispravaka;
(b) odobravanje tenderske dokumentacije i smjernica za podnosioca zahtjeva za dodjelu grantova;
(c) odobrenje sastava Komisija za ocjenjivanje ponuda;
(d) odobravanje izvještaja o ocjenjivanju, i odluka o odbijanju i dodjeli³;
(e) odobravanje ugovorne dokumentacije i dodataka ugovora.

(2) U pogledu ex-ante kontrola, Komisija odlučuje:

(a) da izvrši ex-ante kontrole svih datoteka, ili
(b) da izvrši ex-ante kontrole po odabiru takvih datoteka, ili

(c) da potpuno odbaci ex-ante kontrole.

(3) Ako Komisija odluči da izvrši ex-ante kontrole u skladu sa stavom 2(a) ili (b), obavještava korisnika IPA III o datotekama odabranim za ex-ante kontrole. Korisnik IPA III će dostaviti svu potrebnu dokumentaciju i informacije Komisiji nakon što je obaviješten da je datoteka odabrana za ex-ante

¹ Eliminacija neuspješnih ponuda pet godina nakon završetka postupka nabavke.

² Eliminacija neuspješnih prijava tri godine nakon završetka procedure dodjele grantova.

³ Za ugovore o uslugama ovi koraci uključuju ex-ante kontrole u vezi sa odobravanjem užeg izbora.

kontrolu, najkasnije u trenutku podnošenja obavještenja o ugovoru ili smjernica za podnosiocе zahtjeva na objavljivanje.

(4) Komisija može odlučiti da izvrši ex-post kontrole postupaka dodjele koji nisu bili podvrgnuti ex ante kontroli (u roku od 6 mjeseci od potpisivanja ugovora).

(5) Komisija može odlučiti da izvrši ex-post kontrole, uključujući revizije i kontrole na licu mjesta, u bilo koje vrijeme za bilo koje ugovore ili grantove koje dodijeli korisnik IPA III koji proizlaze iz ovog Ugovora o finansiranju. Korisnik IPA III će staviti na raspolaganje svu potrebnu dokumentaciju i informacije Komisiji nakon što je obaviješten da je datoteka odabrana za ex-post kontrolu. Komisija može ovlastiti osobu ili subjekat da u njeno ime vrši ex-post kontrole.

Član 4. - Bankovni računi, računovodstveni sistemi i priznati troškovi

(1) Nakon stupanja na snagu ovog Ugovora o finansiranju, Računovodstveno tijelo i Posredničko tijelo za finansijsko upravljanje (IBFM) korisnika IPA III, odnosno Javni naručilac za Program, otvorit će najmanje jedan bankovni račun denominiran u eurima. Ukupni bankovni saldo za Program će biti zbir stanja na svim bankovnim računima Programa koje vodi Računovodstveno tijelo i svi IBFM-ovi koji učestvuju u IPA III korisniku. Izvještavanje o svim bankovnim računima povezanim sa svakim programom bit će evidentirano putem IPA-APP¹.

(2) Korisnik IPA III priprema i dostavlja Komisiji planove predviđanja isplata za vrijeme trajanja perioda implementacije Programa prema obrascu iz tačke (d) Aneksa III. Ova predviđanja se ažuriraju i dostavljaju uz svaki zahtjev za sredstva iz člana 5. stav (1) i člana 5. stav (3), sa godišnjim finansijskim izvještajem iz člana 14. stav (2) i sa prognozom vjerovatnih zahtjeva za plaćanje iz člana 33. stav (3) FFPA. Planovi predviđanja isplata će se zasnivati na stvarnim potrebama i bit će potkrijepljeni dokumentirano detaljnom analizom (uključujući planirano ugovaranje i raspored plaćanja po ugovoru) koja će biti dostupna Komisiji na zahtjev.

(3) Početni plan predviđanja isplata sadrži zbirne godišnje prognoze isplata za cijeli period implementacije i mjesečne prognoze isplata za prvih dvanaest mjeseci Programa. Naknadni planovi će sadržavati zbirne godišnje prognoze isplata za stanje perioda implementacije Programa i mjesečne prognoze isplate za narednih četrnaest mjeseci.

(4) Korisnik IPA III je dužan uspostaviti i voditi računovodstveni sistem u skladu s klauzulom 4(3)(a) Aneksa A FFPA-e koji će sadržavati barem informacije za ugovore kojima se upravlja u okviru Programa navedene u Aneksu IV.

(5) U skladu sa članom 57. stav (2) FFPA, troškovi priznati u računovodstvenom sistemu koji se vodi prema odjeljku 4 ovog člana moraju biti ostvareni, prihvaćeni i plaćeni, te odgovarati stvarnim troškovima dokazanim pratećim dokumentima i koristit će se kada bude prikladno za razduženje predfinansiranja koje plaća korisnik IPA III prema lokalnim ugovorima.

Član 5. - Odredbe o isplatama koje Komisija vrši korisniku IPA III

(1) Svaki zahtjev za predfinansiranje će sadržavati izjavu o izdacima za Program, uključujući ugovorene iznose, isplaćene i priznate troškove.

(2) Prva uplata predfinansiranja odnosi se na 100% predviđenih isplata za prvu godinu plana predviđanja isplata u skladu sa članom 4. stav (2). Ovaj zahtjev za predfinansiranje

će biti podržan ovlaštenim potpisnicima za sve bankovne račune Programa, ako je primjenjivo.

(3) Korisnik IPA III će podnijeti naknadne zahtjeve za uplate predfinansiranja kada ukupni bankovni saldo za Program padne ispod predviđenih isplata za narednih pet mjeseci Programa.

(4) Svaki zahtjev za dodatno predfinansiranje uključuje:

a) Bankovna stanja za Program na krajnji datum zahtjeva;

b) Ažurirani potpisnici za sve bankovne račune Programa, ako je primjenjivo;

c) Predviđanje isplate za Program za narednih četrnaest mjeseci na krajnji datum zahtjeva kao što je navedeno u članu 4. stav (2);

d) Izvještavanje u IPA-APP.

(5) Korisnik IPA III može za svako naredno predfinansiranje tražiti iznos ukupnih predviđenih isplata za četrnaest mjeseci nakon krajnjeg datuma zahtjeva, umanjen za stanja iz stava 4(a) na krajnji datum zahtjeva za sredstva, uvećan za bilo koji iznos finansiran od strane korisnika IPA III prema stavu 6, a koji još nije nadoknađen.

Komisija zadržava pravo da umanjí svaku narednu isplatu predfinansiranja ako ukupni bankovni bilansi korisnika IPA III prema ovom Programu premašuju predviđenu isplatu za sljedećih četrnaest mjeseci.

(6) U slučaju umanjenja plaćanja prema stavu 5., korisnik IPA III dužan je finansirati Program iz vlastitih sredstava do iznosa umanjenja. Korisnik IPA III tada može zatražiti nadoknadu tog finansiranja kao dio sljedećeg zahtjeva za sredstva kako je navedeno u stavu 5.

(7) U skladu sa članom 33. stav (1) FFPA, Komisija zadržava pravo da izvrši djelimična plaćanja u granicama raspoloživih sredstava. Kada sredstva ponovo postanu dostupna, Komisija će odmah izvršiti isplatu preostalog iznosa.

(8) Komisija ima pravo na povrat prekomjernih sredstava u banci koja su ostala neiskorištena više od dvanaest mjeseci. Prije korištenja ovog prava, Komisija će pozvati korisnika IPA III da navede razloge za kašnjenje u isplati sredstava i da dokaže stalnu potrebu za njima u naredna dva mjeseca.

(9) Kamata na bankovne račune koji se koriste za ovaj Program ne pripada Komisiji.

(10) Shodno članu 33. stav (4) FFPA, kada Komisija prekine rok za zahtjev za plaćanje duže od dva mjeseca, korisnik IPA III može zatražiti odluku Komisije o tome da li će se prekid nastaviti.

(11) Ovjereni završni izvještaj o izdacima iz člana 36. stav (1), tačka (a) FFPA dostavlja NAO najkasnije 16 mjeseci nakon završetka operativnog perioda implementacije.

Član 6. – Prekid plaćanja

(1) Ne dovodeći u pitanje prekid ili raskid ovog Ugovora o finansiranju prema članovima 18. odnosno 19., te ne dovodeći u pitanje članove 38. i 39. FFPA, Komisija može djelimično ili u potpunosti prekinuti plaćanja ako je:

(a) Komisija utvrdila ili ima ozbiljne razloge da sumnja da je korisnik IPA III počinio značajne greške, nepravilnosti ili prevaru dovodeći u pitanje zakonitost ili pravilnost osnovnih transakcija u provedbi Programa, ili nije ispunio svoje obaveze prema ovom Ugovoru o finansiranju, uključujući obaveze u vezi sa implementacijom Plana vidljivosti i komunikacije;

(b) Komisija utvrdila, ili ima ozbiljne razloge da sumnja, da je korisnik IPA III počinio systemske ili ponavljajuće greške, nepravilnosti, prevaru ili kršenje obaveza prema ovom ili drugim Ugovorima o finansiranju, pod uslovaom da te greške, nepravilnosti, prevare ili kršenje obaveze imaju materijalni uticaj na implementaciju ovog Ugovora o finansiranju ili

¹ IPA-APP je namjenska IT aplikacija koju je razvio DG NEAR kako bi zamijenio iPerseus koji je bio alat koji se koristio za praćenje implementacije pretrpistupnih fondova pod indirektnim upravljanjem zemalja korisnica (IMBC).

dovode u pitanje pouzdanost sistema interne kontrole korisnika IPA III ili zakonitost i pravilnost osnovnih troškova.

Član 7. - Povrat sredstava

(1) Pored slučajeva iz člana 40. FFPA, Komisija može povratiti sredstva od korisnika IPA III kako je predviđeno Finansijskom uredbom, posebno u slučaju:

(a) propusta da se osigura postizanje ishoda i korištenje rezultata u predviđenu svrhu kako je navedeno u Aneksu I;

(b) neprihvatljivih rashoda;

(c) nepoštivanja stope sufinansiranja, kako je navedeno u Aneksu I;

(d) troškovi nastali kao rezultat grešaka, nepravilnosti, prevare ili kršenja obaveza u implementaciji Programa, posebno u postupcima nabavke i dodjele grantova.

(e) slabost ili nedostatak u sistemu upravljanja i kontrole korisnika IPA III koji dovodi do primjene finansijske korekcije.

(2) U skladu sa nacionalnim pravom, NAO će naplatiti doprinos Unije plaćen korisniku IPA III od primalaca koji su bili u bilo kojoj situaciji definiranoj u stavu 1. tačka (b) ili (d) ovog člana ili iz člana 40. FFPA. Činjenica da NAO ne uspije povratiti sva ili dio sredstava ne sprječava Komisiju da povрати sredstva od korisnika IPA III.

(3) Neopravdano plaćeni ili vraćeni iznosi od strane korisnika IPA III, iznosi finansijskih garancija, garancija za učinak i prefinansiranje datih na osnovu postupaka nabavke i dodjele grantova, iznosi novčanih kazni koje je korisnik IPA III izrekao kandidatima, ponuđačima, aplikantima, izvođačima ili korisnicima grantova, korisniku IPA III će se ili ponovo koristiti za Program ili će se vratiti Komisiji.

Član 7a – Finansijske korekcije i zatvaranje

U skladu sa članovima 42, 43. i 47. FFPA, Komisija će obezbijediti dopunske smjernice o postupku ispitivanja i prihvatanja računa, uključujući finansijske ispravke i zatvaranje.

Drugi dio: Odredbe koje se primjenjuju na budžetsku podršku

Član 8. – Dijalog o politici

Korisnik IPA III i Komisija se obavezuju da će voditi redovan konstruktivan dijalog na odgovarajućem nivou o implementaciji ovog Ugovora o finansiranju.

Član 9. - Provjera uslova i isplata

(1) Komisija provjerava uslovaе za isplatu tranši komponente budžetske podrške, kako je navedeno u relevantnom Dodatku Aneksa I.

(2) Ako Komisija zaključi da uslovi za plaćanje nisu ispunjeni, o tome će bez nepotrebnog odgađanja obavijestiti korisnika IPA III.

(3) Zahtjevi za isplatu koje podnese korisnik IPA III kvalifikovani su za finansiranje EU pod uslovaom da su u skladu sa odredbama navedenim u Aneksu I i relevantnom Dodatku i da su podneseni u fazi operativne implementacije.

(4) Korisnik IPA III će primjenjivati svoje nacionalne devizne propise na nediskriminatoran način na sve isplate komponente budžetske podrške.

Član 10. - Transparentnost budžetske podrške

Korisnik IPA III ovim je saglasan da Komisija objavi ovaj Ugovor o finansiranju i svaku njegovu izmjenu, uključujući elektronskim putem, kao i osnovne informacije o budžetskoj podršci koje Komisija smatra odgovarajućim. Sadržaj takve objave bit će u skladu sa zakonima EU koji se primenjuju na zaštitu ličnih podataka.

Član 11. - Povrat budžetske podrške

Komisija može povratiti sve ili dio isplata budžetske podrške, uz dužno poštovanje načela proporcionalnosti, ako Komisija utvrdi da je isplata narušena ozbiljnom nepravilnošću

koja se može pripisati korisniku IPA III, posebno ako je korisnik IPA III dao nepouzdana ili netačne informacije, ili ako je u pitanju korupcija ili prevara.

Treći dio: Odredbe koje se primjenjuju na ovaj Ugovor o finansiranju u cjelini, bez obzira na način implementacije

Član 12. - Period izvršenja, operativni period implementacije i rok za ugovaranje

(1) Period izvršenja Ugovora o finansiranju je period tokom kojeg se Ugovor o finansiranju implementira, i obuhvata period operativne implementacije kao i fazu zatvaranja. Trajanje perioda izvršenja propisano je članom 2. stav (1) Posebnih uslova, a počinje da teče zaključenjem ovog Ugovora o finansiranju i završava se krajnjim datumom za sprovođenje Ugovora o finansiranju.

(2) Period operativne implementacije je period u kojem se završavaju sve operativne aktivnosti obuhvaćene ugovorima o nabavci, ugovorima o grantu i ugovorima o doprinosima. Trajanje ovog perioda je propisano članom 2. stav (2) Posebnih uslova, a počinje da teče zaključenjem ovog Ugovora o finansiranju.

(3) Javni naručilac će poštovati period operativne implementacije prilikom zaključivanja i implementacije ugovora o nabavci, ugovora o grantu i sporazuma o doprinosima u okviru ovog Ugovora o finansiranju.

(4) Ne dovodeći u pitanje član 29. stav (2) FFPA, troškovi vezani za aktivnosti su EU prihvatljivi za finansiranje samo ako su nastali tokom operativnog perioda implementacije. Troškovi nastali prije stupanja na snagu ovog Ugovora o finansiranju neće EU biti prihvatljivi za finansiranje osim ako nije drugačije navedeno u članu 7. Posebnih uslova.

(5) U skladu sa članom 29. stav (3), tačka (b) FFPA, i ne dovodeći u pitanje njegov član 28. i član 7. Posebnih uslova, sljedeći rashodi koje je napravio korisnik IPA III neće biti prihvatljivi za finansiranje u okviru ovog Ugovora o finansiranju:

- a) bankovni troškovi, troškovi garancija i slični troškovi;
- b) novčane kazne i finansijski penali;
- c) troškovi parničnog postupka;
- d) gubici od kursnih razlika;
- e) dugovi i naknade za servisiranje duga (kamate);
- f) rezerviranja za gubitke, dugove ili potencijalne buduće obaveze;

g) krediti trećim licima, osim ako je drugačije određeno posebnim uslovima;

h) negativne kamate koje zaračunavaju banke ili druge finansijske institucije.

(6) Ugovori o nabavci, ugovori o grantu i sporazumi o doprinosima zaključuju se najkasnije u roku od tri godine od zaključenja Ugovora o finansiranju, osim:

(a) izmjena i dopuna već sklopljenih zakonskih obaveza koje ne rezultiraju povećanjem doprinosa EU;

(b) pravnih obaveza koje treba zaključiti nakon prijevremenog raskida postojećeg ugovora o nabavci;

(c) pravne obaveze koje se odnose na reviziju i evaluaciju, koje se mogu potpisati nakon perioda operativne implementacije;

(d) promjene subjekta za implementaciju.

(7) Ugovor o nabavci, ugovor o grantu ili sporazum o doprinosima koji nije doveo do plaćanja u roku od dvije godine od potpisivanja automatski se raskida i njegovo finansiranje se ukida, osim u slučaju spora pred sudskim ili arbitražnim tijelima.

Član 13. – Dozvole i ovlaštenja

Ne dovodeći u pitanje član 27. FFPA, nadležni organi korisnika IPA III će pravovremeno obezbijediti svaku vrstu dozvole i/ili odobrenja potrebnih za implementaciju Programa, u skladu sa nacionalnim zakonom.

Član 14. – Zahtjevi za izvještavanje

(1) Za potrebe općih zahtjeva za izvještavanje Komisiji iz člana 59. FFPA o godišnjem izvještaju o implementaciji pomoći iz programa IPA III, NIPAC će koristiti obrazac koji je obezbijedila Komisija.

(2) U svrhu člana 60. FFPA, NIPAC će dostaviti Komisiji konačni izvještaj o realizaciji aktivnosti koje provodi pod indirektnim upravljanjem IPA III korisnik ovog Programa najkasnije šesnaest mjeseci nakon završetka operativnog perioda implementacije. NIPAC će koristiti obrazac koji je obezbijedila Komisija.

(3) U svrhu člana 61. stav (1) FFPA, NAO će do 15. januara naredne finansijske godine u elektronskom formatu dostaviti kopiju podataka koji se čuvaju u računovodstvenom sistemu uspostavljenom prema članu 4. stav (4). To treba da bude potkrijepljeno potpisanim nerevidiranim sažetim finansijskim izvještajem u skladu sa tačkom (c) Aneksa III.

(4) Za potrebe specifičnih zahtjeva za izvještavanje pod indirektnim upravljanjem utvrđenim u članu 61. stav (2), tačka (a) i članu 61. stav (3) FFPA, NAO korisnika IPA III će koristiti obrasce predviđene u tačkama (a) i (b) Aneksa III.

Član 15. – Prava intelektualne svojine

(1) Ugovori koji se finansiraju u okviru ovog Ugovora o finansiranju osiguravaju da korisnik IPA III stekne sva potrebna prava intelektualne svojine u vezi sa informatičkom tehnologijom, studijama, crtežima, planovima, publicitetom i bilo kojim drugim materijalom napravljenim u svrhe planiranja, implementacije, praćenja i evaluacije.

(2) Korisnik IPA III garantuje da će Komisija, ili bilo koje tijelo ili osoba koju Komisija ovlasti, imati pristup i pravo korištenja takvog materijala. Komisija će takav materijal koristiti samo za svoje potrebe.

Član 16. – Konsultacije između korisnika IPA III i Komisije

(1) Korisnik IPA III i Komisija će se međusobno konsultovati prije daljnjeg pokretanja bilo kakvog spora u vezi sa implementacijom ili tumačenjem ovog Ugovora o finansiranju u skladu sa članom 20.

(2) Kada Komisija postane svjesna problema u provođenju postupaka u vezi sa implementacijom ovog Ugovora o finansiranju, uspostaviti će sve potrebne kontakte sa korisnikom IPA III kako bi se situacija popravila i preduzele sve potrebne mjere.

(3) Konsultacije mogu dovesti do izmjene, suspenzije ili raskida ovog Ugovora o finansiranju.

(4) Komisija će redovno obavještavati korisnika IPA III o realizaciji aktivnosti opisanih u Aneksu I, koje ne potpadaju pod prvi dio ovih Općih uslova.

Član 17. – Izmjene i dopune ovog Ugovora o finansiranju

(1) Svaka izmjena i dopuna ovog Ugovora o finansiranju bit će učinjena u pisanoj formi, uključujući razmjenu pisama.

(2) Ako korisnik IPA III zatraži izmjenu i dopunu, zahtjev se podnosi Komisiji najmanje tri mjeseca prije stupanja na snagu izmjene i dopune, osim u opravdanim slučajevima.

(3) Komisija može izmijeniti i dopuniti dokumente u Aneksima III i IV bez potrebe za izmjenom i dopunom ovog Ugovora o finansiranju. Korisnici IPA III će biti pismeno obaviješteni o svakoj takvoj izmjeni i dopuni i njihovom stupanju na snagu.

Član 18. – Suspenzija ovog Ugovora o finansiranju

(1) Ugovor o finansiranju može biti suspendovan u sljedećim slučajevima:

(a) Komisija može suspendovati provođenje ovog Ugovora o finansiranju ako korisnik IPA III prekrši obavezu iz ovog Ugovora o finansiranju;

(b) Komisija može suspendovati provođenje ovog Ugovora o finansiranju ako korisnik IPA III prekrši bilo koju obavezu utvrđenu procedurama i standardnim dokumentima iz člana 18. stav (2) FFPA;

(c) Komisija može suspendovati provođenje ovog Ugovora o finansiranju ako korisnik IPA III ne ispunjava uslovaе za povjeravanje zadataka izvršenja budžeta;

(d) Komisija može suspendovati provođenje ovog Ugovora o finansiranju ako korisnik IPA III odluči da suspenduje ili prekine proces pristupanja EU;

(e) Komisija može suspendovati ovaj Ugovor o finansiranju ako korisnik IPA III prekrši obavezu koja se odnosi na poštivanje ljudskih prava, demokratskih principa i vladavine prava i u ozbiljnim slučajevima korupcije ili ako je korisnik IPA III kriv za tešku povredu profesionalnog ponašanja dokazanu na bilo koji opravdan način. Tešku povredu profesionalnog ponašanja treba shvatiti kao nešto od sljedećeg:

- kršenje važećih zakona ili propisa ili etičkih standarda profesije kojoj neka osoba ili subjekat pripada, ili

- svako nezakonito ponašanje osobe ili subjekta koje utiče na njegov profesionalni kredibilitet kada takvo ponašanje označava pogrešnu namjeru ili grubi nemar.

(f) Ovaj Ugovor o finansiranju može biti suspendovan u slučajevima više sile, kako je definirano u nastavku. "Višom silom" se smatra svaka nepredvidiva i izuzetna situacija ili događaj izvan kontrole Strana, koja sprječava bilo koju od njih da ispuni bilo koju od svojih obaveza, a ne može se pripisati grešci ili nemaru s njihove strane (ili njihovih izvođača, agenata ili zaposlenika) i pokazuje se nepremostivom uprkos dužnoj pažnji. Nedostaci opreme ili materijala ili kašnjenja u njihovom stavljanju na raspolaganje, radni sporovi, štrajkovi ili finansijske poteškoće ne mogu se smatrati višom silom. Neće se smatrati da je Strana prekršila svoje obaveze ako je u slučaju više sile spriječena da ih ispuni, o čemu je druga Strana uredno obaviještena. Strana koja je suočena sa višom silom dužna je bez odlaganja obavijestiti drugu Stranu, navodeći prirodu, vjerovatno trajanje i predvidive posljedice problema, te poduzeti sve mjere za smanjenje moguće štete. Ako viša sila utiče samo na dio Programa, suspenzija Ugovora o finansiranju može biti djelimična. Nijedna od Strana se neće smatrati odgovornom za kršenje svojih obaveza iz ovog Ugovora o finansiranju ako je višom silom spriječena da ih ispuni, pod uslovaom da poduzme mjere za smanjenje eventualne štete.

(2) Komisija može suspendovati ovaj Ugovor o finansiranju bez prethodne najave.

(3) Komisija može poduzeti bilo koju odgovarajuću mjeru predostrožnosti prije suspenzije.

(4) Kada se obavijesti o obustavi, naznačuju se posljedice za ugovore o nabavkama, ugovore o grantu i ugovore o doprinosima koji su u toku ili će se potpisati.

(5) Suspenzija ovog Ugovora o finansiranju ne dovodi u pitanje prekid plaćanja i raskid ovog Ugovora o finansiranju od strane Komisije u skladu sa članom 6. i članom 19.

(6) Strane će nastaviti sa primjenom Ugovora o finansiranju kada to uslovi dozvole, uz prethodno pismeno odobrenje Komisije. Time se ne dovode u pitanje bilo kakve izmjene i dopune ovog Ugovora o finansiranju koje bi mogle biti neophodne za prilagođavanje Programa novim uslovima

implementacije, uključujući, ako je moguće, produženje operativnog perioda implementacije i izvršenja, ili raskid ovog Ugovora o finansiranju u skladu sa članom 19.

Član 19. – Raskid ovog Ugovora o finansiranju

(1) Ako pitanja koja su dovela do suspenzije ovog Ugovora o finansiranju nisu riješena u roku od najviše 180 dana, bilo koja Strana može raskinuti Ugovor o finansiranju uz obavijest dostavljenu 30 dana unaprijed.

(2) U obavijesti o raskidu navode se posljedice za tekuće ugovore o nabavci, ugovore o grantu, sporazume o doprinosima, te ugovore ili grantove, kao i sporazume o doprinosima koji trebaju biti potpisani.

(3) Raskid ovog Ugovora o finansiranju ne isključuje mogućnost Komisije da izvrši finansijske korekcije u skladu sa članovima 43. i 44. FFPA.

Član 20. – Važeći zakon, rješavanje sporova

(1) Ovaj Ugovor je reguliran pravom EU.

(2) Ako se spor u vezi sa tumačenjem, primjenom ili valjanošću Ugovora ne može riješiti sporazumno, riješit će se arbitražom u skladu sa Pravilima za arbitražu PCA iz 2012. godine, uz sljedeće:

(a) Sastav Vijeća

Zahtjeve od 500.000 eura ili više: Vijeće se sastoji od tri arbitra. Svaka Strana će imenovati jednog arbitra u roku od 40 kalendarskih dana nakon slanja obavještenja o arbitraži. Dva arbitra koje su Strane imenovala imenovat će trećeg arbitra da djeluje kao predsjedavajući arbitar.

Zahtjeve ispod 500 000 eura: Vijeće se sastoji od jednog arbitra, osim ako se Strane drugačije dogovore.

Ako se Vijeće ne sastavi u roku od 80 kalendarskih dana nakon slanja obavještenja o arbitraži, bilo koja Strana može zatražiti od Sekretarijata PCA ili drugog međusobno prihvatljivog neutralnog tijela da imenuje potrebnog(e) arbitra(e).

(b) Sjedište

Sjedište arbitražnog vijeća je u Hagu, Nizozemska.

(c) Jezik

Jezik postupka bit će engleski ili drugi uzajamno prihvatljiv službeni jezik Evropske unije. Dokazi se mogu predočiti i na drugim jezicima, ako se strane dogovore.

(d) Postupak

Pribjegavanje privremenim mjerama, intervencijama treće strane i intervencijama amicus curiae je isključeno.

Ako Strana zatraži od Vijeća da informacije ili materijal tretira povjerljivo, odluka se donosi u obliku obrazloženog naloga i nakon saslušanja druge Strane (10 kalendarskih dana za podnošenje zapažanja). Vijeće će odmjeriti razloge za zahtjev, prirodu informacije i pravo na djelotvornu sudsku zaštitu. Vijeće posebno može:

- objelodaniti podatke u zavisnosti od određenih obaveza ili

- odlučiti da se podaci ne otkrivaju, ali narediti izradu verzije ili sažetka informacija ili materijala koji nisu povjerljivi, ali koji sadrže dovoljno informacija da omoguće drugoj strani da izrazi svoje stavove na smislen način.

Ako se od Vijeća traži da sasluša predmet bez prisustva javnosti (in camera), odluka se donosi nakon saslušanja druge strane (10 kalendarskih dana za podnošenje zapažanja). Vijeće će uzeti u obzir razloge zahtjeva i prigovore druge strane (ako ih ima).

Ako se od Vijeća zatraži da tumači ili primjenjuje pravo Evropske unije, ono će odložiti postupak i zatražiti od "predsjednika Visokog suda u Parizu" (Président du Tribunal de grande instance de Paris, 'juge d'appui'), u skladu s članovima 1460. i 1505. francuskog Zakona o građanskom

postupku da zatraži preliminaru odluku od Suda pravde Evropske unije u skladu sa članom 267. TFEU. Postupak pred arbitražnim sudom će se nastaviti kada se donese odluka juge d'appui. Odluka Suda pravde i juge d'appui obavezujuća je za Vijeće.

Arbitražna odluka je konačna i obavezujuća za Strane i one će je izvršiti bez odlaganja.

Svaka Strana može, međutim, zatražiti da odluku preispita Apelacioni sud u Hagu (Gerechtshof Den Haag) na osnovu važećeg nacionalnog zakona. U tom slučaju, odluka se neće smatrati konačnom do okončanja ovog postupka. Odluka revizijskog suda je obavezujuća za vijeće.

(e) Troškovi

Troškovi arbitraže se sastoje od:

- naknada i razumnih troškova arbitara

- razumnih troškova vještaka i svjedoka koje je odobrilo Vijeće i

- naknada i troškova Sekretarijata PCA za arbitražni postupak (npr. hrana, obezbjeđivanje službenika, prostorija, prijevoz).

Naknade arbitara ne prelaze:

- 30 000 eura po arbitru ako je sporni iznos manji od 1 000 000 eura

- 15% spornog iznosa ako je taj iznos veći od 1 000 000 EUR..

Troškove arbitraže snose Strane u jednakom dijelu, osim ako je drugačije ugovoreno.

Strane snose svoje troškove pravnog zastupanja i druge troškove koje imaju u vezi sa arbitražom.

(f) Povlastice i imuniteti

Sporazum o provođenju arbitraže prema Pravilima o arbitraži PCA iz 2012. ne predstavlja i ne može se tumačiti kao odricanje od povlastica ili imuniteta bilo koje od Strana na koje imaju pravo.

Član 21. – Restriktivne mjere EU

(1) Definicije

(a) "Restriktivne mjere EU" znači restriktivne mjere usvojene u skladu sa Ugovorom o Evropskoj uniji (TEU) ili Ugovorom o funkcioniranju Evropske unije (TFEU).

(b) "Osoba pod restriktivnim mjerama" znači svi subjekti, pojedinci ili grupe pojedinaca za koje je EU odredila da podliježu restriktivnim mjerama EU¹.

(2) U svim svojim odnosima, Strane priznaju da prema pravu EU nikakvi fondovi ili ekonomski resursi EU ne smiju biti dostupni direktno ili indirektno, ili u korist Osoba pod restriktivnim mjerama.

(3) Korisnik IPA III će osigurati da nijedna transakcija koja podliježe potvrđenom podudaranju na listi sankcija EU neće imati direktnu ili indirektnu korist od finansiranja iz EU. Korisnik IPA III se obavezuje da će osigurati ispunjenje ove obaveze:

(a) skringom podudaranja na listi sankcija EU, prije sklapanja i prije plaćanja prema relevantnim sporazumima, svakog izvođača, korisnika granta i krajnjeg primaoca s kojima Korisnik IPA III ima ili se očekuje da će imati direktni ugovorni odnos (direktni primalac), kako bi se procijenilo da li je takav primalac osoba pod restriktivnim mjerama.

(b) skringom ili drugim odgovarajućim sredstvima (koja mogu uključivati naknadnu (ex-post) verifikaciju) na bazi pristupa zasnovanog na riziku, da nijedan subjekat koji bi

¹ www.sanctionsmap.eu. Mapa sankcija je IT alat za identifikaciju režima sankcija. Izvor sankcija proizilazi iz pravnih akata objavljenih u Službenom listu Evropske unije (OJ). U slučaju neslaganja između objavljenih pravnih akata i ažuriranja na web stranici, prevladava verzija iz OJ.

indirektno primio sredstva EU nije osoba pod restriktivnim mjerama.

(4) U slučaju da korisnik IPA III ocijeni da je bilo koji od primalaca (direktnih ili indirektnih) sredstava EU osoba pod restriktivnim mjerama, korisnik IPA III će odmah obavijestiti Komisiju.

(5) Ne dovodeći u pitanje obavezu iz tačke 3. gore, ako Komisija ocijeni da korištenje finansijske pomoći Unije u okviru IPA III rezultira ili je rezultiralo kršenjem Restriktivnih mjera EU, odgovarajući iznosi neće biti prihvatljivi za finansijsku pomoć Unije u okviru IPA III. Time se ne dovodi u pitanje bilo koje pravo koje bi Komisija mogla imati da suspenduje ili prekine akciju na koju se odnosi takvo kršenje,

da povрати bilo koje finansiranje EU kojem je doprinijela Komisija ili da suspenduje ili raskine ovaj Ugovor o finansiranju.

(6) Određivanje korektivnih mjera vrši se u skladu sa načelom proporcionalnosti. Korektivne mjere primjenjuju se samo na sredstva EU koja su stavljena na raspolaganje za ili u korist primaoca za period tokom kojeg je ostao osoba pod restriktivnim mjerama.

(7) Ova klauzula ne dovodi u pitanje izuzetke sadržane u Restriktivnim mjerama EU.

Elektronski potpisano dana 20.07.2022.godine 08:37 (UTC+02) u skladu s članom 11. Odluke Komisije (EU) 2021/2121

IPA III Financing Agreement - Annex IA Summary Budget Table (v. 22 June 2022)

ANEKS IA - TABELA SAŽETKA BUDŽETA

Naziv programa: Godišnji akcioni plan u korist Bosne i Hercegovine za 2021
IPA III korisnik: Bosna i Hercegovina
OPSY's referenca Programa: ACT-61161 ACT-61159 ACT-61166 ACT-61167 ACT-61163 ACT-61165 ACT-61164 ACT-61172 ACT-61168
CRIS referenca: 43667

Program		Izravno Upravljanje				Neravno Upravljanje				Neravno upravljanje sa IPA III korisnikom (IMBC)				Ukupno				
Prozor	Akcija	EU doprinos	Doprinos treće strane	Ukupno	Nabavka		Privatniska Podpora		UKUPNO DMI	Neravno upravljanje sa posređenim subjektima (IMEE)		EU doprinos	Doprinos treće strane	Ukupno	EU doprinos	Doprinos treće strane	Ukupno	
					EU doprinos	Doprinos treće strane	Ukupno	EU doprinos	Ukupno	EU doprinos	Doprinos treće strane	Ukupno	EU doprinos	Doprinos treće strane	Ukupno	EU doprinos	Doprinos treće strane	Ukupno
Prozor 1	EU4 Akcija migracije, upravljanje granicom i demitiranje	-	5.850.000	-	5.850.000	-	-	-	5.850.000	9.150.000	-	9.150.000	-	-	-	9.150.000	-	15.000.000
	EU 4 Izborni proces	-	2.000.000	-	2.000.000	-	-	-	2.000.000	-	-	-	-	-	-	2.000.000	-	2.000.000
Ukupno Prozor 1		-	7.850.000	-	7.850.000	-	-	-	7.850.000	9.150.000	-	9.150.000	-	-	-	9.150.000	-	17.000.000
Prozor 2	EU4 Mladost i Integracije	1.500.000	-	1.500.000	4.000.000	-	-	-	5.500.000	3.000.000	-	3.000.000	-	-	-	3.000.000	-	8.500.000
	EU4 Regionalni razvoj	-	2.000.000	-	2.000.000	-	-	-	2.000.000	-	-	-	-	-	-	2.000.000	-	2.000.000
Ukupno Prozor 2		1.500.000	-	1.500.000	6.000.000	-	-	-	7.500.000	3.000.000	-	3.000.000	-	-	-	3.000.000	-	10.500.000
Prozor 3	EU4 Energija	-	-	-	-	-	-	-	-	9.000.000	-	9.000.000	-	-	-	-	-	9.000.000
	EU4 Transport	-	10.000.000	-	10.000.000	-	-	-	10.000.000	-	-	-	-	-	-	10.000.000	-	10.000.000
Ukupno Prozor 3		-	10.000.000	-	10.000.000	-	-	-	10.000.000	9.000.000	-	9.000.000	-	-	-	9.000.000	-	19.000.000
Prozor 4	EU4 Uključivanje socio-ekonomskih podjedinica pogođenih COVID-19	-	-	-	-	-	-	-	-	12.500.000	-	12.500.000	-	-	-	12.500.000	-	12.500.000
	EU4 Razvoj privatnog sektora	-	2.000.000	-	2.000.000	-	-	-	2.000.000	8.000.000	-	8.000.000	-	-	-	8.000.000	-	10.000.000
	EU4 Kontrola bolesti životinja	-	4.000.000	-	4.000.000	662.000	-	-	4.000.000	-	-	-	-	-	-	4.000.000	662.000	4.662.000
Ukupno Prozor 4		-	6.000.000	-	6.000.000	662.000	-	-	6.000.000	20.500.000	-	20.500.000	-	-	-	20.500.000	662.000	21.162.000
UKUPNO Program		1.500.000	-	1.500.000	29.850.000	662.000	-	-	31.500.000	41.650.000	-	41.650.000	-	-	-	41.650.000	662.000	73.662.000

Član 3.

Ova Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objavljivanja.

Broj 01-50-1-1141-30/23
12. aprila 2023. godine
Sarajevo

Predsjedavajuća
Željka Cvijanović, s. r.

Temeljem članka V. 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PS BiH broj 01,02-21-1-586/23 od 28. ožujka 2023. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 11. izvanrednoj sjednici, održanoj 12. travnja 2023. godine, donijelo

ODLUKU

O RATIFIKACIJI SPORAZUMA O FINANCIRANJU GODIŠNJEG AKCIJSKOG PROGRAMA ZA BOSNU I HERCEGOVINU ZA 2021. GODINU, IZMEĐU EUROPSKE UNIJE KOJU PREDSTAVLJA EUROPSKO POVJERENSTVO I BOSNE I HERCEGOVINE KOJU PREDSTAVLJA DIREKCIJA ZA EUROPSKE INTEGRACIJE VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 1.

Ratificira se Sporazum o financiranju godišnjeg akcijskog programa za Bosnu i Hercegovinu za 2021. godinu, između Europske unije koju predstavlja Europsko povjerenstvo i Bosne i Hercegovine koju predstavlja Direkcija za europske integracije Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, koji je potpisan 26.12.2022. godine u Sarajevu, na engleskome jeziku.

Članak 2.

Tekst Sporazuma u prijevodu glasi:
Ref. Ares (2022) 5273198-20.07.2022.

**SPORAZUM O FINANCIRANJU
POSEBNI UVJETI**

Europska komisija, u daljnjem tekstu **Komisija**, zastupajući Europsku uniju, u daljnjem tekstu **Unija**, s jedne strane, i

Bosna i Hercegovina, u daljnjem tekstu **korisnik IPA III**, koju predstavlja Direkcija za europske integracije Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, s druge strane, dogovorili su sljedeće:

Članak 1 - Program

(1) Unija pristaje financirati i IPA III korisnik prihvaća financiranje sljedećeg programa:

Godišnji akcijski plan u korist Bosne i Hercegovine za 2021. godinu koji čine sljedeće akcije:

Akcija 1. EU za migracije, upravljanje granicama i protuminsko djelovanje;

Akcija 2. EU za izborni proces;

Akcija 3. Instrument za EU integracije;

Akcija 4. EU za regionalni razvoj;

Akcija 5. EU za energiju;

Akcija 6. EU za transport;

Akcija 7. EU za ublažavanje društveno-ekonomskih posljedica pandemije COVID-19: zapošljavanje, socijalna zaštita i inkluzivne politike;

Akcija 8. EU za razvoj privatnog sektora (poslije COVID-a 19);

Akcija 9. EU za kontrolu bolesti životinja.

Broj globalne obveze: SCR.DEC.043667.01

Ovaj se program financira iz proračuna Unije pod sljedećim temeljnim aktom: Instrument za pretpriступnu pomoć, IPA III.¹

(2) Ukupni procijenjeni troškovi ovog programa su EUR 73 662 000 i maksimalni doprinos Unije ovom programu je EUR 73 000 000.

Za ovaj program potrebni su financijski doprinosi i korisnika IPA III i Unije. Pregled oba financijska doprinosa izložen je u Aneksu I.

(3) Program će se provesti u skladu s akcijskim dokumentima danim u Aneksu I.

Članak 2 – Razdoblje izvršenja i operativno razdoblje provedbe

(1) Razdoblje izvršenja ovog sporazuma o financiranju, kao što je definirano člankom 12 Aneksa II (Opći uvjeti), je 12 godina od zaključivanja Sporazuma o financiranju.

(2) Trajanje operativnog razdoblja provedbe, kao što je definirano člankom 12 Aneksa II (Opći uvjeti), je šest godina od zaključivanja Sporazuma o financiranju.

Članak 3 – Adrese i komunikacija

Sva komunikacija koja se tiče provedbe ovog sporazuma o financiranju odvijat će se pismenim putem, odnosit će se isključivo na ovaj program, kao što je definirano člankom 1(1) i slat će se na sljedeće adrese:

(1) za Komisiju:

Generalna direkcija za susjedstvo i pregovore o proširenju (DG NEAR)

Direkcija D

Rue de la Loi 15

Europska komisija

B-1049 Brisel, Belgija

NEAR-D4@ec.europa.eu

(2) za korisnika IPA III

Državni IPA koordinator, direktor

Direkcija za europske integracije Vijeća ministara Bosne i Hercegovine

Đoke Mazalića 5

71000 Sarajevo

Bosna i Hercegovina

e-pošta: kabinet.dei@dei.gov.ba

Članak 4 – OLAF točka kontakta

Točka kontakta korisnika IPA III koji ima odgovarajuće ovlasti za izravnu suradnju s Europskim uredom za borbu protiv prijevara (OLAF – European Anti-Fraud Office) kako bi se olakšale operativne aktivnosti OLAF-a bit će:

Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine

e-pošta: cfcu@mft.gov.ba

¹ Odredba (EU) 2021/1529 Europskog parlamenta i vijeća od 15. rujna 2021. godine, uspostavljanje Instrumenta za pretpriступnu pomoć (IPA III), OJ L 330, 20. 9. 2021., str. 1.

Članak 5 – Okvirni financijski sporazum o partnerstvu

Program će se provesti u skladu s odredbama Okvirnog financijskog sporazuma o partnerstvu (Financial Framework Partnership Agreement – FFPA) između Europske komisije i Bosne i Hercegovine o aranžmanima provedbe financijske pomoći Unije Bosni i Hercegovini pod Instrumentom za pretprijetnu pomoć IPA III (u daljnjem tekstu: "FFPA"). Ovaj sporazum o financiranju dopunjuje odredbe FFPA. U slučaju suprotnosti između odredbi ovog sporazuma s jedne strane i odredbi FFPA s druge, posljednje imaju prednost.

Članak 6 – Aneksi

(1) Ovaj sporazum o financiranju sastoji se od:

(a) ovih posebnih uvjeta;

(b) Aneksa I: akcijski dokumenti s detaljima o ciljevima, očekivanim rezultatima, aktivnostima, načinima provedbe i o proračunu:

- Aneks I.1 Akcija 1: EU za migracije, upravljanje granicama i protuminsko djelovanje,
- Aneks I.2 Akcija 2: EU za izborni proces,
- Aneks I.3 Akcija 3: Instrument za EU integracije,
- Aneks I.4 Akcija 4. EU za regionalni razvoj,
- Aneks I.5 Akcija 5. EU za energiju,
- Aneks I.6 Akcija 6. EU za transport,
- Aneks I.7 Akcija 7: EU za ublažavanje društveno-ekonomskih posljedica pandemije COVID-19: zapošljavanje, socijalna zaštita i inkluzivne politike,
- Aneks I.8 Akcija 8: EU za razvoj privatnog sektora (poslije COVID-a 19),
- Aneks I.9 Akcija 9: EU za kontrolu bolesti životinja,
- Aneks IA: proračunska tablica;

(c) Aneksa II: Opći uvjeti.

(2) U slučaju suprotnosti između odredbi Aneksa i odredbi ovih posebnih uvjeta, posljednje imaju prednost. U slučaju suprotnosti između odredbi Aneksa I i odredbi Aneksa II, posljednje imaju prednost.

Članak 7 – Zaključivanje i stupanje na snagu

Ovaj sporazum o financiranju smatra se zaključenim na dan kada ga potpiše posljednja strana, a najkasnije do 31. prosinca 2022. godine.

Ovaj sporazum o financiranju stupa na snagu na dan kada korisnik IPA III pošalje obavijest Komisiji kojom potvrđuje završetak unutarnjih procedura korisnika IPA III potrebnih za stupanje na snagu. Komisija će obavijestiti korisnika IPA III o datumu primitka ove obavijesti.

Sporazum o financiranju sastavljen je u dva primjerka na engleskom jeziku, jedan se predaje Komisiji, a drugi korisniku IPA III.

Za korisnika IPA III: g. Edin Dilberović Direkcija za europske integracije Vijeće ministara Bosne i Hercegovine Datum: Potpis:	Za Komisiju: gđa Michela Matuella Direktor DG NEAR, Direkcija D, Brisel Datum: 20. 07. 2022. godine Potpis: /vlastoručni potpis Michela Matuella/

DODATAK I.1

Na Ugovor o financiranju godišnjeg akcijskog plana u korist Bosne i Hercegovine za 2021. godinu Akcijski dokument "EU4 migracije, upravljanje granicom i protuminsko djelovanje"

1. SINOPSIS

1.1. Sažeta tablica akcija

Naslov	Akcija 01 - EU4 migracije, upravljanje granicom i protuminsko djelovanje Godišnji akcijski plan u korist Bosne i Hercegovine za 2021. godinu
CRIS broj	043-667/1

Osnovni akt	Financirano u okviru Instrumenta za pretprijetnu pomoć (IPA III)			
Timska europska inicijativa	Ne			
Zona koja ima koristi od akcije	Bosna i Hercegovina			
Programski dokument	Programmski okvir IPA III			
PRIORITETNA PODRUČJA I INFORMACIJE O SEKTORIMA				
Prozor i tematski prioritet	Prozor 1: Vladavina prava, osnovna prava i demokracija Tematski prioritet 3: Borba protiv organiziranog kriminala/sigurnost Tematski prioritet 4: Migracije i upravljanje granicom			
Ciljevi održivog razvoja (COR)	Cilj 10. Smanjenje nejednakosti unutar i među državama, posebno cilj 10.7 Omogućavanje uredene, sigurne, regularne i odgovorne migracije i mobilnosti ljudi, uključujući implementaciju planiranih i dobro vođenih migracijskih politika Cilj 11. Učiniti gradove i ljudska naselja inkluzivnim, sigurnim, otpornim i održivim Cilj 16. Promovirati mirna i inkluzivna društva za održivi razvoj, omogućiti pristup pravdi za sve i izgraditi učinkovite, odgovorne i inkluzivne institucije na svim razinama			
DAC kod(ovi)	150 Vlada i civilno društvo 15136 Imigracija			
Glavni kanal isporuke ¹	Bilateralni			
Markeri (iz CRIS DAC obrasca)	Opći cilj politike	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Razvoj participacije/dobro upravljanje	☐	☒	☐
	Pomoć životnoj sredini	☒	☐	☐
	Rodna ravnopravnost i osnaživanje žena i djevojčica	☒	☐	☐
	Razvoj trgovine	☒	☐	☐
	Reproduktivno zdravlje, zdravlje majki, novorođenčadi i djece	☒	☐	☐
	Smanjenje rizika od katastrofa	☒	☐	☒
	Uključivanje osoba s invalidnošću	☒	☐	☐
	Ishrana	☒	☐	☐
	Oznake konvencije RIO	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Biološka raznolikost	☒	☐	☐
	Borba protiv dezertifikacije	☒	☐	☐
	Ublažavanje klimatskih promjena	☒	☐	☐
	Prilagodba klimatskim promjenama	☒	☐	☐
Unutranji markeri	Ciljevi politike	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Digitalizacija	☒	☐	☐
	Migracija	☐	☐	☒
	COVID-19	☒	☐	☐
	Socijalna inkluzija i ljudski razvoj	☐	☒	☐
INFORMACIJE O PRORAČUNU				
Relevantni iznosi	Proračunska linija: 15.020101.01 Ukupni procijenjeni trošak: 15.000.000 EUR Ukupan iznos doprinosa iz proračuna EU: 15.000.000 EUR			
UPRAVLJANJE I PROVEDBA				
Vrsta financiranja i metoda	Modalitet projekta Izravno upravljanje putem nabave			

¹ <http://www.oecd.org/dac/stats/annex2.htm>.

implementacije	Neizravno upravljanje s povjerenim subjektom – Međunarodni povjerenički fond za poboljšanje ljudske sigurnosti (ITF)
Relevantni prioriteti i ključne stvari iz Ekonomskog i investicijskog plana za Zapadni Balkan	Akcija doprinosi vodećoj migraciji i azilu
Krajnji datum za zaključenje Ugovora o financiranju	Najkasnije do 31. prosinca 2022. godine
Krajnji datum za zaključivanje ugovora o doprinosu/delegiranju, ugovora o nabavi i grantu	3 godine nakon datuma zaključenja Financijskog sporazuma, s izuzetkom slučajeva navedenih u članku 114(2) Financijske uredbe
Indikativno operativno razdoblje implementacije	6 godina nakon zaključenja Ugovora o financiranju
Krajnji datum za implementaciju Financijskog ugovora (datum do kojeg bi ovaj program trebao biti povučen i zatvoren)	12 godina nakon zaključenja Ugovora o financiranju

1.2. Sažetak akcije

Ova akcija će se provoditi u tri područja: integrirano upravljanje granicom, migracije i deminiranje.

Akcija je osmišljena da ojača kapacitete nadležnih institucija, što će rezultirati jačanjem upravljanja migracijama, kao i smanjenjem broja sigurnosnih opasnosti vezanih za mine i eksplozivne ostatke iz rata. U okviru Integriranog upravljanja granicom trebala bi se poboljšati učinkovitost nadzora granice, međuagencijska suradnja i upravljanje kapacitetima.

Čišćenje odabranih minski sumnjivih područja, na koje se odnosi ova akcija, poboljšat će sigurnost stanovništva u općinama korisnicama, jer će značajno smanjiti potencijal minske opasnosti od incidenata i nesreća. Poboljšat će uvjete života mjesnih zajednica, stavljajući im na raspolaganje trenutno blokirane prirodne i infrastrukturne resurse na razini općine.

2. OBRAZLOŽENJE

2.1. Analiza konteksta

Mnoge prekogranične kriminalne aktivnosti i organizirane kriminalne skupine primoravaju Bosnu i Hercegovinu (BiH) da definiira i preuzme više odgovornosti u pogledu Integriranog upravljanja granicom (IUG). Jedan od ključnih zadataka nadležnih institucija u implementaciji Strategije IUG je razvoj tehničkih i infrastrukturnih kapaciteta za implementaciju Integriranog upravljanja granicom (IUG) u kontekstu daljnje pripreme za pristupanje Bosne i Hercegovine EU.

Neregularne migracije, krijumčarenje migranata i trgovina ljudima uzrokovani ekonomskom krizom i sukobima, povezani aspekti ljudske sigurnosti i kako to utječe na sigurnost, na vrhu su političke agende EU i međunarodne zajednice. S obzirom na transnacionalnu prirodu navedenih pitanja, stvaranje funkcionalnog upravljanja granicom je od najveće važnosti u sprječavanju, otkrivanju i suzbijanju različitih oblika kriminalnih aktivnosti uz sudjelovanje svih policijskih organa, kao i u upravljanju prilivom neregularnih migranata i tražitelja azila.

Posljednjih godina, uz potporu međunarodnih donatora, posebice Europske komisije, BiH je izgradila institucionalnu, zakonodavnu i administrativnu strukturu za upravljanje migracijama i azilom. Analiza dosadašnjih i očekivanih kretanja migracija u BiH i na regionalnoj razini, ukazuje na to

da BiH vodi migracijsku politiku koja je određena geostrateškim položajem zemlje na već identificiranim migracijskim rutama u ovom dijelu europskog kontinenta.

U cilju poboljšanja kapaciteta prekograničnih punktova, predložena Akcija izravno doprinosi povećanju sigurnosti i građana BiH, ali i onih iz regije, čime se doprinosi postizanju ciljeva navedenih u relevantnim strateškim dokumentima BiH: **Integriranoj strategiji upravljanja granicom za razdoblje od 2019. do 2023. godine** naglašavajući važnost očuvanja unutarnje sigurnosti BiH, posebice u smislu sprječavanja svih oblika prekograničnog kriminala, s posebnim naglaskom na upravljanje neregularnim migracijama i **Strategiju u području migracija i azila (2016. – 2020.)** prema kojima će institucije BiH imati mnogo značajniju i odgovorniju ulogu, posebice u uspostavljanju učinkovitije kontrole kretanja i boravka stranaca.

Primarni cilj upravljanja migracijama u Bosni i Hercegovini je osigurati učinkovitu kontrolu nad ulaskom, boravkom i kretanjem stranaca na teritoriju Bosne i Hercegovine, osiguravajući sva zagarantirana ljudska prava i slobode osobama u situaciji ugroženosti pod zakonskom jurisdikcijom Bosne i Hercegovine, te osiguravanje adekvatnih mehanizama za njihovu integraciju u društvo BiH.

Dvadeset i šest godina nakon završetka sukoba u Bosni i Hercegovini, zagađenost minama je i dalje ozbiljan problem, jer je oko 1.060 kvadratnih kilometara ili otprilike 2,2 % teritorija u BiH identificirano kao sumnjivo opasno područje. Stoga, u razdoblju od 2. srpnja 2018. do 14. svibnja 2020. godine Centar za uklanjanje mina Bosne i Hercegovine (BHMAC), Oružane snage BiH i Norveška narodna pomoć (NPA), uz potporu EUFOR-a i UNDP-a, proveli su ponovno procjenu područja u kojima se sumnja da postoje mine. Projekt koji financira ICSP pod nazivom "Procjena sumnjivih opasnih područja u državi (SHA) u Bosni i Hercegovini" identificirao je zagađenje minama u 117 općina/gradova, odnosno u 1.413 pogođenih zajednica. Područja za koja se sumnja ili se zna da sadrže protupješađijske mine izravno utječu na sigurnost 120.760 stanovnika ili 3,32 % ukupnog stanovništva Bosne i Hercegovine (u skladu s rezultatima posljednjeg popisa stanovništva u Bosni i Hercegovini 2013. godine). Područja u kojima se sumnja da postoje mine (MSA) su kategorizirana u tri razine: visoko, srednje i nisko ugrožene zajednice. Podjela prema razini beneficija zasniva se na humanitarnim i razvojnim razmatranjima. Ukupan broj ugroženih muškaraca je 412.875, a ukupan broj ugroženih žena 412.178. U poslijeratnom razdoblju (1996. – 2017.) u BiH je stradalo 1.756 osoba od mina ili drugih eksplozivnih ostataka iz rata (EOR), od čega je 613 osoba umrlo. Od ukupnog broja žrtava, 249 žrtava ili 14 % su djeca.

U razdoblju od 2018. do 2019. godine protuminsko djelovanje u Bosni i Hercegovini financirano je s 77,84 milijuna KM (94 % od planiranih 82,84 milijuna KM). U ovom razdoblju Bosna i Hercegovina nije uspjela pronaći dodatna financijska sredstva koja bi iznosila 3,07 milijuna KM. S obzirom na lošu ekonomsku situaciju u zemlji, veličinu problema s minama i izuzetno visoke troškove razminiravanja, taj proces nije mogao biti adekvatno podržan iz državnog proračuna. Od ukupno uložених sredstava u protuminsko djelovanje, Bosna i Hercegovina je osigurala 56,88 milijuna KM (ili 73 %) iz proračuna države, entiteta, županija, općina, kao i proračuna javnog i privatnog sektora. Donatori i partnerske zemlje osigurali su 20,96 milijuna KM ili 27 % od ukupno uložених sredstava.

Rezultati projekta "Oslobađanje zemljišta" bili su osnova tijekom procesa **pripreme Strategije protuminskog djelovanja u Bosni i Hercegovini 2018. – 2025.**, koju je

izradio Centar za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini u suradnji s Međunarodnim centrom za humanitarno deminiranje u Ženevi (GICHD). Za ispunjenje obveza iz članka 5. Konvencije u traženom roku (šest godina) od 1. ožujka 2021. do 1. ožujka 2027. godine neophodna su sredstva u iznosu od 336,2 milijuna KM. Financijski plan prema operativnom planu za razdoblje od 2020. do 2027. godine pripremljen je u skladu s realnim financijskim okvirom protuminskog djelovanja. Druga revizija Strategije protuminskog djelovanja u Bosni i Hercegovini 2018. – 2025. bit će obavljena 2023. godine. Završetak Strategije protuminskog djelovanja u Bosni i Hercegovini 2018. – 2025. bit će 2025. godine, procjena statusa i izrada Izlazne strategije i završetak procesa 2027. godine.

U cilju ubrzavanja ovog procesa, Centar za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini (BHMACH), uz pomoć Europske unije (IPA/2012/310-576), izradio je stručnu regulativu za implementaciju koncepta oslobađanja od mina – napredniji, moderniji i isplativiji pristup.

Mine i dalje nanose strašnu štetu, ulijevaju strah i sprječavaju izbjeglice i interno raseljene osobe da se vrate svojim domovima. One, također, nastavljaju lišavati čitave regije prave šanse za ekonomski oporavak i razvoj.

Predložena akcija je odgovor na cilj **Strategije protuminskog djelovanja** da se doprinese cilju da Bosna i Hercegovina bude bez mina, te da se doprinese boljem ostvarivanju prioriteta ruralnog razvoja identificiranih u Strategiji ruralnog razvoja Bosne i Hercegovine. Akcija će povećati broj općina bez mina u Bosni i Hercegovini i na taj način podržati siguran i održiv povratak ljudi u predratna naselja.

2.2. Analiza problema po područjima potpore

PODRUČJE POTPORE #1: AZIL, MIGRACIJE, UPRAVLJANJE GRANICOM

U proteklih nekoliko godina, Bosna i Hercegovina se suočila sa značajnim izazovima vezanim za migracijsku situaciju. Država nije uspjela učinkovito upravljati situacijom i pružiti pomoć tisućama migranata prisutnih u zemlji. Neuspjeh vlasti da uspostave održiv sustav migracija i azila doveo je do humanitarne krize u prosincu 2020. godine. Granična policija BiH je u 2019. godini odbila ulazak za 2.342 strana državljana, što je povećanje od 26,39 % u odnosu na 2018. godinu u kojoj je bilo 1.853 odbijenih ulazaka stranaca. I u 2019. godini u BiH je otkriveno 5.859 nezakonitih prelazaka granice, što je povećanje od 30,52 % u odnosu na 2018. godinu kada je otkriveno 4.489 nezakonitih prelazaka granice.¹ Službi za poslove sa strancima nedostaju ljudski, materijalni i tehnički kapaciteti da učinkovito odgovori na ove izazove. Prioriteti Službe za poslove sa strancima bili su kontinuirano operativno djelovanje inspektora za strance na blagovremenom prikupljanju i razmjeni operativnih informacija o rutama kretanja migranata, organizatora transfera i krijumčara s drugim organima za provođenje zakona. Opći cilj je procesuiranje počinitelja koji su umiješani u nezakonite transfere, krijumčarenje stranaca i trgovinu ljudima. Nadalje, Služba obavlja svakodnevne operativne i inspeksijske provjere na licu mjesta. Dodatno, potrebno je povećati kapacitete za skining i registraciju, podržati međunarodnu zaštitu, posebice najugroženijih. Tako su prikupljeni podatci i operativne informacije poslužili kao osnova za niz koordiniranih aktivnosti koje se provode u cilju kontrole zakonitosti boravka stranih državljana u BiH.

U trenutačnoj situaciji, u kontekstu pandemije COVID-19, uz nedovoljne kapacitete, Služba sve teže odgovara izazovu

povećanog priliva migranata u narednom razdoblju. Stoga je i dalje potreban napredak u jačanju upravljanja migracijama, izgradnjom zakonskog okvira, kao i povećanjem institucionalnih i tehničkih kapaciteta nadležnih institucija.

- Opis glavnih aktera (za područja potpore 1 i 2)

Ministarstvo sigurnosti BiH će biti glavni nositelj aktivnosti vezanih za migracije, azil i kontrolu granica, zajedno s ostalim korisnicima ovih aktivnosti: Službom za poslove sa strancima BiH, Graničnom policijom BiH i Državnom agencijom za istrage i zaštitu BiH. Služba za poslove sa strancima ima značajnu ulogu u upravljanju migracijama u uvjetima povećanog priliva migranata s kojim se BiH suočava od 2017. godine.

- Komplementarnost s nacionalnim strategijama u BiH

Vizija **Strategije integriranog upravljanja granicom u Bosni i Hercegovini za razdoblje od 2019. do 2023. godine** je osigurati nesmetano kretanje ljudi i robe preko državne granice uz sprječavanje svih oblika nezakonitih aktivnosti vezanih za prelazak državne granice. Misija je implementacija novog koncepta integriranog upravljanja granicom i zajedničkog međuagencijskog djelovanja u cilju smanjenja prijetnji po graničnu sigurnost i unutarnju sigurnost i rad na povećanju ukupne razine sigurnosti u Bosni i Hercegovini. Kao takva, Strategija je u potpunosti usklađena s Ishodom 1 Akcije, koji predviđa unaprjeđenje upravljanja migracijama uključujući upravljanje granicom i u potpunosti je usklađen s Rezultatom 2 koji se odnosi na Ishod 1 za poboljšanje kapaciteta prekograničnih punktova.

Strategija migracija i azila (2016. – 2020.). Područje imigracije i azila u BiH razvija se imajući na umu dva dugoročna strateška cilja. Prvi cilj je daljnji razvoj kvalitetnog sustava imigracije i azila na nacionalnoj razini, usklađenog sa standardima EU i inkorporiranog međunarodnog izbjegličkog prava, koji će omogućiti integraciju BiH u EU. Drugi važan cilj je poticanje aktivnog sudjelovanja BiH u definiranju politika i razvoja imigracijskog i azilantskog sustava na regionalnoj razini, u skladu sa standardima EU. Strateški ciljevi u području migracija i azila su u skladu s Ukupnim utjecajem Akcije i njenog Rezultata 1.1 za daljnji razvoj kapaciteta institucija koje upravljaju migracijama. Nova strategija za razdoblje od 2021. do 2025. godine je u izradi.

Opći cilj **Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za razdoblje od 2020. do 2023. godine** je da se kroz ojačani sustav prevencije i procesuiranja počinitelja kaznenih djela u vezi s trgovinom ljudima osigura trajni, sveobuhvatni i održivi odgovor društva na trgovinu ljudima. To uključuje i zaštitu i pomoć žrtvama trgovine ljudima, posebno osobama u ranjivim situacijama, kroz funkcionalno povezivanje i izgradnju kapaciteta svih nadležnih institucija i organizacija.

PODRUČJE POTPORE # 2: PROTUMINSKO DJELOVANJE

- Kratka analiza problema

Kontaminacija minama dovodi do blokiranja prirodnih resursa, što otežava socio-ekonomski razvoj zajednice i može uzrokovati degradaciju zemljišta i tla, gubitak biodiverziteta i ograničenje poljoprivredne produktivnosti. Od ukupnog sumnjivog opasnog područja, 63 % su šume, 27 % potencijalno poljoprivredno zemljište, a 10 % se odnosi na druga, uglavnom potencijalna infrastrukturna područja. Gradsko stanovništvo ima relativno sigurniji ekonomski i društveni život u usporedbi s ruralnim stanovništvom koje ekonomski ovisi o pristupu zemljištu. Analiza minskih nesreća u BiH pokazuje da su pojedinci koji su ekonomski ranjiviji također izloženiji minama i kontaminaciji zaostalih eksplozivnih

¹ Izvješće o migracijskom profilu BiH za 2020. godinu

sredstava iz rata, jer često svjesno ulaze u kontaminirana područja radi aktivnosti povezanih s preživljavanjem.

Međunarodni standardi za protuminsko djelovanje (IMAS) definiraju oslobađanje zemljišta kao "proces primjene svih razumnih napora da se identificiraju, definiraju i uklone svako prisustvo i sumnja na mine/zaostala eksplozivna sredstava iz rata putem netehničkog izviđanja, tehničkog izviđanja i/ili čišćenja od mina. Kriterije za "sve razumne napore" definiraju Državne agencije vlasti za uklanjanje mina. Oslobađanje zemljišta je proces donošenja odluka zasnovan na dokazima koji pomaže da se pouzdano utvrdi koje zemljište treba daljnju obradu, a koje ne. To uključuje identifikaciju sumnjivih i potvrđenih opasnih područja, ukidanje zemljišta kroz netehničko izviđanje, smanjenje zemljišta kroz tehnički pregled i čišćenje od mina/zaostalih eksplozivnih sredstava iz rata s kontaminiranog zemljišta. Proces oslobađanja zemljišta trebao bi rezultirati raščlanjenim izvještavanjem, praveći razliku između aktivnosti (NTS, TS i čišćenja) i proizvoda koji su njihov rezultat (otkazano, smanjeno i očišćeno).

Prva kategorija prioriteta obuhvaća repatrijaciju, deminiranje stambenih objekata za povratak, rekonstrukciju naselja, obrazovnih i zdravstvenih objekata, poljoprivrednog zemljišta, industrijskih kompleksa, šuma, turističkih i šumskih lokacija udaljenih od naseljenih područja, gdje su i rizik i opasnost od mina niski.

Druga kategorija u prioritetu obuhvaćala su područja povremenog korištenja ili područja koja graniče s područjima prve kategorije. Oni predstavljaju minimalni sigurnosni pojas kroz već tretirane lokacije prve kategorije, a definirani su logičnim granicama geografskih jedinica. Tradicionalno, takva područja nisu ni interesantna niti motiviraju stanovnike da se kreću ka perifernim područjima koja se tretiraju kao treća kategorija prioriteta.

Treća kategorija prioriteta obuhvaća sumnjive opasne teritorije (SOT) s najmanjim mogućim rizikom, ali s vjerojatnim posljedicama koje datiraju iz rata, budući da su se nalazile između linija sukoba. Riječ je o udaljenim lokacijama bez tradicionalnih ili bilo kakvih drugih prepoznatljivih motiva koji bi natjerali ljude da im priđu ili se da kreću u njima. One, također, ne sadrže neke strateški značajne prirodne resurse.

Analiza minskih nesreća u BiH pokazuje da su pojedinci koji su ekonomski ranjiviji također izloženiji kontaminaciji minama/zaostalim eksplozivnim sredstvima iz rata, jer često svjesno ulaze u kontaminirana područja radi obavljanja aktivnosti vezanih za preživljavanje.

- Opis glavnih zainteresiranih aktera

Za razliku od drugih sigurnosnih pitanja (kao što je kontrola uvoza/izvoza oružja i municije, itd.), kojima su se u početku bavile mirovne snage, a kasnije predate domaćim vlastima, deminiranje je uvijek bilo obveza domaćih vlasti. Komisija za deminiranje je organ nadležan za dugoročno provođenje aktivnosti protuminskog djelovanja i otklanjanje minske opasnosti u Bosni i Hercegovini. Ministarstvo civilnih poslova i Komisija za deminiranje pokrenuli su proces konzultacija za formuliranje Akcije u bliskoj suradnji sa svojim tehničkim tijelom, Centrom za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini (BHMACH). Komisija za deminiranje promovirala je i podržala koncept općine bez mina nakon konzultacija s gradonačelnicima širom zemlje. Lokalne vlasti su ključni sudionik u prošlim i tekućim programima protuminskog djelovanja koje podržava Europska unija. Također, Federalna uprava civilne zaštite i Uprava civilne zaštite Republike Srpske provode svoj mandat, uključujući čišćenje od mina i neeksplozivnih ubojnih sredstava (NUS) na razini zajednice i općine. Ovom akcijom, agencije Civilne zaštite će koordinirati

svoje planove čišćenja s općinama i BHMACH-om i na taj način, kroz učinkovito planiranje, doprinijeti čišćenju i oslobađanju većih površina. BHMACH će preko svog sjedišta u Sarajevu i 8 regionalnih ureda u Banjoj Luci, Palama, Tuzli, Brčkom, Mostaru, Travniku i Bihaću koordinirati implementaciju u odabranim općinama i aktivno će podržavati koncept oslobađanja zemljišta.

U pogledu deminiranja, EUFOR ima ulogu nadgledanja, zasnovanu na potrebi da bude potpuno svjestan minske situacije s ciljem zaštite snaga, koja se također razvila u ulogu mentora, s obzirom na blisku vezu sa sigurnim i okruženjem, što je EUFOR ovlašten podržavati. EUFOR, stoga, blisko surađuje s vlastima za protuminsko djelovanje – kako civilnim (BHMACH), tako i vojnim (Oružane snage BiH) – i s Uredom Europske unije u Bosni i Hercegovini, kako bi podijelio neophodnu tehničku ekspertizu i osigurao zajedničko djelovanje prema potrebi.

- Komplementarnost s državnim strategijama

Strategija protuminskog djelovanja 2018. – 2025. predviđa da Bosna i Hercegovina bude oslobođena mina i eksplozivnih ostataka rata, dok se u **Strateškom planu ruralnog razvoja Bosne i Hercegovine (2018. – 2021.)** navodi da je jedna od ključnih prepreka za bolje korištenje poljoprivrednog zemljišta značajno minski sumnjivo područje.

Strategija protuminskog djelovanja 2018. – 2025. predviđa sljedećih pet strateških područja: upravljanje informacijama, državno vlasništvo i komunikacije, istraživanje i čišćenje, upozoravanje na mine, upravljanje zaostalom kontaminacijom. Predložena akcija se izravno odnosi na Strategiju protuminskog djelovanja i doprinosi boljem ostvarivanju prioriteta ruralnog razvoja identificiranih u Strategiji ruralnog razvoja BiH. Akcija će povećati broj općina u BiH bez mina i na taj način podržati siguran i održiv povratak u predratna naselja.

2.3. Relevantnost i komplementarnost sa strategijama koje podržavaju ključni nacionalni akteri

Ovom akcijom će se poboljšati kapaciteti vlasti za upravljanje granicom i migracijama, te operativni kapacitet granične policije, odnosno ojačati granične i migracijske sposobnosti državnih vlasti, uključujući suzbijanje i sprječavanje krijumčarenja migranata i trgovine ljudima u skladu s EU i međunarodnim standardima.

Područja zagađena minama i dalje predstavljaju prepreku ekonomskom i infrastrukturnom razvoju. Ostvarujući svoje ciljeve u skladu sa Strategijom protuminskog djelovanja, predložena akcija uklanja identificirane prepreke za ekonomski i infrastrukturni razvoj u nizu općina i podržava cilj Bosne i Hercegovine da postigne status države bez mina, u skladu sa svojim obvezama iz Ottawske konvencije. Akcija jača institucionalnu suradnju i koordinaciju, te ostvaruje sinergijski učinak u području obrazovanja, zapošljavanja i socijalne politike, ruralnog razvoja, doprinoseći ekonomskom rastu BiH. Akcija će ojačati institucionalne kapacitete, BHMACH-a, i uprava civilne zaštite RS-a i FBiH.

Sektorski pristup

Državne strategije na razini BiH u unutarnjim poslovima su strategije i akcijski planovi u sljedećim područjima: integrirano upravljanje granicom, azil i migracije, malokalibarsko i lako naoružanje, terorizam, organizirani kriminal, borba protiv korupcije, trgovina ljudima, zatim tu je i Akcijski plan za sprječavanje pranja novca u BiH, kao i Državna strategija nadzora nad opojnim drogama, sprječavanja i suzbijanja zlouporabe opojnih droga u BiH. **Institucionalni ustroj Sektora za unutarnje poslove** čini 36 institucija i agencija, među kojima su: Ministarstvo sigurnosti BiH,

Ministarstvo unutarnjih poslova FBiH, Ministarstvo unutarnjih poslova RS-a, 10 kantonalnih ministarstava unutarnjih poslova, Državna agencija za istrage i zaštitu (SIPA), Granična policija BiH, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH, itd. Suradnja i koordinacija između institucija u različitim područjima ovog sektora odvija se u skladu sa zakonskim odredbama. Okvir za evaluaciju učinka je djelomično uspostavljen. Granična policija BiH definira indikatore za praćenje provedbe strategije, a njihove vrijednosti su utvrđene. Osim toga, uspostavljena je i metodologija izvještavanja, odnosno prikupljanja podataka i informacija od lokalne do centralne razine organizacije Granične policije BiH. Godišnji program aktivnosti povezan je s aktivnostima utvrđenim Akcijskim planom za implementaciju Strategije integriranog upravljanja granicom (IUG) u BiH, koja predstavlja ključnu strategiju za obavljanje aktivnosti Granične policije.

2.4. Relevantnost i komplementarnost s politikom EU i pomoći EU i drugih donatora

Akcija izravno doprinosi ukupnom cilju prozora 1 IPA III da se ojača vladavina prava, demokracije, poštivanja ljudskih prava i međunarodnog prava.

Akcija posebice doprinosi specifičnom cilju **prozora IPA III 1, tematskog prioriteta 4** u njegovom aspektu jačanja upravljanja granicom, kao i strateške i operativne suradnje u području migracija, duž različitih stupova: neregularne migracije, upravljanje granicom, međunarodna zaštita i zakonita migracija. Komponenta akcije koja se odnosi na deminiranje uklapa se u plan prozora 1 IPA III, Tematski prioritet 3 za potporu akcijama koje se bave prijetnjama od protupješačkih mina i eksplozivnih ostataka rata, uključujući improvizirane eksplozivne naprave.

Kroz svoje ciljeve, jačanje nadležnih institucija u područjima koja se bave integriranim upravljanjem granicom (IUG) i migracijama, Akcija doprinosi zahtjevima i preporukama specifičnih instrumenata politike proširenja EU.

Strategija za zapadni Balkan (2018)¹ kojom se traži učinkovitije djelovanje na poboljšanju kontrole granica i borbu protiv neregularnih migracija i krijumčarenja migranata; pojačati stratešku i operativnu suradnju unutar Zapadnog Balkana u području migracija i upravljanja granicama; daljnja konsolidacija kapaciteta za upravljanje granicama i migracijama; a posebno identifikacija i uklanjanje preostalih mina;

Analitičko izvješće za 2019. godinu² koje ukazuje na to da su kapaciteti za upravljanje granicama i migracijama nedovoljni i da je koordinacija među institucijama na različitim razinama vlasti loša, te da je zagađenje minama jedan od glavnih rizika od katastrofe za građane Bosne i Hercegovine;

Izvješće Komisije za Bosnu i Hercegovinu iz 2021. godine³ ukazalo je na potrebu da Bosna i Hercegovina značajno unaprijedi upravljanje migracijama i sustavom azila, te osigura učinkovitu koordinaciju; osigura dovoljne i odgovarajuće smještajne kapacitete, pravedno raspoređene među entitetima i svim županijama; osigura pristup procedurama za azil; poveća nadzor granice, uključujući ljudske resurse i opremu; poboljša pravni okvir i kapacitete za dobrovoljni i prisilni povratak; i pojača borbu protiv transnacionalnih mreža organiziranog kriminala.

Još uvijek postoje ozbiljne prepreke da se osigura učinkovit pristup procedurama za azil. Služba za poslove sa strancima i Granična policija nemaju dovoljno kadrovskih i

prostornih kapaciteta da registriraju namjere azila izražene pri ulasku u zemlju. Ovo je problem koji traje od 2018. godine.

Bosna i Hercegovina tek treba uspostaviti Državni koordinacijski centar (DKC) u skladu s EU/Schengen acquis i najboljom praksom za razmjenu informacija i koordinaciju između svih relevantnih agencija za provedbu zakona.

Program ekonomskih reformi Bosne i Hercegovine (PER) identificira nedovoljnu borbu protiv organiziranog kriminala i migrantsku krizu kao ključne prepreke za unaprijeđenje sigurnog okruženja za poslovanje i rast BDP-a u regiji i šire; potrebu za jačanjem institucionalnog okvira u borbi protiv organiziranog kriminala i drugih oblika teškog kriminala; poboljšanje graničnih prijelaza (s dugim vremenima čekanja na carinske procedure na njima) na glavnim tranzitnim pravcima uključujući poboljšanje infrastrukture na graničnim prijelazima na putnim pravcima.

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) koji obvezuje BiH da nastavi s borbom protiv organiziranog kriminala i nezakonitih migracija; i da se daju prioritet borbi protiv i sprječavanju kriminalnih i neregularnih aktivnosti.

Smjernice za provedbu Zelene agende za Zapadni Balkan (2020)⁴ u kojima se navodi potreba da BiH unaprijedi operativnu logistiku i korištenje modernog softvera na graničnim prijelazima, kao i da se osiguraju administrativni kapaciteti za borbu protiv ekološkog kriminala i drugih teških prekršaja kroz učinkovite ekološke inspekcije i administrativnu provedbu i krivično gonjenje. **Strategija prilagodbe klimatskim promjenama i niskoemisijaskog razvoja Bosne i Hercegovine za razdoblje 2020. – 2030.** nastoji povećati otpornost Bosne i Hercegovine na klimatske varijabilnosti i klimatske promjene, čime se osigurava ekonomski napredak. **Strategija prilagodbe klimatskim promjenama i niskoemisijaskog razvoja Bosne i Hercegovine za razdoblje 2020. – 2030.** nastoji povećati otpornost Bosne i Hercegovine na klimatske varijabilnosti i klimatske promjene, čime se osigurava ekonomski napredak.

2.5. Naučene lekcije i veze s prethodnom financijskom pomoći

Ključna lekcija koju je Državni revizor naznačio, a koja je uočena i u prethodnim projektima financiranim iz IPA fondova, jeste da "broj projekata deminiranja koji su rezultirali otkrivanjem jedne ili nijedne mine nije mali, iako su početne informacije ukazivale na mnogo veći broj mina. Od 384 analizirana projekta, postotak uspješno procijenjenog broja mina u odnosu na broj očekivanih mina je 2,5 %. Studija slučaja koju su zajednički proveli Delegacija EU u Bosni i Hercegovini i EUFOR, Althea, 2016. godine pokazala je da u posljednjih sedam godina podatci o korištenim, deminiranim, visoko rizičnim i nisko rizičnim područjima nisu pravilno evidentirani u službenoj bazi podataka Centra za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini (BHMACH). Kao glavni razlozi identificirani su nedostaci u procesu kontrole kvalitete, nedovoljna posvećenost terenskog osoblja i neučinkovita uporaba resursa.

U tom kontekstu, u prosincu 2017. godine, odobrena je izuzetna mjera pomoći u okviru Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru (Program ref.: IcSP 2017 / 30). Osmišljen je pod snažnim rukovodstvom BHMACH-a, a implementirali su ga Centar za uklanjanje mina u BiH, Oružane snage BiH, Norveška narodna pomoć i Razvojni program Ujedinjenih nacija u razdoblju od 2018. do 2019. godine. Pregledom mape, prikupljanjem novih dokaza, intervjuima s lokalnim zainteresiranim stranama i zračnim snimcima, sprovedeno je

¹ COM(2018) 65 final

² SWD(2019) 222 final

³ SWD(2021) 291 final/2

⁴ SWD(2020) 223 final

netehničko snimanje kompletnog sumnjivog opasnog područja. To pruža nove digitalne informacije i preciznije mapiranje područja visokog rizika. Treba napomenuti da je približno 100 km² koje će biti oslobođeno u okviru ove akcije odabrano iz nove baze podataka za 2019. godinu. Stoga se sa sigurnošću može reći da je uspješna implementacija projekta financiranog od strane IcSP-a doprinijela stvaranju operativnih uvjeta za veliki IPA program financiranja oslobađanja zemljišta, čime se na najbolji način koriste dosadašnja iskustva i u komplementarnosti s drugim instrumentima Europske unije.

U području migracija i upravljanja granicama, BiH je podržana kroz nekoliko fondova pomoći, od bilateralnih donatora, EU i razvojnih banaka. BiH provodi drugu Posebnu mjeru potpore Bosni i Hercegovini u upravljanju migracijama za 2019. godinu koju financira EU u iznosu od 23 milijuna eura i ima za cilj da podrži BiH u poboljšanju kapaciteta za identifikaciju, registraciju i upućivanje državljana trećih zemalja koji prelaze granicu, pružanje adekvatnog smještaja osjetljivog na zaštitu i osnovnih usluga za izbjeglice, tražitelje azila i migrante (adresiranje posebnih potreba ranjivih skupina osoba, djece i maloljetnika bez pratnje), kao i jačanje kapaciteta za kontrolu i nadzor granice, čime se doprinosi borbi protiv i prevenciji krijumčarenja migranata, trgovine ljudima i drugih vrsta prekograničnog kriminala. Ovo predstavlja nastavak prve Posebne mjere iz 2018. godine kojom je podržano oko 2.700 migranata i izbjeglica osiguravanjem hrane i smještaja, pristupa sanitarnim vodama, higijenskim i socijalnim uslugama, kroz koordinaciju i upravljanje četiri privremena prihvatna centra u Unsko-sanskoj županiji i jednog u Sarajevskoj županiji.

Prije povećanih dolazaka u Bosnu i Hercegovinu u prvoj polovini 2018. godine, EU je već uložila, sve od 2007. godine, 24,6 milijuna eura za potporu Bosni i Hercegovini u području migracija i upravljanja granicama, uglavnom kroz tehničku pomoć, nabavu opreme, izgradnju prihvatnog objekta za neregularne migrante u Istočnom Sarajevu i Centra za azil u Delijašu, Trnovu, sanaciju infrastrukture granične policije, jačanje kapaciteta i nabavu opreme za graničnu policiju, uključujući videonadzor graničnih prijelaza. Krajem 2017. godine izdvojena su dodatna sredstva za unaprjeđenje informacijskog sustava granične kontrole i infrastrukture graničnih prijelaza i nadogradnju Migracijskog informacijskog sustava koji se odnosi na biometrijske podatke stranaca.

Razvojna banka Vijeća Europe (CEB) podržala je vladine napore da uspostavi novi prihvatni centar na području Sarajeva (kasarna Ušivak kod Hadžića) kroz "Hitan odgovor na migrantsku i izbjegličku situaciju u Bosni i Hercegovini kroz ciljane intervencije u skloništa u Sarajevu".

Od siječnja 2016. godine, Bosna i Hercegovina, također, ima koristi od regionalnog programa IPA II "Potpora upravljanju migracijama osjetljivim na zaštitu na Zapadnom Balkanu i u Turskoj". Glavni cilj programa je potpora ciljnim državama u razvijanju odgovora na mješovitu migraciju osjetljivu na zaštitu uz usklađivanje s politikama EU i međunarodnim standardima. Druga faza Programa traje do 2021. godine.

3. OPIS AKCIJE

3.1. Planirani rezultati i logika intervencije (opisivanje uzročne veze između utjecaja, ishoda i rezultata, uključujući i pretpostavke)

Ukoliko se dalje razvijaju kapaciteti državnih institucija koje upravljaju migracijama (**Ishod 1.1**) i nadležno osoblje nastavi raditi u sektoru i redovito koristiti novu opremu, informatičke alate, instrumente, znanja i vještine u svakodnevnom poslu, tada će kapaciteti nadležnih institucija u

područjima ukupnog upravljanja migracijama biti dodatno ojačani (**Ishod 1**).

Ukoliko se kapaciteti nadležnih institucija u područjima ukupnog upravljanja migracijama dodatno ojačaju (**Ishod 1**) i politička i ekonomska stabilnost BiH i regije ostane na istoj razini, tada će sigurnost i poštovanje ljudskih prava građana i migranata u BiH biti poboljšana (**Utjecaj**).

Ukoliko se oslobode ciljana minski sumnjiva područja (MSP) po općinama (**Rezultat 2.1**) i sva minski sumnjiva područja ciljanih 20 općina budu uključena u listu prioriteta za 2021. i 2022. godinu, tada će se povećati razvojni potencijali općina za deminiranje u BiH (**Ishod 2**).

Ukoliko se ojačaju kapaciteti državnih tijela za protuminsko djelovanje (**Rezultat 2.2**) i BHMIC pravovremeno izvrši netehničko izviđanje, u koordinaciji sa svim državnim i nedržavnim operatorima koji će provoditi tehničke metode (tehničko izviđanje, čišćenje) i ako Vlada Bosne i Hercegovine osigura sredstva za održavanje kupljene opreme i nastavak licenciranja, tada će se povećati razvojni potencijali općina za deminiranje u BiH (**Ishod 2**).

Ukoliko se povećaju razvojni potencijali općina za deminiranje u BiH (**Ishod 2**) i ostane ista motivacija institucija za protuminsko djelovanje za postizanje ciljeva Strategije protuminskog djelovanja, tada će se poboljšati sigurnost i poštovanje ljudskih prava građana i migranata u BiH (**Utjecaj**).

3.2. Indikativni tip aktivnosti

Ishod 1: Dalje ojačani kapaciteti nadležnih institucija u područjima ukupnog upravljanja migracijama, borbe protiv organiziranog kriminala i drugih nezakonitih radnji u BiH

Rezultat 1.1 Kapaciteti institucija koje upravljaju migracijama su dodatno razvijeni.

Aktivnost 1.1.1 Opremiti organe vlasti koji upravljaju migracijama da budu ažurirani i sposobni da se nose s povećanim izazovima na terenu.

Državne razine vlasti koje se bave migracijskim izazovima trebaju pokriti niz područja i odgovoriti na brojne izazove, tako da će ih ova aktivnost opremiti s (ali ne ograničavajući se na): vozilima (specijalna, kopnena, 4 W itd.), opremom za nadzor i komunikaciju, identifikacijskim sustavom, sustavom za upravljanje podacima, prilagođenim sustavom baza podataka, sredstvima za online komunikaciju, alatima za arhiviranje i analizu podataka, opremom za obradu dokumenata, nadograđenim MIS sustavom. Ova aktivnost će biti komplementarna državnoj i regionalnoj pomoći EU.

Realizacijom ove aktivnosti nadležni organi Bosne i Hercegovine, kao što su Granična policija, Služba za poslove sa strancima i Državna agencija za istrage i zaštitu, unaprijedit će svoje tehničke i operativne kapacitete za rješavanje izazova vezanih za upravljanje migracijama.

Opremanje Granične policije BiH specijalnim vozilima i jačanje informacijskog sustava za nadzor granice doprinijet će učinkovitosti nadzora državne granice, otkrivanju i sprječavanju nezakonitih prelazaka granice, otkrivanju i sprječavanju krijumčarenja ljudi i robe, borbi protiv trgovine ljudima i drugih oblika prekograničnog kriminala.

Planirana aktivnost doprinijet će unaprjeđenju informacijskih (IT) kompetencija i kapaciteta Službe za poslove sa strancima u cilju učinkovitijeg suprotstavljanja budućim trendovima i izazovima neregularnih migracija, što bi rezultiralo učinkovitijim doprinosom sigurnosnom sustavu BiH. Nabava IT sustava i alata za identifikaciju migranata, uspostavljanje backup sustava podataka, razvoj IT alata za skladištenje i analizu podataka, kao i nabava opreme za rad s dokumentima i nadogradnja MIS sustava s DWH/BI modulom

omogućiti će učinkovito, djelotvorno i pravovremeno pružanje usluga, te potpora u planiranju i realizaciji budućih aktivnosti uz minimiziranje troškova, s ciljem većeg doprinosa sigurnosnoj situaciji u Bosni i Hercegovini. Državna agencija za istrage i zaštitu (SIPA) kontinuirano provodi aktivnosti na sprječavanju i otkrivanju kaznenih djela krijumčarenja migranata i trgovine ljudima u mješovitoj migraciji. Realizacijom predložene aktivnosti unaprijedit će se kapaciteti SIPA-e u pogledu prevencije i otkrivanja kaznenih djela.

Ishod 2: Povećani razvojni potencijali općina za deminiranje u BiH

Rezultat 2.1: Oslobođena ciljana minski sumnjiva područja (MSA) po općinama

Aktivnost 2.1.1 - Tehničko izviđanje i čišćenje na odabranim minski sumnjivim područjima izvršit će agencije civilne zaštite i akreditirane nevladine organizacije i/ili komercijalne kompanije. BHMACH će izvršiti netehničko izviđanje na odabranim minski sumnjivim područjima.

Aktivnost 2.1.2 - Redovito praćenje i osiguranje kvalitete implementacije.

Rezultat 2.2: Ojačani kapaciteti državnih tijela za protuminsko djelovanje

Aktivnost 2.2.1 – Oprema će biti stavljena na raspolaganje državnim tijelima za protuminsko djelovanje i agencijama civilne zaštite za provedbu ove akcije. Provest će se procjena potreba, a korisnicima (tj. BHMACH-u, agencijama civilne zaštite) dat će se informacije za povećanje učinkovitosti njihovog učinka u vezi s ciljevima ove akcije.

3.3. Rizici i pretpostavke

Rizici	Razina rizika (V/S/N)	Mjere ublažavanja
Politička neslaganja i nespremnost da se podrži provedba protuminskog djelovanja	S	Nastavak političkog dijaloga kako bi se osigurala puna svijest domaćih institucija o važnosti akcije u cilju postizanja cilja da Bosna i Hercegovina bude bez mina, u skladu sa Strategijom protuminskog djelovanja države i njenim međunarodnim obvezama prema Ottawskoj konvenciji
Nedostatak učinkovite komunikacije i koordinacije može onemogućiti implementaciju i smanjiti uspjeh postignuća	S	Poduzet će se neophodne mjere kako bi se osigurala koordinirana i paralelna realizacija svih planiranih aktivnosti za uspješnu implementaciju projekta. To će uključivati organiziranje redovitih sastanaka i konzultacija s predstavnicima svih institucija korisnika
Aktivnosti u okviru akcije mogu biti ogođene zbog neželjenog eksplozivnog događaja ili opasnosti po sigurnost tijekom operacija na terenu i implikacija i preporučenih mjera praćenja	S	Poduzet će se sigurnosne mjere kako bi se smanjila vjerojatnost nesreće. Međutim, one neće u potpunosti eliminirati rizik. Zahtjevi za prevenciju rizika već su ugrađeni u Standardnu operativnu proceduru (SOP) koja će se primjenjivati tijekom realizacije Akcije, a aktivnosti u okviru Akcije će se poduzimati u skladu sa SOP-om

Pretpostavke (koje će se odraziti u gornjoj matrici logičkog okvira) – grupirane prema rezultatima i ishodu

Ishod 1: Daljnje jačanje kapaciteta nadležnih institucija u područjima ukupnog upravljanja migracijama, borbe protiv organiziranog kriminala i drugih nezakonitih radnji u Bosni i Hercegovini
-Politička i ekonomska stabilnost Bosne i Hercegovine i regije ostaje na istoj razini;
-Na svim razinama vlasti u BiH postoji politička volja da se podrži provedba

3.6. Logički okvir

Rezultati	Lanac rezultata: Glavni očekivani rezultati (maksimalno 10)	Indikatori (najmanje jedan indikator po očekivanom rezultatu)	Polazne linije (godina)	Ciljevi (godina)	Izvori podataka (1 po indikatoru)	Pretpostavke
Utjecaj	Da se osigura učinkovito upravljanje migracijama i	Broj migranata, izbjeglica, azilanata i drugih zbrinutih	Podatci se prikupljaju iz	Postavite cilj	Europska komisija UNHCR	Nije primjenjivo

protuminskog djelovanja.

Rezultat 1.1: Daljnje razvijanje kapaciteta državnih institucija koje upravljaju migracijama

-Nadležno osoblje nastavlja redovito koristiti nove IT alate, instrumente, znanja i vještine u svakodnevnom poslu.

Ishod 2: Povećani razvojni potencijali općina za deminiranje u Bosni i Hercegovini;

-Motivacija institucija protuminskog djelovanja za postizanje ciljeva Strategije protuminskog djelovanja ostaje ista.

Rezultat 2.1: Oslobođena ciljana minski sumnjiva područja (MSA) po općinama
-Sva minski sumnjiva područja ciljanih 20 općina uključena su na listu prioriteta za 2021. i 2022. godinu

Rezultat 2.2: Ojačani kapaciteti nacionalnih tijela za uklanjanje mina

-BHMACH pravovremeno provodi netehničko izviđanje, u koordinaciji sa svim državnim i nedržavnim operatorima koji će provoditi tehničke metode (tehničko izviđanje, čišćenje);

-Vlada BiH osigurava sredstva za održavanje kupljene opreme i nastavak i održavanje licenci.

3.4. Uključivanje/Integracija

Kako ova akcija doprinosi rodnoj ravnopravnosti i osnaživanju žena i djevojčica (u skladu sa strategijom EU za rodnu ravnopravnost 2020. – 2025.)?

Principi jednakih mogućnosti se propisno uzimaju u obzir tijekom projektnog ciklusa, i Akcija će promovirati okruženje koje je pogodno i omogućuje rodnu ravnopravnost, osiguravajući ravnopravno učešće žena i muškaraca u svim akcijskim aktivnostima.

Kako se ova akcija bavi životnom sredinom i klimatskim promjenama?

Akcija i aktivnosti koje proizlaze iz nje neće imati negativan utjecaj niti će ugroziti okoliš, zdravlje i sigurnost ljudi u budućnosti. Aktivnosti koje proizlaze iz ove akcije će biti realizirane na ekološki najprihvatljiviji mogući način. U području deminiranja, Akcija će imati pozitivan utjecaj na okoliš jer će poljoprivredno i šumsko zemljište biti vraćeno na korištenje stanovništvu, a resursi će se koristiti na reguliran i kontroliran način. Provedba predložene deminerske intervencije će izravno podržati organe vlasti u BiH u čišćenju sumnjivih minskih područja, stavljajući ih pod redovito upravljanje, posebice onih s visokim šumama i kvalitetnim resursima. Nadalje, deminiranje poljoprivrednih i ruralnih područja će poboljšati očuvanje i učinkovito korištenje prirodnih resursa. Predložena Akcija dodatno će podržati organe vlasti u BiH da isporuče rezultate koji su eksplicitnije povezani s održivim korištenjem zemljišta i postizanjem ciljeva Zelenog dogovora EU koji se odnose na povećanje vrijednosti koja se daje zaštiti i obnovi prirodnih ekosustava, održivom korištenju resursa i poboljšanju ljudskog zdravlja.

Drugo (kao što su otpornost i osjetljivost na sukobe, Romi, osobe s invaliditetom i druge ranjive skupine)

Na temelju osnovnih principa promoviranja ravnopravnosti i borbe protiv diskriminacije, sudjelovanje u akciji će biti zagarantirano na temelju jednakog pristupa bez obzira na spol, rasno ili etničko podrijetlo, vjeru ili uvjerenje, invaliditet, godine ili seksualnu orijentaciju, kao i vodeći računa o promociji i sudjelovanju osoba s invaliditetom.

3.5. Uvjeti za implementaciju

Ne postoje posebni uvjeti za učinkovitu i blagovremenu implementaciju Akcije.

	granicama, poštivanje ljudskih prava i sloboda osoba u situaciji ugroženosti i osiguravanje sigurnosti građana i migranata u BiH	osoba kojima je pružena pomoć i zaštita Broj migranata, izbjeglica, tražitelja azila i drugih osoba od interesa UNHCR-a prema situaciji (razvrstano po spolu) Broj sigurnosnih opasnosti vezanih za mine i eksplozivne ostatke rata	godišnjih izvješća			
Ishod 1	Daljnje jačanje kapaciteta nadležnih institucija u područjima ukupnog upravljanja migracijama u BiH	Broj otkrivenih nezakonitih radnji (kazneno djelo i prekršaj) na granici Broj otkrivenih i procesuiranih slučajeva, te razmijenjenih informacija o migracijama, krijumčarenim migrantima i slučajevima trgovine ljudima	1896 (254 kaznena djela i 1642 prekršaja) (2017.) (0)	2000 (280 kaznenih djela i 1720 prekršaja) (2027.) Povećanje	Izvješća Granične policije (GP) BiH Migracijski profil BiH	Politička i ekonomska stabilnost BiH i regije ostaje na istoj razini
Ishod 2	Povećani razvojni potencijali općina za deminiranje u BiH	Broj općina bez mina	20 (2021.)	117 (2027.) (Sve općine u kojima se sumnja na postojanje mina postale su očišćene)	Godišnja izvješća o protuminskom djelovanju koje odobrava Vijeće ministara Izvješće o implementaciji projekta	Motivacija institucija za protuminsko djelovanje za postizanje ciljeva Strategije protuminskog djelovanja ostaje ista
Rezultat 1.1 vezan za Ishod 1	Daljnje razvijanje kapaciteta državnih institucija koje upravljaju migracijama	Postotak korištenja specijalizirane opreme	0 %	80 %	Migracijski profil BiH	Zaduženo osoblje nastavlja s radom u sektoru i redovito koristi novu opremu, IT alate, instrumente, znanja i vještine u svakodnevnom poslu
Rezultat 2.1 vezan za Ishod 2	Oslobodena ciljana minski sumnjiva područja (MSA) po općinama	Broj kvadratnih kilometara poništenih netehničkim pregledom Broj kvadratnih kilometara smanjen i očišćen tehničkim metodama (tehnički pregled, čišćenje)	0 kvadratnih km 77 kvadratnih km	967 kvadratnih km 0 kvadratnih km	Izvješća o implementaciji projekta	Sva minski sumnjiva područja ciljanih 20 općina uvrštena su na listu prioriteta za 2021. i 2022.
Rezultat 2.2 vezan za Ishod 2	Ojačani kapaciteti državnih tijela za uklanjanje mina	Broj minski sumnjivih područja (MSA)	480	0 *Obveza prema Ottawskoj konvenciji	Godišnje izvješće Ministarstva sigurnosti Izvješća o implementaciji projekta	BHMAC pravovremeno provodi netehničko izdavanje, u koordinaciji sa svim državnim i nedržavnim operatorima koji će provoditi tehničke metode (tehnički pregled, čišćenje); Vlada BiH osigurava sredstva za održavanje kupljene opreme i nastavak licenci

4. ARANŽMANI IMPLEMENTACIJE

Uvođenje reference na financiranje zasnovano na učinku/rezultatima ako je primjenjivo u 4.4 i 4.6

Numeracija navedena u poglavlju 4 će biti ažurirana kada struktura bude konačna

4.1 Ugovor o financiranju

U cilju realizacije ove akcije, predviđeno je zaključivanje ugovora o financiranju s državom partnericom.

4.2 Modaliteti implementacije

Komisija će osigurati da se poštuju odgovarajuća pravila i procedure EU za pružanje financiranja trećim stranama, uključujući postupke revizije, gdje je to prikladno, i usklađenost aktivnosti s restriktivnim mjerama EU¹.

4.2.1. Izravno upravljanje (Nabava)

Dio akcije će se provoditi pod izravnim upravljanjem Delegacije EU u Bosni i Hercegovini. Ovo je indikativni spisak ugovora, koji bi obezbijedili kontinuitet pomoći EU u sektoru, na temelju realiziranih projekata, odnosno onih projekata koji će biti završeni u narednom razdoblju.

U cilju poboljšanja sigurnosti i poštivanja ljudskih prava građana i migranata u BiH (Utjecaj) planirana nabava opreme podržat će organi vlasti u BiH u jačanju kapaciteta za borbu protiv organiziranog kriminala, kao i u upravljanju migracijama (Rezultat 1.1). Nadalje, ova akcija će podržati jačanje kapaciteta državnih tijela za protuminsko djelovanje (Rezultat 2.2).

¹ www.sanctionsmap.eu Napominjemo da je mapa sankcija IT alat za identifikaciju režima sankcija. Izvor sankcija proizlazi iz pravnih akata objavljenih u Službenom listu (SL). U slučaju neslaganja između objavljenih

pravnih akata i ažuriranja na web-stranici, prevladava verzija objavljenih u Službenom listu (SL).

Predmet	Indikativni tip (radovi, opskrba, usluge)	Indikativno tromjesečje početka procedure
Migracija: Aktivnost 1.1.1	Opskrba	T1 2022
Deminiranje: Aktivnost 2.2.1	Opskrba	T1 2022

4.2.2. Neizravno upravljanje povjerenim subjektom[ima] (tj. organizacijom države članice, trećom zemljom donatorom, specijaliziranom (tradicionalnom/regulatornom) agencijom EU, međunarodnom organizacijom)

Dio ove akcije, posebice, može se implementirati u neizravnom upravljanju s Međunarodnim povjereničkim fondom za unaprijeđenje ljudske sigurnosti (ITF)

Implementacija od strane ovog subjekta podrazumijeva rezultat 2.1, aktivnosti 2.1.1 i 2.1.2.

Predviđeni subjekt je odabran prema sljedećim kriterijima:

- a) finansijski i operativni kapacitet podnosioca prijave;
- b) tehnički kapaciteti, kao što je iskustvo u pripremi i implementaciji zajedničke izgradnje kapaciteta i sličnih projekata; veliko iskustvo u upravljanju velikim i složenim programima ili projektima koji se odnose na rezultate, veliko iskustvo u implementaciji (npr. sličnih projekata) projekata deminiranja, dokumentirani kapacitet za mobilizaciju relevantnih mreža u državama članicama EU, BiH i regiji.

Ako pregovori s povjerenim subjektom ne uspiju, taj dio ove radnje može se provesti u neizravnom upravljanju s drugim alternativnim subjektom kojeg će službe Komisije odabrati po istim kriterijima odabira.

U slučaju da bi bilo potrebno zamijeniti predviđeni subjekt, službe Komisije mogu odabrati zamjenskog subjekta koristeći iste kriterije odabira navedene gore. Ako se subjekt zamjenjuje, odluka o njegovoj zamjeni mora biti obrazložena.

Ako pregovori s povjerenim subjektom ne uspiju, taj dio ove akcije može se implementirati u izravnom upravljanju u skladu s modalitetima implementacije navedenim u Dijelu 4.3.8

4.3. Promjene s neizravnog na način izravnog upravljanja (i obrnuto) zbog izuzetnih okolnosti (jedna alternativna druga opcija)

Ukoliko pregovori s gore navedenim subjektom ne uspiju, taj dio ove akcije može se realizirati u izravnom upravljanju kao grantovi za aktivnosti predviđene Aktivnošću 2.1.1 i Nabavom (ugovor o uslugama) za aktivnost 2.1.2.

4.4. Opseg geografske podobnosti za nabavu i grantove

Primjenjivat će se geografska podobnost u smislu mjesta osnivanja za sudjelovanje u postupcima nabave i dodjele grantova i u pogledu podrijetla dogovorenih nabava, kako je to utvrđeno u osnovnom aktu i navedeno u relevantnom ugovornom dokumentu.

4.5. Indikativni proračun

	Doprinos EU (iznos u EUR)	Indikativni doprinos treće strane, u EUR
ISHOD 1: Dodatno ojačani kapaciteti nadležnih institucija u područjima ukupnog upravljanja migracijama, borbe protiv organiziranog kriminala i drugih nezakonitih radnji u BiH		
Rezultat 1.1: Daljnje razvijanje kapaciteta državnih institucija koje upravljaju migracijama koje se sastoje od	5.000.000	N. A.
Izravno upravljanje (nabava) – vidi dio 4.3.3.	N. A.	N. A.
ISHOD 2: Povećanje razvojnih potencijala općina za deminiranje u BiH		
Rezultat 2.1: Ciljana minski sumnjiva područja (MSA) po oslobođenim općinama, sastavljena od	9.150.000	N. A.
Neizravno upravljanje s	9.150.000	N. A.

povjerenim subjektom, tj. Međunarodnim povjereničkim fondom za unaprijeđenje ljudske sigurnosti (ITF) – vidi dio 4.3.4		
Rezultat 2.2: Ojačani kapaciteti državnih tijela za protuminsko djelovanje, sastavljeni od	850.000	N. A.
Izravno upravljanje (nabava) – vidi dio 4.3.3.	N. A.	N. A.
Nabava – ukupna kuverta prema dijelu 4.3.3	5.850.000	N. A.
Evaluacija (vidi dio 5.3)	Bit će obuhvaćeno nekom drugom odlukom	N. A.
Revizija/provjera troškova (vidi odjeljak 6)	Bit će obuhvaćeno nekom drugom odlukom	N. A.
Komunikacija i vidljivost (vidi odjeljak 7)	N. A.	N. A.
Nepredviđene situacije	N. A.	N. A.
UKUPNO	EU 15.000.000	0

4.6. Organizacijska postavka i odgovornosti

S obzirom na činjenicu da ova akcija ima brojne korisnike aktivne u sektoru za provedbu zakona, važno je da oni od samog početka preuzmu stratešku, operativnu i strukturnu odgovornost i odgovornost za provedbu aktivnosti vezanih za Akciju. Puna posvećenost svih uključenih institucija koja je već uspostavljena tijekom programiranja ove akcije bit će neophodna za postizanje rezultata Akcije, stoga će se ona nastaviti tijekom cijelog trajanja realizacije Akcije. Implementaciju Akcije će voditi Upravni odbor. Uključit će predstavnike glavnih zainteresiranih strana. Sastav Upravnog odbora zavisit će od jednakog zastupanja interesa svih institucija, imajući u vidu djelotvornost i učinkovitost takvog tijela.

5. PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE O IZVEDBI/REZULTATIMA

5.1. Interni nadzor/monitoring

Akciju će redovito nadzirati Delegacija EU u Bosni i Hercegovini. Interno praćenje će se provoditi kroz sastanke upravnih odbora, tromjesečne preglede implementacije od strane Delegacije EU, provjere na licu mjesta, sastanke s korisnicima i konzultantskim kompanijama/ugovaračima, dok će se eksterno praćenje provoditi kroz monitoring orijentiran na rezultate (ROM).

Na razini djelovanja, pretpostavke su vezane za posvećenost i nesmetanu koordinaciju među svim sektorskim institucijama i objektivnu procjenu njihovih kapaciteta za provedbu planiranih intervencija.

Pored toga, Akcija može biti predmet eksternog praćenja u skladu s pravilima i procedurama Europske komisije utvrđenim Ugovorom o financiranju. S obzirom na tehničku prirodu aktivnosti i širok geografski opseg Akcije, za unaprijeđenje monitoringa će biti angažirani stručnjaci za deminiranje.

Odbor za oslobađanje zemljišta je komplementarni forum za pitanja oslobađanje zemljišta. Akcija će poticati koordinirano sektorsko planiranje. Lokalne vlasti će biti konzultirane u ranoj fazi procesa i od njih će biti zatraženo da angažiraju koordinatore protuminskog djelovanja na županijskoj i općinskoj razini. Lista prioriteta BHMCA-a uzima u obzir postojeće općinske planove protuminskog djelovanja, kako bi se osigurali održivi rezultati protuminskog djelovanja. Akcija će imati za cilj da omogućiti djelotvorno preuzimanje

ključnih funkcija od strane nacionalnih vlasti na različitim razinama u partnerstvu s civilnim društvom i privatnim sektorom. To će se zasnivati na povećanom kapacitetu glavnih sudionika.

5.2. Uloge i odgovornosti za prikupljanje podataka, analizu i izvještavanje

Sektorski upravni odbor će pratiti implementaciju Akcije. Akciju će redovito pratiti i Delegacija EU u BiH.

Kako bi se osiguralo adekvatno praćenje implementacije Akcije, u okviru Aktivnosti 2.1.2. će biti sprovedene dvije srednjoročne i jedna završna procjena rezultata Akcije. Svaka od srednjoročnih analiza će se provoditi nakon prve i druge godine implementacije Akcije, a ocjenjivanje će se vršiti u odnosu na srednjoročne ciljeve (milestones). Konačna procjena će se zasnivati na ciljevima definiranim za 2027. godinu predstavljenim u logičkom okviru. Rezultati ovih procjena bit će predstavljeni Delegaciji EU, a nakon suglasnosti delegata EU Upravnom odboru sektora. Osim toga, Akcija bi mogla biti predmet vanjskog nadzora u skladu s pravilima i procedurama Europske komisije utvrđenim u Ugovoru o financiranju.

5.3. Evaluacija

Imajući u vidu prirodu aktivnosti, srednjoročna i/ili konačna evaluacija neće biti izvršena za ovu akciju ili njene komponente.

U slučaju da za neke komponente aktivnosti nije predviđena evaluacija, Komisija može, tijekom implementacije, odlučiti da takvu evaluaciju izvrši iz valjano opravdanih razloga, bilo na vlastitu odluku ili na inicijativu partnera.

Usluge evaluacije mogu se ugovoriti na temelju okvirnog ugovora.

Financiranje evaluacije će biti pokriveno drugom mjerom koja predstavlja Odluku o financiranju.

6. REVIZIJA

Ne dovodeći u pitanje obveze koje se primjenjuju na ugovore zaključene za provedbu ove akcije, Komisija može, na temelju procjene rizika, ugovoriti neovisne revizije ili zadatke provjere rashoda za jedan ili više ugovora ili sporazuma.

Predviđeno je da se usluge revizije mogu ugovoriti na temelju okvirnog ugovora.

7. KOMUNIKACIJA I VIDLJIVOST

Vidljivost EU financiranja i komunikacija o ciljevima i utjecaju akcija su zakonska obveza za sve akcije koje financira EU, kako je to navedeno u zahtjevima za komunikaciju i vidljivost EU koji su na snazi.

Konkretno, primatelji sredstava EU moraju obznaniti podrijetlo dobivenih sredstava od EU i osigurati njihovu odgovarajuću vidljivost kroz:

-izjavu u kojoj se na vidljiv način ističe potpora dobivena od EU na svim dokumentima i komunikacijskom materijalu koji se odnosi na implementaciju fondova, uključujući službenu web-stranicu i račune društvenih medija, ako postoje; i

-promoviranje akcija i njihovih rezultata pružanjem koherentnih, djelotvornih i proporcionalnih ciljanih informacija višestrukoj publici, uključujući medije.

Mjere vidljivosti i komunikacije sprovode, prema potrebi, državne administracije (na primjer, u vezi s reformama vezanim za proračunsku potporu EU), povjereni subjekti, izvođači radova i korisnici grantova. Odgovarajuće ugovorne obveze će biti uključene, pojedinačno, u sporazume o financiranju, sporazume o delegiranju i ugovore o nabavi i grantovima.

Mjere će se zasnivati na posebnom planu komunikacije i vidljivosti, koji je uspostavljen i implementiran u skladu sa zahtjevima za komunikaciju i vidljivost EU koji su na snazi. Plan uključuje, između ostalog, komunikacijski narativ i glavne

poruke za akciju, prilagođene različitim ciljnim skupinama (zainteresirane strane, civilno društvo, šira javnost, itd.)

Mjere vidljivosti i komunikacije specifične za ovu akciju će biti komplementarne širim komunikacijskim aktivnostima koje izravno provode službe Europske komisije i/ili Delegacije i uredi EU. Europska komisija i Delegacije i uredi EU trebaju biti u potpunosti informirani o planiranju i implementaciji specifičnih aktivnosti vidljivosti i komunikacije, posebice u pogledu komunikacijskog narativa i glavnih poruka.

Posebna pozornost će se posvetiti vidljivosti u vezi s aktivnostima opremanja graničnih prijelaza i infrastrukture. Istovremeno, postoje i osjetljivosti vezane za neke od aktivnosti koje će se poduzeti u okviru akcije koje će se morati uzeti u obzir kada je u pitanju vidljivost. Status napretka deminiranja će se redovito saopćavati putem BHMAL-a i web-stranica civilne zaštite i na druge načine koje državni partneri u provedbi smatraju odgovarajućim.

8. ODRŽIVOST

Aktivnosti vezane za upravljanje migracijama, Rezultat 1.1 će ojačati nadležne institucije i time doprinijeti sigurnosnom sustavu BiH i njenih građana.

Svaki razvoj informacijsko-komunikacijskih tehnologija (IKT) treba poštovati postojeće standarde ili potrebe za interoperabilnosti IT sustava. Neophodne tehničke specifikacije će se dogovoriti s nadležnim organima i osigurati prije objavljivanja tendera.

Konačno, obuke koje uključuju veliki broj predstavnika različitih institucija javne uprave trebale bi biti organizirane u bliskoj suradnji s relevantnim institucijama za obuku javne uprave.

Za rezultat 2.1 i 2.2 minski sumnjiva područja će biti izvučena sa službene liste prioriteta u skladu sa Strategijom protuminskog djelovanja BiH 2018-2025.

Operativni kapacitet BHMAL-a će biti unaprijeđen kako bi se omogućila održiva implementacija oslobađanja zemljišta do krajnjeg datuma. Kapaciteti drugih sudionika također će se povećati kako bi se osiguralo da nadležni organi za protuminsko djelovanje mogu pratiti brzinu implementacije svoje strategije, kako je to potrebno do 2025. godine.

Positivan ishod ove akcije će u svojoj ranoj fazi biti dostupan lokalnim vlastima na različitim razinama, pogođenim lokalnim zajednicama, donatorima i međunarodnim partnerima i koristit će se za daljnju mobilizaciju resursa.

DODATAK I.2

na Ugovor o financiranju o godišnjem akcijskom planu u korist Bosne i Hercegovine za 2021.

Aksijski dokument za "EU4 izborni proces"

1. SINOPSIS

1.1. Sažeta tablica akcija

Naslov	Akcija 02 - EU 4 izborni proces Godišnji akcijski plan u korist Bosne i Hercegovine za 2021. godinu
CRIS broj	043-667/2
Osnovni akt	Financirano u okviru Instrumenta za pretprijetnu pomoć (IPA III)
Timaska europska inicijativa	Ne
Zona koja ima koristi od akcije	Bosna i Hercegovina
Programski dokument	Programski okvir IPA III
PRIORITETNA PODRUČJA I INFORMACIJE O SEKTORIMA	
Prozor i tematski prioritet	Prozor 1: Vladavina prava, temeljna prava i demokracija Tematski prioritet 6: Demokracija
Ciljevi održivog razvoja (SDGs)	Cilj 16. Promovirati mirna i inkluzivna društva za održivi razvoj, omogućiti pristup pravdi za sve i izgraditi učinkovite, odgovorne i inkluzivne institucije na svim razinama

	16.6 Razviti učinkovite, odgovorne i transparentne institucije na svim razinama			
DAC kod(ovi)	150 Vlada i civilno društvo 15151 Izbori			
Modalitet(i) pomoći i modalitet(i) implementacije	Projektni pristup Izravno upravljanje, nabave			
Glavni kanal isporuke ¹	Bilateralno			
Markeri (iz obrasca CRIS DAC)	Opći cilj politike	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Razvoj participacije/ dobro upravljanje	☐	☐	☒
	Pomoć okolišu	☒	☐	☐
	Rodna ravnopravnost i osnaživanje žena i djevojčica	☐	☒	☐
	Razvoj trgovine	☒	☐	☐
	Reproduktivno zdravlje, zdravlje majki, novorođenčadi i djece	☒	☐	☐
	Smanjenje rizika od katastrofa	☒	☐	☐
	Uključivanje osoba s invalidnošću	☐	☒	☐
	Ishrana	☒	☐	☐
	Oznake konvencije RIO	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Biološka raznolikost	☒	☐	☐
	Borba protiv dezertifikacije	☒	☐	☐
	Ublažavanje klimatskih promjena	☒	☐	☐
	Prilagodba klimatskim promjenama	☒	☐	☐
	Unutarnji markeri	Ciljevi politike	Nije ciljano	Značajan cilj
Digitalizacija		☐	☐	☒
Migracija		☒	☐	☐
COVID-19		☒	☐	☐
Socijalna uključenost i ljudski razvoj		☐	☒	☐
INFORMACIJE O PRORAČUNU				
Relevantni iznosi	Proračunska linija: 15.020101.01			
	Ukupni procijenjeni trošak: 2.000.000 EUR			
	Ukupan iznos doprinosa iz proračuna EU: 2.000.000 EUR			
UPRAVLJANJE I PROVEDBA				
Vrsta financiranja i način(i) implementacije	Modalitet projekta Izravno upravljanje putem nabave			
Relevantni prioriteti i ključne točke iz Ekonomskog i investicijskog plana za Zapadni Balkan	Razvoj ljudskog kapitala			
Krajnji datum zaključenja Ugovora o financiranju	Najkasnije do 31. prosinca 2022. godine			
Krajnji datum za zaključivanje ugovora o doprinosu/delegiranju, ugovora o nabavi i grantu	3 godine nakon datuma zaključenja Ugovora o financiranju, s izuzetkom slučajeva navedenih u članku 114(2) Financijske uredbe			
Indikativno operativno razdoblje implementacije	6 godina nakon zaključenja Ugovora o financiranju			
Krajnji datum za implementaciju Ugovora o financiranju (datum do kojeg bi ovaj program trebao	12 godina nakon zaključenja Ugovora o financiranju			

¹ <http://www.oecd.org/dac/stats/annex2.htm>.

biti povučen i zatvoren)	

1.2. Kratak sažetak akcije

Ova akcija će podržati Centralnu izbornu komisiju (CIK), kao jedino tijelo zaduženo za upravljanje i nadzor nad cjelokupnim izbornim procesom, da poboljša integritet, transparentnost i učinkovitost izbornog procesa u skladu s međunarodnim standardima i preporukama Ureda za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) i Venecijanske komisije. Konkretnije, predložena akcija će dopuniti regionalnu akciju potpore izbornim reformama na Zapadnom Balkanu nadogradnjom na preporuke i tehničku pomoć pruženu u dva od ukupno pet ključnih tematskih područja koja su u nadležnosti CIK-a. Osim toga, značajno će doprinijeti provedbi sedam ključnih preporuka ODIHR-a: osiguravanje nepristrasne izborne administracije, osiguravanje transparentnosti, poboljšanje programa edukacije birača, poboljšanje točnosti brojanja glasova, poboljšanje točnosti glasačkih spiskova, poboljšanje sustava komunikacije i smanjenje pritiska na birače. Predložena akcija će, također, podržati implementaciju Komunikacijske strategije Centralne izborne komisije, kao značajne komponente Akcije.

Akcija će doprinijeti putu Bosne i Hercegovine EU integracijama i ispunjavanju kriterija iz Kopenhagena, zahtjeva iz političkih kriterija i ključnog prioriteta iz Mišljenja Komisije².

Nadalje, ova akcija će se nadovezati na prethodnu pomoć CIK-u, prvenstveno onu iz projekta tehničke pomoći 2020. godine koju financira EU, a u kojoj se za CIK izradila strategija (i akcijski plan) za poboljšanje integriteta, transparentnosti i učinkovitosti izbornog procesa u BiH. Ovu strategiju i Akcijski plan CIK je usvojio krajem 2020. godine.

Ova akcija će doprinijeti početku implementacije Izborne strategije i njenog Akcijskog plana, kao i povezane Komunikacijske strategije, pružanjem potpore CIK-u u uspostavljanju planiranja ljudskih resursa, raspodjeli resursa, upravljanja osobljem i sustava praćenja učinka, povećavajući učinkovito upravljanje i organizaciju izbornog procesa, razvoj informacijskog sustava za poboljšanje transparentnosti i poboljšanje kvalitete izborne baze podataka. Ovo podrazumijeva i komponentu tehničke pomoći i komponentu nabave, kako bi se omogućilo CIK-u da bolje obavlja svoje funkcije i smanjilo lišavanje prava glasa potencijalnim glasačima izvan države.

2. OBRAZLOŽENJE

2.1. Analiza konteksta

Izbori, osim što su suštinsko dobro, jer usađuju osjećaj vlasništva nad politikom kod građana i omogućuju građanima da izraze svoje političke preferencije kako bi one pretočili u stvarnu politiku, dio su jednog od tri kriterija iz Kopenhagena koje Bosna i Hercegovina mora ispuniti radi pristupanja Europskoj uniji. Osim toga, održavanje izbora u skladu sa standardima EU suština je prvog prioriteta iz Mišljenja Komisije. Izbori su bili i jesu od najveće važnosti za organe vlasti u BiH, odnosno za sve političke stranke, za sve administrativne jedinice i nadležne institucije, kao i za druge donatore, a posebno za EU.

U BiH, neovisno, kolegijalno tijelo od sedam članova koje imenuje Predstavnički dom Parlamentarne skupštine – Centralna izborna komisija – ima zadatak rukovoditi i nadgledati cijeli izborni proces, od određivanja točnog datuma izbora do donošenja odluka u postizbornom razdoblju sporova.

² COM(2019) 261 konačni

Ovo CIK čini središnjim i glavnim sudionikom u izbornom procesu kroz koji se izborni proces može poboljšati.

Usprkos važnosti izbornog procesa i relativno dobrim rezultatima koje CIK ima u sprovođenju izbora, OEBS-ov Ured za demokratske institucije i ljudska prava redovito izvještava o problemima u izbornom procesu, a Venecijanska komisija ima dugogodišnje preporuke za strukturalno poboljšanje izbornog procesa. Većinu problema tek treba riješiti, a te preporuke implementirati.

Stoga, CIK je 2020. godine podržan tehničkim projektom koji financira EU za razvoj strateškog okvira za poboljšanje integriteta, transparentnosti i učinkovitosti izbornog procesa. Rezultati projekta – Strategija, relevantni akcijski plan i Komunikacijska strategija – usvojeni su krajem 2020. godine od strane CIK-a, što ih je učinilo najrelevantnijim i jednim dokumentima politike u području izbora. U cilju održavanja neovisnosti izbornog procesa uz istovremeno poštovanje parlamentarnog nadzora, navedeni dokumenti su dostavljeni Parlamentarnoj skupštini BiH na razmatranje i eventualno usvajanje.

Strategija i Akcijski plan vide CIK kao suštinski doprinos jačanju demokracije i promociji demokratskih vrijednosti u Bosni i Hercegovini, koja se suočava s četiri identificirana izazovna područja: organizacijski okvir, kvaliteta ljudskih resursa, kvaliteta pruženih usluga i kontinuirano unaprjeđenje. Fokus je na transformaciji poslovanja, digitalizaciji za poboljšanje usluga i upravljanju promjenama na održiv način. Komunikacijska strategija ima za cilj pridobiti povjerenje građana u izborni proces i, između ostalog, u javne institucije na svim razinama vlasti korištenjem masovnih i društvenih medija kako bi održala svoju reputaciju tijela za upravljanje izborima od povjerenja suočeno s različitim organizacijskim i proceduralnim promjenama.

Vlasti Bosne i Hercegovine pridaju najveći značaj izbornim reformama, posebice implementaciji spomenute Strategije i Akcijskog plana, kako za unaprjeđenje demokracije u Bosni i Hercegovini, tako i za ispunjavanje neophodnih preduvjeta za pristupanje EU, s naglaskom na ispunjavanju prvog od 14 ključnih prioriteta iz Mišljenja. To je vidljivo i u trogodišnjem proračunu, koji predviđa do 8 milijuna eura za CIK i u kojem je izdvojeno dodatnih pola milijuna eura za kapitalne projekte i preko 1,5 milijuna eura za kompletiranje Jedinственог izbornog informacijskog sustava. Iako očigledno neadekvatan, postoji trend rasta, što pokazuje volju i CIK-a da opravda veća izdvajanja iz proračuna i političara da ih odobre za specifične projektne aktivnosti i generalno povećanje kapaciteta koje je rezultat većih sredstava. CIK se oslanja na financiranje s državne razine vlasti za redovito poslovanje i zajedničko financiranje između državne razine i nižih razina (tj. Entitetskih razina ili razina distrikta) za izbore, tako da nedostatak pristupa upravljanju javnim financijama koji je jedinstven ili na razini cijele zemlje akutno utječe na CIK. Programski proračun postoji, ali je još uvijek neadekvatan za izborne procese jer se primjenjuje samo u pripremi proračuna.

Strategija i Akcijski plan nastoje postići napredak u četiri identificirana izazovna područja: organizacijski okvir, kvaliteta ljudskih resursa, kvaliteta pruženih usluga i kontinuirano unaprjeđenje. Akcija sa svoje četiri interventne linije i njihovi rezultati: razvoj kapaciteta osoblja CIK-a, unaprjeđenje organizacijskog okvira CIK-a, unaprjeđenje odnosa s javnošću i eksterne komunikacije, kao i IT i tehničkih kapaciteta CIK-a – jasno i izravno doprinosi toj strateškoj viziji.

2.2. Analiza problema po područjima potpore

PODRUČJE POTPORE: Demokracija

Kratka analiza problema

Postoje četiri skupine problema s kojima se CIK susreće, a identificirani su Strategijom i Akcijskim planom za unaprjeđenje integriteta, transparentnosti i učinkovitosti izbornog procesa u Bosni i Hercegovini: kapaciteti osoblja CIK-a, organizacijski okvir CIK-a, komunikacija s relevantnim zainteresiranim stranama i IT pitanja. Ovi problemi su očito međusobno isprepleteni i spojeni i **povezani su s lošim integritetom, transparentnošću i učinkovitošću izbornog procesa u Bosni i Hercegovini**. Ova pitanja doprinose tome da birači i političke stranke dovode u pitanje valjanost izbornog procesa i, na kraju, uzrokuju nedostatak legitimiteta kako u CIK-u, tako i u drugim javnim institucijama, što negativno utječe na proces europskih integracija Bosne i Hercegovine. Zbog zastarjelog internog upravljanja i na temelju relevantnih dokumenata Venecijanske komisije Vijeća Europe i OSCE-ovog ODIHR-a, CIK ima dovoljno prostora za poboljšanje i suočava se s potrebom da komunicira sa svojim akterima, posebice s biračima.

S obzirom na to da CIK ima manje zaposlenih nego što je predviđeno Pravilnikom o sistematizaciji, postojeći kadar je preopterećen, a pored toga ima premalo mogućnosti za obuku kako bi se kontinuirano profesionalno razvijalo. Agencija za državnu službu **ne nudi specijalističke obuke tijekom cijele godine za državne službenike zaposlene u CIK-u, a CIK-ove obuke za privremeno zaposlene osoblje se pokazale neadekvatnim**. Od posebnog značaja je **nedostatak kvalificiranog osoblja upućenog u IT pitanja** koje je u stanju pružiti usluge održavanja i ažuriranja zahtjevnog softvera i hardvera.

Postoji **loša komunikacija i suradnja između različitih jedinica unutar CIK-a**, posebice u ključnim zadacima kao što su registracija političkih partija i kandidata i registracija birača van države. Ovo je dodatno pogoršano činjenicom da CIK nema razvijen sustav za upravljanje ljudskim resursima, uključujući komponente planiranja i praćenja. To dovodi do neblagovremenog izvršavanja zadataka, koji su često i nezadovoljavajuće kvalitete.

Unatoč činjenici da CIK ima web-stranicu, prenosi uživo svoje sjednice, upravlja interaktivnim sustavom za birače i prisutan je na kanalima društvenih medija, komunikacijske aktivnosti i pristup glasačima, posebice u inozemstvu, i dalje su neadekvatni jer se birači često žale da je sadržaj razbacan, nije sistematiziran i ne sadrži ključne odgovore koji bi olakšali sudjelovanje. Pored neadekvatnih ljudskih resursa za komunikaciju, **ne postoji poseban okvir za obavljanje komunikacijskih aktivnosti i ne postoji način mjerenja zadovoljstva korisnika**. To dovodi do toga da birači podnose dodatne zahtjeve za informacijama, što dodatno pogoršava druge probleme u kvaliteti izbornog procesa.

CIK se suočava s daljnjim problemima u pogledu hardvera i softvera koji su mu dostupni, njegovim zaposlenima i biračima. **Hardver je zastario, uz to što je složen i nedovoljan da podrži sve veći opseg zahtjeva. Softver je, također, zastario, sklon greškama i zahtijeva ažuriranje**. I hardver i softver su naslijeđeni od OSCE-a 2001. godine, kada je odgovornost za izborni proces prenesena na CIK. Od tada, CIK ga djelomično unaprjeđuje i poboljšava. Velika je fragmentacija zbog postojanja različitih modula koji su nekompatibilni i onemogućava komunikaciju između modula. Nadalje, **Sustav za upravljanje dokumentima (DMS) koji je uspostavljen 2016. godine ne funkcioniра kako treba i spor je zbog nedostatka njegove IT nadogradnje**. CIK-u nedostaje integrirani informacijski sustav koji bi povezao različite faze i aktivnosti izbornog procesa. Ne postoje priručnici i procedure koje bi omogućile manje kvalificiranom osoblju da upravlja

njima. Poseban nedostatak je nedostatak alata koji bi omogućio biračima u inozemstvu da se registriju putem interneta i automatski provjere ispravnost njihove registracije. Razvijanje takvog alata i modernizacija procesa registracije birača u inozemstvu spriječit će da birači nenamjerno ili greškom budu lišeni prava glasa.

Problemi su identificirani u procesu evaluacije CIK-a i izbornog procesa u sklopu projekta koji financira EU i čine osnovnu srž razvijene Strategije za unaprjeđenje integriteta, transparentnosti i učinkovitosti izbornog procesa, zajedno s njenim Akcijskim planom. CIK je usvojio ovu Strategiju i Akcijski plan krajem 2020. godine i oni čine strateški okvir Bosne i Hercegovine za unaprjeđenje izbornog procesa. Stoga, rješavanje ovih problema će značiti implementaciju navedene Strategije i u velikoj mjeri doprinijeti poboljšanju integriteta, transparentnosti i učinkovitosti izbornog procesa u Bosni i Hercegovini.

Potpora EU u ovom području ima jasnu i posebnu dodatnu vrijednost, kako financijsku, tako i političku. Činjenica da je izborna reforma u BiH zajednički cilj svih sudionika u BiH i zahtjev koji proizlazi iz puta BiH u EU integracije, osim što je sam po sebi dobar, čini jasan izbor za financijsku i stručnu potporu EU u poboljšanju izbornog procesa. Osim toga, takva akcija bi dovela do dodatne donatorske pomoći i ohrabrila domaće vlasti da dalje ulažu u nove reforme i njihovu održivost. Kontinuitet od prethodnog projekta koji je financirala EU za izradu spomenute Strategije i Akcijskog plana na ovu akciju u cilju implementacije navedene Strategije i Akcijskog plana predstavlja dodatnu vrijednost iz financiranja EU.

Opis glavnih sudionika

Glavni sudionici ove akcije su: Centralna izborna komisija BiH

Pored institucionalnih sudionika, druge dvije glavne skupine sudionika su sudionici izbornog procesa i civilno društvo. Građani su, naravno, sveobuhvatna skupina u koju su uključeni i jedni i drugi i koja uključuje elemente oba. Sudionici izbornog procesa su birači i političke stranke, dok su akademska zajednica, nevladine organizacije, uključujući promatrače izbora i političke stranke u tom svojstvu, te mediji elementi civilnog društva koji su posebno naglašeni u kontekstu Bosne i Hercegovine. Drugi sudionici koji obično sudjeluju u izbornom procesu, uključujući poduzeća i posebne interesne skupine, nisu posebno relevantni u kontekstu Bosne i Hercegovine zbog strukturalne posebnosti i pitanja vezana za agencije prisutna u kontekstu Bosne i Hercegovine. Dva dodatna sudionika su Vijeće Europe i OEBS, kao dvije glavne međunarodne institucije specijalizirane za izbore i izborne procese, koje posjeduju visoko specijalizirano, komparativno znanje o ovoj temi i djeluju kao sudionik kontrole kvalitete.

Po svojoj egzistenciji, sudionici izbornog procesa odražavaju cjelokupno građanstvo, pa su stoga veoma raznoliki i teško ih je generalizirati; međutim, u principu, svi su posvećeni demokratskom procesu, slobodnim i poštenim izborima i poboljšanju integriteta, transparentnosti i učinkovitosti izbornog procesa.

Akademska zajednica, kako u Bosni i Hercegovini, tako i u inozemstvu, vrlo je zainteresirana za proučavanje provedbe izbora kao izraza preferencija građana u politici, ponašanja izbornih sudionika i učinaka izbora. Postoji nekoliko nevladinih organizacija posvećenih i specijaliziranih za izborne procese i praćenje izbora, sa značajnim iskustvom na terenu i međunarodnom potporom. Političke stranke mogu imenovati svoje predstavnike za praćenje izbornog procesa na dan izbora i stoga su i u tom pogledu ključni sudionici. Priroda njihovog rada je takva da podržavaju unaprjeđenje izbornog procesa

spriječavanjem izbornih prijevара, doprinose fer i slobodnim izborima i izvještavaju javnost o izbornom procesu. Mediji, kao ključni diseminator informacija, praktično su jedini medij za komunikaciju između CIK-a i birača, prenose vijesti o izbornim procesima i služe u obrazovne svrhe za informiranje birača.

Komplementarnost s nacionalnim strategijama

Osim potpore implementaciji **Strategije i Akcijskog plana za unaprjeđenje integriteta, transparentnosti i učinkovitosti izbornog procesa u Bosni i Hercegovini**, na predložene intervencije i na njegovo osmišljavanje utjecali su različiti strateški dokumenti koji će doprinijeti njihovoj implementaciji. To uključuje Strateški okvir za reformu javne uprave, Gender akcijski plan, Politiku razvoja informacijskog društva Bosne i Hercegovine 2017. – 2021., te Komunikacijsku strategiju institucija Bosne i Hercegovine o procesu pristupanja Europskoj uniji – od njenog statusa kandidata do članstva. Unaprjeđenjem svoje unutarnje organizacije, uključujući ljudske kapacitete i organizacijski okvir, CIK će doprinijeti ispunjavanju ciljeva **Strateškog okvira za reformu javne uprave**, posebice onih koji se odnose na ljudske resurse, administrativne procedure, institucionalnu komunikaciju i informacijske tehnologije. Nadalje, ova akcija će osnažiti žene glasače, skupiti izborne podatke prema spolu i uzeti u obzir rodna pitanja pri kreiranju internih politika, čime će se doprinijeti ispunjenju uspostavljanja i jačanja sustava, mehanizama i instrumenata za postizanje rodne ravnopravnosti, u skladu s Gender akcijskim planom III. Ova akcija će, također, doprinijeti digitalizaciji CIK-a i poboljšati njegov digitalni domet do birača, na temelju Razvojne politike informacijskog društva Bosne i Hercegovine i njenih sedam stupova. Budući da je izborna reforma jedan od četrnaest prioriteta iz Mišljenja i sastavni dio Kopenhaških kriterija, a oba su uvjet za pristupanje Mišljenja i sastavni dio Kopenhaških kriterija EU, ova akcija će se baviti i komuniciranjem o izbornoj reformi u kontekstu EU integracija u skladu s **Komunikacijskom strategijom institucija Bosne i Hercegovine o procesu pristupanja Bosne i Hercegovine Europskoj uniji – od njenog statusa kandidata do članstva**.

2.3. Relevantnost i komplementarnost sa strategijama koje podržavaju ključni nacionalni sudionici

Razvijanjem ljudskih kapaciteta CIK-a kroz obuke i mentorstvo na poslu, sadašnji zaposlenici CIK-a će biti bolje prilagođeni za obavljanje više zadataka na temelju toga što će ih obavljati učinkovitije i moći će polučivati kvalitetnije rezultate. Unaprjeđenje organizacijskog okvira CIK-a kroz funkcionalnu reviziju i usvajanje novih upravljačkih dokumenata će dovesti do optimizacije procesa, smanjenja nepotrebnog rada i boljih rezultata zaposlenih, kao i do boljih procesa od strane CIK-a kao jedinice. Primarni zadatak CIK-a – blagovremeno komuniciranje informacija relevantnim sudionicima – bit će značajno poboljšan revizijom sistematizacije i integracije komunikacijskih aktivnosti u redovitom radu većeg broja zaposlenih. Razvoj IT kapaciteta CIK-a, kako u pogledu hardvera, tako i softvera, i obuka njegovih zaposlenih da ih stručno koriste će omogućiti nesmetaniji proces rada i veću učinkovitost. Sve to će dovesti do bolje organiziranog, bolje provedenog i bolje komuniciranog izbornog procesa, koji će s vremenom povratiti povjerenje birača u izborni proces i, minimiziranjem ili eliminacijom prijevара, dovesti do boljih izbornih ishoda, tj. onih koji bolje odražavaju volju birača. Osim toga, takva reforma CIK-a će doprinijeti reformi javne uprave, uključujući digitalizaciju javnih usluga, unaprijediti napore u borbi protiv korupcije, poboljšati rodnu ravnopravnost i ojačati ulogu civilnog društva

u kreiranju politika. Unaprijeđeni izborni proces će, također, doprinijeti procesu europskih integracija BiH.

CIK-u BiH je neophodno učinkovito upravljanje. Trenutno ne postoje ni jedinstvene smjernice za izborni proces, niti kvalitetno kreiranje politika. Sektorska koordinacija je uspostavljena, ali je nezadovoljavajuća u smislu kvalitete i pravovremenosti. Implementacijom Strategije će se osigurati uspostavljanje odgovarajućeg sustava praćenja i izvještavanja, jer ona uključuje mjere za postavljanje relevantnih indikatora praćenja, indikativni akcijski plan i proračunski okvir.

Ovo će CIK-u pružiti alate za procjenu procedura i aktivnosti u biračkim odborima (BO) i općinskim izbornim komisijama (OIK), pomažući im da postignu standarde učinka kroz razmjenu najboljih praksi i služeći kao zastupnik CIK-a na različitim razinama izborne administracije. Ova linija će, također, uspostaviti procedure za praćenje rada osoblja, kako stalnog zaposlenog, tako i privremenog.

2.4. Relevantnost i komplementarnost s politikom EU i pomoći EU i drugih donatora

Ova akcija će doprinijeti realizaciji općeg cilja **Prozora 1 – vladavina prava, temeljna prava i demokracija** – i specifičnog cilja **Tematskog prioriteta 6 – Demokracija**. Ona će doprinijeti uspostavljanju funkcionalne demokracije u Bosni i Hercegovini, jednog od tri Kopenhaška kriterija i prvog od 14 prioriteta iz Mišljenja, unaprijeđenjem izbornog procesa i neizravnim osiguravanjem da demokratske institucije imaju odgovarajuće resurse i funkcioniraju u skladu s Ustavom, principima učinkovite vlade i preporukama Venecijanske komisije i OESC-ovog ODIHR-a.

Nadalje, ova akcija će podržati realizaciju glavnih ciljeva četiri glavna instrumenta politike proširenja EU: **Strategije za Zapadni Balkan¹, Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, Mišljenja Komisije i Izvješća Komisije za BiH za 2021. godinu²**. Unaprijeđenje kvalitete demokracije, čiji je osnovni stup izborni proces, a time i ispunjavanje kriterija za pristupanje koji proizlaze iz Kopenhaških kriterija i političkih kriterija pravne stečevine EU, podupire i Strategiju za Zapadni Balkan i SSP, budući da su oba dokumenta fokusirana na eventualno pristupanje EU generalno i na unaprijeđenju demokracije posebno. Prvi i samo djelomično ispunjen prioritet iz Mišljenja predviđa da BiH, između ostalog, mora osigurati da se izbori provode u skladu sa standardima EU provedbom OSCE-ovog ODIHR-a i relevantnih preporuka Venecijanske komisije.

Izvješće za 2021. godinu traži od BiH da osigura transparentnost i integritet izbornog procesa, u skladu s preporukama OSCE-a/ODIHR-a i GRECO-a, uključujući i stvari vezane za financiranje političkih stranaka.

2.5. Naučene lekcije i veze s prethodnom financijskom pomoći

Postoje četiri nedavne akcije koje su utjecale na dizajn ove akcije: projekt iz 2015. godine koji financirala Norveška i koji je procijenio moguća tehnička poboljšanja izbornog sustava u Bosni i Hercegovini, projekt iz 2019. godine o registraciji birača koji je financirao USAID i implementirao IFES, projekt koji je 2020. godine financirala SIDA za jačanje kapaciteta CIK-a kako bi se osigurala institucionalizacija principa rodne ravnopravnosti i projekt koji je financirala EU u 2020. godini za razvoj strategije za unaprijeđenje integriteta, transparentnosti i učinkovitosti izbornog procesa. Svaki se veže na prethodni i sastavni je dio ove akcije.

Prvi projekt je imao za cilj procjenu potencijalnih tehničkih poboljšanja izbornog procesa kako bi se osigurala

transparentnost i učinkovitost budućih izbora, uz smanjenje mogućnosti izborne prijevare. Njegove preporuke su se fokusirale na pojednostavljivanje komunikacijskih kanala između izborne administracije, razvoj IT sustava i aplikacija za izborni proces, te razvoj sustava kontrole kvalitete koji odgovara stvarnosti i s ovlaštenjima da stvarno utječe na promjene. Ove tri ključne preporuke odražavaju se u dvije strateške linije ove Strategije i dva ishoda ove akcije.

Drugi projekt je imao za cilj procjenu prakse registracije birača, s naglaskom na registraciju birača izvan zemlje, kako bi se smanjio potencijal za prijevaru, što je motiv projekta iz 2015. godine. Njegove preporuke bile su usmjerene na uspostavljanje online portala koji bi omogućio biračima s pravom glasa koji imaju privremeni boravak u inozemstvu da popune potpunu aplikaciju za glasanje van zemlje. Ovo je daljnja razrada prethodnog projekta i ugrađena je u sljedeći projekt, a potom i u relevantnu strategiju. To je, također, i jedna od strateških linija ove strategije i rezultat ove akcije.

Treći projekt je imao za cilj da ojača kapacitete CIK-a da osigura institucionalizaciju principa rodne ravnopravnosti kroz organiziranje razmjene sa švedskim kolegama, razvoj Priručnika za zakone i politike o uvođenju rodne ravnopravnosti, organiziranje treninga za državne službenike i potporu CIK-u u razvoju online resursnog centra i digitalne knjižnice.

Četvrti i najnoviji projekt je najsveobuhvatnija procjena stanja u području izbornog procesa. Iz njega je proizašla i sadašnja Strategija, koja uzima u obzir rezultate prethodnih projekata, a ova Akcija se zasniva na implementaciji te strategije. Strategija se fokusira na unaprijeđenje integriteta, transparentnosti i učinkovitosti izbornog procesa.

Ova akcija je, dakle, nastavak dosadašnjih projekata koji imaju za cilj unaprijeđenje izbornog procesa. Ona odražava preporuke prethodnih projekata i doprinijet će njihovom ispunjenju, djelomično ili u potpunosti.

3. OPIS AKCIJE

3.1. Planirani rezultati i logika intervencije (opisivanje uzročne veze između utjecaja, ishoda i rezultata, uključujući i pretpostavke)

Ako se razviju kapaciteti osoblja CIK-a (**Rezultat 1**), dok osoblje CIK-a postane ili ostane posvećeno internim reformama, tada će se uspostaviti planiranje ljudskih resursa CIK-a, raspodjela resursa, upravljanje osobljem i sustav praćenja učinka (**Ishod 1**), jer kapaciteti osoblja sastavni su dio gore navedenih sustava i okvira.

Ako se uspostavi sustav planiranja ljudskih resursa, raspodjele resursa, upravljanja osobljem i praćenja učinka CIK-a (**Ishod 1**) i osoblje CIK-a postane ili ostane posvećeno unutarnjim reformskim procesima, tada će se osigurati integritet, transparentnost i učinkovitost izbornog procesa u BiH u skladu s međunarodnim standardima i preporukama Kancelarije za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) i Venecijanske komisije (**Utjecaj**).

Ako se organizacijski okvir CIK-a poboljša (**Rezultat 2**) i kadrovi CIK-a postanu ili ostanu posvećeni unutarnjim reformskim procesima, tada će se uspostaviti učinkovito upravljanje i organizacija izbornog procesa (**Ishod 2**), jer je organizacijski okvir sastavni dio gore navedenih sustava i okvir.

Ukoliko se uspostavi učinkovito upravljanje i organizacija izbornog procesa (**Ishod 2**) i OCV ostane zainteresiran za sudjelovanje u izbornom procesu, tada će se osigurati integritet, transparentnost i učinkovitost izbornog procesa u BiH u skladu s međunarodnim standardima i preporukama Ureda za

¹ COM(2018) 65 konačni

² SWD(2021) 291 konačni /2

Demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) i Venecijanske komisije (Utjecaj).

Ako se poboljšaju odnosi s javnošću i eksterna komunikacija CIK-a (Ishod 3) i OCV ostane zainteresiran za učešće u izbornom procesu, tada će se razviti informacijski sustav za poboljšanje transparentnosti (Ishod 3), jer sustavne reforme i poboljšanja doprinose poboljšanju transparentnosti i dostupnosti informacija zainteresiranim stranama.

Ako se razvije informacijski sustav za unaprjeđenje transparentnosti (Ishod 3) i OCV ostane zainteresiran za učešće u izbornom procesu, tada će biti osiguran integritet, transparentnost i učinkovitost izbornog procesa u BiH u skladu s međunarodnim standardima i preporukama Ureda za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) i Venecijanske komisije (Utjecaj).

Ako se razviju informatički i tehnički kapaciteti CIK-a (Rezultat 4), i ako birači izvan zemlje ostanu ili postanu zainteresirani za sudjelovanje u izbornom procesu, a osoblje CIK-a postane ili ostane posvećeno internim reformama, tada će kvaliteta izbornih podataka biti poboljšana (Ishod 4), jer sustavne reforme i poboljšanja doprinose poboljšanju transparentnosti i dostupnosti informacija zainteresiranim stranama.

Ako se poboljša kvaliteta izborne baze podataka (Ishod 4) i OCV ostane zainteresiran za sudjelovanje u izbornom procesu, a osoblje CIK-a postane ili ostane posvećeno unutarnjim reformskim procesima, tada će se osigurati da su integritet, transparentnost i učinkovitost izbornog procesa u BiH u skladu s međunarodnim standardima i preporukama Ureda za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) i Venecijanske komisije (Utjecaj).

Ova poboljšanja će doprinijeti osiguravanju integriteta, transparentnosti i učinkovitosti izbornog procesa u Bosni i Hercegovini u skladu s međunarodnim standardima i preporukama Ureda za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) i Venecijanske komisije, što će doprinijeti putu Bosne i Hercegovine ka EU. Ova akcija je komplementarna regionalnoj akciji ODIHR-a za potporu izbornim reformama na Zapadnom Balkanu, u smislu da se ne preklapa, ali paralelno ispunjava svrhu nekih od preporuka ODIHR-a navedenih u izvješćima ODIHR-ovih promatračkih misija u Bosni i Hercegovini.

3.2. Indikativni tip aktivnosti

Ishod 1: Uspostavljeno je planiranje ljudskih resursa, raspodjela resursa, upravljanje osobljem i sustav praćenja učinka u CIK-u

Rezultat 1: Razvijeni kapaciteti osoblja CIK-a

Aktivnost 1.1. Kreirati mapu puta razvoja kadrovskih sposobnosti i vještina

Podaktivnost 1.1.1. Razviti mapu puta ljudskih resursa, uloga i vještina trenutno u organizaciji (Podaktivnost će se baviti nedokumentiranim procesima, nezadovoljavajućim ulogama osoblja i boljem razumijevanju zadataka.)

Podaktivnost 1.1.2. Razviti planove zadržavanja talenata i inicijative za transfer znanja, uključujući razvoj mape izbornih procesa kako bi se osigurao transfer znanja (Podaktivnost će se baviti načinima na koje organizacija treba motivirati talentirano osoblje.)

Podaktivnost 1.1.3. Mapa izbornih procesa kako bi se osigurao transfer znanja (Aktivnost će omogućiti detaljan opis faza poslovnog procesa i njihov prijenos na druge kako bi se osigurala institucionalna memorija.)

Aktivnost 1.2. Dalje razvijati postojeći program obuke i metode uzimajući u obzir sve skupine osoblja u CIK-u

(Osmisliti obuku i metode specifične za izborni proces u skladu s potrebama CIK-a Bosne i Hercegovine.)

Ishod 2: Uspostavljeno učinkovito upravljanje i organizacija izbornog procesa

Rezultat 2: Poboljšan organizacijski okvir CIK-a

Aktivnost 2.1. Provesti analizu učinka osoblja i odjela CIK-a (Ova aktivnost će se pozabaviti nedostatkom sustava upravljanja ljudskim resursima (HRIS) i nedostatkom podataka o zaposlenima u organizaciji za zapošljavanje, mjerenje učinka, učenje i razvoj.)

Aktivnost 2.2. Razviti koncept novog, učinkovitijeg i djelotvornijeg organizacijskog okvira

Podaktivnost 2.2.1. Revidirati organizacijski dizajn, strukturu i upravljanje kako bi se omogućila veća agilnost u odgovoru na promjene u izbornom okruženju u BiH (aktivnost će se pozabaviti nedostatkom sposobnosti osoblja da se lakše prilagode novim promjenama u kratkom vremenskom razdoblju.)

Podaktivnost 2.2.2. Adekvatniji raspored poslova prema kompetencijama (Aktivnost će se baviti pitanjem optimalne raspodjele poslova prema sposobnostima zaposlenih.)

Podaktivnost 2.2.3. Promjena komunikacijskih sustava koji se koriste s akterima izbora i načina razmjene informacija (Aktivnost će se baviti učinkovitijim i bržim protokom informacija i usluga do svih sudionika izbora.)

Aktivnost 2.3. Izraditi proces kontinuiranog poboljšanja izbornog procesa

Podaktivnost 2.3.1. Analize procesa registracije birača izvan zemlje (Aktivnost će se baviti nedostatcima i zlouporabama procesa registracije birača van zemlje.)

Podaktivnost 2.3.2. Analizira proces brojanja, obrazaca, konsolidacije rezultata i izvještavanja kako bi se izradile jasne i jednostavne procedure. Daljnja poboljšanja će se zasnivati na pilot-testu. (Aktivnost će se baviti nedostatcima u procesu prebrojavanja, oblicima i procedurama i omogućavati provjeru novina kroz pilot-projekte.)

Ishod 3: Razvijen informacijski sustav za poboljšanje transparentnosti

Rezultat 3. Poboljšani odnosi s javnošću i eksterne komunikacije CIK-a

Aktivnost 3.1. Poboljšati internetske usluge

Podaktivnost 3.1.1. Poboljšanje web-stranice koje će između ostalog uključiti alate za analizu izbornih podataka i generiranje postizborne statistike koja će biti dostupna javnosti (Aktivnost će se baviti nedostatcima sistematiziranih sadržaja i njihovom nedostupnom formatu na web-stranici CIK-a BiH.)

Podaktivnost 3.1.2. Uspostaviti interaktivnije kanale komunikacije s izbornim sudionicima putem pitanja i odgovora (Aktivnost će se baviti nedostatkom liste pitanja i odgovora za sve faze izbornog procesa i njihovim redovitim ažuriranjem i objavljivanjem na web-stranici.)

Ishod 4: Poboljšana kvaliteta izborne baze podataka

Rezultat 1. Razvijeni su IT i tehnički kapaciteti CIK-a

Aktivnost 4.1. Rekonstrukcija IT sustava

Podaktivnost 4.1.1. Nabava IT opreme (uključujući servere i šasije, mrežne sustave za skladištenje, mrežne prekidače jezgre, sigurnosnu opremu, zaštitni zid sljedeće generacije, zaštitni zid za web-aplikacije, višefaktorsku autentifikaciju (MFA) i mobilne radne stanice) (Aktivnost će se baviti pitanjem nedovoljno prostora za potrebe složenog operativnog IT sustava.)

Podaktivnost 4.1.2. Nadogradnja sustava za upravljanje dokumentima (DMS) kroz adaptaciju hardvera i nadogradnju operativnog sustava (Aktivnost će se baviti problemom sporog i neučinkovitog protoka dokumenata u organizaciji i arhiviranju.)

Podaktivnost 4.1.3. Razviti novu aplikaciju za registraciju birača izvan zemlje (Aktivnost će se baviti pitanjem nedostatka funkcionalne obrade OCV aplikacija.)

Podaktivnost 4.1.4. Razviti informacijski sustav ljudskih resursa (HRIS) za potporu CIK-u u upravljanju učinkom njihovog osoblja (Aktivnost će se baviti pitanjem sustavnog upravljanja podacima o ljudskim resursima u digitalnom obliku.)

Indikativne vrste aktivnosti

Aktivnosti 1.1., 1.2., 2.1., 2.2., 2.3. i 3.1. – tehnička pomoć

Aktivnost 4.1. – investicije (nabava)

3.3. Rizici i pretpostavke

Rizici	Razina rizika (V/S/M)	Mjere ublažavanja
Vijeće ministara neće imati visoku razinu spremnosti za konstruktivnu interakciju s CIK-om	M	Poduzet će se aktivnosti za konzultacije i na drugi način angažirati sudionike kako bi se razvio osjećaj uključenosti i vlasništva tijekom transformacije
Osoblje CIK-a neće biti posvećeno i privrženo organizacijskoj i proceduralnoj transformaciji	S	Osoblje CIK-a će biti konzultirano i na drugi način angažirano tijekom procesa organizacije i proceduralne transformacije, s naglaskom na isticanje prednosti navedenih transformacija, kako bi se razvio osjećaj vlasništva nad transformacijama kod osoblja
Pretpostavke (koje će se odraziti u gornjoj matrici logičkog okvira) grupirane prema rezultatima i ishodima		
Razina ishoda: -OCV ostaje zainteresiran za sudjelovanje u izbornom procesu -Osoblje CIK-a postaje ili ostaje posvećeno unutarnjim reformskim procesima		
Razina rezultata: -Osoblje CIK-a je posvećeno organizacijskim i proceduralnim transformacijama i u stanju ih je sprovesti -OCV ostaje zainteresiran za sudjelovanje u izbornom procesu		

3.4. Uključivanje/Integracija

Kako ova akcija doprinosi rodnoj ravnopravnosti i osnaživanju žena i djevojčica (u skladu sa strategijom EU za rodnu ravnopravnost 2020. – 2025.)?

Ova će akcija doprinijeti rješavanju pitanja rodne ravnopravnosti i osnaživanja žena i djevojčica u skladu s Gender akcijskim planom III EU kroz suprotstavljanje rodnim stereotipima i postizanje rodne ravnoteže u donošenju odluka u politici. U skladu je, također, s Izjavom o posvećenosti rodnoj ravnopravnosti koju je CIK potpisao i koja je službeno usvojena i objavljena u srpnju 2020. godine. Nadalje, ova akcija je u skladu s dvostrukim pristupom rodne ravnopravnosti u kombinaciji s ciljanim aktivnostima. Također, uzima u obzir intersekcionalnost kao horizontalni princip u svojoj implementaciji. Konkretnije, muškarci i žene će ravnopravno sudjelovati u osmišljavanju i implementaciji svih akcijskih aktivnosti, treninzi će također biti rodno inkluzivni i osjetljivi, a svi podaci će biti razvrstani po spolu, posebice oni koji se odnose na pitanja praćenja. Digitalizirani podaci o izbornom procesu, uključujući i one koji su posebice relevantni za rodna pitanja, također će doprinijeti isticanju rodne ravnopravnosti i učinit će podatke lakše dostupnim. Konačno, ova akcija će potaknuti muške saveznike, povećati vidljivost žena stručnjaka, doprinijeti izgradnji mreža i sinergije među ženama i imati za cilj ravnopravnu ravnotežu spolova.

Kako se ova akcija bavi okolišem i klimatskim promjenama?

Ova akcija će doprinijeti rješavanju pitanja okoliša i klimatskih promjena u skladu s Green Dealom i strategijama digitalizacije povećanjem održive proizvodnje i potrošnje,

poticanjem učinkovitosti resursa, sprječavanjem i minimiziranjem zagađenja i čineći unutarnji tok rada održivim. Također će biti usvojena politika zelenih nabava kako bi se osiguralo da CIK koristi robu koja je prihvatljiva za okoliš. Kroz provedbu Akcije i nakon toga osigurat će se digitalizacija procesa i koristiti obnovljiva dobra za ona koja se ne mogu u potpunosti digitalizirati. Osim digitalizacije internih procesa, digitalizacija izbornog procesa će smanjiti potrebu za papirnom i eliminirati korištenje usluga za prijenos izborne dokumentacije za birače izvan zemlje.

Kako se ova akcija bavi pristupom zasnovanim na pravima?

Ova akcija će doprinijeti rješavanju pristupa zasnovanog na pravima jačanjem kapaciteta vlade da osigura da se prava građana poštuju i kapaciteta građana da zahtijevaju od svoje vlade da radi kako bi osigurala njihova prava, kako kroz poboljšanje integriteta, transparentnosti i učinkovitost izbornog procesa. Bolji izborni proces će podržati domaće aktere u prevazilaženju prepreka koje blokiraju njihova prava i osiguravanju svojih prava na inkluzivan i održiv način. Pošto je pravo učešća na izborima međunarodno zagarantirano, između ostalog, Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima i Međunarodnim paktom o građanskim i političkim pravima. Uzimanje u obzir intersekcionalnosti različitih skupina i njihovih specifičnih potreba u pogledu odnosa moći u društvu bit će glavna briga tijekom implementacije Akcije.

Kako ova akcija promovira sustavni angažman s civilnim društvom?

Ova akcija će doprinijeti promicanju angažmana sustava s civilnim društvom kroz unaprijeđenje uloge civilnog društva u izbornom procesu, kao promatrača izbora, ali i kao izravnih sudionika u izbornom procesu. Poduzet će se aktivnosti za pružanje konstruktivne pomoći civilnom društvu, kako osnovanim organizacijama, tako i osnovnim ili tematskim skupinama, budući da je povećano sudjelovanje civilnog društva u izbornom procesu suštinski dobro, promovirajući demokratskije društvo s transparentnijom i odgovornijom vladom. Civilno društvo će biti uključeno u diskusije o politikama i bit će pozvano da sudjeluje u implementaciji i praćenju poduzetih politika, kao provjera CIK-a, tako i za stvaranje povoljnog okruženja za civilno društvo u ovom sektoru. Namjenske obuke, pored onih koje CIK obično organizira za izborni proces, također će unaprijediti angažman sustava sa civilnim društvom. Preporuke OSCE-a i Venecijanske komisije će biti od velikog značaja u ovom pogledu.

Ostalo (kao što su otpornost i osjetljivost na sukobe, Romi, osobe s invaliditetom i druge ranjive skupine)

Ova akcija će doprinijeti smanjenju sukoba, kako unutarnjih unutar CIK-a, kao rezultat nejasnih podjela posla, tako i onih vanjskih, kroz poboljšanje integriteta, transparentnosti i učinkovitosti izbornog procesa. Postojeći sukobi će se ublažiti, a novi spriječiti stvaranjem jasnih i pravovremenih podataka.

Ova akcija će doprinijeti poboljšanju socio-ekonomske integracije Roma osiguravajući njihovu ravnopravnost, inkluziju i sudjelovanje u izbornom procesu. Posebna pozornost će se posvetiti posebno ugroženim Romima, uključujući Romkinje i Rome s invaliditetom. Romsko civilno društvo će, također, biti angažirano kao pitanje od posebne važnosti.

Ova akcija će doprinijeti povećanju kvalitete i kvantitete mogućnosti za osobe s invaliditetom, kako u izbornom procesu, tako i nakon izbora. Oni će imati jednake mogućnosti u usporedbi s osobama bez invaliditeta. Civilno društvo koje radi na pitanjima vezanim za osobe s invaliditetom će biti

angažirano kao pitanje od posebnog značaja. Rezultati akcije će biti prilagođeni prema potrebi kako bi se prilagodili osobama s invaliditetom.

3.5. Uvjeti za implementaciju
Ne postoje posebni uvjeti za učinkovitu i blagovremenu implementaciju Akcije.

3.6. Logički okvir

Rezultati	Lanac rezultata: Glavni očekivani rezultati (maksimalno 10)	Indikatori (najmanje jedan indikator po očekivanom rezultatu)	Polazne linije (2020.)	Ciljevi (2024.)	Izvori podataka (1 po indikatoru)	Pretpostavke
Utjecaj	Osigurati integritet, transparentnost i učinkovitost izbornog procesa u BiH u skladu s međunarodnim standardima i preporukama Ureda za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) i Venecijanske komisije	1. Stupanj spremnosti u političkim kriterijima, uključujući prioritet 1 iz Mišljenja 2. Ispunjene preporuke OSCE-a, ODIHR-a i Venecijanske komisije	1. Rani stadij (deduciran) 2. Nijedna preporuka nije ispunjena	1. Određena razina pripreme 2. Ispunjeno 1/3 preporuka	1. Izvješća Komisije BiH 2. Izvješće OSCE-ovog ODIHR-a	Nije primjenjivo
Ishod 1	Uspostavljen sustav planiranja ljudskih resursa CIK-a, raspodjele resursa, upravljanja osobljem i praćenja učinka	1. Postizanje kriterija učinka za relevantno izvještajno razdoblje 2. Broj dana utrošenih na obradu prijava za glasove iz inozemstva	1. Ne postoji 2. Oko 90 dana za obradu OCV aplikacija	1. 75 % ispunjenih kriterija učinka 2. 60 dana za obradu prijava	1. Interna evidencija CIK-a 2. Trajanje ugovora o uslugama za privremeno osoblje	Osoblje CIK-a postaje ili ostaje posvećeno unutarnjim reformskim procesima
Ishod 2	Uspostavljeno učinkovito upravljanje i organizacija izbornog procesa	1. Broj odbijenih prijava za glasače iz inozemstva 2. Postotak izvješća o greškama u obradi prijava birača iz inozemstva	1. Odbijeno je 21,55 % OCV prijava 2. 30 % aplikacija s greškama	1. Manje od 10 % OVC aplikacija je odbijeno 2. Manje od 10 % OCV aplikacija s greškom	1. Odluke CIK-a BiH o odbijanju registracije 2. Interno izvješće	OCV ostaje zainteresiran za sudjelovanje u izbornom procesu
Ishod 3	Razvijen informacijski sustav za poboljšanje transparentnosti	1. Smanjen je broj pitanja na info-liniji tijekom izbornog razdoblja 2. Smanjen je broj e-mail zahtjeva za informacijama tijekom izbornog razdoblja	1. 1.879 poziva 2. 90.553 e-mailova	1. Manje od 600 poziva 2. Manje od 30.000 e-mailova	1. Interna evidencija CIK-a 2. Interna evidencija CIK-a	OCV ostaje zainteresiran za sudjelovanje u izbornom procesu
Ishod 4	Kvaliteta izborne baze podataka je poboljšana	1. Aplikacija za registraciju birača izvan zemlje dostupna i korištena 2. HRIS se koristi za poboljšanje upravljanja ljudskim resursima 3. Učinkovitost DMS-a u upravljanju dokumentima/zadatcima	1. Ne postoji 2. Ne koristi se 3. Nisko	1. 75 % glasača van zemlje ga koristi 2. Procesi ljudskih resursa su upravljivi i laki za pristup 3. Visoko	1. Interna izvješća CIK-a 2. Interna izvješća CIK-a 3. Interna izvješća CIK-a	OCV ostaje zainteresiran za sudjelovanje u izbornom procesu Osoblje CIK-a postaje ili ostaje posvećeno unutarnjim reformskim procesima
Rezultat 1 (Ishod 1)	Razvijeni su kapaciteti osoblja CIK-a	1. Broj obučenog osoblja (razvrstano po spolu) 2. Razvoj programa izgradnje kapaciteta za osoblje CIK-a	1. 25 % osoblja pohađa najmanje 1 relevantnu obuku godišnje 2. Godišnji plan obuke zaposlenih u Tajništvu CIK-a prema njihovim potrebama (službeno odobren od strane CIK-a BiH)	1. 80 % osoblja pohađa najmanje 1 relevantnu obuku godišnje 2. Višegodišnji godišnji program obuke prilagođen posebnim zahtjevima za radno mjesto usvojen od strane CIK-a	1. Interna izvješća CIK-a 2. Godišnji podatci CSA	Osoblje CIK-a postaje ili ostaje posvećeno unutarnjim reformskim procesima
Rezultat 2 (Ishod 2)	Organizacijski okvir CIK-a je poboljšan	1. Raspon dodijeljenih poslova po uposleniku, mjesečno 2. Mapa radnih procesa	1. 11 2. Rana faza	1. 2 2. Mapa procesa završena	Podatci CIK-a BiH Godišnje izvješće CIK-a BiH	Osoblje CIK-a postaje ili ostaje posvećeno unutarnjim reformskim procesima
Rezultat 3 (Ishod 3)	Odnosi s javnošću i vanjske komunikacije CIK-a su poboljšani	1. Broj jedinstvenih posjeta web-stranici CIK-a, mjesečno 2. Trajanje prosječne jedinstvene posjete web-stranici CIK-a 3. Broj angažmana na kanalima	1. 94.071 2. 3 minuta, 20 sekundi 3. 500	1. 120.000 2. 6 minuta 3. 10,000	1. Analitička izvješća s web-stranice CIK-a BiH i društvenih mreža 2. Analitička izvješća s web-stranice i društvenih mreža CIK-a BiH 3. 1. Analitička	OCV ostaje zainteresiran za učešće u izbornom procesu

		društvenih medija CIK-a, po mjesecima			izvješća s web-stranice i društvenih mreža CIK-a BiH	
Rezultat 4 (Ishod 4)	Razvijeni su IT i tehnički kapaciteti CIK-a	1. Aplikacija za registraciju birača izvan zemlje razvijena i funkcionalna	1. Ne postoji	1. Razvijena i funkcionalna aplikacija	1. Izvješće o isporuci robe i usluga	OCV ostaje zainteresiran za učešće u izbornom procesu Osoblje CIK-a postaje ili ostaje posvećeno unutarnjim reformskim procesima
		2. HRIS razvijen i funkcionalan	2. Rana faza	2. Poboľšan i funkcionalan HRIS	2. Izvješće o isporuci robe i usluga	
		3. DMS nadograđen i funkcionalan	3. Rana faza	3. Poboľšan i funkcionalan DMS	3. Izvješće o isporuci robe i usluga	

4. ARANŽMANI IMPLEMENTACIJE

4.1. Ugovor o financiranju

U cilju realizacije ove akcije predviđeno je zaključivanje ugovora o financiranju s Bosnom i Hercegovinom.

4.2. Modaliteti implementacije

Komisija će osigurati da se poštuju odgovarajuća pravila i procedure EU za pružanje financiranja trećim stranama, uključujući postupke revizije, gdje je to prikladno, i usklađenost aktivnosti s restriktivnim mjerama EU¹.

4.2.1. Izravno upravljanje (Nabava)

Planirana tehnička pomoć i nabava opreme će podržati CIK u jačanju ljudskih (Rezultat 1), organizacijskih (Rezultat 2) i IT kapaciteta (Rezultat 4) u cilju poboljšanja učinkovitosti, transparentnosti, integriteta i kvalitete izbornih procesa u BiH (Utjecaj). Nadalje, implementacija Akcije će doprinijeti poboljšanju transparentnosti izbornih reformi i procesa (Rezultat 3).

Akcija će se provoditi putem ugovora o uslugama i nabavi.

Predmet	Indikativni tip (radovi, nabava, usluge)	Indikativno tromjesečje početka procedure
Tehnička pomoć CIK-u	Usluge	T1, 2022
Nabava IT opreme i softvera	Nabava	T1, 2022

4.3. Opseg geografske podobnosti za nabavu i grantove

Primjenjivat će se geografska podobnost u smislu mjesta osnivanja za sudjelovanje u postupcima nabave i dodjele bespovratnih sredstava i u pogledu podrijetla nabavljenih nabava kako je to utvrđeno u osnovnom aktu i navedeno u relevantnim ugovornim dokumentima.

4.4. Indikativni proračun

Modaliteti implementacije	Doprinos EU (iznos u EUR)	Indikativni doprinos treće strane, u EUR
ISHOD 1: CIK planiranje ljudskih resursa, raspodjela resursa, upravljanje osobljem i sustav praćenja učinka uspostavljen		
ISHOD 2: Uspostavljeno učinkovito upravljanje i organizacija izbornog procesa		
ISHOD 3: Razvijen informacijski sustav za poboljšanje transparentnosti		
ISHOD 4: Poboľšana kvaliteta izborne baze podataka		
Sastavljeno od		
Izravno upravljanje (Nabava), vidi odjeljak 4.3.3.	N. A.	N. A.
Nabava – ukupna kuverta prema odjeljku Error! Reference not found.3.3	2.000.000	N. A.
Evaluacija (vidi odjeljak 5.3)	Bit obuhvaćeno drugom odlukom	N. A.
Revizija/Provjera troškova (vidi odjeljak 6)	Bit obuhvaćeno	N. A.

¹ www.sanctionsmap.eu Napominjemo da je mapa sankcija IT alat za identifikaciju režima sankcija. Izvor sankcija proizlazi iz pravnih akata objavljenih u Službenom listu (SL). U slučaju neslaganja između objavljenih pravnih akata i ažuriranja na web-stranici prevladava verzija objavljena u Službenom listu (SL).

	drugom odlukom	
Komunikacija i vidljivost (vidi odjeljak 7)	N. A.	N. A.
Nepredviđene situacije	N. A.	N. A.
UKUPNO	2.000.000 EUR	

4.5. Organizacijska postavka i odgovornosti

Budući da će Akcija podržati CIK kao jedinog korisnika, s obzirom na to da je nadležnost za provedbu izbornog procesa isključiva nadležnost CIK-a, odgovornosti će biti u nadležnosti CIK-a. Pored Upravnog odbora koji će biti uspostavljen za implementaciju projekta, bit će formirana i skupina za upravljanje projektom koju će činiti osoblje CIK-a iz svih pet sektora koja će raditi na predviđenom TA projektu. Osnovat će se i radna skupina, sastavljena od članova CIK-a i državnih službenika, kako bi se projekti povezali s rezultatima postignutim u okviru prethodne tehničke pomoći koju je financirala EU. Članovi CIK-a i generalni tajnik će, također, biti stalno uključeni u implementaciju projekta.

5. PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE O UČINKU/REZULTATIMA

5.1. Interni nadzor

Grupa za upravljanje projektom će raditi s predviđenom tehničkom pomoći na implementaciji projekta. Radna skupina će komunicirati sa skupinom za upravljanje projektom kako bi se povezali rezultati postignuti u prethodnom projektu koji je financirala EU s predviđenom tehničkom pomoći. Realizaciju projekta će redovito ocjenjivati Upravni odbor čiji će precizan sastav biti utvrđen Projektnim zadatkom. Članovi CIK-a i generalni tajnik će, također, biti konstantno uključeni u implementaciju projekta.

5.2. Uloge i odgovornosti za prikupljanje podataka, analizu i izvještavanje

Svakodnevno tehničko i financijsko praćenje implementacije ove akcije će biti kontinuiran proces i dio odgovornosti implementacijskog partnera. U tom cilju, implementacijski partner će uspostaviti stalni sustav internog, tehničkog i financijskog praćenja aktivnosti i izraditi redovita izvješća o napretku (ne rjeđe od godišnjih) i završna izvješća. Svako izvješće će pružiti precizan prikaz implementacije akcije, poteškoća na koje se naišlo, uvedenih promjena, kao i stupanj postizanja njenih rezultata (rezultati i izravni ishodi) mjerenih odgovarajućim indikatorima, koristeći kao referencu matricu logičkog okvira (za projektni modalitet) i listu strategije, politike ili reformskog akcijskog plana partnera (za proračunsku potporu). Rezultati će biti praćeni od strane uspostavljenih struktura (vidjeti 5.1. Interno praćenje). Komisija može poduzeti dodatne posjete u praćenju projekta, kako preko svog osoblja, tako i preko neovisnih konzultanata koje Komisija izravno angažira za neovisne nadzorne preglede (ili koje angažira odgovorni agent kojeg je Komisija ugovorila za provođenje takvih pregleda).

Uloge i odgovornosti za prikupljanje, analizu i praćenje podataka:

Osnovat će se Sektorski upravni odbor (ili će se pridržavati tekućeg monitoringa Upravnog odbora) za praćenje provedbe aktivnosti i bit će sastavljen od glavnih korisnika i relevantnih institucija u Bosni i Hercegovini. Akciju će redovito pratiti Delegacija EU u Bosni i Hercegovini.

5.3. Evaluacija

Imajući u vidu prirodu aktivnosti, za ovu akciju ili njene komponente će biti izvršena srednjoročna, konačna i naknadna evaluacija.

U slučaju da nije predviđena evaluacija za neke komponente aktivnosti, Komisija može, tijekom implementacije, odlučiti da takvu ocjenu izvrši iz valjano opravdanih razloga, bilo na vlastitu odluku ili na inicijativu partnera.

Usluge evaluacije mogu se ugovoriti na temelju okvirnog ugovora.

Financiranje evaluacije će biti pokriveno drugom mjerom koja predstavlja Odluku o financiranju.

6. REVIZIJA

Ne dovodeći u pitanje obveze koje se primjenjuju na ugovore zaključene radi implementacije ove aktivnosti, Komisija može, na temelju procjene rizika, ugovoriti neovisne revizije ili zadatke verifikacije rashoda za jedan ili više ugovora ili sporazuma.

Predviđeno je da se usluge revizije mogu ugovoriti na temelju okvirnog ugovora.

7. KOMUNIKACIJA I VIDLJIVOST

Vidljivost EU financiranja i komunikacija o ciljevima i utjecaju akcija su zakonska obveza za sve akcije koje financira EU, kao što je to navedeno u zahtjevima za komunikaciju i vidljivost EU koji su na snazi.

Konkretno, primatelji sredstava EU moraju priznati podrijetlo sredstava EU i osigurati njegovu odgovarajuću vidljivost:

-davanjem izjave u kojoj se na vidljiv način ističe potpora dobivena od EU na svim dokumentima i komunikacijskom materijalu koji se odnosi na provedbu sredstava, uključujući službenu web-stranicu i račune na društvenim mrežama, ako postoje; i

-promoviranjem akcija i njihovih rezultata kroz pružanje koherentnih, djelotvornih i proporcionalnih ciljanih informacija višestrukoj publici, uključujući medije.

Mjere vidljivosti i komunikacije sprovode, prema potrebi, nacionalne administracije (na primjer, u vezi s reformama vezanim za proračunsku potporu EU), povjereni subjekti, izvođači radova i korisnici grantova. Odgovarajuće ugovorne obveze će biti uključene u pojedinačne sporazume o financiranju, sporazume o delegiranju i ugovore o nabavi i grantovima.

Ove mjere će se zasnivati na posebnom planu komunikacije i vidljivosti, koji će biti uspostavljen i implementiran u skladu sa zahtjevima za komunikaciju i vidljivost EU koji su trenutno na snazi. Plan uključuje, između ostalog, komunikacijski narativ i glavne poruke vezane za Akciju, prilagođene različitim ciljnim skupinama (zainteresirane strane, civilno društvo, šira javnost itd.).

Mjere vidljivosti i komunikacije specifične za ovu akciju će biti komplementarne širim komunikacijskim aktivnostima koje izravno provode službe Europske komisije i/ili Delegacije i uredi EU. Europska komisija i Delegacije i uredi EU trebali bi biti u potpunosti obaviješteni o planiranju i provedbi specifičnih aktivnosti vidljivosti i komunikacije, posebice u odnosu na komunikacijski narativ i glavne poruke.

8. ODRŽIVOST

Održivost Akcije će biti osigurana kontinuiranim vlasništvom nad nabavljenim hardverom i softverom i na drugi način maksimizirana kroz obuke organizirane za osoblje CIK-a kako bi se osposobili za korištenje hardvera i softvera, te razvojem dokumentacije u cilju poboljšanja integriteta, transparentnosti, i učinkovitost izbornog procesa. Ostale institucije, a posebice Generalno tajništvo Vijeća ministara, bit će blisko konzultirani tijekom procesa razvoja softvera kako bi se osigurala interoperabilnost između novog softvera i postojećeg softvera. Osigurat će se dodatna proračunska sredstva za održavanje i ažuriranje sustava.

Budući da će CIK identificirati prioritete i odrediti prioritete, osoblje će biti uključeno u izradu dokumenata, biti obučeno za nastavak implementacije usvojenih dokumenata, tako da će CIK biti u mogućnosti da održi rezultate aktivnosti i nastavi ih prilagođavati novim okolnostima. Procesi izgradnje kapaciteta će se nastaviti kroz kontinuiranu edukaciju i obuku, a stečena znanja i vještine će se koristiti za daljnje unaprjeđenje procesa rada. Model kontinuiranog poboljšanja i planovi kontinuiranog angažmana od posebnog su značaja u ovom pogledu. Državni službenici će djelovati kao multiplikatori informacija i implicitna provjera kvalitete privremenog osoblja zaposlenog za određene izborne procese.

Aneks I.3

na Ugovor o financiranju po godišnjem akcijskom planu za Bosnu i Hercegovinu za 2021.

Akcijski dokument za "Instrument EU za integracije"

1. KRATAK PREGLED

1.1. Tablica sažetka akcije

Naziv	Akcija 03 – Instrument EU za integracije Godišnji akcijski plan za Bosnu i Hercegovinu za 2021.			
CRIS broj	043-667/3			
Osnovni akt	Financirano u okviru Instrumenta za pretprijetnu pomoć (IPA III)			
Timska europska inicijativa	Ne			
Zona koja ima koristi od akcije	Bosna i Hercegovina			
Programski dokument	Programski okvir IPA III			
INFORMACIJE O PRIORITETNIM PODRUČJIMA I SEKTORIMA				
Prozor i tematski prioritet	Prozor 2: Dobro upravljanje, Usklađivanje s acquiom, Dobrosusjedski odnosi i strateška komunikacija Tematski prioritet 2: Administrativni kapaciteti i usklađenost s acquisom			
Ciljevi održivog razvoja (SDGs)	16. Mir, pravda i jake institucije, 8. Dostojanstven rad i ekonomski rast, 4. Kvalitetno obrazovanje, 3. Dobro zdravlje i blagostanje, 9. Izgraditi otpornu infrastrukturu, promovirati inkluzivnu i održivu industrijalizaciju i poticati inovacije			
DAC kod(ovi)	43010 – Višesektorska pomoć			
Glavni kanal isporuke ¹	Bilateralno			
Oznake (iz obrasca CRIS DAC)	Opći cilj politike	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Razvoj sudjelovanja/ dobro upravljanje	☐	☐	☒
	Pomoć okolišu	☐	☒	☐
	Rodna ravnopravnost i osnaživanje žena i djevojčica	☐	☒	☐
	Razvoj trgovine	☒	☐	☐
	Reproduktivno zdravlje, zdravlje majke, novorođenčeta i djeteta	☒	☐	☐
	Smanjenje rizika od katastrofa	☒	☐	☐

¹ <http://www.oecd.org/dac/stats/annex2.htm>.

	Uključivanje osoba s invaliditetom	☒	☐	☐
	Ishrana	☒	☐	☐
	Oznake RIO konvencije	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Biološka raznolikost	☒	☐	☐
	Borba protiv dezertifikacije	☒	☐	☐
	Ublažavanje klimatskih promjena	☐	☒	☐
	Prilagodba klimatskim promjenama	☐	☒	☐
Interne oznake	Ciljevi politike	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Digitalizacija	☐	☒	☐
	Migracija	☒	☐	☐
	COVID-19	☒	☐	☐
	Socijalna uključenost i ljudski razvoj	☒	☐	☐
INFORMACIJE O PRORAČUNU				
Relevantni iznosi	Proračunska linija: 15.020101.01			
	Ukupni procijenjeni trošak: EUR 8 500 000			
	Ukupan iznos doprinosa EU: EUR 8 500 000			
UPRAVLJANJE I PROVEDBA				
Vrsta financiranja i način implementacije	Modalitet projekta			
	Izravno upravljanje putem nabave i grantova (Twinning Light) Neizravno upravljanje sa subjektom kojem je povjeren zadatak , subjekti će biti odabrani u skladu s kriterijima iz odjeljka 4.3.4.			
Relevantni prioriteti i najvažnija pitanja iz Ekonomskog i investicijskog plana za Zapadni Balkan	Akcija će doprinijeti rješavanju različitih vodećih pitanja u ovisnosti od konkretne pomoći koja se pruža			
Krajnji datum za zaključenje Ugovora o financiranju	Najkasnije do 31. prosinca 2022.			
Krajnji datum za zaključivanje ugovora o doprinosu/delegiranju, ugovora o nabavi i grantu	3 godine od datuma zaključenja Ugovora o financiranju, osim slučajeva navedenih u članku 114., stavak (2) Financijske uredbe			
Indikativno operativno razdoblje implementacije	6 godina nakon zaključenja Ugovora o financiranju			
Krajnji datum za implementaciju Ugovora o financiranju (datum do kojeg ovaj program treba opozvati i zatvoriti)	12 godina nakon zaključenja Ugovora o financiranju			

1.2. Sažetak Akcije

Akcija je osmišljena tako da pruži administrativnu i tehničku potporu institucijama u Bosni i Hercegovini (BiH) na svim razinama u pogledu potreba koje proizlaze iz procesa europskih integracija – posebice u izradi i implementaciji Programa integracija/Nacionalnog programa za usvajanje acquisa (NPAA) u skladu s člankom 70 SSP-a, kao ključnog prioriteta i neizmirene obveze prema Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju, a u vezi s poboljšanjem osnovnih sektorskih kapaciteta za planiranje i budžetiranje na razini vlasti za bolje korištenje financijskih sredstava pomoći EU i primjenu sektorskog pristupa u okviru IPA III.

Komplementarno drugim IPA akcijama, Akcija će pružiti fleksibilnu potporu za rješavanje specifičnih i nepredvidivih

potreba vlasti u Bosni i Hercegovini na različitim razinama, identificiranih tijekom procesa europskih integracija, kao i procesa razvoja i implementacije NPAA i razvoja strategija širom zemlje koje su ključne za proces približavanja EU. Ova fleksibilna potpora institucijama u Bosni i Hercegovini ima za cilj omogućiti im da brzo odgovore na izazove i zahtjeve procesa integracije u Europsku uniju i da bolje pripreme i implementiraju IPA programe/akcije financirane iz Instrumenta za prepristupnu pomoć. Instrument će pomoći u dva ključna područja. **Prvo**, treba podržati odnos prema implementaciji Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP), transpoziciji acquisa, pripremi i implementaciji akcijskih planova, kao i jačanju institucionalnih kapaciteta za implementaciju SSP-a i apsorpciju i upravljanje prepristupnim fondovima, te pružiti potporu za daljnji razvoj Programa integracije/NPAA u skladu s člankom 70 SSP-a. **Drugo** područje je potpora u daljnjoj izgradnji planiranja politika u cijeloj zemlji, proračunskih kapaciteta na svim razinama vlasti kako bi se na najbolji način iskoristila financijska pomoć EU, posebice u okviru IPA III. Predviđene su različite vrste potpore, kao što je tehnička pomoć i izgradnja kapaciteta institucija u Bosni i Hercegovini na različitim razinama upravljanja, priprema studija, procjena, strateških dokumenata, priručnika, obuka, prijedloga Akcija, tenderske dokumentacije, pomoć pri raspisivanju tendera/poziva za procjenu prijedloga, komunikacijskim aktivnostima, kao i za osiguravanje potencijalnih zaliha koje podupiru procese integracije u EU.

2. OBRAZLOŽENJE

2.1. Analiza konteksta

Proces europskih integracija je složen, dinamičan proces koji se razvija. Komplementarno drugim IPA akcijama koje su programirane s vremenskim okvirom, postoji potreba za fleksibilnim instrumentom koji bi se bavio kratkoročnim novonastalim razvojem i vlastima u Bosni i Hercegovini na različitim razinama pružao neophodnu pomoć i potporu u izgradnji kapaciteta. Ovaj instrument će pomoći vlastima u Bosni i Hercegovini na svim razinama u vezi s implementacijom SSP-a, razvojem i implementacijom NPAA u skladu s člankom 70. SSP-a, transpozicijom acquisa, pripremanjem i implementacijom akcijskih programa, kao i u jačanju njihovih institucionalnih kapaciteta za implementaciju SSP-a i apsorpciju, te upravljanje prepristupnim fondovima.

Ponavljajući svoju opredijeljenost za napredovanje ka članstvu u EU, Bosna i Hercegovina je u veljači 2016. godine podnijela zahtjev za članstvo u EU. Nakon odgovora na Upitnik Europske komisije, Mišljenje Komisije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u EU¹ objavljeno je u svibnju 2019. godine, zajedno s pratećim Analitičkim izvješćem², naglašavajući prioritete i reforme koje država treba provesti, što čini potrebu za potporom još većom. Nadalje, Bosna i Hercegovina treba početi koristiti novi instrument prepristupne pomoći u razdoblju 2021. – 2027. (IPA III) i treba biti u mogućnosti da u potpunosti ima koristi od njega.

Akcija, sa svojim područjima potpore, izravno doprinosi promociji dobrog upravljanja, povećanju usklađenosti s vrijednostima Unije i usklađivanju s pravilima, standardima i praksama Unije u relevantnim područjima. Nadalje, odgovara posebnom cilju Tematskog prioriteta 2 u pogledu usklađivanja politika i zakonodavstva BiH s politikama EU i acquisom EU, izgradnje administrativnih kapaciteta za punu i djelotvornu provedbu sektorskih politika i usvojenog zakonodavstva, te izgradnje sposobnosti Bosne i Hercegovine da preuzme obveze

¹ COM(2019) 261 završno

² SWD(2019) 222 završno

iz članstva, te da slijedi Europski zeleni dogovor¹, koji predstavlja putokaz za održivost ekonomije EU pretvaranjem klimatskih i ekoloških izazova u prilike u svim područjima politike i čineći tranziciju pravednom i inkluzivnom za sve.

Podržavajući intervencije u različitim područjima, Akcija će dati doprinos i drugim IPA III prozorima i tematskim prioritetima, u skladu sa sadržajem intervencije.

Akcija će posebno doprinijeti i aktivnostima u okviru Strateškog okvira za reformu javne uprave koje imaju za cilj poboljšati sustav planiranja i praćenja politika u cijeloj zemlji, budući da vlastima u BiH očigledno nedostaje regulativa za sustav planiranja u cijeloj zemlji za proces europskih integracija, uključujući zelenu tranziciju u javne uprave. To će dalje doprinijeti potpori razvoju različitih sektorskih strategija širom zemlje u skladu sa specifičnim podržanim intervencijama.

2.2. Analiza problema po područjima potpore

Za proces EU integracija u Bosni i Hercegovini od ključne je važnosti imati djelotvorne administrativne kapacitete s jasnim funkcijama u procesu europskih integracija na svim relevantnim razinama vlasti, u skladu s njihovim nadležnostima, te osigurati njihovu učinkovitu suradnju i koordinaciju. To se posebice odnosi na implementaciju SSP-a, razvoj i implementaciju Programa integracija (PI) i proces zakonske harmonizacije, odnosno transpozicije *acquisa* EU na dosljedan način u Bosni i Hercegovini, što su i dalje prilično izazovni zadatci u kontekstu višeslojnog bosanskohercegovačkog administrativnog ustrojstva, kako je istaknuto u SIGMA procjeni za 2017. Ključni prioritet za Bosnu i Hercegovinu i neriješeno pitanje je da ispuni svoje obveze iz SSP-a, izradom i usvajanjem NPAA, u skladu s člankom 70. iz SAA. Međutim, s obzirom na to da zemlja još uvijek nema sustav planiranja u cijeloj zemlji, trenutačno ne postoji plan za cijelu zemlju koji jasno postavlja približavanje *acquisu* EU. U slučaju sektorskih pitanja u cijeloj zemlji, potreba za konzultacijama i koordinacijom postaje posebno važna jer su nadležnosti, u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine, u većini slučajeva podijeljene između sektorskih institucija različitih administrativnih razina. Trenutačno, Bosna i Hercegovina nema zakonsku osnovu za cijelu državu o tome kako planirati, vrednovati i pratiti strategije za cijelu zemlju, i dok sve razine imaju određenu regulativu, državna razina treba usvojiti jednu i bolje voditi proces strateškog planiranja u cijeloj zemlji. U svjetlu ovog fragmentiranog sustava planiranja politike i u pogledu procesa europskih integracija, vlasti na svim razinama u Bosni i Hercegovini suočavaju se s izazovima da odgovore na proces pristupanja EU. Institucijama u Bosni i Hercegovini i relevantnom osoblju potrebna je pomoć u tom pogledu u smislu osiguravanja neophodne potpore, stručnosti i izgradnje kapaciteta kako bi se na koordiniran način izvršili ključni zadatci zakonodavnog planiranja i uskladili sa zahtjevima za članstvo u EU.

Sve razine vlasti u Bosni i Hercegovini suočavaju se i s izazovima u vezi s korištenjem IPA programa, uključujući pripremu i implementaciju Akcije/programa. Spremnost Akcija ovisi između ostalog i o dostupnosti kvalitetne tenderske dokumentacije (npr. projektnog zadatka, tehničke specifikacije, predmjera, itd.). Vlasti u Bosni i Hercegovini nemaju dovoljno iskustva u izradi ovakvih dokumenata i ponekad je razina tehničkih detalja toliko specifična i složena da zahtijeva specijaliziranu ekspertizu. Stoga je institucijama u Bosni i Hercegovini i relevantnom osoblju u tom pogledu potrebna pomoć stručnjaka koji bi olakšali taj proces, a vlastima u Bosni

i Hercegovini na svim razinama omogućili transfer znanja i praktične obuke. Nadalje, vlasti u Bosni i Hercegovini trebaju biti u mogućnosti u potpunosti koristiti novi instrument pretprijetne pomoći u okviru višegodišnjeg financijskog okvira u razdoblju 2021. – 2027. (IPA III). Kako bi se Bosni i Hercegovini omogućilo da u potpunosti iskoristi IPA III, Bosni i Hercegovini treba biti pružena pomoć kroz potporu aktivnostima i izgradnji kapaciteta u područjima koja se dotiču ključnih prioriteta reforme javne uprave u pogledu poboljšanja kapaciteta planiranja, programiranja, implementacije i jačanja za koordinaciju ovih procesa. U kontekstu IPA III, potpora koja se pruža u okviru ove akcije još je važnija s obzirom na povećan naglasak na tehničkoj zrelosti intervencija.

S obzirom na sektorski pristup u okviru IPA-e, Bosni i Hercegovini još uvijek nedostaju strategije za cijelu zemlju u važnim sektorima koje predstavljaju preduvjet za korištenje sredstava IPA II, te je potpora u vezi s analizom i pripremom sektorskih i multisektorskih strategija na razini cijele zemlje u skladu sa sektorskim pristupom i dalje od ključne važnosti. Osim toga, sektorska proračunska potpora/ugovor o reformi sektora kao novi modalitet za korištenje pomoći u okviru IPA-e predstavlja novinu za Bosnu i Hercegovinu i njene institucije. Pomoć je također potrebna u vezi s korištenjem IPA-e za više zemalja, posebno Investicijskog okvira za Zapadni Balkan i drugih regionalnih instrumenata od kojih se neki tek pojavljuju, kao i u vezi s relevantnim makroregionalnim strategijama EU.

Institucije iz svih sektora i svih razina vlasti u Bosni i Hercegovini mogu imati koristi od pomoći predviđene ovom akcijom. Nadalje, u nastavku su navedeni glavni sudionici u procesu europskih integracija i korištenja IPA programa u Bosni i Hercegovini. Direkcija za europske integracije je stručno tijelo Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, nadležno za koordinaciju aktivnosti u vezi sa zahtjevima za proces europskih integracija i koordinaciju pomoći EU. Direktor Direkcije obavlja funkciju NIPAC-a, a Direkcija pruža svu neophodnu stručnu i administrativnu potporu za ovu funkciju. U Federaciji Bosne i Hercegovine, Republici Srpskoj i Brčko distriktu Bosne i Hercegovine postoje institucije koje koordiniraju proces europskih integracija na ovim razinama vlasti. To uključuje Ured za europske integracije Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, Ministarstvo za europske integracije i međunarodnu suradnju Republike Srpske i Odjel za europske integracije i međunarodnu suradnju Brčko distrikta. Osim toga, deset županijskih vlada u Federaciji Bosne i Hercegovine imaju imenovane koordinate za EU integracije, a neke su uspostavile posebne jedinice zadužene za europske integracije.

Akcija ima za cilj pružanje fleksibilne potpore koja tek treba biti određena, u različitim sektorima/područjima intervencija za potporu vlastima u Bosni i Hercegovini na različitim razinama da adekvatno odgovore na svoje dužnosti i zadatke u procesu EU integracija. Dalje, u rješavanje pitanja unutar Strateškog okvira za reformu javne uprave u vezi s kapacitetom javne uprave za implementaciju reformi u okviru procesa europskih integracija, uključujući usklađivanje sa Zelenom agendom za Zapadni Balkan², Akcija će kao takva pružiti potporu u odnosu na različite sektorske strategije koje odgovaraju područjima poduzetih intervencija.

2.3. Relevantnost i komplementarnost sa strategijama koje podržavaju ključni nacionalni sudionici

Akcija će pružiti fleksibilnu potporu za rješavanje specifičnih i nepredvidivih potreba vlasti u Bosni i Hercegovini

¹ COM(2019) 640

² SWD(2020) 223 završno

na različitim razinama, identificiranih u tijeku procesa europskih integracija i u pogledu korištenja IPA fondova.

Akcija će podržati vlasti u Bosni i Hercegovini na različitim razinama da na adekvatan način odgovore na svoje dužnosti i zadatke u procesu EU integracija Bosne i Hercegovine i stoga pokriva niz sektora. Bosna i Hercegovina je pokrenula proces pripreme Programa integracija¹, koji bi služio kao temeljni strateški dokument za proces europskih integracija. Ova akcija treba podržati kapacitete vlasti na svim razinama vlasti u BiH za implementaciju ovakvog programa, kao i za izvršavanje zadataka koji proizlaze iz prijave i statusa kandidature. Nadalje, Akcija može pružiti potporu specifičnim aktivnostima koje se odnose na primjenu sektorskog pristupa, u pogledu razvoja sektorskih strategija, sektorske koordinacije i praćenja, kao i uvođenja sektorske proračunske potpore/ugovora o reformi sektora.

Akcija će doprinijeti implementaciji Strateškog okvira reforme javne uprave u BiH za razdoblje 2018. – 2022. koje predviđa stvaranje i održavanje javne uprave sposobne da osigura implementaciju reformi koje zahtijeva proces europskih integracija.

Osim toga, Akcija će pružiti potporu nizu sektora i odgovarajućih sektorskih strategija prema identificiranim područjima intervencije.

2.4. Relevantnost i komplementarnost s politikom EU i pomoći EU i drugih donatora

Reforma javne uprave (PAR) je, zajedno s vladavinom prava i ekonomskim razvojem, temeljni stup procesa proširenja i osnova za učinkovitu implementaciju politika i zakonodavstva EU. Akcija ima za cilj podržati ispunjavanje obveza iz procesa europskih integracija, te je kao takva u bliskoj vezi sa specifičnim ciljem IPA III u ovom području da se politike i zakonodavstvo korisnika usklade s politikama EU i *acquisom* EU, i da izgradi administrativne kapacitete za punu i djelotvornu implementaciju sektorskih politika i usvojenog zakonodavstva, izgrađujući sposobnost korisnika da preuzmu obaveze iz članstva. S obzirom na to da će se potpora dalje odnositi na različite sektore, Akcija je relevantna i za druge prozore IPA III i tematske prioritete, u skladu sa sadržajem intervencije.

Strategija za Zapadni Balkan (2018.)² potvrđuje iznimnu važnost reforme javne uprave (PAR) za jačanje upravljanja na svim razinama i obvezuje se na jačanje tehničke pomoći Komisije zemljama Zapadnog Balkana kako bi im se pomoglo da se usklade sa zakonodavstvom EU i osiguraju njegovu učinkovitu implementaciju u praksi. **Saopćenje o politici proširenja EU iz 2021.³** dalje naglašava potrebu da se fokusira na reforme u temeljnim područjima, uključujući reforme usmjerene na modernizaciju javne uprave, kako bi se osmislile i isporučile javne politike, upravljalo javnim investicijama i pružile osnovne javne usluge koje poboljšavaju dobrobit svih građana. Da bi se izgradilo povjerenje, javne uprave moraju biti transparentne, odgovorne i učinkovite, dok je od suštinskog značaja da napredak bude snažan, opipljiv i nepovratan i naglašava da je Bosna i Hercegovina u ranoj fazi/da ima određenu razinu pripreme u pogledu razine

pripremljenosti i sposobnost preuzimanja obveza iz članstva u EU, uz određen napredak u reformi javne uprave u 2021. godini.

U provedbi Akcije u potpunosti će se uzeti u obzir **Mišljenje o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u EU** i s njom povezano **Analitičko izvješće za 2019. godinu**, te doprinijeti ispunjavanju ključnih prioriteta i preporuka u njemu. Nadalje će podržati provedbu preporuka iz **Izvješća Komisije za Bosnu i Hercegovinu 2021⁴**. U Izvješću se ističe da je zemlja u ranoj fazi reforme javne uprave, poziva se na usvajanje Nacionalnog programa za usvajanje *acquisa* EU (NPAA), te daje niz preporuka po sektorima za napredak u kontekstu europskog procesa integracije, uz traženje daljnjeg unaprjeđenja aparata za pristup kreiranju politika širom zemlje.

Smjernice za implementaciju Europskog zelenog dogovora za Zapadni Balkan⁵ naglašavaju zeleniju javnu upravu sposobnu da vodi modernizirane reforme koje će rezultirati čistim okolišem, pristupačnijom energijom, pametnijim transportom, novim radnim mjestima i ukupno boljom kvalitetom života.

2.5. Naučene lekcije i veze s prethodnom financijskom pomoći

Kao što je pokazano tijekom pregovora o SSP-u, rada Privremenog odbora i Privremenih pododbora, transpozicije *acquisa* EU i drugih procesa europskih integracija, postoji potreba za jačanjem kapaciteta svih institucija potrebnih za obavljanje poslova vezanih za europske integracije u različitim razinama vlasti i njihovim nadležnim sektorima. Pored toga, potrebno je održavati učinkovitu koordinaciju između različitih razina vlasti u svrhu europskih integracija.

Potreba za jačanjem kapaciteta posebno je prepoznata što se tiče politika EU, usklađivanja zakona, koordinacije poslova EU, kao i EU fondova. Ranija tehnička pomoć (TA) pokazala je da razvoj kapaciteta, modela i mehanizama zahtijeva rad sa širim spektrom institucija primatelja i javnih službenika s različitih razina vlasti s obzirom na to da, u odnosu na druge pretprijetne korisnike, Bosna i Hercegovina ima specifičan administrativni ustroj. Zbog većeg broja aktera potrebno je više vremena za razvoj modela i kapaciteta. S obzirom na administrativnu strukturu u Bosni i Hercegovini i odgovarajuću podjelu nadležnosti, institucijama na svim razinama vlasti je potrebna potpora, i u svjetlu osiguranja ukupnog i usklađenog napretka u ispunjavanju obveza BiH za pristupanje Europskoj uniji.

Iskustvo s prethodnom Pomoći u pripremi projekta (PPF)/Općim instrumentom za tehničku pomoć (GTAF)/Instrumentom EU za integracije (EUIF) pokazalo je da je potražnja za ovom vrstom pomoći uvijek bila vrlo visoka i raznolika i da je ova vrsta pomoći bila posebice korisna za brzo reagiranje na hitne potrebe koje nastaju. Izazovi koji su otkriveni u korištenju ove vrste Pomoći/Instrumenta bili su kašnjenja ili čak otkazivanje ugovaranja i implementacija nekoliko manjih projektnih intervencija (npr. priprema projektnog zadatka za projekt pomoći većeg opsega) zbog nepostojanja dogovora među svim zainteresiranim stranama uključenim u osmišljavanje intervencija. Također, nedostatak sredstava na kraju realizacije nekoliko velikih projekata prevaziđen je korištenjem ove pomoći/instrumenta za finalizaciju ovih projekata. Na temelju naučenih lekcija, odobrenje namjeravane intervencije od strane svih sudionika na koje se ta akcija odnosi treba biti preduslov ispunjen prije nego što se sredstva iz ove EUIF akcije dodijele.

¹ Usvojena je Metodologija Programa za integraciju Bosne i Hercegovine u EU i u skladu s tim je započeo proces izrade Programa integracija u oktobru 2020. godine. Program integracija će se sastojati iz tri dijela: akcijskog plana za usklađivanje s *acquisom* EU, akcijskog plana za implementaciju preporuka Komisije (mjere koje se ne odnose na usklađivanje s *acquisom* EU) i pregleda administrativnih kapaciteta.

² COM(2018) 65

³ COM(2021) 644

⁴ SWD(2021) 291 završno /2

⁵ SWD(2020) 223

Ovi zaključci su ponovljeni u evaluaciji pomoći IPA-e u Drugom privremenom programu za Bosnu i Hercegovinu.¹ Što se tiče uspješnosti, IPA projekti su bili učinkoviti i djelotvorni, iako je bilo izazova u implementaciji zbog učinka izvođača, sporih procedura nabave, ispunjavanja uvjeta ili kašnjenja u postizanju konsenzusa između svih zainteresiranih strana. Stoga je vlasništvo i posvećenost svih relevantnih sudionika bilo koje intervencije i njena formalizacija imperativ prije nego što počne potpora u okviru Akcije. Pored toga, opća naučena lekcija koja se odnosi na sve sektore je da razvoj politike i zakonodavstva treba biti zasnovan na dokazima, da se obračunava s troškovima i da podliježe odgovarajućim internim i eksternim konzultacijama sa zainteresiranim stranama u pravom trenutku zakonodavnog procesa i procesa kreiranja politika. To je ključno za osiguranje implementacije i provedbe usvojenih politika i zakona. Stoga će Akcija osigurati konzistentnost s naporima horizontalne reforme javne uprave.

3. OPIS AKCIJE

3.1. Planirani rezultati i logika intervencije (opisivanje uzročne veze između utjecaja, ishoda i rezultata, uključujući pretpostavke)

Ukoliko su organi vlasti na svim razinama u Bosni i Hercegovini u mogućnosti da daju učinkovitije i pravovremene odgovore u vezi s procesima EU integracija (rezultat), te se uspostavi i održava dobra suradnja između relevantnih sudionika (pretpostavka) i zadovolje tehnički, finansijski i ljudski resursi koje dodijele korisnici (pretpostavka), onda će specifične i/ili nepredvidive potrebe identificirane tijekom procesa europskih integracija Bosne i Hercegovine biti adekvatno riješene (ishod). Ako odgovori na ove potrebe budu adekvatni, a pretpostavka o političkoj potpori institucijama u Bosni i Hercegovini za sudjelovanje u procesima EU integracija bude stvarna, to će doprinijeti ukupnom napretku Bosne i Hercegovine u ispunjavanju obveza za pristupanje Europskoj uniji (utjecaj).

3.2. Indikativni tip aktivnosti

Sljedeća lista je indikativna za vrste aktivnosti koje se mogu provoditi na svim razinama vlasti u BiH u okviru ove intervencije, ali nije konačna:

-Pružanje tehničke pomoći administracijama na svim razinama vlasti u BiH i priprema potrebnih dokumenata i analiza, poštujući i aspekt rodne ravnopravnosti, za potporu implementaciji SSP-a, transponiranju i implementaciji *acquisa* EU, uključujući Program integracija/Nacionalni program EU *acquisa* i aproksimaciju u skladu s člankom 70. SSP-a, te proces pristupanja EU u Bosni i Hercegovini općenito.

-Potpora hitnim i/ili nepredviđenim nadolazećim prioritetnim zadacima vezanim za EU integracije i prioritete implementacije SSP-a, kroz tehničku pomoć i druge intervencije (uključujući softver i opremu informacijsko-komunikacijske tehnologije, i na primjer osiguravanje potrebnog prijevoda dokumenata u procesu transpozicije EU *acquisa* i pristupanja Bosne i Hercegovine EU općenito) administracijama na svim razinama vlasti u BiH.

-Pružanje tehničke pomoći administracijama na svim razinama vlasti u Bosni i Hercegovini u izgradnji kapaciteta za planiranje sektorskih politika u cijeloj zemlji, praćenje i obračun troškova za sektorske strategije, uz stjecanje obuke o pristupu za cijeli sektor, njegovoj implementaciji, te u pripremi sektorskih programa za potrebe višegodišnjeg programiranja IPA-e.

-Pružanje tehničke pomoći administracijama na svim razinama vlasti u BiH u stjecanju znanja, uvođenju i korištenju ugovora o sektorskoj proračunskoj potpori/reformi sektora, uključujući pripremu odgovarajućih programskih dokumenata za korištenje ugovora o sektorskoj proračunskoj potpori/reformi sektora.

-Potpora hitnim i nepredviđenim prioritetnim zadacima za administracije na svim razinama vlasti u BiH (npr. studije, procjene štete i potreba za sanacijom, priprema Akcije, mjere prevencije od poplava i klizišta i drugih nepogoda, kao i provedba intervencija za ublažavanje posljedica i sprječavanje katastrofe u budućnosti) u slučaju prirodnih katastrofa, obraćajući pažnju na specifične potrebe žena i muškaraca.

-Pružanje tehničke pomoći relevantnim institucijama u BiH u izradi priručnika, radnih procedura, opisa poslova, pravilnika i druge proceduralne dokumentacije za implementaciju prioriteta SSP-a, korištenje prepristupnih instrumenata, ispunjavanje zahtjeva za neizravno upravljanje pomoći EU, te u potpori procesu pridruživanja Bosne i Hercegovine EU.

-Pružanje tehničke pomoći relevantnim institucijama na svim razinama vlasti u BiH u analizi, procjeni i pripremi sektorskih strategija za cijelu zemlju, multisektorskih strategija, strateških programskih dokumenata, za usklađivanje zakonodavstva u BiH, implementaciju SSP-a na temelju podataka, implementaciju Zajedničkih smjernica o politici ekonomskog i finansijskog dijaloga zasnovanog na ERP-u, kao i potporu implementaciji predviđenih socio-ekonomskih reformi i sadašnje i buduće korištenje prepristupnih fondova EU, obraćajući pažnju na specifične potrebe žena i muškaraca.

-Pružanje tehničke pomoći relevantnim institucijama na svim razinama vlasti u BiH za izgradnju kapaciteta na novom prepristupnom instrumentu za razdoblje 2021. – 2027. i stjecanje znanja za podizanje apsorpcijskih kapaciteta.

-Pružanje tehničke pomoći relevantnim institucijama na svim razinama vlasti u BiH u izradi studija (pred)izvodivosti i studija utjecaja u vezi s usklađenošću Bosne i Hercegovine sa SSP-om i provedbi (pred)investicijskih studija, studija procjene utjecaja propisa, studije procjene utjecaja na okoliš, poslovnih planova, studija tržišta, ekonomskih analiza i analiza troškova i koristi, procjeni investicija, planova projekata itd., za predstojeća ulaganja, uz osigurano uključivanje rodne komponente u njih.

-Pružanje tehničke pomoći u uspostavljanju i razvoju metodologije i pojedinačnih (sektorskih) projektnih planova za investicijske projekte i korištenje odgovarajućih instrumenata potpore investicijskim projektima za relevantne institucije na svim razinama vlasti u BiH.

-Potpora relevantnim institucijama u BiH na svim razinama vlasti u pripremi Akcija za predstojeće IPA financiranje, posebice onih za koje je potrebna specijalizirana ekspertiza, uključujući potporu procesu pripreme Akcije i svu potrebnu Akcijsku dokumentaciju i anekse programskih dokumenata, osiguravajući i rodnu komponentu.

-Priprema tenderske dokumentacije i dokumentacije za nabavu relevantnim institucijama u BiH (zadatci, tehničke specifikacije, istraživanje tržišta, predmjeri radova, smjernice za grant sheme i druga prateća dokumentacija za tendersku dokumentaciju), kao i potpora evaluaciji tendera/poziva za podnošenje prijedloga, uz dužno razmatranje rodne komponente.

-Potpora podizanju svijesti o EU programima (sadašnjim i budućim) i izgradnji kapaciteta krajnjih korisnika za pristup sredstvima dostupnim u okviru programa EU i relevantnih institucija na svim razinama vlasti u BiH.

¹

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/financial_assistance/phare/evaluation/2013/23914_rep_bih.pdf

-Pružanje tehničke pomoći relevantnim institucijama u BiH za unaprjeđenje procesa i kapaciteta praćenja, izvještavanja i evaluacije.

-Pružanje aktivnosti izgradnje institucija i obuke za institucije na svim razinama vlasti u BiH, relevantnih za bilo koju od gore navedenih aktivnosti i proces europskih integracija, uzimajući u obzir specifične potrebe i muškaraca i žena.

-Sudjelovanje na sastancima i radionicama, te u studijskim posjetama vezanim za europske integracije.

-Pružanje informacija, komunikacija i aktivnosti obuke i materijala u vezi s EU integracijama administracijama na svim razinama vlasti u BiH.

-Provedba evaluacija IPA akcija/programa.

-Dodatne aktivnosti specifičnog odgovora na COVID-19 i/ili druge nepredvidive aktivnosti odgovora na epidemiju/pandemiju.

-Investicije (radovi i zalihe) također mogu biti podržane kroz ovu Akciju.

3.3. Rizici i pretpostavke

Rizici	Razina rizika (V/S/N)	Mjere ublažavanja
Nedostatak suradnje između institucija na različitim razinama vlasti u BiH	S	Različite mjere ublažavanja, uključujući političku potporu Komisije i poboljšani politički dijalog, bit će poduzete kako bi se eliminirali rizici za uspješnu provedbu intervencija poduzetih u okviru Akcije

Pretpostavke (koje će se odraziti u gornjoj matrici logičkog okvira) – grupirane prema rezultatima i ishodima

Ishod: Specifične i/ili nepredvidive potrebe identificirane i rješavane tijekom procesa europskih integracija BiH

-Konstantna i stalna politička potpora institucijama u Bosni i Hercegovini za sudjelovanje u procesu EU integracija.

Rezultat: Organima vlasti na svim razinama u BiH omogućeno je da učinkovite i pravovremene odgovore na nastale prioritete EU integracija

-Identifikacija prioriteta područja za pomoć na blagovremen način.

-Uspostavljena i održavana dobra suradnja sa svim relevantnim sudionicima tijekom implementacije.

-Adekvatne tehničke, financijske i ljudske resurse su korisnici dodijelili za realizaciju aktivnosti.

3.4. Uvođenje načela rodne ravnopravnosti

Rodna ravnopravnost i osnaživanje žena i djevojčica (u skladu sa strategijom EU za rodnu ravnopravnost za razdoblje 2020. – 2025.)

Dužna pažnja će se posvetiti rodnom aspektu u okviru Akcijskih aktivnosti, uključujući osiguranje sudjelovanja i žena i muškaraca, prepoznavanje različitih potreba žena i muškaraca, osiguravanje koristi i za muškarce i žene, osiguravanje rodno

osjetljivih podataka i rodne analize. Općenito, rodna perspektiva će se održati kako bi se osiguralo da rezultati Akcije pozitivno utječu i na rodnu ravnopravnost. Time će Akcija dati doprinos u skladu sa Strategijom rodne ravnopravnosti EU za razdoblje 2020. – 2025., koja ima za cilj unaprjeđenje rodne ravnopravnosti sustavnim uključivanjem rodne perspektive u sve faze kreiranja politike u svim područjima politike EU, osiguravajući da žene i muškarci, djevojke i dječaci, u svoj svojoj raznolikosti, budu jednaki. Akcija će također doprinijeti Gender akcijskom planu BiH 2018. – 2022., kao okvirnom strateškom dokumentu za uključivanje standarda rodne ravnopravnosti u ključna područja reforme.

Klimatska promjena

Akcija će doprinijeti zaštiti okoliša u skladu s potrebama koje su identificirale vlasti u Bosni i Hercegovini i odgovarajućim aktivnostima u okviru Akcije. Akcija i aktivnosti koje proizlaze iz Akcije neće imati negativan utjecaj na okoliš, niti će u budućnosti ugroziti okoliš, zdravlje i sigurnost. Aktivnosti koje proizlaze iz ove akcije bit će realizirane na ekološki najprihvatljiviji mogući način.

Prístup zasnovan na pravima

Dužna pažnja će se posvetiti i poštivanju ljudskih prava i integraciji principa ljudskih prava u poduzete intervencije. Sudjelovanje u akciji će biti zagarantirano na temelju jednakog pristupa bez obzira na spol, rasno ili etničko podrijetlo, vjeru ili uvjerenje, invaliditet, godine ili seksualnu orijentaciju.

Civilno društvo

Uključivanje i sudjelovanje civilnog društva i nedržavnih sudionika u procesu europskih integracija je veoma važno, a suradnja između vladinog i nevladinog sektora ključna. Kao sastavni dio procesa pridruživanja Europskoj uniji, mogućnosti za dijalog i suradnju između civilnog društva i nedržavnih sudionika i sudionika iz javnog sektora će se dalje razvijati kroz različite inicijative u okviru predložene Akcije.

Drugi (kao što su otpornost i osjetljivost na sukobe, Romi, osobe s invaliditetom i druge ranjive skupine)

Poboljšanje u javnoj službi i ojačano dobro upravljanje koje će se postići ovom akcijom bit će od koristi za manjine i ugrožene skupine. Publicitet i širenje informacija će pomoći osnaživanju manjina i ranjivih skupina da sudjeluju u predloženim aktivnostima i pozivima za podnošenje prijedloga. Na temelju osnovnih principa promoviranja ravnopravnosti i borbe protiv diskriminacije, sudjelovanje u Akciji će biti zagarantirano na temelju jednakog pristupa bez obzira na rasno ili etničko podrijetlo, vjeru ili uvjerenje, invaliditet, godine ili seksualnu orijentaciju.

3.5. Uvjeti za provođenje

Ne postoje posebni preduvjeti za implementaciju Akcije.

3.6. Logički okvir

Rezultati	Lanac rezultata: Glavni očekivani rezultati (maksimalno 10)	Pokazatelji (najmanje jedan pokazatelj po očekivanom rezultatu)	Polazne osnove (godina)	Ciljevi (godina)	Izvori podataka (1 po pokazatelju)	Pretpostavke
Utjecaj	Da doprinese ukupnom napretku Bosne i Hercegovine ispunjavanju obveza za pristupanje Europskoj uniji	Napredak ostvaren u ispunjavanju kriterija za pristupanje	Nema napretka do ograničenog napretka u ovisnosti od odgovarajućih kriterija	Dobro napredovanje	Izvrješća Komisije o BiH	Nije primjenjivo (N/A)
Ishod	Specifične i/ili nepredvidive potrebe identificirane i rješavane za pomoć iz EUIF-a za proces rješavanja specifičnih zahtjeva EU integracija BiH	Učestalost zahtjeva koje je EUD primio od vlasti BiH za pomoć iz EUIF-a za koje je EUD primio od vlasti BiH godišnje	Do 5 zahtjeva za pomoć iz EUIF-a za koje je EUD primio od vlasti BiH godišnje	Najmanje 15 (30) zahtjeva za pomoć iz EUIF-a koje je EUD primio od vlasti u BiH	Izvrješća Komisije o BiH - Zaključci sjednica IPA Odbora za praćenje	Politička potpora institucijama u Bosni i Hercegovini za sudjelovanje u procesima EU

Rezultat	Organima vlasti na svim razinama u BiH omogućeno je da učinkovitije i pravovremenije odgovore na nastale prioritete EU integracija	- Broj rezultata, kao što su projektni zadatci, tehničke specifikacije, studije i drugi dokumenti	0	godisnje	8 (20)	Integracija
		- % pokrenutih i završenih tenderskih procedura	70 % tenderskih procedura je pokrenuto i završeno u odnosu na predviđeni tenderski plan	85 % tenderskih procedura je pokrenuto i završeno u odnosu na predviđeni tenderski plan	Izvrješća o praćenju/implementaciji projekta; Zaključci sa sastanaka IPA Odbora za praćenje; Izvrješća o praćenju u okviru DEI; Dostavljeni i odobreni programski dokumenti/Akcijski dokumenti; Tenderska dokumentacija; Akcijska izvješća; Izvrješća Komisije o BiH	Identifikacija prioriteta područja za pravovremenu pomoć; Uspostavljena i održavana dobra suradnja sa svim relevantnim akterima tijekom implementacije Akcije; Adekvatni tehnički, finansijski i ljudski resursi koje korisnici izdvajaju za realizaciju aktivnosti
		- % ugovorenih IPA sredstava	70 % IPA sredstava je ugovoreno u odnosu na predviđeni ugovorni plan	85 % IPA sredstava je ugovoreno u odnosu na predviđeni ugovorni plan		
		- % isplaćenih IPA sredstava	60 % IPA sredstava je isplaćeno u odnosu na predviđeno	70 % IPA sredstava je isplaćeno u odnosu na predviđeni plan isplate		

4. PROVEDBENI ARANŽMANI

4.1. Ugovor o financiranju

U cilju realizacije ove akcije predviđeno je zaključivanje ugovora o financiranju s Bosnom i Hercegovinom.

4.2. Modaliteti provedbe

Komisija će osigurati da se poštuju odgovarajuća pravila i procedure EU za pružanje financiranja trećim stranama, uključujući postupke revizije, gdje je to prikladno, i usklađenost akcije s restriktivnim mjerama EU¹.

4.2.1. Izravno upravljanje (Grantovi)

(a) Svrha granta

Dio aktivnosti u vezi s rezultatom: Omogućeno je vlastima na svim razinama u BiH da daju učinkovitije i pravovremenije odgovore na nastale prioritete EU integracija, realizirat će se putem ugovora o grantu, konkretno kroz Twinning light instrument.

(b) Vrsta ciljanih aplikacija

Subjekti država članica EU s kapacitetima u područjima traženim za nastale prioritete EU integracija.

4.2.2. Izravno upravljanje (nabava)

Aktivnosti u vezi s rezultatom: Omogućeno je vlastima na svim razinama u BiH da daju učinkovitije i pravovremenije odgovore na nastale prioritete EU integracija, realizirat će se putem ugovora o uslugama, nabavama i radu pod izravnim upravljanjem Delegacije EU u BiH, uzimajući u obzir specifičnost Instrumenta za europske integracije za pružanje multisektorske pomoći i specifičnog odgovora (nepredvidive aktivnosti).

Predmet	Indikativni tip (radovi, zalihe, usluge)	Indikativno tromjesečje početka procedure
Različiti projekti tehničke pomoći za rješavanje prioriteta EU integracija/SSP	Usluge	Q1 2023
Tenderska dokumentacija (ToR, Tehničke specifikacije, predmjeri, projektni planovi)	Usluge	Q2 2023
Ugovori o radovima i isporukama	Radovi i nabava	Q1 2024

4.2.3. Neizravno upravljanje sa subjektom kojem je povjeren zadatak

Dio ove akcije, za rezultat Omogućeno je vlastima na svim razinama u BiH da daju učinkovitije i pravovremenije

odgovore na nastale prioritete EU integracija, može se implementirati u neizravnom upravljanju.

Subjekt će odabrati službe Komisije koristeći sljedeće kriterije:

- financijski i operativni kapacitet podnositelja zahtjeva;
- tehnički kapaciteti, kao što je iskustvo u pripremi i implementaciji zajedničke izgradnje kapaciteta i sličnih projekata; veliko iskustvo u vođenju velikih i složenih programa ili projekata vezanih za rezultate, veliko iskustvo u implementaciji sličnih projekata, stručnost u području EU pregovora i dokumentirani kapacitet za mobilizaciju relevantnih mreža u državama članicama EU, BiH i regiji itd. Kriterij koji se odnose na kvalitetu koncepta, uključujući relevantnost; konzistentnost s ciljevima, rezultatima i aktivnostima u okviru Akcije, očekivani utjecaj; održivost i isplativost.

4.2.4. Promjene iz neizravnog u izravno upravljanje (i obrnuto) zbog izuzetnih okolnosti (jedna alternativna druga opcija)

U izuzetnim okolnostima i uz odobrenje Europske komisije, moguće su promjene s neizravnog na izravno upravljanje (i obrnuto), kao i druge promjene u načinu upravljanja i nabave. Osim toga, u nekim nepredviđenim i hitnim situacijama, uz prethodno odobrenje Europske komisije, može biti moguća i potpora nepredviđenim i ad-hoc akcijama.

4.3. Opseg geografske podobnosti za nabavu i grantove

Geografska podobnost u smislu mjesta osnivanja za učesce u postupcima nabave i u pogledu podrijetla nabave kupovinom kako je utvrđeno u osnovnom aktu i navedeno u relevantnim ugovornim dokumentima primjenjivat će se u skladu sa sljedećim odredbama.

Odgovorni službenik Komisije za ovjeravanje može proširiti geografsku podobnost na temelju hitnosti ili nedostupnosti usluga na tržištima dotičnih zemalja ili teritorija, ili u drugim propisno potkrijepljenim slučajevima u kojima bi primjena pravila podobnosti onemogućila realizaciju ove akcije ili je učinila izuzetno teškom (članak 28., stavak (10) NDICI-Uredbe Globalne Europe).

4.4. Indikativni proračun

	Doprinos EU (iznos u EUR)	Indikativni doprinos treće strane, u EUR
Ishod 1: Specifične i/ili nepredvidive potrebe identificirane i rješavane tijekom procesa europskih integracija BiH, sastavljeno od	8 500 000	N/A
Izravno upravljanje – Nabava –	4 000 000	N/A

¹ www.sanctionsmap.eu Napominjemo da je mapa sankcija IT alat za identifikaciju režima sankcija. Izvor sankcija proizlazi iz pravnih akata objavljenih u Službenom listu (OJ). U slučaju neslaganja između objavljenih pravnih akata i ažuriranja na web-stranici prevladava verzija iz OJ.

ukupni iznos pod odjeljkom Error! Reference not found.2.2		
Izravno upravljanje – Grantovi – ukupni iznos pod odjeljkom 4.2.1	1 500 000	N/A
Neizravno upravljanje sa subjektom kojem je povjeren zadatak (vidi radi usporedbe odjeljak 4.2.3)	3 000 000	N/A
Evaluacija (vidi radi usporedbe odjeljak 5.3)	Bit će obuhvaćeno drugom odlukom	N/A
Revizija/verifikacija rashoda (vidi radi usporedbe odjeljak 6)	Bit će obuhvaćeno drugom odlukom	N/A
Komunikacija i vidljivost (vidi radi usporedbe odjeljak 7)	Bit će obuhvaćeno drugom odlukom	N/A
Nepredviđene situacije	N/A	N/A
Ukupno	8 500 000	0

4.5 Organizacijska postavka i odgovornosti

Glavni institucionalni sudionici koji će biti uključeni u implementaciju Akcije su:

- Direkcija za europske integracije – DEI
- Resorna ministarstva Vijeća ministara Bosne i Hercegovine
- Ministarstvo za europske integracije i međunarodnu suradnju Republike Srpske
- Resorna ministarstva Vlade Republike Srpske
- Odjel za europske integracije i međunarodnu suradnju Brčko distrikta
- Resorni odjeli Vlade Brčko distrikta
- Ured za europske integracije Vlade Federacije Bosne i Hercegovine i županijski koordinatori i tijela za europske integracije
- Federalna i županijska resorna ministarstva, kao i institucije izravne korisnice koje imaju koristi od aktivnosti koje se financiraju iz Akcije.

NIPAC će zahtjeve za EUIF prenijeti Delegaciji EU u Bosni i Hercegovini kako bi bili razmotreni i konačno odobreni, budući da upravljanje EU fondovima u Bosni i Hercegovini funkcionira kroz izravno upravljanje.

U većini ugovora očekuje se da će se uspostaviti upravni odbor čiji će članovi biti predstavnici korisnika sa svih relevantnih razina vlasti i članovi osoblja Delegacije EU.

5. PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE O UČINKU/REZULTATIMA

5.1. Interno praćenje

Interni monitoring će se provoditi kroz sastanke upravnih odbora projekta, tromjesečne preglede implementacije Delegacije EU, provjere na licu mjesta, sastanke s korisnicima i konzultantskim kompanijama/partnerima za provedbu, dok će se eksterni monitoring provoditi kroz monitoring orijentiran na rezultate (ROM).

5.2. Uloge i odgovornosti za prikupljanje podataka, analizu i izvještavanje

Europska komisija će nastaviti pratiti pokazatelje rezultata IPA intervencija u odnosu na pokazatelje okvira učinka IPA III kroz takozvanu godišnju praksu prikupljanja podataka o rezultatima (RDC), koju obavlja ili eksterno tijelo za praćenje (tj. RoM izvođač radova) ili samo osoblje Delegacije EU. Ključni alat koji će se koristiti za ovu aktivnost ostaje matrica logičkog okvira i napredak prema pokazateljima koji su analizirani i prijavljeni.

Partner za provedbu/izvođač intervencije, financirane kroz ovu akciju, uspostaviti će svoj sustav internog praćenja koji će biti uključen u redovito izvještavanje o napretku intervencije Delegaciji EU.

NIPAC će pratiti implementaciju IPA III intervencija putem IPA odbora za monitoring i sektorskog monitoringa i

izvještavati o napretku implementacije IPA III u NIPAC godišnjem izvješću o implementaciji IPA.

Na kraju, ukupan napredak će se pratiti putem sljedećih sredstava: a) sustav praćenja orijentiran na rezultate (ROM); b) samopraćenje korisnika IPA III; c) samonadzor koji obavljaju Delegacije EU; d) zajedničko praćenje od strane Europske komisije (DG NEAR) i korisnika IPA III, pri čemu će usklađenost, koherentnost, djelotvornost, učinkovitost i koordinacija u implementaciji financijske pomoći redovito pratiti Nadzorni odbor IPA III, uz potporu sektorskih sastanaka za praćenje, što će osigurati proces praćenja na razini sektora.

5.3. Evaluacija

S obzirom na prirodu akcije, za ovu akciju ili njene komponente neće biti izvršena srednjoročna i/ili konačna evaluacija.

U slučaju da nije predviđena evaluacija za neke komponente aktivnosti, Komisija može, tijekom implementacije, odlučiti da takvu ocjenu izvrši iz valjano opravdanih razloga, bilo na vlastitu odluku ili na inicijativu partnera.

Usluge evaluacije mogu se ugovoriti na temelju okvirnog ugovora.

Financiranje evaluacije će biti pokriveno drugom mjerom koja predstavlja Odluku o financiranju.

6. REVIZIJA

Ne dovodeći u pitanje obveze koje se primjenjuju na ugovore zaključene za provedbu ove akcije, Komisija može, na temelju procjene rizika, ugovoriti neovisne revizije ili zadatke provjere rashoda za jedan ili više ugovora ili sporazuma.

Predviđeno je da se usluge revizije mogu ugovoriti na temelju okvirnog ugovora.

7. KOMUNIKACIJA I VIDLJIVOST

Vidljivost EU financiranja i komunikacija o ciljevima i utjecaju Akcija su zakonska obveza za sve akcije koje financira EU, kao što je navedeno u važećim zahtjevima za komunikaciju i vidljivost EU.

Konkretno, primatelji sredstava EU moraju potvrditi podrijetlo sredstava EU i osigurati njegovu odgovarajuću vidljivost:

- davanjem izjave u kojoj se na vidljiv način ističe potpora dobivena od EU na svim dokumentima i komunikacijskom materijalu koji se odnosi na implementaciju fondova, uključujući službenu web-stranicu i račune na društvenim mrežama, gdje postoje; i

- promoviranjem akcija i njihovih rezultata pružanjem koherentnih, djelotvornih i proporcionalnih ciljanih informacija višestrukoj publici, uključujući medije.

Mjere vidljivosti i komunikacije će, prema potrebi, provoditi javne uprave (na primjer, koje se odnose na reforme vezane za proračunsku potporu EU), subjekti kojima je povjeren zadatak, izvođači radova i korisnici grantova. Odgovarajuće ugovorne obveze će biti uključene u ugovore o financiranju, ugovore o delegiranju i ugovore o nabavi i grantu.

Mjere će se zasnivati na posebnom planu komunikacije i vidljivosti, koji je uspostavljen i implementiran u skladu sa zahtjevima za komunikaciju i vidljivost EU koji su na snazi. Plan uključuje, između ostalog, komunikacijski narativ i glavne poruke za akciju, prilagođene različitim ciljnim skupinama (zainteresirane strane, civilno društvo, šira javnost, itd.).

Mjere vidljivosti i komunikacije specifične za ovu akciju bit će komplementarne širim komunikacijskim aktivnostima koje izravno sprovode službe Europske komisije i/ili Delegacija EU. Europska komisija i Delegacija EU trebaju biti u potpunosti obaviješteni o planiranju i provedbi specifičnih

aktivnosti vidljivosti i komunikacije, posebice u odnosu na komunikacijski narativ i glavne poruke.

8. ODRŽIVOST

Održivost rezultata ove akcije će se postići kroz povećanu učinkovitost organa vlasti na svim razinama uprave da se bolje nose s procesom EU integracija, provedbom neophodnih reformi, transponiranjem i implementacijom acquisa EU, te djelotvornim programiranjem i implementacijom IPA fondova koji bi pripremili zemlju za ulazak u EU.

Osim toga, visoka razina kontinuirane opredijeljenosti vlasti u Bosni i Hercegovini za nastavak procesa europskih integracija je od najveće važnosti za održavanje rezultata IPA pomoći s obzirom na pridruživanje Bosne i Hercegovine EU.

Izrada strateških dokumenata ili novih zakona/izmjena i dopuna vršit će se uz poštivanje zakonodavstva u BiH, posebice onog koji regulira fiskalne/procjene utjecaja propisa, javne konzultacije, međuresornu koordinaciju. Projekti bi po pravilu trebali započeti pružanjem potpore korisnicima analizom opcija, procjenom regulatornog utjecaja, konceptijskim dokumentima itd. prije nego što im se pruži potpora u izradi nacrtu zakona/amandmana.

Svi pisani proceduralni priručnici ili smjernice razvijeni uz potporu ove akcije bit će dovoljno jednostavni da ih osoblje odgovarajućih organizacija redovito ažurira i mijenja bez dodatne vanjske potpore. Sve razvijene smjernice ili procedure neće biti u suprotnosti s bilo kojom zakonskom odredbom zemlje.

Svaki razvoj ICT-a će poštivati standarde interoperabilnosti u BiH. U slučajevima kada takvi standardi nedostaju, relevantne konzultacije s nadležnim institucijama za IKT na svim razinama vlasti trebale bi biti preduvjet za raspisivanje bilo kakvog tendera.

ANEKS I.4

na Ugovor o financiranju o godišnjem akcijskom planu u korist Bosne i Hercegovine za 2021.

Akcijski dokument za "EU za regionalni razvoj"

1. KRATAK PREGLED

1.1. Tablica sažetka akcija

Naziv	Akcija 04 – EU za regionalni razvoj			
	Godišnji akcijski plan u korist Bosne i Hercegovine za 2021.			
CRIS broj	043-667/4			
Osnovni akt	Financirano u okviru Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA III)			
Zona koja ima koristi od Akcije	Bosna i Hercegovina			
Programski dokument	Programski okvir IPA III			
INFORMACIJE O PRIORITETNIM PODRUČJIMA I SEKTORIMA				
Prozor i tematski prioritet	Prozor 2 – Dobro upravljanje, Usklađivanje s pravnom stečevinom, Dobrosusjedski odnosi i Strateška komunikacija Tematski prioritet 1 – Dobro upravljanje			
Ciljevi održivog razvoja (SDGs)	SDG 11 – Održivi gradovi i zajednice SDG 16 – Mir, pravda i jake institucije SDG 17 – Partnerstvo za ciljeve			
DAC kod(ovi)	151 Vlada i civilno društvo – općenito 15110 Politika javnog sektora i administrativno upravljanje			
Glavni kanal isporuke ¹	Bilateralni			
Oznake (iz obrasca CRIS DAC)	Opći cilj politike	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Razvoj sudjelovanja/ dobro upravljanje	☐	☐	☒
	Pomoć okolišu	☒	☐	☐
	Rodna ravnopravnost i osnaživanje žena i djevojčica	☒	☐	☐
	Razvoj trgovine	☒	☐	☐

¹ <http://www.oecd.org/dac/stats/annex2.htm>.

	Reproduktivno zdravlje, zdravlje majke, novorođenčeta i djeteta	☒	☐	☐	
	Smanjenje rizika od katastrofa	☒	☐	☐	
	Uključivanje osoba s invaliditetom	☒	☐	☐	
	Ishrana	☒	☐	☐	
	Oznake konvencije	RIO	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Biološka raznolikost	☒	☐	☐	
	Borba protiv dezertifikacije	☒	☐	☐	
	Ublažavanje klimatskih promjena	☒	☐	☐	
	Prilagodba klimatskim promjenama	☒	☐	☐	
Interne oznake	Ciljevi politike	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj	
	Digitalizacija	☒	☐	☐	
	Migracija	☒	☐	☐	
	COVID-19	☒	☐	☐	
	Socijalna uključenost i ljudski razvoj	☐	☒	☐	
INFORMACIJE O PRORAČUNU					
Relevantni iznosi	Proračunska linija: 15.020101.01				
	Ukupni troškovi: EUR 2 000 000				
	Ukupan doprinos EU: EUR 2 000 000				
UPRAVLJANJE I PROVEDBA					
Vrsta financiranja i način(i) implementacije	Modalitet projekta Izravno upravljanje putem nabave				
Relevantni prioriteti i najvažnija pitanja iz Ekonomskog i investicijskog plana za Zapadni Balkan	Akcija doprinopsi najvažnijem pitanju – Razvoju ljudskog kapitala				
Krajnji datum za zaključenje Ugovora o financiranju	Najkasnije do 31. prosinca 2022.				
Krajnji datum za zaključivanje ugovora o doprinosu/delegiranju, ugovora o nabavi i grantu	3 godine nakon datuma zaključenja Ugovora o financiranju, s izuzetkom slučajeva navedenih u članku 114(2) Financijske uredbe				
Indikativno operativno razdoblje implementacije	6 godina nakon zaključenja Ugovora o financiranju				
Krajnji datum za implementaciju Ugovora o financiranju (datum do kojeg ovaj program treba opozvati i zatvoriti)	12 godina nakon zaključenja Ugovora o financiranju				

1.2. Sažetak akcije

Akcija će podržati institucije na svim razinama da se što bolje pripreme za preuzimanje obveza iz članstva u EU koje se odnose na poglavlje 22 – Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata. BiH je u ranoj fazi pripreme za ovo poglavlje i nedostaju joj administrativni kapaciteti i znanje za razvoj zdravog i dosljednog strateškog, pravnog i institucionalnog okvira koji omogućava učinkovitu implementaciju regionalne politike EU. Iako postoji određeni broj sektorskih strategija za cijelu zemlju (od kojih neke još uvijek nedostaju), a regije NUTS razine I i II su privremeno definirane, zemlji nedostaje zdrava politika regionalnog razvoja (kao i okvir za praćenje učinka) koji bi omogućio učinkovito

kanaliziranje javnih ulaganja u smjeru smanjenja socio-ekonomskih dispariteta među svojim regijama. Pripreme za Regionalnu politiku EU također zahtijevaju blagovremeno rješavanje makroekonomskih i uvjeta koji omogućuju i praćenje napretka u usklađivanju s pravnim stečevinama EU u drugim relevantnim poglavljima, kao i izgradnju kapaciteta za razvoj i sprovođenje politika u ključnim područjima kohezijske politike. Nadalje, treba uspostaviti plan izgradnje kapaciteta kako bi se osigurale održive i pravovremene pripreme institucija za upravljanje programima u okviru kohezijske politike, ali i potencijalnih korisnika i partnera uključenih u njegovo planiranje i implementaciju.

Akcija predviđa potporu relevantnim institucijama u cilju stvaranja neophodnih preduvjeta za napredak u pripremama BiH za ispunjavanje zahtjeva kohezijske politike, jer će doprinijeti: a) jačanju kapaciteta na svim razinama za bolje razumijevanje regionalne politike EU, kroz osmišljavanje i realizaciju Programa izgradnje kapaciteta; b) stvaranju preduvjeta za zdravo i dosljedno planiranje regionalnog razvoja kao instrumenta za usmjeravanje vlastitih, EU i drugih fondova ka ciljevima kohezijske politike; c) unaprijeđenje planiranja aktivnosti za usklađivanje sa zahtjevima regionalne politike EU kako bi se osigurali koordinirani i pravovremeni naponi svih institucija uključenih u ovaj proces.

2. OBRAZLOŽENJE

2.1. Analiza konteksta

Ponavljajući svoju opredijeljenost i prioritet za napredovanje ka članstvu u EU, BiH je kao potencijalna zemlja kandidatkinja 16. lipnja 2008. godine potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) sa EU, koji je stupio na snagu 1. lipnja 2015. godine; u veljači 2016. godine Bosna i Hercegovina je podnijela zahtjev za članstvo u EU. Nakon odgovora na Upitnik Europske komisije, Komisija je u svibnju 2019. godine usvojila Mišljenje¹ i prateće analitičko izvješće o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u EU².

Posebno je zahtjevan i složen proces pristupanja Europskoj uniji u području kohezijske politike. Ispunjavanje ciljeva članaka 174. i 175. Ugovora o funkcioniranju EU s ciljem osiguravanja socijalne, ekonomske i teritorijalne kohezije između regija EU zahtijeva kapacitete, alate i pripremljenost administracije, ali i korisnika i civilnog društva u velikom broju područja: zdravi pravni i strateški okviri, kao i sposobnost sprovođenja politika u nizu horizontalnih (javne nabave; državna pomoć; financijska kontrola; statistika, itd.) i tematskih područja (MSP, industrija i inovacije; transeuropske mreže, okoliš i klimatske promjene, energija i transport, socijalne politike i ljudski razvoj, itd.); kao i djelotvoran i učinkovit sustav upravljanja i kontrole koji je u stanju ispuniti zahtjeve u programiranju, praćenju, evaluaciji, financijskom upravljanju, kontroli i reviziji. U skladu s prijedlogom kohezijske politike EU nakon 2020. godine, klasteri politike za proces proširenja kao što su resursi, poljoprivreda i kohezija, konkurentnost i inkluzivni rast, zelena agenda i održiva povezanost podjednako su važni u pripremama za ispunjavanje ciljeva regionalne politike. Slično tome, područje reforme javne uprave, a posebice lokalne i regionalne razine u okviru klastera Osnove kritični su u kontekstu kohezijske politike, budući da su regionalne³ i lokalne vlasti najbliže građanima i igraju ključnu

ulogu u pružanju javnih usluga i izgradnji povjerenja u institucije. Oni igraju ključnu ulogu i u upravljanju fondovima EU i implementaciji velikog dijela pravnih stečevina EU nakon pristupanja, uključujući u područjima kao što su: javne nabave, interna kontrola, konkurencija, državna pomoć, komunalne usluge, ruralni razvoj, zapošljavanje i socijalna politika, energijska učinkovitost i okoliš/voda i upravljanje otpadom. Stoga neka pregovaračka poglavlja treba bolje razmotriti kada se zemlje pripremaju za programiranje i upravljanje budućim strukturnim/kohezijskim fondovima, a to su: poglavlje 5, Javne nabave, poglavlje 8, Konkurencija, poglavlje 32, Financijska kontrola, poglavlje 14, Transport, poglavlje 15, Energetika, poglavlje 18, Statistika, poglavlje 21 Transeuropske mreže ili poglavlje 27, Okoliš, itd.

Nadalje, vezano za razvoj administrativnih kapaciteta, iskustvo zemalja koje su nedavno pristupile otkrilo je da njihove institucije koje se bave koordinacijom i implementacijom strukturnih/kohezijskih fondova nisu dovoljno razvile svoje institucionalne kapacitete tijekom pretpripravnog procesa kako bi se učinkovito nosile s izazovima koji su pred njima. Sukladno tome, značajno povećanje razine financiranja i sektorske pokrivenosti u postpristupnom razdoblju stvorilo je apsorpcijski šok na svim razinama, pokazujući važnost boljeg planiranja i pripreme za članstvo u odnosu na regionalnu politiku EU.

U okviru tematskog prioriteta 1 identificirani su sljedeći ključni prioriteti od značaja za predloženu akciju:

-U okviru upravljanja javnim financijama, kao sastavnog dijela reforme javne uprave, ključni prioritet će biti potpora korisnicima IPA III u implementaciji i unaprijeđenju njihovih reformskih strategija kako bi se osigurala fiskalna održivost i dobro upravljanje javnim financijama, kako je primjenjivo u EU. Posebice će se fokusirati na poboljšanje kapaciteta za mobilizaciju domaćih prihoda i **učinkovito upravljanje javnim sredstvima**, uključujući kroz unaprijeđenje administracije prihoda, pouzdanosti proračuna, transparentnosti javnih financija, planiranja javnih investicija, odabira i upravljanja, upravljanja imovinom i obvezama, financijsku strategiju i budžetiranje zasnovano na politici, javne nabave i koncesije, internu kontrolu, računovodstvo i izvještavanje i eksternu reviziju.

-Kvaliteta **upravljanja na nižim razinama** je veoma važna u kontekstu proširenja, jer su regionalne i lokalne vlasti najbliže građanima i igraju ključnu ulogu u pružanju javnih usluga, kao i u izgradnji povjerenja građana u javne institucije. Lokalne samouprave trebaju igrati važniju ulogu u oblikovanju i razvoju društvenog i ekonomskog života na svojim teritorijima, zbližavanju zajednica i pružanju lokalnih rešenja za lokalne probleme. Učinak lokalne uprave i način na koji ona stupa u interakciju s građanima, utjecat će na njihovo ponašanje, kao i na koheziju i povjerenje unutar i među zajednicama; to će legitimizirati napore lokalne uprave i pokrenuti održivi razvoj. Neadekvatna lokalna uprava bi utjecala na sve građane, a posebice na ugrožene, često povećavajući isključenost.

Predložena Akcija je prvi korak ka poboljšanju dizajna i implementacije politike regionalnog razvoja, s ciljem izgradnje kapaciteta na svim razinama upravljanja i postavljanja temelja za definiranje okvira politike regionalnog razvoja. U narednim godinama programiranja IPA-e, predviđeno je da se razviju strategije razvoja širom zemlje i regije na razini NUTS II, osiguravajući koherentan i konzistentan politički okvir, daljnju izgradnju kapaciteta i uspostavljanje sheme financijske potpore regionalnom razvoju koja bi pomogla u implementaciji prioritetnih projekata i akcija.

¹ COM(2019) 261

² SWD(2019) 222

³ „Regija“ u kontekstu ovog AD odnosi se na statističku ekonomsku teritorijalnu jedinicu kako je definirana prema NUTS klasifikaciji i koja se koristi kao osnova za regionalnu politiku EU, bez obzira na administrativno-teritorijalnu organizaciju određenih zemalja.

Izvješća Komisije¹ ističu da je BiH u ranoj fazi priprema za članstvo u poglavlju 22, Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata, posebice ukazujući na potrebu da se:

-Usvoje neriješene strategije širom zemlje u područjima relevantnim za regionalnu politiku EU i osigura učinkovita koordinacija programa prekogranične, transnacionalne i međuregionalne suradnje kao važan korak u pripremi regionalnih razvojnih strategija,

-Ojačaju institucionalni i administrativni kapaciteti u pogledu programiranja, implementacije, praćenja i evaluacije EU fondova.

Nadalje, izvješća navode ključne praznine u relevantnim područjima: pravni okvir; institucionalni okvir; administrativni kapaciteti; programiranje; praćenje i evaluacija; finansijsko upravljanje i kontrola, što je u osnovi potrebe za napredovanjem u izgradnji razumijevanja i znanja o regionalnoj politici EU kako bi se uprava bolje opremila za napredak u relevantnim potpodručjima u okviru ovog poglavlja. Preporuka Pododbora za promet, energetiku, okoliš i regionalni razvoj također poziva na izradu Strategije regionalnog razvoja za cijelu zemlju.

U skladu s ustavnim i zakonskim okvirom, nadležnosti u tematskim područjima od značaja za provedbu regionalne politike imaju centralnu, entitetsku, županijsku i razinu Brčko distrikta BiH. Na državnoj razini ne postoji posebno ministarstvo nadležno za regionalnu politiku; postoje, međutim, ministarstva na državnoj razini koja imaju funkciju koordinacije u tematskim područjima relevantnim za provedbu regionalne politike, kao što su okoliš, energija, transport, konkurentnost, rad i zapošljavanje². Na entitetskoj i kantonalnoj razini postoje ministarstva zadužena za sva ova tematska područja, iako nijedno od njih nije posebno zaduženo za pripremu moguće buduće implementacije strukturnih instrumenata. Što se tiče institucionalnog okvira, Direkcija za europske integracije je odgovorna za koordinaciju planiranja, programiranja i praćenja finansijske pomoći EU u Bosni i Hercegovini, uključujući programiranje IPA i višedržavnih fondova u okviru Investicijskog okvira za Zapadni Balkan (WBIF). Nacionalni IPA koordinator (NIPAC) je direktor Direkcije. Ured NIPAC-a podržava sudjelovanje zemlje u makroregionalnim strategijama i programima EU i koordinira programe prekogranične, transnacionalne i međuregionalne suradnje.

Sustav upravljanja javnim financijama u BiH karakterizira funkcioniranje četiri neovisna proračunska sustava, od kojih svaki ima individualnu praksu za implementaciju svojih proračunskih kalendara. **Strategija reforme upravljanja javnim financijama (PFM)** za cijelu zemlju u BiH tek treba biti razvijena i usvojena kako bi se osigurao zajednički smjer reformi u području upravljanja javnim financijama. Tijekom 2020. godine, vlasti u BiH obvezale su se da će razviti nove strategije upravljanja javnim financijama za razdoblje do 2025. godine. Predviđeno je da se strategija upravljanja javnim financijama za cijelu zemlju pripremi u prvoj polovini 2021. godine. Izazov je i dalje da programe reforme PFM-a na različitim razinama vlasti treba dalje uskladiti s međunarodnim standardima o formulaciji proračuna i procedurama izvršenja, praćenja, transparentnosti proračunskih podataka i predviđanja. Potrebne su daljnje reforme u vezi s upravljanjem javnim

financijama u internoj reviziji i kontroli, rješavanju zaostalih plaćanja i boljem upravljanju javnim investicijama, kao i transparentnost proračuna.

Ključni indikatori stupnja ekonomskog razvoja ukazuju na zaostajanje BiH za državama članicama EU, npr. njen BDP po glavi stanovnika je samo jedna trećina prosjeka EU, privatni sektor zapošljava samo 15 % aktivne radne snage, što predstavlja samo 65 % BDP-a; strane izravne investicije se smanjuju, socijalna davanja su relativno visoka, a administrativne procedure za poduzeća suviše složene, blagovremene i skupe. U tom kontekstu, BiH treba pojačati svoje pripreme u smislu strateških, pravnih i administrativnih kapaciteta za napredak u ispunjavanju ciljeva socio-ekonomske i teritorijalne kohezije.

2.2. Analiza problema po područjima potpore

PODRUČJE POTPORE br. 1: Dobro upravljanje – regionalni razvoj

Kratka analiza problema

1. Kao što je navedeno i u Izvješću Komisije za Bosnu i Hercegovinu 2021.³, još uvijek treba riješiti nedostatke u administrativnim kapacitetima u ključnim institucijama koje upravljaju fondovima EU. Ljudske resurse treba dalje razvijati kroz relevantne obuke. Potrebno je unaprijediti kapacitete za programiranje i upravljanje pretpristupnim fondovima EU i uvođenje kohezijske politike. Sustavni plan, kao što je mapa puta za sustav upravljanja i kontrole koji će pomoći u pripremi administrativnih kapaciteta za implementaciju regionalne politike EU trebalo bi izraditi već sada, kako bi se izbjegao šok apsorpcije u kasnijoj fazi. Uloga NIPAC-a kao glavnog koordinatora i EU kontaktočke za upravljanje EU fondovima treba biti ojačana.

Bosna i Hercegovina je imala koristi od IPA programa u okviru finansijskih perspektiva 2007. – 2013., 2014. – 2020. i u fazi je planiranja korištenja sredstava IPA III u tekućoj finansijskoj perspektivi. Dok su se akcijski programi do sada provodili pod centraliziranim/izravnm upravljanjem, postojale su inicijative i aktivnosti za uvođenje decentraliziranog/neizravnog upravljanja IPA-om, međutim, taj proces je prekinut⁴. BiH je također imala koristi od programa prekogranične i teritorijalne suradnje, kao i od višedržavnih IPA programa, uključujući Investicijski okvir za Zapadni Balkan. Finansijska potpora EU varira od institucije do institucije, kao i stručnost osoblja i iskustvo u upravljanju, javnim nabavama, evaluaciji, finansijskom praćenju i kontroli sredstava. Vlasti su nastavile imati koristi od brojnih mogućnosti obuke, uključujući izgradnju svojih kapaciteta kroz različite projekte koje financira EU, međutim, specijalizirane kompetencije i specifično sektorsko znanje su ograničeni i potrebno ih je razviti u većini institucija. Treba napomenuti da su se mogućnosti obuke uglavnom odnosile na IPA, međutim, nije pružena potpora za razvoj kapaciteta za kohezijsku politiku.

³ SWD(2021) 291 završni /2

⁴ BiH je započela pripreme za uspostavljanje neizravnog/decentraliziranog sustava za IPA 2007. – 2013. uspostavljanjem osnovnih funkcija i struktura koje je ovaj sustav zahtijevao, i to: (1) Odluka o imenovanju Nacionalnog koordinatora za pomoć EU (NAC); (2) Odluka o osnivanju Centralne jedinice za financiranje i ugovaranje u okviru DIS sustava za upravljanje programima EU u BiH; (3) Odluka o osnivanju Nacionalnog fonda; (4) Odluka o davanju suglasnosti za imenovanje NAO-a; (5) Odluka o davanju suglasnosti za imenovanje službenika za ovjeravanje programa (PAO) „Službeni glasnik“, br. 26/06; (6) Odluka o osnivanju NIPAC-a; (7) Odluka o imenovanju NIPAC-a; (8) Odluka o osnivanju NAO-a; Odluka o imenovanju NAO-a, „Službeni glasnik“, br. 62/10.

¹ Izvješće o Bosni i Hercegovini 2021. koje prati Saopćenje Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom ekonomskom i socijalnom komitetu i Komitetu regija; Analitičko izvješće za svibanj 2019.

² Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, članovi koji se odnose na nadležnosti MVTEO-a, MCP-a, MKP-a.

Nedostatak kapaciteta za kohezijsku politiku onemogućava napredak u pripremama u poglavlju 22 i rješavanje ostalih identificiranih nedostataka kao što su:

-Završetak Nomenklature statističkih teritorijalnih jedinica. Naime, dok je definirano da država u cjelini predstavlja NUTS I razinu, a Federacija Bosne i Hercegovine, Republika Srpska i Brčko distrikt čine NUTS II razinu, NUTS II regije su samo privremeno definirane i prihvaćene od strane Europske komisije, dok Bosna i Hercegovina ne finalizira i usuglasi cjelokupnu klasifikaciju da uključi i definiciju NUTS III razine. Regionalnu statistiku i socio-ekonomsku analitičku osnovu treba poboljšati kako bi se osigurala konzistentnost i osigurala čvrsta osnova za učinkovito planiranje regionalnog razvoja.

-Usvajanje zakonskog okvira za upravljanje strukturnim i kohezijskim fondovima, kao i usklađivanje zakonskog okvira u relevantnim tematskim područjima. Pravilna alokacija i implementacija budućih strukturnih fondova EU moguća je tek nakon što se ključni dijelovi pravne stečevine EU prenese u sva poglavlja relevantna za kohezijsku politiku EU. Relevantni zakoni o proračunu dozvoljavaju i fleksibilnost i višegodišnje budžetiranje, ali višegodišnji programi moraju biti uključeni na sveobuhvatniji način u proračune entiteta i konzistentnije na svim administrativnim razinama.

-Unaprjeđenje institucionalnog uređenja i kapaciteta za praćenje i evaluaciju programa javnih investicija, financiranih iz vlastitih sredstava, IPA, kredita, JPP i drugih izvora. U ministarstvima financija u BiH na državnoj, entitetskoj i razini Brčko distrikta postoje organizacijske jedinice koje se bave javnim investicijama s određenim iskustvom. Podržali su ih EU i drugi donatori da poboljšaju svoje kapacitete. Kako bi se unaprijedilo praćenje i evaluacija investicijskih programa, potrebno je analizirati postignute rezultate i institucionalne aranžmane u svjetlu buduće kohezijske politike na svim razinama vlasti i dati preporuke za njihovo unaprjeđenje. Odjel za praćenje i evaluaciju u okviru Ureda NIPAC-a, odgovoran za cjelokupnu koordinaciju aktivnosti praćenja IPA-e, nema dovoljno kapaciteta i iskustva, dok trenutno ne postoje konkretni planovi za izgradnju takvih kapaciteta na državnoj razini i stvaranje učinkovitog sustava koji bi mogao predstavljati osnovu za praćenje i evaluaciju budućih programa kohezijske politike¹. Razvoj kapaciteta NIPAC Ureda za koordinaciju aktivnosti monitoringa bit će podržan u okviru aktualnog projekta tehničke pomoći EU za IPA. Osim Ureda NIPAC-a, kapaciteti drugih korisnih institucija u BiH su također nedovoljni i treba ih ojačati u skladu s njihovim specifičnim ulogama i odgovornostima u sustavu praćenja, evaluacije i izvještavanja, koje tek treba uspostaviti.

-Razvoj dobrog sustava financijskog upravljanja, kontrole i revizije za EU fondove.

2. Nema napretka u pripremi regionalnih razvojnih strategija ili politika koje služe kao osnova za planiranje investicija u pravcu smanjenja socio-ekonomskih i teritorijalnih dispariteta. Bosna i Hercegovina je usvojila strategije za cijelu zemlju² uključujući prioritete na državnoj, entitetskoj i razini Brčko distrikta u nekim područjima relevantnim za kohezijsku politiku, odnosno transport (2016.), aproksimacija propisa u području okoliša (2017.), prilagodba klimatskim promjenama i razvoj niske emisije (2013.), politika

razvoja informacijskog društva i povezani akcijski plan (2017.), Okvirna energetska strategija (2018.), Strategija reforme javne uprave (2020.), Okvirni strateški plan za ruralni razvoj (2018.), Gender akcijski plan (2018). Revidirana strategija za implementaciju Aneksa VII. Dejtonskog mirovnog sporazuma je na snazi, dok sektorsko planiranje u cijeloj zemlji i strateški dokumenti o socijalnoj inkluziji, ljudskim pravima, antidiskriminaciji, upravljanju javnim financijama, zapošljavanju, obrazovanju i konkurentnosti MSP-a nisu usvojeni.

Posebice, horizontalne strategije koje obuhvaćaju različite sektore uključuju Zajedničku agendu socio-ekonomskih reformi, Strateški okvir za BiH i Program ekonomskih reformi koji se ažurira svake godine na trogodišnjoj bazi. Međutim, kvaliteta i konzistentnost strategija treba poboljšati, posebice kako bi se uskladili sa zahtjevima regionalne politike EU koja omogućava mjerenje, planiranje i konačno smanjenje regionalnih razlika između regija BiH i država članica EU. Nedostaje zdrava politika regionalnog razvoja u cijeloj zemlji (i dosljedne politike regionalnog razvoja u BiH), s pratećom institucionalnom strukturom i okvirom za praćenje učinka, koji bi omogućili učinkovito kanaliziranje javnih investicija i napredak ka ispunjavanju društvenih, ekonomskih i teritorijalnih ciljeva kohezije. Posebice treba osigurati učinkovitu koordinaciju između razina vlasti u pripremi i implementaciji relevantnih sektorskih strateških i planskih dokumenata, čime se poboljšava proces prioritizacije planiranih intervencija u kontekstu programiranja EU fondova.

Opis glavnih sudionika

Dok je ključni korisnik kao koordinator Direkcija za europske integracije BiH (DEI), ključni korisnici uključuju DEI, Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine (MFT BiH), Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine (MVTEO), Ministarstvo za europske integracije i međunarodnu suradnju Republike Srpske (MEIO RS), Ured za europske integracije Vlade Federacije Bosne i Hercegovine i Odjel za europske integracije i međunarodnu suradnju Brčko distrikta BiH.

Ostali korisnici aktivnosti uključuju relevantne institucije na centralnoj, entitetskoj, županijskoj i razini Brčko distrikta BiH, posebice statističke urede na državnoj i entitetskoj razini, ministarstva financija i institucije zadužene za programiranje i praćenje EI i IPA-e³, kao i organizacije civilnog društva u BiH. Precizna identifikacija institucija koje će biti uključene u aktivnosti kao što su konzultacije o pripremi dokumenata i/ili aktivnosti izgradnje kapaciteta vršit će se tijekom implementacije Akcije.

DEI ima jedinstvenu ulogu u koordinaciji procesa EU integracija i korištenja financijske pomoći EU u BiH, kao i osnovnih kapaciteta i iskustva u izgradnji kapaciteta, planiranju pomoći EU, programiranju, praćenju i izvještavanju, partnerstvu s civilnim društvom i upravljanju složenim međuinstitucionalnim konzultativnim mehanizmima i procesima.

MFT BiH je, između ostalog, odgovoran za ukupnu makroekonomsku stabilnost, financijsko planiranje na centralnoj razini BiH, sustav interne kontrole uključujući Centralnu harmonizacijsku jedinicu, te je imenovan za funkcije NAO-a i CFCU-a za pretpristupne fondove pod decentraliziranim/neizravnim upravljanjem, međutim, sustav

¹ Izvor: Analitičko izvješće Komisije o BiH za 2019.

² Izvješće Komisije za BiH 2020. daje preporuku za poglavlje 22 da usvoji strategije za cijelu zemlju u područjima relevantnim za regionalnu politiku.

³ Županijski uredi za EU integracije (ili u nekim županijama EU koordinatori) su vladine institucije koje imaju koordinirajuću ulogu u provođenju aktivnosti i obveza koje proizlaze iz procesa EU, integracija uključujući koordinaciju implementacije i programiranja IPA i drugih EU programa na kantonalnoj razini.

nikada nije bio formalno akreditiran i operativan. Od 2011. godine u Ministarstvu financija i trezora BiH postoji kontrolno tijelo prve razine zaduženo za verifikaciju i certifikaciju rashoda za bh. partnere u Interreg i CBC programima.

MVTEO je, između ostalog, nadležan za vanjskotrgovinsku politiku i carinsko tarifnu politiku BiH; Poslovno okruženje, jedinstven ekonomski prostor; Razvoj i promocija poduzetništva; Konkurencija; zadatci i dužnosti iz nadležnosti države BiH, uključujući definiranje politika i osnovnih principa, koordinaciju aktivnosti i konsolidaciju entitetskih planova s onima međunarodnih institucija u sljedećim područjima: poljoprivreda; energija; zaštita okoliša i korištenje prirodnih resursa; i turizam. MVTEO je koordinirao i pripremu prijedloga NUTS regija. Kao institucija zadužena za koordinaciju aktivnosti u nizu tematskih područja relevantnih za ciljeve kohezijske politike, MVTEO je ključni partner u izradi strategije regionalnog razvoja cijele zemlje.

Navedena institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine, Republici Srpskoj i Brčko distriktu Bosne i Hercegovine koordinira poslove procesa europskih integracija i korištenja pomoći EU u odnosu na njihovu administrativnu razinu. Osim toga, deset županijskih vlada u Federaciji Bosne i Hercegovine su sve imenovala koordinate za EU integracije, dok su pojedine županijske vlade uspostavile posebne jedinice za europske integracije.

Komplementarnost s nacionalnim strategijama

Ne postoji strategija regionalnog razvoja za cijelu zemlju niti strategije regionalnog razvoja na razini NUTS-a. Akcija ima za cilj stvaranje preduvjeta za učinkovito planiranje politike u ovom području. Uzet će u obzir postojeći strateški okvir, posebice Zajedničku agendu socio-ekonomskih reformi za 2019. – 2022., Strateški okvir za BiH i Program ekonomskih reformi 2021. – 2023. Daljnja razrada je u dijelu 2.3.

2.3. Relevantnost i komplementarnost sa strategijama koje podržavaju ključni nacionalni sudionici

Nedostaje zdrava politika regionalnog razvoja širom zemlje, s pratećom institucionalnom strukturom i okvirom za praćenje učinka koji bi omogućio učinkovito kanaliziranje javnih investicija i napredak ka ispunjavanju ciljeva socijalne, ekonomske i teritorijalne kohezije. Naročito treba osigurati učinkovitu koordinaciju između razina vlasti u pripremi i implementaciji relevantnih sektorskih strateških i planskih dokumenata, čime bi se unaprijedio proces određivanja prioriteta planiranih intervencija u kontekstu programiranja EU fondova. Upravo je predviđena akcija za rješavanje ovog problema kroz potporu stvaranju preduvjeta za strateško planiranje regionalnog razvoja – posebice definiranje regija na NUTS razinama i osiguravanje konzistentnosti statističke i analitičke osnove.

Postojeće horizontalne strategije koje treba uzeti u obzir uključuju Zajedničku agendu socio-ekonomskih reformi, Strateški okvir za BiH i Program ekonomskih reformi koji se ažurira svake godine na trogodišnjoj osnovi.

Zajednička agenda socio-ekonomskih reformi za razdoblje 2019. – 2022. ističe pristupanje EU kao ključni strateški prioritet i identificira ključne reformske ciljeve u sljedećim područjima: održiv i ubrzan ekonomski rast, povećana konkurentnost i poboljšano poslovno okruženje; depolitizacija, poboljšana održivost i učinkovitost javnih poduzeća; poboljšana kvaliteta zdravstvenog sustava; poboljšane mogućnosti za mlade, žene i druge ugrožene skupine.

Strateški okvir za BiH izdvojio je set konkretnih ciljeva koji se odnose na makroekonomsku stabilnost, daljnji razvoj konkurentnog gospodarskog okruženja, jačanje ljudskih

resursa, unaprijeđenje industrijske konkurentnosti, uravnotežen regionalni razvoj, unaprijeđenje upravljanja okolišem uz povećanje otpornosti na klimatske promjene, povećanje mogućnosti zapošljavanja koje su izravno povezane s održivim rastom i unaprijeđenjem konkurentnosti kao specifičnog cilja TP1. Dalje, strateški okvir je identificirao niz razvojnih područja i ciljeva kao što su integrirani rast – promocija regionalne trgovine i zajedničkih investicija; pametan rast – predstavlja inovaciju, digitalizaciju i mobilnost mladih ljudi; održivi rast – uravnotežen regionalni razvoj i poboljšana učinkovitost i održivost; inkluzivni rast – povećanje zaposlenosti, razvoj vještina i upravljanje rastom koji povećavaju kapacitet administracije u primjeni principa dobrog upravljanja na svim razinama vlasti. Dakle, sve nabrojano je usklađeno s općim ciljem u okviru Prozora 2 – promocija dobrog upravljanja, najboljih praksi i standarda EU, kao i vrijednosti EU.

Program ekonomskih reformi 2021. – 2023. kao kontinuirani program sadrži srednjoročni okvir makroekonomske i fiskalne politike, uključujući fiskalne mjere i sveobuhvatni program strukturnih reformi za poboljšanje rasta i konkurentnosti zemlje, što u velikoj mjeri ispunjava specifične ciljeve W2 i TP1. Nadalje, ERP 2021. – 2023. sadrži 18 strukturnih reformi koje će pomoći zemlji da prevaziđe mnoge strukturne slabosti, neučinkovita i kruta tržišta, nisku produktivnost, ograničen pristup financijama, složeno regulatorno okruženje, što zemlju vodi do niske konkurentnosti i visoke nezaposlenosti. Strukturne mjere konstituirane u ERP-u BiH će doprinijeti jačanju ekonomskog upravljanja u BiH, a samim tim i održivom rastu i poboljšanju konkurentnosti.

2.4. Relevantnost i komplementarnost s politikom EU i pomoći EU i drugih donatora

Opći cilj pomoći EU je promoviranje dobrog upravljanja, povećanje usklađenosti s vrijednostima Unije i njihovo usklađivanje s pravilima, standardima i praksama Unije u relevantnim područjima. U okviru tematskog prioriteta 1 identificirani su sljedeći ključni prioriteti od značaja za predloženu akciju:

-U okviru upravljanja javnim financijama, kao sastavnog dijela reforme javne uprave, ključni prioritet će biti potpora korisnicima IPA III da implementiraju i unaprijede svoje reformske strategije kako bi se osigurala fiskalna održivost i dobro upravljanje javnim financijama kako je primjenjivo u EU. Posebice će se fokusirati na poboljšanje kapaciteta za mobilizaciju domaćih prihoda i **učinkovito upravljanje javnim sredstvima**, uključujući kroz unaprijeđenje administracije prihoda, pouzdanosti proračuna, transparentnosti javnih financija, planiranja javnih investicija, odabira i upravljanja, upravljanja imovinom i obvezama, fiskalne strategije i budžetiranja zasnovanog na politici, javne nabave i koncesije, internu kontrolu, računovodstvo i izvještavanje i eksternu reviziju.

-Kvaliteta **upravljanja na nižim razinama** je vrlo važna u kontekstu proširenja, jer su regionalne i lokalne vlasti najbliže građanima i igraju ključnu ulogu u pružanju javnih usluga, kao i u izgradnji povjerenja građana u javne institucije. Lokalna razina je mjesto na kojem se ostvaruje izravna demokracija i građansko predstavljanje, na kojem se pružaju usluge i na kojem se odvija društveni i ekonomski razvoj. Lokalne samouprave bi trebale igrati važniju ulogu u oblikovanju i razvoju društvenog i ekonomskog života na svojim teritorijima, zbližavanju zajednica i pružanju lokalnih rješenja za lokalne probleme. Učinak lokalne uprave i način na koji ona komunicira s građanima, utjecat će na njihovo ponašanje, kao i na koheziju i povjerenje unutar i među zajednicama; time će se

legitimizirati naponi lokalne uprave i pokrenuti održivi razvoj. Neadekvatna lokalna uprava bi utjecala na sve građane, a naročito na ugrožene, često povećavajući isključenost.

Planirani utjecaj je da se pomogne sveukupnoj pripremljenosti za preuzimanje obveza iz članstva, dok će specifični ciljevi doprinijeti jačanju kapaciteta, analitičkoj i statističkoj osnovi za regionalnu politiku kao glavnu investicijsku politiku EU koja osigurava održiv i inkluzivan rast i smanjenje dispariteta među regijama. Tako će sve razine upravljanja biti bolje opremljene i osposobljene da razumiju, oblikuju i implementiraju ciljeve socijalne i ekonomske politike usklađene s ciljevima EU.

Članak 110. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih država članica i Bosne i Hercegovine predviđa da će strane nastojati jačati regionalnu i lokalnu razvojnu suradnju, s ciljem doprinosa ekonomskom razvoju i smanjenja regionalnih neravnoteža. Posebna pozornost će se posvetiti prekograničnoj, transnacionalnoj i međuregionalnoj suradnji. Suradnja će voditi računa o prioritetima *acquisa* EU u području regionalnog razvoja.

Analitičko izvješće Komisije 2019. uz dokument Mišljenje Komisije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Europskoj uniji navodi se da Bosna i Hercegovina nema dovoljne administrativne kapacitete da se nosi sa zahtjevima regionalne politike EU.

Kako je navedeno u dijelu **Analiza problema, Izvješće Komisije za Bosnu i Hercegovinu 2021.** ukazuje na to da je Bosna i Hercegovina i dalje u ranoj fazi priprema u području regionalne politike.

2.5. Naučene lekcije i veze s prethodnom financijskom pomoći

EU je u proteklom razdoblju podržala vlasti u izvršavanju zadataka programiranja i koordinacije IPA-e. Relevantna prethodna pomoć EU uključuje tehničku pomoć i okvirne ugovore koji podržavaju Ured NIPAC-a i druge relevantne institucije u planiranju, programiranju i izgradnji kapaciteta za korištenje IPA-e, uglavnom usmjerene na izravnu potporu razvoju programskih dokumenata (Sektorski planski dokumenti, Akcijski i Projektni dokumenti/Dokumenti), ali i uvođenje procedura programiranja, unaprijeđenje međuinstitucionalne strukture i komunikacije; racionalizaciju i jačanje izgradnje kapaciteta i specijalizacije znanja u cijeloj administraciji. Takvi projekti uključuju između ostalog: Potporu programiranju IPA 2019. – 2020. u Bosni i Hercegovini preko FwC-a, Potporu NIPAC-u u programiranju IPA II putem ugovora o uslugama, Potporu Bosni i Hercegovini za pripremu sektorskog planiranja IPA-e, Dokumenti 2016. – 2017. preko FwC-a Potporu Bosni i Hercegovini za IPA II programiranje, preko FwC-a (SPD priprema i programiranje IPA 2015), Potporu Bosni i Hercegovini za IPA II pripreme preko FwC-a (programiranje IPA 2014). Pored toga, Ured NIPAC-a i druge relevantne institucije podržane su kroz okvirni ugovor koji financira EU Potpora Uredu NIPAC-a u uspostavljanju okvira Nacionalnog investicijskog odbora (NIC) u Bosni i Hercegovini.

Nadalje, EU je podržala pripreme za uvođenje neizravnog/decentraliziranog sustava za upravljanje IPA fondovima (IPA 2007. – 2013.) uspostavljanjem osnovnih funkcija i struktura koje je ovaj sustav zahtijevao. Međutim, taj proces je prekinut. Naime, uz tehničku pomoć EU, usvojen je pravni okvir na temelju kojeg su uspostavljene DIS strukture u Ministarstvu financija i trezora BiH; za novoprimiti kadar je održana ključna obuka iz područja računovodstva, javnih nabava, javnih financija, financijskog praćenja, izvještavanja,

interne kontrole i revizije, s ciljem da uspostavljeni organi postupno preuzmu obveze ugovaranja i financijske implementacije i kontrole u skladu s planiranim napretkom iz DIS Mape puta. Ministarstvo financija i trezora BiH je dalje uspostavilo funkciju prve razine kontrole i obavlja funkciju kontrolnog tijela u IPA programima prekogranične i EU transnacionalne suradnje koji se provode u zajedničkom i neizravnom sustavu upravljanja.

Multilateralni i bilateralni donatori pružili su potporu relevantnu za akciju proteklih godina. Nekoliko tekućih projekata obuhvaća širi portfelj UNDP-a za lokalnu upravu i lokalni razvoj, nudeći integriranu potporu lokalnim i županijskim vlastima u područjima strateškog planiranja i operacionalizacije i implementacije strategija; lokalnih javnih financija i upravljanja imovinom; unaprijeđenja i modernizacije javnih usluga i javne infrastrukture; ekonomskog razvoja i otvaranja novih radnih mjesta; razvoja turizma; održivog urbanog razvoja; energijske učinkovitosti; smanjenja rizika od katastrofa; sudjelovanja građana i angažiranja u javnim poslovima; jačanja interakcije između lokalnih vlasti i civilnog društva. Ukupni opseg financijskih sredstava za ovaj portfelj iznosi oko 77 milijuna USD za narednih 5 godina, koje su osigurali Vlada Švicarske, Vlada Švedske, EU, Vlada Norveške, UNDP, vlade itd. Vlada i UNDP su kroz Projekt integriranog lokalnog razvoja (ILDLP) pružili potporu u oba bh. entiteta za uspostavljanje Financijskog mehanizma za potporu lokalnom razvoju. Ovi mehanizmi su uspostavljeni na entitetskoj razini s ciljem da se izgrade kapaciteti vlasti na entitetskim i lokalnim razinama u BiH za pripremu i realizaciju projekata, u skladu sa standardima koji se primjenjuju za strukturne i investicijske fondove EU.

3. OPIS AKCIJE

3.1. Planirani rezultati i logika intervencije (opisivanje uzročne veze između utjecaja, ishoda i rezultata i uključujući pretpostavke)

Očekivani učinak akcije je pomoć u pripremi BiH za preuzimanje obveza iz članstva u EU, posebice u poglavlju 22 – Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata. S obzirom na gore navedene probleme i praznine koji se uglavnom odnose na nedostatak administrativnih kapaciteta za kohezijsku politiku, kao i na zdrav strateški okvir za regionalni razvoj, očekuje se da će intervencije koje se bave ovim pitanjima pozitivno utjecati na ukupnu sposobnost administracije na svim razinama vlasti u BiH da planira, implementira i napreduje u stupnju pripremljenosti u ovom poglavlju. Poboljšano znanje i kapaciteti administracije na svim razinama, kao i partnera uključenih u proces, ključni je preduvjet za napredak u ispunjavanju zahtjeva kohezijske politike. Dakle, planirani ishodi uključuju:

1. Povećanu razinu znanja i razumijevanja o Regionalnoj politici EU na svim razinama upravljanja i civilnog društva;

2. Poboljšani preduvjeti za dobro planiranje regionalnog razvoja;

3. Poboljšano planiranje za ispunjavanje zahtjeva Regionalne politike EU.

Međusobna veza između ishoda 1 i ishoda 2 i 3 je primjetna, s obzirom na to da je poboljšana razina razumijevanja i poznavanja zahtjeva regionalne politike EU preduvjet za pripreme aktivnosti razvoja strategije u području regionalnog razvoja, kao i ispunjavanje zahtjevima kohezijske politike. Stoga je od ključne važnosti pažljivo osmisliti i planirati intervencije izgradnje kapaciteta za sve relevantne institucije s različitih razina vlasti, kao i za druge sudionike, kako bi se postigao maksimalan učinak u provođenju aktivnosti predviđenih u okviru ishoda 2 i 3.

Poboljšanje statističke i analitičke osnove (uključujući definiciju NUTS regije) pomoći će u razvoju zdravog strateškog okvira za kohezijsku politiku, omogućujući da se nacionalno investicijsko financiranje, IPA i drugi instrumenti donatora i finansijskih institucija pravilno usmjere ka smanjenju regionalnih dispariteta i postizanju inkluzivnog i pametnog rasta i bolje povezane regije. Paralelno s boljim finansijskim upravljanjem, praćenjem učinka i partnerstvom sa zainteresiranim stranama, poboljšat će se ukupni kapaciteti i spremnost za regionalnu politiku EU. To predviđa odgovarajuće podatke i analitičke alate za donošenje odluka zasnovanih na dokazima, ali i višegodišnje finansijsko planiranje neophodno za dopunu investicijske politike EU i strateškog okvira i politike kao osnove za buduće planiranje i programiranje strukturnih i kohezijskih fondova.

Proces pristupanja EU će sve više zahtijevati da Bosna i Hercegovina unaprijedi kapacitete javne uprave na svim razinama vlasti, kako u smislu razvoja adekvatnih institucionalnih struktura, tako i osiguravanja dovoljnog broja kvalificiranih i kompetentnih državnih službenika i stručnjaka. Dok je DEI ključna institucija kojoj je povjerena koordinacija planiranja, programiranja, praćenja i evaluacije EU fondova za zemlju, brojne druge institucije na svim razinama upravljanja imaju ulogu u ovom procesu u skladu sa svojim nadležnostima. Uspostavljene strukture i kapaciteti za upravljanje pretprijetnim finansijskim instrumentima na svim razinama vlasti u BiH predstavljaju srž kapaciteta koje treba dalje razvijati i angažirati u pripremama za regionalnu politiku EU u okviru poglavlja 22, kao i relevantne institucije zadužene za različite horizontalne i tematske politike relevantne za kohezijsku politiku.

Potrebno je poboljšati razinu znanja i razumijevanja regionalne politike EU kako bi se imalo dobro planiranje akcija za napredovanje u pripremama za usklađivanje i implementaciju acquisa EU u ovom području. Postoji potreba da se osigura izgradnja kapaciteta i potpora administrativnom razvoju javnih institucija na svim razinama vlasti, kao i šireg društva, da bi se razvili osnovni kapaciteti za planiranje, implementaciju i praćenje napretka u ispunjavanju zahtjeva regionalne politike.

S obzirom na to da je ukupni planirani učinak akcije pružiti pomoć u pripremi BiH za preuzimanje obveza iz članstva u EU, posebice u poglavlju 22, osnovna pretpostavka je da će, ako se unaprijede kapaciteti i znanje o regionalnoj politici EU na svim razinama, stvore preduvjeti za pripremu snažnog strateškog okvira za regionalni razvoj i izradi mapa puta u kojoj su navedeni ključni koraci, odgovornosti i vremenski okvir za napredak ka ispunjavanju zahtjeva Regionalne politike, BiH imati ključne preduvjete za postizanje željenog učinka. Ovo, naravno, imajući u vidu da su ključne identificirane pretpostavke točne, posebno politička posvećenost procesu europskih integracija, kao i dobra međuinstitucionalna suradnja i posvećenost.

Kako bi se kapaciteti smatrali poboljšanim, potrebno je uspostaviti strukturiran, koordiniran i djelotvoran Program izgradnje kapaciteta, kako bi relevantne institucije na svim razinama na odgovarajući način iskoristile znanje i bile opremljene tako da aktivno i učinkovito doprinesu usklađivanju s regionalnom politikom EU. To uključuje, s jedne strane, institucije koje će biti dio sustava upravljanja i kontrole strukturnih i kohezijskih fondova, kao i potencijalne korisnike – sektorske institucije zadužene za kreiranje i implementaciju relevantnih politika, ali i organizacije civilnog društva koje doprinose kao partneri u konzultativnom procesu.

Program izgradnje kapaciteta ima dvostruku svrhu:

- Pripremiti institucije i partnerske organizacije za proces pristupnih pregovora i preuzimanje obveza iz regionalne politike EU;

- Pripremiti kreatore politika i implementatore za učinkovito planiranje i praćenje regionalnog razvoja, sposobnih da ispune ključne ciljeve regionalne politike (pametnije, zelenije, povezanije, društvenije i s Europom bližom građanima, istovremeno osiguravajući smanjenje dispariteta između svojih regija).

Akcija tako predviđa tri ishoda:

- a) Ojačani kapaciteti na svim razinama radi boljeg razumijevanja regionalne politike EU i djelotvornog uključivanja u sve druge predviđene aktivnosti, kroz osmišljavanje i realizaciju Programa izgradnje kapaciteta;

- b) Stvoreni preduvjeti za zdravo i dosljedno strateško planiranje regionalnog razvoja kao instrumenta za usmjeravanje vlastitih, EU i drugih fondova ka ciljevima kohezijske politike;

- c) Unaprijeđeno planiranje aktivnosti u cilju ispunjavanja zahtjeva regionalne politike kako bi se osigurao koordiniran i blagovremen rad svih institucija uključenih u ovaj proces. Ova će akcija prije svega pomoći Bosni i Hercegovini da pojednostavi svoje aktivnosti i prati napredak ka ispunjavanju zahtjeva kohezijske politike (uključujući sva relevantna poglavlja acquisa EU).

Dok su rezultati projekta osmišljeni tako da budu specifični i izvodljivi uz pruženu tehničku pomoć, da bi se rezultati postigli, potrebno je aktivno sudjelovanje i posvećenost relevantnih institucija, kao i politički dogovor i posvećenost usvajanju i nastavku implementacije ključnih rezultata: Program izgradnje kapaciteta za poglavlje 22; analiza i preporuke u vezi s definiranjem NUTS regija i Smjernice za pripremu regionalnih razvojnih strategija; preporuke koje proizlaze iz analize okvira za mjerenje učinka i dostupnosti podataka; Mapa puta za preuzimanje obveza u poglavlju 22.

3.2. Indikativni tip aktivnosti

Ishod 1. Unaprijeđeni kapaciteti relevantnih institucija i organizacija na svim razinama upravljanja za kohezijsku politiku EU

Rezultat 1.1 Razvoj programa izgradnje kapaciteta za regionalnu politiku EU (tehnička pomoć)

Program izgradnje kapaciteta će biti razvijen kako bi se osiguralo pravovremeno i kvalitetno planiranje i izvođenje aktivnosti izgradnje kapaciteta za institucije (potencijalni budući dijelovi Sustava upravljanja i kontrole kohezijske politike), korisnike i partnere/organizacije civilnog društva, kao institucije i organizacije koje će biti uključene u pripremama u skladu s poglavljem 22. Razvoj i isporuka CB programa će uključivati:

- Uvodni modul u kohezijsku politiku EU, uključujući posebne module o ciljevima i pravilima strukturnog i kohezijskog fonda; institucionalni aspekti i sustav upravljanja i kontrole; Kodeks ponašanja o partnerstvu i upravljanju na više razina; praćenje i evaluacija u okviru kohezijske politike.

- Uvođenje pristupnih pregovora u poglavlje 22, uključujući strukturu i sadržaj pregovora, organizaciju i pitanja upravljanja, razmjenu iskustava i lekcija naučenih od drugih državnih pristupnika. Obuka bi posebno trebala pomoći u izgradnji kapaciteta za učinkovito angažiranje institucija u razvoju Mapa puta za ispunjavanje zahtjeva kohezijske politike.

Razvoj CB programa i njegova realizacija će uzeti u obzir sljedeće: zahtjeve postojećeg pravnog okvira EU i ključne principe za implementaciju kohezijske politike; relevantne horizontalne politike Unije i acquisa EU (npr. javne nabave, državna pomoć, finansijska kontrola, sektorske politike); iskustva zemalja članica koje su nedavno pristupile, posebno

Hrvatske; analizu postojećih kapaciteta i vještina, kao i nedostataka utvrđenih u godišnjim izvješćima Komisije. Izrada CB programa će se odvijati uz bliske konzultacije i sudjelovanje svih relevantnih institucija s različitih razina vlasti u BiH i Radne skupine za poglavlje 22.

Aktivnosti uključuju:

1.1.1 Mapiranje ciljnih skupina za aktivnosti izgradnje kapaciteta, uzimajući u obzir institucionalnu strukturu EU integracija i sustav upravljanja EU fondovima, posebno NIPAC ured, druga imenovana tijela i relevantne institucije sa svih razina vlasti, zajedno s ključnim organizacijama civilnog društva koje sudjeluju u konzultativnim procesima o integracijama EU i korištenju IPA.

1.1.2 Izvođenje procjene potreba za obukom odabranih ciljnih skupina na temelju procijenjene razine znanja i njihovih odgovarajućih uloga u procesu EU integracija i sustavu upravljanja EU fondovima. U tom kontekstu će se izvršiti sveobuhvatna procjena (sve razine vlasti, kao i organizacije civilnog društva) "spremnosti" za kohezijsku politiku EU. To će omogućiti osnovno razumijevanje o strukturnim prazninama u znanju/partnerstvu i područjima u kojima su potrebni kapaciteti u cijelom sustavu (tj. samo izvan budućih upravljačkih tijela).

1.1.3 Osmišljavanje CB programa uključujući definiranje tečajeva, razvoj modula, definiranje metoda izvođenja (obuke, radionice, studijske posete) i vremenskog okvira za izvođenje. Dizajn će također uzeti u obzir mogućnost korištenja kombiniranog učenja, nastave na daljinu, inkluzivnih digitalnih materijala i inovativnih online materijala i alata, kako bi se adekvatno odgovorilo na potrebe različitih ciljnih skupina.

1.1.4 Revizija CB programa nakon godinu dana od njegove implementacije.

Rezultat 1.2 Provedba aktivnosti izgradnje kapaciteta

Učinkovito uključivanje institucija na svim razinama vlasti u pripreme za pristupne pregovore u poglavlju 22, izradu plana za ispunjavanje zahtjeva regionalne politike (ishod 3) i izradu strateškog okvira za regionalni razvoj, u velikoj mjeri ovisi o razini poznavanja i razumijevanja zahtjeva *acquisa* EU prema ovom poglavlju. Stoga je učinkovita, sveobuhvatna, blagovremena i prilagođena implementacija niza aktivnosti izgradnje kapaciteta ključna za daljnji proces integracije i napredak u pripremama za regionalnu politiku.

U skladu s dinamikom, ciljnim skupinama i modalitetima isporuke definiranim u okviru rezultata 1, aktivnosti će uključivati:

1.2.2 Pripremu materijala za obuku za specifične ciljne skupine, uključujući njihov prijevod,

1.2.3 Održavanje obuka i organizacija studijske posjete strukturama upravljanja kohezijskom politikom države članice EU, u skladu s CB programom, uključujući putem inovativnih alata i metoda izvođenja obuke,

1.2.4 Potporu u uvođenju modula regionalne politike i materijala proizvedenih na web-stranici DEI-a, uključujući poveznice na/s web-stranicama drugih relevantnih institucija, i njihovo redovito ažuriranje,

1.2.5 Evaluaciju sprovedenih aktivnosti izgradnje kapaciteta i preporuke za reviziju CB programa ako je potrebno.

Ishod 2: Stvoreni preduvjeti za zdravo i dosljedno planiranje politike regionalnog razvoja

Kako bi se osigurale održive pripreme za regionalnu politiku, te maksimizirao učinak akcije, predlaže se sljedeći redoslijed aktivnosti: Akcija će se baviti pripremnim aktivnostima za strateško planiranje kao što su definiranje NUTS regija, poboljšanje statističke i analitičke osnove i razvoj metodologije za planiranje regionalnog razvoja. U narednom

razdoblju, kao nastavak, pripremit će se strategije NUTS I. i II. razine, proračune operativnim planovima/programima, dok će paralelno jačati kapaciteti za implementaciju (uključujući financijske instrumente) i upravljanje javnim investicijama, te potpora osigurana za njihovu implementaciju.

U tom kontekstu, Akcija predviđa potporu stvaranju preduvjeta za dobro planiranje regionalnog razvoja kroz praćenje:

Rezultat 2.1: Definiranje NUTS regija i poboljšanje regionalne statistike i dostupnosti podataka

2.1.1 Razrada opcija za donošenje odluka o definiranju regija NUTS I., II. i III. razine na temelju NUTS klasifikacije. Aktivnost uključuje predlaganje opcija na temelju analize teritorijalne organizacijske strukture, stanovništva, socio-ekonomske analize i drugih relevantnih kriterija,

2.1.2 Potpora pripremi prijedloga pravnih dokumenata i operativnih materijala koji se odnose na uspostavljanje NUTS regija i odgovarajuće institucionalno uređenje. Institucionalne strukture/strukture koje upravljaju planiranjem i implementacijom politike regionalnog razvoja bit će predložene na temelju odgovarajuće definicije NUTS regija (poveznica 2.1.1),

2.1.3 Podizanje svijesti o regionalnom razvoju institucija u BiH na svim razinama vlasti,

2.1.4 Pregled dostupnosti regionalne statistike i analitičke osnove u odnosu na zahtjeve kohezijske politike i davanje preporuka za osiguravanje konzistentnosti relevantnih statistika između regija, te poboljšanje njihove kvalitete.

Rezultat 2.2: Izrađene pripreme analize i studije za planiranje politike regionalnog razvoja

Aktivnosti uključuju:

2.2.1 Priprema Smjernica za razvoj strategije na NUTS I. i NUTS II. razinama uključujući vremenski raspored, metodološke smjernice, uključujući sve potrebne aktivnosti/korake, metodološki okvir, odgovornosti i konzultativni mehanizam,

2.2.2 Pregled postojećih kapaciteta za praćenje i evaluaciju, uključujući korištene metodologije, mjerene indikatore za socio-ekonomsku analizu regije, ljudske kapacitete i odgovornosti, s preporukama za njihovo unaprjeđenje u cilju pravilnog praćenja i evaluacije strategija regionalnog razvoja,

2.2.3 Pregled postojećih instrumenata i mehanizama financiranja na svim razinama vlasti relevantnih za financiranje/sufinanciranje politike regionalnog razvoja, s preporukama za njihovo unaprjeđenje.

Ishod 3: Poboľšano planiranje za ispunjavanje zahtjeva regionalne politike EU

Rezultat 3.1: Razvijena Mapa puta za pripreme za ispunjavanje zahtjeva regionalne politike

U cilju pažljivog planiranja i provedbe aktivnosti koje se odnose na ispunjavanje zahtjeva regionalne politike EU, Bosni i Hercegovini će se pružiti potpora u izradi Mape puta u kojoj će se precizirati koraci koje treba poduzeti u sljedećim područjima: pravni okvir (uključujući praćenje napretka u usklađivanju s relevantnim horizontalnim politikama Unije) i strateškim okvirom; institucionalno uređenje i administrativni kapaciteti; princip programiranja i partnerstva; praćenje i evaluacija; financijsko upravljanje i kontrola. To će se raditi s institucijama svih razina vlasti u skladu s njihovim nadležnostima za regionalnu politiku. Mapa puta će uzeti u obzir zahtjeve kohezijske politike u trenutnoj financijskoj perspektivi, stanje i napredak u procesu integracije, kao i nedostatke utvrđene u godišnjim izvješćima. Mapa puta će služiti kao osnova nadležnim institucijama da blagovremeno

poduzmu radnje i osiguraju napredak u pripremama za preuzimanje obveza članstva iz poglavlja 22.

Aktivnosti uključuju:

3.1.1 Razvoj strukture, metodologije i konzultativnog mehanizma za pripremu Mape puta,

3.1.2 Organizacija uvodne obuke/radionice s ključnim zainteresiranim stranama,

3.1.3 Izrada Mape puta i organizacija konzultacija tijekom njene pripreme, uključujući šablone za praćenje i izvještavanje o nenoj implementaciji. Predviđeno je da se izrada Mape puta vrši u okviru Radne skupine za poglavlje 22¹.

3.1.4 Presentacija Mape puta ključnim zainteresiranim stranama.

3.3. Rizici i pretpostavke

Rizici	Razina rizika (V/S/N)	Mjere ublažavanja
Rizik 1 Neujednačena razina znanja na svim razinama vlasti i sektorima za angažiranje u definiranju NUTS regija, pripremi Smjernica za regionalne razvojne strategije i Mape puta za ispunjavanje zahtjeva iz poglavlja 22	V	Izrada Programa izgradnje kapaciteta će se zasnivati na temeljnoj procjeni potreba za obukom svih relevantnih aktera i biti prilagođena njihovom rješavanju. Za rješavanje nastalih praznina u kapacitetima treba biti osigurana fleksibilnost
Rizik 2 Nedovoljna zainteresiranost institucija i partnerskih organizacija za angažiranje u aktivnostima izgradnje kapaciteta	N	Rizik se procjenjuje kao nizak zbog izraženog interesa i potrebe relevantnih institucija za poboljšanjem znanja o Regionalnoj politici, međutim mjera ublažavanja uključuje pažljivu identifikaciju ciljnih skupina i korisnika, procjenu njihovih potreba za CB i vrijeme aktivnosti obuke usklađeno s dostupnošću osoblja da sudjeluju
Pretpostavke (koje će se odraziti u gornjoj matrici logičkog okvira) – grupirane prema rezultatima i ishodima		
Ishod 1: -Međusobna suradnja između različitih razina vlasti -Bosna i Hercegovina ostaje posvećena procesu pristupanja EU		
Ishod 2: -Osigurana dobra međuinstitucionalna suradnja		
Ishod 3: -Obveza nadležnih institucija za poglavlje 22		
Rezultat 1.1: -Učinkovita koordinacija s drugim relevantnim projektima i inicijativama		
Rezultat 1.2: -Relevantne institucije i zainteresirane strane angažiraju neophodne ljudske resurse za sudjelovanje u projektnim aktivnostima i programu izgradnje kapaciteta		
Rezultati 2.1 i 2.2: -Korisnici osiguravaju blagovremeno i odgovarajuće kvalitete potrebne podatke i ulaze za izradu analitičke dokumentacije		
Rezultat 3.1: -Učinkovita koordinacija s drugim relevantnim projektima i inicijativama		

3.4. Uvođenje načela rodne ravnopravnosti

Postoji Gender akcijski plan Bosne i Hercegovine za razdoblje 2018. – 2022. (GAP BiH), kao okvirni strateški dokument za uvođenje načela rodne ravnopravnosti (eng. gender mainstreaming) u svim područjima društvenog života u javnoj i privatnoj sferi. GAP BiH je usklađen sa strateškim dokumentima o ravnopravnosti spolova Europske unije, Vijeća Europe i Ujedinjenih naroda. Regionalna suradnja na polju ravnopravnosti spolova jedan je od strateških prioriteta GAP-a BiH, uključujući razvoj regionalnih politika i programa za unaprjeđenje rodne ravnopravnosti, kao i razmjenu iskustava i najboljih praksi.

Promoviranje rodne ravnopravnosti važno je za smanjenje regionalnih ekonomskih i socijalnih dispariteta i za osiguranje dugoročnog razvoja regije.

Akcija doprinosi **rodnoj ravnopravnosti i osnaživanju žena i djevojčica** i strateškom okviru EU u ovom području.

Okoliš i klimatske promjene, pristup zasnovan na pravima i otpornost i osjetljivost na sukobe, Romi, osobe s invaliditetom i druge ranjive skupine adekvatnom i pravovremenom pripremom nadležnih organa za implementaciju zahtjeva regionalne politike i upravljanje budućim sredstvima kohezijske politike u skladu s ciljevima i strateškim okvirom EU. Također, prilikom izrade analitičke osnove za planiranje regionalnog razvoja, u obzir će se uzeti relevantni indikatori kohezije EU u tim područjima.

Pored toga, zainteresirane strane i partnerske organizacije koje će biti uključene u konzultativni mehanizam za izradu Smjernica za regionalne razvojne strategije uključit će relevantna tijela na svim razinama vlasti i organizacije civilnog društva koje se bave rodnom ravnopravnosti, ljudskim pravima, okolišem i klimatskim promjenama u cilju davanja ulaznih podataka, preporuka i pomoći u osiguravanju usklađenosti strategije sa specifičnim ciljevima politike u tim područjima. Nadalje, predstavnici institucija i civilnog društva bit će uključeni u aktivnosti izgradnje kapaciteta kao ciljne skupine kako bi bolje razumjeli i doprinijeli pripremama za kohezijsku politiku i razvoju strateškog okvira za regionalni razvoj.

U skladu s ključnim principom o partnerstvu koji je ugrađen u regionalnu politiku EU, akcija predviđa koordiniran, sustavan i učinkovit angažman s civilnim društvom tijekom čitave njene provedbe, posebice kroz: a) uključivanje predstavnika organizacija civilnog društva u aktivnosti izgradnje kapaciteta, kao ciljnih skupina, b) organiziranje redovitih konzultacija s OCD-om tijekom procesa izrade Mape puta za ispunjavanje zahtjeva regionalne politike EU.

3.5. Uvjeti za provedbu

Nema posebnih uvjeta za provedbu akcije.

¹ U skladu s odredbama Odluke o sustavu koordinacije procesa europskih integracija u BiH

3.6. Logički okvir

Rezultati	Lanac rezultata: Glavni očekivani rezultati (maksimalno 10)	Pokazatelji (najmanje jedan pokazatelj po očekivanom rezultatu)	Polazne osnove (godina)	Ciljevi (godina)	Izvori podataka (1 po pokazatelju)	Pretpostavke
Utjecaj	Pripremiti BiH za preuzimanje obveza iz članstva u EU u poglavlju 22; Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata	Spremnost Bosne i Hercegovine na acquis EU – KPI 3 IPA III prijedloga	BiH je u ranoj fazi pripreme za regionalnu politiku	BiH je u određenoj fazi priprema u području regionalne politike	Izvješća Komisije o BiH	Nije primjenjivo
Ishod 1	Povećala se razina znanja i razumijevanja o provedene u početnoj i završnoj fazi regionalnoj politici EU na svim razinama upravljanja i civilnog društva	Postotak povećanja znanja o regionalnoj politici mjereno putem ankete provedene u početnoj i završnoj fazi projekta	Nije primjenjivo	50 %	Projektna izvješća	Međusobna suradnja između različitih razina vlasti; Bosna i Hercegovina ostaje posvećena procesu pristupanja EU
Ishod 2	Stvoreni su preduvjeti za zdravo i dosljedno planiranje regionalnog razvoja	Dane preporuke za poboljšanje statističke i analitičke osnove za kohezijsku politiku; Dane preporuke za poboljšanje ukupnog sustava praćenja i mjerenja učinka; Dane preporuke za institucionalni okvir za regionalni razvoj	Ne Ne Ne	Da Da Da	Projektna izvješća; DEI web-stranica	Osigurana dobra međuinstitucionalna suradnja
Ishod 3	Poboljšano planiranje za ispunjavanje zahtjeva regionalne politike EU	Postotak implementacije Mape puta za regionalnu politiku EU	0	80 % aktivnosti planiranih za odgovarajuće razdoblje	Izvješća o implementaciji Mape puta	Obveza nadležnih institucija za poglavlje 22
Rezultat povezan s ishodom 1	1.1 Razvijen Program izgradnje kapaciteta za regionalnu politiku za sve razine vlasti i civilnog društva	Izvršena procjena potreba za obukom za identifikaciju ciljne skupine; Pregledan CB program; Moduli i materijali za obuku dostupni su online	0 0 Ne	1 1 Da	Završno izvješće projekta TA; DEI web-stranica; Web-stranica projekta	Učinkovita koordinacija s drugim relevantnim projektima i inicijativama
Rezultat povezan s ishodom 1	1.2 Program izgradnje kapaciteta pravovremeno implementiran	Broj institucija koje sudjeluju u aktivnostima CB na svim razinama; Prosječna razina zadovoljstva održanim obukama i prenesenim znanjem o regionalnoj politici; Završena evaluacija sprovedenih CB aktivnosti i naučene lekcije uključene u revidirani CB program; Broj obučanih državnih službenika na svim razinama vlasti; Broj obučanih predstavnika civilnog društva; Postotak realizacije aktivnosti CB programa	0 Nije primjenjivo (N/A) Ne 0 0 N/A	50 Vrlo zadovoljni Da 1000 200 80 %	Materijali za obuku; Liste prisustva i evaluacije; Projektna izvješća	Relevantne institucije i zainteresirane strane angažiraju neophodne ljudske resurse za sudjelovanje u projektnim aktivnostima i programu izgradnje kapaciteta
Rezultat povezan s ishodom 2	2.1 Prijedlog za definiranje NUTS regija i unaprijeđenje regionalne statistike i dostupnosti podataka	Broj izrađenih analiza i studija; Predložena institucionalna/organizacijska struktura za regionalni razvoj; Broj događaja za podizanje svijesti o regionalnom razvoju	0 Ne 0	2 (Razrada opcija za donošenje odluka o definiranju regija NUTS I., II. i III. razine; Pregled dostupnosti regionalne statistike i preporuke za osiguranje konzistentnosti i kvalitete podataka) Da 4	Projektna izvješća; DEI web-stranica	Korisnici osiguravaju blagovremeno i kvalitetno potrebne podatke i inpute za izradu analitičke dokumentacije
Rezultat povezan s ishodom 2	2.2 Izrađena priprema analiza i smjernice za planiranje politike regionalnog razvoja	Izrađene su smjernice za razvoj strategije na NUTS I. i NUTS II. razinama; Pregled postojećeg sustava praćenja i evaluacije s danim preporukama; Pregled postojećih finansijskih instrumenata i mehanizama	0 0 0	1 1 1	Projektna izvješća	Korisnici osiguravaju blagovremeno i kvalitetno potrebne podatke, informacije i inpute za izradu strateškog dokumenta
Rezultat povezan s ishodom 3	3.1 Mapa puta za pripremu za ispunjavanje zahtjeva Regionalne politike izrađena i spremna za implementaciju	Mapu puta implementiraju institucije koje se pripremaju za preuzimanje obveza članstva u poglavlju 22	Ne	Da	Projektna izvješća	Učinkovita koordinacija s drugim relevantnim projektima i inicijativama

4. PROVEDBENI ARANŽMANI

Uvođenje reference na financiranje zasnovano na učinku/rezultatima ako je primjenjivo u točkama 4.4 i 4.6.

Numeracija navedena u poglavlju 4 bit će ažurirana kada struktura bude konačna.

4.1. Ugovor o financiranju

U cilju realizacije ove akcije predviđeno je zaključivanje ugovora o financiranju s Bosnom i Hercegovinom.

4.2. Modaliteti provedbe

Komisija će osigurati da se poštuju odgovarajuća pravila i procedure EU za pružanje financiranja trećim stranama, uključujući postupke revizije, gdje je to prikladno, i usklađenost aktivnosti s restriktivnim mjerama EU.

4.2.1. Izravno upravljanje (nabava)

Akcija će se provoditi pod izravnim upravljanjem Delegacije EU u Bosni i Hercegovini putem jedinstvenog ugovora o tehničkoj pomoći koji doprinosi svim rezultatima ishoda 1 – Povećana razina znanja i razumijevanja o regionalnoj politici EU na svim razinama upravljanja i civilnog društva, ishoda 2 – Stvoreni preduvjeti za zdravo i dosljedno planiranje regionalnog razvoja i ishoda 3 – Poboljšano planiranje za ispunjavanje zahtjeva regionalne politike EU.

Predmet	Indikativni tip (radovi, zalihe, usluge)	Indikativno tromjesečje početka procedure
Projekt tehničke pomoći EU za regionalni razvoj	Usluga	Q2 2022

4.2.2. Promjene iz neizravnog u izravno upravljanje (i obrnuto) zbog izuzetnih okolnosti (jedna alternativna druga opcija)

Ukoliko se modalitet implementacije pod izravnim upravljanjem ne može provesti zbog okolnosti koje su van kontrole Komisije, Akcija se može realizirati kroz neizravno upravljanje kod povjerenog subjekta kojeg biraju službe Komisije na temelju sljedećih kriterija: financijske i operativne sposobnosti; tehnički kapaciteti kao što su iskustvo u implementaciji projekata izgradnje kapaciteta i potpora implementaciji kohezijske politike.

U tom slučaju, neizravno upravljanje će se provoditi s jednim/više povjerenih subjekata (tj. Organizacijom države članice, trećom zemljom donatorom, specijaliziranom (tradicionalnom/regulatornom) agencijom EU, međunarodnom organizacijom), na koje će se primijeniti sljedeći kriteriji za izbor povjerenog subjekta: financijski i operativni kapaciteti; tehnički kapaciteti kao što su iskustvo u implementaciji projekata izgradnje kapaciteta i potpora implementaciji Kohezijske politike.

Implementacija pod neizravnim upravljanjem može se koristiti kao alternativni modalitet za sljedeće ishode:

Ishod 1. Unaprijeđeni kapaciteti relevantnih institucija i organizacija na svim razinama upravljanja za kohezijsku politiku EU – aktivnosti 1.1.1 do 1.1.4 i 1.2.1 do 1.2.4;

Ishod 2: Stvoreni preduvjeti za zdravo i dosljedno planiranje politike regionalnog razvoja – aktivnosti: 2.1.1 do 2.1.4 i 2.2.1 do 2.2.3;

Ishod 3: Poboljšano planiranje za ispunjavanje zahtjeva regionalne politike EU – aktivnosti: 3.1.1 do 3.1.4.

4.3. Opseg geografske podobnosti za nabavu i grantove

Geografska podobnost u smislu mjesta objekta za sudjelovanje u postupcima nabave i dodjele bespovratnih sredstava i u pogledu podrijetla nabavljenih zaliha kako je utvrđeno u osnovnom aktu i navedeno u relevantnim ugovornim dokumentima primjenjivat će se prema IPA III uredbi i provedbenim aktima.

4.4. Indikativni proračun

	Doprinos EU (iznos u EUR)	Indikativni doprinos treće strane, u EUR
Ishod 1: Poboljšani kapaciteti relevantnih institucija i organizacija na svim razinama upravljanja za kohezijsku politiku EU		
Ishod 2: Stvoreni preduvjeti za zdravo i dosljedno planiranje politike regionalnog razvoja		
Ishod 3: Poboljšano planiranje za ispunjavanje zahtjeva regionalne politike EU, koje se sastoji od		
Izravno upravljanje (nabava) – vidi odjeljak 4.2.1.	N/A	N/A
Nabava – ukupna omotnica prema odjeljku 4.2.1.	2 000 000	N/A
Evaluacija – (vidi odjeljak 5.3)	Bit će obuhvaćeno drugom odlukom	N/A
Revizija/verifikacija rashoda – (vidi odjeljak 6)	Bit će obuhvaćeno drugom odlukom	N/A
Komunikacija i vidljivost – (vidi odjeljak 7)	N/A	N/A
Nepredviđene situacije	N/A	N/A
UKUPNO	2 000 000	N/A

4.5. Organizacijska postavka i odgovornosti

Osnovat će se Upravni odbor koji će pratiti provedbu akcije i bit će sastavljen od predstavnika ključnih korisnika sa svih razina vlasti.

5. PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE O UČINKU/REZULTATIMA

5.1. Interno praćenje

Trenutno ne postoji sustav internog nadzora kojim bi se pratio napredak u ispunjavanju zahtjeva regionalne politike EU. Izvještavanje se vrši prikupljanjem dostupnih podataka od nadležnih institucija i njihovim objedinjavanjem na ad-hoc osnovi i prema potrebama procesa EU integracija. Projekt ima za cilj da uvede strukturiraniji pristup definiranjem Mape puta za ispunjavanje zahtjeva regionalne politike EU, praćenog okvirom za praćenje učinka, preciziranjem vremenskog okvira, podataka, indikatora i odgovornih institucija za praćenje napretka.

5.2. Uloge i odgovornosti za prikupljanje podataka, analizu i izvještavanje

Osnovat će se Upravni odbor koji će pratiti provedbu akcije i bit će sastavljen od ključnih korisnika i relevantnih reformskih institucija u BiH. Akciju će redovito pratiti Delegacija EU u BiH.

Osim toga, Akcija bi mogla biti predmet vanjskog nadzora u skladu s pravilima i procedurama Europske komisije utvrđenim u Financijskom sporazumu.

5.3. Evaluacija

Imajući u vidu prirodu akcije, za ovu akciju ili njene komponente neće biti izvršena srednjoročna i/ili konačna evaluacija.

U slučaju da za neke komponente aktivnosti nije predviđena evaluacija, Komisija može, tijekom implementacije, odlučiti da takvu ocjenu izvrši iz valjano opravdanih razloga, bilo na vlastitu odluku ili na inicijativu partnera.

Usluge evaluacije mogu se ugovoriti na temelju okvirnog ugovora.

Financiranje evaluacije će biti pokriveno drugom mjerom koja predstavlja Odluku o financiranju.

6. REVIZIJA

Ne dovodeći u pitanje obveze koje se primjenjuju na ugovor zaključen za provedbu ove radnje, Komisija može, na temelju procjene rizika, ugovoriti neovisne revizije ili zadatke provjere rashoda za jedan ili više ugovora ili sporazuma.

Predviđeno je da se usluge revizije mogu ugovoriti na temelju okvirnog ugovora.

7. KOMUNIKACIJA I VIDLJIVOST

Vidljivost EU financiranja i saopćenje o ciljevima i utjecaju akcija su zakonska obveza za sve akcije koje financira EU, kao što je navedeno u zahtjevima za komunikaciju i vidljivost EU koji su na snazi.

Primatelji sredstava EU potvrđuju podrijetlo sredstava EU i osiguravaju njihovu odgovarajuću vidljivost:

- davanjem izjave u kojoj se na vidljiv način ističe pomoć dobivena od EU na svim dokumentima i komunikacijskom materijalu koji se odnosi na implementaciju fondova, uključujući službenu web-stranicu i račune društvenih medija, gdje postoje; i

- promoviranjem akcija i njihovih rezultata pružanjem koherentnih, učinkovitih i proporcionalnih ciljanih informacija višestrukoj publici, uključujući medije.

Mjere vidljivosti i komunikacije će, prema potrebi, provoditi javne uprave (na primjer, koje se odnose na reforme vezane za proračunsku potporu EU), povjereni subjekti, izvođači radova i korisnici grantova. Odgovarajuće ugovorne obveze će biti uključene u sporazume o financiranju, sporazume o delegiranju i ugovore o nabavi i grantovima.

Mjere će se zasnivati na posebnom planu saopćavanja i vidljivosti, koji je uspostavljen i implementiran u skladu sa zahtjevima za komunikaciju i vidljivost EU koji su na snazi. Plan uključuje, između ostalog, komunikacijski narativ i glavne poruke za akciju, prilagođene različitim ciljnim skupinama (zainteresirane strane, civilno društvo, šira javnost, itd.).

Mjere vidljivosti i komunikacije specifične za ovu akciju bit će komplementarne širim komunikacijskim aktivnostima koje izravno provode službe Europske komisije i/ili Delegacija EU. Europska komisija i Delegacija EU bit će u potpunosti obaviještene o planiranju i implementaciji specifičnih aktivnosti vidljivosti i komunikacije, posebno u pogledu komunikacijskog narativa i glavnih poruka.

Ako Akcija uključuje programe Unije, mjere vidljivosti i komunikacije će se provoditi u skladu sa zahtjevima EU za komunikaciju i vidljivost koji su na snazi i posebnim pravilima svakog programa Unije. Relevantni subjekt za upravljanje programom je odgovoran za praćenje aktivnosti vidljivosti i komunikacije. Europska komisija i Delegacija EU trebaju biti u potpunosti informirani o planiranju i provedbi specifičnih aktivnosti vidljivosti i komunikacije.

8. ODRŽIVOST

Ključni planirani utjecaj i ishodi Akcije odnose se na jačanje institucionalnih kapaciteta za preuzimanje obveza iz članstva u EU u području kohezijske politike. Stoga su aktivnosti osmišljene tako da omoguće strukturiranu, koordiniranu i učinkovitu izgradnju kapaciteta identificiranih relevantnih aktera, omogućujući maksimalan i održiv utjecaj u smislu povećanja znanja i razumijevanja kohezijske politike, posebice: a) ciljanjem relevantnih institucija i osoblja zaposlenog u njima, b) pažljivo osmišljavanje tema i rasporeda u skladu s procjenom potreba za obukom, c) korištenje materijala za obuku, najbolje prakse i primjera, osiguravajući na taj način prijenos znanja iz država članica EU, d) korištenje online modula i materijala, e) razvoj kapaciteta civilnog društva i na taj način stvaranje šireg dosega i širenje znanja o kohezijskoj politici. Pred kraj implementacije akcije, program izgradnje kapaciteta bit će revidiran i u vlasništvu korisnika za kontinuirane napore i aktivnosti na podizanju znanja.

Poboljšanje znanja i razumijevanja bit će ključno za postizanje ishoda 2 i 3, koji se odnose na definiranje NUTS regija, jačanje analitičke osnove i izradu Smjernica za

planiranje regionalnog razvoja, kao i planiranje usklađivanja s acquisom EU u poglavlju 22 Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata. Dakle, Akcijom će izvršiti niz analiza i dati preporuke nadležnim organima da se uključe u unaprijeđenje institucionalnog, strateškog okvira, praćenja i evaluacije, financijske kontrole i revizije, relevantnih za implementaciju regionalne politike EU. Sustavnim pristupom, projekt će osigurati da se aktivnosti ne provode na izoliranoj, ad-hoc osnovi, već će dati cjelokupni okvir zahtjeva kohezijske politike i vremenski ograničenih akcija u brojnim relevantnim područjima kako bi zemlja djelotvorno napredovala u vezi s ovim poglavljem.

Očekuje se da će konačni rezultati i ishodi pružiti relevantnim organima vlasti na svim razinama vlasti u BiH stratešku osnovu za regionalni razvoj i Mapu puta za preuzimanje obveza iz ovog poglavlja, praćene potpuno razvijenim programom izgradnje kapaciteta i poboljšanim kapacitetima cijele administracije na svim razinama.

Aneks I.5

na Ugovor o financiranju po godišnjem akcionom planu za Bosnu i Hercegovinu za 2021.

Akcijski dokument za "EU za regionalni razvoj"

1. KRATAK PREGLED

1.1. Tablica sažetka akcija

Naziv	Akcija 05 – EU za energiju Godišnji akcijski plan za Bosnu i Hercegovinu za 2021.			
CRIS broj	043-667/5			
Osnovni akt	Financirano u okviru Instrumenta za pretpriступnu pomoć (IPA III)			
Timska europska inicijativa	Ne			
Zona koja ima koristi od akcije/lokacije	Bosna i Hercegovina			
Programski dokument	Programski okvir IPA III			
INFORMACIJE O PRIORITETNIM PODRUČJIMA I SEKTORIMA				
Prozor i tematski prioritet	Prozor 3 – Zelena agenda i održivo povezivanje Tematski prioritet 2: Transport, digitalna ekonomija i društvo i energija			
Ciljevi održivog razvoja (SDG)	Poboljšanja energetskog sektora su važna za postizanje ciljeva održivog razvoja (SDG). Ova akcija će doprinijeti: postizanju cilja osiguravanja pristupa priuštivoj, pouzdanoj, održivoj i modernoj energiji za sve			
DAC kod(ovi)	230 Energija			
Glavni kanal isporuke ¹	Bilateralno			
Oznake (iz obrasca CRIS DAC)	Opći cilj politike	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Razvoj sudjelovanja/ dobro upravljanje	☐	☒	☐
	Pomoć okolišu	☐	☒	☐
	Rodna ravnopravnost i osnaživanje žena i djevojčica	☒	☐	☐
	Razvoj trgovine	☒	☐	☐
	Reproduktivno zdravlje, zdravlje majke, novorođenčeta i djeteta	☒	☐	☐
	Smanjenje rizika od katastrofa	☒	☐	☐
	Uključivanje osoba s invaliditetom	☒	☐	☐
	Ishrana	☒	☐	☐
	Oznake RIO konvencije	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Biološka raznolikost	☒	☐	☐
	Borba protiv dezertifikacije	☒	☐	☐

¹ <http://www.oecd.org/dac/stats/annex2.htm>.

	Ublažavanje klimatskih promjena	☐	☒	☐
	Prilagodba klimatskim promjenama	☒	☐	☐
Interne oznake	Ciljevi politike	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Digitalizacija	☒	☐	☐
	Migracija	☒	☐	☐
	COVID-19	☒	☐	☐
	Socijalna uključenost i ljudski razvoj	☒	☐	☐
INFORMACIJE O PRORAČUNU				
Relevantni iznosi	Proračunska linija: 15.020201.02			
	Ukupni procijenjeni trošak: 9 000 000 EUR			
	Ukupan iznos doprinosa iz proračuna EU: 9 000 000 EUR			
UPRAVLJANJE I PROVEDBA				
Vrsta financiranja i način implementacije	Modalitet projekta			
	Neizravno upravljanje sa subjektima kojima će biti povjerena provedba i koji će biti odabrani u skladu s kriterijima navedenim u odjeljku 4.3.4			
Relevantni prioriteti i najvažnija pitanja iz Ekonomskog i investicijskog plana za Zapadni Balkan	Održiva energija			
Krajnji datum za zaključenje Ugovora o financiranju	Najkasnije do 31. prosinca 2022.			
Krajnji datum za zaključivanje ugovora o doprinosu/delegiranju, ugovora o nabavi i grantu	3 godine od datuma zaključenja Financijskog ugovora, osim slučajeva navedenih u članku 114(2) Financijske uredbe			
Indikativno operativno razdoblje implementacije	6 godina nakon zaključenja Ugovora o financiranju			
Krajnji datum za implementaciju Ugovora o financiranju (datum do kojeg ovaj program treba poništiti i zatvoriti)	12 godina nakon zaključenja Ugovora o financiranju			

1.2. Sažetak akcije

Energetski sektor je od strateškog značaja za konkurentnost i ekonomski i društveni razvoj Bosne i Hercegovine (BiH). To utječe na troškove proizvodnje industrija i usluga i na kupovnu moć kućanstava. Kako bi uskladila energetski sektor BiH s acquisom EU, BiH je u kolovozu 2018. godine usvojila sektorsku strategiju za cijelu zemlju, odnosno Okvirnu energetsku strategiju do 2035. godine. BiH je također izradila različite akcijske planove za korištenje obnovljivih izvora energije i mjere energetske učinkovitosti.

Kako bi se doprinijelo osiguravanju pristupačne, pouzdane, održive i moderne energije u BiH i ispunjavanju obveza BiH prema Ugovoru o Energetskoj zajednici, Pariškom sporazumu i drugim međunarodnim sporazumima, predlaže se jedna akcija s dvije komponente.

Komponenta 1 – implementacija projekata/programa energetske učinkovitosti u javnom sektoru u okviru postojećih i novih inovativnih, skalabilnih mehanizama financiranja.

Komponenta 2 – Promotivni programi za održivo korištenje energije u lokalnim zajednicama (ne uključujući male hidroelektrane), koji sadrže aspekte energetske učinkovitosti, obnovljive energije i smanjenja emisije stakleničkih plinova (GHG) koji su prepoznati kao važan faktor

u implementaciji strateškim ciljevima održivog razvoja energetskog sektora u BiH.

Akcija je u potpunosti usklađena s nacionalnom strategijom i akcijskim planovima, kao i sa Saopćenjem o politici proširenja EU za 2021.¹, Ekonomskim i investicijskim planom za Zapadni Balkan², Zelenom agendom za Zapadni Balkan i njenim provedbenim akcijskim planom za 2021³, Europskim zelenim dogovorom⁴, Analitičkim izvješćem za 2019.⁵, Strategijom za Jugoistočnu Europu 2020⁶, Strategijom Europske unije za Dunavsku regiju (EUSDR)⁷, Strategijom Europske unije za Jadransko-jonsku regiju⁸ i Ciljevima održivog razvoja (SDGs).

2. OBRAZLOŽENJE

2.1. Analiza konteksta

Glavni ciljevi Bosne i Hercegovine zacrtani u Okvirnoj energetskoj strategiji do 2035. godine su učinkovito korištenje resursa za osiguravanje sigurne i pristupačne opskrbe energijom, energetska učinkovitost, energetska tranzicija i ekološka odgovornost, razvoj i harmonizacija regulatornog i institucionalnog okvira. BiH je usvojila gore navedenu sektorsku strategiju u cijeloj zemlji u kolovozu 2018. godine, pružajući usklađen pristup u transpoziciji, implementaciji i provedbi relevantne energetske pravne stečevine EU.

BiH je već počela pripremati Nacionalni energetski i klimatski plan (NECP). Nacrt NECP-a je dostavljen Tajništvu Energetske zajednice i zaključeno je da može poslužiti kao solidna osnova za izradu ambicioznog konačnog NECP-a. Paralelno s izradom NECP BiH 2021. – 2030., razvijat će se i entitetski energetski i klimatski planovi. NECP BiH će definirati ciljeve za energetske učinkovitost, obnovljive izvore energije i emisije do 2030. godine, kao i potrebne politike i mjere za njihovo postizanje. Ovo je prvi put da je BiH primijenila integrirani pristup u kojem se budući energetski razvoj prati u skladu s klimatskim promjenama. Planirano je da se ovi dokumenti završe do kraja 2021. godine. Obnovljivi izvori energije i energetska učinkovitost predstavljaju dva od pet glavnih dijelova nacrta Nacionalnog energetskog i klimatskog plana (NECP). Od iznimne je važnosti ostvariti ciljeve definirane u okviru usvojenog Nacionalnog akcijskog plana za obnovljivu energiju do 2020. godine (NREAP) i Nacionalnog akcijskog plana energetske učinkovitosti za BiH (NEEAP).

Važan cilj je uspostavljanje atraktivne investicijske klime za obnovljive izvore energije. Poseban problem ostaje promocija obnovljive energije u javnom sektoru, kao i u transportu, sustavima grijanja i hlađenja. Neophodno je promovirati i provoditi izmjene svih zakonskih okvira koji izravno utječu na energetski sektor kako bi se omogućila veća ulaganja u obnovljive izvore i primjenu novih tehnologija u konvencionalnim izvorima energije. Ostale prepreke koje se mogu ciljati su administrativne procedure za izdavanje dozvola, izgradnju i licenciranje koje nisu koordinirane i pojednostavljene.

Upravljanje javnim financijama u Bosni i Hercegovini je decentralizirano i u nadležnosti svake razine uprave, osim neizravnih poreza i sustava javnih nabava, koji se primjenjuju

¹ COM(2021) 644 završno

² COM(2020) 641

³ SWD(2020) 223

⁴ COM(2019) 640

⁵ SWD(2019) 222

⁶ <https://www.rcc.int/pages/86/south-east-europe-2020-strategy>

⁷ COM(2010) 715

⁸ COM(2014) 357

na cijelom teritoriju BiH i u nadležnosti su institucija na razini države.

Bosna i Hercegovina nema državnu strategiju za upravljanje javnim financijama. Postoji srednjoročni okvir rashoda (MTEF) s trogodišnjim općim planiranjem proračuna institucija u BiH i općim godišnjim planiranjem proračuna institucija u BiH. Međutim, MTEF za energetske sektor u BiH nije uspostavljen. Na kraju, proračun će morati uključiti prioritete koje je identificirao energetski sektor, povezujući proračunske rashode u srednjoročnom razdoblju s programskim i strateškim ciljevima cijelog sektora.

Aktivnosti javnih komunalnih poduzeća i pružatelja usluga na lokalnoj razini predstavljaju važno potencijalno područje za unaprjeđenje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljive energije za smanjenje emisija i uštedu energije. Zbog ograničene dostupnosti i pristupa postojećim informacijama, kao i nedostatka kapaciteta nadležnih organa, ulaganja u obnovljive izvore energije i rješenja energetske učinkovitosti su ograničena. Stoga je potrebna potpora implementaciji pilot-projekata održive energije na lokalnoj razini i promotivnih aktivnosti koje će podići svijest o prednostima ulaganja u energetske učinkovite mjere i korištenje obnovljivih izvora energije.

2.2. Analiza problema po područjima potpore

Područje potpore: Obnovljivi izvori energije i energetska učinkovitost

Kratka analiza problema

Organizacija Energetskog sektora u Bosni i Hercegovini (BiH) je složena i nadležnosti u sektoru su podijeljene između države, dva entiteta BiH (Federacija BiH i Republike Srpske) i Brčko distrikta BiH. Energetski sektor je od strateškog značaja za konkurentnost BiH i ekonomski i društveni razvoj. To utječe na troškove proizvodnje industrija i usluga i na kupovnu moć kućanstava. Stoga je neophodan konsolidirani strateški okvir za cijelu zemlju kako bi se osigurala sigurnost opskrbljivanja, diverzifikacija izvora opskrbljivanja i učinkovito korištenje resursa zemlje, te poboljšana koordinacija i suradnja na svim razinama vlasti.

Kako bi krenula naprijed s reformama energetskog sektora, BiH je usvojila sektorsku strategiju za cijelu zemlju, odnosno Okvirnu energetske strategiju do 2035. godine, u kolovozu 2018. godine. Taj dokument predstavlja strateški okvir koji omogućava, između ostalog, usklađeni pristup u cijeloj zemlji u transpoziciji, implementaciji i provođenju relevantne energetske pravne stečevine EU neophodne kako bi se osiguralo da BiH ostvari kredibilan i mjerljiv napredak u ispunjavanju svojih obveza prema EnCT-u. Obveze podrazumijevaju usvajanje osnovnog energetskog zakonodavstva EU, praćenje razvoja u EU i kontinuirano usklađivanje njenih regulatornih okvira u energetskom (električna energija, plin, energetska učinkovitost, obnovljiva energija, nafta) i drugim sektorima.

Kao što je navedeno u Zelenoj agendi za Zapadni Balkan¹, energetska učinkovitost, kao preduvjet za postizanje dekarbonizacije uz najmanju moguću cijenu, mora biti integrirana u buduću energetske politiku i odluke o investicijama. Priprema i podnošenje nacionalnih energetskih i klimatskih planova i ciljeva će pokazati posvećenost rješavanju ovog pitanja, ciljajući sektore s najvećim potencijalom za uštedu energije. Također, obnovljivi izvori energije već čine značajan udio u miksu električne energije u nekim ekonomijama regije. Uvođenje modernih tehnologija treba biti praćeno boljim investicijskim okruženjem.

Što se tiče obnovljivih izvora energije i mjera energetske učinkovitosti, potrebne su daljnje reforme. Obnovljiva energija i energetska učinkovitost predstavljaju dva od pet glavnih dijelova Nacrta nacionalnog energetskog i klimatskog plana (NECP). Od iznimne je važnosti ispuniti ciljeve definirane u okviru usvojenog Nacionalnog akcijskog plana za obnovljivu energiju do 2020. godine (NREAP) i Nacionalnog akcijskog plana energetske učinkovitosti za BiH (NEEAP) za razdoblje 2016. – 2018. (40 % udjela OIE u bruto konačnoj potrošnji energije i 12 % uštede energije do 2020. godine), da bi se mogli implementirati novi, viši ciljevi do 2030. godine. BiH je već počela s izradom novog NEEAP-a 2019. – 2021. Pripremljeni su nacrti entitetskih akcijskih planova energetske učinkovitosti za razdoblje 2019. – 2021. (već usvojen Akcijski plan za energetske učinkovitost Federacije Bosne i Hercegovine za razdoblje 2019. – 2021.), kao i nacrt NEEAP BiH 2019. – 2021.

Nedosljednost u energetske statistici predstavlja značajan problem kako u praćenju provođenja ciljeva energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije, tako i u određivanju budućih ciljeva u BiH. Aktualni ciljevi energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije i kompletan plan njihove realizacije definirani su na temelju dosadašnjih statističkih podataka, dok se praćenje realizacije vrši prema podacima iz ažurirane statistike. To dovodi do nedosljednosti, što rezultira poteškoćama u preciznom praćenju razine implementacije obveza BiH u ovim područjima. Neophodno je dodatno poboljšati kvalitetu energetskih podataka kako bi se osigurala pouzdana, točna i kompozitna energetska statistika.

Obnovljivi izvori energije

Poseban problem ostaje promocija obnovljive energije u javnom sektoru, kao i u transportu, sustavima grijanja i hlađenja. Neophodno je promovirati i provoditi izmjene svih zakonskih okvira koji izravno utječu na energetske sektor kako bi se omogućila veća ulaganja u obnovljive izvore i primjenu novih tehnologija u konvencionalnim izvorima energije. Samopotrošnja obnovljive energije distribuirane proizvodnje nije propisana važećim zakonodavstvom kako bi se potaklo i omogućilo kupcima da postanu potrošači. Prema važećoj zakonskoj regulativi i podzakonskim aktima regulatornih agencija, kako u sektoru energetike, tako i u drugim sektorima, neto mjerenje i neto obračun nisu dozvoljeni. Nadalje, administrativne procedure za izdavanje dozvola, izgradnju i licenciranje nisu koordinirane i pojednostavljene. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, u suradnji s nadležnim državnim i entitetskim institucijama, te uz tehničku pomoć GiZ-a, kroz projekt "Promoviranje obnovljivih izvora u Bosni i Hercegovini", pripremio je idejni prijedlog za reformu Sustava poticaja za obnovljive izvore energije zasnovan na unaprjeđenju ekonomije i tržišne integracije. Time su pokrenute aktivnosti na uvođenju naprednih feed-in-premium ili aukcijskih poticajnih sustava, odnosno sustava koji su više tržišno orijentirani mehanizmi. U sklopu reforme pripremljeni su nacrti entitetskih zakona o korištenju OIE i učinkovitoj kogeneraciji i prateći podzakonski akti, uključujući i Pravilnik o aukcijama. Očekuje se da će nova entitetska regulativa biti usvojena 2021. godine. Osim šema izravnih poticaja, prijedlog reforme je uzeo u obzir i potencijal poreznih poticaja i aranžmana za potrošače, kroz neto mjerenje. U planu su i energetske projekti zajednice za koje su predviđene porezne olakšice, a koji se odnose na decentraliziranu proizvodnju OIE od individualnih građana i kućanstava, lokalne inicijative poput energetskih zadruga, zajednica, lokalnih vlasti (gradova i općina). Predložena su značajna poboljšanja u pravno-regulatornom okviru, s naglaskom na transparentnosti i objektivnosti u djelovanju.

¹ SWD(2020) 223 završno

Komplementarnost s nacionalnim strategijama

Kada je u pitanju implementacija NREAP-a, bilo je određenih ulaganja u projekte obnovljive energije kroz nekoliko šema potpore, kao što su feed-in tarife. Do kraja 2017. godine bilo je ukupno 130 MW novoinstaliranih obnovljivih izvora energije koje su VE Mesihovina i Jelovača 2018. i 2019. godine proširile za 87 MW. U Bosni i Hercegovini je do kraja 2019. godine bilo 2351 MW ukupnih kapaciteta obnovljive energije, od čega: 1657 MW u velikoj hidroelektrani, 162 MW u maloj hidroelektrani (instalirani kapacitet manji od 10 MW), 420 MW u crpnoj akumulaciji, 87 MW u vjetru, 22 MW u solarnoj energiji, 2 MW bioplina i 1,22 MW biomase. Međutim, nedostaju značajne mjere za uspostavljanje atraktivne investicijske klime za obnovljive izvore energije.

Energijska učinkovitost

Ekonomija BiH je visoko energetska intenzivna i troši 3,27 puta više energije po jedinici proizvodnje od prosječne zemlje OECD-a (Svjetska energetska statistika – Međunarodne agencije za energiju, 2018). Određeni napredak je postignut kada je u pitanju poboljšanje energijske učinkovitosti. Oba entiteta su usvojila zakone o energijskoj učinkovitosti i zakone o prostornom planiranju, ali ti zakoni nisu u potpunosti transponirali sve odredbe direktiva EU koje reguliraju područje energijske učinkovitosti. Distrikt Brčko nije usvojio zakone o energijskoj učinkovitosti, ali je u procesu donošenja. Neke odredbe postojećih zakona još uvijek nisu potkrijepljene odgovarajućim provedbenim aktima (zakonom). Također, ostalo domaće zakonodavstvo na koje utječu zakoni o energijskoj učinkovitosti nije usklađeno. Sva ova pitanja stvaraju formalne i pravne prepreke za provedbu politike energijske učinkovitosti. Osim toga, u izradi je Strategija obnove zgrada u BiH do 2050. godine, kao i uspostavljanje sveobuhvatnog informacijskog sustava energijske učinkovitosti (ISEE) u oba entiteta.

Jedna od obveza BiH koja proizlazi iz međunarodnih ugovornih obveza je izrada Integriranog nacionalnog energetskog i klimatskog plana (NECP 2021. – 2030.), koji je započet i planiran je da bude završen do kraja 2021. godine.

Neke od inicijativa, koje se odnose na jasnu energetska tranziciju, u Zelenoj agendi za Zapadni Balkan su da se pomogne partnerima u razvoju šema renoviranja privatnih i javnih zgrada i osiguravanju odgovarajućeg financiranja, širenjem "valova obnove EU" na Zapadni Balkan, također kao pomoć partnerima u razvoju nacionalnih energetskih i klimatskih planova.

Komplementarnost s nacionalnim strategijama

NEEAP (2016. – 2018.) koji postavlja indikativni cilj od 12 % uštede energije u potrošnji primarne energije u odnosu na projektiranu potrošnju bez mjera EE, procjenjuje potrebnu investiciju od preko 0,5 milijardi eura za postizanje ovog cilja. Procjenjuje se da u BiH postoji oko 7.000 javnih zgrada, a u proteklih pet godina, s obzirom na sve domaće i međunarodne projekte, mjere za povećanje energijske učinkovitosti provedene su u oko 450 zgrada uz ulaganja od 42,7 milijuna eura, čime su ostvarene uštede od 20.250 tCO₂/god., 50,2 GWh/god. i 6,2 milijuna EUR/god. U okviru nacrt NEEAP-a za BiH za razdoblje 2019. – 2021. dane su kumulativne uštede finalne energije u pojedinim sektorima finalne potrošnje, ostvarene do kraja 2018. godine, kroz implementaciju mjera planiranih u NEEAP BiH 2016. – 2018., ukupne količine 8,22 PJ (2283GWh). NEEAP 2016. – 2018. predviđa indikativni cilj uštede finalne energije u iznosu od 12,47 PJ ili 9 %. Prema podacima u okviru NEEAP-a za BiH za razdoblje 2019. – 2021. za 2018. godinu je prijavljeno 8,22 PJ ili 6 % ostvarenih ušteda. Ovi podaci jasno ukazuju da su BiH potrebna značajna

sredstva za postizanje ciljeva postavljenih u NEEAP-u. Fond za zaštitu okoliša Federacije BiH i Fond za zaštitu životne sredine i energetska efikasnost Republike Srpske i relevantne institucije Brčko distrikta BiH imaju uspostavljene značajne mehanizme financiranja za financijsku potporu implementaciji mjera energijske učinkovitosti u skladu s usvojenom strategijom i akcijskim dokumentima. Postojeći mehanizam financiranja koji se kanalizira kroz fondove uključuje sufinanciranje projekata zajedno s korisnicima kroz dodjelu grantova i kredita. Nadalje, potrebno je naglasiti da je većina do sada realiziranih projekata energijske učinkovitosti realizirana u suradnji s međunarodnim agencijama, što uključuje spajanje bespovratnih sredstava međunarodne organizacije s grantovima Fonda i doprinosa korisnika i ova praksa se pokazala kao vrlo učinkovita. Ostaje problem da se osiguraju buduća sredstva, kao i nedostatak kapaciteta fondova i ministarstava za implementaciju inovativnih i održivih shema/modela financiranja koji bi mogli generirati više investicija u ovom području.

Područje potpore: Pilot-projekti održive energije na lokalnoj razini i promotivne aktivnosti

Kratka analiza problema

Aktivnosti javnih komunalnih poduzeća i pružatelja usluga na lokalnoj razini predstavljaju važno potencijalno područje za unapređenje energijske učinkovitosti i korištenje obnovljive energije za smanjenje emisija i uštedu energije. Trenutačno su ulaganja u obnovljive izvore energije i rješenja energijske učinkovitosti ograničena. Ovo je uzrokovano ograničenom dostupnošću i pristupom postojećim informacijama, kao i nedostatkom kapaciteta nadležnih organa koji se bave pitanjem energijske učinkovitosti, što je rezultiralo slabom vidljivošću ostvarenih koristi. Stoga je potrebna potpora implementaciji pilot-projekata održive energije na lokalnoj razini i promotivnih aktivnosti koje će podići svijest o prednostima ulaganja u energijski učinkovite mjere i korištenje obnovljivih izvora energije. Očekivani utjecaj bi bio u stimuliranju daljnjih investicija na lokalnoj razini i povećanju potražnje za obnovljivim i energijski učinkovitim rješenjima.

Opis glavnih sudionika

Imajući u vidu gore navedena pitanja, sljedeće institucije u BiH predstavljaju glavne sudionike u okviru ovog akcijskog dokumenta (oba područja potpore): relevantna ministarstva na državnoj, entitetskoj i razini Brčko distrikta BiH i županija koja imaju nadležnosti za energetiku, prostorno planiranje, okoliš, kao i regulatorne komisije, fondove za zaštitu okoliša i energijsku učinkovitost, operatore za obnovljive izvore energije, relevantne kompanije za električnu energiju, plin itd.

Ti ključni institucionalni sudionici na svim razinama vlasti u BiH su:

Državna razina:

- Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH
- **Federacija BiH:**
- Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije
- Federalno ministarstvo prostornog uređenja
- Fond za zaštitu okoliša Federacije BiH

- **Republika Srpska:**

- Ministarstvo energetike i rudarstva
- Ministarstvo prostornog uređenja, građevinarstva i ekologije

- Fond za zaštitu životne sredine i energetska efikasnost

- **Brčko distrikt BiH:**

- Vlada Brčko distrikta BiH

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH će koordinirati provedbu svih aktivnosti na definiranju politika, i osnovnih principa, koordinirati aktivnosti i usuglašavati planove entitetskih vlasti i tijela na međunarodnoj razini u

područjima poljoprivrede, energetike, zaštite okoliša, razvoja i korištenja prirodnih resursa i turizma. Postoje resorna ministarstva na entitetskoj i razini Brčko distrikta BiH i županija, koja imaju nadležnosti za energetiku, prostorno uređenje, okoliš, kao i regulatorne komisije, fondovi za zaštitu okoliša i energijske učinkovitosti, operatori za obnovljive izvore energije, relevantne kompanije za električnu energiju, plin itd.

Upravni odbor(i), koji se sastoji(e) od svih relevantnih zainteresiranih strana uključenih u određene komponente, bit će uspostavljeni na početku implementacije Akcije. Upravni odbor(i) će nadgledati implementaciju aktivnosti u okviru ovog akcijskog dokumenta. Osim Ugovornog tijela, Upravni odbor(i) će uključivati predstavnike glavnih sudionika sa svih razina vlasti u BiH. Sastav Upravnog(ih) odbora(a) će osigurati jednaku zastupljenost interesa svih ključnih sudionika naglašavajući djelotvornost i učinkovitost takvog tijela.

Implementacija infrastrukturnih projekata energijske učinkovitosti u javnom sektoru predviđena je kroz Komponentu 1. To će doprinijeti povećanju upotrebe rješenja energijske učinkovitosti, postizanju energetske sigurnosti, smanjenju emisije CO₂ i pratećih utjecaja energije na okoliš na lokalnoj razini u skladu s ciljevima NECP-a. Glavni korisnici Komponente 1 će biti relevantna državna i entitetska ministarstva, entitetski fondovi za zaštitu okoliša i relevantne institucije Brčko distrikta BiH.

Aktivnosti predviđene Komponentom 2 će podržati implementaciju pilot-projekata održive energije na lokalnoj razini i promotivnih programa za održivo korištenje energije u lokalnim zajednicama, kako bi se olakšalo postizanje strateških ciljeva održivog razvoja energetskog sektora u BiH. Provedba ovih aktivnosti, u dugoročnoj perspektivi, imat će pozitivne učinke, između ostalog, i na uštedu energije i doprinijet će ekonomskom rastu, poboljšanju mogućnosti plaćanja računa za energiju za kućanstva, poboljšanju uvjeta života, povećanju uključenosti privatnog sektora u razvoj i ulaganje u energijsku učinkovitost i stvaranje novih poduzeća i mogućnosti zapošljavanja na lokalnoj razini. Glavni korisnici u okviru ove komponente bit će lokalna zajednica (udruge građana, općine, toplane, javna komunalna poduzeća itd.).

2.3. Relevantnost i komplementarnost sa strategijama koje podržavaju ključni nacionalni sudionici

Ova akcija će izravno doprinijeti implementaciji Okvirne energetske strategije BiH do 2035. godine i NECP-a 2021. – 2030. kroz poboljšanje energijske učinkovitosti u BiH i promoviranje ulaganja u održivu energiju. Sektorska strategija BiH za cijelu zemlju, Okvirna energetska strategija do 2035. (usvojena u kolovozu 2018.) predstavlja strateški okvir, koji omogućuje usklađen pristup u cijeloj zemlji u transpoziciji, implementaciji i provedbi relevantnih energetskih pravnih stečevina EU neophodnih da bi se osiguralo da BiH učini kredibilnim i mjerljiv napredak u ispunjavanju svojih obveza prema Ugovoru o energetskoj zajednici (EnCT). Strategija identifikira prepreke za atraktivnu investicijsku klimu za energijsku učinkovitost i obnovljive izvore energije. Poseban problem ostaje promocija obnovljive energije u javnom sektoru, kao i u transportu, sustavima grijanja i hlađenja.

Integrirani energetski i klimatski plan Bosne i Hercegovine (NECP BiH), koji je u fazi izrade, obuhvaća razdoblje od 2021. do 2030. godine i uključuje perspektivu do 2050. godine, kroz pet dimenzija Energetske unije (dekarbonizacija, energijska učinkovitost, energetska sigurnost, unutarnje tržište i istraživanje, inovacije i konkurentnost), te osigurava konzistentnost s dugoročnim relevantnim ciljevima politike na razini EU, UNFCCC-a i Energetske zajednice.

NECP predstavlja glavni instrument za definiranje energetske tranzicije energetskog sektora u BiH. Opredijeljeni za praćenje EU tempa i postizanje dugoročnih energetskih i klimatskih ciljeva, entiteti razvijaju i svoje energetske i klimatske planove. Ova akcija će izravno doprinijeti implementaciji kroz provedbu mjera ka dekarbonizaciji energetskog sektora, s posebnim fokusom na promociju energijske učinkovitosti i tranziciju sektora ugljena.

Nacionalni akcijski plan za obnovljive izvore energije do 2020. (NREAP) i Nacionalni akcijski plan energijske učinkovitosti za BiH (NEEAP) za razdoblje 2016. – 2018., postavili su ciljeve: 40 % udjela OIE u bruto finalnoj potrošnji energije i 12 % uštede energije do 2020., kako bi do 2030. godine mogla implementirati nove, više ciljeve. BiH je već počela s izradom novog NEEAP-a 2019. – 2021. godine. Strateški okvir razvoja energetike definiran je zajedno s ciljevima strategije Evropa 2020 i s obzirom na Energetski i klimatski okvir 2030, koji uključuje sljedeće ključne prioritete: učinkovito korištenje resursa, sigurna i pristupačna energija, energijska učinkovitost, energetska tranzicija i ekološka odgovornost, razvoj i harmonizacija regulatornog i institucionalnog okvira. Ova akcija će izravno doprinijeti implementaciji doprinoseći povećanju energijske učinkovitosti i prelasku na korištenje obnovljivih izvora energije.

Agenda za održivi razvoj 2030. postavlja Cilj 7 održivog razvoja koji propisuje osiguran pristup pristupačnoj, pouzdanoj, održivoj i modernoj energiji za sve. Cilj 7 je značajno povećati udio obnovljive energije u globalnom energetskom miksu, udvostručiti globalnu stopu poboljšanja energijske učinkovitosti i ova će akcija izravno doprinijeti implementaciji Cilja 7 održivog razvoja.

Strategija obnove zgrada (BRS) za Bosnu i Hercegovinu do 2050. godine je u završnoj fazi izrade i imat će koristi od predložene akcije, kao i Nacionalnog plana za smanjenje emisija (NERP BiH), 2018. – 2027., koji se primjenjuje u cijeloj zemlji od usvajanja 2015. godine.

Institucionalna struktura u podsektoru je u skladu s ustavnim uređenjem BiH i raspodjelom nadležnosti između različitih razina vlasti kako je definirano Ustavom BiH i zakonima BiH. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa (MVTEO) je nadležna sektorska institucija za energetiku na državnoj razini. Prema članku 9. Zakona o ministarstvima i drugim tijelima uprave BiH, MVTEO je odgovoran za obavljanje zadataka i poslova iz nadležnosti BiH, a koji se odnose na definiranje politika, osnovnih principa, koordinaciju aktivnosti i usuglašavanje planova entitetskih vlasti i tijela na međunarodnoj razini u područjima poljoprivrede, energetike, zaštite okoliša, razvoja i korištenja prirodnih resursa i turizma. Postoje resorna ministarstva na entitetskoj razini i razini Brčko distrikta BiH i županija koja imaju nadležnosti za energetiku, prostorno planiranje, okoliš, kao i regulatorne komisije, fondovi za zaštitu okoliša i energijske učinkovitosti, operatori za obnovljive izvore energije, relevantne kompanije za električnu energiju, plin itd.

Potrebno je značajno ojačati institucije odgovorne za razvoj, implementaciju i provedbu energetske politike. Institucionalni kapaciteti i procedure za transpoziciju i implementaciju *acquisa* EU nisu sinkronizirani između različitih razina vlasti u BiH, što bi moglo utjecati na ukupan napredak BiH u ispunjavanju njenih međunarodnih obveza. Kapaciteti državne razine i entitetskih ministarstava za strateško planiranje postoje, ali ih je potrebno dalje unaprijediti, kao i kapaciteti relevantnih sudionika koji sudjeluju u sektorskoj i donatorskoj koordinaciji, te regionalnoj koordinaciji s državama članicama EU.

Sektorsku koordinaciju vodi MVTEO i fokusirana je na koordinaciju relevantnih sektorskih institucija na svim razinama vlasti u procesima izrade strateškog i regulatornog okvira. Konzultacije i dobivanje inputa inicira i organizira MVTEO, dok sektorske institucije, na temelju svojih mandata, ravnopravno sudjeluju u strateškom upravljanju, implementaciji i praćenju sektorskih (pod)politika, strategija i provedbe zakonodavstva. Za uspješnu koordinaciju u energetske sektoru od velikog je značaja daljnje jačanje suradnje unutar zemlje i povezivanje s entitetima. Princip rada MVTEO-a je ispunjavanje obveza BiH u sektoru energetike, uključujući i koordinaciju radnih skupina koje se bave određenim temama. Radne skupine obično se sastoje od predstavnika Ministarstva i relevantnih entitetskih ministarstava i institucija. U okviru tekućih projekata tehničke pomoći, rad radnih skupina uključuje i stručnjake projekta koji pružaju tehničku potporu (GiZ, USAID, UNDP itd.) u nekoliko područja.

Koordinacija donatora odvija se kroz redovite sastanke radi razmjene informacija između nadležnih institucija i različitih donatora, na kojima se razgovara o napretku u provedbi reformi, posebno u području energijske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije. Donatori koji su aktivni u energetske sektoru redovito prisustvuju sastancima koordinacije donatora čiji je domaćin MVTEO. Međutim, imajući u vidu složenost sektora i sve veću zainteresiranost donatora, posebice za energijsku učinkovitost, bilo bi neophodno pojačati ovu koordinaciju u narednom razdoblju.

2.4. Relevantnost i komplementarnost s politikom EU i pomoći EU i drugih donatora

Akcija je u potpunosti usklađena s općim ciljevima pomoći EU u okviru Prozora 3, a to su promoviranje Zelene agende jačanjem zaštite okoliša, doprinoseći ublažavanju, povećanju otpornosti na klimatske promjene, ubrzanju prelaska na niskougljičnu i kružnu ekonomiju i razvijanje digitalne ekonomije i društva. Ovaj pristup primjenjivat će se na kopnu, ali i na moru s novim pristupom za održivu plavu ekonomiju. To će doprinijeti jačanju otpornosti i sprječavanju nastanka i širenja budućih zdravstvenih kriza. Kako bi se potaknula tranzicija čiste energije, navodi se da se rješenja s niskim udjelom ugljika i energijski učinkovita i obnovljiva energija trebaju promovirati u svim sektorima, uključujući grijanje i hlađenje. Napominje se da energijska učinkovitost ostaje najefektivniji način za postizanje ciljeva smanjenja ugljika, smanjenja troškova energije i ovisnosti o uvozu.

Energetska unija sa **Zapadnim Balkanom**: Da bi Energetska unija EU ojačala, sve njene dimenzije treba proširiti na Zapadni Balkan: podržavati energetske sigurnost, integraciju tržišta i energetske tranziciju, uključujući energijsku učinkovitost i obnovljive izvore energije. U tom kontekstu, svaka zemlja treba dovršiti sve potrebne reforme i racionalizirati svoje politike u potpunosti u skladu s pet stupova Energetske unije. Kao ugovorna strana Energetske zajednice, Bosna i Hercegovina je bila u obvezi pripremiti Nacrt nacionalnog energetskeg i klimatskog plana (NECP) do kraja 2020. godine. Pripremljen je preliminarni nacrt NECP-a 2021. – 2030., u skladu s Općim okvirom za Integrirane nacionalne energetske i klimatske planove danim u Aneksu I. Uredbe o upravljanju Energetskom unijom i klimatskim akcijama, a pokriva svih pet dimenzija Energetske unije.

U **Saopćenju o politici proširenja EU iz 2021.** navodi se da su Zelena agenda i održivo povezivanje ključni za održivi oporavak koji je siguran u budućnost, kao i za ekonomsku integraciju unutar regije i s EU, od čega će imati koristi i poduzeća i šira javnost. Vodeća Inicijativa 4 naglašava važnost

povećanja povezanosti razvojem transportnih i energetskeg veza u regiji kako bi se olakšala trgovina i potakao ekonomski rast.

Ekonomski i investicijski plan za Zapadni Balkan stavlja snažan naglasak na integraciju energetskeg tržišta, dekarbonizaciju i čistu energiju, pravednu tranziciju, povećanu digitalizaciju sustava i pametnih mreža, energijsku učinkovitost, uključujući modernizaciju daljinskog grijanja, i energetske sigurnost. Radni dokument osoblja, koji prati Ekonomski i investicijski plan za Zapadni Balkan je dokument pod nazivom Smjernice za implementaciju Zelene agende za Zapadni Balkan. Ovaj dokument detaljnije opisuje aktivnosti vezane za Zelenu agendu za Zapadni Balkan i njenih pet stupova. U okviru stupa (1) "Klimatske akcije, uključujući dekarbonizaciju, energiju i mobilnost", definira aktivnosti za provedbu ciljeva stupa. Te se akcije odnose na promociju tranzicije čiste energije i održivog razvoja koji bi trebao smanjiti uvoz energije, razviti obnovljive izvore energije, ojačati regionalnu energetske sigurnost, otključati veći ekonomski rast i riješiti uporne izazove zagađenja zraka i povezanih zdravstvenih zagađenja. Dodatni aspekt je učinkovitija uporaba materijala koji predstavljaju nove mogućnosti za daljnje smanjenje emisije stakleničkih plinova u zgradama. Treba poticati i podržavati sveobuhvatne pristupe koji ciljaju na učinkovitost materijala tijekom čitavog životnog ciklusa zgrada, na primjer tijekom renoviranja. Akcije navedene u Zelenoj agendi u okviru Stupa 1 "Klimatske akcije, uključujući dekarbonizaciju, energiju i mobilnost", kao što su: diverzifikacija obnovljivih izvora energije, uštede energije u građevinskom sektoru, itd., bit će podržane kroz ovu akciju.

Europski zeleni dogovor fokusira se na 3 ključna principa za tranziciju čiste energije, koja će pomoći u smanjenju emisija stakleničkih plinova i poboljšanju kvalitete života naših građana: osiguravanje sigurne i pristupačne opskrbe energijom u EU, razvoj potpuno integrirane, međusobno povezane i digitalizirane EU energetskeg tržišta, davanje prioriteta energijskoj učinkovitosti, poboljšanje energetske performansi zgrada i razvoj energetskeg sektora koji se uglavnom zasniva na obnovljivim izvorima.

Glavni ciljevi Komisije za postizanje navedenog su izgradnja međusobno povezanih energetskeg sustava i bolje integriranih mreža za potporu obnovljivim izvorima energije, promocija inovativnih tehnologija i moderne infrastrukture, povećanje energijske učinkovitosti i ekološkog dizajna proizvoda, dekarbonizacija plinskog sektora i promocija pametne integracije među sektorima, promoviranje energetskeg standarda i tehnologija EU na globalnoj razini.

U Analitičkom izvješću za 2019. godinu navodi se da zemlja treba povećati i implementirati mjere relevantne i za energijsku učinkovitost i za obnovljive izvore energije. Bosna i Hercegovina bi trebala intenzivirati napore u provedbi mjera reforme povezivanja kako bi podržala funkcionalni rad regionalnog tržišta i usvojila državno i entitetsko zakonodavstvo o obnovljivim izvorima energije i energijskoj učinkovitosti u skladu s obvezama koje proizlaze iz Ugovora o Energetskoj zajednici. Ove su izjave ponovljene u izvješćima Komisije za Bosnu i Hercegovinu za 2020. i 2021. godinu.

Strategija za Jugoistočnu Europu 2020 naglašava da su zemlje regije, kao potpisnice Ugovora o Energetskoj zajednici, krenule putem reformi energetskeg tržišta i regionalne integracije, koje je potrebno pravilno i pravovremeno implementirati da bi u potpunosti ostvarile svoje prednosti: održive, sigurne i pristupačne energetske usluge.

Strateški okvir razvoja energetike definiran je zajedno s ciljevima strategije Europa 2020 i s obzirom na **Energetski i klimatski okvir 2030**, koji uključuje sljedeće ključne prioritete:

učinkovito korištenje resursa, sigurna i pristupačna energija, energijska učinkovitost, energetska tranzicija i ekološka odgovornost, razvoj i harmonizacija regulatornog i institucionalnog okvira.

Strategija Europske unije za Dunavsku regiju (EUSDR) pruža održiv okvir za integraciju politike i koherentan razvoj Dunavske regije. Akcijski plan EUSDR je integrirani odgovor na zajednički skup izazova i mogućnosti koji definira akcije kao što su iskorištavanje održive uporabe čiste biomase, solarne energije, geotermalne energije, hidroenergije i energije vjetra kako bi se povećala energetska neovisnost, te promovirali i podržali višenamjenski projekti prekograničnog korištenja OIE; promovirati energijsku učinkovitost i korištenje obnovljive energije u zgradama i sustavima grijanja, uključujući daljinsko grijanje i hlađenje i kombinirane objekte za grijanje i energiju; promovirati dekarbonizaciju i smanjenje zagađivača zraka u sektoru transporta; poboljšati energijsku učinkovitost, isplative i inovativne tehnologije s niskim udjelom ugljika.

Strategija Europske unije za Jadransko-jonsku regiju (EUSAIR) postavlja potrebe i potencijal za pametan, održiv i inkluzivan rast u Jadransko-jonskoj regiji. Pruža okvir za koherentnu makroregionalnu strategiju i akcijski plan za rješavanje ovih izazova i prilika kroz suradnju između zemalja sudionica. Strukturiran oko četiri međuzavisna stupa od strateškog značaja, Akcijski plan predstavlja listu mogućih, indikativnih akcija. Opći cilj Stupa 2 "Povezivanje regija" je poboljšanje povezanosti unutar regije i s ostatkom Europe u smislu transportnih i energetskih mreža. Tri cilja energetske politike EU – konkurentnost, sigurnost opskrbe i održivost mogu se postići samo kroz dobro međusobno povezano i unutarnje tržište energije koje dobro funkcionira.

Strateški okvir energetskog razvoja BiH definiran je zajedno s europskim ciljevima i s obzirom na **Energetski i klimatski okvir za 2030. godinu**, koji uključuje sljedeće ključne prioritete: smanjenje emisija stakleničkih plinova, poboljšanje energijske učinkovitosti, reformu shema EU za trgovinu emisijama, napredak ka konkurentnijem, sigurnijem i održivijem energetskom sustavu i postavlja cilj obnovljive energije od najmanje 27 %. Okvir je u skladu sa **energetskom mapom puta do 2050. godine**, koja istražuje tranziciju energetskog sustava kako bi bio kompatibilan s ovim ciljem smanjenja stakleničkih plinova, istovremeno povećavajući konkurentnost i sigurnost opskrbe. Nadovezujući se na Energetski i klimatski okvir iz 2030., **Uredba o upravljanju energetskom zajednicom i klimatskim akcijama (EU) 2018/1999** naglašava važnost energetskih i klimatskih ciljeva, a dugoročne obveze EU o emisijama stakleničkih plinova su u skladu s Pariškim sporazumom.

Predložena akcija za poboljšanje energijske učinkovitosti kroz inicijative za uštedu energije u javnom sektoru i podizanje javne svijesti na lokalnoj razini bavit će se prioritetima gore navedenih instrumenata i strategija politike.

2.5 Naučene lekcije i veze s prethodnom financijskom pomoći

Prema izvješću o praćenju SIGMA-e za 2017. godinu, usprkos značajnoj tehničkoj pomoći pruženoj BiH za usklađivanje s *acquisom*, razvoj, implementacija i provedba zakona i politika i dalje je loša. To je uglavnom zato što se potpora fokusira na tehničko usklađivanje (sadržaj), ali se ne obraća dovoljno pozornosti na kvalitetu zakona i procesa kreiranja politika, koji u velikoj mjeri određuju mogu li se novi zakoni i politike implementirati i provoditi. Uočeni zajednički problemi mogu se okvalificirati kao, na primjer, slabe ili nepostojeće procjene regulatornog i financijskog utjecaja

predloženih zakona i politika, nedovoljna međuresorna koordinacija i javne konzultacije i česta uporaba hitnih procedura. Od 2012. godine, nepostojanje energetske strategije za cijelu zemlju spriječilo je BiH da koristi sredstva iz IPA fondova. Usvajanje Okvirne energetske strategije BiH do 2035. godine u 2018. godini omogućilo je potporu IPA-e u okviru Akcijskog programa IPA 2019, koji uključuje pojačano usklađivanje zakonodavstva s *acquisom* EU, odnosno transpoziciju i implementaciju obveza koje proizlaze iz EnCT-a, Pariškog sporazuma i drugih međunarodnih sporazuma.

Prethodnih godina, značajni projekti tehničke pomoći financirani su od strane međunarodnih donatora/IFI (USAID, GiZ, UNDP, SIDA, EBRD, WB, KfW, itd.). Glavni ciljevi ovih projekata su pomoći zemlji u ispunjavanju obveza iz EnCT-a (posebno u području energijske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije) i privlačenju investicija i otvaranju radnih mjesta u energetskom sektoru. Ovi projekti pomogli su u izradi Nacionalnog plana smanjenja emisija za BiH (NERP), Nacionalnog akcijskog plana za obnovljivu energiju (NREAP), Nacionalnog akcijskog plana energijske učinkovitosti (NEEAP), entitetskih i županijskih akcijskih planova energijske učinkovitosti, Lokalnih akcijskih planova za okoliš (LEAP), i Akcijskih planova za održivu energiju (SEAP). Oni su pomogli u otklanjanju prepreka investiranju i diverzifikaciji izvora opskrbe radi povećanja energetske sigurnosti, te poboljšanja zakonodavnog i regulatornog okvira energetskog sektora. Značajan broj infrastrukturnih projekata u području energijske učinkovitosti realiziran je kako uz potporu međunarodnih donatora, tako i uz potporu međunarodnih financijskih institucija. Zahvaljujući suradnji s međunarodnim projektom, postoje poticaji za razvoj inovativnog mehanizma za održivo financiranje koji bi se pilotirao u ministarstvima nadležnim za mjere energijske učinkovitosti u javnim zgradama. Ovaj inovativni održivi mehanizam financiranja će osigurati veći kapacitet za financiranje mjera energijske učinkovitosti u javnim zgradama. Primjenom ovog financijskog modela ulaganja u mjere energijske učinkovitosti u javnim zgradama će se povratiti kroz uštede. Na temelju tog mehanizma financiranja ulaganja u mjere energijske učinkovitosti u javnim zgradama ne bi bila javni dug. Na temelju prethodnih iskustava iz prošlih i tekućih projekata (npr. UNDP GED projekt <https://ged.ba/>), primjena mjera sličnih mjerama planiranim u ovoj akciji značajno smanjuje emisije. S jedne strane, potrošnja energije se smanjuje primjenom EE mjera (manja potrošnja – manje emisije), a s druge strane, emisije se smanjuju korištenjem OIE. Kada je u pitanju e-mobilnost, određene aktivnosti pokrenula su neka javna energetska poduzeća u BiH. Također, energetske institucije u BiH dobile su tehničku pomoć od UNDP-a s fokusom na e-mobilnost. Ova akcija će uzeti u obzir gore navedene aktivnosti i implementirati pilot-projekte koji bi mogli poslužiti kao dobar primjer u vezi s e-mobilnošću.

Projekt tehničke pomoći planiran je kroz IPA 2019 za potporu u usklađivanju zakonodavstva BiH s *acquisom* EU u području energetike i u nastavku reformi energetskog sektora uključujući razvoj energetske i klimatske politike u BiH. Može se koristiti kao osnova za IPA III akciju. Nadalje, ključnu ulogu u ovim pothvatima igra Investicijski okvir za Zapadni Balkan (WBIF) s komponentama kredita i grantova.

Razvoj NECP-a je stalna aktivnost, koja je podržana kroz GiZ-ov Otvoreni regionalni fond zajedno s UNDP-om, GiZ-om i USAID-om koji već imaju značajno iskustvo i dali su vrijedan doprinos kroz prošle i tekuće projekte tehničke pomoći. Predviđeno je da se aktivnosti koje se provode u okviru ovog akcijskog dokumenta nadograđuju na postignute rezultate iz

prethodnih i tekućih projekata pomoći i osiguravaju nastavak sličnih aktivnosti.

3. OPIS AKCIJE

3.1. Planirani rezultati i logika intervencije (opisivanje uzročne veze između utjecaja, ishoda i rezultata i uključujući pretpostavke)

Kako EU integracije ostaju prioritet BiH, Akcija ima za cilj ispunjavanje obveza BiH prema Ugovoru o Energetskoj zajednici, Pariškom sporazumu i drugim međunarodnim sporazumima kroz implementaciju projekata energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije. Dvije komponente i njihovi povezani mjerljivi rezultati doprinose osiguravanju pristupa pristupačnoj, pouzdanoj, održivoj i modernoj energiji za BiH:

Ishod: Doprinijeti ispunjavanju obveza BiH iz Ugovora o Energetskoj zajednici, Pariškog sporazuma i drugih međunarodnih sporazuma kroz implementaciju projekata energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije.

Komponenta 1

Poboljšana energetska učinkovitost omogućuje smanjenje potrošnje energije, a istovremeno nudi širok spektar pogodnosti krajnjim korisnicima. U ovom području BiH se vodi pretpripremnom procesom EU, kao i ispunjavanjem svojih međunarodnih obveza. Pilot-projekti, poput pilot-projekta za buduću Kuću Evrope koja će se nalaziti u zgradi "Vječna vatra" u Sarajevu između ulica Ferhadija, M. M. Bašeskije i Čemaluša, realizirat će se na lokalnoj razini u BiH kako bi se građanima pokazalo da Vlada postaje sve svjesnija prednosti implementacije mjera energetske učinkovitosti.

Rezultat 1. Uštede energije ostvarene kroz projekte/programme energetske učinkovitosti.

Komponenta 2

Promotivni programi za održivo korištenje energije u lokalnim zajednicama, koji uključuju aspekte energetske učinkovitosti, obnovljive energije i smanjenja emisije stakleničkih plinova (GHG) koji su prepoznati kao važan faktor u realizaciji strateških ciljeva održivog razvoja energetskog sektora u BiH.

Rezultat 2.1. Smanjena emisija stakleničkih plinova kroz pilot-projekte održive energije (odnosi se na kombinaciju mjera energetske učinkovitosti i uvođenje obnovljivih izvora – ugradnja solarnih panela, zamjena kotlova za prelazak s fosilnih goriva na biomasu i sl.) koji se sprovode na lokalnoj razini.

Rezultat 2.2. Prednosti koncepta održive energije promovirane među građanima i javnim institucijama u BiH

Za uspješnu implementaciju Akcije, izgradnja kapaciteta je ključni element na svim razinama u BiH. Dobra suradnja i koordinacija, kao i proaktivno uključivanje svih zainteresiranih strana, uključujući lokalne zajednice u implementaciju Akcije, su preduvjeti za postizanje postavljenih ciljeva.

3.2. Indikativni tip aktivnosti

Sljedeće aktivnosti se odnose na gore navedene rezultate (vidi numeraciju):

1.1. Implementirati projekte/programme energetske učinkovitosti u javnom sektoru u okviru postojećih i novih inovativnih, skalabilnih mehanizama financiranja.

2.1.1. Implementirati set pilot-projekata u održivoj energiji na lokalnoj razini, kao što su energetska učinkovita javna rasvjeta, korištenje obnovljivih izvora energije u sustavima daljinskog grijanja, projekti energetske učinkovitosti u javnom sektoru korištenjem čistih energenata, koncept energije zajednice, koncept potrošač-potrošač, diverzifikacija energetskih goriva, uvođenje novih tehnologija, e-mobilnost (punjenje električnih vozila) itd.

2.2.1. Informirati javne i privatne subjekte da promoviraju pozitivne učinke korištenja obnovljive energije, uvođenje novih tehnologija u postojeće konvencionalne izvore energije, važnost diverzifikacije izvora energije – uključujući prirodni plin i solarnu energiju – i primjenu mjera energetske učinkovitosti.

3.3. Rizici i pretpostavke

Rizici	Razina rizika (V/S/N)	Mjere ublažavanja
Nedostatak političke posvećenosti daljnjem razvoju energetskog sektora	S	Uključivanje zainteresiranih strana od samog početka implementacije predloženih projekata
Nedostatak svijesti korisnika o prioritetnim mjerama koje treba primijeniti u vezi s pripremama za pristupanje EU u energetskom sektoru	S	Povećati svijest putem kampanje relevantnih informacija institucijama i javnosti
Administrativna slabost na svim razinama vlasti, a posebice u lokalnim zajednicama, u procesima planiranja, implementacije i praćenja energetske politike	V	Mjere izgradnje kapaciteta u svim relevantnim subjektima
Nedovoljna financijska potpora za projekte općinske infrastrukture od strane lokalnih vlasti	V	Procjena i modifikacije postojećih struktura financiranja i osnovnih procedura
Problemi vezani za blagovremeno pribavljanje potrebnih dozvola, vlasništvo nad zemljištem, pitanja priključenja na mrežu i druge zakonski regulirane obveze	V	Mjere izgradnje kapaciteta u svim relevantnim subjektima; poboljšanja/modifikacije procedura izdavanja dozvola; Prilikom odabira objekata koji će biti podržani kroz ovu akciju treba uzeti u obzir riješena pitanja vlasništva nad zemljištem. Upotreba VN podzemnih kablova (naponski nivo > = 110 kV) mogla bi riješiti mnoge IP probleme i koristit će se sve više i više u budućnosti
Nedostatak kapaciteta za brzu apsorpciju fondova EU i drugih fondova kojima BiH raspolaže	V	Mjere izgradnje kapaciteta u svim relevantnim subjektima

Pretpostavke (koje će se odraziti u gornjoj matrici logičkog okvira) – grupirane prema rezultatima i ishodima

Glavne pretpostavke su:

(1) Postojat će politička potpora i institucije će biti posvećene sudjelovanju u Akciji;

(2) Iskristit će rezultate kako bi krenuli naprijed na putu ka EU integracijama za dobrobit građana BiH.

Za generiranje uspješnih projekata i ublažavanje gore navedenih rizika, vrlo je važno uključiti sve zainteresirane strane od samog početka implementacije predloženih projekata. Jedan ključni element na svim razinama je izgradnja kapaciteta koji se uglavnom odnosi na integraciju u EU i financiranje.

3.4 Uvođenje načela rodne ravnopravnosti

Kako ova Akcija doprinosi rodnoj ravnopravnosti i osnaživanju žena i djevojčica (u skladu sa strategijom EU za rodnu ravnopravnost 2020. – 2025.)?

Općenito, jednake mogućnosti će biti dane muškarcima i ženama da budu sastavni dio implementacije, praćenja i evaluacije Akcije. Rodno osviještena politika će biti osigurana u svim aspektima kad god je to moguće, na primjer, sastav različitih tijela za implementaciju, administrativna ili nadzorna tijela, rodno osjetljiv jezik, itd. Smatra se da je učinak planirane akcije koristan i za muškarce i za žene. Dužna pažnja će se posvetiti rodnom aspektu u okviru aktivnosti Akcije, uključujući osiguravanje sudjelovanja i žena i muškaraca, prepoznavanje različitih potreba žena i muškaraca, osiguravanje koristi i za muškarce i za žene i razmatranje rodno osjetljivih podataka. Rodno osjetljiv pristup je ključan u planiranju inicijativa na lokalnoj razini kako je predviđeno ovom akcijom da bi se podržao rodno inkluzivni pristup obnovljivoj energiji i konceptima održive energije. Isto važi i za predviđene promotivne aktivnosti vezane za energetska učinkovitost i

korištenje obnovljivih izvora energije. Općenito, rodna perspektiva će se održati kako bi se osiguralo da rezultati Akcije pozitivno i podjednako utječu na rod. Europska unija će također pomno pratiti rodnu dimenziju aktivnosti u smislu usklađenosti s Rodnim akcijskim planom.

Kako se ova akcija bavi okolišem i klimatskim promjenama?

Razvoj Akcije zasniva se na dokazima da potražnja za primarnom energijom i električnom energijom brzo raste paralelno s rastom gospodarstva. Za rješavanje ovog problema potrebna su održiva ulaganja i dobro funkcionirajuće i regulirano tržište energije, uz ograničavanje štete po okoliš, smanjenje emisija stakleničkih plinova i povećanje energijske učinkovitosti i korištenja obnovljive energije. U tom smislu, povećano korištenje obnovljive energije i energijski učinkovitih mjera na lokalnoj razini smatra se učinkovitim rješenjem za povećanje uštede energije i smanjenje emisija stakleničkih plinova. Stoga će aktivnosti ove akcije doprinijeti ciljevima održivog okoliša EU i BiH.

Kako se ova akcija odnosi na pristup zasnovan na pravima?

Na temelju osnovnih principa promocije ravnopravnosti i borbe protiv diskriminacije, učešće u Akciji će biti zagarantirano na temelju jednakog pristupa bez obzira na spol, rasno ili etničko podrijetlo, vjeru ili uvjerenje, invaliditet, godine ili seksualnu orijentaciju. Bit će zagarantirani principi i prakse jednakih mogućnosti u osiguravanju pravičnog sudjelovanja i nediskriminacije u okviru Akcije. Jednake mogućnosti za sudjelovanje muškaraca i žena bit će osigurane u svim aspektima sprovođenja Akcije. Financirana Akcija i aktivnosti će se tako realizirati poštujući principe sprječavanja svih oblika diskriminacije i promoviranja rodne ravnopravnosti.

Kako ova akcija promovira sustavni angažman sa civilnim društvom?

Kako bi se osiguralo da su zabrinutosti i aspiracije javnosti u području energetike shvaćene i tretirane, od civilnog društva se očekuje da bude aktivno uključeno u proces konzultacija tijekom izrade političkih dokumenata i akcijskih planova i u srodnim javnim raspravama, u skladu s važećim domaćim zakonima. U mjeri u kojoj je to moguće, Akcija će također podržati uključivanje civilnog društva u praćenje implementacije političkih dokumenata. Konzultacije s javnošću su također ključna karakteristika postupaka procjene okoliša. Predstavnici nevladinih organizacija i civilnog društva bit će konzultirani i pozvani da aktivno sudjeluju u različitim

konzultativnim događajima predviđenim tijekom implementacije Akcijskog dokumenta.

Drugi (kao što su otpornost i osjetljivost na sukobe, Romi, osobe s invaliditetom i druge ranjive skupine)

Sudjelovanje u aktivnostima će biti zagarantirano na temelju jednakog pristupa bez obzira na rasno ili etničko podrijetlo, vjeru ili uvjerenje, invaliditet, spol ili seksualnu orijentaciju. Veza između opskrbe energijom i manjina i ranjivih skupina ogleda se prvenstveno u utjecaju na zdravlje i kvalitetu života stanovništva BiH. Opća tendencija je da se istovremeno radi na minimiziranju posljedica energetske siromaštva i promoviraju aktivnosti usmjerene na njegovo sprječavanje sa krajnjim ciljem osiguranja energijske održivosti na dugi rok. Očekuje se da će putem povratnih informacija građana o pitanjima politike, zabrinutosti javnosti i težnje svih građana, uključujući manjine i ugrožene ili marginalizirane skupine, biti pravilno shvaćene i tretirane.

Rješavanje učinka diskriminatornog tretmana romske populacije je zaista neophodno, ali se njime treba baviti kao sastavnim dijelom tematskih politika. Fokus treba staviti na politike za socijalno inkluzivne strukture koje pružaju jednake mogućnosti za sve. Konkretnije, Strategijom BiH za rješavanje problema Roma identificirana su bitna polja i pitanja kojima se treba baviti konkretnim mjerama koje treba podržati pretpostupnom pomoći.

Imajući to u vidu, aktivnosti planirane u ovoj akciji će promovirati inkluziju i integraciju Roma gdje god je to relevantno i slijedeći tri glavna pravca, kao što su prikupljanje podataka (popis stanovništva, civilna registracija i identifikacija, demografska i populacijska politika); aktivno sudjelovanje (partnerstvo s vlastima, umrežavanje, suradnja među NVO-ima); inkluzivnost (poboljšanje kulturnog identiteta, domaći poslovi, otvaranje radnih mjesta, prava djece). Pitanje rodne diskriminacije Roma mora se tretirati s velikom pozornošću u svim akcijama koje financira IPA.

3.5 Uvjeti za provedbu

Pored pretpostavki koje moraju biti istinite da bi se Akcija uspješno implementirala, ne postoje glavni uvjeti koji moraju biti ispunjeni da bi se osigurao uspjeh realizacije Akcije, osim jednog:

Izdvajanje sredstava za sanaciju pilot-projekta "Vječna vatra" uvjetovano je sanacijom i otvaranjem EU info centra u prizemlju spomenute zgrade, kao i ugovorom o održavanju koji se mora zaključiti za objekt. Nepoštivanje gore navedenih zahtjeva može dovesti do povrata sredstava u okviru ovog programa i/ili preraspodjele budućih sredstava.

3.6 Logički okvir

Rezultati	Lanac rezultata: Glavni očekivani rezultati (maksimalno 10)	Pokazatelji (najmanje jedan pokazatelj po očekivanom rezultatu)	Polazne osnove (godina)	Ciljevi (godina)	Izvori podataka (1 po pokazatelju)	Pretpostavke
Utjecaj	Osigurati pristup pristupačnoj, pouzdanoj, održivoj i modernoj energiji za BiH	Ostvarene uštede energije (ktoe) u svim sektorima	Ukupna primarna energija 7.247 ktoe (2015.)	Ukupna primarna energija 6.328 ktoe (točna vrijednost će biti poznata nakon usvajanja NECP BiH) (2027.)	Izvjешće o napretku implementacije NECP-a; Izvjешće Komisije BiH; Izvjешća BiH upućeni Tajništvu Energetske zajednice; Izvjешće o napretku implementacije NECP-a	Nije primjenjivo (N/A)
		Udio obnovljivih izvora energije u bruto finalnoj potrošnji energije (%) po sektorskoj strukturi				
Ishod 1	Doprinijeti ispunjavanju obveza BiH iz Ugovora o Energetskoj zajednici,	Ostvaren napredak u spremnosti za ispunjavanje obaveza BiH iz Ugovora o	Ograničeni napredak (2022.)	Značajan napredak (2030.)	Godišnji izvješta o implementaciji Sekretarijata Energetske	Integracija u EU ostaje državni prioritet BiH Izgradnja kapaciteta je

	Pariškog sporazuma i drugih međunarodnih sporazuma kroz implementaciju projekata energetske učinkovitosti i obnovljive energije	Energetskoj zajednici kroz transpoziciju zakonodavstva i promociju ulaganja u održivu energiju.			zajednice.	ključni element na svim nivoima
Rezultat 1	Rezultat 1 Uštede energije postignute kroz projekte/programme energetske učinkovitosti	Postotak uštede energije u javnom sektoru	0% (2022.)	35 % (2027.)	Izvešća o aktivnostima na implementaciji projekta	Faktori izvan kontrole uprave mogu utjecati na postizanje rezultata; Dobra suradnja i koordinacija među ključnim sudionicima uključujući lokalne zajednice; Proaktivno uključivanje svih zainteresiranih strana uključenih u implementaciju Akcije
Rezultat 2	Rezultat 2.1. Smanjena emisija stakleničkih plinova kroz pilot-projekte održive energije koji se implementiraju na lokalnoj razini Rezultat 2.2. Promovirane prednosti koncepta održive energije među građanima i javnim institucijama BiH	Postotak smanjenja CO ₂ Razina svijesti javnosti o konceptu održive energije (mjerna jedinica je % ispitanika i njihova razina svijesti prije i nakon realizacije promotivne kampanje)	0 % (2022.) 0 % (polazna vrijednost će biti određena s prvim mjerenjem ankete) (2022.)	20 % (2027.) 50 %	Izvešća o aktivnostima na implementaciji projekta Izvešća o aktivnostima	Dobra suradnja i koordinacija među ključnim sudionicima uključujući lokalne zajednice; Proaktivno uključivanje svih zainteresiranih strana uključenih u implementaciju Akcije

4. PROVEDBENI ARANŽMANI

4.1. Ugovor o financiranju

U cilju realizacije ove akcije predviđeno je zaključivanje ugovora o financiranju s Bosnom i Hercegovinom.

4.2. Modaliteti provedbe

Komisija će osigurati da se poštuju odgovarajuća pravila i procedure EU za pružanje financiranja trećim stranama, uključujući postupke revizije, gdje je to prikladno, i usklađenost aktivnosti s restriktivnim mjerama EU¹.

4.2.1 Neizravno upravljanje sa subjektom [subjektima] kojem je povjeren zadatak

Ova akcija se može provoditi u neizravnom upravljanju sa subjektima kojima je povjeren zadatak i koje će birati službe Komisije, koristeći sljedeće kriterije odabira:

a) operativni kapacitet aplikanta za upravljanje velikim intervencijama koje uključuju grantove;

b) tehničke kompetencije u pripremi i implementaciji projekata održive energije po mogućnosti stečene u regiji Zapadnog Balkana u područjima relevantnim za Akciju, kao što su obnovljiva energija, energetska učinkovitost, smanjenje emisije stakleničkih plinova.

Implementacija ovog subjekta/subjekata podrazumijeva doprinos ispunjavanju obveza BiH prema Ugovoru o Energetskoj zajednici, Pariškom sporazumu i drugim međunarodnim sporazumima kroz implementaciju Komponente 1 i Komponente 2 kako je opisano u odjeljku 3.1. Rezultati koje treba postići opisani su u odjeljku 3.6.

Predviđeno je da se svaka komponenta 1 i komponenta 2 implementiraju kroz poseban ugovor.

Ako pregovori sa subjektima kojima je povjeren zadatak ne uspiju, taj dio ove akcije može se provesti u neizravnom upravljanju s drugim alternativnim subjektom kojeg će službe Komisije odabrati po istim kriterijima odabira. U slučaju da bi bilo potrebno zamijeniti predviđeni subjekt, službe Komisije

mogu odabrati zamjenski subjekt koristeći iste gore navedene kriterije odabira. Ako se subjekt zamjenjuje, odluka o njegovoj zamjeni mora biti obrazložena.

Ako pregovori s gore navedenim subjektom ne uspiju, taj dio ove akcije može se provesti u izravnom upravljanju u skladu s modalitetima implementacije navedenim u odjeljku 4.3.8.

4.2.2 Promjene iz neizravnog u izravni način upravljanja (i obrnuto) zbog izuzetnih okolnosti (jedna alternativna druga opcija)

Ako pregovori s budućim izabranim subjektom kojem je povjeren zadatak ne uspiju, dio ove akcije može se implementirati u izravnom upravljanju kroz grantove. Ciljani aplikanti za grantove će biti općine, županijski entiteti ili javna tijela s relevantnim mandatom, administrativnim ovlastima i nadležnostima.

4.3. Opseg geografske podobnosti za nabavu i grantove

Primjenjivat će se geografska podobnost u smislu mjesta osnivanja za sudjelovanje u postupcima nabave i dodjele grantova i u pogledu podrijetla nabavljenih nabava kako je utvrđeno u osnovnom aktu i navedeno u relevantnim ugovornim dokumentima.

4.4. Indikativni proračun

Provedbeni modaliteti	Doprinos EU (iznos u EUR)	Indikativni doprinos treće strane, u EUR
Ishod 1: Dopriniti ispunjavanju obveza BiH prema Ugovoru o Energetskoj zajednici, Pariškom sporazumu i drugim međunarodnim sporazumima kroz implementaciju projekata energetske učinkovitosti i obnovljive energije, koji se sastoje od		
Rezultat 1 Uštede energije ostvarene kroz projekte/programme energetske učinkovitosti, koji se sastoje od	6 000 000	N. A.
Neizravno upravljanje sa subjektom kojem je povjeren zadatak – vidi odjeljak 4.2.1.	6 000 000	N. A.
Rezultat 2.1. Smanjena emisija stakleničkih plinova kroz pilot-projekte održive energije koji se implementiraju na lokalnoj	3 000 000	N. A.

¹ www.sanctionsmap.eu Napominjemo da je mapa sankcija IT alat za identifikaciju režima sankcija. Izvor sankcija proizlazi iz pravnih akata objavljenih u „Službenom glasniku“ (SG). U slučaju neslaganja između objavljenih pravnih akata i ažuriranja na web-stranici prevladava verzija iz SG.

razini Rezultat 2.2. Promovirane prednosti koncepta održive energije među građanima i javnim institucijama BiH		
Neizravno upravljanje sa subjektom kojem je povjeren zadatak – vidi odjeljak 4.2.1.	3 000 000	N. A.
Evalucija (vidi odjeljak 5.3.)	Bit će obuhvaćeno drugom odlukom	N. A.
Revizija/verifikacija rashoda (vidi odjeljak 6.)	Bit će obuhvaćeno drugom odlukom	N. A.
Komunikacija i vidljivost (vidi odjeljak 7.)	Bit će obuhvaćeno drugom odlukom	N. A.
Nepredviđene situacije	N. A.	N. A.
UKUPNO	9 000 000	N. A.

4.5. Organizacijska postavka i odgovornosti

Za aktivnosti predložene u okviru ovog akcijskog dokumenta, ključni institucionalni akteri na svim razinama vlasti u BiH su:

Državna razina:

-Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH
Federacija BiH:

-Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije

-Federalno ministarstvo prostornog uređenja

-Fond za zaštitu okoliša Federacije BiH

-Gradska uprava Županije Sarajevo/Sarajevo

Republika Srpska:

-Ministarstvo energetike i rudarstva

-Ministarstvo prostornog planiranja, građevinarstva i ekologije

-Fond za zaštitu životne sredine i energetske efikasnost

Brčko distrikt BiH:

-Vlada Brčko Distrikta BiH

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH će koordinirati provođenje svih aktivnosti u suradnji s nadležnim entitetskim ministarstvima i fondovima, te Vladom Brčko distrikta BiH. Upravni odbor(i), koji se sastoji od svih relevantnih zainteresiranih strana uključenih u određenu komponentu, bit će uspostavljeni na početku implementacije Akcije. Mehanizam za provedbu aktivnosti i kriterije za odabir aktivnosti koje će biti podržane kroz ovu akciju treba uspostaviti subjekt kojem je zadatak povjeren, u suradnji s ključnim institucionalnim sudionicima prije početka realizacije akcije.

Upravni odbor(i) će nadgledati implementaciju aktivnosti u okviru ovog akcijskog dokumenta. Osim ugovornog tijela, Upravni odbor(i) će uključivati predstavnike glavnih sudionika sa svih razina vlasti u BiH. Sastav Upravnog(ih) odbora će osigurati jednaku zastupljenost interesa svih ključnih sudionika naglašavajući djelotvornost i učinkovitost takvog tijela.

5. PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE O UČINKU/REZULTATIMA

5.1. Interno praćenje

Ovu akciju će redovito pratiti Delegacija EU u BiH. Interno praćenje će se provoditi kroz sastanke Upravnog odbora, tromjesečne preglede implementacije Delegacije EU, provjere na licu mjesta, sastanke s korisnicima i konzultantskim kompanijama/izvođačima. Osim toga, Akcija bi mogla biti predmet eksternog praćenja u skladu s pravilima i procedurama Europske komisije, utvrđenim u Ugovoru o financiranju. Predmet je rada Jedinice za tematsku potporu, praćenje i evaluaciju DG NEAR-a. Oni procjenjuju potporu EU, tijekom značajnog razdoblja, gledajući specifične sektore/teme, potporu zemlje, modalitete pomoći, financijske instrumente. Oni pomažu u razumijevanju zašto su, u određenom kontekstu,

politički dijalog i financijska pomoć bili uspješni ili ne i daju preporuke donositeljima odluka za buduće programiranje i implementaciju.

5.2. Uloge i odgovornosti za prikupljanje podataka, analizu i izvještavanje

Sektorski upravni odbor će pratiti provedbu aktivnosti i bit će sastavljen od glavnih korisnika i relevantnih reformskih institucija u BiH. Akciju će redovito pratiti Delegacija EU u BiH.

Također, Akcija bi mogla biti predmet eksternog praćenja u skladu s pravilima i procedurama Europske komisije utvrđenim u Ugovoru o financiranju.

Upravni odbor(i) će biti osnovan za praćenje provedbe aktivnosti iz ovog Akcijskog dokumenta, a činit će ga glavni sudionici: Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije, Ministarstvo energetike i rudarstva RS-a, Federalno ministarstvo prostornog uređenja, Ministarstvo prostornog uređenja, građevinarstva i ekologije RS-a, Vlada Brčko distrikta BiH, Elektroprenos-Elektroprijenos BiH, Neovisni operator sustava u Bosni i Hercegovini, Državna regulatorna komisija za električnu energiju, Regulatorna komisija za energetiku RS-a, Regulatorna komisija za energetiku Federacije BiH, fondovi za zaštitu okoliša, predstavnici županija, Direkcija za europske integracije (DEI), Delegacija EU i druge relevantne institucije.

5.3. Evaluacija

Imajući u vidu prirodu akcije, za ovu akciju ili njene komponente neće biti izvršena srednjoročna i/ili konačna evaluacija.

U slučaju da nije predviđena evaluacija za neke komponente aktivnosti, Komisija može, tijekom implementacije, odlučiti da takvu ocjenu izvrši iz valjano opravdanih razloga, bilo na vlastitu odluku ili na inicijativu partnera.

Usluge evaluacije mogu se ugovoriti na temelju okvirnog ugovora.

Financiranje evaluacije će biti pokriveno drugom mjerom koja predstavlja Odluku o financiranju

6. REVIZIJA

Ne dovodeći u pitanje obveze koje se primjenjuju na ugovore zaključene za provedbu ove radnje, Komisija može, na temelju procjene rizika, ugovoriti neovisne revizije ili zadatke provjere rashoda za jedan ili više ugovora ili sporazuma.

Predviđeno je da se usluge revizije mogu ugovoriti na temelju okvirnog ugovora.

7. KOMUNIKACIJA I VIDLJIVOST

Vidljivost financiranja od strane EU i komunikacija o ciljevima i utjecaju akcija je zakonska obveza za sve akcije koje financira EU, kao što je navedeno u zahtjevima za komunikaciju i vidljivost EU koji su na snazi.

Konkretno, primatelji sredstava EU moraju priznati podrijetlo sredstava EU i osigurati njegovu odgovarajuću vidljivost:

-davanje izjave u kojoj se ističe potpora vidljivo primljena od EU u vezi sa svim dokumentima i komunikacijskim materijalom koji se odnosi na implementaciju sredstava, uključujući na službenoj web- stranici i nalogima na društvenim mrežama, gdje postoje; i

-promoviranje akcija i njihovih rezultata pružanjem koherentnih, djelotvornih i proporcionalnih ciljanih informacija višestrukoj publici, uključujući medije.

Mjere vidljivosti i komunikacije provode, prema potrebi, nacionalne administracije (na primjer, u vezi s reformama vezanim za proračunsku potporu EU), subjekti kojima je

povjeren zadatak, izvođači radova i korisnici grantova. Odgovarajuće ugovorne obveze će biti uključene, odnosno, u ugovore o financiranju, sporazume o delegiranju i ugovore o nabavi i grantovima.

Mjere će se zasnivati na posebnom planu komunikacije i vidljivosti, koji je uspostavljen i implementiran u skladu sa zahtjevima za komunikaciju i vidljivost EU koji su na snazi. Plan će uključiti, između ostalog, komunikacijski narativ i glavne poruke za akciju, prilagođene različitim ciljnim skupinama (zainteresirane strane, civilno društvo, šira javnost, itd.).

Mjere vidljivosti i komunikacije specifične za ovu akciju bit će komplementarne širim komunikacijskim aktivnostima koje izravno provode službe Europske komisije i/ili Delegacija EU. Europska komisija i Delegacija EU trebaju biti u potpunosti informirani o planiranju i provedbi specifičnih aktivnosti vidljivosti i komunikacije, posebno u pogledu komunikacijskog narativa i glavnih poruka.

Ako Akcija uključuje programe Unije, mjere vidljivosti i komunikacije će se provoditi u skladu sa zahtjevima EU za komunikaciju i vidljivost koji su na snazi i posebnim pravilima svakog programa Unije. Relevantni subjekt za upravljanje programom je odgovoran za praćenje aktivnosti vidljivosti i komunikacije. Europska komisija i Delegacija EU trebaju biti u potpunosti informirani o planiranju i provedbi specifičnih aktivnosti vidljivosti i komunikacije.

8. ODRŽIVOST

Ovaj projekt, kao nastavak potpore EU energetske sektoru u BiH i suradnje s drugim donatorima i međunarodnim finansijskim institucijama, rezultirat će unaprjeđenjem institucionalnih kapaciteta relevantnih sudionika u BiH u pogledu implementacije mjera održive energije. Razvijeni kapaciteti i vještine sudionika koji imaju koristi od ove akcije omogućit će im da na učinkovit način obavljaju svoje zadatke nakon završetka projekta. Među korisnicima projekta postoji snažan osjećaj vlasništva nad implementacijom ciljeva obnovljive energije i energijske učinkovitosti u BiH.

Da bi se osigurala dobra razina održivosti, svaki razvoj registara, baza podataka, upravljačkih informacijskih sustava i drugih IT sustava treba poštovati nacionalne standarde za interoperabilnost. U slučajevima kada oni nedostaju, konzultacije s nadležnim organima u području informacijskih i komunikacijskih tehnologija (IKT) trebaju biti preduvjet prije objavljivanja bilo kakvih tendera.

Projekt će se također baviti podizanjem svijesti javnosti o pitanjima održive energije kroz nekoliko ciljanih promotivnih aktivnosti u lokalnim zajednicama. Naglasak je na svijesti o promjenama koje se događaju u energetske sektoru i potrebi za poboljšanjem energijske učinkovitosti. Akcija će posebno promovirati neke inicijative lokalne energetske zajednice koje bi osigurale nastavak implementacije programa.

Aneks I.6

Sporazuma o financiranju godišnjeg akcijskog plana u korist Bosne i Hercegovine za 2021. godinu Akcijski dokument za "EU4 Transport"

1. SINOPSIS

1.1. Tablica sažetka akcije

Naslov	Akcija 06 – EU4 Transport Godišnji akcijski plan u korist Bosne i Hercegovine za 2021. godinu
CRIS broj	043-667/6
Osnovni akt	Financirano u okviru Instrumenta za pretprijetupnu pomoć (IPA III)
Tim Europska inicijativa	Ne
Zona koja ima	Bosna i Hercegovina

koristi od akcije				
Programski dokument	IPA III programski okvir			
PRIORITETNA PODRUČJA I INFORMACIJE O SEKTORU				
Prozor i tematski prioritet	Prozor 3: Zelena agenda i održivo povezivanje Tematski prioritet 2: Transport, digitalna ekonomija i društvo i energija			
Ciljevi održivog razvoja (Sustainable Development Goals - SDGs)	Razvijen transport važan je za postizanje raznih ciljeva održivog razvoja 2030 UN-ove agende za održivi razvoj, pri čemu su ciljevi vezani za transport uključeni u osam od 17 Ciljeva održivog razvoja. Akcija će doprinijeti postizanju ovih ciljeva, uz pružanje pomoći sigurnim, priuštivim, pristupačnim i održivim putnim sustavima za sve, ali i značajno poboljšati prekograničnu suradnju ljudi i gospodarstava Bosne i Hercegovine i Republike Srbije i veze između EU (Hrvatska) i (Bugarska i Grčka).			
DAC kod(ovi)	21020 putni transport			
Glavni kanal isporuke ¹	Bilateralni			
Markeri (iz CRIS obrasca)	Opći cilj politike	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Razvoj sudjelovanja/dobrog upravljanja	☐	☒	☐
	Pomoć okolišu	☒	☐	☐
	Rodna ravnopravnost i osnaživanje žena i djevojaka	☒	☐	☐
	Trgovinski razvoj	☒	☐	☐
	Reproduktivno zdravlje, zdravlje majki, novorođenčadi i djece	☒	☐	☐
	Smanjenje rizika od katastrofe	☒	☐	☐
	Inkluzija osoba s poteškoćama	☒	☐	☐
	Ishrana	☒	☐	☐
	Oznake RIO konvencije	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Biološka raznolikost	☒	☐	☐
	Borba protiv dezertifikacije	☒	☐	☐
	Ublažavanje klimatskih promjena	☒	☐	☐
	Prilagodba klimatskim promjenama	☒	☐	☐
	Unutarnji markeri	Ciljevi politike	Nije ciljano	Značajan cilj
Digitalizacija		☒	☐	☐
Migracija		☒	☐	☐
COVID-19		☒	☐	☐
Društvena inkluzija i ljudski razvoj		☒	☐	☐
INFORMACIJE O PRORAČUNU				
Predmetni iznosi	Proračunska linija: 15.020201.02			
	Ukupni procijenjeni trošak: EUR 10 000 000			
	Ukupni iznos EU doprinosa proračunu: EUR 10 000 000			
UPRAVLJANJE I PROVEDBA				
Vrsta financiranja i način(i) provedbe	Modalitet projekta			
	Izravno upravljanje kroz nabavu			
Relevantni prioriteti i vodeće inicijative iz Ekonomskog i investicijskog plana za Zapadni Balkan	Transport			
Krajnji datum za zaključivanje Sporazuma o financiranju	Najkasnije do 31. prosinca 2021. godine			
Krajnji datum za zaključivanje	Tri godine nakon datuma zaključivanja Sporazuma o financiranju, s izuzetkom slučajeva navedenih u članku 114(2) Financijske uredbe			

¹ <http://www.oecd.org/dac/stats/annex2.htm>.

sporazuma o raspodjeli/dodjeli sredstava, sporazuma o nabavi i grantovima	
Okvirno operativno razdoblje provedbe	Šest godina nakon zaključivanja Sporazuma o financiranju
Krajnji datum za provedbu Sporazuma o financiranju (datum do kojeg bi ovaj program trebao biti povučen i zatvoren)	12 godina nakon zaključivanja Sporazuma o financiranju

1.2. Sažetak Akcije

Važan izazov za ključne sudionike sektora transporta u BiH u smislu infrastrukturnog razvoja je postizanje pune zrelosti putnih projekata kao ključnog koraka za daljnji razvoj putne infrastrukture na naznačenom proširenju mreže TEN-T i koridora. EU4 Transport će podržati pripremu budućih ulaganja kroz osiguravanje tehničkih dokumenata (glavni nacrti, tenderski dokumenti, studije itd.).

Ova akcija nadovezat će se na rezultate završene IPA financirane intervencije koja je dostavila prvu fazu tehničkih dokumenata za prioritetne putne dionice na naznačenom proširenju TEN-T sveobuhvatne veze, odnosno sveobuhvatne mreže Trase 3 kao izvedivog idejnog nacrti, studije koje zahtijevaju međunarodne financijske institucije (MFI) i zakonodavni okvir Bosne i Hercegovine, kao i podatci za popunjavanje tenderske dokumentacije za nadolazeće faze provedbe za koje je potrebno strukturiranje i kriteriji koje će dodati Delegacija. Dostavit će tehničku dokumentaciju, odnosno preliminarne i glavne nacrti, studije i tendersku dokumentaciju za radove kao preduvjet za prezentaciju odgovarajućih putnih projekata MFI-ja i privlačenja financijske potpore.

Tehnička dokumentacija će uključivati dokumentaciju o sigurnosti na cestama (Road Safety Audit) kako bi se osigurala usklađenost sa zahtjevima za sigurnost na putevima. Nakon što Akcija dostavi potrebnu dokumentaciju, očekuje se početak pregovora o kreditu i prijave za značajna sredstva za sufinansiranje investicijskih projekata u putnu infrastrukturu uz skorom dodjelu značajnih financijskih sredstava zahvaljujući velikom interesu MFI-ja da ulažu u BiH. MFI do sada nikada nije osporio svoju posvećenost financiranju ovakvih intervencija u BiH.

Predložena Akcija, koja pokriva infrastrukturni razvoj sektora, pruža izravnu korist za sve ključne sudionike i ima najširu moguću raspodjelu koristi pogotovo na regionalno stanovništvo i gospodarstva.

Nakon što se izvrše građevinski radovi, putne dionice pružit će brz protok međunarodnog i lokalnog prometa, uštedu u vremenu putovanja putnika i robe, uštedu u troškovima rada vozila, ublažavanje ekoloških i društvenih utjecaja na postojeću putnu mrežu, uštedu u troškovima održavanja infrastrukture i poboljšanu sigurnost kroz smanjeni broj nesreća i privući će ulagače u gospodarstva na temelju povećane konkurentnosti stečene na blizini učinkovitih putnih veza.

Sve intervencije predviđene su da budu u skladu s prioritetnom listom dogovorenom od strane relevantnih sektorskih institucija kako bi se spriječilo neučinkovito trošenje

koje bi se moglo iskoristiti za rješavanje drugih prioriteta s duge liste u BiH.

Akcija će podržati najhitnije potrebe s kojima se putni sektor suočava u procesu pristupanja EU i regionalnom procesu integracija, a agenda Transportne zajednice i povezanosti će doprinijeti postavljanju ovih prioriteta.

2. OBRAZLOŽENJE

2.1. Analiza konteksta

Transport je veliki doprinositelj ekonomskom rastu olakšavajući mobilnost ljudi i dobara dok omogućava izbalansiran regionalni razvoj. Bosna i Hercegovina (BiH) cilja da razvije transportne politike koje su učinkovite, sigurne i održive, kako bi se stvorili uvjeti za konkurentnu industriju koja generira radna mjesta i prosperitet. Integracija transportnog sustava Bosne i Hercegovine u regionalni i europski transportni sustav je dugoročni prioritet, jer održiva i pristupačna infrastruktura može dalje poboljšati poslovno okruženje s obzirom na to da je pružanje učinkovitih transportnih kapaciteta važno za ekonomsku konkurentnost.

Bosna i Hercegovina predstavlja vezu EU u oba pravca: istok – zapad (Bugarska i Grčka do Hrvatske) i od sjevera do juga (Mađarska i Hrvatska do Hrvatske i Italije).

Putni sektor ima snažan potencijal da doprinese konkurentnosti i trgovini. Konkurentna i ekološki prihvatljiva transportna rješenja zahtijevat će učinkovito kombiniranje načina transporta, tako da je potrebna veća multimodalnost. Putne mreže će trebati biti otporne na trenutne i buduće rizike od katastrofa, pogotovu na one otežane klimatskim promjena. Pored potrebe za poboljšanjem putne infrastrukture, EU zahtijeva poboljšanje zakonskih okvira, učinkovito i održivo upravljanje fizičkim sredstvima, tehničke standarde u skladu s EU, pojednostavljene procedure prelaska granice i reforme transportnog tržišta, u čemu je Bosna i Hercegovina već postigla napredak. EU će promovirati načine kretanja koji su održivi, energijski učinkoviti i ekološki prihvatljivi.

Upravljanje javnim financijama u Bosni i Hercegovini je decentralizirano i u nadležnosti svake administrativne razine, osim neizravnih poreza i sustava javne nabave koji se primjenjuju na cijelom teritoriju BiH i u nadležnosti su državnih institucija.

Bosna i Hercegovina nema nacionalnu strategiju za upravljanje javnim financijama. Uspostavljen je Srednjoročni okvir rashoda (Medium Term Expenditure Framework – MTEF) s trogodišnjim općim godišnjim planiranjem proračuna institucija u BiH i opće godišnje planiranje proračuna institucija u BiH. Međutim, MTEF za transportni sektor u BiH nije uspostavljen. Naposljetku, proračun će trebati inkorporirati prioritete identificirane od strane transportnog sektora, povezujući proračun rashoda u srednjoročnom razdoblju s programskim ciljevima za cijeli sektor.

Vizija transportnog sektora ustanovljena **Transportnom politikom (Transport Policy) 2015. – 2030.** je da postigne punu učinkovitost transportnih usluga za građane i ekonomiju BiH kroz učinkovit putni sustav koji je usklađen s EU pravilima i standardima koristeći odgovarajuće načine transporta i osiguravajući kvalitetnu razinu usluga.

Politika također propisuje potrebu da održivi razvoj transportnog sustava Bosne i Hercegovine bude u skladu s EU pravilima i za sigurnim transportom s minimalnim mogućim negativnim utjecajem na okoliš. **Okvirna transportna strategija (OTS) BiH 2016. – 2030. (The Framework Transport Strategy of BiH 2016. – 2030.)** uključuje četiri glavna stupa transporta: infrastrukturu, usluge, zakonodavstvo i tehnologiju i postavlja akcije koje su potrebne da bi se ispunili ciljevi. Strategija postavlja specifične ciljeve i akcije koje su

potrebne da se prerastu uska grla i praznine u putnom sustavu. Akcijski plan, razvijen i usvojen zajedno s Okvirnom transportnom strategijom, daje više detalja za kratkoročne, srednjoročne i dugoročne akcije planirane za ispunjavanje ciljeva Strategije. Postizanje ciljeva Strategije i Akcijskog plana zahtijeva brojne i velike skupe intervencije. Akcija IPA 2021 doprinijet će zadovoljavanju potreba putnog sustava i ispunjavanju ciljeva Okvirne transportne politike, strategije i provedbi Akcijskog plana. Doprinijet će integraciji bh. putne mreže u regionalnu i EU mrežu, razvoju održivosti, dostupnosti infrastrukture i njejoj dostupnosti.

2.2. Analiza problema po područjima potpore

Kratka analiza problema

Transportni sektor u Bosni i Hercegovini (BiH) bio je izazvan ratnim štetama velikih razmjera, zastoje i izostankom bilo kakvog napretka (naprotiv) tijekom rata, nedostatkom odgovarajućeg održavanja infrastrukture, promjenom institucionalnog uređenja, nedovoljnim sredstvima raspoloživim za značajne intervencije, nerazvijenom ekonomijom koja bi generirala potrebna sredstva itd., kao i obvezama koje potječu iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) (Stabilisation and Association Agreement – SAA) i EU. Ograničeni opseg putovanja koji je posljedica sporo rastućeg gospodarstva čini ulaganja neprivačnim za privatni sektor. Strategija proširenja ne može se provesti pod takvim uvjetima, ali i regionalna gospodarstva koja tranzitiraju kroz Bosnu i Hercegovinu su također sporo rastuća.

S obzirom na to da bi pregovori oko kredita za financiranje infrastrukturnih projekata bili mogući samo kada bi tehnička dokumentacija bila u potpunosti završena, njen završetak je među najvišim prioritetima u sektoru. EU je pružila takvu vrstu pomoći u prošlosti i pomaže u konceptualnim nacrtima i preliminarnim studijama za određene dionice na naznačenom proširenju TEN-T jezgre i sveobuhvatnih pravaca 2a, 2b, 3 i 9a, kao i na koridoru Vc i pomagala je i pomaže u osiguravanju završnih faza nacrta, studija i tenderskih radova za koridor Vc, pravce 9a, 2a i 2b. Da bi se projekti za te pravce doveli do pune zrelosti, bila bi potrebna sljedeća faza pripreme tehničke dokumentacije, uključujući preliminarne i glavne nacрте, reviziju, procjenu utjecaja na okoliš i društvo, studije izvodljivosti i tendersku dokumentaciju za radove.

Budući da je sigurnost putne infrastrukture u BiH nezadovoljavajuća što uzrokuje značajno veći broj nesreća i smrtnih slučajeva od prosjeka EU, posebice u cestovnom prometu, hitno je potrebno djelovanje u smislu potpore za poboljšanje sigurnosti, kroz poboljšanje tehničkih cestovnih elemenata u skladu s nalazima revizije sigurnosti prometa.

Radikalno preuređenje i rekategorizacija mreža u skladu s poslijeratnim uređenjem morali bi se provesti bez odlaganja kako bi ulaganja postala ciljanija, učinkovitija i izvodljivija. Kapacitet institucija odgovoran za održavanje putnih mreža u Bosni i Hercegovini bi se povećao da pruži potporu za rješavanje ovih pitanja, pogotovu kroz poboljšanje odgovarajućeg regulatornog okvira.

Podudarnost s državnom strategijom

Bosna i Hercegovina je odgovorila na svoje značajne potrebe za ulaganjima u transportnom sektoru zasnovanim na Okvirnoj transportnoj strategiji BiH, radnim planovima Ugovora o transportnoj zajednici (South East Europe Transport

Observatory – SEETO/WB) i Planu povezivanja, kroz prioritetsnu listu projekata (Jedinstveni projektni cjevovod) (Single Project Pipeline – SPP), koje je podržalo Nacionalno investicijsko vijeće (National Investment Committee – NIC) Bosne i Hercegovine u kolovozu 2020. godine. SPP se kontinuirano ažurira s tim da se dio SPP-a koji se odnosi na

putne projekte ažurira uzimajući u obzir razvoj putne mreže u BiH, te ograničeni raspoloživi financijski prostor za rješavanje rastućih potreba za održavanjem, rekonstrukcijom i izgradnjom. SSPP Transport, koji je poslužio kao osnova za ažuriranje SPP-a, ažuriran je u prosincu 2018. godine uz sudjelovanje svih nadležnih institucija u sektoru transporta.

Opis glavnih sudionika

Uzimajući u obzir institucionalno uređenje transportnog sektora BiH, nadležnosti su podjeljene između institucija na državnoj, entitetskoj i razini Brčko distrikta BiH. Ministarstvo komunikacija i prometa BiH odgovorno je za međunarodni i međuentitetski transport i infrastrukturu, pripremu i razvoj strateških i planskih dokumenata pod njegovom nadležnosti, aktivnosti koje se tiču nadzora nesmetanog prometa u međunarodnom prometu, civilnoj avijaciji i civilnoj kontroli zračnog prometa, koordinaciju u provedbi velikih putnih projekata (npr. autoput na koridoru Vc). Na entitetskoj razini, ministarstva prometa i komunikacija su odgovorna za promet i infrastrukturu na teritoriju svojih entiteta, pripremu i razvoj entitetskih strateških i planskih dokumenata pod njihovim nadležnostima, koordinaciju u provedbi velikih putnih projekata u entitetima. Županije FBiH imaju svoje vlade čije nadležnosti pokrivaju regionalne puteve, lokalni promet usluga unutar teritorija županija i urbani promet. Odjel za javne poslove Brčko distrikta BiH ima nadležnosti za različita prometna pitanja među kojima unutarnja plovidba ima posebnu važnost.

Izravna odgovornost za izgradnju i rekonstrukciju putnih mreža pripisuje se odgovarajućim javnim poduzećima: JP Autoceste Federacije BiH i JP Autoputevi Republike Srpske za autoputne infrastrukture u entitetima i JP Ceste FBiH i JP Republike Srpske za putnu infrastrukturu.

Kako je putna veza na trasi 3 predviđena profilom brze ceste u oba entiteta, ključni korisnici bila bi dva javna poduzeća za autoput, dok bi javna poduzeća za puteve ostala odgovorna za putne veze s brzim putem. Unaprjeđenje putne infrastrukture riješilo bi jedno od ključnih pitanja navedenih u Okvirnoj transportnoj politici BiH i Okvirnoj transportnoj strategiji BiH (2016. – 2030.). Ovo ključno pitanje je integracija putne infrastrukture u europske i regionalne putne koridore.

2.3. Važnost i podudaranje sa strategijama koje podržavaju ključni državni sudionici

Okvirna transportna politika Bosne i Hercegovine 2016. – 2030. predviđa potrebu da održi razvoj transportnog sustava Bosne i Hercegovine bude u skladu s propisima EU i potrebu za sigurnim transportom s najmanjim mogućim utjecajem na okoliš. Ova će akcija doprinijeti ispunjavanju ovih potreba kroz pripremu tehničke dokumentacije za sigurno unaprjeđenje cjelokupne putne infrastrukture kao jednog od najvažnijih pitanja transportnog sektora.

Akcija IPA 2021 će izravno doprinijeti provedbi Akcijskog plana razvijenog i usvojenog zajedno s **Okvirnom transportnom strategijom BiH 2016. – 2030.** Izvješće o provedbi Okvirne strategije 2016. – 2060. i prateći Akcijski plan podnosi se na godišnjoj razini Vijeću ministara. Vlade entiteta i Brčko distrikta BiH podnose svoja izvješća, a Ministarstvo komunikacija i prometa BiH sprema konsolidirano izvješće. Fokus **Okvirne transportne strategije** je na razvoju održivog transportnog sektora BiH za razdoblje 2015. – 2030. i izlaže akcije i programe koje treba poduzeti u narednom razdoblju. OTS je razvijen uzimajući u obzir institucionalne nadležnosti i uključujući sve relevantne sudionike u BiH u transportnom sektoru. OTS uključuje transportne strategije Republike Srpske, Federacije Bosne i Hercegovine i Brčko distrikta BiH.

Suradnja i koordinacija između različitih razina vlasti u transportnom sektoru postoji, ali nije na zadovoljavajućoj razini i ne odvija se na sustavan način. Daljnje jačanje suradnje unutar države i povezivanje s entitetima je od velikog značaja za uspješnu koordinaciju u svim vidovima transportnog sektora. Kapaciteti državne razine i entitetskih ministarstava za strateško planiranje postoje, ali se moraju dalje poboljšati, kao i uloge Ministarstva komunikacija i prometa BiH, Ministarstva prometa i komunikacija FBiH, Ministarstva saobraćaja i veza RS i ostalih relevantnih sudionika koji sudjeluju u sektorskoj i donatorskoj koordinaciji, te regionalnoj koordinaciji sa zemljama članicama EU.

Sektorski pristup u sektoru transporta zahtijevao bi da se dokumenti temeljito pregledaju i u skladu s tim poboljšaju, posebice kako bi se osigurala jedinstvena prioriteta i procijenjena lista projekata, kao i plan usklađivanja za osiguravanje sredstava potrebnih za provedbu strategije, kao i okvir za praćenje učinka.

U kontekstu Plana povezivanja, EU zahtijeva uspostavljanje institucionalnog okvira za određivanje prioriteta infrastrukturnih projekata u zemljama Zapadnog Balkana. U 2015. godini, BiH je uspostavila Nacionalno investicijsko vijeće (NIC) kao platformu za određivanje prioriteta infrastrukturnih projekata u BiH. U prosincu 2015. godine NIC je usvojio Jedinstveni projektni cjevovod – SPP i u veljači 2019. godine revidirani SPP koji sadrži listu prioriteta projekata u putnoj infrastrukturi u BiH, zasnovanoj na metodologiji za selekciju i određivanju prioriteta infrastrukturnih projekata u BiH. Zahvati planirani u okviru ove akcije su na **Jedinstvenom projektnom cjevovodu – SPP** Bosne i Hercegovine.

Pored Jedinstvenog projektnog cjevovoda, strateško planiranje i praćenje javne potrošnje u BiH vrši se kroz izradu Programa javnih investicija (Public Investment Program – PIP), kao instrumenta za identifikaciju, formuliranje i praćenje projekata koji se financiraju iz ili uz sudjelovanje javnih sredstava – proračuna, kredita i donacija. Nadležna ministarstva financija u BiH pripremaju PIP za različite razine vlasti. Međutim, potrebno je dodatno unaprijediti praksu proračunskog planiranja, što zahtijeva blisku suradnju između nadležnih ministarstava komunikacija i prometa na svim razinama u BiH i odgovarajućih ministarstava financija u bliskoj budućnosti. Odlukom o postupku srednjoročnog planiranja, praćenja i izvještavanja u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službene novine", br. 62/14) definiran je postupak srednjoročnog planiranja, praćenja i izvještavanja u institucijama Bosne i Hercegovine, povezujući ga s procesom budžetiranja. U FBiH, Uredbom o planiranju rada i izvještavanju o radu Vlade FBiH, federalnih ministarstava i institucija ("Službene novine FBiH", br. 89/14 i 107/14) definirana je metodologija planiranja i izvještavanja o radu Vlade FBiH. Vlada Republike Srpske donijela je Odluku o postupku planiranja, praćenja i izvještavanja o realizaciji usvojenih strategija i planova Vlade Republike Srpske i organa uprave Republike Srpske ("Službene novine Republike Srpske", br. 50/16).

Ministarstvo financija i trezora BiH je glavni suvereni zajmoprimatelj u sektoru i podugovara resurse s entitetima za provedbu. Entiteti financiraju infrastrukturu unutar države, dok državna razina financira prekograničnu infrastrukturu.

Što se tiče koordinacije donatora, sredstva za razvoj putne infrastrukture osiguravaju se prvenstveno u obliku grantova EU i zajmova od međunarodnih finansijskih institucija kao što su EIB, EBRD, Svjetska banka, kao i od bilateralnih donatora. EU, međutim, ostaje, jedini strateški davatelj grantova u sektoru, pogotovu za pripremu investicijskih projekata visokog opsega.

Donatori aktivni u transportnom sektoru sastaju se s predstavnicima vlasti u BiH manje-više redovito, kako bi koordinirali donatorske aktivnosti i razgovarali o napretku u provedbi reformi, različito u svakom od podsektora unutar sektora. Ipak, još uvijek ne postoji formalni mehanizam za koordinaciju donatora u cijelom ovom sektoru, jer su sastanci s donatorima ad-hoc, projektni i uglavnom bilateralni. Donatori aktivni u sektoru putne infrastrukture redovito su prisustvovali sastancima Forumu za koordinaciju donatora (Donor Coordination Forum – DCF), čiji je domaćin bilo Ministarstvo financija i trezora BiH/Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći (Sector for Coordination of International Economic Aid – SCIA).

2.4. Važnost i podudaranje s politikama EU i pomoći EU i drugim donatorima

IPA III cilja da promovira pametan, održiv, inkluzivan i siguran promet i da otkloni uska grla u ključnim mrežnim infrastrukturama. EU će podržati održivu povezanost i fokusirati se prije svega na proširenje transeuropskih mreža na korisnike kako bi se doprinijelo uspješnoj ekonomskoj integraciji s EU. Kroz povećani broj završenih važnih dionica putne infrastrukture i razvoj tehničke dokumentacije za intermodalne projekte, Akcija će doprinijeti povećanoj povezanosti Bosne i Hercegovine sa susjednim zemljama.

Ekonomski i investicijski plan za Zapadni Balkan (The Economic and Investment Plan for the Western Balkans – EIP)¹ postavlja investicijski paket za cijelu regiju WB6 i predlaže mobilizaciju sredstava IPA III za potporu ekonomskoj konvergenciji s EU prvenstveno kroz ulaganja i potporu konkurentnosti i inkluzivnom rastu, održivoj povezanosti i zelenoj i digitalnoj tranziciji.

Vodeći projekti definirani u ovom aneksu su prioritetni projekti koji bi trebali biti financirani u narednih pet godina. Provedbom ovih projekata bit će stvorene brze i učinkovite putne veze i poboljšana putna infrastruktura. Ovo će privući investicije, olakšati regionalnu trgovinu i osigurati održiv ekonomski rast. Ekonomski i investicijski plan poziva na intenzivni rad s Transportnom zajednicom, kako bi se doprinijelo uspostavljanju integriranog regionalnog transportnog tržišta, ubrzala provedba reformskih mjera povezanosti i provedba tehničkih standarda. Ova akcija će ubrzati završavanje prioriteta infrastrukturnih projekata koji su dio naznačenog proširenja TEN-T mreže, a koji su još uvijek u procesu razvoja tako da se mogu razmotriti za uključivanje u vodeće EIP planove u budućim ažuriranjima dokumenta.

Zelena Agenda za Zapadni Balkan² promovira zeleniju i održiviju putnu mrežu i provedbu akcijskog plana za sigurnost prometa. Ova će akcija pružiti pomoć koja će, nakon završetka izgradnje, poboljšati putnu infrastrukturu i povećati sigurnost prometa. Poboljšana putna infrastruktura će donijeti ekološke koristi. Smanjit će se potrošnja goriva i razina buke pa će, osim koristi u povećanju trgovine i povećanom ekonomskom razvoju, Akcija doprinijeti smanjenju zagađenja okliša.

Regionalne inicijative su rezultirale ugovorima o proširenju transeuropske transportne (TEN-T) jezgrovite i sveobuhvatne mreže na regiju Zapadnog Balkana i s WB6. Potpisivanje Ugovora o transportnoj zajednici 2017. godine ohrabruje bolje planiranje putnih investicija i proceduralne racionalizacije. Transportna zajednica nastaviti će podržavati daljnji razvoj naznačenog proširenja TEN-T na Zapadni Balkan. Tajništvo Transportne zajednice (TCS) nalazi se u Beogradu i mijenja SEETO.

¹ COM(2020) 641 konačan

² SWD(2020) 223 konačan

Strategija Zapadnog Balkana (2018.)¹ naglašava da će uspješna ekonomska integracija unutar regije i s EU biti moguća samo uz poboljšanu povezanost koja predstavlja strateški interes za Zapadni Balkan, jer je geografski okružen zemljama članicama EU. Dakle, politički prioritet je povezivanje infrastrukture između EU i Zapadnog Balkana u cilju ubrzanja razvoja međusobno povezanih transeuropskih mreža u područjima transporta. Povećanje putnih veza omogućit će povećanje konkurentnosti, ekonomskog rasta i sigurnosti opskrbe, a ujedno je i važan preduvjet za ekonomsku integraciju unutar Zapadnog Balkana.

Analitičko izvješće 2019.² zahtijeva da Bosna i Hercegovina nastavi s razvojem jezgre putnih mreža i ubrza provedbu reformskih mjera povezanosti.

U Izvješću Komisije Bosne i Hercegovine 2021.³ navodi se da je državi potrebno daljnje jačanje administrativnih kapaciteta, pogotovo kada je riječ o sigurnosti prometa, kao i o izvršnim, inspeksijskim i istražnim organima za cestovni promet, željeznice, unutarnje plovne puteve i avijaciju.

Posebnu pozornost treba obratiti na provedbu mjera dogovorenih u akcijskom planu Transportne zajednice za sigurnost prometa kako bi se razvila klimatski otporna, pametna i resursno učinkovita TEN-T putna mreža. Provedba zakona o sigurnosti prometa i dalje je razlog za zabrinutost, iako je došlo do blagog smanjenja još uvijek prevelikog broja nesreća i smrtnih slučajeva.

Bosna i Hercegovina priprema Okvirnu strategiju sigurnosti prometa 2021. – 2025. i akcijske planove. Započela je uspostavljanje odjela za koordinaciju sigurnosti prometa pri Ministarstvu komunikacija i prometa koji bi se trebao razviti u vodeću agenciju za sigurnost prometa, kao što se zahtijeva u Akcijskom planu za sigurnost prometa Transportne zajednice (TC). Bosna i Hercegovina hitno treba uspostaviti državni sustav za kontinuirano prikupljanje podataka o prometnim nesrećama. Potrebni su daljnji napor i vezi usvajanja višegodišnjih planova održavanja za cjelokupnu cestovnu i željezničku mrežnu jezgru, uključujući učinkovite strategije za održivost financiranja. U izvješću se navodi da Bosna i Hercegovina treba nastaviti s razvojem naznačenih proširenja TEN-T mrežne jezgre u skladu s prioritetima identificiranim u Ekonomskom i investicijskom planu za Zapadni Balkan i u Zelenoj agendi.

Cilj Ugovora o transportnoj zajednici Zapadnog Balkana koji je Bosna i Hercegovina potpisala 2017. godine je integracija transportnog tržišta svojih Strana u Europsku uniju na temelju relevantnih pravnih stečevina EU i unaprijeđenje povezanosti unutar regije i s Europskom unijom. Potpisivanje Ugovora o transportnoj zajednici Zapadnog Balkana potiče bolje planiranje transportnih investicija i proceduralne racionalizacije. Novo Tajništvo Transportne zajednice (TCS) nalazi se u Beogradu i mijenja SEETO. Provedba ove akcije, zajedno sa suradnjom u okviru Transportne zajednice, doprinijet će povećanju povezanosti i ekonomskoj integraciji.

Četiri akcijska plana Stalnog tajništva transportne zajednice (**Aksijski plan za puteve, Aksijski plan za olakšice transporta, Željeznički aksijski plan, Aksijski plan za sigurnost prometa**), a koje podržavaju sve zemlje Zapadnog Balkana pružaju smjernice kako bi se postigli zajednički politički prioriteti regionalnih partnera Zapadnog Balkana, kao i politički ciljevi Ugovora o transportnoj zajednici. Ova akcija

doprinijet će provedbi Akcija planiranih u sklopu ovih akcijskih planova.

Povezanost (transport, energija, digitalne mreže) zajednički je prioritet dvjema makroregionalnim strategijama (**EUSDR, EUSAIR**), a u kojima sudjeluje Bosna i Hercegovina.

Program ekonomskih reformi (ERP) BiH 2021. – 2023. uključuje energiju, transport i telekomunikacijska tržišta kao značajan prioritet. Što se tiče transportnog sektora, ERP 2021. – 2023. kao glavne prepreke reformi transportnog tržišta u Bosni i Hercegovini navodi nerazvijenu putnu infrastrukturu, neadekvatno održavanje i nisku razinu sigurnosti prometa.

Što se tiče ostalih donatora aktivnih u sektoru transporta, sredstva za razvoj putne infrastrukture osiguravaju se prvenstveno u obliku zajmova međunarodnih finansijskih institucija kao što su EIB, EBRD, Svjetska banka, sufinanciranih sredstvima grantova EU (u okviru Agende povezivanja) i manjim grantovima MFI-ja. Ostali bilateralni donatori poput Međunarodne japanske agencije za suradnju (Japan International Cooperation Agency – JICA), Češke Republike, Švedske, Hrvatske i Ujedinjenog Kraljevstva osiguravaju grant sredstva u transportnom sektoru, međutim, EU ostaje glavni strateški davatelj grantova u sektoru, naročito za pripremu investicijskih projekata velikog opsega.

2.5. Naučene lekcije i veze s prethodnom pomoći

U sektoru transporta, prethodni programi u okviru IPA I i IPA II bili su fokusirani na potporu pripremi studija za prioritetne željezničke i cestovne dionice o naznačenom proširenju TEN-T jezgre i sveobuhvatne mreže, kao i na institucionalni razvoj i kapacitete aktivnosti izgradnje. Od 2012. godine, nepostojanje strategije transportnog sektora u cijeloj zemlji spriječilo je Bosnu i Hercegovinu da dalje koristi IPA fondove. Usvajanje Okvirne transportne strategije Bosne i Hercegovine 2016. – 2030. omogućilo je IPA potporu u okviru IPA 2017 Akcijskog programa za daljnji institucionalni i infrastrukturni razvoj uz blisko sudjelovanje različitih razina vlasti. Predložena potpora sektoru u okviru programa IPA 2021 predstavlja nastavak ovih intervencija.

U kontekstu Plana povezivanja, Investicijski okvir Zapadnog Balkana (WBIF) predstavlja glavni mehanizam potpore koji nadopunjuje pomoć EU uz finansijsku potporu koju pružaju međunarodne finansijske institucije. Do sada je preko WBIF-a BiH odobreno preko 230 milijuna eura grant sredstava za sufinanciranje investicija u sektoru transporta.

Naučene lekcije pokazuju da osnovni stupovi koji će omogućiti višu razinu učinkovitosti sredstava koja se uložu u sektor odnose na odgovarajući odabir infrastrukturnih projekata od strateškog značaja vezanih za reformske procese, kao i njihovu zrelost/spremnost za provedbu, kao i za institucionalne kapacitete. Suradnja i kompetentnost predstavnika ključnih sudionika BiH važni su za sve aspekte kvalitete, kao i za fazu programiranja i fazu provedbe. U BiH postoji podjela nadležnosti između različitih razina vlasti i poštivanje svake razine nadležnosti tijekom provedbe intervencije je od krucijalnog značaja.

Dokazi prikupljeni u BiH i regiji (kroz JASPERS studije), dokazali su da priprema projektne i tehničke dokumentacije ne uzima u obzir neophodnost postavljanja zahtjeva i preduvjeta u pogledu zrelosti projekata. Vrlo često je to blokirajući faktor koji usporava proces pripreme projekta. Kašnjenja u provedbi pripremnih aktivnosti na nekim od infrastrukturnih projekata ponekad su uzrokovala gubitak osiguranih finansijskih sredstava. Samo sustavne analize i procjene tehničkih, institucionalnih, finansijskih, ekonomskih i ekoloških aspekata dale bi dovoljne i objektivne podatke za definiranje pristupa

¹ COM(2018) 65 konačan

² SWD(2019) 222 konačan

³ SWD(2021) 291 konačan /2

upravljanja za pripremu i daljnu provedbu dotičnog infrastrukturnog projekta.

3. OPIS AKCIJE

3.1. Planirani rezultati i logika intervencije (opisivanje uzročne veze između utjecaja, ishoda, i rezultata i uključujući pretpostavke)

Postoje adekvatni kapaciteti relevantnih javnih poduzeća za provedbu projekata ove vrste. Ako se broj završenih odabranih prioritetnih projekata u BiH poveća kroz isporuku rezultata ove akcije, a pretpostavke (da se odobreni IPA projekti provode prema planiranom rasporedu i da postoji funkcionalni mehanizam za koordinaciju sektora) budu istinite, to će dovesti do jačanja kapaciteta Bosne i Hercegovine za provedbu prioritetnih putnih projekata. Povećani kapaciteti Bosne i Hercegovine za provedbu prioritetnih putnih projekata će (uz pretpostavku da kapacitet zaduživanja institucija BiH omogućuje ugovaranje kredita za buduća ulaganja, da BiH dobije grant sredstva WBIF-a i da dobro napreduje u provedbi mjera reforme povezivanja) doprinijeti promociji održivog, sigurnog i ekološki prihvatljivog transporta.

3.2. Naznačena vrsta aktivnosti

Izvršit će se sljedeće aktivnosti kako bi se postigao učinak akcije "Povećani broj završenih izabranih prioritetnih putnih projekata u BiH":

Aktivnost 1. Razvoj tehničke dokumentacije za putne projekte:

1. priprema projektne dokumentacije (glavni nacrt, studija izvodljivosti, procjena utjecaja na okoliš i društvo, revizija sigurnosti puteva i ostale srodne studije) (u skladu sa zahtjevima međunarodnih finansijskih institucija i odgovarajućim pravnim okvirom), u skladu s nalazima idejnog rješenja i preliminarne studije koje su izvršene u sklopu programa IPA 2012, za dionice Trase 3 u Bosni i Hercegovini: Dionica 1) Istočno Sarajevo – Sarajevo – Pale – Hrenovica, Dionica 2) Ustiprača – Vardište i u ovisnosti o dostupnosti sredstava, Dionica 3) Hrenovica – Ustiprača.

Sve aktivnosti provest će se kao tehnička pomoć. Sve aktivnosti izvršit će se uzimajući u obzir ustavno uređenje BiH, podjelu nadležnosti i odredbe relevantnih važećih zakona.

3.3. Rizici i pretpostavke

Rizici	Razina rizika (V/S/N)	Mjere ublažavanja
Rizik 1 Bez napretka u ispunjavanju uvjeta SSP-a	N	Uspostavljen i operativan mehanizam koordinacije u BiH, dijalog o politikama preko relevantnog pododбора za SSP
Rizik 2 Spori napredak u provedbi reformskih mjera povezanosti (Connectivity Reform Measures – CRMs) u BiH	S	Redoviti sastanci s Radnim skupinama oformljenim za provedbu CRMs u BiH; Aktivna suradnja i angažman Radnih skupina u aktivnostima vezanim za potporu CRMs koje provodi Tajništvo TCT-a, Connecta, EBRD
Rizik 3 Spora provedba odobrenih WBIF projekata u BiH	N	Poboljšana koordinacija između relevantnih sudionika u BiH i redovita razmjena informacija s

3.6. Logički okvir

Rezultati	Lanac rezultata: Glavni očekivani rezultati (maksimalno 10)	Indikatori (barem jedan indikator po očekivanom rezultatu)	Početno stanje (godina)	Ciljevi (godina)	Izvori podataka (1 po indikatoru)	Pretpostavke
Učinak	Promovirati održiv, siguran i ekološki prihvatljiv transport	Indeks uspješnosti putne logistike Svjetske banke (WB)	2.81 (2021.)	3.05 (2026.)	Izvješća komisije BiH; Indeksno izvješće Svjetske banke o učinku logistike	Nije primjenjivo (N. P.)

Rizik 4 Kasna provedba odobrenih IPA projekata	N	Europskom komisijom Aktivno angažiranje svih relevantnih sudionika u rješavanju pitanja pokrenutih tijekom provedbe

Pretpostavke (koje će se odraziti u gornjoj matrici logičkog okvira) – grupirane prema rezultatima i ishodima

Pretpostavke na razini ishoda su da postoji značajan napredak u provedbi reformskih mjera povezivanja u BiH, te da se odobreni projekti WBIF-a za BiH uspješno provedu. Pretpostavke na razini rezultata su da se odobreni IPA projekti u BiH provode prema planiranom rasporedu, te da je uspostavljen funkcionalni mehanizam koordinacije sektora, uključujući sve relevantne sudionike, kako bi se osigurala komplementarnost aktivnosti i izbjeglo preklapanje ili duplo financiranje.

3.4. Mainstreaming

Kako ova akcija doprinosi rodnoj ravnopravnosti i osnaživanju žena i djevojaka (u skladu s EU strategijom rodne ravnopravnosti 2020. – 2025.)?

Smatra se da je učinak akcije koristan i za muškarce i za žene. Politika strategije ravnopravnosti će se osigurati u svim aspektima kad god je to moguće, npr. sastav različitih provedbenih, administrativnih ili nadzornih tijela, rodno osjetljiv jezik itd. Svi podatci prikupljeni u studijama i analizama u okviru Akcije – gdje je to primjenjivo – bit će razvrstani po spolu.

Kako se bavi okolišem i klimatskim promjenama?

Akcija će doprinijeti zaštiti okoliša jer će procjene i studije utjecaja na okoliš biti dio glavne projektne dokumentacije koja će se izraditi tijekom ove akcije. Poboljšanje putnih elemenata značajno će doprinijeti uštedi u vremenu putovanja i potrošnji goriva pogotovo za teretna vozila i autobuse i smanjenju emisije stakleničkih plinova.

Djelovanje na klimatske promjene je sve značajnije područje za Zapadni Balkan u vezi s obvezama zemalja u okviru pristupnog procesa i sve većim značajem koji EU i međunarodne finansijske institucije pridaju pitanju klimatskih promjena. Izgradnja moderne infrastrukture (smanjenje uzdužnog nagiba, povećanje radijusa krivine, prateći sadržaji izgradnje...) omogućuje pristup hibridnim vozilima.

Kako se ova akcija bavi pristupom zasnovanom na pravima?

Kako ova akcija promovira sustavni angažman s civilnim društvom?

Civilno društvo će biti uključeno u provedbu projekata u okviru ove akcije. Od njega se očekuje da bude aktivno uključeno u proces konzultacija tijekom izrade projektne dokumentacije (pogotovo u procjene utjecaja na okoliš) i vezanih javnih rasprava, u skladu s važećim zakonom. U mjeri u kojoj je to moguće, Akcija će, također, podržati uključenost civilnog društva u praćenje provedbe trenutačne strategije.

Ostalo (poput otpornosti i osjetljivosti na sukobe, Roma, osoba s poteškoćama i ostalim ranjivim skupinama)

3.5. Uvjeti za provedbu

Nema posebnih uvjeta za provedbu Akcije.

Ishod 1	Ojačani kapaciteti BiH za provedbu prioritetnih putnih projekata	Postotak transportnih projekata obuhvaćenih ovom akcijom u kojima su započeti pregovori za ulaganja	0 % (2021.)	30 % (2026.)	Godišnja i finalna izvješća o provedbi Akcije	Značajan napredak u provedbi reformskih mjera povezivanja u BiH; Provedba odobrenih projekata u BiH od strane Investicijskog okvira za Zapadni Balkan (Western Balkans Investment Framework – WBIF); Kapacitet zaduživanja institucija BiH omogućuje ugovaranje kredita za buduća ulaganja
Rezultat 1	Povećani broj završenih odabranih prioritetnih putnih projekata u BiH	Broj tenderskih dosjea završenih i spremnih za pokretanje nabave radova na trasi 3 u BiH	0 kompleta tehničke dokumentacije, uključujući 0 tenderskih dosjea (2021.)	Tehnička dokumentacija, uključujući tendersku dokumentaciju za pet (5) poddionica trase, odnosno lot 1: Istočno Sarajevo – međuentitetska razgraničenja (Inter Entity Boundary Line – IEBL), IEBL – Kanton Sarajevo – IEBL, IEBL – petlja Pale; i lot 2: Petlja Pale – IEBL, i IEBL – Prača – Hrenovica, predviđene kao prioritet 1 u Akciji su završene	Godišnja i finalna izvješća o provedbi Akcije; Tenderski dosjei	Odobreni IPA projekti će se realizirati u skladu s planiranim rasporedom; Uspostavljen funkcionalni mehanizam za koordinaciju sektora, uključujući sve relevantne sudionike, kako bi se osigurala komplementarnost aktivnosti i izbjeglo preklapanje ili duplo financiranje

4. ARANŽMANI PROVEDBE

4.1. Sporazum o financiranju

Kako se bi se ova akcija provela, predviđeno je zaključivanje Sporazuma o financiranju s Bosnom i Hercegovinom.

4.2. Modaliteti provedbe

4.2.1. Izravno upravljanje (Nabava)

Aktivnost 1, za izradu tehničke dokumentacije za putne projekte za naznačene dionice će se provesti kao ugovor(i) o usluzi

Tema	Naznačena vrsta (radovi, zalihe, usluge)	Naznačeno tromjesečje početka procedure
Aktivnost 1	Usluge	Q3 2022

4.3. Opseg geografske podobnosti za nabavu i grantove

Primjenjivat će se geografska podobnost u smislu mjesta uspostavljanja za sudjelovanje u nabavi i dodjele grantova i u smislu podrijetla nabavljenih zaliha kao što je ustanovljeno osnovnim aktom i navedeno relevantnim ugovornim dokumentima.

4.4. Naznačeni proračun

Modaliteti provedbe	Doprinosi EU (iznos u eurima)	Naznačeni doprinosi trećih osoba, u eurima
Ishod 1: Ojačan kapacitet BiH da provede prioritetne putne projekte		
Rezultat 1: Povećan broj završenih odabranih prioritetnih putnih projekata u BiH, sastoji se od	10 000 000	N. P.
Izravnog upravljanja (nabava) – usp. odjeljak 4.3.3	N. P.	N. P.
Nabave – ukupni raspon u okviru odjeljka Error! Reference not found.3.3.	10 000 000	N. P.
Procjene (usp. odjeljak 5.3.)	Bit će obuhvaćeno drugom odlukom	N. P.
Revizije/Provjere rashoda (usp. odjeljak 6)	Bit će obuhvaćeno drugom odlukom	N. P.
Komunikacije i vidljivosti (usp. odjeljak 7)	N. P.	N. P.
Nepredviđenih situacija	N. P.	N. P.
Ukupno	10 000 000	0

4.5. Organizacijska postavka i odgovornosti

OD KLJUČNIH SUDIONIKA (OPISANIH U ODJELJKU 2.2.) OČEKUJE SE DA AKTIVNO SUDJELUJU U CIJELOM PROCESU PROVEDBE AKCIJE. UPRAVNI ODBOR, KOJI SE SASTOJI OD SVIH RELEVANTNIH SUDIONIKA UKLJUČENIH U POSEBNU AKCIJU, USPOSTAVIT ĆE SE NA POČETKU PROVEDBE AKCIJE.

5. UČINAK/PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE REZULTATA

5.1. Unutarnje praćenje

OVU AKCIJU ĆE REDOVITO NADZIRATI EU DELEGACIJA U BOSNI I HERCEGOVINI. INTERNO PRAĆENJE ĆE SE PROVESTI KROZ SASTANKE UPRAVNOG ODBORA, KVARTALNA IZVJEŠĆA O PROVEDBI EU DELEGACIJE, PROVJERE NA LICU MJESTA, SASTANKE S KORISNICIMA I NADLEŽNIM VLASTIMA I KROZ KONZULTANTSKE KOMPANIJE/IZVOĐAČE.

5.2. Uloge i odgovornosti za prikupljanje podataka, analizu i izvještavanje

Izvođač radova će redovito izvještavati ugovorne strane. Osnovni će se sektorni Upravni odbor (ili će se pridržavati tekućeg monitoringa Upravnog odbora) za nadzor provedbe Akcije i sastojat će se od glavnih korisnika i relevantnih institucija svih razina vlasti u BiH. Akciju će redovito nadzirati EU delegacija u BiH.

Također, Akcija može biti podvrgnuta vanjskoj reviziji u skladu s pravilima i procedurama Europske komisije uspostavljenih u Sporazumu o financiranju.

5.3. Evaluacija

Imajući u vidu prirodu Akcije, srednjoročna i/ili konačna evaluacija neće biti izvršena za ovu akciju ili njene komponente.

U slučaju da evaluacija nije predviđena za neke dijelove aktivnosti, Komisija može, tijekom provedbe, odlučiti da takvu evaluaciju izvrši iz valjano opravdanih razloga, bilo na vlastitu odluku ili na inicijativu partnera.

Usluge evaluacije mogu se ugovoriti na temelju okvirnog ugovora.

Financiranje evaluacije će biti pokriveno drugom mjerom koja predstavlja Odluku o financiranju.

6. REVIZIJA

Ne dovodeći u pitanje obveze koje se primjenjuju na ugovore zaključene za provedbu ove akcije, Komisija može, na temelju procjene rizika, ugovoriti neovisne revizije ili zadatke provjere rashoda za jedan ili više ugovora i sporazuma.

Predviđeno je da revizijske usluge mogu biti ugovorene u okviru Sporazuma o financiranju.

7. KOMUNIKACIJA I VIDLJIVOST

Vidljivost financiranja EU i komunikacija o ciljevima i učinku Akcije su pravna obveza za sve akcije koje financira EU, kao što je utvrđeno komunikacijskim i zahtjevima vidljivosti EU koji su na snazi.

Primatelji EU fondova će potvrditi podrijetlo EU fondova i osigurati njihovu vidljivost tako što će:

- dati izjavu naglašavajući potporu koji su dobili od EU na svim dokumentima i komunikacijskom materijalu koji se odnosi na korištenje fondova, uključujući službenu web-stranicu i naloge na društvenim mrežama, gdje postoje; i

- promovirati akcije i njihove rezultate tako što će pružiti suvisle, djelotvorne i proporcionalno ciljane informacije višestrukoj publici, uključujući medije.

Mjere vidljivosti i komunikacije će po potrebi provesti državne administracije (npr. one koje se tiču reformi vezanih za proračunsku potporu EU), povjerene osobe, izvođači radova i korisnici grantova. Odgovarajuće ugovorne obveze će biti uključene, između ostalog, u sporazume o financiranju, sporazume o raspodjeli i ugovore o nabavi.

Mjere će se zasnivati na posebnom planu komunikacije i vidljivosti, ustanovljenom i provedenom u skladu s komunikacijskim i zahtjevima vidljivosti EU koji su na snazi. Plan, između ostalog, uključuje komunikacijski narativ i glavne poruke za akciju, prilagođene različitim ciljnim skupinama (sudionicima, civilnom društvu, široj javnosti, itd.)

Mjere vidljivosti i komunikacije specifične za ovu akciju podudaraju se sa širim komunikacijskim aktivnostima koje će izravno provesti službe Europske komisije i/ili delegacije EU. Europska komisija i delegacija EU će u potpunosti biti informirane o planiranju i provedbi određenih aktivnosti vidljivosti i komunikacije, posebice u odnosu na komunikacijski narativ i glavnu poruku.

Ako Akcija uključuje programe Unije, mjere vidljivosti i komunikacije provodit će se u skladu sa zahtjevima EU za komunikaciju i vidljivost koji su na snazi i posebnim pravilima svakog programa Unije. Relevantni subjekt za upravljanje programom je odgovoran za praćenje aktivnosti vidljivosti i komunikacije. Europska komisija i delegacija EU trebaju biti u potpunosti obaviješteni o planiranju i provedbi specifičnih aktivnosti vidljivosti i komunikacije.

8. ODRŽIVOST

Nakon izrade tehničke dokumentacije nadležna javna poduzeća osigurati će sve potrebne dozvole, odobrenja, uključujući urbano planiranje i okolišnu dozvolu i, naposljetku, građevinsku dozvolu. Poduzeća su također odgovorna za pripremu planova parcelacije. Na ovaj način steći će se svi preduvjeti za dobivanje domaćih i/ili međunarodnih sredstava i početak građevinskih radova.

Nakon što dio institucionalne izgradnje ove akcije bude proveden, sve uključene institucije nastaviti će koristiti metodologiju i pristup koji su razvili konzultanti angažirani na provedbi Akcije i usvojili nadležni organi u Bosni i Hercegovini na svim relevantnim razinama vlasti. Svim relevantnim sudionicima, uključujući civilno društvo, bit će omogućeno da sudjeluju u procesu.

Aneks I.7

na Ugovor o financiranju po godišnjem akcijskom planu za Bosnu i Hercegovinu za 2021.

Akcijski dokument za "EU za ublažavanje socioekonomskih posljedica pandemije COVID-19 u Bosni i Hercegovini: politike zapošljavanja, socijalne zaštite i inkluzije"

1. KRATAK PREGLED

1.1. Tablica sažetka akcije

Naziv	Akcija 07 – EU za ublažavanje socioekonomskih posljedica pandemije COVID-19 u Bosni i Hercegovini: politike zapošljavanja, socijalne zaštite i inkluzije Godišnji akcijski plan u korist Bosne i Hercegovine za 2021.			
CRIS broj	043-667/7			
Osnovni akt	Financirano u okviru Instrumenta za pretprijetnu pomoć (IPA III)			
Timska europska inicijativa	Ne			
Zona koja ima koristi od Akcije	Bosna i Hercegovina			
Programski dokument	Programski okvir IPA III			
INFORMACIJE O PRIORITETNIM PODRUČJIMA I SEKTORIMA				
Prozor i tematski prioritet	Prozor 4: Konkurentnost i inkluzivni rast Tematski prioritet 1: Politike obrazovanja, zapošljavanja, socijalne zaštite i inkluzije i zdravstvo			
Ciljevi održivog razvoja (SDGs)	5 Rodna ravnopravnost 10 Smanjena neravnopravnost			
DAC kod(ovi)	16010 Socijalna zaštita 16020 Otvaranje radnih mjesta			
Glavni kanal isporuke ¹	Bilateralno			
Oznake (iz obrasca CRIS DAC)	Opći cilj politike	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Razvoj sudjelovanja/ dobro upravljanje	☐	☒	☐
	Pomoć okolišu	☒	☐	☐
	Rodna ravnopravnost i osnaživanje žena i djevojčica	☐	☐	☒
	Razvoj trgovine	☒	☐	☐
	Reproduktivno zdravlje, zdravlje majke, novorođenčeta i djeteta	☒	☐	☐
	Smanjenje rizika od katastrofa	☒	☐	☐
	Uključivanje osoba s invaliditetom	☐	☐	☒
	Ishrana	☒	☐	☐
	Oznake RIO konvencije	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Biološka raznolikost	☒	☐	☐
	Borba protiv dezertifikacije	☒	☐	☐
	Ublažavanje klimatskih promjena	☒	☐	☐
	Prilagodba klimatskim promjenama	☒	☐	☐
Interne oznake	Ciljevi politike	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Digitalizacija	☐	☐	☒
	Migracija	☒	☐	☐
	COVID-19	☐	☐	☒
	Socijalna uključenost i ljudski razvoj	☐	☐	☒
INFORMACIJE O PRORAČUNU				
Relevantni iznosi	Proračunska linija: 15.020201.02			
	Ukupni procijenjeni trošak: 12 500 000 EUR Ukupan iznos doprinosa proračuna EU: 12 500 000 EUR			
UPRAVLJANJE I PROVEDBA				
Vrsta financiranja i način(i)	Modalitet projekta Neizravno upravljanje sa subjektom kojem je povjeren			

¹ <http://www.oecd.org/dac/stats/annex2.htm>.

implementacije	zadatak, subjekti koji će biti odabrani u skladu s kriterijima navedenim u odjeljku 4.3.4.
Relevantni prioriteti i najvažnija pitanja iz Ekonomskog i investicijskog plana za Zapadni Balkan	Ljudski razvoj
Krajnji datum za zaključenje Ugovora o financiranju	Najkasnije do 31. prosinca 2022.
Krajnji datum za zaključivanje ugovora o doprinosu/delegiranju, ugovora o nabavi i grantu	3 godine od datuma zaključenja Ugovora o financiranju, osim u slučajevima navedenim u članku 114., stavak (2) Financijske uredbe
Indikativno operativno razdoblje implementacije	6 godina nakon zaključenja Ugovora o financiranju
Krajnji datum za implementaciju Ugovora o financiranju (datum do kojeg ovaj program treba opozvati i zatvoriti)	12 godina nakon zaključenja Ugovora o financiranju

1.2. Sažetak akcije

Pandemija COVID-19 predstavlja veliki izazov za Bosnu i Hercegovinu (BiH), kao i za većinu zemalja regije i svijeta. BiH spada u skupinu zemalja koje su teško pogođene pandemijom COVID-a 19 i dramatičnom ekonomskom recesijom koju je ona izazvala. Cilj ove akcije je doprinijeti ublažavanju negativnih socioekonomskih posljedica pandemije u BiH i podržati zemlju u njenom postpandemijskom socioekonomskom **oporavku**, doprinoseći ekonomskom rastu, sigurnosti zapošljavanja i sustavu bolje socijalne zaštite i inkluzije.

To je multisektorska akcija; sastoji se od dva podsektora: (i) zapošljavanja i (ii) socijalnog sektora – socijalna politika i inkluzija. U **SEKTORU ZAPOS LJAVANJA**, Akcija ima za cilj postizanje **viših razina zaposlenosti i kvalificiranije i otpornije radne snage** spremne za nove izazove s kojima se suočava tržište rada nakon pandemije. Također ima za cilj pripremiti institucije tržišta rada za učinkovitije suočavanje s izazovima postpandemijskog razdoblja. Pomoć će se usredotočiti na potporu aktivnim mjerama tržišta rada (ALMM) i osiguravanje grantova za, između ostalog, samozapošljavanje. Nadalje, u okviru Akcije bit će osigurana i ciljana izgradnja kapaciteta javnih zavoda za zapošljavanje (PES), s fokusom na **povećanje njihovih kapaciteta i znanja u vezi sa zelenom tranzicijom i ekonomskim i investicijskim planom za Zapadni Balkan (EIP) i Garancijom za mlade (YG)**. Cilj je osigurati njihovu sposobnost da ostvare ALMM u vezi sa zelenom tranzicijom (vidi odjeljak 2.1.) i YG. U **SOCIJALNOM SEKTORU** fokus će biti na **proširenju socijalne zaštite na najugroženije kategorije, zajedno s akcijama socijalnog uključivanja**. Akcija će **poboljšati dobrobit i inkluzivnost za najugroženije kategorije** koje su posebno negativno pogođene pandemijom: osobe s invaliditetom, šire obitelji u riziku od siromaštva, mladi, žene, žrtve nasilja u obitelji i trgovine ljudima i Romi. **Međusektorska potpora za evoluciju koncepta i politike i zakonskog okvira za socijalno poduzetništvo (SE) širom zemlje** također će biti osigurana, uključujući grant sredstva postojećim i novoosnovanim socijalnim poduzetništvima.

2. OBRAZLOŽENJE

2.1. Analiza konteksta

Kontekst sektora/države/regije

Gospodarstvo Bosne i Hercegovine (BiH), a time i društvo, teško su pogođeni negativnim učincima krize izazvane pandemijom COVID-a 19. Na samom početku, početkom travnja 2020. godine, u svom osnovnom scenariju, MMF je prognozirao ekonomski šok u obliku slova V, s **povećanim** smanjenjem realnog BDP-a u BiH u 2020. godini od 5 % nakon čega slijedi rast od 3,5 % u 2021. godini. Glavni pokretač i pada i uspona je domaća potražnja, sa značajnim zamahom privatne potrošnje i formiranjem bruto kapitala – i javnog i privatnog. Trenutačno je gospodarstvo BiH i dalje pod velikim utjecajem pandemije, s obzirom na novi val zaraze nakon ljeta. Međunarodni monetarni fond (MMF) procjenjuje da će gospodarstvo BiH zabilježiti pad od 5,5 % do 2020. godine, što odražava ozbiljan utjecaj pandemije na, između ostalog, turizam, ugostiteljstvo, transport i proizvodnju. Za 2021. godinu, MMF predviđa oporavak gospodarske aktivnosti od 4 %, pod uvjetom da BiH bude u stanju održati makroekonomsku stabilnost i obuzdati zdravstvene rizike. Program ekonomskih reformi BiH (ERP) 2021. – 2023.¹ predviđa za 2020. godinu smanjenje BDP-a od 3 %.

Pored toga, u BiH je kriza COVID-a 19 razotkrila i pogoršala i **strukturne slabosti gospodarstva (niska konkurentnost, naglašeno tržište rada, nedovoljna inovativnost** itd.). Najnoviji dostupni podatci o javnim prihodima ukazuju na oštro smanjenje i neizravnog i izravnog oporezivanja (vidjeti podatke u nastavku), procijenjeno povećanje deficita tekućeg računa na 4,5 % BDP-a (povećanje od 1,1 % u odnosu na 2019. godinu, što odražava pad doznaka), pad industrijske proizvodnje za 9,1 % u prvoj polovini 2020. godine i ERP-ovo predviđanje smanjenja izvoza od 9,7 % za 2020. godinu u odnosu na 2019. Preliminarni podatci o zaposlenosti za prva tri mjeseca 2021. godine, u odnosu na posljednji kvartal 2020. godine, ukazuju na 2,5 % smanjenja broja ukupno zaposlenih u BiH.² Međutim, stopa nezaposlenosti je u stalnom porastu u drugoj polovini 2020. i u prvom kvartalu 2021. godine, pri čemu su turistički i industrijski sektori bilježili najveći porast.

Sve ukazuje na to da bh. ekonomija doživljava **pad oštrije od očekivanog**. Uz to, rekordno smanjenje od oko 8,3 % BDP-a za gospodarstvo EU³ svakako će pogoršati ekonomski pad bh. gospodarstva, koje uvelike ovisi o tržištu EU – glavnog vanjskotrgovinskog partnera zemlje i glavnog izvora doznaka radnika. Postoje značajni negativni rizici za sve trenutačne projekcije i neviđeno visoku razinu neizvjesnosti u pogledu dubine i dužine utjecaja krize na globalnoj, EU, regionalnoj i domaćoj razini. Brzi povratak pozitivnim stopama rasta sada se smatra malo vjerojatnim i analitičari sve češće spominju ekonomsku krivu u obliku slova L ili oporavak u obliku slova U. Vlasti BiH su tijekom 2020. i 2021. godine radile na očuvanju zaposlenosti, osiguravanju kontinuiteta učenja i unaprjeđenju socijalne zaštite, uglavnom kroz razvoj seta socioekonomskih mjera za ublažavanje socioekonomskih posljedica pandemije (vidi dolje). To treba učiniti poticanjem ekonomske aktivnosti, potporom privatnom sektoru, zaštitom postojećih i otvaranjem novih radnih mjesta, a time i ubrzanjem ekonomskog rasta.

¹ Direkcija za ekonomsko planiranje – Makroekonomske projekcije, siječanj 2021.

² BHAS Demografija i socijalna statistika – LFS, IV. kvartal 2020. i I. kvartal 2021.

³ EC Evropska ekonomska prognoza za ljeto 2020.

Očekuje se da će ekonomske posljedice COVID-a 19, kao i prošle ekonomske krize, **nesrazmjerno utjecati na mlade ljude, žene i ranjive skupine, uključujući, ali ne ograničavajući se na, obitelji pod rizikom od razdvajanja djece, obitelji s jednim roditeljem¹, invalide i raseljene osobe**. Nadalje, mnogi radnici s niskim prihodima i iz sive ekonomije izgubili su posao, što ih stavlja u veći rizik od ugroženosti, siromaštva i oslanjanja na sustav socijalne zaštite.

BiH je 18,3 % svog BDP-a u 2019. godini, a procjenjuje se da je 20 % svog BDP-a u 2020. godini potrošila na socijalna davanja, pri čemu socijalna pomoć čini približno 4,6 % BDP-a. To se zasniva na programima bez doprinosa, a većina ide na ratne veterane. Procjenjuje se da se 1 % dijeli najugroženijim građanima. Sustavi socijalne zaštite u BiH i dalje trpe prekomjerno opterećenje uzrokovano pandemijom COVID-a 19. Primijećeno je da virus nije virus jednakih mogućnosti – cilja na one s već postojećim zdravstvenim problemima i siromašne. UNICEF-ov dokument **Socijalni utjecaj COVID-a 19 u BiH: Anкета o kućanstvima (2020.)** potvrđuje da ekonomski utjecaj krize snose nesrazmjerno najsiriša i najugroženiji. Kriza je smanjila prihode i pristup osnovnim uslugama, što je dovelo do povećanja multidimenzionalnog siromaštva i nejednakosti: 13 % ispitanika izjavilo je da nisu zadovoljene zdravstvene potrebe koje nisu povezane s COVID-om 19. Pogoršanu finansijsku situaciju u istom istraživanju prijavilo je 48,5 % kućanstava, od kojih je 12 % doživjelo značajne poteškoće. **Najteže su pogođene osobe koje su već bile ranjive, pri čemu je 54 % prijavilo pogoršanu finansijsku situaciju, a 14 % iskusi velika finansijska ograničenja**. Posebno su negativno pogođeni oni koji su sebe smatrali siromašnima i prije pandemije, jer je **63 % doživjelo preokret na gore, a 20 % u radikalno pogoršanoj situaciji (vidi više pod "Problemi socijalnog sektora")**.

Konačno, ova akcija bi također trebala pomoći da BiH napreduje ka **zelenoj** (i digitalnoj) **tranziciji**. To je od posebnog značaja jer bi namjera da se potakne ekonomski rast i socijalno blagostanje, ako se provede u uobičajenom scenariju poslovanja, mogla ugroziti prirodni kapital BiH, prouzrokujući štetu okolišu i povećano globalno zagrijavanje.² **Sektori koji su najosjetljiviji na klimatske promjene u BiH su: poljoprivreda, vodni resursi, šumarstvo, energetika, turizam, biodiverzitet i osjetljivi ekosustavi, te ljudsko zdravlje**. Kada je riječ o smanjenju emisije stakleničkih plinova u BiH, najveći su doprinos dali energetika (78 %), poljoprivreda (9 %), industrija (9 %) i otpad (4 %). **Glavni udio industrijskih emisija može se pripisati prerađivačkoj industriji i građevinarstvu. U BiH još nisu dostupni relevantni podatci i detaljnija analiza za identifikaciju sektora u kojima bi uvođenje regenerativnih/kružnih modela bilo najpogodnije**.

Uzimajući u obzir realnosti pandemije COVID-a 19 i njene ekonomske posljedice, zemlje regije Zapadnog Balkana, uključujući BiH, trebaju dodatno pojačati napore na provedbi strukturnih reformi i ubrzanju približavanja EU, kako bi se poboljšao oporavak nakon pandemije. U tom cilju, BiH se obvezala na: (i) daljnje jačanje regionalne suradnje kao načina da napreduje na svom putu ka EU, kao i (ii) na unaprjeđenje svoje opredijeljenosti za reforme usklađene s EU. Vlasti BiH rade na stvaranju sinergije između naknadnih socioekonomskih mjera za jačanje ekonomske aktivnosti nakon krize izazvane

pandemijom COVID-a 19 i ispunjavanju prioriteta i preporuka iz Mišljenja Komisije o zahtjevu BiH za članstvo u EU (Mišljenje)³, pratećeg Analitičkog izvješća (AR)⁴ i Zajedničkih zaključaka ekonomskog i finansijskog dijaloga (Zajednički zaključci)⁵.

BiH je nadalje opredijeljena za: (i) implementaciju Ekonomskog i investicijskog plana za Zapadni Balkan⁶, uključujući njegov najvažniji cilj 10 o uspostavljanju garancije za mlade, (ii) poboljšanu povezanost i (iii) odobravanje ključnih inicijativa, kao što je pokretanje Zelene agende za Zapadni Balkan⁷ i Zajedničko regionalno tržište za olakšavanje regionalne integracije i pomoć ekonomskom razvoju u regiji, s ciljem ubrzanja oporavka nakon pandemije, poticanjem održivog ekonomskog rasta i ekonomskog rasta koji je učinkovit, kao i napredovanja u prijeko potrebnim strukturnim reformama. To će biti podržano zelenom i digitalnom tranzicijom.

Konačno, socijalna uključenost isključenih skupina ima regionalni kontekst. Romska deklaracija iz Poznanja⁸ predstavlja opredjeljenje vlada Zapadnog Balkana na putu integracije Roma. Vlade su postavile precizne indikatore koje treba postići prije pristupanja EU u prioritetnim područjima, kao što su pristup Roma obrazovanju, zapošljavanju, stanovanju i zdravstvenoj zaštiti.

Zajedničkim socioekonomskim reformama za razdoblje 2019. – 2022. (JSER), vlasti BiH preuzele su strateške obveze za rješavanje glavnih društvoekonomskih izazova s kojima se BiH suočava, u skladu sa 66 ključnih kratkoročnih socioekonomskih prioriteta EU, proizlazih iz Mišljenja i Zajedničkih zaključaka Komisije, kao i onih koji su neophodni zbog pandemije COVID-a 19. EU se angažirala u BiH u intenzivnom reformskom dijalogu, kako bi podržala zemlju u prevođenju preporuka iz Mišljenja Komisije i pratećeg analitičkog izvješća o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u EU u konkretne akcijske planove. Međutim, Komisija je ocijenila da predloženi akcijski planovi vlada do sada nisu u potpunosti odgovorili na većinu ovih prioriteta. Vlasti BiH razvijaju akcijske planove ili implementaciju JSER-a, te su posvećene unaprjeđenju ekonomskog upravljanja i međuvladine koordinacije i suradnje, prepoznajući međusobnu povezanost ekonomskih aktivnosti u cijeloj zemlji. **Predstojeće mjere JSER-a u cijeloj zemlji će, između ostalog, morati poboljšati: (i) politike zapošljavanja i finansijsku održivost sustava socijalne zaštite u zemlji, i (ii) pružiti priliku mladim ljudima, ženama i ugroženim kategorijama**.

Nadalje, Program ekonomskih reformi BiH za razdoblje 2021. – 2023. (BiH ERP) sadrži niz strukturnih reformi, raspoređenih u osam područja/sektora politike strukturnih reformi koje se sastoje od planiranih prioritetnih reformskih mjera za povećanje konkurentnosti, zapošljavanja i omogućavanje održivog i inkluzivnog rasta nakon pandemije. Predviđene mjere oporavka nakon pandemije organizirane su u okviru sljedećih relevantnih područja strukturne politike: **(i) obrazovanje i vještine – 16. unaprjeđenje veze između obrazovanja i tržišta rada, (ii) zapošljavanje i tržište rada – 17. unaprjeđenje učinkovitosti tržišta rada kroz efektivne politike zapošljavanja i jačanje uloge medijacije, i (iii)**

³ COM(2019) 261 završno

⁴ SWD(2019) 222 završno

⁵ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10622-2021-INIT/en/pdf>

⁶ COM(2020) 641 završno

⁷ SWD(2020) 223 završno

⁸ <https://www.rcc.int/romaintegration2020/news/323/declaration-of-wb-partners-on-roma-integration-within-the-eu-enlargement-process>

¹ Samohrani roditelji suočeni su s još većim izazovom jer su mnogi otpušteni ili primorani da napuste posao kako bi se brinuli o svojoj djeci.

² U BiH ima 209 kompanija koje se bave prikupljanjem, tretmanom i odlaganjem otpada i reciklažom otpada (Izvor: BHAS, Statistika okoliša, veljača 2021.).

socijalna zaštita i inkluzija – 18. unaprjeđenje sustava socijalne zaštite. Prioritetne mjere u okviru SR16 podrazumijevaju: poboljšanje usklađenosti obrazovanja sa zahtjevima tržišta rada, u cilju osiguravanja gospodarstvu obrazovanog i stručnog kadra i povećanja broja zaposlenih za Federaciju Bosne i Hercegovine (FBiH) i određeni broj mjere za Republiku Srpsku (RS): uključujući, između ostalog: program obuke, stručnog usavršavanja i obrazovanja odraslih, s posebnim fokusom na žene, kako bi se olakšala integracija na tržište rada; potpora javnim visokoškolskim ustanovama za projekte koji se odnose na potrebe tržišta rada; U okviru SR17: Unaprjeđenje učinkovitosti tržišta rada kroz učinkovite politike zapošljavanja i jačanje uloge medijacije, prioritetne mjere podrazumijevaju: unaprjeđenje učinkovitosti sustava tržišta rada kroz usklađivanje zakonodavstva s europskim zakonodavstvom i međunarodnim dokumentima, kao i kroz implementaciju efektivne politike zapošljavanja i jačanje uloge posredovanja javnih službi u zapošljavanju. SR18 ERP-a se fokusira na: Unaprjeđenje sustava socijalne zaštite: razvoj učinkovitog, održivog i pravednog sustava socijalne zaštite i zaštite obitelji s djecom koji će garantirati osnovna i jednaka prava socijalno ugroženih kategorija kroz usklađivanje zakonskog okvira i uspostavljanje pravednog sustava socijalne zaštite i zaštite obitelji i djece, unaprjeđenja i potpore sustava socijalnih usluga u cilju smanjenja socijalne isključenosti [FBiH] i osnivanja Zavoda za socijalnu zaštitu, izrade Strategije socijalne zaštite RS-a, te nadogradnju elektroničke baze podataka SOTAC i umrežavanje s drugim izvorima elektroničkih podataka.

Strateški okvir BiH ocrtava srednjoročnu razvojnu viziju BiH i služi kao osnova za pripremu srednjoročnih (dvogodišnjih) programa rada Vijeća ministara BiH (VM). Strateški okvir za BiH predstavlja pet principa rasta i razvoja: integrirani, pametni, održivi i inkluzivni rast, kao i upravljanje za rast; i 14 strateških prioriteta/ciljeva za BiH, s onim koji su relevantni za ove AD ciljeve: **(i) osiguravanje razvoja ljudskog kapitala, (ii) povećanje mogućnosti zapošljavanja i (iii) smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti.** Srednjoročni program rada Vijeća ministara BiH za razdoblje 2020. – 2020. održava istih pet principa rasta i razvoja i 14 strateških prioriteta. **Najrelevantniji je: inkluzivni rast – a. povećanje mogućnosti zapošljavanja, b. smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti, između ostalog, kroz unaprjeđenje politike socijalne zaštite i mirovina, i c. poboljšanje zdravstvene zaštite.**

Budući da je BiH mala i otvorena ekonomija s velikom ulogom uslužnih industrija, **zelena radna mjesta** (zapošljavanje, poduzetništvo) mogu se posebno otvarati u sektorima kao što su: **građevinski sektor** (integrirani održivi razvoj, regenerativni građevinski materijali, energijska učinkovitost/Plan smanjenja emisija, ulaganja u poboljšanje energijske učinkovitosti u zdravstvenim ustanovama (bolnicama, domovima zdravlja) i drugim javnim objektima), **tehnološke ekoinovacije** (digitalizacija, vodik, CCUS itd.) za smanjenje lokalnih emisija posebno iz proizvodnje električne energije i povećanje ublažavanja klimatskih promjena, prikupljanje podataka i analitički kapacitet za potporu očuvanju okoliša i prilagodbi CC-u (npr. hidrološke i meteorološke stanice za praćenje rječnog sliva i CC adaptivno upravljanje rizikom od poplava/Sustav ranog upozoravanja na poplave, upravljanje rizikom od katastrofa za ekstremne klimatske događaje), **prilagođeno agrošumarstvo za upravljanje rizikom od poplava i promotivne usluge, mjere prilagodbe i pripravnost za katastrofe u zdravstvenom sektoru, valorizacija sekundarnih materijala i supstanci u kružnim**

poslovnim modelima (reciklabilni materijal, biomasa, medicinski otpad povezan s pandemijom COVID-a 19 u bolnicama i komunalnim poduzećima) i platforme za iznajmljivanje koje su inspirirane ekonomijom dijeljenja (digitalne) za ublažavanje upravljanja komunalnim otpadom, kao i stvaranje financijskog sektora koji podržava takvu zelenu, otpornu i regenerativnu ekonomsku tranziciju. Adekvatna potpora javnog sektora ovakvim digitalnim i ekološkim inovacijama stvaranjem poslovne i investicijske klime je od najveće važnosti i može biti praćena nizom pomaka ka održivim javnim nabavama (npr. pridavanje više značaja održivim proizvodima/uslugama, modelima kružnog poslovanja, kompanijama koje vode žene).

Kratka analiza upravljanja javnim financijama

Fiskalni sustav u BiH je decentraliziran. Na svim centralnim razinama vlasti postoji ukupno 291 izravni proračunski korisnik [75 u institucijama BiH, 67 u FBiH, 150 u RS-u i 2 u Brčko distriktu (BD BiH) i 1200 neizravnih proračunskih korisnika (950 u FBiH i 250 u RS-u. Fiskalna koordinacija se odvija preko Fiskalnog vijeća (FC), neovisnog tijela koje ima za cilj osigurati makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost kroz koordinaciju razina vlasti. FC usvaja trogodišnji tekući dokument – Globalni okvir Fiskalne bilance i politike (GFFBP). GFFBP pokriva trogodišnje razdoblje i predstavlja temelj za ministarstva financija za pripremu srednjoročnih proračunskih okvira (MTBF), koji ukazuju na ukupne fiskalne projekcije. GFFBP i MTBF ne sadrže informacije o strateškim/srednjoročnim planovima razvoja politike. Potrebni su daljnji reformski napor i kako bi se **osigurala veza između strateških/srednjoročnih planova razvoja politike i proračunskih projekcija.** Pored toga, ERP, kroz dva glavna cilja: (i) da ocrtava srednjoročni okvir politike, uključujući ciljeve javnih financija i prioritete strukturnih reformi potrebne za pristupanje EU i (ii) da pruži priliku za razvoj institucionalnih i analitičkih kapaciteta neophodnih za sudjelovanje u EMU, posebice u području multilateralnog nadzora i koordinacije ekonomskih politika, također doprinosi makrofiskalnoj koordinaciji u BiH.

Sustav upravljanja javnim financijama u BiH karakterizira funkcioniranje četiri neovisna proračunska sustava, od kojih svaki ima individualnu praksu za implementaciju svojih proračunskih kalendara. **Programsko budžetiranje** uvedeno je u BiH 2007. godine. Međutim, ostaje puno posla na poboljšanju okvira. Zajednička karakteristika programskog budžetiranja na svim razinama je da se primjenjuje samo u fazi pripreme proračuna, a ne u svim fazama proračunskog ciklusa. **Provedba programskog budžetiranja** na svim razinama BiH tako napreduje, iako sporo. Reformski naglasak treba staviti na: (i) povećanje ljudskih resursa u proračunskim sektorima i sektorima trezora u svim ministarstvima financija i Direkciji za financije Brčko distrikta, i (ii) poboljšanje integracije i konzistentnosti IT sustava upravljanja javnim financijama za pripremu proračuna (BPMIS) i izvršenje (FMIS) na svim razinama i osiguravanje pravilnog održavanja softvera.

Strategija reforme upravljanja javnim financijama (PFM) za cijelu zemlju tek treba biti razvijena i usvojena u BiH kako bi se osigurao zajednički smjer reformi u području upravljanja javnim financijama. Vlasti BiH su se obvezale da će tijekom 2020. godine izraditi nove strategije upravljanja javnim financijama za razdoblje do 2025. godine. Osnovane su radne skupine, osim Radne skupine FBiH, koja još nije formirana. Izazov je i dalje da programi reforme upravljanja javnim financijama na različitim razinama vlasti moraju biti dalje usklađeni s međunarodnim standardima o formulaciji proračuna i procedurama izvršenja, praćenju, transparentnosti

proračunskih podataka i predviđanju. Potrebne su daljnje reforme vezane za PFM u internoj reviziji i kontroli, rješavanju zaostalih plaćanja i boljem upravljanju javnim investicijama, kao i transparentnost proračuna.

Glavni ciljevi politike BiH su ublažavanje društvenog (i ekonomskog) utjecaja pandemije COVID-a 19 provedbom niza ciljanih mjera, uz istovremeno rješavanje strukturnih problema u sektorima i uslugama očuvanja prirodnog kapitala i ekosustava. Fokus politike je na rješavanju problema visoke nezaposlenosti, vještina i postpandemijskih politika i politika socijalnog sektora, s fokusom na inkluzivnost i jednake mogućnosti. Sve u svemu, politike humanog razvoja u BiH imaju za cilj modernizaciju sektora obrazovanja i zapošljavanja u zemlji, kao i unaprjeđenje vještina.

Veličina potrebnih reformi i potrebne finansijske pomoći ne može se precijeniti. Akcijski dokument prati nacionalne razvojne ciljeve i usklađen je sa sektorskim strateškim dokumentima, te će doprinijeti rješavanju značajnih društveno-ekonomskih potreba, pri čemu je značajan utjecaj uvijek usklađen s "digitalnim" i "zelenim" ambicijama spomenutim u Europskom zelenom dogovoru.

2.2. Analiza problema po područjima potpore

Ekonomska dimenzija problema koje Akcija želi riješiti

Tvrđi se da će u narednih 12 – 36 mjeseci biti neophodna ogromna finansijska sredstva za suzbijanje krize u BiH. MMF procjenjuje finansijski jaz (tj. razliku između zahtjeva zemlje za devizama za financiranje svojih dugova i uvoza i prihoda iz inozemstva) za 2020. od 910 milijuna eura (ili oko 5,4 % BDP-a). Osim toga, MMF procjenjuje finansijski jaz od 270 milijuna eura u 2021. godini i od 220 milijuna eura u 2022. i 2023. godini. U vrijeme pisanja ovog teksta, na temelju najavljenih paketa strane pomoći, koji prvenstveno uključuju RFI MMF-a i novi program proširenog fonda (EFF) u iznosu od 750 milijuna eura, te pomoći EU i do 250 milijuna eura makrofinansijske pomoći (MFA), kao i manjih iznosa pomoći koje najavljuju Svjetska banka, EIB, EBRD i IFC, finansijski jaz neće biti popunjen.

Procjena Direkcije za ekonomsko planiranje BiH (DEP) u potpunosti je usklađena s MMF-om, zaključujući da će se BiH suočiti s velikim proračunskim deficitom i oslabljenom fiskalnom pozicijom u 2020./2021. Najnoviji podatci iz ERP-a 2021. – 2023. pokazuju strmo glavo smanjenje prihoda od neizravnih poreza u 2020. godini – 20,1 % (samo PDV 17,8 %, a 12,1 % za izravni porez). Doprinosi su smanjeni za 7,4 %. Stoga će biti potrebna daljnja pomoć da se zatvori jaz u financiranju i financiranje dodatne potrošnje za **potporu zdravstvenom sustavu, povećane potrebe socijalnog sektora i obrazovanja, subvencije plaća, programe nezaposlenosti, itd.** Pored toga, na temelju prethodno navedenih, lošijih od očekivanih makroekonomskih administrativnih podataka objavljenih nedavno, financiranje jaza može biti veće od predviđenog.

BiH je početkom ožujka uvela hitne mjere za suzbijanje pandemije. Vlada FBiH usvojila je Zakon o ublažavanju negativnih ekonomskih posljedica pandemije. Zakon je sadržavao mjere u rasponu od kratkoročne finansijske pomoći poduzećima (250 milijuna eura), osnivanja Garantnog fonda, osiguravanja subvencija za doprinose poslodavaca, do ukidanja i/ili kašnjenja poreza (poreza na dohodak i plaćanja poreza poduzeća). Izdana je i posebna preporuka o moratoriju banaka na kredite za gospodarstvo i građane. Vlada RS-a donijela je niz propisa, uključujući i onu o Fondu solidarnosti za RS, kao i odluku o subvencioniranju poreza na dohodak i doprinose, obustavi plaćanja poreza za gospodarstvo, te donijela odluku o

privremenim mjerama banaka za ublažavanje negativnih ekonomskih posljedica pandemije. Gotovo godinu dana kasnije, može se zaključiti da je neposredan odgovor bh. vlasti bio pravovremen i relevantan za rješavanje nekih makroekonomskih neravnoteža, ali fragmentiran, djelomično odgođen i nedovoljan po opsegu da se nosi s rastućom nejednakošću (s obzirom na to da su se utjecaji pandemije doživljavali nesrazmjerno po različitim skupinama), i izazova u obrazovanju, zapošljavanju i socijalnom sektoru, s velikim disparitetima između i unutar entiteta. Pored toga, u pogledu izgleda i implementacije, institucije na državnoj razini su do sada igrale ograničenu ulogu.

Socijalna dimenzija

Očekuje se da će ekonomske posljedice pandemije COVID-a 19, kao i prošle ekonomske krize, neproporcionalno utjecati na mlade ljude, žene i ranjive skupine, uključujući socijalno ugrožene obitelji pod rizikom od razdvajanja djece, invalide i raseljene osobe. Trenutačno postoji niz mjera u sustavu vještina i institucija tržišta rada i nevladinog sektora (NVO) i sektora socijalnih poduzeća (SE) u BiH (vidi odjeljak 2.4.) za potporu mladim ljudima koji ulaze na tržište rada, ljudima koji žele prekvalifikaciju ili dokvalifikaciju i onima koji se suočavaju s prijetnjom otpuštanja i izazovima isključenja. Međutim, od vitalnog je značaja nadograđivati i proširiti mjere koje su trenutačno na snazi, osigurati koordiniran i sinkroniziran pristup identificiranim izazovima, dok se istovremeno izvlače pouke iz onoga što je dobro funkcioniralo i iskustva iz prošlih kriza kako bi se zadovoljile neviđene realnosti nakon pandemije. Obnovljeni fokus na socijalnu ekonomiju i socijalno poduzetništvo (SE) doprinijet će važnim ciljevima politike kao što su otvaranje radnih mjesta, inkluzivnost, jednake mogućnosti, održivost i građansko sudjelovanje nakon pandemije, s ciljem da se "nitko ne ostavi". Pored toga, učinci pandemije imaju posebno negativan učinak na žene i djevojčice, a naporu u oporavku nakon pandemije trebali bi imati za cilj integraciju perspektive rodne ravnopravnosti u sve mjere koje se poduzimaju za poticanje zapošljavanja, socijalne zaštite i politike inkluzije, te zdravstvene zaštite.

Dimenzija okoliša

Kao što je gore opisano, izazovi za poticanje održive i zelene ekonomije u BiH su značajni. Ova akcija će imati za cilj doprinose, gdje god je to moguće, procesu zelene i digitalne tranzicije u BiH. Konkretnije, zeleni i kružni aspekti i prioriteti i ambicije, kao što su identificirani u **Europskom zelenom dogovoru**, ugrađeni su u intervenciju zapošljavanja. ALMM će, na primjer, imati za cilj da uključi, na primjer, obrazovanje i obuku mladih i nezaposlenih ljudi u novim inovativnim industrijama kao što su prerada plastike, reciklaža, itd. Nadalje, dok Akcija podržava svakog poslodavca i poduzetnika koji promovira misiju pravednog i zeleno-ekonomskog oporavka s otvaranjem radnih mjesta, socijalni poduzetnici u BiH su po svojoj prirodi posebno pogodni za ostvarivanje ne samo pravedne, već i zelene ekonomije. Socijalni poduzetnici u BiH mogu biti pioniri pravedne i zelene ekonomije i mogu olakšati implementaciju SDG-a u zemlji.

Ovo je multisektorska akcija, koja se sastoji od podsektorske ciljane pomoći u sljedeća dva područja potpore: (i) zapošljavanje, (ii) socijalni sektor.

**PODRUČJE POTPORE BR.1: ZELENO
ZAPOŠLJAVANJE – Analiza problema**

Jedna od ključnih socioekonomskih posljedica pandemije je sve veća nezaposlenost.¹ Prema posljednjim podacima o registriranoj nezaposlenosti u BiH (studenj 2020.), u BiH ima 413.254 nezaposlenih osoba.² To je povećanje od skoro 12.000 osoba u odnosu na isto razdoblje prošle godine, odnosno povećanje indeksa nezaposlenosti za 2,7 %. Preko 50 % onih koji traže posao su žene. Štoviše, **BiH je već imala najveću stopu nezaposlenosti mladih u jugoistočnoj Europi**, što također neizravno doprinosi migracijama. Od ukupnog broja stanovnika van radne snage, 36,7 % osoba je starosti 65+, zatim 26,3 % pripada starosnoj skupini 50 – 64 godine, 19,4 % starosnoj skupini 25 – 49 godina i 17,7 % starosnoj skupini 15 – 24 godine³. Prema predviđanjima UN-a, do 2050. godine broj broj stanovnika BiH će se smanjiti na 2.685.037.

Već nisko sudjelovanje žena i mladih na tržištu rada, uključujući dugotrajno nezaposlene i Rome⁴ dodatno je pogoršano pandemijom. Osim toga, žene koje su vlasnice malih poduzeća jedna su od najugroženijih skupina u vrijeme pandemije. Što se tiče rodnog jaza u plaćama, usprkos nedostatku službenih podataka, procjenjuje se da žene u prosjeku zarađuju 78 % do 85 % plaće muškarca za istu poziciju. Tretman porodičnog, očinskog i obiteljskog odsustva razlikuje se između entiteta i županija.

Osim toga, procjenjuje se da je do 30 % aktivne radne snage u BiH zaposleno u **sivoj ekonomiji**, u neformalnom radnom odnosu. Najveća incidencija neformalnog zapošljavanja je u sektoru poljoprivrede, među muškarcima i među onima s niskim obrazovanjem i vještinama. Osim toga, najvjerojatnije će biti neformalno zaposleni najstariji i najmlađi radnici, odnosno oni koji se nalaze na marginama tržišta rada, koji su tek ušli na njega ili će ga napustiti. Kratkoročne mjere zadržavanja posla koje su dane u okviru hitnog odgovora vlasti BiH na COVID-19 nisu obuhvatile ovu skupinu, za koju je vjerojatno da će nakon pandemije još više pasti u siromaštvo.

EU će, kroz strateško i dinamično korištenje ovog IPA III 2021 AD, podržati BiH u očuvanju radnih mjesta i povećanju mogućnosti zapošljavanja nakon pandemije. Kroz ciljanu potporu za ALLM i osiguravanje grantova za samozapošljavanje, **dodana vrijednost EU** će biti komplementarna s već postojećom i planiranom državnom potporom. To će, zauzvrat, doprinijeti sigurnosti radnih mjesta i rastu, kao i ekonomskom oporavku. Pomoć EU će poboljšati pristup financiranju i inkluziju posebno za žene i mlade.

Opis glavnih sudionika

Na državnoj razini, Ministarstvo civilnih poslova BiH (MCA) nadležno je za: (i) definiranje osnovnih principa koordinacije aktivnosti, (ii) usklađivanje planova entitetskih vlasti, (iii) definiranje strategije na međunarodnoj razini u području zdravstvene i socijalne zaštite, penzija, rada i zapošljavanja. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH (MLJPI) također ima specifičnu ulogu koja se odnosi na ljudska prava, ranjive skupine, izbjeglice, Rome i LGBTIQ. Ministarstva nadležna za zapošljavanje na entitetskoj i županijskoj razini, kao i u Brčko distriktu (BD) su: Ministarstvo rada i socijalne politike FBiH, Ministarstvo rada, boračko-invalidske zaštite RS-a, županijska ministarstva i resorni odjel Vlade BD BiH nadležna za rad. U skladu s postojećim zakonima i propisima, aktivne politike tržišta rada razvijaju

Zavod za zapošljavanje FBiH, Zavod za zapošljavanje RS-a i Zavod za zapošljavanje BD, a provode ih javne službe za zapošljavanje (ZZZ). Agencija za rad i zapošljavanje BiH je također važan sudionik, iako ne radi s nezaposlenim osobama. Implementira međunarodni ugovor o radu, uključujući integracijske sporazume o socijalnom osiguranju u pogledu ugovora o radu (u suradnji s MCA) i koordinaciju aktivnosti s entitetskim ZZZ-ima i Zavodom za zapošljavanje BiH. Za socijalno poduzetništvo bit će uključena nadležna ministarstva s liste ključnih institucija u nastavku, kao i dva fonda: Fond za profesionalnu rehabilitaciju, osposobljavanje i zapošljavanje osoba s invaliditetom FBiH i Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom RS-a.

Može se pokazati korisnim za uspjeh Akcije da se uključe dodatna resorna ministarstva i druge institucije (kao što su, na primjer, ministarstva industrije, gospodarstva i poljoprivrede), kao sudionici koji daju doprinos definiranju Projektnog zadatka za specifične intervencije, ili da olakšaju provedbu.

Komplementarnost s nacionalnim strategijama

Tijekom 2020. godine, MCA je koordinirao proces razvoja strategije zapošljavanja za cijelu zemlju koja bi obuhvatila i strategije na entitetskoj razini, kao i strategiju BD. Strategija za cijelu zemlju će uključivati ciljeve zajedničke za oba entiteta i imat će dogovorene vremenske okvire kako bi se olakšalo definiranje i praćenje. Strategijom će se definirati mjere za realizaciju strateških ciljeva, čime će se omogućiti lakše zapošljavanje, bolji uvjeti rada i poštovanje prava radnika. U okviru EU projekta Jačanje kapaciteta institucija tržišta rada unaprijeđenjem metodologije istraživanja tržišta rada, Bosna i Hercegovina (IPA 2016), dodan je dopunski Rezultat, odnosno Pružena potpora u izradi strateškog okvira. Očekuje se da će to rezultirati razvojem strategije za cijelu zemlju. U Mišljenju je također istaknuta važnost strateškog okvira za cijelu zemlju.

Strategiju zapošljavanja FBiH 2021. – 2027. odobrila je Vlada FBiH i u svibnju 2021. godine upućena je Parlamentu FBiH na daljnje usvajanje. Odluka Parlamenta se još čeka. Strateški okvir za mlade tek treba biti definiran. U nedostatku Strategije zapošljavanja FBiH, vrijedno je napomenuti da je Vlada FBiH usvojila Strategiju razvoja FBiH 2021. – 2027. u veljači 2021. godine. Njen prioritet 2.4. fokusiran na smanjenje nezaposlenosti i neaktivnosti u zapošljavanju, posebice dugoročne, kroz, između ostalog, jačanje kapaciteta i funkcije javnih službi za zapošljavanje. Ministarstvo rada, boračko-invalidske zaštite RS-a je u procesu izrade Strategije zapošljavanja za Republiku Srpsku 2021. – 2027. i traži načine da u ovu strategiju uključi Garanciju za mlade i na taj način planira njeno financiranje. Kada se razviju i usvoje dvije entitetske strategije zapošljavanja, to bi stvorilo platformu za usvajanje strategije zapošljavanja u cijeloj zemlji, što bi pružilo više mogućnosti za Garanciju za mlade i druge inicijative.

Ministarstvo civilnih poslova BiH izradilo je nacrt strateškog dokumenta Prioriteti u području mladih u BiH 2021. – 2024. i uputilo ga nadležnim institucijama u BiH na davanje mišljenja. Trenutačno nema aktivnosti na pripremi akcijskog plana/plana implementacije za provedbu YG fonda.

Strategija razvoja znanosti BiH 2017. – 2022. – Revidirani okvirni dokument – je dokument koji daje strateške smjernice i akcijski plan razvoja istraživanja i razvoja i inovacija u BiH za razdoblje 2017. – 2022. godine, s ciljem prosperitetnog razvoja znanosti i istraživanja, gospodarstva, obrazovanja i kulture u BiH u skladu s preporukama za razvoj znanosti u Europi i svijetu.

Na Drugom ministarskom sastanku EU – Zapadni Balkan o zapošljavanju i socijalnim pitanjima, održanom u Sloveniji u srpnju 2021. godine, predstavnici Zapadnog Balkana i njihove

¹ Stopa nezaposlenosti nije objavljena za 2020. godinu tijekom razdoblja razvoja ERP-a.

² Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine (BHAS), demografske i socijalne statistike – Registrirana nezaposlenost, studeni 2020.

³ BHAS, Demografija i socijalna statistika – ARS, I. kvartal 2021.

⁴ Procjenjuje se da u BiH ima 35.000 Roma. Izvor: Popis stanovništva 2013.

kolege iz EU obvezale su se da će postupno uspostaviti, implementirati i unaprijediti sheme garancije za mlade u okviru EIP-a. U tom kontekstu, ministri i predstavnici Zapadnog Balkana nadležni za zapošljavanje usvojili su Deklaraciju o osiguravanju održive integracije mladih ljudi na tržište rada, s konkretnim koracima za postupno uspostavljanje, implementaciju i unaprjeđenje, odnosno sheme garancije za mlade.

PODRUČJE POTPORE BR.1: SOCIJALNI SEKTOR – Analiza problema

Prema Anketi o proračunu kućanstava (2015)¹, koju je objavio BHAS, preko 170.000 kućanstava ili preko **500.000 stanovnika** u BiH bilo je ispod **relativne linije siromaštva**. Relativna stopa siromaštva (na temelju prihoda) stanovništva u BiH iznosila je 16,9 %. Udio pojedinaca u riziku od siromaštva na temelju potrošnje je mnogo veći i iznosi 27 %, odnosno 800.000 građana. To znači da za mnoge građane zapošljavanje ne garantira izlaz iz siromaštva. Mjesečni prag rizika od siromaštva procjenjuje se na 105 eura u BiH (nešto više od polovine minimalne neto plaće). Čini se da preliminarni podatci za 2020. godinu ukazuju na to da COVID-19 i dalje negativno utječe na rizik od siromaštva u BiH, dok istovremeno dodatno povećava socijalnu isključenost ranjivih skupina, uključujući Rome.² Prema UNICEF-u, djeca su među najugroženijim kategorijama s 19 % koji žive ispod relativne linije siromaštva i 26 % ispod apsolutne linije siromaštva³. Ovo, zajedno s nedovoljnom pokrivenošću socijalnom zaštitom i socijalnim ciljanjem (vidi gore), predstavlja značajan izazov u sektoru.

Siromaštvo, socijalna isključenost ranjivih skupina i nedovoljna pokrivenost, moraju se rješavati kroz bolju implementaciju politike i bolju međuinstitucionalnu suradnju, te politike usmjerene na osiguravanje smislenih mogućnosti zapošljavanja za socijalno ugrožene i isključene skupine. Pored toga, socijalne politike moraju biti osmišljene tako da uzmu u obzir potrebe žena i muškaraca, dječaka i djevojčica, posebno iz ranjivih kategorija.

U pogledu institucionalnih aspekata socijalne zaštite, Centri za socijalni rad⁴ i druge ustanove socijalne zaštite nisu imali dovoljno kapaciteta za individualni rad s korisnicima i primjenu specijaliziranog i multidisciplinarnog rada, što je posljedica nepostojanja specifičnih profila stručnjaka, materijalnih i finansijskih sredstava i programskih okvira. Ova ionako izazovna situacija je dodatno otežana povećanim pritiskom vezanim za COVID-19.⁵ Poseban problem u području socijalne zaštite predstavlja **nedovoljno razvijen integrirani model socijalne zaštite u lokalnim zajednicama**, što umanjuje mogućnosti korištenja svih raspoloživih resursa lokalne zajednice za otkrivanje i rješavanje problema s kojima se suočavaju pojedinci i ranjive skupine građana. Nedostatak integriranog modela socijalne zaštite u lokalnim zajednicama otežava razvoj i implementaciju projekata i programa zaštite i socijalnog uključivanja specifičnih ranjivih skupina korisnika u

lokalnoj zajednici. To dodatno usporava razvoj socijalnog poduzetništva, socijalnog stanovanja, volonterizma i socijalnih usluga. Potrebna je posebna potpora kako bi Centri bili u mogućnosti pružiti ciljanu potporu ugroženim porodicama, uključujući porodice sa samohranim roditeljima, djecu i žrtve nasilja u obitelji i trgovine ljudima.

Potrebna je i **dodatna finansijska potpora** ne samo za postojeće najugroženije i siromašne, već i za one koji su u opasnosti od padanja u siromaštvo zbog utjecaja pandemije. Konkretnije, **pored rješavanja gore navedenih institucionalnih izazova**, čini se da su sljedeća problematična područja dobiti i socijalne zaštite prioriteti nakon pandemije.

Borba protiv nasilja u obitelji i trgovine ljudima: U kontekstu Rodnih akcijskih planova BiH za razdoblje 2019. – 2022., BiH je u siječnju 2020. godine usvojila Izvješće o zakonodavnim i drugim mjerama kojima se provode odredbe Konvencije Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (Istanbulska konvencija).⁶ U izvješću su navedeni prioriteti BiH u borbi protiv nasilja u obitelji u BiH, koji su bili značajni čak i u razdoblju prije pandemije i fokusirani na zakonodavstvo, podatke, vještine pružatelja usluga, svijest javnosti i financiranje. Ovi izazovi su dodatno pogoršani pandemijom. Postoje indicije da su incidenti nasilja u obitelji i nasilja nad ženama u BiH u porastu od ožujka 2020. godine – početka pandemije. Na primjer, podatci o broju žrtava nasilja u obitelji (žene, djeca i mladi) koje su potražile utočište u Sigurnoj kući⁷ u Županiji Sarajevo (500.000 stanovnika) ukazuju na porast u broju za 20 % u 2020. godini. Prijavljeni slučajevi nasilja u obitelji putem SOS telefona također su porasli za 50 %. Povećanje doprinosi podacima Agencije za ravnopravnost spolova BiH prije pandemije, koji pokazuju da je svaka treća žena u BiH bila žrtva nasilja u obitelji, a svaka druga žena pretrpjela je barem jednu vrstu nasilja (fizičkog, ekonomskog ili psihološki). Trgovina ljudima ostaje izazov u BiH. Žrtve trgovine ljudima utočište traže u sigurnim kućama.

Unaprjeđenje osiguravanja najosnovnijih potreba za one koji su u opasnosti od siromaštva kroz javne kuhinje u BiH – U 2018. godini 17.000 ljudi koristilo je usluge dvadeset javnih kuhinja Crvenog križa širom BiH⁸. Kuhinje su u prosjeku pripremale 3 milijuna obroka godišnje. Koriste ih ljudi koji su u najvećem riziku od siromaštva u BiH, a imaju pravo na jedan obrok dnevno⁹. Tijekom pandemije zabilježen je i zabrinjavajući trend da mladi ljudi koriste javnu kuhinju. U Lukavcu je uspostavljena posebna javna kuhinja za djecu (djelomično financirana od strane općine Lukavac) i za vrijeme pandemije bilježi porast poziva za njenim uslugama. Treba napomenuti da su potrebe mnogo veće od broja korisnika, jer postoje vrlo stroga pravila ko može imati koristi od besplatnog obroka. Sve se više razmatra opcija paketa hrane za one koji ne ispunjavaju uvjete, ali su još uvijek u potrebi. Vrlo mali broj javnih kuhinja se sufinansira iz županijskih ili entitetskih

¹ Posljednja anketa obavljena je 2015. godine i obuhvatila je 7.702 kućanstva: 4.643 u FBiH, 2.607 u RS-u i 452 u BD-u.

² MLJPI procjenjuje da 4.008 romskih obitelji i 19.295 Roma spada u ugroženu kategoriju.

³ Situacijska analiza o položaju djece u Bosni i Hercegovini, UNICEF, ožujak 2020.

⁴ Prema podacima BHAS-a, u BiH postoji 109 Centara za socijalni rad (59 u FBiH, 49 u RS-u i 1 u BD BiH). U FBiH postoji 20 drugih službi socijalne zaštite, koje imaju ulogu i zadatak Centara za socijalni rad, tako da je ukupan broj Centara za socijalni rad u FBiH 79.

⁵ Anketa UNICEF-a procjenjuje da je 13 % ispitanika iz uzorka izjavilo da nije u mogućnosti koristiti usluge socijalne zaštite.

⁶ https://arsbih.gov.ba/wp-content/uploads/2020/06/200206-Bosnia-and-Herzegovina-GREVIO-REPORT_ENG.pdf

⁷ U cijeloj BiH postoji ukupno osam Sigurnih kuća. Vode ih nevladine organizacije i financiraju se donacijama u svim slučajevima, osim u Županiji Sarajevo, gdje se Sigurna kuća financira 60 % iz proračuna Županije. Osim toga, iz proračuna Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice za 2019. godinu je izdvojeno 51.129 eura za sigurne kuće za pokrivanje troškova režija.

⁸ Pored toga, tu su i kuhinje nevladinih organizacija: Merhamet (20 kuhinja koje također imaju za cilj vrhunsku hranu za migrante i koje opslužuju u prosjeku 8000 ljudi), Imaret, Caritas (u Sarajevu i Zenici), Pomozi.ba, Dobrotvor itd.

⁹ Takozvane Naše kuhinje, javne kuhinje Crvenog križa nalaze se u Sarajevu, Mostaru, Banjoj Luci, Bijeljini, Vlasenici, Tesliću i Bileći.

proračuna. Županija Sarajevo sufinancira troškove javnih kuhinja preko Ministarstva rada i socijalne politike¹. Procjenjuje se da jedan korisnik javne kuhinje košta 40 KM mjesečno za proračun Županije Sarajevo. Vlada Unsko-sanske županije preko Ministarstva zdravstva, rada i socijalne politike sufinancira i rad javnih kuhinja. Za ovu namjenu izdvojila je iznos od 10.000 KM u 2020. godini i 20.000 KM u 2021. godini. Kuhinje se prvenstveno oslanjaju na donacije građana, dijasporu² i privatnih poduzeća. Potreba za korištenjem javnih kuhinja tijekom pandemije uvelike je porasla. U listopadu 2020. godine objavljeno je da je broj korisnika povećan za najmanje 10 %, prvenstveno zbog nezaposlenosti i povećane ugroženosti cijelih obitelji kao posljedica toga. Očekuje se da će se pritisak nastaviti u 2021./2022., što će dovesti do povećane potrebe za financiranjem.

Poticanje ekosustava socijalnog poduzetništva (SE) i pratećeg političkog, pravnog i institucionalnog okvira, koji bi se mogao koristiti i za rješavanje kako visoke nezaposlenosti, tako i socijalne isključenosti i ugroženosti, u ranoj je fazi razvoja u BiH, s većinom postojećih SE-ova koji su u ranoj fazi ili fazi validacije svog razvoja.³ Ovi SE-ovi su mladi i financijski i tehnički nespremni za inicijative održivog rasta. Praktično svim SE-ovima treba pristup tehničkim vještinama za strateški razvoj, tržišnu orijentaciju i brendiranje, kao i planiranje investicija. Sektor pati od neadekvatne institucionalne potpore, ponekad izazovnog i neravnomjerno implementiranog zakonskog okvira, ovisnosti o financiranju iz bespovratnih sredstava, bez poreznih olakšica i nedostatka jasne koordinacije u cijeloj zemlji.

S obzirom na visoku nezaposlenost i socijalnu isključenost u BiH koja je dodatno pogoršana pandemijom, **treba iskoristiti i podržati potencijal socijalnog poduzetništva za inovacije i pružanje širokog spektra solidarno zasnovanih dobara i usluga. To bi posebno trebalo uključivati aspekte inovacija i transfera tehnologije, gdje god je to moguće.** Općine mogu igrati važnu ulogu u potpori SE-ova i stimuliranju međusektorskih partnerstava kako bi se iskoristilo znanje i resursi na lokalnoj razini. Sve u svemu, ocijenjeno je da okruženje u BiH relativno podržava socijalna poduzeća i da postoji stvarni potencijal unutar ekosustava za razvoj energičnog sektora.⁴ To će zauzvrat dovesti do društvenih i ekonomskih koristi od potencijalne pozitivne uloge SE-ova u BiH u oporavku nakon pandemije, te će dovesti do poboljšanja društvenih struktura društva, uz smanjenje ranjivosti.

ROMI: Prema podacima Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice, ukupna stopa zaposlenosti Roma je zapanjujuće niskih 11 %, a 2020. godine u BiH je 3.278 nezaposlenih Roma. Položaj Roma koji aktivno traže posao (registrirani kod službi za zapošljavanje) dodatno se pogoršavao tijekom pandemije. Prema MHRR analizi općih pokazatelja o Romima, postoji dodatnih 5.500 odraslih Roma, koji su nezaposleni ili uključeni u neformalne oblike rada. Bez ubrzanja i povećanja broja programa zapošljavanja Roma, socijalna isključenost i

siromaštvo s kojima se svakodnevno suočavaju vjerojatno će se još više povećati.

EU će podržati sektor u odgovoru na mnoštvo neposrednih izazova nakon pandemije koji se odnose na socijalnu zaštitu, smanjenje siromaštva i inkluzivnost. To će biti urađeno kroz ciljanu, društveno-sektorsku i kombiniranu potporu institucionalnim strukturama, kao i izravnu potporu najugroženijim skupinama u društvu koje su najviše pogođene pandemijom. **Dodana vrijednost EU** bit će komplementarna s već postojećom i planiranom potporom vlade. Štoviše, potpora EU će doprinijeti zatvaranju financijskog jaza za prijeko potrebne programe. Osim toga, osigurat će veću učinkovitost, opseg i brzinu isporuke, doprinoseći poboljšanju dobrobiti i blagostanja najugroženijih građana BiH nakon pandemije.

Opis glavnih sudionika

Uloga institucija na državnoj razini u području socijalne zaštite je koordinacija aktivnosti, usuglašavanje planova entitetskih vlasti i definiranje strategija na međunarodnoj razini u području socijalne zaštite (nadležnost MCA). MLJPI ima ulogu koja se odnosi na rodna pitanja (uključujući nasilje u obitelji), Rome i žrtve trgovine ljudima.

Institucionalne nadležnosti u području socijalne zaštite na razini entiteta i županija, uključujući i podjedinicu za socijalnu zaštitu Vlade BD, su: Ministarstvo rada i socijalne politike FBiH, Ministarstvo rada i boračko-invalidske zaštite RS-a, Ministarstvo zdravstva i socijalne zaštite RS-a, županijska ministarstva socijalne zaštite FBiH i nadležni odjel Vlade BD BiH.

Glavnu ulogu u provedbi socijalne zaštite imaju Centri za socijalni rad, koji su prvi kontakt kod kojih socijalno ugrožene osobe traže zaštitu i koji provode zakone i podzakonske akte iz područja socijalne zaštite. Socijalna zaštita u BiH obuhvaća: (i) socijalno ugrožene osobe (stare i nesposobne osobe, djeca kao ugrožene kategorije: siročad, samohrani roditelj, s invaliditetom), (ii) osobe s invaliditetom, (iii) zaštitu civilnih žrtava rata i (iv) zaštitu obitelji s djecom.

Za SE-ove, nadležna ministarstva s liste ključnih institucija (sektor zapošljavanja), kao i dva fonda: Fond za profesionalnu rehabilitaciju, osposobljavanje i zapošljavanje osoba s invaliditetom FBiH i Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom RS-a, bit će uključeni. Što se tiče rodni aktivnosti, glavni sudionici su Agencija za ravnopravnost spolova BiH i Gender centri FBiH i RS-a, uključujući BD BiH.

Ukoliko bude potrebno, u realizaciju će se uključiti i druge institucije i organizacije relevantne za realizaciju planiranih aktivnosti. U skladu sa standardnom praksom, u početnoj fazi implementacije projekta bit će uspostavljen upravni odbor koji će nadgledati napredak u realizaciji aktivnosti. Nadalje, po potrebi će se formirati radne skupine stručnjaka – predstavnika institucija ili organizacija za određene teme/zadatke/aktivnost u okviru predloženih mjera. S obzirom na veliki broj institucija u sektoru kao i broj aktivnosti, bit će formirani upravni odbori koji će osigurati učinkovitost, efektivnost i relevantnost mjera koje treba poduzeti.

Komplementarnost s nacionalnim strategijama

U BiH ne postoje državni strateški dokumenti za područje socijalne zaštite i socijalne isključenosti.

Dokument Zajedničke socioekonomske reforme za razdoblje 2019. – 2022. naglašava mjere za implementaciju politika koje pružaju mogućnosti mladima, ženama i ugroženim kategorijama.

Politika u području invalidnosti u Bosni i Hercegovini (2008.) daje osnovne smjernice za jačanje socijalne inkluzije osoba s invaliditetom u Bosni i Hercegovini. Dalje se navodi da

¹ <https://ckks.ba/centralna-kuhinja/>

² BiH je imala dramatičan pad doznaka u 2020. ERP 2021. – 2023.: Prema trenutno dostupnim podacima za prva dva kvartala 2020. godine, deficit tekućeg računa iznosio je 616 milijuna KM, što je smanjenje od 14 % u odnosu na isto razdoblje prošle godine (u vrijeme pripreme osnovnog scenarija, podaci CBBiH za treći i četvrti kvartal 2020. godine nisu bili dostupni).

³ https://ec.europa.eu/growth/content/social-economy-eastern-neighbourhood-and-western-balkans_en

⁴ Ibid.

su socijalne usluge nerazvijene i sustavno neregulirane. U većini slučajeva, postojeći kadrovski i institucionalni mehanizmi su neadekvatni u odnosu na potrebe.

Strategija rješavanja problema Roma Bosne i Hercegovine stavlja naglasak na nediskriminaciju Roma i podizanje svijesti o neophodnosti uključivanja Roma u sve društvene procese u BiH. Akcijski planovi za Rome u Bosni i Hercegovini posebno su usmjereni na područja obrazovanja, zapošljavanja, stanovanja i zdravstvene zaštite (Akcijski plan za rješavanje romskih pitanja u područjima zapošljavanja, stanovanja i zdravstvene zaštite, Okvirni akcijski plan o obrazovnim potrebama Roma). MLJPI je finaliziralo nacrt Akcijskog plana BiH za socijalno uključivanje Roma i Romkinja za razdoblje 2021. – 2025. na temelju regionalne Deklaracije o integraciji Roma (2019.). Akcijski plan ima pet relevantnih ciljeva: (i) jačanje sustava potpore, koordinacije i praćenja u cilju smanjenja diskriminacije Roma i Romkinja, (ii) poboljšanje zapošljivosti i zapošljavanja Roma i Romkinja, (iii) poboljšanje životnih uvjeta romskog stanovništva u BiH, (iv) poboljšanje dostupnosti i kvalitete zdravstvene zaštite za pripadnike romske populacije u BiH, i (v) poboljšanje obuhvata obrazovanjem Roma i Romkinja kroz učinkovitiju implementaciju Okvirnog plana obrazovnih potreba.

Revidirana Strategija o implementaciji Aneksa VII. Dejtonskog mirovnog sporazuma (2010) ima opći cilj da angažira državne vlasti i civilno društvo na svim razinama i u svim sektorima u koordiniran i prioritetan plan za provedbu obveza preuzetih u Aneksu VII. Dejtonskog mirovnog sporazuma, kako bi se identifikirale i otklonile preostale prepreke u rješavanju za najugroženije raseljene i povratničke obitelji. Postoji i Mapiranje ranjivosti i potreba povratnika i interno raseljenih osoba u odabranim zajednicama koje daje informacije o povratničkom i interno raseljenom stanovništvu i njihovim potrebama, kao i Analiza potreba štitićenika u kolektivnim centrima.

Set preporuka za integraciju perspektive ravnopravnosti spolova u proces planiranja, donošenja i provedbe odluka i planova u borbi protiv pandemije COVID-a 19 izradili su Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH i Agencija za ravnopravnost spolova BiH. Preporuke se fokusiraju na: radno angažiranje žena, ekonomski razvoj, prevenciju i zaštitu od rodno zasnovanog nasilja i ravnopravnu zastupljenost spolova u organima odlučivanja.

2.3. Relevantnost i komplementarnost sa strategijama koje podržavaju ključni nacionalni sudionici

Zapošljavanje: Akcija ima za cilj postizanje viših razina zaposlenosti i kvalificiranije i otpornije radne snage spremne za nove izazove s kojima se suočava tržište rada nakon pandemije, što u suštini znači da se nezaposleni, poduzetnici i zaposleni pripremaju u svojoj zapošljivosti da se takmiče u sve 'zelenijoj'/'regenerativnijoj' i digitalnoj ekonomiji. Također ima za cilj da pripremi institucije tržišta rada za učinkovitije suočavanje s izazovima postpandemijskog razdoblja. Dok podržava bilo koja ekološka inovativna poduzeća, Akcija će također imati za cilj potaknuti razvoj SE-ova i ekoinovativnih poduzeća, u nizu prioriteta područja intervencije i po važnosti. Treba napomenuti da će se aktivnosti SE-ova provoditi kroz intervencije u zapošljavanju i socijalnom sektoru u okviru ovog AD-a.

Socijalna pitanja: Akcija će poboljšati dobrobit i inkluzivnost za najugroženije kategorije koje su posebice negativno pogođene pandemijom, kroz ciljani set akcija, u okviru gore definiranih područja intervencije. Pružit će pomoć za potporu evoluciji koncepta i politike i pravnog okvira za socijalna poduzeća na razini cijele zemlje, uključujući potporu

resursima koji su dostupni SE-ovima. Dobrobit i socijalna zaštita Roma također će se poboljšati, između ostalog, kroz uspostavljanje sustava praćenja kako bi se Romima i drugim ugroženim kategorijama omogućilo da ostvare svoja prava.

Sektorski pristup

Sektor se sastoji od dva podsektora: zapošljavanja i socijalne politike. Obuhvaća tijela i institucije na svim razinama vlasti u BiH koji su nadležni u područjima koja pokrivaju podsektori. MCA ima ulogu vodeće koordinacijske institucije. Razvoj podsektora u okviru ovog sektora je neravnomjeran i bit će potrebne dodatne aktivnosti na razvoju svih kriterija sektorskog pristupa, u aspektima koji se odnose na unaprjeđenje mehanizma koordinacije, kao i razvoj nedostajućih strateških dokumenata. S obzirom na to da su zapošljavanje i socijalna zaštita dva različita podsektora u BiH, ne postoji jedinstven strateški dokument koji bi obuhvatio ova dva područja.

Općenito, sustav kreiranja politika u BiH i dalje je fragmentiran. Zakonodavni okvir za srednjoročno planiranje politike i dalje je nedovršen. Koordinacija između Centra vladinih institucija u planiranju politika i razvoju politika je vrlo ograničena na svim razinama uprave.¹ Ostvaren je određen napredak u usvajanju seta podzakonskih akata koji reguliraju godišnje, trogodišnje i strateško planiranje u FBiH, a RS je pojednostavila procedure procjene utjecaja propisa na donošenje zakona. Potreban je daljnji napredak u razvoju usklađenih zakonskih odredbi ili metodoloških smjernica za strateško planiranje u cijeloj zemlji; usuglašavanje između centralnih planskih dokumenata kao što su srednjoročni i godišnji program vlade, dokument okvirnog proračuna i akcijski plan za implementaciju prioriteta i usklađivanje ovih dokumenata sa sektorskim strategijama. Pored toga, pravni okvir za inkluzivni razvoj politike zasnovan na dokazima treba poboljšati i dosljedno implementirati, zajedno s utjecajem i kvalitetom analize koja podržava prijedloge politika na svim razinama.²

U svjetlu gore navedenog, ova akcija se oslanja na postojeće sinergije između sudionika iz različitih sektora na svim razinama vlasti u BiH u rješavanju socioekonomskih posljedica pandemije COVID-a 19 i dopunjuje druge izvore financiranja u tu svrhu. Vijeće ministara BiH je, na preporuku Ureda EU, u svibnju 2020. godine osnovalo **Radnu skupinu na visokoj razini za društveno-ekonomski odgovor**, ne samo za rješavanje nekih od izazova u vezi s krizom COVID-a 19, već i za poboljšanje procesa koordinacije politike. Sastav Radne skupine je kompaktna kombinacija visoke razine, koja okuplja sve ključne igrače u području kreiranja ekonomske politike. Radna skupina osigurava da su naredni ekonomski planovi vlasti vođeni poboljšanim pristupom kreiranju politike i koordinaciji u skladu sa zahtjevima procesa pristupanja EU.

Postojeći zakonodavni okvir u BiH ne uspostavlja u potpunosti standarde za praćenje i izvještavanje o ključnim vladinim planskim dokumentima na svakoj razini vlasti, čime se onemogućava javni uvid u rad vlade. Osim zakonskih mjera, potrebno je više napora da se podigne svijest o različitim oblicima konzultacija s javnošću. I dalje je ključno jačanje tehničkih kapaciteta na svim razinama vlasti o tome kako redovito koristiti javne konzultacije kao alat za kreiranje politike.³ Specifično za sektor, praćenje napretka reformi vrši se na razini podsektora.

¹ <http://www.sigmaweb.org/publications/Monitoring-Report-2017-Bosnia-and-Herzegovina.pdf>

² Izvješće EK za zemlju, 2020.

³ Ibid.

Zapošljavanje: Ministarstvo civilnih poslova (MCA) je u suradnji s nadležnim institucijama u BiH izradilo evaluacijsko izvješće o implementaciji Strategije zapošljavanja u BiH 2010. – 2014. Očekuje se da će se isti mehanizmi za praćenje implementacije koristiti i za novu strategiju za cijelu zemlju, nakon što bude usvojena.

Socijalna pitanja: Monitoring i evaluaciju strateških i akcijskih dokumenata u ovom sektoru provode entiteti, županije u FBiH i BD BiH. Izvješća o realizaciji ovih dokumenata ne dostavljaju se Vijeću ministara BiH niti MCA. MCA nema nadležnost niti mehanizam za sustavno praćenje pitanja i problema koji se mogu javiti u ovom sektoru.

Koordinacija u području rada i **zapošljavanja** prvenstveno je usmjerena na usuglašavanje entitetskih planova, definiranje strategija, te pripremu i koordinaciju aktivnosti s nadležnim entitetskim i županijskim tijelima i BD BiH.

Koordinacija u području **socijalne zaštite** prvenstveno uključuje nadležna entitetska i županijska ministarstva i nadležni organ BD BiH i odnosi se na realizaciju zadataka i aktivnosti koje se provode u entitetima, županijama i BD BiH. Proces koordinacije odvija se kroz sastanke i razmjenu materijala, dok se sve odluke donose uz suglasnost svih zainteresiranih strana.

2.4. Relevantnost i komplementarnost s politikom EU i pomoći EU i drugih donatora

Relevantnost i komplementarnost s politikom EU

Intervencije zapošljavanja predviđene ovom akcijom u skladu su sa TP1 pod W4 IPA III PF u smislu da će podržati aktivnosti na poticanju kvalitetnog zapošljavanja i pristupa tržištu rada, smanjiti udio neformalnog zapošljavanja, te promovirati jednakost i nediskriminaciju socijalne zaštite i inkluziju i borbu protiv siromaštva. Pored toga, intervencije predviđene ovom akcijom, kao konačni učinak, imaju za cilj promoviranje socijalne zaštite i inkluzije i borbu protiv siromaštva. Ovo je u bliskoj vezi s TP1 pod W4, gdje se navodi da specifični cilj IPA III u ovom području uključuje promociju socijalne zaštite i inkluzije, te borbu protiv siromaštva.

Saopćenje Komisije o "Kredibilnoj perspektivi proširenja i poboljšanom angažmanu EU na Zapadnom Balkanu"¹ naglašava izazove s kojima se suočava razvoj privatnog sektora u regiji ZB s naglaskom na njihov učinak na mogućnosti zapošljavanja mladih. U njemu su navedene mjere potpore EU za poboljšani rast i otvaranje novih radnih mjesta, s fokusom na mlade. Također se naglašava da se moraju provoditi ekonomske reforme i rješavati strukturne slabosti, niska konkurentnost i visoka stopa nezaposlenosti.

Saopćenje o proširenju EU iz 2021.² navodi da BiH treba unaprijediti kvalitetu obrazovanja i obuke, posebice ubrzati modernizaciju nastavnih planova i programa u cilju boljeg usklađivanja s potrebama tržišta rada.

Ekonomski investicijski plan (EIP) za Zapadni Balkan naglašava da postoji potreba da sve države ZB poboljšaju sudjelovanje na tržištu rada, posebice mladih i žena, skupina u nepovoljnom položaju i manjina, posebice Roma, kao prioritet, kako bi mogli snažno doprinijeti ekonomskom rastu. Konkretnije, EIP-ovi – Vodeća inicijativa 10: Garantni fond za mlade (YGF) cilja na NEET (mlade koji nisu zaposleni, nisu u obrazovanju ili obuci), s dodatnim fokusom na 25 – 29-godišnjake, gdje imamo veće stope NEET-a i neusklađenost vještina. Postoji pet ključnih komponenti YGF-a: (i) pristup zasnovan na partnerstvu, (ii) rana intervencija i aktivacija, (iii) mjere potpore koje omogućuju integraciju tržišta rada, (iv)

financiranje garancije za mlade i (v) kontinuirano praćenje i evaluacija. U kontekstu EIP-a, od vlada Zapadnog Balkana očekuje se da se aktivno angažiraju u Fazi 1 YEP-a – Planovi implementacije, pri čemu zemlje, radne skupine, kreiraju planove implementacije uz potporu EU. Zatim se očekuje da će se oni implementirati prvo kroz pilot-fazu (faza 4), a zatim kroz potpunu implementaciju (faza 5).

Analitičko izvješće EK za 2019. navodi da je cjelokupno stanje na tržištu rada u zemlji zabrinjavajuće. Vrlo nisko sudjelovanje radne snage i stope zaposlenosti, visoka nezaposlenost i nedovoljna zaposlenost su duboko ukorijenjene pojave. Javnim službama za zapošljavanje nedostaju administrativni i finansijski kapaciteti za sprovođenje aktivnih politika tržišta rada. Nedostatak ljudskih resursa i financija onemogućava ih da sprovedu sveobuhvatne aktivne politike tržišta rada. Potrebne su posebne mjere za modernizaciju i harmonizaciju zakona o zdravlju i sigurnosti na radu u cijeloj zemlji kako bi se uskladili sa *acquisom* EU. Izvješće Komisije za 2021. godinu ponovno je pozvalo relevantne institucije širom BiH da bolje koordiniraju svoje napore u rješavanju ozbiljnih izazova u pogledu zapošljavanja, socijalne uključenosti i zaštite i smanjenja siromaštva. Što se tiče osoba s invaliditetom, istaknuto je da je institucionalno zbrinjavanje i dalje prevladavajuće.

Zajednički zaključci ekonomskog i finansijskog dijaloga između EU i Zapadnog Balkana i Turske³ pozivaju BiH da poduzme hitne mjere za očuvanje zaposlenosti, te da ojača kapacitete i ljudske resurse biroa za zapošljavanje kako bi se osigurala aktivnija potpora registriranim tražiteljima posla, uključujući pojačano pružanje aktivnih politika tržišta rada, posebice obuke, dokvalifikacije i prekvalifikacije.

Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) Bosne i Hercegovine i država članica EU uređuju se odnosi u pogledu migracija radne snage, uvjeta rada, odnosno zdravlja i sigurnosti na radu, reforme politike zapošljavanja, socijalne sigurnosti, kao i harmonizacije zakonodavstva u ovom području. Člankom 99. SSP-a propisano je da će strane surađivati kako bi olakšale reformu politike zapošljavanja u BiH, u kontekstu jačanja ekonomskih reformi i integracije.

U području socijalne politike, poboljšani pristup uslugama socijalne inkluzije i socijalnog uključivanja Roma predviđenih ovom akcijom, doprinosi odlučnim naporima potrebnim za zaštitu manjina i borbu protiv diskriminacije, posebice Roma – za koje društvenu uključenost treba snažnije promovirati, kako se navodi u **Strategiji za Zapadni Balkan (2018)**. Intervencije u okviru ove akcije doprinijet će jačanju sustava socijalne zaštite u BiH, što je izravno povezano sa zaključcima **Analitičkog izvješća za 2019. godinu**, gdje se navodi da je i pored visokog siromaštva i socijalnih izazova vezanih za siromaštvo, sustav socijalne zaštite nedovoljno razvijen, dok je učinkovitost socijalnih transfera ograničena. U izvješću se također ističe da je potrebno ojačati administrativne kapacitete Centara za socijalni rad, jer oni koordiniraju multisektorsku potporu. Socijalna pomoć mora biti bolje usmjerena i mora biti zasnovana na potrebama. Potrebno je ojačati modele alternativne socijalne brige u zajednici. Institucionalno zbrinjavanje i dalje prevladava u odnosu na osobe s invaliditetom, a usluge unutar zajednice koje omogućuju samostalan život nisu adekvatno podržane. Suradnja između Centara za socijalni rad i biroa za zapošljavanje još nije dobro uspostavljena. Potrebno je poduzeti mjere kako bi se osigurala bolja koordinacija aktivnih politika tržišta rada s programima socijalne pomoći, da bi se osiguralo

¹ COM(2018) 65 završno

² SWD(2021) 291 završno /2

³ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9319-2018-INIT/en/pdf>

nesmetano uključivanje korisnika na tržište rada. Potrebno je ojačati administrativne kapacitete Centara za socijalni rad.

Strateški okvir EU za Rome za ravnopravnost, inkluziju i sudjelovanje za razdoblje 2020. – 2030. navodi da je EU dužna zaštititi svoju romsku manjinu od diskriminacije, anticiganstva i socijalne isključenosti. U ovom se dokumentu također navodi da se zajedničkim radom može postići pravi napredak do 2030. godine, stvarajući Europu u kojoj romski pojedinci i zajednice, u svojoj raznolikosti, imaju jednake mogućnosti u svim sferama života, imaju koristi od društveno-ekonomskog uključivanja i sudjeluju podjednako u društvu. **Deklaracija partnera sa Zapadnog Balkana o integraciji Roma¹** u okviru procesa proširenja EU, koju je podržao Zapadni Balkan na Samitu lidera, u okviru serije Samit Zapadnog Balkana u okviru Berlinskog procesa u Poznanju, komplementarna je okviru EU za Rome. Njome se nastoji poboljšati život i uvjeti života Roma općenito.

Opći cilj u okviru PF prozora 4 (W4) je jačanje ekonomskog i društvenog razvoja, uključujući **kroz obrazovanje, inovacije, socijalnu inkluziju i politike zapošljavanja**. Jedan od četiri specifična cilja TP posebno je relevantan za ovaj AD: TP1: poticanje kvalitetnog zapošljavanja i pristupa tržištu rada, smanjenje udjela neformalnog zapošljavanja, kao i promoviranje jednakosti i nediskriminacije, socijalne zaštite i inkluzije i borba protiv siromaštva. Ovaj akcijski dokument je u skladu s IPA III PF.

Relevantnost i komplementarnost s EU i pomoći drugih donatora

S obzirom na broj intervencija u dva sektora, koji se povećao tijekom pandemije, bit će od izuzetnog značaja bliska koordinacija kako bi se osigurala sinergija djelovanja između pomoći EU i drugih donatora, te dogovoriti i formalizirati suradnju s ključnim donatorima i međunarodnim dionicima.

Sektor zapošljavanja

EU financira (IPA 2019) i ILO (Međunarodna organizacija rada) implementira Potporu EU lokalnim partnerstvima za zapošljavanje – faza II (LEP II) (4 milijuna eura, od čega je 3,2 milijuna eura predviđeno za grantove) koja se fokusira na razvoj lokalnih partnerstava za zapošljavanje kako bi se pružili programi za aktivaciju i integraciju tržišta rada u skladu sa specifičnim lokalnim potrebama. Posebna pozornost bit će posvećena tehničkoj pomoći i izgradnji kapaciteta lokalnih biroa za zapošljavanje za korištenje LEP-a kao alata za razvoj aktivnih mjera tržišta rada u skladu s lokalnim potrebama. Očekivano razdoblje implementacije projekta je siječanj 2021. – prosinac 2023. Očekuje se stvaranje 20 novih lokalnih partnerstava, obučavanje više od 1600 osoba i otvaranje najmanje 600 novih radnih mjesta.

IPA 2016, EU projekt **Jačanje kapaciteta institucija tržišta rada unaprjeđenjem metodologije istraživanja tržišta rada, Bosna i Hercegovina**, ima za cilj stvaranje učinkovitijeg tržišta rada u BiH pružanjem pomoći za jačanje kapaciteta institucija tržišta rada. Time bi se trebali postići sljedeći rezultati: (1) Operativni sustavi za praćenje i evaluaciju potreba tržišta rada; (2) Provedena procjena djelotvornosti mjera postojećeg aktivnog tržišta rada s poredbenim pregledom; (3) Osposobljeno osoblje institucija tržišta rada za učinkovitiju provedbu aktivnih mjera tržišta rada usmjerenih na suradnju s poslodavcima i pružanje usluga; (4) Poboljšana razmjena informacija o ponudi i potražnji radne snage u skladu s međunarodnim standardima; (5) Pružena potpora u izradi

strateškog okvira. Razdoblje implementacije projekta je rujna 2020. – kolovoz 2022. U okviru IPA 2020, Rezultat 2: Planirana je potpora učinkovitim i ciljanim aktivnim mjerama tržišta rada za mlade, žene na selu i ugrožene kategorije nezaposlenih (dugotrajno nezaposlene, osobe s invaliditetom i Rome) na svim razinama vlasti.

Projekt Platforme za zapošljavanje i socijalna pitanja (ESAP 2) je regionalni projekt koji financira EU, a zajednički provode Vijeće za regionalnu suradnju i Međunarodna organizacija rada (ILO). ESAP 2 je nastavak originalnog ESAP projekta koji je implementiran u regiji od 2016. do 2019. godine i ima za cilj da se nadoveže na svoja dostignuća. Glavni korisnici RCC-ovog dijela projekta su ministarstva za rad i socijalna pitanja i javne službe za zapošljavanje šest ekonomija Zapadnog Balkana. Projekt je također partner s kolegama iz područja rada i socijalnih pitanja u Europskoj uniji (EU). Nakon završetka 1. faze, ESAP 2 je službeno pokrenut u siječnju 2020. godine, započevši fazu implementacije uz njegove 3 glavne komponente: (i) neformalno zapošljavanje i rad na crno; (ii) politike i mjere zapošljavanja; i (iii) angažman Zapadnog Balkana u politici zapošljavanja i socijalnoj politici EU. ESAP 2 je također postavljen za poboljšanje mogućnosti zapošljavanja i radnih uvjeta žena i muškaraca na Zapadnom Balkanu.

Pomoć u okviru ovog AD-a je komplementarna sa sljedećom **IPA III višekorisničkom pomoći 2021. – 2022:**

(i) Akcijski dokument za jačanje sustava i politika zapošljavanja, rada i socijalne zaštite na Zapadnom Balkanu sa **SOCIEUX+** (3.000.000 EUR) (Područje potpore br. 1: Rad i zapošljavanje) – doprinoseći razvoju kvalitetnih aktivnih mjera tržišta rada usmjerenih na određene skupine; kao i na zapošljavanje i sudjelovanje osoba s invaliditetom ili bolestima i razvoj njihovih vještina za njihovu bolju uključenost na tržište rada; i (Područje potpore br. 2: Socijalna zaštita) – kroz potporu izgradnji kapaciteta centara za socijalne usluge; i (ii) Akcijski dokument za potporu EU **osnovnim pravima Roma** u zemljama Zapadnog Balkana i Turskoj (7.000.000 EUR), doprinoseći boljoj integraciji Roma, njihovoj zapošljivosti i obrazovanju i poboljšanoj socijalnoj zaštiti.

Uz potporu Austrijske razvojne agencije (ADA), ILO provodi zajednički projekt s UNDP-om u šest ekonomija Zapadnog Balkana koji ima za cilj potporu jačanju kapaciteta institucija tržišta rada (ministarstava nadležnih za rad i zapošljavanje i javnih službi za zapošljavanje) za razvoj politika i mehanizme koji će doprinijeti boljem uključivanju ranjivih kategorija na tržište rada. Projekt: **Promoviranje inkluzivnih rješenja tržišta rada na Zapadnom Balkanu**, započeo je 2018. godine i nalazi se u drugoj fazi implementacije. Jedna od osnovnih aktivnosti je kreiranje portala za učenje za zaposlene u Javnoj službi za zapošljavanje (uključujući menadžment). Portal za učenje će sadržati online tečajeve koji samostalno rade na: Praćenju i evaluaciji učinka PES-a, Dizajnu ALMS-a, Vodiču za profiliranje, Segmentaciji klijenata i redoslijedu usluga, Smjernicama za karijeru i Suradnji s poslodavcima. Tečajevi će biti dostupni na b/h/s jezicima i online do kraja 2021. godine.

ILO radi na **Radnom katalogu zanimanja**, pilot-projektu koji ima za cilj razvoj kapaciteta institucija tržišta rada da: (i) osmišljavaju i upravljaju Radnim katalogom zanimanja zasnovanom na dokazima (OO) za informiranje mladih o zanimanjima i ekonomskim sektorima koji nude dobre izgleda za karijeru; i (ii) koriste podatke praćenja i evaluacije za prilagodbu intervencija zapošljavanja mladih. Osim toga, na temelju analize potreba za vještinama i nedostataka kapaciteta kompanija u IT sektoru, kao i kvalitete i kvantitete ponude,

¹ <https://www.rcc.int/romaintegration2020/news/323/declaration-of-wb-partners-on-roma-integration-within-the-eu-enlargement-process>

projekt ILO-a: **Predviđanje vještina u IT sektoru** će razviti strateški plan sektorskih vještina sa sudjelovanjem svih relevantnih zainteresiranih strana. Identificirat će se prioritete intervencije na razini politike, institucija, pružatelja obrazovanja i kompanije, s ciljem smanjenja neusklađenosti vještina i razvoja vještina potrebnih za razvoj IT sektora.

ILO, UNDP, UN Women, UNICEF i WHO udružili su snage kako bi izgradili **ekosustav financiranja SDG-a u Bosni i Hercegovini u okviru Zajedničkog SDG fonda**. Ekosustav financiranja SDG-a je mreža različitih zainteresiranih strana koja omogućuje stvaranje dodatnih sredstava za promociju i postizanje ciljeva održivog razvoja (SDG). Doprinos ILO-a ovom zajedničkom programu fokusira se na dovođenje dodatnih resursa za SDG 8 Promoviranje održivog, uključivog i održivog ekonomskog rasta, pune i produktivne zaposlenosti i dostojanstvenog rada za sve. Konkretnije, ILO će doprinijeti analizi rezultata i multiplikatora zaposlenosti kako bi se razumjeli utjecaji alternativnih politika na zapošljavanje u različitim granama gospodarstva.

Sljedeći relevantni projekti se financiraju i provode u okviru švedske pomoći BiH – Strategija rezultata reformske suradnje Švedske s Istočnom Europom, Zapadnim Balkanom i Turskom 2014. – 2020., koja je i dalje na snazi do usvajanja nove strategije: 1. Integrirane usluge zapošljavanja, koje implementira Svjetska banka (završava se u listopadu 2022.) s ciljem otvaranja novih radnih mjesta kroz: (i) uspostavljanje povjereničkog fonda za pružanje usluga upravljanja za mikro i mala poduzeća i pružanje privatnih usluga zapošljavanja osobama koje traže posao i zapošljavanje u kompanijama; i (ii) evaluacija utjecaja privatnih usluga i ishoda zapošljavanja koji su rezultat projektnih aktivnosti. Projekt nije samo pokrenut da ublaži socioekonomske posljedice COVID-a 19, već će olakšati zapošljavanje; 2. Pomoć koja se razmatra: Pобољшање судјеловања жена на тржишту рада, које ће имплементирати Свјетска банка. Слично томе, пројект није усмјерен само на ублажавање последица COVID-a 19, већ има за циљ олакшати запосјељавање фокусирајући се на жене које су неактивне у радној снази. Потребно је осигурати координацију с овим пројектима. Поред тога, бит ће неопходна блиска координација и сарадња с другим шведским амбасадима и другим донаторима и локалним заинтересираним странама као што је MOZAIK¹ i KULT², који су већ активни у подручју SE-ова i запосјељавања младих.

Socijalni sektor

EU je, u okviru Poziva za podnošenje prijedloga za potporu postojećim i novoosnovanim mrežama Organizacija civilnog društva (OCD) u različitim područjima (objavljen 17. 12. 2019.), a koji je dodijeljen u veljači 2020. godine, odlučila pružiti potporu trima nevladinim organizacijama u područjima relevantnim za pomoć koja će biti osigurana u okviru ovog AD-a: (i) Doprinos OCD-ova побољшању утјечаја подухватништва на друштвено-економски развој пројекта БиХ-EISE, Удруга послодавца FBiH i RS-a (0,5 милијуна еура, трајање 36 мјесеци); (ii) EMPOWER – Оснажавање организација цивилног друштва у социјалној инклузији особа с инвалидитетом, водећи имплементатор CARITAS (0,38 милијуна еура, трајање 36 мјесеци); i (iii) Bolja socijalna inkluzija kroz ojačanu mrežu IRIS OCD, LIR civilno društvo (0,47 милијуна еура, имплементација 36 мјесеци). Trenutačno je u tijeku i projekt

(CSF 2017): Razvoj socijalnog poduzetništva od strane OCD-a s glavnim ciljem stvaranja povoljnog ambijenta za razvoj socijalnog preduzetništva. Treba uspostaviti blisku suradnju s ovim inicijativama u procesu pisanja Projektnog zadatka u okviru ove akcije, kako bi se osiguralo da su relevantni nalazi, preporuke i podatci uključeni tamo gdje je to potrebno.

Projekt EU: Analiza potreba za Centre za socijalni rad u Bosni i Hercegovini (IPA 2016) je u realizaciji. Koristit će se kao osnova za razvoj projekata vezanih za implementaciju outputa Unaprijeđeni kapaciteti Centara za socijalni rad za adekvatan rad s korisnicima i jačanje vaninstitucionalnih oblika socijalne zaštite na svim razinama vlasti iz IPA 2020 Akcijskog dokumenta Potpora EU obrazovanju, zapošljavanju i socijalnoj politici. Uzet će se u obzir prilikom razvoja specifičnih aktivnosti u okviru ove akcije. Realizacija ovog projekta počela je 15. rujna 2020. godine, a završetak se očekuje u ožujku 2021. godine. Glavni korisnici projekta su resorna ministarstva u području socijalne zaštite na entitetskoj razini.

UNICEF ima tekuće i planirane aktivnosti vezane za socijalni sektor u okviru ove akcije. Fokus je na: (i) uspostavljenim sustavima pružanja socijalnih usluga (institucionalnih i vaninstitucionalnih) za potporu ranjivim skupinama pogođenim pandemijom (djelomično financirano preko DG NEAR), i (ii) dječjoj zaštiti: osigurati kontinuitet usluga dječje zaštite; ublažiti rizike od svih oblika nasilja i zlostavljanja djece; i baviti se mentalnim zdravljem i psihosocijalnom potporom (MHPSS) i prevencijom stigme. BiH je uključena i u komparativnu analizu koja pokriva Zapadni Balkan, Ukrajinu i Moldaviju u kojoj se procjenjuje utjecaj COVID-a 19 na socijalnu zaštitu koja pokriva aspekt socijalnih doprinosa koji se odnosi na radni odnos. Nalaz iz ovog izvješća (ILO) treba koristiti u fazi izrade projektnog zadatka. Nacrt zadatka za analizu SE-ova u BiH već postoji u MCA. To bi se trebalo koristiti kao referentna točka za daljnje definiranje ove akcije.

2.5. Naučene lekcije i veze s prethodnom financijskom pomoći

U području **zapošljavanja**, projekt (EU) LEP Faza 1 razvio je i implementirao 19 lokalnih inicijativa za zapošljavanje u razdoblju 2016. – 2019. Obučeno je i usavršavano 1600 osoba, a posao je našlo 512 osoba. Ishodi, rezultati i nalazi kao što su važnost razvoja partnerstava i programa na lokalnoj razini, u skladu sa specifičnim potrebama na terenu, potreba za daljnjom izgradnjom i jačanjem kapaciteta biroa za zapošljavanje, razmatrani su tijekom procesa osmišljavanja za ovu akciju.

Nalazi iz nadolazećih studija i procjena, kao što je Brza procjena utjecaja na zapošljavanje i odgovori politike ILO-a; analitika za Strategiju zapošljavanja FBiH 2021. – 2027., te brza STED analiza u IT sektoru s fokusom na potrebe za vještinama, nedostatke u kapacitetima poduzeća i akcije za smanjenje neusklađenosti vještina, nisu bili spremni kao konačni dokumenti na vrijeme za osmišljavanje ove akcije, ali treba se koristiti za definiranje specifičnih aktivnosti u okviru intervencija zapošljavanja.

Socijalni sektor je proteklih godina dobio značajnu pomoć EU i drugih donatora (bilateralnu i multilateralu), posebice usmjerenu na izgradnju mehanizama socijalne uključenosti i socijalne zaštite. U području socijalne zaštite realizirana su dva projekta financirana u okviru IPA: IPA 2011, projekt Potpora pružateljima socijalnih usluga i IPA 2014, projekt Transformacija ustanova za brigu o djeci i prevencija razdvajanja obitelji. Realizacija navedenih projekata doprinijela je jačanju vaninstitucionalnih oblika socijalne zaštite, a samim tim i procesu deinstitutionalizacije socijalne zaštite za različite

¹ Fondacija Mozaik koristi pomoć švedske vlade: Kolektivni utjecaj na mlade; rad preko platforme za online učenje lonac.ba i dva inkubatora u Sarajevu i Banjoj Luci.

² Institut KULT ima koristi od pomoći Vlade Švedske: Oživljavanje budućnosti kroz rad s mladima i (ciljano) liderstvo mladih. Cilj mu je obuhvatiti 5000 mladih širom BiH.

kategorije korisnika. Projekti su pružili pomoć nekim od centara za socijalni rad kako bi usmjerili zaštitu svojih korisnika ka jačanju oblika socijalne zaštite koji su bolji za korisnike, kao što je smještaj u drugu obitelj ili pružanje usluge pomoći u kući za starije i nemoćne. Značajan napredak napravljen je u području izgradnje kapaciteta za profesionalce u socijalnom sektoru u FBiH i RS-u u pružanju obuka u partnerstvu s različitim nevladinim organizacijama, i to: Metodologija upravljanja slučajem, Metodologija fokusirana na prava djece, obuka hranitelja zasnovana na PRIDE metodologiji (sve u partnerstvu Federalnog ministarstva rada i socijalne politike i Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite RS-a sa SOS Dječjim selima Bosna i Hercegovina). SOTAC baza podataka je poboljšana alatima za upravljanje predmetima.

Socijalno poduzetništvo: Ostvaren je napredak u izgradnji infrastrukture neophodne za potporu razvoju SE-ova u BiH. Sudionici OCD-ova, kao što su Centar za promociju civilnog društva (CCSP), Fondacija Mozaik, Projekt zapošljavanja mladih (YEP), Fondacija za socijalnu inkluziju u Bosni i Hercegovini (SIF u BiH) i drugi, aktivno stvaraju infrastrukturu potpore. Mnogim pruženim uslugama nedostaje koherentna i koordinirana strategija, što se negativno odražava na pojedinačne projekte. Pojava mreža SE-ova predstavlja priliku za partnersku potporu, zagovaranje i povećanu vidljivost. Za ove mreže je ključno da izgrade zajedničko vlasništvo i samoodrživost. Akteri SE-ova moraju izgraditi povjerenje i mehanizme koordinacije kako bi udružili snage umjesto da se preklapaju.

3. OPIS AKCIJE

3.1. Planirani rezultati i logika intervencije

Ako se razvije **novi**, postpandemijski ALMM, usredotočen na ponudu radne snage i usklađivanje, i podrži ciljane skupine za bolji pristup formalnom zapošljavanju s obzirom na buduću, "zelenu i digitalnu" ekonomiju; uspostavi politiku socijalnog poduzetništva i pravni okvir, te dodatno ojača postojeći ekosustav SE-ova kroz dodatno financiranje, te uspostave ojačani sustavi pružanja socijalnih usluga (institucionalnih i vaninstitucionalnih) za potporu ranjivim skupinama pogođenim pandemijom, **i uz sve pretpostavke**, uključujući poboljšanje zdravstvene situacije u Europi i ostatku svijeta tijekom druge polovine 2021. godine, omogućava se postupni oporavak gospodarske aktivnosti, što dovodi do povećanja aktivnosti izvoznih kompanija i sprječavanja značajnog pada izravnih stranih ulaganja, a doznake **se ostvare, to će dovesti do:** (Ishod 1) olakšanog zapošljavanja nakon pandemije i potaknutog pristupa tržištu rada, i (Ishod 2) smanjene ranjivosti ciljanih skupina, njihove socioekonomske neovisnosti i blagostanja potaknutih nakon pandemije **jer** će olakšati i podržati povećanje broja zaposlenih osoba u BiH, te povećanu potporu za najugroženije u ciljanim kategorijama.

Ako se olakša zapošljavanje nakon pandemije i potakne pristup tržištu rada kao potpora sve otpornijoj regenerativnoj/kružnoj ekonomiji, a ranjivost ciljanih skupina se smanji, a njihova socioekonomska neovisnost i blagostanje potaknu nakon pandemije, a **pretpostavke se ostvare, Akcije će doprinijeti ublažavanju negativnih društvenih posljedica pandemije COVID-a 19 u BiH i podržati zeleni i digitalni društveno-ekonomski oporavak.**

3.2. Indikativni tip aktivnosti

Podsektor 1: Zapošljavanje – Indikativne aktivnosti

A. Aktivne mjere tržišta rada

-Ponuda radne snage: **dokvalifikacija, prekvalifikacija i obuka, obuka na radnom mjestu i obuka u učionici.**

Cilj je povećati priljev u zapošljavanje, povećati produktivnost i kvalitetu posla nakon pandemije.

Dokvalifikacija i obuka posebice su relevantni za one koji potencijalno mogu izgubiti posao i one koji su već nezaposleni – zapošljavanje nakon otpuštanja radnog viška čini se najrelevantnijim u ovom trenutku (to uključuje pripravnništvo i radno iskustvo). Suradnja sa srednjim školama i gospodarstvenicima u BiH će također biti ojačana kroz ciljani set mjera¹. Točan sadržaj AMTR-a će biti definiran kroz Projektni zadatak, u suradnji s JZZ-om).

Iako u potpunosti uzima u obzir realnost nakon pandemije u vezi s ponudom radne snage, AMTR će, između ostalog, graditi na odnosima između stručnih škola i poslodavaca, odražavajući potrebe tržišta rada u realnom vremenu. Osim toga, bit će razvijen i implementiran poseban set mjera za zapošljavanje kako bi se omogućila zelena tranzicija u BiH. Ovi ALMM-ovi će biti usmjereni i na zapošljavanje i samozapošljavanje za reciklažu, zelenu energiju, organsku poljoprivredu, održivost parkova prirode, itd. Pored toga, pružit će se potpora za **unaprjeđenje vještina i vještina za poslove budućnosti** (posebice među mladim ljudima) u vezi s brzorastućim industrijama (IKT industrija, sektor turizma, itd.).

Ova je mjera povezana s konkurentnošću i reformama obrazovnog sektora jer bi se usavršavanje trebalo zasnivati na procjeni potreba prioritetnih/visoko potencijalnih industrija. Potrebno je osigurati vezu s aktivnostima razvoja privatnog sektora AD 2021, posebice što se odnosi na obuku žena i mladih poduzetnica inovativnih biznisa i start-upova.

-Usklađivanje rada: traženje posla (javne službe za zapošljavanje), usluge posredovanja kod poslodavca, savjetovanje i praćenje.

Cilj je poboljšati učinkovitost traženja posla i priljev u sferu zapošljavanja. Programi pomoći u traženju posla su prikladniji kao dio srednjoročnih mjera nakon krize. Akcije koje su identificirale podskupine uključuju mjere koje mogu pomoći u sprječavanju izgubljene generacije ublažavanjem očekivanog porasta nezaposlenosti uz intervencije usmjerene i na pojedince i na poduzeća.

Aktivnost će se fokusirati na pružanje posredničkih usluga i savjetovanja za ciljane skupine (vidi dolje). Pored toga, predviđena je fokusirana izgradnja kapaciteta javnih službi za zapošljavanje kako bi se olakšala implementacija ALMM zelene tranzicije kroz najbolju praksu EU, kao i modul o EIP YG za povećanje njihovih kapaciteta za potporu implementaciji Akcijskog plana za YG.

Ciljne skupine za obje aktivnosti bi, između ostalog, trebale uključivati: (i) mlade, (ii) žene, (iii) dugotrajno nezaposlene osobe – registrirane 12 mjeseci i dulje, (iv) ugrožene kategorije nezaposlenih, kao što su osobe s invaliditetom, Romi, žrtve nasilja u obitelji, (v) osobe s niskim kvalifikacijama – srednje obrazovanje i niže kvalifikacije; i (vi) osobe s najbrojnim zanimanjima na evidenciji PES-a.

Pomoć će biti pružena kao kombinacija: **(i) tehničke pomoći i (ii) grantova.**

Podsektor 2: Socijalno-indikativne aktivnosti

B. Potpora uspostavljenim sustavima pružanja socijalnih usluga (institucionalnih i vaninstitucionalnih)

¹ U okviru Zavoda za zapošljavanje RS-a djeluju Centri za informiranje, savjetovanje i obuku, koji mladim nezaposlenim osobama i dugotrajno nezaposlenim osobama pružaju usluge savjetovanja, informiranja i obuke (CISO) za aktivno traženje posla u svrhu bržeg zapošljavanja, i to kroz pojedinačni i skupni rad. CISO-i kontinuirano provode aktivnosti s učenicima završnih razreda osnovnih i srednjih škola kojima je potrebna profesionalna orijentacija/usluge vođenja karijere.

-Centri za socijalne usluge – izgradnja kapaciteta radne snage za pružanje socijalnih usluga, uključujući u području krize, odgovora na pandemiju i oporavka;

-Institucije potpore za ugrožene skupine pogođene pandemijom, kao što su: (i) javne kuhinje/drugi pružatelji pomoći za najugroženije, (ii) potpora žrtvama nasilja u obitelji i trgovine ljudima.

U okviru predviđene indikativne aktivnosti (ii), treba izvršiti detaljnu procjenu potreba u cijeloj zemlji. Okvir **Sigurne kuće** također treba procijeniti, uključujući opcije za njegovu potporu (definiranje pravnog okvira i financijska pomoć/održivost). Treba pružiti potporu programima koji se odnose na implementaciju Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, kao što su potpora provedbi psihosocijalnog tretmana s počiniteljima nasilja u obitelji, rad sa žrtvama i obiteljima itd.

C. Socijalno poduzetništvo

- Aktivnosti će se fokusirati na potporu **SE sustavu u BiH** kroz tehničku pomoć za: (i) potporu u politici, pravnim i institucionalnim okvirima i mehanizmima koordinacije, (ii) izgradnju kapaciteta za postojeće SE-ove i mehanizme potpore za nove SE-ove, i (iii) financiranje kroz grantove¹, s posebnim fokusom na pionirske SE-ove u područjima koja se odnose na inovacije, tehnološki transfer i ekobiznis.

D. Potpora implementaciji Akcijskog plana za Rome 2021. – 2025.

Očekuje se da će specifične mjere koje će biti u fokusu pomoći biti sljedeće:

- Jačanje sustava potpore, koordinacije i praćenja Akcijskog plana, čime se smanjuje diskriminacija Roma i Romkinja i suzbija "anticiganizam";

- Pобољшanje i povećanje mogućnosti zapošljavanja za romsku populaciju (komponenta zapošljavanja);

- Olakšavanje socijalnih mjera predviđenih Akcijskim planom: Studija o sigurnim i sanitarnim uvjetima u romskom naselju, da posluži kao input za stambene mjere Plana; i

- Izrada Studije o pristupu zdravstvenim uslugama Roma, koja pokriva pitanja imunizacije, smrtnosti novorođenčadi, pothranjenosti male djece, indeksa rasta i razvoja, itd. To će poslužiti kao input za zdravstvene mjere Plana.

Pomoć će biti pružena kroz **tehničku pomoć i grantove**. U daljnjem definiranju svih aktivnosti treba uzeti u obzir nalaze i preporuke EU Analize strukture ranjivih kategorija (očekivani datum objavljivanja je kolovoz 2021. godine).

3.3. Rizici i pretpostavke

Rizici	Razina rizika (V/S/N)	Mjere ublažavanja
Nemogućnost realizacije nekih aktivnosti zbog pogoršanja situacije uzrokovane pandemijom COVID-a 19 ili nakon pandemije	S	Ukoliko se epidemija COVID-a 19 ne povuče u BiH i dodatno zaprijeti društvu i poslovnoj zajednici u BiH, kao i vladinom i nevladinom sektoru, razmotrit će se alternativa već osmišljenim aktivnostima za nastavak odgovarajućih intervencija u okviru ove akcije. Što se tiče pružanja tehničke pomoći, uključujući obuku, ako se smatra potrebnim, bit će osigurana isporuka putem interneta
Ograničen broj osoblja u državnim institucijama, korisnicima i veliki opseg posla, evidentan tijekom 2020. godine zbog dodatnih aktivnosti uzrokovanih pandemijom	S	Osigurati da se u svim institucijama korisnicima i koordinirajućim institucijama identificira namjenski odjel (uključujući osoblje) tijekom procesa izrade projektnog zadatka i da budu svjesni svoje uloge u

¹ Tijekom procesa definiranja Projektnog zadatka za ovu specifičnu intervenciju, definicija sheme grantova treba uzeti u obzir izvedivost uspostavljanja fonda za grant kako bi se uključio lokalni doprinos financiranja.

Nedostatak apsorpcijskih kapaciteta ključnih korisnika u tri sektora	N	Da bi korisnici bili sposobni da apsorbiraju pomoć, Akcija predviđa obuku za izgradnju kapaciteta. Kriteriji za odabir nevladinih korisnika također će uzeti u obzir njihove kapacitete za provedbu mjera potpore.
Nepovoljni makroekonomske trendovi i incidenti na bh. i globalnoj razini negativno utječu na privatni sektor u BiH, kao i na predviđene korisnike grantova i onemogućavaju potpuno postizanje indikatora Akcije	S	Svi interni sustavi praćenja i evaluacije Akcije će pomno pratiti sva relevantna ekonomska i politička dešavanja koja utječu na njene rezultate mjerene kroz indikatore. Svaki kritični trend će biti prijavljen ugovornom organu na razmatranje i bit će odlučeno o mjerama ublažavanja (vidi odeljak 5).

Pretpostavke

Povezani ishod

- Pобољшanje zdravstvene situacije u Europi i ostatku rada tijekom druge polovine 2021. godine omogućit će postupni oporavak gospodarske aktivnosti, povećanje aktivnosti izvoznih kompanija i sprječavanje značajnog pada stranih izravnih ulaganja i doznaka.
- Usvajene vladine mjere za COVID-19 imaju potencijal da povrate vitalnost gospodarstva i ublaže negativne društveno-ekonomske posljedice pandemije.

Povezani rezultat

- Agencija za rad i zapošljavanje BiH, uz potporu Vijeća za regionalnu suradnju, pripremit će detaljnu analizu tržišta rada prije i nakon pandemije COVID-19.
- Organi vlasti na svim razinama u BiH pokazuju dobru koordinaciju s relevantnim sudionicima i podržavaju provedbu akcije.
- Svi sudionici podržavaju jedni druge i surađuju.

3.4. Uvođenje načela rodne ravnopravnosti

Jednakost spolova

Gender akcijski plan Bosne i Hercegovine za razdoblje 2018. – 2022. (GAP BiH) je okvirni strateški dokument za uključivanje načela rodne ravnopravnosti u ključna područja reforme. To je u skladu sa strateškim okvirom EU za rodnu ravnopravnost. GAP obuhvaća specifične mjere i aktivnosti koje će se implementirati u područjima relevantnim za W4: zapošljavanje i socijalna zaštita u okviru Strateškog cilja 1 – Izrada, implementacija i praćenje programa mjera za unapređenje rodne ravnopravnosti u institucijama vlasti. GAP također identificira probleme ranjivih i teško zapošljivih skupina kao što su Romi, naglašene su osobe s invaliditetom i navedene akcije za njihovo ublažavanje. Pored toga, GAP ističe zdravstveni sektor kao jedno od prioritetnih područja, navodeći da je razvoj rodno odgovornog pristupa zdravstvenoj zaštiti i za korisnike zdravstvene zaštite i za pružatelje usluga imperativ za sve razine vlasti. U okviru Prioriteta I.3.: Rad, zapošljavanje i pristup ekonomskim resursima, GAP, između ostalog, poziva sve razine vlasti u BiH da razviju i implementiraju programe i mjere kojima se pruža ciljana pomoć ženskom poduzetništvu kroz pokretanje poduzeća (start-ups) i daljnji razvoj poslovanja, kao i poboljšanje položaja žena u ruralnom razvoju.

Procjena situacije iznesena u GAP-u za razdoblje 2018. – 2022. koja uspoređuje BiH s nekoliko zemalja u regiji potvrđuje slične trendove u pogledu rodne ravnopravnosti. Međutim, BiH ima najnižu razinu sudjelovanja žena na tržištu rada. Prema podacima Ankete o radnoj snazi u drugom kvartalu 2020. godine, od ukupnog aktivnog stanovništva 60,8 % su muškarci, a 39,2 % žene. U ukupnom broju neaktivnih osoba 37,8 % osoba su muškarci, a 62,2 % su žene. Od ukupnog broja zaposlenih 62,2 % osoba su muškarci i 37,8 % su žene, dok su od ukupnog broja nezaposlenih 53 % osoba muškarci i 47 % žene.² Žene u BiH se suočavaju s višestrukim

² Izvor: BHAS, Anketa o radnoj snazi – II. kvartal 2020. http://www.bhas.ba/data/Publikacije/Saopštenja/2020/LAB_00_2020_Q2_0_BS.pdf

preprekama na tržištu rada, kao što su duže vrijeme čekanja na prvi posao, duga praznina u stažu zbog porodičnog odsustva ili brige o starijim ili bolesnim članovima obitelji, nemogućnost ponovnog ulaska na tržište rada zbog starosti, itd. Naročito ranjive kategorije su interno raseljene žene, žene sa sela i Romkinje. Ova akcija će doprinijeti poboljšanju mogućnosti zapošljavanja ovih skupina i njegovanju rodne ravnopravnosti u BiH.

Ova akcija će doprinijeti **rodnoj ravnopravnosti i osnaživanju žena i djevojčica** i strateškom okviru EU u ovom području¹. To će promovirati njihova ekonomska, radna i socijalna prava i olakšati proces analize i primjene rodni i čvrstih politika zasnovanih na dokazima. Krize kao što je COVID-19 pogađaju žene i muškarce, djevojčice i dječake, u svoj njihovoj različitosti, na različite načine. Napori u oporavku nakon pandemije trebali bi imati za cilj integraciju perspektive rodne ravnopravnosti u sve mjere koje se poduzimaju za poticanje boljeg zapošljavanja, socijalne zaštite, inkluzivnosti i zdravstvene zaštite žena i djevojčica, što dovodi do njihovog osnaživanja. Dokazi pokazuju da su žene neproporcionalno više izložene zdravstvenim i socioekonomskim rizicima i da se suočavaju s porastom seksualnog i rodno zasnovanog nasilja zbog politike zatvaranja i osnovnih usluga ekosustava. Akcija će osigurati da planirane intervencije uključuju adekvatan odgovor na utjecaj krize COVID-a 19 na žene i djevojčice, ali i muškarce i dječake u svoj njihovoj različitosti u različitim sektorima.

Ljudska prava i angažman u civilnom društvu

Pandemija je poseban test za ljudska prava i poštivanje demokratskih vrijednosti, budući da socioekonomske posljedice COVID-a 19 imaju sve veći negativan utjecaj na **ljudska prava**, te produbljuju postojeće nejednakosti, posebice među ranjivim kategorijama. U svjetlu toga, sve akcije moraju osigurati da se poseban fokus posveti ulaganju u ljudska prava na horizontalan način kako bi se stvorila otpornija i inkluzivnija društva (**pristup zasnovan na pravima**). Ova akcija će osigurati da neće biti diskriminacije ranjivih kategorija. Osim toga, to će osigurati da se prava žena potiču kroz namjensko korištenje nekih od dostupnih resursa. Intervencije SE-ova će uveliko doprinijeti osiguravanju da se osnovna ljudska prava ranjivih kategorija njeguju i poštuju. Vijeće ministara BiH je u listopadu 2019. godine usvojilo Informaciju i Vodič za poduzimanje djelotvornih mjera za sprječavanje rodno zasnovanog uznemiravanja i seksualnog uznemiravanja na radnom mjestu u institucijama BiH. Osim toga, Vijeće ministara BiH je zatražilo od nadležnih institucija da donesu Odluku o politici nulte tolerancije na seksualno uznemiravanje i rodno zasnovano uznemiravanje, kao i da usvoje savjetnike koji bi se trebali baviti ovim pitanjima. Ukupno je 46 institucija na državnoj razini (70 %) ispunilo ovaj zahtjev. Očekuje se da će preostale institucije to ispuniti do sredine 2021. godine.

Okvirne propise o suradnji **javnosti i OCD-ova** i cjelokupno zakonodavno okruženje o civilnom društvu u BiH treba dodatno ojačati omogućavanjem sustavnijeg participativnog pristupa. Iako postoje formalni aranžmani za sudjelovanje OCD-ova, OCD-ovi još uvek nisu dovoljno uključeni u zakone i procese kreiranja politika. Sustavni i

inkluzivni mehanizam za konzultacije s civilnim društvom treba dalje jačati. Akcija ima za cilj promovirati aktivno i sustavno demokratsko sudjelovanje OCD-ova u političkim i pravnim procesima, kao relevantnim za njene aktivnosti. Ovo će biti učinjeno, između ostalog, podržavanjem uspostavljanja održivog partnerstva između lokalnih i centralnih vlasti i OCD-ova, podizanjem svijesti o suradnji i poticanjem održivog dijaloga. Također će promovirati socijalnu uključenost i ubrzati pristup uslugama ugroženih skupina.

Strategija rješavanja problema Roma u BiH (2005.) naglašava nediskriminaciju Roma i podiže svijest o neophodnosti uključivanja Roma u sve društvene procese u BiH. Provedba aktivnosti i mjera predloženih u strategiji ima za cilj ukupno poboljšanje socijalnog statusa romske zajednice u BiH. To se prvenstveno treba postići kroz poboljšanje stanovanja, zapošljavanja, životnog standarda, socijalne sigurnosti i zdravstvene zaštite. U tu svrhu izrađena su dva specifična akcijska plana: 1. Akcijski plan Bosne i Hercegovine za rješavanje romske problematike u područjima zapošljavanja, stanovanja i zdravstvene zaštite (2017. – 2020.) i 2. Okvirni akcijski plan o obrazovnim potrebama Roma (2018. – 2022.). I Strategija i dva akcijska plana, opći i specifični ciljevi, kao i zacrtane aktivnosti su u skladu s općim ciljem W4, s fokusom na socijalnu inkluziju i zapošljavanje. TP1 poziva na rješavanje socijalnih, radnih i zdravstvenih problema manjina, uključujući romske zajednice, kroz financijsku potporu, što je u skladu s akcijama i mjerama koje se odnose na sveukupno poboljšanje socijalnog statusa romske zajednice u BiH, unaprijeđenje zapošljavanja, socijalno osiguranje, zdravstvenu zaštitu, kako je predloženo u Strategiji i dva akcijska plana.

Revidiranu **Strategiju BiH za provedbu Aneksa VII. Dejtonskog mirovnog sporazuma iz 2010. godine** trenutačno ažurira MLJPI. Ministarstvo je ocijenilo napredak u deset ciljnih područja: rekonstrukcija stambenih jedinica za izbjeglice, raseljene osobe i povratnike, zatvaranje kolektivnih centara i rješavanje pitanja alternativnog smještaja za raseljene osobe i povratnike i socijalnog stanovanja s posebnim naglaskom na probleme raseljenih osoba i izbjeglica i stambeno zbrinjavanje ugroženih kategorija povratnika, završetak procesa restitucije imovine i stanarskih prava izbjeglica, raseljenih osoba i povratnika, elektrifikacija povratničkih naselja i stambenih jedinica povratnika, rekonstrukcija infrastrukture u mjestima od interesa za povratak izbjeglih, raseljenih osoba i povratnika, zdravstvena zaštita raseljenih osoba i povratnika, socijalna zaštita raseljenih osoba i povratnika, ostvarivanje prava na obrazovanje raseljenih osoba i povratnika, pravo na rad i zapošljavanje raseljenih osoba i povratnika, sigurnost raseljenih osoba i povratnika i deminiranje područja povratka, te pravo na naknadu za raseljene osobe, izbjeglice i povratnike. BiH nastavlja raditi na osiguravanju provedbe Strategije u deset dimenzija.

Okoliš i klimatske promjene

Uvođenje ekoloških i klimatskih aktivnosti u ovu akciju će se zasnivati na usklađivanju s Europskim zelenim dogovorom, gdje god je to izvedivo u kontekstu BiH. Cilj je osigurati dugoročnu održivost Akcije. Politika zaštite okoliša utječe na društvo na više načina, uključujući i tri **podsektora obuhvaćena ovom akcijom**. Suprotno tome, društveni faktori i promjene utječu na kvalitetu okoliša. Skupine u društvima mogu stvoriti ekološke probleme prekomjernom potrošnjom dobara i usluga. Akcije predviđene u okviru dvije komponente, između ostalog, imaju za cilj smanjenje negativnih ekoloških procesa: npr. usavršavanje i osposobljavanje ljudi za potporu i stvaranje održivih

¹ Strategija rodne ravnopravnosti 2020. – 2025. Europske komisije postavlja viziju, ciljeve politike i akcije za postizanje konkretnog napretka u pogledu rodne ravnopravnosti u Europi i posvećenosti pravima žena i djevojčica i upućivanje na ciljeve održivog razvoja, posebno na SDG 5. kao ključni okvir za Strategiju rodne ravnopravnosti. Ono se, između ostalog, fokusira na zatvaranje rodni jazova na tržištu rada i postizanje jednakog sudjelovanja u različitim sektorima gospodarstva.

**radnih mjesta i ekonomskih aktivnosti, u skladu s
prioritetima Europskog zelenog dogovora.**

3.5. Uvjeti za provedbu
Pored nekoliko pretpostavki koje moraju biti validne da bi se Akcija uspješno provela, ne postoje uvjeti koji moraju biti ispunjeni da bi se osigurala uspješna realizacija Akcije

3.6. Logički okvir

Rezultati	Lanac rezultata: Glavni očekivani rezultati (maksimalno 10)	Pokazatelji (najmanje jedan pokazatelj po očekivanom rezultatu)	Polazne osnove (godina)	Ciljevi (godina)	Izvori podataka (1 po pokazatelju)	Pretpostavke
Utjecaj	Doprinijeti ublažavanju negativnih društvenih posljedica pandemije COVID-a 19 u BiH i podržati zeleni i digitalni društveno-ekonomski oporavak	Kompozitni pokazatelj spremnosti zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja na temeljna područja ekonomskih kriterija (funkcionalna tržišna ekonomija i konkurentnost)	2018. (2.3)	2013. (Porast)	Europska komisija; Eurostat	Nije primjenjivo (N/A)
Ishod 1	Olakšano zapošljavanje nakon pandemije i potaknut pristup tržištu rada kao potpora sve "otpornijoj"/"regenerativnoj"/"kružnoj" ekonomiji	Broj novodefiniranih i implementiranih AMTR programa; Broj zaposlenih raščlanjen prema "zelenim" poslovima	2020. (0) 2020. (0)	2025. (20) 2025. (600) ¹	PES izvješća i ugovori; Administrativni podatci (uključujući porezne organe)	Poboljšanje zdravstvene situacije u Europi i ostatku svijeta tijekom druge polovine 2021. godine omogućit će postupni oporavak gospodarske aktivnosti, povećanje aktivnosti izvoznih kompanija i sprječavanje značajnog pada stranih izravnih ulaganja i doznaka; Usvojene vladine mjere protiv pandemije COVID-a 19 imaju potencijal da povrate vitalnost gospodarstva i ublaže negativan socioekonomski utjecaj pandemije. ²
Ishod 2	Ranjivost ciljnih skupina je smanjena, njihova socioekonomska neovisnost i blagostanje je potaknuto nakon pandemije	Postotak najranjivijih, pogođenih pandemijom, podržanih osoba u svim ciljanim kategorijama ²	2020. (0)	2025. (5 %)	Nadležna entitetska i županijska ministarstva; Administrativni podatci; Programska izvješća	Podatci iz EU analize strukture ranjivih kategorija koji će poslužiti kao ulaz za definiranje opsega/veličine ciljne skupine
Rezultat 1 povezan s Ishodom 1	Novi, postpandemijski ALMM-ovi: ponuda radne snage i usklađivanje, razvijene i ciljane skupine podržane za bolji pristup formalnom zapošljavanju u pogledu budućnosti, "zeleni" i "digitalni" ekonomije	Broj kvalificiranih i dodatno obučanih osoba unutar ciljanih skupina, s fokusom na dugotrajno nezaposlene ³ , mlade, žene, Rome ⁴ , i osobe s invaliditetom razvrstane prema "zelenim"/"digitalnim" vještinama; Najmanje 30 % korisnika ALMM-a steklo je pristojan posao koji im omogućuje da zarađuju za život (minimalno 50 % su žene), razvrstano po zelenim poslovima; Povećanje broja zapošljivih Roma –	2020. (0) 2020. (0 %) 2017. (3,278) ⁵	2025 (1800) 2025. (30 % od ukupnog broja) 2025. (4,100)	PES evidencije i ugovori; Entitetski fondovi za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom; Anketa o radnoj snazi; Programska izvješća	Detaljna analiza tržišta rada prije i nakon pandemije COVID-a 19 će se popuniti kao input za NA

¹ Praćenje zaposlenih u razdoblju duljem od ciljane godine (zadržano zaposlenje), temeljnu evaluaciju implementiranog AMTR-a treba razmotriti u sljedećoj fazi razvoja Akcije.

² Definiciju najugroženijih kategorija potrebno je uskladiti s **Europskom socijalnom poveljom** (revidiranom), čiji je BiH potpisnik. To će biti urađeno tijekom početne faze.

³ Nezaposlen najmanje jednu kalendarsku godinu.

⁴ Trenutačno stopa zaposlenosti Roma u BiH iznosi 11 % u odnosu na cilj iz Poznanske deklaracije od 25 %.

⁵ Trenutačno ima 5500 radno sposobnih Roma koji su nezaposleni i nisu prijavljeni u Zavodu za zapošljavanje.

		aktivnih tražitelja posla, prijavljenih na evidenciji nezaposlenih; Broj obuka o usavršavanju, prekvalifikaciji na obuci na poslu i savjetovanjima u JSZZ-u	2020. (0)	2025. (100)		
Rezultat 1 povezan s Ishodom 2	Uspostavljena politika socijalnog poduzetništva i pravni okvir, a postojeći ekosustav SE-ova dodatno ojačan dodatnim financiranjem	Politika SE-ova (uključujući koordinaciju) i zakonodavni okvir postoje; Broj grantova danih SE-ova, u svrhu, između ostalog, zapošljavanja Roma i ugroženih žena; Broj korisnika socijalnih usluga koji više nisu u opasnosti od ekstremnog siromaštva jer imaju koristi od SE ekosustava	2020. (0)	2025. (1)	Izvješća nadležnih ministarstava; Programska izvješća;	
Rezultat 2 povezan s Ishodom 2	Ojačani uspostavljeni sustavi pružanja socijalnih usluga (institucionalnih i vaninstitucionalnih) za potporu ranjivim skupinama pogođenim pandemijom	Broj aktivnosti izgradnje kapaciteta centara za socijalne usluge; Povećanje u postotcima ciljanih obitelji podržanih preko centara za socijalne usluge; Broj danih grantova javnim kuhinjama/drugim pružateljima pomoći za najugroženije u cijeloj BiH; Broj izrađenih i realiziranih programa koji se odnose na implementaciju Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji; Broj pomognutih žrtava trgovine ljudima ² ; Broj podržanih sigurnih kuća za smještaj žrtava nasilja u obitelji i trgovine ljudima; Broj socijalnih mjera ³ Akcijskog plana za Rome 2021. – 2025.;	2020. (0)	2025. (30)	Izvješća Centara za socijalni rad; Programska izvješća; Izvješća o implementaciji Strategije prevencije i zaštite od nasilja u obitelji; Izvješća Ministarstva unutarnjih poslova; Godišnja izvješća Ministarstva sigurnosti BiH o trgovini ljudima u BiH; Izvješća o implementaciji Akcijskog plana za Rome 2021. – 2025.	
			2020. (0 %)	2025. (5 %) ⁵		
			2020. (0)	2025. (20)		
			2020. (0)	2025. (10) ⁶		
			2020. (100*) ⁴	2025. (180)		
			2020. (0)	2020. (8) ⁷		
			2020. (0)	2025. (3)		

¹ Na temelju procjene od 25.000 eura za svaki grant. To bi trebalo smatrati cifrom u zagradi kako bi se omogućilo da se u kasnijoj fazi odredi adekvatniji i odgovarajući raspon.

² Ukupan broj evidentiranih žrtava u 2020. godini iznosio je 679.

³ Mjere koje treba podržati uključuju studije o sigurnom i zdravom životu; i pristup zdravlju.

⁴ Ovo je procjena. U razdoblju siječanj-lipanj 2020. godine pružena je pomoć i potpora za 48 žrtava trgovine ljudima (Izvor: Ministarstvo sigurnosti BiH).

⁵ Ovo je procjena. MCA će dati dogovoreni broj nakon konzultacija s relevantnim entitetskim ministarstvima.

⁶ Ovo je procjena. Točan broj programa i mjera dat će entitetski gender centri, koji nadgledaju provedbu zakona dvaju entiteta kroz praćenje provedbe entitetskih strategija za prevenciju i smanjenje nasilja u obitelji. Mjere se, između ostalog, sastoje od javnih kampanja, izgradnje kapaciteta, obuke i potpore Sigurnim kućama. Entitetski gender centri trebaju osigurati indikator za 2025. godinu.

⁷ U Sigurne kuće u 2020. godini smješteno je ukupno 679 žrtava nasilja u obitelji i trgovine ljudima.

4. PROVEDBENI ARANŽMANI

4.1. Ugovor o financiranju

U cilju realizacije ove akcije, predviđeno je zaključivanje ugovora o financiranju sa zemljom partnericom.

4.2. Modaliteti provedbe

Komisija će osigurati da se poštuju odgovarajuća pravila i procedure EU za pružanje finansijskih sredstava trećim stranama, uključujući postupke revizije, gdje je to prikladno, i usklađenost aktivnosti s restriktivnim mjerama EU¹.

4.2.1. Neizravno upravljanje sa subjektima kojima je povjeren zadatak

Dio ove radnje može se realizirati u neizravnom upravljanju sa subjektom kojeg će službe Komisije odabrati prema sljedećim kriterijima: a) finansijski i operativni kapacitet podnositelja zahtjeva; i b) tehnički kapacitet, kao što je iskustvo u pripremi i implementaciji zajedničke izgradnje kapaciteta i sličnih projekata; iskustvo u vođenju velikih i složenih programa ili projekata vezanih za rezultate, iskustvo u implementaciji sličnih projekata, relevantna ekspertiza u poslovanju s EU i dokumentirani kapaciteti za mobilizaciju relevantnih mreža u državama članicama EU, BiH i regiji itd.

Ova implementacija podrazumijeva sljedeće: **Ishod 1 – Zapošljavanje i Ishod 2 – Socijalna pitanja**

Ishod 1 – Zapošljavanje – Ugovor o doprinosu bi: (a) pružio tehničku pomoć za aktivnosti vezane za rezultat 1; i (b) upravljao grantovima u okviru rezultata 1.

Ishod 2 – Socijalna pitanja – Ugovor o doprinosu bi: (a) pružio tehničku pomoć za aktivnosti vezane za rezultate 1 i 2; i (b) upravljao grantovima u okviru rezultata 1 i 2. Trebalo bi razmotriti odabir domaćih partnera u BiH za provedbu aktivnosti u vezi s Ishodom 2 na temelju grantova.

Predviđeno je da će se aktivnosti prema Ishodu 1 i Ishodu 2 implementirati kroz poseban ugovor s entitetom.

Ako pregovori sa subjektom kojem je povjeren zadatak ne uspiju, taj dio ove akcije može se provesti u neizravnom upravljanju s drugim alternativnim subjektom kojeg će službe Komisije odabrati koristeći iste kriterije odabira kao gore.

U slučaju da bi bilo potrebno zamijeniti predviđeni subjekt, službe Komisije mogu odabrati zamjenski subjekt koristeći iste kriterije odabira navedene gore. Ako se subjekt zamjenjuje, odluka o njegovoj zamjeni mora biti obrazložena.

Ako pregovori sa subjektom kojem je povjeren zadatak ne uspiju, taj dio ove akcije može se implementirati u izravnom upravljanju u skladu s modalitetima implementacije navedenim u odjeljku 4.3.8.

4.2.2. Promjene iz neizravnog u izravno upravljanje (i obrnuto) zbog izuzetnih okolnosti (jedna alternativna druga opcija)

Implementacija u okviru izavnog upravljanja može se koristiti kao alternativni modalitet za dio ove akcije koji je planiran za implementaciju u neizravnom upravljanju, u slučaju da se ovaj preferirani modalitet ne može implementirati zbog okolnosti izvan kontrole Komisije.

Ako pregovori s gore navedenim subjektom ne uspiju, taj dio ove akcije može se implementirati u izravnom upravljanju u skladu s modalitetima implementacije identificiranim u odjeljcima 4.1.1. i 4.3.3. Konkretno, komponente tehničke pomoći u akciji će se implementirati ugovorima o uslugama (indikativni iznos od 1 000 000 EUR za Ishod 1 i Ishod 2), a komponenta Grant će se implementirati kroz grantove u

izravnom upravljanju (indikativni iznos od 4 000 000 EUR za Ishod 1 i 6 500 000 EUR za Ishod 2).

4.3. Indikativni proračun

	Doprinos EU (iznos u EUR)	Indikativni doprinos treće strane, u EUR
Ishod 1 Zapošljavanje	5 000 000	N/A
Rezultat 1.1. Novi, postpandemijski ALMM: ponuda radne snage i usklađivanje , razvijene i ciljane skupine podržane za bolji pristup formalnom zapošljavanju s obzirom na budućnost, "zelenu" i "digitalnu" ekonomiju , sastavljeni od		
Neizravnog upravljanja sa subjektom kojem je povjeren zadatak, Ishod 1, Rezultat 1.1 (vidi za usporedbu 4.2.1.)	5 000 000	
Ishod 2 – Socijalna pitanja	7 500 000	N/A
Rezultat 2.1. Uspostavljena politika socijalnog poduzetništva i pravni okvir, a postojeći SE ekosustav dodatno ojačan dodatnim financiranjem i Rezultat 2.2. Ojačani uspostavljeni sustavi pružanja socijalnih usluga (institucionalnih i vaninstitucionalnih) za potporu ranjivim skupinama pogođenim pandemijom , sastavljeni od		
Neizravnog upravljanja sa subjektom kojem je povjeren zadatak, Ishod 2, rezultati 2.1. i 2.2. (vidi za usporedbu 4.2.1.)	7 500 000	N/A
Neizravno upravljanje sa subjektom kojem je povjeren zadatak – ukupno (kojem je povjeren zadatak odjeljak 4.3.4.)	12 500 000	N/A
Evaluacija, (vidi za usporedbu odjeljak 5.3.)	biće obuhvaćeno drugom odlukom	N/A
Revizija/verifikacija rashoda (vidi za usporedbu odjeljak 6)	biće obuhvaćeno drugom odlukom	N/A
Komunikacija i vidljivost (vidi za usporedbu odjeljak 7)	N/A	N/A
Nepredviđene situacije	N/A	N/A
Nepredviđene situacije	N/A	N/A
UKUPNO	12 500 000	0

4.4. Organizacijska postavka i odgovornosti

Ovo je multisektorska akcija koja se sastoji od podsektorske ciljane pomoći u sljedeća dva područja potpore: (i) zapošljavanje, (ii) socijalni sektor. Aranžmani za implementaciju moraju biti napravljeni u dva sektora, s jasno definiranim odgovornostima kako bi se osiguralo potpuno postizanje indikatora Akcije. Za ova dva sektora, pogledajte Opis glavnih sudionika u odjeljku 2.2. za detaljan pregled sustava koordinacije. U suštini, Akcija će koristiti međuinstitucionalnu metodu rada za usmjeravanje pružanja potpore.

U realizaciju predloženih aktivnosti bit će uključene i druge relevantne nadležne institucije, pored glavnih korisnika. Ukoliko bude potrebno, u realizaciju će se uključiti i dodatne institucije i organizacije relevantne za realizaciju planiranih aktivnosti. U skladu sa standardnom praksom, u početnoj fazi implementacije projekta bit će uspostavljen **Upravni odbor** koji će nadgledati napredak u realizaciji aktivnosti. Nadalje, po potrebi će se formirati dodatne tehničke **radne skupine** stručnjaka: predstavnici institucija ili organizacija za određene zadatke i aktivnosti. S obzirom na brojne institucije u sektoru, kao i opsežan broj aktivnosti, Upravni odbori će biti u središtu osiguravanja učinkovitosti, efektivnosti implementacije ove akcije. Uloga svake gore definirane strukture bit će identificirana kako bi se izbjeglo preklapanje vodstva i izbjegao potencijalni sukob.

¹ www.sanctionsmap.eu Napominjemo da je mapa sankcija IT alat za identifikaciju režima sankcija. Izvor sankcija proizlazi iz pravnih akata objavljenih u Službenom listu (OJ). U slučaju neslaganja između objavljenih pravnih akata i ažuriranja na web-stranici prevladava verzija iz OJ.

Sektor zapošljavanja: Sustavi koordinacije, kao što je navedeno u odjeljku 2.3., isti su sustavi koordinacije koji će se koristiti za koordinaciju aktivnosti predviđenih ovom akcijom. Bit će od ključnog značaja da se osigura da se sve aktivnosti provode usklađenim i dosljednim mjerama na svim razinama u cijeloj BiH. **Socijalni sektor:** Koordinacija u socijalnom sektoru ostaje izazov, ali postoji određena koordinacija kao što je navedeno u odjeljku 2.3. Morat će se uložiti dodatni naponi za blagovremeno poboljšanje ove koordinacije kako bi se omogućilo da se koristi za uspješnu implementaciju ove akcije.

5. PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE O UČINKU/REZULTATIMA

5.1. Interno praćenje

Uspostavit će se interni sustav(i) za praćenje Akcije zasnovan(i) na rezultatima koji će se koristiti za sustavno i pažljivo praćenje svih definiranih indikatora kako bi se osiguralo njihovo potpuno ostvarenje. Interno praćenje treba sprovoditi osoblje s certificiranim kompetencijama u domeni praćenja i evaluacije. S obzirom na specifičnu prirodu pomoći koja će se pružiti u okviru ove akcije, odnosno njen cilj da doprinese ublažavanju negativnih socioekonomskih posljedica pandemije COVID-a 19, posebna pozornost će se posvetiti i pažljivom praćenju svih relevantnih ekonomskih i političkih dešavanja, koja mogu imati utjecaj na rezultate mjerene kroz indikatore. **Osnova za sustav praćenja je LFM aktivnost sa svojim osnovnim indikatorima za specifične ishode i rezultate.** LFM će se koristiti kao alat za upravljanje. Svrha praćenja će, između ostalog, biti prilagodba i revizija rezultata, aktivnosti i razine indikatora, ukoliko za to postoji potreba, kako bi se efektivno postigli očekivani ishodi.

Očekuje se da će provedbeni partneri za ishode 1 i 2 biti odgovorni za praćenje implementacije aktivnosti, u bliskoj suradnji sa zainteresiranim stranama. Nadalje, može se uspostaviti nekoliko struktura za olakšavanje praćenja uspjeha shema bespovratnih sredstava koje će biti pružene. Obilasci terena smatraju se posebno važnim u ovom pogledu.

5.2. Uloge i odgovornosti za prikupljanje podataka, analizu i izvještavanje

Resorna ministarstva i institucije na državnoj razini bit će odgovorne za prikupljanje podataka, analizu i izvještavanje kroz praćenje provedbe aktivnosti i postizanja rezultata u skladu s dodijeljenim odgovornostima u podsektorima kako je navedeno u odjeljku 2. Podatci će biti generirani iz nekoliko izvora. BHAS, u suradnji s entitetskim zavodima za statistiku, i DEP, u suradnji s entitetskim ERP koordinatorima, bit će glavni dobavljači objavljenih, službenih podataka za tri podsektora. Postoji nekoliko drugih važnih dobavljača podataka, kao što je navedeno u LFM-u, koji će igrati ulogu u prikupljanju podataka.

S obzirom na dobro dokumentirane izazove za dostupnost konzistentnih podataka na razini cijele BiH, Akcija će se morati oslanjati na interne kapacitete Akcije za prikupljanje podataka, analizu i izvještavanje. Podatci će se koristiti za upravljanje Akcijom, kao i za redovito izvještavanje.

Važno je napomenuti da se aktivnosti i praćenje rezultata u vezi s implementacijom svih grantova predviđenih ovom akcijom mogu detaljno osmisliti tek kada se shema granta i kriteriji ponovo razviju i kada se izaberu primatelji. Nakon što su projekti/primatelji grantova odabrani za financiranje, **početne studije** će biti sprovedene kako bi se diferencirani podatci unijeli u LFM. Tijekom implementacije Akcije treba koristiti različite alate i metode i redovito ih primjenjivati za procjenu i kvalitativnih i kvantitativnih indikatora. Imajući u vidu **ciljane skupine primatelja, kao i očekivani utjecaj za ovu akciju**, to bi trebalo uključivati, između ostalog, rodno

razvrstane podatke i dokumentaciju, poredbeni i retrospektivna istraživanja, kao i diskusije u fokus skupinama. Treba uložiti sve napore da podatci budu usklađeni za prezentaciju indikatora u cijeloj zemlji, idealno raščlanjenih prema spolu, dobi i skupinama u nepovoljnom položaju kako bi se bolje pratio i nadgledao uspjeh Akcije u odnosu na očekivane rezultate i utjecaj.

5.3. Evaluacija

S obzirom na prirodu Akcije, za ovu akciju ili njene komponente neće biti izvršena srednjoročna i/ili konačna evaluacija.

U slučaju da nije predviđena evaluacija za neke komponente Akcije, Komisija može, tijekom implementacije, odlučiti da takvu ocjenu izvrši iz valjano opravdanih razloga, bilo na vlastitu odluku ili na inicijativu partnera.

Usluge evaluacije mogu se ugovoriti na temelju okvirnog ugovora.

Financiranje evaluacije bit će pokriveno drugom mjerom koja predstavlja Odluku o financiranju.

Akcija može imati koristi od dvije srednjoročne i jedne konačne evaluacije rezultata za koje je planirano da ih realiziraju entiteti.

6. REVIZIJA

Ne dovodeći u pitanje obveze koje se primjenjuju na ugovore zaključene za provedbu ove akcije, Komisija može, na temelju procjene rizika, ugovoriti neovisne revizije ili zadatke provjere rashoda za jedan ili više ugovora ili sporazuma.

Predviđeno je da se usluge revizije mogu ugovoriti na temelju okvirnog ugovora.

7. KOMUNIKACIJA I VIDLJIVOST

Vidljivost EU financiranja i komunikacija o ciljevima i utjecaju akcija su zakonska obveza za sve akcije koje financira EU, kao što je navedeno u zahtjevima za komunikaciju i vidljivost EU koji su na snazi.

Konkretno, primatelji sredstava EU moraju priznati podrijetlo sredstava EU i osigurati njegovu odgovarajuću vidljivost:

- davanjem izjave u kojoj se na vidljiv način ističe potpora dobivena od EU na svim dokumentima i komunikacijskom materijalu koji se odnosi na implementaciju sredstava, uključujući na službenoj web-stranici i nalozima na društvenim mrežama, gdje postoje; i

- promoviranjem akcija i njihovih rezultata pružanjem koherentnih, djelotvornih i proporcionalnih ciljanih informacija višestrukoj publici, uključujući medije.

Mjere vidljivosti i komunikacije sprovode, prema potrebi, nacionalne administracije (na primjer, u vezi s reformama vezanim za proračunsku potporu EU), subjekti kojima je povjeren zadatak, izvođači radova i korisnici grantova. Odgovarajuće ugovorne obveze će biti uključene, odnosno, u ugovore o financiranju, sporazume o delegiranju i ugovore o nabavi i grantovima.

Mjere će se zasnivati na posebnom Planu komunikacije i vidljivosti koji je uspostavljen i implementiran u skladu sa zahtjevima za komunikaciju i vidljivost EU koji su na snazi. Plan uključuje, između ostalog, komunikacijski narativ i glavne poruke za akciju, prilagođene različitim ciljnim skupinama (zainteresirane strane, civilno društvo, šira javnost itd.).

Mjere vidljivosti i komunikacije specifične za ovu akciju bit će komplementarne širim komunikacijskim aktivnostima koje izravno sprovode službe Europske komisije i/ili Delegacija EU. Europska komisija i Delegacija EU trebaju biti u potpunosti informirani o planiranju i provedbi specifičnih aktivnosti vidljivosti i komunikacije, posebice u pogledu komunikacijskog narativa i glavnih poruka.

Ako Akcija uključuje programe Unije, mjere vidljivosti i komunikacije će se provoditi u skladu sa zahtjevima EU za komunikaciju i vidljivost koji su na snazi i posebnim pravilima svakog programa Unije. Relevantni subjekt za upravljanje programom je odgovoran za praćenje aktivnosti vidljivosti i komunikacije. Europska komisija i Delegacija EU trebaju biti u potpunosti informirani o planiranju i provedbi specifičnih aktivnosti vidljivosti i komunikacije.

8. ODRŽIVOST

Priroda ove akcije je prilično specifična, u smislu da se prvenstveno fokusira na rješavanje i ublažavanje neposrednih negativnih socioekonomskih učinaka pandemije COVID-a 19. Kao takve, neke od njegovih koristi i rezultata, koje su predstavljene u rezultatima i ishodima u LFM-u, **trebaju biti samo kratkoročne prirode**. To je nešto što treba prepoznati prilikom procjene održivosti Akcije.

Za njih će se dugoročni opseg koristi od održivosti, kao što je stupanj vlasništva korisnika, njihovi institucionalni upravljački kapaciteti, morati smatrati nusproizvodom. Određeni utjecaj će se vidjeti u tom pogledu, kroz izgradnju kapaciteta korisnika kroz izravno sudjelovanje u doprinosu implementaciji kratkoročnih mjera predviđenih Akcijom.

Nadalje, s obzirom na to da je Akcija djelomično osmišljena da riješi ogroman finansijski jaz s kojim se BiH suočava (Vidi odjeljak 2.2. – Analiza problema), vlasti BiH nisu u poziciji da osiguraju bilo kakva dodatna sredstva za Akciju. Neizvjesno je hoće li same institucije korisnice moći izdvojiti bilo kakva značajna sredstva za održavanje rezultata kada se Akcija završi. Stoga je od najveće važnosti ponovno razmotriti pitanja održivosti tijekom praćenja implementacije Akcije, idealno već tijekom prve srednjoročne evaluacije.

Bez obzira na to, postoji određeni broj predviđenih rezultata u okviru Ishoda 1 i 2 pri čemu će se osigurati održivost Akcije. Konkretnije, rezultat 1, u okviru Ishoda 1, između ostalog, fokusira se na izgradnju kapaciteta javnih službi za zapošljavanje za razvoj i pružanje kratkoročnih AMTR-a, što će automatski poboljšati njihove srednjoročne institucionalne kapacitete. Rezultat 2 u okviru Ishoda 2 fokusira se na daljnju izgradnju kapaciteta socijalnih usluga koje pružaju kako bi bili u mogućnosti podržati najugroženije skupine u društvu nakon pandemije, uz istovremeno jačanje i poboljšanje njihovih srednjoročnih institucionalnih kapaciteta upravljanja i vlasništva.

Aneks I.8

na Ugovor o financiranju po godišnjem akcijskom planu za Bosnu i Hercegovinu za 2021.

Akcijski dokument za "EU za razvoj privatnog sektora u BiH (post COVID-19)"

1. KRATAK PREGLED

1.1 Tablica sažetka akcija

Naziv	Akcija 08 – EU za razvoj privatnog sektora u BiH (post COVID-19)
CRIS broj	Godišnji akcijski plan za Bosnu i Hercegovinu za 2021.
Osnovni akt	043-667/8
Timaska europska inicijativa	Financirano u okviru Instrumenta za pretprijetnu pomoć (IPA III)
Zona koja ima koristi od akcije	Ne
Programski dokument	Bosna i Hercegovina
INFORMACIJE O PRIORITETNIM PODRUČJIMA I SEKTORIMA	Programski okvir IPA III
Prozor i tematski prioritet	Prozor 4 – Konkurentnost i inkluzivni rast
Ciljevi održivog razvoja (SDGs)	Tematski prioritet 2 – Razvoj privatnog sektora, trgovina, istraživanje i inovacije
	5 Rodna ravnopravnost
	8 Dostojanstven rad i ekonomski rast

	9 Industrija, inovacije i infrastruktura			
DAC kod(ovi)	250 Poslovne i druge usluge 32130 Razvoj malih i srednjih poduzeća (MSP)			
Glavni kanal isporuke ¹	Bilateralno			
Oznake (iz obrasca CRIS DAC)	Opći cilj politike	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Razvoj sudjelovanja/ dobro upravljanje	☒	☐	☐
	Pomoć okolišu	☒	☐	☐
	Rodna ravnopravnost i osnaživanje žena i djevojčica	☐	☒	☐
	Razvoj trgovine	☐	☒	☐
	Reproduktivno zdravlje, zdravlje majke, novorođenčeta i djeteta	☒	☐	☐
	Smanjenje rizika od katastrofa	☒	☐	☐
	Uključivanje osoba s invaliditetom	☒	☐	☐
	Ishrana	☒	☐	☐
	Oznake RIO konvencije	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Biološka raznolikost	☐	☒	☐
	Borba protiv dezertifikacije	☐	☒	☐
	Ublažavanje klimatskih promjena	☐	☒	☐
Prilagodba klimatskim promjenama	☐	☒	☐	
Interne oznake	Ciljevi politike	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Digitalizacija	☐	☒	☐
	Migracija	☒	☐	☐
	COVID-19	☐	☒	☐
	Socijalna uključenost i ljudski razvoj	☒	☐	☒
INFORMACIJE O PRORAČUNU				
Relevantni iznosi	Proračunska linija: 15.020201.02			
	Ukupni procijenjeni trošak: EUR 10 000 000 Ukupan iznos doprinosa EU: EUR 10 000 000			
UPRAVLJANJE I PROVEDBA				
Vrsta financiranja i način(i) implementacije	Modalitet projekta			
	Izravno upravljanje putem nabave Neizravno upravljanje sa subjektom kojem je povjeren zadatak i koji se bira u skladu s kriterijima navedenim u odjeljku 4.3.4.			
Relevantni prioriteti i najvažnija pitanja iz Ekonomskog i investicijskog plana za Zapadni Balkan	Akcija doprinosi vodećem ljudskom razvoju			
Krajnji datum za zaključenje Ugovora o financiranju	Najkasnije do 31. prosinca 2022.			
Krajnji datum za zaključivanje ugovora o doprinosu/delegiranju, ugovora o nabavi i grantu	3 godine nakon datuma zaključenja Ugovora o financiranju, s izuzetkom slučajeva navedenih u članku 114(2) Financijske uredbe			
Indikativno operativno razdoblje implementacije	6 godina nakon zaključenja Ugovora o financiranju			
Krajnji datum za implementaciju Ugovora o financiranju	12 godina nakon zaključenja Ugovora o financiranju			

¹ <http://www.oecd.org/dac/stats/annex2.htm>.

(datum do kojeg ovaj program treba opozvati i zatvoriti)	

1.2. Sažetak Akcije

Riječ je o dvostrukoj akciji koja ima za cilj ublažavanje ekonomskih učinaka pandemije COVID-a 19 u privatnom sektoru u BiH i poticanje dugoročnog ekonomskog oporavka. Primarno, akcija se fokusira na potporu: (i) mikro, malim i srednjim poduzećima (MMSP), s posebnim fokusom na **izvozno orijentirana mala i srednja poduzeća (MSP)**, (ii) **start-up i inovativnom preduzetništvu**, kao i (iii) **ženama i mladima koji vode poduzeća** na temelju rezultata tekuće pomoći EU u tom cilju. Osim toga, Akcija će pružiti potporu jačanju otpornosti MMSP-a u strateškim sektorima zasnovanim na principima **zelene ekonomije i digitalne tranzicije**. U cilju osiguranja održivosti mjera izravne potpore za MMSP-e, bit će pružena i tehnička pomoć kako bi se olakšala suradnja između ključnih sudionika za dugoročno planiranje ekonomskog oporavka u BiH i osiguralo da **pilot-mjere budu povezane s procesima dugoročnog planiranja u BiH**. Akcija će također podržati daljnje usklađivanje sustava državne pomoći BiH s acquisom EU i obvezama koje proizilaze iz SSP-a putem daljnje harmonizacije relevantnih zakona, izgradnje kapaciteta ključnih institucija u sustavu državne pomoći BiH i podizanja svijesti o pravilima i obvezama državne pomoći među ključnim zainteresiranim stranama. Realizacijom predviđenih aktivnosti, Akcija će doprinijeti stvaranju konkurentnijeg i održivijeg jedinstvenog ekonomskog prostora u BiH.

2. OBRAZLOŽENJE

2.1. Analiza konteksta

Prema podacima Međunarodnog monetarnog fonda, **ekonomija BiH se smanjila za 5,5 % u 2020. godini, što odražava ozbiljan utjecaj pandemije na, između ostalog, proizvodnju, transport, turizam i ugostiteljstvo**. Slično tome, Program ekonomskih reformi 2021. – 2023.¹ predviđa smanjenje BDP-a za 2020. na 3 %. Pored toga, kriza COVID-a 19 razotkrila je i pogoršala **strukturne slabosti bh. ekonomije** uključujući sljedeće: (i) **slabu konkurentnu poziciju** ilustriranu Globalnim indeksom konkurentnosti Svjetskog ekonomskog foruma za 2019.² i izvješće Svjetske banke o poslovanju za 2020³, pokazujući da je rang BiH najniži u regiji; (ii) **naglašeno tržište rada** jer posljednji podatci pokazuju da u BiH ima 413.254 nezaposlenih osoba⁴ s preko 50 % tražitelja posla koje čine žene, a oko 30 % aktivne radne snage u BiH radi u neformalnom zapošljavanju i sivoj ekonomiji; (iii) **nedovoljnu inovativnost** ilustriranu niskom razinom ulaganja u istraživanje i razvoj⁵ i nisku ocjenu BiH u Globalnom indeksu inovacija 2020.⁶

Pandemija COVID-a 19 i potreban dugoročni oporavak pozivaju zemlje Zapadnog Balkana (ZB) **da ubrzaju provedbu strukturnih reformi** i približe se EU. U tom cilju, BiH se obvezala na jačanje regionalne suradnje kako bi napredovala na svom putu prema EU. Osim toga, kroz svoje Zajedničke društveno-ekonomske reforme 2019. – 2022., BiH se obvezala

da će potaknuti ekonomski oporavak nakon pandemije COVID-a 19 kroz sinergiju između mjera PSD-a. BiH se također obvezala na provedbu Ekonomskog i investicijskog plana EU (EIP)⁷ i podržala je Zelenu agendu za Zapadni Balkan⁸ i Deklaraciju o zajedničkom regionalnom tržištu, kako bi se olakšala regionalna integracija, podržao ekonomski razvoj i povećala transparentnost **konkurencije i državne pomoći**. Stoga bi ubrzanje oporavka nakon pandemije poticanjem održivog i resursno učinkovitog rasta i unaprijeđenjem prijeko potrebnih strukturnih reformi trebalo biti podržano **zelenom i digitalnom tranzicijom**.

U vrijeme izbijanja pandemije oba entiteta su usvojila niz **hitnih socioekonomskih mjera protiv COVID-a 19**. FBiH je usvojila Zakon o ublažavanju negativnih ekonomskih posljedica pandemije s mjerama u rasponu od kratkoročne financijske pomoći poduzećima (250 milijuna eura), osnivanja Garancijskog fonda, osiguravanja subvencija za doprinose poslodavaca, do otkazivanja i/ili odlaganja poreza. FBiH je dala i preporuku o moratoriju banaka na kredite za gospodarstvo i građane. Vlada RS-a usvojila je niz propisa, uključujući propis o Fondu solidarnosti za RS, kao i odluku o subvencioniranju poreza na dohodak i doprinose, obustavi plaćanja poreza za gospodarstvo, te donijela odluku o privremenim mjerama banaka za ublažavanje negativnih ekonomskih posljedica pandemije. Može se zaključiti da je **trenutni odgovor BiH** bio pravovremen i relevantan za rješavanje nekih makroekonomskih neravnoteža, ali fragmentiran i spor, te nedovoljan po opsegu da se izbori s rastućom nezaposlenošću i nejednakošću, budući da su različite skupine nesrazmjerno iskusile posljedice pandemije. Izazovi za MMSP-ove su se dodatno nagomilali, uključujući velike razlike između entiteta. Pored toga, institucije na državnoj razini su do sada igrale ograničenu ulogu u osmišljavanju i provedbi ovih mjera.

EU se angažirala s BiH u intenzivnom reformskom dijalogu, kako bi podržala zemlju u provođenju preporuka iz Mišljenja EU i pratećeg analitičkog izvješća u konkretne akcijske planove. Međutim, po mišljenju Komisije, dosad predloženi akcijski planovi vlada nisu u potpunosti odgovorili na većinu ovih prioriteta. Akcijski planovi za implementaciju JSER-a koji su trenutačno izrađeni trebali bi pokazati opredijeljenost BiH za poboljšanje ekonomskog upravljanja i međuvladine koordinacije i suradnje u cilju jačanja ekonomske aktivnosti u cijeloj zemlji. Predstojeće **mjere JSER PSD-a u cijeloj zemlji** morat će također obuhvatiti jedinstveni ekonomski prostor i poslovno okruženje kako bi se stimulirale poduzetničke inovacije, start-upovi i mladi poduzetnici, posebno u IT, turizmu, uslugama i kreativnim industrijama, kao i razvoj strategije pametne specijalizacije.

Nadalje, **Program ekonomskih reformi BiH 2021. – 2023. (BIH ERP)** odnosi se na strukturne reforme za povećanje konkurentnosti, zapošljavanja i omogućavanje održivog i inkluzivnog rasta nakon pandemije, uključujući mjere poslovnog okruženja, smanjenje neformalne ekonomije i ublažavanje negativnih ekonomskih posljedica Covid-19 pandemije. **Strateški okvir BiH** ogleda se u Srednjoročnom programu Vijeća ministara za razdoblje 2020. – 2022., koji se zasniva na principima integriranog, pametnog, održivog i inkluzivnog rasta i bavi se makroekonomskom stabilnošću, konkurentnošću bh. ekonomije i razvojem ljudskog kapitala. Sustav **upravljanja javnim financijama (PFM)** u BiH karakterizira funkcioniranje četiri neovisna proračunska

¹ Direkcija za ekonomsko planiranje – Makroekonomske projekcije, siječanj 2021.

² Među 141 zemljom, BiH je 92., Srbija 72., Crna Gora 73., Albanija 81. i Sjeverna Makedonija 82.

³ Među 190 zemalja, BiH je 90., Sjeverna Makedonija 17., Srbija 44., Crna Gora 59. i Albanija 82.

⁴ Izvor: BHAS, SRJ: XIV, od 20. 01. 2021., br.11, Demografija i socijalna statistika – registrirana nezaposlenost

⁵ 0,2 % BDP-a u 2019. godini; Izvor: podatci Svjetske banke

⁶ BiH se nalazi na 74. mjestu od 129 zemalja

⁷ COM(2020) 641 završno

⁸ SWD(2020) 223 završno

sustava. Iako je uvedeno **programsko budžetiranje**, njegova implementacija se mora poboljšati na svim razinama BiH.

Politika vlade BiH će biti ojačana ovom intervencijom kroz potporu za ubrzanje održivog ekonomskog oporavka i konkurentnosti **privatnog sektora BiH i MMSP-ova**. Također će se baviti pristupom širom zemlje za potporu **izvozno orijentiranim malim i srednjim poduzećima, start-upovima, inovativnom poduzetništvu, poduzećima koja vode žene i mladi** za ublažavanje negativnih posljedica COVID-a 19 na duži rok. Konačno, ova akcija bi trebala pomoći napredovanju BiH ka **zelenoj i digitalnoj tranziciji i globalnoj konkurentnosti**. To je od posebnog značaja jer bi namjera da se potakne ekonomski rast i socijalno blagostanje, ako se provede po uobičajenom scenariju, mogla ugroziti prirodni kapital BiH, prouzrokovati štetu okolišu i povećano globalno zagrijavanje. **Sektori koji su najosjetljiviji na klimatske promjene u BiH su: poljoprivreda, vodni resursi, šumarstvo, energetika, turizam, biodiverzitet i osjetljivi ekosustavi, te zdravlje ljudi**. Što se tiče smanjenja emisije stakleničkih plinova u BiH, najveći doprinosi su energija (78 %), poljoprivreda (9 %), industrija (9 %) i otpad (4 %). **Glavni udio industrijskih emisija može se pripisati prerađivačkoj industriji i građevinarstvu**. U BiH još nisu dostupni relevantni podatci i detaljnija analiza za identifikaciju sektora u kojima bi uvođenje regenerativnih/kružnih modela bilo najpogodnije. Ova akcija se fokusira i na rješavanje niske konkurentnosti i poboljšanje provedbe pravila o državnoj pomoći, dodatno omogućujući poslovno okruženje.

2.2. Analiza problema po područjima potpore

PODRUČJE POTPORE br. 1: PSD: Ako se zdravstveni rizici obuzdaju i pod pretpostavkom da cjepivo postane široko dostupno u drugoj polovini 2021. godine, ekonomska ograničenja mogu biti ublažena za bh. ekonomiju koja se mora brzo oporaviti povećanjem svoje konkurentnosti i povezanosti s regijom i EU. Ključni problem predstavlja **potreba za obnovljenim pristupom izgradnji otpornosti MMSP-ova na buduću krizu, zasnovano na ubrzanju digitalnoj tranziciji i korištenju novih inovativnih tehnologija u proizvodnji izvozno orijentiranih MMSP-ova**. Preliminarne analize ukazuju da je velika većina (90 %) izvozno orijentiranih malih i srednjih poduzeća u BiH u proizvodnji metala, drveta, tekstila i hrane već negativno pogođena pandemijom COVID-a 19. Bili su svjedoci prekida lanaca opskrbe i vrijednosti, što je, zauzvrat, dovelo do problema s likvidnošću. Zajedno s nedostatkom ciljanog financiranja, to je dodatno ugrozilo poziciju MMSP-ova na domaćem i međunarodnom tržištu. Najveći izvoz BiH prije krize izazvane pandemijom COVID-a 19 bili su energija, aluminij, ugljen, dijelovi za autosjedačice i proizvodi od kože. Pet zemalja koje čine oko 60 % izvoza BiH su Njemačka, Hrvatska, Italija, Srbija i Slovenija. Međutim, projekcije OECD-a predviđaju pad izvoza nekih industrijskih inputa i roba u metalnoj i drvnoj industriji¹ zbog pandemije. Činjenica da IKT kompanije bilježe najveću dodanu vrijednost po zaposlenom (prati ih znanstvena i visokotehnološka industrija) opravdava proširenje potpore EU sektorima sa snažnim potencijalom rasta. S druge strane, turizam i ugostiteljstvo imaju daleko najmanju dodanu vrijednost. Najnoviji podatci o turizmu najbolje ilustriraju pogubne učinke krize na ovu gospodarsku granu, koja je u razdoblju siječanj – listopad 2020. godine u odnosu na prethodnu godinu imala 70

% manje posjeta i 60 % noćenja.² Sve ovo zahtijeva nastavak Potpore EU MMSP-ovima kroz grantove i tehničku pomoć za modernizaciju, restrukturiranje i povećanje pomoći uvedene tijekom pandemije. Mogućnosti za približavanje i uključivanje u regionalne i EU lance vrijednosti pružaju jasnu dodanu vrijednost EU za ovu intervenciju.

Dodatni problem vezan za **smanjeno poslovanje MMSP-ova i nedostatak likvidnosti** kao posljedicu pandemije COVID-a 19 predstavlja rastuća nezaposlenost i nedostatak kvalitetnih poslova, posebice kod mladih, žena i ranjivih skupina. Naime, pandemijom su najviše pogođena mala i srednja poduzeća koja se bave uslugama smještaja i prehrane. Žene poduzetnice su dio ove skupine, jer uglavnom posjeduju poduzeća u ovim sektorima. Pored toga, firme koje vode mladi teže se prilagođavaju poremećajima na tržištu, vjerojatno zbog nedostatka diverzifikacije, iskustva i pristupa resursima. Potrebna je ciljanija potpora MMSP-ovima i bolje poslovno okruženje kako bi se otvorila radna mjesta i povećalo blagostanje ranjivih kategorija nakon pandemije. Kontinuirana potpora EU putem grantova trebala bi povećati poslovnu otpornost kroz nove poslovne modele, diverzifikaciju proizvoda i uključivanje u lance vrijednosti EU, dok bi tehnička pomoć trebala osigurati obrazovanje, promociju i umrežavanje žena poduzetnica i mladih poduzetnika. S obzirom na Zeleni dogovor EU i ambicije za tranzicijom na zelenu i digitalnu ekonomiju, BiH će to morati pratiti kako bi ostala konkurentan poslovni partner u zajedničkim lancima opskrbe.

Mala poduzeća su u krizi sklonija poremećajima na tržištu i nedostatku obrtnog kapitala u odnosu na veća poduzeća. Činjenica da od oko 75.000 registriranih poduzeća u BiH skoro 98 % čine MMSP-ovi s manje od 50 zaposlenih, te da MMSP-ovi doprinose za cca. 15 % zapošljavanju i čine oko 40 % dodane vrijednosti, dodatno pojačava veličinu negativnih učinaka pandemije COVID-a 19 na ekonomiju BiH. Nadalje, s 8,5 MSP-ova na 1000 stanovnika, BiH ima daleko najmanji broj MSP-ova po glavi stanovnika u usporedbi s regijom³. Ovaj trend treba preokrenuti kroz ciljanu potporu EU start-upovima (mikropoduzećima) i inovativnom poduzetništvu. Izazovi za **poticanje održive i zelene ekonomije u BiH** također su značajni u svjetlu ograničenih kapaciteta BiH da se uhvati u koštac s otpornošću MSP-ova na održiviji način. Indeks politike malih i srednjih poduzeća 2019⁴ ukazuje na slab slab učinak malih i srednjih poduzeća u BiH u **zelenoj ekonomiji**, slično kao u drugim zemljama ZB u kojima su razvijeni politički okviri za učinkovitost resursa, a naponi za promoviranje kružne ekonomije gotovo da i ne postoje. Tranzicija ozelenjavanja malih i srednjih poduzeća je sveobuhvatno pitanje za različite sektore i igrače, a potpora poslovnom umrežavanju je neophodna kako bi se poboljšalo učenje i suradnja među kolegama. Potpora EU treba katalizirati ovaj proces kroz podizanje svijesti među MMSP-ovima o dostupnim instrumentima i alatima za uvođenje principa i standarda kružne ekonomije. Potpora EU u ovoj akciji omogućit će osiguravanje dodatnih grant sredstava za mala i srednja poduzeća kako bi se upotpunila potpora vlade i povećala učinkovitost započetog oporavka privatnog sektora.

Glavni sudionici Akcije su Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH (MVTEO), Direkcija za ekonomsko planiranje (DEP), Ministarstvo trgovine FBiH, Ministarstvo

¹ Izgledi konkurentnosti MSP-ova 2020. COVID-19: Utjecaj izolacije na mala poduzeća, ITC

² Statistika turizma, Kumulativni podatci, siječanj – listopad 2020., prosinac 2020., Agencija za statistiku BiH (BHAS)

³ Albanija ima 15,4, a Srbija 50,9

⁴ Indeks politike malih i srednjih poduzeća, Zapadni Balkan i Turska 2019, Procjena implementacije Akta o malom biznisu za Europu, OECD

energetike, rudarstva i industrije FBiH, Ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta FBiH, Ministarstvo prosvjete i znanosti FBiH, Ministarstvo trgovine i turizma RS-a, Ministarstvo privrede i poduzetništva RS-a, Ministarstvo naučnog i tehnološkog razvoja, visokog obrazovanja i informacionog društva RS-a, Pododjeljenje za ekonomski razvoj Vlade Brčko distrikta i relevantne institucije u županijama FBiH. **Mreža koordinatora SBA u BiH** sudjeluje u izradi Indeksa politika za mala i srednja poduzeća, i također će se baviti razvojem sektorske politike.

Nacrt strateških smjernica za harmonizaciju potpore razvoju malih i srednjih poduzeća i poduzetništva u BiH (Nacrt smjernica) za razdoblje 2021. – 2027., nakon usvajanja, omogućit će usklađivanje u cijeloj zemlji u implementaciji EU Akta o malom biznisu (SBA). Osigurat će i usklađen razvoj politika i strategija za mala i srednja poduzeća u entitetima i Brčko distriktu. U početku se fokusiraju na tri područja politike iz SBA koje se odnose na javnu nabavu, standardnu i tehničku regulativu i internacionalizaciju malih i srednjih poduzeća, ali njihova implementacija bi postupno trebala dovesti do poboljšanja učinka BiH u nizu dimenzija Indeksa politike MSP-ova, uključujući promociju izvoza, usluge MSP-ova i institucionalni i regulatorni okvir za MSP-ove.¹ Komplementarnost Nacrta smjernica s predloženom Akcijom osigurana je u okviru prioriteta "Oporavak i jačanje konkurentnosti izвозno orijentiranih MSP-ova" koji se dalje odnosi na Obnavljanje i jačanje MSP-ova u globalnim lancima vrijednosti i njegovu prioritarnu mjeru **Potpore razvoju i otpornosti izвозno orijentiranih malih i srednjih poduzeća u razdoblju nakon pandemije (1.1.1.)**. Očekuje se da će sinergije stvorene uz potporu EU kroz ovu akciju osigurati brži oporavak MSP-ova i povećanu otpornost na buduću krizu, jer ova mjera posebno zahtijeva međunarodnu finansijsku pomoć za njenu implementaciju. Osim toga, izvozni MSP-ovi koje vode žene predviđene su za potporu u okviru istog strateškog prioriteta i njegove mjere **1.1.4. "Potpora učinkovitijoj integraciji MSP-ova u globalne lance vrijednosti**. Opisana kretanja trebaju omogućiti poboljšanu suradnju i koordinaciju između svih relevantnih sudionika i pojačano uključivanje privatnog sektora u definiranje politike. Međutim, BiH trenutačno nema strateški okvir za cijelu zemlju za rješavanje prioriteta identificiranih za potporu u ovoj akciji. **Strategiju pametne specijalizacije (S3)** razvija radna skupina koju koordinira Direkcija za ekonomsko planiranje. Cilj S3 čiji bi nacrt trebao biti završen do studenog 2023.² je postizanje bolje koordinacije između znanstveno-istraživačke i industrijske politike.

PODRUČJE POTPORE br. 2: Državna pomoć: Potpisivanjem SSP-a 2008. godine BiH se obvezala da će preuzeti regulativu EU o državnoj pomoći uspostavljanjem adekvatnih pravnih i institucionalnih okvira. Kao što je navedeno u AR-u, još uvijek postoji potreba da se osigura usklađivanje s *acquisom* EU i dosljedna primjena pravila o državnoj pomoći u cijeloj zemlji. Pored toga, kapaciteti za provedbu pravila o državnoj pomoći i dalje su slabi i postoji niska svijest o pravilima državne pomoći među relevantnim sudionicima širom zemlje. Glavni problemi u provedbi Zakona o državnoj pomoći u BiH leže u činjenici da nema dovoljno obučenog osoblja koje bi se samostalno bavilo potencijalnim slučajevima državne pomoći i provodilo relevantna pravila u

Vijeću za državnu pomoć (SAC). SAC ima nisku razinu izvršenja s obzirom na to da je donio vrlo malo odluka, od kojih su sve bile pozitivne ili nisu našle element državne pomoći. Broj donesenih rješenja bio je relativno visok u 2014. (9), 2015. (14) i 2016. godini (7). Međutim, taj broj je od tada značajno pao sa samo jednom do dvije odluke koje su izdane u razdoblju 2017. – 2020. Osim toga, svijest o pravilima državne pomoći unutar tijela za implementaciju (IA) nije dovoljna da osigura završetak procesa usklađivanja s pravilima državne pomoći. Konačno, davatelji državne pomoći nisu podnosili zahtjeve za planiranu ili dodijeljenu državnu pomoć u posljednje tri godine, osim u slučajevima koje je pokrenula Energetska zajednica. Davatelji koncesije moraju biti svjesni obveze prethodnog obavješćavanja, procedura pred PU i SAC-a i posljedica dodjele nespojive i nezakonite državne pomoći.

Ova akcija predviđa tehničku pomoć za potporu daljnjem razvoju sustava državne pomoći u BiH. Podržat će usklađivanje zakonodavstva o državnoj pomoći u BiH s *acquisom* EU, prvenstveno kroz potporu usklađivanju relevantnih podzakonskih akata. Dalje, predviđa se jačanje institucionalnih i administrativnih kapaciteta putem obuke za SAC i IA, uključujući obuku na radnom mjestu i posebne obuke i seminare o najboljoj praksi državne pomoći EU. Konačno, bit će organizirano podizanje svijesti davatelja državne pomoći i drugih relevantnih sudionika kako bi se osigurala djelotvornost i kredibilitet kontrole politike državne pomoći.

S obzirom na izazove i opseg reforme sustava državne pomoći u BiH koja je potrebna u svjetlu provedbe odredbi SSP-a, aktivnosti vlade BiH moraju biti dopunjene pomoći EU. Regulacija državne pomoći postavljena je kao cilj **Ugovora o funkcioniranju EU**, koji prema članku 87., stavak (1) kaže da "...svaka pomoć koju dodjeljuje država članica ili putem državnih resursa u bilo kojem obliku koji narušava ili prijeti narušavanje konkurencije favoriziranjem određenih poduzeća ili proizvodnje određene robe, u mjeri u kojoj utiče na trgovinu između država članica, bit će nespojiva sa zajedničkim tržištem. Dodana vrijednost EU će stoga biti stvorena kroz komplementarnost aktivnosti, ali i kroz pružanje pravne garancije BiH za reforme i usklađivanje s *acquisom* EU.

Sustav državne pomoći u BiH čini SAC, tijelo nadležno za implementaciju i provedbu odredaba Zakona o sustavu državne pomoći u BiH³, njegovo Tajništvo kao stručno tijelo nadležno za organizacijske, tehničke i administrativne aktivnosti i interne revizije, sastavljeno od predstavnika VM-a, vlada FBiH, RS-a i BD-a preko njihovih nadležnih organa.⁴ Davatelji državne pomoći su također sudionici ove akcije. SAC se sastoji od osam članova⁵ s mandatom od četiri godine. Mandat sadašnjeg člana istječe krajem 2021. godine. **Tajništvo SAC-a** zapošljava sedam osoba s pet ljudi koji se bave pitanjima državne pomoći. Kao što je navedeno u AR-u, ovaj broj nije dovoljan da osigura ispunjenje zadataka ovog tijela. IA su zabilježile fluktuaciju osoblja zaduženog za državnu pomoć, kako na državnoj, tako i na entitetskoj razini. Na razini BD-a nisu doneseni podzakonski akti o državnoj pomoći, niti je započet proces usklađivanja postojećih shema državne pomoći navedenih u Programu usklađivanja.

Nacrt Smjernica sadrži jedan relevantan prioritet i niz relevantnih mjera u okviru Strateškog cilja 2 -SG2: Unapređenje usklađene potpore razvoju MSP-ova, prioritet 2: Unaprjeđenje državne pomoći, statistike i javno-privatnog

¹ Treba napomenuti da BiH zaostaje za prosjekom Zapadnog Balkana i Turske u svim dimenzijama, uz značajno pogoršanje nekih dimenzija u 2019. (dimenzije 7 i 8a).

² Ova akcija bi trebala biti pokrenuta indikativno 2022. – 2025.

³ "Službeni glasnik BiH", 39/20

⁴ Odnosno, MVTEO, entitetska ministarstva financija i Direkcija za financije BD-a

⁵ Tri predstavnika koje imenuje VM, dva predstavnika imenuje Vlada FBiH, dva predstavnika imenuje Vlada RS-a i jednog predstavnika imenuje Vlada BD-a.

dijaloga za razvoj MSP-ova u potpunosti je usklađeno s predviđenim aktivnostima. Između ostalog, sadrži mjeru za **Harmonizaciju i potporu državne pomoći za mala i srednja poduzeća** (2.2.1.) koja poziva na usklađivanje državnog zakonodavstva o državnoj pomoći, kao i relevantnih zakona o subvencijama za mala i srednja poduzeća s *acquisom* EU u ovom području, čime se u potpunosti usklađuje s odredbama SSP-a.

2.3. Relevantnost i komplementarnost sa strategijama koje podržavaju ključni nacionalni sudionici

U skladu s Digitalnom agendom za ZB¹ i Agendom ZB za inovacije, istraživanje, obrazovanje, kulturu, mlade i sport², i EIP, povećana **konkurentnost i inovativnost** MMSP-ova kroz modernizaciju i digitalizaciju njihovih procesa i proizvoda trebala bi odgovoriti na trenutačnu potrebu BiH za održavanjem kontinuiteta poslovanja u sektorima koji su suočeni s najtežim poremećajima na tržištu tijekom izbijanja pandemije COVID-a 19. Također, ciljana grant potpora i izgradnja kapaciteta za start-upove, žene i mlade poduzetnike trebalo bi ublažiti nedostatak resursa za prilagodbu mikro i malih poduzeća poremećajima na tržištu i olakša gubitak radnih mjesta izazvan pandemijom. Međutim, najizazovniji zadatak izgradnje otpornosti MMSP-ova na krizu, kroz unaprjeđenje digitalizacije i kružne ekonomije i napredak BiH u strukturnim reformama, omogućit će da ovaj sveobuhvatni paket potpore EU doprinese dugoročnom oporavku BiH od učinaka COVID-a 19. Konačno i u skladu s Digitalnom i zelenom agendom za ZB, trenutačna kriza će stvoriti prilike za bh. ekonomiju da zakorači u održivije i nepovratne faze digitalne i zelene tranzicije MMSP-ova.

Ova akcija se oslanja na **sinergiju između sudionika iz svih sektora i razina vlasti** u BiH koji se bave socioekonomskim posljedicama krize COVID-19. Dakle, Akcija doprinosi napredovanju ka potpuno razvijenom **sektorskom pristupu** za jačanje usklađivanja politika i koordinacije donatora. Konkretno, na preporuku EUSR-a u BiH, Vijeće ministara je u svibnju 2020. godine osnovalo Radnu skupinu na visokoj razini za socioekonomski odgovor za koordinaciju aktivnosti svih razina vlasti u BiH u vezi sa socioekonomskim mjerama u odgovoru na izazove COVID-a 19 i za lakšu mobilizaciju sredstava za sve razine vlasti putem domaćih fondova i strane financijske pomoći. U određenoj mjeri, Akcija će podržati do sada nedostajuće **strateško planiranje u cijeloj zemlji** kroz izgradnju kapaciteta za **dugoročno planiranje ekonomskog oporavka**, dok bi očekivanu **usklađenost između centralnih planskih dokumenata** trebalo osigurati kroz Direkciju za ekonomsko planiranje i kroz ERP mehanizam koji koordinira. Sustav praćenja i izvještavanja treba ojačati kroz dizajn i implementaciju specifičnih ERP mjera usmjerenih na dugoročnu otpornost za ekonomski oporavak.

2.4. Relevantnost i komplementarnost s politikom EU i pomoći EU i drugih donatora

Potpora PSD-u i poslovno okruženje predviđeno ovom akcijom su u skladu s TP1 pod W4 IPA III PF jer bi Akcija trebala imati pozitivan utjecaj na socioekonomski oporavak BiH nakon pandemije COVID-a 19 i trebala bi dovesti do povećanja konkurentnosti njene ekonomije – sve se to u potpunosti odražava u specifičnim ciljevima W4.

Mišljenje Komisije iz 2019³ identifikira 66 kratkoročnih prioriteta mjera u društveno-ekonomskom sektoru, u

rasponu od poboljšanog poslovnog okruženja, konkurentnosti i ekonomskog upravljanja, do inovacija i istraživanja i razvoja. U Mišljenju se također poziva na identifikaciju prioriteta sektora i jačanje njihove konkurentnosti, olakšavanje strukturnih promjena i poticanje poslovnog okruženja. Ova akcija je vrlo relevantna za implementaciju ovih preporuka, jer podržava oporavak malih i srednjih poduzeća od neposrednih učinaka pandemije COVID-a 19 i dalje ima za cilj povećanje njihove konkurentnosti kroz digitalizaciju, kružnu ekonomiju i poboljšanje ERP mjera za izgradnju dugoročne otpornosti bh. ekonomije na vanjske šokove. Pored toga, preporuke o **poboljšanju državne pomoći i politike konkurencije** uključuju sljedeće: (i) uskladiti postojeće sheme državne pomoći s odredbama SSP-a i osigurati da Vijeće za državnu pomoć bude operativno neovisno i da dobije odgovarajuće financiranje, (ii) osigurati dosljednu provedbu pravila državne pomoći u cijeloj zemlji, i (iii) ojačati administrativne kapacitete Vijeća za državnu pomoć i pojačati napore na podizanju svijesti o pravilima državne pomoći na svim razinama. Ove preporuke su sada još relevantnije, budući da su mnoge kompanije imale koristi od diskrecijske pomoći države u sklopu paketa potpore u kriznoj situaciji uzrokovanoj pandemijom COVID-a 19, ometajući jednake uvjete za privatni sektor zbog značajne neizravne državne potpore. **Izvrješće Komisije za Bosnu i Hercegovinu za 2021. i 2020. godinu** ponovno je potvrdilo sve nalaze i većinu preporuka iz Mišljenja i Analitičkog izvješća. Ova akcija je u potpunosti usklađena s ovim nalazima.

U pogledu relevantnosti s regionalnim prioritetima, **EIP** ima za cilj potaknuti dugoročni oporavak regije, podržan zelenom i digitalnom tranzicijom. Iako je većina investicijskih inicijativa EIP-a u velikoj mjeri relevantna za ovaj prijedlog, Vodeći model 9 Konkurentnost privatnog sektora najbolje odražava ciljeve ove akcije kroz potporu koja će biti pružena početnicima (start-upovi) i njihovom rastu kroz otključavanje diverzificiranog financiranja malih i srednjih poduzeća, obuku i potporu za skaliranje inovativnih kompanija. Također, potpora **zelenom rastu i kružnoj ekonomiji** dodatno je povećala relevantnost ove intervencije za BiH kako bi se olakšalo njeno korištenje sredstava za inovacije i ozelenjavanje gospodarstva.⁴ Predložena Akcija je također usklađena s **Agendom ZB za istraživanje inovacija, obrazovanje, kulturu, mlade i sport**, jer će doprinijeti održivijoj ekonomiji, otvaranju radnih mjesta i digitalnoj transformaciji regije.

Akcija također odražava **Strategiju za MSP-ove za održivu i digitalnu Europu 2020⁵** i njene prioritete za prelazak prelazak na digitalizaciju, smanjenje regulatornog opterećenja i poboljšanje pristupa tržištu i financijama. Ishod Akcije o povećanju **konkurentnosti i inovativnosti** MSMS-a u BiH ugrađen je u principe **Europskog zelenog dogovora** i **Smjernice za provedbu Zelene agende za Zapadni Balkan**, koji pozivaju na pretvaranje izazova održivosti i otpornosti u ekonomske prilike za MMSP-ove. Naime, Akcija će promovirati principe resursne učinkovitosti i pristupa inovativnim tehnologijama među MMSP-ovima za otvaranje novih i boljih radnih mjesta, slijedeći i **Akcijski plan za kružnu ekonomiju EU⁶** za inovativne i učinkovitije modele proizvodnje i potrošnje.

⁴ Dok su instrumenti za potporu u tom cilju uglavnom regionalni (u okviru WBIF platforme), BiH treba podići svoje institucionalne kapacitete kako bi bolje iskoristila povećani pristup financijama i rizičnom kapitalu za MMSP-ove, posebice važne za oporavak nakon Covid-a 19, i grantove/garancije za inovativne i poslovne ekosustave; pristup modelom trostruke spirale.

⁵ COM(2020) 103 završno

⁶ COM(2020) 98 završno

¹ SWD (2018) 360 završno

² <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/22b8829d-b786-11eb-8aca-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-233221374>

³ COM(2019) 261 završno

Pomoć u okviru ovog AD-a je komplementarna sa sljedećom višekorisničkom pomoći IPA III 2021. – 202.:

- **Garantni fond za Zapadni Balkan (WBGF)** – poticanjem poželjnih ulaganja kroz instrument podjele rizika i tehničku pomoć (TA) za ubrzavanje reformi i otključavanje privatnih investicija (156 milijuna eura);

- **Fond za razvoj poduzeća i inovacije Zapadnog Balkana (WB EDIF)** – istraživanjem sinergije s financijama i tehničkom pomoći fokusirajući se na poduzeća koja vode žene i mladi, inovativne start-upove, kružnu i zelenu ekonomiju, istraživanje i razvoj, pametnu specijalizaciju i inovacije za MSP-ove (120 milijuna eura);

- **Potpora implementaciji Zajedničkog regionalnog tržišta** – doprinoseći implementaciji EIP-a za promociju trgovine, investicija, digitalne transformacije, industrijskih klastera i sektorske poslovne udruge za promociju regionalnih lanaca vrijednosti (21 milijun eura);

- **Potpora konkurentnosti i održivosti na Zapadnom Balkanu i Turskoj** – kroz potporu za jačanje ekonomskog upravljanja, ERP-a i ključnih sektorskih strategija (8 milijuna eura).

Nadovezujući se na rezultate postignute u okviru **EU za poslovni projekt**, partnerstvu GiZ-a, ILO-a i UNDP-a dodijeljeno je dodatnih **13 milijuna eura** iz programa posebnih mjera za 2020. godinu za brz odgovor na krizu izazvanu pandemijom COVID-a 19 u izvozno orijentiranim sektorima, poljoprivredi i turizmu i daljnju potporu razvoju start-upova u BiH. Procjenjuje se da će se projekt započeti u siječnju 2021., a završiti u lipnju 2023. Jedan od ključnih očekivanih rezultata pomoći je povećanje konkurentnosti MMSP-ova kroz inovacije proizvoda i poslovanja i osiguranje nastavka poslovnih aktivnosti MMSP-ova, poduzetnika i poljoprivrednika pogođenih krizom ekonomske blokade uslijed pandemije COVID-a 19.

2.5 Naučene lekcije i veze s prethodnom financijskom pomoći

Razvoj privatnog sektora (PSD): Implementacija programa **EU za poslovanje (IPA 2016.)** ukazuje na izuzetan interes MMSP-ova za bespovratna sredstva za ulaganje u inovativne tehnologije, zbog nedostatka sredstava iz drugih izvora. Ovom akcijom je stvorena i velika mreža lokalnih partnerstava za potporu poslovanju, uključujući angažman lokalnih samouprava za promociju zapošljavanja i inovacija. Sektor turizma se ističe kao sektor u kojem je uspjeh bio sputan zbog nepostojanja usklađene strategije. Na temelju ovih nalaza, ova će akcija uključiti neophodne obuke za pripremu projekata tijekom poziva za podnošenje prijedloga projekata u tradicionalnim sektorima i ciljanje obuke o novim specifičnim područjima koja se odnose na inovacije zelenih dogovora, digitalizaciju, kružnu ekonomiju itd. kako bi se osigurali slični rezultati. Kroz izradu akcijskog plana oporavka i otpornosti koji je predviđen ovom akcijom, međusektorskom platformom će se osigurati implementacija usklađenih mjera. Projekt **Izazov za promjenu 2.0** podržan od strane Švedske razvojne agencije (SIDA) i Ambasade Švedske realizira grantove za poduzeća u vrijednosti od 4 milijuna eura. Nedavna evaluacija ovog projekta ističe da postoji veliki interes za inovativno financiranje podjele rizika i umrežavanje lokalnih partnera za promociju i implementaciju potpore kompanijama kroz grantove. Projekt je povećao i kapacitete domaćih partnera za upravljanje grantovima i pružanje kvalitetnih usluga kroz mentorski sustav kompanijama.

Državna pomoć: Završno izvješće projekta IPA 2012 Uspostavljanje sustava državne pomoći (završeno 2016. godine) ističe da je dobra suradnja s korisnicima sa svih razina

uprave osigurala visoku razinu vlasništva nad projektom. Nadalje, visoko se preporučuje obuka na radnom mjestu jer omogućava rješavanje specifičnih potreba koje se mogu pojaviti tijekom implementacije projekta. Osim toga, uočena je potreba za osnovnom obukom o pravilima državne pomoći s obzirom na ograničen mandat članova SAC-a i očekivano zapošljavanje novih kadrova kako u SAC-u, tako i u IA. Aktivnosti podizanja svijesti se također preporučuju i treba ih intenzivirati. Gore navedeni nalazi uključeni su u osmišljeni izgled Akcije. Konkretno, aktivnosti izgradnje kapaciteta u okviru rezultata 5 će uključivati i obuku na poslu i osnovnu obuku o pravilima EU o državnoj pomoći. Nakon toga, u okviru rezultata 6, aktivnosti na podizanju svijesti će biti usmjerene na vladine i nevladine sudionike kao što su poslovna zajednica i civilno društvo. Preliminarna ocjena realizacije projekta IPA 2018 Potpora Savjetu za državnu pomoć ukazuje na dobru suradnju relevantnih sudionika, stvarajući temelj za osiguravanje vlasništva korisnika i nad ovom akcijom. Preporuke ovog projekta, kada budu dostupne, bit će uzete u obzir za projektni zadatak intervencije.

3. OPIS AKCIJE

3.1 Planirani rezultati i logika intervencije

Razvoj privatnog sektora – PSD

Ako ojačaju kapaciteti za dugoročno planiranje regenerativnog ekonomskog oporavka (**rezultat 1**), kontinuitet i otpornost poslovanja nakon COVID-a 19 u (i) MMSP-ovima, s posebnim fokusom na izvozno orijentirane MSP-ove u BiH, (ii) osnivanju start-upova i inovativnog poduzetništva, i (iii) poduzećima koja vode žene i mladi poboljšanim kroz bolji pristup financiranju i inovacijama povezanim s održivošću i ekoinovacijama (**rezultat 2**), te ojača otpornost MMSP-ova u strateškim sektorima, zasnovana na principima zelene ekonomije i digitalne tranzicije (**rezultat 3**), a **sljedeće pretpostavke budu validne:** postoji zadovoljavajuća suradnja između bh. sudionika u planiranju oporavka, nema daljnjih ograničenja (npr. zatvaranje granice) koja drastično ograničavaju trgovinu, MMSP-ovi su zainteresirani za zelenu i digitalnu tranziciju, **onda** će se ostvariti povećana konkurentnost i inovativnost **MSMS-a u BiH u skladu s tranzicijom ka zelenoj i digitalnoj ekonomiji u BiH (Ishod 1)**.

Državna pomoć

Ako se zakonodavstvo o državnoj pomoći dodatno uskladi s **acquisom EU (rezultat 4)**, ojačaju institucionalni/administrativni kapaciteti SAC-a i IA (**rezultat 5**) i podigne svijest ključnih sudionika o pravilima i obvezama državne pomoći (**rezultat 6**), **sljedeće pretpostavke budu validne:** svi sudionici podržavaju i surađuju, postoji politička volja za postizanje više razine usklađenosti zakonodavstva u području državne pomoći i SAC je operativno neovisan i dobiva adekvatno i redovito financiranje, **rezultati će dovesti do Ishoda 2:** Sustav državne pomoći u BiH usklađen s obvezama iz SSP-a.

Ako se ostvare **Ishod 1** (Povećana konkurentnost i inovativnost MSMS-ova u BiH u skladu s tranzicijom ka zelenoj i digitalnoj ekonomiji) i **Ishod 2** (Sustav državne pomoći u BiH usklađen s obvezama iz SSP-a) i **sljedeće pretpostavke budu validne:** (i) poboljšana zdravstvena situacija u drugoj polovini 2021. omogućava postupni oporavak ekonomske aktivnosti, povećanje izvoza, izravne strane investicije i doznake ostaju stabilne; (ii) usvojene vladine mjere protiv COVID-a 19 su učinkovite za MMSP-ove, i (iii) postoji politička volja za postizanje više razine usklađenosti zakonodavstva u području državne pomoći, **tada će se postići sljedeći učinak:** doprinos ekonomskom oporavku nakon

COVID-a 19 i stvaranje konkurentnijeg i održivijeg ekonomskog prostora u BiH.

3.2 Indikativni tip aktivnosti

Ishod 1: Razvoj privatnog sektora, područje indikativnih aktivnosti potpore:

Aktivnosti vezane za rezultat 1: Ojačani kapaciteti za dugoročno regenerativno planiranje ekonomskog oporavka

Aktivnosti će se provoditi kroz **tehničku pomoć** u cilju izgradnje kapaciteta glavnih institucionalnih sudionika za definiranje dugoročnih mjera ekonomskog oporavka. Potpora će biti pružena za pripremu akcijskih planova za oporavak i otpornost. Aktivnosti će biti usko povezane s procesom Programa ekonomskih reformi u BiH, čime će se osigurati održivost Akcije. Mjere politike oporavka i otpornosti će uzeti u obzir dijalog o politici u vezi sa zelenom i digitalnom tranzicijom koji će biti olakšan digitalnom platformom predviđenom u okviru rezultata 3. Pri tome, aktivnosti u okviru rezultata 1 također pružaju temelj za pilotiranje mjera potpore bespovratnim sredstvima predviđenim u okviru rezultata 2 i rezultata 3 koji bi se najbolje dopunjavali ako bi bili pojednako zastupljeni.

Aktivnosti vezane za rezultat 2: Kontinuitet i otpornost poslovanja nakon COVID-a 19 u (i) MMSP-ovima, s posebnim fokusom na izvozno orijentirana mala i srednja poduzeća u BiH, (ii) osnivanju start-upova i inovativnih poduzetništava, i (iii) poduzećima koja vode žene i mladi, poboljšanim kroz bolji pristup financiranju i inovacijama povezanim s održivošću i ekološkim inovacijama

Aktivnosti će uglavnom podrazumijevati potporu kroz grantove koji ostaju najpogodniji model pomoći s obzirom na to da kreditiranje i garancije, kao i različiti financijski instrumenti u BiH nisu dovoljno razvijeni da podrže MMSP-ove u njihovom dugoročnom oporavku od utjecaja krize izazvane pandemijom COVID-a 19. U usporedbi s postojećim grant shemama¹ usmjerenim na kratkoročnu pomoć za MMSP-ove pogođene krizom COVID-a 19, shema grantova u okviru ove akcije također će uključiti promociju najboljih praksi u ekološkim inovacijama osiguravajući postupni pristup zelenoj tranziciji koji je neophodan za kretanje ka održivijem i dugotrajnijem oporavku. Dok uvođenje principa zelene ekonomije osigurava održivost Akcije, potreban je postupan pristup uvođenju ovih principa kako bi se ublažio rizik da ih kompanije trenutno nisu spremne u potpunosti prihvatiti. Konačno, pilot-mjere će osigurati ulazne podatke koji će olakšati implementaciju aktivnosti usredotočenih na kružnu ekonomiju, predviđene rezultatom 3. Pomoć će uključivati sljedeće:

- Potpora MMSP-ovima s posebnim fokusom na izvozno orijentirane MSP-ove

Pomoć će se distribuirati **uglavnom kroz grantove** prioritetnim sektorima za pilot-uvodenje novih proizvoda i usluga. Treba razmotriti i razvoj platforme za dijalog između predstavnika javnog i privatnog sektora i stručnjaka.

Očekuje se da će najmanje 15 % grantova biti dodijeljeno malim i srednjim poduzećima koja također imaju kapacitete za olakšavanje zelene tranzicije, iz istih razloga koji su navedeni u nastavku.

- Potpora za start-upove i inovativno poduzetništvo

Start-upovi i inovativna, zelena i digitalna poduzetništva bit će podržana kroz specifičnu i ciljanu komponentu grantova i tehničku pomoć kako bi se povećao njihov pristup know how kroz suradnju s inovativnim centrima i umrežavanje.

Akcija će imati za cilj dosegnuti i podržati što veći broj zelenih i digitalnih poduzetništava, s obzirom na to da zelena tranzicija mora biti u velikoj mjeri vođena tržištem i zahtijeva mnogo novih tehnologija, procesa, ekonomskih krugova koji će podržati promjenu. To će biti urađeno slijedeći najbolje prakse EU, koje će biti prilagođene realnostima u BiH.

- Potpora ženama i mladima koji vode poduzeća

Osigurat će se kontinuirana potpora putem grantova i tehničke pomoći kako bi se povećalo usvajanje novih poslovnih modela i podržalo uključivanje ranjivih skupina u lance vrijednosti u cilju jačanja njihove otpornosti na buduću krizu. Tehnička pomoć treba podržati obrazovanje žena poduzetnica i mladih i promovirati njihovo umrežavanje.

Očekuje se da će obuka i usavršavanje biti prilagođeni specifičnim poduzećima koja vode žene i mladi, s ciljem jačanja mogućnosti za njihovo poslovanje i poticanje njihove otpornosti. Komponenta obuke i usavršavanja je stoga drugačija, ali je komplementarna s usavršavanjem koje će se pružati u okviru Socijalne akcije u odnosu na COVID-19 (fokusrano na potrebe i uvjete tržišta rada).

S obzirom na fokus ove aktivnosti na bespovratnu potporu, sinergije s Garantnim fondom za mlade će se istražiti u najvećoj mogućoj mjeri, jer su pripremne aktivnosti za uključivanje BiH u ovaj program počele tek nedavno. Slično, tražit će se sinergije u okviru tekućih i planiranih programa potpore omladinskom i ženskom poduzetništvu, poput onih usmjerenih na stvaranje i jačanje poslovnih veza s dijasporom.

Aktivnosti vezane za rezultat 3: Ojačana otpornost MMSP-ova u strateškim sektorima, zasnovana na principima zelene ekonomije i digitalne tranzicije u skladu su s Digitalnom i zelenom agendom za Zapadni Balkan, usmjerenom na unaprjeđenje zelene ekonomije i agende digitalizacije za BiH i njegovanje agenda kružne ekonomije

Mjere koje se provode u okviru ove aktivnosti distribuirat će se **uglavnom kroz grantove**. Osigurat će razvoj digitalne platforme (tj. BiH postaje zelena) za podizanje svijesti, razmjenu informacija i pokretanje dijaloga između svih relevantnih sudionika o ključnim pitanjima koja se tiču zelene i digitalne tranzicije i inkorporacije kružnih modela u specifične sektore. Ciljane kampanje trebale bi pokrenuti dijalog o politikama za povećanje održivih praksi među poduzećima, kao što je Kako smanjiti otpad uz dodavanje vrijednosti malim i srednjim poduzećima, dok bi pojačana međusektorska suradnja trebala pokrenuti dijalog o pitanjima kao što su Kako postići uspješnu suradnju svih relevantnih zainteresiranih strana prilikom usvajanja nacionalnih strategija za kružnu ekonomiju, posebice uz uključivanje privatnog sektora i nedržavnih sudionika. Ova platforma bi također mogla omogućiti nadogradnju virtualnih komunikacijskih alata koje već koriste trenutačni EU projekti koji podržavaju mala i srednja poduzeća i odgovarajuće IT rešenje koje će osigurati više informacija specifičnih za klijente i olakšati komunikaciju između registriranih korisnika.

Pomoć bi također trebala biti pružena za implementaciju pilot-akcija koje promoviraju učinkovite resurse i kružne procese i infrastrukturu. Potpora će biti kanalizirana preko lokalnih partnera kroz mrežu kvalificiranih savjetnika, koji će obučavati mala i srednja poduzeća o održivim praksama kroz zelena i digitalna rješenja i poslovne modele u resursno intenzivnim sektorima kako bi potaknuli uvođenje relevantnih standarda energetske učinkovitosti.

Ishod 2: Konkurentnost/područje državne pomoći indikativnih aktivnosti potpore:

Za sve aktivnosti u okviru akcije državne pomoći predviđena je **tehnička pomoć**.

¹ EU za poslovanje i EU za oporavak

Predviđene aktivnosti u vezi s **rezultatom 4**: Zakonodavstvo o državnoj pomoći dalje usklađeno s acquisom EU:

- Izrada Tablice usklađenosti zakonskih odredbi o državnoj pomoći u BiH s pravom EU;
- Potpora u daljnjem usklađivanju postojećih podzakonskih akata;
- Potpora u razvoju nedostajućih podzakonskih akata ako se identificiraju kao što je potrebno; i
- Potpora u usklađivanju postojećih programa/shema državne pomoći u BiH sa SSP-om.

Aktivnosti u vezi s **rezultatom 5**: Ojačani institucionalni/administrativni kapaciteti Savjeta za državnu pomoć i tijela za implementaciju:

- Osigurati obuku na radnom mjestu u skladu s potrebama SAC-a i njegovog Tajništva;
- Pružanje potpore SAC-u i njegovom Tajništvu u rješavanju slučajeva objašnjavajući primjenjiva pravila i upućivanjem na slične odluke EK;
- Pružanje potpore u izradi odluka SAC-a;
- Priprema i održavanje općih seminara za osoblje IA o državnoj pomoći; i
- Priprema i održavanje seminara u bliskoj suradnji s IA za područja koja su im posebno važna i interesantna.

Aktivnosti u vezi s **rezultatom 6**: Podignuta svijest ključnih sudionika o pravilima državne pomoći:

- Organiziranje seminara za podizanje svijesti i drugih događaja za davatelja državne pomoći;
- Organizacija seminara za podizanje svijesti poslovnog društva, akademskog društva i civilnog društva;
- Organiziranje seminara i radionica za podizanje svijesti o značaju i prednostima sustava državne pomoći za poslovnu zajednicu, gospodarske komore, poslovne udruge itd.;
- Organiziranje završne konferencije za sve sudionike u sustavu državne pomoći u BiH; i
- Priprema i tiskanje odgovarajućih brošura, letaka i analiza.

3.3. Rizici i pretpostavke

Rizici	Razina rizika (V/S/N)	Mjere ublažavanja
Nemogućnost realizacije nekih aktivnosti zbog pogoršanja situacije uzrokovane pandemijom COVID-a 19	S	Fleksibilan pristup implementaciji će se razmotriti u suradnji s glavnim institucionalnim partnerima kako bi se aktivnosti prilagodile konkretnoj situaciji na terenu
Financijska stabilnost SAC-a zbog kašnjenja u uplati finansijskih doprinosa od strane relevantnih davatelja u proračun SAC-a, čime se narušava njegova operativnost	S	Svi interni sustavi praćenja i evaluacije Akcije će pomno pratiti sva relevantna ekonomska i politička dešavanja koja utječu na njene rezultate mjerene kroz indikatore. Svaki kritični trend će biti prijavljen ugovornom tijelu na razmatranje i odlučit će se o mjerama ublažavanja
Nezainteresiranost poslovne zajednice	S	Poticati će se aktivno uključivanje poslovne zajednice u cijeljoj zemlji od samog početka implementacije Akcije
Broj zaposlenih u Tajništvu SAC-a nije dovoljan da osigura ispunjenje zadataka ovog tijela	S	Tajništvo SAC-a je pripremlilo novi Pravilnik o unutarnjoj organizaciji kako bi se osiguralo povećanje broja državnih službenika koji rade na predmetima državne pomoći. Broj sistematiziranih radnih mjesta za državne službenike povećat će se sa 6 na 7. Ukupan broj sistematiziranih radnih mjesta bi trebao ostati isti jer će postojeće radno mjesto međdržavnog službenika biti zamijenjeno. Ovaj dokument

		trenutačno čeka suglasnost entitetskih ministarstava financija
Financijska stabilnost SAC-a zbog kašnjenja u uplati finansijskih doprinosa od strane relevantnih davatelja u proračun SAC-a, narušavajući time njegovu operativnost	N	U prethodnom razdoblju evidentna su određena kašnjenja u plaćanju. SAC je u tom cilju pokrenuo tužbu i sudskom presudom to je riješeno. Ne očekuju se daljnja odlaganja i u slučaju da do njih dođe, SAC će primijeniti mjere ublažavanja kako je opisano
Pretpostavke Povezano s ishodom - Pобољшање здравствене ситуације у другој половини 2021. године омогућиће поступни опоравак гоподарске активност, повећање извозних компанија, а страна изравна улагања и дознаке остaju стабилни. - Усвојене владине мјере против COVID-а 19 су ефикасне.		
Povezano s rezultatom - Органи власти на свим разинама у БиХ показују добру координацију с relevantним судionicima и подржавају проведбу акције. - Postojanje političke volje за postizanje више разине usklađenosti zakonodavstva u području državne pomoći. - Сви судionici подржавају једни друге и сарађују.		

3.4 Uvođenje načela rodne ravnopravnosti

Ova akcija će doprinijeti rodnoj ravnopravnosti i osnaživanju žena i djevojčica i strateškom okviru EU u ovom području. To će promovirati njihova ekonomska, radna i socijalna prava i olakšati proces analize i primjene rodni i čvrstih politika zasnovanih na dokazima. Krize kao što je COVID-19 pogađaju žene i muškarce, djevojčice i dječake, u svoj njihovoj različitosti, na različite načine. Napori u oporavku nakon pandemije trebali bi imati za cilj integraciju perspektive rodne ravnopravnosti u sve mjere koje se poduzimaju za poticanje boljeg zapošljavanja, socijalne zaštite, inkluzije i zdravstvene zaštite žena i djevojčica, što dovodi do njihovog osnaživanja. Dokazi pokazuju da su žene nesrazmjerno više izložene zdravstvenim i socio-ekonomskim rizicima i da se suočavaju s porastom seksualnog i rodno zasnovanog nasilja zbog politike zatvaranja i osnovnih usluga ekosustava. Ova akcija će osigurati da planirane intervencije uključuju adekvatan odgovor na utjecaj krize COVID-a 19 na žene i djevojčice, ali i muškarce i dječake u svoj njihovoj različitosti u različitim sektorima. Ova akcija je, između ostalog, osmišljena da poboljša mogućnosti za žene da osnuju ili razviju svoje poslovanje ili dobiju poslove s punim radnim vremenom, koji donose prihod u ciljanim podsektorima i uslužnim djelatnostima. Kao prioritet, žene ističu potrebu za posebnim programima potpore, dajući prioritet programima samozapošljavanja u sljedećim specifičnim segmentima: stari/tradicionalni zanati – autohtoni proizvodi, organska hrana, seoski turizam, itd.

Aktivnosti i mjere u okviru ove akcije ne bi trebale negativno utjecati na okoliš. Ova akcija kroz horizontalne aktivnosti vezane za zelenu ekonomiju i kružnu agendu u okviru odjeljka razvoja privatnog sektora doprinosi ispunjavanju ciljeva **Smjernica za implementaciju Zelene agende za Zapadni Balkan**.

Vijeće ministara BiH je u listopadu 2019. godine usvojilo Informaciju i Vodič za poduzimanje učinkovitih mjera za sprječavanje rodno zasnovanog uznemiravanja i seksualnog uznemiravanja na radnom mjestu u institucijama BiH. Osim toga, Vijeće ministara BiH je zatražilo da nadležne institucije donesu Odluku o politici nulte tolerancije na seksualno uznemiravanje i rodno zasnovano uznemiravanje, kao i da uvedu savjetnike koji bi se trebali baviti ovim pitanjima.

Situacija uzrokovana pandemijom je poseban test za ostvarivanje ljudskih prava i poštivanje demokratskih vrijednosti. Socio-ekonomske posljedice pandemije COVID-a 19 imaju sve veći negativan utjecaj na ljudska prava i

produbljaju već postojeće nejednakosti. Pored toga, dodatno će se vršiti pritisak na osobe iz ranjivih kategorija. U svjetlu ovoga, sve akcije trebaju osigurati poseban fokus na ulaganju u ljudska prava na horizontalan način kako bi se stvorila otpornija i inkluzivnija društva. Ova akcija će osigurati da neće biti diskriminacije ranjivih kategorija. Osim toga, to će osigurati da se prava žena potiču kroz namjensko korištenje nekih od dostupnih resursa.

Okvirne propise o suradnji javnosti i OCD-ova i cjelokupno zakonodavno okruženje o civilnom društvu u BiH treba dodatno ojačati omogućavanjem sustavnijeg participativnog pristupa. Iako postoje formalni aranžmani za sudjelovanje OCD-ova, OCD-ovi još uvijek nisu dovoljno uključeni u zakone i procese kreiranja politika. Sustavni i inkluzivni mehanizam za konzultacije s civilnim društvom treba dalje jačati. Akcija ima za cilj promoviranje aktivnog i sustavnog demokratskog sudjelovanja COS-a u političkim i pravnim procesima, kao relevantnim za njegove aktivnosti. To će se, između ostalog, postići podržavanjem uspostavljanja održivog partnerstva između lokalnih i viših vlasti i OCD-ova, podizanjem svijesti o međusobnoj suradnji i poticanjem

održivog dijaloga. Također će promovirati socijalnu uključenost i ubrzati pristup uslugama ugroženih skupina.

Strategija rješavanja problema Roma u BiH (2005.) naglašava nediskriminaciju Roma i podiže svijest o neophodnosti uključivanja Roma u sve društvene procese u BiH. Provedba aktivnosti i mjera predloženih u strategiji ima za cilj ukupno poboljšanje socijalnog statusa romske zajednice u BiH. To se prvenstveno treba postići kroz poboljšanje stanovanja, obrazovanja, zapošljavanja, životnog standarda, socijalne sigurnosti i zdravstvene zaštite. U tu svrhu izrađena su dva konkretna Akcijska plana: 1. Akcijski plan Bosne i Hercegovine za rješavanje romske problematike u područjima zapošljavanja, stanovanja i zdravstvene zaštite (2017. – 2020.) i 2. Okvirni akcijski plan o obrazovnim potrebama Roma (2018. – 2022.). I Strategija i dva Akcijska plana, opći i posebni ciljevi, kao i navedene aktivnosti u skladu su s općim ciljem (ciljevima) ovog AD-a.

3.5 Uvjeti za provedbu

Pored niza pretpostavki koje moraju biti validne da bi se Akcija uspješno implementirala, ne postoje uvjeti koji moraju biti ispunjeni da bi se osigurao uspjeh realizacije Akcije.

3.6 Logički okvir

Rezultati	Lanac rezultata: Glavni očekivani rezultati (maksimalno 10)	Pokazatelji (najmanje jedan pokazatelj po očekivanom rezultatu)	Polazne osnove (godina)	Ciljevi (godina)	Izvori podataka (1 po pokazatelju)	Pretpostavke
Utjecaj	Doprinijeti ekonomskom oporavku nakon COVID-a 19 i stvaranju konkurentnijeg i održivijeg ekonomskog prostora u BiH	Kompozitni indikator o spremnosti zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja na temeljna područja ekonomskih kriterija (funkcionalna tržišna ekonomija i konkurentnost Globalni indeks konkurentnosti (rangiranje) Sažeti indeks inovativnosti BDP po glavi stanovnika u standardima kupovne moći (PPS) izražen u odnosu na prosjek Europske unije Napredak u većini indikatora u okviru SDG-a 12, 13 i 15	2.3 (2018.) 92 (2019.) 34.6 (2021.) 32 (2020.) Umjereno (2020.)	Povećanje (2023.) 89 ¹ (2026.) 40 (2026.) 34 (2026.) Značajno (2026.)	Europska komisija; Eurostat Svjetski ekonomski forum Europski semafor inovacija Agencija za statistiku BiH Okvir SDG-a u BiH	Nije primjenjivo (N/A)
Ishod 1	Povećana konkurentnost i inovativnost MSMS-a u BiH u skladu s tranzicijom ka zelenoj i digitalnoj ekonomiji	Rezultat poslovanja Rezultat Indeksa politike za mala i srednja poduzeća – Dimenzija 10 (Internacionalizacija poslovanja) Rezultat Indeksa politike za mala i srednja poduzeća – Dimenzija 9 (MSP u zelenoj ekonomiji)	65.4 (2020.) 2.57 (2019.) 2.4 (2019.)	66.3 (2026.) 3 (2026.) 3 (2026.)	Izvješće o poslovanju, rezultat Distance to Frontier (Svjetska banka) Agencija za statistiku BiH Indeks politike za mala i srednja poduzeća Indeks politike za mala i srednja poduzeća	Poboljšanje zdravstvene situacije u drugoj polovini 2021. godine omogućit će postupni oporavak gospodarske aktivnosti, povećanje izvoza i stranih izravnih ulaganja, a doznake ostaju stabilne; Usvajene vladine mjere protiv COVID-a 19 učinkovite su za MMSP-ove
Ishod 2	Sustav državne pomoći u BiH usklađen s obvezama iz SSP-a	Broj ex ante obavijesti o državnoj pomoći	0 (2019.)	30 (2026.)	SAC godišnje izvješće	Postojanje političke volje za postizanje više razine usklađenosti zakonodavstva u području državne pomoći
Rezultat	Ojačani su kapaciteti za	Broj novih mjera usmjerenih na	1	2	ERP 2023. –	Suradnja između

¹ Procijenjeno na temelju analize podataka 2012. – 2015.

1 povezan s Ishodom 1	dugoročno regenerativno planiranje ekonomskog oporavka	dugoročnu otpornost uvedenih u planove reformi za ekonomski oporavak u BiH Status akcijskog plana za oporavak i otpornost	(2021.) Akcijski plan oporavka i otpornosti nije dostupan (2021.)	(2026.) Dogovoren i usvojen akcijski plan za oporavak i otpornost (2026.)	2025. Izvješće o akciji	svih sudionika relevantnih za planiranje ekonomskog oporavka u BiH je zadovoljavajuća
Rezultat 2 povezan s Ishodom 1	Kontinuitet i otpornost poslovanja nakon COVID-a 19 u (i) MMSP-ovima, s posebnim fokusom na izvozno orijentirana mala i srednja poduzeća u BiH, (ii) osnivanju start-upa i inovativnog poduzetništva, i (iii) žene i mladi vode poduzeća poboljšana kroz bolji pristup za financiranje i inovacije povezane s održivošću i ekoinovacijama	Broj podržanih malih i srednjih poduzeća (razdvojeni podaci za poduzeća koja vode žene, mladi, i inovativna poduzeća) razvrstanih prema zelenim poduzećima	0 (2020.)	200 ¹ (2026.)	Izvješće o akciji	Ne postoje daljnja ograničenja (npr. zatvaranje granice) koja drastično ograničavaju trgovinu i zainteresirani za zelenu i digitalnu tranziciju
		Broj malih i srednjih poduzeća s povećanom otpornošću	0 (2020.)	50 (2026.)	Izvješće o akciji	
		Broj malih i srednjih poduzeća s pristupom transferu tehnologije i inovacijama razvrstanih prema zelenim poduzećima	0 (2020.)	30 (2026.)	Izvješće o akciji	
		Broj novozaposlenih u podržanim malim i srednjim poduzećima razvrstan prema zelenim poslovima	0 (2020.)	Najmanje 70 (2026.)	Izvješće o akciji	
Rezultat 3 povezan s Ishodom 1	Ojačana otpornost MMSP-ova u strateškim sektorima, zasnovana na principima zelene ekonomije i digitalne tranzicije	Status mreže za usluge održivosti u resursno učinkovitim, kružnim procesima i infrastrukturi	Mreža za usluge održivosti u resursno učinkovitim, kružnim procesima i infrastrukturi ne postoji (2020.)	Uspostavljena mreža za usluge održivosti u resursno učinkovitim, kružnim procesima i infrastrukturi (2026.)	Izvješće o akciji	Mala i srednja poduzeća svjesna su prednosti novih usluga otpornosti i spremna su sudjelovati u zelenoj i digitalnoj tranziciji
		Broj usluga poslovne potpore (kao što su savjetnici za održivost u učinkovitim resursima, kružnim procesima/infrastrukturi; inovacije; pristup transferu tehnologije) koje implementiraju lokalni partneri	0 (2020.)	3 (2026.)	Izvješće o akciji	
		Status digitalne platforme za ozelenjavanje politika MSP-ova	Digitalna platforma za "ozelenjavanje" politika MSP-ova ne postoji (2020.)	Postavljena i operativna digitalna platforma za "ozelenjavanje" politika MSP-ova (2026.)	Izvješće o akciji	
		Broj malih i srednjih poduzeća koja su uvela nova digitalna rješenja u svoje poslovanje	0 ² (2020.)	50 ³ (2026.)	Izvješće o akciji	
		Broj malih i srednjih poduzeća koja su ostvarila učinkovitost resursa (takav standard energijske učinkovitosti ISO 50001)	0 ⁴ (2020.)	50 ⁵ (2026.)	Izvješće o akciji	
		Razina usklađenosti s acquisom EU	Zakonodavstvo BiH o državnoj pomoći, djelomično usklađeno (2020.)	Usvajanje zakonskog okvira državne pomoći (2026.)	Izvješće EK o zemlji	Svi sudionici podržavaju i suraduju
Rezultat 4 povezan s Ishodom 2	Zakonodavstvo o državnoj pomoći dodatno je usklađeno sa acquisom EU	Status prilagodbe postojećih programa/shema državne pomoći u BiH usklađen sa SSP-om	Programi/scheme državne pomoći nisu prilagođeni (2020.)	Programi/scheme državne pomoći potpuno prilagođeni (2026.)	Godišnje izvješće SAC-a	
		Broj odluka SAC-a i IA	2 (2020.)	30 (2026.)	SAC godišnje izvješće	SAC je operativno neovisan i dobiva adekvatno i redovito financiranje
Rezultat 5 povezan s Ishodom 2	Ojačani institucionalni/administrativni kapaciteti SAC-a i IA	Broj obuka za SAC i IA	0 (2020.)	60 (2026.)	Izvješće o akciji	
		Podignuta svijest ključnih sudionika o pravilima državne pomoći	0 (2020.)	24 (2026.)	Izvješće o akciji	Svi relevantni sudionici spremni da sudjeluju u

¹ 50 poduzeća koja vode žene, 50 poduzeća koja vode mladi, 20 inovativnih poduzeća

² Podatci koji se utvrđuju na početku akcije

³ Kao rezultat ove akcije

⁴ Podatci koji se utvrđuju na početku akcije

⁵ Kao rezultat ove akcije

Ishod 2		Broj seminara za podizanje svijesti za druge ključne zainteresirane sudionike (npr. poduzeće, akademsko i civilno društvo)	0 (2020.)	6 (2026.)	Izvešće o akciji	aktivnostima podizanja svijesti

4. PROVEDBENI ARANŽMANI

4.1. Ugovor o financiranju

U cilju realizacije ove akcije, predviđeno je zaključivanje ugovora o financiranju sa zemljom partnericom.

4.2. Modaliteti provedbe

Komisija će osigurati da se poštuju odgovarajuća pravila i procedure EU za pružanje finansiranja trećim stranama, uključujući postupke revizije, gdje je to prikladno, i usklađenost aktivnosti s restriktivnim mjerama EU¹.

4.2.1. Izravno upravljanje (nabava)

Aktivnosti koje se odnose na komponentu Konkurentnost/Državna pomoć u okviru akcije, tj. rezultat 4, rezultat 5 i rezultat 6 u okviru Ishoda 2, bit će isporučene putem jednog ugovora o uslugama.

Predmet	Indikativni tip (radovi, zalihe, usluge)	Indikativno tromjesečje početka procedure
Tehnička pomoć Vijeću za državnu pomoć u cilju potpore daljnjem usklađivanju zakona o državnoj pomoći u BiH s pravnim stečevinama EU, izgradnji kapaciteta Vijeća za državnu pomoć i tijela za implementaciju i podizanja svijesti među davateljima državne pomoći i drugim identifikiranim ciljnim skupinama. Prema aktivnostima za rezultate 4, 5 i 6.	Usluge	Q3/Q4 2022

4.2.2. Neizravno upravljanje sa subjektom[subjektima] (tj. organizacijom države članice, trećom zemljom donatorom, specijaliziranom (tradicionalnom/regulatornom) agencijom EU, međunarodnom organizacijom) kojem je povjeren zadatak

Aktivnosti ove akcije koje se odnose na razvoj privatnog sektora (PSD), tj. rezultat 1, rezultat 2 i rezultat 3 u okviru Ishoda 1 trebaju se implementirati u neizravnom upravljanju s povjerenim subjektom/ima koje će službe Komisije odabrati pomoću sljedećih kriterija selekcije:

a) operativni kapacitet aplikanta za upravljanje intervencijama velikih razmjera koje uključuju tehničku pomoć i grantove;

b) tehničke kompetencije (bilo pojedinačno ili u okviru partnerstva) u pripremi i implementaciji PSD projekata, po mogućnosti stečene u regiji Zapadnog Balkana u područjima relevantnim za akciju, kao što su uvođenje inovativnih poslovnih i finansijskih modela, digitalnih tehnologija i vještina za MSP-ove, razvoj ekosustava za konkurentne lance vrijednosti, istraživanje i razvoj i pametnu specijalizaciju na lokalnoj razini, zelenu i kružnu ekonomiju. Pored toga, subjekt(i) kojem je povjeren zadatak treba pokazati iskustvo u implementaciji relevantnih politika EU za mala i srednja poduzeća, po mogućnosti stečeno u regiji Zapadnog Balkana;

Implementacija od strane ovog subjekta podrazumijeva doprinos povećanju konkurentnosti i inovativnosti MMSP-ova u BiH kroz tranziciju ka zelenoj i digitalnoj ekonomiji provedbom rezultata 1, 2 i 3, kako je opisano u odjeljku 3.1.

U slučaju da bude potrebno zamijeniti predviđeni subjekt, službe Komisije mogu odabrati zamjenski subjekt koristeći iste kriterije odabira kao što je gore navedeno. Ako se subjekt zamjenjuje, odluka o njegovoj zamjeni mora biti obrazložena.

Ako pregovori s gore navedenim subjektom ne uspiju, taj dio ove akcije može se provesti u izravnom upravljanju u skladu s modalitetima implementacije navedenim u odjeljku 4.3.8.

4.2.3. Promjene iz neizravnog u izravno upravljanje (i obrnuto) zbog izuzetnih okolnosti (jedna alternativna druga opcija)

Ukoliko pregovori s budućim izabranim subjektom kojem je povjeren zadatak ne uspiju, dio ove akcije može se provesti u izravnom upravljanju kroz grantove za aktivnosti predviđene u okviru rezultata 2 i 3, te kroz nabavu (tehničku pomoć) u okviru rezultata 1.

Ciljni aplikanti za grantove predviđene u okviru rezultata 2 bila bi mikro, mala i srednja poduzeća u izvozno orijentiranim sektorima BiH koji su najteže pogođeni COVID-om 19, odnosno metal, drvo, tekstil, proizvodnja hrane i turizam; start-upovi; i inovativne žene i mlade poduzetnice, uključujući dijasporu.

Ciljni aplikanti za grantove predviđene u okviru rezultata 3 bili bi lokalni pružatelji poslovne potpore (tj. lokalne, regionalne, razvojne agencije/tijela za MSP-ove, komore, čvorišta, poslovni centri) s iskustvom u obuci za MSP-ove i transferu znanja u inovativnim, resursno učinkovitim kružnim procesima/praksi kroz zelena i digitalna rješenja i poslovne modele.

4.3. Indikativni proračun

	Doprinos EU (iznos u EUR)	Indikativni doprinos treće strane, u EUR
Ishod 1. Povećana konkurentnost i inovativnost MSMS-a u BiH u skladu s tranzicijom ka zelenoj i digitalnoj ekonomiji, koje čine	8 000 000	N/A
Neizravno upravljanje s međunarodnom organizacijom ili organizacijom države članice, vidi za usporedbu odjeljak 4.2.2.	8 000 000	N/A
Ishod 2. Sustav državne pomoći u BiH usklađen s obvezama iz SSP-a, koji se sastoji od	2 000 000	N/A
Izravno upravljanje (nabava) – vidi za usporedbu odjeljak 4.2.1.	N/A	N/A
Nabava – ukupni obuhvat prema odjeljku 4.2.1.	2 000 000	N/A
Evaluacija (vidi za usporedbu odjeljak 5.3.)	Bit će obuhvaćeno drugom odlukom	N/A
Revizija/verifikacija rashoda (vidi za usporedbu odjeljak 6)	Bit će obuhvaćeno drugom odlukom	N/A
Komunikacija i vidljivost (vidi za usporedbu odjeljak 7)	N/A	N/A
Nepredviđene situacije	N/A	N/A
UKUPNO	10 000 000	0

4.4. Organizacijska postavka i odgovornosti

Ovo je dvosektorska akcija koja se sastoji od ciljane pomoći u sljedeća dva područja potpore: PSD i konkurentnost. Aranžmani za provedbu bit će napravljeni u dva područja, s

¹ www.sanctionsmap.eu Napominjemo da je mapa sankcija IT alat za identifikaciju režima sankcija. Izvor sankcija proizlazi iz pravnih akata objavljenih u Službenom listu (OJ). U slučaju neslaganja između objavljenih pravnih akata i ažuriranja na web-stranici prevladava verzija OJ.

jasno definiranim odgovornostima kako bi se osiguralo potpuno ostvarivanje pokazatelja Akcije.

Ako Radna skupina na visokoj razini za socio-ekonomski odgovor, uspostavljena 2020. za rješavanje nekih od izazova povezanih s pandemijom COVID-a 19 postane operativna, kao jedna od potrebnih aktivnosti u okviru makrofinancijske pomoći za BiH, to je najprirodniji model koordinacije za uspješno upravljanje ovom akcijom na strateškoj razini.

Konkretnije, za **PSD i državnu pomoć**: pogledajte Opis glavnih sudionika u odjeljku 2.2. za detaljan pregled institucionalnog uređenja i koordinacije. Neke od ovih institucija zastupljene su u mreži koordinatora SBA u BiH. Iako ova mreža neće biti uključena kao takva u implementaciju ove akcije, vrijedno je naglasiti da određena razina koordinacije u sektoru postoji. To je potrebno dodatno poboljšati, kako bi se omogućilo uspostavljanje odgovarajuće koordinacije kako bi se olakšala provedba ove akcije, između ostalog, tako što će MVTEO preuzeti proaktivnije vodstvo, osiguravajući bolju vezu između Akcije i ERP-a BiH, NIPAC-a, glavnih sudionika i DEP BiH; i što je najvažnije (i odmah) uspostavljanje Upravnih odbora. Oni će biti uspostavljeni i za PSD i za konkurentnost i bit će sastavljeni od glavnih korisnika i relevantnih reformskih institucija u BiH kao što je navedeno u odjeljku 2.3.

U skladu sa standardnom praksom, u početnoj fazi implementacije projekta bit će uspostavljen **Upravni odbor** koji će nadgledati napredak u realizaciji aktivnosti. Nadalje, ako se smatra potrebnim, za određene zadatke i aktivnosti bit će formirane dodatne tehničke **radne skupine** stručnjaka: predstavnika institucija ili organizacija. S obzirom na veliki broj institucija u sektoru, kao i opsežan broj aktivnosti, Upravni odbori će biti u središtu osiguravanja učinkovitosti, efektivnosti implementacije ove akcije. Uloga svake gore definirane strukture bit će identificirana kako bi se izbjeglo preklapanje vodstva i potencijalni sukob.

5. PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE O UČINKU/REZULTATIMA

5.1. Interno praćenje

Uspostavit će se akcijski interni sustav(i) za praćenje zasnovan(i) na rezultatima koji će se koristiti za lakše sustavno i pažljivo praćenje svih definiranih indikatora kako bi se osiguralo njihovo potpuno postizanje. Interno praćenje treba sprovoditi osoblje sa certificiranim kompetencijama u domeni praćenja i evaluacije. Posebna pozornost će se posvetiti i pažljivom praćenju svih relevantnih ekonomskih i političkih dešavanja koja mogu imati utjecaja na rezultate mjerene kroz indikatore. **Osnova za sustav praćenja je LFM aktivnost sa svojim osnovnim indikatorima za specifične ishode i rezultate.** LFM će se koristiti kao alat za upravljanje. Svrha praćenja će, između ostalog, biti prilagodba i revizija rezultata, aktivnosti i razine indikatora, ukoliko postoji potreba, kako bi se efektivno postigli očekivani ishodi.

Očekuje se da će provedbeni partneri za **PSD** rezultate u okviru Ishoda 1 biti odgovorni za praćenje implementacije Akcije, u bliskoj suradnji sa zainteresiranim stranama. Nadalje, može se uspostaviti određeni broj struktura za olakšavanje praćenja uspjeha shema bespovratnih sredstava koje će biti osigurane. Obilasci terena smatraju se posebno važnim u tom pogledu.

Za rezultate **državne pomoći** u okviru Ishoda 2, za praćenje će biti odgovorna institucionalna struktura korisnika. Uloga Upravnog odbora će također olakšati koordinaciju napora praćenja, kao i strateško usmjeravanje, ako se pojave bilo kakvi problemi u vezi s rezultatima Akcije, mjereno kroz

indikatore. Članove će imenovati odgovarajuća ministarstva kao vodeće sektorske sudionike.

5.2. Uloge i odgovornosti za prikupljanje podataka, analizu i izvještavanje

Institucije na državnoj razini bit će odgovorne za prikupljanje podataka, analizu i izvještavanje kroz praćenje provedbe aktivnosti i postizanja rezultata u skladu s dodijeljenim odgovornostima u podsektorima kako je navedeno u odjeljku 2. Podatci će biti generirani iz izvjesnog broja izvora. BHAS će, u suradnji s entitetskim zavodima za statistiku, i DEP, u suradnji s entitetskim ERP koordinatorima, biti glavni davatelji objavljenih, službenih podataka za dva područja intervencije. Postoji niz drugih važnih dobavljača podataka, kao što je navedeno u LFM-u, koji će igrati ulogu u prikupljanju podataka.

S obzirom na dobro dokumentirane izazove za dostupnost konzistentnih podataka na razini cijele države za BiH, Akcija će se morati osloniti na interne kapacitete Akcije za prikupljanje podataka, analizu i izvještavanje. Podatci će se koristiti za upravljanje Akcijom, kao i za redovito izvještavanje.

Važno je napomenuti da aktivnosti i praćenje rezultata u vezi s implementacijom svih grantova predviđenih ovom akcijom mogu biti detaljno osmišljeni tek nakon što se shema granta i kriteriji ponovo razviju i kada se izaberu primatelji. Nakon što primatelji projekata/grantova budu odabrani za financiranje, bit će sprovedene **osnovne studije** kako bi se u LFM unijeli diferencirani podatci. Tijekom implementacije Akcije treba koristiti i redovito primjenjivati različite alate i metode za procjenu i kvalitativnih i kvantitativnih indikatora. S obzirom na **ciljane skupine primatelja, kao i očekivani utjecaj za ovu akciju**, u to bi, između ostalog, trebalo uključiti rodno razvrstane podatke i dokumentaciju, poredbeni i retrospektivna istraživanja, kao i diskusije u fokus skupinama. Treba uložiti sve napore da podatci budu usklađeni za prezentaciju indikatora na razini cijele zemlje, idealno razvrstani prema spolu, dobi i skupinama u nepovoljnom položaju kako bi se bolje pratio i nadgledao uspjeh Akcije u odnosu na očekivane rezultate i utjecaj.

5.3. Evaluacija

S obzirom na prirodu akcije, srednjoročna i/ili konačna evaluacija neće biti izvršena za ovu akciju ili njene komponente.

U slučaju da nije predviđena evaluacija za neke komponente akcije, Komisija može, tijekom implementacije, odlučiti da takvu ocjenu izvrši iz valjano opravdanih razloga, bilo na vlastitu odluku ili na inicijativu partnera.

Usluge evaluacije mogu se ugovoriti na temelju okvirnog ugovora.

Financiranje evaluacije će biti pokriveno drugom mjerom koja predstavlja Odluku o financiranju.

6. REVIZIJA

Ne dovodeći u pitanje obveze koje se primjenjuju na ugovore zaključene za provedbu ove akcije, Komisija može, na temelju procjene rizika, ugovoriti neovisne revizije ili zadatke verifikacije rashoda za jedan ili više ugovora ili sporazuma.

Predviđeno je da se usluge revizije mogu ugovoriti na temelju okvirnog ugovora.

7. KOMUNIKACIJA I VIDLJIVOST

Vidljivost financiranja i komunikacija EU u vezi s ciljevima i utjecajem Akcija su zakonska obveza za sve akcije koje financira EU, kao što je navedeno u zahtjevima EU za komunikaciju i vidljivost koji su na snazi.

Konkretno, primatelji sredstava EU moraju priznati podrijetlo sredstava EU i osigurati njegovu odgovarajuću vidljivost:

- davanjem izjave u kojoj se na vidljiv način ističe potpora dobivena od EU u svim dokumentima i komunikacijskom materijalu koji se odnosi na implementaciju fondova, uključujući službenu web-stranicu i račune društvenih medija, gdje postoje; i

- promoviranjem akcija i njihovih rezultata pružanjem koherentnih, efektivnih i proporcionalnih ciljanih informacija višestrukoj publici, uključujući medije.

Mjere vidljivosti i komunikacije provode, prema potrebi, nacionalne administracije (na primjer, u vezi s reformama vezanim za proračunsku potporu EU), subjekti kojima je povjeren zadatak, izvođači radova i korisnici grantova. Odgovarajuće ugovorne obveze će biti uključene u relevantne ugovore o financiranju, sporazume o delegiranju i ugovore o nabavi i grantovima.

Mjere će se zasnivati na posebnom Planu komunikacije i vidljivosti, koji je uspostavljen i implementiran u skladu sa zahtjevima za komunikaciju i vidljivost EU koji su na snazi. Plan će uključivati, između ostalog, komunikacijski narativ i glavne poruke za Akciju, prilagođene različitim ciljnim skupinama (zainteresirane strane, civilno društvo, šira javnost, itd.).

Mjere vidljivosti i komunikacije specifične za ovu akciju bit će komplementarne širim komunikacijskim aktivnostima koje izravno sprovode službe Europske komisije i/ili Delegacija EU. Europska komisija i Delegacija EU trebaju biti u potpunosti obaviještene o planiranju i provedbi specifičnih aktivnosti vidljivosti i komunikacije, posebno u pogledu komunikacijskog narativa i glavnih poruka.

Ako Akcija uključuje programe Unije, mjere vidljivosti i komunikacije će se provoditi u skladu sa zahtjevima EU za komunikaciju i vidljivost koji su na snazi posebnim pravilima svakog programa Unije. Relevantni subjekt za upravljanje programom je odgovoran za praćenje aktivnosti vidljivosti i komunikacije. Europska komisija i Delegacija EU trebaju biti u potpunosti informirani o planiranju i provedbi specifičnih aktivnosti vidljivosti i komunikacije.

8. ODRŽIVOST

Priroda ove akcije je prilično specifična, u smislu da se prvenstveno fokusira na rješavanje i ublažavanje neposrednih negativnih socioekonomskih posljedica pandemije COVID-a 19. Kao takve, **neke** od njegovih koristi i rezultata, koji su predstavljeni u rezultatima i ishodima u LFM-u, **trebaju biti samo kratkoročne prirode**. To je nešto što treba prepoznati prilikom procjene održivosti Akcije. Za njih će se dugoročni opseg koristiti od održivosti, kao što je razina vlasništva korisnika, njihovi institucionalni upravljački kapaciteti, morati smatrati nusproizvodom. U tom pogledu će se vidjeti određeni utjecaj, kroz izgradnju kapaciteta korisnika izravnim sudjelovanjem u doprinosu implementaciji Akcije.

Nadalje, s obzirom na to da su **neke** komponente Akcije djelomično osmišljene za rješavanje ogromnog finansijskog jaza s kojim se BiH suočava kao rezultat ozbiljnog ekonomskog pada (vidi odjeljak 2.2. – Analiza problema), vlasti u BiH nisu u poziciji da osiguraju bilo kakve dodatne resurse za Akciju. Neizvjesno je hoće li same institucije korisnice biti u poziciji da odvoje bilo kakva značajna sredstva za održavanje rezultata kada se Akcija završi. Stoga je od najveće važnosti ponovo razmotriti pitanja održivosti tijekom praćenja implementacije Akcije, idealno već tijekom prve srednjoročne evaluacije.

Bez obzira na to, Akcija će imati za cilj da doprinese održivosti PSD-a akcija u okviru Ishoda 1 izgradnjom mreže za usluge održivosti koju će činiti lokalni sudionici koji će biti sposobni nastaviti pružati potporu malim i srednjim

poduzećima u vezi sa zelenom i digitalnom tranzicijom kada Akcija bude realizirana.

Rezultati državne pomoći u okviru Ishoda 2 imaju za cilj izgradnju institucionalnih i administrativnih kapaciteta SCA i IA, kroz niz mjera, izravno poboljšavajući njihove srednjoročne institucionalne kapacitete. Podizanjem svijesti ključnih sudionika o pravilima državne pomoći povećat će se vlasništvo nad reformom u ovom važnom području među ključnim sudionicima u BiH, čime će se doprinijeti održivosti Akcije.

Aneks I.9

Sporazuma o financiranju godišnjeg akcijskog plana u korist Bosne i Hercegovine za 2021. godinu

Aksijski dokument za "EU4 kontrola bolesti životinja"

1. Sinopsis

1.1. Tablica sažetka akcija

Naslov	Akcija 09 - EU4 kontrola bolesti životinja Godišnji akcijski plan u korist Bosne i Hercegovine za 2021. godinu			
CRIS broj	043-667/9			
Osnovni akt	Financirano u okviru Instrumenta za pretprijetnu pomoć (IPA III)			
Tim Europska inicijativa	Ne			
Zona koja ima koristi od akcije	Bosna i Hercegovina			
Programski dokument	IPA III programski okvir			
PRIORITETNA PODRUČJA I INFORMACIJE O SEKTORU				
Prozor i tematski prioritet	Prozor 4: Konkurentnost i inkluzivni rast Tematski prioritet 3: Poljoprivreda i ruralni razvoj			
Ciljevi održivog razvoja (Sustainable Development Goals - SDGs)	Akcija doprinosi postizanju sljedećih SDGs: - SDG 15: Zaštita, obnova i promocija održivog korištenja kopnenih ekosustava, održivo upravljanje šumama, borba protiv dezertifikacije, te zaustavljanje i preokretanje degradacije zemljišta i zaustavljanje gubitka bioraznolikosti			
DAC kod(ovi)	311 poljoprivreda			
Glavni kanal isporuke ¹	Bilateralni			
Markeri (iz CRIS DAC obrasca)	Opći cilj politike	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Razvoj sudjelovanja/dobrog upravljanja	☐	☐	☒
	Pomoć okolišu	☒	☐	☐
	Rodna ravnopravnost i osnaživanje žena i djevojaka	☒	☐	☐
	Trgovinski razvoj	☒	☐	☐
	Reproduktivno zdravlje, zdravlje majki, novorođenčadi i djece	☒	☐	☐
	Smanjenje rizika od katastrofe	☒	☐	☐
	Inkluzija osoba s poteškoćama	☒	☐	☐
	Ishrana	☐	☒	☐
	Oznake RIO konvencije	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Biološka raznolikost	☒	☐	☐
	Borba protiv dezertifikacije	☒	☐	☐
	Ublažavanje klimatskih promjena	☒	☐	☐
	Prilagodba klimatskim promjenama	☒	☐	☐
Unutarnji markeri	Ciljevi politike	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Digitalizacija	☒	☐	☐
	Migracija	☒	☐	☐

¹ <http://www.oecd.org/dac/stats/annex2.htm>.

	COVID-19	☒	☐	☐
	Društvena inkluzija i ljudski razvoj	☒	☐	☐
INFORMACIJE O PRORAČUNU				
Predmetni iznosi	Proračunska linija: 15.020201.02 Ukupni procijenjeni trošak: EUR 4 662 000 Ukupni iznos EU doprinosa proračunu: EUR 4 000 000			
UPRAVLJANJE I PROVEDBA				
Vrsta financiranja i način(i) provedbe	Modalitet projekta Izravno upravljanje kroz nabavu			
Relevantni prioriteti i vodeće inicijative iz Ekonomskog i investicijskog plana za Zapadni Balkan	N/P (nije primjenjivo)			
Krajnji datum za zaključivanje Sporazuma o financiranju	Najkasnije do 31. prosinca 2021. godine			
Krajnji datum za zaključivanje sporazuma o raspodjeli/dodjeli sredstava, sporazuma o nabavi i grantovima	Tri godine nakon datuma zaključivanja Sporazuma o financiranju, s izuzetkom slučajeva navedenih u članku 114(2) Financijske uredbe			
Okvirno operativno razdoblje provedbe	Šest godina nakon zaključivanja Sporazuma o financiranju			
Krajnji datum za provedbu Sporazuma o financiranju (datum do kojeg bi ovaj program trebao biti povučen i zatvoren)	12 godina nakon zaključivanja Sporazuma o financiranju			

1.2. Sažetak Akcije

Akcija podržava provedbu mjera kontrole bolesti životinja kao važan dio očuvanja stočarske proizvodnje. Kao takva, Akcija ima za cilj poboljšati zdravstveni status životinja podržavanjem mjera preventivnog cijepljenja protiv bjesnoće (kod lisica) i bruceloze (kod malih preživaca). S tim u vezi, Akcija će podržati provedbu višegodišnjih operativnih programa kako bi se bjesnoća i bruceloza kontrolirali i iskorijenili. Nabavu potrebnih cjepiva će izvršiti Delegacija EU u Bosni i Hercegovini, dok će Državna veterinarska služba u suradnji s entitetskim vlastima imati važnu tehničku ulogu i bit će odgovorna za izvršavanje svih zadataka kojih se odnose na cijepljenje protiv bjesnoće i bruceloze, što će ojačati njihove institucionalne kapacitete i pojačati koordinaciju između institucija uključenih u kontrolu bolesti životinja. Akcija će utjecati na dobrobit životinja, promociju odgovorne proizvodnje i zaštitu potrošača. Akcija će, stoga, utjecati na zaštitu zdravlja životinja i javnog zdravlja.

2. OBRAZLOŽENJE

2.1. Analiza konteksta

S obzirom na utjecaj na zdravlje životinja, javno zdravlje i gospodarstvo, provedba **mjera zaštite zdravlja životinja**, uključujući **vakcinaciju**, ostaje visoki prioritet za sektor. Potrebni su daljnji napor i vezi s brucelozom malih preživaca i bjesnoćom divljih lisica, a detaljna kontrola i vakcinalijske mjere, kao i praćenje nakon vakcinacije utvrđeni su u višegodišnjim programima kontrole i iskorjenjivanja. Oba programa će biti revidirana uz pomoć IPA 2018 bratskog projekta u području veterine. Akcija će podržati provedbu

vakcinalijskih mjera za bjesnoću kod lisica i brucelozu kod malih preživaca. Ove mjere su utvrđene u Višegodišnjem programu kontrole i iskorjenjivanja bjesnoće 2017. – 2022. i Višegodišnjem programu za kontrolu i iskorjenjivanje bruceloze 2017. – 2021.

2.2. Analiza problema po područjima potpore

Kratka analiza problema: Oralna vakcinacija lisica protiv bjesnoće u BiH uvedena je 2011. godine i nastavljena je narednih godina. Posljednja kampanja za oralnu vakcinaciju lisica provedena je u prosincu 2020. godine u okviru projekta IPA 2018. S obzirom na to da je BiH prijavila nove slučajeve bjesnoće u lipnju 2020. godine, nakon skoro šest godina bez ijednog slučaja, nastavak vakcinacije je potreban za bar još četiri kampanje nakon provedbe projekta IPA 2018. Vakcinacija malih preživaca protiv bruceloze počela je 2009. godine i kontinuirana vakcinacija dovela je do poboljšanja situacije tijekom godina. Zbog kašnjenja u provedbi uzrokovanih COVID-19 pandemijom, ograničenjima državnog proračuna i nabavom projekta IPA 2018, u 2020. godini samo jedna trećina kvalificirane populacije je cijepljena. Kao takva, vakcinacija malih preživaca protiv bruceloze smatra se prioritetom u sljedećih dvije godine nakon provedbe projekta IPA 2018.

Opis glavnih sudionika: Glavni sudionici na koje će ova akcija utjecati su državne, entitetske i institucije Brčko distrikta, koje su uključene u razvoj i provedbu politika zdravlja životinja, a sve su zainteresirane za zaštitu zdravlja životinja i ljudi. Ostali važni sudionici su veterinarske organizacije koje su odgovorne za provedbu vakcinalijskih mjera na terenu dok su vlasnici životinja krajnji korisnici ove akcije. U kontekstu ove akcije, Državna veterinarska služba će osigurati odgovarajuća sredstva za provedbu vakcinacije protiv bruceloze, kao i praćenje nakon vakcinacije.

Podudaranje s državnim strategijama: Dvije SPRD strateške podmjere su posebno važne za širi kontekst intervencije: a) jačanje kapaciteta nadležnih institucija za provedbu mjera zaštite zdravlja životinja i b) priprema i provedba programa za zaštitu zdravlja i poboljšanja dobrobiti životinja. Akcija doprinosi provedbi Višegodišnjeg programa kontrole i iskorjenjivanja bruceloze 2017. – 2021. (BCP) i Višegodišnjeg programa za kontrolu i iskorjenjivanje bjesnoće 2017. – 2022. (RCP).

2.3. Važnost i podudaranje sa strategijama koje podržavaju ključni državni sudionici

Akcija će osigurati kontinuitet provedbe mjera zdravlja životinja, prije svega cijepljenje protiv bruceloze kod malih preživaca i bjesnoće kod divljih lisica, popraćenu aktivnostima praćenja nakon vakcinacije, a koja za cilj ima smanjenje broja slučajeva izbijanja bolesti.

Strateški plan za ruralni razvoj Bosne i Hercegovine (2018. – 2021.) (Okvirni dokument) naglašava da veterinarske i fitosanitarne politike igraju značajnu ulogu u svakoj državi i da neadekvatna provedba veterinarskih aktivnosti može rezultirati povećanjem incidencije zaraženih životinja. Što se tiče zoonoza i ljudi, hrana životinjskog podrijetla je često izvor zaraze, čime se gubi mogućnost sudjelovanja u međunarodnoj trgovini životinjama i proizvodima životinjskog podrijetla. Zbog stalne prijetnje po zdravlje ljudi i životinja, organizacija i provedba veterinarskih mjera za javno zdravlje moraju biti prioritet u svakoj državi. Kako bi se promovirala odgovorna proizvodnja, smanjila potreba za lijekovima, osigurala zaštita potrošača i stvorili uvjeti za izvoz živih životinja i proizvoda životinjskog podrijetla iz BiH, potreban je detaljan, višegodišnji pristup kontroli bolesti životinja i zoonoza, kao i strateški pristup građenju kapaciteta za dobrobit životinja. S obzirom na

društveno-ekonomski utjecaj zaraznih bolesti koje se kontroliraju u skladu s važećom zakonskom regulativom, neophodno je osigurati provedbu programa suzbijanja ovih bolesti radi jačanja poljoprivrede u sektoru stočarstva i održavanja konkurentnosti proizvođača u BiH. Uz to, potrebno je uzeti u obzir pojavu egzotičnih bolesti s prekograničnim širenjem u regiji u posljednjih nekoliko godina, što je dodatno otežalo napore veterinarskih službi da održe povoljan zdravstveni status životinja i osiguraju uvjete za nesmetanu međunarodnu trgovinu živih životinja i proizvoda.

Višegodišnji program kontrole i iskorjenjivanja bruceloze za razdoblje 2017. – 2021. razvijen je i trenutačno se provodi. Sličan višegodišnji program je razvijen i za bjesnoću. U 2020. godini nastaviti će se oralna vakcinacija lisica kroz IPA 2018, dok je provedba vakcinacije protiv bruceloze planirana za prvu četvrtinu 2021. godine zbog kašnjenja u provedbi projekta. Projekt IPA 2018 "Potpora EU poljoprivredi i ruralnom razvoju i sigurnosti hrane, veterinarskim i fitosanitarnim standardima u Bosni i Hercegovini" će također podržati razvoj pregledanih programa za obje bolesti. S obzirom na to da je Bosna i Hercegovina prijavila nove slučajeve bjesnoće u lipnju 2020. godine, nakon skoro šest godina bez ijednog slučaja, nastavak vakcinacije potreban je za bar još četiri kampanje nakon provedbe projekta IPA 2018. Vakcinacija malih preživača protiv bruceloze je također prioritet u sljedeće dvije godine nakon provedbe projekta IPA 2018, jer kašnjenja u provedbi u 2020. godini mogu dovesti do ozbiljnih posljedica po zdravlje životinja i javno zdravlje.

2.4. Važnost i podudaranje s politikama EU i pomoći EU i drugim donatorima

Akcija u potpunosti slijedi prioritete iz poglavlja 12 prema kojima BiH treba osigurati učinkovitu provedbu Višegodišnjih operativnih programa za kontrolu i iskorjenjivanje bjesnoće i bruceloze do 2022. godine, kao i nastavak vakcinacije sve dok se bjesnoća ne bude smatrala iskorijenjenom.

Analitičko izvješće iz 2019. godine¹ zahtijeva učinkovitu provedbu Višegodišnjih operativnih programa za kontrolu i iskorjenjivanje bjesnoće i bruceloze do 2022. godine i poziva organe BiH da pojačaju svoje napore kako bi dugoročno osigurali održive resurse za mjere kontrole bolesti životinja. Kao kratkoročni prioritet, analitičko izvješće obavezuje BiH da nastavi vakcinaciju sve dok se bjesnoća ne bude smatrala iskorijenjenom.

Članak 95. **Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju** predviđa da se suradnja između EU i Bosne i Hercegovine u području poljoprivrede i agroindustrijskog sektora fokusira na prioriteta područja koja se odnose na pravnu stečevinu EU u području poljoprivrede, te veterinarskog i fitosanitarnog područja.

Suradnja će za cilj posebno imati modernizaciju i rekonstrukciju poljoprivrednog i agroindustrijskog sektora u Bosni i Hercegovini, posebice kako bi se ispunili veterinarski i fitosanitarni zahtjevi Zajednice i podržavanje progresivnog zbližavanja zakonodavstva i prakse Bosne i Hercegovine s pravilima i standardima Zajednice.

Izvješće Komisije o BiH iz 2021. godine² ističe da Bosna i Hercegovina mora izgraditi i održavati pouzdan i održiv sustav registracije i vakcinacije životinja kako bi se unaprijedila kontrola bolesti životinja, uključujući njegovo dugoročno održivo financiranje. Praćenje i nadzor u kontroli bolesti životinja treba intenzivirati. U izvješću Komisije, kao kratkoročni prioritet navodi se nastavak vakcinacije protiv

bjesnoće i bruceloze. Također, Komisija ohrabruje državu u ojačavanju i unaprijeđenju njenih institucionalnih i administrativnih kapaciteta, uključujući inspeksijske službe i laboratorij.

Program ekonomske reforme potvrdio je da bolesti životinja, posebice one koje su nove za sektor, predstavljaju dodatne rizike ne samo za razvoj sektora nego i za zdravlje ljudi, što zahtijeva hitno postupanje nadležnih organa.

Europski Green Deal³ i Farm to Fork strategija⁴ dokazali su da zdravlje životinja, između ostalog, smanjuje potrebu za lijekovima i može pomoći u održanju bioraznolikosti.

U tom cilju, akcija će podržati provedbu višegodišnjih operativnih programa za kontrolu i iskorjenjivanje bjesnoće i bruceloze. U tom smislu, osigurat će neophodne vakcinacije dok će istovremeno poboljšati kapacitete praćenja učinkovitosti vakcinalne kampanje. Akcija će, stoga, nabaviti vakcine i osigurati dodatne usluge za provedbu kampanje vakcinacije za divlje životinje (lisice) i brucelozu.

2.5. Naučene lekcije i veze s prethodnom pomoći

Kada se radi o mjerama zdravlja životinja, tijekom prethodnih projekata koje su financirali EU i bilateralni donator, veterinarska tijela su primijetila nisku razinu javne svijesti i znanja poljoprivrednika o važnosti redovitog cijepljenja životinja i pravovremenog prijavljivanja bolesti životinja. Nadalje, kašnjenja u provedbi mjera cijepljenja uzorkovanih pandemijom COVID-a 19 i proračunskim ograničenjima, dok je projekt IPA 2018 u fazi nabave, skrenuli su pozornost na potrebu za osiguranjem dugoročnog održivog financiranja mjera kontrole bolesti životinja. Ova akcija je stoga osmišljena za rješavanje gore navedenih izazova.

Akcija je nastavak projekta IPA 2018 "Potpora EU poljoprivredi i ruralnom razvoju i sigurnosti hrane, veterinarskim i fitosanitarnim standardima u Bosni i Hercegovini", i kao takva doprinosi uvođenju sektorskog pristupa. Akcija poboljšava koordinaciju između institucija uključenih u kontrolu bolesti životinja i nastavak je strateške potpore Europske komisije kontroli i iskorjenjivanju bolesti životinja u području zoonoze, pogotovo bjesnoće od 2011. godine i bruceloze od 2014. godine.

3. OPIS AKCIJE

3.1. Planirani rezultati i logika intervencije (opisivanje uzročne veze između utjecaja, ishoda, i rezultata i uključujući pretpostavke)

Ako se vakcinacija protiv bjesnila i bruceloze obavi na vrijeme (**rezultat**), a pretpostavke o opredjeljenosti sudionika da provedu programe budu istinite, tada će kontrola i iskorjenjivanje bolesti životinja u BiH biti podržana (**ishod**). Ako se podrži kontrola i iskorjenjivanje bolesti životinja u Bosni i Hercegovini i pretpostavke o održivom financiranju provedbe mjera politike zdravlja životinja budu istinite, onda će zdravlje životinja i javno zdravlje biti zaštićeni (**utjecaj**).

3.2. Naznačena vrsta aktivnosti

REZULTAT: ZAVRŠENA VAKCINACIJA PROTIV BJESNOĆE I BRUCELOZE

Cilj intervencije je poboljšanje zdravstvenog statusa životinja kroz potporu preventivnih mjera vakcinacije lisica protiv bjesnoće i malih preživača protiv bruceloze.

Aktivnosti u okviru ovog REZULTATA uključuju: Nabavu i distribuciju mamaca za cjepivo protiv bjesnoće kod lisica i nabavu dijagnostičkih kompleta potrebnih za praćenje poslije vakcinacije.

¹ SWD(2019) 222

² SWD(2021) 291 kraj/2

³ COM(2019) 640

⁴ COM(2020) 381

Provedba postvakcionalne dijagnostike će biti financirana kroz državno/regionalno sufinanciranje; nastavak obvezne vakcinacije odraslih necijepljenih malih preživača protiv bruceloze, uključujući i obaveznu identifikaciju cijepljenih životinja. Ovo će također uključivati nabavu dijagnostičkih kompleta potrebnih za postvakcionalnu dijagnostiku. Provedba programa će biti financirana kroz državno/regionalno sufinanciranje.

3.3. Rizici i pretpostavke

Rizici	Razina rizika (V/S/N)	Mjere ublažavanja
Nepovoljni vremenski uvjeti	S	Projektni tim će koristiti vremensku prognozu u skladu s metodologijom vakcinacije i izraditi planove letova, prilagođavajući ih optimalnim uvjetima, osiguravajući sigurnost i druge zahtjeve, koji se istovremeno odnose na to u određenim sezonskim razdobljima za vakcinaciju (u slučaju bjesnoće; nije primjenjivo za brucelozu)
Kasnjenja u planovima distribucije	S	Institucija korisnika da unaprijed osigura sve parametre bitne za planove distribucije (u slučaju bruceloze); u slučaju bjesnoće, distribucija zrakom je definirana standardiziranom metodologijom kojom se propisuju potrebni parametri kojih će se projekt pridržavati, izraditi svoje planove koje će korisnici provjeriti i potvrditi, u skladu sa standardnim tehničkim specifikacijama

Pretpostavke (odražava se u gornjoj matrici logičkog okvira) – grupirane prema rezultatima i ishodima
Rezultat: Završena vakcinacija protiv bjesnoće i bruceloze
Svi sudionici posvećeni provedbi programa i sredstva za sufinanciranje blagovremeno osigurano.
Ishod: Potpora kontroli i iskorjenjivanju bolesti životinja BiH
Održivo financiranje provedbe mjera politike zdravlja životinja.

3.4. Mainstreaming – Uključivanje

3.6. Logički okvir

Rezultati	Lanac rezultata: Glavni očekivani rezultati (maksimalno 10)	Indikatori (barem jedan indikator po očekivanom rezultatu)	Početno stanje (2020.)	Ciljevi (2024.)	Izvori podataka (1 po indikatoru)	Pretpostavke
Učinak	Da se zaštiti javno i zdravlje životinja u Bosni i Hercegovini	Faza pripreme za ostvarivanje službenog statusa bez bolesti koje priznaje OIE	Određena razina pripreme	Umjerena razina pripreme	Izvješća Komisije BiH; Generalna uprava za zdravlje i sigurnost hrane, Državni profili; Izvješća OIE (Svjetska organizacija za zdravlje životinja); Izvješća FAO (Organizacija za hranu i poljoprivredu); Statistička i sektorska izvješća u BiH	Nije primjenjivo
Ishod 1	Potpora kontroli i iskorjenjivanju bolesti životinja u BiH	1.1. Broj registriranih slučajeva izbijanja bjesnoće 1.2. Broj registriranih slučajeva izbijanja bruceloze kod malih preživača	1 52	0 < 3 %	Godišnja izvješća veterinarskih tijela Godišnja izvješća veterinarskih tijela	Održivo financiranje provedbe mjera politike zdravlja životinja
Rezultat 1	Završena vakcinacija protiv bjesnoće i bruceloze	1.1. Broj provedenih kampanja za vakcinaciju protiv bjesnoće 1.2. Broj isporučenih, ispitanih i distribuiranih cjepiva protiv bruceloze	0 453.000	4 < 15 %	Izvješća Veterinarske službe BiH Izvješća Veterinarske službe BiH	Svi sudionici posvećeni provedbi programa

4. ARANŽMANI PROVEDBE

4.1. Sporazum o financiranju

Kako Akcija doprinosi rodnoj ravnopravnosti i osnaživanju žena i djevojaka (u skladu s EU strategijom rodne ravnopravnosti 2020. – 2025.)?

Kanali vidljivosti akcije će se koristiti za podizanje svijesti društva o značaju žena u očuvanju života u ruralnim područjima. Također, naročito će se poticati sudjelovanje žena u projektima upravljačke strukture, poput radnih skupina.

Kako se ova akcija bavi okolišem i klimatskim promjenama?

Ova se akcija ne bavi okolišem i klimatskim promjenama.

Kako se ova akcija bavi pristupom zasnovanom na pravima?

N/P

Kako ova akcija promovira sustavni angažman s civilnim društvom?

N/P

Ostalo (kao što su otpornost i osjetljivost na sukobe, Romi, osobe s poteškoćama i druge ranjive skupine)

S obzirom na to da je intervencija specifična i izravna, nabava cjepiva, akcija kao takva ne odnosi se posebno na pristup zasnovan na pravima, kao ni na angažman s civilnim društvom niti na otpornost i osjetljivost na sukobe, Rome, osobe s poteškoćama i ostale ranjive skupine.

3.5. Uvjeti za provedbu

Državni finansijski doprinosi trebali bi biti osigurani na vrijeme, uključujući adekvatan broj veterinarskog osoblja uključenog u provedbu mjera vakcinacije i praćenja poslije vakcinacije. Državna veterinarska služba je već poduzela korake kako bi osigurala neophodan finansijski doprinos kroz proces srednjoročnog proračunskog planiranja. Međutim, nepoštivanje gore navedenih zahtjeva može dovesti do povrata sredstava u okviru ovog programa i/ili preraspodjele budućih sredstava.

Kako bi se ova akcija provela, predviđeno je da uključuje Sporazum o financiranju s Bosnom i Hercegovinom.

4.2. Modaliteti provedbe

Komisija će osigurati da se poštuju odgovarajuća pravila i procedure EU za osiguravanje financiranja trećih osoba, uključujući postupke revizije, gdje je to potrebno, i usklađenost aktivnosti s restriktivnim mjerama EU¹.

4.2.1. Izravno upravljanje (Nabava)

Nabava, kao što je kupnja cjepiva i provedba vakcinacije protiv bjesnoće i bruceloze (rezultat) će izravno utjecati na potporu kontroli i iskorjenjivanju bolesti životinja u BiH (ishod). Rezultat će biti isporučen putem jednog ugovora o nabavi pod izravnim upravljanjem Delegacije EU u BiH.

Tema	Naznačena vrsta (radovi, zalihe, usluge)	Naznačeno tromjesečje početka procedure
Rezultat: Nabava vakcina i provedba vakcinacije protiv bjesnoće i bruceloze	Ugovori o nabavi	Q4 2022

4.3. Opseg geografske podobnosti za nabavu i grantove

U kontekstu sjedišta za sudjelovanja u postupcima nabave i u pogledu podrijetla kupljenih zaliha, kako je utvrđeno osnovnim aktom i navedeno u relevantnim ugovornim dokumentima, geografska podobnost će se primjenjivati u skladu sa sljedećim odredbama.

Odgovorni službenik Komisije za ovjeravanje može proširiti geografsku podobnost na temelju hitnosti ili nedostupnosti usluga na tržištu dotičnih država ili teritorija ili u drugim propisno potkrijepljenim slučajevima u kojima bi primjena pravila podobnosti znatno otežala ili onemogućila provedbu ove akcije (članak 28(10) NDICI odredbe Globalne Europe).

4.4. Naznačeni proračun

ISHOD/REZULTAT	Doprinosi EU (iznos u EUR)	Naznačeni doprinosi trećih osoba, u EUR
Rezultat 1: Završena vakcinacija protiv bjesnoće i bruceloze, sastoji se od	4 000 000	662 000
Izravnog upravljanja (nabava), usp. odjeljak 4.2.1.	N. P.	N. P.
Nabava – ukupan iznos pod odjeljkom 4.2.1.	4 000 000	662 000
Procjena (usp. odjeljak 5.3.)	Bit će obuhvaćeno drugom odlukom	N. P.
Revizija/Verifikacija rashoda (usp. odjeljak 6)	Bit će obuhvaćeno drugom odlukom	N. P.
Komunikacija i vidljivost (usp. odjeljak 7)	N. P.	N. P.
Nepredviđene situacije	N. P.	N. P.
Ukupno	4 000 000	662 000

4.5. Organizacijska postavka i odgovornosti

Akcija će se provoditi pod izravnim upravljanjem, odabranim da maksimizira učinak akcije u najvećoj mogućoj mjeri. Državni sudionici će tijesno surađivati s Ugovornim tijelom u vezi sa sufinanciranjem i strateškom koordinacijom provedbe komponente akcije. Delegacija EU u Bosni i Hercegovini odgovorna je za nabavu, dok će Državna veterinarska služba u suradnji s entitetskim vlastima imati važnu tehničku ulogu i biti odgovorna za izvršavanje svih zadataka kojih se odnose na vakcinaciju protiv bjesnoće i bruceloze.

¹ www.sanctionsmap.eu Napominjemo da je mapa sankcija IT alat za identifikaciju režima sankcija. Izvor sankcija proizlazi iz pravnih akata objavljenih u Službenom listu (SL). U slučaju neslaganja između objavljenih pravnih akata i ažuriranja na web-stranici, prevladava verzija SL.

5. UČINAK/PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE REZULTATA

5.1. Unutarnje praćenje

Zamišljena je bliska suradnja Ugovornog tijela i ključnih korisničkih institucija nadležnih za zdravlje životinja.

5.2. Uloge i odgovornosti za prikupljanje podataka, analizu i izvještavanje

Akcija će osigurati izvještavanje lanca koordinacije kroz akcijske komponente. Unutarnje praćenje će se provesti

kroz preglede provedbe Delegacije EU, provjere na licu mjesta, sastanke s korisnicima i konzultantskim kompanijama/ugovaračima. Upravljačka struktura će pratiti napredak provedbe Akcije koji se odnosi na matricu logičkog okvira, olakšavati pristup informacijama, osigurati pravovremene i dovoljne doprinose relevantnih institucija kada je to potrebno, davati savjete, itd. Napredak će se mjeriti i pratiti kroz indikatore identificirane u logičkom okviru, a koje su potvrdili ključni korisnici, s ciljem procjene i uspjeha poduzetih mjera i uloženi sredstva. Nadalje, upravljačke strukture će pratiti stupanj postignutih očekivanih rezultata. Također, primjenjivat će se odgovarajući mehanizmi izvještavanja i procjene. Akcija može biti podvrgnuta vanjskom praćenju u skladu s pravilima i postupcima Europske komisije utvrđenim Sporazumom o financiranju.

5.3. Procjena

Imajući u vidu prirodu Akcije, srednjoročna i/ili završna procjena ove akcije i njenih komponenata neće biti provedena.

U slučaju da procjena nije predviđena za neke komponente akcije, tijekom provedbe Komisija može sama ili na inicijativu partnera odlučiti da uradi procjenu iz propisno opravdanih razloga.

Usluge procjene mogu biti ugovorene pod okvirnim ugovorom.

Financiranje procjene će biti obuhvaćeno drugom mjerom koja predstavlja Odluku o financiranju.

6. REVIZIJA

Ne dovodeći u pitanje obveze koje se primjenjuju na ugovore zaključene za provedbu ove akcije, Komisija može, na temelju procjene rizika, ugovoriti neovisne revizije ili zadatke verifikacije rashoda za jedan ili više ugovora ili sporazuma.

Predviđeno je da se revizijske usluge mogu ugovoriti pod okvirnim ugovorom.

7. KOMUNIKACIJA I VIDLJIVOST

Vidljivost financiranja EU i komunikacija o ciljevima i učinku akcije su pravna obveza za sve akcije koje financira EU, kao što je utvrđeno komunikacijskim i zahtjevima vidljivosti EU koji su na snazi.

Primatelji EU fondova će potvrditi podrijetlo EU fondova i osigurati njihovu vidljivost tako što će:

- dati izjavu naglašavajući potporu koji su dobili od EU na svim dokumentima i komunikacijskom materijalu koji se odnosi na korištenje fondova, uključujući službenu web-stranicu i naloge na društvenim mrežama, gdje postoje; i
- promovirati akcije i njihove rezultate tako što se pruži suvisle, djelotvorne i proporcionalno ciljane informacije višestrukoj publici, uključujući medije.

Mjere vidljivosti i komunikacije će po potrebi provesti državne administracije (npr. one koje se tiču reformi vezanih za proračunsku potporu EU), povjerene osobe, izvođači radova i korisnici grantova. Odgovarajuće ugovorne obveze će biti uključene, između ostalog, u sporazume o financiranju, sporazume o raspodjeli i ugovore o nabavi.

Mjere će se zasnivati na posebnom planu komunikacije i vidljivosti, ustanovljenom i provedenom u skladu s komunikacijskim i zahtjevima vidljivosti EU koji su na snazi.

Plan, između ostalog, uključuje komunikacijski narativ i glavne poruke za akciju, prilagođene različitim ciljnim grupama (sudionicima, civilnom društvu, široj javnosti itd.).

Mjere vidljivosti i komunikacije specifične za ovu akciju se podudaraju sa širim komunikacijskim aktivnostima koje će izravno provesti službe Europske komisije i/ili Delegacije EU. Europska komisija i Delegacija EU će u potpunosti biti informirane o planiranju i provedbi određenih aktivnosti vidljivosti i komunikacije, posebno u odnosu na komunikacijski narativ i glavnu poruku.

Podizanje svijesti poljoprivrednika o važnosti vakcinacije kao neophodne prevencije za zdravlje malih preživača će nadopuniti ovu akciju (zalihe) kroz trenutačnu pomoć IPA 2018. Poruke o podizanju svijesti će doprinijeti porastu znanja poljoprivrednika o važnosti redovite vakcinacije životinja i pravovremenog prijavljivanja bolesti životinja. Svi partneri u provedbi i sudionici ove akcije će osigurati vidljivost financijske pomoći EU koja se pruža preko IPA III.

8. ODRŽIVOST

Cilj Akcije je podržati provedbu mjera kontrole zdravlja životinja, pogotovu vakcinaciju protiv bjesnoće i bruceloze. Tijekom priprema ove akcije, osigurana je uključenost glavnih sudionika u cilju jačanja vlasništva i partnerstva među onima koji su uključeni u provedbu Akcije i preuzimanje rezultata Akcije koji će se koristiti za daljnji razvoj i održavanje nakon što Akcija završi. Predviđeno je da će država od 2024. godine samostalno osigurati provedbu mjera kontrole zdravlja životinja, pogotovu vakcinacije protiv bjesnoće i bruceloze.

ANEKS II – OPĆI UVJETI

Sadržaj

PRVI DIO: ODREDBE KOJE SE PRIMJENJUJU NA AKTIVNOSTI ZA KOJE JE KORISNIK IPA III JAVNI NARUČITELJ PREMA IMBC-U

ČLANAK 1. OPĆI PRINCIPI

ČLANAK 1A – NABAVA I DODJELA GRANTOVA

ČLANAK 1B – ISKLJUČENJE I ADMINISTRATIVNE SANKCIJE

ČLANAK 2. – KOMUNIKACIJA I VIDLJIVOST

ČLANAK 3. – EX-ANTE I EX-POST KONTROLE POSTUPAKA ZA GRANTOVE I NABAVE I EX-POST KONTROLE UGOVORA I GRANTOVA KOJE TREBA IZVRŠITI KOMISIJA

ČLANAK 4. – BANKOVNI RAČUNI, RAČUNOVODSTVENI SUSTAVI I PRIZNATI TROŠKOVI

ČLANAK 5. – ODREDBE O ISPLATAMA KOJE KOMISIJA VRŠI KORISNIKU IPA III

ČLANAK 6. – PREKID PLAĆANJA

ČLANAK 7. – POVRAT SREDSTAVA

ČLANAK 7A – FINANCIJSKE KOREKCIJE I ZATVARANJE

DRUGI DIO: ODREDBE KOJE SE PRIMJENJUJU NA PRORAČUNSKU POTPORU

ČLANAK 8. – DIJALOG O POLITICI

ČLANAK 9. – PROVJERA UVJETA I ISPLATA

ČLANAK 10. – TRANSPARENTNOST PRORAČUNSKE POTPORE

ČLANAK 11. – POVRAT PRORAČUNSKE POTPORE

TREĆI DIO: ODREDBE KOJE SE PRIMJENJUJU NA OVAJ UGOVOR O FINANCIRANJU U CJELINI, BEZ OBZIRA NA NAČIN IMPLEMENTACIJE

ČLANAK 12. – RAZDOBLJE IZVRŠENJA, OPERATIVNO RAZDOBLJE IMPLEMENTACIJE I ROK ZA UGOVARANJE

ČLANAK 13. – DOZVOLE I OVLASTI

ČLANAK 14. – ZAHTJEVI ZA IZVJEŠTAVANJE

ČLANAK 15. – PRAVA INTELEKTUALNE SVOJINE

ČLANAK 16. – KONZULTACIJE IZMEĐU KORISNIKA IPA III I KOMISIJE

ČLANAK 17. – IZMJENE I DOPUNE OVOG UGOVORA O FINANCIRANJU

ČLANAK 18. – SUSPENZIJA OVOG UGOVORA O FINANCIRANJU

ČLANAK 19. – RASKID OVOG UGOVORA O FINANCIRANJU

ČLANAK 20. – VAŽEĆI ZAKON, RJEŠAVANJE SPOROVA

ČLANAK 21. – RESTRIKTIVNE MJERE EU

PRVI DIO: ODREDBE KOJE SE PRIMJENJUJU NA AKTIVNOSTI ZA KOJE JE KORISNIK IPA III JAVNI NARUČITELJ PREMA IMBC-U

Članak 1. Opći principi

(1) Svrha Prvog dijela je da se utvrde pravila za provedbu povjerenih zadataka izvršenja proračuna kako je opisano u Aneksu I i da se definiraju prava i obveze korisnika IPA III, odnosno Komisije u izvršavanju ovih zadataka.

Prvi dio će se primjenjivati na zadatke provedbe proračuna povjerene korisniku IPA III samo u vezi s doprinosom Unije ili u kombinaciji sa sredstvima korisnika IPA III ili sredstvima treće strane, u slučaju da se ta sredstva implementiraju u zajedničkom sufinanciranju.

(2) Korisnik IPA III ostaje odgovoran za ispunjavanje obveza utvrđenih ovim ugovorom o financiranju i Financijskim okvirnim sporazumom o partnerstvu (FFPA). U skladu s člankom 6., člankom 18., člankom 19. i člankom 21., Komisija zadržava pravo da prekine plaćanja, te da suspendira i/ili raskine ovaj ugovor o financiranju.

(3) Korisnik IPA III će poštovati minimalnu stopu svog doprinosa navedenu u Aneksu I. U slučaju doprinosa i korisnika IPA III i Unije, doprinosi korisnika IPA III će biti stavljen na raspolaganje u isto vrijeme kada i odgovarajući doprinos Unije.

(4) U svrhu primjene članka 25. FFPA o zaštiti podataka, osobni podatci:

- se obrađuju zakonito, pošteno i na transparentan način u odnosu na vlasnika podataka;
- se prikupljaju za određene, eksplicitne i legitimne svrhe i ne obrađuju se dalje na način koji nije u skladu s tim svrhama;
- su adekvatni, relevantni i ograničeni na ono što je neophodno u odnosu na svrhe za koje se obrađuju;
- su točni i, po potrebi, ažurirani;
- se obrađuju na način koji osigurava odgovarajuću sigurnost osobnih podataka; i
- čuvaju se u obliku koji omogućuje identifikaciju vlasnika podataka najduže što je potrebno za svrhe za koje se osobni podatci obrađuju.

Osobni podatci koji se nalaze u dokumentima koje će čuvati korisnik IPA III u skladu sa stavkom (2) članka 1a moraju se obrisati po isteku rokova iz tog stavka.

Članak 1a – Nabava i dodjela grantova

(1) Ne dovodeći u pitanje članak 18., stavak (5) FFPA, poslove iz stavka 1., članka 1. korisnik IPA III obavlja u skladu s procedurama i standardnim dokumentima koje utvrđuje i objavljuje Komisija za dodjelu ugovora o nabavama i grantovima u vanjskim akcijama, posebno, Praktični vodič kroz procedure sklapanja ugovora u okviru vanjskih akcija Europske unije (PRAG), koji je na snazi u vrijeme pokretanja predmetnog postupka, kao i u skladu s potrebnim standardima vidljivosti i komunikacije iz članka 2., stavak (2).

Korisnik IPA III će sprovesti procedure nabave i dodjele grantova, zaključiti rezultirajuće ugovore i osigurati da sva

relevantna dokumentacija za revizijski trag bude na jeziku ovog ugovora o financiranju.

(2) Ne dovodeći u pitanje članak 49. FFPA, korisnik IPA III će čuvati svu relevantnu financijsku i ugovornu prateću dokumentaciju od dana stupanja na snagu ovog ugovora o financiranju, odnosno od ranijeg datuma u slučaju da je postupak nabave, poziv za podnošenje prijedloga ili postupak izravne dodjele grantova pokrenut prije stupanja na snagu ovog ugovora o financiranju, pet godina od dana zatvaranja programa. Korisnik IPA III će posebno čuvati sljedeće:

(a) Postupci nabave:

- i) Obavijest o prognozi s dokazom o objavi saopćenja o nabavi i svim ispravkama;
- ii) Imenovanje komisije za uži izbor;
- iii) Izvješće o užem izboru (uključujući anekse) i prijave;
- iv) Dokaz o objavljivanju saopćenja o užem izboru;
- v) Pisma kandidatima koji nisu ušli u uži izbor;
- vi) Poziv na tender ili ekvivalent;
- vii) Tenderska dokumentacija, uključujući anekse, pojašnjenja, zapisnike sa sastanaka, dokaz o objavljivanju;
- viii) Imenovanje komisije za ocjenjivanje ponuda;
- ix) Izvješće o otvaranju ponuda, uključujući anekse;
- x) Izvješće o ocjenjivanju/pregovaranju, uključujući anekse i primljene ponude¹;
- xi) Pismo obavijesti;
- xii) Popratno pismo za podnošenje ugovora;
- xiii) Pisma neuspješnim kandidatima;
- xiv) Saopćenje o dodjeli/otkazivanju, uključujući dokaz o objavljivanju;
- xv) Potpisani ugovori, izmjene i dopune, ispravci, izvješća o implementaciji i relevantna prepiska.

(b) Pozivi za podnošenje prijedloga i izavna dodjela grantova:

- i) Imenovanje komisije za ocjenjivanje ponuda;
- ii) Otvaranje i administrativna izvješća uključujući anekse i primljene prijave;²
- iii) Pisma uspješnim i neuspješnim kandidatima nakon evaluacije sažetka projekta;
- iv) Izvješće o evaluaciji sažetka projekta;
- v) Izvješće o procjeni pune prijave ili izvješće o pregovorima s relevantnim aneksima;
- vi) Provjera podobnosti i prateći dokumenti;
- vii) Pisma uspješnim i neuspješnim kandidatima s odobrenom rezervnom listom nakon potpune evaluacije prijave;
- viii) Popratno pismo za podnošenje ugovora o grantu;
- ix) Obavijest o dodjeli/otkazivanju s dokazom o objavljivanju;
- x) Potpisani ugovori, izmjene i dopune, dodatci i relevantna prepiska.

Osim toga, financijska i ugovorna dokumentacija iz stavaka 2(a) i 2(b) bit će dopunjena svim relevantnim pratećim dokumentima kako se zahtijeva postupcima navedenim u stavku (1), kao i svom relevantnom dokumentacijom koja se odnosi na plaćanja, povrate i operativne troškove, na primjer izvješća o projektu i provjeri na licu mjesta, prijem zaliha i radova, garancije, izvješća nadzornih inženjera.

(3) Operacije koje sufinancira Unija u okviru Programa mogu financirati i međunarodne organizacije, države članice, treće zemlje ili regionalne organizacije.

Članak 1b – Isključenje i administrativne sankcije

(1) Prilikom primjene postupaka i standardnih dokumenata koje je utvrdila i objavila Komisija za dodjelu ugovora o nabavi i grantu, korisnik IPA III će u skladu s tim osigurati da nijedan ugovor o nabavi ili grantu koji financira EU ne bude dodijeljen gospodarskom subjektu ili podnositelju zahtjeva za dodjelu granta ako se sam taj gospodarski subjekt ili aplikant za grant, ili osoba koja ima ovlasti za zastupanje, odlučivanje ili kontrolu nad njim, nalazi u jednoj od isključenih situacija predviđenih relevantnim procedurama i standardnim dokumentima Komisije.

(2) Korisnik IPA III dužan je odmah obavijestiti Komisiju kada se kandidat, ponuđač ili podnositelj nalazi u isključenoj situaciji iz stavka (1) ili je počinio nepravilnosti i prijevare definirane člankom 51., stavak (5) FFPA, ili je pokazao značajne nedostatke u ispunjavanju glavne obveze u provedbi pravne obveze koja se financira iz proračuna Unije.

(3) Korisnik IPA III će prilikom dodjele ugovora o nabavi i grantu uzeti u obzir informacije sadržane u Komisijinom sustavu za rano otkrivanje i isključenje (EDES). Pristup informacijama može se osigurati preko točke/točki za vezu ili putem konzultacija na sljedeće načine: (Europska komisija, Generalni direktorat za proračun, računovodstveni službenik Komisije, MO15, B-1049 Brisel, Belgija, i putem e-pošte na adresu BUDG-C01-EXCL-DB@ec.europa.eu s kopijom na adresu Komisije navedenu u članku 3. Posebnih uvjeta). Svaki ugovor ili grant zaključen s izvođačem ili korisnikom granta koji je u isključenoj situaciji u vrijeme zaključenja ugovora bit će isključen iz financiranja koje pruža Unija i može se primijeniti mehanizam financijskih korekcija u skladu s člankom 7a.

(4) Kada korisnik IPA III postane svjestan situacije isključenja iz stavka (1) u provedbi zadataka opisanih u Aneksu I, korisnik IPA III će, pod uvjetima svog nacionalnog zakonodavstva, izreći gospodarskom subjektu ili aplikantu za grant, odbijanje danog postupka i isključenje iz njegovih budućih postupaka nabave ili dodjele granta. Korisnik IPA III također može izreći novčanu kaznu proporcionalnu vrijednosti dotičnog ugovora. Odbijanje, isključenje i/ili novčane kazne izriču se po akuzatornom postupku kojim se osigurava pravo na obranu dotične osobe. Korisnik IPA III obavještava Komisiju u skladu sa stavkom (2) ovog članka.

Članak 2. – Komunikacija i vidljivost

(1) U skladu s člankom 24. FFPA, korisnik IPA III će poduzeti potrebne mjere kako bi osigurao vidljivost sredstava EU za aktivnosti koje su mu povjerene, te pripremiti koherentan plan aktivnosti komunikacije i vidljivosti, koji treba dostaviti Komisiji radi dogovora u roku od 2 mjeseca nakon stupanja na snagu ovog ugovora o financiranju.

(2) Ove aktivnosti komunikacije i vidljivosti moraju biti u skladu s Priručnikom za komunikacije i vidljivost za vanjske akcije EU koji je utvrdila i objavila Komisija i koji je bio na snazi u vrijeme aktivnosti.

Članak 3. – Ex-ante i ex-post kontrole postupaka za grantove i nabave i ex-post kontrole ugovora i grantova koje treba izvršiti Komisija

(1) Komisija može vršiti ex-ante kontrole postupaka dodjele za nabave i grantove za sljedeće faze:

- (a) odobrenje obavijesti o ugovoru za nabavu i svih relevantnih ispravaka;
- (b) odobravanje tenderske dokumentacije i smjernica za podnositelje zahtjeva za dodjelu grantova;
- (c) odobrenje sastava Komisija za ocjenjivanje ponuda;

¹ Eliminacija neuspješnih ponuda pet godina nakon završetka postupka nabave.

² Eliminacija neuspješnih prijava tri godine nakon završetka procedure dodjele grantova.

(d) odobravanje izvješća o ocjenjivanju, i odluka o odbijanju i dodjeli¹;

(e) odobravanje ugovorne dokumentacije i dodataka ugovora.

(2) U pogledu ex-ante kontrola, Komisija odlučuje:

(a) da izvrši ex-ante kontrole svih datoteka; ili

(b) da izvrši ex-ante kontrole po odabiru takvih datoteka; ili

(c) da potpuno odbaci ex-ante kontrole.

(3) Ako Komisija odluči izvršiti ex-ante kontrole u skladu sa stavkom 2(a) ili (b), obavještava korisnika IPA III o datotekama odabranim za ex-ante kontrole. Korisnik IPA III će dostaviti svu potrebnu dokumentaciju i informacije Komisiji nakon što je obaviješten da je datoteka odabrana za ex-ante kontrolu, najkasnije u trenutku podnošenja obavijesti o ugovoru ili smjernica za podnositelje zahtjeva na objavljivanje.

(4) Komisija može odlučiti da izvrši ex-post kontrole postupaka dodjele koji nisu bili podvrgnuti ex ante kontroli (u roku od 6 mjeseci od potpisivanja ugovora).

(5) Komisija može odlučiti da izvrši ex-post kontrole, uključujući revizije i kontrole na licu mjesta, u bilo koje vrijeme za bilo koje ugovore ili grantove koje dodijeli korisnik IPA III koji proizlaze iz ovog ugovora o financiranju. Korisnik IPA III će staviti na raspolaganje svu potrebnu dokumentaciju i informacije Komisiji nakon što je obaviješten da je datoteka odabrana za ex-post kontrolu. Komisija može ovlastiti osobu ili subjekt da u njeno ime vrši ex-post kontrole.

Članak 4. – Bankovni računi, računovodstveni sustavi i priznati troškovi

(1) Nakon stupanja na snagu ovog ugovora o financiranju, Računovodstveno tijelo i Posredničko tijelo za financijsko upravljanje (IBFM) korisnika IPA III, odnosno Javni naručitelj za Program, otvorit će najmanje jedan bankovni račun denominiran u eurima. Ukupni bankovni saldo za Program će biti zbroj stanja na svim bankovnim računima Programa koje vodi Računovodstveno tijelo i svi IBFM-ovi koji sudjeluju u IPA III korisniku. Izvještavanje o svim bankovnim računima povezanim sa svakim programom bit će evidentirano putem IPA-APP².

(2) Korisnik IPA III priprema i dostavlja Komisiji planove predviđanja isplata za vrijeme trajanja razdoblja implementacije Programa prema obrascu iz točke (d) Aneksa III. Ova predviđanja se ažuriraju i dostavljaju uz svaki zahtjev za sredstva iz članka 5., stavak (1) i članka 5., stavak (3), s godišnjim financijskim izvješćem iz članka 14., stavak (2) i s prognozom vjerojatnih zahtjeva za plaćanje iz članka 33., stavak (3) FFPA. Planovi predviđanja isplata će se zasnivati na stvarnim potrebama i bit će potkrijepljeni dokumentiranom detaljnom analizom (uključujući planirano ugovaranje i raspored plaćanja po ugovoru) koja će biti dostupna Komisiji na zahtjev.

(3) Početni plan predviđanja isplata sadrži zbrojne godišnje prognoze isplata za cijelo razdoblje implementacije i mjesečne prognoze isplata za prvih dvanaest mjeseci Programa. Naknadni planovi će sadržavati zbrojne godišnje prognoze isplata za stanje razdoblja implementacije Programa i mjesečne prognoze isplate za narednih četrnaest mjeseci.

(4) Korisnik IPA III dužan je uspostaviti i voditi računovodstveni sustav u skladu s klauzulom 4(3)(a) Aneksa A

FFPA koji će sadržavati barem informacije za ugovore kojima se upravlja u okviru Programa navedene u Aneksu IV.

(5) U skladu s člankom 57., stavak (2) FFPA, troškovi priznati u računovodstvenom sustavu koji se vodi prema odjeljku 4 ovog članka moraju biti ostvareni, prihvaćeni i plaćeni, te odgovarati stvarnim troškovima dokazanim pratećim dokumentima i koristit će se kada bude prikladno za razduženje prethodno financiranja koje plaća korisnik IPA III prema lokalnim ugovorima.

Članak 5. – Odredbe o isplatama koje Komisija vrši korisniku IPA III

(1) Svaki zahtjev za prethodno financiranje će sadržavati izjavu o izdatcima za Program, uključujući ugovorene iznose, isplaćene i priznate troškove.

(2) Prva uplata prethodno financiranja odnosi se na 100 % predviđenih isplata za prvu godinu plana predviđanja isplata u skladu s člankom 4., stavak (2). Ovaj zahtjev za prethodno financiranje će biti podržan ovlaštenim potpisnicima za sve bankovne račune Programa, ako je primjenjivo.

(3) Korisnik IPA III će podnijeti naknadne zahtjeve za uplate prethodno financiranja kada ukupni bankovni saldo za Program padne ispod predviđenih isplata za narednih pet mjeseci Programa.

(4) Svaki zahtjev za dodatno prethodno financiranje uključuje:

a) Bankovna stanja za Program na krajnji datum zahtjeva;

b) Ažurirani potpisnici za sve bankovne račune Programa, ako je primjenjivo;

c) Predviđanje isplate za Program za narednih četrnaest mjeseci na krajnji datum zahtjeva kao što je navedeno u članku 4., stavak (2);

d) Izvještavanje u IPA-APP.

(5) Korisnik IPA III može za svako naredno prethodno financiranje tražiti iznos ukupnih predviđenih isplata za četrnaest mjeseci nakon krajnjeg datuma zahtjeva, umanjeno za stanja iz stavka 4(a) na krajnji datum zahtjeva za sredstva, uvećano za bilo koji iznos financiranja od strane korisnika IPA III prema stavku 6, a koji još nije nadoknađen.

Komisija zadržava pravo da umanji svaku narednu isplatu prethodno financiranja ako ukupne bankovne bilance korisnika IPA III prema ovom programu premašuju predviđenu isplatu za sljedećih četrnaest mjeseci.

(6) U slučaju umanjenja plaćanja prema stavku 5., korisnik IPA III dužan je financirati Program iz vlastitih sredstava do iznosa umanjenja. Korisnik IPA III tada može zatražiti nadoknadu tog financiranja kao dio sljedećeg zahtjeva za sredstva kako je navedeno u stavku 5.

(7) U skladu s člankom 33., stavak (1) FFPA, Komisija zadržava pravo da izvrši djelomična plaćanja u granicama raspoloživih sredstava. Kada sredstva ponovo postanu dostupna, Komisija će odmah izvršiti isplatu preostalog iznosa.

(8) Komisija ima pravo na povrat prekomjernih sredstava u banci koja su ostala neiskorištena više od dvanaest mjeseci. Prije korištenja ovog prava, Komisija će pozvati korisnika IPA III da navede razloge za kašnjenje u isplati sredstava i da dokaže stalnu potrebu za njima u naredna dva mjeseca.

(9) Kamata na bankovne račune koji se koriste za ovaj program ne pripada Komisiji.

(10) Sukladno članku 33., stavak (4) FFPA, kada Komisija prekine rok za zahtjev za plaćanje duže od dva mjeseca, korisnik IPA III može zatražiti odluku Komisije o tome hoće li se prekid nastaviti.

(11) Ovjerenom završno izvješće o izdatcima iz članka 36., stavak (1), točka (a) FFPA dostavlja NAO najkasnije 16 mjeseci nakon završetka operativnog razdoblja implementacije.

¹ Za ugovore o uslugama ovi koraci uključuju ex-ante kontrole u vezi s odobravanjem užeg izbora.

² IPA-APP je namjenska IT aplikacija koju je razvio DG NEAR kako bi zamijenio iPerseus koji je bio alat koji se koristio za praćenje implementacije prethodnih fondova pod neizravnim upravljanjem zemalja korisnica (IMBC).

Članak 6. – Prekid plaćanja

(1) Ne dovodeći u pitanje prekid ili raskid ovog ugovora o financiranju prema člancima 18. odnosno 19., te ne dovodeći u pitanje članke 38. i 39. FFPA, Komisija može djelomično ili u potpunosti prekinuti plaćanja ako je:

(a) Komisija utvrdila ili ima ozbiljne razloge da sumnja da je korisnik IPA III počinio značajne pogreške, nepravilnosti ili prijevare dovodeći u pitanje zakonitost ili pravilnost osnovnih transakcija u provedbi Programa, ili nije ispunio svoje obveze prema ovom ugovoru o financiranju, uključujući obveze u vezi s implementacijom Plana vidljivosti i komunikacije;

(b) Komisija utvrdila, ili ima ozbiljne razloge za sumnju, da je korisnik IPA III počinio sustavne ili ponavljajuće pogreške, nepravilnosti, prijevare ili kršenje obveze prema ovom ili drugim ugovorima o financiranju, pod uvjetom da te pogreške, nepravilnosti, prijevare ili kršenje obveze imaju materijalni utjecaj na implementaciju ovog ugovora o financiranju ili dovode u pitanje pouzdanost sustava interne kontrole korisnika IPA III ili zakonitost i pravilnost osnovnih troškova.

Članak 7. – Povrat sredstava

(1) Pored slučajeva iz članka 40. FFPA, Komisija može povratiti sredstva od korisnika IPA III kako je predviđeno Financijskom uredbom, posebice u slučaju:

(a) propusta da se osigura postizanje ishoda i korištenje rezultata u predviđenu svrhu kako je navedeno u Aneksu I;

(b) neprihvatljivih rashoda;

(c) nepoštivanja stope sufinanciranja, kako je navedeno u Aneksu I;

(d) troškovi nastali kao rezultat pogrešaka, nepravilnosti, prijevare ili kršenja obveza u implementaciji Programa, posebice u postupcima nabave i dodjele grantova;

(e) slabost ili nedostatak u sustavu upravljanja i kontrole korisnika IPA III koji dovodi do primjene financijske korekcije.

(2) U skladu s nacionalnim pravom, NAO će naplatiti doprinos Unije plaćen korisniku IPA III od primatelja koji su bili u bilo kojoj situaciji definiranoj u stavku 1., točka (b) ili (d) ovog članka ili iz članka 40. FFPA. Činjenica da NAO ne uspije povratiti sva ili dio sredstava ne sprječava Komisiju da povрати sredstva od korisnika IPA III.

(3) Neopravdano plaćeni ili vraćeni iznosi od strane korisnika IPA III, iznosi financijskih garancija, garancija za učinak i prefinanciranje danih na temelju postupaka nabave i dodjele grantova, iznosi novčanih kazni koje je korisnik IPA III izrekao kandidatima, ponuđačima, aplikantima, izvođačima ili korisnicima grantova, korisniku IPA III će se ili ponovo koristiti za Program ili će se vratiti Komisiji.

Članak 7a – Financijske korekcije i zatvaranje

U skladu s člancima 42., 43. i 47. FFPA, Komisija će osigurati dopunske smjernice o postupku ispitivanja i prihvaćanja računa, uključujući financijske ispravke i zatvaranje.

Drugi dio: Odredbe koje se primjenjuju na proračunsku potporu

Članak 8. – Dijalog o politici

Korisnik IPA III i Komisija se obavezuju da će voditi redovit konstruktivan dijalog na odgovarajućoj razini o implementaciji ovog ugovora o financiranju.

Članak 9. – Provjera uvjeta i isplata

(1) Komisija provjerava uvjete za isplatu tranši komponente proračunske potpore, kako je navedeno u relevantnom Dodatku Aneksa I.

(2) Ako Komisija zaključi da uvjeti za plaćanje nisu ispunjeni, o tome će bez nepotrebnog odgađanja obavijestiti korisnika IPA III.

(3) Zahtjevi za isplatu koje podnese korisnik IPA III kvalificirani su za financiranje EU pod uvjetom da su u skladu s odredbama navedenim u Aneksu I i relevantnom Dodatku i da su podneseni u fazi operativne implementacije.

(4) Korisnik IPA III će primjenjivati svoje nacionalne devizne propise na nediskriminatoran način na sve isplate komponente proračunske potpore.

Članak 10. – Transparentnost proračunske potpore

Korisnik IPA III ovim je suglasan da Komisija objavi ovaj ugovor o financiranju i svaku njegovu izmjenu, uključujući elektroničkim putem, kao i osnovne informacije o proračunskoj potpori koje Komisija smatra odgovarajućim. Sadržaj takve objave bit će u skladu sa zakonima EU koji se primjenjuju na zaštitu osobnih podataka.

Članak 11. – Povrat proračunske potpore

Komisija može povratiti sve ili dio isplata proračunske potpore, uz dužno poštovanje načela proporcionalnosti, ako Komisija utvrdi da je isplata narušena ozbiljnom nepravilnošću koja se može pripisati korisniku IPA III, posebice ako je korisnik IPA III dao nepouzdanu ili netočnu informaciju, ili ako je u pitanju korupcija ili prijevara.

Treći dio: Odredbe koje se primjenjuju na ovaj ugovor o financiranju u cjelini, bez obzira na način implementacije

Članak 12. – Razdoblje izvršenja, operativno razdoblje implementacije i rok za ugovaranje

(1) Razdoblje izvršenja Ugovora o financiranju je razdoblje tijekom kojeg se Ugovor o financiranju implementira, i obuhvaća razdoblje operativne implementacije, kao i fazu zatvaranja. Trajanje razdoblja izvršenja propisano je člankom 2., stavak (1) Posebnih uvjeta, a počinje teći zaključenjem ovog ugovora o financiranju i završava se krajnjim datumom za sprovođenje Ugovora o financiranju.

(2) Razdoblje operativne implementacije je razdoblje u kojem se završavaju sve operativne aktivnosti obuhvaćene ugovorima o nabavi, ugovorima o grantu i ugovorima o doprinosima. Trajanje ovog razdoblja propisano je člankom 2., stavak (2) Posebnih uvjeta, a počinje teći zaključenjem ovog ugovora o financiranju.

(3) Javni naručitelj će poštivati razdoblje operativne implementacije prilikom zaključivanja i implementacije ugovora o nabavi, ugovora o grantu i sporazuma o doprinosima u okviru ovog ugovora o financiranju.

(4) Ne dovodeći u pitanje članak 29., stavak (2) FFPA, troškovi vezani za aktivnosti su EU prihvatljivi za financiranje samo ako su nastali tijekom operativnog razdoblja implementacije. Troškovi nastali prije stupanja na snagu ovog ugovora o financiranju neće EU biti prihvatljivi za financiranje osim ako nije drugačije navedeno u članku 7. Posebnih uvjeta.

(5) U skladu s člankom 29., stavak (3), točka (b) FFPA, i ne dovodeći u pitanje njegov članak 28. i članak 7. Posebnih uvjeta, sljedeći rashodi koje je napravio korisnik IPA III neće biti prihvatljivi za financiranje u okviru ovog ugovora o financiranju:

- a) bankovni troškovi, troškovi garancija i slični troškovi;
- b) novčane kazne i financijski penali;
- c) troškovi parničnog postupka;
- d) gubitci od tečajnih razlika;
- e) dugovi i naknade za servisiranje duga (kamate);
- f) rezerviranja za gubitke, dugove ili potencijalne buduće obveze;
- g) krediti trećim osobama, osim ako je drugačije određeno posebnim uvjetima;
- h) negativne kamate koje zaračunavaju banke ili druge financijske institucije.

(6) Ugovori o nabavi, ugovori o grantu i sporazumi o doprinosima zaključuju se najkasnije u roku od tri godine od zaključenja Ugovora o financiranju, osim:

(a) izmjena i dopuna već sklopljenih zakonskih obveza koje ne rezultiraju povećanjem doprinosa EU;

(b) pravnih obveza koje treba zaključiti nakon prijevremenog raskida postojećeg ugovora o nabavi;

(c) pravne obveze koje se odnose na reviziju i evaluaciju, koje se mogu potpisati nakon razdoblja operativne implementacije;

(d) promjene subjekta za implementaciju.

(7) Ugovor o nabavi, ugovor o grantu ili sporazum o doprinosima koji nije doveo do plaćanja u roku od dvije godine od potpisivanja automatski se raskida i njegovo financiranje se ukida, osim u slučaju spora pred sudskim ili arbitražnim tijelima.

Članak 13. – Dozvole i ovlasti

Ne dovodeći u pitanje članak 27. FFPA, nadležni organi korisnika IPA III će pravovremeno osigurati svaku vrstu dozvole i/ili odobrenja potrebnih za implementaciju Programa, u skladu s nacionalnim zakonom.

Članak 14. – Zahtjevi za izvještavanje

(1) Za potrebe općih zahtjeva za izvještavanje Komisiji iz članka 59. FFPA o godišnjem izvješću o implementaciji pomoći iz programa IPA III, NIPAC će koristiti obrazac koji je osigurala Komisija.

(2) U svrhu članka 60. FFPA, NIPAC će dostaviti Komisiji konačno izvješće o realizaciji aktivnosti koje provodi pod neizravnim upravljanjem IPA III korisnik ovog programa najkasnije šesnaest mjeseci nakon završetka operativnog razdoblja implementacije. NIPAC će koristiti obrazac koji je osigurala Komisija.

(3) U svrhu članka 61., stavak (1) FFPA, NAO će do 15. siječnja naredne financijske godine u elektroničkom formatu dostaviti kopiju podataka koji se čuvaju u računovodstvenom sustavu uspostavljenom prema članku 4., stavak (4). To treba biti potkrijepljeno potpisanim nerevidiranim sažetim financijskim izvješćem u skladu s točkom (c) Aneksa III.

(4) Za potrebe specifičnih zahtjeva za izvještavanje pod neizravnim upravljanjem utvrđenim u članku 61., stavak (2), točka (a) i članku 61., stavak (3) FFPA, NAO korisnika IPA III će koristiti obrasce predviđene u točkama (a) i (b) Aneksa III.

Članak 15. – Prava intelektualne svojine

(1) Ugovori koji se financiraju u okviru ovog ugovora o financiranju osiguravaju da korisnik IPA III stekne sva potrebna prava intelektualne svojine u vezi s informatičkom tehnologijom, studijama, crtežima, planovima, publicitetom i bilo kojim drugim materijalom napravljenim u svrhe planiranja, implementacije, praćenja i evaluacije.

(2) Korisnik IPA III garantira da će Komisija, ili bilo koje tijelo ili osoba koju Komisija ovlasti, imati pristup i pravo korištenja takvog materijala. Komisija će takav materijal koristiti samo za svoje potrebe.

Članak 16. – Konzultacije između korisnika IPA III i Komisije

(1) Korisnik IPA III i Komisija će se međusobno konzultirati prije daljnjeg pokretanja bilo kakvog spora u vezi s implementacijom ili tumačenjem ovog ugovora o financiranju u skladu s člankom 20.

(2) Kada Komisija postane svjesna problema u provedbi postupaka u vezi s implementacijom ovog ugovora o financiranju, uspostaviti će sve potrebne kontakte s korisnikom IPA III kako bi se situacija popravila i poduzele sve potrebne mjere.

(3) Konzultacije mogu dovesti do izmjene, suspenzije ili raskida ovog ugovora o financiranju.

(4) Komisija će redovito obavještavati korisnika IPA III o realizaciji aktivnosti opisanih u Aneksu I, koje ne potpadaju pod prvi dio ovih općih uvjeta.

Članak 17. – Izmjene i dopune ovog ugovora o financiranju

(1) Svaka izmjena i dopuna ovog ugovora o financiranju bit će učinjena u pisanoj formi, uključujući razmjenu pisama.

(2) Ako korisnik IPA III zatraži izmjenu i dopunu, zahtjev se podnosi Komisiji najmanje tri mjeseca prije stupanja na snagu izmjene i dopune, osim u opravdanim slučajevima.

(3) Komisija može izmijeniti i dopuniti dokumente u Aneksima III i IV bez potrebe za izmjenom i dopunom ovog ugovora o financiranju. Korisnici IPA III će biti pismeno obaviješteni o svakoj takvoj izmjeni i dopuni i njihovom stupanju na snagu.

Članak 18. – Suspenzija ovog ugovora o financiranju

(1) Ugovor o financiranju može biti suspendiran u sljedećim slučajevima:

(a) Komisija može suspendirati provedbu ovog ugovora o financiranju ako korisnik IPA III prekrši obvezu iz ovog ugovora o financiranju;

(b) Komisija može suspendirati provedbu ovog ugovora o financiranju ako korisnik IPA III prekrši bilo koju obvezu utvrđenu procedurama i standardnim dokumentima iz članka 18., stavak (2) FFPA;

(c) Komisija može suspendirati provedbu ovog ugovora o financiranju ako korisnik IPA III ne ispunjava uvjete za povjeravanje zadataka izvršenja proračuna;

(d) Komisija može suspendirati provedbu ovog ugovora o financiranju ako korisnik IPA III odluči suspendirati ili prekinuti proces pristupanja EU;

(e) Komisija može suspendirati ovaj ugovor o financiranju ako korisnik IPA III prekrši obvezu koja se odnosi na poštivanje ljudskih prava, demokratskih principa i vladavine prava i u ozbiljnim slučajevima korupcije ili ako je korisnik IPA III kriv za tešku povredu profesionalnog ponašanja dokazanu na bilo koji opravdan način. Tešku povredu profesionalnog ponašanja treba shvatiti kao nešto od sljedećeg:

- kršenje važećih zakona ili propisa ili etičkih standarda profesije kojoj neka osoba ili subjekt pripada, ili

- svako nezakonito ponašanje osobe ili subjekta koje utječe na njegov profesionalni kredibilitet kada takvo ponašanje označava pogrešnu namjeru ili grubi nemar.

(f) Ovaj ugovor o financiranju može biti suspendiran u slučajevima više sile, kako je definirano u nastavku. "Višom silom" se smatra svaka nepredvidiva i izuzetna situacija ili događaj izvan kontrole Strana, koja sprječava bilo koju od njih da ispuni bilo koju od svojih obveza, a ne može se pripisati pogrešci ili nemaru s njihove strane (ili njihovih izvođača, agenata ili zaposlenika) i pokazuje se nepremostivom usprkos dužnoj pažnji. Nedostaci opreme ili materijala ili kašnjenja u njihovom stavljanju na raspolaganje, radni sporovi, prosvjedi ili financijske poteškoće ne mogu se smatrati višom silom. Neće se smatrati da je Strana prekršila svoje obveze ako je u slučaju više sile spriječena da ih ispuni, o čemu je druga Strana uredno obaviještena. Strana koja je suočena s višom silom dužna je bez odlaganja obavijestiti drugu Stranu, navodeći prirodu, vjerojatno trajanje i predvidive posljedice problema, te poduzeti sve mjere za smanjenje moguće štete. Ako viša sila utječe samo na dio Programa, suspenzija Ugovora o financiranju može biti djelomična. Nijedna od Strana se neće smatrati odgovornom za kršenje svojih obveza iz ovog ugovora o financiranju ako ih je višom silom spriječena ispuniti, pod uvjetom da poduzme mjere za smanjenje eventualne štete.

(2) Komisija može suspendirati ovaj ugovor o financiranju bez prethodne najave.

(3) Komisija može poduzeti bilo koju odgovarajuću mjeru predostrožnosti prije suspenzije.

(4) Kada se obavijesti o obustavi, naznačuju se posljedice za ugovore o nabavama, ugovore o grantu i ugovore o doprinosima koji su u tijeku ili će se potpisati.

(5) Suspenzija ovog ugovora o financiranju ne dovodi u pitanje prekid plaćanja i raskid ovog ugovora o financiranju od strane Komisije u skladu s člankom 6. i člankom 19.

(6) Strane će nastaviti s primjenom Ugovora o financiranju kada to uvjeti dozvole, uz prethodno pismeno odobrenje Komisije. Time se ne dovode u pitanje bilo kakve izmjene i dopune ovog ugovora o financiranju koje bi mogle biti neophodne za prilagodbu Programa novim uvjetima implementacije, uključujući, ako je moguće, produženje operativnog razdoblja implementacije i izvršenja, ili raskid ovog Ugovora o financiranju u skladu s člankom 19.

Članak 19. – Raskid ovog ugovora o financiranju

(1) Ako pitanja koja su dovela do suspenzije ovog ugovora o financiranju nisu riješena u roku od najviše 180 dana, bilo koja Strana može raskinuti Ugovor o financiranju uz obavijest dostavljenu 30 dana unaprijed.

(2) U obavijesti o raskidu navode se posljedice za tekuće ugovore o nabavi, ugovore o grantu, sporazume o doprinosima, te ugovore ili grantove, kao i sporazume o doprinosima koji trebaju biti potpisani.

(3) Raskid ovog ugovora o financiranju ne isključuje mogućnost Komisije da izvrši financijske korekcije u skladu s člancima 43. i 44. FFPA.

Članak 20. – Važeći zakon, rješavanje sporova

(1) Ovaj ugovor je reguliran pravom EU.

(2) Ako se spor u vezi s tumačenjem, primjenom ili valjanošću Ugovora ne može riješiti sporazumno, riješit će se arbitražom u skladu s Pravilima za arbitražu PCA iz 2012. godine, uz sljedeće:

(a) Sastav Vijeća

Za zahtjeve od 500.000 eura ili više: Vijeće se sastoji od tri arbitra. Svaka Strana će imenovati jednog arbitra u roku od 40 kalendarskih dana nakon slanja obavijesti o arbitraži. Dva arbitra koje su Strane imenovale imenovat će trećeg arbitra da djeluje kao predsjedatelj arbitra.

Za zahtjeve ispod 500 000 eura: Vijeće se sastoji od jednog arbitra, osim ako se Strane drugačije dogovore.

Ako se Vijeće ne sastavi u roku od 80 kalendarskih dana nakon slanja obavijesti o arbitraži, bilo koja Strana može zatražiti od Tajništva PCA ili drugog međusobno prihvatljivog neutralnog tijela da imenuje potrebnog(e) arbitra(e).

(b) Sjedište

Sjedište arbitražnog vijeća je u Hagu, Nizozemska.

(c) Jezik

Jezik postupka bit će engleski ili drugi uzajamno prihvatljiv službeni jezik Europske unije. Dokazi se mogu predočiti i na drugim jezicima, ako se strane dogovore.

(d) Postupak

Pribjegavanje privremenim mjerama, intervencijama treće strane i intervencijama amicus curiae je isključeno.

Ako Strana zatraži od Vijeća da informacije ili materijal tretira povjerljivo, odluka se donosi u obliku obrazloženog naloga i nakon saslušanja druge Strane (10 kalendarskih dana za podnošenje zapažanja). Vijeće će odmjeriti razloge za zahtjev, prirodu informacije i pravo na djelotvornu sudsku zaštitu. Vijeće posebno može:

- objelodaniti podatke u ovisnosti od određenih obveza, ili

- odlučiti da se podatci ne otkrivaju, ali narediti izradu verzije ili sažetka informacija ili materijala koji nisu povjerljivi, ali koji sadrže dovoljno informacija da omoguće drugoj strani da izrazi svoje stavove na smislen način.

Ako se od Vijeća traži da sasluša predmet bez prisustva javnosti (in camera), odluka se donosi nakon saslušanja druge strane (10 kalendarskih dana za podnošenje zapažanja). Vijeće će uzeti u obzir razloge zahtjeva i prigovore druge strane (ako ih ima).

Ako se od Vijeća zatraži da tumači ili primjenjuje pravo Europske unije, ono će odložiti postupak i zatražiti od "predsjednika Visokog suda u Parizu" (Président du Tribunal de grande instance de Paris, 'juge d'appui'), u skladu s člancima 1460. i 1505. francuskog Zakona o građanskom postupku da zatraži preliminarnu odluku od Suda pravde Europske unije u skladu s člankom 267. TFEU. Postupak pred arbitražnim sudom će se nastaviti kada se donese odluka juge d'appui. Odluka Suda pravde i juge d'appui obvezujuća je za Vijeće.

Arbitražna odluka je konačna i obvezujuća za Strane i one će je izvršiti bez odlaganja.

Svaka Strana može, međutim, zatražiti da odluku preispita Apelacijski sud u Hagu (Gerechthof Den Haag) na temelju važećeg nacionalnog zakona. U tom slučaju, odluka se neće smatrati konačnom do okončanja ovog postupka. Odluka revizijskog suda je obvezujuća za Vijeće.

(e) Troškovi

Troškovi arbitraže sastoje se od:

- naknada i razumnih troškova arbitara,

- razumnih troškova vještaka i svjedoka koje je odobrilo Vijeće, i

- naknada i troškova Tajništva PCA za arbitražni postupak (npr. hrana, osiguravanje službenika, prostorija, prijevod).

Naknade arbitara ne prelaze:

- 30 000 eura po arbitru ako je sporni iznos manji od 1 000 000 eura;

- 15 % spornog iznosa ako je taj iznos veći od 1 000 000 EUR.

Troškove arbitraže snose Strane u jednakom dijelu, osim ako je drugačije ugovoreno.

Strane snose svoje troškove pravnog zastupanja i druge troškove koje imaju u vezi s arbitražom.

(f) Povlastice i imuniteti

Sporazum o provedbi arbitraže prema Pravilima o arbitraži PCA iz 2012. ne predstavlja i ne može se tumačiti kao odricanje od povlastica ili imuniteta bilo koje od Strana na koje imaju pravo.

Članak 21. – Restriktivne mjere EU

(1) Definicije

(a) "Restriktivne mjere EU" znače restriktivne mjere usvojene u skladu s Ugovorom o Europskoj uniji (TEU) ili Ugovorom o funkcioniranju Europske unije (TFEU).

(b) "Osoba pod restriktivnim mjerama" znači sve subjekte, pojedince ili skupine pojedinaca za koje je EU odredila da podliježu restriktivnim mjerama EU¹.

(2) U svim svojim odnosima, Strane priznaju da prema pravu EU nikakvi fondovi ili ekonomski resursi EU ne smiju biti dostupni izravno ili neizravno, ili u korist Osoba pod restriktivnim mjerama.

(3) Korisnik IPA III će osigurati da nijedna transakcija koja podliježe potvrđenom podudaranju na listi sankcija EU

¹ www.sanctionsmap.eu. Mapa sankcija je IT alat za identifikaciju režima sankcija. Izvor sankcija proizlazi iz pravnih akata objavljenih u Službenom listu Europske unije (OJ). U slučaju neslaganja između objavljenih pravnih akata i ažuriranja na web-stranici, prevladava verzija iz OJ.

neće imati izravnu ili neizravnu korist od financiranja iz EU. Korisnik IPA III se obvezuje da će osigurati ispunjenje ove obveze:

(a) skriningom podudaranja na listi sankcija EU, prije sklapanja i prije plaćanja prema relevantnim sporazumima, svakog izvođača, korisnika granta i krajnjeg primatelja s kojima Korisnik IPA III ima ili se očekuje da će imati izravni ugovorni odnos (izravni primatelj), kako bi se procijenilo da li je takav primatelj osoba pod restriktivnim mjerama;

(b) skriningom ili drugim odgovarajućim sredstvima (koja mogu uključivati naknadnu (ex-post) verifikaciju) na bazi pristupa zasnovanog na riziku, da nijedan subjekt koji bi neizravno primio sredstva EU nije osoba pod restriktivnim mjerama.

(4) U slučaju da korisnik IPA III ocijeni da je bilo koji od primatelja (izravnih ili neizravnih) sredstava EU osoba pod restriktivnim mjerama, korisnik IPA III će odmah obavijestiti Komisiju.

(5) Ne dovodeći u pitanje obvezu iz točke 3. gore, ako Komisija ocijeni da korištenje finansijske pomoći Unije u okviru IPA III rezultira ili je rezultiralo kršenjem Restriktivnih mjera EU, odgovarajući iznosi neće biti prihvatljivi za finansijsku pomoć Unije u okviru IPA III. Time se ne dovodi u pitanje bilo koje pravo koje bi Komisija mogla imati da suspendira ili prekine akciju na koju se odnosi takvo kršenje, da povрати bilo koje financiranje EU kojem je doprinijela Komisija ili da suspendira ili raskine ovaj ugovor o financiranju.

(6) Određivanje korektivnih mjera vrši se u skladu s načelom proporcionalnosti. Korektivne mjere primjenjuju se samo na sredstva EU koja su stavljena na raspolaganje za ili u korist primatelja za razdoblje tijekom kojeg je ostao osoba pod restriktivnim mjerama.

(7) Ova klauzula ne dovodi u pitanje izuzetke sadržane u Restriktivnim mjerama EU.

Članak 3.

Ova Odluka će biti objavljena u "Službenome glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na hrvatskome, srpskom i bosanskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Broj 01-50-1-1141-30/23
12. travnja 2023. godine
Sarajevo

Predsjedateljica
Željka Cvijanović, v. r.

На основу члана V 3. д) Устава Босне и Херцеговине и сагласности Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (Одлука РС БиХ број 01,02-21-1-586/23 од 28. марта 2023. године), Предсједништво Босне и Херцеговине је, на 11. ванредној сједници, одржаној 12. априла 2023. године, донијело

ОДЛУКУ

О РАТИФИКАЦИЈИ СПОРАЗУМА О ФИНАНСИРАЊУ ГОДИШЊЕГ АКЦИОНОГ ПРОГРАМА ЗА БОСНУ И ХЕРЦЕГОВИНУ ЗА 2021. ГОДИНУ, ИЗМЕЂУ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ КОЈУ ПРЕДСТАВЉА ЕВРОПСКА КОМИСИЈА И БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ КОЈУ ПРЕДСТАВЉА ДИРЕКЦИЈА ЗА ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ САВЈЕТА МИНИСТАРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Члан 1.

Ратификује се Споразум о финансирању годишњег акционог програма за Босну и Херцеговину за 2021. годину, између Европске уније коју представља Европска комисија и Босне и Херцеговине коју представља Дирекција за европске интеграције Савјета министара Босне и Херцеговине, који је потписан 26.12.2022. године у Сарајеву, на енглеском језику.

Члан 2.

Текст Споразума у преводу гласи:
Реф. Арес (2022) 5273198-20.07.2022.

**СПОРАЗУМ О ФИНАНСИРАЊУ
ПОСЕБНИ УСЛОВИ**

Европска комисија, у даљњем тексту **Комисија**, заступајући Европску унију, у даљњем тексту **Унија**, с једне стране, и
Босна и Херцеговина, у даљњем тексту **корисник ИПА III**, коју представља Дирекција за европске интеграције Савјета министара Босне и Херцеговине, с друге стране, договорили су следеће:

Члан 1 - Програм

Унија пристаје финансирати и ИПА III корисник прихваћа финансирање следећег програма:

Годишњи акциони план у корист Босне и Херцеговине за 2021. годину који чине следеће акције:

Акција 1. ЕУ за миграције, управљање границама и противминско дјеловање;

Акција 2. ЕУ за изборни процес;

Акција 3. Инструмент за ЕУ интеграције;

Акција 4. ЕУ за регионални развој;

Акција 5. ЕУ за енергију;

Акција 6. ЕУ за транспорт;

Акција 7. ЕУ за ублажавање друштвено-економских посљедица пандемије ковида 19: запошљавање, социјална заштита и инклузивне политике;

Акција 8: ЕУ за развој приватног сектора (послије ковида 19);

Акција 9: ЕУ за контролу болести животиња.

Број глобалне обвезе: SCR.DEC.043667.01

Овај програм се финансира из буџета Уније под следећим основним актом: Инструмент за претприступну помоћ, ИПА III.¹

(1) Укупни процијењени трошкови овог програма су EUR 73 662 000 и максимални допринос Уније овом програму је EUR 73 000 000.

За овај програм потребни су финансијски доприноси и корисника ИПА III и Уније. Преглед оба финансијска доприноса изложен је у Анексу I.

(2) Програм ће се спровести у складу с акционим документима даним у Анексу I.

Члан 2 – Период извршења и оперативни период спровођења

(1) Период извршења овог споразума о финансирању, као што је дефинирано чланом 12 Анекса II (Општи услови), је 12 година од закључивања Споразума о финансирању.

(2) Трајање оперативног периода спровођења, као што је дефинирано чланом 12 Анекса II (Општи услови), је шест година од закључивања Споразума о финансирању.

Члан 3 – Адресе и комуникација

Сва комуникација која се тиче спровођења овог споразума о финансирању одвијаће се писменим путем, односиће се искључиво на овај програм, као што је дефинисано чланом 1(1) и слаће се на следеће адресе:

(1) за Комисију:

Генерална дирекција за сусједство и преговоре о проширењу (ДГ НЕАР)

Дирекција Д

Руе де ла Лои 15

Европска комисија

Б -1049 Брисел, Белгија

NEAR-D4@ec.europa.eu

(2) за корисника ИПА III

Државни ИПА координатор, директор

Дирекција за европске интеграције Савјета министара Босне и Херцеговине

Боке Мазалића 5

71000 Сарајево

Босна и Херцеговина

е-пошта: kabinet.dei@dei.gov.ba

Члан 4 – ОЛАФ тачка контакта

Тачка контакта корисника ИПА III који има одговарајућа овлашћења за директну сарадњу с Европском канцеларијом за борбу против превара (ОЛАФ – European Anti-Fraud Office) како би се олакшале оперативне активности ОЛАФ-а биће:

¹ Одредба (ЕУ) 2021/1529 Европског парламента и савјета од 15. септембра 2021. године, успостављање Инструмента за претприступну помоћ (ИПА III), ОЈ Л 330, 20. 9. 2021, стр. 1.

Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине
е-пошта: cfcu@mft.gov.ba

Члан 5 – Оквирни финансијски споразум о партнерству

Програм ће се спровести у складу с одредбама Оквирног финансијског споразума о партнерству (Financial Framework Partnership Agreement – ФФПА) између Европске комисије и Босне и Херцеговине о аранжманима спровођења финансијске помоћи Уније Босни и Херцеговини под Инструментом за претприступну помоћ ИПА III (у даљем тексту: "ФФПА"). Овај споразум о финансирању допуњује одредбе ФФПА. У случају супротности између одредби овог споразума с једне стране и одредби ФФПА с друге, последње имају предност.

Члан 6 – Анекси

(1) Овај споразум о финансирању састоји се од:

(а) ових посебних услова;

(б) Анекса I: акциони документи с детаљима о циљевима, очекиваним резултатима, активностима, начинима спровођења и о буџету:

- Анекс I.1 Акција 1: ЕУ за миграције, управљање границама и противминско дјеловање,
- Анекс I.2 Акција 2: ЕУ за изборни процес,
- Анекс I.3 Акција 3: Инструмент за ЕУ интеграције,
- Анекс I.4 Акција 4: ЕУ за регионални развој,
- Анекс I.5 Акција 5: ЕУ за енергију,
- Анекс I.6 Акција 6: ЕУ за транспорт,
- Анекс I.7 Акција 7: ЕУ за ублажавање друштвено-економских последица пандемије ковид 19: запошљавање, социјална заштита и инклузивне политике,
- Анекс I.8 Акција 8: ЕУ за развој приватног сектора (послије ковида 19),
- Анекс I.9 Акција 9: ЕУ за контролу болести животиња,

- Анекс IА: буџетска табела;

(ц) Анекса II: Општи услови.

(2) У случају супротности између одредби Анекса и одредби ових посебних услова, последње имају предност. У случају супротности између одредби Анекса I и одредби Анекса II, последње имају предност.

Члан 7 – Закључивање и ступање на снагу

Овај споразум о финансирању сматра се закљученим на дан када га потпише последња страна, а најкасније до 31. децембра 2022. године.

Овај споразум о финансирању ступа на снагу на дан када корисник ИПА III пошаље обавјештење Комисији којом потврђује завршетак унутрашњих процедура корисника ИПА III потребних за ступање на снагу. Комисија ће обавијестити корисника ИПА III о датуму пријема овог обавјештења.

Споразум о финансирању састављен је у два примјерка на енглеском језику, један се предаје Комисији, а други кориснику ИПА III.

За корисника ИПА III:

г. Един Дилберовић

Дирекција за европске интеграције

Савјет министара Босне и

Херцеговине

Датум:

Потпис:

За Комисију:

гђа Michela Matuella

Директор ДГ НЕАР,

Дирекција Д, Брисел

Датум: 20. 07. 2022. године

Потпис: /својеручни потпис

Michela Matuella/

ДОДАТАК I.1

На Уговор о финансирању годишњег акционог плана у корист Босне и Херцеговине за 2021. годину Акцијски документ "ЕУ4 миграције, управљање границом и противминско дјеловање"

1. СИНОПСИС

1.1. Сажета табела акција

Наслов	Акција 01 - ЕУ4 миграције, управљање границом и противминско дјеловање Годишњи акциони план у корист Босне и Херцеговине за 2021. годину			
ПРИС број	043-667/1			
Основни акт	Финансирано у оквиру Инструмента за претприступну помоћ (ИПА III)			
Гимска европска иницијатива	Не			
Зона која има користи од акције	Босна и Херцеговина			
Програмски документ	Програмски оквир ИПА III			
ПРИОРИТЕТНА ПОДРУЧЈА И ИНФОРМАЦИЈЕ О СЕКТОРИМА				
Прозор и тематски приоритет	Прозор 1: Владавина права, основна права и демократија Тематски приоритет 3: Борба против организованог криминала/безбједност Тематски приоритет 4: Миграције и управљање границом			
Циљеви одрживог развоја (ЦОР)	Циљ 10. Смањење неједнакости унутар и међу државама, посебно циљ 10.7 Омогућавање уређене, безбједне, регуларне и одговорне миграције и мобилности људи, укључујући имплементацију планираних и добро вођених миграционих политика Циљ 11. Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбједним, отпорним и одрживим Циљ 16. Промовисати мирна и инклузивна друштва за одрживи развој, омогућити приступ правди за све и изградити ефикасне, одговорне и инклузивне институције на свим нивоима			
ДАЦ кфд(ови)	150 Влада и цивилно друштво 15136 Имиграција			
Главни канал испоруке ¹	Билатерални			
Маркери (из ПРИС ДАЦ обрасца)	Општи циљ политике	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Развој партиципације/добро управљање	☐	☒	☐
	Помоћ животној средини	☒	☐	☐
	Родна равноправност и оснаживање жена и дјевојчица	☒	☐	☐
	Развој трговине	☒	☐	☐
	Репродуктивно здравље, здравље мајки, новорођенчади и дјеце	☒	☐	☐
	Смањење ризика од катастрофа	☒	☐	☒
	Укључивање особа с инвалидношћу	☒	☐	☐
	Исхрана	☒	☐	☐
	Ознаке конвенције РИО	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Биолошка разноликост	☒	☐	☐
	Борба против десертификације	☒	☐	☐
	Ублажавање климатских промјена	☒	☐	☐
	Прилагођавање климатским промјенама	☒	☐	☐

¹ <http://www.oecd.org/dac/stats/annex2.htm>.

	Циљеви политике	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
Унутрашњи маркери	Дигитализација	☒	☐	☐
	Миграција	☐	☐	☒
	Ковид 19	☒	☐	☐
	Социјална инклузија и људски развој	☐	☒	☐
ИНФОРМАЦИЈЕ О БУЏЕТУ				
Релевантни износи	Буџетска линија: 15.020101.01			
	Укупни процијењени трошак: 15.000.000 EUR			
	Укупан износ доприноса из буџета ЕУ: 15.000.000 EUR			
УПРАВЉАЊЕ И СПРОВОЂЕЊЕ				
Врста финансирања и метода имплементације	Модалитет пројекта			
	Директно управљање путем набавке Индиректно управљање с повјереним субјектом – Међународни повјеренички фонд за побољшање људске безбједности (ИТФ)			
Релевантни приоритети и кључне ствари из Економског и инвестиционог плана за Западни Балкан	Акција доприноси водећој миграцији и азилу			
Крајњи датум за закључење Уговора о финансирању	Најкасније до 31. децембра 2022. године			
Крајњи датум за закључивање уговора о доприносу/делеги рању, уговора о набави и гранту	3 године након датума закључења Финансијског споразума, с изузетком случајева наведених у члану 114(2) Финансијске уредбе			
Индикативни оперативни период имплементације	6 година након закључења Уговора о финансирању			
Крајњи датум за имплементацију Финансијског уговора (датум до којег би овај програм требао бити повучен и затворен)	12 година након закључења Уговора о финансирању			

1.2. Сажетак акције

Ова акција ће се спроводити у три подручја: интегрисано управљање границом, миграције и деминирање.

Акција је осмишљена да ојача капацитете надлежних институција, што ће резултовати јачањем управљања миграцијама, као и смањењем броја безбједносних опасности везаних за мине и експлозивне остатке из рата. У оквиру Интегрисаног управљања границом требала би се побољшати ефикасност надзора границе, међуагенцијска сарадња и управљање капацитетима.

Чишћење изабраних мински сумњивих подручја, на које се односи ова акција, побољшаће безбједност становништва у општинама корисницама, јер ће значајно смањити потенцијал минске опасности од инцидената и несрећа. Побољшаће услове живота мјесних заједница, стављајући им на располагање тренутно блокиране природне и инфраструктурне ресурсе на нивоу општине.

2. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

2.1. Анализа контекста

Многе прекограничне криминалне активности и организоване криминалне групе приморавају Босну и Херцеговину (БиХ) да дефинише и преузме више одговорности у погледу Интегрисаног управљања границом (ИУГ). Један од кључних задатака надлежних

институција у имплементацији Стратегије ИУГ је развој техничких и инфраструктурних капацитета за имплементацију Интегрисаног управљања границом (ИУГ) у контексту даљње припреме за приступање Босне и Херцеговине ЕУ.

Нерегуларне миграције, кријумчарење миграната и трговина људима узроковани економском кризом и сукобима, повезани аспекти људске безбједности и како то утиче на безбједност, на врху су политичке агенде ЕУ и међународне заједнице. С обзиром на транснационалну природу наведених питања, стварање функционалног управљања границом је од највеће важности у спречавању, откривању и сузбијању различитих облика криминалних активности уз учествовање свих полицијских органа, као и у управљању приливом нерегуларних миграната и тражилаца азила.

Посљедњих година, уз подршку међународних донатора, нарочито Европске комисије, БиХ је изградила институционалну, законодавну и административну структуру за управљање миграцијама и азилом. Анализа досадашњих и очекиваних кретања миграција у БиХ и на регионалном нивоу, указује на то да БиХ води миграциону политику која је одређена геостратешким положајем земље на већ идентификованим миграционим рутама у овом дијелу европског континента.

У циљу побољшања капацитета прекограничних пунктова, предложена Акција директно доприноси повећању безбједности и грађана БиХ, али и оних из регије, чиме се доприноси постизању циљева наведених у релевантним стратешким документима БиХ: **Интегрисаној стратегији управљања границом за период од 2019. до 2023. године** наглашавајући важност очувања унутрашње безбједности БиХ, нарочито у смислу спречавања свих облика прекограничног криминала, с посебним нагласком на управљање нерегуларним миграцијама и **Стратегију у подручју миграција и азила (2016–2020)** према којима ће институције БиХ имати много значајнију и одговорнију улогу, нарочито у успостављању ефикасније контроле кретања и боравка странаца.

Примарни циљ управљања миграцијама у Босни и Херцеговини је осигурати ефикасну контролу над уласком, боравком и кретањем странаца на територији Босне и и Херцеговине, осигуравајући сва загарантована људска права и слободе особама у ситуацији угрожености под законском јурисдикцијом Босне и Херцеговине, те осигуравање адекватних механизма за њихову интеграцију у друштво БиХ.

Двадесет и шест година након завршетка сукоба у Босни и Херцеговини, загађеност минама је и даље озбиљан проблем, јер је око 1.060 квадратних километара или отприлике 2,2 % територија у БиХ идентификовано као сумњиво опасно подручје. Стога, у периоду од 2. јула 2018. до 14. маја 2020. године Центар за уклањање мина Босне и Херцеговине (БХМАЦ), Оружане снаге БиХ и Норвешка народна помоћ (НПА), уз подршку ЕУФОР-а и УНДП-а, спровели су поново процјену подручја у којима се сумња да постоје мине. Пројекат који финансира ИЦСП под називом "Процјена сумњивих опасних подручја у држави (СХА) у Босни и Херцеговини" идентификовао је загађење минама у 117 општина/градова, односно у 1.413 погођених заједница. Подручја за која се сумња или се зна да садрже противвјешадијске мине директно утичу на безбједност 120.760 становника или 3,32 % укупног становништва Босне и Херцеговине (у складу с резултатима посљедњег пописа становништва у Босни и Херцеговини 2013.

године). Подручја у којима се сумња да постоје мине (МСА) су категоризована у три нивоа: високо, средње и ниско угрожене заједнице. Подјела према нивоу бенефиција заснива се на хуманитарним и развојним разматрањима. Укупан број угрожених мушкараца је 412.875, а укупан број угрожених жена 412.178. У послеријатном периоду (1996–2017) у БиХ је страдало 1.756 особа од мина или других експлозивних остатака из рата (ЕОР), од чега је 613 особа умрло. Од укупног броја жртава, 249 жртава или 14 % су дјеца.

У периоду од 2018. до 2019. године противминско дјеловање у Босни и Херцеговини финансирано је с 77,84 милиона КМ (94 % од планираних 82,84 милиона КМ). У овом периоду Босна и Херцеговина није успјела пронаћи додатна финансијска средства која би износила 3,07 милиона КМ. С обзиром на лошу економску ситуацију у земљи, величину проблема с минама и изузетно високе трошкове разминувања, тај процес није могао бити адекватно подржан из државног буџета. Од укупно уложених средстава у противминско дјеловање, Босна и Херцеговина је осигурала 56,88 милиона КМ (или 73 %) из буџета државе, ентитета, кантона, општина, као и буџета јавног и приватног сектора. Донатори и партнерске земље осигурале су 20,96 милиона КМ или 27 % од укупно уложених средстава.

Резултати пројекта "Ослобађање земљишта" били су основа током процеса **припреме Стратегије противминског дјеловања у Босни и Херцеговини 2018–2025**, коју је израдио Центар за уклањање мина у Босни и Херцеговини у сарадњи с Међународним центром за хуманитарно деминурање у Женеви (ГИЦХД). За испуњење обвеза из члана 5. Конвенције у траженом року (шест година) од 1. марта 2021. до 1. марта 2027. године неопходна су средства у износу од 336,2 милиона КМ. Финансијски план према оперативном плану за период од 2020. до 2027. године припремљен је у складу с реалним финансијским оквиром противминског дјеловања. Друга ревизија Стратегије противминског дјеловања у Босни и Херцеговини 2018–2025. биће обављена 2023. године. Завршетак Стратегије противминског дјеловања у Босни и Херцеговини 2018–2025. биће 2025. године, процјена статуса и израда Излазне стратегије и завршетак процеса 2027. године.

У циљу убрзавања овог процеса, Центар за уклањање мина у Босни и Херцеговини (БХМАЦ), уз помоћ Европске уније (ИПА/2012/310-576), израдио је стручну регулативу за имплементацију концепта ослобађања од мина – напреднији, модернији и исплативији приступ.

Мине и даље наносе страшну штету, улијевају страх и спречавају избјеглице и интерно расељене особе да се врате својим домовима. Оне, такође, настављају лишавати читаве регије праве шансе за економски опоравак и развој.

Предложена акција је одговор на циљ Стратегије противминског дјеловања да се допринесе циљу да Босна и Херцеговина буде без мина, те да се допринесе бољем остваривању приоритета руралног развоја идентификованих у Стратегији руралног развоја Босне и Херцеговине. Акција ће повећати број општина без мина у Босни и Херцеговини и на тај начин подржати безбједан и одржив повратак људи у предатна насеља.

2.2. Анализа проблема по подручјима подршке

ПОДРУЧЈЕ ПОДРШКЕ #1: АЗИЛ, МИГРАЦИЈЕ, УПРАВЉАЊЕ ГРАНИЦОМ

У протеклих неколико година, Босна и Херцеговина се суочила са значајним изазовима везаним за миграцијску

ситуацију. Држава није успјела ефикасно управљати ситуацијом и пружити помоћ хиљадама миграната присутних у земљи. Неуспјех власти да успоставе одржив систем миграција и азила довео је до хуманитарне кризе у децембру 2020. године. Гранична полиција БиХ је у 2019. години одбила улазак за 2.342 страна држављана, што је повећање од 26,39 % у односу на 2018. годину у којој је било 1.853 одбијених улазака странаца. И у 2019. години у БиХ је откривено 5.859 незаконитих прелазака границе, што је повећање од 30,52 % у односу на 2018. годину када је откривено 4.489 незаконитих прелазака границе.¹ Служби за послове са странцима недостају људски, материјални и технички капацитети да ефикасно одговори на ове изазове. Приоритети Службе за послове са странцима били су непрекидно оперативно дјеловање инспектора за странце на благовременом прикупљању и размјени оперативних информација о рутама кретања миграната, организатора трансфера и кријумчара с другим органима за спровођење закона. Општи циљ је процесуирање починитеља који су умјешани у незаконите трансфере, кријумчарење странаца и трговину људима. Надаље, Служба обавља свакодневне оперативне и инспекцијске провјере на лицу мјеста. Додатно, потребно је повећати капацитете за скрининг и регистрацију, подржати међународну заштиту, посебице најугроженијих. Тако су прикупљени подаци и оперативне информације послужили као основа за низ координисаних активности које се проводе у циљу контроле законитости боравка страних држављана у БиХ.

У тренутној ситуацији, у контексту пандемије ковид 19, уз недовољне капацитете, Служба све теже одговара изазову повећаног прилива миграната у наредном периоду. Стога је и даље потребан напредак у јачању управљања миграцијама, изградњом законског оквира, као и повећањем институционалних и техничких капацитета надлежних институција.

- Опис главних актера (за подручја подршке 1 и 2)

Министарство безбједности БиХ ће бити главни носилац активности везаних за миграције, азил и контролу граница, заједно с осталим корисницима ових активности: Службом за послове са странцима БиХ, Граничном полицијом БиХ и Државном агенцијом за истраге и заштиту БиХ. Служба за послове са странцима има значајну улогу у управљању миграцијама у условима повећаног прилива миграната с којим се БиХ суочава од 2017. године.

- Комплементарност с националним стратегијама у БиХ

Визија **Стратегије интегрисаног управљања границом у Босни и Херцеговини за период од 2019. до 2023. године** је осигурати несметано кретање људи и робе преко државне границе уз спречавање свих облика незаконитих активности везаних за прелазак државне границе. Мисија је имплементација новог концепта интегрисаног управљања границом и заједничког међуагенцијског дјеловања у циљу смањења пријетњи по граничну безбједност и унутрашњу безбједност и рад на повећању укупног нивоа безбједности у Босни и Херцеговини. Као таква, Стратегија је у потпуности усклађена с Исходом 1 Акције, који предвиђа унапређење управљања миграцијама укључујући управљање границом и у потпуности је усклађен с Резултатом 2 који се односи

¹ Извјештај о миграционом профилу БиХ за 2020. годину.

на Исход 1 за побољшање капацитета прекограничних пунктова.

Стратегија миграција и азила (2016–2020). Подручје имиграције и азила у БиХ развија се имајући на уму два дугорочна стратешка циља. Први циљ је даљњи развој квалитетног система имиграције и азила на националном нивоу, усклађеног са стандардима ЕУ и инкорпорисаног међународног избјегличког права, који ће омогућити интеграцију БиХ у ЕУ. Други важан циљ је подстицање активног учествовања БиХ у дефинисању политика и развоја имиграционог и азилантског система на регионалном нивоу, у складу са стандардима ЕУ. Стратешки циљеви у подручју миграција и азила су у складу с Укупним утицајем Акције и њеног Резултата 1.1 за даљњи развој капацитета институција које управљају миграцијама. Нова стратегија за период од 2021. до 2025. године је у изради.

Општи циљ **Стратегије за борбу против трговине људима за период од 2020. до 2023. године** је да се кроз ојачани систем превенције и процесуирања починитеља казnenих дјела у вези с трговином људима осигура трајни, свеобухватни и одрживи одговор друштва на трговину људима. То укључује и заштиту и помоћ жртвама трговине људима, посебно особама у рањивим ситуацијама, кроз функционално повезивање и изградњу капацитета свих надлежних институција и организација.

ПОДРУЧЈЕ ПОДРШКЕ # 2: ПРОТИВМИНСКО ДЈЕЛОВАЊЕ

- - Кратка анализа проблема

Контаминација минама доводи до блокирања природних ресурса, што отежава социо-економски развој заједнице и може узроковати деградацију земљишта и тла, губитак биодиверзитета и ограничење пољопривредне продуктивности. Од укупног сумњивог опасног подручја, 63 % су шуме, 27 % потенцијално пољопривредно земљиште, а 10 % се односи на друга, углавном потенцијална инфраструктурна подручја. Градско становништво има релативно безбједнији економски и друштвени живот у поређењу с руралним становништвом које економски зависи о приступа земљишту. Анализа минских несрећа у БиХ показује да су појединци који су економски рањивији такође изложенији минама и контаминацији заосталих експлозивних средстава из рата, јер често свјесно улазе у контаминирана подручја ради активности повезаних с преживљавањем.

Међународни стандарди за противминско дјеловање (ИМАС) дефинишу ослобађање земљишта као "процес примјене свих разумних напора да се идентификују, дефинишу и отклоне свако присуство и сумња на мине/заостала експлозивна средства из рата путем нетехничког извиђања, техничког извиђања и/или чишћења од мина. Критеријуме за "све разумне напоре" дефинишу Државне агенције власти за уклањање мина. Ослобађање земљишта је процес доношења одлука заснован на доказима који помаже да се поуздано утврди које земљиште треба даљњу обраду, а које не. То укључује идентификацију сумњивих и потврђених опасних подручја, укидање земљишта кроз нетехничко извиђање, смањење земљишта кроз технички преглед и чишћење од мина/заосталих експлозивних средстава из рата с контаминираним земљишта. Процес ослобађања земљишта требао би резултовати рашчлањеним извјештавањем, правеои разлику између активности (НТС, ТС и чишћења) и производа који су њихов резултат (отказано, смањено и очишћено).

Друга категорија у приоритету обухваћала су подручја повремених коришћења или подручја која граниче с подручјима прве категорије. Они представљају минимални безбједносни појас кроз већ третиране локације прве категорије, а дефинисани су логичним границама географских јединица. Традиционално, таква подручја нису ни интересантна нити мотивишу становнике да се крећу ка периферним подручјима која се третирају као трећа категорија приоритета.

Трећа категорија приоритета обухваћа сумњиве опасне територије (СОТ) с најмањим могућим ризиком, али с вјеројатним посљедицама које датирају из рата, будући да су се налазиле између линија сукоба. Ријеч је о удаљеним локацијама без традиционалних или било каквих других препознатљивих мотива који би натјерали људе да им приђу или се да крећу у њима. Оне, такође, не садрже неке стратешки значајне природне ресурсе.

Анализа минских несрећа у БиХ показује да су појединци који су економски рањивији такође изложенији контаминацији минама/заосталим експлозивним средствима из рата, јер често свјесно улазе у контаминирана подручја ради обављања активности везаних за преживљавање.

- Опис главних заинтересованих актера

За разлику од других безбједносних питања (као што је контрола увоза/извоза оружја и муниције, итд), којима су се у почетку бавиле мировне снаге, а касније предате домаћим властима, деминирање је увијек било обавеза домаћих власти. Комисија за деминирање је орган надлежан за дугорочно спровођење активности противминског дјеловања и отклањање минске опасности у Босни и Херцеговини. Министарство цивилних послова и Комисија за деминирање покренули су процес консултација за формулисање Акције у блиској сарадњи са својим техничким тијелом, Центром за уклањање мина у Босни и Херцеговини (БХМАЦ). Комисија за деминирање промовисала је и подржала концепт општине без мина након консултација с градоначелницима широм земље. Локалне власти су кључни учесник у прошлим и текућим програмима противминског дјеловања које подржава Европска унија. Такође, Федерална управа цивилне заштите и Управа цивилне заштите Републике Српске проводе свој мандат, укључујући чишћење од мина и неексплодираних убојних средстава (НУС) на нивоу заједнице и општине. Овом акцијом, агенције Цивилне заштите ће координисати своје планове чишћења с општинама и БХМАЦ-ом и на тај начин, кроз ефикасно планирање, допринијети чишћењу и ослобађању већих површина. БХМАЦ ће преко свог сједишта у Сарајеву и 8 регионалних канцеларија у Бањој Луци, Палама, Тузли, Брчком, Мостару, Травнику и Бихаћу координисати имплементацију у изабраним општинама и активно ће подржавати концепт ослобађања земљишта.

У погледу деминирања, ЕУФОР има улогу надгледања, засновану на потреби да буде потпуно свјестан минске ситуације с циљем заштите снага, која се такође развила у улогу ментора, с обзиром на блиску везу са безбједним и окружењем, што је ЕУФОР овлашћен да подржава. ЕУФОР, стога, блиско сарађује с властима за противминско дјеловање – како цивилним (БХМАЦ), тако и војним (Оружане снаге БиХ) – и с Канцеларијом Европске уније у Босни и Херцеговини, како би подијелио неопходну техничку експертизу и осигурао заједничко дјеловање према потреби.

- Комплементарност с државним стратегијама

Стратегија противминског дјеловања 2018– 2025. предвиђа да Босна и Херцеговина буде ослобођена мина и експлозивних остатака рата, док се у **Стратешком плану руралног развоја Босне и Херцеговине (2018– 2021)** наводи да је једна од кључних препрека за боље коришћење пољопривредног земљишта значајно мински сумњиво подручје.

Стратегија противминског дјеловања 2018–2025. предвиђа следећих пет стратешких подручја: управљање информацијама, државно власништво и комуникације, истраживање и чишћење, упозоравање на мине, управљање заосталом контаминацијом. Предложена акција се директно односи на Стратегију противминског дјеловања и доприноси бољем остваривању приоритета руралног развоја идентификованих у Стратегији руралног развоја БиХ. Акција ће повећати број општина у БиХ без мина и на тај начин подржати безбједан и одржив повратак у предратна насеља.

2.3. Релевантност и комплементарност са стратегијама које подржавају кључни национални актери

Овом акцијом ће се побољшати капацитети власти за управљање границом и миграцијама, те оперативни капацитет граничне полиције, односно ојачати граничне и миграцијске способности државних власти, укључујући сузбијање и спречавање кријумчарења миграната и трговине људима у складу с ЕУ и међународним стандардима.

Подручја загађена минама и даље представљају препреку економском и инфраструктурном развоју. Остварујући своје циљеве у складу са Стратегијом противминског дјеловања, предложена Акција уклања идентификоване препреке за економски и инфраструктурни развој у низу општина и подржава циљ Босне и Херцеговине да постигне статус државе без мина, у складу са својим обвезама из Отавске конвенције. Акција јача институционалну сарадњу и координацију, те остварује синергијски учинак у подручју образовања, запошљавања и социјалне политике, руралног развоја, доприносећи економском расту БиХ. Акција ће ојачати институционалне капацитете, БХМАЦ-а, и управа цивилне заштите РС и ФБиХ.

Секторски приступ

Државне стратегије на нивоу БиХ у унутрашњим пословима су стратегије и акциони планови у следећим подручјима: интегрисано управљање границом, азил и миграције, малокалибарско и лако наоружање, тероризам, организовани криминал, борба против корупције, трговина људима, затим ту је и Акциони план за спречавање прања новца у БиХ, као и Државна стратегија надзора над опојним дрогама, спречавања и сузбијања злоупотребе опојних дрога у БиХ. **Институционални устрој Сектора за унутрашње послове** чини 36 институција и агенција, међу којима су: Министарство безбједности БиХ, Министарство унутрашњих послова ФБиХ, Министарство унутрашњих послова РС, 10 кантоналних министарстава унутрашњих послова, Државна агенција за истраге и заштиту (СИПА), Гранична полиција БиХ, Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ, итд. Сарадња и координација између институција у различитим подручјима овог сектора одвија се у складу са законским одредбама. Оквир за евалуацију учинка је дјеломично успостављен. Гранична полиција БиХ дефинише индикаторе за праћење спровођења стратегије, а њихове вриједности су утврђене. Осим тога, успостављена је и методологија извјештавања, односно прикупљања података

и информација од локалне до централног нивоа организације Граничне полиције БиХ. Годишњи програм активности повезан је с активностима утврђеним Акционим планом за имплементацију Стратегије интегрисаног управљања границом (ИУГ) у БиХ, која представља кључну стратегију за обављање активности Граничне полиције.

2.4. Релевантност и комплементарност с политиком ЕУ и помоћи ЕУ и других донатора

Акција директно доприноси укупном циљу прозора 1 ИПА III да се ојача владавина права, демократије, поштовања људских права и међународног права.

Акција посебно доприноси специфичном циљу **прозора ИПА III 1, тематског приоритета 4** у његовом аспект јачања управљања границом, као и стратешке и оперативне сарадње у подручју миграција, дуж различитих стубова: нерегуларне миграције, управљање границом, међународна заштита и законита миграција. Компонента акције која се односи на деминирање уклапа се у план прозора 1 ИПА III, Тематски приоритет 3 за подршку акцијама које се баве пријетњама од противвјешадијских мина и експлозивних остатака рата, укључујући импровизоване експлозивне направе.

Кроз своје циљеве, јачање надлежних институција у подручјима која се баве интегрисаним управљањем границом (ИУГ) и миграцијама, Акција доприноси захтјевима и препорукама специфичних инструмената политике проширења ЕУ.

Стратегија за Западни Балкан (2018)¹ којом се тражи ефикасније дјеловање на побољшању контроле граница и борбу против нерегуларних миграција и кријумчарења миграната; појачати стратешку и оперативну сарадњу унутар Западног Балкана у подручју миграција и управљања границама; даљња консолидација капацитета за управљање границама и миграцијама; а посебно идентификација и уклањање преосталих мина;

Аналитички извјештај за 2019. годину² који указује на то да су капацитети за управљање границама и миграцијама недовољни и да је координација међу институцијама на различитим нивоима власти лоша, те да је загађење минама један од главних ризика од катастрофе за грађане Босне и Херцеговине;

Извјештај Комисије за Босну и Херцеговину из 2021. године³ указало је на потребу да Босна и Херцеговина значајно унаприједи управљање миграцијама и системом азила, те осигура ефикасну координацију; осигура довољне и одговарајуће смјештајне капацитете, праведно распоређене међу ентитетима и свим кантонима; осигура приступ процедурама за азил; повећа надзор границе, укључујући људске ресурсе и опрему; побољша правни оквир и капацитете за добровољни и присилни повратак; и појача борбу против транснационалних мрежа организованог криминала.

Још увијек постоје озбиљне препреке да се осигура ефикасан приступ процедурама за азил. Служба за послове са странцима и Гранична полиција немају довољно кадровских и просторних капацитета да региструју намјере азила изражене при уласку у земљу. Ово је проблем који траје од 2018. године.

Босна и Херцеговина тек треба успоставити Државни координациони центар (ДКЦ) у складу с ЕУ/Шенген

¹ ЦОМ(2018) 65 коначни

² SWD(2019) 222 коначни

³ SWD(2021) 291 коначни /2

аквисом и најбољом праксом за размјену информација и координацију између свих релевантних агенција за спровођење закона.

Програм економских реформи Босне и Херцеговине (ПЕР) идентификује недовољну борбу против организованог криминала и мигрантску кризу као кључне препреке за унапређење безбједног окружења за пословање и раст БДП-а у регији и шире; потребу за јачањем институционалног оквира у борби против организованог криминала и других облика тешког криминала; побољшање граничних прелаза (с дугим временима чекања на царинске процедуре на њима) на главним транзитним правцима укључујући побољшање инфраструктуре на граничним прелазима на путним правцима.

Споразум о стабилизацији и придруживању (ССП) који обавезује БиХ да настави с борбом против организованог криминала и незаконитих миграција; и да се дају приоритет борби против и спречавању криминалних и нерегуларних активности.

Смјернице за спровођење Зелене агенде за Западни Балкан (2020)¹ у којима се наводи потреба да БиХ унаприједи оперативну логистику и кориштење модерног софтвера на граничним прелазима, као и да се осигурају административни капацитети за борбу против еколошког криминала и других тешких прекршаја кроз ефикасне еколошке инспекције и административно спровођење и кривично гоњење. **Стратегија прилагођавања климатским промјенама и нискоемисионог развоја Босне и Херцеговине за период 2020–2030.** настоји повећати отпорност Босне и Херцеговине на климатске варијабилности и климатске промјене, чиме се осигурава економски напредак. **Стратегија прилагођавања климатским промјенама и нискоемисионог развоја Босне и Херцеговине за период 2020–2030.** настоји повећати отпорност Босне и Херцеговине на климатске варијабилности и климатске промјене, чиме се осигурава економски напредак.

2.5. Научене лекције и везе с претходном финансијском помоћи

Кључна лекција коју је Државни ревизор назначио, а која је уочена и у претходним пројектима финансираним из ИПА фондова, јесте да "број пројеката деминирања који су резултовали откривањем једне или ниједне мине није мали, иако су почетне информације указивале на много већи број мина. Од 384 анализирана пројекта, постотак успјешно процијењеног броја мина у односу на број очекиваних мина је 2,5 %. Студија случаја коју су заједнички спровели Делегација ЕУ у Босни и Херцеговини и ЕУФОР, Althea, 2016. године показала је да у последњих седам година подаци о коришћеним, деминираним, високо ризичним и ниско ризичним подручјима нису правилно евидентирани у службеној бази података Центра за уклањање мина у Босни и Херцеговини (БХМАЦ). Као главни разлози идентификовани су недостаци у процесу контроле квалитета, недовољна посвећеност теренског особља и неучинковита употреба ресурса.

У том контексту, у децембру 2017. године, одобрена је изузетна мјера помоћи у оквиру Инструмента за допринос стабилности и миру (Програм реф: ИЦСП 2017/30). Осмишљен је под снажним руководством БХМАЦ-а, а имплементирали су га Центар за уклањање мина у БиХ, Оружане снаге БиХ, Норвешка народна помоћ и Развојни

програм Уједињених нација у периоду од 2018. до 2019. године. Прегледом мапе, прикупљањем нових доказа, интервјуима с локалним заинтересованим странама и ваздушним снимцима, спроведено је нетехничко снимање комплетног сумњивог опасног подручја. То пружа нове дигиталне информације и прецизније мапирање подручја високог ризика. Треба напоменути да је приближно 100 km² које ће бити ослобођено у оквиру ове акције изабрано из нове базе података за 2019. годину. Стога се са сигурношћу може рећи да је успјешна имплементација пројекта финансираног од стране ИЦСП-а допринијела стварању оперативних услова за велики ИПА програм финансирања ослобађања земљишта, чиме се на најбољи начин користе досадашња искуства и у комплементарности с другим инструментима Европске уније.

У подручју миграција и управљања границама, БиХ је подржана кроз неколико фондова помоћи, од билатералних донатора, ЕУ и развојних банака. БиХ спроводи другу Посебну мјеру подршке Босни и Херцеговини у управљању миграцијама за 2019. годину коју финансира ЕУ у износу од 23 милиона евра и има за циљ да подржи БиХ у побољшању капацитета за идентификацију, регистрацију и упућивање држављана трећих земаља који прелазе границу, пружање адекватног смјештаја осјетљивог на заштиту и основних услуга за избјеглице, тражиоце азила и мигранте (адресирање посебних потреба рањивих група особа, дјеце и малолетника без пратње), као и јачање капацитета за контролу и надзор границе, чиме се доприноси борби против и превенцији кријумчарења миграната, трговине људима и других врста прекорграничног криминала. Ово представља наставак прве Посебне мјере из 2018. године којом је подржано око 2.700 миграната и избјеглица осигуравањем хране и смјештаја, приступа санитарним водама, хигијенским и социјалним услугама, кроз координацију и управљање четири привремена прихватна центра у Унско-санском кантону и једног у Кантону Сарајево.

Прије повећаних долазака у Босну и Херцеговину у првој половини 2018. године, ЕУ је већ уложила, све од 2007. године, 24,6 милиона евра за потпору Босни и Херцеговини у подручју миграција и управљања границама, углавном кроз техничку помоћ, набавку опреме, изградњу прихватног објекта за нерегуларне мигранте у Источно Сарајеву и Центра за азил у Делијашу, Трнову, санацију инфраструктуре граничне полиције, јачање капацитета и набаву опреме за граничну полицију, укључујући видеонадзор граничних прелаза. Крајем 2017. године издвојена су додатна средства за унапређење информационог система граничне контроле и инфраструктуре граничних прелаза и надоградњу Миграционог информационог система који се односи на биометријске податке странаца.

Развојна банка Савјета Европе (ЦЕБ) подржала је владине напоре да успостави нови прихватни центар на подручју Сарајева (касарна Ушивак код Хацића) кроз "Хитан одговор на мигрантску и избјегличку ситуацију у Босни и Херцеговини кроз циљане интервенције у склоништа у Сарајеву".

Од јануара 2016. године, Босна и Херцеговина, такође, има користи од регионалног програма ИПА II "Подршка управљању миграцијама осјетљивим на заштиту на Западном Балкану и у Турској". Главни циљ програма је подршка циљним државама у развијању одговора на мјешовиту миграцију осјетљиву на заштиту уз усклађивање

¹ SWD(2020) 223 коначни

с политикама ЕУ и међународним стандардима. Друга фаза Програма траје до 2021. године.

3. ОПИС АКЦИЈЕ

3.1. Планирани резултати и логика интервенције (описивање узрочне везе између утицаја, исхода и резултата, укључујући и претпоставке)

Уколико се даље развијају капацитети државних институција које управљају миграцијама (**Исход 1.1**) и надлежно особље настави радити у сектору и редовно користити нову опрему, информатичке алате, инструменте, знања и вјештине у свакодневном послу, тада ће капацитети надлежних институција у подручјима укупног управљања миграцијама бити додатно ојачани (**Исход 1**).

Уколико се капацитети надлежних институција у подручјима укупног управљања миграцијама додатно ојачају (**Исход 1**) и политичка и економска стабилност БиХ и регије остане на истом нивоу, тада ће безбједност и поштовање људских права грађана и миграната у БиХ бити побољшана (**Утицај**).

Уколико се ослободе циљана мински сумњива подручја (МСП) по општинама (**Резултат 2.1**) и сва мински сумњива подручја циљаних 20 општина буду укључена у листу приоритета за 2021. и 2022. годину, тада ће се повећати развојни потенцијали општина за деминирање у БиХ (**Исход 2**).

Уколико се ојачају капацитети државних тијела за противминско дјеловање (**Резултат 2.2**) и БХМАЦ правовремено изврши нетехничко извиђање, у координацији са свим државним и недржавним оператерима који ће спроводити техничке методе (техничко извиђање, чишћење) и ако Влада Босне и Херцеговине осигура средства за одржавање купљене опреме и наставак лиценцања, тада ће се повећати развојни потенцијали општина за деминирање у БиХ (**Исход 2**).

Уколико се повећају развојни потенцијали општина за деминирање у БиХ (**Исход 2**) и остане иста мотивација институција за противминско дјеловање за постизање циљева Стратегије противминског дјеловања, тада ће се побољшати безбједност и поштовање људских права грађана и миграната у БиХ (**Утицај**).

3.2. Индикативни тип активности

Исход 1: Даље ојачани капацитети надлежних институција у подручјима укупног управљања миграцијама, борбе против организованог криминала и других незаконитих радњи у БиХ

Резултат 1.1 Капацитети институција које управљају миграцијама су додатно развијени.

Активност 1.1.1 Опремити органе власти који управљају миграцијама да буду ажурирани и способни да се носе с повећаним изазовима на терену.

Државни нивои власти који се баве миграционим изазовима требају покрити низ подручја и одговорити на бројне изазове, тако да ће их ова активност опремити с (али не ограничавајући се на): возилима (специјална, копнена, 4 W, итд), опремом за надзор и комуникацију, идентификационим системом, системом за управљање податима, прилагођеним системом база података, средствима за онлајн комуникацију, алатима за архивирање и анализу података, опремом за обраду докумената, надограђеним МИС системом. Ова активност ће бити комплементарна државној и регионалној помоћи ЕУ.

Реализацијом ове активности надлежни органи Босне и Херцеговине, као што су Гранична полиција, Служба за послове са странцима и Државна агенција за истраге и

заштиту, унаприједиће своје техничке и оперативне капацитете за рјешавање изазова везаних за управљање миграцијама.

Опремање Граничне полиције БиХ специјалним возилима и јачање информационог система за надзор границе допринијеће ефикасности надзора државне границе, откривању и спречавању незаконитих прелазака границе, откривању и спречавању кријумчарења људи и робе, борби против трговине људима и других облика прекограничног криминала.

Планирана активност допринијеће унапређењу информационих (ИТ) компетенција и капацитета Службе за послове са странцима у циљу ефикаснијег супротстављања будућим трендовима и изазовима нерегуларних миграција, што би резултовало ефикаснијим доприносом безбједносном систему БиХ. Набавка ИТ система и алата за идентификацију миграната, успостављање резервне копије система података, развој ИТ алата за складиштење и анализу података, као и набавка опреме за рад с документима и надоградња МИС системас DWH/BI модулом омогућиће ефикасно, дјелотворно и правовремено пружање услуга, те подршка у планирању и реализацији будућих активности уз минимизирање трошкова, с циљем већег доприноса безбједносној ситуацији у Босни и Херцеговини. Државна агенција за истраге и заштиту (СИПА) непрекидно спроводи активности на спречавању и откривању казних дјела кријумчарења миграната и трговине људима у мјешовитој миграцији. Реализацијом предложене активности унаприједиће се капацитети СИПА-е у погледу превенције и откривања казних дјела.

Исход 2: Повећани развојни потенцијали општина за деминирање у БиХ

Резултат 2.1: Ослобођена циљана мински сумњива подручја (МСА) по општинама

Активност 2.1.1 - Техничко извиђање и чишћење на изабраним мински сумњивим подручјима извршиће агенције цивилне заштите и акредитоване невладине организације и/или комерцијалне компаније. БХМАЦ ће извршити нетехничко извиђање на изабраним мински сумњивим подручјима.

Активност 2.1.2 - Редовито праћење и осигурање квалитета имплементације.

Резултат 2.2: Ојачани капацитети државних тијела за противминско дјеловање

Активност 2.2.1 – Опрема ће бити стављена на располагање државним тијелима за противминско дјеловање и агенцијама цивилне заштите за спровођење ове акције. Спровешће се процјена потреба, а корисницима (тј. БХМАЦ -у , агенцијама цивилне заштите) даће се информације за повећање ефикасности њиховог учинка у вези с циљевима ове акције.

3.3. Ризици и претпоставке

Ризици	Разина ризика (В/С/Н)	Мјере ублажавања
Политичка неслагања и неспремност да се подржи спровођење противминског дјеловања	С	Наставак политичког дијалога како би се осигурала пуна свијест домаћих институција о важности акције у циљу постизања циља да Босна и Херцеговина буде без мина, у складу са Стратегијом противминског дјеловања државе и њеним међународним обавезама према Отавској конвенцији
Недостатак ефикасне комуникације и координације може омекшати	С	Предузеће се неопходне мјере како би се осигурала координисана и паралелна реализација свих

имплементацију и смањити успјех постигнућа		планираних активности за успјешну имплементацију пројекта. То ће укључивати организовање редовних састанака и консултација с представницима свих институција корисница
Активности у оквиру акције могу бити одгођене због нежељеног експлозивног догађаја или опасности по безбједност током операција на терену и импликација и препоручених мјера праћења	С	Предузеће се безбједносне мјере како би се смањила вјероватност несреће. Међутим, оне неће у потпуности елиминисати ризик. Захтјеви за превенцију ризика већ су уграђени у Стандардну оперативну процедуру (СОП) која ће се примјењивати током реализације Акције, а активности у оквиру Акције ће се предузимати у складу са СОП-ом

Претпоставке (које ће се одразити у горњој матрици логичког оквира) – груписане према резултатима и исходима		
Исход 1: Даље јачање капацитета надлежних институција у подручјима укупног управљања миграцијама, борбе против организованог криминала и других незаконитих радњи у Босни и Херцеговини – Политичка и економска стабилност Босне и Херцеговине и регије остаје на истом нивоу; – На свим нивоима власти у БиХ постоји политичка воља да се подржи спровођење противминског дјеловања. Резултат 1.1: Даље развијање капацитета државних институција које управљају миграцијама – Надлежно особље наставља редовино да користи нове ИТ алате, инструменте, знања и вјештине у свакодневном послу. Исход 2: Повећани развојни потенцијали општина за деминирање у Босни и Херцеговини; – Мотивација институција противминског дјеловања за постизање циљева Стратегије противминског дјеловања остаје иста. Резултат 2.1: Ослобођена циљана мински сумњива подручја (МСА) по општинама – Сва мински сумњива подручја циљаних 20 општина укључена су на листу приоритета за 2021. и 2022. годину Резултат 2.2: Ојачани капацитети националних тијела за уклањање мина – БХМАЦ правовремено спроводи нетехничко извиђање, у координацији са свим државним и недржавним оператерима који ће спроводити техничке методе (техничко извиђање, чишћење); – Влада БиХ осигурава средства за одржавање купљене опреме и наставак и одржавање лиценци.		

3.4. Укључивање/Интеграција

Како ова акција доприноси родној равноправности и оснаживању жена и дјевојчица (у складу са стратегијом ЕУ за родну равноправност 2020– 2025)?

Принципи једнаких могућности се прописно узимају у обзир током пројектног циклуса, и Акција ће промовисати

3.6. Логички оквир

Резултати	Ланац резултата: Главни очекивани резултати (максимално 10)	Индикатори (најмање један индикатор по очекиваном резултату)	Полазне линије (година)	Циљеви (година)	Извори података (1 по индикатору)	Претпоставке
Утицај	Да се осигура ефикасно управљање миграцијама и границама, поштовање људских права и слобода особа у ситуацији угрожености и осигуравање безбједности грађана и миграната у БиХ	Број миграната, избјеглица, азиланата и других збринутих особа којима је пружена помоћ и заштита Број миграната, избјеглица, тражилаца азила и других особа од интереса УНХЦР-а према ситуацији (разврстано по полу) Број безбједносних опасности везаних за мине и експлозивне остатке рата	Подаци се прикупљају из годишњих извјештаја	Поставите циљ	Европска комисија УНХЦР	Није примјењиво
Исход 1	Даље јачање капацитета надлежних институција у подручјима	Број откривених незаконитих радњи (казнено дјело и прекршај) на граници Број откривених и	1896 (254 казнена дјела и 1642 прекршаја) (2017) (0)	2000 (280 казнених дјела и 1720 прекршаја) (2027) Повећање	Извјештаји Граничне полиције (ГП) БиХ Миграциони профил БиХ	Политичка и економска стабилност БиХ и регије остаје на истом нивоу

окужење које је погодно и омогућује родну равноправност, осигуравајући равноправно учешће жена и мушкараца у свим акционим активностима.

Како се ова акција бави животном средином и климатским промјенама?

Акција и активности које произлазе из ње неће имати негативан утицај нити ће угрозити животну средину, здравље и безбједност људи у будућности. Активности које произлазе из ове акције ће бити реализоване на еколошки најприхватљивији могући начин. У подручју деминирања, Акција ће имати позитиван утицај на животну средину, јер ће пољопривредно и шумско земљиште бити враћено на коришћење становништву, а ресурси ће се користити на регулисан и контролисан начин. Спровођење предложене деминерске интервенције ће директно подржати органе власти у БиХ у чишћењу сумњивих минских подручја, стављајући их под редовно управљање, нарочито оних с високим шумама и квалитетним ресурсима. Надаље, деминирање пољопривредних и руралних подручја ће побољшати очување и ефикасно коришћење природних ресурса. Предложена Акција додатно ће подржати органе власти у БиХ да испоруче резултате који су експлицитније повезани с одрживим коришћењем земљишта и постизањем циљева Зеленог договора ЕУ који се односе на повећање вриједности која се даје заштити и обнови природних екосистема, одрживом коришћењу ресурса и побољшању људског здравља.

Друго (као што су отпорност и осјетљивост на сукобе, Роми, особе с инвалидитетом и друге рањиве групе)

На основу основних принципа промовисања равноправности и борбе против дискриминације, учествовање у акцији ће бити загарантовано на основу једнаког приступа без обзира на пол, расно или етничко подријетло, вјеру или увјерење, инвалидитет, године или сексуалну оријентацију, као и водећи рачуна о промоцији и учествовању особа с инвалидитетом.

3.5. Услови за имплементацију

Не постоје посебни услови за ефикасну и благовремену имплементацију Акције.

	укупног управљања миграцијама у БиХ	процесуираних случајева, те размијењених информација о миграцијама, кријумчареним мигрантима и случајевима трговине људима				
Исход 2	Повећани развојни потенцијали општина за деминирање у БиХ	Број општина без мина	20 (2021)	117 (2027) (Све општине у којима се сумња на постојање мина постале су очишћене)	Годишњи извјештаји о противминском дјеловању која одобрава Савјет министара Извјештај о имплементацији пројекта	Мотивација институција за противминско дјеловање за постизање циљева Стратегије противминског дјеловања остаје иста
Резултат 1.1 везан за Исход 1	Даљње развијање капацитета државних институција које управљају миграцијама	Процент коришћења специјализоване опреме	0 %	80 %	Миграциони профил БиХ	Задужено особље наставља с радом у сектору и редовно користи нову опрему, ИТ алате, инструменте, знања и вјештине у свакодневном послу
Резултат 2.1 везан за Исход 2	Ослобођена циљана мински сумњива подручја (МСА) по општинама	Број квадратних километара поништених нетехничким прегледом Број квадратних километара смањен и очишћен техничким методама (технички преглед, чишћење)	0 квадратних km 77 квадратних km	967 квадратних km 0 квадратних km	Извјештаји о имплементацији пројекта	Сва мински сумњива подручја циљаних 20 општина увршена су на листу приоритета за 2021. и 2022.
Резултат 2.2 везан за Исход 2	Ојачани капацитети државних тијела за уклањање мина	Број мински сумњивих подручја (МСА)	480	0 * Обавеза према Отавској конвенцији	Годишњи извјештај Министарства безбједности Извјештаји о имплементацији пројекта	БХМАЦ правовремено спроводи нетехничко извиђање, у координацији са свим државним и недржавним оператерима који ће спроводити техничке методе (технички преглед, чишћење); Влада БиХ осигурава средства за одржавање купљене опреме и наставак лиценци

4. АРАНЖМАНИ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ

Увођење референце на финансирање засновано на учинку/резултатима ако је примјењиво у 4.4 и 4.6.

Нумерација наведена у поглављу 4 биће ажурирана када структура буде коначна.

4.1 Уговор о финансирању

У циљу реализације ове акције, предвиђено је закључивање уговора о финансирању с државом партнерком.

4.2 Модалитети имплементације

Комисија ће осигурати да се поштују одговарајућа правила и процедуре ЕУ за пружање финансирања трећим странама, укључујући поступке ревизије, гдје је то прикладно, и усклађеност активности с рестриктивним мјерама ЕУ¹.

4.2.1. Директно управљање (Набавка)

Дио акције ће се спроводити под директним управљањем Делегације ЕУ у Босни и Херцеговини. Ово је индикативни списак уговора, који би обезбједили континуитет помоћи ЕУ у сектору, на основу реализованих пројеката, односно оних пројеката који ће бити завршени у наредном периоду.

У циљу побољшања безбједности и поштовања људских права грађана и миграната у БиХ (Утицај) планирана набавка опреме подржаће органи власти у БиХ у јачању капацитета за борбу против организованог криминала, као и у управљању миграцијама (Резултат 1.1). Надаље, ова акција ће подржати јачање капацитета државних тијела за противминско дјеловање (Резултат 2.2).

Предмет	Индикативни тип (радови, снабдијевање, услуге)	Индикативно тромјесечје почетка процедуре
Миграција: Активност 1.1.1	Снабдијевање	Т1 2022
Деминирање: Активност 2.2.1	Снабдијевање	Т1 2022

4.2.2. Индиректно управљање повјереним субјектом[има] (тј. организацијом државе чланице, трећом земљом донатором, специјализованом (традиционалном/регулаторном) агенцијом ЕУ, међународном организацијом)

Дио ове акције, нарочито, може се имплементирати у индиректном управљању с Међународним повјереничким фондом за унапређење људске безбједности (ИТФ)

Имплементација од стране овог субјекта подразумева резултат 2.1, активности 2.1.1 и 2.1.2.

Предвиђени субјекат је изабран према сљедећим критеријумима:

а) финансијски и оперативни капацитет подносиоца пријаве;

б) технички капацитети, као што је искуство у припреми и имплементацији заједничке изградње капацитета и сличних пројеката; велико искуство у

¹ www.sanctionsmap.eu Напомињемо да је мапа санкција ИТ алат за идентификацију режима санкција. Извор санкција произлази из правних аката објављених у Службеном листу (СЛ). У случају неслагања између објављених правних аката и ажурирања на интернетској страници, превладава верзија објављених у Службеном листу (СЛ).

управљању великим и сложеним програмима или пројектима који се односе на резултате, велико искуство у имплементацији (нпр. сличних пројеката) пројеката деминурања, документирано капацитет за мобилизацију релевантних мрежа у државама чланицама ЕУ, БиХ и регији.

Ако преговори с повјереним субјектом не успију, тај дио ове радње може се спровести у индиректном управљању с другим алтернативним субјектом којег ће службе Комисије изабрати по истим критеријумима избора.

У случају да би било потребно замијенити предвиђени субјекат, службе Комисије могу изабрати замијеног субјекта користећи исте критеријуме избора наведене горе. Ако се субјекат замијењује, одлука о његовој замијени мора бити образложена.

Ако преговори с повјереним субјектом не успију, тај дио ове акције може се имплементирати у директном управљању у складу с модалитетима имплементације наведеним у Дијелу 4.3.8

4.3. Промјене с индиректног на начин директног управљања (и обрнуто) због изузетних околности (једна алтернативна друга опција)

Уколико преговори с горенаведеним субјектом не успију, тај дио ове акције може се реализовати у директном управљању као грантови за активности предвиђене Активношћу 2.1.1 и Набавком (уговор о услугама) за активност 2.1.2.

4.4. Обим географске подобности за набавку и грантове

Примјењиваће се географска подобност у смислу мјеста оснивања за учествовање у поступцима набавке и додјеле грантова и у погледу поријекла договорених набавки, како је то утврђено у основном акту и наведено у релевантном уговорном документу.

4.5. Индикативни буџет

	Допринос ЕУ (износ у EUR)	Индикативни допринос треће стране, у EUR
ИСХОД 1: Додатно ојачани капацитети надлежних институција у подручјима укупног управљања миграцијама, борбе против организованог криминала и других незаконитих радњи у БиХ		
Резултат 1.1: Даље развијање капацитета државних институција које управљају миграцијама које се састоје од	5.000.000	Н. А.
Директно управљање (набавка) – види дио 4.3.3.	Н. А.	Н. А.
ИСХОД 2: Повећање развојних потенцијала општина за деминурање у БиХ		
Резултат 2.1: Циљана мински сумњива подручја (МСА) по ослобођеним општинама, састављена од	9.150.000	Н. А.
Индиректно управљање с повјереним субјектом, тј. Међународним повјереничким фондом за унапређење људске безбједности (ИТФ) – види дио 4.3.4	9.150.000	Н. А.
Резултат 2.2: Ојачани капацитети државних тијела за противминско дјеловање, састављени од	850.000	Н. А.
Директно управљање (набавка) – види дио	Н. А.	Н. А.

4.3.3.		
Набавка – укупна коверта према дијелу 4.3.3	5.850.000	Н. А.
Евалуација (види дио 5.3)	Биће обухваћено неком другом одлуком	Н. А.
Ревизија/провјера трошкова (види одјељак 6)	Биће обухваћено неком другом одлуком	Н. А.
Комunikација и видљивост (види одјељак 7)	Н. А.	Н. А.
Непредвиђене ситуације	Н. А.	Н. А.
УКУПНО	ЕУ 15.000.000	0

4.6. Организациона поставка и одговорности

С обзиром на чињеницу да ова акција има бројне кориснике активне у сектору за спровођење закона, важно је да они од самог почетка преузму стратешку, оперативну и структурну одговорност и одговорност за спровођење активности у вези с Акцијом. Пуна посвећеност свих укључених институција која је већ успостављена током програмирања ове акције биће неопходна за постизање резултата Акције, стога ће се она наставити током цијелог трајања реализације Акције. Имплементацију Акције ће водити Управни одбор. Укључиће представнике главних заинтересованих страна. Састав Управног одбора зависиће од једнаког заступања интереса свих институција, имајући у виду дјелотворност и учинковитост таквог тијела.

5. ПРАЋЕЊЕ И ИЗВЈЕШТАВАЊЕ О ИЗВОЂЕЊУ/РЕЗУЛТАТИМА

5.1. Интерни надзор/мониторинг

Акцију ће редовно надзирати Делегација ЕУ у Босни и Херцеговини. Интерно праћење ће се спроводити кроз састанке управних одбора, тромјесечне прегледе имплементације од стране Делегације ЕУ, провјере на лицу мјеста, састанке с корисницима и консултантским компанијама/уговарачима, док ће се екстерно праћење спроводити кроз мониторинг оријентисан на резултате (РОМ).

На нивоу дјеловања, претпоставке су везане за посвећеност и несметану координацију међу свим секторским институцијама и објективну процјену њихових капацитета за спровођење планираних интервенција.

Поред тога, Акција може бити предмет екстерног праћења у складу с правилима и процедурама Европске комисије утврђеним Уговором о финансирању. С обзиром на техничку природу активности и широк географски обим Акције, за унапређење мониторинга ће бити ангажовани стручњаци за деминурање.

Одбор за ослобађање земљишта је комплементарни форум за питања ослобађање земљишта. Акција ће подстицати координисано секторско планирање. Локалне власти ће бити консултоване у раној фази процеса и од њих ће бити затражено да ангажују координаторе противминског дјеловања на кантоналном и општинском нивоу. Листа приоритета БХМАЦ-а узима у обзир постојеће општинске планове противминског дјеловања, како би се осигурали одрживи резултати противминског дјеловања. Акција ће имати за циљ да омогући дјелотворно преузимање кључних функција од стране националних власти на различитим нивоима у партнерству с цивилним друштвом и приватним сектором. То ће се заснивати на повећаном капацитету главних учесника.

5.2. Улоге и одговорности за прикупљање података, анализу и извјештавање

Секторски управни одбор ће пратити имплементацију Акције. Акцију ће редовно пратити и Делегација ЕУ у БиХ.

Како би се осигурало адекватно праћење имплементације Акције, у оквиру Активности 2.1.2. ће бити спроведене двије средњорочне и једна завршна процјена резултата Акције. Свака од средњорочних анализа ће се спроводити након прве и друге године имплементације Акције, а оцјењивање ће се вршити у односу на средњорочне циљеве (milestones). Коначна процјена ће се заснивати на циљевима дефинисаним за 2027. годину представљеним у логичком оквиру. Резултати ових процјена биће представљени Делегацији ЕУ, а након сагласности делегата ЕУ Управном одбору сектора. Осим тога, Акција би могла бити предмет вањског надзора у складу с правилима и процедурама Европске комисије утврђеним у Уговору о финансирању.

5.3. Евалуација

Имајући у виду природу активности, средњорочна и/или коначна евалуација неће бити извршена за ову акцију или њене компоненте.

У случају да за неке компоненте активности није предвиђена евалуација, Комисија може, током имплементације, одлучити да такву евалуацију изврши из ваљано оправданих разлога, било на властиту одлуку или на иницијативу партнера.

Услуге евалуације могу се уговорити на основу оквирног уговора.

Финансирање евалуације ће бити покривено другом мјером која представља Одлуку о финансирању.

6. РЕВИЗИЈА

Не доводећи у питање обавезе које се примјењују на уговоре закључене за спровођење ове акције, Комисија може, на основу процјене ризика, уговорити независне ревизије или задатке провере расхода за један или више уговора или споразума.

Предвиђено је да се услуге ревизије могу уговорити на основу оквирног уговора.

7. КОМУНИКАЦИЈА И ВИДЉИВОСТ

Видљивост ЕУ финансирања и комуникација о циљевима и утицају акција су законска обавеза за све акције које финансира ЕУ, како је то наведено у захтјевима за комуникацију и видљивост ЕУ који су на снази.

Конкретно, примаоци средстава ЕУ морају обзнанити поријекло добијених средстава од ЕУ и осигурати њихову одговарајућу видљивост кроз:

- изјаву у којој се на видљив начин истиче подршка добијена од ЕУ на свим документима и комуникационом материјалу који се односи на имплементацију фондова, укључујући службену интернетску страницу и рачуне друштвених медија, ако постоје; и

- промовисање акција и њихових резултата пружањем кохерентних, дјелотворних и пропорционалних циљаних информација вишеструкој публици, укључујући медије.

Мјере видљивости и комуникације спроводе, према потреби, државне администрације (на примјер, у вези с реформама везаним за буџетску подршку ЕУ), повјерени субјекти, извођачи радова и корисници грантова. Одговарајуће уговорне обавезе ће бити укључене, појединачно, у споразуме о финансирању, споразуме о делегирању и уговоре о набавци и грантовима.

Мјере ће се заснивати на посебном плану комуникације и видљивости, који је успостављен и имплементиран у складу са захтјевима за комуникацију и видљивост ЕУ који су на снази. План укључује, између осталог, комуникациони наратив и главне поруке за акцију,

прилагођене различитим циљним групама (заинтересоване стране, цивилно друштво, шира јавност, итд)

Мјере видљивости и комуникације специфичне за ову акцију ће бити комплементарне ширим комуникационим активностима које директно спроводе службе Европске комисије и/или Делегације и канцеларије ЕУ. Европска комисија и Делегације и канцеларије ЕУ требају бити у потпуности информисани о планирању и имплементацији специфичних активности видљивости и комуникације, нарочито у погледу комуникационог наратива и главних порука.

Посебна пажња ће се посветити видљивости у вези с активностима опремања граничних прелаза и инфраструктуре. Истовремено, постоје и осјетљивости везане за неке од активности које ће се предузети у оквиру акције које ће се морати узети у обзир када је у питању видљивост. Статус напретка деминирања ће се редовно саопштавати путем БХМАЦ-а и интернетске страница цивилне заштите и на друге начине које државни партнери у спровођењу сматрају одговарајућим.

8. ОДРЖИВОСТ

Активности везане за управљање миграцијама, Резултат 1.1 ће ојачати надлежне институције и тиме допринијети безбједносном систему БиХ и њених грађана.

Сваки развој информационо-комуникационих технологија (ИКТ) треба поштовати постојеће стандарде или потребе за интероперабилности ИТ система. Неопходне техничке спецификације ће се договорити с надлежним органима и осигурати прије објављивања тендера.

Коначно, обуке које укључују велики број представника различитих институција јавне управе требале би бити организоване у блиској сарадњи с релевантним институцијама за обуку јавне управе.

За резултат 2.1 и 2.2 мински сумњива подручја ће бити извучена са службене листе приоритета у складу са Стратегијом противминског дјеловања БиХ 2018-2025.

Оперативни капацитет БХМАЦ-а ће бити унапријеђен како би се омогућила одржива имплементација ослобађања земљишта до крајњег датума. Капацитети других учесника такође ће се повећати како би се осигурало да надлежни органи за противминско дјеловање могу пратити брзину имплементације своје стратегије, како је то потребно до 2025. године.

Позитиван исход ове акције ће у својој раној фази бити доступан локалним властима на различитим нивоима, погођеним локалним заједницама, донаторима и међународним партнерима и користиће се за даљњу мобилизацију ресурса.

ДОДАТАК I.2

на Уговор о финансирању о годишњем акционом плану у корист Босне и Херцеговине за 2021. Акциони документ за "ЕУ4 изборни процес"

1. СИНОПСИС

1.1. Сажета табела акција

Наслов	Акција 02 - ЕУ 4 изборни процес Годишњи акциони план у корист Босне и Херцеговине за 2021. годину
ПРИС број	043-667/2
Основни акт	Финансирано у оквиру Инструмента за претприступну помоћ (ИПА III)
Тимска европска иницијатива	Не
Зона која има користи од акције	Босна и Херцеговина
Програмски	Програмски оквир ИПА III

Документ				
ПРИОРИТЕТНА ПОДРУЧЈА И ИНФОРМАЦИЈЕ О СЕКТОРИМА				
Прозор и тематски приоритет	Прозор 1: Владавина права, основна права и демократија Тематски приоритет 6: Демократија			
Циљеви одрживог развоја (СДГс)	Циљ 16. Промовисати мирна и инклузивна друштва за одрживи развој, омогућити приступ правди за све и изградити ефикасне, одговорне и инклузивне институције на свим нивоима 16.6 Развити ефикасне, одговорне и транспарентне институције на свим нивоима			
ДАЦ код(ови)	150 Влада и цивилно друштво 15151 Избори			
Модалитет(и) помоћи и модалитет(и) имплементације	Пројектни приступ Директно управљање, набавке			
Главни канал испоруке ¹	Билатерално			
Маркери (из обрасца ЦРИС ДАЦ)	Општи циљ политике	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Развој партиципације/ добро управљање	☐	☐	☒
	Помоћ животној средини	☒	☐	☐
	Родна равноправност и оснаживање жена и дјевојчица	☐	☒	☐
	Развој трговине	☒	☐	☐
	Репродуктивно здравље, здравље мајки, новорођенчади и дјете	☒	☐	☐
	Смањење ризика од катастрофа	☒	☐	☐
	Укључивање особа с инвалидношћу	☐	☒	☐
	Исхрана	☒	☐	☐
	Ознаке конвенције РИО	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Биолошка разноликост	☒	☐	☐
	Борба против десертфикације	☒	☐	☐
	Ублажавање климатских промјена	☒	☐	☐
	Прилагођавање климатским промјенама	☒	☐	☐
Унутрашњи маркери	Циљеви политике	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Дигитализација	☐	☐	☒
	Миграција	☒	☐	☐
	Ковид 19	☒	☐	☐
	Социјална укљученост и људски развој	☐	☒	☐
ИНФОРМАЦИЈЕ О БУЏЕТУ				
Релевантни износи	Буџетска линија: 15.020101.01 Укупни процијењени трошак: 2.000.000 EUR Укупан износ доприноса из буџета ЕУ: 2.000.000 EUR			
УПРАВЉАЊЕ И СПРОВОЂЕЊЕ				
Врста финансирања и начин(и) имплементације	Модалитет пројекта Директно управљање путем набавке			
Релевантни приоритети и кључне тачке из Економског и инвестиционог плана за Западни Балкан	Развој људског капитала			
Крајњи датум	Најкасније до 31. децембра 2022. године			

Закључења Уговора о финансирању	
Крајњи датум за закључивање уговора о доприносу/делегирању, уговора о набавци и гранту	3 године након датума закључења Уговора о финансирању, с изузетком случајева наведених у члану 114(2) Финансијске уредбе
Индикативни оперативни период имплементације	6 година након закључења Уговора о финансирању
Крајњи датум за имплементацију Уговора о финансирању (датум до којег би овај програм требао бити повучен и затворен)	12 година након закључења Уговора о финансирању

1.2. Кратак сажетак акције

Ова акција ће подржати Централну изборну комисију (ЦИК), као једино тијело задужено за управљање и надзор над цијелокупним изборним процесом, да побољша интегритет, транспарентност и ефикасност изборног процеса у складу с међународним стандардима и препорукама Канцеларије за демократске институције и људска права (ОДИХР) и Венецијанске комисије. Конкретније, предложена акција ће допунити регионалну акцију подршке изборним реформама на Западном Балкану надрогачом на препоруке и техничку помоћ пружену у два од укупно пет кључних тематских подручја која су у надлежности ЦИК-а. Осим тога, значајно ће допринијети спровођењу седам кључних препорука ОДИХР-а: осигуравање непристрасне изборне администрације, осигуравање транспарентности, побољшање програма едукације бирача, побољшање тачности бројања гласова, побољшање тачности гласачких спискова, побољшање система комуникације и смањење притиска на бираче. Предложена акција ће, такође, подржати имплементацију Комуникационе стратегије Централне изборне комисије, као значајне компоненте Акције.

Акција ће допринијети путу Босне и Херцеговине ЕУ интеграцијама и испуњавању критеријума из Копенхагена, захтјева из политичких критеријума и кључног приоритета из Мишљења Комисије².

Надаље, ова акција ће се надовезати на претходну помоћ ЦИК-у, првенствено ону из пројекта техничке помоћи 2020. године коју финансира ЕУ, а у којој се за ЦИК израдила стратегија (и акциони план) за побољшање интегритета, транспарентности и ефикасности изборног процеса у БиХ. Ову стратегију и Акциони план ЦИК је усвојио крајем 2020. године.

Ова акција ће допринијети почетку имплементације Изборне стратегије и њеног Акционог плана, као и повезане Комуникационе стратегије, пружањем подршке ЦИК-у у успостављању планирања људских ресурса, расподјели ресурса, управљања особљем и система праћења учинка, повећавајући ефикасно управљање и организацију изборног процеса, развој информационог система за побољшање транспарентности и побољшање квалитета изборне базе података. Ово подразумијева и компоненту техничке помоћи и компоненту набавке, како

¹ <http://www.oecd.org/dac/stats/annex2.htm>.

² ЦОМ(2019) 261 коначни

би се омогућило ЦИК-у да боље обавља своје функције и смањило лишавање права гласа потенцијалним гласачима изван државе.

2. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

2.1. Анализа контекста

Избори, осим што су суштинско добро, јер усађују осјећај власништва над политиком код грађана и омогућују грађанима да изразе своје политичке преференце како би оне преточили у стварну политику, дио су једног од три критеријума из Копенхагена које Босна и Херцеговина мора испунити ради приступања Европској унији. Осим тога, одржавање избора у складу са стандардима ЕУ суштина је првог приоритета из Мишљења Комисије. Избори су били и јесу од највеће важности за органе власти у БиХ, односно за све политичке странке, за све административне јединице и надлежне институције, као и за друге донаторе, а нарочито за ЕУ.

У БиХ, независно, колегијално тијело од седам чланова које именује Представнички дом Парламентарне скупштине – Централна изборна комисија – има задатак да руководи и надгледа цио изборни процес, од одређивања тачног датума избора до доношења одлука у постизборном периоду спорова. Ово ЦИК чини средишњим и главним учесником у изборном процесу кроз који се изборни процес може побољшати.

Успркос важности изборног процеса и релативно добрим резултатима које ЦИК има у спровођењу избора, ОЕБС-ова Канцеларија за демократске институције и људска права редовно извјештава о проблемима у изборном процесу, а Венецијанска комисија има дугогодишње препоруке за структурално побољшање изборног процеса. Већину проблема тек треба ријешити, а те препоруке имплементирати.

Стога, ЦИК је 2020. године подржан техничким пројектом који финансира ЕУ за развој стратешког оквира за побољшање интегритета, транспарентности и ефикасности изборног процеса. Резултати пројекта – Стратегија, релевантни акциони план и Комуникациона стратегија – усвојени су крајем 2020. године од стране ЦИК-а, што их је учинило најрелевантнијим и јединим документима политике у подручју избора. У циљу одржавања независности изборног процеса уз истовремено поштовање парламентарног надзора, наведени документи су достављени Парламентарној скупштини БиХ на разматрање и евентуално усвајање.

Стратегија и Акциони план виде ЦИК као суштински допринос јачању демократије и промоцији демократских вриједности у Босни и Херцеговини, која се суочава с четирима идентификованим изазовним подручјима: организациони оквир, квалитет људских ресурса, квалитет пружених услуга и непрекидно унапређење. Фокус је на трансформацији пословања, дигитализацији за побољшање услуга и управљању промјенама на одржив начин. Комуникациона стратегија има за циљ да придобије повјерење грађана у изборни процес и, између осталог, у јавне институције на свим нивоима власти коришћењем масовних и друштвених медија како би одржала своју репутацију тијела за управљање изборима од повјерења суочено с различитим организационим и процедуралним промјенама.

Власти Босне и Херцеговине придају највећи значај изборним реформама, нарочито имплементацији споменутог Стратегије и Акционог плана, како за унапређење демократије у Босни и Херцеговини, тако и за испуњавање неопходних предуслова за приступање ЕУ, с нагласком на

испуњавању првог од 14 кључних приоритета из Мишљења. То је видљиво и у трогодишњем буџету, који предвиђа до 8 милиона евра за ЦИК и у којем је издвојено додатних пола милиона евра за капиталне пројекте и преко 1,5 милиона евра за комплетирање Јединственог изборног информационог система. Иако очигледно неадекватан, постоји тренд раста, што показује вољу и ЦИК-а да оправда већа издвајања из буџета и политичара да их одобре за специфичне пројектне активности и генерално повећање капацитета које је резултат већих средстава. ЦИК се ослања на финансирање с државног нивоа власти за редовно пословање и заједничко финансирање између државног нивоа и нижих нивоа (тј. Ентитетских нивоа или ниво дистрикта) за изборе, тако да недостатак приступа управљању јавним финансијама који је јединствен или на нивоу цијеле земље акутно утиче на ЦИК. Програмски буџет постоји, али је још увијек неадекватан за изборне процесе, јер се примјењује само у припреми буџета.

Стратегија и Акциони план настоје постићи напредак у четирима идентификованим изазовним подручјима: организациони оквир, квалитет људских ресурса, квалитет пружених услуга и непрекидно унапређење. Акција са својих четирију интервентних линија и њихови резултати: развој капацитета особља ЦИК-а, унапређење организационог оквира ЦИК-а, унапређење односа с јавношћу и екстерне комуникације, као и ИТ и техничких капацитета ЦИК-а – јасно и директно доприноси тој стратешкој визији.

2.2. Анализа проблема по подручјима подршке

ПОДРУЧЈЕ ПОДРШКЕ: Демократија

Кратка анализа проблема

Постоје четири групе проблема с којима се ЦИК суочава, а идентификовани су Стратегијом и Акционим планом за унапређење интегритета, транспарентности и ефикасности изборног процеса у Босни и Херцеговини: капацитети особља ЦИК-а, организациони оквир ЦИК-а, комуникација с релевантним заинтересованим странама и ИТ питања. Ови проблеми су очито међусобно испреплетени и спојени и повезани су с лошим интегритетом, транспарентношћу и ефикасношћу изборног процеса у Босни и Херцеговини. Ова питања доприносе томе да бирачи и политичке странке доводе у питање ваљаност изборног процеса и, на крају, узрокују недостатак легитимитета како у ЦИК-у, тако и у другим јавним институцијама, што негативно утиче на процес европских интеграција Босне и Херцеговине. Због старјелог интерног управљања и на основу релевантних докумената Венецијанске комисије Савјета Европе и ОЕБС-овог ОДИХР-а, ЦИК има довољно простора за побољшање и суочава се с потребом да комуницира са својим актерима, нарочито с бирачима.

С обзиром на то да ЦИК има мање запослених него што је предвиђено Правилником о систематизацији, постојећи кадар је преоптерећен, а поред тога има премало могућности за обуку како би се непрекидно професионално развијало. Агенција за државну службу не нуди специјалистичке обуке током цијеле године за државне службенике запослене у ЦИК-у, а ЦИК-ове обуке за привремено запослено особље се показале неадекватним. Од посебног значаја је недостатак квалификованог особља упућеног у ИТ питања које је у стању пружити услуге одржавања и ажурирања захтјевног софтвера и хардвера.

Постоји лоша комуникација и сарадња између различитих јединица унутар ЦИК-а, нарочито у

кључним задацима као што су регистрација политичких партија и кандидата и регистрација бирача изван државе. Ово је додатно погоршано чињеницом да ЦИК нема развијен систем за управљање људским ресурсима, укључујући компоненте планирања и праћења. То доводи до неблаговременог извршавања задатака, који су често и незадовољавајућег квалитета.

Упркос чињеници да ЦИК има интернетску страницу, преноси уживо своје сједнице, управља интерактивним системом за бираче и присутан је на каналима друштвених медија, комуникационе активности и приступ гласачима, нарочито у иностранству, и даље су неадекватни јер се бирачи често жале да је садржај разбацан, није систематизован и не садржи кључне одговоре који би олакшали учествовање. Поред неадекватних људских ресурса за комуникацију, **не постоји посебан оквир за обављање комуникационих активности и не постоји начин мјерења задовољства корисника.** То доводи до тога да бирачи подносе додатне захтјеве за информацијама, што додатно погоршава друге проблеме у квалитету изборног процеса.

ЦИК се суочава с даљњим проблемима у погледу хардвера и софтвера који су му доступни, његовим запосленима и бирачима. **Хардвер је застарео, уз то што је сложен и недовољан да подржи све већи обим захтјева. Софтвер је, такође, застарео, склон грешкама и захтијева ажурирање.** И хардвер и софтвер су наслијеђени од ОЕБС-а 2001. године, када је одговорност за изборни процес пренесена на ЦИК. Од тада, ЦИК га дјелимично унапређује и побољшава. Велика је фрагментација због постојања различитих модула који су некомпатибилни и онемогућава комуникацију између модула. Надаље, **Систем за управљање документима (ДМС) који је успостављен 2016. године не функционисао како треба и спор је због недостатка његове ИТ наδοградње.** ЦИК -у недостаје интегрисани информациони систем који би повезао различите фазе и активности изборног процеса. Не постоје приручници и процедуре које би омогућиле мање квалификованом особљу да управља њима. Посебан недостатак је недостатак алата који би омогућио бирачима у иностранству да се региструју путем интернета и аутоматски провере исправност њихове регистрације. Развијање таквог алата и модернизација процеса регистрације бирача у иностранству спријечиће да бирачи ненамјерно или грешком буду лишени права гласа.

Проблеми су идентификовани у процесу евалуације ЦИК-а и изборног процеса у склопу пројекта који финансира ЕУ и чине основну срж развијене Стратегије за унапређење интегритета, транспарентности и ефикасности изборног процеса, заједно с њеним Акционим планом. ЦИК је усвојио ову Стратегију и Акциони план крајем 2020. године и они чине стратешки оквир Босне и Херцеговине за унапређење изборног процеса. Стога, рјешавање ових проблема значиће имплементацију наведене Стратегије и у великој мјери допринијети побољшању интегритета, транспарентности и ефикасности изборног процеса у Босни и Херцеговини.

Подршка ЕУ у овом подручју има јасну и посебну додатну вриједност, како финансијску, тако и политичку. Чињеница да је изборна реформа у БиХ заједнички циљ свих учесника у БиХ и захтјев који произлази из пута БиХ у ЕУ интеграције, осим што је сам по себи добар, чини јасан избор за финансијску и стручну подршку ЕУ у побољшању изборног процеса. Осим тога, таква акција би

довела до додатне донаторске помоћи и охрабрила домаће власти да даље улажу у нове реформе и њихову одрживост. Континуитет од претходног пројекта који је финансира ЕУ за израду споменуте Стратегије и Акционог плана на ову акцију у циљу имплементације наведене Стратегије и Акционог плана представља додатну вриједност из финансирања ЕУ.

Опис главних учесника

Главни учесници ове акције су: Централна изборна комисија БиХ

Поред институционалних учесника, друге двије главне групе учесника су учесници изборног процеса и цивилно друштво. Грађани су, наравно, свеобухватна група у коју су укључени и једни и други и која укључује елементе оба. Учесници изборног процеса су бирачи и политичке странке, док су академска заједница, невладине организације, укључујући посматраче избора и политичке странке у том својству, те медији елементи цивилног друштва који су посебно наглашени у контексту Босне и Херцеговине. Други учесници који обично учествују у изборном процесу, укључујући предузећа и посебне интересне групе, нису посебно релевантни у контексту Босне и Херцеговине због структуралне посебности и питања везана за агенције присутна у контексту Босне и Херцеговине. Два додатна учесника су Савјет Европе и ОЕБС, као двије главне међународне институције специјализоване за изборе и изборне процесе, које посједују високо специјализовано, компаративно знање о овој теми и дјелују као учесник контроле квалитета.

По својој егзистенцији, учесници изборног процеса одражавају целокупно грађанство, па су стога веома разнолики и тешко их је генерализовати; међутим, у принципу, сви су посвећени демократском процесу, слободним и поштеним изборима и побољшању интегритета, транспарентности и ефикасности изборног процеса.

Академска заједница, како у Босни и Херцеговини, тако и у иностранству, врло је заинтересована за проучавање спровођења избора као израза преференција грађана у политици, понашања изборних учесника и учинака избора. Постоји неколико невладиних организација посвећених и специјализованих за изборне процесе и праћење избора, са значајним искуством на терену и међународном подршком. Политичке странке могу именовати своје представнике за праћење изборног процеса на дан избора и стога су и у том погледу кључни учесници. Природа њиховог рада је таква да подржавају унапређење изборног процеса спречавањем изборних превара, доприносе фер и слободним изборима и извјештавају јавност о изборном процесу. Медији, као кључни дисеминатор информација, практично су једини медиј за комуникацију између ЦИК-а и бирача, преносе вијести о изборним процесима и служе у образовне сврхе за информисање бирача.

Комплементарност с националним стратегијама

Осим подршке имплементацији **Стратегије и Акционог плана за унапређење интегритета, транспарентности и ефикасности изборног процеса у Босни и Херцеговини**, на предложене интервенције и на његово осмишљавање утицали су различити стратешки документи који ће допринијети њиховој имплементацији. То укључује Стратешки оквир за реформу јавне управе, Центер акциони план, Политику развоја информационог друштва Босне и Херцеговине 2017– 2021, те Комуникациону стратегију институција Босне и

Херцеговине о процесу приступања Европској унији – од њеног статуса кандидата до чланства. Унапређењем своје унутрашње организације, укључујући људске капацитете и организациони оквир, ЦИК ће допринијети испуњавању циљева **Стратешког оквира за реформу јавне управе**, нарочито оних који се односе на људске ресурсе, административне процедуре, институционалну комуникацију и информационе технологије. Надаље, ова акција ће оспособити жене гласаче, скупити изборне податке према полу и узети у обзир родна питања при креирању интерних политика, чиме ће се допринијети испуњењу успостављања и јачања система, механизма и инструмената за постизање родне равноправности, у складу с Жендер акционим планом III. Ова акција ће, такође, допринијети дигитализацији ЦИК-а и побољшати његов дигитални домет до бирача, на основу Развојне политике информационог друштва Босне и Херцеговине и њених седам стубова. Будући да је изборна реформа један од четрнаест приоритета из Мишљења и саставни дио Копенхашких критеријума, а оба су услов за приступање Мишљења и саставни дио Копенхашких критеријума ЕУ, ова акција ће се бавити и комуницирањем о изборној реформи у контексту ЕУ интеграција у складу с **Комуникационом стратегијом институција Босне и Херцеговине о процесу приступања Босне и Херцеговине Европској унији – од њеног статуса кандидата до чланства**.

2.3. Релевантност и комплементарност са стратегијама које подржавају кључни национални учесници

Развијањем људских капацитета ЦИК-а кроз обуке и менторство на послу, садашњи запосленици ЦИК-а ће бити боље прилагођени за обављање више задатака на основу тога што ће их обављати ефикасније и моћи ће получивати квалитетније резултате. Унапређење организационог оквира ЦИК-а кроз функционалну ревизију и усвајање нових управљачких докумената довешће до оптимизације процеса, смањења непотребног рада и бољих резултата запослених, као и до бољих процеса од стране ЦИК-а као јединице. Примарни задатак ЦИК-а – благовремено комуницирање информација релевантним учесницима – биће значајно побољшан ревизијом систематизације и интеграције комуникационих активности у редовном раду већег броја запослених. Развој ИТ капацитета ЦИК-а, како у погледу хардвера, тако и софтвера, и обука његових запослених да их стручно користе ће омогућити несметаној процесу рада и већу ефикасност. Све то ће довести до боље организованог, боље спроведеног и боље комуницираног изборног процеса, који ће с временом повратити повјерење бирача у изборни процес и, минимизовањем или елиминацијом превара, довести до бољих изборних исхода, тј. оних који боље одражавају вољу бирача. Осим тога, таква реформа ЦИК-а ће допринијети реформи јавне управе, укључујући дигитализацију јавних услуга, унаприједити напоре у борби против корупције, побољшати родну равноправност и ојачати улогу цивилног друштва у креирању политика. Унапријеђени изборни процес ће, такође, допринијети процесу европских интеграција БиХ.

ЦИК-у БиХ је неопходно ефикасно управљање. Тренутно не постоје ни јединствене смјернице за изборни процес, нити квалитетно креирање политика. Секторска координација је успостављена, али је незадовољавајућа у смислу квалитета и правремености. Имплементацијом Стратегије ће се осигурати успостављање одговарајућег система праћења и извјештавања, јер она укључује мјере за

постављање релевантних индикатора праћења, индикативних акционих план и буџетски оквир.

Ово ће ЦИК-у пружити алате за процјену процедура и активности у бирачким одборима (БО) и општинским изборним комисијама (ОИК), помажући им да постигну стандарде учинка кроз размјену најбољих пракси и служећи као заступник ЦИК-а на различитим нивоима изборне администрације. Ова линија ће, такође, успоставити процедуре за праћење рада особља, како сталног запосленог, тако и привременог.

2.4. Релевантност и комплементарност с политиком ЕУ и помоћи ЕУ и других донатора

Ова акција ће допринијети реализацији општег циља **Прозора 1 – владавина права, основна права и демократија** – и специфичног циља **Тематског приоритета 6 – Демократија**. Она ће допринијети успостављању функционалне демократије у Босни и Херцеговини, једног од три Копенхашка критеријума и првог од 14 приоритета из Мишљења, унапређењем изборног процеса и индиректним осигуравањем да демократске институције имају одговарајуће ресурсе и функционишу у складу с Уставом, принципима ефикасе владе и препорукама Венецијанске комисије и ОЕБС-овог ОДИХР-а.

Надаље, ова акција ће подржати реализацију главних циљева четири главна инструмента политике проширења ЕУ: **Стратегије за Западни Балкан¹, Споразума о стабилизацији и придруживању, Мишљења Комисије и Извјештаји Комисије за БиХ за 2021. годину²**. Унапређење квалитета демократије, чији је основни стуб изборни процес, а тиме и испуњавање критеријума за приступање који произлазе из Копенхашких критеријума и политичких критеријума правне тековине ЕУ, подржава и Стратегију за Западни Балкан и ССП, будући да су оба документа фокусирана на евентуално приступању ЕУ генерално и на унапређењу демократије посебно. Први и само дјеломично испуњен приоритет из Мишљења предвиђа да БиХ, између осталог, мора осигурати да се избори спроводе у складу са стандардима ЕУ спровођењем ОЕБС-овог ОДИХР-а и релевантних препорука Венецијанске комисије.

Извјештај за 2021. годину тражи од БиХ да осигура транспарентност и интегритет изборног процеса, у складу с препорукама ОЕБС-а/ОДИХР-а и ГРЕЦО-а, укључујући и ствари везане за финансирања политичких странака.

2.5. Научене лекције и везе с претходном финансијском помоћи

Постоје четири недавне акције које су утицале на дизајн ове акције: Пројекат из 2015. године који финансирала Норвешка и који је процијенио могућа техничка побољшања изборног система у Босни и Херцеговини, Пројекат из 2019. године о регистрацији бирача који је финансирао УСАИД и имплементирао ИФЕС, Пројекат који је 2020. године финансирала СИДА за јачање капацитета ЦИК-а како би се осигурала институционализација принципа родне равноправности и Пројекат који је финансирала ЕУ у 2020. години за развој стратегије за унапређење интегритета, транспарентности и ефикасности изборног процеса. Сваки се веже на претходни и саставни је дио ове акције.

Први Пројекат је имао за циљ процјену потенцијалних техничких побољшања изборног процеса како би се

¹ ЦОМ(2018) 65 коначни

² SWD(2021) 291 коначни/2

осигурала транспарентност и ефикасност будућих избора, уз смањење могућности изборне преваре. Његове препоруке су се фокусирали на поједностављивање комуникационих канала између изборне администрације, развој ИТ система и апликација за изборни процес, те развој система контроле квалитета који одговара стварности и с овлашћењима да стварно утиче на промјене. Ове три кључне препоруке одражавају се у двије стратешке линије ове Стратегије и два исхода ове акције.

Други Пројекат је имао за циљ процјену праксе регистрације бирача, с нагласком на регистрацију бирача изван земље, како би се смањио потенцијал за превару, што је мотив Пројекта из 2015. године. Његове препоруке биле су усмјерене на успостављање онлајн портала који би омогућио бирачима с правом гласа који имају привремени боравак у иностранству да попуне потпуну апликацију за гласање изван земље. Ово је даљња разрада претходног пројекта и уграђена је у сљедећи пројекат, а потом и у релевантну стратегију. То је, такођери једна од стратешких линија ове стратегије и резултат ове акције.

Трећи Пројекат је имао за циљ да ојача капацитете ЦИК-а да осигура институционализацију принципа родне равноправности кроз организовање размјене са шведским колегама, развој Приручника за законе и политике о увођењу родне равноправности, организовање тренинга за државне службенике и подршку ЦИК-у у развоју онлајн ресурсног центра и дигиталне библиотеке.

Четврти и најновији Пројекат је најсвеобухватнија процјена стања у подручју изборног процеса. Из њега је произашла и садашња Стратегија, која узима у обзир резултате претходних пројеката, а ова Акција се заснива на имплементацији те стратегије. Стратегија се фокусира на унапређење интегритета, транспарентности и ефикасности изборног процеса.

Ова акција је, дакле, наставак досадашњих пројеката који имају за циљ унапређење изборног процеса. Она одражава препоруке претходних пројеката и допринијеће њиховом испуњењу, дјелимично или у потпуности.

3. ОПИС АКЦИЈЕ

3.1. Планирани резултати и логика интервенције (описивање узрочне везе између утицаја, исхода и резултата, укључујући и претпоставке)

Ако се развију капацитети особља ЦИК-а (**Резултат 1**), док особље ЦИК-а постане или остане посвећено интерним реформама, тада ће се успоставити планирање људских ресурса ЦИК-а, расподела ресурса, управљање особљем и систем праћења учинка (**Исход 1**), јер капацитети особља саставни су дио горенаведених система и оквира.

Ако се успостави систем планирања људских ресурса, расподеле ресурса, управљања особљем и праћења учинка ЦИК-а (**Исход 1**) и особље ЦИК-а постане или остане посвећено унутрашњим реформским процесима, тада ће се осигурати интегритет, транспарентност и ефикасност изборног процеса у БиХ у складу с међународним стандардима и препорукама Канцеларије за демократске институције и људска права (ОДИХР) и Венецијанске комисије (**Утицај**).

Ако се организациони оквир ЦИК-а побољша (**Резултат 2**) и кадрови ЦИК-а постану или остану посвећени унутрашњим реформским процесима, тада ће се успоставити ефикасно управљање и организација изборног процеса (**Исход 2**), јер је организациони оквир саставни дио горенаведених система и оквира.

Уколико се успостави ефикасно управљање и организација изборног процеса (**Исход 2**) и ОЦВ остане заинтересован за учествовање у изборном процесу, тада ће се осигурати интегритет, транспарентност и ефикасност изборног процеса у БиХ у складу с међународним стандардима и препорукама Канцеларије за Демократске институције и људска права (ОДИХР) и Венецијанске комисије (**Утицај**).

Ако се побољшају односи с јавношћу и екстерна комуникација ЦИК-а (**Исход 3**) и ОЦВ остане заинтересован за учешће у изборном процесу, тада ће се развити информациони систем за побољшање транспарентности (**Исход 3**), јер системске реформе и побољшања доприносе побољшању транспарентности и доступност информација заинтересованим странама.

Ако се развије информациони систем за унапређење транспарентности (**Исход 3**) и ОЦВ остане заинтересован за учешће у изборном процесу, тада ће бити осигурани интегритет, транспарентност и ефикасност изборног процеса у БиХ у складу с међународним стандардима и препорукама Канцеларије за демократске институције и људска права (ОДИХР) и Венецијанске комисије (**Утицај**).

Ако се развију информатички и технички капацитети ЦИК-а (**Резултат 4**), и ако бирачи изван земље остану или постану заинтересовани за учествовање у изборном процесу, а особље ЦИК-а постане или остане посвећено интерним реформама, тада ће квалитет изборних података бити побољшан (**Исход 4**), јер системске реформе и побољшања доприносе побољшању транспарентности и доступности информација заинтересованим странама.

Ако се побољша квалитет изборне базе података (**Исход 4**) и ОЦВ остане заинтересован за учествовање у изборном процесу, а особље ЦИК-а постане или остане посвећено унутрашњим реформским процесима, тада ће се осигурати да су интегритет, транспарентност и ефикасност изборног процеса у БиХ у складу с међународним стандардима и препорукама Канцеларије за демократске институције и људска права (ОДИХР) и Венецијанске комисије (**Утицај**).

Ова побољшања ће допринијети осигуравању интегритета, транспарентности и ефикасности изборног процеса у Босни и Херцеговини у складу с међународним стандардима и препорукама Канцеларије за демократске институције и људска права (ОДИХР) и Венецијанске комисије, што ће допринијети путу Босне и Херцеговине ка ЕУ. Ова акција је комплементарна регионалној акцији ОДИХР-а за подршку изборним реформама на Западном Балкану, у смислу да се не преклапа, али паралелно испуњава сврху неких од препорука ОДИХР-а наведених у извјештајима ОДИХР-ових посматрачких мисија у Босни и Херцеговини.

3.2. Индикативни тип активности

Исход 1: Успостављено је планирање људских ресурса, расподела ресурса, управљање особљем и систем праћења учинка у ЦИК-у

Резултат 1: Развијени капацитети особља ЦИК-а

Активност 1.1. Креирати мапу пута развоја кадровских способности и вјештина

Подактивност 1.1.1. Развити мапу пута људских ресурса, улога и вјештина тренутно у организацији (Подактивност ће се бавити недокументованим процесима, незадовољавајућим улогама особља и бољем разумијевању задатака)

Подактивност 1.1.2. Развити планове задржавања талената и иницијативе за трансфер знања, укључујући

развој мапе изборних процеса како би се осигурао трансфер знања (Подактивност ће се бавити начинима на које организација треба мотивисати талентовано особље)

Подактивност 1.1.3. Мапа изборних процеса како би се осигурао трансфер знања (Активност ће омогућити детаљан опис фаза пословног процеса и њихов пренос на друге како би се осигурала институционална меморија)

Активност 1.2. Даље развијати постојећи програм обуке и методе узимајући у обзир све групе особља у ЦИК-у (Осмислити обуку и методе специфичне за изборни процес у складу с потребама ЦИК-а Босне и Херцеговине)

Исход 2: Успостављено ефикасно управљање и организација изборног процеса

Резултат 2: Побољшан организациони оквир ЦИК-а

Активност 2.1. Спровести анализу учинка особља и одјела ЦИК-а (Ова активност ће се позабавити недостатком система управљања људским ресурсима (ХРИС) и недостатком података о запосленима у организацији за запошљавање, мјерење учинка, учење и развој)

Активност 2.2. Развити концепт новог, ефикаснијег и дјелотворнијег организационог оквира

Подактивност 2.2.1. Ревидирати организациони дизајн, структуру и управљање како би се омогућила већа агилност у одговору на промјене у изборном окружењу у БиХ (активност ће се позабавити недостатком способности особља да се лакше прилагоде новим промјенама у кратком временском периоду)

Подактивност 2.2.2. Адекватнији распоред послова према компетенцијама (Активност ће се бавити питањем оптималне расподеле послова према способностима запослених)

Подактивност 2.2.3. Промјена комуникационих система који се користе с актерима избора и начина размјене информација (Активност ће се бавити ефикаснијим и бржим протоком информација и услуга до свих учесника избора)

Активност 2.3. Израдити процес непрекидног побољшања изборног процеса

Подактивност 2.3.1. Анализе процеса регистрације бирача изван земље (Активност ће се бавити недостацима и злоупотребама процеса регистрације бирача изван земље)

Подактивност 2.3.2. Анализира процес бројања, образаца, консолидације резултата и извјештавања како би се израдиле јасне и једноставне процедуре. Даљња побољшања ће се заснивати на пилот-тесту. (Активност ће се бавити недостацима у процесу пребројавања, облицима и процедурама и омогућавати провјеру новина кроз пилот-пројекте)

Исход 3: Развијен информациони систем за побољшање транспарентности

Резултат 3. Побољшани односи с јавношћу и екстерне комуникације ЦИК-а

Активност 3.1. Побољшати интернетске услуге

Подактивност 3.1.1. Побољшање интернетске странице које ће између осталог укључити алате за анализу изборних података и генерисање постизборне статистике која ће бити доступна јавности (Активност ће се бавити недостацима систематизованих садржаја и њиховом недоступном формату на интернетској страници ЦИК-а БиХ)

Подактивност 3.1.2. Успоставити интерактивније канале комуникације с изборним учесницима путем питања и одговора (Активност ће се бавити недостатком листе питања и одговора за све фазе изборног процеса и њиховим

редовним ажурирањем и објављивањем на интернетској страници).

Исход 4: Побољшан квалитет изборне базе података

Резултат 1. Развијени су ИТ и технички капацитети ЦИК-а

Активност 4.1. Реконструкција ИТ система

Подактивност 4.1.1. Набавка ИТ опреме (укључујући сервере и шасије, мрежне системе за складиштење, мрежне прекидаче језгре, безбједносну опрему, заштитни зид следеће генерације, заштитни зид за интернетске апликације, вишефакторску аутентификацију (МФА) и мобилне радне станице) (Активност ће се бавити питањем недовољно простора за потребе сложеног оперативног ИТ система)

Подактивност 4.1.2. Надоградња система за управљање документима (ДМС) кроз адаптацију хардвера и надоградњу оперативног система (Активност ће се бавити проблемом спорог и неефикасног протока докумената у организацији и архивирању)

Подактивност 4.1.3. Развити нову апликацију за регистрацију бирача изван земље (Активност ће се бавити питањем недостатка функционалне обраде ОЦВ апликација)

Подактивност 4.1.4. Развити информациони систем људских ресурса (ХРИС) за подршку ЦИК-у у управљању утичком њиховог особља (Активност ће се бавити питањем системског управљања подацима о људским ресурсима у дигиталном облику)

Индикативне врсте активности

Активности 1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 2.3. и 3.1. – техничка помоћ

Активност 4.1. – инвестиције (набавки)

3.3. Ризици и претпоставке

Ризици	Ниво ризика (В/С/М)	Мјере ублажавања
Савет министара неће имати висок ниво спремности за конструктивну интеракцију с ЦИК-ом	М	Предузеће се активности за консултације и на други начин ангажовати учеснике како би се развио осјећај укључености и власништва током трансформације
Особље ЦИК-а неће бити посвећено и привржено организационој и процедуралној трансформацији	С	Особље ЦИК-а биће консултовано и на други начин ангажовано током процеса организације и процедуралне трансформације, с нагласком на истицање предности наведених трансформација, како би се развио осјећај власништва над трансформацијама код особља
Претпоставке (које ће се одразити у горњој матрици логичког оквира) груписане према резултатима и исходима		
Ниво исхода: - ОЦВ остаје заинтересован за учествовање у изборном процесу - Особље ЦИК-а постаје или остаје посвећено унутрашњим реформским процесима		
Ниво резултата: - Особље ЦИК-а је посвећено организационим и процедуралним трансформацијама и у стању је да их спроведе - ОЦВ остаје заинтересован за учествовање у изборном процесу		

3.4. Укључивање/Интеграција

Како ова акција доприноси родној равноправности и оснаживању жена и дјевојчица (у складу са стратегијом ЕУ за родну равноправност 2020–2025)?

Ова ће акција допринијети рјешавању питања родне равноправности и оснаживања жена и дјевојчица у складу с Центер акционим планом III ЕУ кроз супротстављање родним стереотипима и постизање родне равнотеже у доношењу одлука у политици. У складу је, такође, с

Изјавом о посвећености родној равноправности коју је ЦИК потписао и која је службено усвојена и објављена у јулу 2020. године. Надаље, ова акција је у складу с двоструким приступом родне равноправности у комбинацији с циљаним активностима. Такође, узима у обзир интерсекционалност као хоризонтални принцип у својој имплементацији. Конкретније, мушкарци и жене ће равноправно учествовати у осмишљавању и имплементацији свих акционих активности, тренинзи ће такође бити родно инклузивни и осјетљиви, а сви подаци ће бити разврстани по полу, нарочито они који се односе на питања праћења. Дигитализовани подаци о изборном процесу, укључујући и оне који су нарочито релевантни за родна питања, такође ће допринијети и стицању родне равноправности и учиниће податке лакше доступним. Коначно, ова акција ће подстакнути мушке савезнике, повећати видљивост жена стручњака, допринијети изградњи мрежа и синергије међу женама и имати за циљ равноправну равнотежу полова.

Како се ова акција бави животном средином и климатским промјенама?

Ова акција ће допринијети рјешавању питања животне средине и климатских промјена у складу с Green Dealom и стратегијама дигитализације повећањем одрживе производње и потрошње, подстицањем ефикасности ресурса, спречавањем и минимизовањем загађења и чинећи унутрашњи ток рада одрживијим. Такође, биће усвојена политика зелених набавки како би се осигурало да ЦИК користи робу која је прихватљива за животну средину. Кроз спровођење Акције и након тога осигураће се дигитализација процеса и користити обновљива добра за она која се не могу у потпуности дигитализовати. Осим дигитализације интерних процеса, дигитализација изборног процеса ће смањити потребу за папиром и елиминисати коришћење услуга за пренос изборне документације за бираче изван земље.

Како се ова акција бави приступом заснованим на правима?

Ова акција ће допринијети рјешавању приступа заснованог на правима јачањем капацитета владе да осигура да се права грађана поштују и капацитета грађана да захтијевају од своје владе да ради како би осигурала њихова права, како кроз побољшање интегритета, транспарентности и ефикасност изборног процеса. Бољи изборни процес ће подржати домаће актере у превазилажењу препрека које блокирају њихова права и осигуравању својих права на инклузиван и одржив начин. Пошто је право учешћа на изборима међународно загарантовано, између осталог, Универзалном декларацијом о људским правима и Међународним пактом о грађанским и политичким правима. Узимање у обзир интерсекционалности различитих група и њихових

специфичних потреба у погледу односа моћи у друштву биће главна брига током имплементације Акције.

Како ова акција промовише системски ангажман с цивилним друштвом?

Ова акција ће допринијети промовисању ангажмана система с цивилним друштвом кроз унапређење улоге цивилног друштва у изборном процесу, као проматрача избора, али и као директних учесника у изборном процесу. Предузеће се активности за пружање конструктивне помоћи цивилном друштву, како основаним организацијама, тако и основним или тематским групама, будући да је повећано учествовање цивилног друштва у изборном процесу суштински добро, промовишући демократскије друштво с транспарентнијом и одговорнијом владом. Цивилно друштво ће бити укључено у дискусије о политикама и биће позвано да учествује у имплементацији и праћењу предузетих политика, као провјера ЦИК-а, тако и за стварање повољног окружења за цивилно друштво у овом сектору. Намјенске обуке, поред оних које ЦИК обично организује за изборни процес, такође ће унаприједити ангажман система с цивилним друштвом. Препоруке ОСЦЕ-а и Венецијанске комисије ће бити од великог значаја у овом погледу.

Остало (као што су отпорност и осјетљивост на сукобе, Роми, особе с инвалидитетом и друге ранјиве групе)

Ова акција ће допринијети смањењу сукоба, како унутар ЦИК-а, као резултат нејасних подјела посла, тако и оних вањских, кроз побољшање интегритета, транспарентности и ефикасности изборног процеса. Постојећи сукоби ће се ублажити, а нови спријечити стварањем јасних и правовремених података.

Ова акција ће допринијети побољшању социо-економске интеграције Рома осигуравајући њихову равноправност, инклузију и учествовање у изборном процесу. Посебна пажња посветиће се угроженим Ромима, укључујући Ромкиње и Роме с инвалидитетом. Ромско цивилно друштво ће, такође, бити ангажовано као питање од посебне важности.

Ова акција ће допринијети повећању квалитета и квантитета могућности за особе с инвалидитетом, како у изборном процесу, тако и након избора. Они ће имати једнаке могућности у поређењу с особама без инвалидитета. Цивилно друштво које ради на питањима везаним за особе с инвалидитетом биће ангажовано као питање од посебног значаја. Резултати акције биће прилагођени према потреби како би се прилагодили особама с инвалидитетом.

3.5. Услови за имплементацију

Не постоје посебни услови за ефикасну и благовремену имплементацију Акције.

3.6. Логички оквир

Резултати	Ланац резултата: Главни очекивани резултати (максимално 10)	Индикатори (најмање један индикатор по очекиваном резултату)	Полазне линије (2020)	Циљеви (2024)	Извори података (1 по индикатору)	Претпоставке
Утицај	Осигурати интегритет, транспарентност и ефикасност изборног процеса у БиХ у складу с међународним стандардима и препорукама	1. Степен спремности у политичким критеријумима, укључујући приоритет 1 из Мишљења	1. Рани стадијум (дедукован)	1. Одређен ниво припреме	1. Извјештаји Комисије БиХ	Није примјењиво
		2. Испуњене препоруке ОЕБС- а, ОДИХР-а и Венецијанске комисије	2. Ниједна препорука није испуњена	2. Испуњено је 1/3 препорука	2. Извјештај ОЕБС-овог ОДИХР-а	

	Канцеларије за демократске институције и људска права (ОДИХР) и Венецијанске комисије					
Исход 1	Успостављен је систем планирања људских ресурса ЦИК-а, расподеле ресурса, управљања особљем и праћења учинка	1. Постизање критеријума учинка за релевантни извјештајни период 2. Број дана утрошених на обраду пријава за гласове из иностранства	1. Не постоји 2. Око 90 дана за обраду ОЦВ апликација	1. 75 % испуњених критеријума учинка 2. 60 дана за обраду пријава	1. Интерна евиденција ЦИК-а 2. Трајање уговора о услугама за привремено особље	Особље ЦИК-а постаје или остаје посвећено унутрашњим реформским процесима
Исход 2	Успостављено ефикасно управљање и организација изборног процеса	1. Број одбијених пријава за гласаче из иностранства 2. Процента извјештаја о грешкама у обради пријава бирача из иностранства	1. Одбијено је 21,55 % ОЦВ пријава 2. 30 % апликација с грешкама	1. Мање од 10 % ОВЦ апликација је одбијено 2. Мање од 10 % ОЦВ апликација с грешком	1. Одлуке ЦИК-а БиХ о одбијању регистрације 2. Интерни извјештај	ОЦВ остаје заинтересован за учествовање у изборном процесу
Исход 3	Развијен информациони систем за побољшање транспарентности	1. Смањен је број питања на инфо-линији током изборног периода 2. Смањен је број захтјева путем е-поште за информацијама током изборног периода	1. 1.879 позива 2. 90.553 е-пошта	1. Мање од 600 позива 2. Мање од 30.000 е-пошта	1. Интерна евиденција ЦИК-а 2. Интерна евиденција ЦИК-а	ОЦВ остаје заинтересован за учествовање у изборном процесу
Исход 4	Квалитет изборне базе података је побољшан	1. Апликација за регистрацију бирача изван земље доступна и коришћена 2. ХРИС се користи за побољшање управљања људским ресурсима 3. Ефикасност ДМС-а у управљању документима/задацима	1. Не постоји 2. Не користи се 3. Ниско	1. 75 % гласача изван земље га користи 2. Процеси људских ресурса су управљиви и лаки за приступ 3. Високо	1. Интерни извјештаји ЦИК-а 2. Интерни извјештаји ЦИК-а 3. Интерни извјештаји ЦИК-а	ОЦВ остаје заинтересован за учествовање у изборном процесу Особље ЦИК-а постаје или остаје посвећено унутрашњим реформским процесима
Резултат 1 (Исход 1)	Развијени су капацитети особља ЦИК-а	1. Број обученог особља (разврстано по полу) 2. Развој програма изградње капацитета за особље ЦИК-а	1. 25 % особља похађа најмање 1 релевантну обуку годишње 2. Годишњи план обуке запослених у Секретаријату ЦИК-а према њиховим потребама (службено одобрен од стране ЦИК-а БиХ)	1. 80 % особља похађа најмање 1 релевантну обуку годишње 2. Вишегодишњи годишњи програм обуке прилагођен посебним захтјевима за радно мјесто усвојен од стране ЦИК-а	1. Интерни извјештаји ЦИК-а 2. Годишњи подаци ЦСА	Особље ЦИК-а постаје или остаје посвећено унутрашњим реформским процесима
Резултат 2 (Исход 2)	Организациони оквир ЦИК-а је побољшан	1. Распон додијелих послова по запосленом, мјесечно 2. Мапа радних процеса	1. 11 2. Рана фаза	1. 2 2. Мапа процеса завршена	Подаци ЦИК-а БиХ Годишњи извјештај ЦИК-а БиХ	Особље ЦИК-а постаје или остаје посвећено унутрашњим реформским процесима
Резултат 3 (Исход 3)	Односи с јавношћу и вањске комуникације ЦИК-а су побољшани	1. Број јединствених посјета интернетској страници ЦИК-а, мјесечно 2. Трајање просјечне јединствене посјете интернетској страници ЦИК-а 3. Број ангажмана на каналима друштвених медија ЦИК-а, по мјесецима	1. 94.071 2. 3 минута, 20 секунди 3. 500	1. 120.000 2. 6 минута 3. 10,000	1. Аналитички извјештаји с интернетске странице ЦИК-а БиХ и друштвених мрежа 2. Аналитички извјештаји с интернетске странице ЦИК-а БиХ и друштвених мрежа 3. Аналитички извјештаји с интернетске странице ЦИК-а БиХ и друштвених мрежа	ОЦВ остаје заинтересован за учествовање у изборном процесу
Резултат 4 (Исход 4)	Развијени су ИТ и технички капацитети ЦИК-а	1. Апликација за регистрацију бирача изван земље развијена и функционална 2. ХРИС развијен и	1. Не постоји 2. Рана фаза	1. Развијена и функционална апликација 2. Побољшан и	1. Извјештај о испоруци робе и услуга 2. Извјештај о	ОЦВ остаје заинтересован за учествовање у изборном процесу

	функционалан		функционалан ХРИС	испоруци робе и услуга	процесу Особље ЦИК-а постаје или остаје посвећено унутрашњим реформским процесима
	3. ДМС надограђен и функционалан	3. Рана фаза	3. Побољшан и функционалан ДМС	3. Извјештај о испоруци робе и услуга	

4. АРАНЖМАНИ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ

4.1. Уговор о финансирању

У циљу реализације ове акције предвиђено је закључивање уговора о финансирању с Босном и Херцеговином.

4.2. Модалитети имплементације

Комисија ће осигурати да се поштују одговарајућа правила и процедуре ЕУ за пружање финансирања трећим странама, укључујући поступке ревизије, гдје је то прикладно, и усклађеност активности с рестриктивним мјерама ЕУ¹.

4.2.1. Директно управљање (Набавка)

Планирана техничка помоћ и набавка опреме ће подржати ЦИК у јачању људских (Резултат 1), организационих (Резултат 2) и ИТ капацитета (Резултат 4) у циљу побољшања ефикасности, транспарентности, интегритета и квалитета изборних процеса у БиХ (Утицај). Надаље, имплементација Акције ће допринијети побољшању транспарентности изборних реформи и процеса (Резултат 3).

Акција ће се спроводити путем уговора о услугама и набавци.

Предмет	Индикативни тип (радови, набавка, услуге)	Индикативно тромјесечје почетка процедуре
Техничка помоћ ЦИК-у	Услуге	T1, 2022
Набавка ИТ опреме и софтвера	Набавка	T1, 2022

4.3. Обимгеографске подобности за набавку и грантове

Примјењиваће се географска подобност у смислу мјеста оснивања за учествовање у поступцима набавке и додјеле бесповратних средстава и у погледу поријекла набављених набавки како је то утврђено у основном акту и наведено у релевантним уговорним документима.

4.4. Индикативни буџет

Модалитети имплементације	Допринос ЕУ (износ у EUR)	Индикативни допринос стране, у EUR
ИСХОД 1: ЦИК планирање људских ресурса, расподела ресурса, управљање особљем и систем праћења учинка успостављен		
ИСХОД 2: Успостављено ефикасно управљање и организација изборног процеса		
ИСХОД 3: Развијен информациони систем за побољшање транспарентности		
ИСХОД 4: Побољшан квалитет изборне базе података		
Састављено од		
Директно управљање (Набавка), види одјељак 4.3.3.	Н. А.	Н. А.
Набавка – укупна коверта према одјељку 4.3.3	2.000.000	Н. А.
Евалуација (види одјељак 5.3)	Биће обухваћено другом одлуком	Н. А.
Ревизија/Пројектор трошкова (види одјељак 6)	Биће обухваћено другом одлуком	Н. А.
Комуникација и видљивост	Н. А.	Н. А.

¹ www.sanctionsmap.eu Напомињемо да је мапа санкција ИТ алат за идентификацију режима санкција. Извор санкција произлази из правних аката објављених у Службеном листу (СЛ). У случају неслагања између објављених правних аката и ажурирања на интернетској страници превладава верзија објављена у Службеном листу (СЛ).

(види одјељак 7)		
Непредвиђене ситуације	Н. А.	Н. А.
УКУПНО	2.000.000 EUR	

4.5. Организациона поставка и одговорности

Будући да ће Акција подржати ЦИК као јединог корисника, с обзиром на то да је надлежност за спровођење изборног процеса искључива надлежност ЦИК-а, одговорности ће бити у надлежности ЦИК-а. Поред Управног одбора који ће бити успостављен за имплементацију пројекта, биће формирана и група за управљање пројектом коју ће чинити особље ЦИК-а из свих пет сектора која ће радити на предвиђеном ТА пројекту. Основаће се и радна група, састављена од чланова ЦИК-а и државних службеника, како би се пројекти повезали с резултатима постигнутим у оквиру претходне техничке помоћи коју је финансирала ЕУ. Чланови ЦИК-а и генерални секретар ће, такође, бити стално укључени у имплементацију пројекта.

5. ПРАЋЕЊЕ И ИЗВЈЕШТАВАЊЕ О УЧИНКУ/РЕЗУЛТАТИМА

5.1. Интерни надзор

Група за управљање пројектом радиће с предвиђеном техничком помоћи на имплементацији пројекта. Радна група ће комуницирати с групом за управљање пројектом како би се повезали резултати постигнути у претходном пројекту који је финансирала ЕУ с предвиђеном техничком помоћи. Реализацију пројекта ће редовно оцјењивати Управни одбор чији ће прецизан састав бити утврђен Пројектним задатком. Чланови ЦИК-а и генерални секретар ће, такође, бити константно укључени у имплементацију пројекта.

5.2. Улоге и одговорности за прикупљање података, анализу и извјештавање

Свакодневно техничко и финансијско праћење имплементације ове акције ће бити непрекидан процес и дио одговорности имплементационог партнера. У том циљу, имплементациони партнер ће успоставити стални систем интерног, техничког и финансијског праћења активности и изградити редовне извјештаје о напретку (не рјеђе од годишњих) и завршне извјештаје. Сваки извјештај ће пружити прецизан приказ имплементације акције, потешкоћа на које се наишло, уведених промјена, као и степен постизања њених резултата (резултати и директни исходи) мјерених одговарајућим индикаторима, користећи као референцу матрицу логичког оквира (за пројектни модалитет) и листу стратегије, политике или реформског акционог плана партнера (за буџетску подршку). Резултати ће бити праћени од стране успостављених структура (видјети 5.1. Интерно праћење). Комисија може предузети додатне посјете у праћењу пројекта, како преко свог особља, тако и преко независних консултаната које Комисија директно ангажује за независне надзорне прегледе (или које ангажује одговорни агент којег је Комисија уговорила за спровођење таквих прегледа).

Улоге и одговорности за прикупљање, анализу и праћење података:

Основаће се Секторски управни одбор (или ће се придржавати текућег мониторинга Управног одбора) за праћење спровођења активности и биће састављен од главних корисника и релевантних институција у Босни и Херцеговини. Акцију ће редовно пратити Делегација ЕУ у Босни и Херцеговини.

5.3. Евалуација

Имајући у виду природу активности, за ову акцију или њене компоненте ће бити извршена средњорочна, коначна и накнадна евалуација.

У случају да није предвиђена евалуација за неке компоненте активности, Комисија може, током имплементације, одлучити да такву оцјену изврши из ваљано оправданих разлога, било на властиту одлуку или на иницијативу партнера.

Услуге евалуације могу се уговорити на основу оквирног уговора.

Финансирање евалуације ће бити покривено другом мјером која представља Одлуку о финансирању.

6. РЕВИЗИЈА

Не доводећи у питање обавезе које се примјењују на уговоре закључене ради имплементације ове активности, Комисија може, на основу процјене ризика, уговорити независне ревизије или задатке верификације расхода за један или више уговора или споразума.

Предвиђено је да се услуге ревизије могу уговорити на основу оквирног уговора.

7. КОМУНИКАЦИЈА И ВИДЉИВОСТ

Видљивост ЕУ финансирања и комуникација о циљевима и утицају акција су законска обавеза за све акције које финансира ЕУ, као што је то наведено у захтјевима за комуникацију и видљивост ЕУ који су на снази.

Конкретно, примаоци средстава ЕУ морају признати поријекло средстава ЕУ и осигурати његову одговарајућу видљивост:

- давањем изјаве у којој се на видљив начин истиче подршка добијена од ЕУ на свим документима и комуникационом материјалу који се односи на спровођење средстава, укључујући службену интернетску страницу и рачуне на друштвеним мрежама, ако постоје; и
- промовисањем акција и њихових резултата кроз пружање кохерентних, дјелотворних и пропорционалних циљаних информација вишеструкој публици, укључујући медије.

Мјере видљивости и комуникације спровођења, према потреби, националне администрације (на примјер, у вези с реформама везаним за буџетску поршку ЕУ), повјерени субјекти, извођачи радова и корисници грантова. Одговарајуће уговорне обавезе ће бити укључене у појединачне споразуме о финансирању, споразуме о делегирању и уговоре о набавци и грантовима.

Ове мјере ће се заснивати на посебном плану комуникације и видљивости, који ће бити успостављен и имплементиран у складу са захтјевима за комуникацију и видљивост ЕУ који су тренутно на снази. План укључује, између осталог, комуникациони наратив и главне поруке везане за Акцију, прилагођене различитим циљним групама (заинтересоване стране, цивилно друштво, шира јавност, итд).

Мјере видљивости и комуникације специфичне за ову акцију ће бити комплементарне ширим комуникационим активностима које директно спроводе службе Европске комисије и/или Делегације и канцеларије ЕУ. Европска комисија и Делегације и канцеларије ЕУ требали би бити у

потпуности обавијештени о планирању и спровођењу специфичних активности видљивости и комуникације, нарочито у односу на комуникациони наратив и главне поруке.

8. ОДРЖИВОСТ

Одрживост Акције биће осигурана непрекидним власништвом над набављеним хардвером и софтвером и на други начин максимизована кроз обуке организоване за особље ЦИК-а како би се оспособили за коришћење хардвера и софтвера, те развојем документације у циљу побољшања интегритета, транспарентности, и ефикасност изборног процеса. Остале институције, а нарочито Генерални секретаријат Савјета министара, биће блиско консултовани током процеса развоја софтвера како би се осигурала компатибилност између новог софтвера и постојећег софтвера. Осигураће се додатна буџетска средства за одржавање и ажурирање система.

Будући да ће ЦИК идентификовати приоритете и одредити приоритете, особље ће бити укључено у израду докумената, бити обучено за наставак имплементације усвојених докумената, тако да ће ЦИК бити у могућности да одржи резултате активности и настави их прилагођавати новим околностима. Процеси изградње капацитета ће се наставити кроз непрекидну едукацију и обуку, а стечена знања и вјештине ће се користити за даљње унапређење процеса рада. Модел непрекидног побољшања и планови непрекидног ангажмана од посебног су значаја у овом погледу. Државни службеници ће дјеловати као мултипликатори информација и имплицитна провјера квалитета привременог особља запосленог за одређене изборне процесе.

ДОДАТАК I.3

на Уговор о финансирању по годишњем акционом плану за Босну и Херцеговину за 2021.

Акциони документ за "Инструмент ЕУ за интеграције"

1. КРАТАК ПРЕГЛЕД

1.1. Табела сажетка акције

Назив	Акција 03 – Инструмент ЕУ за интеграције
Годишњи акциони план за Босну и Херцеговину за 2021.	
ЦРИС број	043-667/3
Основни акт	Финансирано у оквиру Инструмента за претприступну помоћ (ИПА III)
Гимска европска иницијатива	Не
Зона која има користи од акције	Босна и Херцеговина
Програмски документ	Програмски оквир ИПА III
ИНФОРМАЦИЈЕ О ПРИОРИТЕТНИМ ПОДРУЧЛИМА И СЕКТОРИМА	
Прозор и тематски приоритет	Прозор 2: Добро управљање, Усклађивање с аквисом, Доброкомшијски односи и стратешка комуникација Тематски приоритет 2: Административни капацитети и усклађеност с аквисом
Циљеви одрживог развоја (СДГс)	16. Мир, правда и јаке институције 8. Достојанствен рад и економски раст 4. Квалитетно образовање 3. Добро здравље и благостање 9. Изградити отпорну инфраструктуру, промовисати инклузивну и одрживу индустријализацију и подстицати иновације
ДАЦ код(ови)	43010 – Вишесекторска помоћ
Главни канал испоруке ¹	Билатерално

¹ <http://www.oecd.org/dac/stats/annex2.htm>.

Ознаке (из обрасца ЦРИС ДАЦ)	Општи циљ политике	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Развој учествовања/ добро управљање	☐	☐	☒
	Помоћ животnoj средини	☐	☒	☐
	Родна равноправност и оснаживање жена и дјевојчица	☐	☒	☐
	Развој трговине	☒	☐	☐
	Репродуктивно здравље, здравље мајке, новорођенчета и дјетета	☒	☐	☐
	Смањење ризика од катастрофа	☒	☐	☐
	Укључивање особа с инвалидитетом	☒	☐	☐
	Исхрана	☒	☐	☐
	Ознаке РИО конвенције	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Биолошка разноликост	☒	☐	☐
	Борба против десертификације	☒	☐	☐
	Ублажавање климатских промјена	☐	☒	☐
	Прилагођавање климатским промјенама	☐	☒	☐
Интерне ознаке	Циљеви политике	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Дигитализација	☐	☒	☐
	Миграција	☒	☐	☐
	Ковид 19	☒	☐	☐
	Социјална укљученост и људски развој	☒	☐	☐
ИНФОРМАЦИЈЕ О БУЏЕТУ				
Релевантни износи	Буџетска линија: 15.020101.01 Укупни процијењени трошак: EUR 8 500 000 Укупан износ доприноса ЕУ: EUR 8 500 000			
УПРАВЉАЊЕ И СПРОВОЂЕЊЕ				
Врста финансирања и начин имплементације	Модалитет пројекта Директно управљање путем набавке и грантова (Twinning Light) Индиректно управљање са субјектом којем је повјерен задатак , субјекти ће бити изабрани у складу с критеријумима из одјелка 4.3.4.			
Релевантни приоритети и најважнија питања из Економског и инвестиционог плана за Западни Балкан	Акција ће допринијети рјешавању различитих водећих питања у зависности од конкретне помоћи која се пружа			
Крајњи датум за закључење Уговора о финансирању	Најкасније до 31. децембра 2022.			
Крајњи датум за закључивање уговора о доприносу/делегирању, уговора о набавци и гранту	3 године од датума закључења Уговора о финансирању, осим случајева наведених у члану 114, став (2) Финансијске уредбе			
Индикативни оперативни период имплементације	6 година након закључења Уговора о финансирању			
Крајњи датум за имплементацију Уговора о финансирању (датум до којег овај програм треба опозвати и затворити)	12 година након закључења Уговора о финансирању			

1.2. Сажетак Акције

Акција је осмишљена тако да пружи административну и техничку подршку институцијама у Босни и Херцеговини (БиХ) на свим нивоима у погледу потреба које произлазе из процеса европских интеграција – нарочито у изради и имплементацији Програма интеграција/Националног програма за усвајање аквиса (НПАА) у складу с чланом 70 ССП-а, као кључног приоритета и неизмирене обавезе према Споразуму о стабилизацији и придруживању, а у вези с побољшањем основних секторских капацитета за планирање и буџетирање на нивоу власти за боље коришћење финансијских средстава помоћи ЕУ и примјену секторског приступа у оквиру ИПА III.

Комплементарно другим ИПА акцијама, Акција ће пружити флексибилну подршку за рјешавање специфичних и непредвидивих потреба власти у Босни и Херцеговини на различитим нивоима, идентификованих током процеса европских интеграција, као и процеса развоја и имплементације НПАА и развоја стратегија широм земље које су кључне за процес приближавања ЕУ. Ова флексибилна подршка институцијама у Босни и Херцеговини има за циљ да им омогући да брзо одговоре на изазове и захтјеве процеса интеграције у Европску унију и да боље припреме и имплементирају ИПА програме/акције финансиране из Инструмента за претприступну помоћ. Инструмент ће помоћи у два кључна подручја. **Прво**, треба подржати однос према имплементацији Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП), транспозицији аквиса, припреми и имплементацији акционих планова, као и јачању институционалних капацитета за имплементацију ССП-а и апсорпцију и управљање претприступним фондовима, те пружити подршку за даљњи развој Програма интеграције/НПАА у складу с чланом 70 ССП-а. **Друго** подручје је подршка у даљњој изградњи планирања политика у цијелој земљи, буџетских капацитета на свим нивоима власти како би се на најбољи начин искористила финансијска помоћ ЕУ, нарочито у оквиру ИПА III. Предвиђене су различите врсте подршке, као што је техничка помоћ и изградња капацитета институција у Босни и Херцеговини на различитим нивоима управљања, припрема студија, процјена, стратешких докумената, приручника, обука, приједлога Акција, тендерске документације, помоћ при расписивању тендера/позива за процјену приједлога, комуникационим активностима, као и за осигуравање потенцијалних залиха које подржавају процесе интеграције у ЕУ.

2. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

2.1. Анализа контекста

Процес европских интеграција је сложен, динамичан процес који се развија. Комплементарно другим ИПА акцијама које су програмиране с временским оквиром, постоји потреба за флексибилним инструментом који би се бавио краткорочним новонасталим развојем и властима у Босни и Херцеговини на различитим нивоима пружао неопходну помоћ и подршку у изградњи капацитета. Овај инструмент ће помоћи властима у Босни и Херцеговини на свим нивоима у вези с имплементацијом ССП-а, развојем и имплементацијом НПАА у складу с чланом 70. ССП-а, транспозицијом аквиса, припремањем и имплементацијом акционих програма, као и у јачању њихових институционалних капацитета за имплементацију ССП-а и апсорпцију, те управљање претприступним фондовима.

Понављајући своју одређеност за напредовање ка чланству у ЕУ, Босна и Херцеговина је у фебруару 2016.

године поднијела захтјев за чланство у ЕУ. Након одговора на Упитник Европске комисије, Мишљење Комисије о захтјеву Босне и Херцеговине за чланство у ЕУ¹ објављено је у мају 2019. године, заједно с пратећим Аналитичким извјештајем², наглашавајући приоритете и реформе које држава треба спровести, што чини потребу за подршком још већом. Надаље, Босна и Херцеговина треба почети користити нови инструмент претприступне помоћи у периоду 2021– 2027. (ИПА III) и треба бити у могућности да у потпуности има користи од њега.

Акција, са својим подручјима подршке, директно доприноси промоцији доброг управљања, повећању усклађености с вриједностима Уније и усклађивању с правилима, стандардима и праксама Уније у релевантним подручјима. Надаље, одговара посебном циљу Тематског приоритета 2 у погледу усклађивања политика и законодавства БиХ с политикама ЕУ и аквисом ЕУ, изградње административних капацитета за пуно и дјелотворно спровођење секторских политика и усвојеног законодавства, те изградње способности Босне и Херцеговине да преузме обавезе из чланства, те да слиједи Европски зелени договор³, који представља путоказ за одрживост економије ЕУ претварањем климатских и еколошких изазова у прилике у свим подручјима политике и чинећи транзицију праведном и инклузивном за све.

Подржавајући интервенције у различитим подручјима, Акција ће дати допринос и другим ИПА III прозорима и тематским приоритетима, у складу са садржајем интервенције.

Акција ће посебно допринијети и активностима у оквиру Стратешког оквира за реформу јавне управе које имају за циљ да побољшају систем планирања и праћења политика у цијелој земљи, будући да властима у БиХ очигледно недостаје регулатива за систем планирања у цијелој земљи за процес европских интеграција, укључујући зелену транзицију у јавне управе. То ће даље допринијети подршци развоју различитих секторских стратегија широм земље у складу са специфичним подржаним интервенцијама.

2.2. Анализа проблема по подручјима подршке

За процес ЕУ интеграција у Босни и Херцеговини од кључне је важности имати дјелотворне административне капацитете с јасним функцијама у процесу европских интеграција на свим релевантним нивоима власти, у складу с њиховим надлежностима, те осигурати њихову ефикасну сарадњу и координацију. То се нарочито односи на имплементацију ССП-а, развој и имплементацију Програма интеграција (ПИ) и процес законске хармонизације, односно транспозиције аквиса ЕУ на досљедан начин у Босни и Херцеговини, што су и даље прилично изазовни задаци у контексту вишеслојног босанскохерцеговачког административног устројства, како је истакнуто у СИГМА процјени за 2017. Кључни приоритет за Босну и Херцеговину и неријешено питање је да испуни своје обавезе из ССП-а, изразом и усвајањем НПАА, у складу с чланом 70. из САА. Међутим, с обзиром на то да земља још увијек нема систем планирања у цијелој земљи, тренутно не постоји план за цијелу земљу који јасно поставља приближавање аквису ЕУ. У случају секторских питања у цијелој земљи, потреба за консултацијама и координацијом постаје посебно важна јер су надлежности, у складу с

Уставом Босне и Херцеговине, у већини случајева подијељене између секторских институција различитих административних нивоа. Тренутно, Босна и Херцеговина нема законску основу за цијелу државу о томе како планирати, вредновати и пратити стратегије за цијелу земљу, и док сви нивои имају одређену регулативу, државни ниво треба усвојити једну и боље водити процес стратешког планирања у цијелој земљи. У свјетлу овог фрагментираног система планирања политике и у погледу процеса европских интеграција, власти на свим нивоима у Босни и Херцеговини суочавају се с изазовима да одговоре на процес приступања ЕУ. Институцијама у Босни и Херцеговини и релевантном особљу потребна је помоћ у том погледу у смислу осигуравања неопходне подршке, стручности и изградње капацитета како би се на координисан начин извршили кључни задаци законодавног планирања и ускладили са захтјевима за чланство у ЕУ.

Сви нивои власти у Босни и Херцеговини суочавају се и с изазовима у вези с коришћењем ИПА програма, укључујући припрему и имплементацију Акције/програма. Спремност Акција зависи, између осталог, и о доступности квалитетне тендерске документације (нпр. пројектног задатка, техничке спецификације, предмјера, итд). Власти у Босни и Херцеговини немају довољно искуства у изради оваквих докумената и понекад је ниво техничких детаља толико специфична и сложена да захтијева специјализовану експертизу. Стога је институцијама у Босни и Херцеговини и релевантном особљу у том погледу потребна помоћ стручњака који би олакшали тај процес, а властима у Босни и Херцеговини на свим нивоима омогућили трансфер знања и практичне обуке. Надаље, власти у Босни и Херцеговини требају бити у могућности у потпуности користити нови инструмент претприступне помоћи у оквиру вишегодишњег финансијског оквира у периоду 2021–2027. (ИПА III). Како би се Босни и Херцеговини омогућило да у потпуности искористи ИПА III, Босни и Херцеговини треба бити пружена помоћ кроз подршку активностима и изградњи капацитета у подручјима која се дотичу кључних приоритета реформе јавне управе у погледу побољшања капацитета планирања, програмирања, имплементације и јачања за координацију ових процеса. У контексту ИПА III, подршка која се пружа у оквиру ове акције још је важнија с обзиром на повећан нагласак на техничкој зрелости интервенција.

С обзиром на секторски приступ у оквиру ИПА-е, Босни и Херцеговини још увијек недостају стратегије за цијелу земљу у важним секторима које представљају предуслов за коришћење средстава ИПА II, те је подршка у вези с анализом и припремом секторских и мултисекторских стратегија на нивоу цијеле земље у складу са секторским приступом и даље од кључне важности. Осим тога, секторска буџетска подршка/уговор о реформи сектора као нови модалитет за коришћење помоћи у оквиру ИПА-е представља новину за Босну и Херцеговину и њене институције. Помоћ је такође потребна у вези с коришћењем ИПА-е за више земаља, посебно Инвестиционог оквира за Западни Балкан и других регионалних инструмената од којих се неки тек појављују, као и у вези с релевантним макрорегионалним стратегијама ЕУ.

Институције из свих сектора и свих нивоа власти у Босни и Херцеговини могу имати користи од помоћи предвиђене овом акцијом. Надаље, у наставку су наведени главни учесници у процесу европских интеграција и коришћења ИПА програма у Босни и Херцеговини.

¹ COM(2019) 261 завршно

² SWD(2019) 222 завршно

³ COM(2019) 640

Дирекција за европске интеграције је стручно тијело Савјета министара Босне и Херцеговине, надлежно за координацију активности у вези са захтјевима за процес европских интеграција и координацију помоћи ЕУ. Директор Дирекције обавља функцију НИПАЦ-а, а Дирекција пружа сву неопходну стручну и административну подршку за ову функцију. У Федерацији Босне и Херцеговине, Републици Српској и Брчко дистрикту Босне и Херцеговине постоје институције које координишу процес европских интеграција на овим нивоима власти. То укључује Канцеларију за европске интеграције Владе Федерације Босне и Херцеговине, Министарство за европске интеграције и међународну сарадњу Републике Српске и Одјел за европске интеграције и међународну сарадњу Брчко дистрикта. Осим тога, десет кантоналних влада у Федерацији Босне и Херцеговине имају именоване координаторе за ЕУ интеграције, а неке су успоставиле посебне јединице задужене за европске интеграције.

Акција има за циљ пружање флексибилне подршке која тек треба бити одређена, у различитим секторима/подручјима интервенција за подршку властима у Босни и Херцеговини на различитим нивоима да адекватно одговоре на своје дужности и задатке у процесу ЕУ интеграција. Даље, у рјешавање питања унутар Стратешког оквира за реформу јавне управе у вези са капацитетом јавне управе за имплементацију реформи у оквиру процеса европских интеграција, укључујући усклађивање са Зеленом агендом за Западни Балкан¹, Акција ће као таква пружити подршку у односу на различите секторске стратегије које одговарају подручјима предузетих интервенција.

2.3. Релевантност и комплементарност са стратегијама које подржавају кључни национални учесници

Акција ће пружити флексибилну подршку за рјешавање специфичних и непредвидивих потреба власти у Босни и Херцеговини на различитим нивоима, идентификованих у току процеса европских интеграција и у погледу коришћења ИПА фондова.

Акција ће подржати власти у Босни и Херцеговини на различитим нивоима да на адекватан начин одговоре на своје дужности и задатке у процесу ЕУ интеграција Босне и Херцеговине и стога покрива низ сектора. Босна и Херцеговина је покренула процес припреме Програма интеграција², који би служио као основни стратешки документ за процес европских интеграција. Ова акција треба подржати капацитете власти на свим нивоима власти у БиХ за имплементацију оваквог програма, као и за извршавање задатака који произлазе из пријаве и статуса кандидатуре. Надаље, Акција може пружити подршку специфичним активностима које се односе на примјену секторског приступа, у погледу развоја секторских стратегија, секторске координације и праћења, као и увођења секторске буџетске подршке/уговора о реформи сектора.

Акција ће допринијети имплементацији Стратешког оквира реформе јавне управе у БиХ за период 2018–2022.

које предвиђа стварање и одржавање јавне управе способне да осигура имплементацију реформи које захтијева процес европских интеграција.

Осим тога, Акција ће пружити подршку низу сектора и одговарајућих секторских стратегија према идентификованим подручјима интервенције.

2.4. Релевантност и комплементарност с политиком ЕУ и помоћи ЕУ и других донатора

Реформа јавне управе (ПАР) је, заједно с владавином права и економским развојем, основни стуб процеса проширења и основа за ефикасну имплементацију политика и законодавства ЕУ. Акција има за циљ подржати испуњавање обавеза из процеса европских интеграција, те је као таква у блиској вези са специфичним циљем ИПА III у овом подручју да се политике и законодавство корисника ускладе с политикама ЕУ и аквисом ЕУ, и да изгради административне капацитете за пуну и дјелотворну имплементацију секторских политика и усвојеног законодавства, изграђујући способност корисника да преузму обавезе из чланства. С обзиром на то да ће се подршка даље односити на различите секторе, Акција је релевантна и за друге прозоре ИПА III и тематске приоритете, у складу са садржајем интервенције.

Стратегија за Западни Балкан (2018)³ потврђује изузетну важност реформе јавне управе (ПАР) за јачање управљања на свим нивоима и обавезује се на јачање техничке помоћи Комисије земљама Западног Балкана како би им се помогло да се ускладе са законодавством ЕУ и осигурају његову ефикасну имплементацију у пракси. **Саопштење о политици проширења ЕУ из 2021.**⁴ даље наглашава потребу да се фокусира на реформе у основним подручјима, укључујући реформе усмјерене на модернизацију јавне управе, како би се осмислиле и испоручиле јавне политике, управљало јавним инвестицијама и пружиле основне јавне услуге које побољшавају добробит свих грађана. Да би се изградilo повјерење, јавне управе морају бити транспарентне, одговорне и ефикасне, док је од суштинског значаја да напредак буде снажан, опипљив и неповратан и наглашава да је Босна и Херцеговина у раној фази/да има одређен ниво припреме у погледу нивоа припремљености и способност преузимања обавеза из чланства у ЕУ, уз одређен напредак у реформи јавне управе у 2021. години.

У спровођењу Акције у потпуности ће се узети у обзир **Мишљење о захтјеву Босне и Херцеговине за чланство у ЕУ** и с њом повезан **Аналитички извјештај за 2019. годину**, те допринијети испуњавању кључних приоритета и препорука у њему. Надаље ће подржати спровођење препорука из **Извјештаја Комисије за Босну и Херцеговину 2021**⁵. У Извјештају се истиче да је земља у раној фази реформе јавне управе, позива се на усвајање Националног програма за усвајање аквиса ЕУ (НПАА), те даје низ препорука по секторима за напредак у контексту европског процеса интеграције, уз тражење даљњег унапређења апарата за приступ креирању политика широм земље.

Смјернице за имплементацију Европског зеленог договора за Западни Балкан⁶ наглашавају зеленију јавну управу способну да води модернизоване реформе које ће резултовати чишћом животном средином, приступачнијом

¹ SWD(2020) 223 завршно

² Усвојена је Методологија Програма за интеграцију Босне и Херцеговине у ЕУ и у складу с тим је започео процес израде Програма интеграција у октобру 2020. године. Програм интеграција ће се састојати из три дијела: акционог плана за усклађивање с аквисом ЕУ, акционог плана за имплементацију препорука Комисије (мјере које се не односе на усклађивање с аквисом ЕУ) и прегледа административних капацитета.

³ ЦОМ(2018) 65

⁴ ЦОМ(2021) 644

⁵ SWD(2021) 291 завршно/2

⁶ SWD(2020) 223

енергијом, паметнијим транспортом, новим радним мјестима и укупно бољим квалитетом живота.

2.5. Научене лекције и везе с претходном финансијском помоћи

Као што је показано током преговора о ССП-у, рада Привременог одбора и Привремених пододбора, транспозиције аквиса ЕУ и других процеса европских интеграција, постоји потреба за јачањем капацитета свих институција потребних за обављање послова везаних за европске интеграције у различитим нивоима власти и њиховим надлежним секторима. Поред тога, потребно је одржавати ефикасну координацију између различитих нивоа власти у сврху европских интеграција.

Потреба за јачањем капацитета посебно је препозната што се тиче политика ЕУ, усклађивања закона, координације послова ЕУ, као и ЕУ фондова. Ранија техничка помоћ (ТА) показала је да развој капацитета, модела и механизма захтијева рад са ширим спектром институција прималаца и јавних службеника с различитих нивоа власти с обзиром на то да, у односу на друге претприступне кориснике, Босна и Херцеговина има специфичну административну организацију. Због већег броја актера потребно је више времена за развој модела и капацитета. С обзиром на административну структуру у Босни и Херцеговини и одговарајућу подјелу надлежности, институцијама на свим нивоима власти је потребна подршка, и у свјетлу осигурања укупног и усклађеног напретка у испуњавању обавеза БиХ за приступање Европској унији.

Искуство с претходном Помоћи у припреми пројекта (ППФ)/Општим инструментом за техничку помоћ (ГТАФ)/Инструментом ЕУ за интеграције (ЕУИФ) показало је да је потражња за овом врстом помоћи увијек била врло висока и разнолика и да је ова врста помоћи била нарочито корисна за брзо реаговање на хитне потребе које настају. Изазови који су откривени у коришћењу ове врсте Помоћи/Инструмента били су кашњења или чак отказивање уговарања и имплементација неколико мањих пројектних интервенција (нпр. припрема пројектног задатка за пројекат помоћи већег обима) због непостојања договора међу свим заинтересованим странама укљученим у осмишљавање интервенција. Такође, недостатак средстава на крају реализације неколико великих пројеката превазиђен је коришћењем ове помоћи/инструмента за финализацију ових пројеката. На основу научених лекција, одобрење намјераване интервенције од стране свих учесника на које се та акција односи треба бити предуслов испуњен прије него што се средства из ове ЕУИФ акције додијеле.

Ови закључци су поновљени у евалуацији помоћи ИПА-е у Другом привременом програму за Босну и Херцеговину.¹ Што се тиче успјешности, ИПА пројекти су били ефикасни и дјелотворни, иако је било изазова у имплементацији због учинка извођача, спорих процедура набавке, испуњавања услова или кашњења у постизању консензуса између свих заинтересованих страна. Стога је власништво и посвећеност свих релевантних учесника било које интервенције и њена формализација императив прије него што почне подршка у оквиру Акције. Поред тога, општа научена лекција која се односи на све секторе је да развој политике и законодавства треба бити заснован на

доказима, да се обрачунава с трошковима и да подлијеже одговарајућим интерним и екстерним консултацијама са заинтересованим странама у правом тренутку законодавног процеса и процеса креирања политика. То је кључно за осигурање имплементације и спровођење усвојених политика и закона. Стога ће Акција осигурати конзистентност с напорима хоризонталне реформе јавне управе.

3. ОПИС АКЦИЈЕ

3.1. Планирани резултати и логика интервенције (описивање узрочне везе између утицаја, исхода и резултата, укључујући претпоставке)

Уколико су органи власти на свим нивоима у Босни и Херцеговини у могућности да дају ефикасније и правовременије одговоре у вези с процесима ЕУ интеграција (резултат), те се успостави и одржава добра сарадња између релевантних учесника (претпоставка) и задовоље технички, финансијски и људски ресурси које додијеле корисници (претпоставка), онда ће специфичне и/или непредвидиве потребе идентификоване током процеса европских интеграција Босне и Херцеговине бити адекватно ријешене (исход). Ако одговори на ове потребе буду адекватни, а претпоставка о политичкој подршци институцијама у Босни и Херцеговини за учествовање у процесима ЕУ интеграција буде стварна, то ће допринијети укупном напретку Босне и Херцеговине у испуњавању обавеза за приступање Европској унији (утицај).

3.2. Индикативни тип активности

Сљедећа листа је индикативна за врсте активности које се могу спроводити на свим нивоима власти у БиХ у оквиру ове интервенције, али није коначна:

- Пружање техничке помоћи администрацијама на свим нивоима власти у БиХ и припрема потребних докумената и анализа, поштујући и аспект родне равноправности, за подршку имплементацији ССП-а, транспонувању и имплементацији аквиса ЕУ, укључујући Програм интеграција/Национални програм ЕУ аквиса и апроксимацију у складу с чланом 70. ССП-а, те процес приступања ЕУ у Босни и Херцеговини уопштено.

- Подршка хитним и/или непредвиђеним надоласећим приоритетним задацима везаним за ЕУ интеграције и приоритете имплементације ССП-а, кроз техничку помоћ и друге интервенције (укључујући софтвер и опрему информационо-комуникационе технологије, и на примјер осигуравање потребног превода докумената у процесу транспозиције ЕУ аквиса и приступања Босне и Херцеговине ЕУ уопштено) администрацијама на свим нивоима власти у БиХ.

- Пружање техничке помоћи администрацијама на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини у изградњи капацитета за планирање секторских политика у цијелој земљи, праћење и обрачун трошкова за секторске стратегије, уз стицање обуке о приступу за цијели сектор, његовој имплементацији, те у припреми секторских програма за потребе вишегодишњег програмирања ИПА-е.

- Пружање техничке помоћи администрацијама на свим нивоима власти у БиХ у стицању знања, увођењу и коришћењу уговора о секторској буџетској подршци/реформи сектора, укључујући припрему одговарајућих програмских докумената за коришћење уговора о секторској буџетској подршци/реформи сектора.

- Подршка хитним и непредвиђеним приоритетним задацима за администрације на свим нивоима власти у БиХ (нпр. студије, процјене штете и потреба за санацијом, припрема Акције, мјере превенције од поплава и клизишта

1

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/financial_assistance/phare/evaluation/2013/23914_rep_bih.pdf

и других непогода, као и спровођење интервенција за ублажавање последица и спречавање катастрофе у будућности) у случају природних катастрофа, обраћајући пажњу на специфичне потребе жена и мушкараца.

- Пружање техничке помоћи релевантним институцијама у БиХ у изради приручника, радних процедура, описа послова, правилника и друге процедуралне документације за имплементацију приоритета ССП-а, коришћење претприступних инструмената, испуњавање захтјева за индиректно управљање помоћи ЕУ, те у подршци процесу придруживања Босне и Херцеговине ЕУ.

- Пружање техничке помоћи релевантним институцијама на свим нивоима власти у БиХ у анализи, процјени и припреми секторских стратегија за цијелу земљу, мултисекторских стратегија, стратешких програмских докумената, за усклађивање законодавства у БиХ, имплементацију ССП-а на основу података, имплементацију Заједничких смјерница о политици економског и финансијског дијалога заснованог на ЕРП-у, као и подршку имплементацији предвиђених социо-економских реформи и садашње и будуће коришћење претприступних фондова ЕУ, обраћајући пажњу на специфичне потребе жена и мушкараца.

- Пружање техничке помоћи релевантним институцијама на свим нивоима власти у БиХ за изградњу капацитета на новом претприступном инструменту за период 2021– 2027. и стицање знања за подизање апсорпционих капацитета.

- Пружање техничке помоћи релевантним институцијама на свим нивоима власти у БиХ у изради студија (пред)изводљивости и студија утицаја у вези с усклађеношћу Босне и Херцеговине са ССП-ом и спровођењем (пред)инвестиционих студија, студија процјене утицаја прописа, студије процјене утицаја на животну средину, пословних планова, студија тржишта, економских анализа и анализа трошкова и користи, процјени инвестиција, планова пројеката итд, за предстојећа улагања, уз осигурано укључивање родне компоненте у њих.

- Пружање техничке помоћи у успостављању и развоју методологије и појединачних (секторских) пројектних планова за инвестиционе пројекте и коришћење одговарајућих инструмената подршке инвестиционим пројектима за релевантне институције на свим нивоима власти у БиХ.

- Подршка релевантним институцијама у БиХ на свим нивоима власти у припреми Акција за предстојеће ИПА финансирање, нарочито оних за које је потребна специјализована експертиза, укључујући подршку процесу припреме Акције и сву потребну Акциону документацију и анексе програмских докумената, осигуравајући и родну компоненту.

- Припрема тендерске документације и документације за набавку релевантним институцијама у БиХ (задачи, техничке спецификације, истраживање тржишта, предмјери радова, смјернице за грант шеме и друга пратећа документација за тендерску документацију), као и подршка евалуацији тендера/позива за подношење приједлога, уз дужно разматрање родне компоненте.

- Подршка подизању свијести о ЕУ програмима (садашњим и будућим) и изградњи капацитета крајњих корисника за приступ средствима доступним у оквиру програма ЕУ и релевантних институција на свим нивоима власти у БиХ.

- Пружање техничке помоћи релевантним институцијама у БиХ за унапређење процеса и капацитета праћења, извјештавања и евалуације.

- Пружање активности изградње институција и обуке за институције на свим нивоима власти у БиХ, релевантних за било коју од горенаведених активности и процес европских интеграција, узимајући у обзир специфичне потребе и мушкараца и жена.

- Учествовање на састанцима и радионицама, те у студијским посјетама везаним за европске интеграције.

- Пружање информација, комуникација и активности обуке и материјала у вези с ЕУ интеграцијама администрацијама на свим нивоима власти у БиХ.

- Спровођење евалуација ИПА акција/програма.

- Додатне активности специфичног одговора на ковид 19 и/или друге непредвидиве активности одговора на епидемију/пандемију.

- Инвестиције (радови и залихе) такође могу бити подржане кроз ову Акцију.

3.3. Ризици и претпоставке

Ризици	Ниво ризика (В/С/Н)	Мјере ублажавања
Недостатак сарадне између институција на различитим нивоима власти у БиХ	С	Различите мјере ублажавања, укључујући политичку подршку Комисије и побољшани политички дијалог, биће предузете како би се елиминисали ризици за успјешно спровођење интервенција предузетих у оквиру Акције
Претпоставке (које ће се одразити у горњој матрици логичког оквира) – груписане према резултатима и исходима		
Исход: Специфичне и/или непредвидиве потребе идентификоване и рјешаване током процеса европских интеграција БиХ		
- Константна и стална политичка подршка институцијама у Босни и Херцеговини за учествовање у процесу ЕУ интеграција.		
Резултат: Органима власти на свим нивоима у БиХ омогућено је да ефикасније и правовременије одговоре на настале приоритете ЕУ интеграција		
- Идентификација приоритетних подручја за помоћ на благовремен начин.		
- Успостављена и одржавана добра сарадња са свим релевантним учесницима током имплементације.		
- Адекватне техничке, финансијске и људске ресурсе су корисници подијелили за реализацију активности.		

3.4. Увођење принципа родне равноправности

Родна равноправност и оснаживање жена и дјевојчица (у складу са стратегијом ЕУ за родну равноправност за период 2020– 2025)

Дужна пажња ће се посветити родном аспекту у оквиру Акционих активности, укључујући осигурање учествовања и жена и мушкараца, препознавање различитих потреба жена и мушкараца, осигуравање користи и за мушкарце и жене, осигуравање родно осјетљивих података и родне анализе. Уопштено, родна перспектива ће се одржати како би се осигурало да резултати Акције позитивно утичу и на родну равноправност. Тиме ће Акција дати допринос у складу са Стратегијом родне равноправности ЕУ за период 2020– 2025, која има за циљ унапређење родне равноправности системским укључивањем родне перспективе у све фазе креирања политике у свим подручјима политике ЕУ, осигуравајући да жене и мушкарци, дјевојке и дјечаци, у свој својој разноликости, буду једнаки. Акција ће такође допринијети Центер акционом плану БиХ 2018– 2022, као оквирном стратешком документу за укључивање стандарда родне равноправности у кључна подручја реформе.

Климатска промјена

Акција ће допринијети заштити животне средине у складу с потребама које су идентификовале власти у Босни и Херцеговини и одговарајућим активностима у оквиру Акције. Акција и активности које произлазе из Акције неће имати негативан утицај на животну средину, нити ће у будућности угрозити животну средину, здравље и безбједност. Активности које произлазе из ове акције биће реализоване на еколошки најприхватљивији могући начин.

Пристап заснован на правима

Дужна пажња ће се посветити и поштовању људских права и интеграцији принципа људских права у предузете интервенције. Учествовање у акцији ће бити загарантовано на основу једнаког приступа без обзира на пол, расно или етничко поријекло, вјеру или увјерење, инвалидитет, године или сексуалну оријентацију.

Цивилно друштво

Укључивање и учествовање цивилног друштва и недржавних учесника у процесу европских интеграција је веома важно, а сарадња између владиног и невладиног сектора кључна. Као саставни дио процеса придруживања Европској унији, могућности за дијалог и сарадњу између

цивилног друштва и недржавних учесника и учесника из јавног сектора ће се даље развијати кроз различите иницијативе у оквиру предложене Акције.

Други (као што су отпорност и осјетљивост на сукобе, Роми, особе с инвалидитетом и друге рањиве групе)

Побољшање у јавној служби и ојачано добро управљање које ће се постићи овом акцијом биће од користи за мањине и угрожене групе. Публицитет и ширење информација ће помоћи оснаживању мањина и рањивих група да учествују у предложеним активностима и позивима за подношење приједлога. На основу основних принципа промовисања равноправности и борбе против дискриминације, учествовање у Акцији ће бити загарантовано на основу једнаког приступа без обзира на расно или етничко поријекло, вјеру или увјерење, инвалидитет, године или сексуалну оријентацију.

3.5. Услови за спровођење

Не постоје посебни предуслови за имплементацију Акције.

3.6. Логички оквир

Резултати	Ланац резултата: Главни очекивани резултати (максимално 10)	Показатељи (најмање један показатељ по очекиваном резултату)	Полазне основе (година)	Циљеви (година)	Извори података (1 по показатељу)	Претпоставке
Утицај	Да допринесе укупном напретку Босне и Херцеговине у испуњавању обавеза за приступање Европској унији	Напредак остварен у испуњавању критеријума за приступање	Нема напретка до ограниченог напретка у зависности од одговарајућих критеријума	Добро напредовање	Извјештаји Комисије о БиХ	Није примјењиво (Н/А)
Исход	Специфичне и/или непредвидиве потребе идентификоване и рјешаване током процеса европских интеграција БиХ	Учесталост захтјева које је ЕУД примио од власти БиХ за помоћ из ЕУИФ-а за рјешавање специфичних захтјева ЕУ интеграција	До 5 захтјева за помоћ из ЕУИФ-а које је ЕУД примио од власти у БиХ годишње	Најмање 15 (30) захтјева за помоћ из ЕУИФ-а које је ЕУД примио од власти у БиХ годишње	- Извјештаји Комисије о БиХ - Закључци сједница ИПА Одбора за праћење	Политичка подршка институцијама у Босни и Херцеговини за учествовање у процесима ЕУ интеграција
Резултат	Органима власти на свим нивоима у БиХ омогућено је да ефикасније и правовременије одговоре на настале приоритете ЕУ интеграција	- Број резултата, као што су пројектни задаци, техничке спецификације, студије и други документи - % покренутих и завршених тендерских процедура - % уговорених ИПА средстава - % исплаћених ИПА средстава	0 70 % тендерских процедура је покренуто и завршено у односу на предвиђени тендерски план 70 % ИПА средстава је уговорено у односу на предвиђени уговорни план 60 % ИПА средстава је исплаћено у односу на предвиђено	8 (20) 85 % тендерских процедура је покренуто и завршено у односу на предвиђени тендерски план 85 % ИПА средстава је уговорено у односу на предвиђени уговорни план 70 % ИПА средстава исплаћено је у односу на предвиђени план исплате	Извјештаји о праћењу/имплементацији пројекта; Закључци са састанака ИПА Одбора за праћење; Извјештаји о праћењу у оквиру ДЕИ; Достављени и одобрени програмски документи/Акциони документи; Тендерска документација; Акциони извјештаји; Извјештаји Комисије о БиХ	Идентификација приоритетних подручја за правовремену помоћ; Успостављена и одржавана добра сарадња са свим релевантним актерима током имплементације Акције; Адекватни технички, финансијски и људски ресурси које корисници издвајају за реализацију активности

4. СПРОВЕДБЕНИ АРАНЖМАНИ

4.1. Уговор о финансирању

У циљу реализације ове акције предвиђено је закључивање уговора о финансирању с Босном и Херцеговином.

4.2. Модалитети спровођења

Комисија ће осигурати да се поштују одговарајућа правила и процедуре ЕУ за пружање финансирања трећим странама, укључујући поступке ревизије, гдје је то прикладно, и усклађеност акције с рестриктивним мјерама ЕУ¹.

4.2.1. Директно управљање (Грантови)

(а) Сврха гранта

Дио активности у вези с резултатом: Омогућено је властима на свим нивоима у БиХ да дају ефикасније и правовременије одговоре на настале приоритете ЕУ интеграција, реализоваће се путем уговора о гранту, конкретно кроз Twinning light инструмент.

(б) Врста циљаних апликација

Субјекти држава чланица ЕУ с капацитетима у подручјима траженим за настале приоритете ЕУ интеграција.

4.2.2. Директно управљање (набавка)

Активности у вези с резултатом: Омогућено је властима на свим нивоима у БиХ да дају ефикасније и правовременије одговоре на настале приоритете ЕУ интеграција, реализоваће се путем уговора о услугама, набавкама и раду под директним управљањем Делегације ЕУ у БиХ, узимајући у обзир специфичност Инструмента за европске интеграције за пружање мултисекторске помоћи и специфичног одговора (непредвидиве активности).

Предмет	Индикативни тип (радови, залихе, услуге)	Индикативно тромјесечје почетка процедуре
Различити пројекти техничке помоћи за рјешавање приоритета ЕУ интеграција/ССП	Услуге	Q1 2023
Тендерска документација (ТоР, Техничке спецификације, предмјери, пројектни планови)	Услуге	Q2 2023
Уговори о радовима и испорукама	Радови и набавка	Q1 2024

4.2.3. Индиректно управљање са субјектом којем је повјерен задатак

Дио ове акције, за резултат Омогућено је властима на свим нивоима у БиХ да дају ефикасније и правовременије одговоре на настале приоритете ЕУ интеграција, може се имплементирати у индиректном управљању.

Субјекат ће изабрати службе Комисије користећи следеће критеријуме:

а) финансијски и оперативни капацитет подносиоца захтјева;

б) технички капацитети, као што је искуство у припреми и имплементацији заједничке изградње капацитета и сличних пројеката; велико искуство у вођењу великих и сложених програма или пројеката везаних за резултате, велико искуство у имплементацији сличних пројеката, стручност у подручју ЕУ преговора и документовани капацитет за мобилизацију релевантних мрежа у државама чланицама ЕУ, БиХ и регији, итд. Критеријуми који се односе на квалитет концепта, укључујући релевантност; конзистентност с циљевима,

резултатима и активностима у оквиру Акције, очекивани утицај; одрживост и исплативост.

4.2.4. Промјене из индиректног у директно управљање (и обрнуто) због изузетних околности (једна алтернативна друга опција)

У изузетним околностима и уз одобрење Европске комисије, могуће су промјене с индиректног на директно управљање (и обрнуто), као и друге промјене у начину управљања и набавке. Осим тога, у неким непредвиђеним и хитним ситуацијама, уз претходно одобрење Европске комисије, може бити могућа и потпора непредвиђеним и "ад хок" акцијама.

4.3. Обим географске подобности за набавку и грантове

Географска подобност у смислу мјеста оснивања за учешће у поступцима набавке и у погледу поријекла набавке куповином како је утврђено у основном акту и наведено у релевантним уговорним документима примењиваће се у складу са следећим одредбама.

Одговорни службеник Комисије за овјеравање може проширити географску подобност на основу хитности или недоступности услуга на тржиштима дотичних земаља или територија, или у другим прописно поткријељеним случајевима у којима би примјена правила подобности онемогућила реализацију ове акције или је учинила изузетно тешком (члан 28, став (10) НДИЦИ-Уредбе Глобалне Европе).

4.4. Индикативни буџет

	Допринос ЕУ (износ у EUR)	Индикативни допринос треће стране, у EUR
Исход 1: Специфичне и/или непредвидиве потребе идентификоване и рјешаване током процеса европских интеграција БиХ, састављено до	8 500 000	Н/А
Директно управљање – Набавка – укупни износ под одјељком 4.2.2	4 000 000	Н/А
Директно управљање – Грантови – укупни износ под одјељком 4.2.1	1 500 000	Н/А
Индиректно управљање са субјектом којем је повјерен задатак (види ради поређења одјељак 4.2.3)	3 000 000	Н/А
Евалуација (види ради поређења одјељак 5.3)	Биће обухваћено другом одлуком	Н/А
Ревизија/верификација расхода (види ради поређења одјељак 6)	Биће обухваћено другом одлуком	Н/А
Комуникација и видљивост (види ради поређења одјељак 7)	Биће обухваћено другом одлуком	Н/А
Непредвиђене ситуације	Н/А	Н/А
Укупно	8 500 000	0

4.5 Организациона поставка и одговорности

Главни институционални учесници који ће бити укључени у имплементацију Акције су:

- Дирекција за европске интеграције – ДЕИ
- Ресорна министарства Савјета министара Босне и Херцеговине
- Министарство за европске интеграције и међународну сарадњу Републике Српске
- Ресорна министарства Владе Републике Српске
- Одјељење за европске интеграције и међународну сарадњу Брчко дистрикта
- Ресорна одјељења Владе Брчко дистрикта
- Канцеларија за европске интеграције Владе Федерације Босне и Херцеговине и кантонални координатори и тијела за европске интеграције

¹ www.sanctionsmap.eu Напомињемо да је мапа санкција ИТ алат за идентификацију режима санкција. Извор санкција произлази из правних аката објављених у Службеном листу (ОЈ). У случају неслагања између објављених правних аката и ажурирања на интернетској страници превладава верзија из ОЈ.

- Федерална и кантонална ресорна министарства, као и институције директне кориснице које имају користи од активности које се финансирају из Акције.

НИПАЦ ће захтјеве за ЕУИФ пренијети Делегацији ЕУ у Босни и Херцеговини како би били размотрени и коначно одобрени, будући да управљање ЕУ фондовима у Босни и Херцеговини функционише кроз директно управљање.

У већини уговора очекује се да ће се успоставити управни одбор чији ће чланови бити представници корисника са свих релевантних нивоа власти и чланови особља Делегације ЕУ.

5. ПРАЋЕЊЕ И ИЗВЈЕШТАВАЊЕ О УЧИНКУ/РЕЗУЛТАТИМА

5.1. Интерно праћење

Интерни мониторинг ће се спроводити кроз састанке управних одбора пројекта, тромјесечне прегледе имплементације Делегације ЕУ, провјере на лицу мјеста, састанке с корисницима и консултантским компанијама/партнерима за спровођење, док ће се екстерни мониторинг спроводити кроз мониторинг оријентисан на резултате (РОМ).

5.2. Улоге и одговорности за прикупљање података, анализу и извјештавање

Европска комисија ће наставити пратити показатеље резултата ИПА интервенција у односу на показатеље оквира учинка ИПА III кроз такозвану годишњу праксу прикупљања података о резултатима (РДЦ), коју обавља или екстерно тијело за праћење (тј. РОМ извођач радова) или само особље Делегације ЕУ. Кључни алат који ће се користити за ову активност остаје матрица логичког оквира и напредак према показатељима који су анализирани и пријављени.

Партнер за спровођење/извођач интервенције, финансиране кроз ову акцију, успоставиће свој систем интерног праћења који ће бити укључен у редовно извјештавање о напретку интервенције Делегацији ЕУ.

НИПАЦ ће пратити имплементацију ИПА III интервенција путем ИПА одбора за мониторинг и секторског мониторинга и извјештавати о напретку имплементације ИПА III у НИПАЦ годишњем извјештају о имплементацији ИПА.

На крају, укупан напредак ће се пратити путем сљедећих средстава: а) систем праћења оријентисан на резултате (РОМ); б) самопраћење корисника ИПА III; ц) самонадзор који обављају Делегације ЕУ; д) заједничко праћење од стране Европске комисије (ДГ НЕАР) и корисника ИПА III, при чему ће усклађеност, кохерентност, дјелотворност, ефикасност и координација у имплементацији финансијске помоћи редовно пратити Надзорни одбор ИПА III, уз подршку секторских састанака за праћење, што ће осигурати процес праћења на нивоу сектора.

5.3. Евалуација

С обзиром на природу акције, за ову акцију или њене компоненте неће бити извршена средњорочна и/или коначна евалуација.

У случају да није предвиђена евалуација за неке компоненте активности, Комисија може, током имплементације, одлучити да такву оцјену изврши из ваљано оправданих разлога, било на властиту одлуку или на иницијативу партнера.

Услуге евалуације могу се уговорити на основу оквирног уговора.

Финансирање евалуације ће бити покривено другом мјером која представља Одлуку о финансирању.

6. РЕВИЗИЈА

Не доводећи у питање обавезе које се примјењују на уговоре закључене за спровођење ове акције, Комисија може, на основу процјене ризика, уговорити независне ревизије или задатке провјере расхода за један или више уговора или споразума.

Предвиђено је да се услуге ревизије могу уговорити на основу оквирног уговора.

7. КОМУНИКАЦИЈА И ВИДЉИВОСТ

Видљивост ЕУ финансирања и комуникација о циљевима и утицају Акција су законска обавеза за све акције које финансира ЕУ, као што је наведено у важећим захтјевима за комуникацију и видљивост ЕУ.

Конкретно, примаоци средстава ЕУ морају потврдити поријекло средстава ЕУ и осигурати његову одговарајућу видљивост:

- давањем изјаве у којој се на видљив начин истиче подршка добијена од ЕУ на свим документима и комуникационом материјалу који се односи на имплементацију фондова, укључујући службену интернетску страницу и рачуне на друштвеним мрежама, гдје постоје; и

- промовисањем акција и њихових резултата пружањем кохерентних, дјелотворних и пропорционалних циљаних информација вишеструкој публици, укључујући медије.

Мјере видљивости и комуникације ће, према потреби, спроводити јавне управе (на примјер, које се односе на реформе везане за буџетску подршку ЕУ), субјекти којима је повјерен задатак, извођачи радова и корисници грантова. Одговарајуће уговорне обавезе ће бити укључене у уговоре о финансирању, уговоре о делегирању и уговоре о набавци и гранту.

Мјере ће се заснивати на посебном плану комуникације и видљивости, који је успостављен и имплементиран у складу са захтјевима за комуникацију и видљивост ЕУ који су на снази. План укључује, између осталог, комуникациони наратив и главне поруке за акцију, прилагођене различитим циљним групама (заинтересоване стране, цивилно друштво, шира јавност, итд).

Мјере видљивости и комуникације специфичне за ову акцију биће комплементарне ширим комуникационим активностима које директно спроводе службе Европске комисије и/или Делегација ЕУ. Европска комисија и Делегација ЕУ требају бити у потпуности обавијештени о планирању и спровођењу специфичних активности видљивости и комуникације, нарочито у односу на комуникациони наратив и главне поруке.

8. ОДРЖИВОСТ

Одрживост резултата ове акције ће се постићи кроз повећану ефикасност органа власти на свим нивоима управе да се боље носе с процесом ЕУ интеграција, спровођењем неопходних реформи, транспоновањем и имплементацијом аквиста ЕУ, те дјелотворним програмирањем и имплементацијом ИПА фондова који би припремили земљу за улазак у ЕУ.

Осим тога, висок ниво непрекидне оперијелености власти у Босни и Херцеговини за наставак процеса европских интеграција је од највеће важности за одржавање резултата ИПА помоћи с обзиром на придруживање Босне и Херцеговине ЕУ.

Израда стратешких докумената или нових закона/измјена и допуна вршиће се уз поштовање

законодавства у БиХ, нарочито оног који регулише фискалне/пројекте утицаја прописа, јавне консултације, међуресорну координацију. Пројекти би по правилу требали започети пружањем подршке корисницима анализом опција, проценом регулаторног утицаја, концепцијским документима, итд. прије него што им се пружи подршка у изради нацрта закона/амандмана.

Сви писани процедурални приручници или смјернице развијени уз подршку ове акције биће довољно једноставни да их особље одговарајућих организација редовно ажурира и мијења без додатне вањске подршке. Све развијене смјернице или процедуре неће бити у супротности с било којом законском одредбом земље.

Сваки развој ИЦТ-а ће поштовати стандарде интероперабилности у БиХ. У случајевима када такви стандарди недостају, релевантне консултације с надлежним институцијама за ИКТ на свим нивоима власти требале би бити предуслов за расписивање било каквог тендера.

ДОДАТАК I.4

на Уговор о финансирању о годишњем акционом плану у корист Босне и Херцеговине за 2021.

Акциони документ за "ЕУ за регионални развој"

1. КРАТАК ПРЕГЛЕД

1.1. Таблица сажетка акција

1111 Табела 3: Секторски план				
Акција 04 – ЕУ за регионални развој				
Назив	Годишњи акциони план у корист Босне и Херцеговине за 2021.			
ЦРИС број	043-667/4			
Основни акт	Финансирано у оквиру Инструмента за претприступну помоћ (ИПА III)			
Зона која има користи од Акције	Босна и Херцеговина			
Програмски документ	Програмски оквир ИПА III			
ИНФОРМАЦИЈЕ О ПРИОРИТЕТНИМ ПОДРУЧЈИМА И СЕКТОРИМА				
Прозор и тематски приоритет	Прозор 2 – Добро управљање, Усклађивање с правном тековином, Доброкомшијски односи и Стратешка комуникација Тематски приоритет 1 – Добро управљање			
Циљеви одрживог развоја (СДГс)	СДГ 11 – Одрживи градови и заједнице СДГ 16 – Мир, правда и јаке институције СДГ 17 – Партнерство за циљеве			
ДАЦ код(ови)	151 Влада и цивилно друштво – уопштено 15110 Политика јавног сектора и административно управљање			
Главни канал испоруке ¹	Билатерални			
Ознаке (из обрасца ЦРИС ДАЦ)	Општи циљ политике	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Развој учествовања/добро управљање	☐	☐	☒
	Помоћ животној средини	☒	☐	☐
	Родна равноправност и оснаживање жена и дјевојчица	☒	☐	☐
	Развој трговине	☒	☐	☐
	Репродуктивно здравље, здравље мајке, новорођенчета и дјетета	☒	☐	☐
	Смањење ризика од катастрофа	☒	☐	☐
	Укључивање особа с инвалидитетом	☒	☐	☐
	Исхрана	☒	☐	☐
	Ознаке	РИО	Није	Значајан

	конвенције	циљано	циљ	
	Биолошка разноликост	☒	☐	☐
	Борба против десертфикације	☒	☐	☐
	Ублажавање климатских промјена	☒	☐	☐
	Прилагођавање климатским промјенама	☒	☐	☐
Интерне ознаке	Циљеви политике	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Дигитализација	☒	☐	☐
	Миграција	☒	☐	☐
	Ковид 19	☒	☐	☐
	Социјална укљученост и људски развој	☐	☒	☐
ИНФОРМАЦИЈЕ О БУЏЕТУ				
Релевантни износи	Буџетска линија: 15.020101.01			
	Укупни трошкови: EUR 2 000 000			
	Укупан допринос ЕУ: EUR 2 000 000			
УПРАВЉАЊЕ И СПРОВОЂЕЊЕ				
Врста финансирања и начин(и) имплементације	Модалитет пројекта			
	Директно управљање путем набавке			
Релевантни приоритети и најважнија питања из Економског и инвестиционог плана за Западни Балкан	Акција доприноси најважнијем питању – Развоју људског капитала			
Крајњи датум за закључење Уговора о финансирању	Најкасније до 31. децембра 2022.			
Крајњи датум за закључивање уговора о доприносу/делегирању, уговора о набавци и гранту	3 године након датума закључења Уговора о финансирању, с изузетком случајева наведених у члану 114(2) Финансијске уредбе			
Индикативни оперативни период имплементације	6 година након закључења Уговора о финансирању			
Крајњи датум за имплементацију Уговора о финансирању (датум до којег овај програм треба опозвати и затворити)	12 година након закључења Уговора о финансирању			

1.2. Сажетак акције

Акција ће подржати институције на свим нивоима да се што боље припреме за преузимање обавеза из чланства у ЕУ које се односе на поглавље 22 – Регионална политика и координација структурних инструмената. БиХ је у раној фази припреме за ово поглавље и недостају јој административни капацитети и знање за развој здравог и досљедног стратешког, правног и институционалног оквира који омогућава ефикасну имплементацију регионалне политике ЕУ. Иако постоји одређени број секторских стратегија за цијелу земљу (од којих неке још увијек недостају), а регије НУТС нивоа I и II су привремено дефинисане, земљи недостаје здрава политика регионалног развоја (као и оквир за праћење учинка) који би омогућио ефикасно каналисање јавних улагања у смјеру смањења социо-економских диспаратитета међу својим регијама. Припреме за Регионалну политику ЕУ такође

¹ <http://www.oecd.org/dac/stats/annex2.htm>.

захтијевају благовремено рјешавање макроекономских и услова који омогућују и праћење напретка у усклађивању с правним тековинама ЕУ у другим релевантним поглављима, као и изградњу капацитета за развој и спровођење политика у кључним подручјима кохезионе политике. Надаље, треба успоставити план изградње капацитета како би се осигурале одрживе и правовремене припреме институција за управљање програмима у оквиру кохезионе политике, али и потенцијалних корисника и партнера укључених у његово планирање и имплементацију.

Акција предвиђа подршку релевантним институцијама у циљу стварања неопходних предуслова за напредак у припремама БиХ за испуњавање захтјева кохезионе политике, јер ће допринијети: а) јачању капацитета на свим нивоима за боље разумијевање регионалне политике ЕУ, кроз осмишљавање и реализацију Програма изградње капацитета; б) стварању предуслова за здраво и досљедно планирање регионалног развоја као инструмента за усмјеравање властитих, ЕУ и других фондова ка циљевима кохезионе политике; ц) унапређење планирања активности за усклађивање са захтјевима регионалне политике ЕУ како би се осигурали координисани и правовремени напори свих институција укључених у овај процес.

2. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

2.1. Анализа контекста

Понављајући своју одређеност и приоритет за напредовање као чланству у ЕУ, БиХ је као потенцијална земља кандидаткиња 16. јуна 2008. године потписала Споразум о стабилизацији и придруживању (СПП) са ЕУ, који је ступио на снагу 1. јуна 2015. године; у фебруару 2016. године Босна и Херцеговина је поднијела захтјев за чланство у ЕУ. Након одговора на Упитник Европске комисије, Комисија је у мају 2019. године усвојила Мишљење¹ и пратећи аналитички извјештај о захтјеву Босне и Херцеговине за чланство у ЕУ².

Посебно је захтјеван и сложен процес приступања Европској унији у подручју кохезионе политике. Испуњавање циљева чланова 174. и 175. Уговора о функционисању ЕУ с циљем осигуравања социјалне, економске и територијалне кохезије између регија ЕУ захтијева капацитете, алате и припремљеност администрације, али и корисника и цивилног друштва у великом броју подручја: здрави правни и стратешки оквири, као и способност спровођења политика у низу хоризонталних (јавне набавке; државна помоћ; финансијска контрола; статистика, итд) и тематских подручја (МСП, индустрија и иновације; трансевропске мреже, животна средина и климатске промјене, енергија и транспорт, социјалне политике и људски развој, итд); као и дјелотворан и ефикасан систем управљања и контроле који је у стању испунити захтјеве у програмирању, праћењу, евалуацији, финансијском управљању, контроли и ревизији. У складу с приједлогом кохезионе политике ЕУ након 2020. године, кластери политике за процес проширења као што су ресурси, пољопривреда и кохезија, конкурентност и инклузивни раст, зелена агенда и одржива повезаност подједнако су важни у припремама за испуњавање циљева регионалне политике. Слично томе, подручје реформе јавне управе, а посебице локалног и регионалног нивоа у оквиру кластера Основе критични су у

контексту кохезионе политике, будући да су регионалне³ и локалне власти најближе грађанима и играју кључну улогу у пружању јавних услуга и изградњи повјерења у институције. Они играју кључну улогу и у управљању фондовима ЕУ и имплементацији великог дијела правних тековина ЕУ након приступања, укључујући у подручјима као што су: јавне набавке, интерна контрола, конкуренција, државна помоћ, комуналне услуге, рурални развој, запошљавање и социјална политика, енергетска ефикасност и животна средина/вода и управљање отпадом. Стога нека преговарачка поглавља треба боље размотрити када се земље припремају за програмирање и управљање будућим структурним/кохезионим фондовима, а то су: поглавље 5, Јавне набавке, поглавље 8, Конкуренција, поглавље 32, Финансијска контрола, поглавље 14, Транспорт, поглавље 15, Енергетика, поглавље 18, Статистика, поглавље 21 Трансевропске мреже и поглавље 27, Животна средина, итд.

Надаље, везано за развој административних капацитета, искуство земаља које су недавно приступиле открило је да њихове институције које се баве координацијом и имплементацијом структурних/кохезионих фондова нису довољно развиле своје институционалне капацитете током претприступног процеса како би се ефикасно носиле с изазовима који су пред њима. У складу с тиме, значајно повећање нивоа финансирања и секторске покривености у постприступном периоду створило је апсорпцијски шок на свим нивоима, показујући важност бољег планирања и припреме за чланство у односу на регионалну политику ЕУ.

У оквиру тематског приоритета 1 идентификовани су сљедећи кључни приоритети од значаја за предложену акцију:

- У оквиру управљања јавним финансијама, као саставног дијела реформе јавне управе, кључни приоритет ће бити подршка корисницима ИПА III у имплементацији и унапређењу њихових реформских стратегија како би се осигурала фискална одрживост и добро управљање јавним финансијама, како је примјенимо у ЕУ. Нарочито ће се фокусирати на побољшање капацитета за мобилизацију домаћих прихода и **ефикасно управљање јавним средствима**, укључујући кроз унапређење администрације прихода, поузданости буџета, транспарентности јавних финансија, планирања јавних инвестиција, избора и управљања, управљања имовином и обавезама, финансијску стратегију и буџетирање засновано на политици, јавне набавке и концесије, интерну контролу, рачуноводство и извјештавање и екстерну ревизију.

- Квалитет **управљања на нижим нивоима** је веома важан у контексту проширења, јер су регионалне и локалне власти најближе грађанима и играју кључну улогу у пружању јавних услуга, као и у изградњи повјерења грађана у јавне институције. Локалне самоуправе требају играти важнију улогу у обликовању и развоју друштвеног и економског живота на својим територијама, зближавању заједница и пружању локалних решења за локалне проблеме. Учинак локалне управе и начин на који она ступа у интеракцију с грађанима, утицаће на њихово понашање, као и на кохезију и повјерење унутар и међу заједницама; то ће легитимизовати напоре локалне управе

³ „Регија“ у контексту овог АД односи се на статистичку економску територијалну јединицу како је дефинисана према НУТС класификацији и која се користи као основа за регионалну политику ЕУ, без обзира на административно-територијалну организацију одређених земаља.

¹ ЦОМ(2019) 261

² SWD(2019) 222

и покренути одрживи развој. Неадекватна локална управа би утицала на све грађане, а нарочито на угрожене, често повећавајући искљученост.

Предложена Акција је први корак ка побољшању дизајна и имплементације политике регионалног развоја, с циљем изградње капацитета на свим нивоима управљања и постављања темеља за дефинисање оквира политике регионалног развоја. У наредним годинама програмирања ИПА-е, предвиђено је да се развију стратегије развоја широм земље и регије на нивоу НУТС II, осигуравајући кохерентан и конзистентан политички оквир, даљу изградњу капацитета и успостављање шеме финансијске подршке регионалном развоју која би помогла у имплементацији приоритетних пројеката и акције.

Извјештаји Комисије¹ истичу да је БиХ у раној фази припрема за чланство у поглављу 22, Регионална политика и координација структурних инструмената, нарочито указујући на потребу да се:

- Усвоје неријешене стратегије широм земље у подручјима релевантним за регионалну политику ЕУ и осигура ефикасна координација програма прекограничне, транснационалне и међурегионалне сарадње као важан корак у припреми регионалних развојних стратегија,

- Ојачају институционални и административни капацитети у погледу програмирања, имплементације, праћења и евалуације ЕУ фондова.

Надаље, извјештаји наводе кључне празнине у релевантним подручјима: правни оквир; институционални оквир; административни капацитети; програмирање; праћење и евалуација; финансијско управљање и контрола, што је у основи потребе за напредовањем у изградњи разумијевања и знања о регионалној политици ЕУ како би се управа боље опремила за напредак у релевантним потподручјима у оквиру овог поглавља. Препорука Пододбора за саобраћај, енергетику, животну средину и регионални развој такође позива на израду Стратегије регионалног развоја за цијелу земљу.

У складу с уставним и законским оквиром, надлежности у тематским подручјима од значаја за спровођење регионалне политике имају централну, ентитетску, кантоналну и ниво Брчко дистрикта БиХ. На државном нивоу не постоји посебно министарство надлежно за регионалну политику; постоје, међутим, министарства на државном нивоу која имају функцију координације у тематским подручјима релевантним за спровођење регионалне политике, као што су животна средина, енергија, транспорт, конкурентност, рад и запошљавање². На ентитетском и кантоналном нивоу постоје министарства задужена за сва ова тематска подручја, иако ниједно од њих није посебно задужено за припрему могуће будуће имплементације структурних инструмената. Што се тиче институционалног оквира, Дирекција за европске интеграције је одговорна за координацију планирања, програмирања и праћења финансијске помоћи ЕУ у Босни и Херцеговини, укључујући програмирање ИПА и вишедржавних фондова у оквиру Инвестиционог оквира за Западни Балкан (WBIIF). Национални ИПА координатор (НИПАЦ) је директор Дирекције. Канцеларији НИПАЦ-а подржава учествовање

земље у макрорегионалним стратегијама и програмима ЕУ и координише програме прекограничне, транснационалне и међурегионалне сарадње.

Систем управљања јавним финансијама у БиХ карактерише функционисање четири независна буџетска система, од којих сваки има индивидуалну праксу за имплементацију својих буџетских календара. **Стратегија реформе управљања јавним финансијама (ПФМ)** за цијелу земљу у БиХ тек треба бити развијена и усвојена како би се осигурао заједнички смјер реформи у подручју управљања јавним финансијама. Током 2020. године, власти у БиХ обавезале су се да ће развити нове стратегије управљања јавним финансијама за период до 2025. године. Предвиђено је да се стратегија управљања јавним финансијама за цијелу земљу припреми у првој половини 2021. године. Изазов је и даље да програме реформе ПФМ-а на различитим нивоима власти треба даље ускладити с међународним стандардима о формулацији буџета и процедурама извршења, праћења, транспарентности буџетских података и предвиђања. Потребне су даље реформе у вези с управљањем јавним финансијама у интерној ревизији и контроли, рјешавању заосталих плаћања и бољем управљању јавним инвестицијама, као и транспарентност буџета.

Кључни индикатори степена економског развоја указују на заостајање БиХ за државама чланицама ЕУ, нпр. њен БДП по глави становника је само једна трећина просјека ЕУ, приватни сектор запошљава само 15 % активне радне снаге, што представља само 65 % БДП-а; стране директне инвестиције се смањују, социјална давања су релативно висока, а административне процедуре за предузећа сувише сложене, благовремене и скупе. У том контексту, БиХ треба појачати своје припреме у смислу стратешких, правних и административних капацитета за напредак у испуњавању циљева социо-економске и територијалне кохезије.

2.2. Анализа проблема по подручјима подршке

ПОДРУЧЈЕ ПОДРШКЕ бр. 1 : Добро управљање – регионални развој

Кратка анализа проблема

1. Као што је наведено и у Извјештају Комисије за Босну и Херцеговину 2021.³, још увијек треба ријешити недостатке у административним капацитетима у кључним институцијама које управљају фондовима ЕУ. Људске ресурсе треба даље развијати кроз релевантне обуке. Потребно је унаприједити капацитете за програмирање и управљање претприступним фондовима ЕУ и увођење кохезионе политике. Системски план, као што је мапа пута за систем управљања и контроле који ће помоћи у припреми административних капацитета за имплементацију регионалне политике ЕУ требало би израдити већ сада, како би се избјегао шок апсорпције у каснијој фази. Улога НИПАЦ-а као главног координатора и ЕУ контакт тачке за управљање ЕУ фондовима треба бити ојачана.

Босна и Херцеговина је имала користи од ИПА програма у оквиру финансијских перспектива 2007–2013, 2014–2020. и у фази је планирања коришћења средстава ИПА III у текућој финансијској перспективи. Док су се акциони програми до сада спроводили под централизованим/директним управљањем, постојале су иницијативе и активности за увођење децентра-

¹ Извјештај о Босни и Херцеговини 2021. које прати Саопштење Комисије Европском парламенту, Савету, Европском економском и социјалном комитету и Комитету регија; Аналитички извјештај за мај 2019.

² Закон о министарствима и другим органима управе БиХ, чланови који се односе на надлежности МСТЕО-а, МЦП-а, МКП-а.

³ SWD(2021) 291 завршни /2

лизованог/индиректног управљања ИПА-ом, међутим, тај процес је прекинут¹. БиХ је, такође, имала користи од програма прекограничне и територијалне сарадње, као и од вишедржавних ИПА програма, укључујући Инвестициони оквир за Западни Балкан. Финансијска подршка ЕУ варира од институције до институције, као и стручност особља и искуство у управљању, јавним набавкама, евалуацији, финансијском праћењу и контроли средстава. Власти су наставиле имати користи од бројних могућности обуке, укључујући изградњу својих капацитета кроз различите пројекте које финансира ЕУ, међутим, специјализоване компетенције и специфично секторско знање су ограничени и потребно их је развити у већини институција. Треба напоменути да су се могућности обуке углавном односиле на ИПА, међутим, није пружена подршка за развој капацитета за кохезиону политику.

Недостатак капацитета за кохезиону политику онемогућава напредак у припремама у поглављу 22 и рјешавање осталих идентификованих недостатака као што су:

- **Завршетак Номенклатуре статистичких територијалних јединица.** Наиме, док је дефинисано да држава у потпуности представља НУТС I ниво, а Федерација Босне и Херцеговине, Република Српска и Брчко дистрикт чине НУТС II ниво, НУТС II регије су само привремено дефинисане и прихваћене од стране Европске комисије, док Босна и Херцеговина не финализује и усагласи cjелокупну класификацију да укључи и дефиницију НУТС III нивоа. Регионалну статистику и социо-економску аналитичку основу треба побољшати како би се осигурала конзистентност и осигурала чврста основа за ефикасно планирање регионалног развоја.

- **Усвајање законског оквира за управљање структурним и кохезионим фондовима,** као и усклађивање законског оквира у релевантним тематским подручјима. Правилна алокација и имплементација будућих структурних фондова ЕУ могућа је тек након што се кључни дијелови правне тековине ЕУ пренесу у сва поглавља релевантна за кохезиону политику ЕУ. Релевантни закони о буџету дозвољавају и флексибилност и вишегодишње буџетирање, али вишегодишњи програми морају бити укључени на свеобухватнији начин у прорачуне ентитета и конзистентније на свим административним нивоима.

- **Унапређење институционалног уређења и капацитета за праћење и евалуацију програма јавних инвестиција, финансираних из властитих средстава, ИПА, кредита, ЈПП и других извора.** У министарствима финансија у БиХ на државном, ентитетском и нивоу Брчко дистрикта постоје организационе јединице које се баве јавним инвестицијама с одређеним искуством. Подржали су их ЕУ и други донатори да побољшају своје капацитете.

Како би се унаприједило праћење и евалуација инвестиционих програма, потребно је анализирати постигнуте резултате и институционалне аранжмане у свјетлу будуће кохезионе политике на свим нивоима власти и дати препоруке за њихово унапређење. Одјел за праћење и евалуацију у оквиру Канцеларије НИПАЦ-а, одговоран за cjелокупну координацију активности праћења ИПА-е, нема довољно капацитета и искуства, док тренутно не постоје конкретни планови за изградњу таквих капацитета на државном нивоу и стварање ефикасног система који би могао представљати основу за праћење и евалуацију будућих програма кохезионе политике². Развој капацитета НИПАЦ Канцеларије за координацију активности мониторинга биће подржан у оквиру актуелног пројекта техничке помоћи ЕУ за ИПА. Осим Канцеларије НИПАЦ-а, капацитети других корисних институција у БиХ су такође недовољни и треба их ојачати у складу с њиховим специфичним улогама и одговорностима у систему праћења, евалуације и извјештавања, које тек треба успоставити.

- **Развој доброг система финансијског управљања, контроле и ревизије за ЕУ фондове.**

2. **Нема напретка у припреми регионалних развојних стратегија или политика које служе као основа за планирање инвестиција у правцу смањења социо-економских и територијалних диспаритета.** Босна и Херцеговина је усвојила стратегије за цијелу земљу³ укључујући приоритете на државном, ентитетском и нивоу Брчко дистрикта у неким подручјима релевантним за кохезиону политику, односно транспорт (2016), апроксимација прописа у подручју животне средине (2017), прилагодба климатским промјенама и развој ниске емисије (2013), политика развоја информационог друштва и повезани акциони план (2017), Оквирна енергетска стратегија (2018), Стратегија реформе јавне управе (2020), Оквирни стратешки план за рурални развој (2018), Цендер акциони план (2018). Ревидирана стратегија за имплементацију Анекса VII. Дејтонског мировног споразума је на снази, док секторско планирање у цијелој земљи и стратешки документи о социјалној инклузији, људским правима, антидискриминацији, управљању јавним финансијама, запошљавању, образовању и конкурентности МСП-а нису усвојени.

Нарочито, хоризонталне стратегије које обухватају различите секторе укључују Заједничку агенду социо-економских реформи, Стратешки оквир за БиХ и Програм економских реформи који се ажурира сваке године на трогодишњој бази. Међутим, квалитет и конзистентност стратегија треба побољшати, нарочито како би се ускладили са захтјевима регионалне политике ЕУ која омогућава мјерење, планирање и коначно смањење регионалних разлика између регија БиХ и држава чланица ЕУ. Недостаје здрава политика регионалног развоја у цијелој земљи (и досљедне политике регионалног развоја у БиХ), с пратећом институционалном структуром и оквиром за праћење учинка, који би омогућили ефикасно каналисање јавних инвестиција и напредак ка испуњавању друштвених, економских и територијалних циљева кохезије. Нарочито треба осигурати ефикасну координацију између нивоа власти у припреми и

¹ БиХ је започела припреме за успостављање индиректног/децентрализованог система за ИПА 2007–2013. успостављањем основних функција и структура које је овај систем захтијевао, и то: (1) Одлука о именовању Националног координатора за помоћ ЕУ (НАЦ); (2) Одлука о оснивању Централне јединице за финансирање и уговарање у оквиру ДИС система за управљање програмима ЕУ у БиХ; (3) Одлука о оснивању Националног фонда; (4) Одлука о давању сагласности за именовање НАО-а; (5) Одлука о давању сагласности за именовање службеника за овјеравање програма (ПАО) „Службени гласник“, бр. 26/06; (6) Одлука о оснивању НИПАЦ-а; (7) Одлука о именовању НИПАЦ-а; (8) Одлука о оснивању НАО-а; Одлука о именовању НАО-а, „Службени гласник“, бр. 62/10.

² Извор: Аналитички извјештај Комисије о БиХ за 2019.

³ Извјештај Комисије за БиХ 2020. даје препоруку за поглавље 22 да усвоји стратегије за цијелу земљу у подручјима релевантним за регионалну политику.

имплементацији релевантних секторских стратешких и планских докумената, чиме се побољшава процес приоритизације планираних интервенција у контексту програмирања ЕУ фондова.

Описа главних учесника

Док је кључни корисник као координатор Дирекција за европске интеграције БиХ (ДЕИ), кључни корисници укључују ДЕИ, Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине (МФТ БиХ), Министарство спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине (МСТЕО), Министарство за европске интеграције и међународну сарадњу Републике Српске (МЕИО РС), Канцеларију за европске интеграције Владе Федерације Босне и Херцеговине и Одјел за европске интеграције и међународну сарадњу Брчко дистрикта БиХ.

Остали корисници активности укључују релевантне институције на централном, ентитетском, кантоналном и нивоу Брчко дистрикта БиХ, нарочито статистичке канцеларије на државном и ентитетском нивоу, министарства финансија и институције задужене за програмирање и праћење ЕИ и ИПА-е¹; као и организације цивилног друштва у БиХ. Прецизна идентификација институција које ће бити укључене у активности као што су консултације о припреми докумената и/или активности изградње капацитета вршиће се током имплементације Акције.

ДЕИ има јединствену улогу у координацији процеса ЕУ интеграција и коришћења финансијске помоћи ЕУ у БиХ, као и основних капацитета и искуства у изградњи капацитета, планирању помоћи ЕУ, програмирању, праћењу и извјештавању, партнерству с цивилним друштвом и управљању сложеним међуинституционалним консултативним механизмима и процесима.

МФТ БиХ је, између осталог, одговоран за укупну макроекономску стабилност, финансијско планирање на централном нивоу БиХ, систем интерне контроле укључујући Централну хармонизациону јединицу, те је именован за функције НАО-а и ЦФЦУ-а за претприступне фондове под децентрализованим/индиректним управљањем, међутим, систем никада није био формално акредитован и оперативан. Од 2011. године у Министарству финансија и трезора БиХ постоји контролно тијело првог нивоа задужено за верификацију и сертификацију расхода за бх. partnere у Интеррег и ЦБЦ програмима.

МСТЕО је, између осталог, надлежан за спољнотрговинску политику и царинско тарифну политику БиХ; Пословно окружење, јединствен економски простор; Развој и промоција предузетништва; Конкуренција; задаци и дужности из надлежности државе БиХ, укључујући дефинисање политика и основних принципа, координацију активности и консолидацију ентитетских планова с онима међународних институција у сљедећим подручјима: пољопривреда; енергија; заштита животне средине и коришћење природних ресурса; и туризам. МСТЕО је координисао и припрему приједлога НУТС регија. Као институција задужена за координацију активности у низу тематских подручја релевантних за циљеве кохезионе

политике, МСТЕО је кључни партнер у изради стратегије регионалног развоја цијеле земље.

Наведена институција у Федерацији Босне и Херцеговине, Републици Српској и Брчко дистрикту Босне и Херцеговине координише послове процеса европских интеграција и коришћења помоћи ЕУ у односу на њихов административи ниво. Осим тога, десет кантоналних влада у Федерацији Босне и Херцеговине су све именовале координаторе за ЕУ интеграције, док су поједине кантоналне владе успоставиле посебне јединице за европске интеграције.

Комплементарност с националним стратегијама

Не постоји стратегија регионалног развоја за цијелу земљу нити стратегије регионалног развоја на нивоу НУТС-а. Акција има за циљ стварање предуслова за ефикасно планирање политике у овом подручју. Узеће у обзир постојећи стратешки оквир, нарочито Заједничку агенду социо-економских реформи за 2019–2022, Стратешки оквир за БиХ и Програм економских реформи 2021–2023. Даљња разрада је у дијелу 2.3.

2.3. Релевантност и комплементарност са стратегијама које подржавају кључни национални учесници

Недостаје здрава политика регионалног развоја широм земље, с пратећом институционалном структуром и оквиром за праћење учинка који би омогућио ефикасно каналисање јавних инвестиција и напредак ка испуњавању циљева социјалне, економске и територијалне кохезије. Нарочито треба осигурати ефикасну координацију између нивоа власти у припреми и имплементацији релевантних секторских стратешких и планских докумената, чиме би се унаприједио процес одређивања приоритета планираних интервенција у контексту програмирања ЕУ фондова. Управо је предвиђена акција за рјешавање овог проблема кроз подршку стварању предуслова за стратешко планирање регионалног развоја – нарочито дефинисање регија на НУТС нивоима и осигуравање конзистентности статистичке и аналитичке основе.

Постојеће хоризонталне стратегије које треба узети у обзир укључују Заједничку агенду социо-економских реформи, Стратешки оквир за БиХ и Програм економских реформи који се ажурира сваке године на трогодишњој основи.

Заједничка агенда социо-економских реформи за период 2019–2022. истиче приступање ЕУ као кључни стратешки приоритет и идентификује кључне реформске циљеве у сљедећим подручјима: одржив и убрзан економски раст, повећана конкурентност и побољшано пословно окружење; деполитизација, побољшана одрживост и ефикасност јавних предузећа; побољшан квалитет здравственог система; побољшане могућности за младе, жене и друге угрожене групе.

Стратешки оквир за БиХ издвојио је сет конкретних циљева који се односе на макроекономску стабилност, даљњи развој конкурентног привредног окружења, јачање људских ресурса, унапређење индустријске конкурентности, уравниожен регионални развој, унапређење управљања животном средином уз повећање отпорности на климатске промјене, повећање могућности запошљавања које су директно повезане с одрживим растом и унапређењем конкурентности као специфичног циља ТП1. Даље, стратешки оквир је идентификовао низ развојних подручја и циљева као што су интегрисани раст – промоција регионалне трговине и заједничких инвестиција; паметан раст – представља иновацију, дигитализацију и

¹ Кантоналне канцеларије за ЕУ интеграције (или у неким кантонима ЕУ координатори) су владине институције које имају координишућу улогу у спровођењу активности и обавеза које произлазе из процеса ЕУ, интеграција укључујући координацију имплементације и програмирања ИПА и других ЕУ програма на кантоналном нивоу.

мобилност младих људи; одрживи раст – уравнотежен регионални развој и побољшана ефикасност и одрживост; инклузивни раст – повећање запослености, развој вјештина и управљање растом који повећавају капацитет администрације у примјени принципа доброг управљања на свим нивоима власти. Дакле, све набројано је усклађено с општим циљем у оквиру Прозора 2 – промоција доброг управљања, најбољих пракси и стандарда ЕУ, као и вриједности ЕУ.

Програм економских реформи 2021–2023. као непрекидни програм садржи средњорочни оквир макроекономске и фискалне политике, укључујући фискалне мјере и свеобухватни програм структурних реформи за побољшање раста и конкурентности земље, што у великој мјери испуњава специфичне циљеве W2 и ТП1. Надаље, ЕРП 2021-2023. садржи 18 структурних реформи које ће помоћи земљи да превaziђе многе структурне слабости, неефикасна и крута тржишта, ниску продуктивност, ограничен приступ финансијама, сложено регулаторно окружење, што земљу води до ниске конкурентности и високе незапослености. Структурне мјере конституисане у ЕРП-у БиХ ће допринијети јачању економског управљања у БиХ, а самим тим и одрживом расту и побољшању конкурентности.

2.4. Релевантност и комплементарност с политиком ЕУ и помоћи ЕУ и других донатора

Опћи циљ помоћи ЕУ је промовисање доброг управљања, повећање усклађености с вриједностима Уније и њихово усклађивање с правилима, стандардима и праксама Уније у релевантним подручјима. У оквиру тематског приоритета 1 идентификовани су следећи кључни приоритети од значаја за предложену акцију:

- У оквиру управљања јавним финансијама, као саставног дијела реформе јавне управе, кључни приоритет ће бити подршка корисницима ИПА III да имплементирају и унаприједи своје реформске стратегије како би се осигурала фискална одрживост и добро управљање јавним финансијама како је примјењиво у ЕУ. Посебнице ће се фокусирати на побољшање капацитета за мобилизацију домаћих прихода и **ефикасно управљање јавним средствима**, укључујући кроз унапређење администрације прихода, поузданости буџета, транспарентности јавних финансија, планирања јавних инвестиција, избора и управљања, управљања имовином и обавезама, фискалне стратегије и буџетирања заснованог на политици, јавне набавке и концесије, интерну контролу, рачуноводство и извјештавање и екстерну ревизију.

- Квалитет **управљања на нижим нивоима** је врло важан у контексту проширења, јер су регионалне и локалне власти најближе грађанима и играју кључну улогу у пружању јавних услуга, као и у изградњи повјерења грађана у јавне институције. Локални нивоа је мјесто на којем се остварује директна демократија и грађанско представљање, на којем се пружају услуге и на којем се одвија друштвени и економски развој. Локалне самоуправе би требале играти важнију улогу у обликовању и развоју друштвеног и економског живота на својим територијама, зближавању заједница и пружању локалних рјешења за локалне проблеме. Учинак локалне управе и начин на који она комуницира с грађанима, утицаће на њихово понашање, као и на кохезију и повјерење унутар и међу заједницама; тиме ће се легитимизовати напори локалне управе и покренути одрживи развој. Неадекватна локална управа би утицала на све грађане, а нарочито на угрожене, често повећавајући искљученост.

Планирани утицај је да се помогне свеукупној припремљености за преузимање обавеза из чланства, док ће специфични циљеви допринијети јачању капацитета, аналитичкој и статистичкој основи за регионалну политику као главну инвестициону политику ЕУ која осигурава одржив и инклузиван раст и смањење диспаритета међу регијама. Тако ће сви нивои управљања бити боље опремљени и оспособљени да разумију, обликују и имплементирају циљеве социјалне и економске политике усклађене с циљевима ЕУ.

Члан 110. **Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица и Босне и Херцеговине** предвиђа да ће стране настојати јачати регионалну и локалну развојну сарадњу, с циљем доприноса економском развоју и смањења регионалних неравнотежа. Посебна пажња посветиће се прекограничној, транснационалној и међурегионалној сарадњи. Сарадња ће водити рачуна о приоритетима аквиса ЕУ у подручју регионалног развоја.

Аналитички извјештај Комисије 2019. уз документ Мишљење Комисије о захтјеву Босне и Херцеговине за чланство у Европској унији наводи се да Босна и Херцеговина нема довољне административне капацитете да се носи са захтјевима регионалне политике ЕУ.

Како је наведено у дијелу **Анализа проблема, Извјештај Комисије за Босну и Херцеговину 2021.** указује на то да је Босна и Херцеговина и даље у раној фази припрема у подручју регионалне политике.

2.5. Научене лекције и везе с претходном финансијском помоћи

ЕУ је у протеклом периоду подржала власти у извршавању задатака програмирања и координације ИПА-е. Релевантна претходна помоћ ЕУ укључује техничку помоћ и оквирне уговоре који подржавају Канцеларија НИПАЦ-а и друге релевантне институције у планирању, програмирању и изградњи капацитета за коришћење ИПА-е, углавном усмјерене на директну подршку развоју програмских докумената (Секторски плански документи, Акциони и Пројектни документи/Документи), али и увођење процедура програмирања, унапређење међуинституционалне структуре и комуникације; рационализацију и јачање изградње капацитета и специјализације знања у цијелој администрацији. Такви пројекти укључују између осталог: Подршку програмирању ИПА 2019. – 2020. у Босни и Херцеговини преко FwC-а, Подршку НИПАЦ-у у програмирању ИПА II путем уговора о услугама, Подршку Босни и Херцеговини за припрему секторског планирања ИПА-е, Документи 2016. – 2017. преко FwC-а Подршку Босни и Херцеговини за ИПА II програмирање, преко FwC-а (СПД припрема и програмирање ИПА 2015), Подршку Босни и Херцеговини за ИПА II припреме преко FwC-а (програмирање ИПА 2014). Поред тога, Канцеларија НИПАЦ-а и друге релевантне институције подржане су кроз оквирни уговор који финансира ЕУ Подршка Канцеларији НИПАЦ-а у успостављању оквира Националног инвестиционог одбора (НИЦ) у Босни и Херцеговини.

Надаље, ЕУ је подржала припреме за увођење индиректног/децентрализованог система за управљање ИПА фондовима (ИПА 2007–2013) успостављањем основних функција и структура које је овај систем захтијевао. Међутим, тај процес је прекинут. Наиме, уз техничку помоћ ЕУ, усвојен је правни оквир на основу којег су успостављене ДИС структуре у Министарству финансија и трезора БиХ; за новопримљени кадар је

одржана кључна обука из подручја рачуноводства, јавних набавки, јавних финансија, финансијског праћења, извјештавања, интерне контроле и ревизије, с циљем да успостављени органи поступно преузму обавезе уговарања и финансијске имплементације и контроле у складу с планираним напретком из ДИС Мапе пута. Министарство финансија и трезора БиХ је даље успоставило функцију првог нивоа контроле и обавља функцију контролног тијела у ИПА програмима прекограничне и ЕУ транснационалне сарадње који се спроводе у заједничком и индиректном систему управљања.

Мултилатерални и билатерални донатори пружили су подршку релевантну за акцију протеклих година. Неколико текућих пројеката обухваћа шири портфељ УНДП-а за локалну управу и локални развој, нудећи интегрисану подршку локалним и кантоналним властима у подручјима стратешког планирања и операционализације и имплементације стратегија; локалних јавних финансија и управљања имовином; унапређења и модернизације јавних услуга и јавне инфраструктуре; економског развоја и отварања нових радних мјеста; развоја туризма; одрживог урбаног развоја; енергетске ефикасности; смањења ризика од катастрофа; учествовања грађана и ангажовања у јавним пословима; јачања интеракције између локалних власти и цивилног друштва. Укупни обим финансијских средстава за овај портфељ износи око 77 милиона USD за наредних 5 година, које су осигурали Влада Швајцарске, Влада Шведске, ЕУ, Влада Норвешке, УНДП, владе, итд. Влада и УНДП су кроз Пројекат интегрисаног локалног развоја (ИЛДП) пружили подршку у оба бх. ентитета за успостављање Финансијског механизма за подршку локалном развоју. Ови механизми су успостављени на ентитетском нивоу с циљем да се изграде капацитети власти на ентитетским и локалним нивоима у БиХ за припрему и реализацију пројеката, у складу са стандардима који се примјењују за структурне и инвестиционе фондове ЕУ.

3. ОПИС АКЦИЈЕ

3.1. Планирани резултати и логика интервенције (описивање узрочне везе између утицаја, исхода и резултата и укључујући претпоставке)

Очекивани учинак акције је помоћ у припреми БиХ за преузимање обавеза из чланства у ЕУ, нарочито у поглављу 22 – Регионална политика и координација структурних инструмената. С обзиром на горенаведене проблеме и празнине који се углавном односе на недостатак административних капацитета за кохезиону политику, као и на здрав стратешки оквир за регионални развој, очекује се да ће интервенције које се баве овим питањима позитивно утицати на укупну способност администрације на свим нивоима власти у БиХ да планира, имплементира и напредује у степену припремљености у овом поглављу. Побољшано знање и капацитети администрације на свим нивоима, као и партнера укључених у процес, кључни је предуслов за напредак у испуњавању захтјева кохезионе политике. Дакле, планирани исходи укључују:

1. Повећан ниво знања и разумијевања о Регионалној политици ЕУ на свим нивоима управљања и цивилног друштва;

2. Побољшани предуслови за добро планирање регионалног развоја;

3. Побољшано планирање за испуњавање захтјева Регионалне политике ЕУ.

Међусобна веза између исхода 1 и исхода 2 и 3 је примјетна, с обзиром на то да је побољшан ниво разумијевања и познавања захтјева регионалне политике ЕУ предуслов за припремне активности развоја стратегије у подручју регионалног развоја, као и испуњавање захтјевима кохезионе политике. Стога је од кључне важности пажљиво осмислити и планирати интервенције изградње капацитета за све релевантне институције с различитих нивоа власти, као и за друге учеснике, како би се постигао максималан учинак у провођењу активности предвиђених у оквиру исхода 2 и 3.

Побољшање статистичке и аналитичке основе (укључујући дефиницију НУТС регије) помоћи ће у развоју здравог стратешког оквира за кохезиону политику, омогућујући да се национално инвестиционо финансирање, ИПА и други инструменти донатора и финансијских институција правилно усмјере ка смањењу регионалних диспаритета и постизању инклузивног и паметног раста и боље повезане регије. Паралелно с бољим финансијским управљањем, праћењем учинка и партнерством са заинтересованим странама, побољшаће се укупни капацитети и спремност за регионалну политику ЕУ. То предвиђа одговарајуће податке и аналитичке алате за доношење одлука заснованих на доказима, али и вишегодишње финансијско планирање неопходно за допуну инвестиционе политике ЕУ и стратешког оквира и политике као основе за будуће планирање и програмирање структурних и кохезионих фондова.

Процес приступања ЕУ ће све више захтијевати да Босна и Херцеговина унаприједи капацитете јавне управе на свим нивоима власти, како у смислу развоја адекватних институционалних структура, тако и осигуравања довољног броја квалификованих и компетентних државних службеника и стручњака. Док је ДЕИ кључна институција којој је повјерена координација планирања, програмирања, праћења и евалуације ЕУ фондова за земљу, бројне друге институције на свим нивоима управљања имају улогу у овом процесу у складу са својим надлежностима. Успостављене структуре и капацитети за управљање претприступним финансијским инструментима на свим нивоима власти у БиХ представљају срж капацитета које треба даље развијати и ангажовати у припремама за регионалну политику ЕУ у оквиру поглавља 22, као и релевантне институције задужене за различите хоризонталне и тематске политике релевантне за кохезиону политику.

Потребно је побољшати ниво знања и разумијевања регионалне политике ЕУ како би се имало добро планирање акција за напредовање у припремама за усклађивање и имплементацију аквиса ЕУ у овом подручју. Постоји потреба да се осигура изградња капацитета и подршка административном развоју јавних институција на свим нивоима власти, као и ширег друштва, да би се развили основни капацитети за планирање, имплементацију и праћење напретка у испуњавању захтјева регионалне политике.

С обзиром на то да је укупни планирани учинак акције пружити помоћ у припреми БиХ за преузимање обавеза из чланства у ЕУ, нарочито у поглављу 22, основна претпоставка је да ће, ако се унаприједи капацитети и знање о регионалној политици ЕУ на свим нивоима, створе предуслови за припрему снажног стратешког оквира за регионални развој и изради мапа пута у којој су наведени кључни кораци, одговорности и временски оквир за напредак ка испуњавању захтјева Регионалне политике,

БиХ имати кључне предуслове за постизање жељеног учинка. Ово, наравно, имајући у виду да су кључне идентификоване претпоставке тачне, посебно политичка посвећеност процесу европских интеграција, као и добра међуинституционална сарадња и посвећеност.

Како би се капацитети сматрали побољшаним, потребно је успоставити структурисан, координисан и дјелотворан Програм изградње капацитета, како би релевантне институције на свим нивоима на одговарајући начин искористиле знање и биле опремљене тако да активно и ефикасно допринесу усклађивању с регионалном политиком ЕУ. То укључује, с једне стране, институције које ће бити дио система управљања и контроле структурних и кохезионих фондова, као и потенцијалне кориснике – секторске институције задужене за креирање и имплементацију релевантних политика, али и организације цивилног друштва које доприносе као партнери у консултативном процесу.

Програм изградње капацитета има двоструку сврху:

- Припремити институције и партнерске организације за процес приступних преговора и преузимање обавеза из регионалне политике ЕУ;

- Припремити креаторе политика и имплементаторе за ефикасно планирање и праћење регионалног развоја, способних да испуне кључне циљеве регионалне политике (паметније, зеленије, повезаније, друштвеније и с Европом ближом грађанима, истовремено осигуравајући смањење диспаритета између својих регија).

Акција тако предвиђа три исхода:

- а) Ојачани капацитети на свим нивоима ради бољег разумијевања регионалне политике ЕУ и дјелотворног укључивања у све друге предвиђене активности, кроз осмишљавање и реализацију Програма изградње капацитета;

- б) Створени предуслови за здраво и досљедно стратешко планирање регионалног развоја као инструмента за усмјеравање властитих, ЕУ и других фондова ка циљевима кохезионе политике;

- ц) Унапријеђено планирање активности у циљу испуњавања захтјева регионалне политике како би се осигурао координисан и благовремен рад свих институција укључених у овај процес. Ова ће акција прије свега помоћи Босни и Херцеговини да поједностави своје активности и прати напредак ка испуњавању захтјева кохезионе политике (укључујући сва релевантна поглавља аквиса ЕУ).

Док су резултати пројекта осмишљени тако да буду специфични и изводљиви уз пружену техничку помоћ, да би се резултати постигли, потребно је активно учествовање и посвећеност релевантних институција, као и политички договор и посвећеност усвајању и наставку имплементације кључних резултата: Програм изградње капацитета за поглавље 22; анализа и препоруке у вези с дефинисањем НУТС регија и Смјернице за припрему регионалних развојних стратегија; препоруке које произлазе из анализе оквира за мјерење учинка и доступности података; Мапа пута за преузимање обавеза у поглављу 22.

3.2. Индикативни тип активности

Унапријеђени капацитети релевантних институција и организација на свим нивоима управљања за кохезиону политику ЕУ

Резултат 1.1 Развој програма изградње капацитета за регионалну политику ЕУ (техничка помоћ)

Програм изградње капацитета биће развијен како би се осигурало правовремено и квалитетно планирање и извођење активности изградње капацитета за институције (потенцијални будући дијелови Система управљања и контроле кохезионе политике), кориснике и partnere/организације цивилног друштва, као институције и организације које ће бити укључене у припремама у складу с поглављем 22. Развој и испорука ЦБ програма ће укључивати:

- Уводни модул у кохезиону политику ЕУ, укључујући посебне модуле о циљевима и правилима структурног и кохезионог фонда; институционални аспекти и систем управљања и контроле; Кодекс понашања о партнерству и управљању на више нивоа; праћење и евалуација у оквиру кохезионе политике.

- Увођење приступних преговора у поглавље 22, укључујући структуру и садржај преговора, организацију и питања управљања, размјену искустава и лекција научених од других земаља приступница. Обука би посебно требала помоћи у изградњи капацитета за ефикасно ангажовање институција у развоју Мапе пута за испуњавање захтјева кохезионе политике.

Развој ЦБ програма и његова реализација ће узети у обзир следеће: захтјеве постојећег правног оквира ЕУ и кључне принципе за имплементацију кохезионе политике; релевантне хоризонталне политике Уније и аквис ЕУ (нпр. јавне набавке, државна помоћ, финансијска контрола, секторске политике); искуства земаља чланица које су недавно приступиле, нарочито Хрватске; анализу постојећих капацитета и вјештина, као и недостатака утврђених у годишњим извјештајима Комисије. Израда ЦБ програма ће се одвијати уз блиске консултације и учествовање свих релевантних институција с различитих нивоа власти у БиХ и Радне групе за поглавље 22.

Активности укључују:

1.1.1 Мапирање циљних група за активности изградње капацитета, узимајући у обзир институционалну структуру ЕУ интеграција и систем управљања ЕУ фондовима, посебно НИПАЦ канцеларија, друга именована тијела и релевантне институције са свих нивоа власти, заједно с кључним организацијама цивилног друштва које учествују у консултативним процесима о интеграцијама ЕУ и коришћењу ИПА.

1.1.2 Извођење процјене потреба за обуком изабраних циљних група на основу процијењеног нивоа знања и њихових одговарајућих улога у процесу ЕУ интеграција и систему управљања ЕУ фондовима. У том контексту ће се извршити свеобухватна процјена (сви нивои власти, као и организације цивилног друштва) "спремности" за кохезиону политику ЕУ. То ће омогућити основно разумијевање о структурним празнинама у знању/партнерству и подручјима у којима су потребни капацитети у цијелом систему (тј. само изван будућих управљачких тијела).

1.1.3 Осмишљавање ЦБ програма укључујући дефинисање курсева, развој модула, дефинисање метода извођења (обуке, радионице, студијске посјете) и временског оквира за извођење. Дизајн ће, такође, узети у обзир могућност коришћења комбинованог учења, наставе на даљину, инклузивних дигиталних материјала и иновативних онлајн материјала и алата, како би се адекватно одговорило на потребе различитих циљних група.

1.1.4 Ревизија ЦБ програма након годину дана од његове имплементације.

Резултат 1.2 Спровођење активности изградње капацитета

Ефикасно укључивање институција на свим нивоима власти у припреме за приступне преговоре у поглављу 22, израду плана за испуњавање захтјева регионалне политике (исход 3) и израду стратешког оквира за регионални развој, у великој мјери зависи о нивоу познавања и разумијевања захтјева аквиса ЕУ према овом поглављу. Стога је ефикасна, свеобухватна, благовремена и прилагођена имплементација низа активности изградње капацитета кључна за даљњи процес интеграције и напредак у припремама за регионалну политику.

У складу с динамиком, циљним групама и модалитетима испоруке дефинисаним у оквиру резултата 1, активности ће укључивати:

1.2.2 Припрему материјала за обуку за специфичне циљне групе, укључујући њихов превод,

1.2.3 Одржавање обука и организација студијске посјете структурама управљања кохезионом политиком државе чланице ЕУ, у складу с ЦБ програмом, укључујући путем иновативних алата и метода извођења обуке,

1.2.4 Подршку у увођењу модула регионалне политике и материјала произведених на интернетској страници ДЕИ-а, укључујући повезнице на/с интернетским страницама других релевантних институција, и њихово редовно ажурирање,

1.2.5 Евалуацију спроведених активности изградње капацитета и препоруке за ревизију ЦБ програма ако је потребно.

Исход 2: Створени предуслови за здраво и досљедно планирање политике регионалног развоја

Како би се осигурале одрживе припреме за регионалну политику, те максимизовао учинак акције, предлаже се сљедећи редослијед активности: Акција ће се бавити припремним активностима за стратешко планирање као што су дефинисање НУТС регија, побољшање статистичке и аналитичке основе и развој методологије за планирање регионалног развоја. У наредном периоду, као наставак, припремиће се стратегије НУТС I и II нивоа, праћене оперативним плановима/програмима, док ће паралелно јачати капацитети за имплементацију (укључујући финансијске инструменте) и управљање јавним инвестицијама, те подршка осигурана за њихову имплементацију.

У том контексту, Акција предвиђа подршку стварању предуслова за добро планирање регионалног развоја кроз праћење:

Резултат 2.1: Дефинисање НУТС регија и побољшање регионалне статистике и доступности података

2.1.1 Разрада опција за доношење одлука о дефинисању регија НУТС I, II и I нивоа на основу НУТС класификације. Активност укључује предлагање опција на темељу анализе територијалне организационе структуре, становништва, социо-економске анализе и других релевантних критеријума,

2.1.2 Подршка припреми приједлога правних докумената и оперативних материјала који се односе на успостављање НУТС регија и одговарајуће институционално уређење. Институционалне структуре/структуре које управљају планирањем и имплементацијом политике регионалног развоја биће предложене на основу одговарајуће дефиниције НУТС регија (повезница 2.1.1),

2.1.3 Подизање свијести о регионалном развоју институција у БиХ на свим нивоима власти,

2.1.4 Преглед доступности регионалне статистике и аналитичке основе у односу на захтјеве кохезионе политике и давање препорука за осигуравање конзистентности релевантних статистика између регија, те побољшање њиховог квалитета.

Резултат 2.2: Израђене припремне анализе и студије за планирање политике регионалног развоја

Активности укључују:

2.2.1 Припрема Смјерница за развој стратегије на НУТС I и НУТС II нивоима укључујући временски распоред, методолошке смјернице, укључујући све потребне активности/коракe, методолошки оквир, одговорности и консултативни механизам,

2.2.2 Преглед постојећих капацитета за праћење и евалуацију, укључујући коришћене методологије, мјерене индикаторе за социо-економску анализу регије, људске капацитете и одговорности, с препорукама за њихово унапређење у циљу правилног праћења и евалуације стратегија регионалног развоја,

2.2.3 Преглед постојећих инструмената и механизма финансирања на свим нивоима власти релевантних за финансирање/суфинансирање политике регионалног развоја, с препорукама за њихово унапређење.

Исход 3: Побољшано планирање за испуњавање захтјева регионалне политике ЕУ

Резултат 3.1: Развијена Мапа пута за припреме за испуњавање захтјева регионалне политике

У циљу пажљивог планирања и спровођења активности које се односе на испуњавање захтјева регионалне политике ЕУ, Босни и Херцеговини ће се пружити подршка у изради Мапе пута у којој ће се прецизирати кораци које треба предузети у сљедећим подручјима: правни оквир (укључујући праћење напретка у усклађивању с релевантним хоризонталним политикама Уније) и стратешким оквиром; институционално уређење и административни капацитети; принцип програмирања и партнерства; праћење и евалуација; финансијско управљање и контрола. То ће се радити с институцијама свих нивоа власти у складу с њиховим надлежностима за регионалну политику. Мапа пута ће узети у обзир захтјеве кохезионе политике у тренутној финансијској перспективи, стање и напредак у процесу интеграције, као и недостатке утврђене у годишњим извјештајима. Мапа пута ће служити као основа надлежним институцијама да благовремено предузму радње и осигурају напредак у припремама за преузимање обавеза чланства из поглавља 22.

Активности укључују:

3.1.1 Развој структуре, методологије и консултативног механизма за припрему Мапе пута,

3.1.2 Организација уводне обуке/радионице с кључним заинтересованим странама,

3.1.3 Израда Мапе пута и организација консултација током њене припреме, укључујући шаблоне за праћење и извјештавање о њеној имплементацији. Предвиђено је да се израда Мапе пута врши у оквиру Радне групе за поглавље 22¹.

3.1.4 Презентација Мапе пута кључним заинтересованим странама.

¹ У складу с одредбама Одлуке о систему координације процеса европских интеграција у БиХ

3.3. Ризици и претпоставке

Ризици	Ниво ризика (В/С/Н)	Мјере ублажавања
Ризик 1 Неуједначен ниво знања на свим нивоима власти и секторима за ангажовање у дефинисању НУТС регија, припреми Смјерница за регионалне развојне стратегије и Мапе пута за испуњавање захтјева из поглавља 22	В	Израда Програма изградње капацитета ће се заснивати на основној процјени потреба за обуком свих релевантних актера и бити прилагођена њиховом рјешавању. За рјешавање насталих празнина у капацитетима треба бити осигурана флексибилност
Ризик 2 Недовољна заинтересованост институција и партнерских организација за ангажовање у активностима изградње капацитета	Н	Ризик се процјењује као низак због израженог интереса и потребе релевантних институција за побољшањем знања о Регионалној политици, међутим мјера ублажавања укључује пажљиву идентификацију циљних група и корисника, процјену њихових потреба за ЦБ и вријеме активности обуке усклађено с доступношћу особља да учествују
Претпоставке (које ће се одразити у горњој матрици логичког оквира) – груписане према резултатима и исходима		
Исход 1: - Међусобна сарадња између различитих нивоа власти - Босна и Херцеговина остаје посвећена процесу приступања ЕУ		
Исход 2: - Осигурана добра међуинституционална сарадња		
Исход 3: - Обавеза надлежних институција за поглавље 22		
Резултат 1.1: - Ефикасна координација с другим релевантним пројектима и иницијативама		
Резултат 1.2: - Релевантне институције и заинтересоване стране ангажују неопходне људске ресурсе за учествовање у пројектним активностима и програму изградње капацитета		
Резултати 2.1 и 2.2: - Корисници осигуравају благовремено и одговарајући квалитет потребних података и улаза за израду аналитичке документације		
Резултат 3.1: - Ефикасна координација с другим релевантним пројектима и иницијативама		

3.4. Увођење принципа родне равноправности

Постоји Цендер акциони план Босне и Херцеговине за период 2018–2022. (ГАП БиХ), као оквирни стратешки документ за увођење принципа родне равноправности (енг. gender mainstreaming) у свим подручјима друштвеног живота у јавној и приватној сфери. ГАП БиХ је усклађен са стратешким документима о равноправности полова Европске уније, Савјета Европе и Уједињених нација. Регионална сарадња на пољу равноправности полова један је од стратешких приоритета ГАП-а БиХ, укључујући

развој регионалних политика и програма за унапређење родне равноправности, као и размјену искустава и најбољих пракси.

Промовисање родне равноправности важно је за смањење регионалних економских и социјалних диспаритета и за осигурање дугорочног развоја регије.

Акција доприноси **родној равноправности и оснаживању жена и дјевојчица** и стратешком оквиру ЕУ у овом подручју.

Животна средина и климатске промјене, приступ заснован на правима и отпорност и осјетљивост на сукобе, Роми, особе с инвалидитетом и друге рањиве групе адекватном и правовременом припремом надлежних органа за имплементацију захтјева регионалне политике и управљање будућим средствима кохезионе политике у складу с циљевима и стратешким оквиром ЕУ. Такође, приликом израде аналитичке основе за планирање регионалног развоја, у обзир ће се узети релевантни индикатори кохезије ЕУ у тим подручјима.

Поред тога, заинтересоване стране и партнерске организације које ће бити укључене у консултативни механизам за израду Смјерница за регионалне развојне стратегије укључиће релевантна тијела на свим нивоима власти и организације цивилног друштва које се баве родном равноправношћу, људским правима, животном средином и климатским промјенама у циљу давања улазних података, препорука и помоћи у осигуравању усклађености стратегије са специфичним циљевима политике у тим подручјима. Надаље, представници институција и цивилног друштва биће укључени у активности изградње капацитета као циљне групе како би боље разумјели и допринијели припремама за кохезиону политику и развоју стратешког оквира за регионални развој.

У складу с кључним принципом о партнерству који је уграђен у регионалну политику ЕУ, акција предвиђа координисан, систематски и ефикасан ангажман с цивилним друштвом током читавог њеног спровођења, нарочито кроз: а) укључивање представника организација цивилног друштва у активности изградње капацитета, као циљних група, б) организовање редовних консултација с ОЦД-ом током процеса израде Мапе пута за испуњавање захтјева регионалне политике ЕУ.

3.5. Услови за спровођење

Нема посебних услова за спровођење акције.

3.6. Логички оквир

Резултати	Ланац резултата: Главни очекивани резултати (максимално 10)	Показатељи (најмање један показатељ по очекиваном резултату)	Полазне основе (година)	Циљеви (година)	Извори података (1 по показатељу)	Претпоставке
Утицај	Припремити БиХ за преузимање обавеза из чланства у ЕУ у поглављу 22; Регионална политика и координација структурних инструмената	Спремност Босне и Херцеговине на аквис ЕУ – КПИ 3 ИПА III приједлога	БиХ је у раној фази припреме за регионалну политику	БиХ је у одређеној фази припрема у подручју регионалне политике	Извјештаји Комисије о БиХ	Није примјениво
Исход 1	Повећао се ниво знања и разумијевања о регионалној политици ЕУ на	Проценат повећања знања о регионалној политици мјерено путем анкете спроведене у почетној и завршној фази пројекта	Није примјениво	50 %	Пројектни извјештаји	Међусобна сарадња између различитих нивоа власти; Босна и Херцеговина остаје посвећена процесу

	свим нивоима управљања и цивилног друштва					приступања ЕУ
Исход 2	Створени су предуслови за здраво и досљедно планирање регионалног развоја	Дате препоруке за побољшање статистичке и аналитичке основе за кохезиону политику; Дате препоруке за побољшање укупног система праћења и мјерења учинка; Дате препоруке за институционални оквир за регионални развој	Не Не Не	Да Да Да	Пројектни извјештаји; ДЕИ интернетска страница	Осигурана добра међуинституционална сарадња
Исход 3	Побољшано планирање за испуњавање захтјева регионалне политике ЕУ	Проценат имплементације Мапе пута за регионалну политику ЕУ	0	80 % активности планираних за одговарајући период	Извјештаји о имплементацији Мапе пута	Обавеза надлежних институција за поглавље 22
Резултат повезан с исходом 1	1.1 Развијен Програм изградње капацитета за регионалну политику за све нивое власти и цивилног друштва	Извршена процјена потреба за обуком за идентификоване циљне групе; Прегледан ЦБ програм; Модули и материјали за обуку доступни су онлајн	0 0 Не	1 1 Да	Завршни извјештај пројекта ТА; ДЕИ интернетска страница; Интернетска страница пројекта	Ефикасна координација с другим релевантним пројектима и иницијативама
Резултат повезан с исходом 1	1.2 Програм изградње капацитета правремено имплементиран	Број институција које учествују у активностима ЦБ на свим нивоима; Просјечни ниво задовољства одржаним обукама и пренесеним знањем о регионалној политици; Завршена евалуација спроведених ЦБ активности и научене лекције укључене у ревидирани ЦБ програм; Број обучених државних службеника на свим нивоима власти; Број обучених представника цивилног друштва; Проценат реализације активности ЦБ програма	0 Није примјениво (Н/А) Не 0 0 0 Н/А	50 Врло задовољни Да 1000 200 80 %	Материјали за обуку; Листе присуства и евалуације; Пројектни извјештаји	Релевантне институције и заинтересоване стране ангажују неопходне људске ресурсе за учествовање у пројектним активностима и програму изградње капацитета
Резултат повезан с исходом 2	2.1 Приједлог за дефинисање НУТС регија и унапређење регионалне статистике и доступности података	Број израђених анализа и студија; Предложена институционална/организациона структура за регионални развој; Број догађаја за подизање свијести о регионалном развоју	0 Не 0	2 (Разрада опција за доношење одлука о дефинисању регија НУТС I, II и III нивоа; Преглед доступности регионалне статистике и препоруке за осигурање конзистентности и квалитета података) Да 4	Пројектни извјештаји; ДЕИ интернетска страница	Корисници осигуравају благовремено и квалитетно потребне податке и инпуте за израду аналитичке документације
Резултат повезан с исходом 2	2.2 Израђена припремна анализа и смјернице за планирање политике регионалног развоја	Израђене су смјернице за развој стратегије на НУТС I и НУТС II нивоима; Преглед постојећег система праћења и евалуације с датим препорукама; Преглед постојећих финансијских инструмената и механизма	0 0 0	1 1 1	Пројектни извјештаји	Корисници осигуравају благовремено и квалитетно потребне податке, информације и инпуте за израду стратешког документа
Резултат повезан с исходом 3	3.1 Мапа пута за припремање за испуњавање захтјева Регионалне политике израђена и спремна за имплементацију	Мапу пута имплементирају институције које се припремају за преузимање обавеза чланства у поглављу 22	Не	Да	Пројектни извјештаји	Ефикасна координација с другим релевантним пројектима и иницијативама

4. СПРОВЕДБЕНИ АРАНЖМАНИ

Увођење референце на финансирање засновано на учинку/резултатима ако је примјениво у тачкама 4.4 и 4.6.

Нумерација наведена у поглављу 4 биће ажурирана када структура буде коначна.

4.1. Уговор о финансирању

У циљу реализације ове акције предвиђено је закључивање уговора о финансирању с Босном и Херцеговином.

4.2. Модалитети спровођења

Комисија ће осигурати да се поштују одговарајућа правила и процедуре ЕУ за пружање финансирања трећим странама, укључујући поступке ревизије, гдје је то прикладно, и усклађеност активности с рестриктивним мјерама ЕУ.

4.2.1. Директно управљање (набавка)

Акција ће се спроводити под директним управљањем Делегације ЕУ у Босни и Херцеговини путем јединственог уговора о техничкој помоћи који доприноси свим резултатима исхода 1 – Повећан ниво знања и

разумијевања о регионалној политици ЕУ на свим нивоима управљања и цивилног друштва, исхода 2 – Створени предуслови за здраво и досљедно планирање регионалног развоја и исхода 3 – Побољшано планирање за испуњавање захтјева регионалне политике ЕУ.

Предмет	Индикативни тип (радови, залихе, услуге)	Индикативно тромјесечје почетка процедуре
Пројекат техничке помоћи ЕУ за регионални развој	Услуга	Q2 2022

4.2.2. Промјене из индиректног у директно управљање (и обрнуто) због изузетних околности (једна алтернативна друга опција)

Уколико се модалитет имплементације под директним управљањем не може спровести због околности које су изван контроле Комисије, Акција се може реализовати кроз индиректно управљање код повјереног субјекта којег бирају службе Комисије на основу следећих критеријума: финансијске и оперативне способности; технички капацитети као што су искуство у имплементацији пројеката изградње капацитета и подршка имплементацији кохезионе политике.

У том случају, индиректно управљање ће се спроводити с једним/више повјерених субјеката (тј. Организацијом државе чланице, трећом земљом донатором, специјализованом (традиционалном/регулаторном) агенцијом ЕУ, међународном организацијом), на које ће се примјенити следећи критеријуми за избор повјереног субјекта: финансијски и оперативни капацитети; технички капацитети као што су искуство у имплементацији пројеката изградње капацитета и подршка имплементацији Кохезионе политике.

Имплементација под индиректним управљањем може се користити као алтернативни модалитет за следеће исходе:

Исход 1. Унапријеђени капацитети релевантних институција и организација на свим нивоима управљања за кохезиону политику ЕУ – активности 1.1.1 до 1.1.4 и 1.2.1 до 1.2.4;

Исход 2: Створени предуслови за здраво и досљедно планирање политике регионалног развоја – активности: 2.1.1 до 2.1.4 и 2.2.1 до 2.2.3;

Исход 3: Побољшано планирање за испуњавање захтјева регионалне политике ЕУ – активности: 3.1.1 до 3.1.4.

4.3. Обим географске подобности за набавку и грантове

Географска подобност у смислу мјеста објекта за учествовање у поступцима набавке и додјеле бесповратних средстава и у погледу поријекла набављених залиха како је утврђено у основном акту и наведено у релевантним уговорним документима примјењиваће се према ИПА III уредби и спроведбеним актима.

4.4. Индикативни буџет

	Допринос ЕУ (износ у EUR)	Индикативни допринос треће стране, у EUR
Исход 1: Побољшани капацитети релевантних институција и организација на свим нивоима управљања за кохезиону политику ЕУ		
Исход 2: Створени предуслови за здраво и досљедно планирање политике регионалног развоја		
Исход 3: Побољшано планирање за испуњавање захтјева регионалне политике ЕУ, које се састоји од		
Директно управљање (набавка) – види одјељак 4.2.1.	Н/А	Н/А

Набавка – укупна омотница према одјељку 4.2.1.	2 000 000	Н/А
Евалуација – (види одјељак 5.3)	Бит ће обухваћено другом одлуком	Н/А
Ревизија/верификација расхода – (види одјељак 6)	Бит ће обухваћено другом одлуком	Н/А
Комуникација и видљивост – (види одјељак 7)	Н/А	Н/А
Непредвиђене ситуације	Н/А	Н/А
УКУПНО	2 000 000	Н/А

4.5. Организациона поставка и одговорности

Основаће се Управни одбор који ће пратити спровођење акције и биће састављен од представника кључних корисника са свих нивоа власти.

5. ПРАЋЕЊЕ И ИЗВЈЕШТАВАЊЕ О УЧИНКУ/РЕЗУЛТАТИМА

5.1. Интерно праћење

Тренутно не постоји систем интерног надзора којим би се пратио напредак у испуњавању захтјева регионалне политике ЕУ. Извјештавање се врши прикупљањем доступних података од надлежних институција и њиховим обједињавањем на ad-hoc основи и према потребама процеса ЕУ интеграција. Пројекат има за циљ да уведе структурисани приступ дефинисањем Мапе пута за испуњавање захтјева регионалне политике ЕУ, праћеног оквиром за праћење учинка, прецизирањем временског оквира, података, индикатора и одговорних институција за праћење напретка.

5.2. Улоге и одговорности за прикупљање података, анализу и извјештавање

Основаће се Управни одбор који ће пратити спровођење акције и биће састављен од кључних корисника и релевантних реформских институција у БиХ. Акција ће редовно пратити Делегација ЕУ у БиХ.

Осим тога, Акција би могла бити предмет вањског надзора у складу с правилима и процедурама Европске комисије утврђеним у Финансијском споразуму.

5.3. Евалуација

Имајући у виду природу акције, за ову акцију или њене компоненте неће бити извршена средњорочна и/или коначна евалуација.

У случају да за неке компоненте активности није предвиђена евалуација, Комисија може, током имплементације, одлучити да такву оцјену изврши из ваљано оправданих разлога, било на властиту одлуку или на иницијативу партнера.

Услуге евалуације могу се уговорити на основу оквирног уговора.

Финансирање евалуације ће бити покривено другом мјером која представља Одлуку о финансирању.

6. РЕВИЗИЈА

Не доводећи у питање обавезе које се примјењују на уговор закључен за спровођење ове радње, Комисија може, на основу процјене ризика, уговорити независне ревизије или задатке провере расхода за један или више уговора или споразума.

Предвиђено је да се услуге ревизије могу уговорити на основу оквирног уговора.

7. КОМУНИКАЦИЈА И ВИДЉИВОСТ

Видљивост ЕУ финансирања и саопштење о циљевима и утицају акција су законска обавеза за све акције које финансира ЕУ, као што је наведено у захтјевима за комуникацију и видљивост ЕУ који су на снази.

Примаоци средстава ЕУ потврђују поријекло средстава ЕУ и осигуравају њихову одговарајућу видљивост:

- давањем изјаве у којој се на видљив начин истиче помоћ добијена од ЕУ на свим документима и комуникационом материјалу који се односи на имплементацију фондова, укључујући службену интернетску страницу и рачуне друштвених медија, гдје постоје; и
- промовисањем акција и њихових резултата пружањем кохерентних, ефикасних и пропорционалних циљаних информација вишеструкој публици, укључујући медије.

Мјере видљивости и комуникације ће, према потреби, спроводити јавне управе (на примјер, које се односе на реформе везане за буџетску подршку ЕУ), повјерени субјекти, извођачи радова и корисници грантова. Одговарајуће уговорне обавезе ће бити укључене у споразуме о финансирању, споразуме о делегирању и уговоре о набавци и грантовима.

Мјере ће се заснивати на посебном плану саопштавања и видљивости, који је успостављен и имплементиран у складу са захтјевима за комуникацију и видљивост ЕУ који су на снази. План укључује, између осталог, комуникациони наратив и главне поруке за акцију, прилагођене различитим циљним групама (заинтересоване стране, цивилно друштво, шира јавност, итд).

Мјере видљивости и комуникације специфичне за ову акцију биће комплементарне ширим комуникационим активностима које директно спроводе службе Европске комисије и/или Делегација ЕУ. Европска комисија и Делегација ЕУ биће у потпуности обавијештене о планирању и имплементацији специфичних активности видљивости и комуникације, посебно у погледу комуникационог наратива и главних порука.

Ако Акција укључује програме Уније, мјере видљивости и комуникације ће се спроводити у складу са захтјевима ЕУ за комуникацију и видљивост који су на снази и посебним правилима сваког програма Уније. Релевантни субјекат за управљање програмом је одговоран за праћење активности видљивости и комуникације. Европска комисија и Делегација ЕУ требају бити у потпуности информисани о планирању и спровођењу специфичних активности видљивости и комуникације.

8. ОДРЖИВОСТ

Кључни планирани утицај и исходи Акције односе се на јачање институционалних капацитета за преузимање обавеза из чланства у ЕУ у подручју кохезионе политике. Стога су активности осмишљене тако да омогуће структурисану, координисану и ефикасну изградњу капацитета идентификованих релевантних актера, омогућујући максималан и одржив утицај у смислу повећања знања и разумијевања кохезионе политике, нарочито: а) циљањем релевантних институција и особља запосленог у њима, б) пажљиво осмишљавање тема и распореда у складу с проценом потреба за обуком, ц) коришћење материјала за обуку, најбоље праксе и примјера, осигуравајући на тај начин пренос знања из држава чланица ЕУ, д) коришћење онлајн модула и материјала, е) развој капацитета цивилног друштва и на тај начин стварање ширег досега и ширење знања о кохезионој политици. Пред крај имплементације акције, програм изградње капацитета биће ревидиран и у власништву корисника за непрекидне напоре и активности на подизању знања.

Побољшање знања и разумијевања биће кључно за постизање исхода 2 и 3, који се односе на дефинисање НУТС регија, јачање аналитичке основе и израду Смјерница за планирање регионалног развоја, као и планирање усклађивања с аквисом ЕУ у поглављу 22 Регионална политика и координација структурних инструмената. Дакле, Акцијом ће извршити низ анализа и дати препоруке надлежним органима да се укључе у унапређење институционалног, стратешког оквира, праћења и евалуације, финансијске контроле и ревизије, релевантних за имплементацију регионалне политике ЕУ. Системским приступом, пројекат ће осигурати да се активности не спроводе на изолованој, ad-hoc основи, већ ће дати цјелокупни оквир захтјева кохезионе политике и временски ограничених акција у бројним релевантним подручјима како би земља дјелотворно напредовала у вези с овим поглављем.

Очекује се да ће коначни резултати и исходи пружити релевантним органима власти на свим нивоима власти у БиХ стратешку основу за регионални развој и Мапу пута за преузимање обавеза из овог поглавља, праћене потпуно развијеним програмом изградње капацитета и побољшаним капацитетима цијеле администрације на свим нивоима.

ДОДАТАК I.5

на Уговор о финансирању по годишњем акционом плану за Босну и Херцеговину за 2021.

Акциони документ за "ЕУ за регионални развој"

1. КРАТАК ПРЕГЛЕД

1.1. Табела сажетка акција

Назив	Акција 05 – ЕУ за енергију Годишњи акциони план за Босну и Херцеговину за 2021.			
ПРИС број	043-667/5			
Основни акт	Финансирано у оквиру Инструмента за претприступну помоћ (ИПА III)			
Тимска европска иницијатива	Не			
Зона која има користи од акције/локације	Босна и Херцеговина			
Програмски документ	Програмски оквир ИПА III			
ИНФОРМАЦИЈЕ О ПРИОРИТЕТНИМ ПОДРУЧЈИМА И СЕКТОРИМА				
Прозор и тематски приоритет	Прозор 3 – Зелена агенда и одрживо повезивање Тематски приоритет 2: Транспорт, дигитална економија и друштво и енергија			
Циљеви одрживог развоја (СДГ)	Побољшања енергетског сектора су важна за постизање циљева одрживог развоја (СДГ). Ова акција ће допринијети: постизању циља осигуравања приступа приушћивој, поузданој, одрживој и модерној енергији за св			
ДАЦ код(ови)	230 Енергија			
Главни канал испоруке ¹	Билатерално			
Ознаке (из обрасца ПРИС ДАЦ)	Општи циљ политике	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Развој учествовања/добро управљање	☐	☒	☐
	Помоћ животној средини	☐	☒	☐
	Родна равноправност и оснаживање жена и дјевојчица	☒	☐	☐
	Развој трговине	☒	☐	☐
	Репродуктивно здравље, здравље мајке, новорођенчета и дјетета	☒	☐	☐
	Смањење ризика од катастрофа	☒	☐	☐

¹ <http://www.oecd.org/dac/stats/annex2.htm>.

	Укључивање особа с инвалидитетом	☒	☐	☐
	Исхрана	☒	☐	☐
	Ознаке РИО конвенције	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Биолошка разноликост	☒	☐	☐
	Борба против десертификације	☒	☐	☐
	Ублажавање климатских промјена	☐	☒	☐
	Прилагођавања климатским промјенама	☒	☐	☐
Интерне ознаке	Циљеви политике	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Дигитализација	☒	☐	☐
	Миграција	☒	☐	☐
	Ковид 19	☒	☐	☐
	Социјална укљученост и људски развој	☒	☐	☐
ИНФОРМАЦИЈЕ О БУЏЕТУ				
Релативни износи	Буџетска линија: 15.020201.02 Укупни процијењени трошак: 9 000 000 EUR Укупан износ доприноса из буџета ЕУ: 9 000 000 EUR			
УПРАВЉАЊЕ И СПРОВОЂЕЊЕ				
Врста финансирања и начин имплементације	Модалитет пројекта Индиректно управљање са субјектима којима ће бити повјерено спровођење и који ће бити изабрани у складу с критеријумима наведеним у одјелу 4.3.4			
Релевантни приоритети и најважнија питања из Економског и инвестиционог плана за Западни Балкан	Одржива енергија			
Крајњи датум за закључење Уговора о финансирању	Најкасније до 31. децембра 2022.			
Крајњи датум за закључивање уговора о доприносу/делегирању, уговора о набавци и гранту	3 године од датума закључења Финансијског уговора, осим случајева наведених у члану 114(2) Финансијске уредбе			
Индикативни оперативни период имплементације	6 година након закључења Уговора о финансирању			
Крајњи датум за имплементацију Уговора о финансирању (датум до којег овај програм треба поништити и затворити)	12 година након закључења Уговора о финансирању			

цијелу земљу, односно Оквирну енергетску стратегију до 2035. године. БиХ је, такође, израдила различите акционе планове за коришћење обновљивих извора енергије и мјере енергијске ефикасности.

Како би се допринијело осигуравању приступачне, поуздане, одрживе и модерне енергије у БиХ и испуњавању обавеза БиХ према Уговору о Енергетској заједници, Паришким споразуму и другим међународним споразумима, предлаже се једна акција с двије компоненте.

Компонента 1 – имплементација пројеката/програма енергетске ефикасности у јавном сектору у оквиру постојећих и нових иновативних, скалабилних механизма финансирања.

Компонента 2 – Промотивни програми за одрживо коришћење енергије у локалним заједницама (не укључујући мале хидроелектране), који садрже аспекте енергетске ефикасности, обновљиве енергије и смањења емисије стаклених гасова (ГХГ) који су препознати као важан фактор у имплементацији стратешким циљевима одрживог развоја енергетског сектора у БиХ.

Акција је у потпуности усклађена с националном стратегијом и акционим плановима, као и са Саопштењем о политици проширења ЕУ за 2021¹, Економским и инвестиционим планом за Западни Балкан², Зеленом агендом за Западни Балкан и њеним спроведбеним акционим планом за 2021³, Европским зеленим договором⁴, Аналитичким извјештајем за 2019⁵, Стратегијом за југоисточну Европу 2020⁶, Стратегијом Европске уније за Дунавску регију (ЕУСДР)⁷, Стратегијом Европске уније за Јадранско-јонску регију⁸ и Циљевима одрживог развоја (СДГс).

2. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

2.1. Анализа контекста

Главни циљеви Босне и Херцеговине зацртани у Оквирној енергетској стратегији до 2035. године су ефикасно коришћење ресурса за осигуравање безбједног и приступачног снабдијевања енергијом, енергетска ефикасност, енергетска транзиција и еколошка одговорност, развој и хармонизација регулаторног и институционалног оквира. БиХ је усвојила горенаведену секторску стратегију у цијелој земљи у августу 2018. године, пружајући усклађен приступ у транспозицији, имплементацији и спровођењу релевантне енергетске правне тековине ЕУ.

БиХ је већ почела припремати Национални енергетски и климатски план (НЕЦП). Нацрт НЕЦП-а је достављен Секретаријату Енергетске заједнице и закључено је да може послужити као солидна основа за израду амбициозног коначног НЕЦП-а. Паралелно с изградом НЕЦП БиХ 2021–2030, развијаће се и ентитетски енергетски и климатски планови. НЕЦП БиХ ће дефинисати циљеве за енергетску ефикасност, обновљиве изворе енергије и емисије до 2030. године, као и потребне политике и мјере за њихово постизање. Ово је први пут да је БиХ примијенила интегрисани приступ у којем се будући енергетски развој прати у складу с климатским промјенама.

¹ ЦОМ(2021) 644 завршно

² ЦОМ(2020) 641

³ SWD(2020) 223

⁴ ЦОМ(2019) 640

⁵ SWD(2019) 222

⁶ <https://www.rcc.int/pages/86/south-east-europe-2020-strategy>

⁷ ЦОМ(2010) 715

⁸ ЦОМ(2014) 357

1.2. Сажетак акције

Енергетски сектор је од стратешког значаја за конкурентност и економски и друштвени развој Босне и Херцеговине (БиХ). То утиче на трошкове производње индустрија и услуга и на куповну моћ домаћинстава. Како би ускладила енергетски сектор БиХ с аквисом ЕУ, БиХ је у августу 2018. године усвојила секторску стратегију за

Планирано је да се ови документи заврше до краја 2021. године. Обновљиви извори енергије и енергетска ефикасност представљају два од пет главних дијелова нацрта Националног енергетског и климатског плана (НЕЦП). Од изузетне је важности остварити циљеве дефинисане у оквиру усвојеног Националног акционог плана за обновљиву енергију до 2020. године (НРЕАП) и Националног акционог плана енергетске ефикасности за БиХ (ННРЕАП).

Важан циљ је успостављање атрактивне инвестиционе климе за обновљиве изворе енергије. Посебан проблем остаје промоција обновљиве енергије у јавном сектору, као и у транспорту, системима гријања и хлађења. Неопходно је промовисати и спроводити измјене свих законских оквира који директно утичу на енергетски сектор како би се омогућила већа улагања у обновљиве изворе и примјену нових технологија у конвенционалним изворима енергије. Остале препреке које се могу циљати су административне процедуре за издавање дозвола, изградњу и лиценцирање које нису координисане и поједностављене.

Управљање јавним финансијама у Босни и Херцеговини је децентрализовано и у надлежности сваког нивоа управе, осим директних пореза и система јавних набавки, који се примјењују на цијелој територији БиХ и у надлежности су институција на нивоу државе.

Босна и Херцеговина нема државну стратегију за управљање јавним финансијама. Постоји средњорочни оквир расхода (МТЕФ) с трогодишњим општим планирањем буџета институција у БиХ и општим годишњим планирањем буџета институција у БиХ. Међутим, МТЕФ за енергетски сектор у БиХ није успостављен. На крају, буџет ће морати укључити приоритете које је идентификовао енергетски сектор, повезујући буџетске расходе у средњорочном периоду с програмским и стратешким циљевима цијелог сектора.

Активности јавних комуналних предузећа и пружалаца услуга на локалном нивоу представљају важно потенцијално подручје за унапређење енергетске ефикасности и коришћење обновљиве енергије за смањење емисија и уштеду енергије. Због ограничене доступности и приступа постојећим информацијама, као и недостатка капацитета надлежних органа, улагања у обновљиве изворе енергије и рјешења енергетске ефикасности су ограничена. Стога је потребна подршка имплементацији пилот-пројеката одрживе енергије на локалном нивоу и промотивних активности које ће подићи свијест о предностима улагања у енергетски ефикасне мјере и коришћење обновљивих извора енергије.

2.2. Анализа проблема по подручјима подршке

Подручје подршке: Обновљиви извори енергије и енергетска ефикасност

Кратка анализа проблема

Организација Енергетског сектора у Босни и Херцеговини (БиХ) је сложена и надлежности у сектору су подијељене између државе, два ентитета БиХ (Федерација БиХ и Републике Српске) и Брчко дистрикта БиХ. Енергетски сектор је од стратешког значаја за конкурентност БиХ и економски и друштвени развој. То утиче на трошкове производње индустрија и услуга и на куповну моћ домаћинстава. Стога је неопходан консолидовани стратешки оквир за цијелу земљу како би се осигурала сигурност снабдијевања, диверсификација извора снабдијевања и ефикасно коришћење ресурса земље, те побољшана координација и сарадња на свим нивоима власти.

Како би кренула напријед с реформама енергетског сектора, БиХ је усвојила секторску стратегију за цијелу земљу, односно Оквирну енергетску стратегију до 2035. године, у августу 2018. године. Тај документ представља стратешки оквир који омогућава, између осталог, усклађени приступ у цијелој земљи у транспозицији, имплементацији и спровођењу релевантне енергетске правне тековине ЕУ неопходне како би се осигурало да БиХ оствари кредибилан и мјерљив напредак у испуњавању својих обавеза према ЕнЦТ-у. Обавезе подразумевају усвајање основног енергетског законодавства ЕУ, праћење развоја у ЕУ и непрекидно усклађивање њених регулаторних оквира у енергетском (електрична енергија, плин, енергетска ефикасност, обновљива енергија, нафта) и другим секторима.

Као што је наведено у Зеленој агенди за Западни Балкан¹, енергетска ефикасност, као предуслов за постизање декарбонизације уз најмању могућу цијену, мора бити интегрисана у будућу енергетску политику и одлуке о инвестицијама. Припрема и подношење националних енергетских и климатских планова и циљева ће показати посвећеност рјешавању овог питања, циљајући секторе с највећим потенцијалом за уштеду енергије. Такође, обновљиви извори енергије већ чине значајан удио у миксу електричне енергије у неким економијама регије. Увођење модерних технологија треба бити праћено бољим инвестиционим окружењем.

Што се тиче обновљивих извора енергије и мјера енергијске ефикасности, потребне су даљње реформе. Обновљива енергија и енергетска ефикасност представљају два од пет главних дијелова Нацрта националног енергетског и климатског плана (НЕЦП). Од изузетне је важности испунити циљеве дефинисане у оквиру усвојеног Националног акционог плана за обновљиву енергију до 2020. године (НРЕАП) и Националног акционог плана енергетске ефикасности за БиХ (ННРЕАП) за период 2016–2018. (40 % учешћа ОИЕ у бруто коначној потрошњи енергије и 12 % уштеде енергије до 2020. године), да би се могли имплементирати нови, виши циљеви до 2030. године. БиХ је већ почела с израдом новог ННРЕАП-а 2019–2021. Припремљени су нацрти ентитетских акционих планова енергетске ефикасности за период 2019–2021. (већ усвојен Акциони план за енергетску ефикасност Федерације Босне и Херцеговине за период 2019–2021), као и нацрт ННРЕАП БиХ 2019. – 2021.

Недоследност у енергетској статистици представља значајан проблем како у праћењу спровођења циљева енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије, тако и у одређивању будућих циљева у БиХ. Актуелни циљеви енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије и комплетан план њихове реализације дефинисани су на основу досадашњих статистичких података, док се праћење реализације врши према подацима из ажуриране статистике. То доводи до недоследности, што резултује потешкоћама у прецизном праћењу нивоа имплементације обавеза БиХ у овим подручјима. Неопходно је додатно побољшати квалитет енергетских података како би се осигурала поуздана, тачна и композитна енергетска статистика.

Обновљиви извори енергије

Посебан проблем остаје промоција обновљиве енергије у јавном сектору, као и у транспорту, системима гријања и хлађења. Неопходно је промовисати и

¹ SWD(2020) 223 завршно

спроводити измјене свих законских оквира који директно утичу на енергетски сектор како би се омогућила већа улагања у обновљиве изворе и примјену нових технологија у конвенционалним изворима енергије. Самопотрошња обновљиве енергије дистрибуисане производње није прописана важећим законодавством како би се подстакло и омогућило купцима да постану потрошачи. Према важећој законској регулативи и подзаконским актима регулаторних агенција, како у сектору енергетике, тако и у другим секторима, нето мјерење и нето обрачун нису дозвољени. Надаље, административне процедуре за издавање дозвола, изградњу и лиценцирање нису координисане и поједностављене. Министарство спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине, у сарадњи с надлежним државним и ентитетским институцијама, те уз техничку помоћ ГиЗ-а, кроз пројекат "Промовисање обновљивих извора у Босни и Херцеговини", припремило је идејни приједлог за реформу Система подстицаја за обновљиве изворе енергије заснован на унапређењу економије и тржишне интеграције. Тиме су покренуте активности на увођењу напредних feed-in-premium или аукцијских подстицајних система, односно система који су више тржишно оријентисани механизми. У склопу реформе припремљени су нацрти ентитетских закона о коришћењу ОИЕ и ефикасној когенерацији и пратећи подзаконски акти, укључујући и Правилник о аукцијама. Очекује се да ће нова ентитетска регулатива бити усвојена 2021. године. Осим шема директних подстицаја, приједлог реформе је узео у обзир и потенцијал порезних подстицаја и аранжмана за потрошаче, кроз нето мјерење. У плану су и енергетски пројекти заједнице за које су предвиђене порезне олакшице, а који се односе на децентрализовану производњу ОИЕ од индивидуалних грађана и домаћинстава, локалне иницијативе попут енергетских задруга, заједница, локалних власти (градова и општина). Предложена су значајна побољшања у правно-регулаторном оквиру, с нагласком на транспарентности и објективности у дјеловању.

Комплементарност с националним стратегијама

Када је у питању имплементација НРЕАП-а, било је одређених улагања у пројекте обновљиве енергије кроз неколико шема подршке, као што су feed-in тарифе. До краја 2017. године било је укупно 130 MW новоинсталираних обновљивих извора енергије које су ВЕ Месиховина и Јеловача 2018. и 2019. године прошириле за 87 MW. У Босни и Херцеговини је до краја 2019. године било 2351 MW укупних капацитета обновљиве енергије, од чега: 1657 MW у великој хидроелектрани, 162 MW у малој хидроелектрани (инсталисани капацитет мањи од 10 MW), 420 MW у пумпној акумулацији, 87 MW у вјетру, 22 MW у соларној енергији, 2 MW биоплина и 1,22 MW биомасе. Међутим, недостају значајне мјере за успостављање атрактивне инвестиционе климе за обновљиве изворе енергије.

Енергетска ефикасност

Економија БиХ је високо енергетски интензивна и троши 3,27 пута више енергије по јединици производње од просјечне земље ОЕЦД-а (Свјетска енергетска статистика – Међународне агенције за енергију, 2018). Одређени напредак је постигнут када је у питању побољшање енергетске ефикасности. Оба ентитета су усвојила законе о енергетској ефикасности и законе о просторном планирању, али ти закони нису у потпуности транспоновали све одредбе директива ЕУ које регулишу подручје енергетске ефикасности. Дистрикт Брчко није

усвојио законе о енергетској ефикасности, али је у процесу доношења. Неке одредбе постојећих закона још увијек нису поткријељене одговарајућим спроведбеним актима (законом). Такође, остало домаће законодавство на које утичу закони о енергетској ефикасности није усклађено. Сва ова питања стварају формалне и правне препреке за спровођење политике енергетске ефикасности. Осим тога, у изради је Стратегија обнове зграда у БиХ до 2050. године, као и успостављање свеобухватног информационог система енергетске ефикасности (ИСЕЕ) у оба ентитета.

Једна од обавеза БиХ која произлази из међународних уговорних обавеза је израда Интегрисаног националног енергетског и климатског плана (НЕЦП 2021–2030), који је започет и планиран је да буде завршен до краја 2021. године.

Неке од иницијатива, које се односе на јасну енергетску транзицију, у Зеленој агенди за Западни Балкан су да се помогне партнерима у развоју шема реновирања приватних и јавних зграда и осигуравању одговарајућег финансирања, ширењем "таласа обнове ЕУ" на Западни Балкан, такође као помоћ партнерима у развоју националних енергетских и климатских планова.

Комплементарност с националним стратегијама

НРЕАП (2016–2018) који поставља индикативни циљ од 12 % уштеде енергије у потрошњи примарне енергије у односу на пројектовану потрошњу без мјера ЕЕ, процјењује потребну инвестицију од преко 0,5 милијарди евра за постизање овог циља. Процјењује се да у БиХ постоји око 7.000 јавних зграда, а у протеклих пет година, с обзиром на све домаће и међународне пројекте, мјере за повећање енергетске ефикасности спроведене су у око 450 зграда уз улагања од 42,7 милиона евра, чиме су остварене уштеде од 20.250 tCO₂/год, 50,2 GWh/год. и 6,2 милиона EUR/год. У оквиру нацрта НРЕАП-а за БиХ за период 2019–2021. дате су кумулативне уштеде финалне енергије у појединим секторима финалне потрошње, остварене до краја 2018. године, кроз имплементацију мјера планираних у НРЕАП БиХ 2016–2018, укупне количине 8,22 ПЈ (2283GWh). НРЕАП 2016–2018. предвиђа индикативни циљ уштеде финалне енергије у износу од 12,47 ПЈ или 9 %. Према подацима у оквиру НРЕАП-а за БиХ за период 2019–2021. за 2018. годину је пријављено 8,22 ПЈ или 6 % остварених уштеда. Ови подаци јасно указују да су БиХ потребна значајна средства за постизање циљева постављених у НРЕАП-у. Фонд за заштиту животне средине Федерације БиХ и Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске и релевантне институције Брчко дистрикта БиХ имају успостављене значајне механизме финансирања за финансијску подршку имплементацији мјера енергетске ефикасности у складу с усвојеном стратегијом и акционим документима. Постојећи механизам финансирања који се каналише кроз фондове укључује суфинансирање пројеката заједно с корисницима кроз додјелу грантова и кредита. Надаље, потребно је нагласити да је већина до сада реализованих пројеката енергетске ефикасности реализована у сарадњи с међународним агенцијама, што укључује спајање бесповратних средстава међународне организације с грантовима Фонда и доприноса корисника и ова пракса се показала као врло ефикасна. Остаје проблем да се осигурају будућа средства, као и недостатак капацитета фондова и министарстава за имплементацију иновативних и одрживих шема/модела финансирања који би могли генерисати више инвестиција у овом подручју.

Подручје подршке: Пилот-пројекти одрживе енергије на локалном нивоу и промотивне активности
Кратка анализа проблема

Активности јавних комуналних предузећа и пружалаца услуга на локалном нивоу представљају важно потенцијално подручје за унапређење енергетске ефикасности и коришћење обновљиве енергије за смањење емисија и уштеду енергије. Тренутно су улагања у обновљиве изворе енергије и рјешења енергетске ефикасности ограничена. Ово је узроковано ограниченом доступношћу и приступом постојећим информацијама, као и недостатком капацитета надлежних органа који се баве питањем енергетске ефикасности, што је резултовало слабом видљивошћу остварених користи. Стога је потребна подршка имплементацији пилот-пројеката одрживе енергије на локалном нивоу и промотивних активности које ће подићи свијест о предностима улагања у енергетски ефикасне мјере и коришћење обновљивих извора енергије. Очекивани утицај би био у стимулисању даљњих инвестиција на локалном нивоу и повећању потражње за обновљивим и енергетски ефикасним рјешењима.

Опис главних учесника

Имајући у виду горенаведена питања, следеће институције у БиХ представљају главне учеснике у оквиру овог акционог документа (оба подручја подршке): релевантна министарства на државном, ентитетском и нивоу Брчко дистрикта БиХ и кантона која имају надлежности за енергетику, просторно планирање, животну средину, као и регулаторне комисије, фондове за заштиту животне средине и енергетску ефикасност, оператере за обновљиве изворе енергије, релевантне компаније за електричну енергију, плин, итд.

Ти кључни институционални учесници на свим нивоима власти у БиХ су:

Државни ниво:

- Министарство спољне трговине и економских односа БиХ

• Федерација БиХ:

- Федерално министарство енергије, рударства и индустрије

- Федерално министарство просторног уређења

- Фонд за заштиту животне средине Федерације БиХ

• Република Српска:

- Министарство енергетике и рударства

- Министарство просторног уређења, грађевинарства и екологије

- Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност

• Брчко дистрикт БиХ:

- Влада Брчко дистрикта БиХ

Министарство спољне трговине и економских односа БиХ ће координисати спровођење свих активности на дефинисању политика, и основних принципа, координисати активности и усуглашавати планове ентитетских власти и тијела на међународном нивоу у подручјима пољопривреде, енергетике, заштите животне средине, развоја и коришћења природних ресурса и туризма. Постоје ресорна министарства на ентитетском и нивоу Брчко дистрикта БиХ и кантона, која имају надлежности за енергетику, просторно уређење, животну средину, као и регулаторне комисије, фондови за заштиту животне средине и енергетске ефикасности, оператери за обновљиве изворе енергије, релевантне компаније за електричну енергију, плин, итд.

Управни одбор(и), који се састоји(е) од свих релевантних заинтересованих страна укључених у одређене компоненте, биће успостављени на почетку имплементације Акције. Управни одбор(и) ће надгледати имплементацију активности у оквиру овог акционог документа. Осим Уговорног тијела, Управни одбор(и) ће укључивати представнике главних учесника са свих нивоа власти у БиХ. Састав Управног(их) одбора(а) ће осигурати једнаку заступљеност интереса свих кључних учесника наглашавајући дјелотворност и ефикасност таквог тијела.

Имплементација инфраструктурних пројеката енергетске ефикасности у јавном сектору предвиђена је кроз Компоненту 1. То ће допринијети повећању употребе рјешења енергетске ефикасности, постизању енергетске безбједности, смањењу емисије CO₂ и пратећих утицаја енергије на животну средину на локалном нивоу у складу с циљевима НЕЦП-а. Главни корисници Компоненте 1 биће релевантна државна и ентитетска министарства, ентитетски фондови за заштиту животне средине и релевантне институције Брчко дистрикта БиХ.

Активности предвиђене Компонентом 2 ће подржати имплементацију пилот-пројеката одрживе енергије на локалном нивоу и промотивних програма за одрживо коришћење енергије у локалним заједницама, како би се олакшало постизање стратешких циљева одрживог развоја енергетског сектора у БиХ. Спровођење ових активности, у дугорочној перспективи, имаће позитивне учинке, између осталог, и на уштеду енергије и допринијеће економском расту, побољшању могућности плаћања рачуна за енергију за домаћинства, побољшању услова живота, повећању укључености приватног сектора у развој и улагање у енергетску ефикасност и стварање нових предузећа и могућности запошљавања на локалном нивоу. Главни корисници у оквиру ове компоненте биће локална заједница (удружења грађана, општине, топлане, јавна комунална предузећа, итд.).

2.3. Релевантност и комплементарност са стратегијама које подржавају кључни национални учесници

Ова акција ће директно допринијети имплементацији Оквирне енергетске стратегије БиХ до 2035. године и НЕЦП-а 2021–2030. кроз побољшање енергетске ефикасности у БиХ и промовисање улагања у одрживу енергију. Секторска стратегија БиХ за цијелу земљу, Оквирна енергетска стратегија до 2035. (усвојена у августу 2018) представља стратешки оквир, који омогућује усклађен приступ у цијелој земљи у транспозицији, имплементацији и спровођењу релевантних енергетских правних тековина ЕУ неопходних да би се осигурало да БиХ учини кредибилним и мјерљив напредак у испуњавању својих обавеза према Уговору о енергетској заједници (ЕнЦТ). Стратегија идентификује препреке за атрактивну инвестициону климу за енергетску ефикасност и обновљиве изворе енергије. Посебан проблем остаје промоција обновљиве енергије у јавном сектору, као и у транспорту, системима гријања и хлађења.

Интегрисани енергетски и климатски план Босне и Херцеговине (НЕЦП БиХ), који је у фази израде, обухвата период од 2021. до 2030. године и укључује перспективу до 2050. године, кроз пет димензија Енергетске уније (декарбонизација, енергетска ефикасност, енергетска безбједност, унутрашње тржиште и истраживање, иновације и конкурентност), те осигурава конзистентност с дугорочним релевантним циљевима политике на нивоу ЕУ, УНФЦЦЦ-а и Енергетске заједнице. НЕЦП представља главни инструмент за дефинисање енергетске транзиције

енергетског сектора у БиХ. Опредијељени за праћење ЕУ темпа и постизање дугорочних енергетских и климатских циљева, ентитети развијају и своје енергетске и климатске планове. Ова акција ће директно допринијети имплементацији кроз спровођење мјера ка декарбонизацији енергетског сектора, с посебним фокусом на промоцију енергијске ефикасности и транзицију сектора угљеника.

Национални акциони план за обновљиве изворе енергије до 2020. (НРЕАП) и Национални акциони план енергетске ефикасности за БиХ (НЕЕАП) за период 2016–2018, поставили су циљеве: 40 % учешћа ОИЕ у бруто финалној потрошњи енергије и 12 % уштеде енергије до 2020, како би до 2030. године могла имплементирати нове, више циљеве. БиХ је већ почела с израдом новог НЕЕАП-а 2019–2021. године. Стратешки оквир развоја енергетике дефинисан је заједно с циљевима стратегије Европа 2020 и с обзиром на Енергетски и климатски оквир 2030, који укључује следеће кључне приоритете: ефикасно коришћење ресурса, безбједна и приступачна енергија, енергетска ефикасност, енергетска транзиција и еколошка одговорност, развој и хармонизација регулаторног и институционалног оквира. Ова акција ће директно допринијети имплементацији доприносећи повећању енергетске ефикасности и преласку на коришћење обновљивих извора енергије.

Агенда за одрживи развој 2030. поставља Циљ 7 одрживог развоја који прописује осигуран приступ поузданој, приступачној, одрживој и модерној енергији за све. Циљ 7 је значајно повећати учешће обновљиве енергије у глобалном енергетском миксу, удвостручити глобалну стопу побољшања енергетске ефикасности и ова ће акција директно допринијети имплементацији Циља 7 одрживог развоја.

Стратегија обнове зграда (БРС) за Босну и Херцеговину до 2050. године је у завршној фази израде и имаће користи од предложене акције, као и Националног плана за смањење емисија (НЕРП БиХ), 2018–2027, који се примјењује у цијелој земљи од усвајања 2015. године.

Институционална структура у подсектору је у складу с уставним уређењем БиХ и расподелом надлежности између различитих нивоa власти како је дефинисано Уставом БиХ и законима БиХ. Министарство спољне трговине и економских односа (МСТЕО) је надлежна секторска институција за енергетику на државном нивоу. Према члану 9. Закона о министарствима и другим тијелима управе БиХ, МСТЕО је одговоран за обављање задатака и послова из надлежности БиХ, а који се односе на дефинисање политика, основних принципа, координацију активности и усаглашавање планова ентитетских власти и тијела на међународном нивоу у подручјима пољопривреде, енергетике, заштите животне средине, развоја и коришћења природних ресурса и туризма. Постоје ресорна министарства на ентитетском нивоу и нивоу Брчко дистрикта БиХ и жупанија која имају надлежности за енергетику, просторно планирање, животну средину, као и регулаторне комисије, фондови за заштиту животне средине и енергетске ефикасности, оператери за обновљиве изворе енергије, релевантне компаније за електричну енергију, плин, итд.

Потребно је значајно ојачати институције одговорне за развој, имплементацију и спровођење енергетске политике. Институционални капацитети и процедуре за транспозицију и имплементацију аквиса ЕУ нису синхронизовани између различитих нивоa власти у БиХ, што би могло утицати на укупан напредак БиХ у

испуњавању њених међународних обавеза. Капацитети државног нивоa и ентитетских министарстава за стратешко планирање постоје, али их је потребно даље унаприједити, као и капацитети релевантних учесника који учествују у секторској и донаторској координацији, те регионалној координацији с државама чланицама ЕУ.

Секторску координацију води МСТЕО и фокусирана је на координацију релевантних секторских институција на свим нивоима власти у процесима израде стратешког и регулаторног оквира. Консултације и добивање инпута иницира и организује МСТЕО, док секторске институције, на основу својих мандата, равноправно учествују у стратешком управљању, имплементацији и праћењу секторских (пот)политика, стратегија и спровођења законодавства. За успјешну координацију у енергетском сектору од великог је значаја даље јачање сарадње унутар земље и повезивање с ентитетима. Принцип рада МСТЕО-а је испуњавање обавеза БиХ у сектору енергетике, укључујући и координацију радних група које се баве одређеним темама. Радне групе обично се састоје од представника Министарства и релевантних ентитетских министарстава и институција. У оквиру текућих пројеката техничке помоћи, рад радних група укључује и стручњаке пројекта који пружају техничку подршку (ГиЗ, УСАИД, УНДП, итд.) у неколико подручја.

Координација донатора одвија се кроз редовне састанке ради размјене информација између надлежних институција и различитих донатора, на којима се разговара о напретку у спровођењу реформи, посебно у подручју енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије. Донатори који су активни у енергетском сектору редовно присуствују састанцима координације донатора чији је домаћин МСТЕО. Међутим, имајући у виду сложеност сектора и све већу заинтересованост донатора, посебице за енергетску ефикасност, било би неопходно појачати ову координацију у наредном периоду.

2.4. Релевантност и комплементарност с политиком ЕУ и помоћи ЕУ и других донатора

Акција је у потпуности усклађена с општим циљевима помоћи ЕУ у оквиру Прозора 3, а то су промовисање Зелене агенде јачањем заштите животне средине, доприносећи ублажавању, повећању отпорности на климатске промјене, убрзању преласка на нискоугљеничну и кружну економију и развијање дигиталне економије и друштва. Овај приступ примјењиваће се на копну, али и на мору с новим приступом за одрживу плаву економију. То ће допринијети јачању отпорности и спречавању настанка и ширења будућих здравствених криза. Како би се подстакнула транзиција чисте енергије, наводи се да се рјешења с ниским учешћем угљеника и енергетски ефикасна и обновљива енергија требају промовиати у свим секторима, укључујући гријање и хлађење. Напомиње се да енергетска ефикасност остаје најефективнији начин за постизање циљева смањења угљеника, смањења трошкова енергије и зависности од увоза.

Енергетска унија са Западним Балканом: Да би Енергетска унија ЕУ ојачала, све њене димензије треба проширити на Западни Балкан: подржавати енергетску безбједност, интеграцију тржишта и енергетску транзицију, укључујући енергетску ефикасност и обновљиве изворе енергије. У том контексту, свака земља треба довршити све потребне реформе и рационализовати своје политике у потпуности у складу с пет стубова Енергетске уније. Као уговорна страна Енергетске заједнице, Босна и Херцеговина је била у обавези да припреми Нацрт

националног енергетског и климатског плана (НЕЦП) до краја 2020. године. Припремљен је прелиминарни нацрт НЕЦП-а 2021–2030, у складу с Општим оквиром за Интегрисане националне енергетске и климатске планове датим у Анексу I Уредбе о управљању Енергетском унијом и климатским акцијама, а покрива свих пет димензија Енергетске уније.

У Саопштењу о политици проширења ЕУ из 2021. наводи се да су Зелена агенда и одрживо повезивање кључни за одрживи опоравак који је безбједан у будућност, као и за економску интеграцију унутар регије и с ЕУ, од чега ће имати користи и предузећа и шира јавност. Водећа Иницијатива 4 наглашава важност повећања повезаности развојем транспортних и енергетских веза у регији како би се олакшала трговина и подстакао економски раст.

Економски и инвестициони план за Западни Балкан ставља снажан нагласак на интеграцију енергетског тржишта, декарбонизацију и чисту енергију, праведну транзицију, повећану дигитализацију система и паметних мрежа, енергетску ефикасност, укључујући модернизацију даљинског гријања, и енергетску безбједност. Радни документ особља, који прати Економски и инвестициони план за Западни Балкан је документ под називом Смјернице за имплементацију Зелене агенде за Западни Балкан. Овај документ детаљније описује активности везане за Зелену агенду за Западни Балкан и њених пет стубова. У оквиру стуба (1) "Климатске акције, укључујући декарбонизацију, енергију и мобилност", дефинише активности за спровођење циљева стуба. Те се акције односе на промоцију транзиције чисте енергије и одрживог развоја који би требао смањити увоз енергије, развити обновљиве изворе енергије, ојачати регионалну енергетску безбједност, откључати већи економски раст и ријешити упорне изазове загађења ваздуха и повезаних здравствених загађења. Додатни аспект је ефикаснија употреба материјала који представљају нове могућности за даље смањење емисије стаклених гасова у зградама. Треба подстицати и подржавати свеобухватне приступе који циљају на ефикасност материјала током читавог животног циклуса зграда, на примјер током реновирања. Акције наведене у Зеленој агенди у оквиру Стуба 1 "Климатске акције, укључујући декарбонизацију, енергију и мобилност", као што су: диверсификација обновљивих извора енергије, уштеде енергије у грађевинском сектору, итд, биће подржане кроз ову акцију.

Европски зелени договор фокусира се на три кључна принципа за транзицију чисте енергије, која ће помоћи у смањењу емисија стаклених гасова и побољшању квалитета живота наших грађана: осигуравање безбједног и приступачног снабдијевања енергијом у ЕУ, развој потпуно интегрисане, међусобно повезане и дигитализоване ЕУ енергетског тржишта, давање приоритета енергетској ефикасности, побољшање енергетских перформанси зграда и развој енергетског сектора који се углавном заснива на обновљивим изворима.

Главни циљеви Комисије за постизање наведеног су изградња међусобно повезаних енергетских система и боље интегрисаних мрежа за подршку обновљивим изворима енергије, промоција иновативних технологија и модерне инфраструктуре, повећање енергетске ефикасности и еколошког дизајна производа, декарбонизација плинског сектора и промоција паметне интеграције међу секторима, промовисање енергетских стандарда и технологија ЕУ на глобалном нивоу.

У Аналитичком извјештају за 2019. годину наводи се да земља треба повећати и имплементирати мјере релевантне и за енергетску ефикасност и за обновљиве изворе енергије. Босна и Херцеговина би требала интензивирати напоре у спровођењу мјера реформе повезивања како би подржала функционални рад регионалног тржишта и усвојила државно и ентитетско законодавство о обновљивим изворима енергије и енергетској ефикасности у складу с обавезама које произлазе из Уговора о Енергетској заједници. Ове су изјаве поновљене у извјештајима Комисије за Босну и Херцеговину за 2020. и 2021. годину.

Стратегија за југоисточну Европу 2020 наглашава да су земље регије, као потписнице Уговора о Енергетској заједници, кренуле путем реформи енергетског тржишта и регионалне интеграције, које је потребно правилно и правовремено имплементирати да би у потпуности оствариле своје предности: одрживе, безбједне и приступачне енергетске услуге.

Стратешки оквир развоја енергетике дефинисан је заједно с циљевима стратегије Европа 2020 и с обзиром на **Енергетски и климатски оквир 2030**, који укључује следеће кључне приоритете: ефикасно кориштење ресурса, безбједна и приступачна енергија, енергетска ефикасност, енергетска транзиција и еколошка одговорност, развој и хармонизација регулаторног и институционалног оквира.

Стратегија Европске уније за Дунавску регију (ЕУСДР) пружа одржив оквир за интеграцију политике и кохерентан развој Дунавске регије. Акциони план ЕУСДР је интегрисани одговор на заједнички скуп изазова и могућности који дефинише акције као што су искоришћавање одрживе употребе чисте биомасе, соларне енергије, геотермалне енергије, хидроенергије и енергије вјетра како би се повећала енергетска независност, те промовисали и подржали вишенамјенски пројекти прекораничног коришћења ОИЕ; промовисати енергетску ефикасност и коришћење обновљиве енергије у зградама и системима гријања, укључујући даљинско гријање и хлађење и комбиноване објекте за гријање и енергију; промовисати декарбонизацију и смањење загађивача ваздуха у сектору транспорта; побољшати енергетски ефикасне, исплативе и иновативне технологије с ниским учешћем угљеника.

Стратегија Европске уније за Јадранско-јонску регију (ЕУСАИР) поставља потребе и потенцијал за паметан, одржив и инклузиван раст у Јадранско-јонској регији. Пружа оквир за кохерентну макрорегионалну стратегију и акциони план за рјешавање ових изазова и прилика кроз сарадњу између земаља учесница. Структурисан око четири међузависна стуба од стратешког значаја, Акциони план представља листу могућих, индикативних акција. Општи циљ Стуба 2 "Повезивање регија" је побољшање повезаности унутар регије и с остатком Европе у смислу транспортних и енергетских мрежа. Три циља енергетске политике ЕУ – конкурентност, сигурност снабдијевања и одрживост могу се постићи само кроз добро међусобно повезано и унутрашње тржиште енергије које добро функционише.

Стратешки оквир енергетског развоја БиХ дефинисан је заједно с европским циљевима и с обзиром на **Енергетски и климатски оквир за 2030. годину**, који укључује следеће кључне приоритете: смањење емисија стаклених плинорова, побољшање енергетске ефикасности, реформу шема ЕУ за трговину емисијама, напредак ка конкурентнијем, безбједнијем и одрживијем енергетском

систему и поставља циљ обновљиве енергије од најмање 27 %. Оквир је у складу са **енергетском мапом пута до 2050. године**, која истражује транзицију енергетског система како би био компатибилан с овим циљем смањења стаклених плинора, истовремено повећавајући конкурентност и сигурност снабдијевања. Надовезујући се на Енергетски и климатски оквир из 2030, **Уредба о управљању енергетском заједницом и климатским акцијама (ЕУ) 2018/1999** наглашава важност енергетских и климатских циљева, а дугорочне обавезе ЕУ о емисијама стаклених плинора су у складу с Паришким споразумом.

Предложена акција за побољшање енергетске ефикасности кроз иницијативе за уштеду енергије у јавном сектору и подизање јавне свијести на локалном нивоу бавиће се приоритетима горенаведених инструмената и стратегија политике.

2.5 Научене лекције и везе с претходном финансијском помоћи

Према извјештају о праћењу СИГМА-е за 2017. годину, успрех значајној техничкој помоћи пруженој БиХ за усклађивање с аквисом, развој, имплементација и спровођење закона и политика и даље је лоша. То је углавном зато што се подршка фокусира на техничко усклађивање (садржај), али се не обраћа довољно пажње на квалитет закона и процеса креирања политика, који у великој мјери одређују могу ли се нови закони и политике имплементирати и спроводити. Уочени заједнички проблеми могу се оквалификовати као, на примјер, слабе или непостојеће процјене регулаторног и финансијског утицаја предложених закона и политика, недовољна међуресорна координација и јавне консултације и честа употреба хитних процедура. Од 2012. године, непостојање енергетске стратегије за цијелу земљу спријечило је БиХ да користи средства из ИПА фондова. Усвајање Оквирне енергетске стратегије БиХ до 2035. године у 2018. години омогућило је подршку ИПА-е у оквиру Акционог програма ИПА 2019, који укључује појачано усклађивање законодавства с аквисом ЕУ, односно транспозицију и имплементацију обавеза које произлазе из ЕнЦТ-а, Паришког споразума и других међународних споразума.

Претходних година, значајни пројекти техничке помоћи финансирани су од стране међународних донатора/ИФИ (УСАИД, ГИЗ, УНДП, СИДА, ЕБРД, WB, KfW, итд.). Главни циљеви ових пројеката су помоћи земљи у испуњавању обавеза из ЕнЦТ-а (посебно у подручју енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије) и привлачењу инвестиција и отварању радних мјеста у енергетском сектору. Ови пројекти помогли су у изради Националног плана смањења емисија за БиХ (НЕРП), Националног акционог плана за обновљиву енергију (НРЕАП), Националног акционог плана енергетске ефикасности (НРЕАП), ентитетских и кантонских акционих планова енергетске ефикасности, Локалних акционих планова за животну средину (ЛЕАП), и Акционих планова за одрживу енергију (СЕАП). Они су помогли у отклањању препрека инвестирању и диверзификацији извора снабдијевања ради повећања енергетске безбједности, те побољшања законодавног и регулаторног оквира енергетског сектора. Значајан број инфраструктурних пројеката у подручју енергетске ефикасности реализован је како уз подршку међународних донатора, тако и уз подршку међународних финансијских институција. Захваљујући сарадњи с међународним пројектом, постоје подстицаји за развој иновативног механизма за одрживо финансирање који би се пилотирао у

министарствима надлежним за мјере енергетске ефикасности у јавним зградама. Овај иновативни одрживи механизам финансирања ће осигурати већи капацитет за финансирање мјера енергетске ефикасности у јавним зградама. Примјеном овог финансијског модела улагања у мјере енергетске ефикасности у јавним зградама ће се повратити кроз уштеде. На основу тог механизма финансирања улагања у мјере енергетске ефикасности у јавним зградама не би била јавни дуг. На основу претходних искустава из прошлих и текућих пројеката (нпр. УНДП ГЕД пројекат <https://ged.ba/>), примјена мјера сличних мјерама планираним у овој акцији значајно смањује емисије. С једне стране, потрошња енергије се смањује примјеном ЕЕ мјера (мања потрошња – мање емисије), а с друге стране, емисије се смањују коришћењем ОИЕ. Када је у питању е-мобилност, одређене активности покренула су нека јавна енергетска предузећа у БиХ. Такође, енергетске институције у БиХ добиле су техничку помоћ од УНДП-а с фокусом на е-мобилност. Ова акција ће узети у обзир горенаведене активности и имплементирати пилот-пројекте који би могли послужити као добар примјер у вези с е-мобилношћу.

Пројекат техничке помоћи планиран је кроз ИПА 2019 за подршку у усклађивању законодавства БиХ с аквисом ЕУ у подручју енергетике и у наставку реформи енергетског сектора укључујући развој енергетске и климатске политике у БиХ. Може се користити као основа за ИПА III акцију. Надаље, кључну улогу у овим подухватима игра Инвестициони оквир за Западни Балкан (WBIF) с компонентама кредита и грантова.

Развој НЕЦП-а је стална активност, која је подржана кроз ГИЗ-ов Отворени регионални фонд заједно с УНДП-ом, ГИЗ-ом и УСАИД-ом који већ имају значајно искуство и дали су вриједан допринос кроз прошле и текуће пројекте техничке помоћи. Предвиђено је да се активности које се спроводе у оквиру овог акционог документа напредују на постигнуте резултате из претходних и текућих пројеката помоћи и осигуравају наставак сличних активности.

3. ОПИС АКЦИЈЕ

3.1. Планирани резултати и логика интервенције (описивање узрочне везе између утицаја, исхода и резултата и укључујући претпоставке)

Како ЕУ интеграције остају приоритет БиХ, Акција има за циљ испуњавање обавеза БиХ према Уговору о Енергетској заједници, Паришким споразумом и другим међународним споразумима кроз имплементацију пројеката енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије. Двије компоненте и њихови повезани мјерљиви резултати доприносе осигуравању приступа поузданој, приступачној, одрживој и модерној енергији за БиХ:

Исход: Допријети испуњавању обавеза БиХ из Уговора о Енергетској заједници, Паришког споразума и других међународних споразума кроз имплементацију пројеката енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије.

Компонента I

Побољшана енергетска ефикасност омогућује смањење потрошње енергије, а истовремено нуди широк спектар погодности крајњим корисницима. У овом подручју БиХ се води претприступним процесом ЕУ, као и испуњавањем својих међународних обавеза. Пилот-пројекти, попут пилот-пројекта за будућу Кућу Европе која ће се налазити у згради "Вјечна ватра" у Сарајеву између улица Ферхадија, М. М. Башешије и Темалуша, реализоваће се на локалном нивоу у БиХ како би се

грађанима показало да Влада постаје све свјеснија предности имплементације мјера енергетске ефикасности.

Резултат 1. Уштеде енергије остварене кроз пројекте/програме енергетске ефикасности.

Компонента 2

Промотивни програми за одрживо коришћење енергије у локалним заједницама, који укључују аспекте енергетске ефикасности, обновљиве енергије и смањења емисије стаклених плинова (ГХГ) који су препознати као важан фактор у реализацији стратешких циљева одрживог развоја енергетског сектора у БиХ.

Резултат 2.1. Смањена емисија стаклених плинова кроз пилот-пројекте одрживе енергије (односи се на комбинацију мјера енергетске ефикасности и увођење обновљивих извора – уградња соларних панела, замјена котлова за прелазак с фосилних горива на биомасу и сл) који се спроводе на локалном нивоу.

Резултат 2.2. Предности концепта одрживе енергије промовисане међу грађанима и јавним институцијама у БиХ

За успјешну имплементацију Акције, изградња капацитета је кључни елемент на свим нивоима у БиХ. Добра сарадња и координација, као и проактивно укључивање свих заинтересованих страна, укључујући локалне заједнице у имплементацију Акције, су предуслови за постизање постављених циљева.

3.2. Индикативни тип активности

Сљедеће активности се односе на горенаведене резултате (види нумерацију):

1.1. Имплементирати пројекте/програме енергетске ефикасности у јавном сектору у оквиру постојећих и нових иновативних, скалабилних механизма финансирања.

2.1.1. Имплементирати сет пилот-пројеката у одрживој енергији на локалном нивоу, као што су енергетски ефикасна јавна расвјета, коришћење обновљивих извора енергије у системима даљинског гријања, пројекти енергетске ефикасности у јавном сектору коришћењем чистијих енергената, концепт енергије заједнице, концепт потрошач-потрошач, диверсификација енергетских горива, увођење нових технологија, е-мобилност (пуњење електричних возила), итд.

2.2.1. Информисати јавне и приватне субјекте да промовишу позитивне учинке коришћења обновљиве енергије, увођење нових технологија у постојеће конвенционалне изворе енергије, важност диверсификације извора енергије – укључујући природни плин и соларну енергију – и примјену мјера енергетске ефикасности.

3.3. Ризици и претпоставке

Ризик	Ниво ризика (В/С/Н)	Мјере ублажавања
Недостатак политичке посвећености даљем развоју енергетског сектора	С	Укључивање заинтересованих страна од самог почетка имплементације предложених пројеката
Недостатак свијести корисника о приоритетним мјерама које треба примјенити у вези с припремама за приступање ЕУ у енергетском сектору	С	Повећати свијест путем кампање релевантних информација институцијама и јавности
Административна слабост на свим нивоима власти, а нарочито у локалним заједницама, у процесима планирања, имплементације и праћења енергетске политике	В	Мјере изградње капацитета у свим релевантним субјектима
Недовољна финансијска подршка за пројекте општинске	В	Процена и модификације постојећих структура финансирања

инфраструктуре од стране локалних власти		и основних процедура
Проблеми везани за благовремено прибављање потребних дозвола, власништво над земљиштем, питања прикључења на мрежу и друге законски регулисане обавезе	В	Мјере изградње капацитета у свим релевантним субјектима; побољшања/модификације процедура издавања дозвола; Приликом избора објеката који ће бити подржани кроз ову акцију треба узети у обзир ријешена питања власништва над земљиштем. Употреба ВН подземних каблова (напонски ниво > = 110 kV) могла би ријешити многе ИП проблеме и користеће се све више и више у будућности
Недостатак капацитета за брзу апсорпцију фондова ЕУ и других фондова којима БиХ располаже	В	Мјере изградње капацитета у свим релевантним субјектима
Претпоставке (које ће се одразити у горњој матрици логичког оквира) – груписане према резултатима и исходима		
Главне претпоставке су:		
(1) Постојаће политичка подршка и институције ће бити посвећене учествовању у Акцији;		
(2) Искористиће резултате како би кренули напријед на путу ка ЕУ интеграцијама за добробит грађана БиХ.		
За генерисање успјешних пројеката и ублажавање горенаведених ризика, врло је важно укључити све заинтересоване стране од самог почетка имплементације предложених пројеката. Један кључни елемент на свим нивоима је изградња капацитета који се углавном односи на интеграцију у ЕУ и финансирање.		

3.4 Увођење принципа родне равноправности

Како ова Акција доприноси родној равноправности и оснаживању жена и дјевојчица (у складу са стратегијом ЕУ за родну равноправност 2020–2025)?

Уопштено, једнаке могућности ће бити дате мушкарцима и женама да буду саставни дио имплементације, праћења и евалуације Акције. Родно освијештена политика ће бити осигурана у свим аспектима кад год је то могуће, на примјер, састав различитих тијела за имплементацију, административна или надзорна тијела, родно осјетљив језик, итд. Сматра се да је учинак планиране акције користан и за мушкарце и за жене. Дужна пажња ће се посветити родном аспект у оквиру активности Акције, укључујући осигуравање учествовања и жена и мушкараца, препознавање различитих потреба жена и мушкараца, осигуравање користи и за мушкарце и за жене и разматрање родно осјетљивих података. Родно осјетљив приступ је кључан у планирању иницијатива на локалном нивоу како је предвиђено овом акцијом да би се подржао родно инклузивни приступ обновљивој енергији и концептима одрживе енергије. Исто важи и за предвиђене промотивне активности везане за енергетску ефикасност и коришћење обновљивих извора енергије. Уопштено, родна перспектива ће се одржати како би се осигурало да резултати Акције позитивно и подједнако утичу на род. Европска унија ће, такође, помно пратити родну димензију активности у смислу усклађености с Родним акционим планом.

Како се ова акција бави животном средином и климатским промјенама?

Развој Акције заснива се на доказима да потражња за примарном енергијом и електричном енергијом брзо расте паралелно с растом привреде. За рјешавање овог проблема потребна су одржива улагања и добро функционишуће и регулисано тржиште енергије, уз ограничавање штете по животну средину, смањење емисија стаклених плинова и повећање енергетске ефикасности и коришћења обновљиве

енергије. У том смислу, повећано коришћење обновљиве енергије и енергетски ефикасних мјера на локалном нивоу сматра се ефикасним рјешењем за повећање уштеде енергије и смањење емисија стаклених плинова. Стога ће активности ове акције допринијети циљевима одрживе животне средине ЕУ и БиХ.

Како се ова акција односи на приступ заснован на правима?

На основу основних принципа промоције равноправности и борбе против дискриминације, учешће у Акцији ће бити загарантовано на основу једнаког приступа без обзира на пол, расно или етничко поријекло, вјеру или увјерење, инвалидитет, године или сексуалну оријентацију. Биће загарантовани принципи и праксе једнаких могућности у осигуравању правичног учествовања и недискриминације у оквиру Акције. Једнаке могућности за учествовање мушкараца и жена биће осигуране у свим аспектима спровођења Акције. Финансирана Акција и активности ће се тако реализовати поштујући принципе спречавања свих облика дискриминације и промовисања родне равноправности.

Како ова акција промовише системски ангажман с цивилним друштвом?

Како би се осигурало да су забринутости и аспирације јавности у подручју енергетике схваћене и третиране, од цивилног друштва се очекује да буде активно укључено у процес консултација током израде политичких докумената и акционих планова и у сродним јавним расправама, у складу с важећим домаћим законима. У мјери у којој је то могуће, Акција ће, такође, подржати укључивање цивилног друштва у праћење имплементације политичких докумената. Консултације с јавношћу су, такође, кључна карактеристика поступака процјене животне средине. Представници невладиних организација и цивилног друштва биће консултовани и позвани да активно учествују у различитим консултативним догађајима предвиђеним током имплементације Акционог документа.

Други (као што су отпорност и осјетљивост на сукобе, Роми, особе с инвалидитетом и друге рањиве групе)

Учествовање у активностима ће бити загарантовано на основу једнаког приступа без обзира на расно или етничко поријекло, вјеру или увјерење, инвалидитет, пол или сексуалну оријентацију. Веза између снабдијевања

енергијом и мањина и рањивих група огледа се првенствено у утицају на здравље и квалитет живота становништва БиХ. Општа тенденција је да се истовремено ради на минимизовању посљедица енергетског сиромаштва и промовишу активности усмјерене на његово спречавање с крајњим циљем осигурања енергетске одрживости на дуги рок. Очекује се да ће путем повратних информација грађана о питањима политике, забринутости јавности и тежње свих грађана, укључујући мањине и угрожене или маргинализоване групе, бити правилно схваћене и третиране.

Рјешавање ефекта дискриминаторног третмана ромске популације је заиста неопходно, али се њиме треба бавити као саставним дијелом тематских политика. Фокус треба ставити на политике за социјално инклузивне структуре које пружају једнаке могућности за све. Конкретније, Стратегијом БиХ за рјешавање проблема Рома идентификована су битна поља и питања којима се треба бавити конкретним мјерама које треба подржати претприступном помоћи.

Имајући то у виду, активности планиране у овој акцији ће промовисати инклузију и интеграцију Рома гдје год је то релевантно и слиједећи три главна правца, као што су прикупљање података (попис становништва, цивилна регистрација и идентификација, демографска и популациона политика); активно учествовање (партнерство с властима, умрежавање, сарадња међу НВО-има); инклузивност (побољшање културног идентитета, домаћи послови, отварање радних мјеста, права дјете). Питање родне дискриминације Рома мора се третирати с великом пажњом у свим акцијама које финансира ИПА.

3.5 Услови за спровођење

Поред претпоставки које морају бити истините да би се Акција успјешно имплементирала, не постоје главни услови који морају бити испуњени да би се осигурао успјех реализације Акције, осим једног:

Издвајање средстава за санацију пилот-пројекта "Вјечна ватра" условљено је санацијом и отварањем ЕУ инфо центра у приземљу споменуте зграде, као и уговором о одржавању који се мора закључити за објекат. Непоштовање горенаведених захтјева може довести до повраћаја средстава у оквиру овог програма и/или прерасподјеле будућних средстава.

3.6 Логички оквир

Резултати	Ланац резултата: Главни очекивани резултати (максимално 10)	Показатељи (најмање један показатељ по очекиваном резултату)	Полазне основе (година)	Циљеви (година)	Извори података (1 по показатељу)	Претпоставке
Утицај	Осигурати приступ поузданој, приступачној, одрживој и модерној енергији за БиХ	Остварене уштеде енергије (ktoe) у свим секторима Учешће обновљивих извора енергије у брuto финалној потрошњи енергије (%) по секторској структури	Укупна примарна енергија 7.247 ktoe (2015) 40 % (2020)	Укупна примарна енергија 6.328 ktoe (тачна вриједност биће позната након усвајања НЕЦП БиХ) (2027) 43,75 % (тачан проценат ће се знати након усвајања НЕЦП БиХ) (2027)	Извјештај о напретку имплементације НЕЦП-а; Извјештај Комисије БиХ; Извјештаји БиХ упућени Секретаријату Енергетске заједнице; Извјештај о напретку имплементације НЕЦП-а	Није примјењиво (Н/А)
Исход 1	Допринијети испуњавању обавеза БиХ из Уговора о Енергетској заједници,	Остварен напредак у спремности за испуњавање обавеза	Ограничени напредак (2022)	Значајан напредак (2030)	Годишњи извјештај о имплементацији Секретаријата	Интеграција у ЕУ остаје државни приоритет БиХ Изградња капацитета је

	Паришког споразума и других међународних споразума кроз имплементацију пројеката енергетске ефикасности и обновљиве енергије	БиХ из Уговора о Енергетској заједници кроз транспозицију законодавства и промоцију улагања у одрживу енергију.			Енергетске заједнице	Кључни елемент на свим нивоима
Резултат 1	Резултат 1 Уштеде енергије постигнуте кроз пројекте/програме енергетске ефикасности	Проценат уштеде енергије у јавном сектору	0% (2022)	35 % (2027)	Извјештаји о активностима на имплементацији пројекта	Фактори изван контроле управе могу утицати на постизање резултата; Добра сарадња и координација међу кључним учесницима укључујући локалне заједнице; Проактивно укључивање свих заинтересованих страна укључених у имплементацију Акције
Резултат 2	Резултат 2.1. Смањена емисија стаклених плинова кроз пилот-пројекте одрживе енергије који се имплементирају на локалном нивоу Резултат 2.2. Промовисане предности концепта одрживе енергије међу грађанима и јавним институцијама БиХ	Постотак смањења CO ₂ Ниво свјести јавности о концепту одрживе енергије (мјерна јединица је % испитаника и њихов ниво свјести прије и након реализације промотивне кампање)	0 % (2022) 0 % (полазна вриједност биће одређена с првим мјерењем анкете) (2022)	20 % (2027) 50 %	Извјештаји о активностима на имплементацији пројекта Извјештаји о активностима	Добра сарадња и координација међу кључним учесницима укључујући локалне заједнице; Проактивно укључивање свих заинтересованих страна укључених у имплементацију Акције

4. СПРОВЕДБЕНИ АРАНЖМАНИ

4.1. Уговор о финансирању

У циљу реализације ове акције предвиђено је закључивање уговора о финансирању с Босном и Херцеговином.

4.2. Модалитети спровођења

Комисија ће осигурати да се поштују одговарајућа правила и процедуре ЕУ за пружање финансирања трећим странама, укључујући поступке ревизије, гдје је то прикладно, и усклађеност активности с рестриктивним мјерама ЕУ¹.

4.2.1 Индиректно управљање са субјектом [субјектима] којем је повјерен задатак

Ова акција се може спроводити у индиректном управљању са субјектима којима је повјерен задатак и које ће бирати службе Комисије, користећи следеће критеријуме избора:

а) оперативни капацитет апликанта за управљање великим интервенцијама које укључују грантове;

б) техничке компетенције у припреми и имплементацији пројеката одрживе енергије по могућности стечене у регији Западног Балкана у подручјима релевантним за Акцију, као што су обновљива енергија, енергетска ефикасност, смањење емисије стаклених плинова.

Имплементација овог субјекта/субјеката подразумијева допринос испуњавању обавеза БиХ према Уговору о Енергетској заједници, Паришком споразуму и другим међународним споразумима кроз имплементацију Компоненте 1 и Компоненте 2 како је описано у одјелку 3.1. Резултати које треба постићи описани су у одјелку 3.6.

Предвиђено је да се свака компонента 1 и компонента 2 имплементирају кроз посебан уговор.

Ако преговори са субјектима којима је повјерен задатак не успију, тај дио ове акције може се спровести у индиректном управљању с другим алтернативним субјектом којег ће службе Комисије изабрати по истим критеријумима избора. У случају да би било потребно замијенити предвиђени субјекат, службе Комисије могу изабрати замјенски субјекат користећи исте горенаведене критеријуме избора. Ако се субјекат замјењује, одлука о његовој замјени мора бити образложена.

Ако преговори с горенаведеним субјектом не успију, тај дио ове акције може се спровести у индиректном управљању у складу с модалитетима имплементације наведеним у одјелку 4.3.8.

4.2.2 Промјене из индиректног у директни начин управљања (и обрнуто) због изузетних околности (једна алтернативна друга опција)

Ако преговори с будућим изабраним субјектом којем је повјерен задатак не успију, дио ове акције може се имплементирати у директном управљању кроз грантове. Циљани апликанти за грантове ће бити општине, кантонални ентитети или јавна тијела с релевантним мандатом, административним овлашћењима и надлежностима.

4.3. Обим географске подобности за набавку и грантове

Примјењиваће се географска подобност у смислу мјеста оснивања за учествовање у поступцима набавке и дојеле грантова и у погледу поријекла набављених набавки како је утврђено у основном акту и наведено у релевантним уговорним документима.

4.4. Индикативни буџет

Спроведбени модалитети	Допринос ЕУ (износ у EUR)	Индикативни допринос стране, у EUR
Исход 1: Допринијети испуњавању обавеза БиХ према Уговору о Енергетској заједници, Паришком споразуму и другим међународним споразумима кроз имплементацију пројеката енергетске ефикасности и обновљиве енергије, који се састоје од		
Резултат 1 Уштеде енергије остварене кроз	6 000 000	H. A.

¹ www.sanctionsmap.eu Напомињемо да је мапа санкција ИТ алат за идентификацију режима санкција. Извор санкција произлази из правних аката објављених у „Службеном гласнику“ (СГ). У случају неслагања између објављених правних аката и ажурирања на интернетској страници превладава верзија из СГ.

пројекте/програме енергетске ефикасности, који се састоје од		
Индиректно управљање са субјектом којем је повјерен задатак – види одјелјак 4.2.1.	6 000 000	Н. А.
Резултат 2.1. Смањена емисија стаклених гасова кроз пилот-пројекте одрживе енергије који се имплементирају на локалном нивоу	3 000 000	Н. А.
Резултат 2.2. Промовисане предности концепта одрживе енергије међу грађанима и јавним институцијама БиХ		
Индиректно управљање са субјектом којем је повјерен задатак – види одјелјак 4.2.1.	3 000 000	Н. А.
Евалуација (види одјелјак 5.3)	Биће обухваћено другом одлуком	Н. А.
Ревизија/верификација расхода (види одјелјак 6)	Биће обухваћено другом одлуком	Н. А.
Комуникација и видљивост (види одјелјак 7)	Биће обухваћено другом одлуком	Н. А.
Непредвиђене ситуације	Н. А.	Н. А.
УКУПНО	9 000 000	Н. А.

4.5. Организациона поставка и одговорности

За активности предложене у оквиру овог акционог документа, кључни институционални актери на свим нивоима власти у БиХ су:

Државни ниво:

- Министарство спољне трговине и економских односа БиХ

Федерација БиХ:

- Федерално министарство енергије, рударства и индустрије

- Федерално министарство просторног уређења

- Фонд за заштиту животне средине Федерације БиХ

- Градска управа Кантона Сарајево/Сарајево

Република Српска:

- Министарство енергетике и рударства

- Министарство просторног планирања, грађевинарства и екологије

- Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност

Брчко дистрикт БиХ:

- Влада Брчко дистрикта БиХ

Министарство спољне трговине и економских односа БиХ ће координисати спровођење свих активности у сарадњи с надлежним ентитетским министарствима и фондовима, те Владом Брчко дистрикта БиХ. Управни одбор(и), који се састоји од свих релевантних заинтересованих страна укључених у одређену компоненту, биће успостављени на почетку имплементације Акције. Механизам за спровођење активности и критеријуме за избор активности које ће бити подржане кроз ову акцију треба успоставити субјекат којем је задатак повјерен, у сарадњи с кључним институционалним учесницима прије почетка реализације акције.

Управни одбор(и) ће надгледати имплементацију активности у оквиру овог акционог документа. Осим уговорног тијела, Управни одбор(и) ће укључивати представнике главних учесника са свих нивоа власти у

БиХ. Састав Управног(их) одбора ће осигурати једнаку заступљеност интереса свих кључних учесника наглашавајући дјелотворност и ефикасност таквог тијела.

5. ПРАЋЕЊЕ И ИЗВЈЕШТАВАЊЕ О УЧИНКУ/РЕЗУЛТАТИМА

5.1. Интерно праћење

Ову акцију ће редовно пратити Делегација ЕУ у БиХ. Интерно праћење ће се спроводити кроз састанке Управног одбора, тромјесечне прегледе имплементације Делегације ЕУ, провјере на лицу мјеста, састанке с корисницима и консултантским компанијама/извођачима. Осим тога, Акција би могла бити предмет екстерног праћења у складу с правилима и процедурама Европске комисије, утврђеним у Уговору о финансирању. Предмет је рада Јединице за тематску подршку, праћење и евалуацију ДГ НЕАР-а. Они процјењују подршку ЕУ, током значајног периода, гледајући специфичне секторе/теме, подршку земље, модалитете помоћи, финансијске инструменте. Они помажу у разумијевању зашто су, у одређеном контексту, политички дијалог и финансијска помоћ били успјешни или не и дају препоруке доносиоцима одлука за будуће програмирање и имплементацију.

5.2. Улоге и одговорности за прикупљање података, анализу и извјештавање

Секторски управни одбор ће пратити спровођење активности и биће састављен од главних корисника и релевантних реформских институција у БиХ. Акцију ће редовно пратити Делегација ЕУ у БиХ.

Такође, Акција би могла бити предмет екстерног праћења у складу с правилима и процедурама Европске комисије утврђеним у Уговору о финансирању.

Управни одбор(и) ће бити основан за праћење спровођења активности из овог Акционог документа, а чиниће га главни учесници: Министарство спољне трговине и економских односа БиХ, Федерално министарство енергије, рударства и индустрије, Министарство енергетике и рударства РС, Федерално министарство просторног уређења, Министарство просторног уређења, грађевинарства и екологије РС, Влада Брчко дистрикта БиХ, Електропренос-Електропријенос БиХ, Независни оператер система у Босни и Херцеговини, Државна регулаторна комисија за електричну енергију, Регулаторна комисија за енергетику РС, Регулаторна комисија за енергетику Федерације БиХ, фондови за заштиту животне средине, представници кантона, Дирекција за европске интеграције (ДЕИ), Делегација ЕУ и друге релевантне институције.

5.3. Евалуација

Имајући у виду природу акције, за ову акцију или њене компоненте неће бити извршена средњорочна и/или коначна евалуација.

У случају да није предвиђена евалуација за неке компоненте активности, Комисија може, током имплементације, одлучити да такву оцјену изврши из ваљано оправданих разлога, било на властиту одлуку или на иницијативу партнера.

Услуге евалуације могу се уговорити на основу оквирног уговора.

Финансирање евалуације ће бити покривено другом мјером која представља Одлуку о финансирању.

6. РЕВИЗИЈА

Не доводећи у питање обавезе које се примјењују на уговоре закључене за спровођење ове радње, Комисија може, на основу процјене ризика, уговорити независне

ревизије или задатке провјере расхода за један или више уговора или споразума.

Предвиђено је да се услуге ревизије могу уговорити на основу оквирног уговора.

7. КОМУНИКАЦИЈА И ВИДЉИВОСТ

Видљивост финансирања од стране ЕУ и комуникација о циљевима и утицају акција је законска обавеза за све акције које финансира ЕУ, као што је наведено у захтјевима за комуникацију и видљивост ЕУ који су на снази.

Конкретно, примаоци средстава ЕУ морају признати поријекло средстава ЕУ и осигурати његову одговарајућу видљивост:

- давање изјаве у којој се истиче подршка видљиво примљена од ЕУ у вези са свим документима и комуникационим материјалом који се односи на имплементацију средстава, укључујући на службеној интернетској страници и налозима на друштвеним мрежама, гдје постоје; и

- промовисање акција и њихових резултата пружањем кохерентних, дјелотворних и пропорционалних циљаних информација вишеструкој публици, укључујући медије.

Мјере видљивости и комуникације спроводе, према потреби, националне администрације (на примјер, у вези с реформама везаним за буџетску подршку ЕУ), субјекти којима је повјерен задатак, извођачи радова и корисници грантова. Одговарајуће уговорне обавезе ће бити укључене, односно, у уговоре о финансирању, споразуме о делегирању и уговоре о набавци и грантовима.

Мјере ће се заснивати на посебном плану комуникације и видљивости, који је успостављен и имплементиран у складу са захтјевима за комуникацију и видљивост ЕУ који су на снази. План ће укључити, између осталог, комуникациони наратив и главне поруке за акцију, прилагођене различитим циљним групама (заинтересоване стране, цивилно друштво, шира јавност, итд.).

Мјере видљивости и комуникације специфичне за ову акцију биће комплементарне ширим комуникационим активностима које директно спроводе службе Европске комисије и/или Делегација ЕУ. Европска комисија и Делегација ЕУ требају бити у потпуности информисани о планирању и спровођењу специфичних активности видљивости и комуникације, посебно у погледу комуникационог наратива и главних порука.

Ако Акција укључује програме Уније, мјере видљивости и комуникације ће се спроводити у складу са захтјевима ЕУ за комуникацију и видљивост који су на снази и посебним правилима сваког програма Уније. Релевантни субјекат за управљање програмом је одговоран за праћење активности видљивости и комуникације. Европска комисија и Делегација ЕУ требају бити у потпуности информисани о планирању и спровођењу специфичних активности видљивости и комуникације.

8. ОДРЖИВОСТ

Овај пројекат, као наставак подршке ЕУ енергетском сектору у БиХ и сарадње с другим донаторима и међународним финансијским институцијама, резултат ће унапређењем институционалних капацитета релевантних учесника у БиХ у погледу имплементације мјера одрживе енергије. Развијени капацитети и вјештине учесника који имају користи од ове акције омогућиће им да на ефикасан начин обављају своје задатке након завршетка пројекта. Међу корисницима пројекта постоји снажан осјећај власништва над имплементацијом циљева обновљиве енергије и енергетске ефикасности у БиХ.

Да би се осигурао добар ниво одрживости, сваки развој регистара, база података, управљачких информационих система и других ИТ система треба поштовати националне стандарде за интероперабилност. У случајевима када они недостају, консултације с надлежним органима у подручју информационих и комуникационих технологија (ИКТ) требају бити предуслов прије објављивања било каквих тендера.

Пројекат ће се, такође, бавити подизањем свијести јавности о питањима одрживе енергије кроз неколико циљаних промотивних активности у локалним заједницама. Нагласак је на свијести о промјенама које се догађају у енергетском сектору и потреби за побољшањем енергетске ефикасности. Акција ће посебно промовисати неке иницијативе локалне енергетске заједнице које би осигурале наставак имплементације програма.

ДОДАТАК 1.6

Споразума о финансирању годишњег акционог плана у корист Босне и Херцеговине за 2021. годину
Акциони документ за "ЕУ4 Транспорт"

1. СИНОПСИС

1.1. Табела сажетка акције

Наслов	Акција 06 – ЕУ4 Транспорт Годишњи акциони план у корист Босне и Херцеговине за 2021. годину			
ПРИС број	043-667/6			
Основни акт	Финансирано у оквиру Инструмента за претприступну помоћ (ИПА III)			
Тим Европска иницијатива	Не			
Зона која има користи од акције	Босна и Херцеговина			
Програмски документ	ИПА III програмски оквир			
ПРИОРИТЕТНА ПОДРУЧЈА И ИНФОРМАЦИЈЕ О СЕКТОРУ				
Прозор и тематски приоритет	Прозор 3: Зелена агенда и одрживо повезивање Тематски приоритет 2: Транспорт, дигитална економија и друштво и енергија			
Циљеви одрживог развоја (Sustainable Development Goals - СДГс)	Развијен транспорт важан је за постизање разних циљева одрживог развоја 2030 УН агенде за одрживи развој, при чему су циљеви везани за транспорт укључени у осам од 17 Циљева одрживог развоја. Акција ће допринијети постизању ових циљева, уз пружање помоћи безбједним, приуштивим, приступачним и одрживим путним системима за све, али и значајно побољшати прекограничну сарадњу људи и привреде Босне и Херцеговине и Републике Србије и везе између ЕУ (Хрватска) и (Бугарска и Грчка).			
ДАЦ код(ови)	21020 путни транспорт			
Главни канал испоруке ¹	Билатерални			
Маркери (из ПРИС ДАЦ обрасца)	Општи циљ политике	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Развој учествовања/доброг управљања	☐	☒	☐
	Помоћ животној средини	☒	☐	☐
	Родна равноправност и оснаживање жена и дјевојака	☒	☐	☐
	Трговачки развој	☒	☐	☐
	Репродуктивно здравље, здравље мајки, новорођенчади и дјеце	☒	☐	☐
	Смањење ризика од катастрофе	☒	☐	☐
	Инклузија особа с потешкоћама	☒	☐	☐

¹ <http://www.oecd.org/dac/stats/annex2.htm>.

	Исхрана	☒	☐	☐
	Ознаке РИО конвенције	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Биолошка разноликост	☒	☐	☐
	Борба против десертификације	☒	☐	☐
	Ублажавање климатских промјена	☒	☐	☐
	Прилагођавање климатским промјенама	☒	☐	☐
Unutarnji markeri	Циљеви политике	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Дигитализација	☒	☐	☐
	Миграција	☒	☐	☐
	Ковид 19	☒	☐	☐
	Друштвена инклузија и људски развој	☒	☐	☐
ИНФОРМАЦИЈЕ О БУДЖЕТУ				
Предметни износи	Буџетска линија: 15.020201.02			
	Укупни процијењени трошак: EUR 10 000 000			
	Укупни износ ЕУ доприноса буџету: EUR 10 000 000			
УПРАВЉАЊЕ И СПРОВОЂЕЊЕ				
Врста финансирања и начин(и) спровођења	Модалитет пројекта			
	Директно управљање кроз набавку			
Релевантни приоритети и водеће иницијативе из Економског и инвестиционог плана за Западни Балкан	Транспорт			
Крајњи датум за закључивање Споразума о финансирању	Најкасније до 31. децембра 2021. године			
Крајњи датум за закључивање споразума о расподјели/дојели средстава, споразума о набавци и грантовима	Три године након датума закључивања Споразума о финансирању, с изузетком случајева наведених у члану 114(2) Финансијске уредбе			
Оквирни оперативни период спровођења	6 година након закључивања Споразума о финансирању			
Крајњи датум за спровођење Споразума о финансирању (датум до којег би овај програм требао бити повучен и затворен)	12 година након закључивања Споразума о финансирању			

1.2. Сажетак Акције

Важан изазов за кључне учеснике сектора транспорта у БиХ у смислу инфраструктурног развоја је постизање пуне зрелости путних пројеката као кључног корака за даљњи развој путне инфраструктуре на назначеном проширењу мреже ТЕН-Т и коридора. ЕУ4 Транспорт ће подржати припрему будућих улагања кроз осигуравање техничких докумената (главни нацрти, тендерски документи, студије, итд).

Ова акција надовезаће се на резултате завршене ИПА финансиране интервенције која је доставила прву фазу техничких докумената за приоритетне путне дионице на назначеном проширењу ТЕН-Т свеобухватне везе, односно свеобухватне мреже Трасе 3 као изведивог идејног нацрта, студије које захтијевају међународне финансијске институције (МФИ) и законодавни оквир Босне и Херцеговине, као и подаци за попуњавање тендерске документације за надоласеће фазе спровођења за које је потребно структурисање и критеријуми које ће додати Делегација. Доставиће техничку документацију, односно прелиминарне и главне нацрте, студије и тендерску документацију за радове као предуслов за презентацију одговарајућих путних пројеката МФИ-ја и привлачења финансијске подршке.

Техничка документација ће укључивати документацију о безбједности на путевима (Road Safety Audit) како би се осигурала усклађеност са захтјевима за безбједност на путевима. Након што Акција достави потребну документацију, очекује се почетак преговора о кредиту и пријаве за значајна средства за суфинансирање инвестиционих пројеката у путну инфраструктуру уз скору додјелу значајних финансијских средстава захваљујући великом интересу МФИ-ја да улажу у БиХ. МФИ до сада никада није оспорио своју посвећеност финансирању оваквих интервенција у БиХ.

Предложена Акција, која покрива инфраструктурни развој сектора, пружа директну корист за све кључне учеснике и има најширу могућу расподелу користи поготово на регионално становиштво и привреду.

Након што се изврше грађевински радови, путне дионице пружиће брз проток међународног и локалног саобраћаја, уштеду у времену путовања путника и робе, уштеду у трошковима рада возила, ублажавање еколошких и друштвених утицаја на постојећу путну мрежу, уштеду у трошковима одржавања инфраструктуре и побољшану безбједност кроз смањени број несрећа и привући ће улагаче у привреду на основу повећане конкурентности стечене на близини ефикасних путних веза.

Све интервенције предвиђене су да буду у складу с приоритетном листом договореном од стране релевантних секторских институција како би се спријечило неефикасно трошење које би се могло искористити за рјешавање других приоритета с дуге листе у БиХ.

Акција ће подржати најхитније потребе с којима се путни сектор суочава у процесу приступања ЕУ и регионалном процесу интеграција, а агенда Транспортне заједнице и повезаности ће допринијети постављању ових приоритета.

2. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

2.1. Анализа контекста

Транспорт је велики доприносилац економском расту олакшавајући мобилност људи и добара док омогућава избалансирани регионални развој. Босна и Херцеговина (БиХ) циља да развије транспортне политике које су ефикасне, безбједне и одрживе, како би се створили услови за конкурентну индустрију која генерише радна мјеста и просперитет. Интеграција транспортног система Босне и Херцеговине у регионални и европски транспортни систем је дугорочни приоритет, јер одржива и приступачна инфраструктура може даље побољшати пословно окружење с обзиром на то да је пружање ефикасних транспортних капацитета важно за економску конкурентност.

Босна и Херцеговина представља везу ЕУ у оба правца: исток – запад (Бугарска и Грчка до Хрватске) и од сјевера до југа (Мађарска и Хрватска до Хрватске и Италије).

Путни сектор има снажан потенцијал да допринесе конкурентности и трговини. Конкурентна и еколошки прихватљива транспортна рјешења захтијеваће ефикасно комбиновање начина транспорта, тако да је потребна већа мултимодалност. Путне мреже ће требати бити отпорне на тренутне и будуће ризике од катастрофа, поготово на оне отежане климатским промјена. Поред потребе за побољшањем путне инфраструктуре, ЕУ захтијева побољшање законских оквира, ефикасно и одрживо управљање физичким средствима, техничке стандарде у складу с ЕУ, поједностављене процедуре преласка границе и реформе транспортног тржишта, у чему је Босна и Херцеговина већ постигла напредак. ЕУ ће промовисати начине кретања који су одрживи, енергетски ефикасни и еколошки прихватљиви.

Управљање јавним финансијама у Босни и Херцеговини је децентрализовано и у надлежности сваког административног нивоа, осим индиректних пореза и система јавне набавке који се примјењују на цијелој територији БиХ и у надлежности су државних институција.

Босна и Херцеговина нема националну стратегију за управљање јавним финансијама. Успостављен је Средњорочни оквир расхода (Medium Term Expenditure Framework – МТЕФ) с трогодишњим општим годишњим планирањем буџета институција у БиХ и опште годишње планирање буџета институција у БиХ. Међутим, МТЕФ за транспортни сектор у БиХ није успостављен. Напослјетку, буџет ће требати инкорпорисати приоритете идентификоване од стране транспортног сектора, повезујући буџет расхода у средњорочном периоду с програмским циљевима за цијели сектор.

Визија транспортног сектора установљена **Транспортном политиком (Transport Policy) 2015–2030.** је да постигне пуну ефикасност транспортних услуга за грађане и економију БиХ кроз ефикасан путни систем који је усклађен с ЕУ правилима и стандардима користећи одговарајуће начине транспорта и осигуравајући квалитетни ниво услуга.

Политика, такође, прописује потребу да одрживи развој транспортног система Босне и Херцеговине буде у складу с ЕУ правилима и за безбједним транспортом с минималним могућим негативним утицајем на животну средину. **Оквирна транспортна стратегија (ОТС) БиХ 2016–2030. (The Framework Transport Strategy of BiH 2016–2030)** укључује четири главна ступа транспорта: инфраструктуру, услуге, законодавство и технологију и поставља акције које су потребне да би се испунили циљеви. Стратегија поставља специфичне циљеве и акције које су потребне да се прерасту уска грла и празнине у путном систему. Акциони план, развијен и усвојен заједно с Оквирном транспортном стратегијом, даје више детаља за краткорочне, средњорочне и дугорочне акције планиране за испуњавање циљева Стратегије. Постизање циљева Стратегије и Акционог плана захтијева бројне и велике скупе интервенције. Акција ИПА 2021 допринијеће задовољавању потреба путног система и испуњавању циљева Оквирне транспортне политике, стратегије и спровођењу Акционог плана. Допринијеће интеграцији бх. путне мреже у регионалну и ЕУ мрежу, развоју одрживости, доступности инфраструктуре и њеној доступности.

2.2. Анализа проблема по подручјима подршке Кратка анализа проблема

Транспортни сектор у Босни и Херцеговини (БиХ) био је изазван ратним штетама великих размјера, застојем и изостанком било каквог напретка (напротив) током рата, недостатком одговарајућег одржавања инфраструктуре, промјеном институционалног уређења, недовољним средствима расположивим за значајне интервенције, неразвијеном економијом која би генерисала потребна средства, итд, као и обавезама које потичу из Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП) (Stabilisation and Association Agreement – SAA) и ЕУ. Ограничени обим путовања који је посљедица споро растуће привреде чини улагања непривлачним за приватни сектор. Стратегија проширења не може се спровести под таквим условима, али и регионалне привреде које транзитирају кроз Босну и Херцеговину су такође споро растуће.

С обзиром на то да би преговори око кредита за финансирање инфраструктурних пројеката били могући само када би техничка документација била у потпуности завршена, њен завршетак је међу највишим приоритетима у сектору. ЕУ је пружила такву врсту помоћи у прошлости и помаже у концептуалним нацртима и прелиминарним студијама за одређене дионице на назначеном проширењу ТЕН-Т језгре и свеобухватних праваца 2а, 2б, 3 и 9а, као и на коридору Vц и помагала је и помаже у осигуравању завршних фаза нацрта, студија и тендерских радова за коридор Vц, правце 9а, 2а и 2б. Да би се пројекти за те правце довели до пуне зрелости, била би потребна сљедећа фаза припреме техничке документације, укључујући прелиминарне и главне нацрте, ревизију, процјену утицаја на животну средину и друштво, студије изводљивости и тендерску документацију за радове.

Будући да је безбједност путне инфраструктуре у БиХ незадовољавајућа што узрокује значајно већи број несрећа и смртних случајева од просјека ЕУ, нарочито у друмском саобраћају, хитно је потребно дјеловање у смислу подршке за побољшање безбједности, кроз побољшање техничких саобраћајних елемената у складу с налазима ревизије безбједности саобраћаја.

Радикално преуређење и рекатегоризација мрежа у складу с послјератним уређењем морали би се спровести без одлагања како би улагања постала циљанија, ефикаснија и изводљивија. Капацитет институција одговоран за одржавање путних мрежа у Босни и Херцеговини би се повећао да пружи подршку за рјешавање ових питања, поготово кроз побољшање одговарајућег регулаторног оквира.

Подударност с државном стратегијом

Босна и Херцеговина је одговорила на своје значајне потребе за улагањима у транспортном сектору заснованим на Оквирној транспортној стратегији БиХ, радним плановима Уговора о транспортној заједници (South East Europe Transport Observatory – SEETO/WB) и Плану повезивања, кроз приоритетну листу пројеката (Јединствени пројектни цјевовод) (Single Project Pipeline – СПП), које је подржало Национално инвестиционо вијеће (National Investment Committee – НИЦ) Босне и Херцеговине у августу 2020. године. СПП се непрекидно ажурира с тим да се дио СПП-а који се односи на путне пројекте ажурира узимајући у обзир развој путне мреже у БиХ, те ограничени расположиви финансијски простор за рјешавање растућих потреба за одржавањем, реконструкцијом и изградњом. ССПП Транспорт, који је послужио као основа за ажурирање СПП-а, ажуриран је у

децембру 2018. године уз учествовање свих надлежних институција у сектору транспорта.

Опис главних учесника

Узимајући у обзир институционално уређење транспортног сектора БиХ, надлежности су подијељене између институција на државном, ентитетском и нивоу Брчко дистрикта БиХ. Министарство комуникација и саобраћаја БиХ одговорно је за међународни и међуентитетски транспорт и инфраструктуру, припрему и развој стратешких и планских докумената под његовом надлежности, активности које се тичу надзора несметаног саобраћаја у међународном саобраћају, цивилној авијацији и цивилној контроли ваздушног саобраћаја, координацију у спровођењу великих путних пројеката (нпр. аутопут на коридору Vц). На ентитетском нивоу, министарства саобраћаја и веза су одговорна за саобраћај и инфраструктуру на територији својих ентитета, припрему и развој ентитетских стратешких и планских докумената под њиховим надлежностима, координацију у спровођењу великих путних пројеката у ентитетима. Кантони ФБиХ имају своје владе чије надлежности покривају регионалне путеве, локални саобраћај услуга унутар територије кантона и урбани саобраћај. Одјељење за јавне послове Брчко дистрикта БиХ има надлежности за различита саобраћајна питања међу којима унутрашња пловидба има посебну важност.

Директна одговорност за изградњу и реконструкцију путних мрежа приписује се одговарајућим јавним предузећима: ЈП "Аутоцесте Федерације БиХ" и ЈП "Аутопутеви Републике Српске" за аутопутне инфраструктуре у ентитетима и ЈП "Цесте ФБиХ" и ЈП "Путеви Републике Српске" за путну инфраструктуру.

Како је путна веза на траси 3 предвиђена профилем брзог пута у оба ентитета, кључни корисници била би два јавна предузећа за аутопут, док би јавна предузећа за путеве остала одговорна за путне везе с брзим путем. Унапређење путне инфраструктуре ријешило би једно од кључних питања наведених у Оквирној транспортној политици БиХ и Оквирној транспортној стратегији БиХ (2016–2030). Ово кључно питање је интеграција путне инфраструктуре у европске и регионалне путне коридоре.

2.3. Важност и подударање са стратегијама које подржавају кључни државни учесници

Оквирна транспортна политика Босне и Херцеговине 2016–2030. предвиђа потребу да одрживи развој транспортног система Босне и Херцеговине буде у складу с прописима ЕУ и потребу за безбједним транспортом с најмањим могућим утицајем на животну средину. Ова ће акција допринијети испуњавању ових потреба кроз припрему техничке документације за безбједно унапређење свеукупне путне инфраструктуре као једног од најважнијих питања транспортног сектора.

Акција ИПА 2021 ће директно допринијети спровођењу Акционог плана развијеног и усвојеног заједно с **Оквирном транспортном стратегијом БиХ 2016–2030.** Извјештај о спровођењу Оквирне стратегије 2016–2060. и пратећи Акциони план подноси се на годишњем нивоу Савјету министара. Владе ентитета и Брчко дистрикта БиХ подnose своје извјештаје, а Министарство веза и саобраћаја БиХ спрема консолидовани извјештај. Фокус **Оквирне транспортне стратегије** је на развоју одрживог транспортног сектора БиХ за период 2015–2030. и излаже акције и програме које треба предузети у наредном периоду. ОТС је развијен узимајући у обзир институционалне надлежности и укључујући све

релевантне учеснике у БиХ у транспортном сектору. ОТС укључује транспортне стратегије Републике Српске, Федерације Босне и Херцеговине и Брчко дистрикта БиХ.

Сарадња и координација између различитих нивоа власти у транспортном сектору постоји, али није на задовољавајућем нивоу и не одвија се на систематичан начин. Даљње јачање сарадње унутар државе и повезивање с ентитетима је од великог значаја за успјешну координацију у свим видовима транспортног сектора. Капацитети државне разине и ентитетских министарстава за стратешко планирање постоје, али се морају даље побољшати, као и улоге Министарства веза и саобраћаја БиХ, Министарства саобраћаја и веза ФБиХ, Министарства саобраћаја и веза РС и осталих релевантних учесника који учествују у секторској и донаторској координацији, те регионалној координацији са земљама чланицама ЕУ.

Секторски приступ у сектору транспорта захтијевао би да се документи детаљно прегледају и у складу с тим побољшају, нарочито како би се осигурала јединствена приоритетна и процијењена листа пројеката, као и план усклађивања за осигуравање средстава потребних за спровођење стратегије, као и оквир за праћење учинка.

У контексту Плана повезивања, ЕУ захтијева успостављање институционалног оквира за одређивање приоритета инфраструктурних пројеката у земљама Западног Балкана. У 2015. години, БиХ је успоставила Национални инвестициони савјет (НИЦ) као платформу за одређивање приоритетних инфраструктурних пројеката у БиХ. У децембру 2015. године НИЦ је усвојио Јединствени пројектни цјевовод – СПП и у фебруару 2019. године ревидирани СПП који садржи листу приоритетних пројеката у путној инфраструктури у БиХ, заснованој на методологији за селекцију и одређивању приоритетних инфраструктурних пројеката у БиХ. Захвати планирани у оквиру ове акције су на **Јединственом пројектном цјевоводу – СПП Босне и Херцеговине.**

Поред Јединственог пројектног цјевовода, стратешко планирање и праћење јавне потрошње у БиХ врши се кроз израду Програма јавних инвестиција (Public Investment Program – ПИП), као инструмента за идентификацију, формулисање и праћење пројеката који се финансирају из или уз учествовање јавних средстава – буџета, кредита и донација. Надлежна министарства финансија у БиХ припремају ПИП за различите нивое власти. Међутим, потребно је додатно унаприједити праксу буџетског планирања, што захтијева блиску сарадњу између надлежних министарстава веза и саобраћаја на свим нивоима у БиХ и одговарајућих министарстава финансија у блиској будућности. Одлуком о поступку средњорочног планирања, праћења и извјештавања у институцијама Босне и Херцеговине ("Службене новине", бр. 62/14) дефинисан је поступак средњорочног планирања, праћења и извјештавања у институцијама Босне и Херцеговине, повезујући га с процесом буџетирања. У ФБиХ, Уредбом о планирању рада и извјештавању о раду Владе ФБиХ, федералних министарстава и институција ("Службене новине ФБиХ", бр. 89/14 и 107/14) дефинисана је методологија планирања и извјештавања о раду Владе ФБиХ. Влада Републике Српске донијела је Одлуку о поступку планирања, праћења и извјештавања о реализацији усвојених стратегија и планова Владе Републике Српске и органа управе Републике Српске ("Службене новине Републике Српске", бр. 50/16).

Министарство финансија и трезора БиХ је главни суверени зајмопримац у сектору и подговара ресурсе с

ентитетима за спровођење. Ентитети финансирају инфраструктуру унутар државе, док државни ниво финансира прекограничну инфраструктуру.

Што се тиче координације донатора, средства за развој путне инфраструктуре осигуравају се првенствено у облику грантова ЕУ и зајмова од међународних финансијских институција као што су ЕИБ, ЕБРД, Свјетска банка, као и од билатералних донатора. ЕУ, међутим, остаје, једини стратешки давалац грантова у сектору, поготово за припрему инвестиционих пројеката високог обима. Донатори активни у транспортном сектору састају се с представницима власти у БиХ мање-више редовно, како би координисали донаторске активности и разговарали о напретку у спровођењу реформи, различито у сваком од подсектора унутар сектора. Ипак, још увијек не постоји формални механизам за координацију донатора у цијелом овом сектору, јер су састанци с донаторима ad-hoc, пројектни и углавном билатерални. Донатори активни у сектору путне инфраструктуре редовно су присуствовали састанцима Форума за координацију донатора (Donor Coordination Forum – ДЦФ), чији је домаћин било Министарство финансија и трезора БиХ/Сектор за координацију међународне економске помоћи (Sector for Coordination of International Economic Aid – СЦИА).

2.4. Важност и подударане с политикама ЕУ и помоћи ЕУ и другим донаторима

ИПА III циља да промовише паметан, одржив, инклузиван и безбједан саобраћај и да отклони уска грла у кључним мрежним инфраструктурама. ЕУ ће подржати одрживу повезаност и фокусирати се прије свега на проширење трансевропских мрежа на кориснике како би се допринијело успјешној економској интеграцији с ЕУ. Кроз повећани број завршених важних дионица путне инфраструктуре и развој техничке документације за интермодалне пројекте, Акција ће допринијети повећаној повезаности Босне и Херцеговине са комшијским земљама.

Економски и инвестициони план за Западни Балкан (The Economic and Investment Plan for the Western Balkans – ЕИП)¹ поставља инвестициони пакет за цијелу регију WB6 и предлаже мобилизацију средстава ИПА III за подршку економској конвергенцији с ЕУ првенствено кроз улагања и подршку конкурентности и инклузивном расту, одрживој повезаности и зеленој и дигиталној транзицији.

Водећи пројекти дефинисани у овом анексу су приоритетни пројекти који би требали бити финансирани у наредних пет година. Спровођењем ових пројеката биће створене брзе и ефикасне путне везе и побољшана путна инфраструктура. Ово ће привући инвестиције, олакшати регионалну трговину и осигурати одржив економски раст. Економски и инвестициони план позива на интензивни рад с Транспортном заједницом, како би се допринијело успостављању интегрисаног регионалног транспортног тржишта, убрзало спровођење реформских мјера повезаности и спровођење техничких стандарда. Ова акција ће убрзати завршавање приоритетних инфраструктурних пројеката који су дио назначеног проширења ТЕН-Т мреже, а који су још увијек у процесу развоја тако да се могу размотрити за укључивање у водеће ЕИП планове у будућим ажурирањима документа.

Зелена Агенда за Западни Балкан² промовише зеленију и одрживију путну мрежу и спровођење акционог

плана за безбједност саобраћаја. Ова ће акција пружити помоћ која ће, након завршетка изградње, побољшати путну инфраструктуру и повећати безбједност саобраћаја. Побољшана путна инфраструктура ће донијети еколошке користи. Смањиће се потрошња горива и ниво буке па ће, осим користи у повећању трговине и повећаном економском развоју, Акција допринијети смањењу загађења животног средине.

Регионалне иницијативе су резултовале уговорима о проширењу трансевропске транспортне (ТЕН-Т) језгровите и свеобухватне мреже на регију Западног Балкана и с WB6. Потписивање Уговора о транспортној заједници 2017. године охрабрује боље планирање путних инвестиција и процедуралне рационализације. Транспортна заједница наставиће да подржава даљњи развој назначеног проширења ТЕН-Т на Западни Балкан. Секретаријат Транспортне заједнице (ТЦС) налази се у Београду и мијења СЕЕТО.

Стратегија Западног Балкана (2018)³ наглашава да ће успјешна економска интеграција унутар регије и с ЕУ бити могућа само уз побољшану повезаност која представља стратешки интерес за Западни Балкан, јер је географски окружен земљама чланицама ЕУ. Дакле, политички приоритет је повезивање инфраструктуре између ЕУ и Западног Балкана у циљу убрзања развоја међусобно повезаних трансевропских мрежа у подручјима транспорта. Повећање путних веза омогућиће повећање конкурентности, економског раста и безбједности снабдијевања, а уједно је и важан предуслов за економску интеграцију унутар Западног Балкана.

Аналитички извјештај 2019.⁴ захтијева да Босна и Херцеговина настави да развија језгру путних мрежа и убрза спровођење реформских мјера повезаности.

У Извјештају Комисије Босне и Херцеговине 2021.⁵ наводи се да је држави потребно даље јачање административних капацитета, поготово када је ријеч о безбједности саобраћаја, као и о извршним, инспекцијским и истражним органима за друмски саобраћај, жељезнице, унутрашње пловне путеве и авијацију.

Посебну пажњу треба обратити на спровођење мјера договорених у акционом плану Транспортне заједнице за безбједност саобраћаја како би се развила климатски отпорна, паметна и ресурсно ефикасна ТЕН-Т путна мрежа. Спровођење закона о безбједности саобраћаја и даље је разлог за забринутост, иако је дошло до благог смањења још увијек превеликог броја несрећа и смртних случајева.

Босна и Херцеговина припрема Оквирну стратегију безбједности саобраћаја 2021–2025. и акционе планове. Започела је успостављање одјела за координацију безбједности саобраћаја при Министарству веза и саобраћаја који би се требао развити у водећу агенцију за безбједности саобраћаја, као што се захтијева у Акционом плану за безбједности саобраћаја Транспортне заједнице (ТЦ). Босна и Херцеговина хитно треба успоставити државни систем за непрекидно прикупљање података о саобраћајним несрећама. Потребни су даљњи напори у вези с усвајањем вишегодишњих планова одржавања за цјелокупну путну и жељезничку мрежну језгру, укључујући ефикасне стратегије за одрживост финансирања. У извјештају се наводи да Босна и Херцеговина треба наставити с развојем назначених

¹ ЦОМ(2020) 641 коначан

² SWD(2020) 223 коначан

³ ЦОМ (2018) 65 коначан

⁴ SWD(2019) 222 коначан

⁵ SWD(2021) 291 коначан/2

проширења ТЕН-Т мрежне језгре у складу с приоритетима идентификованим у Економском и инвестиционом плану за Западни Балкан и у Зеленој агенди.

Циљ Уговора о транспортној заједници Западног Балкана који је Босна и Херцеговина потписала 2017. године је интеграција транспортног тржишта својих Страна у Европску унију на основу релевантних правних тековина ЕУ и унапређење повезаности унутар регије и с Европском унијом. Потписивање Уговора о транспортној заједници Западног Балкана подстиче боље планирање транспортних инвестиција и процедуралне рационализације. Нови Секретаријат Транспортне заједнице (ТЦС) налази се у Београду и мијења СЕЕТО. Спровођење ове акције, заједно са сарадњом у оквиру Транспортне заједнице, доприноси повећању повезаности и економској интеграцији.

Четири акциона плана Сталног секретаријата Транспортне заједнице (**Акциони план за путеве, Акциони план за олакшице транспорта, Жељезнички акциони план, Акциони план за безбједност саобраћаја**), а које подржавају све земље Западног Балкана пружају смјернице како би се постигли заједнички политички приоритети регионалних партнера Западног Балкана, као и политички циљеви Уговора о транспортној заједници. Ова акција доприноси спровођењу Акција планираних у склопу ових акционих планова.

Повезаност (транспорт, енергија, дигиталне мреже) заједнички је приоритет двијема макрорегионалним стратегијама (**ЕУСДР, ЕУСАИР**), а у којима учествује Босна и Херцеговина.

Програм економских реформи (ЕРП) БиХ 2021–2023. укључује енергију, транспорт и телекомуникациона тржишта као значајан приоритет. Што се тиче транспортног сектора, ЕРП 2021–2023. као главне препреке реформи транспортног тржишта у Босни и Херцеговини наводи неразвијену путну инфраструктуру, неадекватно одржавање и низак ниво безбједности саобраћаја.

Што се тиче осталих донатора активних у сектору транспорта, средства за развој путне инфраструктуре осигуравају се првенствено у облику зајмова међународних финансијских институција као што су ЕИБ, ЕБРД, Свјетска банка, суфинансираних средствима грантова ЕУ (у оквиру Агенде повезивања) и мањим грантовима МФИ-ја. Остали билатерални донатори попут Међународне јапанске агенције за сарадњу (Japan International Cooperation Agency – ЈИЦА), Чешке Републике, Шведске, Хрватске и Уједињеног Краљевства осигуравају грант средства у транспортном сектору, међутим, ЕУ остаје главни стратешки давалац грантова у сектору, нарочито за припрему инвестиционих пројеката великог обима.

2.5. Научене лекције и везе с претходном помоћи

У сектору транспорта, претходни програми у оквиру ИПА I и ИПА II били су фокусирани на подршку припреми студија за приоритетне жељезничке и путне дионице о назначеном проширењу ТЕН-Т језгре и свеобухватне мреже, као и на институционални развој и капацитете активности изградње. Од 2012. године, непостојање стратегије транспортног сектора у цијелој земљи спријечило је Босну и Херцеговину да даље користи ИПА фондове. Усвајање Оквирне транспортне стратегије Босне и Херцеговине 2016–2030. омогућило је ИПА подршку у оквиру ИПА 2017 Акционог програма за даљњи институционални и инфраструктурни развој уз блиско учествовање различитих нивоа власти. Предложена подршка сектору у оквиру програма ИПА 2021 представља наставак ових интервенција.

У контексту Плана повезивања, Инвестициони оквир Западног Балкана (WBIF) представља главни механизам подршке који надопуњује помоћ ЕУ уз финансијску подршку коју пружају међународне финансијске институције. До сада је преко WBIF-а БиХ одобрено преко 230 милиона евра грант средстава за суфинансирање инвестиција у сектору транспорта.

Научене лекције показују да основни стубови који ће омогућити виши нивоу ефективности средстава која се улажу у сектор односе на одговарајући избор инфраструктурних пројеката од стратешког значаја везаних за реформске процесе, као и њихову зрелост/спремност за спровођење, као и за институционалне капацитете. Сарадња и компетентност представника кључних учесника БиХ важни су за све аспекте квалитете, као и за фазу програмирања и фазу спровођења. У БиХ постоји подјела надлежности између различитих нивоа власти и поштовање сваког нивоа надлежности током спровођења интервенције је од крцујалног значаја.

Докази прикупљени у БиХ и регији (кроз ЈАСПЕРС студије), доказали су да припрема пројектне и техничке документације не узима у обзир неопходност постављања захтјева и предуслова у погледу зрелости пројеката. Врло често је то блокирајући фактор који успорава процес припреме пројекта. Кашњења у спровођењу припремних активности на неким од инфраструктурних пројеката понекад су узроковала губитак осигураних финансијских средстава. Само системске анализе и процјене техничких, институционалних, финансијских, економских и еколошких аспеката дале би довољне и објективне податке за дефинисање приступа управљања за припрему и даљње спровођење дотичног инфраструктурног пројекта.

3. ОПИС АКЦИЈЕ

3.1. Планирани резултати и логика интервенције (описивање узрочне везе између утицаја, исхода, и резултата и укључујући претпоставке)

Постоје адекватни капацитети релевантних јавних предузећа за спровођење пројеката ове врсте. Ако се број завршених изабраних приоритетних пројеката у БиХ повећа кроз испоруку резултата ове акције, а претпоставке (да се одобрени ИПА пројекти спроводе према планираном распореду и да постоји функционални механизам за координацију сектора) буду истините, то ће довести до јачања капацитета Босне и Херцеговине за спровођење приоритетних путних пројеката. Повећани капацитети Босне и Херцеговине за спровођење приоритетних путних пројеката ће (уз претпоставку да капацитет задуживања институција БиХ омогућује уговарање кредита за будућа улагања, да БиХ добије грант средства WBIF-а и да добро напредује у спровођењу мјера реформе повезивања) допринијети промоцији одрживог, безбједног и еколошког прихватљивог транспорта.

3.2. Назначена врста активности

Извршиће се сљедеће активности како би се постигао учинак акције "Повећани број завршених изабраних приоритетних путних пројеката у БиХ":

Активност 1. Развој техничке документације за путне пројекте:

1. припрема пројектне документације (главни нацрт, студија изводљивости, процјена утицаја на животну средину и друштво, ревизија безбједности путева и остале сродне студије) (у складу са захтјевима међународних финансијских институција и одговарајућим правним оквиром), у складу с налазима идејног рјешења и прелиминарних студија које су извршене у склопу

програма ИПА 2012, за дионице Трасе 3 у Босни и Херцеговини: Дионица 1) Источно Сарајево – Сарајево – Пале – Хреновица, Дионица 2) Устипрача – Вардиште и у зависности од доступности средстава, Дионица 3) Хреновица – Устипрача.

Све активности спровешће се као техничка помоћ. Све активности извршиће се узимајући у обзир уставно уређење БиХ, подјелу надлежности и одредбе релевантних важећих закона.

3.3. Ризици и претпоставке

Ризици	Ниво ризика (В/С/Н)	Мјере ублажавања
Ризик 1 Без напретка у испуњавању услова ССП-а	Н	Успостављен и оперативан механизам координације у БиХ, дијалог о политикама преко релевантног пододбора за ССП
Ризик 2 Спори напредак у спровођењу реформских мјера повезаности (Connectivity Reform Measures – ЦРМС) у БиХ	С	Редовни састанци с Радним групама оформљеним за спровођење ЦРМС у БиХ; Активна сарадња и ангажман Радних група у активностима везаним за подршку ЦРМС које спроводи Секретаријат ТЦТ-а, Connecta, ЕБРД
Ризик 3 Споро спровођење одобрених WBIF пројеката у БиХ	Н	Побољшана координација између релевантних учесника у БиХ и редовна размјена информација с Европском комисијом
Ризик 4 Касно спровођење одобрених ИПА пројеката	Н	Активно ангажовање свих релевантних учесника у рјешавању питања покренутих током спровођења
Претпоставке (које ће се одразити у горњој матрици логичког оквира) – груписане према резултатима и исходима Претпоставке на нивоу исхода су да постоји значајан напредак у спровођењу реформских мјера повезивања у БиХ, те да се одобрени пројекти WBIF-а за БиХ успјешно спроведу. Претпоставке на нивоу резултата су да се одобрени ИПА пројекти у БиХ спроводе према планираном распореду, те да је успостављен функционални механизам координације сектора, укључујући све релевантне учеснике, како би се осигурала комплементарност активности и избјегло преклапање или дупло финансирање.		

3.4. Mainstreaming

**Како ова акција доприноси родној равноправности
и оснаживању жена и дјевојака (у складу с ЕУ
стратегијом родне равноправности 2020–2025)?**

3.6. Логички оквир

Резултати	Ланац резултата: Главни очекивани резултати (максимално 10)	Индикатори (барем један индикатор по очекиваном резултату)	Почетно стање (година)	Циљеви (година)	Извори података (1 по индикатору)	Претпоставке
Учинак	Промовисати одржив, сигуран и еколошки прихватљив транспорт	Индекс успјешности путне логистике Свјетске банке (WB)	2.81 (2021)	3.05 (2026)	Извјештаји комисије БиХ; Индексни извјештај Свјетске банке о учинку логистике	Није примјењиво (Н. П.)
Исход 1	Ојачани капацитети БиХ за спровођење приоритетних путних пројеката	Проценат транспортних приоритетних пројеката обухваћених овом акцијом у којима су започети преговори за улагања	0 % (2021)	30 % (2026)	Годишњи и финални извјештаји о спровођењу Акције	Значајан напредак у спровођењу реформских мјера повезивања у БиХ; Спровођење одобрених пројеката у БиХ од стране Инвестиционог оквира за Западни Балкан (Western Balkans Investment Framework – WBIF); Капацитет задуживања институција БиХ омогућује уговарање кредита за будућа улагања
Резултат 1	Повећани број	Број тендерских	0 комплета техничке	Техничка	Годишњи и	Одобрени ИПА пројекти

Сматра се да је учинак акције користан и за мушкарце и за жене. Политика стратегије равноправности ће се осигурати у свим аспектима кад год је то могуће, нпр. састав различитих спроведбених, административних или надзорних тијела, родно осјетљив језик, итд. Сви подаци прикупљени у студијама и анализама у оквиру Акције – гдје је то примјењиво – биће разврстани по полу.

Како се бави животном средином и климатским промјенама?

Акција ће допринијети заштити животне средине, јер ће процјене и студије утицаја на животну средину бити дио главне пројектне документације која ће се изградити током ове акције. Побољшање путних елемената значајно ће допринијети уштеди у времену путовања и потрошњи горива поготово за теретна возила и аутобусе и смањењу емисије стаклених плинова.

Дјеловање на климатске промјене је све значајније подручје за Западни Балкан у вези с обавезама земаља у оквиру приступног процеса и све већим значајем који ЕУ и међународне финансијске институције придају питању климатских промјена. Изградња модерне инфраструктуре (смањење удужног нагиба, повећање радијуса кривине, пратећи садржаји изградње,...) омогућује приступ хибридни возилима.

Како се ова акција бави приступом заснованом на правима?

**Како ова акција промовише системски ангажман с
цивилним друштвом?**

Цивилно друштво ће бити укључено у спровођење пројеката у оквиру ове акције. Од њега се очекује да буде активно укључено у процес консултација током израде пројектне документације (поготово у процјене утицаја на животну средину) и везаних јавних расправа, у складу с важећим законом. У мјери у којој је то могуће, Акција ће, такође, подржати укљученост цивилног друштва у праћење спровођења тренутне стратегије.

**Остало (попут отпорности и осјетљивости на
сукобе, Рома, особа с потешкоћама и осталим рањивим
групама)**

3.5. Услови за спровођење

Нема посебних услова за спровођење Акције.

	завршених изабраних приоритетних путних пројеката у БиХ	досјеа завршених и спремних за покретање набавке радова на траси 3 у БиХ	документације, укључујући 0 тендерских досјеа (2021)	документација, укључујући тендерску документацију за пет (5) поддионица трасе, односно лот 1: Источно Сарајево – међуентитетска разграничења (Inter Entity Boundary Line – ИЕБЛ), ИЕБЛ – Кантон Сарајево – ИЕБЛ, ИЕБЛ – петља Пале; и лот 2: Петља Пале – ИЕБЛ, и ИЕБЛ – Прача – Хреновица, предвиђене као приоритет 1 у Акцији су завршене	финални извјештаји о спровођењу Акције; Тендерски досјеи	реализоваће се у складу с планираним распоредом; Успостављен функционални механизам за координацију сектора, укључујући све релевантне учеснике, како би се осигурала комплементарност активности и избјегло преклапање или дупло финансирање

4. АРАНЖМАНИ СПРОВОЂЕЊА

4.1. Споразум о финансирању

Како се би се ова акција спровела, предвиђено је закључивање Споразума о финансирању с Босном и Херцеговином.

4.2. Модалитети спровођења

4.2.1. Директно управљање (Набавка)

Активност 1, за израду техничке документације за путне пројекте за назначене дионице ће се спровести као уговор(и) о услузи		
Тема	Назначена врста (радови, залихе, услуге)	Назначено тромјесечје почетка процедуре
Активност 1	Услуге	Q3 2022

4.3. Обим географске подобности за набавку и грантове

Примјењиваће се географска подобност у смислу мјеста успостављања за учествовање у набавци и додјеле грантова и у смислу поријекла набављених залиха као што је установљено основним актом и наведено релевантним уговорним документима.

4.4. Назначени буџет

Модалитети спровођења	Доприноси ЕУ (износ у еврима)	Назначени доприноси трећих особа, у еврима
Исход 1: Ојачан капацитет БиХ да спроведе приоритетне путне пројекте		
Резултат 1: Повећан број завршених изабраних приоритетних путних пројеката у БиХ, састоји се од	10 000 000	Н. П.
Директног управљања (набавка) – уп. одјељак 4.3.3	Н. П.	Н. П.
Набавке – укупни распон у оквиру одјељка 4.3.3.	10 000 000	Н. П.
Процјене (уп. одјељак 5.3)	Биће обухваћено другом одлуком	Н. П.
Ревизије/Провјере расхода (уп. одјељак 6)	Биће обухваћено другом одлуком	Н. П.
Комуникације и видљивости (уп. одјељак 7)	Н. П.	Н. П.
Непредвиђених ситуација	Н. П.	Н. П.
Укупно	10 000 000	0

4.5. Организациона поставка и одговорности

Од кључних учесника (описаних у одјељку 2.2.) очекује се да активно учествују у читавом процесу спровођења акције. Управни одбор, који се састоји од свих

релевантних учесника укључених у посебну акцију, успоставиће се на почетку спровођења акције.

5. УЧИНАК/ПРАЋЕЊЕ И ИЗВЈЕШТАВАЊЕ РЕЗУЛТАТА

5.1. Унутрашње праћење

Ову акцију ће редовно надзирати ЕУ делегација у Босни и Херцеговини. Интерно праћење ће се спровести кроз састанке управног одбора, кварталне извјештаје о спровођењу ЕУ делегације, провјере на лицу мјеста, састанке с корисницима и надлежним властима и кроз консултантске компаније/извођаче.

5.2. Улоге и одговорности за прикупљање података, анализу и извјештавање

Извођач радова ће редовно извјештавати уговорне стране. Основаће се секторни Управни одбор (или ће се придржавати текућег мониторинга Управног одбора) за надзор спровођења Акције и састојаће се од главних корисника и релевантних институција свих нивоа власти у БиХ. Акцију ће редовно надзирати ЕУ делегација у БиХ.

Такође, Акција може бити подвргнута вањској ревизији у складу с правилима и процедурама Европске комисије успостављених у Споразуму о финансирању.

5.3. Евалуација

Имајући у виду природу Акције, средњорочна и/или коначна евалуација неће бити извршена за ову акцију или њене компоненте.

У случају да евалуација није предвиђена за неке дијелове активности, Комисија може, током спровођења, одлучити да такву евалуацију изврши из ваљано оправданих разлога, било на властиту одлуку или на иницијативу партнера.

Услуге евалуације могу се уговорити на основу оквирног уговора.

Финансирање евалуације ће бити покривено другом мјером која представља Одлуку о финансирању.

6. РЕВИЗИЈА

Не доводећи у питање обавезе које се примјењују на уговоре закључене за спровођење ове акције, Комисија може, на основу процјене ризика, уговорити независне ревизије или задатке провјере расхода за један или више уговора и споразума.

Предвиђено је да ревизијске услуге могу бити уговорене у оквиру Споразума о финансирању.

7. КОМУНИКАЦИЈА И ВИДЉИВОСТ

Видљивост финансирања ЕУ и комуникација о циљевима и учинку Акције су правна обавеза за све акције које финансира ЕУ, као што је утврђено комуникационим и захтјевима видљивости ЕУ који су на снази.

Примаоци ЕУ фондова ће потврдити поријекло ЕУ фондова и осигурати њихову видљивост тако што ће:

- дати изјаву наглашавајући подршку који су добили од ЕУ на свим документима и комуникационом материјалу који се односи на коришћење фондова, укључујући службену интернетску страницу и налоге на друштвеним мрежама, гдје постоје; и

- промовисати акције и њихове резултате тако што ће пружити сувисле, дјелотворне и пропорционално циљане информације вишеструкој публици, укључујући медије.

Мјере видљивости и комуникације ће по потреби спровести државне администрације (нпр. оне које се тичу реформи везаних за буџетску подршку ЕУ), повјерене особе, извођачи радова и корисници грантова. Одговарајуће уговорне обавезе ће бити укључене, између осталог, у споразуме о финансирању, споразуме о расподјели и уговоре о набавци.

Мјере ће се заснивати на посебном плану комуникације и видљивости, установљеном и спроведеном у складу с комуникационим и захтјевима видљивости ЕУ који су на снази. План, између осталог, укључује комуникациони наратив и главне поруке за акцију, прилагођене различитим циљним групама (учесницима, цивилном друштву, широј јавности, итд)

Мјере видљивости и комуникације специфичне за ову акцију подударају се са ширим комуникационим активностима које ће директно спровести службе Европске комисије и/или делегације ЕУ. Европска комисија и делегација ЕУ ће у потпуности бити информисане о планирању и спровођењу одређених активности видљивости и комуникације, нарочито у односу на комуникациони наратив и главну поруку.

Ако Акција укључује програме Уније, мјере видљивости и комуникације спроводиће се у складу са захтјевима ЕУ за комуникацију и видљивост који су на снази и посебним правилима сваког програма Уније. Релевантни субјекат за управљање програмом је одговоран за праћење активности видљивости и комуникације. Европска комисија и делегација ЕУ требају бити у потпуности обавијештени о планирању и спровођењу специфичних активности видљивости и комуникације.

8. ОДРЖИВОСТ

Након израде техничке документације надлежна јавна предузећа осигураће све потребне дозволе, одобрења, укључујући урбано планирање и еколошку дозволу и, напосљетку, грађевинску дозволу. Предузећа су, такође, одговорна за припрему планова парцелације. На овај начин стећи ће се сви предуслови за добијање домаћих и/или међународних средстава и почетак грађевинских радова.

Након што дио институционалне изградње ове акције буде спроведен, све укључене институције наставиће користити методологију и приступ који су развили консултант ангажовани на спровођењу Акције и усвојили надлежни органи у Босни и Херцеговини на свим релевантним нивоима власти. Свим релевантним учесницима, укључујући цивилно друштво, биће омогућено да учествују у процесу.

ДОДАТАК I.7

на Уговор о финансирању по годишњем акционом плану за Босну и Херцеговину за 2021.

Акциони документ за "ЕУ за ублажавање социоекономских посљедица пандемије ковид 19 у Босни и Херцеговини: политике запошљавања, социјалне заштите и инклузије"

1. КРАТАК ПРЕГЛЕД

1.1. Табела сажетка акције

Назив	Акција 07 – ЕУ за ублажавање социоекономских посљедица пандемије ковид 19 у Босни и Херцеговини: политике запошљавања, социјалне заштите и инклузије Годишњи акциони план у корист Босне и Херцеговине за 2021.			
ЦРИС број	043-667/7			
Основни акт	Финансирано у оквиру Инструмента за претприступну помоћ (ИПА III)			
Тимска европска иницијатива	Не			
Зона која има користи од Акције	Босна и Херцеговина			
Програмски документ	Програмски оквир ИПА III			
ИНФОРМАЦИЈЕ О ПРИОРИТЕТНИМ ПОДРУЧЈИМА И СЕКТОРИМА				
Прозор и тематски приоритет	Прозор 4: Конкурентност и инклузивни раст Тематски приоритет 1: Политике образовања, запошљавања, социјалне заштите и инклузије и здравство			
Циљеви одрживог развоја (СДГс)	5 Родна равноправност 10 Смањена неравноправност			
ДАЦ код(ови)	16010 Социјална заштита 16020 Отварање радних мјеста			
Главни канал испоруке ¹	Билатерално			
Ознаке (из обрасца ЦРИС ДАЦ)	Општи циљ политике	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Развој учествовања/ добро управљање	☐	☒	☐
	Помоћ животној средини	☒	☐	☐
	Родна равноправност и оснаживање жена и дјевојчица	☐	☐	☒
	Развој трговине	☒	☐	☐
	Репродуктивно здравље, здравље мајке, новорођенчета и дјетета	☒	☐	☐
	Смањење ризика од катастрофа	☒	☐	☐
	Укључивање особа с инвалидитетом	☐	☐	☒
	Исхрана	☒	☐	☐
	Ознаке РИО конвенције	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Биолошка разноликост	☒	☐	☐
	Борба против десертификације	☒	☐	☐
	Ублажавање климатских промјена	☒	☐	☐
Прилагођавање климатским промјенама	☒	☐	☐	
Интерне ознаке	Циљеви политике	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Дигитализација	☐	☐	☒
	Миграција	☒	☐	☐
	Ковид 19	☐	☐	☒
	Социјална укљученост и људски развој	☐	☐	☒
ИНФОРМАЦИЈЕ О БУЏЕТУ				

¹ <http://www.oecd.org/dac/stats/annex2.htm>.

Релевантни износи	Буџетска линија: 15.020201.02 Укупни процијењени трошак: 12 500 000 EUR Укупан износ доприноса буџета ЕУ: 12 500 000 EUR
УПРАВЉАЊЕ И СПРОВОЂЕЊЕ	
Врста финансирања и начин(и) имплементације	Модалитет пројекта Индиректно управљање са субјектом којем је повјерен задатак, субјекти који ће бити изабрани у складу с критеријумима наведеним у одјелу 4.3.4.
Релевантни приоритети и најважнија питања из Економског и инвестиционог плана за Западни Балкан	Људски развој
Крајњи датум за закључење Уговора о финансирању	Најкасније до 31. децембра 2022.
Крајњи датум за закључивање уговора о доприносу/делегирању, уговора о набавци и гранту	3 године од датума закључења Уговора о финансирању, осим у случајевима наведеним у члану 114, став (2) Финансијске уредбе
Индикативни оперативни период имплементације	6 година након закључења Уговора о финансирању
Крајњи датум за имплементацију Уговора о финансирању (датум до којег овај програм треба опозвати и затворити)	12 година након закључења Уговора о финансирању

1.2. Сажетак акције

Пандемија ковид 19 представља велики изазов за Босну и Херцеговину (БиХ), као и за већину земаља регије и свијета. БиХ спада у групу земаља које су тешко погођене пандемијом ковид 19 и драматичном економском рецесијом коју је она изазвала. Циљ ове акције је допринијети ублажавању негативних социоекономских последица пандемије у БиХ и подржати земљу у њеном постпандемијском социоекономском опоравку, доприносећи економском расту, безбједности запошљавања и систему боље социјалне заштите и инклузије.

То је **мултисекторска акција**; састоји се од два подсектора: (I) запошљавања и (II) социјалног сектора – социјална политика и инклузија. **У СЕКТОРУ ЗАПОШЉАВАЊА**, Акција има за циљ постизање виших нивоа запослености и квалификованије и отпорније радне снаге спремне за нове изазове с којима се суочава тржиште рада након пандемије. Такође, има за циљ да припреми институције тржишта рада за ефикасније суочавање с изазовима постпандемијског периода. Помоћ ће се усредоточити на подршку активним мјерама тржишта рада (АЛММ) и осигуравање грантова за, између осталог, самозапошљавање. Надаље, у оквиру Акције биће осигурана и циљана изградња капацитета јавних завода за запошљавање (ПЕС), с фокусом на **повећање њихових капацитета и знања у вези са зеленом транзицијом и Економским и инвестиционим планом за Западни Балкан (ЕИП) и Гаранцијом за младе (YG)**. Циљ је осигурати њихову способност да остваре АЛММ у вези са зеленом транзицијом (види одјелак 2.1.) и YG. У

СОЦИЈАЛНОМ СЕКТОРУ фокус ће бити на проширењу социјалне заштите на најугроженије категорије, заједно с акцијама социјалног укључивања. Акција ће побољшати добробит и инклузивност за најугроженије категорије које су посебно негативно погођене пандемијом: особе с инвалидитетом, шире породице у ризику од сиромаштва, млади, жене, жртве насиља у породици и трговине људима и Роми. **Међусекторска подршка за еволуцију концепта и политике и законског оквира за социјално предузетништво (СЕ)** широм земље такође ће бити осигурана, укључујући грант средства постојећим и новооснованим социјалним предузетништвима.

2. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

2.1. Анализа контекста

Контекст сектора/државе/региона

Привреда Босне и Херцеговине (БиХ), а тиме и друштво, тешко су погођени негативним ефектима кризе изазване пандемијом ковид 19. На самом почетку, почетком априла 2020. године, у свом основном сценарију, ММФ је прогнозирао економски шок у облику латиничног слова "V", с **повећаним** смањењем реалног БДП-а у БиХ у 2020. години од 5 % након чега слиједи раст од 3,5 % у 2021. години. Главни покретач и пада и успона је домаћа потражња, са значајним замахом приватне потрошње и формирањем бруто капитала – и јавног и приватног. Тренутно је привреда БиХ даље под великим утицајем пандемије, с обзиром на нови талас заразе након љета. Међународни монетарни фонд (ММФ) процјењује да ће привреда БиХ забиљежити пад од 5,5 % до 2020. године, што одражава озбиљан утицај пандемије на, између осталог, туризам, угоститељство, транспорт и производњу. За 2021. годину, ММФ предвиђа опоравак привредне активности од 4 %, под условом да БиХ буде у стању одржати макроекономску стабилност и обуздати здравствене ризике. Програм економских реформи БиХ (ЕРП) 2021–2023. предвиђа за 2020. годину смањење БДП-а од 3 %.

Поред тога, у БиХ је криза ковида 19 разоткрила и погоршала и **структурне слабости привреде (ниска конкурентност, наглашено тржиште рада, недовољна иновативност, итд)**. Најновији доступни подаци о јавним приходима указују на оштро смањење и индиректног и директног опорезивања (видјети податке у наставку), процијењено повећање дефицита текућег рачуна на 4,5 % БДП-а (повећање од 1,1 % у односу на 2019. годину, што одражава пад дознака), пад индустријске производње за 9,1 % у првој половини 2020. године и ЕРП-ово предвиђање смањења извоза од 9,7 % за 2020. годину у односу на 2019. Прелиминарни подаци о запослености за прва три мјесеца 2021. године, у односу на посљедњи квартал 2020. године, указују на 2,5 % смањења броја укупно запослених у БиХ. Међутим, стопа незапослености је у сталном порасту у другој половини 2020. и у првом кварталу 2021. године, при чему су туристички и индустријски сектори биљежили највећи пораст.

Све указује на то да бх. економија доживљава **пад оштрији од очекиваног**. Уз то, рекордно смањење од око 8,3 % БДП-а за привреду ЕУ свакако ће погоршати економски пад бх. привреде, која увелико зависи од тржишта ЕУ – главног спољнотрговачког партнера земље и главног извора дознака радника. Постоје значајни негативни ризици за све тренутне пројекције и невиђено висок ниво неизвјесности у погледу дубине и дужине утицаја кризе на глобалном, ЕУ, регионалном и домаћем

нивоу. Брзи повратак позитивним стопама раста сада се сматра мало вјероватним и аналитичари све чешће спомињу економску криву у облику латиничног слова "L" или опоравак у облику латиничног слова "U". Власти БиХ су током 2020. и 2021. године радиле на очувању запослености, осигуравању континуитета учења и унапређењу социјалне заштите, углавном кроз развој сета социоекономских мјера за ублажавање социоекономских посљедица пандемије (види доље). То треба учинити подстицањем економске активности, подршком приватном сектору, заштитом постојећих и отварањем нових радних мјеста, а тиме и убрзањем економског раста.

Очекује се да ће економске посљедице ковида 19, као и прошле економске кризе, непропорционално утицати на младе људе, жене и рањиве групе, укључујући, али не ограничавајући се на, породице под ризиком од раздвајања дјете, породице с једним родитељем¹, инвалиде и расељене особе. Надаље, многи радници с ниским приходима и из сиве економије изгубили су посао, што их ставља у већи ризик од угрожености, сиромаштва и ослањања на систем социјалне заштите.

БиХ је 18,3 % свог БДП-а у 2019. години, а процјењује се да је 20 % свог БДП-а у 2020. години потрошила на социјална давања, при чему социјална помоћ чини приближно 4,6 % БДП-а. То се заснива на програмима без доприноса, а већина иде на ратне ветеране. Процјењује се да се 1 % дијели најугроженијим грађанима. Системи социјалне заштите у БиХ и даље трпе прекомјерно оптерећење узроковано пандемијом ковида 19. Примijeњено је да вирус није вирус једнаких могућности – циља на оне с већ постојећим здравственим проблемима и сиромашне. УНИЦЕФ -ов документ **Социјални утицај ковида 19 у БиХ: Анкета о домаћинствима (2020)** потврђује да економски утицај кризе сноси непропорционално најсиромашнији и најугроженији. Криза је смањила приходе и приступ основним услугама, што је довело до повећања мултидимензионалног сиромаштва и неједнакости: 13 % испитаника изјавило је да нису задовољене здравствене потребе које нису повезане с ковидом 19. Погоршану финансијску ситуацију у истом истраживању пријавило је 48,5 % домаћинстава, од којих је 12 % доживјело значајне потешкоће. **Најтеже су погођене особе које су већ биле рањиве, при чему је 54 % пријавило погоршану финансијску ситуацију, а 14 % искусило велика финансијска ограничења.** Посебно су негативни погођени они који су себе сматрали сиромашнима и прије пандемије, јер је 63 % доживјело преокрет на горе, а 20 % у радикално погоршаној ситуацији (види више под "Проблеми социјалног сектора").

Конечно, ова акција би такође требала помоћи да БиХ напредује ка **зеленој** (и дигиталној) **транзицији**. То је од посебног значаја, јер би намјера да се подстакне економски раст и социјално благостање, ако се спроведе у уобичајеном сценарију пословања, могла угрозити природни капитал БиХ, проузрокујући штету животної средини и повећано глобално загријавање.² **Сектори који су најосјетљивији на климатске промјене у БиХ су:**

пољопривреда, водни ресурси, шумарство, енергетика, туризам, биодиверзитет и осјетљиви екосистеми, те људско здравље. Када је реч о смањењу емисије гасова са ефектом стаклене баште у БиХ, највише су допринели енергетика (78 одсто), пољопривреда (9 одсто), индустрија (9 одсто) и отпад (4 %). **Главна учешће индустријских емисија може се приписати прерађивачкој индустрији и грађевинарству.** У БиХ још нису доступни релевантни подаци и детаљнија анализа за идентификацију сектора у којима би увођење регенеративних/кржних модела било најпогодније.

Узимајући у обзир реалности пандемије ковида 19 и њене економске посљедице, земље регије Западног Балкана, укључујући БиХ, требају додатно појачати напоре на спровођењу структурних реформи и убрзању приближавања ЕУ, како би се побољшао опоравак након пандемије. У том циљу, БиХ се обавезала на: (I) даље јачање регионалне сарадње као начина да напредује на свом путу ка ЕУ, као и (II) на унапређење своје одређености за реформе усклађене с ЕУ. Власти БиХ раде на стварању синергије између накнадних социоекономских мјера за јачање економске активности након кризе изазване пандемијом ковида 19 и испуњавању приоритета и препорука из Мишљења Комисије о захтјеву БиХ за чланство у ЕУ (Мишљење)³, пратећег Аналитичког извјештаја (АР)⁴ и Заједничких закључака економског и финансијског дијалога (Заједнички закључци)⁵.

БиХ је надаље одређена за: (I) имплементацију Економског и инвестиционог плана за Западни Балкан⁶, укључујући његов најважнији циљ 10 о успостављању гаранције за младе, (II) побољшану повезаност и (III) одобравање кључних иницијатива, као што је покретање Зелене агенде за Западни Балкан⁷ и Заједничко регионално тржиште за олакшавање регионалне интеграције и помоћ економском развоју у регији, с циљем убрзања опоравка након пандемије, подстицањем одрживог економског раста и економског раста који је ефикасан, као и напредовања у пријеко потребним структурним реформама. То ће бити подржано зеленом и дигиталном транзицијом.

Конечно, социјална укљученост искључених група има регионални контекст. Ромска декларација из Познања⁸ представља одређено влада Западног Балкана на путу интеграције Рома. Владе су поставиле прецизне индикаторе које треба постићи прије приступања ЕУ у приоритетним подручјима, као што су приступ Рома образовању, запошљавању, становању и здравственој заштити.

Заједничким социоекономским реформама за период 2019– 2022. (ЈСЕР), власти БиХ преузеле су стратешке обавезе за рјешавање главних друштвено - економских изазова с којима се БиХ суочава, у складу са 66 кључних краткорочних социоекономских приоритета ЕУ, произашлих из Мишљења и Заједничких закључака Комисије, као и оних који су неопходни због пандемије ковида 19. ЕУ се ангажовала у БиХ у интензивном реформском дијалогу, како би подржала земљу у спровођењу препорука из Мишљења Комисије и пратећег аналитичког извјештаја о захтјеву Босне и Херцеговине за

¹ Самохрани родитељи суочени су с још већим изазовом, јер су многи отпуштени или приморани да напусте посао како би се бринули о својој дјечи.

² У БиХ има 209 компанија које се баве прикупљањем, третманом и одлагањем отпада и рециклажом отпада (Извор: БХАС, Статистика животне средине, фебруар 2021).

³ ЦОМ(2019) 261 завршно

⁴ SWD(2019) 222 завршно

⁵ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10622-2021-INIT/en/pdf>

⁶ ЦОМ (2020) 641 завршно

⁷ SWD(2020) 223 завршно

⁸ <https://www.rcc.int/romaintegration2020/news/323/declaration-of-wb-partners-on-roma-integration-within-the-eu-enlargement-process>

чланство у ЕУ у конкретне акционе планове. Међутим, Комисија је оцијенила да предложени акциони планови влада до сада нису у потпуности одговорили на већину ових приоритета. Власти БиХ развијају акционе планове или имплементацију ЈСЕР-а, те су посвећене унапређењу економског управљања и међувладине координације и сарадње, препознајући међусобну повезаност економских активности у цијелој земљи. **Предстојеће мјере ЈСЕР-а у цијелој земљи ће, између осталог, морати побољшати: (I) политике запошљавања и финансијску одрживост система социјалне заштите у земљи, и (II) пружити прилику младим људима, женама и угроженим категоријама.**

Надаље, Програм економских реформи БиХ за период 2021–2023. (БиХ ЕРП) садржи низ структурних реформи, распоређених у осам подручја/сектора политике структурних реформи које се састоје од планираних приоритетних реформских мјера за повећање конкурентности, запошљавања и омогућавање одрживог и инклузивног раста након пандемије. Предвиђене мјере опоравка након пандемије организоване су у оквиру сљедећих релевантних подручја структурне политике: **(I) образовање и вјештине – 16. унапређење везе између образовања и тржишта рада, (II) запошљавање и тржиште рада – 17. унапређење ефикасности тржишта рада кроз ефективне политике запошљавања и јачање улоге медијације, и (III) социјална заштита и инклузија – 18. унапређење система социјалне заштите.**

Приоритетне мјере у оквиру CP16 подразумевају: побољшање усклађености образовања са захтјевима тржишта рада, у циљу осигуравања привреди образованог и стручног кадра и повећања броја запослених за Федерацију Босне и Херцеговине (ФБиХ) и одређени број мјере за Републику Српску (РС): укључујући, између осталог: програм обуке, стручног усавршавања и образовања одраслих, с посебним фокусом на жене, како би се олакшала интеграција на тржиште рада; подршка јавним високошколским установама за пројекте који се односе на потребе тржишта рада; У оквиру CP17: Унапређење ефикасности тржишта рада кроз ефикасне политике запошљавања и јачање улоге медијације, приоритетне мјере подразумевају: унапређење ефикасности система тржишта рада кроз усклађивање законодавства с европским законодавством и међународним документима, као и кроз имплементацију ефективне политике запошљавања и јачање улоге посредовања јавних служби у запошљавању. CP18 ЕРП-а се фокусира на: Унапређење система социјалне заштите: развој ефикасног, одрживог и праведног система социјалне заштите и заштите породице с дјецом који ће гарантовати основна и једнака права социјално угрожених категорија кроз усклађивање законског оквира и успостављање праведног система социјалне заштите и заштите породице и дјете, унапређења и подршке система социјалних услуга у циљу смањења социјалне искључености [ФБиХ] и оснивања Завода за социјалну заштиту, израде Стратегије социјалне заштите РС те надоградњу електронске базе података СОТАЦ и умрежавање с другим изворима електронских података.

Стратешки оквир БиХ оцртава средњорочну развојну визију БиХ и служи као основа за припрему средњорочних (двогодишњих) програма рада Савјета министара БиХ (ВМ). Стратешки оквир за БиХ представља пет принципа раста и развоја: интегрисани, паметни, одрживи и инклузивни раст, као и управљање за раст; и 14

стратешких приоритета/циљева за БиХ, с оним који су релевантни за ове АД циљеве: **(I) осигуравање развоја људског капитала, (II) повећање могућности запошљавања и (III) смањење сиромаштва и социјалне искључености.** Средњорочни програм рада Савјета министара БиХ за период 2020–2020. одржава истих пет принципа раста и развоја и 14 стратешких приоритета. **Најрелевантнији је: инклузивни раст – а. повећање могућности запошљавања, б. смањење сиромаштва и социјалне искључености, између осталог, кроз унапређење политике социјалне заштите и пензија, и ц. побољшање здравствене заштите.**

Будући да је БиХ мала и отворена економија с великом улогом услужних индустрија, зелена радна мјеста (запошљавање, предузетништво) могу се посебно отворати у секторима као што су: **грађевински сектор** (интегрисани одрживи развој, регенеративни грађевински материјали, енергетска ефикасност/План смањења емисија, улагања у побољшање енергетске ефикасности у здравственим установама (болницама, домовима здравља) и другим јавним објектима), **технолошке екоинновације** (дигитализација, водоник, ЦЦУС, итд) за смањење локалних емисија посебно из производње електричне енергије и повећање ублажавања климатских промјена, прикупљање података и аналитички капацитет за подршку очувању животне средине и прилагођавању ЦЦ-у (нпр. хидролошке и метеоролошке станице за праћење ријечног слива и ЦЦ адаптивно управљање ризиком од поплава/Систем раног упозоравања на поплаве, управљање ризиком од катастрофа за екстремне климатске догађаје), **прилагођено агрошумарство за управљање ризиком од поплава и промотивне услуге, мјере прилагођавања и приправност за катастрофе у здравственом сектору, валоризација секундарних материјала и супстанци у кружном пословним моделима** (рециклабилни материјал, биомаса, медицински отпад повезан с пандемијом ковида 19 у болницама и комуналним предузећима) и платформе за изнајмљивање које су инспирисане економијом дијелења (дигиталне) за ублажавање управљања комуналним отпадом, као и стварање финансијског сектора који подржава такву зелену, отпорну и регенеративну економску транзицију. Адекватна подршка јавног сектора оваквим дигиталним и еколошким иновацијама стварањем пословне и инвестиционе климе је од највеће важности и може бити праћена низом помака ка одрживим јавним набавкама (нпр. придавање више значаја одрживим производима/услугама, моделима кружног пословања, компанијама које воде жене).

Кратка анализа управљања јавним финансијама

Фискални систем у БиХ је децентрализован. На свим централним нивоима власти постоји укупно 291 директни буџетски корисник [75 у институцијама БиХ, 67 у ФБиХ, 150 у РС и 2 у Брчко дистрикту (БД БиХ) и 1200 индиректних буџетских корисника (950 у ФБиХ и 250 у РС. Фискална координација се одвија преко Фискалног савјета (ФЦ), независног тијела које има за циљ да осигура макроекономску стабилност и фискалну одрживост кроз координацију нивоа власти. ФЦ усваја трогодишњи текући документ – Глобални оквир Фискалног биланса и политике (ГФФБП). ГФФБП покрива трогодишњи период и представља основу за министарства финансија за припрему средњорочних буџетских оквира (МТБФ), који указују на укупне фискалне пројекције. ГФФБП и МТБФ не садрже информације о стратешким/средњорочним плановима развоја политике. Потребни су даљњи реформски напори

како би се осигурала веза између стратешких/средњорочних планова развоја политике и буџетских пројекција. Поред тога, ЕРП, кроз два главна циља: (I) да оцрта средњорочни оквир политике, укључујући циљеве јавних финансија и приоритете структурних реформи потребне за приступање ЕУ и (II) да пружи прилику за развој институционалних и аналитичких капацитета неопходних за учествовање у ЕМУ, нарочито у подручју мултилатералног надзора и координације економских политика, такође доприноси макрофискалној координацији у БиХ.

Систем управљања јавним финансијама у БиХ карактерише функционисање четири независна буџетска система, од којих сваки има индивидуалну праксу за имплементацију својих буџетских календара. **Програмско буџетирање** уведено је у БиХ 2007. године. Међутим, остаје пуно посла на побољшању оквира. Заједничка карактеристика програмског буџетирања на свим нивоима је да се примјењује само у фази припреме буџета, а не у свим фазама буџетског циклуса. **Спровођење буџетског програмирања** на свим нивоима БиХ тако напредује, иако споро. Реформски нагласак треба ставити на: (i) повећање људских ресурса у буџетским секторима и секторима трезора у свим министарствима финансија и Дирекцији за финансије Брчко дистрикта, и (ii) побољшање интеграције и конзистентности ИТ система управљања јавним финансијама за припрему буџета (БПМИС) и извршење (ФМИС) на свим нивоима и осигуравање правилног одржавања софтвера.

Стратегија реформе управљања јавним финансијама (ПФМ) за цијелу земљу тек треба бити развијена и усвојена у БиХ како би се осигурао заједнички смјер реформи у подручју управљања јавним финансијама. Власти БиХ су се обавезале да ће током 2020. године израдити нове стратегије управљања јавним финансијама за период до 2025. године. Основане су радне групе, осим Радне групе ФБиХ, која још није формирана. Изазов је и даље да програми реформе управљања јавним финансијама на различитим нивоима власти морају бити даље усклађени с међународним стандардима о формулацији буџета и процедурама извршења, праћењу, транспарентности буџетских података и предвиђању. Потребне су даљње реформе везане за ПФМ у интерној ревизији и контроли, рјешавању заосталих плаћања и бољем управљању јавним инвестицијама, као и транспарентност буџета.

Главни циљеви политике БиХ су ублажавање друштвеног (и економског) утицаја пандемије ковида 19 спровођењем низа циљаних мјера, уз истовремено рјешавање структурних проблема у секторима и услугама очувања природног капитала и екосистема. Фокус политике је на рјешавању проблема високе незапослености, вјештина и постпандемијских политика и политика социјалног сектора, с фокусом на инклузивност и једнаке могућности. Све у свему, политике хуманог развоја у БиХ имају за циљ модернизацију сектора образовања и запошљавања у земљи, као и унапређење вјештина.

Величина потребних реформи и потребне финансијске помоћи не може се прецијенити. Акциони документ прати националне развојне циљеве и усклађен је са секторским стратешким документима, те ће допринијети рјешавању значајних друштвено - економских потреба, при чему је значајан утицај увијек усклађен с "дигиталним" и "зеленим" амбицијама споменутим у Европском зеленом договору.

2.2. Анализа проблема по подручјима подршке

Економска димензија проблема које Акција жели ријешити

Тврди се да ће у наредних 12 – 36 мјесеци бити **неопходна огромна финансијска средства** за сузбијање кризе у БиХ. ММФ процјењује финансијски јаз (тј. разлику између захтјева земље за девизама за финансирање својих дугова и увоза и прихода из иностранства) за 2020. од 910 милиона евра (или око 5,4 % БДП-а). Осим тога, ММФ процјењује финансијски јаз од 270 милиона евра у 2021. години и од 220 милиона евра у 2022. и 2023. години. У вријеме писања овог текста, на основу најављених пакета стране помоћи, који првенствено укључују РФИ ММФ-а и нови програм проширеног фонда (ЕФФ) у износу од 750 милиона евра, те помоћи ЕУ и до 250 милиона евра макрофинансијске помоћи (МФА), као и мањих износа помоћи које најављују Свјетска банка, ЕИБ, ЕБРД и ИФЦ, финансијски јаз неће бити попуњен.

Процјена Дирекције за економско планирање БиХ (ДЕП) у потпуности је усклађена с ММФ-ом, закључујући да ће се БиХ суочити с великим буџетским дефицитом и ослабљеном фискалном позицијом у 2020/2021. Најновији подаци из ЕРП-а 2021–2023. показују стрмоглаво смањење прихода од индиректних пореза у 2020. години – 20,1 % (само ПДВ 17,8 %, а 12,1 % за директни порез). Доприноси су смањени за 7,4 %. Стога ће бити потребна даљња помоћ да се затвори јаз у финансирању и финансирање додатне потрошње за **подршку здравственом систему, повећане потребе социјалног сектора и образовања, субвенције плата, програме незапослености**, итд. Поред тога, на основу претходно наведених, лошијих од очекиваних макроекономских административних података објављених недавно, финансирање јазу може бити веће од предвиђеног.

БиХ је почетком марта увела хитне мјере за сузбијање пандемије. Влада ФБиХ усвојила је Закон о ублажавању негативних економских последица пандемије. Закон је садржавао мјере у распону од краткорочне финансијске помоћи предузећима (250 милиона евра), оснивања Гарантног фонда, осигуравања субвенција за доприносе послодаваца, до укидања и/или кашњења пореза (пореза на доходак и плаћања пореза предузећа). Издата је и посебна препорука о мораторијуму банака на кредите за привреду и грађане. Влада РС донијела је низ прописа, укључујући и ону о Фонду солидарности за РС, као и одлуку о субвенционисању пореза на доходак и доприносе, обустави плаћања пореза за привреду, те донијела одлуку о привременим мјерама банака за ублажавање негативних економских последица пандемија. Готово годину дана касније, може се закључити да је непосредан одговор бх. власти био правовремен и релевантан за рјешавање неких макроекономских неравнотежа, али фрагментован, дјелимично одгођен и недовољан по обиму да се носи с растућом неједнакошћу (с обзиром на то да су се утицаји пандемије доживљавали неспорционално по различитим групама), и изазова у образовању, запошљавању и социјалном сектору, с великим диспаритетима између и унутар ентитета. Поред тога, у погледу изгледа и имплементације, институције на државном нивоу су до сада играле ограничену улогу.

Социјална димензија

Очекује се да ће економске последице пандемије ковида 19, као и прошле економске кризе, непропорционално утицати на младе људе, жене и рањиве групе, укључујући социјално угрожене породице под ризиком од раздвајања дјете, инвалиде и расељене особе.

Тренутно постоји низ мјера у систему вјештина и институција тржишта рада и невладиног сектора (НВО) и сектора социјалних предузећа (СЕ) у БиХ (види одјелак 2.4.) за подршку младим људима који улазе на тржиште рада, људима који желе преквалификацију или доквалификацију и онима који се суочавају с пријетњом отпуштања и изазовима искључења. Међутим, од виталног је значаја надограђивати и проширити мјере које су тренутачно на снази, осигурати координисан и синхронизован приступ идентификованим изазовима, док се истовремено извлаче поуке из онога што је добро функционисало и искуства из прошлих криза како би се задовољиле немиђене реалности након пандемије. Обновљени фокус на социјалну економију и социјално предузетништво (СЕ) допринијеће важним циљевима политике као што су отварање радних мјеста, инклузивност, једнаке могућности, одрживост и грађанско учествовање након пандемије, с циљем да се "нико не остави". Поред тога, ефекти пандемије имају посебно негативан утицај на жене и дјевојчице, а напори у опоравку након пандемије требали би имати за циљ интеграцију перспективе родне равноправности у све мјере које се предузимају за подстицање запошљавања, социјалне заштите и политике инклузије, те здравствене заштите.

Димензија животне средине

Као што је описано горе, изазови за подстицање одрживе и зелене економије у БиХ су значајни. Ова акција ће имати за циљ допринос, гдје год је то могуће, процесу зелене и дигиталне транзиције у БиХ. Конкретније, зелени и кружни аспекти и приоритети и амбиције, као што су идентифицирани у **Европском зеленом договору**, уграђени су у интервенцију запошљавања. АЛММ ће имати за циљ да укључи, на примјер, образовање и обуку младих и незапослених људи у новим иновативним индустријама као што су прерада пластике, рециклажа, итд. Надаље, док Акција подржава сваког послодавца и предузетника који промовише мисију праведног и зелено-економског опоравка с отварањем радних мјеста, социјални предузетници у БиХ су по својој природи посебно погодни за остваривање не само праведне, већ и зелене економије. Социјални предузетници у БиХ могу бити пионири праведне и зелене економије и могу олакшати имплементацију СДГ-а у земљи.

Ово је мултисекторска акција, која се састоји од подсекторске циљане помоћи у следећа два подручја подршке: (I) запошљавање, (II) социјални сектор.

ПОДРУЧЈЕ ПОДРШКЕ БР.1: ЗЕЛЕНО ЗАПОШЉАВАЊЕ – Анализа проблема

Једна од кључних социоекономских последица пандемије је све већа незапосленост.¹ Према последњим подацима о регистрованој незапослености у БиХ (новембар 2020), у БиХ има 413.254 незапослених особа.² То је повећање од скоро 12.000 особа у односу на исто период прошле године, односно повећање индекса незапослености за 2,7 %. Преко 50 % оних који траже посао су **жене**. Штавише, **БиХ је већ имала највећу стопу незапослености младих у југоисточној Европи**, што такође индиректно доприноси миграцијама. Од укупног броја становника изван радне снаге, 36,7 % особа је старости 65 +, затим 26,3 % припада старосној групи 50 –

64 године, 19,4 % старосној групи 25 – 49 година и 17,7 % старосној групи 15 – 24 године³. Према предвиђањима УН-а, до 2050. године број становника БиХ ће се смањити на 2.685.037.

Већ ниско учествовање жена и младих на тржишту рада, укључујући дуготрајно незапослене и Роме⁴ додатно је погоршано пандемијом. Осим тога, жене које су власнице малих предузећа једна су од најугроженијих група у вријеме пандемије. Што се тиче родног јаза у платама, упркос недостатку службених података, процјењује се да жене у просјеку зарађују 78 % до 85 % плате мушкарца за исту позицију. Третман породичног, очинског и породичног одсуства разликује се између ентитета и кантона.

Осим тога, процјењује се да је до 30 % активне радне снаге у БиХ запослено у **сивој економији**, у неформалном радном односу. Највећа инцидентна неформалног запошљавања је у сектору пољопривреде, међу мушкарцима и међу онима с ниским образовањем и вјештинама. Осим тога, највјероватније ће бити неформално запослени најстарији и најмлађи радници, односно они који се налазе на маргинама тржишта рада, који су тек ушли на њега или ће га напустити. Краткорочне мјере задржавања посла које су дате у оквиру хитног одговора власти БиХ на ковид 19 нису обухватиле ову групу, за коју је вјероватно да ће након пандемије још више пасти у сиромаштво.

ЕУ ће, кроз стратешко и динамично коришћење овог ИПА III 2021 АД, подржати БиХ у очувању радних мјеста и повећању могућности запошљавања након пандемије. Кроз циљану подршку за АЛММ и осигуравање грантова за samozapošljavanje, **додата вриједност ЕУ** ће бити комплементарна с већ постојећом и планираном државном подршком. То ће, заузврат, допринијети сигурности радних мјеста и расту, као и економском опоравку. Помоћ ЕУ ће побољшати приступ финансирању и инклузију посебно за жене и младе.

Опис главних учесника

На државном нивоу, Министарство цивилних послова БиХ (МЦА) надлежно је за: (I) дефинисање основних принципа координације активности, (II) усклађивање планова ентитетских власти, (III) дефинисање стратегије на међународном нивоу у подручју здравствене и социјалне заштите, пензија, рада и запошљавања. Министарство за људска права и избјеглице БиХ (МЉПИ) такође има специфичну улогу која се односи на људска права, рањиве групе, избјеглице, Роме и ЛГБТИК. Министарства надлежна за запошљавање на ентитетском и кантоналном нивоу, као и у Брчко дистрикту (БД) су: Министарство рада и социјалне политике ФБиХ, Министарство рада, борачко-инвалидске заштите РС, кантонална министарства и ресорни одјел Владе БД БиХ надлежна за рад. У складу с постојећим законима и прописима, активне политике тржишта рада развијају Завод за запошљавање ФБиХ, Завод за запошљавање РС и Завод за запошљавање БД, а спроводе их јавне службе за запошљавање (333). Агенција за рад и запошљавање БиХ је такође важан учесник, иако не ради с незапосленим особама. Имплементира међународни уговор о раду, укључујући интеграционе споразуме о социјалном осигурању у погледу уговора о раду (у сарадњи с МЦА) и координацију активности с

¹ Стопа незапослености није објављена за 2020. годину током периода развоја ЕРП-а.

² Агенција за статистику Босне и Херцеговине (БХАС), демографске и социјалне статистике – Регистрована незапосленост, новембар 2020.

³ БХАС, Демографија и социјална статистика – АРС, 1. квартал 2021.

⁴ Процјењује се да у БиХ има 35.000 Рома. Извор: Попис становништва 2013.

ентитетским 333-има и Заводом за запошљавање БиХ. За социјално предузетништво биће укључена надлежна министарства с листе кључних институција у наставку, као и два фонда: Фонд за професионалну рехабилитацију, оспособљавање и запошљавање особа с инвалидитетом ФБиХ и Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа с инвалидитетом РС.

Може се показати корисним за успјех Акције да се укључе додатна ресорна министарства и друге институције (као што су, на примјер, министарства индустрије, привреде и пољопривреде), као учесници који дају допринос дефинисању Пројектног задатка за специфичне интервенције, или да олакшају спровођење.

Комплементарност с националним стратегијама

Током 2020. године, МЦА је координисао процес развоја стратегије запошљавања за цијелу земљу која би обухватила и стратегије на ентитетском нивоу, као и стратегију БД. Стратегија за цијелу земљу ће укључивати циљеве заједничке за оба ентитета и имаће договорене временске оквире како би се олакшало дефинисање и праћење. Стратегијом ће се дефинисати мјере за реализацију стратешких циљева, чиме ће се омогућити лакше запошљавање, бољи услови рада и поштовање права радника. У оквиру ЕУ пројекта Јачање капацитета институција тржишта рада унапређењем методологије истраживања тржишта рада, Босна и Херцеговина (ИПА 2016), додат је допунски Резултат, односно Пружена подршка у изради стратешког оквира. Очекује се да ће то резултовати развојем стратегије за цијелу земљу. У Мишљењу је такође истакнута важност стратешког оквира за цијелу земљу.

Стратегију запошљавања ФБиХ 2021–2027. одобрила је Влада ФБиХ и у мају 2021. године упућена је Парламенту ФБиХ на даље усвајање. Одлука Парламента се још чека. Стратешки оквир за младе тек треба бити дефинисан. У недостатку Стратегије запошљавања ФБиХ, вриједно је напоменути да је Влада ФБиХ усвојила Стратегију развоја ФБиХ 2021–2027. у фебруару 2021. године. Њен приоритет 2.4. фокусиран на смањење незапослености и неактивности у запошљавању, нарочито другорочне, кроз, између осталог, јачање капацитета и функције јавних служби за запошљавање. Министарство рада, борачко - инвалидске заштите РС је у процесу израде Стратегије запошљавања за Републику Српску 2021–2027. и тражи начине да у ову стратегију укључи Гаранцију за младе и на тај начин планира њено финансирање. Када се развију и усвоје двије ентитетске стратегије запошљавања, то би створило платформу за усвајање стратегије запошљавања у цијелој земљи, што би пружило више могућности за Гаранцију за младе и друге иницијативе.

Министарство цивилних послова БиХ израдило је нацрт стратешког документа Приоритети у подручју младих у БиХ 2021–2024. и упутило га надлежним институцијама у БиХ на давање мишљења. Тренутно нема активности на припреми акционог плана/плана имплементације за спровођење УГ фонда.

Стратегија развоја науке БиХ 2017–2022. – Ревидирани оквирни документ – је документ који даје стратешке смјернице и акциони план развоја истраживања и развоја и иновација у БиХ за период 2017–2022. године, с циљем просперитетног развоја знаности и истраживања, привреде, образовања и културе у БиХ у складу с препорукама за развој науке у Европи и свијету.

На Другом министарском састанку ЕУ – Западни Балкан о запошљавању и социјалним питањима, одржаном

у Словенији у јулу 2021. године, представници Западног Балкана и њихове колеге из ЕУ обавезале су се да ће поступно успоставити, имплементирати и унаприједити шеме гаранције за младе у оквиру ЕИП-а. У том контексту, министри и представници Западног Балкана надлежни за запошљавање усвојили су Декларацију о осигуравању одрживе интеграције младих људи на тржиште рада, с конкретним корацима за поступно успостављање, имплементацију и унапређење, односно шеме гаранције за младе.

ПОДРУЧЈЕ ПОДРШКЕ БР.1: СОЦИЈАЛНИ СЕКТОР – Анализа проблема

Према Анкети о буџету домаћинстава (2015)¹, коју је објавио БХАС, преко 170.000 домаћинстава или преко **500.000 становника** у БиХ било је испод **релативне линије сиромаштва**. Релативна стопа сиромаштва (на основу прихода) становништва у БиХ износила је 16,9 %. Учешће појединаца у ризику од сиромаштва на основу потрошње је много већи и износи 27 %, односно 800.000 грађана. То значи да за многе грађане запошљавање не гарантује излаз из сиромаштва. Мјесечни праг ризика од сиромаштва процјењује се на 105 евра у БиХ (нешто више од половине минималне нето плате). Чини се да прелиминарни подаци за 2020. годину указују на то да ковид 19 и даље негативно утиче на ризик од сиромаштва у БиХ, док истовремено додатно повећава социјалну искљученост рањивих група, укључујући Роме.² Према УНИЦЕФ-у, дјеца су међу најугроженијим категоријама с 19 % који живе испод релативне линије сиромаштва и 26 % испод апсолутне линије сиромаштва³. Ово, заједно с недовољном покривеношћу социјалном заштитом и социјалним циљањем (види горе), представља значајан изазов у сектору.

Сиромаштво, социјална искљученост рањивих група и недовољна покривеност, морају се рјешавати кроз бољу имплементацију политике и бољу међуинституционалну сарадњу, те политике усмјерене на осигуравање смислених могућности запошљавања за социјално угрожене и искључене групе. Поред тога, социјалне политике морају бити осмишљене тако да узму у обзир потребе жена и мушкараца, дјечака и дјевојчица, посебно из рањивих категорија.

У погледу институционалних аспеката социјалне заштите, Центри за социјални рад⁴ и друге установе социјалне заштите нису имали довољно капацитета за индивидуални рад с корисницима и примјену специјализованог и мултидисциплинарног рада, што је последица непостојања специфичних профила стручњака, материјалних и финансијских средстава и програмских оквира. Ова ионако изазовна ситуација је додатно отежана повећаним притиском везаним за ковид 19.⁵ Посебан проблем у подручју социјалне заштите представља

¹ Посљедња анкета обављена је 2015. године и обухватила је 7.702 домаћинства: 4.643 у ФБиХ, 2.607 у РС и 452 у БД-у.

² МЉПИ процјењује да 4.008 ромских породица и 19.295 Рома спада у угрожену категорију.

³ Ситуациона анализа о положају дјеце у Босни и Херцеговини, УНИЦЕФ, март 2020.

⁴ Према подацима БХАС-а, у БиХ постоји 109 Центара за социјални рад (59 у ФБиХ, 49 у РС и 1 у БД БиХ). У ФБиХ постоји 20 других служби социјалне заштите, које имају улогу и задатак Центара за социјални рад, тако да је укупан број Центара за социјални рад у ФБиХ 79.

⁵ Анкета УНИЦЕФ-а процјењује да је 13 % испитаника из узорка изјавило да није у могућности користити услуге социјалне заштите.

недовољно развијен интегрисани модел социјалне заштите у локалним заједницама, што умањује могућности коришћења свих расположивих ресурса локалне заједнице за откривање и рјешавање проблема с којима се суочавају појединци и рањиве групе грађана. Недостатак интегрисаног модела социјалне заштите у локалним заједницама отежава развој и имплементацију пројеката и програма заштите и социјалног укључивања специфичних рањивих група корисника у локалној заједници. То додатно успорава развој социјалног предузетништва, социјалног становања, волонтеризма и социјалних услуга. Потребна је посебна подршка како би Центри били у могућности пружити циљану подршку угроженим породицама, укључујући породице са самохрамим родитељима, дјецу и жртве насиља у породици и трговине људима.

Потребна је и **додатна финансијска подршка** не само за постојеће најугроженије и сиромашне, већ и за оне који су у опасности од падања у сиромаштво због утицаја пандемије. Конкретније, **поред рјешавања горенаведених институционалних изазова**, чини се да су следећа проблематична подручја добробити и социјалне заштите приоритети након пандемије.

Борба против насиља у породици и трговине људима: У контексту Родних акционих планова БиХ за период 2019–2022, БиХ је у јануару 2020. године усвојила Извјештај о законодавним и другим мјерама којима се спроводе одредбе Конвенције Савјета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици (Истанбулска конвенција).¹ У извјештају су наведени приоритети БиХ у борби против насиља у породици у БиХ, који су били значајни чак и у периоду прије пандемије и фокусирани на законодавство, податке, вјештине пружалаца услуга, свијест јавности и финансирање. Ови изазови су додатно погоршани пандемијом. Постоје индиције да су инциденти насиља у породици и насиља над женама у БиХ у порасту од марта 2020. године – почетка пандемије. На примјер, подаци о броју жртава насиља у породици (жене, дјеца и млади) које су потражиле уточиште у "Сигурној кући"² у Кантону Сарајево (500.000 становника) указују на пораст у броју за 20 % у 2020. години. Пријављени случајеви насиља у породици путем СОС телефона такође су порасли за 50 %. Повећање доприноси подацима Агенције за равноправност полова БиХ прије пандемије, који показују да је свака трећа жена у БиХ била жртва насиља у породици, а свака друга жена претрпјела је барем једну врсту насиља (физичко, економско или психолошко). Трговина људима остаје изазов у БиХ. Жртве трговине људима уточиште траже у сигурним кућама.

Унапређење осигуравања најосновнијих потреба за оне који су у опасности од сиромаштва кроз јавне кухиње у БиХ – У 2018. години 17.000 људи користило је услуге двадесет јавних кухиња Црвеног крста широм БиХ.³

Кухиње су у просјеку припремале 3 милиона obroka годишње. Користе их људи који су у највећем ризику од сиромаштва у БиХ, а имају право на један оброк дневно⁴. Током пандемије забиљежен је и забрињавајући тренд да млади људи користе јавну кухињу. У Лукавцу је успостављена посебна јавна кухиња за дјецу (дјелимично финансирана од стране Општине Лукавац) и за вријеме пандемије биљежи пораст позива за њеним услугама. Треба напоменути да су потребе много веће од броја корисника, јер постоје врло строга правила ко може имати користи од бесплатног obroka. Све се више разматра опција пакета хране за оне који не испуњавају услов, али су још увијек у потреби. Врло мали број јавних кухиња се суфинансира из кантоналних или ентитетских буџета. Кантон Сарајево суфинансира трошкове јавних кухиња преко Министарства рада и социјалне политике⁵. Процјењује се да један корисник јавне кухиње кошта 40 КМ мјесечно за буџет Кантона Сарајево. Влада Унско-санског кантона преко Министарства здравства, рада и социјалне политике суфинансира и рад јавних кухиња. За ову намјену издвојила је износ од 10.000 КМ у 2020. години и 20.000 КМ у 2021. години. Кухиње се првенствено ослањају на донације грађана, дијаспоре⁶ и приватних предузећа. Потреба за коришћењем јавних кухиња током пандемије увелико је порасла. У октобру 2020. године објављено је да је број корисника повећан за најмање 10 %, првенствено због незапослености и повећане угрожености читавих породица као посљедица тога. Очекује се да ће се притисак наставити у 2021/2022, што ће довести до повећане потребе за финансирањем.

Подстицање екосистема социјалног предузетништва (СЕ) и пратећег политичког, правног и институционалног оквира, који би се могао користити и за рјешавање како високе незапослености, тако и социјалне искључености и угрожености, у раној фази развоја у БиХ, с већином постојећих СЕ-ова који су у раној фази или фази валидације свог развоја.⁷ Ови СЕ-ови су млади и финансијски и технички неспремни за иницијативе одрживог раста. Практично свим СЕ-овима треба приступ техничким вјештинама за стратешки развој, тржишну оријентацију и брендирање, као и планирање инвестиција. Сектор пати од неадекватне институционалне подршке, понекад изазовног и неравномјерно имплементираног законског оквира, зависности од финансирања из бесповратних средстава, без пореских олакшица и недостатка јасне координације у цијелој земљи.

С обзиром на високу незапосленост и социјалну искљученост у БиХ која је додатно погоршана пандемијом, **треба искористити и подржати потенцијал социјалног предузетништва за иновације и пружање широког спектра солидарно заснованих добара и услуга. То би**

оислужују у просјеку 8000 људи), Имарет, Каритас (у Сарајеву и Зеници), Помози.ба, Добротвор, итд.

⁴ Такозване "Наше кухиње", јавне кухиње Црвеног крста налазе се у Сарајеву, Мостару, Бањој Луци, Бијељини, Власеници, Теслићу и Билећи.

⁵ <https://ckks.ba/centralna-kuhinja/>

⁶ БиХ је имала драматичан пад дознака у 2020. ЕРП 2021–2023: Према тренутно доступним подацима за прва два квартала 2020. године, дефицит текућег рачуна износио је 616 милиона КМ, што је смањење од 14 % у односу на исти период прошле године (у вријеме припреме основног сценарија, подаци ЦББиХ за трећи и четврти квартал 2020. године нису били доступни).

⁷ https://ec.europa.eu/growth/content/social-economy-eastern-neighbourhood-and-western-balkans_en

¹ https://arsbih.gov.ba/wp-content/uploads/2020/06/200206-Bosnia-and-Herzegovina-GREVIO-REPORT_ENG.pdf

² У цијелој БиХ постоји укупно осам „Сигурних кућа“. Воде их невладине организације и финансирају се донацијама у свим случајевима, осим у Кантону Сарајево, гдје се „Сигурна кућа“ финансира 60 % из буџета Кантона. Осим тога, из буџета Министарства за људска права и избјеглице за 2019. годину је издвојено 51.129 евра за сигурне куће за покривање трошкова режија.

³ Поред тога, ту су и кухиње невладиних организација: Мерхамет (20 кухиња које такође имају за циљ врхунску храну за мигранте и које

посебно требало укључивати аспекте иновација и трансфера технологије, гдје год је то могуће. Општине могу играти важну улогу у подршци СЕ-ова и стимулисању међусекторских партнерстава како би се искористило знање и ресурси на локалном нивоу. Све у свему, оцијењено је да окружење у БиХ релативно подржава социјална предузећа и да постоји стварни потенцијал унутар екосистема за развој енергетског сектора. То ће заузврат довести до друштвених и економских користи од потенцијалне позитивне улоге СЕ-ова у БиХ у опоравку након пандемије, те ће довести до побољшања друштвених структура друштва, уз смањење рањивости.

РОМИ: Према подацима Министарства за људска права и избјеглице, укупна стопа запослености Рома је запањујуће ниских 11 %, а 2020. године у БиХ је 3.278 незапослених Рома. Положај Рома који активно траже посао (регистровани код служби за запошљавање) додатно се погоршавао током пандемије. Према МХРР анализи општих показатеља о Ромима, постоји додатних 5.500 одраслих Рома, који су незапослени или укључени у неформалне облике рада. Без убрзања и повећања броја програма запошљавања Рома, социјална искљученост и сиромаштво с којима се свакодневно суочавају вјероватно ће се још више повећати.

ЕУ ће подржати сектор у одговору на мноштво непосредних изазова након пандемије који се односе на социјалну заштиту, смањење сиромаштва и инклузивност. То ће бити урађено кроз циљану, друштвено - секторску и комбиновану подршку институционалним структурама, као и директну подршку најугроженијим групама у друштву које су највише погођене пандемијом. **Додата вриједност ЕУ** биће комплементарна с већ постојећом и планираном подршком владе. Штавише, подршка ЕУ ће допринијети затварању финансијског јаза за пријеко потребне програме. Осим тога, осигураће већу ефикасност, обим и брзину испоруке, доприносећи побољшању добробити и благостања најугроженијих грађана БиХ након пандемије.

Опис главних учесника

Улога институција на државном нивоу у подручју социјалне заштите је координација активности, усаглашавање планова ентитетских власти и дефинисање стратегија на међународном нивоу у подручју социјалне заштите (надлежност МЦА). МЉПИ има улогу која се односи на родна питања (укључујући насиље у породици), Роме и жртве трговине људима.

Институционалне надлежности у подручју социјалне заштите на нивоу ентитета и кантона, укључујући и појединицу за социјалну заштиту Владе БД, су: Министарство рада и социјалне политике ФБиХ, Министарство рада и борачко - инвалидске заштите РС, Министарство здравства и социјалне заштите РС, кантонална министарства социјалне заштите ФБиХ и надлежни одјел Владе БД БиХ.

Главну улогу у спровођењу социјалне заштите имају Центри за социјални рад, који су први контакт код којих социјално угрожене особе траже заштиту и који спроводе законе и подзаконска акта из подручја социјалне заштите. Социјална заштита у БиХ обухваћа: (I) социјално угрожене особе (старе и неспособне особе, дјеца као угрожене категорије: сирочад, самохрани родитељ, с инвалидитетом), (II) особе с инвалидитетом, (III) заштиту цивилних жртава рата и (IV) заштиту породица с дјецом.

За СЕ-ове, надлежна министарства с листе кључних институција (сектор запошљавања), као и два фонда: Фонд за професионалну рехабилитацију, оспособљавање и

запошљавање особа с инвалидитетом ФБиХ и Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа с инвалидитетом РС, биће укључени. Што се тиче родних активности, главни учесници су Агенција за равноправност сполова БиХ и Центер центри ФБиХ и РС, укључујући БД БиХ.

Уколико буде потребно, у реализацију ће се укључити и друге институције и организације релевантне за реализацију планираних активности. У складу са стандардном праксом, у почетној фази имплементације пројекта биће успостављен управни одбор који ће надгледати напредак у реализацији активности. Надаље, по потреби ће се формирати радне групе стручњака – представника институција или организација за одређене теме/задатке/активност у оквиру предложених мјера. С обзиром на велики број институција у сектору као и број активности, биће формиран управни одбори који ће осигурати ефикасност, ефективност и релевантност мјера које треба предузети.

Комплементарност с националним стратегијама

У БиХ не постоје државни стратешки документи за подручје социјалне заштите и социјалне укључености.

Документ Заједничке социоекономске реформе за период 2019–2022. наглашава мјере за имплементацију политика које пружају могућности младима, женама и угроженим категоријама.

Политика у подручју инвалидности у Босни и Херцеговини (2008) даје основне смјернице за јачање социјалне инклузије особа с инвалидитетом у Босни и Херцеговини. Даље се наводи да су социјалне услуге неразвијене и системски нерегулисане. У већини случајева, постојећи кадровски и институционални механизми су неадекватни у односу на потребе.

Стратегија рјешавања проблема Рома Босне и Херцеговине ставља нагласак на недискриминацију Рома и подизање свијести о неопходности укључивања Рома у све друштвене процесе у БиХ. Акциони планови за Роме у Босни и Херцеговини посебно су усмјерени на подручја образовања, запошљавања, становања и здравствене заштите (Акциони план за рјешавање ромских питања у подручјима запошљавања, становања и здравствене заштите, Оквирни акциони план о образовним потребама Рома). МЉПИ је финализовало нацрт Акционог плана БиХ за социјално укључивање Рома и Ромкиња за период 2021–2025. на основу регионалне Декларације о интеграцији Рома (2019). Акциони план има пет релевантних циљева: (I) јачање система подршке, координације и праћења у циљу смањења дискриминације Рома и Ромкиња, (II) побољшање запошљивости и запошљавања Рома и Ромкиња, (III) побољшање животних услова ромског становништва у БиХ, (IV) побољшање доступности и квалитете здравствене заштите за припаднике ромске популације у БиХ, и (V) побољшање обухвата образовањем Рома и Ромкиња кроз ефикаснију имплементацију Оквирног плана образовних потреба.

Ревидирана Стратегија о имплементацији Анекса VII Дејтонског мировног споразума (2010) има општи циљ да ангажује државне власти и цивилно друштво на свим нивоима и у свим секторима у координисан и приоритетан план за спровођење обавеза преузетих у Анексу VII Дејтонског мировног споразума, како би се идентификовале и отклониле преостале препреке у рјешењу за најугроженије расељене и повратничке породице. Постоји и Мапирање рањивости и потреба повратника и интерно расељених особа у изабраним

заједницама које даје информације о повратничком и интерно расељеном становништву и њиховим потребама, као и Анализа потреба штићеника у колективним центрима.

Сет препорука за интеграцију перспективе равноправности полова у процес планирања, доношења и спровођења одлука и планова у борби против пандемије ковида 19 израдили су Министарство за људска права и избјеглице БиХ и Агенција за равноправност полова БиХ. Препоруке се фокусирају на: радно ангажовање жена, економски развој, превенцију и заштиту од родно заснованог насиља и равноправну заступљеност полова у органима одлучивања.

2.3. Релевантност и комплементарност са стратегијама које подржавају кључни национални учесници

Запошљавање: Акција има за циљ да постигне више нивое запослености и квалификованости и отпорније радне снаге спремне за нове изазове с којима се суочава тржиште рада након пандемије, што у суштини значи да се незапослени, предузетници и запослени припремају у својој запошљивости да се такмиче у све "зеленијој"/"регенеративнијој" и дигиталној економији. Такође има за циљ да припреми институције тржишта рада за ефикасније суочавање с изазовима постпандемијског периода еколошка иновативна предузећа, Акција ће такође имати за циљ подстакнути развој СЕ-ова и екоинновативних предузећа, у низу приоритетних подручја интервенције и по важности. Треба напоменути да ће се активности СЕ-ова спроводити кроз интервенције у запошљавању и социјалном сектору у оквиру овог АД-а.

Социјална питања: Акција ће побољшати добробит и инклузивност за најугроженије категорије које су нарочито негативно погођене пандемијом, кроз циљани сет акција, у оквиру горедефинисаних подручја интервенције. Пружиће помоћ за подршку еволуцији концепта и политике и правног оквира за социјална предузећа на нивоу цијеле земље, укључујући подршку ресурсима који су доступни СЕ-овима. Добробит и социјална заштита Рома такође ће се побољшати, између осталог, кроз успостављање система праћења како би се Ромима и другим угроженим категоријама омогућило да остваре своја права.

Секторски приступ

Сектор се састоји од два подсектора: запошљавања и социјалне политике. Обухвата тијела и институције на свим нивоима власти у БиХ који су надлежни у подручјима која покривају подсектори. МЦА има улогу водеће координационе институције. Развој подсектора у оквиру овог сектора је неравнотежан и биће потребне додатне активности на развоју свих критеријума секторског приступа, у аспектима који се односе на унапређење механизма координације, као и развој недостајућих стратешких докумената. С обзиром на то да су запошљавање и социјална заштита два различита подсектора у БиХ, не постоји јединствен стратешки документ који би обухватио ова два подручја.

Уопштено, систем креирања политика у БиХ и даље је фрагментован. Законодавни оквир за средњорочно планирање политике и даље је недовршен. Координација између Центра владиних институција у планирању политика и развоју политика је врло ограничена на свим нивоима управе. Остварен је одређени напредак у усвајању сета подзаконских аката који регулирашу

годишње, трогодишње и стратешко планирање у ФБиХ, а РС је поједноставила процедуре процјене утицаја прописа на доношење закона. Потребан је даљњи напредак у развоју усклађених законских одредби или методолошких смјерница за стратешко планирање у цијелој земљи; усаглашавање између централних планских докумената као што су средњорочни и годишњи програм владе, документ оквирног буџета и акциони план за имплементацију приоритета и усклађивање ових докумената са секторским стратегијама. Поред тога, правни оквир за инклузивни развој политике заснован на доказима треба побољшати и досљедно имплементирати, заједно с утицајем и квалитетом анализе која подржава приједлоге политика на свим нивоима.²

У свјетлу горенаведеног, ова акција се ослања на постојеће синергије између учесника из различитих сектора на свим нивоима власти у БиХ у рјешавању социоекономских посљедица пандемије ковида 19 и допуњује друге изворе финансирања у ту сврху. Савјет министара БиХ је, на препоруку Канцеларије ЕУ, у мају 2020. године основао **Радну групу на високом нивоу за друштвено-економски одговор**, не само за рјешавање неких од изазова у вези с кризом ковида 19, већ и за побољшање процеса координације политике. Састав Радне групе је компактна комбинација високог нивоа, која окупља све кључне играче у подручју креирања економске политике. Радна група осигурава да су наредни економски планови власти вођени побољшаним приступом креирању политике и координацији у складу са захтјевима процеса приступања ЕУ.

Постојећи законодавни оквир у БиХ не успоставља у потпуности стандарде за праћење и извјештавање о кључним владиним планским документима на сваком нивоу власти, чиме се онемогућава јавни увид у рад владе. Осим законских мјера, потребно је више напора да се подигне свијест о различитим облицима консултација с јавношћу. И даље је кључно јачање техничких капацитета на свим нивоима власти о томе како редовно користити јавне консултације као алат за креирање политике. Специфично за сектор, праћење напретка реформи врши се на нивоу подсектора.

Запошљавање: Министарство цивилних послова (МЦА) је у сарадњи с надлежним институцијама у БиХ израдило евалуациони извјештај о имплементацији Стратегије запошљавања у БиХ 2010–2014. Очекује се да ће се исти механизми за праћење имплементације користити и за нову стратегију за цијелу земљу, након што буде усвојена.

Социјална питања: Мониторинг и евалуацију стратешких и акционих докумената у овом сектору спроводе ентитети, кантони у ФБиХ и БД БиХ. Извјештаји о реализацији ових докумената не достављају се Савјету министара БиХ нити МЦА. МЦА нема надлежност нити механизам за системско праћење питања и проблема који се могу јавити у овом сектору.

Координација у подручју рада и запошљавања првенствено је усмјерена на усаглашавање ентитетских планова, дефинисање стратегија, те припрему и координацију активности с надлежним ентитетским и кантоналним тијелима и БД БиХ.

Координација у подручју **социјалне заштите** првенствено укључује надлежна ентитетска и кантонална министарства и надлежни орган БД БиХ и односи се на

¹ <http://www.sigmaweb.org/publications/Monitoring-Report-2017-Bosnia-and-Herzegovina.pdf>

² Извјештај ЕК за земљу, 2020.

реализацију задатака и активности које се спроводе у ентитетима, кантонима и БД БиХ. Процес координације одвија се кроз састанке и размјену материјала, док се све одлуке доносе уз сагласност свих заинтересованих страна.

2.4. Релевантност и комплементарност с политиком ЕУ и помоћи ЕУ и других донатора

Релевантност и комплементарност с политиком ЕУ

Интервенције запошљавања предвиђене овом акцијом у складу су са ТП1 под W4 ИПА III ПФ у смислу да ће подржати активности на подстицању квалитетног запошљавања и приступа тржишту рада, смањити учешће неформалног запошљавања, те промовисати једнакост и недискриминацију социјалне заштите и инклузију и борбу против сиромаштва. Поред тога, интервенције предвиђене овом акцијом, као коначни учинак, имају за циљ промовисање социјалне заштите и инклузије и борбу против сиромаштва. Ово је у блиској вези с ТП1 под W4, гдје се наводи да специфични циљ ИПА III у овом подручју укључује промоцију социјалне заштите и инклузије, те борбу против сиромаштва.

Саопштење Комисије о "Кредибилној перспективи проширења и побољшаном ангажману ЕУ на Западном Балкану"¹ наглашава изазове с којима се суочава развој приватног сектора у регији ЗБ с нагласком на њихов учинак на могућности запошљавања младих. У њему су наведене мјере подршке ЕУ за побољшани раст и отварање нових радних мјеста, с фокусом на младе. Такође, наглашава се да се морају спроводити економске реформе и рјешавати структурне слабости, ниска конкурентност и висока стопа незапослености.

Саопштење о проширењу ЕУ из 2021.² наводи да БиХ треба унаприједити квалитет образовања и обуке, нарочито убрзати модернизацију наставних планова и програма у циљу бољег усклађивања с потребама тржишта рада.

Економски инвестициони план (ЕИП) за Западни Балкан наглашава да постоји потреба да све државе ЗБ побољшају учествовање на тржишту рада, нарочито младих и жена, група у неповољном положају и мањина, нарочито Рома, као приоритет, како би могли снажно допринијети економском расту. Конкретније, ЕИП-ови – Водећа иницијатива 10: Гарантни фонд за младе (YGF) циља на НЕЕТ (младе који нису запослени, нису у образовању или обуци), с додатним фокусом на 25 – 29-годишњаке, гдје имамо веће стопе НЕЕТ-а и неусклађеност вјештина. Постоји пет кључних компоненти YGF-а: (I) приступ заснован на партнерству, (II) рана интервенција и активација, (III) мјере подршке које омогућују интеграцију тржишта рада, (IV) финансирање гаранције за младе и (V) непрекидно праћење и евалуација. У контексту ЕИП-а, од влада Западних Балкана очекује се да се активно ангажују у Фази 1 YEP-а – Планови имплементације, при чему земље, радне групе, креирају планове имплементације уз подршку ЕУ. Затим се очекује да ће се они имплементирати прво кроз пилот-фазу (фаза 4), а затим кроз потпуну имплементацију (фаза 5).

Аналитички извјештај ЕК за 2019. наводи да је цјелокупно стање на тржишту рада у земљи забрињавајуће. Врло ниско постојање радне снаге и стопе запослености, висока незапосленост и недовољна запосленост су дубоко укоријењене појаве. Јавним службама за запошљавање недостају административни и

финансијски капацитети за спровођење активних политика тржишта рада. Недостатак људских ресурса и финансија онемогућава их да спроводе свеобухватне активне политике тржишта рада. Потребне су посебне мјере за модернизацију и хармонизацију закона о здрављу и безбједности на раду у цијелој земљи како би се ускладили са аквисом ЕУ. Извјештај Комисије за 2021. годину поново је позвао релевантне институције широм БиХ да боље координишу своје напоре у рјешавању озбиљних изазова у погледу запошљавања, социјалне укључености и заштите и смањења сиромаштва. Што се тиче особа с инвалидитетом, истакнуто је да је институционално збрињавање и даље превладавајуће.

Заједнички закључци економског и финансијског дијалога између ЕУ и Западних Балкана и Турске³ позивају БиХ да предузме хитне мјере за очување запослености, те да ојача капацитете и људске ресурсе бироа за запошљавање како би се осигурала активнија подршка регистрованим тражиоцима посла, укључујући појачано пружање активних политика тржишта рада, нарочито обуке, доквалификације и преквалификације.

Споразумом о стабилизацији и придруживању (ССП) Босне и Херцеговине и држава чланица ЕУ уређују се односи у погледу миграција радне снаге, услова рада, односно здравља и безбједности на раду, реформе политике запошљавања, социјалне безбједности, као и хармонизације законодавства у овом подручју. Чланом 99. ССП-а прописано је да ће стране сарађивати како би олакшале реформу политике запошљавања у БиХ, у контексту јачања економских реформи и интеграције.

У области социјалне политике, побољшан приступ услугама социјалне инклузије и социјалног укључивања Рома предвиђених овом акцијом, доприноси одлучним напорима потребним за заштиту мањина и борбу против дискриминације, нарочито Рома – за које друштвену укљученост треба снажније промовисати, како се наводи у **Стратегији за Западни Балкан (2018)**. Интервенције у оквиру ове акције допринијеће јачању система социјалне заштите у БиХ, што је директно повезано са закључцима **Аналитичког извјештаја за 2019. годину**, гдје се наводи да је и поред високог сиромаштва и социјалних изазова везаних за сиромаштво, систем социјалне заштите недовољно развијен, док је ефикасност социјалних трансфера ограничена. У извјешћу се, такође, истиче да је потребно ојачати административне капацитете Центара за социјални рад, јер они координишу мултисекторску подршку. Социјална помоћ мора бити боље усмјерена и мора бити заснована на потребама. Потребно је ојачати моделе алтернативне социјалне бриге у заједници. Институционално збрињавање и даље превладава у односу на особе с инвалидитетом, а услуге унутар заједнице које омогућују самосталан живот нису адекватно подржане. Сарадња између Центара за социјални рад и бироа за запошљавање још није добро успостављена. Потребно је предузети мјере како би се осигурала боља координација активних политика тржишта рада с програмима социјалне помоћи, да би се осигурало несметано укључивање корисника на тржиште рада. Потребно је ојачати административне капацитете Центара за социјални рад.

Стратешки оквир ЕУ за Роме за равноправност, инклузију и учествовање за период 2020–2030. наводи да је ЕУ дужна заштитити своју ромску мањину од дискриминације, антициганства и социјалне искључености.

¹ ЦОМ(2018) 65 завршно.

² SWD(2021) 291 завршно/2

³ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9319-2018-INIT/en/pdf>

У овом се документу наводи да се заједничким радом може постићи прави напредак до 2030. године, стварајући Европу у којој ромски појединци и заједнице, у свој својој разноликости, имају једнаке могућности у свим сферама живота, имају користи од друштвено - економског укључивања и учествују подједнако у друштву. **Декларација партнера са Западног Балкана о интеграцији Рома¹** у оквиру процеса проширења ЕУ, коју је подржао Западни Балкан на Самиту лидера, у оквиру серије Самит Западног Балкана у оквиру Берлинског процеса у Познању, комплементарна је оквиру ЕУ за Роме. Њоме се настоји побољшати живот и услови живота Рома уопштено.

Општи циљ у оквиру ПФ прозора 4 (W4) је јачање економског и друштвеног развоја, укључујући **кроз образовање, иновације, социјалну инклузију и политике запошљавања**. Један од четирију специфичних циљева ТП посебно је релевантан за овај АД: ТП1: подстицање квалитетног запошљавања и приступа тржишту рада, смањење учешћа неформалног запошљавања, као и промовисање једнакости и недискриминације, социјалне заштите и инклузије и борба против сиромаштва. Овај акциони документ је у складу с ИПА III ПФ.

Релевантност и комплементарност с ЕУ и помоћи других донатора

С обзиром на број интервенција у два сектора, који се повећао током пандемије, биће од изузетног значаја блиска координација како би се осигурала синергија дјеловања између помоћи ЕУ и других донатора, те договорити и формализовати сарадњу с кључним донаторима и међународним учесницима.

Сектор запошљавања

ЕУ финансира (ИПА 2019) и ИЛО (Међународна организација рада) имплементира Подршку ЕУ локалним партнерствима за запошљавање – фаза II (ЛЕП II) (4 милиона евра, од чега је 3,2 милиона евра предвиђено за грантове) која се фокусира на развој локалних партнерстава за запошљавање како би се пружили програми за активацију и интеграцију тржишта рада у складу са специфичним локалним потребама. Посебна пажња биће посвећена техничкој помоћи и изградњи капацитета локалних бироа за запошљавање за коришћење ЛЕП-а као алата за развој активних мјера тржишта рада у складу с локалним потребама. Очекиван период имплементације пројекта је јануар 2021–децембар 2023. Очекује се стварање 20 нових локалних партнерстава, обучавање више од 1600 особа и отварање најмање 600 нових радних мјеста.

ИПА 2016, ЕУ пројекат **Јачање капацитета институција тржишта рада унапређењем методологије истраживања тржишта рада, Босна и Херцеговина**, има за циљ стварање ефикаснијег тржишта рада у БиХ пружањем помоћи за јачање капацитета институција тржишта рада. Тиме би се требали постићи следећи резултати: (1) Оперативни системи за праћење и евалуацију потреба тржишта рада; (2) Спроведена процјена дјелотворности мјера постојећег активног тржишта рада с упоредним прегледом; (3) Оспособљено особље институција тржишта рада за ефикасније спровођење активних мјера тржишта рада усмјерених на сарадњу с послодавцима и пружање услуга; (4) Побољшана размјена информација о понуди и потражњи радне снаге у складу с

међународним стандардима; (5) Пружена подршка у изради стратешког оквира. Период имплементације пројекта је септембар 2020–август 2022. У оквиру ИПА 2020, Резултат 2: Планирана је подршка ефикасним и циљаним активним мјерама тржишта рада за младе, жене на селу и угрожене категорије незапослених (дуготрајно незапослене, особе с инвалидитетом и Роме) на свим нивоима власти.

Пројекат Платформе за запошљавање и социјална питања (ЕСАП 2) је регионални пројекат који финансира ЕУ, а заједнички спроводе Савјет за регионалну сарадњу и Међународна организација рада (ИЛО). ЕСАП 2 је наставак оригиналног ЕСАП пројекта који је имплементиран у регији од 2016. до 2019. године и има за циљ да се надовеже на своја достигнућа. Главни корисници РЦЦ-овог дијела пројекта су министарства за рад и социјална питања и јавне службе за запошљавање шест економија Западног Балкана. Пројекат је партнер с колегама из подручја рада и социјалних питања у Европској унији (ЕУ). Након завршетка 1. фазе, ЕСАП 2 је службено покренут у јануару 2020. године, започевши фазу имплементације уз његове 3 главне компоненте: (I) неформално запошљавање и рад на црно; (II) политике и мјере запошљавања; и (III) ангажман Западног Балкана у политици запошљавања и социјалној политици ЕУ. ЕСАП 2 је постављен за побољшање могућности запошљавања и радних услова жена и мушкараца на Западном Балкану.

Помоћ у оквиру овог АД-а је комплементарна са следећом **ИПА III вишекорисничком помоћи 2021–2022:**

(I) Акциони документ за јачање система и политика запошљавања, рада и социјалне заштите на Западном Балкану са **SOCIEUX+** (3.000.000 EUR) (Подручје подршке бр. 1: Рад и запошљавање) – доприноси развоју квалитетних активних мјера тржишта рада усмјерених на одређене групе; као и на запошљавање и учествовање особа с инвалидитетом или болестима и развој њихових вјештина за њихову бољу укљученост на тржиште рада; и (Подручје подршке бр. 2: Социјална заштита) – кроз подршку изградњи капацитета центара за социјалне услуге; и (II) Акциони документ за подршку ЕУ **основним правима Рома** у земљама Западног Балкана и Турској (7.000.000 EUR), доприноси бољој интеграцији Рома, њиховој запошљивости и образовању и побољшаној социјалној заштити.

Уз подршку Аустријске развојне агенције (АДА), ИЛО спроводи заједнички пројекат с УНДП-ом у шест економија Западног Балкана који има за циљ подршку јачању капацитета институција тржишта рада (министарстава надлежних за рад и запошљавање и јавних служби за запошљавање) за развој политика и механизме који ће допринијети бољем укључивању рањивих категорија на тржиште рада. Пројекат: **Промовисање инклузивних рјешења тржишта рада на Западном Балкану**, започео је 2018. године и налази се у другој фази имплементације. Једна од основних активности је креирање портала за учење за запослене у Јавној служби за запошљавање (укључујући менаџмент). Портал за учење ће садржати онлајн курсеве који самостално раде на: Праћењу и евалуацији учинка ПЕС-а, Дизајну АЛМС-а, Водичу за профилисање, Сегментацији клијената и редослиједу услуга, Смјерницама за каријеру и Сарадњи с послодавцима. Курсеви ће бити доступни на б/х/с језицима и онлајн до краја 2021. године.

ИЛО ради на **Радном каталогу занимања**, пилот-пројекту који има за циљ развој капацитета институција тржишта рада да: (I) осмишљавају и управљају Радним

¹ <https://www.rcc.int/romaintegration2020/news/323/declaration-of-wb-partners-on-roma-integration-within-the-eu-enlargement-process>

каталогом занимања заснованом на доказима (ОО) за информисање младих о занимањима и економским секторима који нуде добре изгледе за каријеру; и (II) користе податке праћења и евалуације за прилагођавање интервенција запошљавања младих. Осим тога, на основу анализе потреба за вјештинама и недостатака капацитета компанија у ИТ сектору, као и квалитета и квантитета понуде, пројекат ИЛО-а: **Предвиђање вјештина у ИТ сектору** ће развити стратешки план секторских вјештина с учествовањем свих релевантних заинтересованих страна. Идентификоваће се приоритетне интервенције на нивоу политике, институција, пружаоца образовања и компаније, с циљем смањења неусклађености вјештина и развоја вјештина потребних за развој ИТ сектора.

ИЛО, УНДП, УН Women, УНИЦЕФ и WHO удружили су снаге како би изградили **екосистем финансирања СДГ-а у Босни и Херцеговини у оквиру Заједничког СДГ фонда**. Екосистем финансирања СДГ-а је мрежа различитих заинтересованих страна која омогућује стварање додатних средстава за промоцију и постизање циљева одрживог развоја (СДГ). Допринос ИЛО-а овом заједничком програму фокусира се на довођење додатних ресурса за СДГ 8 Промовисање одрживог, укључивог и одрживог економског раста, пуне и продуктивне запослености и достојанственог рада за све. Конкретније, ИЛО ће допринијети анализи резултата и мултипликатора запослености како би се разумјели утицаји алтернативних политика на запошљавање у различитим гранама привреде.

Сљедећи релевантни пројекти се финансирају и спроводе у оквиру шведске помоћи БиХ – Стратегија резултата реформске сарадње Шведске с источном Европом, Западним Балканом и Турском 2014–2020, која је и даље на снази до усвајања нове стратегије: 1. Интегрисане услуге запошљавања, које имплементира Свјетска банка (завршава се у октобру 2022) с циљем отварања нових радних мјеста кроз: (I) успостављање повјереничког фонда за пружање услуга управљања за микро и мала предузећа и пружање приватних услуга запошљавања особама које траже посао и запошљавање у компанијама; и (II) евалуација утицаја приватних услуга и исхода запошљавања који су резултат пројектних активности. Пројекат није само покренут да ублажи социоекономске посљедице ковида 19, већ ће олакшати запошљавање; 2. Помоћ која се разматра: Побољшање учествовања жена на тржишту рада, које ће имплементирати Свјетска банка. Слично томе, пројекат није усмјерен само на ублажавање посљедица ковида 19, већ има за циљ да олакша запошљавање фокусирајући се на жене које су неактивне у радној снази. Потребно је осигурати координацију с овим пројектима. Поред тога, биће неопходна блиска координација и сарадња с другим шведским амбасадама и другим донаторима и локалним заинтересованим странама као што су Мозаик¹ и КУЛТ²), који су већ активни у подручју СЕ-ова и запошљавања младих.

Социјални сектор

¹ Фондација Мозаик користи помоћ Владе Шведске: Колективни утицај на маде; рад преко платформе за онлајн учење Iopac.ba и два инкубатора у Сарајеву и Бањој Луци.

² Институт КУЛТ има користи од помоћи Владе Шведске: Оживљавање будућности кроз рад с младима и (циљано) лидерство младих. Циљ му је обухватити 5000 младих широм БиХ.

ЕУ је, у оквиру Позива за подношење приједлога за подршку постојећим и новооснованим мрежама Организација цивилног друштва (ОЦД) у различитим подручјима (објављен 17. 12. 2019), а који је додијелен у фебруару 2020. године, одлучила пружити подршку трима невладиним организацијама у подручјима релевантним за помоћ која ће бити осигурана у оквиру овог АД-а: (I) Допринос ОЦД-ова побољшању утицаја предузетништва на друштвено - економски развој пројекта БиХ-ЕИСЕ, Удружење послодаваца ФБиХ и РС (0,5 милиона евра, трајање 36 мјесеци); (II) EMPOWER – Оснаживање организација цивилног друштва у социјалној инклузији особа с инвалидитетом, водећи имплементатор ЦАРИТАС (0,38 милиона евра, трајање 36 мјесеци); и (III) Боља социјална инклузија кроз ојачану мрежу ИРИС ОЦД, ЛИР цивилно друштво (0,47 милиона евра, имплементација 36 мјесеци). Тренутачно је у току и пројекат (ЦСФ 2017): Развој социјалног предузетништва од стране ОЦД-а с главним циљем стварања повољног амбијента за развој социјалног предузетништва. Треба успоставити блиску сарадњу с овим иницијативама у процесу писања Пројектног задатка у оквиру ове акције, како би се осигурало да су релевантни налази, препоруке и подаци укључени тамо гдје је то потребно.

Пројекат ЕУ: Анализа потреба за Центре за социјални рад у Босни и Херцеговини (ИПА 2016) је у реализацији. Користиће се као основа за развој пројеката везаних за имплементацију аупута Унапријеђени капацитети Центара за социјални рад за адекватан рад с корисницима и јачање изванинституционалних облика социјалне заштите на свим нивоима власти из ИПА 2020 Акционог документа Подршка ЕУ образовању, запошљавању и социјалној политици. Узеће се у обзир приликом развоја специфичних активности у оквиру ове акције. Реализација овог пројекта почела је 15. септембра 2020. године, а завршетак се очекује у ожујку 2021. године. Главни корисници пројекта су ресорна министарства у подручју социјалне заштите на ентитетском нивоу.

УНИЦЕФ има текуће и планиране активности везане за социјални сектор у оквиру ове акције. Фокус је на: (I) успостављеним системима пружања социјалних услуга (институционалних и изванинституционалних) за подршку рањивим групама погођеним пандемијом (дјелимично финансирано преко ДГ НЕАР), и (II) дјечјој заштити: осигурати континуитет услуга дјечје заштите; ублажити ризике од свих облика насиља и злостављања дјете; и бавити се менталним здрављем и психосоцијалном подршком (МХПСС) и превенцијом стигме. БиХ је укључена и у компаративну анализу која покрива Западни Балкан, Украјину и Молдавију у којој се процјењује утицај ковида 19 на социјалну заштиту која покрива аспект социјалних доприноса који се односи на радни однос. Налаз из овог извјештаја (ИЛО) треба користити у фази израде пројектног задатка. Нацрт задатка за анализу СЕ-ова у БиХ већ постоји у МЦА. То би се требало користити као референтна тачка за даљње дефинисање ове акције.

2.5. Научене лекције и везе с претходном финансијском помоћи

У подручју **запошљавања**, пројект (ЕУ) ЛЕП Фаза 1 развио је и имплементирао 19 локалних иницијатива за запошљавање у периоду 2016–2019. Обучено је и усавршавано 1600 особа, а посао је нашло 512 особа. Исходи, резултати и налази као што су важност развоја партнерстава и програма на локалном нивоу, у складу са специфичним потребама на терену, потреба за даљњом

изградњом и јачањем капацитета бироа за запошљавање, разматрани су током процеса осмишљавања за ову акцију.

Налази из надоласећих студија и процјена, као што је Брза процјена утицаја на запошљавање и одговори политике ИЛО-а; аналитика за Стратегију запошљавања ФБиХ 2021–2027, те брза СТЕД анализа у ИТ сектору с фокусом на потребе за вјештинама, недостатке у капацитетима предузећа и акције за смањење неусклађености вјештина, нису били спремни као коначни документи на вријеме за осмишљавање ове акције, али треба се користити за дефинисање специфичних активности у оквиру интервенција запошљавања.

Социјални сектор је протеклих година добио значајну помоћ ЕУ и других донатора (билатералну и мултилатералну), нарочито усмјерену на изградњу механизма социјалне укључености и социјалне заштите. У подручју социјалне заштите реализована су два пројекта финансирана у оквиру ИПА: ИПА 2011, пројекат Подршка пружаоцима социјалних услуга и ИПА 2014, пројекат Трансформација установа за бригу о дјечи и превенција раздвајања породица. Реализација наведених пројеката допринијела је јачању изванинституционалних облика социјалне заштите, а самим тим и процесу деинституционализације социјалне заштите за различите категорије корисника. Пројекти су пружили помоћ неким од центара за социјални рад како би усмјерили заштиту својих корисника ка јачању облика социјалне заштите који су бољи за кориснике, као што је смјештај у другу породицу или пружање услуге помоћи у кући за старије и немоћне. Значајан напредак направљен је у подручју изградње капацитета за професионалце у социјалном сектору у ФБиХ и РС у пружању обука у партнерству с различитим невладиним организацијама, и то: Методологија управљања случајем, Методологија фокусирана на права дјеце, обука хранитеља заснована на ПРИДЕ методологији (све у партнерству Федералног министарства рада и социјалне политике и Министарства здравља и социјалне заштите РС са СОС Дјечјим селима Босна и Херцеговина). СОТАЦ база података је побољшана алатима за управљање предметима.

Социјално предузетништво: Остварен је напредак у изградњи инфраструктуре неопходне за подршку развоју СЕ-ова у БиХ. Учесници ОЦД-ова, као што су Центар за промоцију цивилног друштва (ЦЦСП), Фондација Мозаик, Пројекат запошљавања младих (УЕР), Фондација за социјалну инклузију у Босни и Херцеговини (СИФ у БиХ) и други, активно стварају инфраструктуру подршке. Многим пруженим услугама недостаје кохерентна и координисана стратегија, што се негативно одражава на појединачне пројекте. Појава мрежа СЕ-ова представља прилику за партнерску подршку, заговарање и повећану видљивост. За ове мреже је кључно да изграде заједничко власништво и самоодрживост. Актери СЕ-ова морају изградити повјерење и механизме координације како би удружили снаге умјесто да се преклапају.

3. ОПИС АКЦИЈЕ

3.1. Планирани резултати и логика интервенције

Ако се развије **нови**, постпандемијски АЛММ, усредоточен на понуду радне снаге и усклађивање, и подржи циљане групе за бољи приступ формалном запошљавању с обзиром на будућу, "зелену и дигиталну" економију; успостави политика социјалног предузетништва и правни оквир, те додатно ојача постојећи екосистем СЕ-ова кроз додатно финансирање, те успоставе ојачани системи пружања социјалних услуга (институционалних и

изванинституционалних) за подршку рањивим групама погођеним пандемијом, **и уз све претпоставке**, укључујући побољшање здравствене ситуације у Европи и остатку свијета током друге половине 2021. године, омогућава се поступни опоравак привредне активности, што доводи до повећања активности извозних компанија и спречавања значајног пада директних страних улагања, а дознаке **се остваре, то ће довести до:** (Исход 1) олакшаног запошљавања након пандемије и подстакнутог приступа тржишту рада, и (Исход 2) смањене рањивости циљаних група, њихове социоекономске независности и благостања подстакнутих након пандемије, **јер** ће олакшати и подржати повећање броја запослених особа у БиХ, те повећану подршку за најугроженије у циљаним категоријама.

Ако се олакша запошљавање након пандемије и подстакне приступ тржишту рада као подршка све отпорнијој регенеративној/кружној економији, а рањивост циљаних група се смањи, а њихова социоекономска независност и благостање подстакну након пандемије, а **претпоставке се остваре, Акције ће допринијети ублажавању негативних друштвених посљедица пандемије ковида 19 у БиХ и подржати зелени и дигитални друштвено - економски опоравак.**

3.2. Индикативни тип активности

Подсектор 1: Запошљавање – Индикативне активности

А. Активне мјере тржишта рада

- Понуда радне снаге: **доквалификација, преквалификација и обука, обука на радном мјесту и обука у учioniци.**

Циљ је повећати прилив у запошљавање, повећати продуктивност и квалитету посла након пандемије. Доквалификација и обука нарочито су релевантни за оне који потенцијално могу изгубити посао и оне који су већ незапослени – запошљавање након отпуштања радног вишка чини се најрелевантнијим у овом тренутку (то укључује приправништво и радно искуство). Сарадња са средњим школама и привредницима у БиХ ће бити ојачана кроз циљани сет мјера¹. Точан садржај АМТР-а биће дефинисан кроз Пројектни задатак, у сарадњи с ЈЗЗ-ом).

Иако у потпуности узима у обзир реалност након пандемије у вези с понудом радне снаге, АМТР ће, између осталог, градити на односима између стручних школа и послодаваца, одражавајући потребе тржишта рада у реалном времену. Осим тога, биће развијен и имплементиран посебан сет мјера за запошљавање како би се омогућила зелена транзиција у БиХ. Ови АЛММ-ови ће бити усмјерени и на запошљавање и samozapoшљавање за рециклажу, зелену енергију, органску пољопривреду, одрживост паркова природе, итд. Поред тога, пружиће се подршка за **унапређење вјештина и вјештина за послове будућности** (нарочито међу младим људима) у вези с брзорастућим индустријама (ИКТ индустрија, сектор туризма, итд).

Ова је мјера повезана с конкурентношћу и реформама образовног сектора, јер би се усавршавање требало

¹ У оквиру Завода за запошљавање РС дјелују Центри за информисање, саветовање и обуку, који младим незапосленим особама и дуготрајно незапосленим особама пружају услуге саветовања, информисања и обуке (ЦИСО) за активно тражење посла у сврху бржег запошљавања, и то кроз појединачни и групни рад. ЦИСО-и непрекидно спроводе активности с ученицима завршних разреда основних и средњих школа којима је потребна професионална оријентација/услуге вођења каријере.

заснивати на процјени потреба приоритетних/високо потенцијалних индустрија. Потребно је осигурати везу с активностима развоја приватног сектора АД 2021, нарочито што се односи на обуку жена и младих предузетница иновативних бизниса и "стартапова".

- Усклађивање рада: тражење посла (јавне службе за запошљавање), услуге посредовања код послодавца, савјетовање и праћење.

Циљ је побољшати ефикасност тражења посла и прилив у сферу запошљавања. Програми помоћи у тражењу посла су прикладнији као дио средњорочних мјера након кризе. Акције које су идентификовале подгрупе укључују мјере које могу помоћи у спречавању изгубљене генерације ублажавањем очекиваног пораста незапослености уз интервенције усмјерене и на појединце и на предузећа.

Активност ће се фокусирати на пружање посредничких услуга и савјетовања за циљне сгрупе (види доље). Поред тога, предвиђена је фокусирана изградња капацитета јавних служби за запошљавање како би се олакшала имплементација АЛММ зелене транзиције кроз најбољу праксу ЕУ, као и модул о ЕИР УГ за повећање њихових капацитета за подршку имплементацији Акционог плана за УГ.

Циљне групе за обје активности би, између осталог, требале укључивати: (I) младе, (II) жене, (III) дуготрајно незапослене особе – регистроване 12 мјесеци и дуже, (IV) угрожене категорије незапослених, као што су особе с инвалидитетом, Роми, жртве насиља у породици, (V) особе с ниским квалификацијама – средње образовање и ниже квалификације; и (VI) особе с најбројнијим занимањима на евиденцији ПЕС-а.

Помоћ ће бити пружена као комбинација: **(I) техничке помоћи и (II) грантова.**

Подсектор 2: Социјално-индикативне активности

Б. Подршка успостављеним системима пружања социјалних услуга (институционалних и изванинституционалних)

- Центри за социјалне услуге – изградња капацитета радне снаге за пружање социјалних услуга, укључујући у подручју кризе, одговора на пандемију и опоравка;

- Институције подршке за угрожене групе погођене пандемијом, као што су: (i) јавне кухиње/други пружаоци помоћи за најугроженије, (ii) подршка жртвама насиља у породици и трговине људима.

У оквиру предвиђене индикативне активности (II), треба извршити детаљну процјену потреба у цијелој земљи. Оквир Сигурне куће такође треба процијенити, укључујући опције за његову подршку (дефинисање правног оквира и финансијска помоћ/одрживост). Треба пружити подршку програмима који се односе на имплементацију Закона о заштити од насиља у породици, као што су подршка спровођењу психосоцијалног третмана с починиоцима насиља у породици, рад са жртвама и породицама, итд.

Ц. Социјално предузетништво

- Активности ће се фокусирати на подршку **СЕ систему у БиХ кроз техничку помоћ** за: (I) подршку у политици, правним и институционалним оквирима и механизмима координације, (II) изградњу капацитета за постојеће СЕ-ове и механизме подршке за нове СЕ-ове, и (III) финансирање кроз грантове¹, с посебним фокусом на

пионирске СЕ-ове у подручјима која се односе на иновације, технолошки трансфер и екобизнис.

Д. Подршка имплементацији Акционог плана за Роме 2021–2025.

Очекује се да ће специфичне мјере које ће бити у фокусу помоћи бити следеће:

- Јачање система подршке, координације и праћења Акционог плана, чиме се смањује дискриминација Рома и Ромкиња и сузбија "антициганизам";

- Побољшање и повећање могућности запошљавања за ромску популацију (компонента запошљавања);

- Олакшавање социјалних мјера предвиђених Акционим планом: Студија о безбједним и санитарним условима у ромском насељу, да послужи као инпут за стамбене мјере Плана; и

- Израда Студије о приступу здравственим услугама Рома, која покрива питања имунизације, смртности новорођенчади, потхрањености мале дјеце, индекса раста и развоја, итд. То ће послужити као инпут за здравствене мјере Плана.

Помоћ ће бити пружена кроз **техничку помоћ и грантове**. У даљњем дефинисању свих активности треба узети у обзир налазе и препоруке ЕУ Анализе структуре рањивих категорија (очекивани датум објављивања је август 2021. године).

3.3. Ризици и претпоставке

Ризици	Ниво ризика (В/С/Н)	Мјере ублажавања
Немогућност реализације неких активности због погоршања ситуације узрокованог пандемијом ковида 19 или након пандемије	С	Уколико се епидемија ковида 19 не повуче у БиХ и додатно запријети друштву и пословној заједници у БиХ, као и владином и невладином сектору, размотриће се алтернатива већ осмишљеним активностима за наставак одговарајућих интервенција у оквиру ове акције. Што се тиче пружања техничке помоћи, укључујући обуку, ако се сматра потребним, биће осигурана испорука путем интернета
Ограничен број особља у државним институцијама корисницама и велики обим посла, евидентан током 2020. године због додатних активности узрокованих пандемијом	С	Осигурати да се у свим институцијама корисницама и координишућим институцијама идентификује намјенско одјељење (укључујући особље) током процеса израде пројектног задатка и да буду свјесни своје улоге у имплементацији
Недостатак апсорпционих капацитета кључних корисника у три сектора	Н	Да би корисници били способни да апсорбују помоћ, Акција предвиђа обуку за изградњу капацитета. Критеријуми за избор невладиних корисника такође ће узети у обзир њихове капацитете за спровођење мјера подршке.
Неповољни макроекономски трендови и инциденти на бх. и глобалном нивоу негативно утичу на приватни сектор у БиХ, као и на предвиђене кориснике грантова и онемогућавају потпуно постизање индикатора Акције	С	Сви интерни системи праћења и евалуације Акције ће помно пратити сва релевантна економска и политичка дешавања која утичу на њене резултате мјерене кроз индикаторе. Сваки критични тренд биће пријављен уговорном органу на разматрање и биће одлучено о мјерама ублажавања (види одјељак 5).
Претпоставке		
Повезани исход		
- Побољшање здравствене ситуације у Европи и остатку рада током друге		

¹ Током процеса дефинисања Пројектног задатка за ову специфичну интервенцију, дефиниција шеме грантова треба узети у обзир изведивост

успостављања фонда за грант како би се укључио локални допринос финансирању.

половине 2021. године омогућиће поступни опоравак привредне активности, повећање активности извозних компанија и спречавање значајног пада страних директних улагања и дознака.

- Усвојене владине мјере за ковид 19 имају потенцијал да поврате виталност привреде и ублаже негативне друштвено - економске последице пандемије.

Повезани резултат

- Агенција за рад и запошљавање БиХ, уз подршку Савјета за регионалну сарадњу, припремиће детаљну анализу тржишта рада прије и након пандемије ковида 19.
- Органи власти на свим нивоима у БиХ показују добру координацију с релевантним учесницима и подржавају спровођење акције.
- Сви учесници подржавају једни друге и сарађују.

3.4. Увођење принципа родне равноправности

Једнакост полова

Цендер акциони план Босне и Херцеговине за период 2018–2022. (ГАП БИХ) је оквирни стратешки документ за укључивање принципа родне равноправности у кључна подручја реформе. То је у складу са стратешким оквиром ЕУ за родну равноправност. ГАП обухваћа специфичне мјере и активности које ће се имплементирати у подручјима релевантним за W4: запошљавање и социјална заштита у оквиру Стратешког циља 1 – Израда, имплементација и праћење програма мјера за унапређење родне равноправности у институцијама власти. ГАП такође идентификује проблеме рањивих и тешко запошљивих група као што су Роми, наглашене су особе с инвалидитетом и наведене акције за њихово ублажавање. Поред тога, ГАП истиче здравствени сектор као једно од приоритетних подручја, наводећи да је развој родно одговорног приступа здравственој заштити и за кориснике здравствене заштите и за пружаоце услуга императив за све нивое власти. У оквиру Приоритета I.3: Рад, запошљавање и приступ економским ресурсима, ГАП, између осталог, позива све нивое власти у БиХ да развију и имплементирају програме и мјере којима се пружа циљана помоћ женском предузетништву кроз покретање предузећа (стартап) и даљњи развој пословања, као и побољшање положаја жена у руралном развоју.

Пројекта ситуације изнесена у ГАП-у за период 2018–2022. која пореди БиХ с неколико земаља у регији потврђује сличне трендове у погледу родне равноправности. Међутим, БиХ има најнижи ниво учествовања жена на тржишту рада. Према подацима Анкете о радној снази у другом кварталу 2020. године, од укупног активног становништва 60,8 % су мушкарци, а 39,2 % жене. У укупном броју неактивних особа 37,8 % особа су мушкарци, а 62,2 % су жене. Од укупног броја запослених 62,2 % особа су мушкарци и 37,8 % су жене, док су од укупног броја незапослених 53 % особа мушкарци и 47 % жене.¹ Жене у БиХ се суочавају с вишеструким препрекама на тржишту рада, као што су дуге чекања на први посао, дуга празнина у стажу због породилског одсуства или бриге о старијим или болесним члановима породице, немогућност поновног уласка на тржиште рада због старости, итд. Нарочито рањиве категорије су интерно расељене жене, жене са села и Ромкиње. Ова акција ће допринијети побољшању могућности запошљавања ових група и његовању родне равноправности у БиХ.

Ова акција ће допринијети **родној равноправности и оснаживању жена и дјевојчица** и стратешком оквиру ЕУ

у овом подручју². То ће промовисати њихова економска, радна и социјална права и олакшати процес анализе и примјене родних и чврстих политика заснованих на доказима. Кризе, као што је ова изазвана ковидом 19, погађају жене и мушкарце, дјевојчице и дјечаке, у свој њиховој различитости, на различите начине. Напори у опоравку након пандемије требали би имати за циљ интеграцију перспективе родне равноправности у све мјере које се предузимају за подстицање бољег запошљавања, социјалне заштите, инклузивности и здравствене заштите жена и дјевојчица, што доводи до њиховог оснаживања. Докази показују да су жене непропорционално више изложене здравственим и социоекономским ризицима и да се суочавају с порастом сексуалног и родно заснованог насиља због политике затварања и основних услуга екосистема. Акција ће осигурати да планиране интервенције укључују адекватан одговор на утицај кризе изазване ковидом 19 на жене и дјевојчице, али и мушкарце и дјечаке у свој њиховој различитости у различитим секторима.

Људска права и ангажман у цивилном друштву

Пандемија је посебан тест за људска права и поштовање демократских вриједности, будући да социоекономске последице ковида 19 имају све већи негативан утицај на **људска права**, те продубљују постојеће неједнакости, нарочито међу рањивим категоријама. У свјетлу тога, све акције морају осигурати да се посебан фокус посвети улагању у људска права на хоризонталан начин како би се створила отпорнија и инклузивнија друштва (**приступ заснован на правима**). Ова акција ће осигурати да неће бити дискриминације рањивих категорија. Осим тога, то ће осигурати да се права жена подстичу кроз намјенско коришћење неких од доступних ресурса. Интервенције СЕ-ова ће увелико допринијети осигуравању да се основна људска права рањивих категорија његују и поштују. Савјет министара БиХ је у октобру 2019. године усвојило Информацију и Водич за предузимање дјелотворних мјера за спречавање родно заснованог узнемиравања и сексуалног узнемиравања на радном мјесту у институцијама БиХ. Осим тога, Савјет министара БиХ је затражио од надлежних институција да донесу Одлуку о политици нулте толеранције на сексуално узнемиравање и родно засновано узнемиравање, као и да усвоје савјетнике који би се требали бавити овим питањима. Укупно је 46 институција на државном нивоу (70 %) испунило овај захтјев. Очекује се да ће преостале институције то испунити до средине 2021. године.

Оквирне прописе о сарадњи **јавности и ОЦД-ова** и цијелокупно законодавно окружење о цивилном друштву у БиХ треба додатно ојачати омогућавањем систематичнијег партиципативног приступа. Иако постоје формални аранжмани за учествовање ОЦД-ова, ОЦД-ови још увек нису довољно укључени у законе и процесе креирања политика. Системски и инклузивни механизам за консултације с цивилним друштвом треба даље јачати. Акција има за циљ да промовише активно и системско

¹ Извор: БХАС, Анкета о радној снази – II квартал 2020. http://www.bhas.ba/data/Publikacije/Saopstenja/2020/LAB_00_2020_Q2_0_BS.pdf

² Стратегија родне равноправности 2020–2025. Европске комисије поставља визију, циљеве политике и акције за постизање конкретног напретка у погледу родне равноправности у Европи и посвећености правима жена и дјевојчица и упућивање на циљеве одрживог развоја, посебно на СДГ 5. као кључни оквир за Стратегију родне равноправности. Оно се, између осталог, фокусира на затварање родних јазова на тржишту рада и постизање једнаког учествовања у различитим секторима привреде.

демократско учествовање ОЦД-ова у политичким и правним процесима, као релевантним за њене активности. Ово ће бити учињено, између осталог, подржавањем успостављања одрживог партнерства између локалних и централних власти и ОЦД-ова, подизањем свијести о сарадњи и подстицањем одрживог дијалога. Такође ће промовисати социјалну укљученост и убрзати приступ услугама угрожених група.

Стратегија рјешавања проблема Рома у БиХ (2005) наглашава недискриминацију Рома и подиже свијест о неопходности укључивања Рома у све друштвене процесе у БиХ. Спровођење активности и мјера предложених у стратегији има за циљ укупно побољшање социјалног статуса ромске заједнице у БиХ. То се првенствено треба постићи кроз побољшање становања, запошљавања, животног стандарда, социјалне сигурности и здравствене заштите. У ту сврху израђена су два специфична акциона плана: 1. Акциони план Босне и Херцеговине за рјешавање ромске проблематике у подручјима запошљавања, становања и здравствене заштите (2017–2020) и 2. Оквирни акциони план о образовним потребама Рома (2018. – 2022.). И Стратегија и два акциона плана, општи и специфични циљеви, као и зацртане активности су у складу с општим циљем W4, с фокусом на социјалну инклузију и запошљавање. ТП1 позива на рјешавање социјалних, радних и здравствених проблема мањина, укључујући ромске заједнице, кроз финансијску подршку, што је у складу с акцијама и мјерама које се односе на свеукупно побољшање социјалног статуса ромске заједнице у БиХ, унапређење запошљавања, социјално осигурање, здравствену заштиту, како је предложено у Стратегији и два акциона плана.

Ревидирану Стратегију БиХ за спровођење Анекса VII Дејтонског мировног споразума из 2010. године тренутно ажурира МЈПИ. Министарство је оцијенило напредак у десет циљних подручја: реконструкција стамбених јединица за избјеглице, расељене особе и повратнике, затварање колективних центара и рјешавање питања алтернативног смјештаја за расељене особе и

повратнике и социјалног становања с посебним нагласком на проблеме расељених особа и избјеглица и стамбено збрињавање угрожених категорија повратника, завршетак процеса реституције имовине и станарских права избјеглица, расељених особа и повратника, електрификација повратничких насеља и стамбених јединица повратника, реконструкција инфраструктуре у мјестима од интереса за повратак избјеглих, расељених особа и повратника, здравствена заштита расељених особа и повратника, социјална заштита расељених особа и повратника, остваривање права на образовање расељених особа и повратника, право на рад и запошљавање расељених особа и повратника, безбједност расељених особа и повратника и деминирање подручја повратка, те право на накнаду за расељене особе, избјеглице и повратнике. БиХ наставља радити на осигуравању спровођења Стратегије у десет димензија.

Животна средина и климатске промјене

Увођење еколошких и климатских активности у ову акцију ће се заснивати на усклађивању с Европским зеленим договором, гдје год је то изведиво у контексту БиХ. Циљ је осигурати дугорочну одрживост Акције. Политика заштите животне средине утиче на друштво на више начина, укључујући и три подсектора **обухваћена овом акцијом**. Супротно томе, друштвени фактори и промјене утичу на квалитет животне средине. Групе у друштвима могу створити еколошке проблеме прекомјерном потрошњом добара и услуга. Акције предвиђене у оквиру двије компоненте, између осталог, имају за циљ смањење негативних еколошких процеса: нпр. усавршавање и оспособљавање људи за подршку и стварање одрживих радних мјеста и економских активности, у складу с приоритетима Европског зеленог договора.

3.5. Услови за спровођење

Поред неколико претпоставки које морају бити валидне да би се Акција успјешно спровела, не постоје услови који морају бити испуњени да би се осигурала успјешна реализација Акције.

3.6. Логички оквир

Резултати	Ланац резултата: Главни очекивани резултати (максимално 10)	Показатељи (најмање један показатељ по очекиваном резултату)	Полазне основе (година)	Циљеви (година)	Извори података (1 по показатељу)	Претпоставке
Утицај	Допријети ублажавању негативних друштвених последица пандемије ковида 19 у БиХ и подржати зелени и дигитални друштвено-економски опоравак	Композитни показатељ спремности земаља кандидаткиња и потенцијалних кандидаткиња на основна подручја економских критеријума (функционална тржишна економија и конкурентност)	2018. (2.3)	2013. (Пораст)	Европска комисија; Еуростат	Није примјењиво (Н/А)
Исход 1	Олакшано запошљавање након пандемије и подстакнут приступ тржишту рада као подршка све "отпорнијој"/"регенеративној"/"кружној" економији	Број новодеофинисаних и имплементираних АМТП програма; Број запослених рашчлањен према "зеленим" пословима	2020. (0) 2020. (0)	2025. (20) 2025. (600) ¹	ПЕС извјештаји и уговори; Административни подаци (укључујући пореске органе)	Побољшање здравствене ситуације у Европи и остатку свијета током друге половине 2021. године омогућиће поступни опоравак привредне активности.

¹ Праћење запослених у периоду дужем од циљане године (задржано запослење), основну евалуацију имплементираних АМТП-а треба размотрити у следећој фази развоја Акције.

						повећање активности извозних компанија и спречавање значајног пада страних директних улагања и дознака; Усвојене владине мјере против пандемије ковида 19 имају потенцијал да поврате виталност привреде и ублаже негативан социоекономски утицај пандемије.ж
Исход 2	Рањивост циљних група је смањена, њихова социоекономска независност и благостање је подстакнуто након пандемије	Проценат најрањивијих , погођених пандемијом, подржаних особа у свим циљаним категоријама ¹	2020. (0)	2025. (5 %)	Надлежна ентитетска и кантонална министарства; Административни подаци; Програмска извјештаји	Подаци из ЕУ анализе структуре рањивих категорија који ће послужити као улаз за дефинисање обима/величине циљне групе
Резултат 1 повезан с Исходом 1	Нови, постпандемијски АЛММ-ови: понуђа радне снаге и усклађивање , развијене и циљане групе подржане за бољи приступ формалном запошљавању у погледу будућности, "зелене" и "дигиталне" економије	Број квалификованих и додатно обучених особа унутар циљаних група, с фокусом на дуготрајно незапослене ² , младе, жене, Роме ³ , и особе с инвалидитетом разврстане према "зеленим"/"дигиталним" вјештинама; Најмање 30 % корисника АЛММ-а стекло је пристојан посао који им омогућује да зарађују за живот (минимално 50 % су жене), разврстано по зеленим пословима; Повећање броја запошљивих Рома – активних тражилаца посла, пријављених на евиденцији незапослених; Број обука о усавршавању, преквалификацији на обуци на послу и сајетовањима у ЈС33-у	2020. (0) 2020. (0 %) 2017. (3,278) ⁴ 2020. (0)	2025 (1800) 2025. (30 % од укупног броја) 2025. (4,100) 2025. (100)	ПЕС евиденције и уговори; Ентитетски фондови за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа с инвалидитетом; Анкета о радној снази; Програмски извјештаји	Детаљна анализа тржишта рада прије и након пандемије ковида 19 ће се попунити као инпут за Н/А
Резултат 1 повезан с Исходом 2	Успостављена политика социјалног предузетништва и правни оквир, а постојећи екосистем СЕ-ова додатно ојачан додатним финансирањем	Политика СЕ-ова (укључујући координацију) и законодавни оквир постоје; Број грантова датих СЕ-ова, у сврху, између осталог, запошљавања Рома и угрожених жена; Број корисника социјалних услуга који више нису у опасности од екстремног сиромаштва јер имају користи од СЕ екосистема	2020. (0) 2020. (0) 2020. (0)	2025. (1) 2025. (100) ⁵ 2025. (100)	Извјештаји надлежних министарстава; Програмски извјештаји;	

¹ Дефиницију најугроженијих категорија потребно је ускладити с Европском социјалном повељом (ревидираном), чији је БиХ потписник. То ће бити урађено током почетне фазе.

² Незапослен најмање једну календарску годину.

³ Тренутно стопа запослености Рома у БиХ износи 11 % у односу на циљ из Познањске декларације од 25 %.

⁴ Тренутно има 5500 радно способних Рома који су незапослени и нису пријављени у Заводу за запошљавање.

⁵ На основу процјене од 25.000 евра за сваки грант. То би требало сматрати цифром у загради како би се омогућило да се у каснијој фази одреди адекватнији и одговарајући распон.

Резултат 2 повезан с Исходом 2	Ојачани успостављени системи пружања социјалних услуга (институционалних и изванинституционалних) за подршку рањивим групама погођеним пандемијом	Број активности изградње капацитета центара за социјалне услуге; Повећање у процентима циљаних породица подржаних преко центара за социјалне услуге; Број датих грантова јавним кухињама/другим пружаоцима помоћи за најугроженије у цијелој БиХ; Број израђених и реализованих програма који се односе на имплементацију Закона о заштити од насиља у породици; Број помогнутих жртава трговине људима ¹ ; Број подржаних сигурних кућа за смјештај жртава насиља у породици и трговине људима; Број социјалних мјера ² Акционог плана за Роме 2021–2025;	2020. (0) 2020. (0 %) 2020. (0) 2020. (0) 2020. (100*) ³ 2020. (0) 2020. (0) 2020. (0)	2025. (30) 2025. (5 %) ⁴ 2025. (20) 2025. (10) ⁵ 2025. (180) 2020. (8) 2025. (3)	Извјештаји Центара за социјални рад; Програмски извјештаји; Извјештаји о имплементацији Стратегије превенције и заштите од насиља у породици; Извјештаји Министарства унутрашњих послова; Годишњи извјештаји Министарства безбједности БиХ о трговини људима у БиХ; Извјештаји о имплементацији Акционог плана за Роме 2021–2025.	

¹ Укупан број евидентираних жртава у 2020. години износио је 679.

² Мјере које треба подржати укључују студије о безбједном и здравом животу; и приступ здрављу.

³ Ово је процјена. У периоду јануар - јуни 2020. године пружена је помоћ и подршка за 48 жртава трговине људима (Извор: Министарство безбједности БиХ).

⁴ Ово је процјена. МЦА ће дати договорени број након консултација с релевантним ентитетским министарствима.

⁵ Ово је процјена. Тачан број програма и мјера даће ентитетски центер центри, који надгледају спровођење закона двају ентитета кроз праћење спровођења ентитетских стратегија за превенцију и смањење насиља у породици. Мјере се, између осталог, састоје од јавних кампања, изградње капацитета, обуке и подршке сигурним кућама. Ентитетски центер центри требају осигурати индикатор за 2025. годину.

4. СПРОВЕДБЕНИ АРАНЖМАНИ

4.1. Уговор о финансирању

У циљу реализације ове акције, предвиђено је закључивање уговора о финансирању са земљом партнерком.

4.2. Модалитети спровођење

Комисија ће осигурати да се поштују одговарајућа правила и процедуре ЕУ за пружање финансијских средстава трећим странама, укључујући поступке ревизије, гдје је то прикладно, и усклађеност активности с рестриктивним мјерама ЕУ¹.

4.2.1. Индиректно управљање са субјектима којима је повјерен задатак

Дио ове радње може се реализовати у индиректном управљању са субјектом којег ће службе Комисије изабрати према следећим критеријумима: а) финансијски и оперативни капацитет подносиоца захтјева; и б) технички капацитет, као што је искуство у припреми и имплементацији заједничке изградње капацитета и сличних пројеката; искуство у вођењу великих и сложених програма или пројеката везаних за резултате, искуство у имплементацији сличних пројеката, релевантна експертиза у пословању с ЕУ и документовани капацитети за мобилизацију релевантних мрежа у државама чланицама ЕУ, БиХ и регији, итд.

Ова имплементација подразумијева следеће: **Исход 1 – Запошљавање и Исход 2 – Социјална питања**

Исход 1 – Запошљавање – Уговор о доприносу би: (а) пружио техничку помоћ за активности везане за резултат 1; и (б) управљао грантовима у оквиру резултата 1.

Исход 2 – Социјална питања – Уговор о доприносу би: (а) пружио техничку помоћ за активности везане за резултате 1 и 2; и (б) управљао грантовима у оквиру резултата 1 и 2. Требао би размотрити избор домаћих партнера у БиХ за спровођење активности у вези с Исходом 2 на основу грантова.

Предвиђено је да ће се активности према Исходу 1 и Исходу 2 имплементирати кроз посебан уговор с ентитетом.

Ако преговори са субјектом којем је повјерен задатак не успију, тај дио ове акције може се спровести у индиректном управљању с другим алтернативним субјектом којег ће службе Комисије изабрати користећи исте критеријуме избора као горе.

У случају да би било потребно замијенити предвиђени субјекат, службе Комисије могу изабрати замијенски субјекат користећи исте критеријуме избора наведене горе. Ако се субјекат замијењује, одлука о његовој замијени мора бити образложена.

Ако преговори са субјектом којем је повјерен задатак не успију, тај дио ове акције може се имплементирати у директном управљању у складу с модалитетима имплементације наведеним у одјељку 4.3.8.

4.2.2. Промјене из индиректног у директно управљање (и обрнуто) због изузетних околности (једна алтернативна друга опција)

Имплементација у оквиру директног управљања може се користити као алтернативни модалитет за дио ове акције

који је планиран за имплементацију у индиректном управљању, у случају да се овај префериран модалитет не може имплементирати због околности изван контроле Комисије.

Ако преговори с горенаведеним субјектом не успију, тај дио ове акције може се имплементирати у директном управљању у складу с модалитетима имплементације идентификованим у одјељцима 4.1.1. и 4.3.3. Конкретно, компоненте техничке помоћи у акцији ће се имплементирати уговорима о услугама (индикативни износ од 1 000 000 EUR за Исход 1 и Исход 2), а компонента Грант ће се имплементирати кроз грантове у директном управљању (индикативни износ од 4 000 000 EUR за Исход 1 и 6 500 000 EUR за Исход 2).

4.3. Индикативни буџет

	Допринос ЕУ (износ у EUR)	Индикативни допринос треће стране, у EUR
Исход 1 Запошљавање	5 000 000	N/A
Резултат 1.1. Нови, постпандемијски АЛММ: понуда радне снаге и усклађивање, развијене и циљане групе подржане за бољи приступ формалном запошљавању с обзиром на будућност, "зелену" и "дигиталну" економију, Састављени од		
Индиректног управљања са субјектом којем је повјерен задатак, Исход 1, Резултат 1.1 (види за поређење 4.2.1.)	5 000 000	
Исход 2 – Социјална питања	7 500 000	N/A
Резултат 2.1. Успостављена политика социјалног предузетништва и правни оквир, а постојећи СЕ екосистем додатно ојачан додатним финансирањем и		
Резултат 2.2. Ојачани успостављени системи пружања социјалних услуга (институционалних и изванинституционалних) за подршку рањивим групама погођеним пандемијом, састављени од		
Индиректног управљања са субјектом којем је повјерен задатак, Исход 2, резултати 2.1. и 2.2. (види за поређење 4.2.1.)	7 500 000	N/A
Индиректно управљање са субјектом којем је повјерен задатак – укупно (којем је повјерен задатак одјељак 4.3.4.)	12 500 000	N/A
Евалуација, (види за поређење одјељак 5.3)	биће обухваћено другом одлуком	N/A
Ревизија/верификација расхода (види за поређење одјељак 6)	биће обухваћено другом одлуком	N/A
Комуникација и видљивост (види за поређење одјељак 7)	N/A	N/A
Непредвиђене ситуације	N/A	N/A
Непредвиђене ситуације	N/A	N/A
УКУПНО	12 500 000	0

4.4. Организациона поставка и одговорности

Ово је мултисекторска акција која се састоји од подсекторске циљане помоћи у следећа два подручја подршке: (I) запошљавање, (II) социјални сектор. Аранжмани за имплементацију морају бити направљени у два сектора, с јасно дефинисаним одговорностима како би се осигурало потпуно постизање индикатора Акције. За ова два сектора, погледајте Опис главних учесника у одјељку 2.2. за детаљан преглед система координације. У суштини, Акција ће користити међуинституционалну методу рада за усмјеравање пружања подршке.

У реализацију предложених активности биће укључене и друге релевантне надлежне институције, поред

¹ www.sanctionsmap.eu Напомињемо да је мапа санкција ИТ алат за идентификацију режима санкција. Извор санкција произлази из правних аката објављених у Службеном листу (ОЈ). У случају неслагања између објављених правних аката и ажурирања на интернетској страници превладава верзија из ОЈ.

главних корисника. Уколико буде потребно, у реализацију ће се укључити и додатне институције и организације релевантне за реализацију планираних активности. У складу са стандардном праксом, у почетној фази имплементације пројекта биће успостављен **Управни одбор** који ће надгледати напредак у реализацији активности. Надаље, по потреби ће се формирати додатне техничке **радне групе** стручњака: представници институција или организација за одређене задатке и активности. С обзиром на бројне институције у сектору, као и опсежан број активности, Управни одбори ће бити у средишту осигуравања ефикасности, ефективности имплементације ове акције. Улога сваке горедефинисане структуре биће идентификована како би се избјегло преклапање вођства и избјегао потенцијални сукоб.

Сектор запошљавања: Системи координације, као што је наведено у одјелу 2.3, исти су системи координације који ће се користити за координацију активности предвиђених овом акцијом. Биће од кључног значаја да се осигура да се све активности спроводе усклађеним и досљедним мјерама на свим нивоима у цијелој БиХ. Социјални сектор: Координација у социјалном сектору остаје изазов, али постоји одређена координација као што је наведено у одјелу 2.3. Мораће се уложити додатни напори за благовремено побољшање ове координације како би се омогућило да се користи за успјешну имплементацију ове акције.

5. ПРАЋЕЊЕ И ИЗВЈЕШТАВАЊЕ О УЧИНКУ/РЕЗУЛТАТИМА

5.1. Интерно праћење

Успоставиће се интерни систем(и) за праћење Акције заснован(и) на резултатима који ће се користити за системско и пажљиво праћење свих дефинисаних индикатора како би се осигурало њихово потпуно остварење. Интерно праћење треба спроводити особље с сертификованим компетенцијама у домену праћења и евалуације. С обзиром на специфичну природу помоћи која ће се пружити у оквиру ове акције, односно њен циљ да допринесе ублажавању негативних социоекономских посљедица пандемије ковида 19, посебна пажња ће се посветити и пажљивом праћењу свих релевантних економских и политичких дешавања, која могу имати утицај на резултате мјерене кроз индикаторе. **Основа за систем праћења је ЛФМ активност са својим основним индикаторима за специфичне исходе и резултате.** ЛФМ ће се користити као алат за управљање. Сврха праћења ће, између осталог, бити прилагођавање и ревизија резултата, активности и нивоа индикатора, уколико за то постоји потреба, како би се ефективно постигли очекивани исходи.

Очекује се да ће спроведбени партнери за исходе 1 и 2 бити одговорни за праћење имплементације активности, у блиској сарадњи са заинтересованим странама. Надаље, може се успоставити неколико структура за олакшавање праћења успјеха шема бесповратних средстава које ће бити пружене. Обиласци терена сматрају се посебно важним у овом погледу.

5.2. Улоге и одговорности за прикупљање података, анализу и извјештавање

Ресорна министарства и институције на државном нивоу биће одговорни за прикупљање података, анализу и извјештавање кроз праћење спровођења активности и постизања резултата у складу с додијељеним одговорностима у подсекторима како је наведено у одјелу 2. Подаци ће бити генерисани из неколико извора. БХАС, у сарадњи с ентитетским заводима за статистику, и ДЕП, у

сарадњи с ентитетским ЕРП координаторима, биће главни добављачи објављених, службених података за три подсектора. Постоји неколико других важних добављача података, као што је наведено у ЛФМ-у, који ће играти улогу у прикупљању података.

С обзиром на добро документоване изазове за доступност конзистентних података на нивоу цијеле БиХ, Акција ће се морати ослањати на интерне капацитете Акције за прикупљање података, анализу и извјештавање. Подаци ће се користити за управљање Акцијом, као и за редовно извјештавање.

Важно је напоменути да се активности и праћење резултата у вези с имплементацијом свих грантова предвиђених овом акцијом могу детаљно осмислити тек када се шема гранта и критеријуми поново развију и када се изабере примаоци. Након што су пројекти/примаоци грантова изабрани за финансирање, **почетне студије** биће спроведене како би се различити подаци унијели у ЛФМ. Током имплементације Акције треба користити различите алате и методе и редовно их примјењивати за процјену и квалитативних и квантитативних индикатора. Имајући у виду **циљане групе прималаца, као и очекивани утицај за ову акцију**, то би требало укључивати, између осталог, родно разврстане податке и документацију, поредбена и ретроспективна истраживања, као и дискусије у фокус групама. Треба уложити све напоре да подаци буду усклађени за презентацију индикатора у цијелој земљи, идеално рашчлањених према полу, доби и групама у неповољном положају како би се боље пратио и надгледао успјех Акције у односу на очекиване резултате и утицај.

5.3. Евалуација

С обзиром на природу Акције, за ову акцију или њене компоненте неће бити извршена средњорочна и/или коначна евалуација.

У случају да није предвиђена евалуација за неке компоненте Акције, Комисија може, током имплементације, одлучити да такву оцјену изврши из ваљано оправданих разлога, било на властиту одлуку или на иницијативу партнера.

Услуге евалуације могу се уговорити на основу оквирног уговора.

Финансирање евалуације биће покривено другом мјером која представља Одлуку о финансирању.

Акција може имати користи од двије средњорочне и једне коначне евалуације резултата за које је планирано да их реализују ентитети.

6. РЕВИЗИЈА

Не доводећи у питање обавезе које се примјењују на уговоре закључене за спровођење ове акције, Комисија може, на основу процјене ризика, уговорити независне ревизије или задатке провјере расхода за један или више уговора или споразума.

Предвиђено је да се услуге ревизије могу уговорити на основу оквирног уговора.

7. КОМУНИКАЦИЈА И ВИДЉИВОСТ

Видљивост ЕУ финансирања и комуникација о циљевима и утицају акција су законска обавеза за све акције које финансира ЕУ, као што је наведено у захтјевима за комуникацију и видљивост ЕУ који су на снази.

Конкретно, примаоци средстава ЕУ морају признати поријекло средстава ЕУ и осигурати његову одговарајућу видљивост:

- давањем изјаве у којој се на видљив начин истиче подршка добијена од ЕУ на свим документима и

комуникационом материјалу који се односи на имплементацију средстава, укључујући на службеној интернетској страници и налозима на друштвеним мрежама, гдје постоје; и

- промовисањем акција и њихових резултата пружањем кохерентних, дјелотворних и пропорционалних циљаних информација вишеструкој публици, укључујући медије.

Мјере видљивости и комуникације спроводе, према потреби, националне администрације (на примјер, у вези с реформама везаним за буџетску подршку ЕУ), субјекти којима је повјерен задатак, извођачи радова и корисници грантова. Одговарајуће уговорне обавезе ће бити укључене, односно, у уговоре о финансирању, споразуме о делегирању и уговоре о набавци и грантовима.

Мјере ће се заснивати на посебном Плану комуникације и видљивости који је успостављен и имплементиран у складу са захтјевима за комуникацију и видљивост ЕУ који су на снази. План укључује, између осталог, комуникациони наратив и главне поруке за акцију, прилагођене различитим циљним групама (заинтересоване стране, цивилно друштво, шира јавност, итд.).

Мјере видљивости и комуникације специфичне за ову акцију биће комплементарне ширим комуникационим активностима које директно спроводе службе Европске комисије и/или Делегација ЕУ. Европска комисија и Делегација ЕУ требају бити у потпуности информисани о планирању и спровођењу специфичних активности видљивости и комуникације, нарочито у погледу комуникационог наратива и главних порука.

Ако Акција укључује програме Уније, мјере видљивости и комуникације ће се спроводити у складу са захтјевима ЕУ за комуникацију и видљивост који су на снази и посебним правилима сваког програма Уније. Релевантни субјекат за управљање програмом је одговоран за праћење активности видљивости и комуникације. Европска комисија и Делегација ЕУ требају бити у потпуности информисани о планирању и спровођењу специфичних активности видљивости и комуникације.

8. ОДРЖИВОСТ

Природа ове акције је прилично специфична, у смислу да се првенствено фокусира на рјешавање и ублажавање непосредних негативних социоекономских учинака пандемије ковида 19. Као такве, неке од његових користи и резултата, које су представљене у резултатима и исходима у ЛФМ-у, **требају бити само краткорочне природе**. То је нешто што треба препознати приликом процјене одрживости Акције.

За њих ће се дугорочни обим користи од одрживости, као што је степен власништва корисника, њихови институционални управљачки капацитети, морати сматрати нуспроизводом. Одређени утицај ће се видјети у том погледу, кроз изградњу капацитета корисника кроз директно учествовање у доприносу имплементацији краткорочних мјера предвиђених Акцијом.

Надаље, с обзиром на то да је Акција дјелимично осмишљена да ријеши огроман финансијски јаз с којим се БиХ суочава (Види одјелак 2.2. – Анализа проблема), власти БиХ нису у позицији да осигурају било каква додатна средства за Акцију. Неизвјесно је хоће ли саме институције кориснице моћи издвојити било каква значајна средства за одржавање резултата када се Акција заврши. Стога је од највеће важности поновно размотрити питања одрживости током праћења имплементације Акције, идеално већ током прве средњорочне евалуације.

Без обзира на то, постоји одређени број предвиђених резултата у оквиру Исхода 1 и 2 при чему ће се осигурати одрживост Акције. Конкретније, резултат 1, у оквиру Исхода 1, између осталог, фокусира се на изградњу капацитета јавних служби за запошљавање за развој и пружање краткорочних АМТР-а, што ће аутоматски побољшати њихове средњорочне институционалне капацитете. Резултат 2 у оквиру Исхода 2 фокусира се на даље изградњу капацитета социјалних услуга које пружају како би били у могућности подржати најугроженије групе у друштву након пандемије, уз истовремено јачање и побољшање њихових средњорочних институционалних капацитета управљања и власништва.

Додатак I.8

на Уговор о финансирању по годишњем акционом плану за Босну и Херцеговину за 2021.

Акциони документ за "ЕУ за развој приватног сектора у БиХ (послије пандемије ковида 19)"

1. КРАТАК ПРЕГЛЕД

1.1 Табела сажетка акција

Назив	Акција 08 – ЕУ за развој приватног сектора у БиХ (послије пандемије ковида 19) Годишњи акциони план за Босну и Херцеговину за 2021.			
ПРИС број	043-667/8			
Основни акт	Финансирано у оквиру Инструмента за претприступну помоћ (ИПА III)			
Тимска европска иницијатива	Не			
Зона која има користи од акције	Босна и Херцеговина			
Програмски документ	Програмски оквир ИПА III			
ИНФОРМАЦИЈЕ О ПРИОРИТЕТНИМ ПОДРУЧЈИМА И СЕКТОРИМА				
Прозор и тематски приоритет	Прозор 4 – Конкурентност и инклузивни раст Тематски приоритет 2 – Развој приватног сектора, трговина, истраживање и иновације			
Циљеви одрживог развоја (СДГс)	5 Родна равноправност 8 Достојанствен рад и економски раст 9 Индустрија, иновације и инфраструктура			
ДАЦ код(ови)	250 Пословне и друге услуге 32130 Развој малих и средњих предузећа (МСП)			
Главни канал испоруке ¹	Билатерално			
Ознаке (из обрасца ПРИС ДАЦ)	Општи циљ политике	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Развој учествовања/ добро управљање	☒	☐	☐
	Помоћ животној средини	☒	☐	☐
	Родна равноправност и оснаживање жена и дјевојчица	☐	☒	☐
	Развој трговине	☐	☒	☐
	Репродуктивно здравље, здравље мајке, новорођенчета и дјетета	☒	☐	☐
	Смањење ризика од катастрофа	☒	☐	☐
	Укључивање особа с инвалидитетом	☒	☐	☐
	Исхрана	☒	☐	☐
	Ознаке РИО конвенције	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Биолошка разноликост	☐	☒	☐
	Борба против	☐	☒	☐

¹ <http://www.oecd.org/dac/stats/annex2.htm>.

	десертификације			
	Ублажавање климатских промјена	☐	☒	☐
	Прилагођавање климатским промјенама	☐	☒	☐
Интерне ознаке	Циљеви политике	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Дигитализација	☐	☒	☐
	Миграција	☒	☐	☐
	Ковид 19	☐	☒	☐
	Социјална укљученост и људски развој	☒	☐	☒
ИНФОРМАЦИЈЕ О БУЏЕТУ				
Релевантни износи	Буџетска линија: 15.020201.02			
	Укупни процијењени трошак: EUR 10 000 000			
	Укупан износ доприноса ЕУ: EUR 10 000 000			
УПРАВЉАЊЕ И СПРОВОЂЕЊЕ				
Врста финансирања и начин(и) имплементације	Модалитет пројекта Директно управљање путем набавке Индиректно управљање са субјектом којем је повјерен задатак и који се бира у складу с критеријумима наведеним у одјељку 4.3.4.			
Релевантни приоритети и најважнија питања из Економског и инвестиционог плана за Западни Балкан	Акција доприноси водећем људском развоју			
Крајњи датум за закључење Уговора о финансирању	Најкасније до 31. децембра 2022.			
Крајњи датум за закључивање уговора о доприносу/делегирању, уговора о набавци и гранту	3 године након датума закључења Уговора о финансирању, с изузетком случајева наведених у члану 114(2) Финансијске уредбе			
Индикативни оперативни период имплементације	6 година након закључења Уговора о финансирању			
Крајњи датум за имплементацију Уговора о финансирању (датум до којег овај програм треба опозвати и затворити)	12 година након закључења Уговора о финансирању			

1.2. Сажетак Акције

Ријеч је о двострукој акцији која има за циљ ублажавање економских учинака пандемије ковида 19 у приватном сектору у БиХ и подстицање дугорочног економског опоравка. Примарно, акција се фокусира на подршку: (I) микро, малим и средњим предузећима (ММСП), с посебним фокусом на **извозно оријентисана мала и средња предузећа (МСП)**, (II) **стартап и иновативном предузетништву**, као и (III) **женама и младима који воде предузећа** на основу резултата текуће помоћи ЕУ у том циљу. Осим тога, Акција ће пружити подршку јачању отпорности ММСП-а у стратешким секторима заснованим на принципима **зелене економије и дигиталне транзиције**. У циљу осигурања одрживости мјера директне подршке за ММСП-е, биће пружена и техничка помоћ како би се олакшала сарадња између кључних учесника за дугорочно планирање економског опоравка у БиХ и осигурало да **пилот - мјере буду**

повезане с процесима дугорочног планирања у БиХ. Акција ће такође подржати даљње усклађивање система државне помоћи БиХ с аквисом ЕУ и обавезама које произилазе из ССП-а путем даљње хармонизације релевантних закона, изградње капацитета кључних институција у систему државне помоћи БиХ и подизања свијести о правилима и обавезама државне помоћи међу кључним заинтересованим странама. Реализацијом предвиђених активности, Акција ће допринијети стварању конкурентнијег и одрживијег јединственог економског простора у БиХ.

2. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

2.1. Анализа контекста

Према подацима Међународног монетарног фонда, **економија БиХ се смањила за 5,5 % у 2020. години, што одражава озбиљан утицај пандемије на, између осталог, производњу, транспорт, туризам и угоститељство.** Слично томе, Програм економских реформи 2021–2023.¹ предвиђа смањење БДП-а за 2020. на 3 %. Поред тога, криза ковида 19 разоткрила је и погоршала **структурне слабости бх. економије** укључујући следеће: **(I) слабу конкурентску позицију** илустровану Глобалним индексом конкурентности Свјетског економског форума за 2019.² и извјештај Свјетске банке о пословању за 2020³, показујући да је ранг БиХ најнижи у регији; **(II) наглашено тржиште рада**, јер последњи подаци показују да у БиХ има 413.254 незапослених особа с преко 50 % тражилаца посла које чине жене, а око 30 % активне радне снаге у БиХ ради у неформалном запошљавању и сивој економији; **(III) недовољну иновативност** илустровану ниским нивоом улагања у истраживање и развој⁴ и ниску оцјену БиХ у Глобалном индексу иновација 2020.⁵

Пандемија ковида 19 и потребан дугорочни опоравак позивају земље Западног Балкана (ЗБ) да **убрзају спровођење структурних реформи** и приближе се ЕУ. У том циљу, БиХ се обавезала на јачање регионалне сарадње како би напредовала на свом путу према ЕУ. Осим тога, кроз своје Заједничке друштвено-економске реформе 2019–2022., БиХ се обавезала да ће подстакнути економски опоравак након пандемије ковида 19 кроз синергију између мјера ПСД-а. БиХ се такође обавезала на спровођење Економског и инвестиционог плана ЕУ (ЕИП)⁶ и подржала је Зелену агенду за Западни Балкан⁷ и Декларацију о заједничком регионалном тржишту, како би се олакшала регионална интеграција, подржао економски развој и повећала транспарентност **конкурентности и државне помоћи**. Стога би убрзање опоравка након пандемије подстицањем одрживог и ресурсно ефикасног раста и унапређењем пријекто потребних структурних реформи требало бити подржано **зеленом и дигиталном транзицијом**.

У вријеме избијања пандемије оба ентитета усвојила су низ **хитних социоекономских мјера против ковида 19**. ФБиХ је усвојила Закон о ублажавању негативних

¹ Дирекција за економско планирање – Макроекономске пројекције, јануар 2021.

² Међу 141 земљом, БиХ је 92, Србија 72, Црна Гора 73, Албанија 81. и Сјеверна Македонија 82.

³ Међу 190 земаља, БиХ је 90, Сјеверна Македонија 17, Србија 44, Црна Гора 59. и Албанија 82.

⁴ 0,2 % БДП-а у 2019. години; Извор: податци Свјетске банке

⁵ БиХ се налази на 74. мјесту од 129 земаља

⁶ ЦОМ(2020) 641 завршно

⁷ SWD(2020) 223 завршно

економских посљедица пандемије с мјерама у распону од краткорочне финансијске помоћи прдужењима (250 милиона евра), оснивања Гарантног фонда, осигуравања субвенција за доприносе послодаваца, до отказивања и/или одлагања пореза. ФБиХ је дала и препоруку о мораторијуму банака на кредите за привреду и грађане. Влада РС усвојила је низ прописа, укључујући пропис о Фонду солидарности за РС, као и одлуку о субвенционисању пореза на доходак и доприносе, обустави плаћања пореза за привреду, те донијела одлуку о привременим мјерама банака за ублажавање негативних економских посљедица пандемија. Може се закључити да је **тренутни одговор БиХ** био правовремен и релевантан за рјешавање неких макроекономских неравнотежа, али фрагментован и спор, те недовољан по обиму да се избори с растућом незапосленošћу и неједнакошћу, будући да су различите групе несразмјерно искусиле посљедице пандемије. Изазови за ММСП-ове су се додатно нагомилали, укључујући велике разлике између ентитета. Поред тога, институције на државном нивоу су до сада играле ограничену улогу у осмишљавању и спровођењу ових мјера.

ЕУ се ангажовала с БиХ у интензивном реформском дијалогу, како би подржала земљу у преводу препорука из Мишљења ЕУ и пратећег аналитичког извјештаја у конкретне акционе планове. Међутим, по мишљењу Комисије, досад предложени акциони планови влада нису у потпуности одговорили на већину ових приоритета. Акциони планови за имплементацију ЈСЕР-а који су тренутачно израђени требали би показати одређеност БиХ за побољшање економског управљања и међувладине координације и сарадње у циљу јачања економске активности у цијелој земљи. Предстојеће **мјере ЈСЕР ПСД-а у цијелој земљи** мораће, такође, обухватити јединствени економски простор и пословно окружење како би се стимулисале предузетничке иновације, стартапови и млади предузетници, нарочито у ИТ, туризму, услугама и креативним индустријама, као и развој стратегије паметне специјализације.

Надаље, **Програм економских реформи БиХ 2021–2023. (БИХ ЕРП)** односи се на структурне реформе за повећање конкурентности, запошљавања и омогућавање одрживог и инклузивног раста након пандемије, укључујући мјере пословног окружења, смањење неформалне економије и ублажавање негативних економских посљедица ковид 19 пандемије. **Стратешки оквир БиХ** огледа се у Средњорочном програму Савјета министара за период 2020–2022, који се заснива на принципима интегрисаног, паметног, одрживог и инклузивног раста и бави се макроекономском стабилношћу, конкурентношћу бх. економије и развојем људског капитала. Систем **управљања јавним финансијама (ПФМ)** у БиХ карактерише функционисање четири независна буџетска система. Иако је уведено **програмско буџетирање**, његова имплементација се мора побољшати на свим нивоима БиХ.

Политика владе БиХ ће бити ојачана овом интервенцијом кроз подршку за убрзање одрживог економског опоравка и конкурентности **приватног сектора БиХ и ММСП-ова**. Такође ће се бавити приступом широм земље за подршку **извозно оријентисаним малим и средњим предузећима, стартаповима, иновативном предузетништву, предузећима која воде жене и млади** за ублажавање негативних посљедица ковида 19 на дужи рок. Коначно,

ова акција би требала помоћи напредовању БиХ ка **зеленој и дигиталној транзицији и глобалној конкурентности**. То је од посебног значаја, јер би намјера да се подстакне економски раст и социјално благостање, ако се спроведе по уобичајеном сценарију, могла угрозити природни капитал БиХ, проузроковати штету животной средини и повећано глобално загађивање. **Сектори који су најосјетљивији на климатске промјене у БиХ су: пољопривреда, водни ресурси, шумарство, енергетика, туризам, биодиверзитет и осјетљиви екосистеми, те здравље људи**. Што се тиче смањења емисије стаклених гасова у БиХ, највећи доприноси су енергија (78 %), пољопривреда (9 %), индустрија (9 %) и отпад (4 %). **Главни учесници индустријских емисија може се приписати прерађивачкој индустрији и грађевинарству**. У БиХ још нису доступни релевантни подаци и детаљнија анализа за идентификацију сектора у којима би увођење регенеративних/кржних модела било најпогодније. Ова акција се фокусира и на **рјешавање ниске конкурентности и побољшање спровођења правила о државној помоћи**, додатно омогућујући пословно окружење.

2.2. Анализа проблема по подручјима подршке

ПОДРУЧЈЕ ПОДРШКЕ бр. 1: ПСД: Ако се здравствени ризици обуздају и под претпоставком да вакцина постане широко доступно у другој половини 2021. године, економска ограничења могу бити ублажена за бх. економију која се мора брзо опоравити повећањем своје конкурентности и повезаности с регијом и ЕУ. Кључни проблем представља **потребу за обновљеним приступом изградњи отпорности ММСП-ова** на будућу кризу, **засновано на убрзаној дигиталној транзицији и коришћењу нових иновативних технологија у производњи извозно оријентисаних ММСП-ова**. Прелиминарне анализе указују да је велика већина (90 %) извозно оријентисаних малих и средњих предузећа у БиХ у производњи метала, дрвета, текстила и хране већ негативно погођена пандемијом ковида 19. Били су свједоци прекида ланаца снабдијевања и вриједности, што је, заузврат, довело до проблема с ликвидношћу. Заједно с недостатком циљаног финансирања, то је додатно угрозило позицију ММСП-ова на домаћем и међународном тржишту. Највећи извоз БиХ прије кризе изазване пандемијом ковида 19 били су енергија, алуминијум, угаљ, дијелови за аутосједилице и производи од коже. Пет земаља које чине око 60 % извоза БиХ су Њемачка, Хрватска, Италија, Србија и Словенија. Међутим, пројекције ОЕЦД-а предвиђају пад извоза неких индустријских инпута и роба у металној и дрвној индустрији¹ због пандемије. Чињеница да ИКТ компаније биљеже највећу додатну вриједност по запосленом (прати их научна и високотехнолошка индустрија) оправдава проширење подршке ЕУ секторима са снажним потенцијалом раста. С друге стране, туризам и угоститељство имају далеко најмању додатну вриједност. Најновији подаци о туризму најбоље илустријују погубне ефекте кризе на ову привредну грану, која је у периоду јануар – октобар 2020. године у односу на претходну годину имала 70 % мање посјета и 60 % ноћења.² Све ово захтијева наставак Подршке ЕУ ММСП-овима кроз грантове и техничку помоћ за модернизацију,

¹ Изгледи конкурентности МСП-ова 2020. Ковид19: Утицај изолације на мала предузећа, ИТЦ

² Статистика туризма, Кумулативни подаци, јануар – октобар 2020, децембар 2020, Агенција за статистику БиХ (БХАС)

реструктурисње и повећање помоћи уведене током пандемије. Могућности за приближавање и укључивање у регионалне и ЕУ ланце вриједности пружају јасну додатну вриједност ЕУ за ову интервенцију.

Додатни проблеме везан за **смањено пословање ММСП-ова и недостатак ликвидности** као последицу пандемије ковида 19 представља растућа незапосленост и недостатак квалитетних послова, нарочито код младих, жена и рањивих група. Наиме, пандемијом су највише погођена мала и средња предузећа која се баве услугама смјештаја и прехране. Жене предузетнице су дио ове групе, јер углавном посједују предузећа у овим секторима. Поред тога, фирме које воде млади теже се прилагођавају поремећајима на тржишту, вјеројатно због недостатка диверсификације, искуства и приступа ресурсима. Потребна је циљанија подршка ММСП-овима и боље пословно окружење како би се отворила радна мјеста и повећало благостање рањивих категорија након пандемије. Непрекидна подршка ЕУ путем грантова требала би повећати пословну отпорност кроз нове пословне моделе, диверсификацију производа и укључивање у ланце вриједности ЕУ, док би техничка помоћ требала осигурати образовање, промоцију и умрежавање жена предузетница и младих предузетника. С обзиром на Зелени договор ЕУ и амбиције за транзицијом на зелену и дигиталну економију, БиХ ће то морати пратити како би остала конкурентан пословни партнер у заједничким ланцима снабдијевања.

Мала предузећа су у кризи склонија поремећајима на тржишту и недостатку обртног капитала у односу на већа предузећа. Чињеница да од око 75.000 регистрованих предузећа у БиХ скоро **98 % чине ММСП-ови с мање од 50 запослених**, те да ММСП-ови доприносе цирка 15 % запошљавању и чине око 40 % додате вриједности, додатно појачава величину негативних учинака пандемије ковида 19 на економију БиХ. Надаље, с 8,5 МСП-ова на 1000 становника, БиХ има далеко најмањи број МСП-ова по глави становника у поређењу с регијом¹. Овај тренд треба преокренути кроз циљану подршку ЕУ стартаповима (микропредузећима) и иновативном предузетништву. Изазови за **подстицање одрживе и зелене економије у БиХ** такође су значајни у свјетлу ограничених капацитета БиХ да се ухвати у коштац с отпорношћу МСП-ова на одрживији начин. Индекс политике малих и средњих предузећа 2019 указује на слаб учинак малих и средњих предузећа у БиХ у **зеленој економији**, слично као у другим земљама ЗБ у којима су развијени политички оквири за ефикасност ресурса, а напори за промовисање кружне економије готово да и не постоје. Транзиција озелењавања малих и средњих предузећа је свеобухватно питање за различите секторе и играче, а подршка пословном умрежавању је неопходна како би се побољшало учење и сарадња међу колегама. Подршка ЕУ треба убрзати овај процес кроз подизање свијести међу ММСП-овима о доступним инструментима и алатима за увођење принципа и стандарда кружне економије. Подршка ЕУ у овој акцији омогућиће осигуравање додатних грант средстава за мала и средња предузећа како би се употпунила подршка владе и повећала ефикасност започетог опоравка приватног сектора.

Главни учесници Акције су Министарство спољне трговине и економских односа БиХ (МВТЕО), Дирекција за економско планирање (ДЕП), Министарство трговине ФБиХ, Министарство енергетике, рударства и индустрије

ФБиХ, Министарство развоја, предузетништва и занатства ФБиХ, Министарство просвјете и науке ФБиХ, Министарство трговине и туризма РС, Министарство привреде и предузетништва РС, Министарство научног и технолошког развоја, високог образовања и информационог друштва РС, Пододјељење за економски развој Владе Брчко дистрикта и релевантне институције у кантонима ФБиХ. **Мрежа координатора СБА у БиХ** учествује у изради Индекса политика за мала и средња предузећа, и такође ће се бавити развојем секторске политике.

Нацрт стратешких смјерница за хармонизацију подршке развоју малих и средњих предузећа и предузетништва у БиХ (Нацрт смјерница) за период 2021–2027, након усвајања, омогућиће усклађивање у читавој земљи у имплементацији ЕУ Акта о малом бизнису (СБА). Осигураће и усклађен развој политика и стратегија за мала и средња предузећа у ентитетима и Брчко дистрикту. У почетку се фокусирају на три подручја политике из СБА које се односе на јавну набавку, стандардну и техничку регулативу и интернационализацију малих и средњих предузећа, али њихова имплементација би поступно требала довести до побољшања учинка БиХ у низу димензија Индекса политике МСП-ова, укључујући промоцију извоза, услуге МСП-ова и институционални и регулаторни оквир за МСП-ове.² Комплементарност Нацрта смјерница с предложеном Акцијом осигурана је у оквиру приоритета "Опоравак и јачање конкурентности извозно оријентисаних МСП-ова" који се даље односи на Обнављање и јачање МСП-ова у глобалним ланцима вриједности и његову приоритетну мјеру **Подршка развоју и отпорности извозно оријентисаних малих и средњих предузећа у периоду након пандемије (1.1.1)**. Очекује се да ће синергије створене уз подршку ЕУ кроз ову акцију осигурати бржи опоравак МСП-ова и повећану отпорност на будућу кризу, јер ова мјера посебно захтијева међународну финансијску помоћ за њену имплементацију. Осим тога, извозни МСП-ови које воде жене предвиђена су за подршку у оквиру истог стратешког приоритета и његове мјере **1.1.4. "Подршка ефикаснијој интеграцији МСП-ова у глобалне ланце вриједности"**. Описана кретања требају омогућити побољшану сарадњу и координацију између свих релевантних учесника и појачано укључивање приватног сектора у дефинисање политике. Међутим, БиХ тренутно нема стратешки оквир за цијелу земљу за рјешавање приоритета идентификованих за подршку у овој акцији. **Стратегију паметне специјализације (С3)** развија радна група коју координише Дирекција за економско планирање. Циљ С3 чији би нацрт требао бити завршен до новембра 2023.³ је постицање боље координације између научно - истраживачке и индустријске политике.

ПОДРШКЕ ПОТПОРЕ бр. 2: Државна помоћ: Потписивањем ССП-а 2008. године БиХ се обавезала да ће преузети регулативу ЕУ о државној помоћи успостављањем адекватних правних и институционалних оквира. Као што је наведено у **АР-у**, још увијек постоји потреба да се осигура усклађивање с аквисом ЕУ и досљедна примјена правила о државној помоћи у цијелој земљи. Поред тога, капацитети за спровођење правила о

¹ Албанија има 15,4, а Србија 50,9

² Треба напоменути да БиХ заостаје за просјеком Западног Балкана и Турске у свим димензијама, уз значајно погоршање неких димензија у 2019. (димензије 7 и 8а).

³ Ова акција би требала бити покренута индикативно 2022–2025.

државној помоћи и даље су слаби и постоји ниска свијест о правилима државне помоћи међу релевантним учесницима широм земље. Главни проблеми у спровођењу Закона о државној помоћи у БиХ леже у чињеници да нема довољно обученог особља које би се самостално бавило потенцијалним случајевима државне помоћи и спроводило релевантна правила у Савјету за државну помоћ (САЦ). САЦ има низак ниво извршења с обзиром на то да је донио врло мало одлука, од којих су све биле позитивне или нису нашле елемент државне помоћи. Број донесених рјешења био је релативно висок у 2014. (9), 2015. (14) и 2016. години (7). Међутим, тај број је од тада значајно пао са само једном до двије одлуке које су издате у периоду 2017–2020. Осим тога, свијест о правилима државне помоћи унутар тијела за имплементацију (ИА) није довољна да осигура завршетак процеса усклађивања с правилима државне помоћи. Коначно, даваоци државне помоћи нису подносили захтјеве за планирану или додијељену државну помоћ у посљедње три године, осим у случајевима које је покренула Енергетска заједница. Даваоци концесије морају бити свјесни обавезе претходног обавјештавања, процедура пред ПУ и САЦ-а и посљедица додјеле неспојиве и незаконите државне помоћи.

Ова акција предвиђа техничку помоћ за подршку даљњем развоју система државне помоћи у БиХ. Подржаће усклађивање законодавства о државној помоћи у БиХ с аквисом ЕУ, првенствено кроз подршку усклађивању релевантних подзаконских аката. Даље, предвиђа се јачање институционалних и административних капацитета путем обуке за САЦ и ИА, укључујући обуку на радном мјесту и посебне обуке и семинаре о најбољој пракси државне помоћи ЕУ. Коначно, биће организовано подизање свијести давалаца државне помоћи и других релевантних учесника како би се осигурала дјелотворност и кредибилитет контроле политике државне помоћи.

С обзиром на изазове и обим реформе система државне помоћи у БиХ која је потребна у свјетлу спровођења одредби ССП-а, активности владе БиХ морају бити допуњене помоћи ЕУ. Регулација државне помоћи постављена је као циљ **Уговора о функционисању ЕУ**, који према члану 87, став (1) каже да ... свака помоћ коју додјељује држава чланица или путем државних ресурса у било којем облику који нарушава или пријети нарушавање конкуренције фаворизовањем одређених предузећа или производње одређене робе, у мјери у којој утиче на трговину између држава чланица, биће неспојива са заједничким тржиштем. Додата вриједност ЕУ ће због тога бити створена кроз комплементарност активности, али и кроз пружање правне гаранције БиХ за реформе и усклађивање с аквисом ЕУ.

Систем државне помоћи у БиХ чини САЦ, тијело надлежно за имплементацију и спровођење одредаба Закона о систему државне помоћи у БиХ¹, његов Секретаријат као стручно тијело надлежно за организационе, техничке и административне активности и интерне ревизије, састављено од представника ВМ-а, влада ФБиХ, РС и БД преко њихових надлежних органа.² Даваоци државне помоћи су такође учесници ове акције. САЦ се састоји од осам чланова с мандатом од четири године. Мандат садашњег члана истиче крајем 2021. године. **Секретаријат САЦ-а** запошљава седам особа с пет

људи који се баве питањима државне помоћи. Као што је наведено у **АР-у**, овај број није довољан да осигура испуњење задатака овог тијела. **ИА** су забиљежиле флукутацију особља задуженог за државну помоћ, како на државном, тако и на ентитетском нивоу. На нивоу БД нису донесени подзаконски акти о државној помоћи, нити је започет процес усклађивања постојећих шема државне помоћи наведених у Програму усклађивања.

Нацрт Смјерница садржи један релевантан приоритет и низ релевантних мјера у оквиру Стратешког циља 2 -СГ2: Унапређење усклађене подршке развоју МСП-ова, приоритет 2: Унапређење државне помоћи, статистике и јавно-приватног дијалога за развој МСП-ова у потпуности је усклађено с предвиђеним активностима. Између осталог, садржи мјеру за **Хармонизацију и подршку државне помоћи за мала и средња предузећа (2.2.1)** која позива на усклађивање државног законодавства о државној помоћи, као и релевантних закона о субвенцијама за мала и средња предузећа с аквисом ЕУ у овом подручју, чиме се у потпуности усклађује с одредбама ССП-а.

2.3. Релевантност и комплементарност са стратегијама које подржавају кључни национални учесници

У складу с Дигиталном агендом за ЗБ³ и Агендом ЗБ за иновације, истраживање, образовање, културу, младе и спорт⁴, и ЕИП, повећана **конкурентност и иновативност** ММСП-ова кроз модернизацију и дигитализацију њихових процеса и производа требала би одговорити на тренутну потребу БиХ за одржавањем континуитета пословања у секторима који су суочени с најтежим поремећајима на тржишту током избијања пандемије ковида 19. Такође, циљана грант подршка и изградња капацитета за стартапове, жене и младе предузетнике требало би ублажити недостатак ресурса за прилагођавање микро и малих предузећа поремећајима на тржишту и олакша губитак радних мјеста изазван пандемијом. Међутим, најизазовнији задатак изградње отпорности ММСП-ова на кризу, кроз унапређење дигитализације и кружне економије и напредак БиХ у структурним реформама, омогућиће да овај свеобухватни пакет подршке ЕУ допринесе дугорочном опоравку БиХ од учинака ковида 19. Коначно и у складу с Дигиталном и зеленом агендом за ЗБ, тренутна криза ће створити прилике за бх. економију да закорачи у одрживије и неповратне фазе дигиталне и зелене транзиције ММСП-ова.

Ова акција се ослања на **синергију између учесника из свих сектора и нивоа власти** у БиХ који се баве социоекономским посљедицама кризе ковид 19. Дакле, Акција доприноси напредовању ка потпуно развијеном **секторском приступу** за јачање усклађивања политика и координације донатора. Конкретно, на препоруку ЕУСР-а у БиХ, Савјет министара је у мају 2020. године основао Радну групу на високом нивоу за социоекономски одговор за координацију активности свих нивоа власти у БиХ у вези са социоекономским мјерама у одговору на изазове ковида 19 и за лакшу мобилизацију средстава за све нивое власти путем домаћих фондова и стране финансијске помоћи. У одређеној мјери, Акција ће подржати до сада недостајуће **стратешко планирање у читавој земљи** кроз изградњу капацитета за **дугорочно планирање економског опоравка**, док би очекивану **усклађеност између централних планских докумената** требало

¹ Службени гласник БиХ, 39/20

² Односно, МВТЕО, ентитетска министарства финансија и Дирекција за финансије БД

³ SWD (2018) 360 завршно

⁴ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/22b8829d-b786-11eb-8aca-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-233221374>

осигурати кроз Дирекцију за економско планирање и кроз ЕРП механизам који координише. Систем праћења и извјештавања треба ојачати кроз дизајн и имплементацију специфичних ЕРП мјера усмјерених на дугорочну отпорност за економски опоравак.

2.4. Релевантност и комплементарност с политиком ЕУ и помоћи ЕУ и других донатора

Подршка ПСД-у и пословно окружење предвиђено овом акцијом су у складу с ТП1 под W4 ИПА III ПФ јер би Акција требала имати позитиван утицај на социоекономски опоравак БиХ након пандемије ковида 19 и требала би довести до повећања конкурентности њене економије – све се то у потпуности одражава у специфичним циљевима W4.

Мишљење Комисије из 2019¹ идентификује **66 краткорочних приоритетних мјера у друштвено - економском сектору**, у распону од побољшања пословног окружења, конкурентности и економског управљања, до иновација и истраживања и развоја. У Мишљењу се, такође, позива на идентификацију приоритетних сектора и јачање њихове конкурентности, олакшавање структурних промјена и подстицање пословног окружења. Ова акција је врло релевантна за имплементацију ових препорука, јер подржава опоравак малих и средњих предузећа од непосредних учинака пандемије ковида 19 и даље има за циљ повећање њихове конкурентности кроз дигитализацију, кружну економију и побољшање ЕРП мјера за изградњу дугорочне отпорности бх. економије на вањске шокове. Поред тога, препоруке о **побољшању државне помоћи и политике конкуренције** укључују следеће: (I) ускладити постојеће шеме државне помоћи с одредбама ССП-а и осигурати да Савјет за државну помоћ буде оперативан независно и да добије одговарајуће финансирање, (II) осигурати досљедно спровођење правила државне помоћи у читавој земљи, и (III) ојачати административне капацитете Савјета за државну помоћ и појачати напоре на подизању свијести о правилима државне помоћи на свим нивоима. Ове препоруке су сада још релевантније, будући да су многе компаније имале користи од дискреционе помоћи државе у склопу пакета подршке у кризној ситуацији узрокованој пандемијом ковида 19, ометајући једнаке услове за приватни сектор због значајне индиректне државне подршке. **Извјештај Комисије за Босну и Херцеговину за 2021. и 2020. годину** поновно је потврдило све налазе и већину препорука из Мишљења и Аналитичког извјештаја. Ова акција је у потпуности усклађена с овим налазима.

У погледу релевантности с регионалним приоритетима, **ЕИП** има за циљ подстаћи дугорочни опоравак регије, подржан зеленом и дигиталном транзицијом. Иако је већина инвестиционих иницијатива ЕИП-а у великој мјери релевантна за овај приједлог, Водећи модел 9 Конкурентност приватног сектора најбоље одражава циљеве ове акције кроз подршку која ће бити пружена почетницима (стартупови) и њиховом расту кроз откључавање диверзификованог финансирања малих и средњих предузећа, обуку и потпору за скалирање иновативних компанија. Такође, подршка **зеленом расту и кружној економији** додатно је повећала релевантност ове интервенције за БиХ како би се олакшало њено коришћење средстава за иновације и озелењавање привреде.²

¹ ЦОМ(2019) 261 завршно

² Док су инструменти за подршку у том циљу углавном регионални (у оквиру WBIF платформе), БиХ треба подићи своје институционалне

Предложена Акција је усклађена с **Агендом ЗБ за истраживање иновација, образовање, културу, младе и спорт**, јер ће допринијети одрживијој економији, отварању радних мјеста и дигиталној трансформацији регије.

Акција такође одражава **Стратегију за МСП-ове за одрживу и дигиталну Европу 2020³** и њене приоритете за прелазак на дигитализацију, смањење регулаторног оптерећења и побољшање приступа тржишту и финансијама. Исход Акције о повећању **конкурентности и иновативности** МСМС-а у БиХ уграђен је у принципе **Европског зеленог договора и Смјернице за спровођење Зелене агенде за Западни Балкан**, који позивају на претварање изазова одрживости и отпорности у економске прилике за ММСП-ове. Наиме, Акција ће промовисати принципе ресурсне ефикасности и приступа иновативним технологијама међу ММСП-овима за отварање нових и бољих радних мјеста, слиједећи и **Акциони план за кружну економију ЕУ⁴** за иновативне и ефикасније моделе производње и потрошње.

Помоћ у оквиру овог АД-а је комплементарна са следећом вишекорисничком помоћи ИПА III 2021–2022:

- **Гарантни фонд за Западни Балкан (WBGF)** – подстицањем пожељних улагања кроз инструмент подјеле ризика и техничку помоћ (ТА) за убрзавање реформи и откључавање приватних инвестиција (156 милиона евра);

- **Фонд за развој предузећа и иновације Западног Балкана (WB EDIF)** – истраживањем синергије с финансијама и техничком помоћи фокусирајући се на предузећа која воде жене и млади, иновативне стартапове, кружну и зелену економију, истраживање и развој, паметну специјализацију и иновације за МСП-ове (120 милиона евра);

- **Подршка имплементацији Заједничког регионалног тржишта** – доприносећи имплементацији ЕИП-а за промоцију трговине, инвестиција, дигиталне трансформације, индустријских кластера и секторске пословне удруге за промоцију регионалних ланаца вриједности (21 милион евра);

- **Подршка конкурентности и одрживости на Западном Балкану и Турској** – кроз подршку за јачање економског управљања, ЕРП-а и кључних секторских стратегија (8 милиона евра).

Надовезујући се на резултате постигнуте у оквиру **ЕУ за пословни пројекат**, партнерству ГиЗ-а, ИЛЮ-а и УНДП-а додијелено је додатних **13 милиона евра** из програма посебних мјера за 2020. годину за брз одговор на кризу изазвану пандемијом ковида 19 у извозно оријентисаним секторима, пољопривреди и туризму и даљњу подршку развоју стартапова у БиХ. Процјењује се да ће се пројекат започети у јануару 2021, а завршити у јуну 2023. Један од кључних очекиваних резултата помоћи је повећање конкурентности ММСП-ова кроз иновације производа и пословања и осигурање наставка пословних активности ММСП-ова, предузетника и пољопривредника погођених кризом економске блокаде услед пандемије ковида 19.

2.5 Научене лекције и везе с претходном финансијском помоћи

капацитете како би боље искористила повећани приступ финансијама и ризичном капиталу за ММСП-ове, нарочито важне за опоравак након ковида 19, и грантове/гаранције за иновативне и пословне екосистеме; приступ моделом троструке спирале.

³ ЦОМ(2020) 103 завршно

⁴ ЦОМ(2020) 98 завршно

Развој приватног сектора (ПСД): Имплементација програма ЕУ за пословање (ИПА 2016) указује на изузетан интерес ММСП-ова за бесповратна средства за улагање у иновативне технологије, због недостатка средстава из других извора. Овом акцијом је створена и велика мрежа локалних партнерстава за подршку пословању, укључујући ангажман локалних самоуправа за промоцију запошљавања и иновација. Сектор туризма се истиче као сектор у којем је успјех био спутан због непостојања усклађене стратегије. На основу ових налаза, ова ће акција укључити неопходне обуке за припрему пројеката током позива за подношење приједлога пројеката у традиционалним секторима и циљаније обуке о новим специфичним подручјима која се односе на иновације зелених договора, дигитализацију, кружну економију, итд, како би се осигурали слични резултати. Кроз израду акционог плана опоравка и отпорности који је предвиђен овом акцијом, међусекторском платформом ће се осигурати имплементација усклађених мјера. Пројекат **Изазов за промјену 2.0** подржан од стране Шведске развојне агенције (СИДА) и Амбасаде Шведске реализује грантове за предузећа у вриједности од 4 милиона евра. Недавна евалуација овог пројекта истиче да постоји велики интерес за иновативно финансирање подјеле ризика и умрежавање локалних партнера за промоцију и имплементацију подршке компанијама кроз грантове. Пројекат је повећао и капацитете домаћих партнера за управљање грантовима и пружање квалитетних услуга кроз менторски систем компанијама.

Државна помоћ: Завршни извјештај пројекта ИПА 2012 Успостављање система државне помоћи (завршено 2016. године) истиче да је добра сарадња с корисницима са свих нивоа управе осигурала висок ниво власништва над пројектом. Надаље, високо се препоручује обука на радном мјесту, јер омогућава рјешавање специфичних потреба које се могу појавити током имплементације пројекта. Осим тога, уочена је потреба за основном обуком о правилима државне помоћи с обзиром на ограничен мандат чланова САЦ-а и очекивано запошљавање нових кадрова како у САЦ-у, тако и у ИА. Активности подизања свијести се, такође, препоручују и треба их интензивирати. Горенаведени налази укључени су у осмишљени изглед Акције. Конкретно, активности изградње капацитета у оквиру резултата 5 ће укључивати и обуку на послу и основну обуку о правилима ЕУ о државној помоћи. Након тога, у оквиру резултата 6, активности на подизању свијести ће бити усмјерене на владине и невладине учеснике као што су пословна заједница и цивилно друштво. Прелиминарна оцјена реализације пројекта ИПА 2018 Подршка Савјету за државну помоћ указује на добру сарадњу релевантних учесника, стварајући основу за осигуравање власништва корисника и над овом акцијом. Препоруке овог пројекта, када буду доступне, биће узете у обзир за пројектни задатак интервенције.

3. ОПСИ АКЦИЈЕ

3.1 Планирани резултати и логика интервенције

Развој приватног сектора – ПСД

Ако ојачају капацитети за дугорочно планирање регенеративног економског опоравка (**резултат 1**), континуитет и отпорност пословања након ковида 19 у (I) ММСП-овима, с посебним фокусом на извозно оријентисане МСП-ове у БиХ, (II) оснивању стартапова и иновативног предузетништва, и (III) предузећима која воде жене и млади побољшаним кроз бољи приступ финансирању и иновацијама повезаним с одрживошћу и

екоиновацијама (**резултат 2**), те ојача отпорност ММСП-ова у стратешким секторима, заснована на принципима зелене економије и дигиталне транзиције (**резултат 3**), а **сљедеће претпоставке буду валидне:** постоји задовољавајућа сарадња између бх. учесника у планирању опоравка, нема даљњих ограничења (нпр. затварање границе) која драстично ограничавају трговину, ММСП-ови су заинтересовани за зелену и дигиталну транзицију, **онда ће се остварити повећана конкурентност и иновативност ММСП-а у БиХ у складу с транзицијом ка зеленој и дигиталној економији у БиХ (Исход 1).**

Државна помоћ

Ако се законодавство о државној помоћи додатно усклади с аквисом ЕУ (**резултат 4**), ојачају институционални/административни капацитети САЦ-а и ИА (**резултат 5**) и подигне свијест кључних учесника о правилима и обавезама државне помоћи (**резултат 6**), **сљедеће претпоставке буду валидне:** сви учесници подржавају и сарађују, постоји политичка воља за постизање вишег ниво усклађености законодавства у подручју државне помоћи и САЦ је оперативно независан и добива адекватно и редовно финансирање, **резултати ће довести до Исхода 2:** Систем државне помоћи у БиХ усклађен с обавезама из ССП-а.

Ако се остваре **Исход 1** (Повећана конкурентност и иновативност ММСП-ова у БиХ у складу с транзицијом ка зеленој и дигиталној економији) и **Исход 2** (Систем државне помоћи у БиХ усклађен с обавезама из ССП-а) и **сљедеће претпоставке буду валидне:** (I) побољшана здравствена ситуација у другој половини 2021. омогућава доступни опоравак економске активности, повећање извоза, директне стране инвестиције и дознаке остају стабилне; (II) усвојене владине мјере против ковида 19 су ефикасне за ММСП-ове, и (III) постоји политичка воља за постизање вишег нивоа усклађености законодавства у подручју државне помоћи, **тада ће се постићи сљедећи учинак:** допринос економском опоравку након ковида 19 и стварање конкурентнијег и одрживијег економског простора у БиХ.

3.2 Индикативни тип активности

Исход 1: Развој приватног сектора, подручје индикативних активности подршке:

Активности везане за резултат 1: Ојачани капацитети за дугорочно регенеративно планирање економског опоравка

Активности ће се спроводити кроз **техничку помоћ** у циљу изградње капацитета главних институционалних учесника за дефинисање дугорочних мјера економског опоравка. Подршка ће бити пружена за припрему акционих планова за опоравак и отпорност. Активности ће бити уско повезане с процесом Програма економских реформи у БиХ, чиме ће се осигурати одрживост Акције. Мјере политике опоравка и отпорности ће узети у обзир дијалог о политици у вези са зеленом и дигиталном транзицијом који ће бити олакшан дигиталном платформом предвиђеном у оквиру резултата 3. При томе, активности у оквиру резултата 1 такође пружају основу за пилотирање мјера подршке бесповратним средствима предвиђеним у оквиру резултата 2 и резултата 3 који би се најбоље допуњавали ако би били подједнако заступљени.

Активности везане за резултат 2: Континуитет и отпорност пословања након ковида 19 у (I) ММСП-овима, с посебним фокусом на извозно оријентисана мала и средња предузећа у БиХ, (II) оснивању стартапова и иновативних предузетништва, и (III)

предузећима која воде жене и млади, побољшаним кроз бољи приступ финансирању и иновацијама повезаним с одрживошћу и еколошким иновацијама

Активности ће углавном подразумевати подршку кроз грантове који остају најпогоднији модел помоћи с обзиром на то да кредитирање и гаранције, као и различити финансијски инструменти у БиХ нису довољно развијени да подрже ММСП-ове у њиховом дугорочном опоравку од утицаја кризе изазване пандемијом ковида 19. У поређењу с постојећим грант шемама¹ усмјереним на краткорочну помоћ за ММСП-ове погођене кризом ковида 19, шема грантова у оквиру ове акције такође ће укључити промоцију најбољих пракси у еколошким иновацијама осигуравајући поступни приступ зеленој транзицији који је неопходан за кретање ка одрживијем и дуготрајнијем опоравку. Док увођење принципа зелене економије осигурава одрживост Акције, потребан је поступан приступ увођењу ових принципа како би се ублажио ризик да их компаније тренутачно нису спремне у потпуности прихватити. Коначно, пилот-мјере ће осигурати улазне податке који ће олакшати имплементацију активности усредоточених на кружну економију, предвиђене резултатом 3. Помоћ ће укључивати следеће:

- Подршка ММСП-овима с посебним фокусом на извозно оријентисане МСП-ове

Помоћ ће се дистрибуисати углавном кроз грантове приоритетним секторима за пилот-увођење нових производа и услуга. Треба размотрити и развој платформе за дијалог између представника јавног и приватног сектора и стручњака.

Очекује се да ће најмање 15 % грантова бити додијељено малим и средњим предузећима која, такође, имају капацитете за олакшавање зелене транзиције, из истих разлога који су наведени у наставку.

- Подршка за стартапове и иновативно предузетништво

Стартапови и иновативна, зелена и дигитална предузетништва биће подржана кроз специфичну и циљану компоненту грантова и техничку помоћ како би се повећао њихов приступ know how кроз сарадњу с иновативним центрима и умрежавање.

Акција ће имати за циљ да досегне и подржи што већи број зелених и дигиталних предузетништава, с обзиром на то да зелена транзиција мора бити у великој мјери вођена тржиштем и захтијева много нових технологија, процеса, економских кругова који ће подржати промјену. То ће бити урађено слиједећи најбоље праксе ЕУ, које ће бити прилагођене реалностима у БиХ.

- Подршка женама и младима који воде предузећа

Осигураће се непрекидна подршка путем грантова и техничке помоћи како би се повећало усвајање нових пословних модела и подржало укључивање рањивих група у ланце вриједности у циљу јачања њихове отпорности на будућу кризу. Техничка помоћ треба подржати образовање жена предузетница и младих и промовисати њихово умрежавање.

Очекује се да ће обука и усавршавање бити прилагођени специфичним предузећима која воде жене и млади, с циљем јачања могућности за њихово пословање и подстицање њихове отпорности. Компонента обуке и усавршавања је због тога другачија, али је комплементарна с усавршавањем које ће се пружати у оквиру Социјалне

акције у односу на ковид 19 (фокусирано на потребе и услове тржишта рада).

С обзиром на фокус ове активности на бесповратну подршку, синергије с Гарантним фондом за младе ће се истражити у највећој могућој мјери, јер су припремне активности за укључивање БиХ у овај програм почеле тек недавно. Слично, тражиће се синергије у оквиру текућих и планираних програма подршке омладинском и женском предузетништву, попут оних усмјерених на стварање и јачање пословних веза с дијаспором.

Активности везане за резултат 3: Ојачана отпорност ММСП-ова у стратешким секторима, заснована на принципима зелене економије и дигиталне транзиције у складу су с Дигиталном и зеленом агендом за Западни Балкан, усмјереном на унапређење зелене економије и агенде дигитализације за БиХ и његовање агенда кружне економије

Мјере које се спроводе у оквиру ове активности дистрибуираће се углавном кроз грантове. Осигураће развој дигиталне платформе (тј. БиХ постаје зелена) за подизање свијести, размјену информација и покретање дијалога између свих релевантних учесника о кључним питањима која се тичу зелене и дигиталне транзиције и инкорпорације кружних модела у специфичне секторе. Циљане кампање требале би покренути дијалог о политикама за повећање одрживих пракси међу предузећима, као што је Како смањити отпад уз додавање вриједности малим и средњим предузећима, док би појачана међусекторска сарадња требала покренути дијалог о питањима као што су Како постићи успешну сарадњу свих релевантних заинтересованих страна приликом усвајања националних стратегија за кружну економију, нарочито уз укључивање приватног сектора и недржавних учесника. Ова платформа би, такође, могла омогућити надоградњу виртуалних комуникационих алата које већ користе тренутни ЕУ пројекти који подржавају мала и средња предузећа и одговарајуће ИТ решење које ће осигурати више информација специфичних за клијенте и олакшати комуникацију између регистрованих корисника.

Помоћ би требала бити пружена за имплементацију пилот-акција које промовишу ефикасне ресурсе и кружне процесе и инфраструктуру. Подршка ће бити каналисана преко локалних партнера кроз мрежу квалификованих савјетника, који ће обучавати мала и средња предузећа о одрживим праксама кроз зелена и дигитална рјешења и пословне моделе у ресурсно интензивним секторима како би потакнули увођење релевантних стандарда енергетске ефикасности.

Исход 2: Конкурентност/подручје државне помоћи индикативних активности подршке:

За све активности у оквиру акције државне помоћи предвиђена је **техничка помоћ**.

Предвиђене активности у вези с **резултатом 4**; Законодавство о државној помоћи даље усклађено с аквисом ЕУ:

а) Израда Табеле усклађености законских одредби о државној помоћи у БиХ с правом ЕУ;

б) Подршка у даљем усклађивању постојећих подзаконских аката;

ц) Подршка у развоју недостајућих подзаконских аката ако се идентификују као што је потребно; и

д) Подршка у усклађивању постојећих програма/шема државне помоћи у БиХ са ССП-ом.

¹ ЕУ за пословање и ЕУ за опоравак

Активности у вези с **резултатом 5:** Ојачани институционални/административни капацитети Савјета за државну помоћ и тијела за имплементацију:

- а) Осигурати обуку на радном мјесту у складу с потребама САЦ-а и његовог Секретаријата;
- б) Пружање подршке САЦ-у и његовом Секретаријату у рјешавању случајева објашњавајући примјењива правила и упућивањем на сличне одлуке ЕК;
- ц) Пружање подршке у изради одлука САЦ-а;
- д) Припрема и одржавање општих семинара за особље ИА о државној помоћи; и
- е) Припрема и одржавање семинара у блиској сарадњи с ИА за подручја која су им посебно важна и интересантна.

Активности у вези с **резултатом 6:** Подигнута свијест кључних учесника о правилима државне помоћи:

- а) Организовање семинара за подизање свијести и других догађаја за даваоца државне помоћи;
- б) Организација семинара за подизање свијести пословног друштва, академског друштва и цивилног друштва;
- ц) Организовање семинара и радионица за подизање свијести о значају и предностима система државне помоћи за пословну заједницу, привредне коморе, пословна удружења, итд;
- д) Организовање завршне конференције за све учеснике у систему државне помоћи у БиХ; и
- е) Припрема и штампање одговарајућих брошура, летака и анализа.

3.3. Ризици и претпоставке

Ризици	Ниво ризика (В/С/Н)	Мјере ублажавања
Немогућност реализације неких активности због погоршања ситуације узроковане пандемијом ковида 19	С	Флексибилан приступ имплементацији ће се размотрити у сарадњи с главним институционалним партнерима како би се активности прилагодили конкретној ситуацији на терену
Финансијска стабилност САЦ-а због кашњења у уплати финансијских доприноса од стране релевантних давалаца у буџет САЦ-а, чиме се нарушава његова оперативност	С	Сви интерни системи праћења и евалуације Акције ће помно пратити сва релевантна економска и политичка дешавања која утичу на њене резултате мјерене кроз индикаторе. Сваки критични тренд биће пријављен уговорном тијелу на разматрање и одлучиће се о мјерама ублажавања
Незаинтересованост пословне заједнице	С	Подстицаће се активно укључивање пословне заједнице у цијелој земљи од самог почетка имплементације Акције
Број запослених у Секретаријату САЦ-а није довољан да осигура испуњење задатака овог тијела	С	Секретаријат САЦ-а је припремило нови Правилник о унутрашњој организацији како би се осигурало повећање броја државних службеника који раде на предметима државне помоћи. Број систематизованих радних мјеста за државне службенике повећаће се са 6 на 7. Укупан број систематизованих радних мјеста би требао остати исти, јер ће постојеће радно мјесто недржавног службеника бити замијењено. Овај документ тренутно чека сагласност ентитетских министарстава финансија
Финансијска стабилност САЦ-а због кашњења у уплати финансијских доприноса од стране релевантних давалаца у буџет САЦ-а, нарушавајући	Н	У претходном периоду евидентна су одређена кашњења у плаћању. САЦ је у том циљу покренуо тужбу и судском пресудом то је ријешено. Не очекују се даљња

тиме његову оперативност	одлагања и у случају да до њих дође, САЦ ће примјенити мјере ублажавања како је описано
Претпоставке Повезано с исходом - Побољшање здравствене ситуације у другој половини 2021. године омогућиће поступни опоравак привредне активности, повећање извозних компанија, а страна директна улагања и дознаке остају стабилни. - Усвојене владине мјере против ковида 19 су ефикасне. Повезано с резултатом - Органи власти на свим нивоима у БиХ показују добру координацију с релевантним учесницима и подржавају спровођење акције. - Постојање политичке воље за постизање вишег нивоа усклађености законодавства у подручју државне помоћи. - Сви учесници подржавају једни друге и сарађују.	

3.4 Увођење принципа родне равноправности

Ова акција ће допринијети родној равноправности и оснаживању жена и дјевојчица и стратешком оквиру ЕУ у овом подручју. То ће промовисати њихова економска, радна и социјална права и олакшати процес анализе и примјене родних и чврстих политика заснованих на доказима. Кризе као што је ковид 19 погађају жене и мушкарце, дјевојчице и дјечаке, у свој њиховој различитости, на различите начине. Напори у опоравку након пандемије требали би имати за циљ интеграцију перспективе родне равноправности у све мјере које се предузимају за подстицање бољег запошљавања, социјалне заштите, инклузије и здравствене заштите жена и дјевојчица, што доводи до њиховог оснаживања. Докази показују да су жене непропорционално више изложене здравственим и социоекономским ризицима и да се суочавају с порастом сексуалног и родно заснованог насиља због политике затварања и основних услуга екосистема. Ова акција ће осигурати да планиране интервенције укључују адекватан одговор на утицај кризе ковида 19 на жене и дјевојчице, али и мушкарце и дјечаке у свој њиховој различитости у различитим секторима. Ова акција је, између осталог, осмишљена да побољша могућности за жене да оснују или развију своје пословање или добију послове с пуним радним временом, који доносе приход у циљаним подсекторима и услужним дјелатностима. Као приоритет, жене истичу потребу за посебним програмима подршке, дајући приоритет програмима samozapošljavanja у сљедећим специфичним сегментима: стари/традиционални занати – аутохтони производи, органска храна, сеоски туризам, итд.

Активности и мјере у оквиру ове акције не би требале негативно утицати на животну средину. Ова акција кроз хоризонталне активности везане за зелену економију и кружну агенду у оквиру одјелка развоја приватног сектора доприноси испуњавању циљева **Смјерница за имплементацију Зелене агенде за Западни Балкан**.

Савјет министара БиХ је у октобру 2019. године усвојио Информацију и Водич за предузимање ефикасних мјера за спречавање родно заснованог узнемиравања и сексуалног узнемиравања на радном мјесту у институцијама БиХ. Осим тога, Савјет министара БиХ је затражио да надлежне институције донесу Одлуку о политици нулте толеранције на сексуално узнемиравање и родно засновано узнемиравање, као и да уведу савјетнике који би се требали бавити овим питањима.

Ситуација узрокована пандемијом је посебан тест за остваривање људских права и поштовање демократских вриједности. Социоекономске посљедице пандемије ковида 19 имају све већи негативан утицај на људска права и продубљују већ постојеће неједнакости. Поред тога,

додатно ће се вршити притисак на особе из рањивих категорија. У свјетлу овога, све акције требају осигурати посебан фокус на улагању у људска права на хоризонталан начин како би се створила отпорнија и инклузивнија друштва. Ова акција ће осигурати да неће бити дискриминације рањивих категорија. Осим тога, то ће осигурати да се права жена подстичу кроз намјенско коришћење неких од доступних ресурса.

Оквирне прописе о сарадњи јавности и ОЦД-ова и цјелокупно законодавно окружење о цивилном друштву у БиХ треба додатно ојачати омогућавањем систематичнијег партиципативног приступа. Иако постоје формални аранжмани за учествовање ОЦД-ова, ОЦД-ови још увијек нису довољно укључени у законе и процесе креирања политика. Системски и инклузивни механизам за консултације с цивилним друштвом треба даље јачати. Акција има за циљ да промовише активног и системског демократског учествовања ЦОС-а у политичким и правним процесима, као релевантним за његове активности. То ће се, између осталог, постићи подржавањем успостављања одрживог партнерства између локалних и виших власти и ОЦД-ова, подизањем свијести о међусобној сарадњи и подстицањем одрживог дијалога. Такође ће промовисати

социјалну укљученост и убрзати приступ услугама угрожених група.

Стратегија рјешавања проблема Рома у БиХ (2005) наглашава недискриминацију Рома и подиже свијест о неопходности укључивања Рома у све друштвене процесе у БиХ. Спровођење активности и мјера предложених у стратегији има за циљ укупно побољшање социјалног статуса ромске заједнице у БиХ. То се првенствено треба постићи кроз побољшање становања, образовања, запошљавања, животног стандарда, социјалне сигурности и здравствене заштите. У ту сврху изражена су два конкретна Акциона плана: 1. Акциони план Босне и Херцеговине за рјешавање ромске проблематике у подручјима запошљавања, становања и здравствене заштите (2017–2020) и 2. Оквирни акциони план о образовним потребама Рома (2018–2022). И Стратегија и два Акциона плана, општи и посебни циљеви, као и наведене активности у складу су с општим циљем (циљевима) овог АД-а.

3.5 Услови за спровођење

Поред низа претпоставки које морају бити валидне да би се Акција успјешно имплементирала, не постоје услови који морају бити испуњени да би се осигурао успјех реализације Акције.

3.6 Логички оквир

Резултати	Ланац резултата: Главни очекивани резултати (максимално 10)	Показатељи (најмање један показатељ по очекиваном резултату)	Полазне основе (година)	Циљеви (година)	Извори података (1 по показатељу)	Претпоставке
Утицај	Допринијети економском опоравку након ковида 19 и стварању конкурентнијег и одрживијег економског простора у БиХ	Композитни индикатор о спремности земаља кандидаткиња и потенцијалних кандидаткиња на основна подручја економских критеријума (функционална тржишна економија и конкурентност	2.3 (2018)	Повећање (2023)	Европска комисија; Еуростат	Није примјењиво (Н/А)
		Глобални индекс конкурентности (рангирање)	92 (2019)	89 ¹ (2026)	Свјетски економски форум	
		Сажети индекс иновативности	34.6 (2021)	40 (2026)	Европски семафор иновација	
		БДП по глави становника у стандардима куповне моћи (ППС) изражен у односу на просјек Европске уније	32 (2020)	34 (2026)	Агенција за статистику БиХ	
		Напредак у већини индикатора у оквиру СДГ-а 12, 13 и 15	Умјерено (2020)	Значајно (2026)	Оквир СДГ-а у БиХ	
Исход 1	Повећана конкурентност и иновативност МСМС-а у БиХ у складу с транзицијом ка зеленој и дигиталној економији	Резултат пословања	65.4 (2020)	66.3 (2026)	Извјештај о пословању, резултат Distance to Frontier (Свјетска банка) Агенција за статистику БиХ	Побољшање здравствене ситуације у другој половини 2021. године омогућиће поступни опоравак привредне активности, повећање извоза и страних директних улагања, а дознаке остају стабилне; Усвојене владине мјере против ковида
		Резултат Индекса политике за мала и средња предузећа – Димензија 10 (Интернационализација пословања)	2.57 (2019)	3 (2026)	Индекс политике за мала и средња предузећа	
		Резултат Индекса политике за мала и средња предузећа – Димензија 9 (МСП у зеленој економији)	2.4 (2019)	3 (2026)	Индекс политике за мала и средња предузећа	

¹ Процијењено на основу анализе података 2012–2015.

						19 ефикасне су за ММСП-ове
Исход 2	Систем државне помоћи у БиХ усклађен с обавезама из ССП-а	Број ex ante обавјештења о државној помоћи	0 (2019)	30 (2026)	САЦ годишњи извјештај	Постојање политичке воље за постизање вишег нивоа усклађености законодавства у подручју државне помоћи
Резултат 1 повезан с Исходом 1	Ојачани су капацитети за дугорочно регенеративно планирање економског опоравка	Број нових мјера усмјерених на дугорочну отпорност уведенних у планове реформи за економски опоравак у БиХ Статус акционог плана за опоравак и отпорност	1 (2021) Акциони план опоравка и отпорности није доступан (2021)	2 (2026) Договорен и усвојен акциони план за опоравак и отпорност (2026)	ЕРП 2023–2025. Извјештај о акцији	Сарадња између свих учесника релевантних за планирање економског опоравка у БиХ је задовољавајућа
Резултат 2 повезан с Исходом 1	Континуитет и отпорност пословања након ковида 19 у (I) ММСП-овима, с посебним фокусом на извозно оријентисана мала и средња предузећа у БиХ, (II) оснивању стартапа и иновативног предузетништва, и (III) жене и млади воде предузећа побољшана кроз бољи приступ за финансирање и иновације повезане с одрживошћу и екоиновацијама	Број подржаних малих и средњих предузећа (раздвојени подаци за предузећа која воде жене, млади, и иновативна предузећа) разврстаних према зеленим предузећима Број малих и средњих предузећа с повећаном отпорношћу Број малих и средњих предузећа с приступом трансферу технологије и иновацијама разврстаних према зеленим предузећима Број новозапослених у подржаним малим и средњим предузећима разврстан према зеленим пословима	0 (2020) 0 (2020) 0 (2020) 0 (2020)	200 ¹ (2026) 50 (2026) 30 (2026) Најмање 70 (2026)	Извјештај о акцији Извјештај о акцији Извјештај о акцији Извјештај о акцији	Не постоје даљња ограничења (нпр. затварање границе) која драстично ограничавају трговину и ММСП-ови су заинтересовани за зелену и дигиталну транзицију
Резултат 3 повезан с Исходом 1	Ојачана отпорност ММСП-ова у стратешким секторима, заснована на принципима зелене економије и дигиталне транзиције	Статус мреже за услуге одрживости у ресурсно ефикасним, кружним процесима и инфраструктури Број услуга пословне подршке (као што су савјетници за одрживост у ефикасним ресурсима, кружним процесима/инфраструктури; иновације; приступ трансферу технологије) које имплементирају локални партнери Статус дигиталне платформе за озелењавање политика МСП-ова Број малих и средњих предузећа која су увела нова дигитална рјешења у своје пословање Број малих и средњих предузећа која су остварила ефикасност ресурса (такав стандард енергетске ефикасности ИСО 50001)	Мрежа за услуге одрживости у ресурсно ефикасним, кружним процесима и инфраструктури не постоји (2020) 0 (2020) Дигитална платформа за "озелењавање" политика МСП-ова не постоји (2020) 0 ² (2020) 0 (2020)	Успостављена мрежа за услуге одрживости у ресурсно ефикасним, кружним процесима и инфраструктури (2026) 3 (2026) Постављена и оперативна дигитална платформа за "озелењавање" политика МСП-ова (2026) 50 ³ (2026) 50 (2026)	Извјештај о акцији Извјештај о акцији Извјештај о акцији Извјештај о акцији	Мала и средња предузећа свјесна су предности нових услуга отпорности и спремна су учествовати у зеленој и дигиталној транзицији
Резултат	Законодавство о државној помоћи	Ниво усклађености с аквисом	Законодавство	Усвајање	Извјештај ЕК о	Сви учесници

¹ 50 предузећа која воде жене, 50 предузећа која воде млади, 20 иновативних предузећа

² Подаци који се утврђују на почетку акције

³ Као резултат ове акције

4 повезан с Исходом 2	додатно је усклађено са аквисом ЕУ	ЕУ	БиХ о државној помоћи, дјелимично усклађено (2020)	законског оквира државне помоћи (2026)	земљи	подржавају и сарађују
		Статус прилагођавања постојећих програма/шема државне помоћи у БиХ усклађен са ССП-ом	Програми /шеме државне помоћи нису прилагођени (2020)	Програми/шеме државне помоћи потпуно прилагођени (2026)	Годишњи извјештај САЦ-а	
Резултат 5 повезан с Исходом 2	Ојачани институционални/административни капацитети САЦ-а и ИА	Број одлука САЦ-а и ИА	2 (2020)	30 (2026)	Годишњи извјештај САЦ-а	САЦ је оперативно независан и добија адекватно и редовито финансирање
		Број одлука САЦ-а и ИА	0 (2020)	60 (2026)	Извјештај о акцији	
Резултат 6 повезан с Исходом 2	Подигнута свијест кључних учесника о правилима државне помоћи	Број семинара за подизање свијести за даваоце државне помоћи	0 (2020)	24 (2026)	Извјештај о акцији	Сви релевантни учесници спремни да учествују у активностима подизања свијести
		Број семинара за подизање свијести за друге кључне заинтересоване учеснике (нпр. предузеће, академско и цивилно друштво)	0 (2020)	6 (2026)	Извјештај о акцији	

4. СПРОВЕДБЕНИ АРАНЖМАНИ

4.1. Уговор о финансирању

У циљу реализације ове акције, предвиђено је закључивање уговора о финансирању са земљом партнерком.

4.2. Модалитети спровођења

Комисија ће осигурати да се поштују одговарајућа правила и процедуре ЕУ за пружање финансирања трећим странама, укључујући поступке ревизије, гдје је то прикладно, и усклађеност активности с рестриктивним мјерама ЕУ¹.

4.2.1. Директно управљање (набавка)

Активности које се односе на компоненту Конкурентност/Државна помоћ у оквиру акције, тј. резултат 4, резултат 5 и резултат 6 у оквиру Исхода 2, биће испоручене путем једног уговора о услугама.

Предмет	Индикативни тип (радови, залихе, услуге)	Индикативно тромјесечје почетка процедуре
Техничка помоћ Савјету за државну помоћ у циљу подршке даљњем усклађивању закона о државној помоћи у БиХ с правним тековинама ЕУ, изградњи капацитета Савјета за државну помоћ и тијела за имплементацију и подизања свијести међу даваоцима државне помоћи и другим идентификованим циљним групама. Према активностима за резултате 4, 5 и 6.	Услуге	Q3/Q4 2022

4.2.2. Индиректно управљање са субјектом[субјектима] (тј. организацијом државе чланице, трећом земљом донатором, специјализованом

(традиционалном/регулаторном) агенцијом ЕУ, међународном организацијом) којем је повјерен задатак

Активности ове акције које се односе на развој приватног сектора (ПСД), тј. резултат 1, резултат 2 и резултат 3 у оквиру Исхода 1 требају се имплементирати у индиректном управљању с повјереним субјектом/има које ће службе Комисије изабрати помоћу следећих критеријума селекције:

а) оперативни капацитет апликанта за управљање интервенцијама великих размјера које укључују техничку помоћ и грантове;

б) техничке компетенције (било појединачно или у оквиру партнерства) у припреми и имплементацији ПСД пројеката, по могућности стечене у регији Западног Балкана у подручјима релевантним за акцију, као што су увођење иновативних пословних и финансијских модела, дигиталних технологија и вјештина за МСП-ове, развој екосистема за конкурентне ланце вриједности, истраживање и развој и паметну специјализацију на локалном нивоу, зелену и кружну економију. Поред тога, субјекат(и) којем је повјерен задатак треба показати искуство у имплементацији релевантних политика ЕУ за мала и средња предузећа, по могућности стечено у регији Западног Балкана;

Имплементација од стране овог субјекта подразумева допринос повећању конкурентности и иновативности ММСП-ова у БиХ кроз транзицију ка зеленој и дигиталној економији спровођењем резултата 1, 2 и 3, како је описано у одјелку 3.1.

У случају да буде потребно замијенити предвиђени субјекат, службе Комисије могу изабрати замијенски субјекат користећи исте критеријуме избора као што је горенаведено. Ако се субјекат замијењује, одлука о његовој замијени мора бити образложена.

Ако преговори с горенаведеним субјектом не успију, тај дио ове акције може се спровести у директном управљању у складу с модалитетима имплементације наведеним у одјелку 4.3.8.

4.2.3. Промјене из индиректног у директно управљање (и обрнуто) због изузетних околности (једна алтернативна друга опција)

¹ www.sanctionsmap.eu Напомињемо да је мапа санкција ИТ алат за идентификацију режима санкција. Извор санкција произлази из правних аката објављених у Службеном листу (ОЈ). У случају неслагања између објављених правних аката и ажурирања на интернетској страници превладава верзија ОЈ.

Уколико преговори с будућим изабраним субјектом којем је повјерен задатак не успију, дио ове акције може се спровести у директном управљању кроз грантове за активности предвиђене у оквиру резултата 2 и 3, те кроз набавку (техничку помоћ) у оквиру резултата 1.

Циљни апликанти за грантове предвиђене у оквиру резултата 2 била би микро, мала и средња предузећа у извозно оријентисаним секторима БиХ који су најтеже погођени ковидом 19, односно метал, дрво, текстил, производња хране и туризам; стартапови; и иновативне жене и младе предузетнице, укључујући дијаспору.

Циљни апликанти за грантове предвиђене у оквиру резултата 3 били би локални даваоци пословне подршке (тј. локалне, регионалне, развојне агенције/тијела за МСП-ове, коморе, чворишта, пословни центри) с искуством у обуци за МСП-ове и трансферу знања у иновативним, ресурсно ефикасним кружним процесима/пракси кроз зелена и дигитална рјешења и пословне моделе.

4.3. Индикативни буџет

	Допринос ЕУ (износ у EUR)	Индикативни допринос треће стране, у EUR
Исход 1. Повећана конкурентност и иновативност МСМС-а у БиХ у складу с транзицијом ка зеленој и дигиталној економији, које чине	8 000 000	Н/А
Индиректно управљање с међународном организацијом или организацијом државе чланице, види за поређење одјељак 4.2.2.	8 000 000	Н/А
Исход 2. Систем државне помоћи у БиХ усклађен с обавезама из ССП-а, који се састоји од	2 000 000	Н/А
Директног управљања (набава) – види за поређење одјељак 4.2.1.	Н/А	Н/А
Набавка – укупни обухват према одјељку 4.2.1.	2 000 000	Н/А
Евалуација (види за поређење одјељак 5.3)	Биће обухваћено другом одлуком	Н/А
Ревизија/верификација расхода (види за поређење одјељак 6)	Биће обухваћено другом одлуком	Н/А
Комуникација и видљивост (види за поређење одјељак 7)	Н/А	Н/А
Непредвиђене ситуације	Н/А	Н/А
УКУПНО	1 000 000	0

4.4. Организациона поставка и одговорности

Ово је двосекторска акција која се састоји од циљане помоћи у сљедећа два подручја подршке: ПСД и конкурентност. Аранжмани за спровођење биће направљени у два подручја, с јасно дефинисаним одговорностима како би се осигурало потпуно остваривање показатеља Акције.

Ако Радна група на високом нивоу за социоекономски одговор, успостављена 2020. за рјешавање неких од изазова повезаних с пандемијом ковида 19 постане оперативна, као једна од потребних активности у оквиру макрофинансијске помоћи за БиХ, то је најприроднији модел координације за успјешно управљање овом акцијом на стратешком нивоу.

Конкретније, за ПСД и државну помоћ: погледајте Опис главних учесника у одјељку 2.2. за детаљан преглед институционалног уређења и координације. Неке од ових институција заступљене су у мрежи координатора СБА у БиХ. Иако ова мрежа неће бити укључена као таква у имплементацију ове акције, вриједно је нагласити да

одређени ниво координације у сектору постоји. То је потребно додатно побољшати, како би се омогућило успостављање одговарајуће координације како би се олакшало спровођење ове акције, између осталог, тако што ће МВТЕО преузети проактивније вођство, осигуравајући бољу везу између Акције и ЕРП-а БиХ, НИПАЦ-а, главних учесника и ДЕП БиХ; и што је најважније (и одмах) успостављање Управних одбора. Они ће бити успостављени и за ПСД и за конкурентност и биће састављени од главних корисника и релевантних реформских институција у БиХ као што је наведено у одјељку 2.3.

У складу са стандардном праксом, у почетној фази имплементације пројекта биће успостављен **Управни одбор** који ће надгледати напредак у реализацији активности. Надаље, ако се сматра потребним, за одређене задатке и активности биће формиране додатне техничке **радне групе** стручњака: представника институција или организација. С обзиром на велики број институција у сектору, као и опсежан број активности, Управни одбори ће бити у средишту осигуравања ефикасности, ефективности имплементације ове акције. Улога сваке горedefинисане структуре биће идентификована како би се избјегло преклапање вођства и потенцијални сукоб.

5. ПРАЋЕЊЕ И ИЗВЈЕШТАВАЊЕ О УЧИНКУ/РЕЗУЛТАТИМА

5.1. Интерно праћење

Успоставиће се акциони интерни систем(и) за праћење заснован(и) на резултатима који ће се користити за лакше систематско и пажљиво праћење свих дефинисаних индикатора како би се осигурало њихово потпуно постизање. Интерно праћење треба спроводити особље са сертификованим компетенцијама у домену праћења и евалуације. Посебна пажња ће се посветити и пажљивом праћењу свих релевантних економских и политичких дешавања која могу имати утицаја на резултате мјерене кроз индикаторе. **Основа за систем праћења је ЛФМ активност са својим основним индикаторима за специфичне исходе и резултате.** ЛФМ ће се користити као алат за управљање. Сврха праћења ће, између осталог, бити прилагођавање и ревизија резултата, активности и нивоа индикатора, уколико постоји потреба, како би се ефективно постигли очекивани исходи.

Очекује се да ће спроведбени партнери за ПСД резултате у оквиру Исхода 1 бити одговорни за праћење имплементације Акције, у блиској сарадњи са заинтересованим странама. Надаље, може се успоставити одређени број структура за олакшавање праћења успјеха шема бесповратних средстава које ће бити осигуране. Обиласци терена сматрају се посебно важним у том погледу.

За резултате **државне помоћи** у оквиру Исхода 2, за праћење ће бити одговорна институционална структура корисника. Улога Управног одбора ће такође олакшати координацију напора праћења, као и стратешко усмјеравање, ако се појаве било какви проблеми у вези с резултатима Акције, мјерено кроз индикаторе. Чланове ће именовати одговарајућа министарства као водеће секторске учеснике.

5.2. Улоге и одговорности за прикупљање података, анализу и извјештавање

Институције на државном нивоу биће одговорне за прикупљање података, анализу и извјештавање кроз праћење спровођења активности и постизања резултата у складу с додијељеним одговорностима у подсекторима

како је наведено у одјелку 2. Подаци ће бити генерисани из извјесног броја извора. БХАС ће, у сарадњи с ентитетским заводима за статистику, и ДЕП, у сарадњи с ентитетским ЕРП координаторима, бити главни даваоци објављених, службених података за два подручја интервенције. Постоји низ других важних добављача података, као што је наведено у ЛФМ-у, који ће играти улогу у прикупљању података.

С обзиром на добро документоване изазове за доступност конзистентних података на нивоу цијеле државе за БиХ, Акција ће се морати ослонити на интерне капацитете Акције за прикупљање података, анализу и извјештавање. Подаци ће се користити за управљање Акцијом, као и за редовно извјештавање.

Важно је напоменути да активности и праћење резултата у вези с имплементацијом свих грантова предвиђених овом акцијом могу бити детаљно осмишљени тек након што се шема гранта и критеријуми поново развију и када се изаберу примаоци. Након што примаоци пројеката/грантова буду изабрани за финансирање, биће спроведене. Важно је напоменути да активности и праћење резултата у вези с имплементацијом свих грантова предвиђених овом акцијом могу бити детаљно осмишљени тек након што се шема гранта и критеријуми поново развију и када се изаберу примаоци. Након што примаоци пројеката/грантова буду изабрани за финансирање, биће спроведене **основне студије** како би се у ЛФМ унијели диференцирани подаци. Током имплементације Акције треба користити и редовно примјењивати различите алате и методе за процјену и квалитативних и квантитативних индикатора. С обзиром на **циљане групе прималаца, као и очекивани утицај за ову акцију**, у то би, између осталог, требало укључити родно разврстане податке и документацију, поредбена и ретроспективна истраживања, као и дискусије у фокус групама. Треба уложити све напоре да подаци буду усклађени за презентацију индикатора на нивоу читаве земље, идеално разврстани према полу, доби и групама у неповољном положају како би се боље пратио и надгледао успјех Акције у односу на очекиване резултате и утицај.

5.3. Евалуација

С обзиром на природу акције, средњорочна и/или коначна евалуација неће бити извршена за ову акцију или њене компоненте.

У случају да није предвиђена евалуација за неке компоненте акције, Комисија може, током имплементације, одлучити да такву оцјену изврши из ваљано оправданих разлога, било на властиту одлуку или на иницијативу партнера.

Услуге евалуације могу се уговорити на основу оквирног уговора.

Финансирање евалуације ће бити покривено другом мјером која представља Одлуку о финансирању.

6. РЕВИЗИЈА

Не доводећи у питање обавезе које се примјењују на уговоре закључене за спровођење ове акције, Комисија може, на основу процјене ризика, уговорити независне ревизије или задатке верификације расхода за један или више уговора или споразума.

Предвиђено је да се услуге ревизије могу уговорити на основу оквирног уговора.

7. КОМУНИКАЦИЈА И ВИДЉИВОСТ

Видљивост финансирања и комуникација ЕУ у вези с циљевима и утицајем Акција су законска обавеза за све акције које финансира ЕУ, као што је наведено у

захтјевима ЕУ за комуникацију и видљивост који су на снази.

Конкретно, примаоци средстава ЕУ морају признати поријекло средстава ЕУ и осигурати његову одговарајућу видљивост:

- давањем изјаве у којој се на видљив начин истиче подршка добијена од ЕУ у свим документима и комуникационом материјалу који се односи на имплементацију фондова, укључујући службену интернетску страницу и рачуне друштвених медија, гдје постоје; и

- промовисањем акција и њихових резултата пружањем кохерентних, ефективних и пропорционалних циљаних информација вишеструкој публици, укључујући медије.

Мјере видљивости и комуникације спроводе, према потреби, националне администрације (на примјер, у вези с реформама везаним за буџетску подршку ЕУ), субјекти којима је повјерен задатак, извођачи радова и корисници грантова. Одговарајуће уговорне обавезе ће бити укључене у релевантне уговоре о финансирању, споразуме о делегирању и уговоре о набавци и грантовима.

Мјере ће се заснивати на посебном Плану комуникације и видљивости, који је успостављен и имплементиран у складу са захтјевима за комуникацију и видљивост ЕУ који су на снази. План ће укључивати, између осталог, комуникациони наратив и главне поруке за Акцију, прилагођене различитим циљним групама (заинтересоване стране, цивилно друштво, шира јавност, итд.).

Мјере видљивости и комуникације специфичне за ову акцију биће комплементарне ширим комуникационим активностима које директно спроводе службе Европске комисије и/или Делегација ЕУ. Европска комисија и Делегација ЕУ требају бити у потпуности обавијештене о планирању и спровођењу специфичних активности видљивости и комуникације, посебно у погледу комуникационог наратива и главних порука.

Ако Акција укључује програме Уније, мјере видљивости и комуникације ће се спроводити у складу са захтјевима ЕУ за комуникацију и видљивост који су на снази и посебним правилима сваког програма Уније. Релевантни субјекат за управљање програмом је одговоран за праћење активности видљивости и комуникације. Европска комисија и Делегација ЕУ требају бити у потпуности информисани о планирању и спровођењу специфичних активности видљивости и комуникације.

8. ОДРЖИВОСТ

Природа ове акције је прилично специфична, у смислу да се првенствено фокусира на рјешавање и ублажавање непосредних негативних социоекономских посљедица пандемије ковида 19. Као такве, неке од његових користи и резултата, који су представљени у резултатима и исходима у ЛФМ-у, **требају бити само краткорочне природе**. То је нешто што треба препознати приликом процјене одрживости Акције. За њих ће се дугорочни обим користити од одрживости, као што је ниво власништва корисника, њихови институционални управљачки капацитети, морати сматрати нуспроизводом. У том погледу ће се видјети одређени утицај, кроз изградњу капацитета корисника директним учествовањем у доприносу имплементацији Акције.

Надаље, с обзиром на то да су неке компоненте Акције дјелимично осмишљене за рјешавање огромног финансијског јаза с којим се БиХ суочава као резултат

озбиљног економског пада (види одјељак 2.2. – Анализа проблема), власти у БиХ нису у позицији да осигурају било какве додатне ресурсе за Акцију. Неизвјесно је хоће ли саме институције кориснице бити у позицији да одвоје било каква значајна средства за одржавање резултата када се Акција заврши. Стога је од највеће важности поново размотрити питања одрживости током праћења имплементације Акције, идеално већ током прве средњорочне евалуације.

Без обзира на то, Акција ће имати за циљ да допринесе одрживости ПСД-а акција у оквиру Исохода 1 изградњом мреже за услуге одрживости коју ће чинити локални учесници који ће бити способни да наставе пружати подршку малим и средњим предузећима у вези са зеленом и дигиталном транзицијом када Акција буде реализована.

Резултати државне помоћи у оквиру Исохода 2 имају за циљ изградњу институционалних и административних капацитета СЦА и ИА, кроз низ мјера, директно побољшавајући њихове средњорочне институционалне капацитете. Подизањем свијести кључних учесника о правилима државне помоћи повећаће се власништво над реформом у овом важном подручју међу кључним учесницима у БиХ, чиме ће се допринијети одрживости Акције.

Додатак I.9

Споразума о финансирању годишњег акционог плана у корист Босне и Херцеговине за 2021. годину
Акциони документ за "ЕУ4 контрола болести животиња"

1. КРАТАК ПРЕГЛЕД

1.1. Табела сажетка акција

Наслов	Акција 09 - ЕУ4 контрола болести животиња Годишњи акциони план у корист Босне и Херцеговине за 2021. годину			
ПРИС број	043-667/9			
Основни акт	Финансирано у оквиру Инструмента за претприступну помоћ (ИПА III)			
Тим Европска иницијатива	Не			
Зона која има користи од акције	Босна и Херцеговина			
Програмски документ	ИПА III програмски оквир			
ПРИОРИТЕТНА ПОДРУЧЈА И ИНФОРМАЦИЈЕ О СЕКТОРУ				
Прозор и тематски приоритет	Прозор 4: Конкурентност и инклузивни раст Тематски приоритет 3: Пољопривреда и рурални развој			
Циљеви одрживог развоја (Sustainable Development Goals - СДГс)	Акција доприноси постизању следећих СДГс: - СДГ 15: Заштита, обнова и промоција одрживог коришћења копнених екосистема, одрживо управљање шумама, борба против десертфикације, те заустављање и преокретање деградације земљишта и заустављање губитка биоразноликости			
ДАЦ код(ови)	311 пољопривреда			
Главни канал испоруке ¹	Билатерални			
Маркери (из ПРИС ДАЦ обрасца)	Општи циљ политике	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Развој учествовања/доброг управљања	☐	☐	☒
	Помоћ животној средини	☒	☐	☐
	Родна равноправност и оснаживање жена и дјевојака	☒	☐	☐

	Трговачки развој	☒	☐	☐
	Репродуктивно здравље, здравље мајки, новорођенчади и дјеце	☒	☐	☐
	Смањење ризика од катастрофе	☒	☐	☐
	Инклузија особа с потешкоћама	☒	☐	☐
	Исхрана	☐	☒	☐
	Ознаке РИО конвенције	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Биолошка разноликост	☒	☐	☐
	Борба против десертификације	☒	☐	☐
	Ублажавање климатских промјена	☒	☐	☐
Прилагођавање климатским промјенама	☒	☐	☐	
Унутрашњи маркери	Циљеви политике	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Дигитализација	☒	☐	☐
	Миграција	☒	☐	☐
	Ковид 19	☒	☐	☐
	Друштвена инклузија и људски развој	☒	☐	☐
ИНФОРМАЦИЈЕ О БУДЕТУ				
Предметни износи	Буџетска линија: 15.020201.02			
	Укупни процијењени трошак: EUR 4 662 000			
	Укупни износ ЕУ доприноса буџету: EUR 4 000 000			
УПРАВЉАЊЕ И СПРОВОЂЕЊЕ				
Врста финансирања и начин(и) спровођења	Модалитет пројекта			
	Директно управљање кроз набавку			
Релевантни приоритети и водеће иницијативе из Економског и инвестиционог плана за Западни Балкан	Н/П (није примјењиво)			
Крајњи датум за закључивање Споразума о финансирању	Најкасније до 31. децембра 2021. године			
Крајњи датум за закључивање споразума о расподјели/дојели средстава, споразума о набавци и грантовима	Три године након датума закључивања Споразума о финансирању, с изузетком случајева наведених у члану 114(2) Финансијске уредбе			
Оквирно оперативно раздобље provedбе	Шест година након закључивања Споразума о финансирању			
Крајњи датум за спровођење Споразума о финансирању (датум до којег би овај програм требао бити повучен и затворен)	12 Шест година након закључивања Споразума о финансирању			

¹ <http://www.oecd.org/dac/stats/annex2.htm>.

1.2. Сажетак Акције

Акција подржава спровођење мјера контроле болести животиња као важан дио очувања сточарске производње. Као таква, Акција има за циљ побољшати здравствени статус животиња подржавањем мјера превентивног цијељења против бјесноће (код лисица) и бруцелозе (код малих преживача). С тим у вези, Акција ће подржати спровођење вишегодишњих оперативних програма како би се бјесноћа и бруцелоза контролисали и искоријенили. Набавку потребних вакцина ће извршити Делегација ЕУ у Босни и Херцеговини, док ће Државна ветеринарска служба у сарадњи с ентитетским властима имати важну техничку улогу и биће одговорна за извршавање свих задатака којих се односе на вакцинисање против бјесноће и бруцелозе, што ће ојачати њихове институционалне капацитете и појачати координацију између институција укључених у контролу болести животиња. Акција ће утицати на добробит животиња, промоцију одговорне производње и заштиту потрошача. Акција ће, стога, утицати на заштиту здравља животиња и јавног здравља.

2. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

2.1. Анализа контекста

С обзиром на утицај на здравље животиња, јавно здравље и привреду, спровођење **мјера заштите здравља животиња**, укључујући **вакцинацију**, остаје високи приоритет за сектор. Потребни су даљњи напори у вези с бруцелозом малих преживача и бјесноћом дивљих лисица, а детаљна контрола и вакцинационе мјере, као и праћење након вакцинације утврђени су у вишегодишњим програмима контроле и искоријењавања. Оба програма ће бити ревидирана уз помоћ ИПА 2018 братског пројекта у подручју ветерине. Акција ће подржати спровођење вакцинационих мјера за бјесноћу код лисица и бруцелозу код малих преживача. Ове мјере су утврђене у Вишегодишњем програму контроле и искоријењавања бјесноће 2017–2022. и Вишегодишњем програму за контролу и искоријењавање бруцелозе 2017–2021.

2.2. Анализа проблема по подручјима подршке

Кратка анализа проблема: Орална вакцинација лисица против бјесноће у БиХ уведена је 2011. године и настављена је наредних година. Посљедња кампања за оралну вакцинацију лисица спроведена је у децембру 2020. године у оквиру пројекта ИПА 2018. С обзиром на то да је БиХ пријавила нове случајеве бјесноће у јуну 2020. године, након скоро шест година без иједног случаја, наставак вакцинације је потребан за бар још четири кампање након спровођења пројекта ИПА 2018. Вакцинација малих преживача против бруцелозе почела је 2009. године и непрекидна вакцинација довела је до побољшања ситуације током година. Због кашњења у спровођењу узрокованих ковид 19 пандемијом, ограничењима државног буџета и набавком пројекта ИПА 2018, у 2020. години само једна трећина квалификоване популације је вакцинисана. Као таква, вакцинација малих преживача против бруцелозе сматра се приоритетом у сљедећих двије године након спровођења пројекта ИПА 2018.

Опис главних учесника: Главни учесници на које ће ова акција утицати су државне, ентитетске и институције Брчко дистрикта, које су укључене у развој и спровођење политика здравља животиња, а све су заинтересоване за заштиту здравља животиња и људи. Остали важни учесници су ветеринарске организације које су одговорне за спровођење вакцинационих мјера на терену док су власници животиња крајњи корисници ове акције. У контексту ове акције, Државна ветеринарска служба ће осигурати одговарајућа средства за спровођење

вакцинације против бруцелозе, као и праћење након вакцинације.

Подударање с државним стратегијама: Двије СПРД стратешке подмјере су посебно важне за шири контекст интервенције: а) јачање капацитета надлежних институција за спровођење мјера заштите здравља животиња и б) припрема и спровођење програма за заштиту здравља и побољшања добробити животиња. Акција доприноси спровођењу Вишегодишњег програма контроле и искоријењавања бруцелозе 2017–2021. (БЦП) и Вишегодишњег програма за контролу и искоријењавање бјесноће 2017–2022. (РЦП).

2.3. Важност и подударање са стратегијама које подржавају кључни државни учесници

Акција ће осигурати континуитет спровођења мјера здравља животиња, прије свега вакцинација против бруцелозе код малих преживача и бјесноће код дивљих лисица, попраћену активностима праћења након вакцинације, а која за циљ има смањење броја случајева избијања болести.

Стратешки план за рурални развој Босне и Херцеговине (2018–2021) (Оквирни документ) наглашава да ветеринарске и фитосанитарне политике играју значајну улогу у свакој држави и да неадекватно спровођење ветеринарских активности може довести до повећања инциденције заражених животиња. Што се тиче зооноза и људи, храна животињског поријекла је често извор заразе, чиме се губи могућност учествовања у међународној трговини животињама и производима животињског поријекла. Због сталне пријетње по здравље људи и животиња, организација и спровођење ветеринарских мјера за јавно здравље морају бити приоритет у свакој држави. Како би се промовисала одговорна производња, смањила потреба за лијековима, осигурала заштита потрошача и створили услови за извоз живих животиња и производа животињског поријекла из БиХ, потребан је детаљан, вишегодишњи приступ контроли болести животиња и зооноза, као и стратешки приступ грађењу капацитета за добробит животиња. С обзиром на друштвено-економски утицај заразних болести које се контролишу у складу с важећом законском регулативом, неопходно је осигурати спровођење програма сузбијања ових болести ради јачања пољопривреде у сектору сточарства и одржавања конкурентности произвођача у БиХ. Уз то, потребно је узети у обзир појаву егзотичних болести с прекограничним ширењем у регији у посљедњих неколико година, што је додатно отежало напоре ветеринарских служби да одрже повољан здравствени статус животиња и осигурају услове за несметану међународну трговину живих животиња и производа.

Вишегодишњи програм контроле и искоријењавања бруцелозе за период 2017–2021. развијен је и тренутно се спроводи. Сличан вишегодишњи програм је развијен и за бјесноћу. У 2020. години наставиће се орална вакцинација лисица кроз ИПА 2018, док је спровођења вакцинације против бруцелозе планирана за прву четвртину 2021. године због кашњења у спровођења пројекта. Пројекат ИПА 2018 "Подршка ЕУ пољопривреди и руралном развоју и безбједности хране, ветеринарским и фитосанитарним стандардима у Босни и Херцеговини" ће такође подржати развој прегледаних програма за обје болести. С обзиром на то да је Босна и Херцеговина пријавила нове случајеве бјесноће у јуну 2020. године, након скоро шест година без иједног случаја, наставак вакцинације потребан је за бар још четири кампање након

спровођења пројекта ИПА 2018. Вакцинација малих преживача против бруцелозе је, такође, приоритет у следеће двије године након спровођења пројекта ИПА 2018, јер кашњења у спровођењу у 2020. години могу довести до озбиљних посљедица по здравље животиња и јавно здравље.

2.4. Важност и подударање с политикама ЕУ и помоћи ЕУ и другим донаторима

Акција у потпуности слиједи приоритете из поглавља 12 према којима БиХ треба осигурати ефикасно спровођење Вишегодишњих оперативних програма за контролу и искорјењивање бјесноће и бруцелозе до 2022. године, као и наставак вакцинације све док се бјесноћа не буде сматрала искоријењеном.

Аналитички извјештај из 2019. године¹ захтијева ефикасно спровођење Вишегодишњих оперативних програма за контролу и искорјењивање бјесноће и бруцелозе до 2022. године и позива органе БиХ да појачају своје напоре како би дугорочно осигурали одрживе ресурсе за мјере контроле болести животиња. Као краткорочни приоритет, аналитички извјештај обавезује БиХ да настави вакцинацију све док се бјесноћа не буде сматрала искоријењеном.

Члан 95. **Споразума о стабилизацији и придруживању** предвиђа да се сарадња између ЕУ и Босне и Херцеговине у подручју пољопривреде и агроиндустријског сектора фокусира на приоритетна подручја која се односе на правну тековину ЕУ у подручју пољопривреде, те ветеринарског и фитосанитарног подручја.

Сарадња ће за циљ посебно имати модернизацију и реконструкцију пољопривредног и агроиндустријског сектора у Босни и Херцеговини, нарочито како би се испунили ветеринарски и фитосанитарни захтјеви Заједнице и подржавање прогресивног зближавања законодавства и праксе Босне и Херцеговине с правилима и стандардима Заједнице.

Извјештај Комисије о БиХ из 2021. године² истиче да Босна и Херцеговина мора изградити и одржавати поуздан и одржив систем регистрације и вакцинације животиња како би се унаприједила контрола болести животиња, укључујући његово дугорочно одрживо финансирање. Праћење и надзор у контроли болести животиња треба интензивирати. У извјештају Комисије, као краткорочни приоритет наводи се наставак вакцинације против бјесноће и бруцелозе. Такође, Комисија охрабрује државу у ојачавању и унапређењу њених институционалних и административних капацитета, укључујући инспекцијске службе и лабораторију.

Програм економске реформе потврдио је да болести животиња, нарочито оне које су нове за сектор, представљају додатне ризике не само за развој сектора него и за здравље људи, што захтијева хитно поступање надлежних органа.

Европски Green Deal³ и Farm to Fork стратегија⁴ показали су да здравље животиња, између осталог, смањује потребу за лијековима и може помоћи у одржању биоразноликости.

У том циљу, акција ће подржати спровођење вишегодишњих оперативних програма за контролу и

искорјењивање бјесноће и бруцелозе. У том смислу, осигураће неопходне вакцинације док ће истовремено побољшати капацитете праћења ефикасности вакциналне кампање. Акција ће, стога, набавити вакцине и осигурати додатне услуге за спровођење кампање вакцинације за дивље животиње (лисице) и бруцелозу.

2.5. Научене лекције и везе с претходном помоћи

Када се ради о мјерама здравља животиња, током претходних пројеката које су финансирали ЕУ и билатерални донатор, ветеринарска тијела су примјетила низак ниво јавне свијести и знања пољопривредника о важности редовне вакцинације животиња и правовременог пријављивања болести животиња. Надаље, кашњења у спровођењу мјера вакцинације узрокованих пандемијом ковида 19 и буџетским ограничењима, док је пројекат ИПА 2018 у фази набавке, скренули су пажњу на потребу за осигурањем дугорочног одрживог финансирања мјера контроле болести животиња. Ова акција је стога осмишљена за рјешавање горенаведених изазова.

Акција је наставак пројекта ИПА 2018 "Подршка ЕУ пољопривреди и руралном развоју и безбједности хране, ветеринарским и фитосанитарним стандардима у Босни и Херцеговини", и као таква доприноси увођењу секторског приступа. Акција побољшава координацију између институција укључених у контролу болести животиња и наставак је стратешке подршке Европске комисије контроли и искорјењивању болести животиња у подручју зоонозе, поготово бјесноће од 2011. године и бруцелозе од 2014. године.

3. ОПИС АКЦИЈЕ

3.1. Планирани резултати и логика интервенције (описивање узрочне везе између утицаја, исхода, и резултата и укључујући претпоставке)

Ако се вакцинација против бјеснила и бруцелозе обави на вријеме (**резултат**), а претпоставке о одређености учесника да спроведу програме буду истините, тада ће контрола и искорјењивање болести животиња у БиХ бити подржана (**исход**). Ако се подржи контрола и искорјењивање болести животиња у Босни и Херцеговини и претпоставке о одрживом финансирању спровођења мјера политике здравља животиња буду истините, онда ће здравље животиња и јавно здравље бити заштићени (**утицај**).

3.2. Назначена врста активности

РЕЗУЛТАТ: ЗАВРШЕНА ВАКЦИНАЦИЈА ПРОТИВ БЈЕСНОЋЕ И БРУЦЕЛОЗЕ

Циљ интервенције је побољшање здравственог статуса животиња кроз подршку превентивних мјера вакцинације лисица против бјесноће и малих преживача против бруцелозе.

Активности у оквиру овог РЕЗУЛТАТА укључују: Набавку и дистрибуцију мамаца за вакцину против бјесноће код лисица и набавку дијагностичких комплета потребних за праћење послје вакцинације

Спровођење поствакционалне дијагностике ће бити финансирана кроз државно/регионално суфинансирање; наставак обавезне вакцинације одраслих невакцинисаних малих преживача против бруцелозе, укључујући и обавезну идентификацију вакцинисаних животиња. Ово ће, такође, укључивати набавку дијагностичких комплета потребних за поствакционалну дијагностику. Спровођење програма ће бити финансирано кроз државно/регионално суфинансирање.

¹ SWD(2019) 222

² SWD(2021) 291 завршно/2

³ ЦОМ(2019) 640

⁴ ЦОМ(2020) 381

3.3. Ризици и претпоставке

Ризици	Ниво ризика (В/С/Н)	Мјере ублажавања
Неповољни временски услови	С	Пројектни тим ће користити временску прогнозу у складу с методологијом вакцинације и изградити планове летова, прилагођавајући их оптималним условима, осигуравајући безбједност и друге захтјеве, који се истовремено односе на то у одређеним сезонским периодима за вакцинацију (у случају бјесноће; није примјењиво за бруцелозу)
Кашњења у плановима дистрибуције	С	Институција корисника да унапријед осигура све параметре битне за планове дистрибуције (у случају бруцелозе); у случају бјесноће, дистрибуција зраком је дефинисана стандардизованом методологијом којом се прописују потребни параметри којих ће се пројекат придржавати, изградити своје планове које ће корисници проверити и потврдити, у складу са стандардним техничким спецификацијама
Претпоставке (одражава се у горњој матрици логичког оквира) – груписане према резултатима и исходима		
Резултат: Завршена вакцинација против бјесноће и бруцелозе		
Сви учесници посвећени спровођењу програма и средства за суфинансирање благовремено осигурано.		
Исход: Подршка контроли и искорјењивању болести животиња БиХ		
Одрживо финансирање спровођење мјера политике здравља животиња.		

3.4. Mainstreaming – Укључивање

Како Акција доприноси родној равноправности и оснаживању жена и дјевојака (у складу с ЕУ стратегијом родне равноправности 2020–2025)?

3.6. Логички оквир

Резултати	Ланац резултата: Главни очекивани резултати (максимално 10)	Индикатори (барем један индикатор по очекиваном резултату)	Почетно стање (2020)	Циљеви (2024)	Извори података (1 по индикатору)	Претпоставке
Учинак	Да се заштити јавно и здравље животиња у Босни и Херцеговини	Фаза припреме за остваривање службеног статуса без болести које признаје ОИЕ	Одређен ниво припреме	Умјерен ниво припреме	Извјештаји Комисије БиХ; Генерална управа за здравље и безбједност хране, Државни профили; Извјештаји ОИЕ (Свјетска организација за здравље животиња); Извјештаји ФАО (Организација за храну и пољопривреду); Статистички и секторски извјештаји у БиХ	Није примјењиво
Исход1	Подршка контроли и искорјењивању болести животиња у БиХ	1.1. Број регистрованих случајева избијања бјесноће 1.2 Број регистрованих случајева избијања бруцелозе код малих преживача	1 52	0 < 3 %	Годишњи извјештаји ветеринарских тијела Годишњи извјештаји ветеринарских тијела	Одрживо финансирање спровођења мјера политике здравља животиња
Резултат 1	Завршена вакцинација против бјесноће и бруцелозе	1.1 Број спроведених кампана за вакцинацију против бјесноће 1.2 Број испоручених, испитаних и дистрибуисаних вакцина против бруцелозе	0 453.000	4 < 15 %	Извјештаји Ветеринарске службе БиХ Извјештаји Ветеринарске службе БиХ	Сви учесници су посвећени спровођењу програма

Канали видљивости акције ће се користити за подизање свијести друштва о значају жена у очувању живота у руралним подручјима. Такође, нарочито ће се подстицати учествовање жена у пројектима управљачке структуре, попут радних група.

Како се ова акција бави животном средином и климатским промјенама?

Ова акција се не бави животном средином и климатским промјенама.

Како се ова акција бави приступом заснованом на правима?

Н/П

Како ова акција промовише системски ангажман с цивилним друштвом?

Н/П

Остало (као што су отпорност и осјетљивост на сукобе, Роми, особе с потешкоћама и друге рањиве групе)

С обзиром на то да је интервенција специфична и директна, набавка вакцина, акција као таква не односи се посебно на приступ заснован на правима, као ни на ангажман с цивилним друштвом нити на отпорност и осјетљивост на сукобе, Роме, особе с потешкоћама и остале рањиве групе.

3.5. Услови за спровођење

Државни финансијски доприноси требали би бити осигурани на вријеме, укључујући адекватан број ветеринарског особља укљученог у спровођење мјера вакцинације и праћења послје вакцинације. Државна ветеринарска служба је већ предузела кораке како би осигурала неопходан финансијски допринос кроз процес средњорочног буџетског планирања. Међутим, непоштовање горенаведених захтјева може довести до повраћаја средстава у оквиру овог програма и/или прерасподјеле будућих средстава.

4. АРАНЖМАНИ СПРОВОЂЕЊА

4.1. Споразум о финансирању

Како би се ова акција спровела, предвиђено је да укључује Споразум о финансирању с Босном и Херцеговином.

4.2. Модалитети спровођења

Комисија ће осигурати да се поштују одговарајућа правила и процедуре ЕУ за осигуравање финансирања трећих особа, укључујући поступке ревизије, гдје је то потребно, и усклађеност активности с рестриктивним мјерама ЕУ¹.

4.2.1. Директно управљање (Набавка)

Набавка, као што је куповина вакцина и спровођење вакцинације против бјесноће и бруцелозе (резултат) ће директно утицати на подршку контроли и искорјењивању болести животиња у БиХ (исход). Резултат ће бити испоручен путем једног уговора о набавци под директним управљањем Делегације ЕУ у БиХ.

Тема	Назначена врста (радови, залихе, услуге)	Назначено тромјесечје почетка процедуре
Резултат: Набавка вакцина и спровођење вакцинације против бјесноће и бруцелозе	Уговори о набавци	Q4 2022

4.3. Обим географске подобности за набавку и грантове

У контексту сједишта за учествовања у поступцима набавке и у погледу поријекла купљених залиха, како је утврђено основним актом и наведено у релевантним уговорним документима, географска подобност ће се примјењивати у складу са следећим одредбама.

Одговорни службеник Комисије за овјеравање може проширити географску подобност на основу хитности или недоступности услуга на тржишту дотичних држава или територија или у другим прописно поткријеplеним случајевима у којима би примјена правила подобности знатно отежала или онемогућила спровођење ове акције (члан 28(10) НДИЦИ одредбе Глобалне Европе).

4.4. Назначени буџет

ИСХОД/РЕЗУЛТАТ	Доприноси ЕУ (износ у EUR)	Назначени доприноси трећих особа, у EUR
Резултат 1: Завршена вакцинација против бјесноће и бруцелозе, састоји се од Изравног управљања (набавка), уп. одјељак 4.2.1.	4 000 000	662 000
Набавка – укупан износ под одјељком 4.2.1.	4 000 000	662 000
Процјена (уп. одјељак 5.3)	Биће обухваћено другом одлуком	Н. П.
Ревизија/Верификација расхода (уп. одјељак 6)	Биће обухваћено другом одлуком	Н. П.
Комуникација и видљивост (уп. одјељак 7)	Н. П.	Н. П.
Непредвиђене ситуације	Н. П.	Н. П.
Укупно	4 000 000	662 000

4.5. Организациона поставка и одговорности

Акција ће се спроводити под директним управљањем, изабраним да максимизује учинак акције у највећој могућој мјери. Државни учесници ће тијесно сарађивати с Уговорним тијелом у вези са суфинансирањем и стратешком координацијом спровођења компоненте акције. Делегација ЕУ у Босни и Херцеговини одговорна је за набавку, док ће Државна ветеринарска служба у сарадњи с ентитетским властима имати важну техничку улогу и бити одговорна за извршавање свих задатака којих се односе на вакцинацију против бјесноће и бруцелозе.

5. УЧИНАК/ПРАЋЕЊЕ И ИЗВЈЕШТАВАЊЕ РЕЗУЛТАТА

5.1. Унутрашње праћење

Замишљена је блиска сарадња Уговорног тијела и кључних корисничких институција надлежних за здравље животиња.

5.2. Улоге и одговорности за прикупљање података, анализу и извјештавање

Акција ће осигурати извјештавање ланца координације кроз акционе компоненте. Унутрашње праћење ће се спровести кроз прегледе спровођења Делегације ЕУ, провјере на лицу мјеста, састанке с корисницима и консултантским компанијама/уговарачима. Управљачка структура ће пратити напредак спровођења Акције који се односи на матрицу логичког оквира, олакшавати приступ информацијама, осигурати правовремене и довољне доприносе релевантних институција када је то потребно, давати савјете, итд. Напредак ће се мјерити и пратити кроз индикаторе идентификоване у логичком оквиру, а које су потврдили кључни корисници, с циљем процјене и успјеха предузетих мјера и уложених средстава. Надаље, управљачке структуре ће пратити степен постигнутих очекиваних резултата. Такође, примјењиваће се одговарајући механизми извјештавања и процјене. Акција може бити подвргнута вањском праћењу у складу с правилима и поступцима Европске комисије утврђеним Споразумом о финансирању.

5.3. Процјена

Имајући у виду природу Акције, средњорочна и/или завршна процјена ове акције и њених компонената неће бити спроведена.

У случају да процјена није предвиђена за неке компоненте акције, током спровођења Комисија може сама или на иницијативу партнера одлучити да уради процјену из прописно оправданих разлога.

Услуге процјене могу бити уговорене под оквирним уговором.

Финансирање процјене ће бити обухваћено другом мјером која представља Одлуку о финансирању.

6. РЕВИЗИЈА

Не доводећи у питање обавезе које се примјењују на уговоре закључене за спровођење ове акције, Комисија може, на основу процјене ризика, уговорити независне ревизије или задатке верификације расхода за један или више уговора или споразума.

Предвиђено је да се ревизијске услуге могу уговорити под оквирним уговором.

7. КОМУНИКАЦИЈА И ВИДЉИВОСТ

Видљивост финансирања ЕУ и комуникација о циљевима и учинку акције су правна обавеза за све акције које финансира ЕУ, као што је утврђено комуникационим и захтјевима видљивости ЕУ који су на снази.

Примаоци ЕУ фондова ће потврдити поријекло ЕУ фондова и осигурати њихову видљивост тако што ће:

¹ www.sanctionsmap.eu Напомињемо да је мапа санкција ИТ алат за идентификацију режима санкција. Извор санкција произлази из правних аката објављених у Службеном листу (СЛ). У случају неслагања између објављених правних аката и ажурирања на интернетској страници, превладава верзија СЛ.

- дати изјаву наглашавајући подршку који су добили од ЕУ на свим документима и комуникационом материјалу који се односи на коришћење фондова, укључујући службену интернетску страницу и налоге на друштвеним мрежама, гдје постоје; и

- промовисати акције и њихове резултате тако што се пружити сувисле, дјелотворне и пропорционално циљане информације вишеструкој публици, укључујући медије.

Мјере видљивости и комуникације ће по потреби спровести државне администрације (нпр. оне које се тичу реформи везаних за буџетску подршку ЕУ), повјерене особе, извођачи радова и корисници грантова. Одговарајуће уговорне обвезе ће бити укључене, између осталог, у споразуме о финансирању, споразуме о расподјели и уговоре о набавци.

Мјере ће се заснивати на посебном плану комуникације и видљивости, установљеном и спроведеном у складу с комуникационим и захтјевима видљивости ЕУ који су на снази. План, између осталог, укључује комуникациони наратив и главне поруке за акцију, прилагођене различитим циљним групама (учесницима, цивилном друштву, широј јавности, итд.).

Мјере видљивости и комуникације специфичне за ову акцију се подударају са ширим комуникационим активностима које ће директно спровести службе Европске комисије и/или Делегације ЕУ. Европска комисија и Делегација ЕУ ће у потпуности бити информисане о планирању и спровођењу одређених активности видљивости и комуникације, нарочито у односу на комуникациони наратив и главну поруку.

Подизање свијести пољопривредника о важности вакцинације као неопходне превенције за здравље малих преживача ће надопунити ову акцију (залихе) кроз тренутну помоћ ИПА 2018. Поруке о подизању свијести ће допринијети порасту знања пољопривредника о важности редовне вакцинације животиња и правовременог пријављивања болести животиња. Сви партнери у спровођењу и учесници ове акције ће осигурати видљивост финансијске помоћи ЕУ која се пружа преко ИПА III.

8. ОДРЖИВОСТ

Циљ Акције је подржати спровођење мјера контроле здравља животиња, поготово вакцинацију против бјесноће и бруцелозе. Током припрема ове акције, осигурана је укљученост главних учесника у циљу јачања власништва и партнерства међу онима који су укључени у спровођењу Акције и преузимање резултата Акције који ће се користити за даљњи развој и одржавање након што Акција заврши. Предвиђено је да ће држава од 2024. године самостално осигурати спровођење мјера контроле здравља животиња, поготово вакцинације против бјесноће и бруцелозе.

АНЕКС II – ОПШТИ УСЛОВИ

Садржај

ПРВИ ДИО: ОДРЕДБЕ КОЈЕ СЕ ПРИМЈЕЊУЈУ НА АКТИВНОСТИ ЗА КОЈЕ ЈЕ КОРИСНИК ИПА III ЈАВНИ НАРУЧИЛАЦ ПРЕМА ИМБЦ-У

ЧЛАН 1. ОПШТИ ПРИНЦИПИ

ЧЛАН 1А – НАБАВКА И ДОДЈЕЛА ГРАНТОВА

ЧЛАН 1Б – ИСКЉУЧЕЊЕ И АДМИНИСТРАТИВНЕ САНКЦИЈЕ

ЧЛАН 2. – КОМУНИКАЦИЈА И ВИДЉИВОСТ

ЧЛАН 3. – EX-ANTE И EX-POST КОНТРОЛЕ ПОСТУПАКА ЗА ГРАНТОВЕ И НАБАВКЕ И EX-POST КОНТРОЛЕ

УГОВОРА И ГРАНТОВА КОЈЕ ТРЕБА ИЗВРШИТИ КОМИСИЈА

ЧЛАН 4. – БАНКОВНИ РАЧУНИ, РАЧУНОВОДСТВЕНИ СИСТЕМИ И ПРИЗНАТИ ТРОШКОВИ

ЧЛАН 5. – ОДРЕДБЕ О ИСПЛАТАМА КОЈЕ КОМИСИЈА ВРШИ КОРИСНИКУ ИПА III

ЧЛАН 6. – ПРЕКИД ПЛАЋАЊА

ЧЛАН 7. – ПОВРАЋАЈ СРЕДСТАВА

ЧЛАН 7А – ФИНАНСИЈСКЕ КОРЕКЦИЈЕ И ЗАТВАРАЊЕ

ДРУГИ ДИО: ОДРЕДБЕ КОЈЕ СЕ ПРИМЈЕЊУЈУ НА БУЏЕТСКУ ПОДРШКУ

ЧЛАН 8. – ДИЈАЛОГ О ПОЛИТИЦИ

ЧЛАН 9. – ПРОВЈЕРА УСЛОВА И ИСПЛАТА

ЧЛАН 10. – ТРАНСПАРЕНТНОСТ БУЏЕТСКЕ ПОДРШКЕ

ЧЛАН 11. – ПОВРАЋАЈ БУЏЕТСКЕ ПОДРШКЕ

ТРЕЋИ ДИО: ОДРЕДБЕ КОЈЕ СЕ ПРИМЈЕЊУЈУ НА ОВАЈ УГОВОР О ФИНАНСИРАЊУ У ПОТПУНОСТИ, БЕЗ ОБЗИРА НА НАЧИН ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ

ЧЛАН 12. – ПЕРИОД ИЗВРШЕЊА, ОПЕРАТИВНИ ПЕРИОД ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ И РОК ЗА УГОВАРАЊЕ

ЧЛАН 13. – ДОЗВОЛЕ И ОВЛАШЋЕЊА

ЧЛАН 14. – ЗАХТЈЕВИ ЗА ИЗВЈЕШТАВАЊЕ

ЧЛАН 15. – ПРАВА ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ

ЧЛАН 16. – КОНСУЛТАЦИЈЕ ИЗМЕЂУ КОРИСНИКА ИПА III И КОМИСИЈЕ

ЧЛАН 17. – ИЗМЈЕНЕ И ДОПУНЕ ОВОГ УГОВОРА О ФИНАНСИРАЊУ

ЧЛАН 18. – СУСПЕНЗИЈА ОВОГ УГОВОРА О ФИНАНСИРАЊУ

ЧЛАН 19. – РАСКИД ОВОГ УГОВОРА О ФИНАНСИРАЊУ

ЧЛАН 20. – ВАЖЕЋИ ЗАКОН, РЈЕШАВАЊЕ СПОРОВА

ЧЛАН 21. – РЕСТРИКТИВНЕ МЈЕРЕ ЕУ

ПРВИ ДИО: ОДРЕДБЕ КОЈЕ СЕ ПРИМЈЕЊУЈУ НА АКТИВНОСТИ ЗА КОЈЕ ЈЕ КОРИСНИК ИПА III ЈАВНИ НАРУЧИЛАЦ ПРЕМА ИМБЦ-У

Члан 1. Општи принципи

(1) Сврха Првог дијела је да се утврде правила за спровођење повјерених задатака извршења буџета како је описано у Анексу I и да се дефинишу права и обавезе корисника ИПА III, односно Комисије у извршавању ових задатака.

Први дио ће се примјењивати на задатке спровођења буџета повјерене кориснику ИПА III само у вези с доприносом Уније или у комбинацији са средствима корисника ИПА III или средствима треће стране, у случају да се та средства имплементирају у заједничком суфинансирању.

(2) Корисник ИПА III остаје одговоран за испуњавање обавеза утврђених овим уговором о финансирању и Финансијским оквирним споразумом о партнерству (ФФПА). У складу с чланом 6, чланом 18, чланом 19. и чланом 21, Комисија задржава право да прекине плаћања, те да суспендује и/или раскине овај уговор о финансирању.

(3) Корисник ИПА III ће поштовати минималну стопу свог доприноса наведену у Анексу I. У случају доприноса и корисника ИПА III и Уније, допринос корисника ИПА III ће бити стављен на располагање у исто вријеме када и одговарајући допринос Уније.

(4) У сврху примјене члана 25. ФФПА о заштити података, лични подаци:

- се обрађују законито, поштено и на транспарентан начин у односу на власника података;
- се прикупљају за одређене, експлицитне и легитимне сврхе и не обрађују се даље на начин који није у складу с тим сврхама;
- су адекватни, релевантни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврхе за које се обрађују;
- су тачни и, по потреби, ажурирани;
- се обрађују на начин који осигурава одговарајућу безбједност личних података; и
- чувају се у облику који омогућује идентификацију власника података најдуже што је потребно за сврхе за које се лични подаци обрађују.

Лични подаци који се налазе у документима које ће чувати корисник ИПА III у складу са ставком (2), члан 1а, морају се обрисати по истеку рокова из тог става.

Члан 1а – Набавка и додјела грантова

(1) Не доводећи у питање члан 18, став (5) ФФПА, послове из става 1, члан 1, корисник ИПА III обавља у складу с процедурама и стандардним документима које утврђује и објављује Комисија за додјелу уговора о набавкама и грантовима у спољним акцијама, посебно, Практични водич кроз процедуре склапања уговора у оквиру спољних акција Европске уније (ПРАГ), који је на снази у вријеме покретања предметног поступка, као и у складу с потребним стандардима видљивости и комуникације из члана 2, става (2).

Корисник ИПА III ће спровести процедуре набавке и додјеле грантова, закључити резултујуће уговоре и осигурати да сва релевантна документација за ревизијски траг буде на језику овог уговора о финансирању.

(2) Не доводећи у питање члан 49. ФФПА, корисник ИПА III ће чувати сву релевантну финансијску и уговорну пратећу документацију од дана ступања на снагу овог уговора о финансирању, односно од ранијег датума у случају да је поступак набавке, позив за подношење приједлога или поступак директне додјеле грантова покренут прије ступања на снагу овог уговора о финансирању, пет година од дана затварања програма. Корисник ИПА III ће посебно чувати следеће:

(а) Поступци набавке:

- I) Обавјештење о прогнози с доказом о објави саопштења о набавци и свим исправкама;
- II) Именовање комисије за ужи избор;
- III) Извјештај о ужем избору (укључујући анексе) и пријаве;
- IV) Доказ о објављивању саопштења о ужем избору;
- V) Писма кандидатима који нису ушли у ужи избор;
- VI) Позив на тендер или еквивалент;
- VII) Тендерска документација, укључујући анексе, појашњења, записнике са састанака, доказ о објављивању;
- VIII) Именовање комисије за оцјењивање понуда;
- IX) Извјештај о отварању понуда, укључујући анексе;
- X) Извјештај о оцјењивању/преговарању, укључујући анексе и примљене понуде¹;
- XI) Писмо обавјештења;
- XII) Попратно писмо за подношење уговора;
- XIII) Писма неуспјешним кандидатима;
- XIV) Саопштење о додјели/отказивању, укључујући доказ о објављивању;
- XV) Потписани уговори, измјене и допуне, исправке, извјештаји о имплементацији и релевантна преписка.

(б) Позиви за подношење приједлога и директна додјела грантова:

- I) Именовање комисије за оцјењивање понуда;
- II) Отварање и административни извјештаји укључујући анексе и примљене пријаве;²
- III) Писма успјешним и неуспјешним кандидатима након евалуације сажетка пројекта;
- IV) Извјештај о евалуацији сажетка пројекта;
- V) Извјештај о процјени пуне пријаве или извјештај о преговорима с релевантним анексима;
- VI) Провјера подобности и пратећи документи;
- VII) Писма успјешним и неуспјешним кандидатима с одобреном резервном листом након потпуне евалуације пријаве;
- VIII) Попратно писмо за подношење уговора о гранту;
- IX) Обавјештење о додјели/отказивању с доказом о објављивању;
- X) Потписани уговори, измјене и допуне, додаци и релевантна преписка.

Осим тога, финансијска и уговорна документација из ставова 2(а) и 2(б) биће допуњена свим релевантним пратећим документима како се захтијева поступцима наведеним у ставу (1), као и свом релевантном документацијом која се односи на плаћања, повраћаје и оперативне трошкове, на примјер извјештаје о пројекту и провјери на лицу мјеста, пријем залиха и радова, гаранције, извјештаји надзорних инжењера.

(3) Операције које суфинансира Унија у оквиру Програма могу финансирати и међународне организације, државе чланице, треће земље или регионалне организације.

Члан 1б – Искључење и административне санкције

(1) Приликом примјене поступака и стандардних докумената које је утврдила и објавила Комисија за додјелу уговора о набавци и гранту, корисник ИПА III ће у складу с тим осигурати да ниједан уговор о набавци или гранту који финансира ЕУ не буде додијелен привредном субјекту или подносиоцу захтјева за додјелу гранта ако се сам тај привредни субјекат или апликант за грант, или особа која има овлашћења за заступање, одлучивање или контролу над њим, налази у једној од искључених ситуација предвиђених релевантним процедурама и стандардним документима Комисије.

(2) Корисник ИПА III дужан је одмах обавијестити Комисију када се кандидат, понуђач или подносилац налази у искљученој ситуацији из става (1) или је починио неправилности и преваре дефинисане чланом 51, став (5) ФФПА, или је показао значајне недостатке у испуњавању главне обавезе у спровођењу правне обавезе која се финансира из буџета Уније.

(3) Корисник ИПА III ће приликом додјеле уговора о набавци и гранту узети у обзир информације садржане у Комисијином систему за рано откривање и искључење (ЕДЕС). Приступ информацијама може се осигурати преко тачке/тачки за везу или путем консултација на следеће начине: (Европска комисија, Генерални директорат за буџет, рачуноводствени службеник Комисије, MO15, Б-1049 Брисел, Белгија, и путем е-поште на адресу BUDG-C01-EXCL-DB@ec.europa.eu с копијом на адресу Комисије наведену у члану 3. Посебних услова). Сваки уговор или грант закључен с извођачем или корисником гранта који је у искљученој ситуацији у вријеме закључења уговора биће искључен из финансирања које пружа Унија и може се

¹ Елиминација неуспјешних понуда пет година након завршетка поступка набавке.

² Елиминација неуспјешних пријава три године након завршетка процедуре додјеле грантова.

примијенити механизам финансијских корекција у складу с чланом 7а.

(4) Када корисник ИПА III постане свјестан ситуације искључења из става (1) у спровођењу задатака описаних у Анексу I, корисник ИПА III ће, под условима свог националног законодавства, изрећи привредном субјекту или апликанту за грант, одбијање датог поступка и искључење из његових будућих поступака набавке или додјеле гранта. Корисник ИПА III такође може изрећи новчану казну пропорционалну вриједности дотичног уговора. Одбијање, искључење и/или новчане казне изричу се по акузаторном поступку којим се осигурава право на одбрану дотичне особе. Корисник ИПА III обавјештава Комисију у складу са ставом (2) овог члана.

Члан 2. – Комуникација и видљивост

(1) У складу с чланом 24. ФФПА, корисник ИПА III ће предузети потребне мјере како би осигурао видљивост средстава ЕУ за активности које су му повјерене, те припремити кохерентан план активности комуникације и видљивости, који треба доставити Комисији ради договора у року од 2 мјесеца након ступања на снагу овог уговора о финансирању.

(2) Ове активности комуникације и видљивости морају бити у складу с Приручником за комуникације и видљивост за спољне акције ЕУ који је утврдила и објавила Комисија и који је био на снази у вријеме активности.

Члан 3. – Ех-ante и ех-post контроле поступака за грантове и набавке и ех-post контроле уговора и грантова које треба извршити Комисија

(1) Комисија може вршити ех-ante контроле поступака додјеле за набавке и грантове за следеће фазе:

(а) одобрење обавјештења о уговору за набавку и свих релевантних исправака;

(б) одобравање тендерске документације и смјерница за подносиоце захтјева за додјелу грантова;

(ц) одобрење састава Комисија за оцјењивање понуда;

(д) одобравање извјештаја о оцјењивању, и одлука о одбијању и додјели¹;

(е) одобравање уговорне документације и додатака уговора.

(2) У погледу ех-ante контрола, Комисија одлучује:

(а) да изврши ех-ante контроле свих датотека; или

(б) да изврши ех-ante контроле по избору таквих датотека; или

(ц) да потпуно одбаци ех-ante контроле.

(3) Ако Комисија одлучи извршити ех-ante контроле у складу са ставом 2(а) или (б), обавјештава корисника ИПА III о датотекама изабраним за ех-ante контроле. Корисник ИПА III ће доставити сву потребну документацију и информације Комисији након што је обавијештен да је датотека изабрана за ех-ante контролу, најкасније у тренутку подношења обавјештења о уговору или смјерница за подносиоце захтјева на објављивање.

(4) Комисија може одлучити да изврши ех-post контроле поступака додјеле који нису били подвргнути ех ante контроли (у року од 6 мјесеци од потписивања уговора).

(5) Комисија може одлучити да изврши ех-post контроле, укључујући ревизије и контроле на лицу мјеста, у било које вријеме за било које уговоре или грантове које додијели корисник ИПА III који произлазе из овог уговора о финансирању. Корисник ИПА III ће ставити на

располагање сву потребну документацију и информације Комисији након што је обавијештен да је датотека одабрана за ех-post контролу. Комисија може овластити особу или субјекат да у њено име врши ех-post контроле.

Члан 4. – Банковни рачуни, рачуноводствени системи и признати трошкови

(1) Након ступања на снагу овог уговора о финансирању, Рачуноводствено тијело и Посредничко тијело за финансијско управљање (ИБФМ) корисника ИПА III, односно Јавни наручилац за Програм, отвориће најмање један банковни рачун деноминован у еврима. Укупни банковни салдо за Програм ће бити зброј стања на свим банковним рачунима Програма које води Рачуноводствено тијело и сви ИБФМ-ови који учествују у ИПА III кориснику. Извјештавање о свим банковним рачунима повезаним са сваком програмом биће евидентирано путем ИПА-АПП².

(2) Корисник ИПА III припрема и доставља Комисији планове предвиђања исплата за вријеме трајања периода имплементације Програма према обрасцу из тачке (д) Анекса III. Ова предвиђања се ажурирају и достављају уз сваки захтјев за средства из члана 5, став (1) и члана 5, став (3), с годишњим финансијским извјештајем из члана 14, став (2) и с прогнозом вјероватних захтјева за плаћање из члана 33, став (3) ФФПА. Планови предвиђања исплата ће се заснивати на стварним потребама и биће поткријеplјени документованом детаљном анализом (укључујући планирано уговарање и распоред плаћања по уговору) која ће бити доступна Комисији на захтјев.

(3) Почетни план предвиђања исплата садржи збирне годишње прогнозе исплата за цио период имплементације и мјесечне прогнозе исплата за првих дванаест мјесеци Програма. Накнадни планови ће садржавати збирне годишње прогнозе исплата за стање периода имплементације Програма и мјесечне прогнозе исплате за наредних четрнаест мјесеци.

(4) Корисник ИПА III је дужан да успостави и води рачуноводствени систем у складу с клаузулом 4(3)(а) Анекса А ФФПА који ће садржавати барем информације за уговоре којима се управља у оквиру Програма наведене у Анексу IV.

(5) У складу с чланом 57, став (2) ФФПА, трошкови признати у рачуноводственом систему који се води према одјелу 4 овог члана морају бити остварени, прихваћени и плаћени, те одговарати стварним трошковима доказаним пратећим документима и користиће се када буде прикладно за раздужење претфинансирања које плаћа корисник ИПА III према локалним уговорима.

Члан 5. – Одредбе о исплатама које Комисија врши кориснику ИПА III

(1) Сваки захтјев за претфинансирање ће садржавати изјаву о издацима за Програм, укључујући уговорене износе, исплаћене и признате трошкове.

(2) Прва уплата претфинансирања односи се на 100 % предвиђених исплата за прву годину плана предвиђања исплата у складу с чланом 4, став (2). Овај захтјев за претфинансирање биће подржан овлашћеним потписницима за све банковне рачуне Програма, ако је примјењиво.

¹ За уговоре о услугама ови кораци укључују ех-ante контроле у вези с одобравањем ужег избора.

² ИПА - АПП је намјенска ИТ апликација коју је развио ДГ НЕАР како би замијенио иПерсеус који је био алат који се користио за праћење имплементације претприступних фондова под индиректним управљањем земаља корисница (ИМБЦ).

(3) Корисник ИПА III ће поднијети накнадне захтјеве за уплате претфинансирања када укупни банковни салдо за Програм падне испод предвиђених исплата за наредних пет мјесеци Програма.

(4) Сваки захтјев за додатно претфинансирање укључује:

а) Банковна стања за Програм на крајњи датум захтјева;

б) Ажурирани потписници за све банковне рачуне Програма, ако је примјењиво;

ц) Предвиђање исплате за Програм за наредних четрнаест мјесеци на крајњи датум захтјева као што је наведено у члану 4, став (2);

д) Извјештавање у ИПА-АПП.

(5) Корисник ИПА III може за свако наредно претфинансирање тражити износ укупних предвиђених исплата за четрнаест мјесеци након крајњег датума захтјева, умањен за стања из става 4(а) на крајњи датум захтјева за средства, увећан за било који износ финансиран од стране корисника ИПА III према ставу 6, а који још није надокнађен.

Комисија задржава право да умањи сваку наредну исплату претфинансирања ако укупни банковни биланси корисника ИПА III према овом програму премашују предвиђену исплату за следећих четрнаест мјесеци.

(6) У случају умањења плаћања према ставу 5, корисник ИПА III дужан је финансирати Програм из властитих средстава до износа умањења. Корисник ИПА III тада може затражити надокнаду тог финансирања као дио следећег захтјева за средства како је наведено у ставу 5.

(7) У складу с чланом 33, став (1) ФФПА, Комисија задржава право да изврши дјелимична плаћања у границама расположивих средстава. Када средства поново постану доступна, Комисија ће одмах извршити исплату преосталог износа.

(8) Комисија има право на повраћај прекомјерних средстава у банци која су остала неискоришћена више од дванаест мјесеци. Прије коришћења овог права, Комисија ће позвати корисника ИПА III да наведе разлоге за кашњење у исплати средстава и да докаже сталну потребу за њима у наредна два мјесеца.

(9) Камата на банковне рачуне који се користе за овај програм не припада Комисији.

(10) У складу с чланом 33, став (4) ФФПА, када Комисија прекине рок за захтјев за плаћање дуже од два мјесеца, корисник ИПА III може затражити одлуку Комисије о томе хоће ли се прекид наставити.

(11) Овјерени завршни извјештај о издацима из члана 36, став (1), тачка (а) ФФПА доставља НАО најкасније 16 мјесеци након завршетка оперативног периода имплементације.

Члан 6. – Прекид плаћања

(1) Не доводећи у питање прекид или раскид овог уговора о финансирању према члановима 18. односно 19, те не доводећи у питање чланове 38. и 39. ФФПА, Комисија може дјелимично или у потпуности прекинути плаћања ако је:

(а) Комисија утврдила или има озбиљне разлоге да сумња да је корисник ИПА III починио значајне грешке, неправилности или превару доводећи у питање законитост или правилност основних трансакција у спровођењу Програма, или није испунио своје обавезе према овом уговору о финансирању, укључујући обавезе у вези с имплементацијом Плана видљивости и комуникације;

(б) Комисија утврдила, или има озбиљне разлоге за сумњу, да је корисник ИПА III починио системске или понављајуће грешке, неправилности, превару или кршење обавеза према овом или другим уговорима о финансирању, под условом да те грешке, неправилности, преваре или кршење обавезе имају материјални утицај на имплементацију овог уговора о финансирању или доводе у питање поузданост система интерне контроле корисника ИПА III или законитост и правилност основних трошкова.

Члан 7. – Повраћај средстава

(1) Поред случајева из члана 40. ФФПА, Комисија може повратити средства од корисника ИПА III како је предвиђено Финансијском уредбом, нарочито у случају:

(а) пропуста да се осигура постизање исхода и коришћење резултата у предвиђену сврху како је наведено у Анексу I;

(б) неприхватљивих расхода;

(ц) непоштовања стопе суфинансирања, како је наведено у Анексу I;

(д) трошкови настали као резултат грешака, неправилности, преваре или кршења обавеза у имплементацији Програма, нарочито у поступцима набавке и додјеле грантова;

(е) слабост или недостатак у систему управљања и контроле корисника ИПА III који доводи до примјене финансијске корекције.

(2) У складу с националним правом, НАО ће наплатити допринос Уније плаћен кориснику ИПА III од прималаца који су били у било којој ситуацији дефинисаној у ставу 1, тачке (б) или (д) овог члана или из члана 40. ФФПА. Чињеница да НАО не успије повратити сва или дио средстава не спречава Комисију да поврати средства од корисника ИПА III.

(3) Неоправдано плаћени или враћени износи од стране корисника ИПА III, износи финансијских гаранција, гаранција за учинак и претфинансирање датих на основу поступака набавке и додјеле грантова, износи новчаних казни које је корисник ИПА III изрекао кандидатима, понуђачима, апликантима, извођачима или корисници грантова, кориснику ИПА III ће се или поново користити за Програм или ће се вратити Комисији.

Члан 7а – Финансијске корекције и затварање

У складу с члановима 42, 43. и 47. ФФПА, Комисија ће осигурати допунске смјернице о поступку испитивања и прихватања рачуна, укључујући финансијске исправке и затварање.

Други дио: Одредбе које се примјењују на буџетску подршку

Члан 8. – Дијалог о политици

Корисник ИПА III и Комисија се обавезују да ће водити редован конструктиван дијалог на одговарајућем нивоу о имплементацији овог уговора о финансирању.

Члан 9. – Провјера услова и исплата

(1) Комисија провјерава услове за исплату транши компоненте буџетске подршке, како је наведено у релевантном Додатку Анекса I.

(2) Ако Комисија закључи да услови за плаћање нису испуњени, о томе ће без непотребног одгађања обавијестити корисника ИПА III.

(3) Захтјеви за исплату које поднесе корисник ИПА III квалификовани су за финансирање ЕУ под условом да су у складу с одредбама наведеним у Анексу I и релевантном Додатку и да су поднесени у фази оперативне имплементације.

(4) Корисник ИПА III ће примјењивати своје националне девизне прописе на недискриминаторан начин на све исплате компоненте буџетске подршке.

Члан 10. – Транспарентност буџетске подршке

Корисник ИПА III овим је сагласан да Комисија објави овај уговор о финансирању и сваку његову измјену, укључујући електронским путем, као и основне информације о буџетској подршци које Комисија сматра одговарајућим. Садржај такве објаве биће у складу са законима ЕУ који се примјењују на заштиту личних података.

Члан 11. – Повраћај буџетске подршке

Комисија може повратити све или дио исплата буџетске подршке, уз дужно поштовање принципа пропорционалности, ако Комисија утврди да је исплата нарушена озбиљном неправилношћу која се може приписати кориснику ИПА III, посебно ако је корисник ИПА III дао непоуздане или нетачне информације, или ако је у питању корупција или превара.

Трећи дио: Одредбе које се примјењују на овај уговор о финансирању у потпуности, без обзира на начин имплементације

Члан 12. – Период извршења, оперативни период имплементације и рок за уговарање

(1) Период извршења Уговора о финансирању је период током којег се Уговор о финансирању имплементира, и обухваћа период оперативне имплементације, као и фазу затварања. Трајање периода извршења прописано је чланом 2, став (1) Посебних услова, а почиње тежи закључењем овог уговора о финансирању и завршава се крајњим датумом за спровођење Уговора о финансирању.

(2) Период оперативне имплементације је период у којем се завршавају све оперативне активности обухваћене уговорима о набавци, уговорима о гранту и уговорима о доприносима. Трајање овог периода прописано је чланом 2, став (2) Посебних услова, а почиње тежи закључењем овог уговора о финансирању.

(3) Јавни наручилац ће поштовати период оперативне имплементације приликом закључивања и имплементације уговора о набавци, уговора о гранту и споразума о доприносима у оквиру овог уговора о финансирању.

(4) Не доводећи у питање члан 29, став (2) ФФПА, трошкови везани за активности су ЕУ прихватљиви за финансирање само ако су настали током оперативног периода имплементације. Трошкови настали прије ступања на снагу овог уговора о финансирању неће ЕУ бити прихватљиви за финансирање осим ако није другачије наведено у члану 7. Посебних услова.

(5) У складу с чланом 29, став (3), тачка (6) ФФПА, и не доводећи у питање његов члан 28. и члан 7. Посебних услова, слједећи расходи које је направио корисник ИПА III неће бити прихватљиви за финансирање у оквиру овог уговора о финансирању:

а) банковни трошкови, трошкови гаранција и слични трошкови;

б) новчане казне и финансијски пенали;

ц) трошкови парничног поступка;

д) губици од курсних разлика;

е) дугови и накнаде за сервисирање дуга (камате);

ф) резервисања за губитке, дугове или потенцијалне будуће обавезе;

г) кредити трећим особама, осим ако је другачије одређено посебним условима;

х) негативне камате које зарачунавају банке или друге финансијске институције.

(6) Уговори о набавци, уговори о гранту и споразуми о доприносима закључују се најкасније у року од три године од закључења Уговора о финансирању, осим:

(а) измјена и допуна већ склопљених законских обавеза које не резултују повећањем доприноса ЕУ;

(б) правних обавеза које треба закључити након пријевременог раскида постојећег уговора о набавци;

(ц) правне обавезе које се односе на ревизију и евалуацију, које се могу потписати након периода оперативне имплементације;

(д) промјене субјекта за имплементацију.

(7) Уговор о набавци, уговор о гранту или споразум о доприносима који није довео до плаћања у року од двије године од потписивања аутоматски се раскида и његово финансирање се укида, осим у случају спора пред судским или арбитражним тијелима.

Члан 13. – Дозволе и овлашћења

Не доводећи у питање члан 27. ФФПА, надлежни органи корисника ИПА III ће правовремено осигурати сваку врсту дозволе и/или одобрења потребних за имплементацију Програма, у складу с националним законом.

Члан 14. – Захтјеви за извјештавање

(1) За потребе општих захтјева за извјештавање Комисији из члана 59. ФФПА о годишњем извјештају о имплементацији помоћи из програма ИПА III, НИПАЦ ће користити образац који је осигурала Комисија.

(2) У сврху члана 60. ФФПА, НИПАЦ ће доставити Комисији коначни извјештај о реализацији активности које спроводи под индиректним управљањем ИПА III корисник овог програма најкасније шеснаест мјесеци након завршетка оперативног периода имплементације. НИПАЦ ће користити образац који је осигурала Комисија.

(3) У сврху члана 61, став (1) ФФПА, НАО ће до 15. јануара наредне финансијске године у електронском формату доставити копију података који се чувају у рачуноводственом систему успостављеном према члану 4, став (4). То треба бити поткријељено потписаним неревидираним сажетим финансијским извјештајем у складу с тачком (ц) Анекса III.

(4) За потребе специфичних захтјева за извјештавање под индиректним управљањем утврђеним у члану 61, став (2), тачка (а) и члану 61, став (3) ФФПА, НАО корисника ИПА III ће користити образце предвиђене у тачкама (а) и (б) Анекса III.

Члан 15. – Права интелектуалне својине

(1) Уговори који се финансирају у оквиру овог уговора о финансирању осигуравају да корисник ИПА III стекне сва потребна права интелектуалне својине у вези с информатичком технологијом, студијама, цртежима, плановима, публицитетом и било којим другим материјалом направљеним у сврхе планирања, имплементације, праћења и евалуације.

(2) Корисник ИПА III гарантује да ће Комисија, или било које тијело или особа коју Комисија овласти, имати приступ и право коришћења таквог материјала. Комисија ће такав материјал користити само за своје потребе.

Члан 16. – Консултације између корисника ИПА III и Комисије

(1) Корисник ИПА III и Комисија ће се међусобно консултовати прије даљњег покретања било каквог спора у вези с имплементацијом или тумачењем овог уговора о финансирању у складу с чланом 20.

(2) Када Комисија постане свјесна проблема у спровођењу поступака у вези с имплементацијом овог уговора о финансирању, успоставиће све потребне контакте с корисником ИПА III како би се ситуација поправила и предузеле све потребне мјере.

(3) Консултације могу довести до измјене, суспензије или раскида овог уговора о финансирању.

(4) Комисија ће редовно обавјештавати корисника ИПА III о реализацији активности описаних у Анексу I, које не потпадају под први дио ових општих услова.

Члан 17. – Измјене и допуне овог уговора о финансирању

(1) Свака измјена и допуна овог уговора о финансирању биће учињена у писаној форми, укључујући размјену писама.

(2) Ако корисник ИПА III затражи измјену и допуну, захтјев се подноси Комисији најмање три мјесеца прије ступања на снагу измјене и допуне, осим у оправданим случајевима.

(3) Комисија може измијенити и допунити документе у Анексима III и IV без потребе за измјеном и допуном овог уговора о финансирању. Корисници ИПА III ће бити писмено обавјештени о свакој таквој измјени и допуни и њиховом ступању на снагу.

Члан 18. – Суспензија овог уговора о финансирању

(1) Уговор о финансирању може бити суспендован у следећим случајевима:

(а) Комисија може суспендовати спровођење овог уговора о финансирању ако корисник ИПА III прекрши обавезу из овог уговора о финансирању;

(б) Комисија може суспендовати спровођење овог уговора о финансирању ако корисник ИПА III прекрши било коју обавезу утврђену процедурама и стандардним документима из чланова 18, став (2) ФФПА;

(ц) Комисија може суспендовати спровођење овог уговора о финансирању ако корисник ИПА III не испуњава услове за повјеравање задатака извршења буџета;

(е) Комисија може суспендовати спровођење овог уговора о финансирању ако корисник ИПА III одлучи да суспендује или прекине процес приступања ЕУ;

(ф) Комисија може суспендовати овај уговор о финансирању ако корисник ИПА III прекрши обавезу која се односи на поштовање људских права, демократских принципа и владавине права и у озбиљним случајевима корупције или ако је корисник ИПА III крив за тешку повреду професионалног понашања доказану на било који оправдан начин. Тешку повреду професионалног понашања треба схватити као нешто од следећег:

- кршење важећих закона или прописа или етичких стандарда професије којој нека особа или субјекат припада, или

- свако незаконито понашање особе или субјекта које утиче на његов професионални кредибилитет када такво понашање означава погрешну намјеру или груби немар.

(г) Овај уговор о финансирању може бити суспендован у случајевима више силе, како је дефинисано у наставку. "Вишом силом" се сматра свака непредвидива и изузетна ситуација или догађај изван контроле Страна, која спречава било коју од њих да испуни било коју од својих обавеза, а не може се приписати грешци или немару с њихове стране (или њихових извођача, агената или запосленика) и показује се непремостивом успркос дужној пажњи. Недостаци опреме или материјала или кашњења у њиховом стављању на располагање, радни спорови, протести или финансијске потешкоће не могу се сматрати

вишом силом. Неће се сматрати да је Страна прекршила своје обавезе ако је у случају више силе спријечена да их испуни, о чему је друга Страна уредно обавјештена. Страна која је суочена с вишом силом дужна је без одлагања обавјестити другу Страну, наводећи природу, вјероватно трајање и предвидиве посљедице проблема, те предузети све мјере за смањење могуће штете. Ако виша сила утиче само на дио Програма, суспензија Уговора о финансирању може бити дјелимична. Ниједна од Страна се неће сматрати одговорном за кршење својих обвеза из овог уговора о финансирању ако је вишом силом спријечена да их испуни, под условом да предузме мјере за смањење евентуалне штете.

(2) Комисија може суспендовати овај уговор о финансирању без претходне најаве.

(3) Комисија може предузети било коју одговарајућу мјеру предострожности прије суспензије.

(4) Када се обавјести о обустави, назначују се посљедице за уговоре о набавкама, уговоре о гранту и уговоре о доприносима који су у току или ће се потписати.

(5) Суспензија овог уговора о финансирању не доводи у питање прекид плаћања и раскид овог уговора о финансирању од стране Комисије у складу с чланом 6. и чланом 19.

(6) Стране ће наставити с примјеном Уговора о финансирању када то услови дозволе, уз претходно писмено одобрење Комисије. Тиме се не доводе у питање било какве измјене и допуне овог уговора о финансирању које би могле бити неопходне за прилагођавање Програма новим условима имплементације, укључујући, ако је могуће, продужење оперативног периода имплементације и извршења, или раскид овог Уговора о финансирању у складу с чланом 19.

Члан 19. – Раскид овог уговора о финансирању

(1) Ако питања која су довела до суспензије овог уговора о финансирању нису ријешена у року од највише 180 дана, било која Страна може раскинути Уговор о финансирању уз обавјештење достављено 30 дана унапријед.

(2) У обавјештење о раскиду наводе се посљедице за текуће уговоре о набавци, уговоре о гранту, споразуме о доприносима, те уговоре или грантове, као и споразуме о доприносима који требају бити потписани.

(3) Раскид овог уговора о финансирању не искључује могућност Комисије да изврши финансијске корекције у складу с члановима 43. и 44. ФФПА.

Члан 20. – Важећи закон, рјешавање спорова

(1) Овај уговор је регулисан правом ЕУ.

(2) Ако се спор у вези с тумачењем, примјеном или ваљаношћу Уговора не може ријешити споразумно, ријешити се арбитражом у складу с Правилима за арбитражу ПЦА из 2012. године, уз следеће:

(а) Састав Савјета

За захтјеве од 500.000 евра или више: Савјет се састоји од три арбитра. Свака Страна ће именовати једног арбитра у року од 40 календарских дана након слања обавјештења о арбитражи. Два арбитра које су Стране именовале именоваће трећег арбитра да дјелује као предједавајући арбитар.

За захтјеве испод 500 000 евра: Савјет се састоји од једног арбитра, осим ако се Стране другачије договоре.

Ако се Савјет не састави у року од 80 календарских дана након слања обавјештења о арбитражи, било која Страна може затражити од Секретаријата ПЦА или другог

међусобно прихватљивог неутралног тијела да именује потребног(е) арбитра(е).

(б) Сједиште

Сједиште арбитражног савјета је у Хагу, Холандија.

(ц) Језик

Језик поступка биће енглески или други узајамно прихватљив службени језик Европске уније. Докази се могу предочити и на другим језицима, ако се стране договоре.

(д) Псотупак

Прибјегавање привременим мјерама, интервенцијама треће стране и интервенцијама *amicus curiae* је искључено.

Ако Страна затражи од Савјета да информације или материјал третира повјерљиво, одлука се доноси у облику образложеног налога и након саслушања друге Стране (10 календарских дана за подношење запажања). Савјет ће одмјерити разлоге за захтјев, природу информације и право на дјелотворну судску заштиту. Савјете посебно може:

- објелоданити податке у зависности од одређених обавеза, или

- одлучити да се подаци не откривају, али наредити израду верзије или сажетка информација или материјала који нису повјерљиви, али који садрже довољно информација да омогуће другој страни да изрази своје ставове на смислен начин.

Ако се од Савјета тражи да саслуша предмет без присуства јавности (*in camera*), одлука се доноси након саслушања друге стране (10 календарских дана за подношење запажања). Савјет ће узети у обзир разлоге захтјева и приговоре друге стране (ако их има).

Ако се од Савјета затражи да тумачи или примјењује право Европске уније, он ће одложити поступак и затражити од "предсједника Високог суда у Паризу" (*Président du Tribunal de grande instance de Paris, 'juge d'appui'*), у складу с члановима 1460. и 1505. француског Закона о грађанском поступку да затражи прелиминарну одлуку од Суда правде Европске уније у складу с чланом 267. ТФЕУ. Поступак пред арбитражним судом ће се наставити када се донесе одлука *juge d'appui*. Одлука Суда правде и *juge d'appui* обавезујућа је за Савјет.

Арбитражна одлука је коначна и обавезујућа за Стране и оне ће је извршити без одлагања.

Свака Страна може, међутим, затражити да одлуку преиспита Апелациони суд у Хагу (*Gerechtshof Den Haag*) на основу важећег националног закона. У том случају, одлука се неће сматрати коначном до окончања овог поступка. Одлука ревизионог суда је обавезујућа за Савјет.

(е) Трошкови

Трошкови арбитраже састоје се од:

- накнада и разумних трошкова арбитра, и
- разумних трошкова вјештака и свједока које је одобрио Савјет, и

- накнада и трошкова Секретаријата ПЦА за арбитражни поступак (нпр. храна, осигуравање службеника, просторија, превод).

Накнаде арбитра не прелазе:

- 30 000 евра по арбитрау ако је спорни износ мањи од 1 000 000 евра;
- 15 % спорног износа ако је тај износ већи од 1 000 000 EUR.

Трошкове арбитраже носе Стране у једнаком дијелу, осим ако је другачије уговорено.

Стране носе своје трошкове правног заступања и друге трошкове које имају у вези с арбитражом.

(ф) Повластице и имунитети

Споразум о спровођењу арбитраже према Правилима о арбитражи ПЦА из 2012. не представља и не може се тумачити као одрицање од повластица или имунитета било које од Страна на које имају право.

Члан 21. – Рестриктивне мјере ЕУ

(1) Дефиниције

(а) "Рестриктивне мјере ЕУ" значе рестриктивне мјере усвојене у складу с Уговором о Европској унији (ТЕУ) или Уговором о функционисању Европске уније (ТФЕУ).

(б) "Особа под рестриктивним мјерама" значи све субјекте, појединце или групе појединаца за које је ЕУ одредила да подлијежу рестриктивним мјерама ЕУ¹.

(2) У свим својим односима, Стране признају да према праву ЕУ никакви фондови или економски ресурси ЕУ не смију бити доступни директно или индиректно, или у корист Особа под рестриктивним мјерама.

(3) Корисник ИПА III ће осигурати да ниједна трансакција која подлијеже потврђеном подударању на листи санкција ЕУ неће имати директну или индиректну корист од финансирања из ЕУ. Корисник ИПА III се обавезује да ће осигурати испуњење ове обавезе:

(а) скринингом подударања на листи санкција ЕУ, прије склапања и прије плаћања према релевантним споразумима, сваког извођача, корисника гранта и крајњег примаоца с којима Корисник ИПА III има или се очекује да ће имати директни уговорни однос (директни прималац), како би се процијенило да ли је такав прималац особа под рестриктивним мјерама;

(б) скринингом или другим одговарајућим средствима (која могу укључивати накнадну (*ex-post*) верификацију) на бази приступа заснованог на ризику, да ниједан субјекат који би индиректно примио средства ЕУ није особа под рестриктивним мјерама.

(4) У случају да корисник ИПА III оцијени да је било који од прималаца (директних или индиректних) средстава ЕУ особа под рестриктивним мјерама, корисник ИПА III ће одмах обавијестити Комисију.

(5) Не доводећи у питање обавезу из тачке 3. горе, ако Комисија оцијени да коришћење финансијске помоћи Уније у оквиру ИПА III резултује или је резултовало кршењем Рестриктивних мјера ЕУ, одговарајући износи неће бити прихватљиви за финансијску помоћ Уније у оквиру ИПА III. Тиме се не доводи у питање било које право које би Комисија могла имати да суспендује или прекине акцију на коју се односи такво кршење, да поврати било које финансирање ЕУ којем је допринијела Комисија или да суспендује или раскине овај уговор о финансирању.

(6) Одређивање корективних мјера врши се у складу с принципом пропорционалности. Корективне мјере примјењују се само на средства ЕУ која су стављена на располагање за или у корист примаоца за период током којег је остао особа под рестриктивним мјерама.

(7) Ова клаузула не доводи у питање изузетке садржане у Рестриктивним мјерама ЕУ.

Електронски потписано дана 20. 07. 2022. године 08.37 (УТЦ + 02) у складу с чланом 11. Одлуке Комисије (ЕУ) 2021/2121

¹ www.sanctionsmap.eu. Мапа санкција је ИТ алат за идентификацију режима санкција. Извор санкција произлази из правних аката објављених у Службеном листу Европске уније (ОЈ). У случају неслагања између објављених правних аката и ажурирања на интернетској страници, превладава верзија из ОЈ.

IPA III Financing Agreement - Annex IA Summary Budget Table (v. 22 June 2022)

ДОДАТАК IА – ТАБЕЛА САЖЕТКА БУЏЕТА

Назив програма: Годишњи акциони план у корист Босне и Херцеговине за 2021.
ИПА III корисник: Босна и Херцеговина
ОРСУС референца Програма АСТ-61161 АСТ-61163 АСТ-61167 АСТ-61165 АСТ-61164 АСТ-61172 АСТ-61168
ЦРИС референца: 43667

Програм		Директно управљање				Индиректно управљање				УКУПНО		
Прогор	Акција	ЕУ допринос	Допринос грађанске стране	Укупно	Напомена	Буџетска подршка		Индиректно управљање с повољним условима (НМЕР)		Индиректно управљање с повољним условима (НМЕР)		УКУПНО ИМ
						ЕУ допринос	Укупно	ЕУ допринос	Укупно	Допринос грађанске стране	Укупно	
Прогор 1	ЕУ 4 Акција за управљање грантовима и деминирање	-	5.850.000	5.850.000				9.150.000	9.150.000	-	9.150.000	15.000.000
	ЕУ 4 Изборни проект	-	2.000.000	2.000.000				-	-	-	2.000.000	2.000.000
Укупно Прогор 1			7.850.000	7.850.000	-			9.150.000	9.150.000	-	9.150.000	17.000.000
Прогор 2	ЕУ Међубуџет пакиџе	1.500.000	4.000.000	4.000.000				3.000.000	3.000.000	-	3.000.000	8.500.000
	ЕУ 4 Регионални ратеј	-	2.000.000	2.000.000				-	-	-	2.000.000	2.000.000
Укупно Прогор 2		1.500.000	6.000.000	6.000.000	-			3.000.000	3.000.000	-	3.000.000	10.500.000
Прогор 3	ЕУ 4 Енергија	-	-	-				9.000.000	9.000.000	-	9.000.000	9.000.000
	ЕУ 4 Транспорт	-	10.000.000	10.000.000				-	-	-	-	10.000.000
Укупно Прогор 3		-	10.000.000	10.000.000	-			9.000.000	9.000.000	-	9.000.000	19.000.000
Прогор 4	ЕУ 4 Ублажавање социјалног хипотеза пакиџе							12.500.000	12.500.000	-	12.500.000	12.500.000
	ЕУ 4 Регионални приватност сектора	2.000.000	2.000.000	2.000.000				8.000.000	8.000.000	-	8.000.000	10.000.000
ЕУ 4 Контрола буџета	ЕУ 4 Контрола буџета	4.000.000	4.000.000	4.662.000				4.000.000	4.000.000		4.000.000	4.662.000
	ЕУ 4 Изборни проект	6.000.000	6.662.000	6.662.000				20.500.000	20.500.000	-	20.500.000	26.500.000
Укупно Прогор 4		-	-	-				31.350.000	31.350.000	-	31.350.000	73.662.000
УКУПНО Програм		1.500.000	29.850.000	30.512.000	662.000			41.650.000	41.650.000	-	41.650.000	73.662.000

Члан 3.

Ова Одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори" на српском, босанском и хрватском језику и ступа на снагу даном објављивања.

Број 01-50-1-1141-30/23
12. априла 2023. године
Сарајево

Предсједавајућа
Жељка Цвијановић

SADRŽAJ

PREDSDJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

- 32 Одлука о ратификацији Споразума о сарадњи између Босне и Херцеговине и Судске администрације Норвешке који се односи на финансирање пројеката у корист правосуда у Босни и Херцеговини (bosanski jezik)
Одлука о ратификацији Споразума о сарадњи између Босне и Херцеговине и Судбене администрације Норвешке који се односи на финансирање пројеката у корист правосуда у Босни и Херцеговини (hrvatski jezik)
Одлука о ратификацији Споразума о сарадњи између Босне и Херцеговине и Судске администрације Норвешке који се односи на финансирање пројеката у корист правосуда у Босни и Херцеговини (srpski jezik)
33 Одлука о ратификацији Амандмана бр. 2 на Уговор о финансирању закључен од и између Босне и Херцеговине ("Zajmoprimac"), Републике Српске и Европске инвестиционе банке ("Banka") дана 27. децембра 2016. године у Сарајеву и 29. децембра 2016. године у Луксембургу и Бања Луци и измијењен 02. децембра 2019. године - Пројекат болнице у RS/B ("Ugovor o financiranju") (FI 31.526 - SERAPIS 2010-0049) (bosanski jezik)
Одлука о ратификацији Амандмана бр. 2 на Уговор о финансирању закључен од и између Босне и Херцеговине ("Zajmoprimac"), Републике Српске и Европске инвестиционе банке ("Banka") дана 27. просинца 2016. године у Сарајеву и 29. просинца 2016. године у Луксембургу и Бања Луци и измијењен 02. просинца 2019. године - Пројекат болнице у RS/B ("Ugovor o financiranju") (FI 31.526 - SERAPIS 2010-0049) (hrvatski jezik)
Одлука о ратификацији Амандмана бр. 2 на Уговор о финансирању закључен од и између Босне и Херцеговине ("Zajmoprimac"), Републике Српске и Европске инвестиционе банке ("Banka") дана 27. децембра 2016. године у Сарајеву и 29. децембра 2016. године у Луксембургу и Бања Луци и измијењен 02. децембра 2019. године - Пројекат болнице у РС/Б ("Уговор о финансирању") (ФИ 31.526 - СЕРАПИС 2010-0049) (srpski jezik)

- 34 Одлука о ратификацији Споразума о zajmu (Projekat unapređenja zdravstvenih sistema) između Bosne i Hercegovine i Međunarodne banke za obnovu i razvoj (bosanski jezik)
Одлука о ратификацији Споразума о zajmu (Projekt unaprijeđenja zdravstvenih sustava) između Bosne i Hercegovine i Međunarodne banke za obnovu i razvoj (hrvatski jezik)
Одлука о ратификацији Споразума о zajmu (Projekat unapreђења здравствених система) између Босне и Херцеговине и Међународне банке за обнову и развој (srpski jezik)
35 Одлука о ратификацији Споразума између између Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Turske o obavljanju plaćene djelatnosti izdržanih članova osoblja diplomatskih misija i konzularnih ureda (bosanski jezik)
Одлука о ратификацији Споразума између Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Turske o obavljanju dohodovne djelatnosti uzdržanih članova osoblja diplomatskih misija i konzularnih ureda (hrvatski jezik)
Одлука о ратификацији Споразума између Савјета министара Босне и Херцеговине и Владе Републике Турске о обављању плаћене дјелатности издржаваних чланова особља дипломатских мисија и конзуларних представништава (srpski jezik)
36 Одлука о ратификацији Уговора о zajmu (GrCF2 W2 E2 - Tramvajska pruga Ilidža - Hrasnica) između Bosne i Hercegovine i Evropske banke za obnovu i razvoj (bosanski jezik)
Одлука о ратификацији Уговора о zajmu (GrCF2 W2 E2- Tramvajska pruga Ilidža - Hrasnica) između Bosne i Hercegovine i Evropske banke za obnovu i razvoj (hrvatski jezik)
Одлука о ратификацији Уговора о zajmu (GrCF2 W2 E2 - Трамвајска пруга Илиџа - Храсница) између Босне и Херцеговине и Европске банке за обнову и развој (srpski jezik)

37	Odluka o ratifikaciji Sporazuma o finansiranju godišnjeg akcionog programa za Bosnu i Hercegovinu za 2021. godinu, između Evropske unije koju predstavlja Evropska komisija i Bosne i Hercegovine koju predstavlja Direkcija za Evropske integracije Vijeća ministara Bosne i Hercegovine (bosanski jezik)	49	Одлука о ратификацији Споразума о финансирању годишњег акционог програма за Босну и Херцеговину за 2021. годину, између Европске уније коју представља Европска комисија и Босне и Херцеговине коју представља Дирекција за Европске интеграције Савјета министара Босне и Херцеговине (српски језик)	249
	Odluka o ratifikaciji Sporazuma o financiranju godišnjeg akcijskog programa za Bosnu i Hercegovinu za 2021. godinu, između Europske unije koju predstavlja Europsko povjerenstvo i Bosne i Hercegovine koju predstavlja Direkcija za Europske integracije Vijeća ministara Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik)	149		

Izdavač: Ovlaštena služba Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Trg BiH 1, Sarajevo - Za izdavača: sekretarka Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Gordana Živković - Priprema i distribucija: JP NIO Službeni list BiH Sarajevo, Džemala Bijedića 39/III - Direktor: Dragan Prusina - Telefoni: Centrala: 722-030 - Direktor: 722-061 - Pretplata: 722-054, faks: 722-071 - Oglasni odjel: 722-049, 722-050, faks: 722-074 - Služba za pravne i opće poslove: 722-051 - Računovodstvo: 722-044 722-046 - Komercijala: 722-042 - Pretplata se utvrđuje polugodišnje, a uplata se vrši UNAPRIJED u korist računa: UNICREDIT BANK DD 338-320-22000052-11, ASA BANKA DD Sarajevo 134-470-10067655-09, ADDIKO BANK AD Banja Luka, filijala Brčko 552-000-00000017-12, RAIFFEISEN BANK DD BiH Sarajevo 161-000-00071700-57 - Štampa: "Unioninvestplastika" d.d. Sarajevo - Za štampariju: Muhamed Mirvić - Reklamacije za neprimljene brojeve primaju se 20 dana od izlaska glasila.

"Službeni glasnik BiH" je upisan u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 731.

Upis u sudski registar kod Kantonalnog suda u Sarajevu, broj UF/I - 2168/97 od 10.07.1997. godine. - Identifikacijski broj 4200226120002. - Porezni broj 01071019. - PDV broj 200226120002. Molimo pretplatnike da obavezno dostave svoj PDV broj radi izdavanja poreske fakture.

Pretplata za I polugodište 2023. za "Službeni glasnik BiH" i "Međunarodne ugovore" 120,00 KM, "Službene novine Federacije BiH" 110,00 KM.

Web izdanje: <http://www.sluzbenilist.ba> - godišnja pretplata 240,00 KM